2530

S. AUGUSTINI

HOMILIÆ

864

2.H-1

BIBLIOTECA
DEL
Rey N. Señor.

VII C 2

86H

C. 254.

Este libro se halla sin papeleta hasta Vcos.
poderse despacio p.r no parecer conforme
su contenido con el tepuelo.

S. Bart. 71

Ms

2530

0230
3/4

Quidam doctores antiqui quatuor euangelia studiose. quorum primus fuit dionisius alexandrinus secundus tatianus justinum philosophi et martiris discipulus. Terci boni beatum Jeronymum diligenter inspicientes loca in quibus euangeliste idem dicunt et ubi tres et ubi duo tantum et ubi vnus solus aliquid scribit et secundum hoc decem canones ordinauerunt et primus quinque loca in quatuor euangelistis similia diuidit. Secundus et quintus eadem tres quartus decimus vnum. Tercius canon quinque loca in quibus matheus marcus et lucas. Sextus in quibus matheus lucas et johannes. Septimus in quibus matheus marcus et johannes. octauus quinque loca in quibus matheus marcus et lucas. Nonus in quibus matheus et marcus. Decimus in quibus lucas et johannes. Undecimus canon quinque loca in quibus aliquid dicit solus nec per modum loquendi euangelistarum modis plurimis variari. Distinxerunt quoque predicti doctores euangelicorum canonum predictorum et in mutatis canonibus fecerunt nouum capitulum. Et quinque quorum de capitulo primum signatum in bibliis nostris inuenies quinque sequentes multa capitula secundum distinctiones canonum ut in tabula sequenti clarius apparebit.

Ego autem licet sim multum memor respectu patrum doctorum quos diuersum predicti canones modicum sunt utiles studentibus modernis tum quia capitula secundum distinctiones canonum nisi sint signata in bibliis modernis in forsitan in aliquibus valde pauci et antiqui. tum quia dicti canones intricate nimis sunt ordinati quia et alia quamplura sunt omissa que totaliter desiderata. et ideo ego studentibus modernis et futuris precipue desiderans et qui nanus supra humeros gigantum existens adjuta mihi parte libri predicti patrum doctorum vnam tabulam super quam euangelium mihi facili. et mihi pariter patere et in quam euangelium tabule fratris matthei quas in fronte libri mei posui. addendi et tabule fratris matthei quas in fronte libri mei posui parum addendi et tabule fratris matthei quas in fronte libri mei posui parum addendi et tabule fratris matthei quas in fronte libri mei posui parum

i liber generacionis.. mf
ii omēs q̄ generacōēs.
iii cum esset desponsata.
iiii Joseph aūt vir ei⁹.
v ait illi dicunt i bach.
vi Tunc herodes clam
vii Jn diebꝫ aūt illis.
viii hoc est de quo.
ix ipē autem johēs
x videns aūt multos
xi Ego quidem baptizo ib
xii Cuꝫ ventilabrō.
xiii cuē venit ihs.
xiiii baptizatꝰ est ihs. ib
xv Tunc ducꝫ est ihs. ib
xvi a cū jejunassēt.
xvii cuē vidisset eum.
xviii cui aūt audisset.
xix a relicta civitate
xx erunde egi ihs
xxi venite post me
xxii Et pdens inde.
xxiii a circuibat ihs mb
xxiv videns aūt ihs
xxv a aperiēs os suū.
xxvi bti mites
xxvii bti q̄ lugent.
xxviii bti q̄ esurit cē
xxix bti misericordes.
xxx bti mundo corde.
xxxi bti pacifici.
xxxii bti qui persecutionē
xxxiii vos estis sal tē
xxxiv vos estis lux mū. md
xxxv Nolite putare.
xxxvi dicē q̄pe diu nō
xxxvii qui q̄ solverit.b.
xxxviii Esto consentiens
xxxix Audistis q̄ dict⁹
xl Ego aūt dico vob
xli Si quis te percusserit
xlii a q̄ti te rogat
xliii Ego aūt dico vob.
xliv Si diligitis
xlv Attendite ne justi
xlvi omnes autē
xlvii Si dimiserit xi f
xlviii Cū aūt jejunatis
xlix thesaurizate vob
l Lucerna c tui
li Nemo p̄t d.d.s.
lii Ideo dico vob
liii Nolite judicare
liv q̄d aūt vides festu
lv Nolite sanctū d.c.
lvi Petite et dabit.
lvii oīa q̄cūq;.
lviii Jnvite q̄ p.
lix Attendite a f.f.
lx Multi dicunt di
lxi Exite et discite arbo.
lxii Non omnis qui dicit
lxiii Jndignus mihi a
lxiv omis ergo qui audit
lxv a factus est aūt postquam
lxvi Cum aūt descendisset d.m.
lxvii Cum aūt intrasset capha.
lxviii Diu aūt nobis
lxix a dixit ihs centu.
lxx a cū venisset in
lxxi a ascendens ihs
in naviculam.

lxxii et cū transisset
lxxiii et factū est dū
lxxiv at ihs audiens
lxxv hec illo loquente
lxxvi a discumbente
lxxvii et ingressus est
lxxviii et turbe ihs.c.
lxxix videns aūt turbas
lxxx tr dnō d.s.
lxxxi a quo autē ex d.
lxxxii xii aūt ap̄los nō
lxxxiii hos ex mittit
lxxxiv civites aūt p̄dicā
lxxxv Jn quacūq; ci.
lxxxvi Jnimicos aūt
lxxxvii a quātꝫ nō.xx
lxxxviii ecce ego mitto
lxxxix cauete aūt
xc et cū aūt tradi
xci cū aūt p̄sequūt
xcii nō est discipl⁹
xciii Sit satis discipulo
xciv nichil opertū
xcv q̄d dico vobis
xcvi q̄ aūt negauerit
xcvii nolite arbitrari
xcviii q̄ amat patrē
xcix q̄ non accipit
c q̄ inuenerit
ci et turrim
cii Jo aūt cū audisset
ciii hec cū dicēt
civ Nūquid dico vobis
cv a diebꝫ aūt jo.
cvi ōes q̄ accipite
cvii cum aūt simile
cviii tr̄ cōp exprobrā
cix q̄ si in sodomis
cx Jn illo tpore.
cxi ōia mihi tradita sūt
cxii a nemo novit
cxiii venite ad mē.
cxiv Jn illo tpore
cxv dum nō legit
cxvi a cū ide nisset
cxvii exeuntes aūt
cxviii Ihs aūt videns
cxix cui aūt similē
cxx q̄ si in sodomis
cxxi Ve tibi corozaim
cxxii et stupebant
cxxiii pharisei aūt
cxxiv Ihs aūt videns
cxxv q̄ non accipit
cxxvi aut facite ar.
cxxvii Bona homo
cxxviii dico aūt vobis
cxxix tr̄ respiciēs
cxxx q̄ respuebēs
cxxxi c aūt ingressus
cxxxii Adhuc eo loqn
cxxxiii Jn illo die.
cxxxiv q̄ ei habet
cxxxv ide i parabolis
cxxxvi Dixit aūt eis
cxxxvii Vos q̄ audistis
cxxxviii alia parabo.
cxxxix Alia parabola
cxl Alia parabola
cxli Sic ōi locum.s
cxlii tr̄ dimissis.

cxliii Venies i pīnā vc mje bjc
cxliv ihs aūt dixit eis. vja mjd mjf
cxlv Jn illo tpore vi b ivb
cxlvi herodes ei vmc mje
cxlvii dic aūt natal. vi c
cxlviii quod audisti ivb vjc
cxlix vespe aūt facto vjc mjc bjc
cl vespe aūt facto vi f vii
cli vnū aūt petra
clii tr̄ audierūt vi g
cliii tr̄ cognoverūt vi g
cliv tr̄ aūt tristes vi f
clv simte illos vi f
clvi vnū aūt petra vj d
clvii Jpē aūt vnus.
clviii at illa bene vjc
clix tr̄ tristis
clxi a accesserūt vmc ij f
clxii at ille vnus xvj g
clxiii Genano mala vmb
clxiv a dixit illis. vmb vja
clxv at illi ergo vmc
clxvi venit aūt ihs vmc ivd vj g
clxvii vnus at ihs
clxviii tr̄ pcep.d. vmf ivc
clxix a assumēs vmf
clxx tr̄ ihs dix. vmg ivc
clxxi filiq hois
clxxii dñe d. nobis ivc
clxxiii a interrogāuīt ivd
clxxiv a tr̄ venissēt ivd ivc
clxxv tr̄ accessit vja
clxxvi q̄ tu es
clxxvii Jn illa hō ivc ivf
clxxviii q̄ aūt stāda ivf vja
clxxix si aūt man. ivf
clxxx vide ne q̄q vb a
clxxxi q̄d nob vide vja
clxxxii si aūt peccāuit
clxxxiii si aūt i ta.
clxxxiv dñe d. b. ivf
clxxxv Jhū d. b.
clxxxvi tr̄ accēs vbjb
clxxxvii a simplex
clxxxviii i fidē est via
clxxxix dic aūt ub vd vbf
cxc dicit ei
cxci tr̄ oblati s vc vjvb
cxcii a ecce bno vc vjc
cxciii aūt ill' ihs vb vjc
cxciv cū audisset vd vjd
cxcv ihs aūt die vd vjd
cxcvi sedebit sup vjd
cxcvii a vos q.s. ve vjc
cxcviii multi aūt erūt ve
cc Si e c.
cci a ascenderis vc ivd
ccii tr̄ accessit ve
cciii a audiones vf ivj
cciiii sic filius vf ve
ccv a egredient vj ivj
ccvi et cum. vj ve
ccvii hoc aūt fidē ivc
ccviii cumes aūt vi a vjf
ccix Turbe aūt vi b vjf vjc
cc a Jesus

| | matthæi | | |

	marcꝰ	mt	luc	Io
xliv	et ē assēdisti	xxd	xviif	
l	et egressꝰ inde	xviif	xvid	
li	et diebat eis	xvig	xvid	
lii	ī tumbat	xvi		
liii	quamꝫ nō rec			
liiii	ī quo cani	xa	xa	
lv	ī diebat eis	xb	xa	
lvi	ī quinq; nō rec	xc	xia	
lvii	ī exclūes pdia		xa	
lviii	ī audiū hodes	xviiia	xib	
lix	quo audiu	xbiid	xib	
lx	Ipē ei hodes	xviia	xib	
lxi	diebat ei Io.	xvia		
lxii	ī quenctes			
lxiii	ī aut illis dcte			
lxiiii	et astendentꝫ	xviib		
lxv	ī tui sac hora	xviic	xib	vib
lxvi	ī factū ē ei	xvid		
lxvii	ī ē dimissꝫ	xvid	vc	
lxviii	ī ē scō cct	xvif	vic	
lxix	ī aspendit	xvif		
lxx	cumq; egssꝰ	xvig		
lxxi	ī quciuntꝫ			
lxxii	ī interrogauit	xb a		
lxxiii	ī ē mtoyset	xb b		
lxxiiii	ī vocabat eū	xb d		
lxxv	ī ictū exteris			
lxxvi	quīto eis			
lxxvii	huic omia		ivb	
lxxviii	ī exierut	xbia	xic	vic
lxxix	q̄d grēia ac ist	xvia		
lxxx	ī p̄cipiebat	xbi b	xiia	
lxxxi	ī aggrauabat	xb b		
lxxxii	ī venit ibeth			
lxxxiii	ī egssꝰ ē ihs	xbi c	ivc	
lxxxiiii	ī aiunt eꝫ	xbii d	ivc	
lxxxv	ī diebat illi	xbiia	xid	
lxxxvi	ī ubiq;			
lxxxvii	ī interrogabat	xbiic		
lxxxviii	ī venes ad d.			
lxxxix	ī reis hui	xbiid	ivc	
xc	ī ē ieyssent			
xci	ī ē ideprecaret	xbiif	ivf	
xcii	ī venit ad eū			
xciii	aut illi tacebāt	xbiiia	ivf	
xciv	ī ait illis	xbiiib	ivf	vd
xcv	ī dixit illis		ivf	
xcvi	q̄ssꝰ eum			
xcvii	q̄ssꝰ scandalizā	xbiiib	xbiii	
xcviii	ī stauda			
xcix	ubi unus eoꝝ			
c	hominē ē sal	vb	xiiif	
ci	ī inde ēgressꝰ			
cii	ī inde ēgressꝰ			
ciii	ī in de no tuꝝ			
civ	ill.		xbiid	
cv	ī offerebat illi	xiiic	xiiid	
cvi	ī ē egressꝰ	xiid	xiib	
cvii	ihs aut ceum		xiic	
cviii	qui ostiario	xiia	xiid	
cix	ī reis ihs		xiif	
cx	multi aut erāt	xiig		
cxi	erant ēt mulie	xc	xiif	vd
cxii	ī ad dixit ad ei	xc		
cxiii	Iacobꝰ et Io	xcf	xiid	
cxiiii	ī mater filioꝝ	xcf		vd

	marcꝰ	mt	luc	Io
cxv	ī venit Iesꝰ	xxg	xiid	
cxvi	ī ē appinq̄uit	xxia	xiid	
cxvii	ī abeuntes	xxia	xiie	
cxviii	ī q̄ p̄bant	xxib	xiif	xiic
cxix	ī introiuit Iesꝰ	xxi b		
cxx	ī venit Iesꝰ	xxi b	xiig	xiie
cxxi	quo audiuo	xxi c	xiig	xiic
cxxii	ī ē nesp̄dat			
cxxiii	ī reis	xxi d		
cxxiv	p̄terea dixit	xxi d	xiif	
cxxv	ī ē stabitꝫ	bi b		
cxxvi	ī venit ī Iꝝ	xxi d	xxa	
cxxvii	ī acc̄p illi panꝫ	xxi f	xxb	
cxxviii	ī q̄bat eū	xxi g	xxa	
cxxix	ī mittit	xxii c	xxa	
cxxx	ī ait illis dcte	xxii f		
cxxxi	ī ait illis			
cxxxii	ī nemo ia	xxii g	xxf	
cxxxiii	ī reis ihs	xxii g	xxg	
cxxxiiii	diebat aq̄	xxiia	xxg	
cxxxv	q̄ dixerat d̄		xxg	
cxxxvi	sedens ihs		xxi a	
cxxxvii	ī ē egressus	xxiiia	xxi a	
cxxxviii	ī ē sedent	xxiiia	xxi b	
cxxxix	videte autē	xxiiib	xxi b	
cxl	ī in os ḡtis	xxiiib		
cxli	ī ē dremt	x c	xxf	
cxlii	ī ē videas	xxiiic		
cxliii	nūc q̄ Iudea	xxiiic	xxi d	
cxliv	Ve aut p̄gnāt	xxiiic		
cxlv	erant	xxiiic	xxi g	
cxlvi	erāt aut dies	xxiiic		
cxlvii	ī ubi brenuaſſ	xxiiic		
cl	ī nūc ſiḡs	xxiiid		
cli	exgens eū	xxiiid	xxi b	
clii	ſi ī dicbo ill'	xxiiid	xxi b	
cliii	ī tuc videbut	xxiiid		
cliiii	de die aut illa	xxiiid		
clv	videte nigulā	xxb	xix	
clvi	ſic hō q̄ p̄eḡ	xxiiib	xxi	
clvii	vigulate ḡ	xxiiid	xxi g	
clviii	erat aut p̄aſch	xxiiia	xxiia	xia
clix	ī q̄rebant eum	xxiiia	xxiia	xia
clx	ī ē erāt i Iherūā	xxiiia	xxiic	xif
clxi	q̄ḡ habuit ch.	xxiiia		
clxii	ī Iudas Iscarioth	xxiiia	xxi	
clxiii	vesp̄e aut fito	xxiiib	xxii d	xii
clxiiii	aut illi ait eū	xxiiib	xxi c	
clxv	q̄ aut illis	xxiiib	xxii c	
clxvi	ī unū erant ex	xxiiib	xxi c	
clxvii	ī tradet eū ei	xxiiib	xxi c	
clxviii	ī ait illis dcte	xxiiib	xxi c	
clxix	ī ait ihs	xxiiib	xxi c	
clxx	p̄ma q̄ p̄ste	xxiiic		
clxxi	p̄ma q̄ aut erit	xxiiic		
clxxii	de ille ampli	xxiiic	xxii a	
clxxiii	ī venit ī p̄dū	xxiiic		
clxxiv	ī ait discipl	xxiiid	xxii c	xii
clxxv	ī ait ill ifte	xxiiid	xxi c	
clxxvi	ī ait pro ē ffe	xxiiid	xxi c	vid
clxxvii	vigulate ze	xxiiid	xxii d	
clxxviii	ſp̄r q̄dā	xxiiid		
clxxix	ī tūc abiit	xxiiid		
clxxx	ī venī ad eū	xxiiid		
clxxxi	ī ad dixit ei	xxiiid		
clxxxii	ī ad dixit ei	xxiiid	xxii d	xiia

	marcꝰ	mt	luc	Io
clxxxiii	dixerūt aut	xxiiid	xxii e	
clxxxiiii	ī ded aut eis	xxiiid	xxii d	
clxxxv	dixerūt aut	xxiiid	xxii e	xiib
clxxxvi	dixit ihs	xxiiid	xxii e	
clxxxvii	dixerūt aut	xxiiid	xxii e	
clxxxviii	ī ait illis	xxiiid	xxii e	
clxxxix	ī ecce sathanas	xxiiid	xxii e	
cxc	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxci	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxcii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxciii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxciv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxcv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxcvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxcvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxcviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cxcix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cc	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cci	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cciii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cciv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxxxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxl	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxli	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxlii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxliii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxliiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxlv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxlvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxlvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxlviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxlix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccl	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccli	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccliii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccliiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cclxxxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxc	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxci	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxcii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxciii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxciiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxcv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxcvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxcvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxcviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccxcix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccc	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccci	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccciii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccciiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxx	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxxxix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxl	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxli	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxlii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxliii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxliiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxlv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxlvi	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxlvii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxlviii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccxlix	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccl	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccli	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliv	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
ccccliiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii	ī ait illi	xxiiid	xxii e	
cccclii

	lucas	m	m	fo
xl	cm̃ retulit	m e		
xli	hodes autē	xm a	v b	
xlii	facti ē ei		v a	i e
xliii	rigē cū ma	i c	v i a	
xliv	ihc at pleñ	m a	i b	
xlv		m a		
xlvi		m e	i b	v i b
xlvii		x m f	v i a	
xlviii		x m f	v i a	i f
xlix		x m f	v i a	m n f
l		q̄ nemo		
li				
lii			i d	
liii		v m f	i d	
liv			i d	
lv		v m c	i d	
lvi			i e	
lvii			i f	
lviii				
lix				
lx				
lxi		m f	i f	
lxii		x m a	i f	
lxiii		m f	m c	v i a
lxiiii		x m f	v i d	
lxv			v i g	
lxvi				
lxvii		i x a	m a	
lxviii		i x b	m c	
lxix		i x b	m c	
lxx		i x b	m c	
lxxi				
lxxii		x v b	m a	
lxxiii		x m c	v i c	
lxxiiii		x a	m d	
lxxv				v i a
lxxvi		v a		
lxxvii		v a		
lxxviii		v a		
lxxix		v b		
lxxx				
lxxxi				
lxxxii				
lxxxiii				
lxxxiiii				
lxxxv				
lxxxvi				
lxxxvii				
lxxxviii				
lxxxix				
xc				
xci				
xcii				
xciii				
xciiii				
xcv				
xcvi				
xcvii				
xcviii				
xcix				
c				
ci				
cii				
ciii				
ciiii				
cv				
cvi				
cvii				
cviii				
cix				
cx				
cxi				
cxii				
cxiii				
cxiiii				
cxv				
cxvi				
cxvii				
cxviii				
cxix				
cxx				
cxxi				
cxxii				
cxxiii				
cxxiiii				
cxxv				
cxxvi				
cxxvii				
cxxviii				
cxxix				
cxxx				
cxxxi				
cxxxii				
cxxxiii				
cxxxiiii				
cxxxv				
cxxxvi				
cxxxvii				
cxxxviii				
cxxxix				
cxl				
cxli				
cxlii				
cxliii				
cxliiii				
cxlv				
cxlvi				
cxlvii				
cxlviii				
cxlix				
cl				

	lucas	m	m	fo
clxxxi		v i d		
clxxxii				
clxxxiii				x c
clxxxiiii		v i d		
clxxxv				
clxxxvi		x x m j g		
clxxxvii		x m f		x m j g
clxxxviii		x m j g		
clxxxix		x m j g		
cxc				
cxci		x f		
cxcii		v i a		
cxciii		v i d		
cxciiii				
cxcv		x v i a		
cxcvi		x v b		
cxcvii		x v i		
cxcviii		v i d		
cxcix		v i f		
cc		v i c		
cci		x x m a		
ccii		x x m j g		
cciii		x x m j g		
cciiii		x x m j g		
ccv		v i b		
ccvi		x x m j g		
ccvii		x x m j g		
ccviii		x x m j g		
ccix		x x m j g		
ccx		x x m j g		
ccxi		x x m j g		
ccxii		x x m j g		
ccxiii		x x m j g		
ccxiiii		x x m j g		
ccxv		x x m j g		
ccxvi		x x m j g		
ccxvii		x x m j g		
ccxviii		x x m j g		
ccxix		x x m j g		
ccxx		x x m j g		
ccxxi		x x m j g		
ccxxii		x x m j g		
ccxxiii		x x m j g		
ccxxiiii		x x m j g		
ccxxv		x x m j g		
ccxxvi		x x m j g		
ccxxvii		x x m j g		
ccxxviii		x x m j g		
ccxxix		x x m j g		
ccxxx		x x m j g		
ccxxxi		x x m j g		
ccxxxii		x x m j g		
ccxxxiii		x x m j g		
ccxxxiiii		x x m j g		
ccxxxv		x x m j g		
ccxxxvi		x x m j g		
ccxxxvii		x x m j g		
ccxxxviii		x x m j g		
ccxxxix		x x m j g		
ccxl		x x m j g		
ccxli		x x m j g		
ccxlii		x x m j g		
ccxliii		x x m j g		
ccxliiii		x x m j g		
ccxlv		x x m j g		
ccxlvi		x x m j g		
ccxlvii		x x m j g		
ccxlviii		x x m j g		
ccxlix		x x m j g		
ccl		x x m j g		

Lucas	m	m	Jo.
cxxvi		xxvi.f.xx.c	
cxxvii		xxvi.g.xx.d	
cxxviii		xxvi.g.xx.e	
cxxviiii			
cxxx		xx.g.xx.g	
cxxxi			
cxxxii			
cxxxiii			
cxxxiiii		xx.b	
cxxxv		xx.c	
cxxxvi		xx.b	
cxxxvii		xxi.a	
cxxxviii		xxi.a	
cxxxix		xxi.a.xxi.a	
cxl		xx.b.xxi.b	xx.b
cxli			
cxlii			
cxliii			
cxliiii		xxi.a	
cxlv		xxi.g.xxi.d.bna	
cxlvi		xxi.c.xxi.f	
cxlvii		xxi.f.xxa	
cxlviii		xxi.g.xxi.b.bn	
cxlviiii		xxi.d.xxi.c	
cl		xxi.g.xxi.f	
cli		xxi.f	
clii		xxi.f	
cliii		xxi.f	
cliiii		xxi.f	
clv		xxi.f	
clvi		xxi.f	
clvii		xxi.f	
clviii		xxi.f	
clviiii		xxi.f	
clx		xxi.f	
clxi		xxi.f	
clxii		xxi.f	
clxiii		xxi.f	
clxiiii		xxi.f	
clxv		xxi.f	
clxvi		xxi.f	
clxvii		xxi.f	
clxviii		xxi.f	
clxviiii		xxi.f	
clxx		xxi.f	
clxxi		xxi.f	
clxxii		xxi.f	
clxxiii		xxi.f	
clxxiiii		xxi.f	
clxxv		xxi.f	
clxxvi		xxi.f	
clxxvii		xxi.f	
clxxviii		xxi.f	
clxxviiii		xxi.f	
clxxx		xxi.f	
clxxxi		xxi.f	
clxxxii		xxi.f	
clxxxiii		xxi.f	
clxxxiiii		xxi.f	
clxxxv		xxi.f	
clxxxvi		xxi.f	
clxxxvii		xxi.f	
clxxxviii		xxi.f	
clxxxviiii		xxi.f	
cxc		xxi.f	
cxci		xxi.f	
cxcii		xxi.f	
cxciii		xxi.f	
cxciiii		xxi.f	
cxcv		xxi.f	
cxcvi		xxi.f	
cxcvii		xxi.f	
cxcviii		xxi.f	
cxcviiii		xxi.f	
cc		xxi.f	
cci		xxi.f	
ccii		xxi.f	
cciii		xxi.f	
cciiii		xxi.f	
ccv		xxi.f	
ccvi		xxi.f	
ccvii		xxi.f	
ccviii		xxi.f	
ccviiii		xxi.f	
ccx		xxi.f	
ccxi		xxi.f	
ccxii		xxi.f	
ccxiii		xxi.f	
ccxiiii		xxi.f	
ccxv		xxi.f	
ccxvi		xxi.f	
ccxvii		xxi.f	
ccxviii		xxi.f	
ccxviiii		xxi.f	
ccxx		xxi.f	
ccxxi		xxi.f	
ccxxii		xxi.f	
ccxxiii		xxi.f	
ccxxiiii		xxi.f	
ccxxv		xxi.f	
ccxxvi		xxi.f	
ccxxvii		xxi.f	
ccxxviii		xxi.f	
ccxxviiii		xxi.f	
ccxxx		xxi.f	
ccxxxi		xxi.f	
ccxxxii		xxi.f	
ccxxxiii		xxi.f	
ccxxxiiii		xxi.f	
ccxxxv		xxi.f	
ccxxxvi		xxi.f	
ccxxxvii		xxi.f	
ccxxxviii		xxi.f	
ccxxxviiii		xxi.f	
ccxl		xxi.f	
ccxli		xxi.f	
ccxlii		xxi.f	
ccxliii		xxi.f	
ccxliiii		xxi.f	
ccxlv		xxi.f	
ccxlvi		xxi.f	
ccxlvii		xxi.f	
ccxlviii		xxi.f	
ccxlviiii		xxi.f	
ccl		xxi.f	
cclxxx		xxi.f	

Lucas	m	m	Jo.
cxxi	Ihesu	xxvi.c	xix.c
cxxii	petro et	xxvi.f.xxvii	xix.c
cxxiii		xxvi.e	xxvii.d
cxxiv		xxvi.g	xxvii
cxxv		xxvi.f	xxvii.f.xxvi.d
cxxvi		xxvi.a	xxvii.f
cxxvii		xxvi.a	xxvii.f
cxxviii		xxvi.a	xxvii.f
cxxix		xxvi.a.xxvi.e	
cxxx			xix.g
cxxxi		xxvi.b	xxvi.a.xix.e
cxxxii			xix.g
cxxxiii			
cxxxiiii			xxvi.b
cxxxv			
cxxxvi			
cxxxvii			xix.g
cxxxviii		xxvi.g	
cxxxix		xxvi.g.xxvi.b	xxvi.c
cxl		xxvi.b	xxvi.c
cxli		xxvi.b	xxvi.c
cxlii		xxvi.b	xxvi.c
cxliii		xxvi.b	xxvi.c
cxliiii		xxvi.b	xxvi.c
cxlv		xxvi.b	xxvi.c
cxlvi		xxvi.b	xxvi.c
cxlvii		xxvi.b	xxvi.c
cxlviii		xxvi.b	xxvi.c
cxlviiii		xxvi.b	xxvi.c
cl		xxvi.b	xxvi.c
cli		xxvi.b	xxvi.c
clii		xxvi.b	xxvi.c
cliii		xxvi.b	xxvi.c
cliiii		xxvi.b	xxvi.c
clv		xxvi.b	xxvi.c
clvi		xxvi.b	xxvi.c
clvii		xxvi.b	xxvi.c
clviii		xxvi.b	xxvi.c
clviiii		xxvi.b	xxvi.c
clx		xxvi.b	xxvi.c
clxi		xxvi.b	xxvi.c
clxii		xxvi.b	xxvi.c
clxiii		xxvi.b	xxvi.c
clxiiii		xxvi.b	xxvi.c
clxv		xxvi.b	xxvi.c
clxvi		xxvi.b	xxvi.c
clxvii		xxvi.b	xxvi.c
clxviii		xxvi.b	xxvi.c
clxviiii		xxvi.b	xxvi.c
clxx		xxvi.b	xxvi.c
clxxi		xxvi.b	xxvi.c
clxxii		xxvi.b	xxvi.c
clxxiii		xxvi.b	xxvi.c
clxxiiii		xxvi.b	xxvi.c
clxxv		xxvi.b	xxvi.c
clxxvi		xxvi.b	xxvi.c
clxxvii		xxvi.b	xxvi.c
clxxviii		xxvi.b	xxvi.c
clxxviiii		xxvi.b	xxvi.c
clxxx		xxvi.b	xxvi.c
clxxxi		xxvi.b	xxvi.c
clxxxii		xxvi.b	xxvi.c
clxxxiii		xxvi.b	xxvi.c
clxxxiiii		xxvi.b	xxvi.c
clxxxv		xxvi.b	xxvi.c
clxxxvi		xxvi.b	xxvi.c
clxxxvii		xxvi.b	xxvi.c
clxxxviii		xxvi.b	xxvi.c
clxxxviiii		xxvi.b	xxvi.c
cxc		xxvi.b	xxvi.c
cxci		xxvi.b	xxvi.c
cxcii		xxvi.b	xxvi.c
cxciii		xxvi.b	xxvi.c
cxciiii		xxvi.b	xxvi.c
cxcv		xxvi.b	xxvi.c
cxcvi		xxvi.b	xxvi.c
cxcvii		xxvi.b	xxvi.c
cxcviii		xxvi.b	xxvi.c
cxcviiii		xxvi.b	xxvi.c
cc		xxvi.b	xxvi.c
cci		xxvi.b	xxvi.c
ccii		xxvi.b	xxvi.c
cciii		xxvi.b	xxvi.c
cciiii		xxvi.b	xxvi.c
ccv		xxvi.b	xxvi.c
ccvi		xxvi.b	xxvi.c
ccvii		xxvi.b	xxvi.c
ccviii		xxvi.b	xxvi.c
ccviiii		xxvi.b	xxvi.c
ccx		xxvi.b	xxvi.c
ccxi		xxvi.b	xxvi.c
ccxii		xxvi.b	xxvi.c
ccxiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxiiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxv		xxvi.b	xxvi.c
ccxvi		xxvi.b	xxvi.c
ccxvii		xxvi.b	xxvi.c
ccxviii		xxvi.b	xxvi.c
ccxviiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxx		xxvi.b	xxvi.c
ccxxi		xxvi.b	xxvi.c
ccxxii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxiiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxv		xxvi.b	xxvi.c
ccxxvi		xxvi.b	xxvi.c
ccxxvii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxviii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxviiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxx		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxi		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxiiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxv		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxvi		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxvii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxviii		xxvi.b	xxvi.c
ccxxxviiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxl		xxvi.b	xxvi.c
ccxli		xxvi.b	xxvi.c
ccxlii		xxvi.b	xxvi.c
ccxliii		xxvi.b	xxvi.c
ccxliiii		xxvi.b	xxvi.c
ccxlv		xxvi.b	xxvi.c
ccxlvi		xxvi.b	xxvi.c
ccxlvii		xxvi.b	xxvi.c
ccxlviii		xxvi.b	xxvi.c
ccxlviiii		xxvi.b	xxvi.c
ccl		xxvi.b	xxvi.c
cclxxx		xxvi.b	xxvi.c

Explicat tabula super euangelium
luche. s. nicholaum de hra.

		Johannes	m	n	luc
Cl	i	In principio			
	ii	fuit homo	m a		m a
	iii	erat lux ita			
	iiii	p̄parauerunt			
	v	verbū caro	i b		i d
	vi	Johannes testiā	m a	i b	m d
	vii	et de plenitud			
	viii	deum nemo vid	xi g		x d
	ix	hoc ē testimoniū			
	x	ego vox clamā	m a	i a	m a
	xi	et qui misi			
	xii	rndit eis Jo.	m. d.	i. b	m. d
	xiii	hec i bethania			
	xiiii	hic ē de quo dix	m. c	i b	m d
	xv	i testimonium p	m g.	i b.	m. d
	xvi	alia die iterū			
	xvii	inuenit ihc p̄m			
Cm	xviii	in cestui ihlm			
	xix	post hoc descēd	m a.		
	xx	erat pascha			
	xxi	ascendit i templo	xxi. b	xi. c	xix. g.
	xxii	recordati sūt			
	xxiii	rndit ihc			
	xxiv	erat aut homo	m. b		m. b
	xxv	nond ei missi			
	xxvi	facta ā g̃ q̄sto			
	xxvii	pius in cestem	m. g.	i. a.	m. d
	xxviii	qui hi sp̄sat			x d
	xxix	p̄dilig filiū			
	xxx	credit i filiū	xi. g.		
Cmi	xxxi	vehgt judeo	ut g	avgnoīi ihc	
	xxxii	optebat aut eū			
	xxxiii	post duos aut dies			
	xxxiiii	p̄ce ei ihc	xm g.	vi. a	m. d
	xxxv	cui g̃ venit			
	xxxvi	erat q̄dam	vm a		vm a
Cn	xxxvii	post hec erat die			
	xxxviii	rnd eis q̄ nic			
	xl	q̄ nō honorifi		ix. c.	
	xli	Amē a dico vob			
	xlii	qua nō gro		xm d	xm d
	xliii	si ego testiō			
	xliiii	nc lxem ei q̄			
	xlv	i ūba eis nō hr			
Cnn	xlvi	post hec abiit tū		xm c	vi. b.
	xlvii	subint g̃ i nōte			ix b
	xlviii	erat aut p̄mi			
	xlix	Cū sublevasset	xm. c	vi. f	ix. c
	l	Jhc g̃ hoies			
	li	fulgur g̃ i mor	xm	vi. g.	
	lii	altera die			
	liii	dixerunt g̃		xm. b	
	liiii	patres nri			
	lv	dñe autez ihc			xxi. b
	lvi	omic q̄ dat mi			
	lvii	q̄ descendit de clo	xb. d.	xm d	xx d
	lviii	hec ē aut voluitas			
	lix	murmurabāt		vi. a	m. c
	lx	rndit g̃ ihc			
	lxi	nō q̄ p̄cm	xi g̃.		x. d
	lxii	Amē a d. nob.			
	lxiii	ego sū panis d	xxb. c.	xm c	xx b
	lxiiii	p̄res vri			
	lxv	ego sū panis v.		xm. c.	xx b
	lxvi	murmurabant g̃			
	lxvii	caro ei mea	xx b. c	xm. c	xx b
	lxviii	q̄ mānducat			
	lxix	Si g̃ videt	xxb. f	xm f	xx. c
	lxx	Spūs ē q̄ vivificat	xxb d	xm d.	
	lxxi	iba q̄ ego loq̄	b	c	
	lxxii	Sciebat ei ab initio	xxb.	xm	
	lxxiii	q̄ diebat ipē			
	lxxiiii	rndit ei simō			
	lxxv	rndit ei g̃ ihc			
Cnn	lxxvi	clamabat g̃ pol	abiit ihc i gal		
	lxxvii	q̄rebant g̃	xx	c	xx. b
	lxxviii	de tba aut			
	lxxix	cū audisset q̄a	xx d.		
	lxxx	dix̄ g̃ eis			
	lxxxi	q̄retis me			
	lxxxii	ex illa g̃ tbā	ihc	d	
	lxxxiii	q̄da aut diebat			
	lxxxiiii	dispensio trag			
	lxxxv	q̄dam aut ex			

		Johannes	m	n	luc
	lxxxvi	venit g̃			
	lxxxvii	ministr	xi g		x d
	lxxxviii	p̄cepit q̄	xxi g.	xi b	xx c.
	lxxxix	dixe g̃ ituri			
Cnnn	xc	Sic nō ut	xi.	Jnō ist.	x d
	xca	Laiam viam		xx f.	x. f.
	xcai	a alias ones			
	xcaii	q̄rebant g̃		xx. c	xi f
	xcaiii	a multa venit			
	xcb	Ab illa g̃ die		xx. c	xi. b
	xcbi	a xmii ab erat			
	xcbii	a ascendit mta		ihc	
	xcbiii	Sciebat aut a			xx b
	xcbiiii	avgno ū g̃ tba			
	xcbv	mea testimoni ab		xxi. b	xi. b
	xcbvi	ei vincent a		xx b	xi. a
	xcbvii	hc nō avgnouit			
	xcbviii	me vlumgihm			
	xcbix	ni g̃mii fr̄ma			
	xcc	q̄ amat aiam		v. g.	
	xcci	Sic̄ mi mi mst			
	xccii	aīa mā turbat		xx b	c.
	xcciii	Sz pter ea vē			b
	xcciiii	p̄ter nō p̄cant		vi b	m. b.
	xccv	Hoc dix̄ ysayas			
	xccvi	Ihc ab clamās		x. g.	ix. f
	xccvii	Ego lux mudi			
	xccviii	a cena facta			
	xccix	Sciens q̄ ot		xi g.	
	cc	Surgit a cena			
	cci	Scit q̄d fecim			
	ccii	Si g̃ ego lau			
	cciii	Amē a d. nob.		x. c	
	cciiii	Nō de ōib nob			
	ccv	Amē a d. nob.		x. g.	ix. f.
	ccvi	cū hc dixiss		xx b	c
	ccvii	aspiciebant		xx b.	c
	ccviii	erat g̃ recub		xx b.	c
	ccix	a cū mensis			
	ccx	a dix̄ ei ihc			
	ccxi	dix̄ ei Symō		xx b.	c
	ccxii	nō turbet			
	ccxiii	et q̄dmodo p		xx.	c.
	ccxiiii	Q̄ autē dilexit		x. f	
	ccxv	erat ei Judas			
	ccxvi	a p̄monen		x. g.	ix. f
	ccxvii	q̄dam autem		cepit	
	ccxviii	Si mase utl		xx	c.
	ccxix	In hoc glorifi			
	ccxx	maiorem hac			x. f
	ccxxi	dog amici mei			
	ccxxii	a q̄dmodo p		xx	c.
	ccxxiii	hoc nīa dō vob			
	ccxxiv	meme tote fm		x. c	
	ccxxv	si me p̄sequūt		xx	a.
	ccxxvi	Si hc omia		xx	a
	ccxxvii	gr nestrū eū			
	ccxxviii	si nō venissē			
	ccxxix	qui me odit			
	ccxxx	Si opa nō fec			
	ccxxxi	hec totum			
	ccxxxii	hec aut nob			
	ccxxxiii	oī q̄dmodo		xi g.	
	ccxxxiv	p̄terea dixi			
	ccxxxv	Amē a d. v.		xx	c.
	ccxxxvi	hc m p̄ūbus			
	ccxxxvii	rndit eis ihc		xx b	c.
	ccxxxviii	hc loquto sū			
	ccxxxix	p̄ Jhc		xi.	g.
	ccxl	ihc avgnouit			
	ccxli	hoc ē d vob		xx b	d.
	ccxlii	Sciebat aut			
	ccxliii	Judas g̃		xx b	c.
	ccxliv	Jhc trag scis			
	ccxlv	Symō g̃ petr		xx b	c.
	ccxlvi	dix̄ g̃ ihc p̄t		xx b	c.
	ccxlvii	choors g̃		xx b	f
	ccxlviii	a adnxime			
	ccxlix	Seḡbat aut		xx b	f
	ccl	dyscpl aut			
	ccli	petr aut		xx b	c
	cclii	exiit g̃ discp			
	ccliii	dic g̃ petro		xx b	g.
	ccliiii	stabant at fm			
	cclv	rndt ei ihc		xx b	

		Johannes	m	n	luc
	cclvi	q̄d me int			
	cclvii	hoc at ē dix		xx b	
	cclviii	rndit ei ihc			
	cclix	a misit eū dic		xm	ē
	cclx	erat at symō		xx b	g
	cclxi	adiuat g̃		xx b	a.
	cclxii	a vpi no ityc			a
	cclxiii	itroni g̃		xx b	
	cclxiv	rndit pilat			a
	cclxv	dix̄ ita q̄ p̄la		xx b	
	cclxvi	ego i hoc nat			
	cclxvii	a dic eis ego			b
	cclxviii	ē st at q̄ sucu		xx b	
	cclxix	clamauīt ihc		xx b	
	cclxx	tuic g̃ at hēd		xx b	
	cclxxi	ext ituz pila			
	cclxxii	ext g̃ ihc			b
	cclxxiii	tium g̃ uidit		xx b	
	cclxxiiii	dix̄ eū pilat			
	cclxxv	ego ei nō iuc		xx b	
	cclxxvi	nos legē hem			b
	cclxxvii	cū g̃ audiss		xx b	
	cclxxviii	dix̄t g̃ a p̄l			xb b
	cclxxix	a dix̄it judeis			xb c
	cclxxx	dix̄ eis pil			
	cclxxxi	tr̄ g̃ tradit		xx b	
	cclxxxii	susceptum at		xx b	c.
	cclxxxiii	a ei eo alies		xx b	
	cclxxxiiii	scr̄ipt at titl		xx b	
	cclxxxv	huc g̃ titl			
	cclxxxvi	mlti g̃		xx b	
	cclxxxvii	stabat at ux			
	cclxxxviii	p̄fica scis ihc		xx b	
	cclxxxix	tii g̃ accepss		xx b	c
	ccxc	Judei g̃ q̄a p̄a			
	ccxci	post hc aiit		xx b	
	ccxcii	Dcū at a mithe			f
	ccxciii	acpit g̃ ergo		xx b	
	ccxciv	vna at sabb			
	ccxcv	cucurr g̃ ille			
	ccxcvi	mī at stabat			
	ccxcvii	diait ei ihc			
	ccxcviii	cū ect g̃ fo			
	ccxcix	grauss sunt g̃			
	ccc	quos vidisti			
	cccbi	thomas at			
	cccbii	a p̄ dies vi			
	cccbiii	rndit thomas			
	cccbiiii	p̄fica magni			
	cccbv	dix̄ g̃ dysp			
	cccbvi	dt g̃ ascēdit			
	cccbvii	ascēd sym			
	cccbviii	dix̄ eis ihc vere			
	cccbix	a nemo audiit			
	cccbx	a dni ihc			
	cccbxi	hoc sat tuo			
	cccbxii	cui g̃ p̄ndi			
	cccbxiii	dix̄ ei a dne			
	cccbxiiii	aut illi a dne			
	cccbxv	dic ei tuo			
	cccbxvi	dicat ei pasce			

Explicat tabula sup̄ evangelium Jo.

IN NOMINE DI SV
MI INCIPIVNT CAP
IN EXPOSITIONE EVANGELII SCI
IOHIS EDITA AB AVRELIO AVG
NO EPISCOPO.
IN PRIMIS DE NATALE
DNI NRI IHV XPI ..

HOC
IN LIBELLO
SERVNTVR
INSERVNTVR
omelie sci augustini. ex euangelio
ihis. et unicuiq; euangelio p
hoc reppereris omelias an
notatas.

IN primus Dicam scm Dī Dnī NRI IHU xpi natu
uitatē Evangelium scdm iohm. In pncipio
erat uerbū. O melia Require in capitulo. i.
Dominica Scda post theophania. E uan.
f Nuptiæ factæ s. o mL. Req i capitulo. vm. xx mi f.
I Tē in octauis epiphanie. E uan. Vidit iohs ihm ue
nientē. o mL. Req in capitulo. vi.
E Bdomada pma in quadragesima. f R.
E uan. Erat dies festus iudeoz. o mL. Req in
capitulo. xvi.
I Tē ebda. ii. In quad. f R. ii. E uan. D exe ihs turbis
iudeoz. Ego uado. o mL. Req i capitulo. xxvi.
I Tē ebda. iii. In quad. f R. iii. E uan. I hs fatigat exi
tinere. o mL. Req Incapitulo. xv.
I Tē in ipsa ebda. iii. die sabbti E uan. Perrexit ihs in
montē oliueti. o mL. Req in capitulo. xxxi.
D ominica. iiii. ad ierlm. E uan. Abiit ihs trans
mare galileę. o mL. Req. in capitulo xxii.
I Tē ebda ipsa. f R. ii. E uan. Prope erat pascha iudeoz
o mL. Req In capitulo. x.
I Tē ebda ipsa. f R. iii. E uan. I am die festo mediante.
o mL. Req. Incep. xxvii.
E Bda ipsa. f R. iiii. E uan. Pretiens ihs. o mL. Req
In capitulo xlii.
I Tē ebda ipsa. f R. vi. E uan. Erat quida languens La
zar. o mL Req incap xlvii.
I Tē ebda ipsa die sabbti. E uan. Dicebat ihs turbis iu
deoz. Ego sū Lux. o mL. Req Incap. xxxii.
I Tē ebda. v. die dominico. E uan. Quis ex uobis arguet
me. o mL. Req. Incap. xl.
I Tē ebda ipsa. f R. ii. E uan. Miser pncipes z pharisei.
o mL. Req Incap. xxx.
I Tē ebda ipsa. f R. iii. E uan. Ambulabat ihs in galilea
o mL. Req Incap xxvi.
I Tē ebda ipsa. f R. iii. E uan. Facta sencenia. o mL
Require in capitulo. xlvi.
I Tē ebda ipsa. f R. vi. E uan. Collegē pontifices et pha
risei. o mL. Req incap l
I Tē ebda. ipsa sabbto. E uan scdm iohm. Cogitauer pnci
pes sacdotū. o mL. Req incap l
I Tē in ebda. vi. f R. ii. E uan. Ante sex dies pasche. o mL
Require incapitulo. xl. viii. z L. z Li.
E Bda. ii. p pascha. E uan. Ego sū pastor bonus.
o mL. Req. Incap. xlviii.
I In inuentione sce crucis. E uan. Erat homo ex pha
risei. o mL. Req Incap xi.
f R. ii. in pentecosten. E uan. Sic dī dilexit mundū
o mL Require in cap xii.
f R. iii. in pentec. E uan. Amen amen dico uob qm flet
plostū. o mL. Req incap. xliii.
f R. iii. un sup E uan. Nemo potest uenire ad me
o mL Req in cap. xviii. In natt scī laurentii. E uan Nisi grū frumti. o mL Req
D ominica xxi. p pentec. E uan. E rat quidam re incap li.
gulus. o mL Req incap xvi.
I N vigilia scī andree. E uan. Sabbto ihs. o mL.
Require incap vii.
D exa tua. in aduentu dni. E uan. Miserunt iu
dei ab ierusolimis. o mL Req in cap iii.

Cap. xvii.

i. De eo quod dicit In principio erat uerbū. et usq; ad id. et tenebre eā nō cōprehenderūt.

ii. A beo quod scriptum est. fuit homo missus a dō. usq; ad id quod aut plenus grā et ueritatis.

iii A beo quod scriptū est. Iohīs testimoniū perhibet de ipso. usq; ad id unigenitus filius qui est in sinu p. ℣ ego nesciebā eū.

iiii A beo quod scriptū ē 7 hoc ē testimonium iohīs. quando miserūt de abierusolimis sacerdotes et leuitas. usq; ad id quod aut. & ℣ scriptum ē. Am̄. am̄ dico uob̄ nisi debuis ascēdere celū aptū et angelos dī ascendentes sup hō.

i m c v A liusq; eius dē lectionis.

vi A beo quod scriptum ē. Columba sup dnm̄ baptizatū descendisse. ℣ et aqua 7 spū. nō potest introire in regnū dei.

vii A beo quod scriptū ē. et ego uidi et testimoniū phibui quia hic ē filius dī. Altera die stabat Iohīs et ex dis eius duo. usq; ad id q-

viii A beo qđ scriptū ē. 7 die tiio nuptie facte sūt in chana galileę. ℣ usq; ad id qđ aut. quid mihi 7 tibi ē. m. ℣ festentur opa eius qa in dō sūt facta.

viiii A beo qđ loco ubi aut. Dic̄ mat̄ eius ministris. usq; ad id. Implete ydrias aqua. 7 imp̄ eas usq; ad sūmū. ℣ cui aut̄ sponsi est qui stat.

ii m c x A beo loco ubi aut p̄ hec descendit capharnaū ipse 7 mat̄ eius. usq; ad id qđ aut. Ille aut̄ dicebat de templo corporis sui.

xi A beo qđ scriptū ē. Cū aut̄ esset in ierusolimis in pasca in die festo. multi crediderūt in nōie eius. usq; am̄ am̄ dico uob̄ nisi quis renatus fuerit

xii A beo quod scriptū ē. qđ natū ē ex carne caro ē. 7 qđ natū ē ex spū spūs ē. usq; ad id qđ aut. quia aut̄ facit ueritatē uenit ad lucē. ut manifestentur opa eius qa in dō sūt facta.

iii m c xiii A beo quod scriptū ē. Post hec uenit ihūs et dīsci eius in iudeā trā. 7 illuc demorabat̄ 7 eū eis et baptizabat. usq; ad id qđ hī sponsā sponsus ē. Amen

xiiii A beo qđ scriptū ē. hoc ergo gaudiū meū ipletū ē. usq; q credit in filio hī uitā ēternā. ℣ iam ppī loquelā tuam credimus.

xv A beo quod scriptū ē. ut ergo cognouit ihūs quia audierūt pharisei qa ihūs plures discipulos facit. usq; ad id quod aut. 7 mulieri dicebant. quia nō-

iii m c xvi A beo loco ubi aut. p̄ duos aut̄ dies exiit inde. 7 iit in galileā. usq; ad id qđ aut. quia illa hora erat in qua dixit ei ihūs filius tuus uiuit.

xvii A beo qđ scriptū ē p̄ hęc erat dies festus iudeoꝝ. Ascendit ihūs ierusolimā. usq; qđ aut. querebant eū iudei interficere. quia non solū solue-

bat sab-

batum. sed etiā patrē suū dicebat dm̄. ℣ id q aut. qa non quero uoluntatē meā. sed uoluntatē eius qui misit me. ℣ eam patrē. ut nullā hāmus

v c xviii D e eo qđ scriptū ē in euangelio secm̄ iohm̄. Am̄ am̄ dico uob̄ nō potest filius a se facere quicquā. nisi quod uiderit patrē facientē. usq; ad

xviiii A beo quod scriptū ē. Pat̄ enī diligit filiū 7 omnia demonstrat ei que ipse facit. usq; ad id quod aut. ut omnes honorificent filiū. sicut honorifi-

xx A beo qđ scriptū ē. Am̄ am̄ dico uob̄ qui meū audit 7 credit ei q misit me. habet uitā ēternā. usq; ad eū locū ubi aut. sicut audio iudico. 7 iudicium

xxi A beo quod scriptū ē. si ego testimoniū phibeo de me. testimoniū meū nō est uerū. usq; ad id qđ aut. 7 nūquid scitis uenire ad me. ut ℣ meum iustum ē.

xxii A beo qđ scriptū ē. Post hec abiit ihūs trans mare galileę qđ ē tyberiadis. usq; ad id quod aut. Illi ergo hoēs cum uidissent qđ fecerat signū.

xxiii A beo quod scriptū ē. Ihūs ergo cū cognouisset qa uenturi erant ut raperent eū. usq; ad id qđ aut. ut omnis qui uidet filiū 7 credit in eum hī uitā ēternā.

v i c xxiiii A beo qđ scriptū ē. Ihūs ergo cū cognouisset qa uenturi erant ut raperent eū. usq; ad id qđ aut. ut omnis qui uidet filiū 7 credit in eum hī uitā ēternā.

xxv A beo ubi aut. Ego sū panis uiuus q de celo descendi. usq; ad id quod aut. qui manducat hunc panē uiuet in ēternū.

xxvi A beo quod scriptū ē hęc dixit in synagoga docens sabbato in capharnaū. usq; ad id qđ aut. Ille enī erat discipulus eius electus unus ex duodecim;

xxvii A beo quod scriptū ē. Dixerunt ergo pharisei tu de te ipso testimoniū phibes. testimoniū tuum nō est uerum. usq; ad id quod dictum ē. ue-

xxviii A beo quod dictū ē. uos secm̄ carnē iudicatis. ego nō iudico quēquā. usq; ad id quod dictum ē. ego sū qui testimoniū phibeo de me ipso

xxix A beo quod dictū ē. Querebant ergo ubi ē pat̄ tuus. usq; ad id quod dictum ē. et nemo apprehendit eū qa nondū uenerat hora eius.

xxx A beo qđ dictum ē dixit ergo eis iterū ihūs. Ego uado et quęretis me. usq; ad id qđ dictū ē. dixit eis ihūs principiū qui et loqor uob̄.

xxxi D e eadē ab eo qđ dictum ē. multa habeo de uob̄ loqui 7 iudicare. sed qui misit me uerax ē. usq; ad id qđ dictum ē 7 nō cognouerūt qa patrem

viii c xxxii A beo loco ubi dictū ē. dixit ergo eis ihūs. cū exaltaueritis filiū hoīs usq; ad id qđ dictū ē. hec illo loquente multi crediderūt in eū.

xxxiii A beo qđ dictū ē. Dicebat ergo ihūs ad eos q crediderant. usq; ad id qđ dictū ē. si ergo filius uos liberauerit. uere liberi eritis.

xxxiiii A eo qđ scriptū ē. Scio qa filii abrahę estis. sed quęritis me interficere. usq; ad id qđ scriptū ē. ppterea uos nō auditis qa ex dō nō estis.

xxxv A beo q scriptū ē. Responderunt igit̄ iudei 7 dixerūt. usq; ad id qđ scriptū ē. Tulerūt ergo lapides ut iacerent in eū ihūs autē abscondit se 7 exiuit de-

ix c xxxvi A beo quod scriptū ē. 7 p̄teriens uidit hominē cecū a natiuitate. usq; ad id qđ aut. nec ille dicit quis quidem peccauit. nec uter. sed ut manifestentur opa dei in illo.

xxxvii A beo qđ scriptū ē. Am̄ am̄ dico uob̄ qui nō intrat per hostiū in ouile ouium. usq; qđ scriptū ē. ego ueni ut uitā hābant. 7 abundantius.

xxxviii A beo quod scriptū ē. Ego sū pastor bonus. bonus pastor animā suā dat pro ouibus suis. usq; ad id qđ aut. mercennarius autē fugit qa mercennarius

x c xxxix A beo qđ scriptū ē. Ego sū pastor bonus et cognosco meas. usq; ad id qđ aut. Nūquid demonium potest cecoꝝ oculos aperire.

xl A beo qđ aut. Facta sūt autē encenia ierusolimis. usq; ad id qđ aut. omnia autē quecūq; dixit iohīs de hoc uera erant. 7 multi crediderūt in eum.

xli A beo qđ aut. Erat quidā languens lazarus. usq; ad id qđ aut. multi aut ex iudeis abierūt ad pharisęos. 7 dixerūt eis que fecit ihūs ℣ 7 ibi morabat̄ cū dis-

xi c xlii A beo qđ aut. Quid facimus qa hic hō multa signa facit. usq; ad id qđ aut. Ihūs aut iā nō palā ambulabat apud iudeos. sed abiit in regionē q dr̄ effrem.

xliii A beo qđ aut. Erat autē pascha iudeoꝝ. usq; ad id qđ aut. multi ppter illum ibant ex iudeis et credē.

xliiii A beo qđ aut. In crastinum autē turba multa que uenerant ad diem festum. usq; ad id qđ aut. si quis mihi ministrauerit honorificabit eum pat̄ meus.

xlv A beo qđ aut. Nunc anima mea turbata ē. usq; ad id qđ aut. hec locutus est ihūs 7 abiit 7 abscondit se ab eis.

xii c xlvi A beo qđ aut. Cū autem tanta signa fecisset coram eis nō credebant in eum. usq; ad id qđ aut. uerūtamen 7 ex principibus multi crediderūt in eum.

xlvii A beo qđ aut. Ihūs autem clamauit 7 dixit qui credit in me nō credit in me sed in eum qui misit me. usq; aut. Que ego loquor. sic dixit mihi pat̄ sic loquor.

EXPLICIUNT CAPITULA AURELII AUGUSTINI IN EXPOSITIONE EUG IOHIS PARTI PME

Secunda pars.

TEM EIUSDEM AURELII AUGUSTINI IN EXPOSITIONE PARTIS SECDE OMELIAS PER HEC CAPITULA REPPERIES ANNOTATAS

Incipiũt iste notule a 2ũ pte que incipit Cena dñi ffo hanc. — Incipit a cxxiiº folio.

In pmis in cena dñi. Euan. Ante diẽ festũ pasche. cxxxvj folio
Scies ibs. O ml R eq̃ in capitulo. v. Lviii. c lxvi fo
In parasceue. Passio secdm iohm. R eq̃ i cap Lviii. c lxxvii fo
Er. mi. In albis. Euan. Manifestauit se ihs dis suis. O ml. R eq̃ in capitulo. lxxviii. c lxxviij fo
Er. v. Euan. Maria stabat ad monumtũ. ml. eq̃ i cap. lxvi. c lxxviij fo
Die sabbti. Euan. Una sabbti maria magdalene. O ml R eq̃ in capitulo Lx. vii. c lxxvi fo
Dominica i octaua pasche. Euan. Cũ esset sero die illo. O ml R eq̃ in cap lxvi. et lxviii. c lxxvi fo
In natale sci uitalis. Euan. Ego sũ uitis uera. O ml R eq̃ in cap xxvi. c xxxi fo
In natale aplor philippi z iacobi. Euan. Non tbet cor urm. O ml R eq̃ i cap .x iii. c lv fo
Dominica sda p octt pasche. Euan. Modicũ et nn uidebtis me. O ml R eq̃ i cap xl vii. c xl viij fo
Dom. mi. p octt pasche. Euan. Vado ad eũ qui me misit. O ml R eq̃ in cap xl. c lv fo
Dom. mii. p octt pasche. Euan. Am am dico uob siqd petie ritis. O ml R eq̃ in cap xl viii. c lvj fo
In vigo ascensionis. Euan. Sublevatis oculis i celũ. O ml Require in cap .l. c lvij fo
Dom p ascensionẽ dni. Euan. Cũ uenerit paracltus. O ml Require in cap xxxviii. c xlvj fo
In vigo pentecostes. Euan. Si diligitis me. O ml R eq̃ in cap. xx. c xxxvj fo
In pentecosten Euan. Si quis diligit me. O ml R eq̃ i cap. xxii. c xxxvij fo
In vig aplor petri z pauli. Euan. Simon iohis. O ml R eq̃ i cap. lxviii. c lxxix fo
In natt aplor symonis z iude. Euan. Hoc ẽ pceptũ meũ ut O ml R eq̃ in cap xxviii. et xxx. et xxxvi. et xxxvii. c xlv fo
In plurimor aplor. Euan. Hec mando uobis ut diligatis in ice sic dilexi uos. O ml R eq̃ i cap xxx iii. c xlvij fo
In natt sci iohis euangltę. Euan. Dixit ihs petro sequere me. O ml R eq̃ in cap lxx. c lxxix fo
In natt sci matheę. Euan. Ego uitis z uos palmites. O ml Req̃ in capitulo xxvii. et xx viii. c xl folio

INCIPIUNT CAPITULA EIUS DE MAUGUSTINI SUPER IOHM PARTIS SECDE.

i. Dixit Cena dni. ii. Dixit eo qd dicit uenit ad symonẽ petrũ et dicit ei tu mi lauas pedes. hic. q lor ẽ nĩ digne ut lauet. sz ẽ mund tot.
iii Dixit eadẽ lectione. iii. Dixit eo quod dicit. z uos mundi estis. sz nn os. hic exẽplũ dedi uob ut quẽadmodũ feci uob. ita z uos faciatis.
v Dixit eoqs dicit. Non ẽ seruus maior domino suo. hic qui me accepit. Accipit eum qui me misit.
vi Dixit eoqd dicit turbatus ẽ ihs spũ z dixit. Am am dico uobis quia un exuobis trader me. vii. Dixit buccellã tradit ei porrecta.
viii. Dixit eoqd dicit ihs. qd facis fac citius. hic qd scriptũ ẽ. cũ ergo exisset dicit ihs nunc clarificatus ẽ filius hominis.
viii. Dixit eo qd dicit. z ds clarificatus ẽ i eo. z ds clarificabit eũ. x. Dixit eo qd dicit filioli adhuc modicũ uobiscũ sum.

xiii c.

xl. D E eo quod dicit mandatū nouū do uob. ut diligatis inuicē sicut dilexi uos. ut appareat quia mei discipuli estis.

xli. D E eo qđ dicit ei symon petrus. dñe quo uadis. hīe Am dico tibi non cantabit gallus nisi me ter neges.

xlii D E eo quod aīt. Non turbet cor uīm credite in dm et in me credite. hīe quo ego uado scitis et uiā scitis.

xliii. D E eodē sermone. xlv D E eo quod dicit thomas. dñe nescim quo uadis. hīe. Nemo uenit ad patrē nisi p me.
t scimus

xlvi D E eo qđ aīt. Si cognouissetis me. et patrē meū utiq cognouissetis. hīe. quia ego in patre & pater in me.

xlvii D E eo quod aīt. qa ego loquor uob a me ipso nō loquor. hīe. siquid petieritis me in noīe meo hoc faciā.

xlviii D E eo dē sermone. xlviii D E eo qđ aīt qa ego ad patrē uado. et qdcuq petieritis in noīe meo hoc faciā.

xiii c. xlix D E eo quod aīt. Si diligitis me mandata mea seruate. hīe. vos aūt cognoscetis eū qa apud uos manebit & in uob erit.

l D E eo qđ aīt. Non relinquā uos orphanos. hīe. Qui diligit me diliget a patre meo. et ego diligā eū. ℣ mſ. ℣ ei q misit me patris.

li D E eo quod aīt. Dic eis iudas nō ille scariothis. Dñe qđ factū ē qa nob manifestaturus es teipsū & nō mundo. hīe sermone que audistis nō

lii D E eo qđ dicit hec locuta sum uob apud uos manens. hīe pacē meā do uob. nō quō mundus dat ego do uob.

liii D E eo quod aīt nō turbet cor uīm neq formidet. hīe. Si diligeretis me gauderetis utiq quia uado ad patrē.

liv D E eo quod aīt et nūc dixi uob priusquā fiat ut cū factū fuerit credatis. hīe. sicut mandatū dedit mi pat sic facio. surgite eam hinc.

lv D E eo qđ dic. Ego sū uitis uera & pat mſ agricola. hīe. Iā uos mundi estis ppter sermonē quē locutus sū uobis. ℣ fuit uobis.

lvi D E eo qđ aīt. Manete in me. et ego in uob. hīe. Si manseritis in me et uerba mea in uob manserint quodcuq uoluerit petetis et

lvii D E eo qđ aīt. In hoc glorificatus est pat mſ ut fructū afferatis. hīe. Sic et ego patris mei pcepta seruaui. & maneo in eī dilectione.

lviii D E eo qđ aīt. hec locutus sum uobis ut gaudium meū in uobis sit. et gaudiū impleat. hoc ē pceptū meū ut diligatis inuicē sicut dilexi

lix D E eo qđ dicit maiorē hanc dilectionē nemo habet quā ut animā suā ponat quis pro amicis suis.

lx D E eo qđ aīt. Vos amici mei estis. si fecerit que ego pcipio uob. Iam nō dico uos seruos qa seruus nescit qđ faciat dns ei.

xiii c. lxi D E eo qđ dic. Vos aūt dixi amicos. hīe et fructū ut maneat. ut quicuq petierit patrē in noīe meo det uob.

lxii D E eo q aīt. hec mando uob ut diligatis inuicē. hīe. Ego elegi uos de mundo. ppter hoc odit uos mundus.

lxiii D E eo qđ aīt. o ei in noīe sermones mei quē ego dixi uobis. hīe. Sed hec omnia facient uob ppter nomen meum. qa nescunt eū q me m

lxiv D E eo q dicit. Si nō uenissem & locut eis fuissem. hīe. Qui me odit et patrē meū odit. lxv D E eo q aīt q me odit & patrē m

lxvi D E eo q aīt. Si opa nō fecissem in eis. Vsq ut impleat sermo qui in lege eor scriptus est. qa odio habuerunt me gratis.

lxvii D E eo q dic. Cū uenerit paracletus quē ego mittā uob a patre spm ueritatis qui a patre procedit. et cet.

lxviii D E eo quod aīt. Venit hora ut omis qui interficit uos arbitretur obsequiū prare dō

lxix D E eo q aīt. hec aūt uob abinitio nō dixi qa uobcū eram. hīe de eo qđ dicit. De iudicio aūt qa princeps huius mundi iudicatus.

lxx D E eadē lectione. lxxi D E eo q dic. Multa habeo uob dicere. sed nō potestis ea portare modo. lxxii D E eadē re. lxxiii D E eadē re.

xlvi c. lxxiv D E eo q dic. nō enī loquet a semet ipso. sed quecuq audiet loquet. lxxv D E eo q aīt. Ille me clarificabit. qa de meo accipiet.

lxxvi D E eo qđ aīt. Modicū & iā nō uidebitis me. hīe. Illo die me nō rogabitis quicquam

lxxvii D E eo q aīt. Siquis petierit patrē in nomine meo dabit uob. hīe. In illo die me non rogabitis quicquā.

lxxviii D E eo q aīt. Venit hora ut dispergamini unusquisq in ppa. hīe. Confidite ego uici mundū. ℣ Resumam q dedisti mi ut faciam.

lxxix. D E eo q aīt. Pat clarifica filiū tuū. ut et filius tuus clarificet te. lxxx D E eo q aīt Ut filius tuus clarificet te. ego clarificabit te sr ētā. op

lxxxi D E eo q aīt. manifestabi nom tuū hominib. hīe et credider qa tu me misisti. lxxxii D E eo q aīt. Ego pro eis rogo nō pro mundo. hīe ut habeat gaudiū

lxxxiii D E eo q aīt. Ego dedi eis sermonē tuū. & mundus odio eos habuit. hīe sanctifica in ueritate. ℣ Impleti in te.

xlvii c. lxxxiv D E eo q dic. nō pro his aūt rogo tantū. sed & pro eis qui credituri sunt pter uerbū eor

lxxxv D E eo quod dic. Vt omnes unū sint sicut tu pater in me & ego in te. hīe. Quia tu eos sic & me dilexisti.

lxxxvi D E eo quod aīt. pat quos dedisti mi volo ut ubi ego sū & illi sint mecū. hīe ut dilec qua dilexisti me in ipsis sit & ego in ipsis.

lxxxvii D E eo quod aīt. hec cū dixisset ihs egressus ē cū dis suis trans torrentē cedron. hīe & manus in deos eor ꝓhenderunt ihm & ligauer eum.

lxxxviii D E eo q aīt. Adduxer eū ānā primū. hīe. Interū negauit petrus & statim gallus cantauit. ℣ Iterum.

xlviii c. lxxxix D E eo quod aīt. Adducunt ergo ihm ad caiphan in pretoriū. erat aūt mane. hīe ut sermo ihū impleret quē dixit. significans qua esset morte mo

xc D E eo quod dic. Introiit iterū in pretoriū pilatus. hīe erat aūt barabas latro.

xci D E eo qđ aīt. Tē apprehendit pilatus ihm & flagellauit. hīe Susceperunt aūt ihm & ederunt.

xcii D E eo q aīt. Et baulantes sibi crucē exiit in eū q dr caluarie locū. hīe. Respondit pilat quod scripsi. scripsi.

xciii D E eo quod dic. Milites ergo cū crucifixissent eū acceperunt uestimenta ei. hīe inuestē meā miser sortē.

xciv D E eo quod aīt et inclinato capite &c.

xcv D E eo quod aīt. Iudei ergo qm parasceue erat ut nō remanerent in cruce sabbato corpora. hīe ndū scriptū qa oportet eū resurgere

xcvi D E eo q aīt. Abiit ergo iterū ad semet ipsos discipli. hīe beati qui nō uider et credider.

xcvii D E eo quod aīt. Multa quidē et alia signa fecit ihs in conspectu discipl suor. hīe. Ascendit symon petrus & trahit rete mīra.

xcviii D E eo quod aīt. Dic eis ihs uenit pndere. hīe. hoc aūt dix significans qua morte clarificatur cet dm.

xcix. D E eo quod dic. Et hoc cū dixisset dic ei sequere me usq In finem eo. EXPLICIUNT CAPITULA AMEN.

INTUENTES Qui c.

QUOD MODO AUDIVIMUS ex lectione aplica. quod animalis homo non ꝑcipit ea quę sunt sp̃s dī. Et cogitantes inhac presente turba. caritatis urę necesse. eē. ut multi sint animales qui adhuc sedm carnem sapiunt. nodumq; se possint ad spālem intellectum erigere. hęsito uehementer. quomodo ut dns dederit possim dicere. uel ꝑ modulo meo explicare quod lectum est ex euangliō. In pncipio erat uerbum. et uerbum erat apud dm. et ds erat uerbum. hoc enim. animalis homo non ꝑcipit. Quid ergo frs. silebimus hmc. quare ergo legitur. si silebitur. aut quare auditur. sino exponitur. sed et ut quid exponitur. si non intelligitur. itaq; qm̃ rursus eē non dubito in nuo uro quosdam. aqb⁹ possit non solū expositum capi. sed et antequam exponatur intelligi. Ne fraudabo eos qui possunt capę. dum timeo superfluus eē auris⁹ eoꝝ q non possunt capę. Postremo aderit mā dī. fortasse ut oīb⁹ satis fiat. et capiat quisq; quod poterit. quia et qui loqtur. dicit q; poterit. Nam dicere ut est quis poterit. audeo dicere frs mei. forsitan necp se iohs dixit ut est. Sed et ipse ut potuit. Quia de dō ut homo dixit. equidem inspiratus a dō. Sed tam homo quia inspiratus. dixit aliqd. Simon inspiratus eet. dixisset nichil. Quia uō homo inspiratus non totum q; est dixit. sed quod potuit homo dixit. Erat enim iste iohs frs kmi de illis montib⁹. de quib⁹ scriptum est. suscipiant montes pacem ppło tuo. et colles iustitiam. Illi montes. excelse animę sunt. Colles. paruule animę sunt. Sed idō montes excipiunt pacem. ut colles excipę possint iustitiam. Quę est iustitia quā colles excipiunt. fides. quia iustus ex fide uiuit. Nonnūn accipient minores animę fidem. nisi maiores animę quę montes dicte sunt. ab ipsa sapientia illustrarentur. ut possint paruulis traicere quod possent paruuli capę. et uiuere ex fide colles. Quia montes pacem susceperunt. ab ipsis montib⁹ dictum est. eccle. Pax uobiscum. Et ipsi montes pacem annunciando eccle. nō se diuiserunt aduersus eum a quo susceperunt pacē. ut ueraciter nō fincte nunciarent pacē. Sī aūt alii montes naufragosi. quo quisq; naue cū impulerit soluetur. Facile est enī cū uidetur terra a pcliis tanq; quasi conari ad terram. Sed aliquando uidetur terra in monte. et saxa latent sub monte. Et cū qsq; conatur ad montē. incidit in saxa. et non ibi inuenit portū. sed planctum. Sic fuerūt quidam montes. et magni apparuerunt inter homines. et fecerunt hereses et scismata. et diuiserūt eccl̃am dī. Hō erat illi montes de quib⁹ dictum est. suscipiāt montes pacem ppło tuo. Quomodo enī pacē susceperunt. qui unitatē diuiserunt. Qui aūt susceperunt pacem nunciandā populō. contemplari sunt ipsam sapientiā. quantū potuit humanis cordib⁹ contingi. quod nec oculus uidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. Si in cor hois non ascendit. quomodo ascendit in cor iohis. annon erat homo iohs. an forte nec in cor iohis ascendit. sed cor iohis in illā ascendit. Quod enī ascendit in cor hominis. de imo est ad hominē. Quod aūt ascendit cor hominis. sursum est ad hominē. Etiā sic frs dici potest. Quia si ascendit in cor iohis. si aliquomodo potest dici. In tantū ascendit in cor iohis. in quantum ipse iohannes nō erat homo. Quid est nō erat hō. In quantū cępit eē angls. quia oms sci. angli. quia annunciatores dī. Ido carnalib⁹ et animalib⁹ nō ualentib⁹ ꝑcipe quę sunt sp̃s dī. quid ait apls. cū enim dicitur ego sum pauli. ego apollo. nonne homines estis. quid eos uolebat facere. qb⁹ expbrabat quia hoies erant. uultis nosse. quid eos facere uolebat. audite in psalmis. Ego dixi dii estis. et filii excelsi oms. Ad hoc ergo nos uocat ds. ne simus homines. Sed tunc in melius nō erimus homines. si prius nō eē hoies agnoscamus. id est ut ad illā celsitudinem. ab humilitate surgamus. Ne cū nos putamus eē aliquid cū nichil simus. nō solum non accipiam⁹

ps lxxxix t atrissima

quod nō sumus. sed et amittamus q̄ sum⁹. Ergo frēs. de his montib⁹ et iohēs erat q̄ dixit. In principio erat uerbū. et uerbum erat apud dm̄. et dēs erat uerbum. Suscepat pacē mons iste. Contemplabatur diuinitatem uerbi. qua lis erat iste mons. quā excelsus. transcenderat omīa cacumina terrāꝝ. uel montiū. transcenderat omēs campos aeris. transcenderat omēs altitudines sy̆derum. transcenderat omēs choros. et legiones anglōꝝ. Nisi enim transcenderet ista omīa quę creata sunt. non puenirēt ad eum p̄quem facta sūt omīa. Non poteſtis cogitare quid transcenderit. nisi uideatis quo puenerit. Quęris de cęlo et terra. facta sunt. Quęris de his quę sunt incęlo et interra. utiq̄ multomagis et ipsa facta sunt. Quęris de spiritalib⁹ creaturis de anglis. archanglis. sedib⁹. dnationibus. uirtutib⁹. principatib⁹. et ipsa facta sūt. Nā cum enumeraret hæc omīa psalmus. conclusit sic. Ipse dixit et facta sunt. ipse mandauit et creata sunt. Si dixit et facta sunt. p̄ uerbum facta sunt. Si autē p̄ uerbū facta sunt. non poterat iohis cor puenire ad id q̄ ait. In principio erat uerbum. et uerbum erat apud dm̄. et dēs erat uerbū. nisi transcēdisset omīa. quę sunt facta p̄ uerbum. Qualis ergo iste mons. quam scs. quam altus inter illos montes qui suscepant pacem pp̄lō dī. ut possint colles suscipe iustitiā. Videte ergo frēs. ne forte de ipsis montib⁹ est iohēs. de quib⁹ paulo ante cantauimus. Leuaui oculos meos in montes. unde uenet auxilium michi. Ergo frēs mei si uultis intellegere. leuate oculos urōs in istum montem. ideſt erigite uos ad ęuangliſtam. erigite uos ad eius sensum. Sed quia montes isti pacem suscipiunt. non poteſt autē ee in pace. qui spem ponit in hoīe. Nolite sic erigere oculos in montem. ut putetis in hoīe spem uram esse collocandam. Et sic dicite. leuaui oculos meos ad montes. unde uenet auxilium michi. ut statim subiungatis. Auxiliū meum a dnō. qui fecit cęlum et terrā. Ergo leuemus oculos in montes. unde ueniat auxilium nobis. et tam̄ non ipsi montes sunt in q̄b⁹ spes nra ponenda est. Accipiunt enī montes. quod nobis ministret — J. Unde et montes accipiunt. ibi spes nra ponenda est. oculos nros cū leuamus ad scripturas. quia p̄ hommes ministratę sūt scripturę. Leuamus oculos nros ad montes.

unde auxilium uenet nobis. sed tamen qa ipsi hoiēs qui scripserunt scripturas nō de se lucebant. sed ille erat lumen uerum q illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum. Mons erat et ille iohēs baptista qui dixit. non sum ego xp̄s. Ne q̄s quam in montem spem ponens. caderet ab illo qui montes illustrat. et ipse confessus ait. q̄m de plenitudine eius omnes nos accepimus. Ita debes dicere. Leuaui oculos meos in montes. unde uenet auxilium michi. Ne auxiliū quod tibi uenit montib⁹ imputes. sed sequaris et dicas. auxilium meum adnō. qui fecit cęlū et terram. Ergo frēs ad hoc ista monuerim. ut quando erexistis corda ad scripturas cū sonaret euangliū. in principio erat uerbum. et uerbum erat apud dm̄ et dēs erat uerbum. et cętera quę lecta sunt. intellegatis uos leuasse oculos ad montē. Nisi enim montes ista dicerent. unde omnino cogitaretis. non inuenirētis. Ergo ex montib⁹ uenit uobis auxilium. ut hęc uel audiretis. sed nondum poteſtis intellegere quod audistis. Inuocate auxilium a dnō. qui fecit cęlum et terram. Quia montes sic potuerunt loqui. ut non possint ipsi illuminare. quia et ipsi illuminati sunt audiendo. Inde qui hęc dixit accepit. iohēs ille frēs qui discumbebat sup̄ pectus dm̄. et de pectore dm̄ bibebat quod nobis p̄pinaret. sed p̄pinauit uerba. Intellectum aut̄ inde debes capere. unde et ipse biberat qui tibi propinauit. Vt leues oculos ad montes. unde uenet auxilium tibi. Ut inde tamquam calicē. ideſt uerba p̄pinatum accipes. Et tamen quia auxilium tuum a dnō qui fecit cęlum et terram. inde impletespectus. unde impleuit ille unde dixisti. Auxilium meum a dnō. qui fecit cęlum et tra. Quis poteſt ergo impleat. Frēs hoc dixi. leuet quisq̄ cor suum. quomodo illud undet idoneum. et capiat quod dicitur. Sed forte hoc dicitis. quia uobis ego sum presentior quam dēs. absit. Multo eſt ille p̄sentior. Nam ego oculis urīs appareo. ille conscientiis presidet. Ad me aures. ad illum cor. ut utrumq̄ impleatis. Ecce oculos uros et sensus istos corporis leuatis ad nos. nec ad nos. Non enī nos

S? Aguſtiꝰ. Super Iohannem Tra. ij.

de illis montib⁹. ſed ad ipſum euangliū. ad ipſum euangliſtam. Cor aũt implendũ ad dn̄m. et unusquisq; ſic leuet. ut uideat quid leuet. et quo leuet. Quid dixi. quid leuet. et quo leuet. quale cor leuet. uideat quia ad dn̄ leuat. ne ſarcina uoluptatis carnalis pregrauatum ante cadat. quã fuerit ſubleuatum. Sed uidet quisq; geſtare onus carnis. det opa p̄ continentiã. ut purget quod leuet ad dn̄. Beati enim mundo corde. qm̄ ipſi dn̄ uidebunt. Hã ecce quid p̄deſt quia ſonuerunt uerba. In principio erat uerbum. et uerbum erat apud dn̄. et dꝰ erat uerbum. Et nos dixi mus uerba cum loquẽremur. numquid tale erat uerbum apud dn̄. nonne ea quę diximus ſonuerunt. atq; tranſierũt. Ergo et uerbum di ſonuit. et p̄actum eſt. Quomodo. omĩa p̄ ipſum facta ſunt. et ſine ipſo factum eſt nichil. Quomodo p̄ illud regitur q; p̄ illud creatum eſt. ſi ſonuit et tranſiit. quale ergo uerbum q; dicitur et non tranſit. intendat caritas urã. magna res eſt. Cotidie dicendo uerba. uoluerunt nobis. quia ſonando uerba et tranſeundo uoluerunt. et nichil aliud uidentur quam uerba. Eſt uerbum et in ipſo homine quod manet intus. nã ſonus p̄cedit ex ore. Eſt uerbum q; uere ſpiritaliter dicitur. Illud quod intellegi de ſono. non ipſe ſonus. Ecce uerbũ dico. cum dico dꝰ. Quam breue eſt quod dixi. Quattuor litteras. et ſyllabas duas. Nũ quidnam hoc totum eſt dꝰ. quattuor litterę. et duę ſyllabę. an quantũ hoc uile eſt. tantum carum eſt quod in eis intellegetur. Quid factum eſt in corde tuo cum audiſſes dꝰ. quid factum eſt in corde meo cum diceremus dꝰ. magna et ſumma quędam ſubſtantia cogitata eſt. quę tranſcendat omnem mutabilẽ creaturam. carnalem et animalem. Et ſi dicam tibi dꝰ mutabilis eſt an incommutabilis. reſpondebis ſtatim. Abſit ut ego uel credam uel ſentiam commutabilem dn̄m. incommutabilis eſt dꝰ. Anima tua quamuis parua. quamuis forte adhuc carnalis. non michi potuit reſpondere niſi incommutabilẽ dn̄m. Omnis aũt creatura mutabilis. Quomodo potuiſti ergo ſcintillare in illud quod eſt ſup̄ omẽm creaturam. ut certus michi reſponderes incommutabilem dn̄m. Quid eſt ergo illud in corde tuo quando cogitas quandam ſubſtantiam uiuam. p̄petuam. omĩpotentem. infinitam. ubiq; preſentem. ubique totã. nuſquã incluſam. Quando iſta cogitas. hoc eſt uerbum de dõ in corde tuo. Numqd aũt hoc eſt ſonus ille qui quattuor litteris conſtat et duab⁹ ſyllabis. ergo quęcumque dicuntur et tranſeunt. ſoni ſunt. litterę ſũt. ſyllabę ſunt. hoc uerbum tranſiit. ſonat. Qd aũt ſignificauit ſonus. et in cogitante eſt qui dixit. et in intellegente eſt q audiuit. Manent hæc tranſeuntib⁹ ſonis. refer animum ad illud uerbum. ſi potes habere uerbũ in corde tuo tamquam conſilium natum in mente tua. ut mens tua pariat conſilium. et inſit conſilium. quaſi ꝑles mentis tuę. quaſi filius cordis tui. Prius enim cor generat conſilium. ut aliquam fabricã conſtruas. aliquid amplum in terra moliaris. Iam natum eſt conſilium. et opus nondum impletũ eſt. Vides tu quid facturus es. ſed alius nõ miratur niſi cum feceris. et conſtruxeris molem et fabricam illam ad exculptionẽ p̄fectionemq; p̄duxeris. Attendunt homines mirabilem fabricam. et mirantur conſiliũ fabricantis. Stupent quod uident. et amãt quod non uident. Quis eſt qui poteſt uidere conſilium. Si ergo ex magna aliqua fabrica laudatur humanum conſilium. uis uidere quale conſilium dei eſt. Dn̄s ihs xps. ideſt uerbum dei. Attende fabricam iſtam mundi. Vide quę ſint facta p̄ uerbum. et tunc cognoſces quale ſit uerbum. Attende hæc duo mundi corpora. cęlum et terrã. Quis explicat uerbis ornatum celi. quis explicat uerbis fecunditatem terrę. quis digne collaudat temporũ uices. quis digne collaudat ſeminum uim. uidetis quę taceam. ne diu commemorando. parum dicam forte quam poteſtis cogitare. Fabricam ergo iſta anim aduerſã. quale uerbum eſt p̄ qđ facta eſt. et non ſola facta eſt. omĩa enim iſta uidentur. quia p̄tinent ad ſenſũ corporis. Per illud uerbum. et angli facti ſũt. Per illud uerbum et archangli facti ſũt. poteſtates. ſedes. dn̄ationes. principatus. Per illud uerbum. facta ſunt omĩa. hĩc cogitate quale uerbum eſt. Reſpondet michi modo forte neſcio quis. et q̄s hoc

uerbum cogitat. noli ubi ergo quasi uile ali
quid facere cū audis uerbum. et formare
uerba quę audis cotidie. Ille talia uerba di
xit. talia uerba locutus est. talia uerba michi
narras. assidue enī dicendo nomina uerboꝝ.
quasi uiluerūt uerba. Et quando audis in
» principio erat uerbum. et uerbū erat apud
dm. ne uile aliquid putares quale consue
ti cogitare cum uerba humana soleres
» audire. audi quid cogites. Ds erat uerbū.
Exeat nunc nescio quis infidelis arrianus.
et dicat quia uerbum dī factum est. Quo
modo potest fieri. ut uerbum dī factum
sit. quando ds p uerbum fecit omia. Si
et uerbum dī ipsud factum est. p q aliud
uerbum factum est. Si hoc dicis. qa est uer
bū uerbi p quod factum est illud. ipsum
dico ego unicū filiū dī. Si autē non dici uer
bū uerbi. concede nō factum. p quod fac
ta sē omnia. Non enī p se ipsum fieri po
tuit. p quod facta sunt omia. Crede q
ęuangliste. Poterat enī dicere. in princip
o fecit ds uerbū. quomodo dixit moyses.
in principio fecit ds cęlum et terrā. et om
nia sic enumerat. Dixit ds fiat. et factū
est. Si dixit. qs dixit. utiq ds. Et quid fac
tū est. creatura aliqua. Inter dicentē dm.
et factā creaturam. Quid est p quod fac
tum est nisi uerbum. qa dixit ds fiat. hoc
uerbū incommutabile et factum est. Qua
uis mutabilia p uerbum fiant. ipsum in
commutabile est. Nolu ergo credere factū
p q facta sē omiā. ne non reficiaris p uer
bum p q reficiuntur omia. Ia enī factus es
p uerbum. sed oportet te refici p uerbum.
Et tibi contingat fieri per uerbū ut pe-
illud factus sis. p te deficeris. Et si p te
deficis. ille te reficiat qui te fecit. Si p te
deterior efficeris. ille te recreet qui te cre
auit. Quomodo aūt te recreet uerbū. si
male aliquid sentias de uerbo. ęuanglista
» dicit. In principio erat uerbum. et tu di
cis in principio factum est uerbū. Ille.
» omia p ipsum facta sē. dicit. et tu dicis
quia ipsum uerbū factum est. Poterat di
cere ęuangelista. in principio factū est uer
» bū. sed quid aut. in principio erat uerbū.
Si erat. non est factū. ut ista omia p ipsū
fierent. et sine ipso nichil. Si ergo erat
» in principio uerbum. et uerbum erat
» apud dm. et ds erat uerbum. sinō potes
cogitare quid sit. differ ut crescas. Ille cib⁹
est. accipe lac ut nutriaris. ut sis ualidus ad
» capiendum cibū. Sane frs q sequitur. omia
» p ipsum facta sē. et sine ipso factum est n
» chil. Videte ne sic cogitetis. quia nichil. a
liquid est. Solent enim dicere multi male
intellegentes sine ipso factū est nichil. pu
tare aliquid eē nichil. Peccatum enī non
p ipsum factū est. et manifestū est quia
peccatum nichil est. et nichil fiunt homes
cum peccant. Et ydolum nō p uerbū factū
est. habet quidem formā quandā huma
nā. sed ipse homo p uerbū factus est. Nā
forma hominis mydolo. nō p uerbū fac
ta est. Scriptū est. scimus quia nichil est
ydolum. Ergo ista nō sunt facta p uerbū.
Sed quęcūq facta sunt naturaliter. quę
cumq sunt in creaturis. Omia omnino q
fixa in cęlo sē. quę fulgent desup. quę
uolitant sub cęlo. et quę mouentur uni
uersa natura rerum. omis omīno crea
tura. Dicam plamus. dicā frs. ut intel
legatis ab anglo usq ad uermiculum.
Quid preclarius anglo in creaturis. quid
extremius uermiculo in creaturis. p quē
factus est angls. p ipsum factus est et uer
miculus. Sed angls dignus est cęlo. uer
miculus terrę. Qui creauit. ipse disposuit.
Si poneret uermiculū in cęlo. reprehende
res. Si uellet anglos nasci de putrescen
tib⁹ carnib⁹. reprehenderes. Et tam hoc
ppe fecit ds. et nō est reprehendendus. Nā
omis homines de carne nascentes. quid
sunt nisi uermes. et de uermib⁹ anglos
facit. Sicenī ipse dns dicit. ego aūt sum
uermis et non homo. Quis dubitat hoc
dicere q scriptum est et in iob. quanto
magis homo putredo. et filius hominis
uermis. Primo dixit homo putredo.
postea filius hominis uermis. quia uermis depu
tredine nascit. ideō hō putredo. et filius hoīs uermis.
Ecce qd fieri uolunt pptter te. illud q in
» cipio erat uerbū. et uerbum erat apud
» deū. et ds erat uerbū. Quare hoc factū
est pptter te ut fugeres. qui manducā
re non poteras. Omino ergo frs sic acci
» pite. omia p ipsum facta sē. et sine ip
» so factū est nichil. Vniuersa enī creata
p ipsū facta est. Maior. minor. p ipsum
facta sunt. Supa. infera. spālis. corpora
lis. p ipsum facta sunt. Nulla enim for
ma. nulla compages. nulla concor

Q; pbū q ois intlīgē ad nichīl sit dc

Q; plr q dr q ois pbū fca sē tollit hęsis arriana q dr q bū ē fca

Q; dēū dnō ē fca ē; bū p q fca est dr

Q; male sentiēt q dr bū nō posse reficia ab.

Q; dīc euāgelista erat

Q; nō pt intlīgē ds erat bū. nī ds sēp apiem re sic ysaie ut intlīgat

dia partiū. nulla qualiscūq; ſubſtantia q̄
poteſt habere pondus. numerū. mſuram.
niſi p illud uerbum. et ab illo uero creato
re cui dictū eſt. omīa in menſura. et nume
ro. et pondere diſpoſuiſti. Hemo ergo uos
frs fallat. quando fortē tediū patimini
a muſcis. etenī aliqui deriſi ſūt a diabolo.
et a muſca capti ſunt. Solent enī aucu
pes ponere in muſcipula muſcas. ut eſu
rientes aues decipiant. Sic enim et iſti a
muſcis. a diabolo decepti ſunt. Hā neſcio
q̄s tedium patiebatur a muſcis. inuenit
illū manicheus tedio affectū. et cum di
ceret ſe nō poſſe pati muſcas. et odiſſe il
las uehementer. ſtatī ille. Quis fecit has
inquid. et q̄a tedio affectus erat. et ode
rat illas. nō auſus eſt dicere ds illas fecit.
erat aūt catholicus. Ille ſtatim ſubiecit.
Sids illas nō fecit. q̄s illas fecit. plane
ait ille. ego credo. q̄a diabolus fecit mu
ſcas. Et ille ſtatim. Si diabolus muſcas
fecit ſicut te uideo confiteri quia pruden
ter intellegis. apem quis fecit. que pau
lo amplius eſt muſca. non eſt dicere q̄a
ds apem fecit et muſcā nō fecit. q̄a res
erat p̄xima. Ab ape duxit ad locuſtam.
a locuſta ad lacertum. a lacerto ad auē.
ab aue duxit ad pecus. inde ad bouem.
inde ad elefantum. poſtremo ad hominē.
et p̄ſuaſit hoī quia nō a dō factus eſt hō.
Iſta ille miſer cum tedium paſſus eſt a
muſcis. muſca factus eſt quē diabolus
poſſideret. Beelzebub quippe. interpre
tari dicitur princeps muſcaꝝ. De quib⁹
dictū eſt. Muſcę morientur. exterminat
oleū ſuauitatis. Quid igitur frs. quare i
ſta dixi. claudite aures cordis uri. ad
uerſus dolos inimici. Intellegite quia
ds fecit omīa. et in ſuis gradib⁹ collo ca
uit. Quare aūt patimur multa mala
a creatura quā fecit ds. quia offendimus
dm. Numquid hęc anglī patiuntur. for
taſſis et nos illa uita. iſta nō timerem.
De p̄na tua. peccatū tuū accuſa. nō iudi
cem. Hā p̄pter ſuperbiā inſtituit ds. ut i
ſta creatura minima et abiectiſſima.
ipſa nos torqueret. Vt cū ſuperb⁹ fuerit
homo. et ſe iactauerit aduerſus deum.
et cū ſit mortalis mortalem terruerit.
et cum homo ſit. p̄ximum hominē non
agnouerit. cū ſe erexerit. pulicib⁹ ſub
dat̄. Quid eſt quod te inflas humana ſu
perbia. homo tibi dixit conuicium et tumu
iſti. et iratus es. Pulicib⁹ reſiſte. ut dormias.
cognoſce quis ſis. Nam ut noueritis frs. i
pp̄ter ſuperbiam nrām domandam. creatura
iſta que moleſta nobis eſt non eēt. Sup̄lm
pharaonis ſuperbū. potuit ds domare deur
ſis. de leonib⁹. de ſerpentib⁹. Muſcas et ra
nas illis immiſit. ut reb⁹ uiliſſimis ſuperba
domarentur omīa. Ergo p ipſum frs. om
nino omīa p ipſū facta ſunt. et ſine ipſo
factū eſt nichil. Sed quomodo p illum
facta ſunt omīa. Quod factum eſt in il
lo uita eſt. Poteſt enī ſic dici. quod fac
tum eſt in ipſo uita eſt. Ergo totum uita
eſt. ſiſic pnunciauerimus. Quid enī nō
in illo factum eſt. ipſe eſt enim ſapientia
dī. Et dicitur in pſalmo. omīa in ſapien
tia feciſti. Si ergo xp̄s eſt ſapientia dī. et
pſalmus dicit omīa in ſapientia feciſti.
omīa ſicut p illum facta. ita in illo fac
ta ſunt. Si ergo omīa in illo frs kmi. et
quod in illo factum eſt. in illo uita eſt.
ergo et terra uita eſt. et lignum uita ē.
Dicimus quidem lignū uitam. ſed ſcdm
intellectum. lignum crucis unde acce
pimus uitā. Ergo et lapis uita eſt. In bo
neſtum eſt ſic intellegere. ne rurſus nob⁹
ſubrepat eadem ſordidiſſima ſecta mani
chęor et dicat. quia habet uitam lapis.
et habet animā paries. et reſticulā ha
bet animā et lana. et ueſtis. Solent enim
et deliramentes dicere. et cū reprehenſi fu
erint et repulſi. quaſi de ſcripturis p̄fe
runt dicentes. Quid dictum eſt. q̄ fac
tum eſt in illo uita eſt. ſi enī omīa in ipſo
facta ſunt. omīa uita ſt. Non te inducāt.
Pronuntia ſic. Quod factum eſt. hic ſub
diſtingue. et inde infer. in illo uita eſt.
Quid eſt hoc. Facta eſt terra. ſed ipſa terra
que facta eſt non eſt uita. Eſt aūt in ipſa
ſapientia. ſp̄aliter ratio quedā qua terra
facta eſt hęc uita eſt. Quomodo poſſum. di
cam cantatu urę. Faber facit arcam. pri
mo in arte habet arcam. Si enim arcam
in arte non haberet. non eēt unde illam
fabricando p̄ferret. Sed arca ſic eſt in ar
te. ut non ipſa arca ſit quę uidetur oculis.
In arte inuiſibiliter eſt. in ope uiſibiliter
erit. Ecce facta eſt in ope. numquid de
fluxit eē in arte. et illa in ope facta eſt.

et illa manet que in arte est. Nam potest
illa arca putrescere. et iterũ ex illa que in
arte est alia fabricari. Attendite ergo arcã
in arte. et arcam in ope. Arca in ope non est
uita. arca in arte uita est. quia uiuit anima
artificis. Ubi sunt ista omĩa antequam pfe
rantur. sic ergo frs kmĩ. qa sapientia dĩ per
quem facta sunt omĩa. scdm artem conti
net omĩa. antequã fabricet omĩa. Hic que
fiunt p ipsam artem nõ continuo uita st.
sed qcqt factum est uita est in illo. Terram
uides. est in arte terra. Cælum uides. est
in arte celum. Solem et lunam uides. sunt
ista in arte. sed foris corpora sunt. in arte
uita sunt. Videte si quomodo potestis. Ma
gna enĩ res dicta est. Et si non a me magno.
aut non p me magnum. tamen a magno.
Non enim a me paruulo dicta sunt hæc.
sed ille non est paruulus. ad quem respi
cio ut dicam. Capite quisq ut potest.
in quantũ potest. et qui non potest. nu
triat cor ut possit. Vnde nutriat. de lac
te nutriat. ut ad cibũ pueniat. A xpõ p
carnẽ nato non recedat. donec pueniat
ad xpm. ab uno patre natum. uerbũ dm
apud dm. p quod sunt omĩa. qa illa uita
est. que in illo est lux hominum. Hoc enĩ
sequitur. Et uita erat lux hominũ. et ex
ipsa uita. homines illuminantur. Pecora
non illuminantur. qa pecora non habent
rationales mentes. que possint uidere sa
pientiam. Homo aũt factus ad imaginem
dĩ. habet rationalem mentem. p quã pos
sit pcipe sapientiam. Ergo illa uita p quã
facta sunt omĩa. ipsa uita lux est. Et nõ
quorq animalium. sed lux hominũ. un
de paulo post dicit. Erat lumen uerum.
quod illuminat omnem hominem ueni
entem in hunc mundum. Ab illo lumine
illuminatus est iohs baptista. ab illo lumi
ne. et ipse iohs æuanglista. Ex ipso lumi
ne plenus erat qui dixit. Non sum ego xps.
sed qui post me uenit. cuius ego non sum di
gnus corrigiam calciamenti soluere. Ab ip
so lumine illuminatus erat qui dixit. In
principio erat uerbũ. et uerbum erat a
pud dm. et ds erat uerbum. Ergo uita
illa lux est hominum. Sed forte adhuc stul
ta corda cape istam lucem non possunt.
quia peccatis suis aggrauantur. ut eam
uidere non possint. Non ideo cogitent

Qui nõ pot cape q̃ dicta st. dubito debet nutri ad i carnato et sic ea capiet.

Qr ipsi illuminat adeo q est ad ymag.

Qr ambo iohs illuminat auto

Qr peccatores ista luce nõ illuminant nõ mũdãdi st.

quasi absentem eẽ lucem. quia eam uide
re non possint. Ipsi enim ppter peccata
tenebrescunt. et lux lucet in tenebris. et
tenebre eam non comprehenderũt. Ergo frs
quomodo homo positus in sole cecus. pre
sens est illi sol. sed ipse soli absens est. sic
omĩs stultus. omĩs iniquus. Si omĩs impi
us cæcus est corde. presens est sapientia.
Sed cum cæco presens est. oculis eius ab
sens est. Non quia ipsa illi absens est. sed
quia ipse absens est ab illa. Quid ergo fa
ciat iste. mundet unde possit uideri ds.
Quomodo si ppterea uideri non posset.
quia sordidos et saucios oculos haberet.
irruente puluere uel pituita. uel fumo.
diceret illi medicus. Purga de oculo tuo
qcqd male est. ut possis uidere lucem o
culorũ tuorũ. Puluis. pituita. fumus. pec
cata et iniquitates sunt. Tolle inde ista
omĩa. et uidebis sapientiam que psens
est. quia ds est ipsa sapientia. Et dictum
est. Beati mundo corde. qm ipsi dm uide
bunt. Explicit omelia prima.

Abeo quod scriptum est. fuit hõ missus
adõ. usq ad id quod ait. plenum grã
et ueritate. Incipit omel secunda.

Bonum est frs
kmĩ. ut textum di
uinarum scripturarũ
et maxime scĩ euan
glii. nullum locum p
termittentes. ptrac
temus ut possumus.
et pnrã capacitate
pascamur. et ministre
mus uobis. unde et
nos pascimur. Capi
tulum primum. p
terito die dnico. tractatum eẽ meminim.
In principio erat uerbum. et uerbũ erat
apud dm. et ds erat uerbũ. Hoc erat in
principio apud dm. omĩa p ipsum facta
sunt. et sine ipso factum est nichil. Quod
factũ est in illo ipso uita est. et uita erat lux
hominũ. et lux in tenebris lucet. et tene
bre eã non comphenderunt. Huc usq trac
tatum eẽ credo. recordamini oms qui affui
stis. et qui non affuistis. Credite nobis. et
his qui adesse uoluerunt. Nunc ergo quia
non possumus semp omĩa replicare. pp
ter eos qui hoc uolunt audire q sequitur.

et onera eſt illis ſi repetantur priora. cum defraudatione poſteriorꝫ dignentur. et q̄ non aderant non preterita exigere. Sed cū his qui aderant. et nunc audire preſentia. Sequitur. Fuit homo miſſus adō. cui nomē erat iohs. Etenim ea quę dicta ſūt ſupius ſīs kmi. de diuinitate xpi dicta ſunt. In effabile. et ꝑpe ineffabiliter. Quis enim capiet in principio erat uerbum. et uerbum erat apud dm̄. et ne ul eſcat tibi nomen uerbi ꝑ conſuetudinē mundanoꝝ uerboꝝ. et dš erat uerbum. hoc uerbum idipſum eſt. unde heſterno die multum locuti ſumus. Et preſtiterit dš. ut uel tamtū loquendo aliquid ad corda urā ꝑduxerimus. in principio erat uerbū. id ipſum eſt. eodem modo ē. Sic eſt. ſemper ſic eſt. mutari non poteſt. Hoc eſt q̄ nomē ſuū dixit famulo ſuo moyſi. ego ſum q̄ ſum. et miſit me q̄ eſt. Quis ergo hoc capiet. cū uideatis omnia mortalia mutabilia. cū uideatis nō ſolum corpora uariari per qualitates. naſcendo. creſcendo. deficiendo. moriendo. ſed ipſas etiā animas ꝑ affectū diuerſaꝝ uoluptatū diſtendi atque diſcindi. Cū uideatis homines et ꝑpere poſſe ſapientiā. ſi ſe illi luci et calori amouerint. et amittere poſſe ſapientiā. ſim die malo affectu receſſerint. Cū uideatis ergo iſta. ee. omnia mutabilia. quid eſt q̄ eſt. niſi q̄ tranſcendit omnia quę ſic ſunt ut non ſint. Quis ergo hoc capit. aut quis quomodocūq; intenderit ures mtis ſue. ut attingat quomodo poteſt ad id quod. ē. ut cū ad id quomodocunq; mente attingere poſſit ꝑuenire. Sic eſt enī. tamquā uideat qsq; delonge patriā. et mare interiacet. Uidet quo eat. ſed non habet qua eat. Sic ad illā ſtabilitatē mrām ubi quod eſt. ē. qua hoc ſolū ſemꝑ ſic eſt. ut eſt uolumus ꝑuenire. Intēnacet mare huiꝰ ſeculi. qua imus. et ſi iā uidemus quo imus. Nam multi. nec quo eant uident. Vt ergo eet et qua nemus. uenit inde ad quē ire uolebamus. Et quid fecit. inſtituit lignū. quo mare tranſeamus. Nemo enim poteſt tranſire mare huius ſeculi. niſi cruce xpi portatus. hanc crucem aliquando cōplectitur infirmus oculis. et quia nō uidet longe quo eat. nō ab illa recedat. et ipſa illum ꝑducet. Itaq; frēs mei hoc inſinuaueri cordibꝰ urīs. ſi uultis pie et xpianę uiuere. adherere xpō. ſcdm̄ id q̄ ꝑ nobis factus ē. ut ꝑueniatis ad eū ſcdm̄ id q̄ eſt. ſcdm̄ id q̄ erat aſſumpſit. ut ꝑ nobis hoc fieret. quia hoc ꝑ nobis factus eſt ut ꝑportemur infirmi. et mare ſcli tranſeant. et ꝑueniant ad patriā ubi iam nauis non opus erit. quia nullum mare tranſibitur. Melius eſt ergo nō uidere mente id quod eſt. et tamen a cruce xpi non recedere. quā uidere illud mente. et crucem xpi contemnere. Bonū eſt ſup hoc et optimum ſi fieri poteſt. ut et uideatur quo eundum ſit. et teneatur q̄ portetur qui ꝑgit. hoc potuerunt mites magnę montium. Qui montes dicti ſūt. quos maxime illuſtratur lumen iuſtitię. Potuerunt et uiderunt illud q̄ eſt. Nam uidens iohs dicebat. In principio erat uerbū. et uerbū erat apud dm̄. et dš erat uerbū. Uidere hoc. ut ꝑuenirent ad id q̄ uidebant delonge. a cruce xpi non receſſerunt. et humilitatem xpi non cōtēpſerunt. Paruuli uō qui hoc non poſſunt intellegere. nō recedentes a cruce et paſſione. et reſurrectione xpi. in ipſa naui ꝑducuntur ad id quod non uident. In q̄ naui ꝑueniunt et illi qui uident. At uero quidam phylоſophi huius mundi exciderunt. et inquiſierūt creatorem ꝑ creaturam. qua poteſt inueniri ꝑ creaturā eundem dicere aplō. Inuiſibilia enim eius a conſtitutione mundi ꝑ ea quę facta ſunt intellecta conſpiciuntur. Sempiterna eius quoq; uirtus et diuinitas. ut ſint inexcuſabiles. Et ſequitur. Sed quia cū cognouiſſent dm̄. non dixit qa nō cognouerunt. ſed quia cū cognouiſſent dm̄. nec ſicut glificauerūt. aut gratias egerūt. ſed euanuerūt in cogitationibus ſuis. et obſcuratū eſt inſipiens coreoꝝ. Vnde obſcuratum eſt. Sequitur et dicit apertius. Dicentes enī ſe ee ſapientes. ſtulti facti ſūt. Uidere quo ueniendum ee. ſed ingrati ei q̄ illus preſtitit q̄ uidere. Sibi uoluerunt retribuere q̄ uidebant. et facti ſunt ꝑbi amiſerunt et quod uidebant. et conuerſi ſunt inde ad ydola et ſimulacra. et ad culturas demonum adorare creaturam. et contemnere creatorem. Sed iam iſti eliſi iſta fecerē. Vt aut eliderentur. ſuꝑbierunt. Cum aut ſuꝑbirent. ſapientes ſe ee dixerunt. hi ergo de quibꝰ dixit. qui cum cognouiſſent dm̄. nō ſicut

Et effabile ee in eet ubi et ineffabile cōe.

Et ubi nihil eſt

Et ꝑducit ad q̄ ut glōre ou gno

Et melius ē inuidere mente deū an recedere a cte q̄ recedē a cte cr̄m te cū uidē. optimū ē utiq; ſi fieri.

Et nō poteſt deū intelligi ꝑ ea q̄ facta ſūt ꝑ duci ad deū nisi fidē deū ad deū ꝑueniūt

Et rightly also because after that ꝑ hunc ꝑ do peccatis ꝑuenit ad ſtultū

dm glificauert. uidert hoc quod dic iohs. qa p uerbū di facta sunt omia. Nam muemuntur ecclia in libris philosophoz. et qa unigenitū filiū habet ds p quem sunt omia. illud potuert uidere q est. sed uidert delonge. noluert tenere humilitatē xpi. in qua nauis secum p uenirent ad id q longe potuerunt uidere. et sordute eis crux xpi. Mare transeundū est. et lignū contemnis. O sapientia supba. Inrides crucifixū xpm. ipse est quē longe uidisti. In principio erat uerbū. et uerbū erat apud dm. et ds erat uerbum. Sed quare crucifixus est. quia lignū tibi humilitatis eius necessarium erat. Supbia uō tumueras. et loge ab illa patria p iectus eras. et fluctib huius scli interrupta est una. et q transeatur ad patriā. non est nisi ligno porteris. Ingrate irridis eū qui ad te uenit. ut redeas. Ipse factus est uia. et hoc p mare. Inde in mari ambulauit. ut ostenderet ee in mari uiā. Sed tu qui quomodo ipse ambulare in mari nō potes. naui portare. ligno portare. Crede in crucifixum. et poteris p uenire. Propter te crucifixus est xps. ut humilitatem doceret. et qa fisc uenirent ut ds nagnosceret. Sicut enim ea ut ds nō uenirent qui dere dm nō poterant. Non enī secm id quod ds est. aut uenit aut descendit. cū sit ubiq; presens. et nullo loco comuneatur. Sed secm q; uenit. q; apparuit homo. Quia ergo sic erat homo. ut lateret in illo ds. missus est ante illum magnus homo. p cuius testimonium muemiretur plusquā homo. Et quis est hic fuit homo. et quomodo posset iste uerū dicere. missus a dō. Quid uocabatur. Cui nomen erat iohs. Quare uenit. hic uenit ut testimonium phiberet delumine. ut oms crederent p illum. Qualis uenit iste. qui testimoniū phiberet de lumine. magnū aliquid iste iohs. ingens meritū. magna grā. magna celsitudo. Mirare. plane mirare. sed tamqua montem. Mons aut. m tenebris est. nisi luce uestiatur. Ergo tantū mirare iohem. ut audias quod sequitur. Non erat ille lumen. Ne cū monte putes lumen esse. naufragium m monte facias. non solacium muenias. Sed quid debes mirari montem tamqua montem.

Erigere te aut ad illud qui illuminat montes. qui adhoc erectus est. ut prior raduretur. excipiat. et oculis tuis sauceis nunciet. Ergo nō erat ille lum. Quare igitur uenit. sed ut testimonium p hiberet de lumine. Vt quid hoc. ut os crederent p illu. Et quo lumine testimonium phiberet. erat lux uera. Quare additum est uera. quia et homo illuminatus. dicitur lux. Sed uera lux illa est que illuminat. Nam et oculi nri dicuntur lumina. et tamen nisi aut p nocte lucerna accendatur. aut p diem sol exeat. lumina illa sine causa patent. Sic ergo et iohs erat lux. sed non uera lux. qa nō illuminatus tenebre erant. sed illuminatione factus est lux. Nisi aut illuminaretur. tenebre erat. Sicut oms impii quib; nō credentib; dix apls. fuistis aliquando tenebre. Modo aut q credideram quid. nunc aut lux inquid in dno. Nisi adderet in dno. nō intellegeremus; lux inquid in dno. Tenebre non in dno eratis. Fuistis enī aliquando tenebre. Ibi non addidit in dno. Ergo tenebre in uobis. lux in dno. Sicut ille nō erat lux. sed ut testimoniū phiberet de lumine. Ubi est aut ipsa lux. erat lux uera. que illuminat omem hominem uenientem in hunc mundum. Si omnem hominem uenientem. et ip sum iohem. Ipse ergo illuminabat. a quo se demonstrari uolebat. Intendat caritas ura. Veniebat enī ad mentes infirmas. ad corda saucia. ad acie ani me lippientis. adhoc uenerat. Et unde posset anima uidere q; pfecte est. Quomodo plerūq; fit. ut in aliquo corpore raduto. cognoscatur ortus ee sol. qm oculis uidere nō possumus. quia et qui saucios habent oculos. idonei sunt uidere parietē illuminatū. et illustratum a sole. ut montem. uel arborem. aut aliquid huiusmodi idonei sunt uidere et in alio illustrato. Demonstratur illis ortus. ille cui uidendo adhuc minus idoneā aciem gerunt. Sic ergo illi oms adquos uenerat xps. minus idonei erant eum uidere. Radiauit iohs et p illum confitentem a se radiatū. a se illuminatum ee. non qui raduret

et illuminaret. cognitus eſt ille q illuminat. cognitus eſt qui illuſtrat. cognitus eſt qui implet. Et quis eſt. qui illuminat omem hominē uenientē in hunc mundū. Ham ſi illinc non recederet. non eēt illuminandus. Sed idō hic illuminandus. qa illinc receſſit. ubi homo ſemp poterat eē illuminatus. Quid ergo. ſi uenit huc. ubi erat. in hoc mundo erat. Hic erat. et huc uenit. hic erat p diuinitatē. et huc uenit p carnem. Quia cū hic eēt p diuinitatem. ab ſtultis et cecis. et iniquis uideri nō poterat. Ipſi iniqui tenebre ſunt. de quib; dictum eſt. Lux lucet in tenebris. et tenebre eam nō comprehenderunt. Ecce hic eſt et modo. et hic erat. et ſemp hic eſt. et numquam recedit. Nuſquā recedit. Opus eſt ut habeas unde uideas. quod tibi numquam recedit. Opus eſt ut tu non recedas. Ab eo q nuſquam recedit. Opus eſt ut tu non deſeras. et non deſerens. Noli cadere. et nō tibi occidet. Si tu feceris caſum. ille tibi fiet occaſum. Si aūt tu ſtas. preſens eſt tibi. Sed non ſtetiſti. recordare unde eccideris. Unde te deiecit qui prior te cecidit. Deiecit enim te. non ui. non impulſu. ſed uoluntate tua. Si enim malo nō conſentires. ſtares. illuminatus maneres. Modo aūt quia iam cecidiſti et factus es ſaucius corde. unde uideri illa lux poteſt. Venit ad te talis. qualē poſſis uidere. Et talem ſe hominem prebuit. ut ab homine quereret teſtimoniū. Ab homine querit teſtimoniū dꝰ. et dꝰ teſtē habet hominem. habet dꝰ teſtem hominem. ſed ꝓpter hominem. Tam infirmi ſumꝰ. ut p lucernā queramus diem. quia lucerna dictus eſt ipſe iohēs. dño dicente. Ille erat lucerna ardens et lucens. et uos uoluiſtis exultare ad horā in lumine eius. Ego aūt habeo teſtimoniū maius iohe. Ergo oſtendit qua ꝓpter homines uoluit p lucernā demonſtrari ad fidē credentium. ut p ipſam lucernam inimici eī confunderentur. Illi enī inimici qui illū temptabant et dicebant. die nobis in qua poteſtate hec facis. interrogabo uos et ego inquid unum ſermonem. Dicite michi. Baptiſmū iohis unde eſt. de celo an ex hominibus. et turbati ſunt. et dixerūt apud ſemetipſos. Si dixerim de celo. dicturus eſt nobis. Quare ergo nō credidiſtis illi. quia ille xpō phibuerat teſtimoniū et dixerat. Nō ſum ego xps ſed ille. Si aūt ex hominib; dixerimus ee. timemus ppl̄m ne lapident nos. quia tamquam prophām habebant iohēm. Timentes lapidationem. ſed plus timentes ueritatis confeſſionē. Reſpondert mendacio ueritati. et mitta eſt iniqtas ſibi. Dixerunt enī. neſcimus. Et dnꝰ qa ipſi contra ſe clauſerant negando ſe ſcire q; nouerant. nec ipſe eis aperuit. qa nō pulſauerunt. Dictū eſt enī. Pulſate. et aperietur uobis. Non ſolū aūt illi pulſauerunt ut aperiretur. ſed negando oſtiū ipſum contra ſe adſtrinxerunt. Et ait illis dnꝰ. Nec ego dico uobis. in qua poteſtate iſta facio. Et confuſi ſunt ſup iohēm. impletumq; in illis eſt. Parauit lucernam xpō meo. inimicos eī induam confuſione. In mundo erat. et mundus p ipſū factus ē. He putes quia ſic erat in mundo. quomodo in mundo eſt terra. In mundo eſt celū. in mundo eſt ſol. luna et ſtelle. In mundo arbores. pecora. boies. Non ſic iſte in mundo erat. ſed quomodo erat. quomodo artifex regens q fēt. infiche quomodo faciet faber. Forinſecus eſt arca qua fecit. et illa in alio loco poſita eſt cū fabricat. et quamuis iuxta ſit. ipſe alio loco. Sed q fabricat. extrinſecus eſt ad illud q; fabricat. Dꝰ aūt infuſus mundo fabricat. ubiq; poſitus fabricat. et non recedit aliquo. Non extrinſecus quaſi uerſat molem quam fabricat. p̄ſentia maieſtatis facit q; facit. Preſentia ſua. gubernat q; fe. cit. Si ergo erat in mundo. quomodo p quem mundus factus eſt. ſer ipſum enim. mundus factus eſt. Et mundus eū non cognouit. Quid eſt mundus factus eſt p ipſum. celum. terra. mare. et omia que in eis ſunt mundus dicitur. Iterū alia ſignificatione. dilectore mundi mundus dicuntur. Mundus p ipſū factus eſt. et mundus eum nō cognouit. Non enī celi nō cognouerē creatorē. aut angli nō cognouerunt creatorem ſuum. Aut nō cognouerē creatorem ſuū ſydera. quem confitentur demonia. omia undiq; teſtimoniū ꝓhibuerunt. Sed qui non cognouerunt. qui amando mundum. dicti ſunt mundus. Amando enim. habi

Qui negat ſe ſcire q; ſcit dauid ſibi uitā ne eſtuare debēt ſcire.

Quō dr eſt in nō.

quid mūdo dr mūdꝰ ſtā creaturā. & iſte mūdo oppoñ mūdo dicit. dilectores mūdi. & iſti nō cognouerūt deū.

tamus corde. Amando aut̄ hoc apellari meru
erunt. quod ille ubi habitabant. Quomodo dici
mus. mala est illa domus. aut bona est illa
domus. Non in illam quam dicimus malā.
parietes accusamus. aut in illā quam dici
mus bonā parietes laudamus. sed malam
domum inhabitantes malos. Et bonā domū.
inhabitantes bonos. Sic et mundum. q̄ in
habitant amando mundum. Qui sunt qui
diligunt mundum. ipsi enim qui corde ha
bitant in mundo. Nam qui non diligt̄ mun
dum. carne uersantur in mundo. sed corde
inhabitant cęlum. sicut apl̄s dicit. Nr̄a cō
uersatio in cælis est. Ergo mundus ꝑ eū fac
tus est. et mundus eum non cognouit. In su
a ꝓpria uenit. quia omīa ꝑ ipsum facta st̄.
et sui eum nō receꝑunt. Qui sui. homines
quos fecit. iudei quos primitus fecit suꝑ
om̄s gentes eē. Quia alię gentes ydola ad
orabant. et demonib̄ seruiebant. Ille aut̄
ppl̄s erat natus de semine abrahę. et ipsi
maxime sui. Quia et ꝑ carnem quā susci
pe dignatus est cognati. In sua ꝓpria uenit.
et sui eum non receꝑunt. Omnino nullus
recipit. nullus ergo saluus factus est. Ne
mo enī saluus fiet. nisi qui xp̄m receꝑit.
uenientem. Sed addidit. Quotquot aut̄
eum receꝑunt. Quid eis prestitit. magna
beniuolentia. magnā mīam. Unicus natus
est. et noluit manere unus. Multi homines
cū filios non habuerint ꝑacta ętate. adop
tant sibi. et uoluntate faciunt. q̄ natu
ra non potuerunt. Hoc faciunt homines.
Si aut̄ aliq̄s habeat filium unicum. gau
det de illo magis. quia solus omīa posses
surus est. et non habebit qui cum eo diui
dant hereditatem. ut pauꝑior remaneat.
Non sic ds̄. unicum eundem ipsum quē
genuerat. et ꝑ quem cuncta creauerat. mi
sit in hunc mundum. ut non esset unus.
sed fr̄s haberet adoptatos. Non enim nos
nati sumus de dō quomodo ille unigenit̄.
sed adoptati ꝑ grām ipsius. Ille enim uenit
unigenitus ut solueret peccata. quib̄ pec
catis implicabamur. ne adoptaret nos.
ꝓpter impedimentum eoꝝ. quos sibi fr̄s
facere uolebat. ipse soluit. et fecit coheredē.
Sic enim dicit apl̄s. Si aut̄ filii. et heredes ꝑ
dm̄. Et iterum. heredes quidem dī. cohe
redes aut̄ xp̄i. Non timuit ille habere co
heredes. quia hereditas eius non fit angusta

simulti possederint. Illi ipsi certe illo possi
dente fiunt hereditas ipsius. et ille uicissim
fit hereditas ipsoꝝ. Audi quomodo ipsi fi
ant hereditas ipsius. Dn̄s dixit ad me filius
meus es tu. ego hodie genui te. Postula a
me. et dabo tibi gentes hereditatem tuam.
Ille quomodo fit hereditas ipsoꝝ dicit in
psalmo. Dn̄s pars hereditatis meę et calicis
mei. Et nos illum possideamus. et nos ipse
possideat sicut dn̄s. Nos possideamus sicut
salutem. nos eum possideamus sicut lucē.
Quid ergo dedit his qui receꝑunt illum.
Dedit eis potestatem filios dī fieri his qui
credunt in nomine eius. Ut teneant lignū.
et mare transeant. Et quomodo illi nascun
tur. isti q̄ a filii dī. ꝛ fr̄s xp̄i. utiq̄ nascuntur.
Nam si non nascuntur. filii quomodo
esse possunt. sed filii hominum nascuntur
ex carne et sanguine. et ex uoluntate uiri.
et complexu coniugii. Illi aut̄ quomodo
nascuntur. qui non ex sanguinib̄ tamquā
maris et feminę. Sanguina. non est latinū.
sed quia grece positum est pluraliter. ma
luit ille qui interpretabatur sic ponere.
et quasi minus latine loqui scd̄m gramati
cos. et tamen explicare ueritatem scd̄m
auditum infirmoꝝ. Si enim diceret sangui
nem. singulari numero. non explicaret q̄
uolebat. Ex sanguinib̄ enim homines na
scuntur maris et feminę. Dicamus ergo.
Non timeamus ferulas grammaticoꝝ.
dum tam̄ ad ueritatem solidam et certio
rem ꝑ ueniamus. Reprehendit q̄ intellegit.
ingratus quia intellexit. Qui non ex
sanguinib̄ neq̄ ex uoluntate carnis. neq̄
ex uoluntate uiri. Carnem. ꝓ femina po
suit. quia de costa cum facta eēt adā dixit.
hoc nunc os ex ossib̄ meis. et caro de carne
mea. Et apl̄s ait. Qui diligit uxorē suam.
se ipsum diligit. Nemo enim umquā carnē
suam odio habet. Ponitur ergo caro ꝓ uxo
re. quomodo aliquando sp̄s ꝓ marito. Qua
re. quia ille regit. hęc regitur. Ille imꝑare
debet. ista seruire. Nam ubi caro imꝑat et
sp̄s seruit. ꝑuersa domus est. Quid peius
domo. ubi femina habet imꝑium suꝑ ui
rum. recta aut̄ domus illa. ubi uir imꝑat.
femina obtemꝑat. Rectus ergo ipse homo.
ubi sp̄s imꝑat. caro seruit. Hi ergo non ex
uoluntate carnis. neq̄ ex uoluntate uiri.
sed ex dō nati sunt. Ut aut̄ homines na
scerentur ex dō. primo ex ipsis nat̄ ē ds̄.

Xp̃s enim dñs. et xp̃s natus ex hominibus. Non queſiuit quidem niſi matrem in terra. quia iam patrem habebat in cęlo. Natus ex dõ ꝑ quem efficeremur. et natus hoĩe. ꝑ quem reficeremur. Noli ergo mirari o homo quia ꝑ gr̃am efficeris filius. quia naſcẽr ex dõ ſcd̃m uerbum eius. Prius ipſum uerbum uoluit naſci ex homine. ut tu ſecur̃ naſcereris ex dõ. et diceres tibi. Nõ ſine cauſa dñs naſci ex homine uoluit. niſi qa alicuius momenti me exiſtimauit ut immortalem me faceret. et ꝑ me mortaliter naſceretur. Idõ cum dixiſſet ex dõna ti ſunt. quaſi non miraremur. et exõrere mus tantam gr̃am ut nobis incredibile uideretur quia homines ex dõ nati ſunt. quaſi ſecurum te faciens ait. Et uerbum caro factum eſt. et habitauit in nobis. Q̃d ergo miraris quia homines ex dõ naſcunt. attende ipſum dñm natum ex hominib̃. Et uerbum caro factum eſt. et habitauit in nobis. Quia uõ uerbum caro factum ẽ. et habitauit in nobis. Ipſa natiuitate collyrium fecit. unde tergerentur oculi cordis nr̃i. et poſſimus uidere maieſtatem eius. ꝑ eius humanitatem. Idõ factũ eſt uerbum caro. et habitauit in nobis. ſana ut oculos nr̃os. et quid ſequitur. et uidimus gl̃am eius. Gl̃am eius nemo poſſet uidere. niſi humilitate carnis ſanaretur. unde non poteramus uidere. Intendat g̃ caritas ur̃a. et uidete quod dico. Irruerat homini quaſi puluis in oculo. irruerat t̃ra. ſauciauerat oculum. uideri non poterat lucem. Oculus iſte ſauciatus. mungitur. Terra ſauciatus erat. et terram illuc mittitur ut ſanetur. Omĩa collyria et medicamenta nichil ſunt niſi de terra. De puluere cæcatus es. de puluere ſanaris. Ergo caro te obẽcauerat. caro te ſanat. Carnalis enim anima facta erat conſentiendo carnalib̃ affectib̃. inde fuerat oculus cordis cæcatus. Verbum factũ eſt caro. Medicus iſte. fecit tibi collyriũ. Et quomõdo ſic uenit. ut de carne uicia carnis extingueret. et de morte occideret mortem. Idõ factum eſt inte. q̃ modo uerbum caro factũ eſt. ut possis dicere. Et uidimus gl̃am eius. Qualem gl̃am. qualis factus eſt filius hominis. Illa humilitas ipſius eſt. non gl̃a ipſius.

Sed quod ꝑducta eſt acies hominis curata ꝑ carnem. Uidimus inquid gl̃am eius. gl̃am quaſi unigeniti a patre. plenum gr̃e et ueritatis. De gr̃a et ueritate. alio loco uberius in ipſo æuangelio ſi dñs dignatus fuerit donare tractabimus. hæc nunc ſufficiant. et ędificamini in dñõ ihũ xp̃o. et confortamini in fide. et uigilate in bonis op̃ib̃. et a ligno nolite recedere. ꝑ q̃ poſſitis mare tẽ ſire. Explicit omt. n. Incipit omt. m.

Ab eo q̃ ſcriptum eſt. Ioh̃s teſtimonium ꝑhibet de ipſo. Vſq̃ ad id q̃ ait unigenitus filius qui eſt in ſinu patris ipſe narrauit.

RĀM ET UERI tatem dĩ qua plenus ſp̃u ſcõ apparuit unigenitus filius. dñs et ſaluator nr̃ ihs xp̃s. Diſtinguẽdam a ueteri teſtam̃to. quomodo res ẽ noui teſtamenti. ſuſcepimus in nomine dn̄i. et ur̃e caritati p̃miſimus. A deſtote g̃ mtem. ut et quantum capio donet dñs. et quantum capitis audiatis. Reliquum enĩ erit. ut ſi ſemen quod ſpargitur in cordib̃ uris. non abſtulerint aues. nec ſpine p̃foca uerint. nec æſtus exuſſerit. Accedente pluuia hortationũ cotidianar̃. et cogitationib̃ uris bonis. quib̃ hoc agitur in corde q̃ agitur in agro raſtris. ut gleba frangatur. et ſemen op̃iatur. et germinare poſſit. ut affluat fructũ adquem gaudeat et l̃eteꝫ agricola. Si aũt p̃ ſemine bono. et p̃ pluuia bona non fructum ſed ſpinas obtulerimus. nec ſemen accuſabitur. Hec pluuia erit incrimine. ſed ſpinis ignis debitus preparabitur. homines ſumus. quod puto non diu eſſe ſuadendum caritati ur̃e. xp̃iam. et ſi xp̃iam. utiq̃ ipſo nomine ad xp̃m p̃tinentes. hui⁹ ſignum. in fronte geſtamus. De quo non erubeſcimus. ſi et in corde geſtemus. Signũ eius eſt. humilitas eius. Per ſtellam eum magi cognouerunt. et erat hoc ſignũ dño datum. celeſte atq̃ preclarum. Noluit ſtellam eẽ in fronte fidelium ſignum ſuum. ſed crucem ſuam. Unde humiliatus. inde glorificatus. Inde erexit enim humile. quo humiliatus ipſe deſcendit. Semmem⁹

Quod gaudãt ꝑſidere [illegible]

[illegible] exerm

ergo ad euangelium. ꝑtinemus ad nouū te
stamentum. Lex ꝑ moysen data est. grā aūt
et ueritas ꝑ ihm xpm facta est. Interrogamus
aplm. et dicit nobis. quomodo non sumus sub
lege. sed sub grā. Misit ergo filium suū fac
tum ex muliere. factum sub lege. ut eos q
sub lege erant redimeret. ut adoptionem
filioꝝ recipemus. Ecce ad hoc uenit xps.
ut eos qui sub lege erant redimeret. ut iam
nō simus sub lege sed sub grā. Quis ergo de
dit legem. ille dedit legem. qui dedit et
grām. Sed legem ꝑ seruum misit. cū grā ip
se descendit. Et unde facti erant homines
sub lege. nō implendo legem. Quieni legem
implet. non est sub lege sed cū lege. q aūt
sub lege est. non subleuatur. sed premitur
lege. Oms itaq; homines sub lege constitu
tos reos facit lex. et ad hoc illis sup caput
est ut ostendat peccata. non tollat. Lex
ergo iubet. dator legis miseretur In eo q
lex iubet. Conantes homines uirib; suis im
plere q a lege preceptum est. ipsa sua teme
ritate et precipiti presumptione ceciderūt.
Et non sunt cum lege. sed sub lege facti sūt
rei. Et qm suis uirib; implere nō poterāt
legem. facti sunt rei sub lege. Imploraue
runt liberatoris auxilium. et reatus le
gis. fecit egritudinem supbis. Egritudo
supboꝝ. facta est confessio humilium. Iā
confitentur egroti quia egrotant. ueniat
medicus et sanet egrotos. Medicus quis.
dns nr ihs xps. Quis dns nr ihs xps. ille
qui uisus est ab eis. aqb; crucifixus est.
ille qui apprehensus. flagellatus. cola
phizatus. sputis inlitus. spinis coronat.
in cruce suspensus. mortuus. lancea uul
neratus. de cruce depositus. in sepulchro
positus. Ille ipse dns nr ihs xps. ille ipse
plane. Et ipse est totus medicus uulnerū
nroꝝ. crucifixus. Ille cuiusultatum est.
quo dependente ꝑsecutores caput agita
bant et dicebant. si filius di est. descendat
nunc de cruce. Ipse est totus medicus. dns
nr ihs xps. ipse plane. Quare ergo ñ osten
dit insultantib; quia ipse erat filius dei. ut
si se ꝑmisit in cruce leuari. saltem cū illi
dicerent. si filius di est descendat nunc
de cruce. tunc descenderet et ostenderet
eis uerum se eē filium di. quem illi ausi
fuerant irridere. noluit. Quare noluit.
Numquid quia nō potuit. potuit plane.

Quid est enim amplius. de cruce descende
re. ande sepulchro resurgere. sed ꝑtulit
insultantes. Nam crux. non ad potentię
documentum. sed ad exemplum patien
tię suscepta est. Ibi uulnera tua curauit.
unde sua diu ꝑtulit. Ibi a morte sempitē
na sanauit. ubi temporaliter mori digna
tus est. et mortuus est. An in illo mors mor
tua est. qualis mors. quem morte occi
dit. Ipse est tamen dns nr ihs xps totus
qui uidebatur et tenebatur. et crucifige
batur. Non totum hoc. Ipse est. hoc ipse
est quidem. sed non totum illud quod
uiderunt iudei. Non hoc est totum xps.
Et quid est. in principio erat uerbum.
In quo principio. et uerbum erat apud
dm. Et quale uerbum. et ds erat uerbū.
Numquid forte adō factum est hoc uer
bum. non. Hoc erat in principio apud
dm. Quid ergo. alia quę fecit ds non si
milia sunt uerbo. non. quia omīa ꝑ ip
sum facta sunt. et sine ipso factum est
nichil. Quomodo ꝑ ipsum facta sūt. et
quia q factum est in illo. in ipso uita erat.
et antequam fieret. uita erat. Quod fac
tum est non est uita. sed in arte. hoc ē in
sapientia di. Antequam fieret. uita erat.
Quod factum est transit. q est in sapien
tia transire non potest. Uita ergo in illo
erat q factum est. Et qualis uita. qa et
anima corporalis. uita est. Corpus nrm.
habet uitam suam. Qū a cū amiserit.
mors est corporis. Talis ergo erat illa ui
ta. non. Sed uita erat lux hominū. Nūqd
lux pecorum. Nam ista lux. et hominū
et pecoꝝ. Est quedam lux hominum. un
de distant homines a pecorib;. Videamus.
et tunc intellegimus quid sit lux homi
nū. Non distas a pecore. nisi intellectu.
Noli aliunde gloriari. De uirib; ꝑsumis.
a bestiis uinceris. De uelocitate ꝑsumis.
a muscis uinceris. De plenitudine presu
mis. quanta pulchritudo est in pennis pa
uonis. unde ergo melior. ex imagine di.
Ubi imago dei. in mente. in intellectu.
Si ergo idō melior pecore. quia habes mē
tem qua intellegas. quod non potest
pecus intellegere. inde aūt homo. quia
melior pecore. Lux hominum. est lux
mentium. Lux mentium. supra oms
est mentes. excedit oms mentes. hec

enim erat uita illa. ꝑ quem facta sũt oĩa. Ubi erat. hic erat. An apud patrem erat. et hic non erat. an quod uerius est. et apud patrem erat. et hic erat. si ergo hic erat. quare non uidebatur. quia lux in tenebris lucet. et tenebrę eam non cõprehenderunt. O homines. nolite eẽ tenebrę. nolite esse infideles. iniusti. inqui. rapaces. auari. amatores seli. hæ sũt tenebrę. Lux non est absens. sed uos absentes estis a luce. Cæcus in sole. presentẽ habet solem. sed absens est ipse soli. Nolite ꝙ esse tenebrę. hæc est enim forte grã de qua dicturus sum. ut iam non simus tenebrę. et dicat nobis apls. Fuistis enim aliquando tenebrę. nunc aũt lux in dño. Quia ergo nõ uidebatur lux hominum. idest lux mentium. opus erat ut homo diceret de luce testimonium. Nõ qdem tenebrosus. sed iam illuminatus. Nec tamen quia ideo illuminatus. idõ ipsa lux. sed ut testimonium phiberet de lumine. Nam non erat ille lux. Et quę erat illa lux. erat lux uera. quę illuminat omnem hominem uenientem in hũc mũdũ. Et ubi erat ista. in hoc mundo erat. et ꝙ̃libmundo erat. nũqd ista lux solis. lunę. lucernarum. sicut ista lux in mundo est. non. Quia mundus ꝑ eum factus est. et mundus eum non cognouit. Hoc est lux in tenebris lucet. et tenebrę eam non comprehenderunt. Mundus enim tenebrę. quia dilectores mundi. mundus. Non enim creatura non agnouit creatorem suum. Testimonium dedit cælum de stella. testimoniũ dedit mare. portans ambulantem dnm suum. Testimoniũ dederunt uenti. quia ad eius quieuerũt iussiũ. Testimonium dedit terra. illo crucifixo contremuit. Si omnia ista testimonium dederunt. quomodo eum mundus nõ cognouit. nisi quia mundus dilectores sũt mundi. corde habitantes mundum. Et malus mundus. quia mali homines habitatores mundi. sicut mala domus. nõ parietes. sed inhabitantes. In ꝓpria uenit. idest in sua uenit. Et sui eum non receperunt. Quę ergo spes est. nisi qa qũ qũ receperunt eum. dedit eis potestatẽ filios dei fieri. Si filii sunt. nascuntur. Si nascuntur. quomodo nascuntur.

Non ex carne. non ex sanguinib. non ex uoluntate carnis. nec ex uoluntate uiri. sed ex dõ nati sunt. Gaudeant ergo. qa ex dõ nati sunt. Presumant se ꝓtinere ad dm. accipiant documentum. quia ex dõ nati sunt. Et uerbum caro factum est. et habitauit in nobis. Si uerbum caro factum est. et non erubuit nasci de homine homines erubescunt nasci de dõ. hoc aũt quia fecit curauit. Quia curauit uidemus. Hoc enim quia uerbum caro factum est et habitauit in nobis. medicamentum nobis factum est. ut quia terra cęcabamur. de terra sanaremur. Et sanati. quid uidere mus. et uidimus inquid glĩam eius. glĩam tamquã unigeniti a patre. plenum grãe et ueritatis. Iohs testimonium phibet de ipso. et clamat dicens. hic erat quem dixi. qui post me uenit ante me factus ẽ. Post me uenit. et preceſſit me. Quid est ante me factus est. preceſſit me. Non factus est antequam ego eẽm factus. sed ante positus est in mihi. hoc est ante me factus est. Quare ante factus est cum post uenerit. quia prior me erat. Prior te o iohs. Quid magnum si prior te. bene. qa tu illi phibes testimonium. Audiamus ipsum dicentem. et ante abraham ego sũ. Sed et abraham in medio genere humano ortus est. multi ante illum. multi p illum. Audi uocem patris ad filium. Ante luciferum genuite. Quia ante lucifer um genitus est. oms ipse illuminat. Dictus est enim quidam lucifer qui cecidit. Erat enim angls. et factus est diabolus. Et dixit de illo scriptura. Lucifer q mane oriebatur cęcidit. Vnde lucifer. quia illuminatus lucebat. Unde aũt tenebrosus factus. quia in ueritate non stetit. Ergo ille ante luciferum. ante omẽm illuminatum. Siquidem ante omnem illuminatum sit. necesse est. a quo illuminantur oms qui illuminari possunt. Ideo hoc seqtur. Et de plenitudine eius nos omnes accepimus. Quid accepistis. et grãm ꝓ grã. Sic enim habent uerba euangelica. collata cum exemplarib, grecis. nõ aũt. et de plenitudine eius nos oms accepimus. grãm ꝓ grã. sed sic ait. et de plenitudine eius nos oms accepimus. et gratiam ꝓ grã. idest accepimus. Vt nescio

sunt ista

& de plenitudine eius

quid nos uoluerit intellegere de plenitu
dine eius accepisse. et insup̄ gr̄am pro gr̄ā.
Accepimus enim de plenitudine eius primo
gr̄am. et rursus accepimus gr̄am p̄ gr̄ā. Quā
gr̄am primo accepimus? fidem. In fide am
bulantes. in gr̄am ambulamus. Vnde enim
meruimus hoc? quib⁹ nr̄is precedentib⁹ me
ritis? non se quisq; compalpet. redeat in
conscientiam suam. quærat latebras cogita
tionum suarum. redeat ad seriem facto
rum suor̄. Non attendat quid sit si nā ali
quid est. sed quid fuerit ut eēt aliquid.
Inueniet non se dignum fuisse. nisi supplī
cio. Si ergo supplicio dignus fuisti. et ue
nit ille qui non peccata puniret. sed pec
cata donaret. gr̄ā tibi data est. nō merces
reddita. Unde uocatur gr̄ā? quia gratis
datur. non enī precedentib⁹ meritis eam
emisti. quod accepisti. hanc ergo accepit
gr̄am primam peccator. ut eius peccata
dimitterentur. Quid meruit? interroget
iustitiam. inuenit pen̄am. Interroget
miām. inuenit gr̄am. Sed hoc p̄miserat
ds̄ p̄ prophetas. itaq; cum uenit dare q̄
p̄miserat. non solum gr̄am dedit. sed ue
ritatem. Quomodo exhibita est ueritas.
quia factum est quod p̄missum est. Q̄d
ergo gr̄am p̄ gr̄ā. fide p̄meremur dn̄m?
Et qui digni non eramus q̄b⁹ peccata
dimitterentur. ex eo quia tantum donū
indigni accepimus. gr̄ā uocatur. Quid est
gr̄ā? gratis data. Quid est gr̄ā? gratis donata
non reddita. si tibi debebatur. merces red
dita est. non gr̄ā donata. Si aut̄ uere debe
batur. bonus fuisti. Si aut̄ non merito tuo
ut uerum est. malus fuisti. Credidisti aut̄
meum. qui iustificat impium. Quid est
qui iustificat impium? ex impio facit piū.
Cogita quid tibi p̄ legem imminere debe
bat. et quid p̄ gr̄am consecutus es. Conse
cutus aut̄ es istam fidei gr̄am. eris ius
tus ex fide. iustus aut̄ ex fide uiuit.
et p̄mereberis dn̄m. uiuendo ex fide.
Cum p̄meruerīs dn̄m uiuendo ex fide. ac
cipies p̄mium. immortalitatem. et
uitam æternam. Et illa gr̄ā est. Nam pro
quo merito accipies uitam æternam? p̄
gr̄ā. Si enim fides gr̄ā est. et uita æterna
quasi merces est fidei. Videtur quidem
ds̄ uitam æternam tamquam debitum
reddere. Cui debita? fideli. Quia p̄me

Q. nō uita etna ē debitū

ruit illam p̄ fidem. Sed quia ipsa fides
gr̄ā est. et uita æterna. gr̄ā est p̄ gr̄ā. audi
paulum aplm confitentem gr̄am. et po
stea debitum expetentem. Confessio
gr̄ē. quę est in paulo. qui prius fuit blas
phemus et p̄secutor. et iniuriosus. sed
miām in quid consecutus sum. Indignū
se dixit. qui consequęretur. consecutum
tamen. non p̄ merita sua. sed p̄ miām dī.
Audi iam illum flagitantem debitum.
qui primo in debitam suscep̄at gr̄am.
Ego enim in quid iam immolor. et tem
pus resolutionis meę instat. bonū cer
tamen certaui. cursum consumaui. fi
dem seruaui. de cętero reposita est mi
chi corona iustitię. Iam debitum flagi
tat. iam debitum exigit. Nam unde uer
ba sequentia. Quam mi chi reddet dn̄s
illo die iustus iudex. Ut ante suscipet
gr̄am. misericordem patrem opus habe
bat. ut p̄mium gr̄ē. iudicem iustum.
Qui non damnauit impiū. damnauit fi
delem. Et tamen si bene cogitis. ipse de
dit fidem prima qua eum p̄meruisti. Nō
enim de tuo p̄meruisti. ut tibi aliq̄d de
beretur. Quod ergo p̄mium immortali
tatis postea tribuit. dono suo coronat.
non merito tuo. Ergo frs. omnes de ple
nitudine eius accepimus de plenitudi
ne mię eius. de abundantia bonitatis
eius accepimus. Quid? remissionem pec
catoy? ut iustificaremur ex fide. Et in
sup̄. Et iterum. Quid? et gr̄am pro gr̄ā.
Idest p̄ hac gr̄ā? in qua ex fide uiuimus.
recepturi sumus aliam. Quid tam̄ nisi
gr̄am? nam si dixero quia et hoc debet?
aliquid mihi. ad signo quasi cui debe
batur. Coronat aut̄ ds̄ in nobis dona mię
suę. sed in ea gr̄ā quam p̄mium accepi
mus. p̄ seueranter ambulemus. Lex enim
p̄ moysen data est. quę reos tenebat. q̄d
enim apls̄ ait? lex subintrauit. ut abun
daret delictū. ſ̄p derat. ſup̄bi. ut abundaret delictū
abundaret delictū. ſ̄p̄bi donabam. et quasi uirib⁹ suis
multum adsignabam et non pote eram
implere iustitiam. nisi adiuuaret ille
qui iusserat. Superbiam uoluit domare
ds̄. dedit legem. Tamquam dicens? ec
ce implete. ne reputetis deesse iubentē.
Non deest qui iubeat. sed deest q̄m
pleat. Si ergo deest qui impleat. un

de non impleat. quia natus cum trāduce peccati et mortis de adam natus. traxit ſecum q; ibi conceptum eſt. Cecidit primus homo. et omēs qui de illo nati ſunt. de illo traxerunt concupiſcentiā carnis. Oportebat ut naſceretur alius homo. qui nullam traxit concupiſcentiam. homo. et homo. homo ad mortem. homo ad uitam. ſicut dicit apls. Quoniam quidē p̄ hominem mors. et p̄ hominem reſurrectio mortuoꝝ. Per quem hominē mors. p̄ quē hominē reſurrectio mortuoꝝ. noli eſtimare. ſequitur et dicit. Sicut enī in adam oēs moriuntur. ſic et in xp̄o oēs uiuificabuntur. Q̄ pertinent ad adām. oēs qui nati ſunt de adam. Qui ad xp̄m. oēs qui nati ſunt p̄ xp̄m. Quare oēs in peccato. quia nemo natus eſt preter adam. Vt autē nascerentur ex adam. neceſſitatis fuit. Ex damnatione poſſe naſci p̄ xp̄m. uoluntatis eſt grē. Non coguntur homēs naſci p̄ xp̄m. non quia uoluerunt. nati ſunt ex adam. Oēs tamen qui ex adā. cū peccato peccatores. Oēs qui p̄ xp̄m. iuſtificati et iuſti. non in ſe. ſed in illo. Nā in ſe ſi interroges. adam ſunt. In illo ſi interroges. xp̄s ſunt. Quare. quia ille caput dns nr ihs xp̄s. non cum trāduce peccati uenit. ſed tamen uenit cū carne mortali. Mors pena peccatorum erat. in dño. minus mīe erat. nō pena peccati. Non enim aliquid habebat dns. quare iuſte moreretur. Ipſe aut. Ecce uenit princeps huius mundi. et in me nichil inuenit. Quare ergo moreri. ſed ut ſciant oēs quia uoluntatem patris mei facio. ſurgite eamus hinc. Nō habebat ille quare moreretur. et mortuus eſt. Tu habes quare. et mori dedignaris. dignare æquo animo pati p̄ me ritum tuum. quod ille pati dignatus ē. ut te a ſempiterna morte liberaret. Homo. et homo. Sed ille non niſi hō. iſte dē et homo. Ille homo peccati. iſte homo iuſtitiē. Mortuus es in adam. reſurge in xp̄m. Nam utrumq; debetur tibi. Iam credidiſti in xp̄m. redde ſtamen q; debes de adam. Sed non te in eternum tenebit uinculum peccati. quia mortē tuam æternam. occidit mors temporalis dñi dī tui. Ipſa eſt grā fr̄s mei. ipſa eſt et ueritas. quia p̄ miſſa et exhibita non erat. iſta in ueteri teſtāmto quia lex minabatur. non opitulabatur. iubebat. non ſānabat. Languorem oſtendebat. non auferebat. Sed illi preparabat medico uenturo cum grā et ueritate. tā quam ad aliquem quem curare uult medicus. mittat primum ſeruum ſuū. ut ligatum illum inueniat. Sanus non erat. ſanari nolebat. Et ne ſanaretur. ſanum ſe eſſe iactabat. Miſſa lex eſt. ligauit eum. inuenit se reum. iam clamat de ligatura. Venit dns curat amaris aliquantum. et acribꝰ medicamentis. Dicit enim egroto. Ferto dicit. tolera dicit. noli diligere mundū. habeto patientiam. curet te ignis continentię. ferrum p̄ſecutionum. tolerent uulnera tua. Expaueſcebas quamuis ligat. liber ille et non ligatus. bibit quod tibi dabat. Prior paſſus eſt. ut te conſolaret. Tamquam dicens. quod times pati p̄ te. prior patior p̄ te. hæc eſt grā. et magna grā. Quis illam digne conlaudat. de humilitate xp̄i loquor fr̄s mei. maieſtatē xp̄i. et diuinitatem xp̄i quis loquitur in explicando et dicendo. Ut quomodo maieſtatē xp̄i loquamur non ſufficimus. immo deficimus. totum cogitantibꝰ committimus. non audientibꝰ adimplemus. Cogitate humilitatem xp̄i. Sed quis nobis in quis eam explicat niſi tu dicas. ille intus dicat. Melius illud dicit qui intus habitat. quam qui foris clamat. Ipſe uobis oſtendat grām humilitatis ſuę. q̄ cæpit habitare in cordibꝰ urr̄s. Jam uō ſi in eius humilitate explicanda et eroganda deficimus. maieſtatem ipſius quis loq̄tur. Si uerbum caro factum eſt. contur bat nos. In principio erat uerbum quis explicabit. Tenete ergo fr̄s ſolidꝰ itatem iſtam. lex p̄ moyſen data eſt. grā et ueritas p̄ ihīm xp̄m facta eſt. Per ſeruum lex data eſt. reos fecit. Per imp̄atorem indulgentia data eſt. reos liberauit. Lex p̄ moyſen data eſt. non ſibi aliquid amplius ſeruus adſignet. quam quod p̄ illud factū eſt. Electus ad magnum myſterium. tā quam fidelis in domo. Sed tamen ſeruus agere ſcdm legem poteſt. ſoluere a reatu legis non poteſt. Lex ergo p̄ moyſen data eſt. grā et ueritas p̄ ihīm xp̄m facta ē. Et forte aliquis dicat. et grā et ueritas nō

est facta p moysen qui uidit dñm. statī sub
iecit. dñm nemo uidit umquam. Et unde
innotuit moysi ds. qua reuelauit ds ser
uo suo. Quis dñs. ipse xps. qui pmisit
legem p seruum. ut ueniret ipse cum grā
dñm nemo vidit v. et ueritate. Oīm enim nemo uidit umquā.
Et unde illi seruo quantum capere possit
apparuit. sed unigenitus inquid filius
qui m sinu patris. Quid est in sinu patris. i secreto patris.
Honestū ds habet sinū. quē ammodū nō habem
m uestib. aut cogitandus est sic sedere quo
modo nos. aut forte cinctus est ut sinū
haberet. sed quia sinus nr intus est secre
tum patris. sinum patris. s. mū patris uocat. m
secreto patris. Qui patrē nouit. ipse eī narrauit. Nam dñm. nemo ui
dit umquā. Ipse ergo uenit. et narrauit
quicquid uidit. Moyses uidit nubē. ui
dit anglm. uidit ignem. omis illa crea
tura. typum dni sui gerebat. non ipsi
us dni presentiam. exhibebat. Nā quid
apte habes in lege. et loquebatur moyse
cum dño contra in contra. sicut amicus
cum amico suo. Sequeris ipsam scripturā.
et inuenis moysen dicentem. si inuēni
grām in conspectu tuo. ostende michi te
ipsum manifeste ut uideam. Et parum
est quia dixit. responsum accepit. non po
tes uidere faciem meam. Loquebatur g
frs mei cum moyse angls. portans typū
dni. et illa omia que ibi p anglm facta sūt.
futuram istam grām et ueritatē pmittebāt.
qui bene scripturas sunt legem nouerī. Et
cū oportunum ē ut et nos aliquid inde di
camus. quantum dns reuelat. non tace
mus cantatu urē. Illud aūt sciatis. quia
omia que corporaliter uisa sunt. nō erat
illa substantia dī. Istam enim oculis carnis
uidemus. dī substantia unde uidetur.
Euanglium interroga. Beati mundo cor
de. quoniā ipsi dm uidebunt. Fuerunt
homines qui dicerent uanitate cordis
sui decepti. pater inuisibilis est. filius
aūt uisibilis est. Vnde uisibilis est. nisi
ppter carnem quia suscepit carnem ma
nifestum est. Illi enim qui carnē xpi
uiderunt. aliqui crediderunt. aliqui
crucifixerunt. et qui crediderunt illo
crucifixo nutauerunt. Et nisi ipsā post
resurrectionem palparent. fides ad eos
non reuocaretur. Si ergo ppter carnem
uisibilis filius est. et nos concedimus. et

q illa q insa sunt
a moyse nō erat
substantia dei

est catholica fides. Si aūt ante carnem
sicut ipsi dicunt. ideo est antequam incarna
retur. multum delirant. et multū er
rant. Facta enim sunt illa uisibilia corpo
raliter p creaturam in quib typus osten
deretur. non utiq substantia demonstra
batur. et manifestabatur. Et hoc attem
dat caritas urā. leue documentum sapi
entie dī. uidere oculis non potest. Frs.
Si xps sapientia dī. et uirtus dī. si xps
uerbum dī uerbum. hominis oculis non
uidetur. uerbum dī uideri sic potest.
Expellite ergo de cordib uris carnales
cogitationes. ut uere fitis sub grā. ut ad
nouum testamentum p transeatis. Ideo
uita æterna promittitur. in nouo testam
to. Legite uetus testamentum. et uidete.
quia carnali adhuc populo. ea quidem p
cipiebantur que nobis. Nam unum dm
colere. et nobis precipitur. Non accipi
es in uanum nomen dni di tui. et nobis
precipitur q est scdm preceptum. Ob
serua diem sabbati. magis nobis preci
pitur. quia spiritaliter obseruandum
precipitur. Iudei enim seruiliter obser
uabant diem sabbati. ad luxuriam. ad
ebrietatem. Quantum melius si femine
ex lanam facerent. quam illo die in
neomenis saltarent. absit frs. ut illos
dicamus obseruare sabbatum. Spaliter
obseruat sabbatum xpianus. abstinens
se ab ope seruili. Quid est enim ab ope
seruili. a peccato. Et unde probamus.
dñm interroga. Omis qui facit pecca
tum. seruus est peccati. Ergo et nobis
precipitur spāliter obseruatio sabbati.
Jam illa omia precepta. magis nobis
precipiuntur. et obseruanda sunt. Nō
occides. non mechaberis. nō furaberis.
non falsum testimonium dices. hono
ra patrem et matrem. non concupisces
rem pximi tui. non concupisces uxo
rem pximi tui. Nonne omā ista et no
bis precipiuntur. sed quere mercedē.
et inuenies ibi. dici. ut expellam hos
tes a facie tua. et accipietis terrā qui
p misit ds patrib uris. Quia nō pote
rant capere inuisibilia. p uisibilia tenebā
tur. Quare tenebantur. ne penitus in
terirent. et ydola laberentur. Nam
fecerunt hoc frs mei sicut legitur. ob

ſtitiſunt tanta miracula quę fecit dñs co
rã oculis eoꝝ. Mare diſciſſum eſt. uia fac
ta eſt inmedis fluctib; ſequentes hoſtes
eoꝝ. iſdem aquis opti ſunt ꝑ quas illi
tranſierunt. Et cum moyſes homo dñi
receſſiſſet aboculis eoꝝ. ydolum peti
erunt. et dixerunt. Fac nobis dñs qui
nos precedant. quia ille homo dimiſit
nos. Tota ſpes eoꝝ inhomine poſita erat.
non in dñ. Ecce mortuus eſt homo. nũ
quid mortuus eſt ds. qui eruerat eos de
terra egyꝑti. et cũ feciſſent ibi imagi
nem uituli. adorauerunt et dixerunt.
hi ſunt dii tui iſrl. qui te liberauerunt
de terra egyꝑti. Quam cito obliti tam
manifeſtam grãm. Quib; ergo modis
teneretur ppls talis. niſi pmiſſis carna
lib; ea ibi iubentur in decalogo legis.
quę et nobis. ſed non pmittuntur ea q̃
nobis. Nobis quid pmittuntur. uitam
eternam. Hec eſt aũt uita æterna. ut
cognoſcant te unum uerum dm. et quẽ
miſiſti ihm xpm. Cognitio dñi pmittit.
ipſa eſt grã ꝑ grã. Frs. modo credimus.
non uidemus. Pro iſta fide. premium
erit uidere quod credimus. Noverant
hoc ppbę. ſed occultum erat antequã
ueniret. Nam quidam ſuſpirans ama
tor in ꝑſalmis. dicebat. Unam petii a
dño. hanc requiram. Et quęris quid pe
tat. forte enim petit terram fluentẽ.
lacte et mel. carnaliter quamuis ſpãliter.
ipſa quęrenda ſit et petenda. aut forte
ſubiectionem hoſtium ſuoꝝ. aut mortẽ
inimicoꝝ. aut impia. aut facultates hu
ius ſcli. Ardet enim amore et multũ
ſuſpirat. et eſtuat. et hanelat. Uidea
mus quid petat. Unam petii a dño. hãc
requiram. Quid eſt hoc quod requirit.
ut inhabitem inquid in domo dñi. ꝑ om
nes dies uitę meę. Et puta quia habitas
in domo dñi. unde ibi erit gaudiũ tu
um. nisi contempler inquid delectatio
nem dñi. Frs mei. unde clamatis. un
de amatis. unde exultatis. niſi quia ẽ
ibi ſemilla huius caritatis. Quid de
ſideratis rogo uos. uideri poteſt ocu
lus. tangi poteſt. pulchritudo aliqua
eſt. quę oculos delectat. Nonne mar
tyres amatis uehementer. et quando
eos commemoramus. mar deſcimus
in amore. quid in illis amamus frs. inem
bra laniata a feris. quid fedius. ſi oculos
carnis interroges. quid pulchrius. ſi ocu
los cordis interroges. quid tibi uidetur.
adoleſcens pulcherrimus fur. quomodo
horrent cordis oculis tui. Numqd ocu
li carnis horrent. ſi illos interroges. ni
chil illo corpore compoſitius. nichil or
dinatius. Et paritas membroꝝ. et colo
rẽ delectatio inlicit oculos. Et tamen
cum audis quia fur eſt. fugis hominem
animo. Uides ex alia parte ſenem curuũ.
baculo innitentem. uix ſe mouentem.
rugis undiq; exaratum. quid uides qd
oculos delectet. et audis quia iuſtus
eſt. amas. amplecteris. Talia nobis ꝓmiſſa ſunt frs mei. tale aliquid amate.
tali regno ſuſpirate. et talem patriã de
ſiderate. ſi uultis ꝑuenire ad id cum quo
uenit dns nr. id eſt ad grãm et ueritatẽ.
Si corporalia premia concupieris a dõ.
adhuc ſub lege es. et idõ ipſam legẽ non
implebis. Quando enim uideris abunda
re iſta temporalia in eis qui dm offendit.
nutant greſſus tui et dicis tibi. ecce e-
go colo dm. cotidie ad eccl̃am curro. ge
nua michi trita ſunt orationib;. et as
ſidue egroto. homicidia faciunt hoies.
rapinas faciunt. et exultant. habundãt.
bene eſt illis. Talia ergo querebas a dõ. cer
te ad grãm ꝑtinebas. Si grã ideo tibi de
dit. quia gratis dedit. gratis ama. Noli
ad premium diligere dm. ipſe ſit ꝓmiũ
tuum. Dicat anima tua. unam petii a
dño hanc requiram. ut inhabitem in do
mo dñi ꝑ omnes dies uitę meę. ut cõtẽ
pler delectationem dñi. Noli timere.
ne faſtidio deficias. Talis erit illa delecta
tio pulchritudinis. ut ſemꝑ tibi ꝑſens
ſit. et numquam ſatiẽris. Immo ſemꝑ ſati
ẽris. et numquam ſatiẽris. Si enim dixero
quia nõ ſatiaueris. fames erit. Si dixero
quia ſatiaueris. faſtidium timeo. Ubi nec
faſtidium erit. nec fames. quid dicam
neſcio. Sed ds habet q̃ exhibeat. non
mentientib; quomodo dicant. et cre
dentib; quod accipiant.

Explicit oõ tr. iii. Incip oõ tr. iiii.

Ab eo quod ſcriptum eſt. et hoc eſt te
ſtimonium iobis. quando miſerunt iu
dei ab iheroſolimis ſacerdotes et leuitas.

Dñs iij. Aduenit bñi.

Vsq; ad id q; ait. et ego nesciebam eum. sed qui me misit baptizare in aqua. ipse mi chi dixit. Sup quem uideris spm descenden tem sicut columbam et manentem sup eū. ipse est qui baptizat in spū scō.

Episseme audiuit scitas urā. et optime nostis. q̄ niam iohs baptista quanto preclarior erat in natis mulierū. et quanto humilior ad agnoscendū dnm. tanto meruit amicꝰ esse sponsi. Zelans non sibi. non suum honorem quęrens. sed iudicis sui. quem tamquam preco prehibat. Itaq; ꝓphis p cedentib; prenunciare de xpo futura con cessum. huic aūt digito ostendere. Sicut enim ignorabatur xps a bhis qui prophis non crediderant antequam ueniret. sicet abeis ignorabatur et presens. venerat p mo humiliter et occultus. Tanto occul tior. quanto humilior. Populi aūt sper nentes ꝓpter sup̄biā suā humilitatem di. crucifixerunt creatorem et saluatorem su ū. et fecerunt damnatorem suū. Sed qui primo uenit occultus. q̄ uenit humilis. numquid deinceps non est uenturus mani festus. q̄ excelsus. audistis modo psalmū. Ds manifeste ueniet. ds nr̄ et non silebit. Siluit ut iudicaretur. non silebit cum cę pit iudicare. Nondiceretur manifestus ue niet. nisi primo uenisset occultus. Nec di ceretur non silebit. nisi q̄ primo siluit. Quomodo siluit. interroga esaȳ. Sicut ouis ad occisionem ductus est. et sicut agnus corā eo qui se tondit fuit sine uoce. sic non aperuit os suū. Uenet aūt manifest. et non silebit. Quomodo manifestus. ignis ante eum preibit. et in circuitu eius tē pe stas ualida. Tempestas illa tollere habet totam paleā de area. quę modo triturabatur. et ignis incendere q; tempestas abstulerit. Modo aūt tacet iudicio. sed non tacet pre cepto. Si enim tacet xps. quid sibi uolunt hec euangelia. quid sibi uolunt uoces aplicę. quid cantica psalmoȳ. quid elo quia ꝓphaȳ. in his enim omib; xps si tacet. Sed tacet modo ut non undicet. non tacet ut moneat. Uenet aūt preclarus mundic tam. et apparebit omib;. et qui meū non credunt. Modo uō qua et presens occul tus erat. oportebat enim ut contemneret. Nisi enim contemneretur. nō crucifigere tur. sinon crucifigeretur. non funderet sanguinem quo pretio nos redemit. Vt aūt daret ꝓnobis pretiū. crucifixus est. Ut crucifigeretur. contemptus est. Ut contempneretur. humilis apparuit. Ta men qa quasi innocte apparuit in corpo re mortali. lucernā sibi accendit unde uideretur. Ipsa lucerna. iohs erat. De quo uam multa audistis. et lectio presens euan gelii uerba iohis continet primum quod principium est confitentis. quia nō erat ipse xps. Tanta aūt excellentia erat in io hanne. ut posset credi xps. In eo pbata ē humilitas eius. quia dixit se non ē. cum posset credi esse. Ergo hoc est testimoniū iohis. quando miserunt iudei ab hiero solimis sacerdotes et leuitas ad eum. ut interrogarent eum. tu quis es. non aūt mitterent. nisi mouerentur excellen tia auctoritatis eius. quia ausus est bap tizare. Et confessus est. et non negauit. Quid confessus est. confessus est. qa nō sum ego xps. Et interrogauerunt eum. Quid ergo. helias es tu. nouerant enim. qua precessurus erat helias xpm. Non enim alicui incognitum erat nom̄ xpi apud iudeos. ipsum non ē putauerunt xpm. non omino xpm non ē uenturum. Cum sp̄m uenturum. sic offenderunt. in presentem offenderunt tamquam in humilem lapidem. lapis enim ille adhuc paruus erat. iā quidem precisus de monte sine manib;. Sicut dicit danihel ꝓpha. uidisse se lapidem precisum de monte sine manib;. Sed quid sequitur. et creuit in quid lapis ille. et factus est mons ma gnus. et impleuit uniuersam faciē terrę. Videat ergo q; dico caritas urā. xps ante iudeos iam precisus erat de monte. Non tem. regnū uult intelligi iudoȳ. Sed re gnum iudoȳ. non impleuerat uniuersam faciem terrę. Inde precisus est ille lapis. qa inde natus est in presentia dns. Et qre sine manib;. qa sine ope uirili uirgo pe pit xpm. Jam ergo erat lapis ille p̄cisus

ſine manib; ante oculos iudō. ſed humilis
erat. Non immerito. quia nondum creue
rat lapis ille. et impleuerat orbem terrꝝ.
q; oſtendit in regno ſuo quod eſt ecclā.
que impleuit totam faciem terre. Qui
ergo non creuerat. offenderunt in illū
tamquā in lapidem. et factum eſt in eis
q; ſcriptum eſt. Qui ceciderit ſup eū quas
fabitur. et ſup quos ceciderit lapis ille.
conteret eos. Primo. ſup humilem ceci
derunt. excelſus ſup illos uenturus eſt.
Sed ut eos uenturus excelſus conterat.
primo eos humilis quaſſauit. Offendert
meum et quaſſati ſunt. non contriti. ſed
quaſſati ſunt. Veniet excelſus. et conteret
eos. Sed ignoſcendum eſt iudeis. qa offen
derunt in lapidem. quia non creuerat.
Quales ſunt illi qui in ipſum monte mof
fendunt. iam de quib; dicam cognoſcitis.
qui negant ecclām toto orbe diffuſam.
Non in humilem lapidem. ſed in ipſum
montē offendunt. q; factum eſt ille la
pis cum creſceret. Cæci iudei non uiderī
humilem lapidem. quanta cecitas eſt nō
uidere montem. Ergo uidebant humi
lem. et non cognouerunt. Demonſtraba
tur illis p lucernam. Nam primo ille
quo maior nemo ſurrexerat inn̄atis mu
» lierum. dixit. non ſum ego xp̄s. Dictūq;
» eſt illi. nūqd helias es tu. reſpondit. ñ ſū.
Xp̄s enim ante ſe p̄mittet heliā. et dix.
non ſum. Et fecit nobis queſtionem. Ti
mendum eſt enim. ne minus intellegen
tes. contraria putent iohem dixiſſe. quā
xp̄s dixit. Quodam enim loco cum dn̄s
ih̄s xp̄s in euangelio diceret quedam de
ſe. reſponderunt illi diſcipli. Quomodo
ergo dicunt ſcribe. id eſt periti legis. qa
heliam oportet primum uenire. et ait
dn̄s. Helias iam uenit. et fecerunt ei q;
uoluerunt. et ſi multis ſcire. ipſe ē iohs
baptiſta. Dn̄s ih̄s xp̄s dicit. helias iam
uenit. et ipſe eſt iohs baptiſta. Iohs aūt
interrogatus. ſi ſe confeſſus eſt heliā nō
eſſe. quomodo nec xp̄m ee. Et utiq; ſic
uerum confeſſus eſt xp̄m ſe non eſſe. ſic
uerum confeſſus eſt nec heliā ſe ee. Quo
modo ergo comparauimus dicta p̄conis.
cum dictis iudicis. abſit ut preco men
tiatur. hoc enim loquitur. q; audit au
dice. Quare ergo ille non ſum helias.
et dn̄s. ipſe eſt helias. qa in eo dn̄s ih̄s xp̄s
prefigurare uoluit futurū aduentū ſuum.
et hoc dicere. quia in ſpū helie erat iohannes
frq; iohs erat ad primum aduentum. hoc e
rit helias ad ſecm̄ aduentum. Quomodo
duo aduentus iudicis. ſic duo precones. iu
dex quidem ipſe. precones aūt duo. non
duo iudices. Oportebat aūt iudicem pri
mo uenire iudicandum. miſit ante ſe primū
preconem. uocauit illum heliam. quia hoc
erit in ſecdō aduentu helias. quod in primo
iohs. Namque intendat caritas uſtā. quā
uerum dicam. Quando conceptus ē iohs.
uel potius quando natus eſt ſps ſcs. hoc
de illo hoīe implew ꝓphauit. Et erit inqt
precurſor altiſſimi in ſpū et uirtute helie.
Non ergo helias. ſed in ſpū et uirtute helie.
Quid eſt in ſpū et uirtute helie. et in eodē
ſpū ſcō uice helie. Quare uice helie. quia ct
q; helias ſecdō. hoc iohs primo aduentu fuit.
Recte ergo modo iohs ꝓprie reſpondit.
nā dn̄s figurate. helias ipſe eſt iohs. Iſte
aūt ut dixi ꝓprie. non ſum ego helias. Si
figuram precurſoris aduertas. iohs ip
ſe eſt helias. Quod enī ille ad primum ad
uentum. hoc ille ad ſecm̄ erit. Si ꝓprieta
tem ꝑſonis interroges. iohs iohes. heli
as helias. Dn̄s ergo ad prefigurationem
recte ipſe eſt helias. iohs aūt recte ad pro
prietatem non ſum helias. Nec iohs fal
ſum. nec dn̄s falſum. nec preco falſum.
nec iudex falſum. Sed ſi intellegas. Quis
aūt intellegit. qui imitatus fuerit humi
litatem preconis. et cognouerit celſitudi
nem iudicis. Nichil enim humilius ipſo
precone fr̄s mei. nullum tantum meri
tum iohs habuit quam de iſta humilita
te. q; cū poſſit fallere homines et putari
xp̄s. haberi ꝓ xp̄o. tantę enim gr̄ę. tante
q; excellentię fuit. confeſſus eſt tam apte
» et dixit. nō ſum ego xp̄s. Numquid tu he
» lias es. iam ſi diceret helias ſum. ergo in
ſecdō aduentu aduenies xp̄s iudicaret.
non adhuc in primo iudicaretur. Iamquā
dicens. uenturus eſt adhuc et helias. nō
» ſum in quid helias. Sed obſeruat humi
lem. ante quem uenit iohs. ne ſeruatis
excelſum ante quem uenturus eſt heli
as. Nam et dn̄s ita compleuit. ipſe eſt
iohs baptiſta qui uenturus eſt. Ipſa prefi
guratione uenit iſte. qā proprietate

uenturus est helias. Iunc helias ꝑ proprie
tatem helias erit. nunc ꝑ similitudinem
iohs helias erat. Modo iohs ꝑ proprietatē.
iohs est tunc ꝑ similitudinem. helias io
hannes erit. Nunc ꝑ similitudinem iohs
erat. modo iohs. ꝑ proprietatem iohs. ꝑ
similitudinem helias est. Ambo p̄cones
sibi dederunt similitudines suas: et te
nuerunt proprietates suas. Vnus aūt
dns iudex. siue illo precone precedente.
" siue illo. Et interrogauerunt eum. Quid
" ergo. helias es tu. Et dixit. Non. Et di
" xerunt ei. Prophā es tu. et respondit. Nō.
" Dixerunt ergo ei. Quis es ut responsum
" demus his qui miserunt nos. quid dicis
" dete ipso. ait. Ego uox clamantis in deser
to. Isaias illud dixit. In iohe ꝓpheta ista
" ysaię impleta est. Ego uox clamantis
" in deserto. Quid clamantis. dirigite ui
" am dni. rectas facite semitas eius. Non
uobis uidetur preco eē dicere exite faci
te uiā. nisi q; preco exite dicit. Iohs die
uenite. audice repellit preco. ad iudicē
uocat iohs. Immo uocat iohs adhumilē.
" ne iudex semiatur excelsus. Ego uox cla
" mantis in deserto. dirigite uiam dnō.
" sicut dixit esayas ꝓpha. Non dixit ego
sum iohs. ego sum helias. ego sū ꝓpha.
" Sed quid dixit. hoc uocor. Vox claman
" tis in deserto. dirigite uiam dnō. Ego sū
" ipsa ꝓpheta. Et qui missi fuerant. erant
" ex phariseis. idest ex principib⁹ iudōy.
" Et interrogauerunt. et dixerunt ei. Qd
" ergo baptizas. si tu non es xps. neq; heli
" as. neq; ꝓpha. Quasi audacię uidebat
esse baptizare quasi in aqua ꝑsona. Que
rimus ut rum tu sis xps. tu dicis te nō
esse. Querimus. ne forte precursor il
lius sis. quia nouimus ante aduentū
xpi uenturum eē heliam. Negas te eē.
Querimus. ne forte aliquis multum
preueniens. preco es. idest ꝓpha. et
accepisti hanc potestatem. nec ꝓpha
te dicis. Et non erat ꝓpha iohs. maior
erat quam ꝓpha. Dns de illo tale testimo
nium dedit. Quid existis uidere inde
serto. harundinem uento agitari.
utiq; non uento agitari. Subaudis qa
non hoc erat iohs. qui auento mouer
tur. Qui enim auento mouetur. cir
cumflatur omi spū seductorio. Sed

quid existis uidere. hominem mollib⁹
uestitum. uestiebatur enim iohs aspis.
idest tunica facta de pilis cameli. Ecce
qui mollib⁹ uestiuntur. in domib⁹ regū
sunt. Non ergo existis uidere hominem
mollib⁹ uestitum. sed quid existis uide
re. ꝓpham. ita dico uobis. maior quā
ꝓpha hic. Quia ꝓphe longe p̄nunciaue
runt. iohs presentem demonstrabat.
" Quid ergo tu baptizas. si tu non es xps.
" neq; helias. neq; ꝓpha. respondit eis io
" hannes et dixit. Ego baptizo in aqua.
" medius aūt uīm stetit quem uos non
" scitis. humilis enim non uidebatur. et
ꝓptera lucerna accensa est. Videte quo
modo dat locū. qui aliud possit puta
ri. Ipse est qui post me uenit qui ante
me factus est. sicut iam diximus. idest
ante positus est michi. cuius ego non
sum dignus ut soluam eius corrigiam
calciamenti. Quantum se abiecit. et ido
multum eleuatus est. qm̄ qui se humi
liat exaltabitur. Unde debet uidere
scitas urā. quia iohs sic se humiliauit.
ut diceret. non sum dignus soluere cor
riam. Quomodo habent humiliari qui
dicunt. nos baptizamus. nos q; dam⁹
nrm est. et q; nrm est scm est. Ille dicit.
non ego sed ille. Illi dicunt nos. Non
est dignus iohs soluere corrigiam cal
ciamenti eius. Quod si diceret dignum
se quam humilis esset. si diceret dignū.
et sic diceret. ille uenit post me. qui an
te me factus est. cuius tantummodo
corrigū calciamenti dignus sum solue
re. multum se humiliasset. Quando
aūt nec adhoc dignum se dicit. uere
plenus spū erat. qui sicut seruus dnm
agnouit. et ex seruo amicus fieri me
" ruit. hec in bethania facta sunt trans
" iordanem. ubi erat iohs baptizans.
li Tractatus scī .xvo. et .i. Sedos Johīs
" in illo tpe. Altera die uidit iohs ihm ue
" nientem ad se et ait. Ecce agnus di. ec
" ce qui tollit peccatum mundi. Nemo
sibi arroget et dicat. quia ipse auferet
peccata mundi. Unde iam intendit.
contra quos superbos intendebat digitū
iohis. nondum erant nati hereuci. et
iam ostendebaṫ. Contra illos clama
baṫ nunc a fluuio. contra qs modo

Alīt

li

Octava epy
phanie
e

clamat ex euangelio. Uenit ihs. Et quid dicit ille. ecce agnus dī. Si agnus dī innocens. et iohs agnus. An non et ipse innocens. sed quis innocens. quantum innocens. oīs ex illa traduce ueniunt. et ex illa ppagine de qua cantat gemēs dauid. Ego miniquitate conceptus sum. et in peccatis mater mea in utero meo aluit. Solus ergo ille agnus. qui non sic uenit. non enim in iniquitate conceptus est. quia non de mortalitate concept" est. nec cum in peccatis mater eius in utero aluit. quę uirgo concepit. uirgo pepit. quia fide concepit. et fide fuscepit. Ergo ecce agnus dī. non habet iste trāducem de adam. carnem tantū assumpsit de adam. peccatum nō assumpsit. Qui nō assumpsit de nrā massa peccatū. ipse est qui tollit nrm peccatum. Ecce agnus dī. ecce qui tollit peccatū mundi. Nostis quia quidam homines dicunt aliquando. nos tollimus peccata hominib. quia sci sumus. Si enī non fuerit scs qui baptizat. quomodo tollit peccatum alterius. cū sit ipse homo plenus peccato. Contra istas disputationes. uerba non dicamus. hē legamus. Ecce agnus dī. ecce q tollit peccatum mundi. Non sit presumptio hominib. in hominem. non transmigret passer in montes. in dnō confidat. Et sileuat oculos in montes unde ueniat auxilium ei. intellegat quia auxilium eius a dnō qui fecit cęlum et terram. Tantę excellentię iohs. dicit ei. tu es xps. dicit non sum. tu es helias. dicit non. tu es ppha. dicit nō. Quare ergo baptizas. ecce agnus dī. ecce qui tollit peccatum mundi. hic est de quo dixi. Post me uenit ut q ante me factus est. quia prior me erat. Post me uenit. quia posterior natus est. ante me factus est. quia prelatus est mihi. Prior me erat. quia in principio erat uerbum. et uerbum erat apud dm. et ds erat uerbum. Et ego nesciebam eum. dixit. sed ut manifestaretur in isrl. propterea ego ueni in aqua baptizans. Et testimonium phibuit iohs dicens. quia uidi spm de cælo descendentem quasi columbam. et mansit sup eum. Et ego nesciebam eum. sed q me misit baptizare in aqua. ille mihi dixit. Sup quem uideris spm descendentem et manentem sup eum. hic est qui baptizat in spū scō. Et ego uidi et testimonium phibui. qa hic est filius dei.

Intendat modicum caritas ura. Iohs. quando dicit xpm. quando didicit ihm xpm. missus est enim ut baptizaret in aqua. Quęsitum est. Quare. ut manifestaretur inisrl. dixit. Quid pfuit baptismus iohis frs mei. si profuit aliqd. et modo maneret. et baptizarentur homines in baptismate iohis. et sic uenirent ad baptismum xpi. Sed qd ait. ut manifestaretur inisrl. Idest ipsi isrl. pplo isrl. ut manifestaretur xps. uenit baptizare in aqua. accepit mysterium baptismatis. iohis in aqua penitentię parare uiam dnō. non existens dns. at ubi cognitus est dns. fluminī ei uia parabatur. qa cognoscentib. se. ipse factus est uia. Itaq non duraut diu baptismum iohis. Sed quo modo demonstratus est dns humilis. ut idō acciper baptisma iohis. in quo baptizaretur ipse dns. et opus erat dnō baptizari. Et ego interrogans. cito respondeo. Opus erat dnō nasci. opus erat dnō crucifigi. Opus erat dnō mori. opus erat dnō sepeliri. Si ergo tantā suscepit pro nobis humilitatem bap tismī non erat susceptur[us]. Et quid p fuit quia suscepit baptismum serui. ut tu non dedigneris suscipe baptismum dnī. Intendat ergo caritas ura. fuerunt in ecclā aliqui excelsiore grę catheciumini. Fit enim aliquando. ut uideas catheciuminum abstinentē ab omī concubitu. uale facientē scō. renunciantem omib. quę possidebat et distribuentem paupib. catheciuminus est. Instructus ē etiam forte doctrina salutari supra multos fideles. Timendum est huic ne dicat apud semetipsum de baptismate scō. quo pecc̄ata dimittuntur. Quid plus accepturus sum. ecce ego melior sū illo fideli. et illo fideli. cogitans fideles. aut coniugatos. aut idiotas. aut habentes et possidentes res suā.

Quę fiunt miracula mbis iohis

Q; ac̄ scēb; ad xpm

Q; ē bapt̄ olim.

Q; sin̄ bāp. ēt alijs p̄sōnis nulle salutare

quas ipse distribuit iam paupib⁹. et me
liorem se arbitrans ee. quam ille qui iã
baptizatus est. dedignetur uenire ad
baptismum dicens. hoc sum acceptur⁹
quod habet ille et ille. et ꝓponat sibi eos
quos contempnit. et quasi sordeat illi
hoc accipe. quod accepunt inferiores.
Quia iam uidetur ipse sibi melior. et ta
men omia peccata supra illum sunt. Et
nisi aduenerit salutare baptismum. ubi
peccata soluuntur. cũ omi excellentia
sua nõ potest intrare in regnum celoꝝ.
Sed ut illam excellentiã mutaret dns
ad baptisma suũ. ut peccata illi dimitte
rentur. uenit ipse ad baptisma serui sui.
et q̃ ipse non haberet q̃ ei dimitteretur.
nec quid mullo lauaretur. suscepit a seruo
baptisma. et tamquã allocutus est filiũ
supbientem. et extollentẽ se. ac dedignã
tem forte accipe cum idiotis. unde ei sa
lus possit uenire. et quasi dicens. quanti
te extendis. quantum extollis. quanta ẽ
excellentia tua. quanta grã tua. maior po
test esse quã mea. Si ego uem ad seruum.
tu dedignaris uenire ad dnm. si ego su
scepi baptisma serui. tu dedignaris a dnõ
baptizari. Nam ut nouertis frs mei. qua
non ex necessitate alicuius uinculo pec
cati. dns uenebat ad ipsum iohem. sicut
dicunt alii euangelistę. cum ad illum ue
» nisset baptizandus dns. at ipse iohs. Tu
» ad me uenis. et ego ate debeo baptizari.
» Et quid ei respondit. sine modo. impleatur
» omis iustitia. Mori uem ꝓ hominib⁹. bap
tizare non debeo ꝓ hominib⁹. Quid est.
impleatur omis iustitia. impleatur omis
humilitas. Quid ergo. non erat suscepturus
baptisma a bono seruo. qui passionem suisce
pit a seruis malis. intendite baptizato
dnõ. si ꝓpterea baptizauit iohs. ut meus
baptisma dns ostenderet humilitatem.
nemo alius baptizaretur baptismate iohis.
Multi aũt baptizati sunt. baptismate
iohis. Baptizatus est et dns baptismate
iohis. et cessaut baptisma iohis. deinde
iam missus est in carcerem iohs. Demceps
nemo baptizatus inuenitur illo baptisma
te. Si ergo ꝓpterea uenit et iohs baptizãs.
ut dni nobis humilitas demonstraretur.
ut quia ille suscepit a seruo. nos non dedi
gnaremur suscipe a dnõ. Dnm solum iohs

iohis baptizaret. Sed si solum dnm iohs bap
tizaret. nõ deesset qui putarent sanctius
fuisse baptisma iohis quã xpi. quasi bap
tismate iohis. solus xps meruisset bapti
zari. baptismate aũt xpi. genus humanũ.
Intendat caritas ura. baptismate xpi bap
tizatissimus. nõ tantum nos. sed et uni
uersus orbis terrarum. et baptizatur usq
in finem. Quis nm potest ex aliqua par
te comparari xpo. cuius se iohs dix̃ indi
gnum soluere corrigiam calciamenti. Sig
ille xps tantę excellentię homo ds. solus
baptizaretur baptismo iohis. quid dictum
erant homines. quale baptisma habuit io
hannes. Magnum baptisma habuit. ine
fabile sacramentum. Vide quia solus xps.
meruit baptizari iohis baptisma. Atque
ita maior uideretur baptisma serui. quã
baptisma dni. Baptizati sunt et alii bap
tismate iohis. ne melior baptisma iohis
uidetur quã xpi. Baptizatus est aũt et dns
ut dño suscipiente baptisma serui. non
dedignarentur alii serui suscipe baptis
ma dni. Ad hoc ergo missus erat iohannes
sed nouerat xpm. An non nouerat. si nõ
nouerat. quare dicebat quando uenit ad
fluuiũ xps. ego ate debeo baptizari. hoc
est. scio quis sis. Si ergo iam nouerat. cer
te tunc cognouit. quando uidit colũbã
descendentem. Manifestum est quia colũ
ba non descendit sup dnm. nisi postea
quam ascendit de aqua baptismatis. Dns
baptizatus ascendit ab aqua. apti sunt cę
li. et uidit sup eum columbam. ante quã
» baptizaretur dns. dixit illi iohs. Tu ad me
» uenis. ego ate debeo baptizari. ante illi
» nouerat qui dicit. tu ad me uenis. ego a
» te debeo baptizari. Quando ergo dixit et
» ego nesciebam eum. sed qui me misit bap
» tizare in aqua. ipse mihi dixit. Sup quẽ
» uideris spm descendentem sicut colũbã
» et manentẽ sup eum. ipse est qui baptizat
» in spũ scõ. Non parua questio est frs mei.
Si uidistis questionem. non parum ui
distis. superest ut ipsius solutionem dis
cet. Tamen illud dico. si uidistis questio
nem. non est parum. Ecce positus ẽ iohs.
ante oculos uros. Stans ad fluuiũ iohs.
baptista. ecce uenit dns adhuc baptizan
dus. nondum baptizatus. Audi uocẽ
» iohis. Tu ad me uenis. ego aũt ate debeo

Q̃ impleꝫ oẽs iust⁹ est in
plere oẽs humilitates.

Q̃ alij a dñ baptizati
aiolis

baptizari. Fece iam cognoscit dñm. a quo uult baptizari. Baptizatus dñs. ascendit ab aqua. Apiuntur celi. descendit spūs. Modo illum cognoscit iohs. Si modo cognoscit. cui dixit ante ego a te debeo baptizari. Si autē non modo ille cognoscit qa iam nouerat eū. quid est q̄ dixit nō nouerat eum. sed qui me misit baptizare. ipse mihi dixit. Sup quē uideris spīm descendentem sup eum. sicut columbam. ipse est qui baptizat inspū scō. Frēs. ista questio si hodie soluatur. grauat uos. Hō dubito. quia iam multa dicta sunt. Sciatis aūt talem eē istam questionem. ut hec sola pmat partem donati. Adhoc dixi caritati uře. ut intentos uos facerem. Similiter ut soleo. simul ut oretis p nobis et p uobis. ut et nobis dns det digna loq. et uos digna cape mereamini. Interim hodie dignamini differre. sed hoc breuiter dico. interim donec soluatur. Interrogate pacifice. sine rixa. sine contentione. sine altercationib. sine mimicitiis. et uobiscum querite. et alios interrogate. et dicite. hanc questionem pposuit hodie eps nr. Aliquando si dns concesserit saluturus eram. sed siue soluatur. siue non soluat. putate me pposuisse. q̄ me mouet. Moueor enim multum. dicit iohs. ego a te debeo baptizari. tam quam xpō cognito. Si enim non nouerat eum a quo uoluit baptizari. temere dicebat ego a te debeo baptizari. Nouerat ergo eū. si nouerat eū. qd est ergo q̄ dicit non noueram eum. sed q̄ me misit baptizare in aqua. ipse mihi dixit. Sup quem uideris spīm descendentē sicut columbam et manentem sup eum. ipse est qui baptizat inspū scō. Quid dicturi sunt qui nescimus quando uenerit columba. ne forte ibi lateant. Legunt alii euangeliste qui plenius illud dixer. et inuenimus aptissime tunc descendisse columba. cum dns ab aqua ascendit. Sup baptizatum enim xpm apti sunt celi. et uidit spīm scm descendentem. si nō baptizatum cognouit. uenienti ad baptisma. quomodo dicit. ego a te debeo baptizari. Hanc uobiscum interim rumina te. hanc uobiscum conferte. hanc uobiscum tractate. Prestet dns ds nr. ut antequam ame audiatis. alicui ur~

prior eam reuelet. Tamen frēs hoc sciatis. quia p istius questionis solutionem uocē pars donati debaptismi grā. ubi nebulas obtendunt impiis. et retia tendunt auibꝰ uolantibꝰ. si frontem habeant. omīno non habebunt. omīno eoꝝ ora claudent.

VNDE SV PRA DE EXDEO LECTIONE. OMTV

SICUT ONS uoluit ad diem promissionis nře p uenimus. prābit etiam hoc. ut ad ipsius p missionis redditionem p uenire possimus. Tē enim ea q̄ dicimus et nobis et uobis utilia sunt. si ab ipso sunt. Q̄ aūt abhomine sunt. mendacium sunt. sicut dicit ipse dns nr ihs xps. Qui loquitur mendaciū. de suo loquitur. Nemo habet de suo. nisi mendatium et peccatum. Si quid autem homo habet ueritatis atq̄ iustitię. a illo fonte est quem debemus sitire in hac heremo. ut ex eo quasi guttis quibus dā irrogatis. et in hac pegrinatione interim consolati. ne deficiamus in uia uenire ad eius requiem satietatemq̄ possimus. Si ergo qui loquitur mendacium de suo loquitur. q̄ loquitur ueritatem de dō loquitur. Uerax iohs. ueritas xps. Verax iohs. sed omnis uerax a ueritate est. Si ergo uerax iohs. et uerax esse homo non potest nisi a ueritate. A quo ergo uerax. nisi ab eo qui dixē. ego sum ueritas. Non ergo posset dicere. aut ueritas contra ueracem. aut verax contra ueritatem. Veracem. ueritas misit. Et idō uerax erat. q̄n a ueritate missus erat. Si ueritas iohs miserat. xps eum miserat. Sed quod xps cum patre fecit. et quod pater cum xpō facit. xps facit. Nec seorsum aliquid pater sine filio facit. nec seorsum aliquid filius sine patre. Inseparabilis caritas. inseparabilis unitas. inseparabilis maiestas. inseparabilis potestas. Secundū hec uerba q̄ ipse posuit. ego et pater unum sumus. Quis ergo misit iohannem. si dicamus pater. uerum dicimus. Si dicamus filium. uerum dicimus.

Manifestius aũt ut dicamus pater et filius. Quem misit ergo pater et filius unus ds̃ misit. quia filius dixit. ego et pater unum sumus. Quomodo ergo nesciebat eum a quo missus est. dixit enim. Ego nesciebam eum. sed qui misit me baptizare in aqua. ipse michi dixit. Interrogo iohm quis te misit baptizare in aqua. quid tibi dixit. sup quem uideris spm descendentem sicut columbam. et manentẽ supeum. hic est qui baptizat in spũ scõ. hoc tibi o iohs dixit qui te misit. manifestum est quia hoc. Quis ergo te misit. forte pater. uerus ds̃ pater. et ueritas dī filius. Si pater sine filio te misit. ds̃ sine ueritate te misit. Si dõ aũt uerax es quia ueritatem loqueris. et ex ueritate loqueris non te misit pater sine filio. et simul te misit pater et filius. Si ergo et filius te misit cum patre. quomodo nesciebas eum a quo missus es. quem uideras in ueritate. ipse te misit ut agnosceret ẽ in carne. Et dixit. supquem uideri spm descendentem sicut columbã et manentem sup eum. ipse est qui baptizat in spũ scõ. Hoc audiuit iohs. ut nosset eum quẽ non nouerat. an ut plenius nosset quem iam nouerat. si enim ex parte omĩ non nosset. uenienti ad fluuium ut baptizaretur nõ diceret. ego a te debeo baptizari. et tu uenis ad me. nouerat ergo. Quando aũt columba descendit iam baptizato dn̄o. et ab aqua ascendente. at si ille qui ille eum misit dixit. sup quem uideris spm descendentem sicut colũbã et manentem sup eum. ipse est q baptizat in spũ scõ. Et non nouerat eũ. sed columba descendente cognouit eũ. Columba uõ tunc descendit. quando dn̄s ab aqua ascendit. Tunc aũt cognouerat iohs dn̄m. quando ad eum dn̄s ad aquã veniebat. Manifestatur nobis. qa iohs scdm aliquid nouerat. scdm aliquid nondum nouerat dn̄m. Nisi aũt hoc intellexerimus. mendax erat. Quomodo erat uerax agnosens. qui dicit tu ad me uenis baptizari. ego aũt a te debeo baptizari. Uerax est. cũ hoc dic̃. Et quomodo rursus uerax est cũ dicit. ego non nouera̅m eum. sed qui me misit baptizare in aqua. ipse michi dixit. Sup quem uideris spm descendentem sicut columbã et manentẽ sup eũ. ipse est qui baptizat in spũ scõ. Imo uult per columbam dn̄s. non ei qui se non nouerat. sed ei qui meo aliquid nouerat. aliquid non nouerat. Hrm̃ est ergo quẽrere. quid meo iohs nondũ nouerat. et p columbam didicit. Quare missus est iohs baptizans. iam memini me quantum potui dixisse caritati urẽ. Si enim baptisma iohis necessarium erat saluti nr̃e. et modo debuit exerceri. Nõ enĩ modo non saluantur homines. aut non modo plures saluantur. aut alia tunc salus erat. et alia modo. si mutatus est xps. mutata est salus. Si salus in xpõ est. et idem ipse est. eadem nobis salus est. Sed quare missus est iohs baptizans. quia oportebat baptizari xp̃m. Quare oportebat baptizari xp̃m. quia oportuit nasci xp̃m. qa oportuit crucifigi xp̃m. Si enim uanam humilem ueritatis demonstraturus aduenerat. et se ipsum facturus ipsam humilitatis uanam. in omĩb; ab eo implenda erat. humilitas auctorem dare baptismati suo. hinc dignatus est. ut cognoscerent serui quanta a la ritate deberent currere ad baptismum. quando ipse non dedignatus est suscipe baptisma serui. Donatum enĩ hoc erat iohi. ut ipsius baptisma diceretur. hoc attendat. et distinguat. et noverit caritas urã. Baptismũ quod accepit iohs. baptismus iohis dictum est. Solus tale donũ accepit. Nullũ ante illum iustoy. nullus post illum. ut acciper baptisma qui baptisma ipsius diceretur. Accepit quidem. nonenĩ ase posset aliquid. Si enim ase qs loquitur. mendacium de suo loquitur. Et unde accepit. nisi ab ipso dn̄o ihuxpõ. A billo ut baptizare posset accepit. quẽ postea baptizauit. Nolite mirari. Sicenĩ fecit hoc ihs mihẽ. quomodo quidã fecit in matrem. de xpõ enim dictum est. omĩa p ipsum facta sunt. Si omĩa p ipsum facta sunt. et maria p ipsum facta est. maria ppũ facta. de qua postea nat ẽ xpc. Intendat caritas urã. quomodo creauit mariã. et creatus est p mariam. sic dedit baptisma iohi. et baptiza

y. Jo aliqd nouit
z sp aliqd nodum
nouerat ei?

tus est a iohe. Adhoc ergo accepit baptis
mum a iohe. ut accipiens q̄ inferius erat
ab inferiore, ad id q̄ supius erat hortaret
inferiores. Sed quare non solus ipse bap
tizatus est a iohe. Si adhoc missus erat
iohs p̄ quē baptizaretur xp̄s ut pararet
uiam dn̄o ipsi xp̄o. et hoc iam diximus.
Sed commemoramus. quia necessarium
presenti questioni est. si solus dn̄s nr̄ ihs
xp̄s baptizatus eēt baptismo iohis. Te
nete q̄ dicimus. non tantum ualeat
scīm. ut deleat de cordib⁹ uris. quod
ibi scripsit sps dī. Non tantū ualeant
spine curarum. ut suffocent semen q̄
seminatur in uobis. Quare enī cogimur
eadem reppetere. nisi quia de memo
ria cordis uri securi non sumus. Si q̄
solus dn̄s baptizatus eēt baptismate
iohis. non deessent qui sic eum haberēt.
ut putarent baptismum iohis maio
rem eē. quam est baptismū xp̄i. Dice
rent enim. usq̄ adeo ille baptismus ma
ior est. ut solus xp̄s a deo baptizari meru
isset. Ergo ut daretur nobis a dn̄o e
x ē plumbum ilitatis. ad p̄cipiendam
salutem baptismi. xp̄s suscepit q̄ eio opus
non erat. sed p̄pter nos opus erat. Et
rursus ne hoc ipsum q̄ accepit a iohe
xp̄s preponeretur baptismo xp̄i. per
missi sunt et alii baptizari a iohe. Sed
qui baptizati sunt a iohe. non ei suf
ficit. baptizati sunt enī baptismo xp̄i.
quia non baptisma xp̄i erat baptisma
iohis. Qui accipiunt baptisma xp̄i.
baptisma iohis non quērunt. Qui ac
cepunt baptisma iohis. baptisma x
que fierunt. Ergo xp̄o sufficit bap
tisma iohis. Quomodo non sufficeret.
quando nec ipsum erat necessarium.
Illi enim nullum baptisma erat ne
cessarium. sed adhortandos nos ad
baptisma suum. suscepit baptisma
serui. Et ne preponeretur baptisma
serui baptismati dn̄i. baptizati sunt.
alii baptismate conserui. Sed quia
baptizati sunt baptismate conserui.
oportebat ut baptizarentur baptis
mate dn̄i. Qui aut baptizantur bap
tismate dn̄i. non opus habent bapti
mate conserui. Qm̄ ergo acceperat
iohs baptisma q̄ ppter iohis diceret.
dn̄s ait ihs xp̄s baptisma suum. noluit
alicui dare. Non ut nemo baptizaretur
baptismate dn̄i. sed ut semp ipse dn̄s
baptizaret. Idem id actū est. ut et p̄mini
stros dn̄s baptizaret. id est et quos mini
stri dn̄i baptizaturi erant. dn̄s baptiza
ret nō illi. Aliud est enī baptizare p̄ mi
nisterium. aliud baptizare p̄ potestatē.
Baptisma enī tale est. qualis est ille in cuius potestate dat̄ ñ quali ille ē-
-pcipius mīsterium datur. Tale enī erat bap
tisma iohis. qualis iohs. baptisma iustū
tamquā iusti. tam̄ hominis. Sed q̄ acce
pit a deo istā grām. et tantā grām. ut dign⁹
eēt prere iudicem. et eū digito ostendere.
et implere uocē p̄phetię illius. Vox claman
tis in deserto. parate uiam dn̄o. Tale aū
baptisma dn̄i. qualis dn̄s. Ergo baptis
ma dn̄i diuinum. q̄ dn̄s ds. Potuit aū
dn̄s ihs xp̄s si uellet dare potestatē alicui
seruo suo. ut daret baptisma suū suā tāquā
uice sua transferret a se baptizandi po
testatē. et constitueret in aliquo seruo
suo. Et tantā uim baptismate translato
in seruum. quantum uim haberet bapti
sma datus a dn̄o. hoc noluit. Ideo. ut
in illo spes eēt baptizatoy. a quo bapti
zatos se agnoscerent. noluit ergo seruū
ponere spem in seruo. Idō q̄ clamat apls.
cū uideret homines uolentes ponere spē
in se ipso. numquid paulus est p̄ uobis
crucifixus. aut in nomine pauli baptizati
estis. Baptizauit ergo paulus tamquā mi
nister. non tamquam ipsa potestas. Bap
tizauit aut dn̄s. tamquā potestas. Intend
dite. et potuit hanc potestatem seruis
dare. et noluit. Si enim daret hanc po
testatē seruis. id est ut et ipsoy eēt quod
dn̄i erat. tot enim eēnt baptismata. q̄ eēnt
serui. Vt quomodo dictum est baptisma
iohis. sic diceretur baptisma petri. bap
tisma pauli. baptisma iacobi. baptisma
thome. bartholomei. matthei. Illū enim
baptisma iohis dictum est. Sed forte ali
quis existit et dicit. p̄ba nobis. q̄ illud
baptisma iohis dictum est. Probabo ipsā
ueritatem dicentem. quando interroga
uit iudos. baptisma iohis unde est. de
celo. an ex hominibus. Ergone tot bap
tismata dicerentur. quot eēnt serui q̄
baptizant. Accepta potestate a dn̄o.
sibi tenuit dn̄s baptizandi potestatē.

Numq̄d paul⁹ pro uob
est crucifix⁹.

q̄ potestate baptizādi
sibi retinuit dn̄s

seruus ministeriū dēdit. dicit seruus baptizare. recte dicit, Sicut apls dicit. baptiza ui aūt et stephanę domum. sed tamquam minister. Jdō si sit et malus. et contingat illi habere ministerium. et si eū homines nō nouerīt. et dīs eum non p̄mittit dīs baptizari p̄ eum. qui sibi tenuit potestatē. hoc aūt iobs nō nouerat in dnō. qa dns erat. nouerat. qa debebat a bipso baptizari. nouerat. Et confessus est qa uerbum erat ille. et ille uerax missus auctoritate. nouerat hoc. Sed qd in eo non nouerat. qa sibi retenturus erat baptisma sui potestatē. et nō eā transmissurus. et translaturus in aliquē seruum. Sed siue baptizaret in ministerio seruus bonus. siue baptizaret in ministerio seruus malus. nesciret se ille q̄ baptizaretur baptizari. nisi a billo qui sibi tenuit baptizandi potestatē. Et ut sciatis frēs. qa hoc illo non nouerat iobs. et hoc didicit p̄ columbā. Dnm enī nouerat. sed eum baptizandi sibi potestatē retenturū. et nulli seruo eā daturum nondum nouerat. Secundum hoc dixit. et ego nesciebā eum. Et ut noueritis quia hoc ibi didicit. attendite sequentia. Sed qui me misit baptizare in aqua. ipse michi dixit. Sup quē uideris spm̄ descendentem quasi columbā. et manentē sup eū. ipse ē. Quid ipse est. dns. Sed iā nouerat dnm. Ergo putare huc usq̄ dixisse iohem. ego nō nouerā eum. sed qui me misit baptizare in aqua. ipse michi dixit, Quem qd dixerit. Sequitur. Sup quem uideris spm̄ descendentem tāquā columbam. et manentē sup eū. Non dico sequentiā. Interim attendite. Sup quē uideris spm̄ scm̄ descendentē tamquā columbā. et manentē sup eum. ipse est. Sed quid ipse est. qme uoluit p̄ columbā docere qme misit. qa ipse erat dns. Iam noueram. a quo missus eram. Jā nouerā eum cui dixi. tu ad me uenis baptizari. Usq̄ adō ergo noueram dnm. ut ego abeo uellē baptizari. nō ut ame ipsō baptizaretur. Et tunc michi dixit. Sine modo. impleatur omis iustitia, Sati ueni. baptizari nō uenio. impleatur omis iustitia. Ait michi dns meus. impleatur omis iustitia. [illegible] doceam p̄feram plenā humilitatem. Noui superbientes. in fito ppō meo. noui aliquos in aliqua excellentiore grā futuros homines. ut cum uiderint idiotas. aliquos baptizari. illā qa meliores sibi uidentur. siue continentia. siue elemosinis. siue doctrina. dedignabuntur fortasse accipe. q̄ illi inferiores acceperunt. Oportet ut sanem eos. ut non dedigneniur uenire ad baptisma dnī. qa ego uenī ad baptisma serui. Jam ergo hoc nouerat iobs. et nouerat dnm. Quid ergo docuit columbā. quid uoluit p̄ columbam. ideest spm̄ scm̄ sic uementem docere q̄ miserat eum. Cui ait. Sup quē uideris spm̄ descendentem tāquā columbā et manentē sup eum. ipse est. Quis ipse est. dns. Homi. Sed nūqd iam hoc nouerat. qa dns iste baptizandi habens potestatem. Eam potestatē nulli seruo daturus eet. sed sibi eam retenturus esset. ut omis qui baptizat p̄ seruū ministerium. non imputet seruo sed dnō. Numquid iā hoc noueras. nō hoc nouerā. habeo qui michi dixit. sup quē uideris spm̄ descendentē tamquā columbā et manentem sup eum. ipse est qui baptizat in spū scō. Non ait ipse est dns. non ait ipse ēxps. non ait ipse est ihs. nō ait q̄ natus est de uirgine maria. posterior te. prior te. nō ait hoc. iam enim hoc nouerat iobs. Sed qui non nouerat tantā potestatem baptismatis ipsum dnm habiturū et sibi retenturum. siue presentem in terra. siue absentem corpore in cælo. et p̄ sentē manifestatē sibi retenturum baptismatis potestatem. Ne paulus diceret baptisma meum. ne petrus diceret baptisma meum. Jdō uidete. et intendite uoces aplōy. nemo aplōy dixit baptisma meum. quāuis unum eet omnium euangelium. Tamen inuenis dixisse euangelium meum. nō inuenies dixisse baptisma meum. Hoc ergo didicit iobs frēs mei. Quod didicit iobs p̄ columbā. discamus et nos. Non enim columba iohem docuit. et ecclām non docuit. Cui ecclē dictum est. una est columba mea. Columba doceat columbam. nouerit columba quid iobs didicit p̄ columbam. ips sēs in columbę specie descendit. Hoc aūt quod discebat iobs in columba. quare in columba didicit. Oportebat enim ut disceret. nec hoc forte oportebat. nisi ut p̄ columbā disceret. Quid dicam de columba frēs mei. aut quando michi sufficit facultas

uel cordis. uel linguę dicere quomodo uo
lo. et fortę nō digne uolo quomodo dicen
dum eſt. Hec ſic tamen poſſum dicere
quomodo uolo. quantominus quomodo
dicendum eſt. ego ameliore hoc audire uel
lem. non uobis dicere. Diſcit iohs eum quē
nouerat. ſed meo diſcit. inquo eum nō no
uerit. Inquo nouerat non diſcit Et quid
nouerat. ōm. Quid non nouerat. pote
ſtatem baptiſmi dñici inullum hominē
a dnō tranſituram. ſed miniſteriū plane
tranſiturum. ſ. poteſtatem a dnō in nemmē
miniſtros. miniſterium et in bonos et
in malos. Non exhorreat columba mini
ſterium malos. reſpiciat dñi poteſtatē.
Quid tibi facit malus miniſter ut bonus
eſt dns. quid te impedit malitioſus p̄co.
ſi eſt benuolus iudex. iohs didicit p̄ colū
bā hoc. Quid eſt quod didicit. ipſe repe
tat. Ipſe michi dixit inquid. ſup quē ui
deris ſpm deſcendentem tamquā colum
bā et manentē ſup eū. hic eſt quibaptizat
in ſpū ſcō. Non te ergo decipiant ó colūba
ſeductores qui dicunt nos baptizamus.
columba. agnoſce quid docuit columba. hic
eſt quibaptizat in ſpū ſcō. Per columbam
diſcatur. qa hic eſt. Et tu eius poteſtate
putas te baptizari. cuius miniſterio bapti
zaris. Si hoc putas. nondū es in corpore co
lumbę. nō mirandum. qa ſimplicitatem
nō habes. Simplicitas enī. maxime p̄ co
lumbam demonſtratur. Quare p̄ ſimpli
citatem columbę didicit iohs. qa hic eſt
q̄ baptizat in ſpū ſcō frs mei. niſi quia
columbę non erant. milui erant q̄ eccl̄am
diſſipauerunt. Acceptres erant. milui
erant. Non timat columba. et uides il
los muidiā nobis facere. quaſi depſecu
tionib⁹ quas paſſi ſunt. Corporales qui
dem paſſi quaſi p̄ſecutiones. cum eēnt
flagella dñi manifeſtę. Damus diſciplinā
ad tempus. ne damnet in æternum. ſi eā
nō cognouerint. ſeq⁹ correxerint. Illi ue
re p̄ſecuntur eccl̄am. qui dolis p̄ſecun
tur. Illi grauius cor ferunt. qui gladio
linguę ferunt. Illi aceruius ſanguinē
fundunt. qui xp̄m quantum in ipſis eſt
in homine occidunt. Perterriti uidentur.
quaſi iudicio poteſtatem. quid tibi fa
ciat poteſtas ſi bonus es. ſi aūt malus es.
time poteſtatem. Non enim fruſtra gla
dium portat. dixit apls. Iuum gladium
noli educere. quo p̄cutis xp̄m. Xp̄iane.
quid tu p̄ſequeris in xp̄ianos. quid inte
p̄ſecutus eſt imp̄ator. carnem p̄ſecutus
eſt. tu in xp̄iano ſp̄m p̄ſequeris. Non occi
dis tu carnem. et tamen nec carni parcunt.
Quot quot potuerunt cedendo nec auerunt.
nec ſuis nec alienis pepcerunt. Hoc um eſt
hoc omib⁹ inuidioſa eſt poteſtas. qa legiti
ma eſt inuidioſe facit. qui iure facit. ſine
inuidia facit. qui preter leges facit. Attendat
unusqsq; urm frs mei. quid habeat xp̄ian⁹.
q⁹ homo eſt commune cū multis. q⁹ xp̄ianus
eſt ſecernitur a multis. Et plus ad illum p̄
tinet q⁹ xp̄ianus. quā q⁹ homo. Nam quod
xp̄ianus renouatus ad imaginem dī. a quo
homo factus eſt ad imagnem dī. Quod aūt
homo poſſet et malus poſſet. et paganus
poſſet et ydolatra. Hoc tu p̄ſequeris in xp̄ia
no. quod melius habet. hoc enim illi uis
auferre. unde uiuit. Viuit enim tempora
liter ſcd̄m ſp̄m uitę. quo corpus animat̄.
Viuit aūt ad æternitatem ſcd̄m baptiſmū
quē accep̄it a dnō. hoc illi uis tollere q⁹ ac
cepit a dnō. hoc illi uis tollere unde ui
uis. Latrones. eos quos uolunt ſpoliare.
ſic uolunt ut ipſi plus habeant. et illi nī
chil habeant. Tu et tollis huic. et apud
te non erit plus. Non enī plus tibi fit. qa
huic tollis. Sed uere hoc faciunt. quod hi
qui tollunt animam. et alter tollunt. et
ipſi duas animas non habent. Quid ergo
uis auferre unde tibi diſplicet. quē uis
rebaptizare. Dare non potes q⁹ iam habet.
ſed facis negare q⁹ habet. Quid aceruius fa
ciebat paganus p̄ſecutor eccl̄ę. exercban
tur gladii aduerſus martyres. emittebā
tur beſtię. ignes amouebantur. Vt q̄d iſta.
ut diceret qui iſta patiebatur. non ſum
xp̄ianus. Quid doces tu eum quem uis
rebaptizare. niſi ut primo dicat non ſum
xp̄ianus. Ad quod aliquando p̄ſecutor
p̄ferebat flammam. ad hoc tu produces
linguā. ſeducendo facis. quod ille occiden
do non fecit. Et quid eſt quod daturus es.
et cui daturus es. ſi tibi uerum dicat. et
nō ſeductus aūt mentiatur. dicturus ē
habeo. Interrogas. habes baptiſma. ha
beo dicit. Quamdiu dicit habeo. inquis
nō ſum daturus. [illegible]. et noli da
re. q⁹ enī uis dare. et herēre immenor

potest. quia q accepi auferri a me nō po
test. sed tamen expecta. uideam quid me
uis docere. Dic inquid primo non habeo.
sed habeo. Si dixero non habeo. mentior.
Quod enī habeo. habeo. Non habes inqd.
doce quia nō habeo. Malus tibi dedit. si
malus xp̄s. malus michi dedit. Non in
quid malus xp̄s. sed nō xp̄s tibi dedit.
Quis ergo michi dedit. responde. Ego me
a xp̄o. scio accepisse. Dedit tibi inqd. sed
traditor nescio quis. nō xp̄s. Videro quis
fuerit minister. uidero quis fuerit preco. de officiale non disputo.
iudicem attendo. Et forte quod obicis.
officiali mentiris. Sed nolo discuttere
causam officialis sui. Cognoscat dn̄s am
boꝝ. Forte si exigā ut ꝓbes. nō probas.
Immo mentiris ꝓbatum est te ꝓbare
non potuisse. sed ibi nō pono causā meā.
ne cum studiose cepo defendere hoīes
innocentes. putes me spem meā. uel in
hominib; innocentib; posuisse. Fuerint
homines quales libet. et ego a xp̄o acce
pi. ego a xp̄o baptizatus sum. Non inqd.
sed ille ep̄s te baptizauit. et ille ep̄s il
lis cōmunicat. A xp̄o sum baptizatus.
ego noui. Unde nosti? docuit me colūba
quam uidit iohs. O milue male nō me
dilanies. auiscerib; columbe. In colūbe
membris numeror. qa quod columba
docuit hoc noui. Et docuit hoc. nescio
tu michi dicis ille te baptizauit. ꝑ co
lumbam michi et tibi dicitur. hic est q
baptizat. Cui credo? mi luo. an colūbe?
Certe tu michi dic. ut ꝑ illam lucernam
confundaris. qua confusi sunt et priores
inimici pares tui pharisei. Qui cū inter
rogarent dn̄m in qua potestate ista fa
ceret. interrogo et ego uos. inqd unum
istum sermonem. Dicite michi. baptis
ma iohis unde erat. de cælo. an ex homi
nibus? et illi qui preparabant iaculari
dolo. inretiti sunt questione. Cepunt
uoluere apud semetipsos et dicere. Si
dixerimus quia de cælo est. dicturus ē
nobis. quare nō credidistis ei? iohs enī
dixerat de dn̄o. ecce agnus dī. ecce q
tollit peccata mundi. Quid ergo que
ritis in qua potestate ista facio. O lupi.
in potestate agni facio que facio. Sz ut nos seti
agnum. quare non credidistis iohi qui
dixit. Ecce agnus dī. ecce qui tollit
peccata mundi. Scientes ergo illi quid
dixisset iohs de dn̄o. dixerunt apud se.
Si dixerimus quia de cælo est baptisma io
hannis. dicet nobis. Quare non credidisti
ei? si dixerimus quia ab hominib; est.
Lapidabimur a pplis. qa ꝓphām habent
iohem. Hinc timebant homines. hinc ue
ritatem fateri confundebantur tenebre.
tenebras responderunt. sed a luce supe
rate sunt. Quid enim responderunt ne
scimus. q sciebant dixerunt. nescimus.
Et dn̄s. Nec ego uobis dico inquid. in q
potestate ista facio. et confusi sunt primi
inimici. Unde? de lucerna. Qs erat lucer
na? iohs. Probamus quia lucerna erat?
ꝓbamus. Dn̄s enī dicit. Ille erat lucerna
ardens et lucens. Probamus. quia et de
ipso confusi sunt inimici. psalmū audi.
Paraui lucernā xp̄o meo. inimicos eius
in duam confusionem. Paraui inquid lu
cernam xp̄o meo. inimicos eius in duā
confusionē. Adhuc in huius uite tene
bris. ad lucernā fidei ambulemus. tene
amus et [illegible] nos lucernam iohm.
confundamus inde inimicos xp̄i. immo
ipse confundat inimicos suos. ꝑ lucer
nam suam. Interrogemus et nos quod
dn̄s iudeos. interrogemus et dicamus.
baptisma iohis unde est. de cælo. an
ex hominibus? quid dicturi sunt? ui
dete. si non et ipsi tamquam inimici
de lucerna confunduntur. Quid dic
turi sunt? si dixerint ex hominibus.
et ipsi sui eos lapidabunt. Si aūt dixe
rint de cælo. dicamus eis. quare non
credidistis ei? et dicunt fortasse. Credi
mus ei. Quomodo ergo dicitis qa uos
baptizatis. et iohs dicit hic est qui bap
tizat? sed ministros inquiunt tanti
iudicis iustos oportet esse. ꝑ quos bap
tizatur. Et ego dico. et om̄s dicimus.
qa iustos oportet eē tanti iudicis mi
nistros. Sint ministri iusti. si uolunt.
si aūt noluerint eē iusti. q cathedra
moysi sedent. securū me facit magist
meus. de quo sp̄s eius dixit. hic est
q baptizat. Quomodo securū me fe
cit? scribe inquid et pharisei cathedrā
moysi sedent. que dicunt facite. que
aūt faciunt facere nolite. dicunt enī
et nō faciunt. Si fuerit iustus minist

computo illū cū paulo. computo illū cum petro. cū iſtis computo iuſtos mi niſtros. qua uere iuſti miniſtri. glām ſuam nō querunt. Miniſtri enim ſunt. ſ̄ro iudicib̄ habere nolunt. ſpem inſe poni exhorreſcunt. Ergo computo cū paulo iuſtū miniſtrū. Quid enim dicit paulus. ego plantaui. apollo rigauit. ſed dñs incrementū dedit. Neq; q plan tat eſt aliquid neq; qui rigat. ſed q̄ in crementum dat dñs. Qui uero fuerit ſu p̄b̄ miniſter. cū diabolo computatur. ſed nō contaminat donū xp̄i. Quod p illum fluit purū. q; p illum tranſit li quidum. uenit ad fertilem terrā. Pu ta qua ipſe eſt lapideus. qua ex aqua fructū ferre nō poteſt. et lapideū cana lem tranſit aqua ad arcolas. In canali lapideo nichil generat. ſed hort̄ plu rimum fructum affert. Spūalis enim ur tus ſacramenti ita eſt ut lux. et ab illu minandis pure excipitur. et ſi p̄ im mundos tranſeat non inquinatur. Sint plane miniſtri iuſti. et glām ſuā non querant. ſed illius cuius miniſtri ſunt. Non dicant baptiſma meū eſt. q; non eſt ipſor̄. Attendant ipſum iohm. Ecce iohs plenus erat ſpū ſcō. et baptiſma de cælo habebat. non ex hominib̄. et quatenus habebat. ipſe dixit. parate uiā dñō. Vbi aūt cognitus eſt dñs. ipſe factus ē uia. Nō iā opus erat baptiſmate iohis quo pa raretur uia dñō. tam̄ quid nobis ſolent dicere. ecce poſt iohm̄ baptizatum ē. Antequā enim bene iſta queſtio tracta retur. inuecta catholica. multi in ea er rarunt. Ecce magni et boni. Sed q; de mbris coluber erant. nō ſe p̄ciderunt. Et factū eſt meis q; dix̄ apls. Sed q; d aliter ſapt̄is. hoc quoq; uobis dñs reuelauit. Vn de iſti q; ſe ſeparauerunt indóciles fac ti ſunt. quid enī ſolent dicere. ecce poſt iohm̄ baptizatum eſt. poſt hereticos non baptizatur. Quia q; dā q; habebant baptiſ ma iohis. uiſi ſunt a paulo baptiza ri. nō enī habebant baptiſma xp̄i. Quid ergo exaggeres meritum iohis. et quaſi abicis infelicitatē hereticor̄. et ego ti bi concedo ſceleratos ee hereticos. Sed he retici baptiſma xp̄i dederunt. q; bap tiſmū nō dedit iohs. Recurro ad iohm et dico. hic eſt qui baptizat. Sieni melior iohs quā hereticus. quomodo melior iohs quā ebrioſus. quomodo melior iohs quam homicida. ſi poſt deteriorē baptizare de bemus. q; poſt meliorē baptizarunt apli. et q̄cūq; apud ipſos baptizatus fuerit ab hebrioſo. nō dico homicida. non dico aſa tellite alicuius ſceleratı. nō dico arapto re rerū alienar̄. nō dico ab oppreſſore pupillor̄. nō a ſe paratore coniugum. m chil hor̄ dico. Quod ſollemne eſt dico. q; cotidianū eſt dico. q; uocantur om̄s dico. Et miſta ciuitate quando eis dicitur alogi emur. bene ſit nobis. et tali die feſto ianu arias nō debes ieunare. Ea dico ieuna. co tidiana. ab hebrioſo homine cū baptizatur. quis eſt melior. iohs. an hebrioſus. reſ ponde ſi potes. q; hebrioſus tuus melior ſit quā iohs. Numquā hoc audebis. Ergo tu q; ſobrius es. baptiza poſt hebrioſum tuum. Si enī poſt iohm̄ baptizarunt apli. quanto magis debet poſt hebrioſū ſobri us baptizare. An dicis. inimicitate mecum eſt hebrioſus. ergo iohs amicus ſponſi. nō erat inimicitate cū ſponſo. ſed tibi ipſi dico q; s q; s es. tues melior an iohs. nō au debis dicere. ego ſū melior quam iohs. Ergo poſt te baptizent tui. ſi te fuerint meliores. Si enī poſt iohm̄ baptizatū ē. erubeſce q; poſt te nō baptizatur. Dicturus es. ſed ego baptiſmum xp̄i habeo et doceo. Aliquando ergo agnoſce iudicem. et noli preco ſup̄b̄ eſſe. Baptiſma xp̄i das. idō nō poſt te baptizatur. poſt iohm̄ idō baptizatum eſt. q; nō baptiſma xp̄i dabat. ſed baptiſma ſuū. q; ſic accep̄at ut ipſius eēt. Non ergo tu melior quam iohs. ſed baptiſmus q; p̄ te datur. melior quā iohis. Ipſiū enim xp̄i eſt. iſtud aūt iohis. Et q; dabatur a paulo. et q; daba tur a petro. xp̄i eſt. Et ſi datū eſt a iuda. xp̄i erat. Dedit iudas. et nō baptizatū eſt poſt iudā. Dedit iohs. et baptizatū eſt poſt iohm̄. Quia q; datus eſt a iuda. baptiſmus xp̄i erat. Quod aūt a iohanne datū eſt. iohis erat. nō iudā iohis. Sed baptiſmū xp̄i. et iā p̄ iudę manus datū. baptiſmati iohis etiā p̄ manus iohis da to recte p̄ponimus. et enī dictum eſt de dñō. antequā pat̄ retur. q; baptı zabat plures quam iohs. Deinde adiunctū

Vbi ſup̄ q; dabat a paulo et p̄t. ſ. ymni li. 2 Juda dns ē. v

q; ded̄ Judas et poſt nō bapti ſatus ē ded̄ Jo et poſt bap tiſatus ē. q; Jude ē cur. Jo hañis

est. Quamuis ipse nõ baptizaret. sed disci
pli eius. Ipse. et nõ ipse. Ipse potestate. illi
ministerio. Seruitute ad baptizandũ illi
admouebant. potestas baptizandi in xp̃o
p̃manebat. Ergo baptizabant discipuli
eius. et ibi adhuc erat iudas inter discplos
eius. Si quos ergo baptizauit iudas non
sunt iterũ baptizati. et quos baptizauit
iohs. iterũ baptizati sunt. Plane iterum.
sed nõ iterato baptismo. Quos enĩ baptiza
uit iohs. iohs baptizauit. Quos aũt bap
tizauit iudas. xp̃s baptizauit. Sic ergo
quos baptizauit hebriosus. quos baptiza
uit homicida. q̃s baptizauit adulter. si
baptisma xp̃i erat. xp̃s baptizauit. Non
timeo adulterũ. nõ hebriosum. nõ homi
cidã. p̃ qa colũbam attendo p̃ quã michi
dicitur. hic est q baptizat. Cæterũ fr̃s mei
delirũ est dicere. qa melioris meriti fuit.
nõ dico iudas. sed quilibet hominũ. quã
ille de quo dictum est. in natis mulierũ
nemo exsurrexit maior iohe baptista. Nõ
ergo huic qs quã seruus. sed baptisma dñi
etiã p̃ seruũ malũ datũ. baptismate etiã
amici serui p̃ponitur. Audi quales com
memorat paulus apls. falsos fr̃s. in inui
dia p̃dicantes uerbũ dĩ. Et quid de illis
dicitur. et in hoc gaudeo. sed et gaudebo.
Xp̃m enĩ annunciabant. p̃ inuidiã qdem.
sed tam̃ xp̃m. Nõ p̃ quod. sed quẽ uide.
p̃ inuidiã predicatur tibi xp̃s. bibe xp̃m
uitã etiã predicatũ. p̃ inuidiã. noli imitare malũ
p̃dicatorem. sed imitare bonũ q tibi p̃
dicatur. Xp̃s ergo a qbusdã p̃ inuidiam pre
dicabatur. Et quid est inuidere. horrendũ
malũ. Ipso malo quo diabolus deiectus ẽ.
ipso deiecto deiecit multos. maligna pestis.
habebant illã quidã predicatores xp̃i. q̃s
tam̃ predicare p̃mittit apls. Quare. qa
xp̃m predicabant. Qui aũt inuidet odit.
et qui odit. quid de illo dicitur. audi aplm
iohem. Qui odit frẽm suũ. homicida ẽ. Ecce
post iohm baptizatũ est. post homicidã
nõ est baptizatũ. Quia iohs dedit baptismũ
suum. homicida dedit baptisma xp̃i. Qd
sacramẽtũ tam scm̃ est. ut nec homicida mi
nistrante polluatur. Nõ respuo iohm. sed
potius credo iohi. Quid credo iohi. q̃ didi
cit p̃ columbã. Quid didicit p̃ columbam.
hic est qui baptizat in spũ scõ. Iã ergo fr̃s
tenete hoc. et cordib; uris infigite. Si enĩ

Vnde supra de octaua epyphanie

hodie uoluero plenius dicere quare p̃ colũ
bã. tempus nõ sufficit. Quia enĩ res discen
da insinuata ẽ iohi. ut p̃ colũbam quã no
uerat in xp̃o iohs. quamuis iã nosset xp̃m.
exposui quantũ arbitror scitati urẽ. Sed q̃
re hanc ipsã rem p̃ columbã oportuit demon
strari. si breuit̃ dici posset dicerẽ. sed qui
diu dicendũ est. et onerare uos nolo. quo
modo adiutus sum orationib; uris. ut illud
q̃ promisi implerẽ. adiuuante etiã atq̃
etiã pia intentione. et uotis bonis. et illud
apparebit uobis. quare iohs q̃ dicit in dño.
quia ipse est q baptizat in spũ scõ. Et nulli
seruo suo transligauit potestatẽ baptizan
di. nõ debuit discere nisi p̃ columbam.

ITEM DE EADẼ LECTOẼ

MATEOR CARI
tati urẽ. timuerã enĩ.
ne frigus hoc frigidos
uos ad conueniendum
facerẽt. sed qa ista cele
britate et frequentia
urã. spũ uos feruẽre
demonstratis. nõ du
bito qn etiã orastis p̃ me. ut debitum
uobis exsoluã. Promiserã enĩ in noĩe
xp̃i disserere hodie. cũ angustia tem
poris tunc impediret. ne id possem̃
explicare tractando. quare ds̃ p̃ colũ
be speciẽ ostendere uoluerit spm̃ scm̃.
Hoc ut explicetur. illuxit nobis hodier
nus dies. et sentio audiendi cupidita
tẽ. et pia deuotione uos celebrius con
gregatos. expectationẽ uram ds̃ im
pleat ex ore urõ. Amastis enĩ ut ueni
retis. sed amastis. Quid nisi nos. et hoc
bene. Nam uolumus amari a uobis.
sed nolumus in nobis. Quia ergo in xp̃o
uos amamus. in xp̃o nos redamate.
et amor nr̃ p̃ inuicem gemat ad dm̃. Ip
se enĩ gemitus columbe est. Si ergo
gemitus columbe est. q̃ oms̃ noui
mus. gemunt aũt columbe in amore.
Audite quid dicat apls. et nolite mi
rari. qa in colũbe specie uoluit de
monstrari sps̃ scs̃. Quid enĩ oremus
sicut oportet inquid nescimus. sed ip
se sps̃ postulat p̃ nobis gemitib; inenar
rabilib;. Quid ergo fr̃s mei hoc dicturi
sumus. qa sps̃ gemit. ubi p̃fecta et æt̃
na beatitudo est. ei cum patre et filio.

Sps enī scs ds. sicut dī filius ds. et pa
ter ds. ter dixi ds. sed nō dixi tres dos.
Magis enī ter ds. quā tres dii. quia et pater.
et filius. et sps scs unus ds. hoc optime no
stis. Nō ergo sps scs in semetipso apud se
metipsū. in illa trinitate. in illa beatitu
dine. in illa eternitate substantiue gemit.
sed in nobis gemit. quia gemere nos facit.
Hec parua res est. q nos docet sps scs geme
re. Insinuat aūt nobis q̄ pegrinamur. et
docet nos in patriā suspirare. et ipso desi de
rio gemimus. Cui bene est in hoc scō. immo
qui putat q ei bene sit. q letitia rerū carna
lium. et abundantia temporalium. et tua
na felicitate exultat. habet uocē corui.
Vox enī corui. clamosa est nō gemebunda.
Qui aūt nouit in pressura se esse mortali
tatis. huius. pegrinari se a dnō. non dū te
nen illā patriā ppetuā que nobis promissa
est beatitudinem. sed habere illam inspe.
habiturus inre. Cū dns uenerit in manifes
tatione pclarus. q prius in humilitate ue
nit occultus. Qui hec nouit. gemit. Et quā
diu ppt hec gemit. bene gemit. Sps illū
docuit gemere. a columba didicit geme
re. Multi enī gemunt in infelicitate ter
rena. uel quassati damnis. uel egritudine
corporis pregauati. uel carceribus inclusi.
uel catenis colligati. ut fluctibus maris
mersi aciactati. ut aliqbus inimicorum insidi
is circūsepti gemunt. Sed nō columbe ge
mitu gemunt. nō amore dī gemunt. non
spū gemunt. Idō tales cū ab ipsis pressuris
fuerint liberati. exultant in magnis uocib⁹.
ubi apparet q corui sunt nō columbe. Idō
merito de arca missus est coruus. et nō e
reuersus. missa est columba. et reuersa e.
Illas duas aues misit noe. habebat ibi
coruum. habebat columbā. Vtrūq hoc
genus. arca illa continebat. Et si arca fi
gurabat æcclām. uidetis utiq q necesse
est ut in isto diluuio scli. utrumq genus
contineat æccla. et corui. et columbā. Qui
sunt corui. q sua querunt. Qui columbæ.
q ea que ihu xpi sunt querunt. Propterea
ergo cū mitteret spm scm. duob⁹ modis eū
ostendit. uisibiliter. p columbā. et p ignē.
Per columbā. sup dnm baptizatū. et ignē.
sup discipulos congregatos. Cū enī ascendis
set dns in cælum post resurrectionē. pac
tis cū discipulis suis quadraginta diebus.
impleto die pentecostes. misit eis spm scm
sicut p̄miserat xps. Sps ergo tunc uenies.
impleuit locū illū. factoq primo sonitu
de cælo. tanquā ferretur flatus uehemens.
sicut in actib⁹ aplōr legimus. Vise in quid
illi sunt linguę diuise uelut ignis. q et in
sedit sup unumquēq eor. et coepunt linguis
loqui. sicut sps dabat eis pnunciare. Hanc
uidemus columbam sup dnm. hac linguā
diuisas sup discipulos congregatos. Ibi sim
plicitas. hic feruor ostenditur. Sunt enī
q dicuntur simplices. et pigri sunt. Vocan
tur simplices. sunt aūt segnes. Nō talis
erat stephanus plenus spū scō. Simplex
erat. q a nemini nocebat. Feruens erat.
q a impios arguebat. Nō enim tacuit iudeis.
Eius sunt uerba illa flammantia. Dura
cerunice et incircūcisi corde. et auribus. uos
semp restitutis spūi scō. Magnus impetus.
sed colūba sine felle seuit. Nam ut nouerit
q a sine felle seuiebat. illi audituris his uer
bis q corui erant. ad lapides statū aduer
sus columbā cucurrerunt. Cepit stephan⁹
lapidari. et q paulo ante fremens et feruens
spū. tamquā inimicus impetū fecerat. et
tamquā uolentus iunctus erat in uerbis
igneis. Atq ita flammantib⁹ ut audituris du
rā ceruice. et incircūcisi corde et auribus.
ut q ea uerba audiret. putaret stephanū
si ei liceret statū illos uelle consumi. Ueni
entib⁹ inse lapidib⁹ ex manib⁹ eor. genu
fixo ait. Dne. ne statuas illis hoc peccatū.
Inhesserat unitati columbe. Prior enī illud
fecerat magister. sup que descendit colū
ba. q pendens in cruce ait. Pat. ignosce il
lis. q a nesciunt quid faciunt. Ergo ne spū
scī ficati dolū habeant. in columbe demon
stratū est. Ne simplicitas frigida remane
at. in igne demonstratū est. Nec moueat.
q a linguę diuise sunt. Distant enī linguę.
idō diuisis linguis apparuit. Linguę in
quid diuise uelut ignis. q et insedit sup
unumquēq eor. Distant inter se linguæ.
sed linguarū distantia nō sunt scismata.
in linguis diuisis. et nolī dissipationē ti
mere. unitatē in columba cognosce. Sic
ergo. sic oportebat demonstrari spm scm
uenientē sup dnm. ut intellegat unus
qsq si habeat spm scm. simplicem se esse
debere sicut columbā. et habere cū frib⁹
ueram pacem. quā significant oscula colū

Ibar.

habent enī oscula columbarum. habent et cor
ui. Sed in coruis falsa pax. in columba uera
pax. Hō ergo omīs q dicit pax uobiscum au
diendus est sicut colūba. Vnde ergo discer
nuntur oscula coruorum ab osculis colūbarum.
osculantur corui. sed laniant. a laniatu in
nocens est natura columbarum. Vbi ergo lani
atur. nō est uera in osculis pax. Illi habent
uerā pacē. qui ecclām nō laniauer. Nam
corui. de morte pascuntur. hoc columba
nō habet. de frugib; terre uiuit. Innocēs
eius uictus est. Quod uere frs mirandum
est in columba. Sunt passeres breuissimi.
uel muscas occidunt. nichil horum columba.
nō de morte pascitur. Qui laniauerunt
ecclām. de mortib; pascuntur. Potens ē
dns. rogemus ut reuiuescant qui deuo
rantur ab eis et non sentiunt. Multi a
gnoscunt. qa reuiuescunt. Nam ad eorum
aduentū. cotidie gratulamur in nomine
xpi. Uos tantū sic estote simplices. ut
sitis prudentes. et feruentes. et feruor
ur in linguis sit. Nolite tacere ardenti
b; linguis. loquentes accenditis frigidos.
Quid enī frs mei. quis nō uideat q illi
nō uident. nec mirū. quia qui inde re
uerti nolunt. sicut coruus de arca d
missus est. Quis enī nō uideat q illi
nō uident. et ipsi spūi scō ingrati sunt.
Ecce columba descendit sup dnm. et su
p dnm baptizatū. et apparuit ibi scā et
uera trinitas. que unus ds est nobis. A
scendit enī dns ab aqua sicut in euglio
legimus. et ecce apti sunt cæli. et uidit
spm descendentē uelut columbā. et man
sit sup eū. Et statī uox consecuta ē. tu
es filius meus dilectus. in quo michi
bene complacuit. Apparet manifestissi
ma trinitas. pater in uoce. filius in no
mine. sps scs in columba. In ista trini
tate quo missi sunt apli. uideamus q
uidemus. Et quod mirum est qa illi
nō uident. nō enī uere nō uident. sed
ad id q facies eorum ferit. oculos clau
dunt. A quo missi sunt apli in nomine
patris. et filii. et sps sci. ab illo de quo
dictū est. hic est q baptizat. Dictū est
enī ministris. ab eo qui sibi tenuit hāc
potestatē. hoc enī in illo uidit iohs. et
cognouit q nō nouerat. Nō quia eū
non nouerat filium dī. aut eum nō
nouerat dnm. aut nō nouerat xpm.
aut uō et hoc nō nouerat. qa ipse bap
tizaturus erat in aqua. et xps in spū
scō. nā et hoc nouerat. Sed qa ait ut si
bi teneret ipsam potestatē. et in nullū
ministrorum. eam transferret. hoc est quod
didicit in columba. Per hanc enī potestatē
quā xps solus sibi tenuit. et in neminē
ministrorum transfudit. quamuis p mini
stros baptizare dignatus sit. Per hāc stat
unitas ecclie. que significabatur in co
lumba. de qua dictum est. una est colū
ba mea. una est matris sue. Si enī ut iā
dixi frs mei transferretur a dno potestas
ad ministrū. tot baptismata eent quot
ministri eent. etiā monstraret unitas
baptismi. Intendite frs. antequam ue
niret dns nr ihs xps ad baptismum.
nā post baptismum descendit colūba.
in qua cognouit iohs. quiddam ppriū
cū ei dictū est. sup quē uideris spm de
scendentē et manentē sup eum. hicē
q baptizat in spū scō. Nouerat aut. qa
ipse baptizat in spū scō. sed qa tali pprieta
te. ut potestas ab eo nō transiret in alte
rū. et quamuis eo donante hoc ibi didi
cit. et unde pbamus qa iā et hoc noue
rat iohs. qa baptizaturus erat dns in
spū scō. ut hoc intellegatur didicisse in
columba. q ita eēt dns baptizaturus
in spū scō. ut in neminē aliū hominē
potestas illa transiret. Vnde pbamus.
Si columba iā baptizato dno descendit.
Ante aut quā uenisset dns ut bapti za
retur a iohe in iordane. diximus quia
nouerat eū illis uocib; ubi ait. tu ad
me uenis baptizari. ego ate debeo bap
tizari. Sed ecce dnm nouerat. nouerat
filiū dī. Unde pbamus qa iam nouerat.
quia ipse baptizaret in spū scō. ante
quā ueniret ad fluuiū. cū multi ad
iohm concurrerent baptizari. ait illis.
Ego quidē baptizo uos in aqua. qui aut
post me uenit maior me est. cuius nō
sū dignus corrigiā calciamenti sol
uere. ipse uos baptizabit in spū scō
et igni. Iā et hoc nouerat. Quid ergo
p columbā didicit. ne mendax po
stea inueniatur. quod auertat a no
bis ds opinari. nisi quandā pprietatē
in xpō talem futuram. ut quamuis

multi ministri baptizaturi eẽnt siue iu
sti siue iniusti. nõ tribueretur sciã bap
tism. nisi illi sup quẽ descendit colum
ba. De quo dictũ est. hic est q baptizat
in spũ scõ. Petrus baptizet. hic est q bap
tizat. Paulus baptizet. hic est q baptizat.
Iudas baptizet. hic est qui baptizat. Nã
si p diuersitate meritoꝝ baptisma scm
est. qa diuersa sunt merita. diuersa erũt
baptismata. Et tanto qsq; aliquid me
lius putatur accipe. quanto ameliore
uidetur accepisse. Ipsi sci intellegite
frs mei. boni ptinentes ad columbam.
ptinentes ad sortẽ ciuitatis illius ihe
rusalẽ. ipsi boni in ecclã de qb; dicẽ apls.
Nouit dns q sunt eius. q diuersay grãy
sunt. nõ oms paria merita habent. Sunt
alii alius sciores. sunt alii alius meliores.
Quare ergo si unus ab illo uerbi grã
iusto scõ baptizetur. alius ab alio infe
rioris meriti apud dm. inferioris gra
dus. inferioris continentię. et inferioris
uitę. unũ tam et par. et equale est quod
accepunt. nisi qa hic est q baptizat. Qũ
modo ergo cũ baptizat bonus et melior
nõ idõ iste bonũ accepit et ille melius.
sed quamuis bonus et melior ministri fu
erint. unũ et equale est q; accepunt.
Hõ est melius in illo. et inferius in isto.
Sic et cũ baptizat malus ex aliqua ut
ignorantia. ecclę uel tolerantia. aut enĩ
ignorantur mali. aut tolerantur paleę.
quousq; iultimo uentilet aream. Illud q; datum
est unũ est. nec impar. ꝓpter impares
ministros. sed par et equale ꝓpter hicẽ
q baptizat. Ergo dilimi uideamus. qd
uideri illi nolit. numquid nõ uideant.
sed qõ sẽ uidere doleant. quasi clausum
sit contra illos. Quo missi sunt discipli
i nomine patris et filii et spũs scĩ. ut
baptizarent tamquã ministri. Quo
missi sunt. ite dixit. baptizate gentes.
Audistis frs. quomodo uenit illi here
ditas. postula a me et dabo tibi gen
tes hereditatem tuam. et possessionẽ
tuã terminos terrę. Audistis quoñ
a syon pdit lex. et uerbum dñi ab ihe
rusalem. Ibieñ audierunt discipli.
ite baptizate gentes in nomine patri.
et filii. et spũs scĩ. Intenti facti sumus
cũ audiremus. ite baptizate gentes.

In cuius nomine. in noĩe patris. et filii. et
spũs scĩ. Iste unus ds. quia non in nomini
bꝫ patris et filii et spũs scĩ. Ubi unũ nomen
audis. unus est ds. sicut de semine dictum
est abrahe. Et exponit apls paulus. in semi
ne tuo benedicentur oms gentes. Nõ dixit
in seminib; tamquã in multis. sed tãquã
in uno. et semini tuo q. est xps. Sicut ergo
qa ibi nõ ait in seminib;. docere te uoluit a
pls. qa unus xps. Sic et hic cũ dictum ẽ in
nomine. nõ in nominib;. Quomodo ibi in
semine nõ in seminib;. pbatur unus ds. pa
ter. et filius. et spũs scs. Sed ecce inquiunt
discipli ad dnm. et audiuimus in quo no
mine baptizemus. ministros nos fecisti. et
dixisti nobis. ite baptizate in nomine patris
et filii. et spũs scĩ. Quo ibimus. quo ñam duxisti
ad hereditatem meã. Interrogatis quo ibi
mus. ad id q; emi sanguine meo. Quo ergo.
ad gentes inquid putaui. qa dixit ite bap
tizate ãfos. in nomine patris. et filii. et
spũs scĩ. Dõ grãs. soluit dns questionem.
docuit columba. Dõ grãs. ad gentes apli
missi sunt. Si ad gentes. ad oms linguas.
hoc significauit spũs scs diuisus in linguã.
unitus in columba. hac linguę diuidun
tur. hac columba copulat. Linguę genti ũ
conco rdarunt. et una lingua africę dis
cordant. Quid cuidentius frs mei in co
lumba. unitas. in linguis gentiũ societas.
Aliquando enĩ linguę ꝓ superbiã discorda
uerunt. et tunc sunt factę linguę. ex u
na multę. Post diluuiũ enĩ. superbi qdam
homines uelut aduersus dm se munire
conantes. quasi aliquid eẽt excelsiũ dõ.
aut aliquid tutum superbię. Erexerunt
turrẽ. quasi ne diluuio si postea fieret de
leremur. Audierant enim et recens e
rat. qa oms iniquitas erat deleta di
luuio. et ab iniquitate temperare nole
bant. altitudinem turris. contra dilu
uiũ requirebant. Edificauerũ turrem
excelsam. uidit dns superbiã ipsoꝝ. et
hunc errorẽ illis immitti fecit. ut nõ
se cognoscerent loquentes. et facte sũ
diuerse linguę de superbia. Si superbia se
cit diuersitates linguaꝝ. humilitas
xpi congregauit diuersitates linguaꝝ.
Iam q; illa turris dissoluauerat. ecclã
collegit. De una lingua. facte sunt mul
tę. noli mirari. superbia hoc fecit. Demul

tas

dupliciter accipitur

Quia duplex lingua est ex superbia.

linguis fit una. noli mirari. caritas fecit.
qa et si soni diuersi linguarum sunt. in corde
unus ds̄ inuocatur. una pax custoditur.
Unde debuit ergo kmī demonstrari sp̄s scs̄.
unitatē quandam designans. nisi p̄ colūbā.
ut pacatę ecclę diceretur. una ē columba
mea. Vnde debuit humilitas. nisi p̄ auē
simplicē et gementē. nō p̄ auem sup̄bam
et insultantem. sicut coruus. Et forte di
cent. qa ergo columba et una columba. p̄
ter unā columbā baptismum eē nō po
test. Ergo si apud te columba uel tu es
columba. quando ad te uenio. ~~uel tu~~ da
michi q̄ nō habeo. Scitis hoc ipsorum esse.
ecce modo uobis apparebit nō eē de uoce
columbę. sed de clamore corui. Nā pau
lulū attendat caritas urā. et timete in
sidias. Immo cauete. excipite uerba con
tradicentiū respuenda. non transglutien
da. et uisceribus danda. Facite inde q̄ fecit
dn̄s. quando illi optulerunt amarū potū.
gustauit et respuit. Sic et uos. audite et
abicite. Quid enī dicunt. uideamus. Ecce
inquid tu es columba. o catholica. tibi dic
tum est una est columba mea. una est ma
tris suę. Tibi certe dictum est. expectano
li me interrogare. Si michi dictum est.
primo p̄ba. Si michi dictum est. cito uo
lo audire. Inquid. Tibi dictum est. respon
deo uoce catholica michi. hoc aūt frs̄ q̄d
ore meo solius sonuit. sonuit ~~ut~~ arbitror
~~et~~ de cordibus urīs. et om̄s parit̄ diximus.
Ecclę dictum est. una est columba mea.
una est matris suę. preter ipsam ergo co
lumbā inquid. baptisma nō est. Ego q̄
preter ipsam columbā sum baptizatus.
Ergo nō habeo. si baptisma nō habeo. Et
quare michi nō das quando ad te uenio.
Et ego interrogo. interim sequestremus
cui dictum est. una est columba mea. una
est matris suę. Adhuc querimus. aut
michi dictū est. aut tibi dictum ē. Se
questremus cui dictum sit. hoc ergo que
ro. si columba es. simplex. innocens. si
ne felle. pacata inosculis. nō seua in
unguibus. Quero utrum ad huius mem
bra columbę p̄tineant. auari. raptores.
subdoli. ebriosi. flagitiosi. membra sūt
columbę huius. absit inquid. Et reue
ra frs̄. qs hoc dixerit. ut nichil aliud
dicam. raptores solos. Si dicā. m̄bra

accipitris possunt esse nō membra colūbę.
Milui rapiunt. accipitres rapiunt. corui
rapiunt. Columbę nō rapiunt. nō dilaniāt.
Ergo raptores nō sunt membra colūbę.
Nō apud uos fuit uel unus raptor. Quare
manet baptismū quem dedit accipiter
nō columba. quare nō baptizastis apud
uos ipsos post raptores et adulteros. et
ebriosos. post auaros apud uos ipsos. an
isti om̄s membra columbę sunt. sic de bo
nestatis columbā urām. ut ei m̄bra uul
turina faciatis. quid ergo frs̄. q̄d dicim̄.
mali et boni sunt in ecclā catholica. ibi
aūt soli mali sunt. sed forte inimico a
nimo hoc dico. et hoc postea requiratur.
et ibi certe dicunt quia sunt boni et mali.
Nam si dixerint solos bonos se habere. cre
dant illis sui. et subscribo. Non sunt a
put nos dicant. nisi iusti. scī. casti. sobrii.
nō adulteri. nō feneratores. non frau
datores. nō p̄iuri. non uinolenti dicant.
Non enī attendo linguas ipsorum. sed tan
go corda ipsorum. [illegible]
Cū aūt noti sunt. et suis et uobis. sicut
et uos et uobis in catholica et illis noti
estis. nec nō eos reprehendamus. nec illi
se palpent. Nos fatemur in ecclā catho
lica et bonos et malos esse. sed tamquam
grana et palea. Aliquando q̄ baptizatur
a grano palea est. et qui baptizatur a
palea. granum est. Alioquin si qui bap
tizatur a grano. ualet. et qui baptizatur
a palea nō ualet. falsum est. Hic est qui
baptizat. Si aūt uerum est hic est q̄ bap
tizat. et q̄ ab illo datur ualet. Et q̄mo
do columba baptizat. nō enī malus il
le columba est. aut ad membra colum
bę p̄tinet. nec hic potest dici in catho
lica. nec apud illos. Si illi dicunt esse
columbam ecclām suam. ~~et~~ quid g̊
intellegimus frs̄ mei. q̄m intellegen
dum est. manifestum est et om̄ibus no
tum. et si nolunt conuincuntur. quia
et ibi quando dant mali. nō post illos
baptizatur. Et hic quando dant ma
li. non post illos baptizatur. Colūba.
nō baptizat post coruum. Coruus q̄re
uult baptizare post columbam. inter
dat caritas urā. et quare designatū ē
nescio quid p̄ columbam. ut baptizato
dn̄o ueniret columba. idest sp̄s scs̄.

ſpecie columbę. et maneret ſup eum. Cū
aduentu columbę hoc cognoſceret Io
hannes. ꝓpriam quandā poteſtatē in dño
ad baptizandū. qa p hanc ꝓpriā poteſtatē
ſicut dixi. pax eccl̄ē firmata eſt. Et po
teſt fieri. ut habeat aliqs baptiſma p̄ter
columbam. ut proſit ei baptiſma. preter
columbam nō poteſt. Intendat caritā uīa.
et intellegat q̄ dico. Nam et iſta circūuen
tione ſępe ſeducunt fr̄s mr̄os. qui pigriet
frigidi ſunt. Simus ſimpliciores. et fer
uentiores. Ecce inquiunt ego accepi. An
nō accepi. reſpondeo. accepiſti. Si ergo ac
cepi. non eſt q̄ mihi des. Securus ſū etiā
teſtimonio tuo. Et ego quidem dico me
accepiſſe. et tu me fatēris accepiſſe. utri
uſq; lingua ſecurū me facit. Quid mihi
ergo ꝓmittis. quare uis catholicū facere.
quando mihi non aliquid daturus es am
plius. et me iam accepiſſe fateris. quod te
habere dicis. Ego aūt quando dico ueni
ad me. dico quia non habes tu. qui fate
ris quia habeo. Quare dicis ueni ad me.
Docet nos columba. Reſpondit enim de
capite dñi. et dicit. Baptiſma habes. cari
tatē aūt quā ego gemo non habes. Quid
eſt hoc inquid. baptiſma habeo. caritā
tem nō habeo. ſacramentum habeo. et ca
ritatem non. noli clamare. oſtende mi
hi quomodo habeas caritatem. q di
uidis unitatē. Ego inquid habeo bap
tiſma. Habes. Sed baptiſmum illud ſi
ne caritate. nichil tibi ꝓdeſt. quia ſine
caritate tu nichil es. Nam baptiſmus
ille etiā in illo qui in illo nichil eſt non
eſt nichil. baptiſma quippe illud ali
quid eſt. et magnum aliquid eſt. ꝓpter
illum de quo dictum eſt. hic eſt qui bap
tizat. Sed ne putares illud q̄ magnū eſt
aliquid tibi ꝓdeſſe poſſe. ſi non fueris
munitate. Sup̄ baptizatum columba
deſcendit. Tamquā dicens. ſi baptiſma
habes. eſto in columba. ne non tibi ꝓ
ſit q̄ habes. Uem ergo ad columbam
dicimus. non ut incipias habere quod
nō habebas. ſed ut ꝓdeſſe tibi incipiat
quod habebas. Foris enim habebas ba
ptiſma ad ꝓniciem. intus ſi habueris
incipit ꝓdeſſe ad ſalutem. Non enim
tamē tibi ꝓderat baptiſma. et non etiam
oberat. et ſcā poſſunt obeſſe. In bonis
enim ſcā ad ſalutem inſunt. in malis ad
iudicium. Certe enī fr̄s. nouimus quid
accipiamus. et utiq; ſcm̄ eſt q̄ accipimus.
et nemo dicit non eſſe ſcm̄. Et quid ait
apls. qui aūt manducat et bibit indigne.
iudiciū ſibi manducat et bibit. Non ait
qa illa res mala eſt. ſed qa ille malus
male accipiendo. accipit ad iudiciū bo
num quod accepit. non enim mala erat
bucella. quę tradita eſt iudę a dnō. Abſit.
Medicus non daret uenenū. ſalutem medi
cus dedit. ſed indigne accipiendo ad ꝑni
ciem accepit. quia nō pacatus accępit.
Si ergo et qui baptizatur. habeo inquid.
mihi fateor habes. Obſerua quod habes.
eo ipſo quo habes damnaueris. Quare.
quia rem columbę preter columbam ha
bes. Si rem columbę in columbā habeas.
ſecurus habes. Puta eē te militarē. Si ca
racterem impatoris tui intus habeas. ſe
curus milites. Si extra habeas. non ſolum
tibi ad militiā nō ꝓdeſt caracter ille. ſed
etiā ꝓ deſertore pumeris. Veni ergo. ue
ni. et noli dicere. iam habeo iam ſufficit
mihi. Ueni. columba te uocat. gemendo
te uocat. Fr̄s mei uobis dico. gemendo
uocate. nō rixando. Vocate orando. uoca
te mutando. uocate ieiunando. in carita
te intellegant qui adoleus illos. Non du
bito fr̄s mei. qa ſiuideant dolorem ur̄m.
confundentur et reuuueſcent. Veni ergo.
ueni. noli timere. Time. ſi non uenis. Immo
nō time. ſed plange. Ueni. gaudebis ſi ue
neris. Gemens quidem in tribulationib;
ꝑegrinationis. ſed gaudebis in ſpe. Veni
ubi eſt columba cui dictum eſt. una eſt
columba mea. una eſt matris ſuę. Colūbā
unā uides ſup̄ caput xp̄i. Linguas non
uides in toto orbe terrarum. idē ſps
ꝑ columbā. idē et ꝑ linguas. Si ꝑ colūbā
idem ſps. et ꝑ linguas idem ſps ſcs. per
totū orbem terraꝝ datus eſt a quo te pre
cidiſti. ut clames cū coruo. nō ut gemas
cū columba. Uem ergo. Sed ſollicitus es
forte et dicis. foris baptizatus ſum. timeo
ne inde ſim reus quia foris accępi. Iā cępi
ſti cognoſcere. quid gemendum ſit. Verum
dicis. qua reus es. Non quia accępiſti.
ſed quia foris accępiſti. Iene ergo quod
foris accępiſti. emenda. foris accępiſti.
Accepiſti rem columbę p̄ter columbam.

accepisti. duo sunt que audis. accepisti.
et preter columbā accepisti. Quod acce
pisti. aprobo. Quia foris acepisti in probo.
tene ergo quod accepisti. Non mutatur. sed
agnoscitur. Caractereſt regis mei. nō ero
sacrilegus. Corrigo desertorē. non mu
to caracterē. Noli de baptismate gliari,
quia dico. ipsū est. Ecce dico. ipsū est.
tota catholica dicit. ipsū est. Aduertit
columba. et agnoscit. et gemit. quia
ipsū foris habes. Videt ibi q agnoscat.
uidet et q corrigat. ipsū est. Veni. glo
riaris qua ipsū est. et nō uis uenire. q
ergo mali qui nō ptinent ad columbam.
ait tibi columba. Et mali inter quos ge
mo. qui nō ptinent ad membra mea.
et necesse est. ut inter illos gemā. Hōne
habere gloriaris. nomne multi hebrioſi
habent baptisma. nomne multi auari. nō
ne multi ydolatre. et q est peius furti,
Hōne pagani ad ydola eunt. uel ibant
publice. nunc occulte xpiani sortilogos
querunt. mathematicos consulunt. Et
isti habent baptisma. sed columba ge
mit inter coruos. Quid ergo gaude=
qui habes. hoc habes q habet et malus.
habeto humilitatem. caritatem.
et pacem. habeto bonū quod nō dū ha
bes. ut prosit tibi bonum quod habes.
Nam q habes. habuit et symon magus.
Actus aplōz testis est. ille liber canoni
cus omī anno in ecclā recitandus. An
nuersaria sollemnitate. post passionē
dnī. nostus illū librū recitari ubi scrip
tum est quomodo conuersus sit aplūs.
ex psecutore predicator factus est. Vbi
etiam die pentecostes. missus est sps
sēs in linguis diuisis uelut ignis. Ibi
legimus. multos credidisse in samā
ria. p predicationē phylippi. Intelle
gitur aut siue unus ex aplis. siue ex
diaconis. quia septem diaconos ibi
legimus ordinatos. inter quos etiam
nomen phylippi. Per phylippi ergo
predicationem. crediderunt samarīq.
Samaria cepit habundare fidelib. ibi
erat iste symon magus. Per magicas
factiones suas dementauerat pplm.
ut eū uirtutem dī putarent. Cōmo
tus tamen signis que fiebant a phy
lippo. etiā ipse credidit. Sed q modo
credidit. posteriora et sequentia de
monstrauerunt. Baptizatus est aut et
symon. Audierunt hec apli qui erant in
hierusalem. missi sunt ad illos petrus et
iohs. Inuenerunt multos baptizatos. Et
qa nullus ipsoz adhuc accepat spm scm.
sicut tunc descendebat ad ostendendam
significationem gentiū crediturarū. ut
linguis loquerentur in quos descende
bat sps scs. imposuerunt illis manus,
orantes pcis. et accepunt spm scm. Sy
mon ille qui nō erat in ecclā columba
sed coruus. qa ea que sua sunt querebat.
nō que ihu xpi. unde in xpianis poten
tiam magis amauerat quam iustitiam.
uidit p impositionē manuū aplōz dari
spm scm. Non qa ipsi dabant. sed qa ip
sis orantib datum est. Et ait aplis. Quid
uultis ame accipe pecuniē. ut p impo
sitionē manuum mearum detur sps scs.
Erant illi petrus. Pecunia tua tecum sit
in pditione. qm donū dī putasti pecunia
comparandum. Cui dicitur. pecunia
tua tecum sit in pditione. utiq baptī
zato. Iā baptisma habebat. sed colūbe
uiscerib nō herebat. Audi qa non here
bat. Verba ipsa petri apli aduerte. Seq
tur enim. Non est tibi pars. neq sors.
in hac fide. In felle enī amaritudinis ui
deo te esse. Columba. fel nō habet. Sy
mon habebat. Ideo separatus erat a co
lumbe uiscerib. baptisma illi quid p
derat. noli ergo de baptismate gliari.
quasi tibi ex ipso salus sufficiat. Noli i
rasci. depone fel. ueniat columba. Hic
tibi pderit. q foris nō solū nō pderat.
sed etiā oberat. Neq dicas non uemo. qa
foris sū baptizatus. Ecce incipe habe
re caritatem. incipe habere fructum.
inueniatur inte fructus. Mitte colūbā
intro. Inuenimus hoc in scriptura. imputribilib lignis. arca fabricata fuerat.
Imputribilia ligna. sci sunt fideles. p
tinentes ad xpm. Quomodo ergo inte
plo lapides uiui. de quib edificatur
templū homines fideles dicti sunt. sic
ligna imputribilia. homines pseue
rantes in fide. In ipsa uō arca. ligna im
putribilia erant. Arca enī ecclā est. Ibi
baptizat columba illa. Arca enim illa.
in aqua ferebatur. Ligna imputribilia

untus erant. baptizata ſunt. Inuenimus
quędã ligna foris baptizata. omẽs arbores
quę erant immundo. Ipſã tamen aq̃ erat.
nõ erat altera. Omẽs de cęlo uenerat. et
de abyſſis fontium. Ipſa erat aqua. in
qua baptizata ſunt ligna imputribilia.
quę in arca erant. inqua baptizata ſunt
ligna foris. Miſſa eſt columba. Et p̃mo
nuenit requiem pedib; ſuis. rediit ad
arcam. Plena enĩ erant aqs omiã. et ma
luit redire. quã rebaptizari. Coruus aut̃
ille miſſus eſt antequã ſiccaret aqua. re
baptizatus redire noluit. mortuus eſt
inhis aquis. Auertat dñs corui illius mor
tem. Nam quare non eſt reuerſus. niſi
quia aqs interceptus eſt. At uõ colum
ba nõ inueniens requiẽ pedib; ſuis. cũ
et undiq; clamaret aqua. uem. uem.
hic tinguere. Quomodo clamant iſti
heretici. uem. hic habes. Non inuenẽs
illa requem pedib; ſuis. reuerſa eſt ad ar
cam. Emiſit illã noe iterũ. ſicut uos
mittit arca ut loquamini illis. et qd
fecit poſtea columba. quia ligna erant
foris baptizata. reportauit ad arcam ra
mum de oliua. Ramus ille. et folia et
fructũ habebat. Non ſint in te ſola uer
ba. nõ ſint inte ſola folia. ſit fructus.
et redis ad arcam. Non p̃ te ipſum co
lumba te reuocat. Gemite foris. ut in
tus illos reuocetis. Ecce enĩ fructus ille
oliuę ſi dñi cultiatur. inuenies qd erat.
Oliuę fructus. caritatem ſignificat.
Vnde hoc pbamus. quomodo enĩ oleũ
a nullo humore premitur. ſed diffrup
tis omĩb; exilit et ſupeminet. ſic eſt et
caritas. nõ poteſt premi inima. Neceſſe eſt.
ut ad ſupna emicet. Propterea de illa di
cit apls. adhuc ſupeminentiorem uiam
uobis demonſtro. Quia diximus de oleo
qa ſupeminet. ne forte nõ de caritate
dixit apls. ſupeminentiorem uiã uobis
demonſtro. audiamus qd ſequitur. Si lin
guis hominũ loquar et angl̃oꝝ. cari
tatem aũt nõ habeã. factus ſum uelut
æramentũ ſonans. aut cimbalũ tinni
ens. In hunc donate exclama. diſſert̃
ſum. Et clama. doctus ſum. Quantum
diſſertus. quantum doctus. numquid
linguis angl̃oꝝ locutus es. et tamen
ſi linguis angl̃oꝝ loquereris. caritatẽ
nõ habens. audiremẽ æra ſonantia et cym
bala tinnientia. Soliditatem aliquã quę
ro. fructũ in ſolius mueniã. Non ſint in ſo
la uerba. habeant oliuã. redeant ad arcã.
Sed inquies habeo ſacramentum. uerum
dicis. Sacramentũ diuinũ eſt. habes bap
tiſma. et ego confiteor. Sed quid dicit idẽ
apls. ſi ſciero omia ſacramenta. et habu
ero ꝓphetiã. et omẽm fidem. ita ut mon
tes tranſferã. ne forte hoc diceres. credidi.
Sufficit tibi ſola michi. Sed qd dicit ia
cobus. et demones credunt. et contre
ſcunt. Magna eſt fides. Sed nichil
tibi ꝓdeſt. ſi non habeat caritatẽ. Confi
tebantur et demones xp̃m. Ergo cre
dendo. ſed non diligendo dicebant. qd
nobis et tibi fili dei. fidem habebant. et
caritatem nõ habebant. Ideo demones
erant. adhuc demonib; comparandus
es. Noli dicere xp̃o dño. michi et tibi qd
eſt. unitas enim tibi xp̃i. tibi loqtur.
Veni. cognoſce pacem. redi ad uiſcera
columbę. Foris baptizatus es. habeto
fructũ. et redis ad arcã. Et tu. Quid nos
quęritis ſimali ſumus. ut boni ſitis. idõ
uos quęrimus. qa mali eſtis. Nam ſi ma
li nõ eſſetis. inueniſſemus uos. nõ uos
quęreremus. Qui bonus eſt. iã inuent̃
eſt. Qui malus eſt. adhuc quęritur. Idõ
uos quęrimus. redite ad arcã. Sed iam
habeo baptiſma. Si omia ſacramenta
ſciero. et habuero ꝓphetiã. et omẽm fi
dem. ita ut montes tranſferam. caritа
tem aũt non habeam nichil ſum. Fruc
tum ibi uideã. oliuã ibi uideam. et re
uocaris ad arcã. Sed quid. ecce nos mul
ta mala patimur. Hec ſi p̃ xp̃o pateremi
ni. non p̃ honoribus uris. Audite quid
ſequitur. Iactant ſe enĩ aliquando qa
faciunt helemoſinas multas. Dant pau
p̃ibus. qa patiuntur moleſtias. Sed p̃ do
nato. non p̃ xp̃o. Vide quomodo patia
ris. Nam ſi p̃ donato pateris. p̃ ſup̃bo pa
teris. Nonne in columba. ſi p̃ donato pa
teris. non erat ille amicus ſponſi. Nam
ſi eſſet amicus ſponſi. gl̃am ſponſi quę
reret non ſuam. Vide amicũ ſponſi di
centem. hic eſt qui baptizat. Ille non
erat amicus ſponſi. p̃ quo pateris. nõ
habes ueſtem nuptialem. et ſi ad con
uiuium ueniſti. foras habes mitti.

t. missus est

Immo qa foras habes mittu. idō miser es. Re
di aliquando. et noli gliari. Audi qd dicat
apls. Si distribuero omia mea paupib; et
tradidero corpus meū ut ardeam. caritatē
aūt non habeo nichil sum. Ecce q non habes.
Si tradidero inquid corpus meum ut ardeā.
et utiq; p noie xpi. Sed qa sunt multi qui
iactanter illud faciunt. non cum caritate.
idō si tradidero corpus meum ut ardeam.
caritatē aūt non habeā. nichil michi pdest.
Caritatē aūt fecerunt martyres illi. qui in
tempr persecutionis passi sunt. caritate fece-
runt hoc ñ de rumore. z de ſuſpitione faciuſ. Nam cū pſecutor desit. seipsos preci
pitant. Veni ergo. ut habeas caritatem. Sed
nos habemus martyres. Quos martyres.
non sunt columbe. idō uolare conati sunt.
et de petra ceciderunt. Omia ergo frs mei u
detis quia clamant aduersus illos. omnes
pagine diuine. omis pphetia. totū euangliū.
omis aplice litterę. Omis gemitus colūbe.
et dum euigilant non dum expgescunt.
Sed si columba simus. gemamus. tolere
mus. spemus. Aderit mia di. ut efferuear
ignis ips ses in simplicitate mā. et ueniēt.
Non est despandum. Orate. predicate. dili
gite. prsus potens est dns. Iam cęperunt
cognoscere frontem suam. multi cognoue
runt. multi erubuerunt. Aderit xps. ut
cognoscant et ceteri. Et certe frs mei. ut
palea sola ibi remaneat. omia grana colli
gantur. Quicquid ibi fructificauit. rede
at ad arcā p columbā. Modo deficientes
ubiq. quid nobis pponunt. non inuenien
tes quid dicant. Villas nras tulerunt. fun
dos nros tulerunt. pponunt testamenta
hominū. Ecce ubi gaius eius donauit fun
dum ecclie. cui preerat faustinus. Cuius
eps erat faustinus ecclie. quid est ecclā.
ecclie dixi. cui preerat faustinus. Sed
non ecclie preerat faustinus. sed parti
preerat. Columba aūt. ecclā est. Quid cla
mas. non deuorauimus ullas. Columba
ullas habeat. Quęratur quę sit columba.
et ipsā habeat. Nam nostis frs mei. quia
ullę istę non sunt augustini. Et si uos nō
nostis. et putatis me gaudere in posses
sione ullaę. ds nouit. ipse sent. Quid
ergo de ipsis ullis sentiā. uel quid ibi
sufferam. Nouit gemitus meus. si michi
aliquid de columba inpture dignatus ē.
Ecce sunt ullę. Quo iure defendis ullas.
chumo ambumano. respondeam. chumū iu.

inscriptur ſ habemus. humanum
ius. In legib; regū. Unde qsq; possidet q.d
possidet. nonne iure humano. nā iure
diuino. dni est terra et plenitudo eius.
Paupes et diuites. ds de uno limo fecit.
Et paupes et diuites. una terra supportat.
Iure tamen humano dicit. hec ulla mā
est. hec domus mea. hic seruus meus.
ure ergo humano iure imperatorū. Quare.
qa ipsā iura humana. p imperatores ſ. z regē
secli. ds distribuit genere humano. Vultis.
legimus legib; imperatorū. z secdm ipsas agam
de nullis. Siure humano multi possidet.
rectem lege imperatorum. uideamus
si aliqd uoluerint habere heretici possideri. Sz qd mi
ē impator. secdm ius ipsius. possides ter
ram. Aut tolle iura impatorū. et quis au
det dicere mea est illa ulla. aut meus ē
iste seruus. aut domus hec mea est. si aūt
ut teneantur ista ab hominib; iura dece
punt regum. multis recitamus leges. et
gaudeatis. quia uel unum hortum ha
bemus. et non imputetis nisi mansuetu
dini columbe. quia uel ibi nobis p̄mitti
tur p̄manere. Legūtur enim leges ma
nifeste. ubi precepunt impatores. eos q
preter ecclē catholicę communionē usur
pant sibi nomen xpianum. nec uolunt
in pace colere pacis auctorem. nichil
nomin ecclē audeant possidere. Sed qd
nobis et impatori. sed iam dixi. De iure
humano agitur. Et tamen aplis uolunt
seruire regib; uolunt. honorare reges. et
dixit. regem reuerimini. Noli dicere. qd
michi et regi. Quid ibi ergo et possessiōi.
Per iura ergo regum. possidentur posses
siones. Dixisti quid michi et regi. noli di
cere possessiones tuas. qua ad ipsa iura
humana renuntiasti. qb; possidentur
possessiones. Sed iure diuino ago aut. Er
go euangliū recitemus. uideamus
quousq; ecclā catholica xpi est. Sup quā
uenit columba que docuit. hic est q bap
tizat. Quomodo ergo iure diuino possi
deat qui dicit. ego baptizo. cū dicat co
lumba. hic est qui baptizat. cum dicit
scriptura. una est columba mea. una
est matris sue. quare laniastis colum
bam. immo laniastis uiscera ura. nam
uobis laniastis. columba integra p̄seue
rat. Ergo frs mei. si ubiq; nō habent q.
dicant. ego dico quod faciant. Veniant
ad catholicam. et nobiscum habebunt

nonsolum terrã. sedetiã illũ q fecẽ cẽlũ et tiã

Explic̃ omt v̄i Jncip̃ oō v̄ir

Ab eo q̃ scriptum est et ego uidi et testimo nium ꝑhibui. quia hic est filius dī. Altera die iterum stabat iohs et ex discipulis eius duo. et respiciens ihm ambulantem dicit. ecce agnus dī. usq̃ ad id q̃ scriptumē. amē. dico uobis. uidebitis celũ ap̃tum. et angłos ascendentes et descendentes sup filium hominis.

ONGAU demus frequentię urē. qa ultra quã spare potuimus alacriter cõueniſtis. Hoc ergo est q̃ nos lętificat. et consolatur in hõmũb̃ laboribꝫ et ꝑiculis huius uitę amor uꝝ in dm̃. et pium studium. et certa spes. et feruor spūs. Audiſtis cum psalmꝰ legeretur. quia inops et paup̃ clamat ad dm̃ in hoc sclō. Vox enī est ut sępius audiſtis. et meminisse debetis. non unius hominis. et tamen unius hominis nō unius. q̃a fideles multi. multa grana inter paleas gementia. diffusa toto orbe terrarũ. Unus aũt. q̃a membra xp̄i omīs. ac ꝑ hoc unũ corpus. Iſte ergo unus ppłs inops et paup̃. non nouit gaudere de sclo. Et doloreius intus ē. et gaudium eius intus est. ubi nō uidet nisi ille qui exaudit gementē. et coronat spantem. Lętitia scīuanitas. cũ magna expectatione spatur ut ueniat. et nō potest teneri cũ uenerit. Iſte enī dies qui lętus est ꝑ dñs hodie in ista ciuitate. cras utiq̃ non erit. Nec idem ipsi cras hoc erunt. q̃ hodie sunt. et transeunt omīa et uolant omīa. et sicut fumus uanescunt. Et tu q̃ amant talia. Omis enī anima. sequitur quod amat. Omis caro foenũ. et omis bonor carnis. q̃si flos foeni. Foenum aruit. flos decidit. uerbũ aũt dn̄i manet in æternũ. Ecce q̃ ames. si uis manere in æternũ. Sed dicere habes. unde possim apprehendere uerbum dī. Verbum caro factum ē et habitauit in nobis. Qua propter frēs kmī. ad inopiã nrām. et pauptatẽ nrām ꝓtineat. et q̃ illos dolemus. qui sibi abundare uidentur. Gaudium enim ipsoꝝ. quasi fręneticoꝝ est. Quomodo aũt frenęticus gaudet in sania plerumq̃ et ridet. et plangit illum q̃ sanus est. sic et nos kmī si recipiamus medicinã de cęlo uenientẽ qa et nos omīs frenętici eramus tãquã sãlui facti. Qui ea quę diligebamus nõ diligimus. gemamus ad dm̃. de his q̃ adhuc insani sunt. Potest enī. ut et ipsos sãluos faciat. et opus est. ut respiciant se. et displicebãnt sibi. Spectari uolunt. et spectare se non nouerunt. Nam si aliquando oculos ad se conuertant. uident confusionem suam. Quod donec fiant. alia sint studia nr̃a. alia sint uocamenta animę nr̃æ. Plus ualet dolor nr̃. quam gaudiũ illoꝝ. Quantũ ꝓtinet ad numerum frm. difficile est. ut qsquã illa cęlebritate raptus fuerit ex uiris. Quantum aũt ad sororum numerum. contristat nos. Et hoc magis dolendum est. quia non ipse potius ad ęcclām currunt. quas debuit si nõ timor et uerecundia de publico reuocare. Videat hoc qui uidet. et aderit mia eius ut saluet omīs. Nos aũt qui conuenimus. pascamur epulis dī. et sit gaudium nr̃m sermo ipsius. Inuitauit enī nos ad ęuangliũ suũ. et ipse cib̃ nr̃ est. quo nichil dulcius. sed si quis habeat palatũ sanũ in corde. Bene aũt arbitror meminisse caritatẽ uram. hoc ęuangliũ lectionib̃ congruis exordine recitari. Et puto uobis non excidisse quę iam tractata sunt. maxime recentiora de iohe et columba. De iohe scilicet. quid nouum in dn̄o didicerit ꝑ colũbã. qui iã nouerat dn̄m. et hoc inuentum est. inspirante spū dī. Quod iã quidem iohs nouerat in dn̄o. sed quod ipse dns ita esset baptizaturus. ut baptizandi potestatem ase in meminẽ transfunderet. hoc didicit ꝑ columbã. q̃a dictum ei erat. sup̃ quem uideris spm̃ descendentẽ uelut columbam et manentem sup̃ eũ. hic est qui baptizat in spũ scō. Quid ē. hic est. non est alius. et si ꝑ alium. quare aũt ꝑ columbã. multa dicta sunt. Nec possunt. nec opus est omīa retexere. precipue tamen ꝓpter pacẽ. Quia et ligna quę baptizata sunt foris. quia fructum in eis inuenit columba. ad

In vigilia S Anne N

aliquantul̃ ii

ad studiosiores pertinet lectio

ad ecclesiam et ad laborem

arcam attulit. Sicut meministis colūbā missam a noe in arca. quę diluuio natabat. et baptismo abluebat. non mergebatur. cū ergo effet emissa. attulit ramum oliuę. Sed nō sola folia habebat. habebat et fructū. Itaq; hoc optandū ē fribus nris qui foris baptizantur. ut habeant fructum. Non illos sinet columba foris. nisi ad arcam reduxerit. Fructus aūt totus est. caritas. sine qua nichil ē homo. quicquid aliud habuerit. Et hoc uberrime dictum ab apło commemorabimus. et recensuimus. Aut enī. Si linguis hominum loquar et angłoꝝ. caritatem aūt nō habeam. factus sum uelut æs sonans. aut cymbalū tinniens. Et si habuero omēm scientiā. et scia omia sacramenta. et habeā omēm ppheciam. et habuero omēm fidem. Fidē aūt quom dixit omēm. ita ut montes transferam. caritatē aūt nō habeam. nichil sum. Et si distribuero omia mea paupib. et si tradidero corpus meū ut ardeā. caritatē aūt non habeā. nichil michi prodest. Nullomodo aūt possunt dicere se habere caritatē. qui diuidunt unitatē. Hæc dicta sunt. Sequentia uideamus. Ph̄ibuit iob̄s testimonium. quia uidit. Quale testimoniū ph̄ibuit. quia ipse est filius dī. Oportebat aūt ut ille baptizaret. qui est filius dī. Vnicus. nō adoptatus. Adoptati filii. ministri sunt unici. Unicus habet potestatē adoptatis ministeriū. Licet baptizet. ministret nō ptinens ad numerum filioꝝ. quia male uiuit. et male agit. Quid nos consolatur. hic est qui baptizat. Altera die iterum stabat iob̄s. et ex discipulis eius duo. Et respiciens ihm ambulantem. dicit. Ecce agnus dī. Vtiq; iste singulariter agnus. Nam et discipli dicti sunt agni. Ecce ego mitto uos. sicut agnos inter lupos. Dicti sunt et ipsi lumen. uos aūt estis lumen mundi. Sed aliter ille de quo dictum est. erat lumen uerum. quod illuminat omēm hominē uenientem in hunc mundū. Sic et agnus singulariter solus sine macula. sine peccato. Non cuius macule abstersę sunt. sed cuius macula nulla fuerit. Quid enī quia dicebat iohs de dnō ecce agnus dī. Ipse iohs non erat agnus. nō erat uir sēs. nō erat amicꝰ sponsi. ergo singulariter ille. hic est agnus dī. quia singulariter huius agni sanguine solo. homines redimi potuerūt. Frs mei si agnoscimus pretium nrm. qa sanguis est agm. qui sunt illi q hodie celebrant festiuitatem sanguinis nescio cuius mulieris. Et quā ingrati sunt. Raptū est aurum dicunt de aure mulieris. et cucurrit sanguis. Et positum ē aurū in trutina uel statera. et pponderauit multū de sanguine. Si pondus ad inclinandū in auro habuit sanguis mulieris. quale pondus habet ad inclinandū mundum sanguis agni. p quē factus est mundus. et quidē ille ips nescio quis. ut premeret pondus. placitus est sanguine. Immundi ips nouerant uenturum ihm xpm. audierant ab anglis. audierant ex pphetis. et sperabāt eū uenturū. Nam si nō spabant. unde clamauerunt. quid nobis et tibi est. uenisti ante tempus nos p̄dere. scim qs sis sēs dī. Venturum sciebant. sed tempus ignorabant. Sed quid audistis in psalmo de iherlem. qm̄ beneplacitū habuerunt seruituti lapides ei. et pulueris eius miserebuntur. Tu exurgens misereberis syon. quia uenit inquid tempus ut misereris eius. qm̄ uenit tempus ut misereatur ds. uenit agnus. Qualis agnus est quem lupi timent. qualis agnus qui leonē occisus occidit. Dictus est enim diabolus leo circūiens et rugiens. quęrens quem deuoret. Sanguine agni. uictus est leo. Ecce spectacula xpiāno. et q̄ est amplius. illi oculis carnis uident uanitatem. nos cordis oculis ueritatē. Neputetis frs. q̄ sine spectaculis nō dimisit dns ds nr. Nam si nulla sunt spectacula. cur hodie conuenistis. ecce quod diximus uidistis. et exclamastis. nō exclamaretis. nisi uidissetis. Et magnum est hoc. spectare p totū orbem terrax. Sanguine agni uictum leonē. educta de dentib leonū membra xpi. et adiuncta corpori xpi. Ergo nescio quid simile imitatus

est quidam sps. ut sanguine simulacrum
suum emi uellet. quia nouerat ptioso
sanguine quandocumq redimendum
esse genus humanū. Fingunt enim sps
malu umbras quasdam honoris sibi met
ipsis. ut sic decipiant eos qui secum xpm.
Vsq adeo frs mei. ut illi ipsi q seducunt
plugaturas. p pcantationes. p machina
menta inimici. misceant pcantationib;
suis nom xpi. Quia iam non possunt se
ducere xpianos ut dent uenenum. ad
dunt mellis aliquid. ut pid q dulce
est. lateat quod amarum est. et bibatur
ad pniciem. Usq adeo. ut ego nouerim
aliquo tpr illius pilleati sacerdotem so
lere dicere. ut ipse pilleatus xpianus
est. Vt quid hoc frs. nisi quia nō possunt
aliter seduci xpiani. He quęratis &
alibi xpm. quam ubi se uoluit uobis
pdicari xps. Et quomodo se uoluit uo
bis predicari. sic illū tenete. sic in corde
uro scribite. Murus est aduersus oms
impetus. et aduersus insidias inimici.
nolite timere. Nec temptat ille. nisi p
missus fuerit. Constat illum nichil face
re. nisi p missus fuerit aut missū. Mit
titur tamquā angls malus. a potesta
te dnante pmittitur. quando aliquid
petit. Et hoc frs nō fit. nisi ut pbemur
iusti. puniantur iniusti. Quid ergo ti
mes ambula in dno tuo. certus esto. q.
te nō uult pati. nō pateris. Quod te p
miserit pati. flagellum corrigentis
est. nō pena damnantis. Ad hereditā
tē sempiternā erudimur. et flagella
ri dignamur. Frs mei. si recusaret
quisquam puer colaphis aut flagellis
cedi a patre suo. quomodo diceretur
superbus. desperatus. ingratus. paterna
disciplinę. Et ut quid erudit pr̄ homo
filium hominem. ut possit non perdere
temporalia quę illi acquisiuit. quę illi
... quę illi collegit. quę nō uult
eum pdere quę ipse quire aliquid nō po
tuit in sempiternum tenere. Non docet
filium cum quo possideat. sed quo post
eum possideat. Frs mei. si pater docet
filium successorem. et quem docet. et
ipsum similiter pillaomia transiturū.
quia et illa omia qui monebat transitu
rus est. quomodo uultus erudiat nos
pater nr. cui nō successuri. sed ad quē ac
cessuri sumus. et cū quo in eternū man
suri in hereditate. quę nō marcescit. nec
moritur. nec grandinem nouit. et ipsa
hereditas. ipse pater est. Hunc possidebi
mus. et erudiri nō debemus. Sufferam
ergo eruditionem patris. non quando no
bis dolet caput. curramus ad pcantati
ones. ad sortilegos. et remedia uanitatis.
Frs mei. nō uos plangam. cotidie inuemo
ista. Et quid faciam. nō dū psuadeo xpia
nis in xpō spem esse ponendā. ecce sicut
factum est remediū moriatur. Quā mul
ti enī cū remediis mortui sunt. et quam
multi sine remediis uixerunt. Qua fron
te exit anima addm. p didit signū xpi.
accepit signū diaboli. An forte dicit. Non
p didi signū xpi. Ergo signū xpi cū signo
diabolo habuisti. Non uult xps com mu
nionem. solus uult possidere quod emit.
Tanti emit ut solus possideat. tu facis ei
consortem diabolum. cui te p peccatum
uendideras. Ue duplici corde. qui cor
de suo partem faciunt dō. partem fa
ciunt diabolo. Iratus ds. quia fit ibi pars
diabolo. discedit. et totum diabolo pos
sidebit. Nam frustra itaq apls dicit. neq
detis locum diabolo. Cognoscamus ergo
frs agnū. cognoscamus pretium nrm.
Ecce duo ex discipulis iohis. qui talis erat
amicus iohs sponsi. nō querebat gl̄am
suā. sed testimoniū p hibebat ueritati. Nū
quid uoluit apud se remanere discipulos suos
ut nō sequerentur dnm. magis ipse o
stendit discipulis suis quē sequerentur.
habebant enim illum tamquam agnū.
Et ille. Quid me attendis. ego non sum
agnus. Ecce agnus dī. de quo etiā supiu
dixerat. ecce agnus dī. Et quid nobis p̄d
est agnus dī. ecce ait qui tollit peccatū
mundi. Secuti sunt illū hoc audito duo
quierant cū iohe. Videamus sequentia.
Ecce agnus dī. hoc iohis. Et audierunt eū
duo discipli loquentē. et secuti sunt ihm.
Conuersus aut ihs. et uidens eos sequen
tes se. et dicit eis. Quid quęritis. qui dixe
runt. Rabbi. q dicitur interpretatum
magister. ubi habitas. non sic illum se
quebantur. quasi iā ut inhererent illi.
Nam manifestum est quando illi inhese
runt. quia de nauī illos uocauit. In his

Q; debem̄ recte erudiri del patrē

Q; nō debem̄ uti incantatoribz unīue ifirmantibz

Q; nō ulti ... in nobis

ẽ duob⁹ erat andreas. sicut modo audisti. Andreas aũt. frater petri erat. Et nouim⁹ in euangl̃io. q̃ petrum et andream dñs de nau uocauit dicens. uenite post me faci am uos piscatores hominum. Et ex illo iam in heserunt illi. ut non recederent. M̃ do ergo q̃ illũ sequntur isti duo. nõ quasi nõ recessum sequntur. sed uidere uoluer̃t ubi habitaret. et facere q̃ scriptum est. limen ostiorum meus — exterat pes tuus. surg̃ ad illum uenire assidue. et erudit̃ precep tis eius. Ostendit eis ille ubi maneret. & uenerunt. fuerunt cũ illo. Quã beatum dixerunt diem. quã beatam noct̃. Quis est qui nobis dicat. q̃ audierunt illa dñs. Ædificemus et nosmetipsi in corde nr̃o. et faciamus domum. quo ueniat ille et doceat nos. colloquatur nobis. quid q̃ ritis. Dixerunt ei. Rabbi. q̃ dicitur inter pretatũ magister. Ubi habitas. dicit eis. uenite et uidete. Et uenerunt et uiderunt ubi maneret. et apud eum mansert̃ die illa. hora aũt erat quasi decima. Hichil ne arbitramur putasse ad euangelistã dicere nobis. quota hora erat. Potest fie ri. ut nichil ibi nos quer̃et. nichil animaduertere uoluerit. decima erat hora. Numerus iste. legem significat. quia in decem preceptis data est lex. Venerat aũt tempus ut impleretur lex p dilecti onem. quia a iudeis impleri non poterat p timorem. Unde dñs dicit. non ueni soluere legem. sed implere. Merito ergo deci ma hora eũ secuti sunt. ad testimonium a mici sponsi. duo isti. et decima hora audi unt rabbi. q̃ interpretatur magister. Si decima hora rabbi dñs audiunt. et deci mus numerus ad legem p̃tinet. magist legis nõ est. nisi dator legis. Nemo dicit. quia alius dedit legem. et alius docet le gem. Ipse illam docet. qui illam dedit. Ipse est magister legis suę. et docet illa m. Et mĩa eius in lingua ipsius. idõ misericor diter docet legem. Sicut dictum est de sapientia. Legem aũt et miam. in lingua portat. Noli timere ne implere legem nõ possis. fuge ad miam. Si multum est ad te legem implere. utere pacto illo et cyrographo. utere precib⁹ quas tibi con stituit et composuit iuris peritus celesti. Qui enim habent causam. et uolunt sup plicare imp̃atori. quer̃unt aliquẽ scola sticum legis peritum. a quo sibi preces componantur. ne forte si aliter petierint quã oportet. nõ solũ non impetrent quod petunt. sed et pẽnã p beneficio cõsequan tur. Cum enim quererent supplicare apli et non inuenirent quomodo adirent im p̃atorem dm. dixerunt xpo. Dñe. doce nos orare. hoc est iuris perite nr. assessor dñi. immo confessor .. dñi. compone pro nobis preces. Et docuit dñs de libro iu ris celestis. docuit quomodo orarent. et impso quod docuit. posuit quandã con ditionem. dimitte nobis debita nrã. sicut et nos dimittimus debitorib⁹ nr̃is. Si nõ secdm legem petieris. reus eris. Contre mescis imp̃atorem factus reus. offer sa crificium humilitatis. offer sacrificium miæ. die in precib⁹ dimitte michi. qm̃ et ego dimitto. Sed si dicis. fac. Quid enim facturus es. quo iturus es. si mentitus fueris in precib⁹. nõ quomodo dicitur in foro carebis beneficio rescripti. sed nec re scriptum impetrabis. Iuris enim forensis est. ut qui in precib⁹ mentitus fuerit. nõ illi p̃sit quod impetrauit. Sed hoc inter homines. quia potest falli homo. potest falli imp̃ator. Quando preces misisti. dixisti enim q̃ uoluisti. Et cum dixisti. ne sciat an uerum sit. Dimisit te aduersario tuo conuincendum. ut si ante iudicem conuictus fueris de mendacio. quia nõ potuit ille nisi prãre. nesciens an fueris mentitus. ibi carebis beneficio rescrip ti quo p̃duxisti rescriptum. Dñs aũt qa nouit utrum mentiaris an uerum di cas. non facit ut in iudicio tibi non prosit. sed nec impetrare te p̃mittit. quia au sus es mentiri ueritati. Quid ergo fac turus es die michi. implere legẽ ex omi parte. ita ut in nullo offendas. difficile est. beatus ergo certus ẽ. re medio uti nõ uis. Ecce frs mei quale remedium posuit dñs contra egritu dines animę. Quid ergo cum caput tibi dolet. Laudamus euangelium ad caput tibi posueris. et nõ ad liga turam cucurreris. Ad hoc enim p̃dicta est infirmitas hominum. et ita plan gendi sunt homines qui currunt ad li gaturas. ut gaudeamus q̃ndo uidemus

t conculcet

Numer⁹ q. significat q. x. p̃cepta data est lex q̃ impleri p dilectõem adiuuat x. q. in. peroze impleri nõ potuit

Ad idem de duob⁹ reddit̃ legis diuine q. significat p̃ter q. x. lpta deus est q. ubi ũ habuerus

Quod ad ipsum de legẽ patrib⁹ delatum ad deum reuertere.

hominē in lecto suo constitutum lacera
ri febrib⁹ et doloribꝫ. nec alicubi spem po
suisse. nisi ut sibi euangliū ad caput po
neret. nō quia ad hoc factum est. sed quia
prelatum est euangliū ligaturis. Si &
ad caput ponitur ut quiescat dolor capitis.
ad cor non ponitur ut sanetur a peccatis.
Fiat ergo. Quid fiat. ponatur ad cor. sane
tur cor. bonum est. Bonum est ut de salute
corporis nō satagas. nisi ut a dō illam peta.
sicut tibi pdesse dabit tibi illam. si non ti
bi dederit. non tibi pderit habere illam.
Quia multi egrotant innocentes in lecto. & sani
fuerunt pcedentes ad scelera committenda. quia mul
ti obest sanitas. Latro q pcedit ad fauces occi
dere hominē. quanto illi melius erat ut eg
rotaret. q noctu surgit ad effodendū parietē. ali
enūquanto melius si febricitaretur. Innocen
tius egrotaret. scelerate sanus est. Nouit
ergo dns quid nobis expediat. id agamus
tantum. ut cor nrm sanum sit a peccatis.
Et quando forte flagellamur in corpore.
ipsum deprecemur. Rogauit illum aplus
paulus. ut auferret a beo stimulum car
nis. et noluit auferre. numquid pturbatus est. et numquid contristatus dixit
se desertū. magis se dixit non desertum.
qa nō oblatum est q uolebat auferri. ut
illa infirmitas sanaretur. Hoc enim in
uenit in uoce medici. sufficit tibi grā mea.
nā uirtus in infirmitate pficitur. Unde
ergo scis si quod non uult te sanare ds.
adhuc tibi expedit flagellari. Vnde scis
quam putre est q secat medicus agens
ferrū p putria. nonne nouit modum qd
faciat. quousq faciat. Numquid ululatus
eius qui secatur retrahit manus medici ar
tificiose secantis. Ille clamat. ille secat.
Crudelis qui nō audit clamantem. an po
tius misericors qua psequitur uulnus
ut sanet egrotum. hec fis mei dō dixi.
neqs querat aliquid preter auxiliū di.
Quando forte in aliqua correptione dm
sumus. uidete ne pereatis. uidete ne
ab agno recedatis. et a leone deuoremi
m. Diximus ergo quare hora decima.
sequentia uideamus. Erat andreas frater
symonis petri. unus ex duob⁹ q audie
rant ab ihū. et secuti fuerant eum. in
uenit hic symonem frem suum. et dic
ei. Inuenimus messiam. q est interpre
tatum xps. Messyas hebraice. Latine
unctus. grece xps. Abunctione enim dicit
xps. Chrisma unctio est. grece xps unctus.
Ille singulariter unctus. precipue unctus.
unde oēs xpiani unguntur. ille pcipue.
quomodo in psalmo dicit audi. Propterea
unxit te ds ds tuus oleo exultationis p
participib⁹ tuis. Participes enim eius sū.
oēs sci. sed ille singulariter ses scoy. sin
gulariter unctus. singulariter xps. Et
dixit ad ihm andreas frem suum symo
nem. Intuitus aut eum ihs dixit. Tu es
symon filius iohis. tu uocaberis cephas.
q interpretatur petrus. Non magnum.
quia dns dixit cuius filius ee tiste. Q d
magnum dno. omia nomina scoy suoy
sciebat. quos ante constitutionem mun
di predestinauit. et miraris quia dixit
uni homini tu es filius illius. et tu uocabe
ris. Illud magnum quia mutauit ei nom.
et fecit de symone petrum. Petrus aut
a petra. Petra uō ecclā. Ergo in petri no
mine. figurata est ecclā. Et qs securus.
nisi q hedificat sup petram. et quid ait
ipse dns. qui audit uerba mea hec et facit
ea. similabo eum uiro prudenti. hedifi
canti sup petrā. non cecidit temptatiōib⁹.
descendit pluuia. uenerunt flumina.
flauerunt uenti. et impegerunt in do
mum illam et nō cecidit. fundata enī
erat sup petram. Qui audit uerba mea. et
nō facit ea. iam unus quisq nrm timeat
et caueat. similabo eum uiro stulto qui
hedificauit domum suam sup harenam.
Descendit pluuia. uenerunt flumina.
flauerunt uenti. et impegerunt in
domum illam. et facta est ruina eius
magna. Quid pdest quia intrat ecclām.
qui uult sup harenam hedificare. Au
diendo enim et nō faciendo. hedificat
quidem. sed sup harenam. Si enim ni
chil audit. nichil hedificat. Si audit. he
dificat. sed querimus ubi. Si enim audit
et facit. sup petram. Si audit et non fa
cit. sup harenam. Duo sunt genera hedi
ficantium. aut sup petram. aut super
harenam. Quid ergo illi qui nō audiūt
securi sunt. securos eos dicis. qa nichil
hedificant. nudi sunt sub pluuia an
te uentos. ante flumina. Cum uenerint
ista. ante illos tollunt. qui domus de
iciant. Ergo uana est securitas et he

dificare. et sup petrā hedificare. Si audi
re uis et non facere. hedificas. sed ruinā
hædificas. Cum aūt uenit temptatio. de
icit domum. et cum ipsa ruina tua te tol
lit. Si aūt nō audis. nudus es. illis tēp
tationib; tu ipse traheris. Audi ergo et
fac. Unum est remedium. Quanti forte
hodie audiendo et nō faciendo. raptis t̄
fluuio cælebritatis huius. Audiendo e
nim et nō faciendo uenit fluuius ipsa
cęlebritas anniuersaria. Impletus ē
torrens. transiturus est et siccaturus.
Sed uę illi quem tulerit. Illud ergo no
uerit caritas urā. quia nisi quis et au
diat et faciat. nō hædificat sup petrā.
et nō ptinet ad nomen tam magnum.
q; sic commendauit dn̄s. Intentū eni
te fecit. nā si hoc ante petrus uocaret.
nō ita uideres mysterium petrę. et
putares casu eum sic uocari. non pui
dentia dī. Ideo eum uoluit aliud pri
us uocari. ut ex ipsa commutatione
nominis. sacramenti uiuacitas com
» mendaretur. Et in crastinum uoluit
» exire in galileam. et inuenit phylip
» pum. Dicit ei ihs. Sequere me. Erat
» aūt de ciuitate andreę et petri. et in
» uenit phylippus nathanahelem. Iā
» uocatus ad nō. Phylippus et dixit ei.
» Quem scripsit moyses in lege et pphis.
» inuenimus ihm filium ioseph. Eius
filius dicebatur. cui disponsata erat
mater eius. nam quod ea intacta con
ceptus et natus sit. bene nouerunt ex
æuanglio om̄s xpiani. Hoh phylipp⁹
dixit nathanaheli. addidit et locum
» anazareth. Et dixit ei nathanahel.
» Anazareth potest aliqd boni esse. qd
intellegitur frs. non quomodo aliq
pnunciant. nā et sic solet pnunciari.
Anazareth potest aliquid boni esse.
Sequitur aūt uox phylippi. et dicit.
Veni et uide. Ambas aūt pnun
tiationes potest ista uox sequi. siue sic
pnunties tamquam confirmans.
anazareth potest aliquid boni esse.
Et ille. Veni et uide. Siue sic dubitās.
et totum interrogans. anazareth
potest aliquid boni eē. ueni et uide. Cū
ergo siue illo modo. siue isto pnun
cientur. non repugnent uerba sequen

tia. Hr̄m ergo est quęrere. quid poti
us intellegamus in his uerbis. Qualis
fuerit nathanahel iste. in sequentib;
pbamus. Audite qualis fuerit. Dn̄s
ipse phibet testimonium. Magnus
dn̄s. cognitus testimonio iohis. Beatus
nathanahel. cognitus testimonio ue
ritatis. quia dn̄s et si testimonio iohis
nō commendaretur. ipse sibi phibebat
testimonium. qa sufficit sibi ad testi
monium ueritatis. Sed qa ueritatem
nō poterant cape homines. p lucernā
quęrebant ueritatem. et idō iohs p
quem dn̄s ostenderetur missus est.
Audi dn̄m nathanaheli testimonium
» phibentē. Et dixit ei nathanahel.
» anazareth potest aliquid boni esse.
» Dicit ei phylippus. ueni et uide. Et
» uidit ihs nathanahelem uenientē
» ad se. et dicit de eo. ecce uere israhe
» lita. in quo dolus non est. Magnū te
stimonium. hoc nec andreę dictum.
nec petro dictum. nec phylippo. cui
» dictum est de nathanahele. Ecce
» uere israhelita. in quo dolus nō est.
Quid ergo facimus frs. deberet iste
esse primus in aplis. non solum prim⁹
nō inuenitur in aplis. sed nec medius.
nec ultimus inter duodecim nathana
hel est. cui testimonium phibuit filius
» dī dicens. ecce uere israhelita. in quo
» dolus non est. Quęritur causa. quantū
dn̄s intimat. ppabiliter inuenimus.
Intellegere enim debemus ipsum natha
nahelē eruditū fuisse et peritū legis.
ppterea noluit illum dn̄s inter discipl̄os
ponere. quia idiotas elegit. unde con
funderet mundum. Audi aplm dicen
tem ista. Uidete inquid enī uocationē
urām frs. qa nō multi sapientes scdm
carnem. non multi potentes. nō mul
ti nobiles. sed infirma mundi elegit
ds̄ ut confundat fortia. et ignobilia mū
di et contemptibilia elegit ds̄. et ea quę
nō sunt. tamquā sint. ut ea quę sunt
euacuentur. Si doctus eligeretur. for
tasse idō se diceret electum. qa doctri
na eius meruit eligi. Dn̄s nr̄ ihs xps
uolens sup boꝝ frangere ceruices. nō
quę siuit poratorem piscatorem. sed
de piscatore lucratus est imperatorē.

Magnus ciprianus orator ſed prius pe
trus piſcator. ꝓquē poſtea crederet nō
tantū orator. ſed etiā impator. Nullus
nobilis primo electus eſt. nullus doc
tus. quia infirma mundi elegit dſ̄. ut
confunderet fortia. Erat autē iſte mag
nus. et ſine dolo. hoc ſolū. non electus.
ne cuiquā uideretur dn̄is doctos elegis
ſe. et exipſa doctrina legis ueniebat. qđ
cum audiſſet anazareth ſcriptatus enim
erat ſcripturas et ſciebat quia inde erat
expectandus ſaluator. quod non facile
alii ſcribę et phariſei nouerant. Iſte g̃
doctiſſimus legis cum audiſſet phȳlip
pum dicentem. inuenimus ih̄m quē
ſcripſit moyſes in lege et ꝓphę anaza
reth filium ioſeph. Ille qui optime ſcrip
turas nouerat audito nomine anaza
reth. erectus eſt in ſpem et dixit. ana
zareth poteſt aliquid boni eſſe. iam cę
tera de ipſo uideamus. Ecce uere iſra
helita. in quo dolus non eſt. Quid eſt
in quo dolus non eſt. forte non habe
bat peccatum. forte non erat eger. for
te non erat illi medicus neceſſarius.
abſit. Nemo ſic natus eſt. ut illo medico
non egeret. Quid ſibi ergo uult in quo
dolus non eſt. aliquanto intentius que
ramus. apparebit modo in nomine dn̄i.
Dolū dicit dn̄s. et omīs qui uerba Lati
na intellegit. ſcit qua dolus eſt. cū
aliud agitur. et aliud fingitur. Inten
dat ergo caritas ura. non dolus dolor
eſt. ꝓptera dicit quia multi fr̄s imꝑi
tiores latinitatis loquuntur ſic. ut
dicant dolus illum torquet. ꝓ eo quod
eſt dolor. Dolus fraus eſt. Simulatio
eſt. quando aliqs̄ Aliqđ in corde tegit. et aliud
loquitur. dolus eſt. et tamquam duo
corda habet. Vnum quaſi ſinum cor
dis habet ubi uidet ueritatem. et al
terum ſinum ubi concipit mendaciū.
ſtut nouerītis hunc ēe dolum. dictū
eſt in pſalmis. Labia dolosa. Quid eſt
labia dolosa. ſequitur. In corde et corde
loquuti ſunt mala. Quid eſt in corde
et corde loquuti ſunt mala. niſi du
plici corde. ſi ergo dolus in iſto nō erat.
ſanabilem illum medicus iudicauit ñ
ſanum. Aliud eſt enim ſanus aliud ſa
nabilis. aliud inſanabilis. Qui egrotat
cum ſpe. ſanabilis dicitur. Qui egrotat.
cum deſperatione. inſanabilis. Qui aūt ſa
nus eſt non eget medico. Medicus ergo
quia uenerat ſanare. uidit iſtum ſanabilē
quia dolus illo non erat. Quomodo in
illo non erat dolus ſi peccator eſt. fatet̄
ſe peccatorem. Si enim peccator eſt. et
iuſtum ſe dicit. dolus eſt in ore ipſius.
Ergo in nathanahelem. confeſſionē pec
cati laudauit. non iudicauit eſſe pecca
torem. ꝓpterea cum phariſei qui ſibi
iudebantur iuſti reprehenderent dn̄m
quia miſcebatur egrotis medicus et di
cerent. ecce cum quib; manducat. cū pu
blicanis et peccatorib; reſpondit medic̄
freneticis. non eſt opus ſanis medicus. ſed
male habentib; ſanis non uenit uocare
iuſtos ſed peccatores. Hoc eſt dicere quia
uos iuſtos dicitis. cum ſitis peccatores.
Sanos uos iudicatis. cum langueatis.
medicinam repellatis. non ſanitatem
tenetis. Vnde ille phariſeus qui uoca
uerat dn̄m ad prandium. ſanus ſibi iudeba
tur. Aegrota aūt illa mulier irrupit do
mum in qua non erat mutata. et deſi
derio ſalutis facta impudēs. acceſſit ñ
ad caput dn̄i. nō ad manus. ſed ad pedes.
lauit eos lacrimis. terſit capillis. oſcu
lata eſt eos. unxit unguento. pacem
fecit cū ueſtigiis dn̄i. peccatrix. Repre
hendit ille tamquā ſanus medicum.
ille phariſeus qui illic diſcumbebat.
aut apud ſe. Hic ſi eſſet in quid ꝓphā.
ſciret quę mulier eius pedes tetigiſſet.
Idō aūt ſuſpicatus fuerat eum ignoras
ſe. quia non reppulit illam. quā ſine
immundis manib; tangeretur. Nouerat
aūt ille. ꝓmiſit ſe tangi. ut T actus ipſe
ſanaret. Dn̄s uidens cor phariſei. ꝓpo
ſuit quandā ſimilitudinem. Duo de
bitores erant cuidam feneratori. u
nus debebat ei quinquaginta denari
os. alter quingentos. cum nō haberēt
unde redderentur. donauit ambob;.
Quis eū plus dilexit. et ille. Credo dnē.
cui plus donauit. et conuerſus ad mu
lierem. dixit ſymoni. Vides hāc mu
lierem. intrauī in domum tuā. aquā
michi ad pedes non dediſti. illa aūt
lacrimis lauit pedes meos. et capil
lis ſuis terſit. oſculum michi non

dedisti. illa non destitit pedes meos oscula
ri. O leum michi nō dedisti. illa pedes mōs
unxit unguento. ꝓpterea dico tibi. dimit
tuntur ei peccata multa. qm̄ dilexit mul
tum. Cui aūt modicum dimittitur. mo
dicum diligit. hoc est dicere plus egro
tas. si sanum te putas. modicum tibi pu
tas dimitti. cum plus debitor sis. Bene
ista. quia dolus in illa non erat. meruit me
dicinam. Quid est dolus in illa non erat.
confitebatur peccata. hoc laudat in natha
nahelem. quia dolus in illā non erat.
Quia multi pharisei qui habundabant
peccatis iustos se dicebant. et dolū af
ferebant. ꝑ quem sanari non poterant.
Vidit ergo iam iustū in quo dolus nō erat.
» et ait. ecce uere israhelita. in quo dolus
» non est. Dixit ei nathanahel. Vnde me
» nosti. respondit ihs et dixit. Priusquam
» te phylippus uocaret cū esses sub ficu.
» uidi te. idest sub arbore fici. Respondit
» ei nathanahel et ait. Rabbi. tu es fili
» us dī. tu es rex israhel. Aliquid mag
num potuit nathanahel iste intellege
re ideo q̄ dictum est. cum esses sub arbore fi
ci uidi te priusquam te phylippus uo
caret. Nam talem uocem ꝓtulit. tu es
» filius dī. tu es rex israhel. qualem tanto post
petrus quando dn̄s ait ei. beatus es
symon bariona. quia non tibi reuelauit
caro et sanguis. sed pater meus qui est
in celo. Et ibi nominauit ~~aquam~~ petrā.
et laudauit firmamentum ecclē in ista
fide. hic iam dicit. tu es filius dī. tu es
rex isrl. Vnde quia dictum est ei. ante
quam te phylippus uocaret. cum eēs
sub arbore fici uidi te. Querendum est. an
aliquid significet ista arbor fici. Audi
te enim frs mei. Inuenimus arborē fici
maledictam. quia sola folia habuit et
fructum non habuit. In origine humani
generis adā et eua cum peccauissent.
de foliis ficulneis succinctoria sibi fece
runt. Folia ergo ficulnee. intelleguntur
peccata. Erat aūt nathanahel sub arbo
re fici. tamquam sub umbra mortis.
Vidit eum dn̄s de quo dictum est. qui
sedebant sub umbra mortis. lumen or
tum est eis. Quid ergo dictum est na
thanaheli. dicis michi. o nathanahel.
unde me nosti. modo iam loq̄ris mecū

q̄ folia ficulnee signifi
tant peccata.

quia uocauit te phylippus. iam quem uo
cauit ꝑ aplm̄. ad ecclām suam uidit ꝑti
nere. O tu ecclā. o tu israhel. in quo dolus
non est. si es ppls israhel in quo dolus nō
est. Modo iam cognouisti xpm̄ ꝑ aplōs. q̄
modo nathanahel cognouit xpm̄ ꝑ phy
lippum. sed mīa sua. An non te uidit. cū
sub peccato iaceres. Numquid enim nos
prius quesiuimus xpm̄. et non ille quesiuit
nos. numquid nos uenimus egroti ad me
dicum. et non medicus ad egrotos. nōne
ouis illa perierat. et relictis nonaginta
nouem pastor quesiuit illam. et inuenit.
quam letus in humeris portauit. Nōne
ꝑierat illa dragma. et accendit mulier
lucernā. et quesiuit tota in domo sua.
donec inuenit. et cum inuenisset. con le
tamini mecum ait uicinis. qm̄ inueni
dragmam quam ꝑdideram. Sic et nos
sicut ouis ꝑieramus. sicut dragma ꝑie
ramus. et pastor nr̄ inuenit ouem. sed
quesiuit ouem. mulier inuenit drag
mam. sed quesiuit dragmam. Que est
mulier. caro xpi. Que est lucerna. para
ui lucernam xpo meo. Ergo quesiti su
mus. ut inueniremur. inuenti loquim̄.
non suꝑbiamus. quia antequam inue
niremur. ꝑieramus. si non quereremur.
Non nobis ergo dicant quos amamus.
et uolumus lucrare paci ecclē catho
lice. Quid nos uultis. quid nos queritis.
si peccatores sumus. idō uos querimus
ne ꝑeatis. querimus quia quesiti sumus.
inuenire uos uolumus. quia inuenti
sumus. Itaq̄ nathanahel cum dixis
set unde me nosti. ait illi dn̄s. prius
quā te uocaret phylippus. cum eēs
sub arbore fici. uidi te. O tu isrl et sine
dolo. quisquis es. opple uidens. ex fi
de antequam te ꝑ aplōs meos uocarē.
aut cum esses sub umbra mortis. et tu
» me non uideres. ego te uidi. Dn̄s dein
» de dixit ei. Quia dixi tibi uidi te sub
» arbore fici credis. maius his uidebis.
» Quid hoc maius his. et dicit ei. Am̄ am̄
» dico uobis. uidebitis cælum aꝑtum.
» et anglos ascendentes et descenden
» tes suꝑ filium hominis. Frs. nescio
quid maius. Dixit. priusquam esses
sub arbore fici uidi te. Plus est enim
q̄ nos dn̄s uocatos iustificauit. quā

quod uidit iacentes sub umbra mortis.
Quid enim nobis proderat. si ibi remansis
semus ubi nos uidit. numquid nõ iacerem.
quid est hoc maius. quando uidim anglos
ascendentes et descendentes sup filium
hominis. Iam aliquando de his ascen
dentib et descendentib anglis dixerã.
sed ne obliti fuerttis. breuiter dico. tã
quam commemorans. plurib enĩ dice
rem. sinõ commemorarem. sed modo in
sinuarem. Scalas uidit iacob p somnium.
et in ipsis scalis uidit ascendentes et de
scendentes. et lapidem quem sibi posue
rat ad caput unxit. Audistis qua mes
sias xps est. audistis qa unctus xps est.
Non enim sic posuit lapidem unctum
ut ueniret et adoraret. Alioquin idola
tra esset. non significatio xpi. Facta ẽ
ergo significatio. quousq oportuit fie
ri significationem. et significatus est
xps lapis unctus. sed non in ydola La
pis unctus. Lapis quare. ecce ponom
syon lapidem electum. precios um. et
qui crediderit in illum non confundet.
Quare unctus. quia xps a chrismate. qd
ait uidit tunc in scalis. ascendentes
et descendentes anglos. Sic est et eccla
sis. angli dĩ boni predicatores predi
cantes xpm. hoc est sup filium hominis
ascendunt et descendunt. Quomodo a
scendunt. quomodo descendunt. ex u
no habemus exemplum. audi aplm pau
lum. Quod in ipso inuenerimus. hoc
de ceteris ueritatis predicatoribꝰ cre
damus. Vide paulum ascendentem.
Scio hominem in xpo ante annos quat
tuordeci. raptum fuisse usq ad terciũ
celum. siue in corpore. siue extra cor
pus nescio. ds scit. et audisse me ffabi
lia uerba. que non licet homini loqui.
Ascendentem audistis. descendentem
audite. non potui uobis loqui quasi
spalib. sed quasi carnalibus. quasi par
uulis in xpo lac uobis potum dedi non
escam. Ecce descendit qui ascenderat.
quere quo ascenderit. Vsq ad terciũ
celum. Quere ergo quo descenderit.
usq ad lac paruulis dandum. Audi
qi descendit. factus sum inquid par
uulus in medio urm. tãquã sinutrix
foueat filios suos. Videmus enim
et nutrices matres descendere ad paruu
los. et sinorunt latina uerba dicere. de
curtant illa et quassant quodammodo
lingua sua. ut possint de lingua differta
fieri blandimenta puerilia. Quia si sic
dicant. non audit infans. sed nec pficit
infans. et differtus aliquis pater. si sit
tantus orator. ut lingua ipsius foras con
crepet. et tribunalia concutiantur si ha
beat paruulum filium. cum ad domum
redierit seponit forensem eloquentiam
quo ascenderat. et in lingua puerili. de
scendit ad paruulum. Audi uno loco ip
sum aplm ascendentẽ et descendentem
in una sententia. Siue enim inquid men
te excessimus dõ. siue tempantes sumꝰ
uobis. Quid est mente excessimus dõ. ut
illa audeamus que non licet homini loq.
Quid est tempantes sumus uobis. nũqd
iudicaui me scire aliquid inter uos. ni
si ihm xpm. et hunc crucifixum. Si ipse
dns ascendit et descendit. manifestum
est quia et predicatores ipsius ascendũt
imitatione. descendunt predicatione.
Et si aliquanto uos diutius tenuimus.
consilii fuit ut importune hore transi
rent. arbitramus iam illos pegisse uani
tatem suam. Nos ait frs. qm pasti sumꝰ
epulis salutaribꝰ. que restant agamꝰ
ut diem dnicum sollemniter impleamꝰ
in gaudiis spalibꝰ. et comparemus gau
dia ueritatis. cũ gaudiis uanitatis. Et
si horremus doleamus. si dolemus ore
mus. si oramus exaudiamur. si exaudi
mur. et illos lucramur.

Explicit vij. Incipit viij.

Beo quod scriptum est. et die tercio
nuptie facte sunt in chana galilee. usq
ad id q; att. quid mihi et tibi est mulier.
nondum uenit hora mea.

IRACULũ quidem dni nri ihu xpi qd de aqua uinum fecit. non est mirum eis qui nouerũt. quia ds fecit. Ipse enim fecit omnia illo die innup

Dom ij post epyphaꝰ

Lectio s̃ euangliũ s̃ Joannẽ.

In illo tpe. Nuptie facte sunt in chana galilee. et erat mr̃ ihu ibi. et reliq. Hom. s̃ Joh. epy.

Q̄t nunq̄ scō̄ simpr⁹ cū mūlib⁹ sic differt ⁊ sanctis.

tus in sex illis ydrus quas implere aqua precepit. qui omi anno facit hoc mutatis. Sicut enim quod miserum ministri in ydrias. in unum conuersum est ope dñi. sic et quod nubes fundunt. in unum conuertitur eius dem ope dñi. Illud aũt nõ miramur. quia omi anno fit. assiduitate. amisit ammirationem. Nam considerationem maiorem meuenit. quam id q̄ factum est in ydrus aquę.

Q̄ra utrū opꝰ fac⁹ ad imitatiõē

Quis est enim qui considerat opa dī quib⁹ regitur et aministratur totus hic mundus. et nõ obstupescit. obruiturq̄ miraculis. Si consideret unius grani cuuslibet seminis. quędã magna res est. horror est considerantī. sed qua homines in aliud intenti perdiderunt considerationem opum dī. in qua darent laudem cotidie creatori. Tamquã seruauit sibi ds inusitata quędam quę faceret. ut tam quam dormientes homines ad se colendum mirabilib⁹ excitaret. Mortuus resurrexit. mirati sunt homines. Tot quotidie nascuntur. et nemo miratur. Si consideremus prudentius. maioris miraculi est esse qui non erat. quam reuiuescere qui erat. Idem tamen ds pater dñi nrī ihu xpi. p uerbum suum fecit omnia. et regit qui creauit. Priora miracula fecit puerbũ suũ dñm apse. posteriora mira-

Q̄ aliq̄ mi fuit ꝑ uerbũ apud deũ aliq̄ ꝑ uerbũ reparari

cula fecit ꝑ ipsũ ũbũ suũ i carnatũ. ꝙ ꝑ nos homẽ factũ. Sicut miramur quę facta sunt ꝑ hominem ihm. miremur quę facta sit ꝑ dñm ihm. Per dñm ihm facta sunt. cælum. terra. mare. omis ornatus cęli. opulentia terrę. fecunditas [illegible] maris. omia hæc quę oculis adiacent. ꝑ ihm dñm facta sunt. Et uidemus hæc. et si est in nobis spūs illius. sic nobis placent ut artifex laudetur. non ut ad opa conuersi. ab artifice auertamur. et faciem quodammodo ponentes ad ea quę fecit. dorsum ponamus ad artificem qui fecit. Et hęc quidem uidemus. et adiacent oculis. Quid illa quę non uidemus. sicut sũt angli. uirtutes. potestates. dnationes. omisq̄ habitator fabricę huius. sup̄ celestis. non adiacens oculis nris. Quamquã sępe et angli. quando

Q̄ ꝑ ea q̄ fecit deū laud̄

oportuit demonstrauerit se hominibus. Homine et ꝑ uerbũ suũ. id est unico filiũ suũ dñm nrm ihm xpm. fecit hęc omia. Quid ipsa anima humana quę nõ uidetur. et ꝑ opa quę exibet in carnem. magnã prebet ammirationem bene considerantib⁹ a quo factum est nisi a dõ. et ꝑ quem facta est nisi ꝑ filium dī. Nõdum dico de anima hominis. Cuiusus pecoris anima quomodo regit molẽ suã sensus omis exerit. oculos ad uidendũ. aures ad audiendum. nares ad ꝑcipiendũ odorem. oris iudiciũ ad sapores discernendos. membra demq̄ ipsa. ad pagenda officia sua. numquid hęc corpus et nõ anima. id habitatrix corporis agit. nec tam uidetur oculis ex his quę agit ammirationem mouet. Accedat iam consideratio tua etiã ad animã humanam cui tribuit ds intellectum cognoscendi creatorem suum. dinoscendi et distinguendi inter bonũ et malũ. hoc est inter bonũ ꝓfectũ et inꝓfectũ. Quanta agit ꝑ corpus attendite. uniuersum orbem terrarum ordinatum in ipsa humana re publica quibus amministrationib⁹. quib⁹ ordinib⁹ potestatum. condition⁹. ciuitatũ mor⁹. legib⁹. artib⁹. Hoc totum ꝑ animam geritur. et hæc uis aię non uidetur. Cum subtrahitur corpori. cadauer iacet. Cum aũt adest corpori. primo condit quodãmodo putores. Corruptibilis est enim omis caro. imputredines defluunt. nisi quodam condimento animę teneat. Sed hoc communem illi cũ pecore anima illa magis miranda quę dixi. quę ad mentem et intellectum ꝑtinet. ubi etiã ad imaginem creatoris sui renouatur. ad cuius imaginem factus est homo. quid erit huius animę. cum et corpus hoc induerit incorruptionem. et mortale hoc induerit immortalitatem. Si tanta potest ꝑ carnem corruptibilem. quid poterit ꝑ corpus spāle post resurrectionẽ mortuor hæc tamen anima ut dixi. ammirabilis nature atq̄ substantię. inuisi-

bilis

res est et mellegibilis. et hec tamen p
ihm dm facta est. quia ipse est uerbū dī.
Omīa p ipsum facta sunt. et sine ipso fac
tum est nichil. Cum tanta ergo uide
amus facta p dm ihm quid miramur
aquam in uino conuersam. p hominē
ihm. Neq enim sic factus est homo.
ut p deret q dš erat. Accessit illi homo.
non amissus est dš. Ipse ergo fecit hoc.
qui illa omīa. Non itaq miremur qa
dš fecit. sed amemus quia inter nos
fecit. ppter nrām reparationem fecit.
Aliquid enim et in ipsis factis innuit
nobis puto. quia non sine causa ue
nit ad nuptias. excepto miraculo. a
liquid et ipso facto mȳsterii et sacra
menti latet. Pulsemus ut aperiat. et
de uino insibili inebriet nos. quia
et nos aqua eramus. et uinum nos fe
cit. Sapientes enim fecit. sapimus
enim fidem ipsius. qui prius insipien
tes eramus. Et forte ad ipsam sapien
tiam p tinet cum honore dī. et cum
laude maiestatis eius. et cum carita
te potentissimę mię eius intellege
re. quid sit gestum in hoc miraculo.
Dns inuitatus ad nuptias uenit. qđ
mirum si in illam domum ad nupti
as uenit. qui in hunc mundum ad nup
tias uenit. Si enim non uenit ad nup
tias. nō hic habet sponsam. Et quid
est quod dicit apls. Aptaui uos uni
ro. uirginem castam exhibere xpō. qđ
est q timet ne uirginitas sponsę xpi.
p astutiam diaboli corrumpatur. ti
meo inquid. ne sicut serpens seduxit
euam astutia sua. sic et urę mentes
corrumpantur a simplicitate et ca
stitate quę est in xpō. Habet ergo hic spon
sam quam redemit sanguine suo. et
cui pignus dedit spm scm. Eruit eā
de mancipatu diaboli. mortuus est
p peccata eius. resurrexit p p̄
iustificationem eius. Quis offert tan
tas sponsę suę. offerant homines quę
libet ornamenta terrę. aurum. ar
gentum. lapides pretiosos. equos.
mancipia. fundos predia. nūquid
aliquis offert sanguinem suum. Si enim
sanguinem suum sponsę
dederit. non erit qui ducat uxorē.

dns aūt securus moriens dedit sanguinē
suum. p ea quem resurgens haberet. quā
sibi iam coniunxerat in utero uirginis. Ver
bum enim. sponsus. Et sponsa. caro huma
na. Et utrumq unus filius dī. et idem
filius hominis. ubi factus est caput ecclę.
Ille uterus uirginis marię thalamus ei⁹.
inde p cessit tamquam sponsus de tha
lamo suo. sicut scriptura predixit. et ip
se tamquā sponsus p cedens de thalamo
suo. exultauit ut gigas ad currendā
uiam. De thalamo p cedit. uelut sponsus.
Et inuitatus. uenit ad nuptias. certi sa
cramenti grā. Videtur matrem de qua
sponsus p cessit non agnoscere et dicere
illi. quid michi et tibi est mulier. Noн
dum uenit hora mea. Quid est hoc.
ideo uenit ad nuptias. ut doceret ma
tres contemni. utiq ad cuius nuptias
uenerat idō ducebat uxorem ut filios
pereret. et ab eis quos ut p ereret
obtabat utiq honorare cupiebat. Ille
ergo uenerat ad nuptias ut exhonora
ret matrem. cum p pter filios haben
dos quib⁹ redderet honorem parentib⁹
imp at dš. ipsę nuptię celebrantur. et
deducantur uxores. Procul dubio fīs.
Latet ibi aliquid. nam tanta res est. ut
quidam quos cauendos premonuit a
pls. sicut supra commemorauimus di
cens. Timeo ne sicut serpens euam sedu
xit astutia sua. sic et urę mentes cor
rumpantur a simplicitate et castitate
quę est in xpō. Orrogantes euangelio
dicentes. quod ihs non sit natus de ma
ria uirgine. hinc argumentum sumere
conarentur erroris sui ut dicerent. q
modo erat mater eius cui dixit. quid
michi et tibi est mulier. Respon den
dum est ergo eis. et considerandum
quare hoc dixerit dns. ne sibi aliquid
aduersus sanam fidem insanientes
mouisse uideantur. unde sponsę uir
ginis castitas corrumpatur. ideſt un
de fides ecclę uioletur. Reuera enim
fīs corrumpitur fides eo⁹ qui p ponūt
mendacium ueritati. Nam isti qui ui
dentur sic honorari xpm ut negent eū
carnem habuisse. nichil aliud eum
quam mendacem predicant. Qui enī
mendacium predicant in homini b⁹.

ii q ubū ē sponsa.
sponsa caro hu
mana ē. ⁊ ē una.
utrumq; unus filius dī
⁊ idē filius hoīs ⁊ factus
ē caput ecclie

Ille uterus uirginis marie thalamus eius.

quid habeis expellunt nisi ueritatē.
Immittunt diabolum. excludunt xm.
Immittunt adulterū. excludunt spon
sum. Paranimphi scilicet. uel potius
leones et serpentes. ad hoc enī locunt
ut serpens possideat. xpc excludatur.
Quomodo possidet serpens. quando
possidet mendacium. quando possi
det falsitas. serpens possidet. quando
possidet ueritas xpc possidet. Ipse
dix. ego sum ueritas. De illo aut dix.
et in ueritate non stetit. quia ueritas
non est in eo. Sic est aut xpc ueritas. ut to
tum uerum accipias in xpo. uerū
uerbū ds. equat patri. uera anima.
uera caro. uerus homo. uerus ds.
uera natiuitas. uera passio. uera mors.
uera resurrectio. Si aliquid hoꝝ
dixeris falsum. intrat putredo de
ueneno serpentis. nascunt uermes
mendaciorum. et nichil integrum re
manebit. Quid est ergo inquid quod
ait dns. Quid michi et tibi est mulier.
Forte in eo quod sequit ostendit nobis
quare hoc dixerit non dum inquid
uen hora mea. Sic enim ait. Quid mi
et tibi est mulier. non dum uenit ho
ra mea. Et hoc cur dictum sit. requi
rendum est. Prius ergo hinc resistamus
hereticis. quid dicit serpens ueter nos
uenenoꝝ insibilator. et inspirator. an
tiquus. quid dic non habuit matrem
feminam ihs. unde pbas. Quia dixit
inquid quid michi et tibi est mulier.
Quis hoc narrauit ut credamus quia hoc
dix. quis hoc narrauit. Nempe iohs eu
angelista ait. At ipse iohs euangelista
dix. et erat ibi mat ihu. nam ita narra
uit. Altera die nuptie facte sunt in
chana galilee. et erat ibi mat ihu. Vene
nerat aut illuc inuitatus ihus ad nup
tias cū discipulis suis. Tenemus duas
sententias ab euangelista platas. Erat
ibi mat ihu. Euangelista dix. quid di
xerit matri sue ihs ipse euangelista dix.
et quomodo dixit respondisse matri sue
ihm ut primo diceret ait illi mat eius.
Uidete frs ut aduersus linguam serpentis
munitam uirginitatem cordis habeatis;
Illic in ipso euangelio eo ipso euangelista
narrante dicitur. erat ibi mat ihu. et di
xit illi mater eius; Quis hoc narrat.
iohs euangelista. Et quid respondit mat
ihs. Quid michi et tibi est mulier. Quis
hoc narrat. idem ipse iohs euangelista.
O euangelista fidelissime et ueracissime.
tu michi narras dixisse ihm. quid michi
et tibi est mulier cur ei apposuisti matrē
quam non agnoscit. Nam tu dixisti quia
ibi erat mat ihu. et quia dix ei mat eius.
Quur non potius dixisti erat ibi maria.
et dixit ei maria. utrūq tu narrans. et
dix mat eius. Et respondit ei ihs. quid
michi et tibi est mulier. Quare hoc nisi
quia utrumq uerum est. Illic aut in eo
uolunt credere euangeliste quod narrat
ihm dixisse matri. quid michi et tibi est
mulier. et in eo nolunt credere euangeli
ste quod ait. erat ibi mat ihu. et dixit ei
mat eius. Quis est aut qui resistit serpen
ti. et tenet ueritatem. cuius uirginitas
cordis. non corrūpit astutia diaboli. q
utrumq uerum credit. et quia erat ibi
mat ihu. et quia illud respondit matri
ihs. Sed non dum intelligit quē ammo
dum dixerit ihs. quid michi et tibi est
mulier. Interim credat qd dixerit. et q
matri dixerit. Sit primo pietas in creden
te. et erit fructus in intellegente. Intro
go uos o fideles xpiani. et erat ibi mater
ihu. respondete. erat. Unde scitis. respon
dete. hoc loquit euangelm. Quid respon
dit matri ihs. respondete. quid michi et
tibi est mulier. non dum uenit hora mea.
Et hoc unde scitis. Respondete. hoc loqt
euangelm. Nullus uob corrūpat hanc fidē.
si uultis seruare sponso castam uirginitatē.
Si aut queritur a uobis cur hoc matri respon
derit. dicat qui intellegit. Qui aut non
dum intelligit. firmissime tamen credat
et hoc respondisse et tamen matri respondis
se ihm. hac pietate merebitur etiā intelli
gere cur ita responderit. si orando pulset
non rixando cedat hostium ueritatis.
Tantum caueat ne dum se putat scire.
aut erubescit nescire cur ita responderit
cogat credere aut euangelistam fuisse men
titum qui ait erat ibi mat ihu. aut ipsū
xpm falsam mortem passum ppt delicta
nra. et falsas cicatrices ostendisse propt
iustificationem nram. falsum q dixisse
si manseritis in uerbo meo uere discipuli

S. Aguſtinꝰ. 11 Sup ihm xvij

eſtis et cognoſcetis ueritatem et ueritas li
berabit uos. Si enim falſa mat̄. falſa caro.
falſa mors. falſa uulnera paſſionis. falſę
cicatrices reſurrectionis. non ueritas ere
dentes in eam ſed potius falſitas liberauit;
Immo uero cedat falſitas ueritati. et con
fundant̄ omnes qui ꝓpt̄ea ſe uolunt ue
ri uidere. quia xp̄m conant̄ demonſtra
re fallacem; Et nolunt ſibi dici non uos
credimus quia mentimini cum ipſam ue
ritatem dicant eſſe mentitam. Quib⁹ tam̄
ſi dicamus unde noſtis dixiſſe xp̄m. quod
michi et tibi eſt mulier. Euangelio ſe credi
diſſe reſpondent; Cur ergo non credunt
euangelio dicenti. erat ibi mater ihu. et di
xit ei mat̄ eius. Aut ſi hoc mentit̄ euange
lium. quomodo ei
creditur qui dixerit ihs quod michi et
tibi eſt mulier. Cur non potius miſeri
et quod ita non extranee ſed matri dns
reſponderit fideliter̄ credunt et cur ita
reſponderit pie querunt. Multum enī
intereſt inter eum qui dicit uolo ſcire qua
re xp̄c hoc matri reſponderit. et eum q
dicit ſcio quod hoc xp̄c non matri reſpon
derit. Aliud eſt intelligere uelle quod
clauſum eſt. aliud nolle credere quod ap
tum eſt; Qui dicit ſcire uolo cur ita xp̄c
matri reſponderit. aperiri ſibi uult evan
gelium cui credit; Qui aut̄ dicit ſcio hoc
quod hoc xp̄c non matri reſponderit. ip
ſum euangelium arguit uocem dacoꝝ
ubi credidit quod xp̄c ita reſponderit.;
Jam uero ſi placet frs illis repulſis et in
ſua certate erantib⁹ niſi humiliter̄ ſanent̄.
nos queramus quare dns noſter ſic mat̄
reſponderit ille ſingulariter̄ natus de pa
tre ſine matre. de matre ſine patre. Sine
matre dns. ſine patre homo. Sine matre
ante tēpora. ſine patre in fine temporū;
Quod reſpondit. matri reſpondit quia
erat ibi mater ihu. et dixit ei mat̄ eius.
Hoc totum euangelium loquit̄. Illic noum⁹
quid erat humanitatis ubi noum quid michi et tibi
eſt mulier. non dum uenit hora mea. To
tum credamus, quod non dum intelligi
mus requiramus; Et primum hoc uide
te. ne forte quomodo inuenerunt mani
chei occaſionem ꝑfidię ſuę. quia dixit
dns. quid michi et tibi eſt mulier. ſic in
ueniant mathematici occaſionem falla
cię quia dixit non dum uenit hora mea.
Et ſi hoc ſcdm mathematicos dixit. ſacri
legium fecimus intendendo codicem eor.
Si autem recte fecimus ſicut apt̄o tem
poribus factum eſt. non ſcdm eos dixit
dns non dum uenit hora mea; Dicunt enī
uaniloqui et ſeducti ſeductores. Audes
quia ſub fato erat xp̄c quia dixit non dū
uenit hora mea; Quib⁹ ergo prius reſpon
dendum eſt. hereticis. an mathematicis.
utriq; enim aſerpente illo uenium. uo
lentes corrumpere uirginitatem cordis
eccle. quā habet integra fide. Primo ſi
placet eis quos propoſueramus quibus
quidem iam ex magna parte reſpondim⁹.
ſed ne arbitrent̄ nos non habere quid dica
mus de his uerbis quę dns matri reſpond
uos magis aduerſus illos inſtruimus.;
Nam illis refellendis. puto quod ſufficiant
que iam dicta ſunt; Cur ergo aut mat̄
filius. quid michi et tibi eſt mulier. non
dum uenit hora mea. Dns nr ihs xp̄c et
hō erat. et homo. Scdm quod deus erat.
matrem non habebat; Scdm quod hō
erat. habebat matrem. Ergo erat carnis
mater humanitatis. mater infirmitatis.
quam ſuſcepit ꝓpt̄ nos. Miraculū aut̄
quod facturus erat. ſcdm diuinitatem
facturus erat non ſcdm infirmitatem;
Scdm quod hō erat. non ſcdm qđ qđ
infirmus natus erat. Sed infirmum
hī. fortius eſt hominib⁹. Miraculum
ergo exigebat mat̄. Nulle tā quā non
agnoſcens uiſcera humana opaturus
facta diuina tā quam dicens. Quod de
me facis miraculum. non tu genuiſti di
uinitatem meam. non genuiſti. ſed quia
genuiſti infirmitatē meam. tunc te co
gnoſcam cum ipſa infirmitas pendebit
in cruce. hoc eſt enim non dum uenit ho
ra mea. Tunc enim cognouit. qui utiq;
ſemp nouerat. Et ante quam de illa nat⁹
eſſet. in predeſtinatione nouerat mat̄.
Et ante quam ipſe ds crearet de qua ipſe
homo crearetur nouerat mat̄. Sed ad
quandam horam in miniſterio non ag
noſcit. et quandam horam quę non dum
uenerat in miniſterio rurſus agnoſcit.
Tunc enim agnouit quando illud quod
peperit moriebatur. Non moriebatur
per quod facta erat maria. ſed moriebat̄

quid in i et mulier

quod factum erat ex maria · Non morie
batur ẽ nitas diuinitatis · sed morieba
tur infirmitas carnis · Illud ergo respon
dit discernens infide credentium · quis
qua uenerat ;· Venit enim p matrẽ femina·
ōs et dns cęli et terrę ;· Scdm quod dns
mundi · quod ons cęli et trę · dns utiq
et marię ·;· Scdm quod creator cęli et trę·
creator et marię ·;· Scdm eñ quod dictũ
est factũ ex muliere factũ sub lege · filiu
us marię ·;· Ipse dns marię · ipse filius ma
rię · ipse creator marię · ipse creatus ex ma
ria ·;· Noli mirari quia filius et dns ·;· Sicut
enim marię · ita dauid dictus est filius ·;·
Et ideo dauid filius · quia marię filius ·;·
Audi aptm aperte dicentem · Qui factus
est ex semine dauid scdm carnem ·;· Audi
am et dnm dauid ·;· Dicat hoc ipse dd ·
Dixit dns dno meo · sede ad dexteram mea·
Ipse ihs hoc proposuit iudeis · et eos inde
conuicit · Quomodo ergo dauid et filiũ
et dns · Si filius dd scdm carnem · dns da
uid scdm diuinitatẽ ;· Sic marię filius
scdm carnem · et marię dns scdm maiestatẽ·
Quia ergo non erat illa matr diuinitatis ·
et per diuinitatẽ futurũ erat miraculum
qđ petebat ;· Respondit a · Quid mihi et
tibi ẽ mulier · Sed ne putes quod negem
matrem · non dum uenit hora mea ·;· Ibi
enim te agnoscam cum pendere in cruce
infirmitas cępit cuius mater es ·;· Probem
si uerum est ·;· Quando passus est dns sic
idem euangelista dic quia nouerat matrem
suã · et quia nobis insinuauit eam in his
nuptiis matrẽ dñi · ipse narrat ·;· Erat utiq
illic circa crucem matribus · Et ait ihs ma
tri sue · mulier ecce filius tuus · et discipu
lo · ecce mat tua ·;· Commendat ma
trem discipulo · cõmendat matrẽ prior
matre morituras · et ante mortem ma
tris resurrecturus ·;· Cõmendat homo
homini hominẽ ·;· Hoc pepererat maria·
illa iam uenerat hora de qua tunc dixe
rat · nec dum uenit hora mea ·;· Quantũ
arbitror firt · responsum est hereticis · ma
thematicis respondeamus ·;· Et ipsi un
de conantur conuincere quia sub fato
erat ihs quia ipse ait inquiunt nondũ
uenit hora mea · Ergo illi credimus ·;· Et
si dixisset horam non habeo · excluisset
mathematicos ·;· Sed ecce inquiunt ipse
dicit · nondum uenit hora mea · Si ergo
dixisset horam non habeo · excluisset
mathematicos · non ẽt unde caliũniaren
tur ·;· Nunc uero quia dixit nondum ue
nit hora mea · contra ipsius uerba quid
possumus dicere · Mirum est quod mathe
matici credendo uerbis xpi conantur
conuincere xpianos quod sub hora fa-
tali uixerit xps ·;· Credant ergo xpo dicen
ti potestatem habeo ponendi animã meã·
et potestatẽ habeo iterum sumendi eam·
Nemo tollet eam a me · sed ego pono eam
a me ipso · et iterum sumo eam ·;· Ergone
ista potestas sub fato est · Ostendant ho
minem qui potestatem habeat quando
moriatur · quando uiuat ·;· Omino non
ostendunt · Credant ergo dicenti pote
statem habeo ponendi animam meam·
et iterum sumendi eam · Et quoniam q̃
re sit dictum nondum uenit hora mea ·;·
Nec ideo iam sub fato ponant condito
rem cęli · creatorẽ atq; ordinatorẽ side
rum · Quia si erat fatum de sideribus
non poterat esse sub necessitate siderum
conditor siderum · Adde quod non so
lum xps non habuit quod appellat fatũ·
sed nec tu · aut ille · aut ego · aut quisq;
hominum · Uerũ tamen seducti seducunt
et proponunt fallacias hominib; · et ten
dunt ad capiendos homines · et hoc in
plateis · Nam qui tendunt ad capiendas
feras · uel insiluis · atq; solitudine id
agunt · Quam infelicẽ uani sunt homi
nes quib; capiendis in foro tenditur ·;·
Nummos accipiunt · cũ se homines
hominib; uendunt ·;· Dant isti numo 5
ut se uanitatib; uendant ·;· Iturant enim
ad mathematicum · ut emant sibi dnos·
quales mathematico dare placuerit ·
uel saturnum · uel iouem · uel mercuriũ·
uel si quid aliud sacrilegi numinis ·;· Ima
ut liber · ut nummus dans seruus
esset · Immo utro non intraret · si liber
ẽt · sed intrauit quo eum dns error ·
et domina cupiditas traxit ·;· Unde et
ueritas dicit ·;· Omis qui facit peccatum·
seruus est peccati ·;· Quare g dix̃ nondũ
uenit hora mea · Magis quia in potesta
te habebat quando moreretur · nondũ
uidebat ẽt oportunum · ut illa potesta-
te uteretur ·;· Quomodo nos frs uerbi gra

sic loquimur · Iam certa hora est qua
exeamus · ut celebremus sacramenta ·
Si ante exeamus quam opus est · non
ne peruersi et preposteri sumus · Q;a
ergo non faciamus nisi cum oportunū
est · ꝓptēa in his agendis cum ita loq
mur · factum consideramus ·; Quid
est ergo nondum uenit hora mea · Quan
do ego oportune me scio pati quan
do passio mea utilis erit · non dū uen
ipsa hora · tunc uoluntate patiar ·;
Vt utrumq; serues · et non dum uen
hora mea · et potestatem habeo ponen
di animā meam et iterum sumendi eā ·;
Ueniat ergo habens in potestate qn
moriatur ·; Iam si ante moriatur
quam discipulos elegisset · certe ꝓpo-
sterum erit ·; Si erit homo qui non habe
ret in potestate horam suam · posset
ante mori quam discipulos elegis
set · Et si forte moriatur · iam electis
eruditis q; discipulis ꝑstaretur ea · nō
ipse hoc faceret ·; At uero qui uenerat
in manu habens quando uel quan
do rediret · quo usq; excurreret cui
patuerit in foro non tantum morienti
sed et resurgenti · ut nobis ostenderet
spem immortalitatis eccl̄e suę · in ca
pite ostendit quod membra expectare
deberent ·; Resurget etiam in cęteris
membris · qui resurrexit in capite ·;
Hora ergo nondum uenerat · opportu
nitas nondum erat ·; Vocandi erant
discipuli · annuntiandum erat regnū
cęlor̄ · faciendę erant uirtutes · cōmen
danda erat diuinitas dñi in mirac̄ ·
cōmendanda erat humanitas dñi in
ipsa cōpassione mortalitatis ·; Ille enī
qui clamabat quia homo erat · Panes
quinq; panib; uel milia quia ds erat ·
Qui dormiebat quia homo erat · uen
tis et fluctib; imperabat quia ds erat ·;
Hęc omnia commendanda erant prius ·
ut esset quod scriberent euangelistę · q;
predicarent eccl̄e ·; Et ubi tantum fec
quantum sufficere iudicauit · uenit
hora non necessitatis sed uoluntatis ·
non conditionis · sed potestatis ·; Q;d
ergo fr̄s quia et illis et illis respondi
mus · Nichil dicamus quid sibi uelit
ydrię · quid aqua in unum conuer

sa · quid architriclinus · quid sponsus ·
quid mat̄ ihu in mysterio · quid ipse nuptię ·
uicenda sunt omnia · sed honerandi non
estis ·; Uolui quidem in nomine xp̄i et he
sterno die quod solet sermo deberi carita
tiuę id agere uobcū · sed ñ sum p̄missus ·
necessitatib; quib; dam impedientib; ·;
Si g̃ placet sc̄itati uręstre · hoc quod ad my
sterium pertinet huius facti in crastinū
differamus · et non honeremus et uīam
et mām infirmitatem ·; Sunt forte ho
die multi qui propt̄ sollempnitatē dici ·
non ꝓpt̄ audiendū sermonem conuene
runt ·; Crastino qui uenient · ueniant au
ditui · ut nec fraudemus studiosos · nec
grauemus fastidiosos ·;

Explicit omt̄ octaua ·;

Beolo cognatis dicit mat̄ eius ministris ·
quod cūq; dixerit uobis facite · Usq; ad id qđ ait
Implete ydrias aqua et impleuerunt eas usq;
ad summum · Incipit eiusd̄ nota ·;

DSIT ꝺns deus noster ut donet nobis redde
re quod promisimus ·; He sterno enim die si meminit
sanctitas ura cum tempo
ris excludę remur angu
stia ne sermonem inchoatum impler
mus · in hodiernum distulimus · ut ea
quę in hoc facto euangelicę lectionis
mysticę in sacramentis posita erant ipso
ad muniant̄ aperirent̄ ·; Non itaq; opus
est iam immorari diutius · in commen
dando miraculo dei ·; Ipse est enim deus
qui p̄ uniuersam creaturam cotidiana
miracula facit · quę hominib; non faci
litate · sed assiduitate uilescunt ·; Rara
autem quę facta sunt ab eodem domino
id est auerbo ꝓpt̄ nos incarnato · maio
rem stuporem hominib; attulerunt ·;
Non quia maiora erant quam sunt ea
quę cotidie in creatura fiunt · sed quia
ista quę cotidie fiunt · et tam quam na
turali cursu per aguntur ·; Illa uero effica
cia potentię tam quam p̄sentis ex ibi
ta uidentur oculis hominum ·; Dicimus
sicut meministis resurrexit unus mor
tuus obstupuerunt homines · cum co
tidie nasci qui non erant · nemo miret ·;
Sic aquam in unum conuersam quis

t exponerent̄ ·

t exhibuisse

non mittitur · cum hoc annis omĩb; dns
in utrũb; faciat ·; Sed quia omĩa quę
fecit dñs ds non solum ualent ad ex
citanda corda mã mundiculis · sed etiã
ad ędificandam in doctrina fidei ·
scrutari nos oportet quid sibi uelint
illa omĩa · id est quid significent ·;
Horũ enĩ omĩum significationes · sic
recordamini in diem hodiernum di
stulimus ·; Quod dñs iunctũ uenĩt ad nupti
as · etiam excepta mistica significati
one · confirmare uoluit quod ipse fecit ·;
Futuri enim erant de quib; dixit apls ·
phibentes nubere et dicentes quod
malum ẽt nuptię · et quod diabolus
eas fecisset ·; Cum idem dñs dicat in
euangelio interrogatus utrum liceat
homini dimittere uxorem suam ex qua
libet causa non licere · excepta causa
fornicationis ·; In qua responsione si
meminisris hoc ait · quod dñs conium
xit · homo non separet ·; Et qui bene
eruditi sunt infidelitate catholica · nouerunt
quod dñs fecerit nuptias · et sicut con
iunctio ad deo · ita diuortium ad diabolo ·
fit ·; Sed ppter incausã fornicationis li
cet uxorem dimittere · quia ipsa esse
uxor prior noluit · quę fidem coniuga
lem marito non seruauit ·; Nec illi qui
uirginitatem dõo uouent · quamquam
ampliorem gãudium honoris et sceptri
in ecclia teneant · sine nuptiis sunt ·; Nã
et ipsi pertinent ad nuptias cum tota ecclia ·
in quib; nuptiis sponsus est xpc ·; Ac
per hoc ergo dñs inuitatus uenit ad
nuptias · ut coniugalis castitas firma
retur · et ostenderetur sacramentum nup
tiarum · quia et illarum nuptiarum spon
sus · personam dñi figurabat · cui dictũ
est · Seruasti unum bonum usq; ad huc ·;
Bonum enĩ unum xpc seruauit usq;
ad huc · id euangelium suum ·; Jam enim
incipiamus ipsa sacramentorũ operta de
tegere · quantum ille donat in cuius
nomine uob; promisimus ·; Erat prophetia
antiquis temporib; et a prophetię dispen
satione nulla tempora cessauerunt ·;
Sed illa prophetia quando in illa xps
non intellegebatur · aqua erat ·; Jnaq;
enĩ · unum quodammodo latet · dicit
apls · Quid intellegamus in ista aqua ·

respondit

ũ q p hoc designat euangelium.

usq; ad hodiernum in quid diem · qua
diu legitur moyses id ipsum uelamẽ
sup cor eorum positum est · quod n
reuelatur quia in xpo euacuatur ·;
Et cum transierit in quid ad dnm ·
auferetur; uelamen dicit ad optionẽ
prophetę ut non intellegeretur ·; Tol
litur uelamen · cum transieris ad dnm ·;
Sic tollitur insipientia cum transieris
ad dominum · et quod aqua erat ·
unum tibi fit ·; Lege libros omĩs p phtas
cos · non intellecto xpo · quid tam
insipidum et fatuum inuenies · In
tellege ibi xpm · et non solum sapi
quę legis · sed etiam inebriat · et mu
tans mistem a corpore · ut preterita
obliuiscens · in ea quę ante sunt extẽ
deris ·; Ergo prophetia ab antiquis
temporib; ex quo prorsus cunct ordo
nascentium in genere humano de x
non tacuit · sed occultum ibi erat · ad
huc enim aqua erat ·; Vnde probamus ·
quod omĩb; temporib; superionibus
usq; ad etatem qua dñs uenit · prophe
tia de illo non defuit ·; Ipso dño dicen
te · cum enim resurrexisset a mortuis
inuenit discipulos dubitantes de ipso
quem secum erant · uiderunt enĩ eum
mortuũ · et non sperauerunt resurrec
turum · et tota spes eorum concidit ·;
Vnde ille latro laudatus ipso die meru
it esse in paradiso · quia in cruce fixus
tunc confessus est xpm · quando de
illo discipuli dubitarunt ·; Ergo inue
nit eos nutantes · et quodammodo
arguentes se ipsos · qĩ in illo redẽptionẽ
sperauerant ·; Dolebant tamen cum sine
culpa occisum · quia nouerant inno
centem · Et hoc ipsi post resurrectionem
dixerunt cum quos dam eorum tristes
inuenisset in uia · Tu solus pregrinans
ab hierusalem et non cognouisti quę fac
ta sunt in illa ustis diebus · Ille autem dixit
illis · Quę · Illi autem dixerunt · De ihu
nazareno qui fuit uir ppha potens in
factis et dictis · in conspectu dĩ · et uniũs
populi · Quomodo hunc tradiderunt
sacerdotes et principes nri in dãnationẽ
mortis · et crucifixerunt · nos autem
sperabamus quia ipse erat qui redempturus
esset israhel · et nunc tertius dies agit

hodie ex quo hec facta sunt ·; Hec atq; alia
cum dixisset unus ex duob; quos inuenit
inuia euntes ad propinquum castellum ·
respondit ipse etiam ·; O insensati et tardi
corde ad credendum · super omnia que lo
cuti sunt prophe ·; Nonne hec omnia opor
tebat pati xpm · et intrare in claritatem
suam · Et incipiens a moyse et omnib; ·
ppbis interpretans illis in omnib; scripturis
que de eo erant · Jtem alio loco cum cuam
manib; discipulorum palpari se uoluit · ut
crederent quia in corpore resurrexerat ·
Hii sunt inquit sermones quos locutus
sum ad uos · cum adhuc essem uobiscum ·
quia oportebat impleri omnia que scripta
sunt in lege moysi · et ppbis · et psalmis
de me ·; Tunc ad aperuit illis sensum · ut
intelligerent scripturas · et dixit illis · Quia
sic scriptum est · et sic oportebat pati xpm ·
et resurgere ex mortuis tertia die · et predi
cari in nomine eius penitentiam · et remis
sionem peccatoy in omnes gentes · incipiens
ab hierlm ·; Vos ex euangelio que certe ma
nifesta sunt intellectus · patebunt illa oia
mysteria que inuisto miraculo dni latebant ·
Audiebat quid ait · Quia oportebat im
pleri in xpo · que de illo scripta sunt ·;
Vbi scripta sunt · In lege inquit et ppbis ·
et psalmis ·; Nichil scripturarum uerat
rum preter misit ·; Illa erat aqua ·; Et ideo
dicti sunt ad dnm illi insensati · quia eis
adhuc aqua sapiebat non unum ·;
Quomodo aut fecit de aqua unum ·
Cum aperuit illis sensum · et exposuit
eis scripturas · incipiens a moyse per os
ppbas ·; Vnde iam inebriati dicebant ·
Nonne cor nrm erat ardens in uia cum
aperiret nobis scripturas · Intellexerunt
cum xpm in his libris · in quib; cum non no
uerant · Mutauit aut aquam in unum
dns in ibs xps et sapit quod non sapiebat ·
inebriat quod non inebriabat · Si enim iussis
set inde aquam effundi · et sic ip se mitte
ret unum ex occultis creaturis sinib; · un
fecit et panem quando saturauit tot mi
lia ·; Non enim quinq; panes habebant
quisq; milium hominum saturitatem · aut
saltem duodecim cophinos plenos · sed
omi potentia dni quasi fons panis erat ·
sic posset effusa aqua unum infundere ·;
Quod si fecisset · uidebatur scripturas uc

teres improbasse · Cum aut ipsam aquam
conuertit in unum · ostendit nobis q
et scriptura ueteris ab ipso est ·; Nam iuxta
ipsius impletae sunt ydrie ·; Non
quidem et illa scriptura · sed nichil sa
pit · si non ibi xpc intellegatur ·; Intelle
ctus autem quod ipse aut · que scripta
sunt in lege et ppbis et psalmis de me ·;
Nouimus autem legem ex quib; tempo
rib; narret · id est ab exordio mundi ·;
In principio fecit os celum et terram ·
inde usq; ad hoc tempus quod nunc
agimus sexta etas est quod sepe audi
stis et nostis ·; Nam prima etas computa
tur ab adam usq; ad noe ·; Secda a noe
usq; ad abraham · et sicut matheus euan
gelista per ordinem sequitur et distinguit ·;
Tertia ab abraham usq; ad dauid ·;
Quarta a dauid usq; ad transmigratio
nem in babiloniam ·; Quinta a trans
migratione babylonie · usq; ad iohm
baptistam ·; Sexta inde · usq; ad finem
seculi · Propter et sexta die fecit ds ho
minem ad imaginem suam ·; Quia sex
ta ista etate manifestatur p euangelii re
formatio mentis nre · secdm imaginem
eius qui creauit nos · et conuertitur
aqua in unum · ut iam manifestatu
xpm in lege et ppbis sapiamus ·; Ideo
erant ibi sex ydrie quas iussit impleri
aqua ·; Sex ergo ille ydrie · sex etates
significant quib; non defuit ppbetia ·
Illa ergo tempora sex quasi articulis
distinctibus atq; distincta quasi uasa
erant inania nisi a xpo implerentur ·;
Quid dixit tempora que inanit currere
rent · nisi incas dns ibs p dicarentur ·
Impletae sunt ppbetie · plene sunt ydrie ·;
Sed ut aqua in unum conuertatur ·
in illa tota ppbia xpc intellegatur ·;
Quid est aut capiebant metretas binas
uel ternas · Mysterium nobis maxime
locutio ista commendat ·; Metretas enim
dicit mensuras quas dam · tamquam
si diceret urnas · anphoras · uel si quid
huius modi ·; Nomen mensure e metreta ·;
A mensura accepit nomen ista mensura ·;
Metron enim · mensuram dicunt greci ·;
Inde appellate metrete · Capiebant ergo
metretas binas · uel ternas ·; Quid dicam
firi · si ternas tantum diceret · non aute

q̄ lex uetus dr aqua

q̄ nō ap ut ill' sc̄i fec̄ d nō unū

q̄ singule capiebāt metretas binas l' ternas

q̄ bi die fec̄ ds hoiē.

q̄ bi ydrie significant bi etates

q̄ illa bi tpia bi q̄ articulis distributa atq; distincta q̄ uasa inania n̄ a xō implerēt.

q̄ plene sūt ydrie impletae sunt ppbie.

q̄ i ombo ppbis xo ruthgit.

ret animus noster nisi ad mysteriū tri
nitatis · Sed forte nec sic debemus in
uocatio iam sensum aucturi quia dic̄
binas uel ternas ·; Quia nominato pat̄
et filio · consequenter et sps scs intellegen
dus est ·; Sps enim scs non est patris
tantummodo · aut filii tantummodo
sps · sed patris et filii sps ·; Scriptū est
enim · Si quis dilexerit mundum · non
est sps patris in illo ·; Item scriptum ē ·
Si quis autem spm xpi non habet ·
hic non est eius ·; Idem aut̄ sps et pa
tris et filii ·; Nominato itaq; patre
et filio · intelligitur et sps scs · quia
sps est patris et filii ·; Cum aut̄ nōāt̄
pater et filius · tamquam duę mercedes
nominantur ·; Cum autem ibi intelligi
tur et sps scs · tres mercedes ·; Ideo non dic
tum est capientes mercedes alię binas ·
alię ternas · sed ipsę sex ydrię capiebant
mercedes binas uel ternas ·; Tamquam
diceret · et quando dico binas · etiam
spm patris et filii cum his intelligi uolo ·
Et quando dico ternas · ipsam trinitatē
manifestius enuntio ·; Quię quis itaq;
nominat patrem et filium oportet ibi
intelligi tamquam caritatem inuicem
patris et filii quod est sps scs ·; Fortas
sis enim discutię scripturę · quod non
sic dico ut hodie dicere possim · aut q̄
si aliud inuenire non possit · Sed tam
fortassis scrutatę scripturę indicant ·
quod sps scs caritas est ·; Et hinc puteus ui
lem esse caritatem · Quomodo autem
uilis est quando omnia quę dicunt̄ non
uilia sed cara dicuntur · Si ergo quę non
sunt uilia cara sunt · quid est carius ip
sa caritate · Sic autem commendatur
caritas ab apto ut dicat · supereminentem
orem uiam uobis demonstro ·; Si lin
guis hominum loquar et angelorum
caritatem autem non habeam factus
sum eramentum sonans · aut cymbalū
tinniens ·; Et si fecero sacramenta et omnē
scientiam · et si habuero pphetiam et
omnem fidem ita ut montes transferam ·
caritatem dn̄a non habeam nichil sum · Et
si distribuero omnia mea pauperib; et ita
tradidero corpus meum ut ardeam caritā
tem autem non habuero nichil michi
p̄dest ·; Quanta est ergo caritas · quę sine

sit frustra habentur cętera · Si adsit recte
habentur omnia · Tamen caritatem lau
dans beatus paulus apte copiosissime
atq; uberrime minus de illa dic̄ · quā
quod aut breuiter apostolus iohannes ·
cuius est hoc euangelium ·; Neq; enim
dubitauit dicere · Deus caritas est ·;
Scriptum ē etiam quia caritas dei diffu
sa est in cordib; nr̄is · per spm scm qui
datus ē nobis · Quis ergo nominat patrē
et filium · et non ibi intellegat caritatē
patris et filii · quam cum habet cępit ·
spm scm habebit ·; Quam si non habue
rit · sine spu sco erit ·; Et quomodo cor
pus tuum sine spu quod est anima tua
si fuerit mortuum est · sic anima tua
sine spu sco adest · sine caritate si fuerit ·
mortua deputabitur ·; Ergo mercedes
binas capiebant ydrię · quia in omni
um temporum pphetia · patris et filii p̄dicā
tur ·; Sed ibi est et sps scs ·; Ideoq; adhuc
tum est · uel ternas ·; Ego et pater unum
sumus ·; Sed absit ut desit sps scs · ubi
audiuimus ego et pat̄ unum sumus ·
Tamen quia patrem et filium nomina
uit · capiant ydrię binas mercedes · Sed
audi uel ternas · Ite baptizate gentes
in nomine patris et filii et sps scī ·; Itaq;
in eo quod dicuntur binę · non exprimi
tur sed intellegitur ·; In eo uero quod di
cuntur uel ternę · etiam exprimitur ter
nitas · Sed est et alius intellectus non
pretermittendus · et ipsum dicam · eli
gat unus quis q; quod placet · nos q;
suggerentur · non subtrahimus ·; Om
nia enim omnī ē · et non oportet minis tri
fraudare conuiuas · presertim si esu
rientes ut apparet auiditas uia ·; Prophe
tia quę ab antiquis temporib; dispen
satur · ad salutem omnium gentium
pertinet ·; Ad solum quidem pop̄lm isr̄
missus est moyses · et ad solum populum p
tum lex data est · et ipsi pphę ex illo po
pulo fuerunt · et ipsa distributio tpum
secm eundem pop̄lm distincta est · Vn
et ydrię dicuntur secm purificationē
iudeorum · sed tamen quod illa pphe
tia etiam cęteris gentib; annuntiabat
manifestum ·; Quando quidem · xp̄c
in ea occultus erat · in quo benedicen
omnes gentes sicut p̄missum est abrahę

binas ut ternas. y intligit̄ tuptas

y nom̄ ia ad pp. intliḡ

f s

p

y n carig ipa. tm. tc.

dicente domino · in semine tuo benedicen
tur oēs gentes · Nondum autem in
telligebatur · quia nondum aqua ē
uersā fuerat in unum · Ergo oīb; gen
tib; dispensabatur ꝓphetia · Quod ut io
cundius emineat de singulis ꝙtuor ꝩ.
tamquam de singulis ydris · ꝙ tempo
re quędam commemoremus · In ipso
exordio adam et ęua parentes omnium
gentium erant · non tantum modo
iudeorum · et quicquid figurabatur
in adam de xp̄o · ad oēs utriq; gentes
pertinebat quib; salus in xp̄o · Quid
ergo dicam potissimum de aqua pri
mę ydrię · nisi quod apostolus ait de
adam et ęua · Nemo enim me dicit
prauc intellexisse quando intellectu
non meum · sed apti ꝙfero · Illud ergo
unum quantum mysterii de xp̄o con
tinet · quod commemorat apostolus
dicens · Et erunt duo in carne una ·
Sacramentum hoc magnum est · Et
ne quis istam magnitudinem sacrām
ti in singulis quib; q; hominib; uxores
habentib; intellegeret · Ego autem in
quid dico in xp̄o et in ęcclā quod est
hoc sacrāmentum magnum · Erunt duo
in carne una · cum de adam et eua
scriptura loqueretur genesios · unde
uerum est ad hęc uerba ꝓpter hoc relinq;t
homo patrem et matrem et adherebit
uxori suę et erunt duo in carne una ·
Sic ergo xp̄s habet ęcclę · ut dicat duo
in carne una · Quomodo do reliquid
patrem · quomodo matrem · Reliqd
patrem · quia cum in forma dei ēet n
rapinam arbitratus est esse equalis
deo · sed semetipsum exinaniuit · for
mam serui accipiens · hoc est enim re
liquid patrem · Non quia deseruit
et recessit a patre · sed qa non in ea for
ma apparuit hominib; in qua ęqua
lis est patri · Quomodo relinquid ma
trem · relinquendo synagogam iude
orum de qua secm carnem natus ē
et inhęrendo ęcclę quam ex omib; s
gentib; congregauit · Ergo 7 prima
ydria habebat ꝓphetiam de xp̄o · S7
quando ista quę loquor non p̄dica
bant in populis adhuc aqua erat ·
in unum mutata non dum erat ·;

et illuminauit per apl̄os oēs ut ostende
ret nobis quid ibi quereremus · in ipsa
una sententia erunt duo in carne una ·
sacrāmentum magnum in xp̄o et in ęcclā ·
Jam licet nobis ubiq; xp̄m querere · et de
oīb; ydriis unum potare · Dormit adā ·
ut fiat ęua · Moritur xp̄s · ut fiat ęcclā ·
Dormienti adę fit ęua de latere · Or
tuo xp̄o lancea ꝑcutitur latus ut ꝓflu
ant sacramenta quib; formaretur ęcclā ·
Cui non appareat qua in illis tunc fac
tis futura figurata sunt · quando q dē
dicit apl̄s · ipsum adam formā ē futuri ·
Qui est unquid forma futuri · Et ꝓfigu
rabantur omnia mystice · Neq; enim ille
non poterat ds uigilanti costam educe
re feminam q; formare · An forte ne do
leret latus quando costa detracta est ·
ꝓp̄ hoc oportebat ut ille dormiret ·
Quis est qui sic dormiat ut ei ossa non
uigilanti euellantur · an quia ds uelle
bat ꝓpterea homo non sentiebat · Potat
ergo uigilanti sine dolore euellere q
potuit dormienti · sed ꝓ euidubio ydria
prima implebatur ꝓphetia illius tem
poris de futuro isto tempore dispensaba
tur · Xp̄s etiam figuratus est in noe · et
in illa arca orbis terrarum · Quare ergo
in arca inclusa sunt omnia animalia ·
nisi ut signarent oēs gentes · Non enī
decebat deo rursus creare omne genus
animaliū · Quando enim omnia n
erant · nonne dixit ꝓducat terra et ꝓ
duxit ea · Vnde ergo tunc fecit · inde
refaceret uerbo fecit · uerbo refaceret ·
Et nisi quia misterium cōmendabat
et secdam ydriam ꝓphetię dispensa
tionis implebat · ut ꝓ lignum liberare
tur figura orbis terrarum · quia in li
gno figenda erat unus orbis terrarum ·
Jam tertia ydria ipsi abijabę quod iam
commemoratu dictū est · in semine
tuo benedicent oēs gentes · Et quis
non uideat cuius habet figuram unie
eius · qui sibi ad sacrificium quo ipse
immolandus ducebatur ligna portabat ·
Portauit enim dīs crucem suam · sicut
euangl̄m loquitur · hoc de tertia ydria
commemorasse sufficiat · De danid aut
quid dicam · quod ad oēs gentes pti
nebat ꝓphetia eius · quando modo

Vulg. latus eius aperuit et fluxerunt sacramenta

audiuimus psalmum · et difficile est ut dicatur psalmus ubi hoc non sonet · Sed certe ut dixi modo cantauimus · et surge deus iudica terram · quoniam tu hereditabis in omnib; gentib; · Et ideo donatiste tamquam precisi de nuptiis · sicut ille homo qui non habebat uestem nuptialem · inuitatus est et uenit · sed precisus est de numero uocatoy · quia non habebat uestem ad sponsi gtam · Qui enim suam gloriam querit non x̄ · non habet uestem nuptialem · Non enim uolunt consonare uoci illius · qui amicus erat sponsi et ait · hic est qui baptizat · Nec immerito ille qui non habebat uestem nuptialem · hoc per incarnationem obiectum est quod noneras · Amice · quo huc uenisti · Et sicut ille obmutuit ita et isti · Quid enim pdest strepitus oris muto corde · nouerunt quippe intus apud semetipsos nō se habere quod dicant · intus obmutuerunt · foris pstrepunt · audiunt · uelint · nolint · etiam apud se cantari · Surge deus iudica terram · quoniam tu hereditabis omnib; gentib; Et non communicando omnib; gentib; quid aliud quam exheredatos se esse cognoscunt · Qs ergo dicebam fres · quia ad oms gentes pertinet pphetia · Volo enim aliam sententiam ostendere · in eo quod dictum est · capientes meretras · binas · uel ternas · ad oms in quā gentes pertinet pphetia · Modo cōmemorauimus demonstratum · in Adam qui est forma futuri · Quis aut nesciat quod de illo exorti sint oms gentes · et in eius uocabulo quattuor lateris · quattuor orbis terrarum partes · per graecas appellationes demonstrantur · Sith greece dicuntur · oriens · occidens · aglo · meridies · sicut eas pleris q locis scā scriptura commemorat · in capitib; eoy inuenies Adam · Dicuntur enim greece memorate quattuor mundi partes · ANATOLE · DYSIS · ARCTOS · MESIMBRIA · Ista quattuor nomina · si tam quam uersus quattuor sententias sub unum cen · in eoy capitib; Adam legitur · Hoc in noe ppter arcam figuratum est · in qua erant omnia animalia · que significabant oēs gēs · Hoc in abraham cum aptus dictum · in semine tuo benedicentur oēs gēs · Hoc in dauid ·

ꝯ Donatistas hereticos nuptias sapuisse

decimus psalmus ut alia omittam modo cantauimus · surge dñs iudica terram · quoniam tu hereditabis in omnib; gentib; · Cui enim deo dicit fuge · nisi qui dominum · Fuge dñe iudicatam nacquam dicentem · dormisti iudicatus aterra · surge deus ut iudices terram · Et quo pertinet illa pphetia · quoniam tu hereditabis in quid in omnib; gentib; Jam uero in quinta etate · tamquam in quinta ydria · danihel uidit lapidem precisum de monte sine manib; · et fregisse omnia regna terrarum · et creuisse illum lapidem · et factum esse montem magnum · ita ut impleret uniuersam faciem terre · Quid aptius filii mei lapis de monte preciditur · ipse est lapis quem reprobauerunt edificantes · et factus est in caput anguli · De quo monte precidetur · nisi de regno iudee · unde dns ihs xpc secundum carnem natus est · et precidetur sine manib; · sine opere humano · quia sine amplexu maritali de uirgine exortus est · Mons ille unde precisus est · non impleuerat faciem uniuerse terre · Non enim tenuerat regnum iudee oms gentes · At uero regnum xpi · uniuersum orbem terrarum cernimus occupasse · Jam ad sectam etatem pertinet ihs baptista quo nemo surrexit maior unatus mulierum · de quo dictum est maior quam pphā · quo modo et ipse ostendit · quia omnib; gentib; missus est xpc · quando iudei uenerunt ad eum ut baptizarentur · et ne superbirent de nomine abraham · Generatio in quid uiperarum · quis ostendit uobis fugere ab ira uentura · facite ergo fructus dignos penitentie · idest humiles estote · superbis enim loquebatur · Juda aut erant superbi de genere carnis · non de fructu imitationis patris abrahe · Quid eis ait · Nolite dicere patrem habemus abraham · potens est enim deus de lapidib; istis suscitare filios abrahe · Lapides dicens oms gentes · non ppter similitudinem sicut lapis dictus est quem reprobauerunt edificantes · sed propter solidi tatem et duritiam structure · quia eas quos adorabant simulacra facti erant · Adorabant enim insensata de simulacra patiuntur insensata · Unde in psalmo dicitur · similes illis fiant oms qui faciunt ea · et oms qui confidunt in eis · Ideo enim egyptus

homines ōm adorare · quid audiunt ·
Vt sitis filii patris uīi qui in cęlis est ·
qui solem suū oriri facit sup bonos et
malos · et pluit sup iustos et iniustos ·
Qua ppt̄ si ita sit homo similis quē ado
rat · quid est potens ē enim ds de lapi
dib; istis suscitare filios abrahe · Nos
ipsos interrogemus · et uidemus qui
a factū est · Nos enī de gentib; uenim⁹ ·
De gentib; aut̄ non uenirem⁹ · nisi deus
de lapidib; suscitasset filios abrahe ·
facti sum⁹ filii abrahe imitando fidem ·
non nascendo p carnē · Sicut enī illi de
generando exheredtati · sic nos imitā
do adoptati · Ergo fit adoms gentes p
tinebat etiā ista secta ydrię ypbetia · et
idō de omib; dictū est · capientes mensu
tas binas uel ternas · Sed quomodo o-
stendimus omes gentes pertinere ad bi
nas ut̄ ternas · Estimantur enī fu
isse quodammodo ut ipsas diceret binas ·
quā diserat ternas · Ad commūdandum
scilicet sanctorum · quomodo sunt binę
mensurę · circūcisio et ppucium · Hos duos
ppos scriptura cōmemorat · et nullū pīm
mittit hominū gen⁹ quando dic circūcisi
o et ppucium · In duob; istis nominib; habē
omes gentes · Binę mensurę sunt · His duob;
parietib; de diuerso uenientib; ad pacē in
semetipso faciendā · lapis angularis fact⁹
est xp̄c · Ostendamus et ternas mensuras
ineis dē ipsis omib; gentib; · Tres erant filii
noe p quos reparatū ē gen⁹ humanū · Vnde
ons ait · Simile est regnū cęlor⁹ fermento q⁹
accepit mulier · et abscondit in farinę m
sauris trib; quoad usq; fermentaret totū ·
Quę ē ista mulier · nisi caro oīs · Quod est
fermentū nisi euangl'm · Quę sunt tres mēsu
re nisi oēs gs ppt̄ tres filios noe · Ergo se-
ydrię capientes mensuras binas ut ternas
ser sunt ętates tēporū capientes · ypbetā
p tunc ad oms gentes · Siue in duob;
generib; hominū id ē iudeis et grecis · sic
apls sepe cōmemorat · Siue in trib; ppt̄
noe tres filios significatos · figurata ē enī
ypbetia p tungens usq; ad oms gentes · Nā
uno q⁹ tangit dicitū ē mensura sic dic apls ·
Accepim⁹ mēsurā p tungendi usq; ad uos ·
Gentib; enī euangli zans hoc ait · mēsuram
p tungendi usq; ad uos · explicit
ode xa nona · · · · · ·

Ab eo loco ubi ait · post hęc descendit capharnaum
ipse et mat̄ ei⁹ · Usq; ad id q⁹ ait · Ille aut̄ dicebat de
templo corporis sui · incipit ode decima ·

tr̄ ii hebdomada
quarta
in q⁹drag·

PSALMO XV

DISTIS GEMITVM PAVPERIS
cuius membra p totā trā tribulatio
nes patiuntur usq; in finē sęcli · Sa
tagite fir̄mi esse in his membris ·
et de his mēbris · Nā tribulatio tota
transitura est · Ue gaudentib; uentus
dic · Beati lugentes · q̄m ipsi conso
labunt̄ · Dś homo factus est · Qd fac
turus ē homo · ppt̄ quē ds factus ē
homo · Hęc spes consolentur nos in
tribulatione et temptatione huius uitę ·
Non enī cessat inimicus p̄seq · et sin
apte semper · insidius agit · Quid enī
ait · Et sup uā dolose agebas · Inde
victus est leo et draco · Sed quid dr̄
xp̄o · Et conculcabis leonē et draco
nē · Leo ppt̄ apta uā · draco ppt̄ oc
cultas insidias · Draco eiecit adam
de paradiso · idē ipse leo p̄secutus
est ecclam · Dicente petro · quia ad
uersarius ur̄ diabolus sicut leo ru
giens · circuit querens quē deuoret ·
Non tibi sentiā suā p̄diuisse diabo
lus indicatur · quando blandit̄
tunc magis cauendus est · Sed
uīt̄ has oīs insidias et ca temptā
tiones qd faciam⁹ nisi q̄ ibi au
xilium⁹ · Ego aut̄ dū michi mo
lesti erant induebam me cilicio · et
humiliabā in ieunio aiam meā · Et q⁹
exaudiat · ne dubitemus orare · Qui exau
dit · uīt̄ manet · Non immittē aliquem
oculos dirigamus · non faciē instellā · aut
insolē · aut lunā leuemus · non tunc exau
diri nos arbitremini quando sup mare ora
tus · immo detestamini tales orationes ·
Unda tamen cubiculū cordis ubi fuerit ·
ubicūq; oraueris · intus est qui exaudit ·
intus in secreto quē sinū uocat cū ait · et o
ratio mea in sinu meo conuertet̄ · Quite ex
audit nomē pret̄ te · Non longe uadas nec te
extollas ut quasi attingas illū manib; ma
gis si te extuleris cades · si te humiliaueris ·
ipse appropinquabit · Hic ē dns ds m⁹ uerbū
dī · uerbū caro factū est · filius patris · filius
dī · filius hominis · Excelsus · ut nos faceret ·

humilis · ut nos reficeret. Ambulans int
hominēs patiens · humana abscondens di
§ uina · Descendit ut dic euangl̄ista inca
§ pharnaū ipse et mat̄ ei⁹ et frēs eius & disci
§ puli eius · & ibi manserunt non multis die
bꝫ · Ecce habet matrē · habet frēs · habet et discā
pulos · Vnde frēs · unde matrē · frēs eū sēp
tura nra non eos solos appellare cōsuevit
qui nascunt̄ ex eodē utro et femina · aut
ex eodē utro · aut ex eodē patre quā uis di
uersis matribꝫ · Aut certe ex eodē gradu
uelut cōpatrueles · aut cōsobrinos · Non
solū hos nouit frēs dicere scriptura nra ·
quomodo loq̄t̄ sic intelligenda ē · habet
lingua sua · Quicūq; hanc linguā nescit
§ turbatur & dicit · unde frēs dño · non enī
§ maria uterum pepit · Absit · Inde cēpit di
§ gnitas uirginū · Illa femina mater esse
§ potuit · mulier ēe non potuit · Dicta ē
§ aut mulier · scdm femineū sexū · non scdm
§ corruptionē integritatis · Et hoc ex lingā
§ ipsius scripturę · Nā et equa stati facta de
§ latere uiri sui · nondū contacta auro su
o · nostis qa mulier appellata est · Et for
mauit eam in q̄d scriptura in mulierem ·
Vnde g̃ frēs cognati marię — frēs dñi · de q̄ libet
gradu cognati · Unde p̄bam⁹ · ex ipsa scrip
tura · fr̄ abrahę ductus est loth · filius erat
frēs ipsius · Lege et inuenies quia abrahā
patruus erat loth · & dicti sunt frēs · Unde
nusquam cognati · Ite iacob laban sororū habebat
ūnumcul⁹ · erat laban maternus iacob · id rebe
cę uxoris ysaac · Lege scriptura et inuenies
quia frēs dicunt̄ auunculus · & sororis filiu
us · Qua regula cognita · inuenies omīs c
sanguineos marie frēs ee xpi · Sed illi disci
puli magis frēs erant · qa & illi cognati frēs
non erant · si discipli non erant · Et sine cau
sa frēs · si magistrū non agnoscerent fieri ·
Nā quodā loco cū ei nunciatū esset mat̄ et frēs
eius foris stare · ille aūt cū discipulis loque
batur · Aut · Quę m mat̄ · & qui frēs · Et exten
dens manus sup discipulos suos dixit · Hi sunt
frēs mei · Et q cūq; fecerit uoluntatē patris
mei · ille mihi mat̄ · & frēs · & soror est · Ergo
& maria qa fecit uoluntatē patris · hoc ipsa
magnificauit dñm · qa fecit uoluntatē pa
tris · non qa caro genuit carnem · Impen
dat caritas ura · & spūalibus umbra mi
rabilit̄ nutriatur · faciens signa & p̄digia · &
ostendens quid latuerit in carne · Ammunię

quędam animę dixerunt · Felix uent̄ q
te portauit · Et ille · Immo felices qui
dicunt uerbū dī · & custodiunt illud · hoc
est dicere · & mat̄ mea quā appellatis fe
licē · inde felix · quia uerbū dī custodit ·
Non quia nulla uerbū caro factū ē et habi
tauit in nob · sed qa custodit ipsū uerbum
dī p q̄ facta ē · & q̄ nulla caro factū est ·
Hi omnes non gaudeant prole temporā
li · sed spūali unguentō · Hæc dicim⁹ p̄pt̄ id
q̄ aut euangl̄ista qa cū matre sua et frib⁹
suis et discaplis habitauit in caphar naū
paucis diebꝫ · Inde quid sequit̄ · Et ppe
erat pascha iudeorū · & ascendit hierosolu
mam · Aliā rē narrat · sic se habebat recor
datio annuntiantis · Et inuenit in templo uen
dentes oues et boues & colūbas · & nūmu
larios sedentes · Et cū fecisset quasi flagellū
de restibus · omīs eiecit de templo · Boues et
oues et nūmularioꝝ effudit aes · et mēsas
subuertit · & his q̄ colūbas uendebant dix
Auferte ista hinc · et nolite facere domum pa
tris mei · domū negotiationis · Quid au
tem frēs · ecce templū illud · figura ad hoc
erat · Et eiec inde omīs dñs qui sua quere
bant · qui ad nundinas uenerant · Et q̄
ibi uendebant illi · q̄ que op̄ habebant homi
nes in sacrificiis illius tēporis · Nouerūt
caritas ura · q̄ sacrificia illo populo pe
carnalitate et corde ad hucusq; placuerunt deo · tali
a data sunt · qbꝫ teneret̄ ne idola defluerē
Et immolabant ibi sacrificia boues · oues
& colūbas · Nostis quia legistis · non ergo
magnū peccatū fit hoc uendebant in templo
q̄ emebatur ut offerret̄ in templo · & tamen
eiec inde illos · Quid si ubi ebriosos inue
nisset · quis eis faceret dñs · Si uendentes
ea que licita sunt & contra uoluntatē nō sit
que enī honeste emunt̄ · non illicite uen
dunt̄ · Expulit tam & nonē passus do
mum orationis · fieri domū negotiationis ·
Si negotiationis dom⁹ non deberet fieri ·
domus dī potationis debet fieri · Nos aūt
quando ista dicam⁹ · Stribum dentib⁹ suis
ad uersū nos · & cōsolat̄ nos psalmus quē
audistis · Stridentes sup me dentib⁹ suis ·
Nouim⁹ et nos aliqua unde curemur · Et
si ingeminant̄ flagello xpo qua flagella
tur sermo ipsius · Congregata sunt in quid
inme flagella · et nescierunt · Flagellat̄ ē
flagellis iudeorū · Flagellat̄ blasphemiis fal

sor xpianor. Multiplicant flagella do
mino suo · et nescium · faciam nō quantum
tū ipse adiuuat · Ergo cū molestiā eēnt ·
induebā me cilicio · et humiliabā in ieiu
nio aiam meā · Dicam tam frīs · non enī
et ipse pepcit illis q flagellandus ab eis
erat · Prior illos flagellauit · signū nob ad
vā ostendit · q fecit flagellū de resticulis ·
et inde indisciplinatos negotiationē de
vī tēplo facientes flagellāit · Et enī unus qs
q in peccatis suis reste sibi texit · Ppha dic ·
Vē bis q trahunt peccata sicut reste lon
gam · Et qs facit reste longā · Quo modo peccata
xo dūr peccatis · cū peccata q facta sunt co
opum aliis peccatis · furtū fec · nē inue
nitur qa fecit · queri mathematicū · Suf
ficiat furtū fecisse · quare uis ao iungere
peccatū peccato · Ecce duo peccata · Cum
ao matheraticū ydoneū accedere · blā
phemas ēpm · ecce tria peccata · Cū audis
mitte foras illū de ecclā · dicis · ducome
ao partē donatū · ecce ao dis quartū · Ge
sat · restis · time reste · bonū ē tibi
ut hic inde cū flagellaris corrigas · nē in
fine ducāt · ligate illi manus et pedes · eij
ite cum in tenebras exteriores · Crimici
lis funiculis peccatoy suoy unus quisq
constringitur · Illud dīs dic · illud alia scrip
tura dicit · sed utrūq dīs dicit · De pecca
tis suis ligant homines · et mittunt in te
nebras exteriores · Qui sunt tam qui uen
dunt oues · ut in figura queram mysterū
facti · Qui sunt boues uendunt et colum
bas · ipsi sunt qui sua querunt nec cla · ni
que ihu xpi · Venales habent ouī · quia
nolunt redimi · Emi nolunt · et uendere
uolunt · Bonū est enī eis ut redimant sān
guine xpi · et ueniant ao pacem xpi ·
Quid enī p dest acquirere in hoc scō quod libi
temporale et transitoriū · Siue sit pecuni
a · siue sit uoluptas uentris et gutturis · si
ue sit honor in laude humana · nonne oīa
fumus sunt et nonne oia cum fumo in cinere enī ebq
heserunt cum ab quia simul transeunt · Nonne
omīa ut fluuius preceps currens in mare ·
et ue qcendit qa in mare trahet · Ergo te
nere debem omīs affectus a talib cū pisci
bus · frīs mei qualia querunt uendunt ·
Nā et symon ille ideo uolebat emere
spīm scī · quia uendere uolebat spīm scō ·
Et putabat apīos mercatores tales esse ·

qualēs dīs de tēplo flagello eiecit · Talis et
ipse erat · et q uenderet emere uolebat ·
De illis erat q colūbas uendunt · Et enī in co
lūba apparuit spūs scī · Qui q uendunt co
lūbas frīs · q dicunt nos dam spīm scī · Qua
re enī hoc dicunt · et quo ptio uendunt pre
tiū honoris sui · Accipiunt ptiū cathedras
tēporales · ut uideant ipsi uendere colūbas ·
Cauēant a flagello de resticulis · Colūba nē
uenalis · gratis dat · q agnā uocatur · Ido
frīs mei quomodo uidetis eos qui uendunt
appolari sibi quisq q uendit · Laudat qd pro
posita fecerunt · Alterū propositū habet
carthaginu primianus · Alterū habet maxi
mianus · Alterum habet immanitana rogat ·
Alterū habebat in numidia illu illu · quoīa
nec nominare sufficim · Circuit ergo alīq
emere colūbā · unus quisq ad ppositū suum
laudat quod uendit · Auertatur illius cor
ab omī uendente · ueniat ubi gratis accipi
tur · Nec sic erubescunt frīs q a ppīs sibi dissen
siones suas amaras et malmosas · cū sibi tri
buunt quod non sunt · Cū extollunt putan
tes se aliquid ee · nichil cū sint · tot partes de
se fecerunt · Sed quid mea impletū est q no
lunt corrigi · nisi q audistis in psalmo · Discis
sistis · nec cōpuncti sunt · Quid q boues ue
nerunt · boues intellegunt qui nobis scriptu
ras scās dispensauerunt · Boues erant apli ·
boues erant ppte · unde dic apls · Boui trituranti
rano os non infrenabis · Nūquid de bubus
ptinet ad dīm · an ppt nos hoc dicit · Ppt nos
enī dic quia debet in spe qui arat arare et
triturans in spe participandi · Ergo
illi boues reliquerunt nob memoriā
scripturarū · non enī de suo dispensa
uerunt quia q dīm quesierunt ·
Quid enī audistis in ipso psalmo · et di
cam sep magnificetur dīs qui uolunt
pacem seruuī · Seruus di popls di
ecclā dī qui uolunt pace ecclē ipsius ·
dīm magnificent non seruū · et dicam
semp magnificet dīs qui uolunt pace
seruuī · Ipsius popli ipsius seruus uoce
illa enī det quia in lamentatione audistis
in psalmo · et mouebamini cū audiret
qui a unde estis · q d cantabat abuno de
omīb cordib resonabat · Felicet qui se
millis uocib tāquā in speculo cogno
scebant · Qui ergo uolunt pace seruu
et pace popli et pace unius · illius quia

flagellum

dicit unicam · et quando tetendit leone ·
& de manu canis unicam meam · q dicunt se
p magnificet dns · Ergo boues illi dnm mag
nificauerunt non se · Videte boue magnifi
cante dnm suum · qa agnouit bos possessorem
suum · Attendite bouem tantum ne deseratis
possessor bouis & in boue presumatis · quomo
do expauescit eos qui uolunt in illo ponere
spe · Nunquid paulus p uob crucifixus est · aut
in nomine pauli baptizati estis · Quod dedi
non ego dedi · Gratis accepistis · Colūba de celo
descendit · Ego inquid plantauit · Apollo rigauit ·
sed ds incremtū dedit · Neq; q plantat est aliq
neq; q rigat · sed q incremtū dat ds · Et dicunt
semp magnificentur dns q uolunt pace seruire ei ·
Ish aut de scripturis ipsis fallunt populos · ut ac
piant ab ipsis honores & laudes · & non conuer
tant ad ueritate homines · Quia uo ipsis semp
turis fallunt populos a qb; querunt honores ·
uendunt boues · uendunt et oues · id ipsa ple
bes · Et cu uendunt nisi diabolo · Naq; frs mei
sic xpi unica ecclia e et una est · q cq; inde padit
q s tollit nisi ille leo rugiens & circumiens que
rens que deuoret · Ve his q p cadunt · na illa mi
gra p manebit · Nouit enim dns ihs qui sunt eius ·
Tam quantu in ipsis est · uendunt boues & oues ·
uendunt & colūbas · Obseruent flagellu pec
catoy suoy · Certe quando tale aliquid pa
tiunt ppt istas iniquitates suas · agnoscat
quia dns fecit flagellu de resticulis · & ad hoc
ammonet eos ut mutent se ut non sint negotiatores · Nam si se non mutauerint · audi
ent in finem · Ligate illi manus & pedes · &
mittite in in tenebras exteriores · Tunc dictu
est · zelus dom tue comedit me · Recordatus sum
uisepti qua zelo domus di ecc istos de templo
uos · frs · unusquisq; xpiani in membris xpi ze
lo dom di comedatur · Quis comedatur ze
lo dom di · qui omia que forte ibi uidet pusi
latagit corrigi · caput emendare · non quiescit ·
Si emendari non potest · uolent · gemit · non ex
cutit de area granu · sustinet paleam ut inuen
iat horreu · cu palea fuerit separata · Tu ante hor
reum si granum es · noli excuti de area · ne pris
ab aub; colligaris quam horreo congregeris · Aues enicedi aerie potestatis expectant
aliquid rapere de area · & non rapiunt nisi q
inde fuerit excussum · Ergo zelus dom di co
medat te · Vnumquemq; xpianu zelus dom
ui comedat · in qua domo ui membrum est ·
Non enim magis dom tua · quam dom ubi
habes salutem sempiternam · Domum aut tuam
imas ppt requie temporale · domu di imas
ppt requie sempiternam · Si ergo in domo tua
ne quid puerilium fiat satagis · in domo di ubi
lus ppositus est & requies sine fine · debes pati
quantu intus est · si quid forte puerile uideris ·
uerbi gra · uidesfrm currere aurigantem · phi
be · mone · contestare · si zelus domus di comedit
te · Videt alios currere et inebriari uelle · & hoc
uelle in locis scis quod nusquam decet · phibe quo
potes · terre quos potes · quib; non potes blan
dire · noli quiescere · Amicus es · ammonendus
tenet · Uxor est · reuerentissime refrenet · Ancilla
est · etiam uerberib; compescat · Facq; quod pos
& p sona quam portas et p fidis zelus domus tua
comedit me · Si autem fueris frigidus · mar
tyrus · ad te solum nec pertinens · & quasi tibi suffi
ciens et dicens in corde tuo · Quid michi & aliena peccata · sufficit michi anima mea ipsi
tegra seruendo · Hec non tibi uenit in mentem e
seruus ille qui abscondit talentum et noluit e
rogare · Numquid enim cautus e · qua pdi
dit · & non qua sine lucro seruauit · Sic q
audite frs mei · ut non quiescatis · ego uob
silium daturus sum · Det ille qui unus est · qua
& si p me dederit · ipse dat · Nostis quid agatis
unusquisq; in domo sua · cum amico · cum uxo
re · cum clerico suo · cum minore · cum maiore ·
quomodo dat ds totum · quomodo apte tra
am uerbo suo · Nolite quescere lucari xpo · qui
lucati estis a xpo · Dixerunt illi iudei · quod si
quod signu ostendis nob qua hoc facis · & dix
Solute templum hoc · & in tribus diebus excita
bo illud; dixerunt ergo iudei quadraginta
et sex annis edificatum est templu hoc · & tu in tri
bus diebus excitabo illud; Caro erant · carnalia
sapiebant · ille loquebat spiritualiter; Quis aut
posset intellegere de quo templo dicebat · Sed
non multum querimus · et p euangelium nob sapere
runt · dixit de quo templo diceret · Solute
templu hoc & in tribus diebus excitabo illud · qua
draginta sex annis edificatum est templum et
triduo suscitabit illud · Dicebat aut ille an
gelista · de templo corporis sui · Et manifestatum est occisum dnm post triduum resur
rexisse · hoc modo omib; nob notum e · Et ianu
ues clausum est qua foris stamus · nob tm aperit ·
qua nouimus in quem credimus · Ipsius templi
solutione & edificatione nem · anniuersaria sollem
nitate celebratum sumus · ad quam uos exhorta
mur · ut p patres uos si quis estis cathecumi-

habes salutem sempiternam · Domum aut tuam
ne imas ppt requie temporale · domu di imas
ppt requie sempiternam · Si ergo in domo tua
ne quid puerilium fiat satagis · in domo di ubi
lus ppositus est & requies sine fine · debes pati
quantu intus est · si quid forte puerile uideris ·
uerbi gra · uidesfrm currere aurigantem · phi
be · mone · contestare · si zelus domus di comedit
te · Videt alios currere et inebriari uelle · & hoc
uelle in locis scis quod nusquam decet · phibe quo
potes · terre quos potes · quib; non potes blan
dire · noli quiescere · Amicus es · ammonendus
tenet · Uxor est · reuerentissime refrenet · Ancilla
est · etiam uerberib; compescat · Facq; quod pos
& p sona quam portas et p fidis zelus domus tua
comedit me · Si autem fueris frigidus · mar
tyrus · ad te solum nec pertinens · & quasi tibi suffi
ciens et dicens in corde tuo · Quid michi & aliena peccata · sufficit michi anima mea ipsi
tegra seruendo · Hec non tibi uenit in mentem e
seruus ille qui abscondit talentum et noluit e
rogare · Numquid enim cautus e · qua pdi
dit · & non qua sine lucro seruauit · Sic q
audite frs mei · ut non quiescatis · ego uob
silium daturus sum · Det ille qui unus est · qua
& si p me dederit · ipse dat · Nostis quid agatis
unusquisq; in domo sua · cum amico · cum uxo
re · cum clerico suo · cum minore · cum maiore ·
quomodo dat ds totum · quomodo apte tra
am uerbo suo · Nolite quescere lucari xpo · qui
lucati estis a xpo · Dixerunt illi iudei · quod si
quod signu ostendis nob qua hoc facis · & dix
Solute templum hoc · & in tribus diebus excita
bo illud; dixerunt ergo iudei quadraginta
et sex annis edificatum est templu hoc · & tu in tri
bus diebus excitabo illud; Caro erant · carnalia
sapiebant · ille loquebat spiritualiter; Quis aut
posset intellegere de quo templo dicebat · Sed
non multum querimus · et p euangelium nob sapere
runt · dixit de quo templo diceret · Solute
templu hoc & in tribus diebus excitabo illud · qua
draginta sex annis edificatum est templum et
triduo suscitabit illud · Dicebat aut ille an
gelista · de templo corporis sui · Et manifestatum est occisum dnm post triduum resur
rexisse · hoc modo omib; nob notum e · Et ianu
ues clausum est qua foris stamus · nob tm aperit ·
qua nouimus in quem credimus · Ipsius templi
solutione & edificatione nem · anniuersaria sollem
nitate celebratum sumus · ad quam uos exhorta
mur · ut p patres uos si quis estis cathecumi-

ut accipiatis gram · Iam nunc tempus est · ut
parturiatur · quod ume nascat · Ergo illud no
um · sed forte hoc exigit anob utrum habeat ali
q sacm̃ cū quadragīta sex annis ædificatū tēplū ·
Sunt quidem multa que hinc dici possunt · sed q
breuit dici potest & facile intelligi · hoc interim
dicamus · Hīs dicebat nisi fallor hesterno die adā
unum hominem fuisse · & ipse ee totum genus hum
num · Iam ita diximus si meministis · quasi frac
tus e & sparsus · colligit & quasi conflatur unu
nam societatē · atq concordiam spūalē · q ge
mit unus pauper modo ipse adam · sed xp̃o re
nouatur · qui sine peccato uenit ad ẽ · ut pec
cato adę solueret in carne sua · & ut redimeret
ret sibi adam ad imaginem dī · Ergo caro xp̃i de
adam · Ergo de adam templum q dextruxer
iudei · & resuscitauit dns triduo · resuscita
uit enim carnem suam · Audiere quia os erat
equalis patri fris mei dic apls · Qui cum exi
nauit semetipm · factus
inquit obediens usq ad mortem · mortē aut
crucis · propter quod & ds eum exaltauit a mortu
is · & dedit ei nom̃ qd est sup omne nom̃ · Resusci
tatus & exaltatus est dns · Resuscitauit eum · Q
pater · Cui dic in psalmis · exercitame & reddam
illis · Ergo pat̃ eum resuscitauit · non seipse ·
Qd aut fecit pat̃ sine uerbo · quid fac pater sine
unico suo · Nam audi quia ipse ds erat · Solui
te templum hoc · & in tribus diebus excitabo illud ·
Num quid dix solutte templū qd triduo pat̃ resu
scitet · Sed quomodo eum pat̃ resuscitat · & filius
us resuscitat · Sic enim filius suscitat · & pater su
scitat · quia filius dix · Ego et pat̃ unum sumus ·
Quid g sibi uult numerus quadraginta sex · in
terim ipse adam quia p totum orbē terraz est ·
Audistis iam hesterno die in quattuor litteris
grecis · quattuor uerbor̃ gr̃coz · Sicut ista uer
ba quattuor scribas sub invicem · id est nota
quattuor partiū mundi · Orientis · occidentis ·
Aquilonis · & meridiem · qd est totus orbis ·
Unde dic dns · A quattuor uentis coll ecturū
se electos suos cognoscent ad iudicium · Sig fa
cias ista quattuor nomina greca · Anatole · qd
est oriens · Dysis · q est occidens · Arctos · q̃ sep
tentrion · Mesembria · quod ẽ meridies · Anato
le · Dysis · Arctos · Mesimbria · capita uerbor̃
adam habent · Quomodo ergo ibi inuenem̃
quadragenarium senarium numerum · qui
a caro xp̃i exordium erat · A o litteras numer̃
computant greci · Quas nos facim̃ · a · litteras
illi lingua sua ponunt alfa · & uocat alfa unū ·

Ubi autem innumeris scribunt beta · qd ẽ ß ·
ipsor̃ uocat innumeris · duo · Vbi scribunt ga
ma · uocatur innumero tria · ipsor̃ · Vbi scri
bunt delta · uocatur innumeris ipsor̃ quat
tuor · Et sic pon̄s litteras numeros habes ·
or̃ · quod nos dicimus · & illi dicunt · my · qua
dragīta significat · Dicunt enī my · tessera con
ta · Iam uidete iste litteras quē numerū habeant ·
et ibi inuenim̃us quadragīta sex annis ędifi
catū tēplū · Habet enī ΛΔΛΟ alfa · q est · a · unū ·
habet & beta · qd sunt quattuor · habes · a · ha
bet iterum alfa · quod ẽ unū · habes sex · ha
bet & my · qd est quadragīta · habes · xl · vj ·
Hæc fisma etiā ab anteriorib̃ mris maiorib̃
dicta sunt · & inuentus est iste numerus in lit
teris quadragīta sex · Et quia dns mr̃ ihs xps
de adam corp̃ accepit · non de adam peccatum
traxit · tēplū corporeū inde sūpsit · non iniqta
tem que de tēplo pellenda est · Ipsam aut carnē
quā traxit de adam · Maria enī de adam · & dn̄
caro de Maria · Judei crucifixerunt · & ille resu
scitauit eam · erat ipsa carnem triduo · quā illi in
cruce erant occisum · Illi soluerunt templū qua
dragīta & sex annis ędificatum · et ille triduo
resuscitauit illud · Benedicim̃ dnm dn̄m mr̃m
qui voluntā spālem congregauit nos · simus
in humilitate cordis sēp · et gaudium mr̃m penes
ipsum sit · Non de spe pertate aliqua humis scti
inflem̃ · sed noverim̃ felicitate mr̃am non esse ·
nisi cū sanctis erunt · Modo gaudium mr̃m fris
mei in spe sit · nemo gaudeat quasi in re p̃sen
ne hereat unura · totum gaudium in spe sum
mа sit · totum desiderū unita ēterna sit · Omia
suspiria in xp̃o anhelent · Ille unus pulcher
mus qui sedos dilexit ut pulchros faceret ·
desideret · Ad illum unum curr̃ · illi ingr
muscatur · et dicant semp magnificetur dns
qui volunt pace seruire eis · explicit ōm

Deo gr̃as ·

Ab eo quod scriptū est · Cum aut esset in hierosolimis
in pascha in die festo · multi credidere in nomine eius ·
Xp̃e am̃ am̃ dico vob nisi quis renatus fuerit ex aqua &
spū sco · non potest introire in regnum dei · Jnc · xi ·

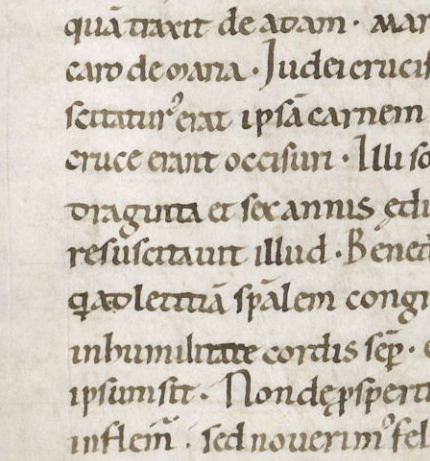

PORTVNE
NOBIS DNS PROCVRA
ut hodierna die lec
tionis huius ordinē ·;
Hā quia exordine an
glm̃ sēm iohm̃ con
siderare · atq tractare ·

suscepimus · credo q̃ ao uerterit carnā
uīā · Oportune ergo occurrit ut hodi
e audiretis excuangl̄io · qa nisi quis
renatus fuerit exaqua et spū sc̄o · non
uidebit regnū dei · Tem͛p ergo ut uos ex
hortemur quia adhuc estis cathecumi
ni · qui sic credidistis in xp̄m ut adhuc
uīa peccata porteris · Nullus aut regnū
celoꝝ uidebit honeratus peccatis · qua
nisi eius dimissa fuerint non regnabit cū
xp̄o · Dimitti aut̄ non possunt · nisi ei q
renatus fuerit exaqua & spū sc̄o · Sed
omia uerba quē admodū se habeant
ao uertamus · ut hic inueniant q pigri
sunt · quanta sollicitudine sibi festinan
dum sit ao honus deponendum · Qua
si ferrent aliquā sarcinā grauē · aut la
pidis · aut ligni · aut alicuius etiā luc̄ ·
si frumtū portarent · si uinū · si pecuniā ·
currerent ut deponerent onera · Portant
sarcina peccatoꝝ · & pigri sunt currere ·
Currendum est ut deponat̄ hec sarcina ·
que p̄mit & mergit · Ecce audistis q̃a
cum eet dns ihs xp̄s hierusolymis in pa
scha in die festo · multi credid͛ in nomi
ne eius · uidentes signa ei q̃ faciebat ·
Et q̃d seq̃t · Ipse aut ihs non credebat se
metipsum eis · Quid sibi uult hoc · Illi
credebant in nomine eius · et ipse ihs
non credebat semetipsum eis · An for
te non credebant ei · & fingebant se ar
bitrari esse · & p̄pter hoc ihs non se credebat eis ·
Sed non diceret euangelista multi credi
d͛ in nomine eius · nisi uerum illi te
stimonium phiberet · Magna ergo res ·
& mira res · Credunt homines in xp̄m ·
& xp̄s non se credit hominib; · Presertī
qa filius dei · Vtiq; uolens passus est · et
si nollet numquā pateretur · qui si nollet
nec nasceret͛ · Si aut̄ hoc solū uellet ut
nasceretur tantū & non moreret͛ · &
qc q̃d uellet faceret · qa om̄ipotentis pa
tris filius · om̄ipotens est · Ex ipsis reb;
ꝓbemus · qa cū uoluissent eum tenere ·
discessit abeis · Loquit͛ euangl̄m & cū
uoluissent eū deuertice montis p̄cipita
re discessit abeis inlesus · Et quando uene
runt ao eū cōprehendendum inuendum
aiuda ꝓditore · cum ille posset in pote
state se habere tacte magistrū suū & do
minum suum · & ibi ostendit dns uolun
tate se pati non necessitate · Nā cū eū co
prehendere iudei uoluissent dixit illis ·
Quid quertis · & illi dixerunt · Ihm na
zarenum · Et ille · Ego sum · h͛ ut uoce au
dita · redierunt retro & ceciderunt · Ineo
q̃d eis respondens dereuit · ostendit po
testatem · ut in eo quod abeis cōprehensus
est ostenderet uoluntatē · Ergo q̃d passus
ē · mīe fuit · Traditus ē enim ꝓpter delic
ta nīa · & resurrex͛ ꝓpter iustificationē
nīam · Audi uerba ipsius · Potestatē ha
beo ponendi animā meā · et potestatē ha
beo iterum sumendi eam · Nemo tollet ei
ame · sed ego pono illam ame ipso et iterū
sumo eam · Cū ergo haberet tantam po
testatē · cum eam dictis p̄dicaret · factis
ostendēt · quid si bi uult q̃ se eis non cre
debat ihs · quasi aliquid nolenti nocitum ·
aut aliquid uolenti factum · Presertim q̃a
iam crediderunt in nomine eius · Et de ip
sis dicit euangelista · crediderunt in nōe
ei͛ · Deq; hoc ipse aut̄ non credebat semet
ipsum illis · Quare · quia nosset oīs
ipse · & quia op͛a non erat ut quis testi
monium phiberet de homine · ipse enim
sciebat quid eet in homine · Plus nouerat
artifex quid eet in opere suo · quā ipsū opus
quid eet in semetipso · Creator hominis
nouerat quid eet in homine · quod ipse
creatus homo non nouerat · Hoc nobis
ꝓbamus de petro qua non nouerat q̃d
in ipso eet quando dix͛ · tecū ero usq; ao
mortem · Audi qua dns nouerat quid es
set in homine · Tu mecū usq; ao mortem ·
Am̄ am̄ dico tibi · priusquam gallus can
tet · ter me negabis · Homo q̃ nesciebat
quid eet in se · sed creator hominis nouerat quid eet in homine · Crediderant tam
in nomine eius multi · & ipse ihs non
se credebat eis · Quid dicam͛ fr̄s · forte con
sequentia indicabunt nobis quid sibi
uult m̄y sterium istoꝝ uerboꝝ · Quia credi
derant in eū homines manifestū est · uerū
e · nemo dubitat · euangl̄m loquit͛ · uerax
euangelista testat͛ · Item qua ipse ihs non
credebat semetipsum illis · & hoc manifestū
est · & nullus xp̄ian͛ dubitat · qua & hoc
euangl̄m loquitur · & idem uerax euan
gelista testatur · Quare q̃ illi crediderūt
in nomine eius · & ihs non credebat se
metipsum illis · sequentia uideamus ·

Erat autem homo ex phariseis nichodemus nomine princeps iudeorum · hic venit ad eum nocte & dixit ei; Rabbi; scimus quia a deo uenisti magister · nemo enim potest hec signa facere que tu facis · nisi fuerit deus cum eo; Ergo iste nicodemus ex his erat qui crediderant in nomine eius · uidentes signa et prodigia ei que faciebat; Supius enim hoc dicit cum uenit ad eum nocte · unum ex principibus unus pascha unde festo · multi crediderunt in nomine eius; Quare crediderunt? Sequit & dicit; Videntes signa & prodigia que faciebat; Et de nicodemo quo dicat? Erat princeps iudeorum nicodemus · uenit ad eum nocte & ait illi · rabbi · scimus quia a deo uenisti magister; Et iste ergo credidit erat in nomine eius · et ipse unde credidit erat? Sequit; Nemo potest hec signa facere que tu facis nisi fuerit deus cum eo · Sic nichodemus de illis multis erat qui crediderant in nomine eius · cum iusto nichodemo attendamus quare ihs non se credebat eis · Respondit ihs & dixit ei; Amen amen dico tibi nisi quis renatus fuerit denuo non potest uidere regnum dei; Ipsis ergo se credit ihs quia renati fuerint denuo · Ecce illi crediderant in eum · & ihs non se credebat eis; Tales sunt omnes catechumini · ipsi iam credunt in nomine xpi · sed ihs non se credit illis; Intendat & intellegat caritas una; Si dixerim quia catechumino credis in xpo · Respondet · credo; Et signat se; Iam cruce xpi portat in fronte · & non erubescit de cruce domini sui; ecce credit in nomine eius · Intro gemeum · Manducaverit carnem filii hominis · & biberit sanguinem filii hominis · Nescit quod dicamus · quia ihs non se credidit ei; Cum ergo ex illo numero erat & nichodemus · uenit ad dominum · sed nocte uenit; Et hoc forte ad rem pertinet; Ad dominum uenit · & nocte uenit; Ad lucem uenit et tenebris uenit; Renati autem ex aqua & spiritu sancto quid audiunt ab apostolo · Fuistis aliquando tenebre · nunc autem lux in domino · sic filii lucis ambulate · Et iterum; Nos autem qui die sumus · sobrii simus · Qui enim renati sunt · noctis fuerunt & die sunt; Et tenebre fuerunt · & lumen sunt; Iam credit se illis ihs · et non in nocte venerunt ad ihm sicut nichodemus · non enim tenebris querunt die; Tales enim iam etiam proficiunt; Accessit ad illos ihs facit in illis salutem · quia ipse dixit nisi quis manducaverit carnem meam et biberit sanguinem meum non habebit in se uitam; Et quod signum crucis habent in fronte catechumini · iam de domo magna sunt; Sed iam ex seruis filii; Non erant nichil sunt · quia iam ad domum magnam pertinent; Quando autem manducauerunt manna populus ihl · Cum transisset mare rubrum · Mare autem rubrum quod significo · Audi aplm; Nolo enim uos ignorare fres quia omnes patres nri sub nube fuerunt · et omnes mare transierunt · Ut quid per mare transierunt · quasi qui ire habilo? Secutus aut · Et omnes per moysen baptizati sunt in nube & in mari; Sig figura maris tantum ualuit · species baptismi quantum ualebit · Si quod gestum est in figura transiectum populum ad manna perducit · quid exhibebit xpc in ueritate baptismi sui · transiecto per eum populo suo · Per baptismum suum trahit credentes occisis omnibus peccatis · tanquam hostibus consequentibus · sic in illo mare omnes egyptii perierunt; Quo trahebat fres mei quo trahebat per baptismum ihs cuius figuram tunc gerebat moyses qui per mare trahebat; Quo trahebat · Ad manna; Quod est manna? Ego sum inquit panis uiuus qui de celo descendi · Manna accipiunt fideles iam transiecto per mare rubrum; Quare et rubrum mare? Iam mare; Quare rubrum · Significabat mare illud rubrum baptismum xpi · Unde rubet baptismum xpi? Nisi xpi sanguine consecratus · Quo enim perducit credentes & baptizatos? Ad manna; Ecce dico manna notum est quod acceperunt iudei · populus ille ihl notum est quid illis pluisset dominus de celo · & nescit uis catechumini quid acceperint xpianus · Erubescant ergo quia nescium · transeant per mare rubrum · manducent manna · ut quomodo credederunt in nomine ihm · faciem ipsis credat ihus; Loco intendite fres mei quid respondeat iste quia nocte uenit ad ihm Quia uis ad ihm uenerit tam quia nocte uenit adhuc oculi nebris carnis sue loqui? Non intelligit quod audit ad ihm · non intelligit quod audit aluce que illuminat omnem hominem uenientem in hunc mundum; Iam ei dns dixit; Nisi quis renatus fuerit denuo · non intrabit regnum dei; Dicit enim ad eum nicodemus · & quomodo potest homo nasci cum sit senex? Spiritaliter loquitur · & ille carnaliter sapit; carnem suam sapit · qui carnem xpi non dum sapit; Cum enim dixisset dns ihs nisi quis manducaverit carnem meam et biberit sanguinem meum non habebit in se uitam · Sicam

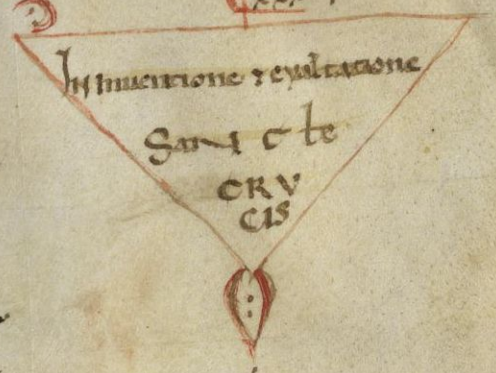

valizati sunt quidam qui ē sequebantur
et dixerunt apud semetipsos · durus est hic
sermo · qs potest eum audire · Putabant ut
hoc dicere ihm quod eum posset concisū sic
agnum coquere et manducare · abhorrentē
a uerbis eius recessēr · et amplius cum eo
non sunt · Sic euangelista loquit · Et dns ipse
remansit cum duodecim · et illi adeū · Dne
ecce illi dimisēr te · Ville · Numqd eos mul
tis ire · Ostendere illis uolens · qd ipse ille erat
necessarius nulli erant xpo necessarii · Neqs
terrebat xpm quando dixit sit xpianus qui
si beatior erit xpo si tu fueris xpianus · bonum
est tibi ut sis xpianus · nā si non fueris · ma
lū xpo nō erit · Audi uoce psalmi · Dixi dno · ds
mis es tu · qm bonoꝝ meoꝝ non indiges · Ideo dixi
mi es tu · qm bonoꝝ meoꝝ nō regis · Si fuerit fine
dō mino erit · si fuerit ēūdo maio dns nō erit · Nec ille
— maio — sit tu — fine illo minor; Cresce ergo noli te subtrahere · ut
quasi ille deficiat · reficiens si accesserit · defici
et si recesserit; Integer manet te accedente ·
integer manet te cadente · Cum dixisset dis
cipulis · numquid et uos uultis ire · Respondit
petrus · petra illa uoce omniū · Dne · ad quē ibimus ·
Verba uite ēt ne habes · Bene sapuit unore ipsi
us caro dni · Dns aut exposuit eis et dixit · Spūs
est qui uiuificat · Cui aut dixisset nisi quis man
ducauerit carnē meā · et biberit sanguinē mm
non habebit in se uitā · Ne carnaliter intellegerent ·
Spūs est inquit qui uiuificat · caro aut nichil prodest ·
uerba que locutus sum uob · spūs ē et uita · Hunc
spm et hanc uitā non sapiebat iste nicodemus ·
qui nocte uenit ad dnm · Ait ei ihs · Nisi quis natus
fuerit denuo · non unquam debuit regnū dei · Et ille car
nē suā sapiens in cuius ore nondū sapiebat caro
xpi · Quomodo inqd potest homo cū sit senex
uterū matris sue · numquid potest iterū matris sue
uterū intrare et nasci · Non nouerat iste nisi unū
natiuitatē ex adā et eua · Et ex dō et ecclā nondum
nouerat · Non nouerat nisi eos parentes q genu
erant ad mortē · nondū nouerat eos parentes
q genuerant ad uitam · Non nouerat nisi eos
parentes qui genuerant successores · nondū
nouerat eos qui sep uiuentes genuerant pmm
suos · Cū duę sint natiuitates · ille unā in
tellegebat · Una ē de terra · alia de celo · una est
de carne · alia de spū · una ē de mortalitate ·
alia de ēternitate · una ē de masculo et femina ·
alia de dō et ecclā · Sed ipse duę singule sunt ·
nec illa potest repeti · nec illa · Recte intellex
nicho demus · sed natiuitatē carnis; Sic et tu

intellege natiuitatem spūs · quomodo intellex
nicho demus natiuitatē carnis · Quid nicho
demus intellex · numqd potest homo denuo
in uentre matris sue uenire et nasci · Sic qdq
tibi dixerit ut spāliter iterū nascaris · respon
de qd de nicodemo · numqd potest homo iterū
in uentre matris sue uenire et nasci · Jā natus
sū de adā · nūme potest iterū generare adam ·
Jā natus sum de xpo · nūme potest iterū gene
rare xpm · Quomodo uterus non potest repe
ti · sic nec baptisma · Q nascit de ecclā catholi
ca · tāquā de sarra nascit · de liba nascit · Q na
scitur de bereti · tāquā de ancilla nascit · sed
ex semine abrahā · Ad uentat carnis ira ad
magnū sacramentū · Testat ds et dicit · Ego sū ds abra
ham · et ds ysaac et ds iacob · Non erant alii pa
triarche · non erat ante istos ses hoc qsolus
uetero generi humano cū tota domo sua meru
it de diluuio libari in quo et in filius eius figu
rata est ecclā · Ligno portante eua dum diluuium ·
Deinde postea magni quos nouimus quos sca
septa cōmdat moyses fidelis in tota domo ei ·
et illi tres notant quasi ei soli p meruerint ·
Ego sum ds abraham ds ysaac ds iacob · hoc
michi nomen ingerit · Sacramentū grande; po
tens est dns et ora nra aperire et corda ira · ut
dicere possim · sic reuelare dignat̄ē · et cape
possitis sic expedit uob · Tres isti patriarche abra
ham ysaac et iacob; Jā nostis filii iacob qa du
odecim fuerunt · Vnde popls ihl · qi ipse iacob
ihl · et popls isti tribꝰ duodecī · pertinentes ad duo
decī filios ihl · Abraham ysaac et iacob · tres
patres · et popls · tāquā in principio popli · tres
patres in quibꝰ figurabat popls et popls · Ipse
por · ptens popls · In popto enī uidetur figurat ē
popls xpianoꝝ · Ibi figura · hic ueritas · Ibi um
bra · hic corp̄ · dicente apto · hec aut in figu
ra contingebant illi · Vox ē apli · Scripta sunt
inqd ppter nos in quos fines seculoꝝ obuenit ·
Recurrat nr animꝰ ur ad abraham · ysaac et
iacob · in istis tribꝰ inuenim̄ patres libas · pa
tres et ancillas · In uenim̄ ibi et partū libay · in
uenim̄ ibi et partus ancillay · Ancilla nichil
boni significat · ecce ancillā in quo et filiū
eius · non ei bereseos filius ancille cū filio
liberę; Apls hoc cōmemorat · et in illis duob
filiis abrahę dicit apls figurā fuisse duoꝝ testa
mentoꝝ · ueteris et noui · Ad uetus testamentū pertinent
dilectores spāliū · dilectores secī · Ad nouum
testamentū · dilectores uite ēterne · Ideo illa hie
rusalē imperfecta · umbra erat celestis hierusalē

Et de aqe enob necā carnal nō sum sibi necat qnas sum maiorꝰ illo carnē nec sin eo si ipe nec mior sin nb

Et nichilominꝰ nō nouāt natiuitatē spūalē eq est dāā i natiuitatē spūalē ecclyn alez

Et baptismo dei renati.

matris omiũm quę est in celo · Et hęc apti uę
ba sunt · Et de ista ciuitate ubi peregrinam̃ mul-
ti nr̃os multa iam audistis · Inuenim̃ aũt rem̃ mu
ram in uisis pariũb; ideo sit in uisis fetib; in uisis gña
tionib; liba & ancillas · Quattuor scilicet genera
hominũ · in quib; quattuor gñib; cõpleat figu
ra totius fidei ad populi xpiani · ut non sit mirum
si in illis tribꝰ dictum ẽ · Ego sum dꝰ abraham &
dꝰ ysaac & dꝰ iacob · In omnib; enim xpianis fiꝫ inten
dit · aut p malos nascunt boni · aut p bonos nascunt
mali · aut p bonos boni · aut p malos mali · Aplus ihs istud gñ
in potestis inuenire · quę iterũ repetã · Aduertite
remittere & excutite corda uã · nolite pigri esse · ca
pite · nec capimini · Quomodo quattuor sunt ge
nera omnium xpianorũ · aut p bonos nascuntur
boni · aut p malos nascunt mali · & aut p bonos
mali · aut p malos boni · Puto q planũ est · p bonos
boni · Si & q baptizant boni sunt · & q baptizant
recte credunt in mẽbris xpi recte numerant · p malos
mali · si et q baptizant · & q baptizant duplica corde
accedunt ad dm · & non tenent eos mores quos
audiunt in ecclia · ut non ibi sint palee · sed frumenti ·
Quã cum multi sint nouit caritas una p malos boni ·
Aliquando baptizat adultꝰ · & q baptizatur · iustificat ·
per bonos mali · Aliquando q baptizant sci sunt · qui
baptizant uias dei nolunt ; Puto fris notum ee in ec
clesia & cotidianis exemplis manifestum ea quę dica
m̃ · sed in priorib; nris patrib; ea consideremꝰ q ha
bueri et illi ista quattuor gña ; p bonos boni · Ana
nias paulũ baptizauit ; Quid p malos mali · Dicit
apls quos dã p dicatores euangli quos dicẽ non caste
solere annuntiare euangliũ · Quos tolerat in so ec
clia xpiana & dicẽ · Quid enim omni modo siue occasi
one siue ueritate xps annuntietur & in hoc gaudeo ·
Nunquid maliuolus erat · et de alieno malo gau
debat · Sed q̃ p malos ueritatem predicabat · & p ma
los ora xpm predicabat ; Si quos isti sui similes
baptizabant · mali malos baptizabant ; Si
quos isti baptizabant · tales quales admonet
dns cum dicẽ · q̃ dicunt facite quę aũt faciunt fa
cere nolite · Mali bonos baptizabant ; Boni
malos baptizabant · Quomodo a philippo sci-
mon magus baptizatus ẽ ; Nota sunt ista q̃t
tuor gña fris mei · ecce iterũ ea repeto · tenete illa ·
numerate illa · Aduertite illa · Cauete q̃ mala
sunt · tenete q̃ bona sunt · Per bonos boni nascan
tur · cum p scos sci baptizant ; p malos mali · cum
& q baptizant & q baptizant iniq & impie
uiuunt ; p malos boni · cum mali q baptizant ·
et boni q baptizant ; p bonos mali · cum boni
q baptizant · et mali q baptizant ; Quom in

uenim̃ ista intrib; istis nominib; ego sum dꝰ
abraham̃ dꝰ ysaac & dꝰ iacob · Ancillas acci
pimus in malis · libas in bonis accipim̃ ; Sa
ra uxor libe bonos · sara peperit ysaac ; Sarra
ancille malos · Agar peperit ismahel ; habemꝰ
unum abraham & illud genꝰ cum p bonos boni ·
& illud genꝰ cum p malos mali · p bonos mali ubi
figurati sunt · Libera erat rebecca uxor ysaac
legite peperit geminos · Vnꝰ erat bonꝰ · alter malus ·
habes apte scriptum dicente dño uocẽ · iacob
dilexi · esau aũt odio habui ; hos duos genuit
rebecca · iacob & esau ; Vnꝰ inde elegit · alius in
p bat̃ ; Vnus succedit in hereditatem · alter exheredat ;
Non facit populum suum dꝰ de esau · sed facit de ia
cob ; Semen suum diuersi q̃ecepti sunt ; Vterum uni-
us si q̃ natus sunt ; Numqd liba peperit iacob · quę
liba peperit esau · Luctabant̃ inuicem matris suę ·
& dictum est rebeccę cum ibi luctarent̃ · Duo popli
sunt in utero tuo ; Duo pp̃ duo homines ; Bonus pp̃
malus populꝰ · sed tm in uno uentre luctabant̃ ;
Quanti mali sunt in ecclia · & uni ut eos por
tat · donec in fine discernant̃ ; Et boni ad uisum
malos clamant · & mali aduersus bonos reclamant ·
et unumus uiscerib; utriq luctant̃ ; Nunqd sep
simul erunt · in fine exitꝰ ad lucem · declarat̃ natu
ras q̃ hic in ecclia mixto figurat̃ · & tc apparebit
iacob dilexi esau aũt odio habui ; Jam cum inuenim̃
fris & de bonis bonos · & de liba ysaac · et de
malis malos · & de ancilla ismahel · De bonis malos ·
esau de rebecca ; de malis bonos ubi inuenim̃ ·
Restat iacob in tribꝰ patriarchis quattuor gñum
istorum p fectio concludat̃ ; habuit uxores iacob
libas & ancillas · pepererunt liberos · pepererunt & an
cillas · & fuerunt duodecim filii ibi ; Si numeres os
de q̃b; nati sunt · non omnes de libis · non omnes de an
cillis · sed tm omnes ex uno semine ; Quos g̃ fris mei
nunqd q nati sunt de ancillis simul possiderunt
tra p missionis cum fribꝰ suis · Inuenis ibi bonos
filios iacob natos de ancillis · & bonos filios iacob
natos de libis ; Nichil illis offuit natiuitas de ute
ris ancillarum · q̃ndo in patre cognouerunt semen suum ·
& consequenter regnum cum fribꝰ tenuerunt ; Quo
modo g̃ in filius iacob non offuit illis q nati sunt
de ancillis quo minus tenerent regnum & tra re
p missionis cum fribꝰ q̃ equo acceperunt · Non illis
offuerunt natales ancillarum · sed p ualuit semen patris ·
Sic q cũq; p malos baptizant̃ tra quã de an
cillis uidentur nati · Sed tam q̃ ex semine uerbi
dei g̃ figurat̃ in iacob non cadent̃ · Simul he
reditate cum fribꝰ possidebunt ; Et cuius g̃ sit q
de semine bono nascit̃ · tamen non intuetur

c) / retenant figr̃ alr̃ alr̃ iacob & esau
bonos & malos figr̃ alr̃

ancillam · sic de ancilla nascitur · ancillam
malam superbiemē non imitēt; Vnde et
filii iacob de ancillis nati · possiderunt terrā
repmissionis cū frib; Ismahel aūt natus de
ancilla · expulsus ē abhereditate · vnde · n
qt ille supbus erat · & illi humiles · Et ex ille
cornucē · & uolens seducere frēm suū ludēn
cū illo; Magnū ibi sacramentū; Ludebant
simul ismahel & ysaac · uidit illos sarra
ludentes & ait abrahę; eice ancillam &
filium eius · non enī heres erit filius ancil
le cū filio meo ysaac; Et cū contristar
esset abrahām · confirmauit ei ad hoc
angls dictū uxoris suę; Iam hic ma
nifestum ē sacramentum · quia nescio
quid futurum parturiebat illa res
gesta; Ludentes uidit · & dicit · eice
ancillam & filium ei; Quid ē fris · quod
enī mali fecerat ismahel puero ysaac
quia ludebat cū illo · sed illa lusio in
lusio erat · illa lusio deceptionē signi
ficabat · Nam magnū sacramentū;
attendat caritas tua; persecutionē uo
cat illam apls ipsam in lusionē · ipsum
lusū persecutionē uocat; Ait enī, sed sicut
tunc ille qsecm carnē natus erat p
sequebatur eū qui secm spm · ita et nunc;
Id est qui secm carnē nati sunt · pēn
quuntur eos qsecm spm nati sunt ·
qui sunt secm carnē nati · dilectores
mundi · amatores sēcli; qui secm spm na
ti · amatores regni celor · dilectores ē ·
videlicet tantes uitā eternā · Grates colentes
eum; Ludunt & dicit apls persecutionem;
Nam postea quā dē hec uerba apls · et sicut
tunc ille qui secm carnē natus erat per
sequebatur eum qui secm spm ita et nunc ·
Securus est & ostendit de qua persecutione
diceret; Sed qđ dic scriptura · Eice ancillā
& filiū ei · n enī heres erit filius ancille
cū filio meo ysaac; Querim ubi dicat
hoc scriptura · & uideam utrū aliq persecu
tio p cesserit ismahelis in isaac · & inue
nimus hoc dictū ee a sarra quando uidit
pueros ludentes simul; Quam lusionē
dic scriptura uidisse sarram · hanc persecu
tionē dic apls · Plus g uos persecant quos
inludendo seduxerant; Veni ueni baptiza
re hic · hic habes uerū baptismū; Nolilu
dere; Vn ē uerus; Ille lusus ē · seducens ·
& ista persecutio grauis tibi erit; Quelibus

erat ut ismahelem tu lucrareris ad regnum ·
sed non uult hismahel; qa lucē uult; Tene
tu hereditatē patris · audi; Eice ancillā & fi
liū eius · non enī heres erit filius ancille cū fi
lio meo ysaac · Ista enī audent dicere qui p
secutionē solent pati a catholicis regib; aut
a catholicis principib; quā persecutionē tolerant
afflictionē corporis · sitam aliquando passi
sit · aut quomodo pāsi sunt ipsi sciāt; et euent
ant conscientias suas · tam afflictionē corpo
ris passi sunt · persecutionē quā facium; grau
or est; Cauc quando uult ludere hismahel
cum ysaac · quando tibi blandit · quando of
fert aliud uterum baptismū · respondē; Iam
habeo baptismum; Si ei uerus est iste bapti
mus · qs quis tibi uult alteri dare · inludere
te uult · cauc animę persecutorē · Ita si a pcipi
bus catholicis aliqd passa ē pars donati aliquan
do · secm corpus passa est non secm inlusio
nem spūs; Audite & uidete in ipsis uerbis ficti
onis figura & indicia · Inuenit
sarra afflixisse agar ancillam · Sarra liberatē;
postea quā superbire cepit ancilla · questa est ha
brahe sarra & dixit; Eice ancillā · et erit ad uer
sum me cornucē suā · Et quasi abraham fieret ·
de abraham questa est mulier; Abraham uero
qnon in ancilla libidine abutendi tenebatur sed
officio gnandi · qm sarra ei dederat unde ple si
ei pareret · Ait ei; Ecce ancilla tua intus ea sicut
uis; & afflixit eā grauit sua · & fugit a facie ·
Ecce liba afflixit ancillā & non illā uocat apls
persecutionē · ludit seruus cū dño · & persecutio
uocat; Afflictio ista non uocat persecutio · & lusio
illa uocatur persecutio · Quid uobis uidet fris ·
Nonne intellegitis qđ significatū sit · Sic ergo
qndo uult ds concitare potestates aduersus
hereticos · ad uersus scismaticos · aduersus
tores ecclē · ad ūs exsufflatores xpi · aduersus
blasphematores baptismatis ī mittit · qs
ds concitat ut sarra uerberet agar; Cognoscat
se agar · ponat cornucē · qua cū humiliata
discedat a domina sua · occurrit ei angls &
dic · Quid ē agar ancilla sarre · cū questa eet
de dña sua · qđ audit ab angło · Redi ad do
minā tuā; Ad hoc g affligitur · ut reddat ·
Atq; ut dña reuerenter · qa ples ei sic filii iacob
cū frib; hereditatē tenebit · Mirant aūt qi cō
mouent potestates xpiane ad ūs detestando
dissipatores ecclē · Si non g mouerent · quo
modo redderent rationē de impio suo dō · In
tendat caritas tua; Quid dicā · qua pena

hoc ad regem sathj xpianos · ut tēporib⁹ suis
pacata uelint matrē suā ecclām unde spā
lū nati sunt; Legim⁹ damihel uisionē de
sta pphica; Tres pueri in igne laudauer⁹ dñm;
Unde ē nabuchodonosor rex laudantes de
um pueros · & circa eos ignē innocentē; Et
cū ammiratus eēt · qd ait nabuchodono
sor rex? Non ut iudeus ut circūcisus · ille
q statuā suā erexerat · & ad eā adorandā os
gs cogebat · tam laudib⁹ trium puerō⁹ cō
motus ut ubi uid⁹ maiestatē dī ꝑsentis in
igne · qd ait? Et ego ꝓpono decretū oīb⁹
tribus & linguis in oī tra · Quale decretū
q cūq⁹ dixerit blasphemiā in dñm sedrach
misach · & abdenago · in unūquēq⁹ eor⁹
cor⁹ indispositionē · Ecce quomodo seruit rex
alienigena ne blasphemet dñs ihl · qa po
tuit tres pueros de igne libare · & nolunt ut
seruant reges xpiani qa xpc ex sufflat · aq
non tres pueri sed orb tra cū ipsis regib⁹ a
gehenna igne libant? Illa trē illi pueri frustrē
ma libati sunt ab igne tpali; Nunqd nō ip
se ē dñs machabeor⁹ · qui trium pueror⁹? Illos
ab igne libauit · illi uictorinus igneis corpo
re defecerunt · sed in legitimis mandatis
suo permanser⁹; Illi apte libati sunt · illi oc
culte coronati sunt; Plus ē libari de flāma
gehennarum · quā de fornace potestatis hu
mane; Dig nabuchodonosor Laudauit &
ꝑdicauit · & glām dedit dō qui libauit tres pueros de
igne? Tanta glia dēt ut decretū mutet pregnū
sui quicq⁹ dixerunt blasphemiā in dñm sydrac
misac & abdenago · in unūquēq⁹ eor⁹ cor⁹
ꝓpositionem · Quom ista regē nō mouerit qn
tres pueros attendunt libros de flāma · s; se ip
sos libros de gehenna? Quando uidet xpm
aq libatis exsufflari xpianos · qn audiunt
dia xpiano · die ñre ē xpianū · talia facere
uolunt · s; alii talia pti nolunt; Nā uidet
q̄ fiunt · q̄ fiunt? Occidit aīas · af
fligunt in cōpōe; Sepit nā mortes facium⁹ · &
tpale se ꝓpter equerunt · & tm q̄s patiunt? ꝓ
fess⁹ nob nescio quo in persecutione suo martyr
res; Ecce marculi de petra ꝓcipitat ē · & ec
ce donat⁹ magalensis in puteū missus ē · Quan
do potestates romane talia supplicia decre
uer⁹ ut ꝓcipitarent hoēs · Qd aūt respon
dent mihi · qd sit gestū nescio · tm qd traditi mi
qe ipsi se ꝓcipitaue⁹ · & potestates infama
uer⁹; Recordem⁹ ē si uer⁹ nē potestatū roma
nor⁹ · & tuā eam⁹ cui credendū sit; Dicunt
mihi · illo⁹ se ꝓcipitasse; Si ñ sunt discipli ipsor⁹

qse modo de saxis nullo ꝓsequente ꝓcipi
tant · ñ crēdam⁹; Quod mirū si fecer⁹ illi qd
solent · Nā potestates romane nunqua
talib⁹ supplicib⁹ use sunt; Hi enī non potant oc
cidē aptē · sed illi qse mortuo colli uoluer⁹ ·
famosiorē mortē non inuener⁹ · postremo
qcqd illud ē in nouū · & si passa es ō pars
domini corporalē afflictionē ab ecclā ca
tholica · sarra pasa ē · agar; Redi addomi
natā · Loq qdem necessarius aliquando
diuitib⁹ nō tenuit ut totū tertiū euangelice
lectionis exponi minime ualeam⁹; Tris sufficiat
uterum carnaturē · ne hec que dicta
sunt · dicendo alia excludamur de
cordib⁹ uris; Hec tenete · talia dicite · flā
mantes illuc ꝓcedite · accendite frigidos ·

EXPLICIT OMELIA UNDECIMA ·

Habeo quod scriptum est · Quod natū est de car
ne caro est · & q̄ natum ex spū spūs est · Usq; ad
id quod ait · Q aūt facit ueritatē uenit ad lucē ·
ut manifestent⁹ eius opa · quia in dō sunt facta ·

IN CHRĪ OMELIA DUODECIMA ·

Habeo quod he
sterno die inten
tam fecimus cartā
tem ueram · intellegi
mus uos alacrius
& numerosius con
uenisse; Sed inter
lectionis euangelice exordium sermonem
debitum reddamus si placet; deinde au
diet caritas una de pace ecclē uel quid
egerimus · uel quid adhuc agendū speremus; Nunc ergo tota uigemo cordis ·
ad euangliū ponatur · nemo aliunde co
gitet; Si enim qui totus adest unū ca
put · qui se ꝓcogitationes diuersas di
uidit · nonne & qd cēperat fundit? Meminit aūt caritas una dominico
preterito quantum dominus ad unita
tem dignatus est · disseruisse nos de
spirituali regeneratione; Quam lectī
onem dob uterum legi fecimus · ut
que tunc non dicta sunt · in xpi nomi
ne ad iuuandas orationib⁹ uris · im
pleamus; Regeneratio spūalis una est ·
sicut generatio carnalis una est; Et
qd nichodemus dño ait · uerū dixit ·
quia non potest homo cum sit senex
redire rursus in uterum matris sue &
nasci; Ille quidem dē quia homo cū
sit senex hoc non potest · quasi & si un

fans esse posset. Omino enim non
potest. siue recens ab utero. siue
annosa iam ætate redire rursus in
materna uiscera et nasci. Sed sic
ad natiuitatem carnalem ualent
muliebria uiscera ad semel parien
dum. sic ad natiuitatem spiritalem
ualent uiscera ecclesie. ut semel quisque
baptizetur. Propterea ne quis for
te dicat. sed iste in heresi natus est.
et iste in scismate natus est. Ampu
tata sunt omnia si meministis. que
uobis disputata sunt de tribus patribus
nostris quorum dominus dici uoluit. Non quia
soli erant. sed quia in solis expleta est
integritas significandi populi futuri.
Inuenimus enim natum de ancilla.
et exheredatum. Natum de libera. here
dem. Rursus inuenimus natum de
libera exheredatum. natum ex ancilla
heredem. Natus de ancilla exheredatus.
hismahel. Natus de libera heredes. ysa
ac. Natus de libera exheredatus. esau.
Nati de ancillis heredes. filii iacob. In
illis itaque tribus patribus. omnis futuri po
puli figura perfecta est. Nec immerito
dominus inquid. ego sum dominus abraham et dominus
ysaac. et dominus iacob. hoc nomen michi in
quid in eternum. Magis meminerimus
quid promissum sit ipsi abrahe. hoc enim
promissum est ~~abr~~ ysaac hoc promissum
est iacob. Quid inuenimus. In semi
ne tuo benedicentur omnes gentes. Credi
dit tunc unus. quod nondum uidebat.
Uident homines. et excecantur. Comple
tum est in gentibus quod promissum est
uni et separantur a communione gen
tium. qui et quod impletum est. uidere
nolunt. Sed quid eis prodest quia uidere
nolunt. uident uelint nolint. Aperta
ueritas. clausos oculos ferit. Respon
sum est nicodemo. quia ex eis erat qui
crediderant in ihesum. et ipse ihesus non se
credebat eis. Quibus dam enim non se cre
debat cum iam in illum credidissent.
Sic habes scriptum. Multi crediderunt
in nomine eius. uidentes signa que
faciebat. Ipse autem ihesus. non credebat
semetipsum illis. non enim opus habe
bat ut quis testimonium perhiberet de
homine. ipse autem sciebat quid esset in ho
mine. Ecce iam illi credebant in ihesum.

et ipse ihesus non se credebat eis. Quare.
Quia nondum erant renati ex aqua et
spiritu. Unde ortati sumus. et hortamur
fratres nostros cathecuminos. Si enim interro
gemus eos. iam crediderunt in hihesum.
sed quia nondum carnem eius et san
guinem accipiunt. nondum se illis
credit ihesus. Quid faciant ut se illis credat
ihesus. Renascantur ex aqua et spiritu. proferat
ecclesia quod parturit. Concepti sunt.
edantur in lucem. Habent ubera qui
bus nutriantur. non timeant.
[illegible] ne nati suffocentur. ab uberibus
maternis non recedant. Nullus potest
homo redire in matris uiscera et iterum
nasci. Sed de ancilla nescio quis natus est.
Numquid tunc quia nati sunt de ancil
lis. redierunt in uterum liberarum ut
denuo nascerentur. Semen abraham in his
mahele. et ut posset abraham facere fili
um de ancilla. uxor auctrix fuit. Natus
est ex semine uiri. et non utero. sed solo
placito uxoris. Numquid quia ex ancilla
ideo exheredatur. Si propterea exheredatus
quia de ancilla natus. nulli ancillarum
filii admittentur ad hereditatem. filii iacob
admissi sunt ad hereditatem. Ismahel
autem non. quia ex ancilla natus exhe
reditatus. sed quia superbus matri. super
bus in filium matris. Mater enim eius. ma
gis sarra quam agar. Illius uterus accom
modatus. illius uoluntas accessit. Non
faceret abraham quod sarra nollet. Ma
gis ergo ille filius sarre. Sed quia super
bus in fratrem. et superbus ludendo. Luden
do. quia deludendo. Quid ait sarra.
Eice ancillam et filium eius. non enim
heres erit filius ancille cum filio meo
ysaac. Non ergo uiscera ancille eiece
runt eum foras. sed cer uix seruili.
Et si liber superbus sit. seruus est. Et quod
peius est male domine ipsius superbie.
Itaque fratres mei respondete homini non
posse rursus nasci hominem. Responde
te securi. non posse rursus nasci homi
nem. Quicquid iterum fit. illusio est.
quicquid iterum fit. lusus est. Ismahel
ludit. foras mittitur. Animaduertit
enim eos sarra ludentes. ait scriptura
et dixit abrahe. Eice ancillam et filium eius.
Displicuit sarre lusus puerorum. aliquid
nouum uidit pueros ludere. Nonne

optant hoc qꝫ filios habent uidere
ludentes filios suos. Vidit illa & im
pbauit. Nescio quid uidit in lusu.
Illusionē uidit in illo lusu. Anī ad uer
tit seruu supbiā. displicuit illi & eiec
foras. Nati de ancillis. impbi mittun
tur foras. Hati ergo de ancillis. ad he
reditatem ad mittuntur. iacob. & na
tus de libera. mittit nō foras esau.
Nemo ergo presumat quia de bonis na
scitur. nemo presumat qa pscos bap
tizat. Adhuc caueat ne non sit iacob
sed esau. Hoc ergo fit dixerim. melius
est ab hominib; sua querentib; & mu
dum diligentib;. quod significat no
mē ancillę baptizari & spāliter quę
rere hereditatem xpi ut sit tamquam
filius iacob de ancilla.
Quam baptizari pscos & supbire ut sit
esau foras mittendus quia uis natus
ex libera. Hec fit tenete. Nonuos pal
pamus nulla spes uīa in uob sit. nec no
bis blandimur. nec uobis. unus quis
q; suam sarcinam portat. Nūm est di
cere ne male iudicem. uīm est audire
& corde audire. ne exigatur quod da
mus. Immo quando exigitur. Iuenī
inuenīt. non dem mentium. Die
dns nicodimo & exponit ei. Amen
amen dico tibi nisi quis renatus fuerit
ex aqua et spū non potest introire in re
gnum dei. Tu inquid carnalem gene
rationem intellegis cum dicas. num
quid potest homo redire in uiscera ma
tris sue. Ex aqua et spū oportet ut na
scat ppt regnum dī. Si ppt hereditatem
patris hominis temporalis nascitur.
nascat ex uiscerib; matris carnalis. Et
si ppt hereditatē patris dī sempitnā. na
scatur ex uiscerib; ecclę. Generat puto
rem filiū pat morturus successurum.
Generat deus de ecclā filios non successu
ros sed secum mansuros. Et sequitur.
Quod natum de carne caro est. & quod
natum ē de spū. spūs est. Spiritalit ergo
nascim. & in spū nascam. Verbo & facta
mundo adest spūs ut nascam. spūs inuisibili
ter adest unde nasceris. Sequit enī et
dicit. Non mireris quia dixi tibi.
oportet uos nasci denuo. Spūs ubi uult
spirat. & uocem eius audis. & nescis
unde ueniat & quo uadat. Nemo ui
dit spm. & quomodo audimus uocē
spiritus. Sonat psalmus uox ē spūs.
Sonat euangliū uox est spūs. Sonat
sermo diuinus. uox est spūs. Vocem ei
audis & nescis unde ueniat & quo ua
dat. sed si nascaris ex tu de spū. hoc
eris ut ille. Qui non est natus adhuc
de spū. nescit unde ueniat et quo eat.
Hoc enī secutus ait. Sic ē omis qui nat
est ex spū. Respondit nicodemus & di
xit ei. Quomodo possunt hec fieri.
Et re uera. carnalit intellegebat. unde
lo fiebat quod dixerat dns. Vocem spūs
audiebat. & nesciebat unde ueniebat.
& quo ibat. Respondit ihs & dix. Tu
es magister in isr. & hec ignoras. Ofit.
quid putamus dīm huic magistro inde
oy quasi insultare uoluisse. Houerat
dns quid agebat. Volebat illum nasci
de spū. nemo ex spū nascit. nisi humil
fuerit. quia ipsa humiltas fac nasci nos
de spū. quia ppe est dns obtritis corde.
Ille magisterio inflatus erat. & alicuius
momenti sibi esse uidet quia doctor
erat iudeorum. Deponit ei supbiā. ut
possit nasci de spū. insultat quasi indoc
to. num quia supior multi uidet dns.
Quid magnum deus ad hominē. uertas
ad mendacium. Maior xpc quā nicodr
mus dicadebet. & dicapotest. Cogitan
dum est. Si diceret maior xpc quā an
geli. ridendum erat. Incomparabilit
enī maior omi creatura. ppq̄ facta est ois
creatura. Sed exagitat supbiam hominī.
Tu es magister in isr. & hec ignoras. Tam
quam dicens. ecce nichil nostri prin
ceps supb; nascere ex spū. Si enī natus
fueris ex spū. uasdī tenebis ut humi
litatem sequaris xpi. Si enī altus est
sup omīs angelos. quia cum in forma dī
esset. non rapinā arbitratus est ee eq̄lē
dō. Sed semetipsum exinaniuit formam
serui accipiens. in similitudine homi
num factus. & habitu inuentus ut ho
Humiliauit semetipsum factus obedi
ens usq; ad mortem. Et ne mortis genus
tibi aliquod placeat. mortem autem
crucis. Pendebat & insultabatur ei de
cruce descendē. Poterat. sed differebat
ut de sepulchro resurgeret. Pertulit su-

pbos seruos dñs · medicos egrotos ·
Si hoc ille · quid illi quos oportet nasci ex
spu̅ · Si hoc ille uerus magister in ce
lo · non hominu̅ tantum sed et angelo
rum · si enī docti sunt angli · uerbo dī
docti sunt · Si uerbo dī docti sunt · que
rite unde docti sunt · et inuenietis ·
In principio erat uerbum · et uerbum erat
apud dm̄ · et ds̄ erat uerbum · Tollit̄ hom
ni ceruix · sed aspera et dura · ut sit lenis
ceruix ad portandum iugum xp̄i de quo
dicitur · Iugum meū lene est · et sarcina
mea leuis est · Si terrena dixi uobis
et non creditis · quomodo si dixero uob̄
celestia credetis · Que terrena dixit frs̄ ·
Nisi quis natus fuerit denuo · terrenū
est · Sps̄ ubi uult spirat · et uocē eius au
dis · et nescis unde ueniat et quo eat ·
terrenum est · Si enī de isto uento dicēt
sicut non nulli intellexerunt cum quereretur
ab eis · quid terrenum dixerit dñs cum ait ·
si terrena dixi uobis et non creditis · quomo
si celestia dixero credetis · Cum ergo quere
retur a quib; dam · quid terrenum
dixerit dominus · angustias passi sunt
dixerunt · Quod ait sps̄ ubi uult spi
rat et uocem eius audis et nescis un
de ueniat et quo eat · de uento isto
dixit · Quid enī nominauit terrenū ·
loquebat̄ de generatione spirituali · se
cutus ait · Sic et omīs qui natus est
ex spu̅ · Deinde frs̄ quis nr̄m non uide
at · uerbi gratia austrum euntem a
meridie ad aquilonem · aut alium
uentum uenientem ab oriente et occi
dente · Quomodo ergo nescimus unde
ueniat et quo eat · Quid ergo dixit ter
renum quod non credebant homines ·
An illud q̄ de templo suscitando dixerat ·
Corpus enim suum de terra acceperat ·
et ipsam terram de terreno corpore su
sceptam parabat suscitare · Non ei cre
ditum est terram suscitaturo · Si t̄re
stria inquid dixi uobis et non creditis ·
quomodo si celestia dixero credetis · hoc
est · si non creditis qa templum possum
suscitare de iectum a uobis · quomodo
credetis quia p spm̄ possint homines re
generari · Et sequit̄ · Et nemo ascen
dit in celum · nisi qui de celo descend̄ ·
filius hominis qui est in celo · Ecce

hic erat · et in celo erat · hic erat in
carne · et in celo erat diuinitate · im
mo ubiq; diuinitate · Natus de matre ·
non recedens a patre · Due natiuitates
xp̄i intelleguntur · Vna diuina · alta
humana · Vna per quam efficeremur ·
altera p quam reficeremur · Ambe mi
rabiles · Illa sine matre · ista sine patre ·
Sed quia de adam corpus susceperat ·
quia maria de adam · ipsumq; corp̄
suscitaturus erat · Terrenum quid dā
dixerat · soluite templum hoc · et trib;
dieb; suscitabo illud · Celeste autem qd
dam dixit · nisi quis renatus fuerit ex
aqua et spu̅ non uidebit regnum dei ·
Heia itaq; frs̄ · deus uoluit ēē filius ho
minis · homines uoluit esse filios dī ·
Ipse descendit ppt̄ nos · nos ascendam̄
ppt̄ ipsum · Solus enim descendit et
ascendit · quia hoc ait · nemo ascendit
in celum nisi qui de celo descendit fili
Non ergo ascensuri sunt in celum quos
facit filios dī · Ascensuri plane · hec
uobis pmissio est · Erunt equales an
geli dī · Quomodo ergo nemo ascend̄
nisi qui descendit · Quia unus descen
dit · unus ascendit · Quid de ceteris ·
quid intelligendum · nisi quia in mē
bra eius erunt · ut unus ascendat · Ppt̄
ea sequit̄ · Nemo ascendit in celum ni
si qui de celo descendit filius hominis
qui est in celo · Miraris quia et hic erat
et in celo · tales fecit discipl̄os suos ·
Paulum audi apl̄m dicentem · Nr̄a aut̄
conuersatio in celis est · Si homo paul̄
apostolus ambulabat in carne in terra
et conuersabatur in celo · ds̄ celi et
t̄re non poterat ēē et in celo et in terra ·
Si ergo nemo nisi ille descendit et ascen
dit · que spes est ceteris · Ea spes est
ceteris · quia ille ppt̄ea descendit · ut
in illo et cum illo unum essent · qui per
illum ascensuri essent · Non dicit et
seminib; ait apostolus tamquam in
multis · sed tamquam in uno et semini
tuo quod est xp̄c · Et fidelib; ait · Vos
autem xp̄i · Si autem xp̄i · ergo semen
abrahe estis · Quod dixit unum · hoc
dixit ēē om̄s nos · Ideo in psalmis
aliquando plures cantant · ut ostenda
tur quia de pluribus fit unus · Aliquan

do unus cantat · ut ostendatur
quid fiat de pluribus propterea unus
sanabatur in illa piscina · et quis
quis alius descendebat non sana
batur · Ergo iste unus commendat
unitatem ecclesie · Ve illis qui oderunt
unitatem · et partes sibi faciunt
in hominibus · Audiant illum qui
uolebat eos facere unum in uno
ad unum · Audiant illum dicen
tem · Nolite uos facere multos ·
Ego plantaui · apollo rigauit · sed
deus incrementum dedit · Et neque qui
plantat est aliquid · neque qui ri
gat · sed qui incrementum dat deus ;
Illi dicebant · ego sum pauli · ego
apollo · ego cephe · Et ille · Diuisus
est xpus · In uno estote · unum esto
te · unus estote · Nemo ascendit
in celum nisi qui de celo descen
dit ; filius hominis qui est in celo ·
Ecce uolumus esse tui dicebant pa
ulo · Et ille · Nolo sitis pauli · sed
eius estote cuius est uobiscum paulus ·
Descendit enim et mortuus est · et
ipsa morte liberauit a morte · Mor
te occisus · mortem occidit · Et nostis
fratres quia mors ista · per diaboli inuidiam
intrauit in mundum · Deus mortem non
fecit · scriptura loquitur · nec letatur
in quid in perditione uiuorum · Creauit
enim ut essent omnia · Sed quid ibi ait ?
Inuidia autem diaboli · mors intrauit
in orbem terrarum · Ad mortem a dia
bolo propinatam · non ueniret homo uiuus
adductus · Non enim cogendi poten
tiam diabolus habebat · sed persuaden
di uersutiam · Non consentires · Nichil
inuexerat diabolus · Consensio tua ·
o homo te perduxit ad mortem · A morta
li · mortales nati · Ex mortalibus · mor
tales facti · Ab adam omnes homines mor
tales · Ihesus autem filius dei · uerbum dei
per quod facta sunt omnia · unicus equa
lis patri · mortalis factus est · quia
uerbum caro factum est · et habitauit
in nobis · Ergo mortem suscepit · et mor
tem suspendit in cruce · et de ipsa mor
te liberantur mortales · Quod in figura
factum est apud antiquos · commemo
rauit illud dominus · Et sicut in quod

moyses exaltauit serpentem in here
mo · ita exaltari oportet filium hominis ·
ut omnis qui credit in eum non pereat
sed habeat uitam eternam · Magnum
sacramentum · Et qui legunt nouerunt ·
De inde audiant uel qui non legerunt ·
uel qui forte lectum siue auditum obli
ti sunt · Prosternebatur in heremo popu
lus ihesu morsibus serpentium · fiebat ma
gna strages multarum mortium · pla
ga enim dei erat corripientis et flagellan
tis ut erudiret · Demonstratum est ibi
magnum sacramentum rei future · Ipse
dominus testatur in hac lectione ut
nemo possit aliud interpretari quam
quod ipsa ueritas de se indicat · Dictum
est enim ad moysen a domino · ut fa
ceret eneum serpentem et exaltaret in
ligno in heremo · et ammoneret popu
lum israel · ut quisquis morsus esset a ser
pente · illum serpentem in ligno exal
tatum attenderet · Et factum est ·
Mordebantur homines · intuebantur ·
sanabantur · Quid sunt serpentes mor
dentes ? peccata de mortalitate carnis ·
Quid est serpens exaltatus ? mors domini
in cruce · Quia enim a serpente mors ·
per serpentis effigiem figurata est mors ·
Morsus serpentium letalis · mors domini uitalis ·
Attenditur serpens · ut nichil ualeat serpens ·
Quid est hoc ? attenditur mors · ut nichil
ualeat mors · Sed cuius mors ? Mors
uite · si dici potest mors uite · immo quia
dici potest · mirabiliter dicitur · Sed
numquid non erit dicendum · quod fu
it faciendum ? Ego dubitem dicere quod
dominus pro me dignatus est facere ?
Nonne uita xpc ? et tamen mortuus xps ·
sed in morte xpi · mors mortua est ·
Quia uita mortua occidit mortem · ple
nitudo uite · deglutiuit mortem · ab
sorta est mors in xpi corpore · Sic et nos
dicemus in resurrectione quando iam
triumphantes cantabimus · Ubi est mors
contentio tua ? Ubi est mors aculeus tu
us ? Interim modo fratres ut a peccato sa
nemur · xpm crucifixum intueamur ·
Quia sicut moyses in quid exaltauit ser
pentem in deserto · sic exaltari oportet
filium hominis · ut omnis qui credit
in eum non pereat · sed habeat uitam

eternam

Quomodo qui intuebantur illum ser
pentem non peribant morsibus ser
pentium · sic qui intuentur fide mor
tem xpi · sanantur a morsibus peccatorum ·
Sed illi sanabantur a morte ad uitam
temporalem · hic autem ait · ut habe
ant uitam eternam · Hoc enim inter e
inter figuratam imaginem · et rem
ipsam · figura prestabat uitam tempo
lem · res ipsa cuius illa figura erat pre
stat uitam eternam + · Non enim misit deus
filium suum in mundum ut iudicet mun
dum · sed ut saluetur mundus per ipsum ·
Ergo quantum in medico est · sanare uen
egrotum · ipse se interimit · qui precepta
medici obseruare non uult · Venit sal
uator ad mundum · quare saluator dictus
est mundi · nisi ut saluet mundum · non
ut iudicet mundum · Saluari non uis ab
ipso · ex te iudicaberis · Et quid dicam iu
dicaberis · uide quid ait · Qui credit in
eum non iudicatur · quia non credit quid dicturus spa
bas nisi iudicatur · Iam inquid iudicatus
est · Nondum apparuit iudicium · sed
iam factum est iudicium · Nouit enim
dns qui sunt eius · Nouit qui permaneant
ad coronam · qui permaneant ad flammam ·
Nouit in area sua triticum suum · nouit et pa
leam · Nouit et segetem · nouit zizaniam ·
Iam iudicatus est qui non credit · Quare
iudicatus · quia non credit in nomine un
geniti filii dei · Hoc est autem iudicium · quia
lux uenit in mundum · et dilexerunt
homines magis tenebras quam lucem ·
Erant enim eorum mala opera · Fratres mei quorum opera
bona inuenit dominus · Nullorum · Omnia
opera mala inuenit · Quomodo ergo quidam
fecerunt ueritatem et uenerunt ad lucem ·
Et hoc enim sequitur · Qui autem facit ueritatem
uenit ad lucem · ut manifestentur opera eius
quia in deo sunt facta · Quomodo ergo qui
dam bonum opus fecerunt ut uenirent
ad lucem · idest ad xpm · Et quomo
do quidam dilexerunt tenebras · Si enim omnes
peccatores inuenit · et omnes a peccato sa
nat · et serpens ille in quo figurata est
mors dni eos sanat qui morsi fuerant ·
et propter morsum serpentis erectus est ser
pens · Idest mors domini propter mortales
homines quos inuenit iniustos · Quo
modo intellegitur · hoc est iudicium quoniam

lux uenit in mundum et dilexerunt
homines tenebras magis quam lu
cem · erant enim eorum mala opera · Quid
est enim hoc · quorum enim erant bona opera ·
Nonne uenit ut iustificet impios ·
Sed dilexerunt inquid tenebras ma
gis quam lucem · Ibi posuit uim · mul
ti enim dilexerunt peccata sua · multi confessi sunt peccata
sua · Qui confitetur peccata sua · et accusat
peccata sua · iam cum deo facit · Ac
cusat dns peccata tua · si et tu accuses
coniungeris deo · Quasi duae res sunt
homo et peccator · Quod audis homo
dns fecit · quod audis peccator · ipse
homo fecit · Dele quod fecisti · ut dns
saluet quod fecit · Oportet ut oderis te
opus tuum · et ames in te opus dei · Cum
autem ceperit tibi displicere quod
fecisti · inde incipiunt bona opera
tua · qui accusas mala opera tua ·
Initium operum bonorum · confessio
est operum malorum · Facis ueritatem
et uenis ad lucem · Quid est facis ueri
tatem · non te palpas · non tibi blan
diris · non te adulas · non dicis iustus
sum cum sis iniquus · et incipis facere
ueritatem · Uenis autem ad lucem ut ma
nifestentur opera tua · quia in deo sunt
facta · Quia et hoc ipsum quod tibi
displicuit peccatum tuum non tibi dis
pliceret · nisi dns tibi luceret · et eius ue
ritas tibi ostenderet · Sed quia etiam am
monitus diligit peccata sua · odit amo
nentem lucem · et fugit eam ut non ar
guantur opera eius mala que diligit · Qui
autem facit ueritatem · accusat in se mala sua
non sibi parcit · non sibi ignoscit · ut dns
ignoscat · Quia qui uult ut dns ignoscat
ipse agnoscit et uenit ad lucem · Cui gratias
agit quod illi quid in se odisset ostenderit
dicit dno · Auerte faciem tuam a peccatis
meis · Et qua fronte dic · nisi iterum di
cat · quoniam facinus meum ego agnosco ·
et peccatum meum contra me est semper · Sit
ante te · quod non uis esse ante dm · Si autem
post te feceris peccatum tuum · retorquet
tibi illud dns ante oculos tuos · et tunc
retorquet · quando iam penitentiae fructus
nullus erit · Currite ne tenebre uos com
prehendant · Fratres mei euigilate ad salutem
uram · euigilate cum tempus est · nullus
retardet a templo dei · nullus retardet

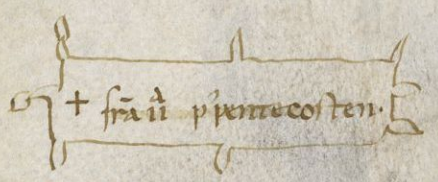

ab opere domini · nullus auocetur ab oratione continua · nullus a solita deuotione fraudetur · euigilate cum dies est · Lucet dies · xps est dies · Paratus est ignoscere reis · sed agnoscentib; · Iunire aut defendere se et iustos esse iactantes · & putantes se aliqd cum nichil sint · In hoc lectione aut eius — & in mia eius qui ambulant · etiam libari pis ab illis tenalib; & grandib; peccatis qua tua sunt facinora hominum · homicidia · furta · adulteria · ppt illa que minuta uidem esse peccata · linguae · aut cogitationum · aut immoderationis reb; concessis · facit uenia tem confessionis · & uenit ad lucem inopib; bonis · quoniam minuta plura peccata sine neglegantur occidunt · Minute sunt guttae que flumina implent · Minuta sunt grana arene · sed si multa harena imponatur: premit · atq; opprimit · hoc facit semina neglecta · quod facit fluctus minens · Paulatim pfectina ruinat · sed diu minando et non cessando · mergit nauem · Quid est autem cauere · nisi bonis opib; agere ne obruant peccata · gemendo · redimendo · tribuendo · ignoscendo · Iter aut huius seculi molestum est · plenum e temptationib; Inter eb; p spes ne extollat · inter eb; ad uersis ne frangat · Qui nob; dedit felicitatem huius scti · ad consolationem sua dedit · non ad corruptionem · Iursus quare flagellat iniusto sto · ad emdationem · non ad damnationem fac · Certo patrem erudientem · ne sentias iudicem punientem · Hec cotidie dicamus uobis · & sepe dicenda sunt · quia bona et salutaria sun— ℣. Expt xii · amen

Incipit ooo xiii ·

Beo quod scriptum est · Post hec uenit ihs et discipli eius in iudeam terram · & illic morabatur cum eis & baptizabat · Usq; ad id · Qui habet sponsam sponsus est · amicus aut sponsi qui stat et audit eum & gaudio gaudet · ppt uocem sponsi ·

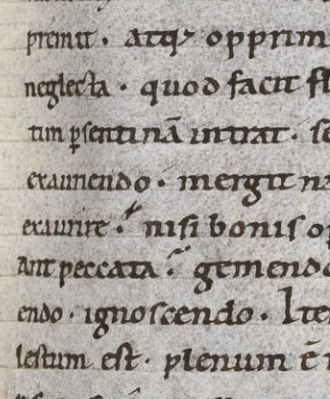

RDO LECTIO NIS EVANGELII ce secundum iohannem · sicut potestis meminisse · qui cum gerrimus pfectus uri ita sequit · ut hec que modo lecta est · hodie nobis tractanda ponatur · Ab ipso principio usq; ad hodiernam lectionem · que supra dicta sunt meministis iam ce tractata · Et si forte in ue multa estis oblit · certe uel officium nrm manet in nra memoria · Que hic audistis de baptismo iohis · & si non teneatis omia · audisse tamen uos credo quod tenetis que dicta sunt · etiam quare spūs scs in columbe specie apparuerit · & quomodo illa nodosissima questio soluta sit · Qa nescio quid quod non nouerat · didicit iohs · in dno p columbam · Cum eum iam nosset quando uenientem ut baptizaretur ait · Ego a te debeo baptizari & tu uenis ad me · Quando ei dominus respondit · sine modo ut impleatur omis iustitia · Nunc ergo ad eundē iohm cogit nos ordo lectionis reuerti · ip se est ille qui p phatus est p isaiam · Vox clamantis in heremo parate uiam dno · rectas facite semitas eius · Tale testimonium reb; uidit dno suo · Et quia ille dignatus est amico suo · dominus q; ipsius & amicus ipsius · phibuit & ipse testimonium iohi · Dre enim de iohanne · Inter natos mulierum non surrexit maior iohe baptista · Sed quia se illi prefert sunt · in hoc quod plus erat iohe · ds erat · Qui aut minor est inquit in regno celoy · maior illo est; Minor natiuitate · maior potestate · Maior diuinitate · maiestate · claritate · tamquam in principio erat uerbum · et uerbum erat apud dm · & ds erat uerbum · Sic aut phibuerat in supiob; lectionib; iohis testimonium dno · ut filiu di quide diceret · dm non diceret · nec tamen negaret · Tacuerat dm · non negauerat deum · sed non omino tacuit om · Fortassis enim · inuenient hoc in hodierna lectione · Dixerat filium di · sed dicti sunt & homines filii di · Dixerat tamq excellentie illius fuisse · ut non ett ipse digns corrigiam calciamenti eius soluere · Iam magnitudo ista · multum dat intelligi · Cuius non erat dignus corrigiam calciamenti soluere · ille quo nemo surrexerat maior inter natos mulierum · Plus erat omib; hominib; & angelis · Nam angelm inuenimus phibuisse · ne homo illi ad pedes caderet · Cum enim quedam in apolypsi angls ostenderet iohi · qui scripsit hoc euangelm · conterritus magnitudine uisionis iohs · cecidit ad pedes angli; Et ille · Surge · ne feceris hoc · Dm adora · nam ego conseruus tuus sum · & fratrum tuoy · Cade ergo sibi ad pedes hominem angls phibuit · Nonne manifestum est · quia supomis angelos e· cuiuslibet homo quo maior nemo surrexit in

Oppt̄ reddari audisse ad nra reddai dnīm ppt̄ sū

natis mulierum dicit indignum se esse
soluere corrigiam calciamenti. Tamen ali
quid euidentius dicat iohannes. quia deus est
dominus noster ihesus xpus. Inueniamus hoc
in presenti lectione. quia forte et de illo can
tauimus. regnauit dominus super omnem ter
ram. Contra quod surdi sunt qui putant
eum in africa sola regnare. Non enim non
non dictum est de xpo. cui dictum est re-
gnauit dominus super omnem terram. Quis est
alius rex noster. nisi dominus noster ihesus xpus. ipse est
rex noster. Et quid audistis in ipso psalmo. re
centi uersu modo cantato. Psallite domino nostro
psallite. psallite regi nostro psallite. Quem
dixit dominum. ipsum dixit regem nostrum. Psallite
domino nostro psallite. psallite regi nostro. psallite in
telligenter. Ne in una parte uelis intellege
re. cui psallis. quoniam rex omnis terre deus. Et
quomodo est omnis terre deus rex. qui uisus
est in una parte terrarum in hierusolima.
in iudea ambulans inter homines natus. sur
gens. crescens. manducans. bibens. ui
gilans. dormiens. fatigatus ad puteum
sedens. comprehensus. flagellatus. spu-
tis inlitus. spinis coronatus. ligno suspen
sus. lancea percussus. mortuus. sepultus.
Quomodo ergo rex omnis terre. Quod uide
batur in loco. caro erat. Oculis meis caro ap
parebat. in carne mortali maiestas in mor
tali occultabatur. Et quibus oculis maiestas
in mortalis penetrata compage carnis po
terit intueri. Est alius oculus. est interior
oculus. Non enim nullos oculos habebat et
tobis quando cecus oculis corporeis filio
dabat precepta uite. ille patri manum
tenebat ut pedibus ambularet. ille filio
consilium dabat. ut uiam iustitie tene
ret. et hac oculos uideo. et hac oculos
intellego. et meliores oculi dantis uite
consilium. quam oculi tenentis manum.
Tales oculos querebat et ihesus. quando ait
phylippo. Tanto tempore uobiscum sum. et
non cognouistis me. Tales oculos querebat
cum ait. Philippe qui me uidet. uidet
et patrem. Isti oculi in intellegentia sunt.
Isti oculi in mente sunt. Adeo cum dixisset
psalmus. quoniam rex omnis terre deus. subiecit
statim. Psallite intellegenter. Quod enim
dico psallite. domino nostro psallite. dominum dico regem
nostrum. Sed regem nostrum. inter homines uidi
stis. tam quam hominem uidistis. passum.
crucifixum. mortuum. Latebat aliquid

in illa carne. quam oculis carneis uidere
non potuistis. Quid illic latebat. psal
lite intellegenter. Nolite oculis querere.
quod mente conspicitur. Psallite lingua. quia inter
uos caro. Sed quia uerbum caro factum est. et ha
bitauit in nobis. Reddite sonum carni. red
dite domino mentis obtutum. Psallite intellegenter.
et uidetis. quia uerbum caro factum est. et
habitauit in nobis. Dicat et iohannes testimonium.
» Post hec uenit ihesus. et discipuli eius in iudeam
» terram. et illic demorabatur cum eis. et bapti
» zabat. Baptizatus baptizat. non eo baptis
mo baptizat. quo baptizatus est. Dat bap
tismum dominus. baptizatus a seruo. Ostendens
humilitatis uiam. et perducens ad baptismum
domini. hoc est baptismum suum. Prebendo hu
militatis exemplum. quia ipse non respuit
baptismum serui. et in baptismate serui. uiam
preparabatur domino. Et baptizatus dominus. uiam se
fecit uenientibus. Ipsum audiamus. Ego sum
uia et ueritas et uita. Si ueritatem queris.
uiam tene. Nam ipsa est uia. quae est ueritas.
Ipsa quo is. ipsa est qua is. Non per aliud is ad
aliud. non per alium uenis ad xpm. per xpm
ad xpm uenis. Quomodo per xpm ad xpm.
Per xpm hominem ad xpm dominum. Per uerbum
carne factum. ad uerbum quod in princi
pio erat deus apud dominum. Ad id quod mandu
cauit homo. ad illud quod cotidie man
ducant angeli. Sic enim scriptum est. Panem
angelorum manducauit homo. Panem celi de
dit illis. Panem angelorum manducauit homo.
Quis est panis angelorum. In principio erat
uerbum. et uerbum erat apud dominum. et deus
erat uerbum. Quomodo panem angelorum
manducauit homo. Et uerbum caro fac
tum est et habitauit in nobis. Sed quia
diximus. manducare angelos fratres. ne pu
tetis morsibus fieri. Nam si hoc intellege
retis. quasi dilaniatus deus quem mandu
cant angeli. Quis dilaniat iustitiam.
Sed rursus michi aliquis dicit. Et quis est
qui manducat iustitiam. Unde ergo beati
qui esuriunt et sitiunt iustitiam. quoniam ipsi
saturabuntur. Cibus quem manducas per carnem
ut reficiaris tu. ille deficit ut reparet te.
consumitur. Manducas iustitiam. et tu
reficieris. et illa integra perseuerat. Quo
modo uidendo lucem istam corpoream
reficiuntur oculi nostri. et res est corporea
que uidetur corporeis oculis. Multi enim
cum fuerint diutius in tenebris. infir

matur acies ipsoꝝ · quasi in eumo lu
cis fraudati oculi cibo suo · luce quippe
pascuntur · de fatigant in eumo & de
bilitant · ita ut ipsam lucem qua refica
untur · uidere non possint · & si diutius
afuerint · extinguunt · tamquam mon
tur ineis ipsa acies lucis · Quid ergo ·
quia tot oculi cotidie luce ipsa pascunt ·
minor fit · Et illi reficiuntur · & ipsa in
tegra pmanet · Si hoc potuit ds de luce co
porea corporeis oculis exhibere · non ex
hibet mundis cordib; lucem infatigabi
lem · integram · pseuerantem · nulla ex
parte deficientem; quam lucem · in prin
cio erat uerbum · & uerbum erat apud
um · Videam si lux est · Cm apud te fons
uite · in lumine tuo uidebim lum · Intra
aliud e fons · aliud lum · sitiens quere
fontem · Et ut puenias ad fontem · que
ris lucem · Et si dies non est · accendis lu
cernam ut ad fontem puenias · Fons ille ·
ipsa e lux · Sitiemus; fons e · ecce lux e ·
Aperiant oculi ut uideant lucem · Apian
tur fauces cordis · ut bibant fontem ·
Quod bibis · hoc cudes · hoc audis · totum
ubi sit ds · quia hoc quę diligis · tui
ubi est · Si uisibilia ad tendis · nec panis
deus · nec aqua e ds · nec lux ista est ds ·
nec uestis e ds · nec dom e ds · Omia enim
hec uisibilia sunt · & singula sunt · Qd
e panis · nhoc e aqua · et q e uestis · non
hoc e dom · & q sunt ista · nhoc est ds · ui
sibilia enim sunt · Ds ubi totum e · Si esuri ·
panis tibi est · Si sitis · aqua tibi est · Si
in tenebris es · lum tibi est — Quia incor
ruptibilis manet; si nudus es in mor
talitate · uestis tibi est · cum corruptibi
le hoc induerit incorruptionem · & mo
tale hoc induerit immortalitatem · Omia
possunt dici de do · & nichil digne dici de
do · Nichil latius hac inopia; quem
congruum nom · non inuenis · Quem
quomodo ducere omia · inuenis · Quo si
mile agnus · & leo · de xpo utrumq dictum
est · Ecce agnus di · Quomodo leo · de
leo de tribu iuda · Audiam iohem · Bap
tizabat ihs · Dicamus quia baptizabat
ihs · Quomodo ihs · Quomodo dns · quom
di filius · quomodo uerbum · Sed in ibi
caro factum est · Erat aut et iohes bapti
zans in enon · iuxta salim · Locus q da ·

nam intellegitur quia lacus erat · quia
aque multe erant ibi · & ueniebant &
baptizabant · Nondum enim missus erat
in carcerem iohs · Si memini stis · ecce
iterum dico · Dixi quare baptizabat iohs ·
quia oportebat ut baptizaretur dns ·
Quare oportebat ut dns baptizaretur ·
Quia multi contempturi erant baptismum ·
eo quod maiore gra prediti uiderent ·
cum uiderent alios fideles · verbi gra · iam
continent uiuens catheciminus · con
tempneret coniugatum · & diceret se meli
orem · cum ille sit fidelis · ille cathecimi
nus posset dicere in corde suo · Quid m
op e baptismum accipe ut hoc habeam q
et iste · qm melior sum · Ne ergo ceruix
ista precipitaret quosdam de meritis suis
iustitie sue plurimum elatos · baptizari
uoluit dns ad seruo · tamquam alloquens
filios capitales · Quid uos extollitis ·
quid erigitis · quia habetis · ille prudentia ·
ille doctrinam · ille castitatem · ille for
titudinem patientie · Num quid tamen
habere potestis quantum ego quidem · &
tamen ego baptizatus sum a seruo · uos de
dignamini a no · hoc est ut impleatur ois iustitia
Sr dicalicq S. Sufficiebat ergo ut baptizaret
um iohs · Quid op erat · ut alii baptiza
rent a me · Et hoc dicim quia si solus dns
baptizaretur a me · non de eet ista cogita
tio hominib; quod meliorem habebat bap
tismum iohs quam dns · Diceret enim · usq
adeo magnum erat baptisma quod habuit
iohs · ut solus xps illo digm fuerit baptiza
ri · Ergo ut ostenderetur melior baptisma
quod daturus erat dns · & ille tamquam
seruus intellegeretur · illud tanquam dni ·
Baptizatus e dns · ut preberet humilitatis
exemplum · Non solus aut baptizatus est
ab eo · ne baptisma iohis melior baptisma
te dni uideretur · Ad hoc autem uia prebu
it dns mr ihs xps · sic audistis fres · ne quis
arrogans · quod habeat habundantiam ali
cuius gre · dedignaretur baptizari baptis
mate xpi dni · Quantum cumq enim cathe
cuminus pficiat · ad huc sarcinam iniqta
tis sue portat · Non illi dimittitur · nisi
cum uenerit ad baptismum · Quomodo
non caruit populus israhel populus egyptiorum · ni
si cum uenisset ad mare rubrum · sic pec
catorum pressura nemo caret · nisi cum ad

& nichil dimittit peccatum nisi bap°

fontē baptismatis uenerūt · Facta ē
ergo quēstio ex discipl̄is iohis cū iudeis
de purificatione · Baptizabat iohs ·
Baptizabat xp̄c · Mota sunt discipli io
hannis · cū curr̄ebāt ad xp̄m · ueniebāt
ad iohē · Quēū ueniebant ad iohm · mit re
bat illō ad xp̄m baptizari · Non mit tebāt
ad iohm · qui ex po baptizabant · Turbati
sunt discipli iohis · & cep̄ē quēstionem tē
tare cū iudeis quomodo sōlet fieri · Intellegā
dixisse iudeos · maiorē ee xp̄m · & ad eius
baptismū debere eē cautū · Illi nondū intelle
gentes · defendebant baptismū iohis · Ve
rum est ad ipsum iohm · ut solueret quēsti
onem · Intellegat caritas tua · & hic utilitā
ipsa humilitatis agnoscat · et ostendit utrū
in ipsa quēstione cū errarent homines glo
riari apud se uoluit iohs · fortasse cum dix
uerū dicetis · recte contendimus · baptisma
meū est melior · Nā ut noueritis quod bap
tisma meum est melior · ipsū xp̄m ego bap
tizaui · Poterat hoc dicere iohs baptiza
to xp̄o · quantūlibet si uellet extendere · ha
bebat ubi se extenderet · sed melius noluerat
ap quē humiliaret, quē se uenerat · nascen
dam̄ cedere · illi uoluit confundendo cedere ·
S aliter sua intellegebat in xp̄o ee · Jā dixe
rat supius · nos omis de plenitudine eius acce
pim̄ · Et hoc · constituendum est · Quomodo
ergo omis homines de plenitudine eius accepi
unt nisi ille sit dūs · Nā et si ille homo & non
dūs · de plenitudine dī accepit · cui ipse n
dūs est · Sic aut omis homines de plenitudi
ne ei accipiunt · ille est fons · illi bibentes
qui bibunt fontem · & sitire possunt &
bibere · fons num quam sitit · fons se ipso
non egret · Fonte egent homines ardentes
uiscerib; · aridis faucib; · Currunt ad fon
tem ut reficiant̄ · fons fluit · ut reficiat ·
Ita dns iht̄s · Videamus quid respondent io
hannes · Venerunt ad iohm & dixer̄ ei ·

Rabbi · qui erat tecum trans iordanem · cui
tu testimonium phibuisti · ecce hic baptizat
et omis current ad illum · Hoc est quod dicas ·
non sunt phibendi ut ad te potius ueniant ·
Respondit iohs & dix̄ · Non potest homo ac
cipe quicquā · nisi fuerit ei datum de celo ·
O equo putatis dixisse hoc iohm · de se ipso ·
Quasi homo accepi aut de celo · Intendat cari
tas uā · Non potest homo accipe q̄quā ·
nisi fuerit ei datū de celo · Ipsi uo michi testi
monium phibetis · quod dixerim · ego non sum
xp̄s · Tamquā dicens · Quid uos fallimus · uo
ipsi mihi quomodo p̄posuistis hanc que
stionem · Quid michi dixistis · Rabbi · qui
erat tecū trans iordanem · cui tu testimonium
phibuisti · Nostis ergo quale testimonium illi
phibui · Modo dicturus sum · non ee illū quē
dixi esse · Ego qui aliq̄d accepi de celo · utrū
quid essem · manem me uultis ee · ut loquā
contra ueritatē · Non potest homo accipe q̄
quā · nisi fuerit illi datū de celo · Ipsi uos m̄
testimoniū phibetis quod dixerim · ego filius
xp̄c · Non es tu xp̄s · sed q̄d sim aior illo · quia
tu illum baptizasti · Ō missus sum · ego p̄posi
ille iudex est · Et audi testimoniū multo ue
hementius · multo expressius · Videte quid no
biscum agit̄ · uidete q̄d amare debeam · Vi
dete q̄s aliquē hominem amare p xp̄o · Adul
terum ē · Quare hoc dico · Attendamus uo
cem iohis · poterat in illo errari · poterat ipse
putari q̄d non erat · Respuit a se falsū honorem ·
ut teneat solidam ueritatem · Videte q̄d di
cat xp̄m · quid se · Qui habet sponsam spon
sus est · Casti estote · sponsum amate · Q̄d
aut tuet q̄d · nob dicis · Qui habet sponsā
sponsus ē · Amic aut sponsi qui stat et au
dit eum gaudio gaudet p̄p̄t uocē sponsi ·
Audiit nob onsas m̄r · p motu cordis mei · mit
to cū gemitu plenū ē dicere q̄d uoleo · Sed
obsecro uos p ipsū xp̄m · ut quod dicere n̄ post
tuero · uos cogitetis · Noui cū dolore meum
exprimi satis digne non posse · multos enim
adultēros uideo · qui sponsā tanto p̄tio empta
amatam · fieri am · ut pulchra fieret · illo em
tore · illo liberatore · illo decoratore · possi
dere uoluit · & id agunt uerbis suis · ut
p sponso ament̄ · De illo dictū ē · hic ē q̄
baptizat · Quis huc ext & dic̄ · ego bapti
zo · Quis huc ext & dic̄ · ego quod dede
ro hoc ē scm · Qui huc p̄cedit quid dicat ·
bonum est ubi ut nascaris ex me · Am
cum sponsi audiam̄ · non adultēros sponsi
audiam̄ zelanter · sed non sibi · Tis · regre
dimini corde ad uras dom̄ · carnalia loq̄ ·
terrena loquor · humanum dico p̄p̄t infir
mitatem carnis uē · Multa habet con
iugi · multi habere uultis · multi et si
non uultis habuistis · multa qui omino
coniugi habere non uultis · de coniugio
patrū uiroq; natis est · Nullum cor est · q̄d
iste non tangat affectus · Nullus in rebus

Nota q̄ humilitatē ihū baptizat
a quo humiliter creatura & glorificat

Nota q̄ deplenitudine ihū accepim̄
& probat deus.

humanus. tam deuius a gnē humano ē.
q̄ q̄d tuo n̄ sentiat. Ponite aliquem pere
gre pfectum. cōmdasse amico suo sponsā
suā. uide queso te carus meus es. & ne forte
me absente p me aliqs amet. Qualis g̊ ille
q̄ custodiens sponsam ut uxorē amici sui.
dat q̄ dx̄ opa ut nullus alius amētur. sed si
se amari p amico uoluerit. & uti uolue
rit cōmdatā sibi. quā detestandus uniu
so gn̄i humano apparet. Videat illā aliq̄n
to petulantius p fenestrā attendere. aut
iocari cū aliquo phibe & tāquā zelans.
Uideo zelantē. sed uideā cui. Utrū amico
absenti. an sibi p̄senti. Putate hoc dn̄m
nr̄m ih̄m xp̄m fecisse. cōmdauit amico suo
sponsā suā. peregre pfect ē accipe regnum.
sic ipse dic̄ in euangl̄io. & tm̄ p̄sens ē maie
state. Fallatur amicus qui trans mare pfec
tus est. & si fallit. ue illi q̄ fallit. q̄ cū falle
conant dn̄m. intuentē oīū corda. et oīū se
creta rimantem. Existit aliqs hereticus et
dic̄. Ego do. ego scīfico. ego iustifico. no
lo eas ad illam sectam. Bene quidem zelat.
sed uide cui. Non eas ad ydola. bene zelat.
Non ad sortilogos. bene zelat. Videam cui
zelat. Ego q̄d do sem̄ ē. q̄a ego do. Ego q̄ue
batizo. baptizatus ē. Quem non baptizo.
non ē baptizatus. Audi amicū [illegible] spon
si. Disce zelare amico tuo. Audi uocē illius.
hic ē qui baptizat. Quare tibi uis arrogare
q̄d tuū n̄ ē. Sq̄ ad eo absens ē q̄ hic reli q̄d
sponsā suā. Nescis q̄a ille q̄ a mortuis resur
rex. ad dexterā patris sedet. Si contēpserunt
eū iudi in ligno pendentē. tū contēpnis in
celo sedentem. Nouit frs mei frnitas ūra
magnum dolorē me pati de hac re. sed ut
dixi. dimitto cetera cogitationib; uris. N̄
enī dico si loquar tota die. si plangā tota
die. n̄ sufficio. Non dico si habeā sic dic̄
ppha fontē lacrimar. sed si conuertar in la
crimis. et lacrime mee panes fiant. parū ē.
Redeam. uideam q̄d dic̄ iste. Q̄ habet spon
sam sponsus ē. Non ē mea. non ē mea spon
sa. Non gaudes innuptiis. Immo gaudeo
ait. Amicus aūt sponsi q̄ stat & audit eū. ga
udio gaudet ppt uocē sponsi. Non inquid
gaudeo ppt uocē meā. sed ppt uocē sponsi.
Gaudeo ego in audiendo. ille in dicendo.
Ego enī sū illuminandus. ille lum̄. Ego sum
auris. ille uerbū. Ergo amicus sponsi stat &
audit eū. Quare stat. quia non cadit.

Quare non cadit. q̄a humilis est. Uide stantē
in solido. Non sū dignus corrigiā calciamenti
eius soluere. Bene te humilias. merito n̄ cadis.
Merito stas. merito audis eum. et gaudio gau
des ppt uocē sponsi. Sic et apostolus amicus
sponsi. zelat et ipse non sibi sed sponso.
Audi uocē zelantis zelo dī. uos zelo dixit.
n̄ meo. n̄ michi. sed zelo dī. Unde. quomodo.
quē zelas. ut cui zelas. Desponsaui enī uos
uni uiro uirginē castā exhibere xp̄o. Q̄d g̊
times. quare zelas. Timeo in q̄d ne sic ser
pens fefellit euā astutia sua. sic et uri sensus
corrūpant ~~que~~ a castitate que ē in xp̄o. Oīs
eccl̄a uirgo appellata est. Diuersa ēē mēbra
eccl̄e. diuersis donis pollere uidetis atq̄
gaudere. Alii coniugati. alie coniugate.
Alii uiduati uxoribus. ultra non querunt.
Alie uiduate maritis. ultra non querunt.
Alii integritatē ab ineunte etate conseruant.
Alii uirginitatē suā dō uouerunt. Diuersa s̄
munera. sed om̄s isti. una uirgo ē. Ubi ista
uirginitas. non enī in corpore. In corpore
paucarū feminarū ē. Et si dici uirginitas
in uiris potest. paucorum uirorum scītas. integri
tas etiā corporis ē in eccl̄a. et honorabilius
mēbrum ē. Alia aūt mēbra n̄ in corpore. sed
oīa in mēte seruant uirginitatē. Que ē uirgi
nitas mētis. integra fides. solida spes. sincera
caritas. Hanc uirginitatē timebat ille q̄ ze
labat sponso a serpente corrūpi. Sic enī mēbrū
corporis uiolat. in quodā loco. sic seductio
lingue uiolat uirginitatē cordis. In mēte n̄
non corrūpat. que n̄ uult sine causa tenere cor
poris uirginitatē. Quid g̊ dicā frs mei. & he
tici h̄nt uirgines. & multe sunt uirgines he
reticorum. Videam si sponsum amant. ut uir
ginitas ista custodiat. Cui custodit. xp̄o
inquid. Videam si xp̄o. non donato. Videa
m cui seruat ista uirginitas. Cito pbare pote
stis. Ecce ostendo sponsū. quia ipse se osten
dit. p̄hibet illi testimoniū iohis. hic ē q̄ bap
tizat. O tu uirgo. si sponso huic seruas uir
ginitatē tua. quare curris ad eū qui dicit
ego baptizo. Cū amicus sponsi tui dicat. hic
ē q̄ baptizat. De inde sponsus tuus. totū
orbem tenet. Quare tu in parte corrūperis.
Quis est sponsus. Qm̄ rex om̄s terre ds̄. ipse spon
sus tuus totū tenet. q̄a totū emit. Uide quan
ti emerit. ut intellegas quid emerit. Quod
p̄tiū dedit. sanguinē fudit. Ubi fudit san
guinē suū. In passione. Nonne sponso tuo

cantas · aut cantare te fingis · quando ep̄s̄
est totus orbis · foderunt manus meas et pe
des · dinumerauer̄ omia ossa mea · ipsi uero
considerauerunt et c̄spexer̄ me · diuiserunt
sibi uestim̄ta mea · et sup uestim̄tum meū mi
ser̄ sorte · Sponsa ei · agnosce uestē sponsi
tui · sup quā uestem missā ē sors · Jnīroga
euangl̄m · Vide cui desponsata sis · unde a
quo arras accepias · Jnīroga euangl̄m · Vide
quid ubi dicat in passione dn̄i · Erat ibi tu
nica · Videamus qualis · Desup texta · Desu
p texta tunica quid significat nisi caritatē ·
O desuper texta tunica quid significat nisi uni
tatem · Hanc tunicam attende · quā nec
p̄secutores xp̄i diuiser̄ · Aut enī · Dixer̄ int̄
se · non diuidam eā · sed sortem sup eā mit
tam · Ecce unde audistis in psalmū · ue
stē p̄secutores non diuiser̄ · xp̄ianā ecc̄iam
diuidunt · Sed quid dicā fr̄s · Apte uide a
mus qd emerit · Jbi enī emit · ibi p̄tiū dedit ·
A quanto dedit · si p africa dedit · si mus do
natiste · nō appellem donatiste sed xp̄i
ani · qua xp̄c solā africam emit · Quāquā
nec hic ñ soli donatiste · sed non tacuit in
cōmercio suo qd emerit · Fecit tabulas ·
dō grās · Nonne fefellit · Op̄ est ut audiat
illa sponsa · et ibi intellegit cui uouerit ur
ginitatē · Jbi in ipso psalmo ubi dictū est ·
foderunt man̄ meas · et pedes meos · dinu
merauerunt omia ossa mea · Vbi passio dn̄i
aptissime declarat̄ · Qui psalm̄ 9ō anno legit̄
nouissima ebdomada · intento uniuerso
ppō · Jmminente passione xp̄i · et apud
nos et apud illos psalmus iste legit̄ · Jnten
dite fr̄s mei · quid ubi emit · rettulit̄ tabu
le cōmerciales · Quid ubi emit audite · Cō
memorabunt̄ et conuertent̄ ad dn̄m
uniuersi fines terre · et adorabunt in cō
spectu ei⁹ uniuersę p̄atię gentiū · qm ipsius est
regnū · et ipse dnābit̄ gentiū · Ecce qd
emit · Ecce qm dns rex oīs terre ē sponsus tu
us · Quid ergo · ad pannos tuis deducta tale
iudicē · Agnosce totum emit · et tu dicis
partem hic abes · O placere sponso · o si
non corrupta loqueris · et corrupta q̄ per
ē corde ñ corpore · Amas hominē papo ·
Amas dicentē ego baptizo · Amicū sponsi
non audis dicentē · hic ē q̄ baptizat · Non
audis dicentē · qui habet sponsam sponsus ē ·
Ego non habeo sponsā dix̄ · sed ego sū · Amic⁹ ·
Amic⁹ aut̄ sponsi q̄ stat et audit eum · gaudio
gaudet p̄pter uocem sponsi · Euidenter
ergo fr̄s mei · nichil p̄dest istis seruare ur
ginitatem · habe continentiā · elemo
synas dare · omia illa que laudantur
in ecc̄la nichil illis p̄sunt · qa c̄ scindunt
unitatē · id̄ tunicā illā caritatis · Quod
faciunt deserti · sc̄m tū int̄ illos magnę
linguę · flumina linguarū · nūqd angli
ce loquunt̄ · Mediant amicū sponsi ce
lant̄ sponso · non sibi · Si linguis hominū
loquar et angl̄orum aut̄ caritatem habeā · factus sum
ut ḡa æramen tū sonans · aut cymbalū tinnies ·
Sed qd dicunt · habem⁹ baptismū · habe
sed nostrū · Alius ē habe · alius domina
Baptismū habes · qa accepisti · ut bapti
tus sis accepisti · tamquā illuminatus · si
tam aut̄ ñ tenebrat̄ · Et quando das · mi
nister das · ñ possessor · Greco clamat · nu
dex · p̄ p̄conē loq̄t̄ iudex · et inactus tan
non scribit̄ · Greco dix̄ · sed iudex dix̄ ·
A unde uide q̄ das tuū ē potestatē · Si aut̄
accepisti confer cū amico sponsi · ñ pot
homo accipe qcquā · nisi datū fuerit de
cęlo · Confer cum amico sponsi · qui
habet sponsā · sponsus ē · amic⁹ aut̄ sponsi
stat et audit eū · Sy ó si stares et audires
et non cadēs auribus te · Audiendo enim
cū stares et audires · non loqueris · et ubi
caput inflas · Ego inqd ecc̄la si sponsus tu
si arras accepi · si p̄tiosanguinis illius red
ta sum · audio uocē sponsi · Et uocē am
ca sponsi tunc audio · si sponso meo det gl
riā · non sibi · Dicat amic⁹ · q̄ habet spo
sā sponsus ē · Amic⁹ aut̄ sponsi stat et au
dit eū · et gaudio gaudet p̄pter uocē spon
si · Ecce habes sacramenta · y ego ecclia ha
bes formā · sed sacramentū ē de uite p̄assum ·
Tu formā ostendis · ego radicē quero ; de fir
ma fructus ñ ecit · nisi ubi ē radix · Ubi
ē radix · In caritate · Et audi formā sāc
mitto · paulus loquat̄ · Si sciā inqd oīa
sacramenta · et habeā omem p̄phetiā · et
fidē · Et quantā fidē · ita ut montes tra
ferā · caritatē aut̄ ñ habeā · nichil sū ·
Nemo q̄ uob̄ fabulas uendat · Et pomum
fec̄ miraculū · et donatus orauit · et
spondit ei de cęlo dns · Primo aut̄ fallit
aut fallum · postremo facillū mont̄
transferre · caritatē inqd ñ habeā · nichil
sū · Jndeam⁹ utrū habuerit caritatē · O
vere si non uidisset unitatē · nam et

tra istos ut sic loquar mirabilia oris eius ut
me fecit dns ms dicens . Innouissimus tepo
rib; exurgent pseudoppte; facientes signa
& prodigia . ut inherrore ducant si fieri potest
etiam electos . Ecce predixi uob; . Ergo sponsus
cautos nos fecit . quia & mira culis decipi non
debemus . Aliquando eni & desertor terret; punc
alem . sed utrum uincastrissit . et aliquid illi; p
misit caracter ille . in quo signatus est . hoc
attendit qui terreri et seduci non uult . Tene
amus g unitatem fidei mei . preter unitatem &
qui facit miracula . nichil est . Jn unitate eni
erat popls isti . & non faciebat mira cula . pret
unitatem — Erant magi pharaonis et faciebas
similia moysi . ppls isti ut dixi non faciebat .
Qui g erant salui apud dm . qui faciebant . an
non faciebant . Petrus apls resuscitauit mor
tuum . symon magus fec multa . Erant ibi mt
ti xpiani . q non poterant facere — nec qd faciebat
petrus . nec qd faciebat symon . Sed unde gau
debant . quia nomina eor; scripta erant in celo .
Nam et redeuntib; discipulis . dns mr ihs xps ppt
fidem gentiu hoc ait . Dixerunt eni gloriantes
ipsi discipli . Ecce dne in nomine tuo etia demon;
a nob; subiecta sunt . Bene quidem confessi sit .
deuulerunt honore nomini xpi . Et tam qd ei ait .
Nolite in hoc gtari quia demonia uob; subiecta s .
sed gaudete quia noa ura scripta sunt in celo .
Petrus demonia excluserit . nescio que anicula uidu
a . nescio quis homo quat cuq; laicus habens ca
ritate . tenens integritate fidei non fac hoc .
Petrus in corpore oculus est . ille in corpore di
gitus est . Jn eo tam corpore e . in quo petrus .
Et si minus ualet digitus qua oculus . non est
tam pfectus a corpore . Si eluis est ee digitu &
esse in corpore . qua ee oculum et euelli de
corpore . Unde fili mei . nemo uos fallat . ne
mo uos seducat . amatte pace xpi . qui pro uobis
crucifixus est cum ds esset . Paulus dic . neq; q
plantat e aliquid neq; q rigat . sed qui incremen
tum dat ds . Et quisqua mim dic . quia aliquid
est . si dixerim; quia aliquid sumus & nilli gta
uelerimus . adulteri sum; . nos amari uolum;
non sponsum . Vos xpm diligite . & nos inullo .
inquo et uos a nob; diligimini . Inuicem se dili
gant membra . sed omia sub capite uiuant . Do
lorem quidem fris ma multa coactus su dicere .
et pauca dixi . lectione finire n potui . ro erit
ois ut oportune finiat . Nolui eni amplius ho
nerare corda ura . que uolo uacare gemitib; &
orationib; . phis qui adhuc surdi sunt et non in
telleguntt . Explicit ooēl . xiii ...—

In c

Incipit capitulum .

Abeo qd scriptum e . hoc ergo gaudium meu impletum
est . illu oportet crescere me aut minui . Qui credit
in filiu habet uita etna . qui ait incredulus filio .
non uidet uita . sed ira di manet sup eum .

Incipit ooēl xiiii .

Ecti o ista de sco euangtio .
excellentia diuinitatis dnice
ihu xpi . et humilitate hominis qui meruit
dici amicus sponsi . nos decet ut distinguam;
quid utr sit in ho mine homine . et homi
nem dm . Qua homo ds . dns ihs xps . ;
deus ante omia scla . & homo in tpe sclo .
deus de patre . homo de matre in virgine . un;
tamen atq; idem dns et sal uator mr ihs xps .
filius di . ds homo . Johannes uero excellen
tis gre missus ante ipsum . illuminatus ab il
lo qui lum est . De iohe quidem dictu e . n
erat ille lum sed ut testimoniu phiberet de
lumine . Potest quidem dici lum . et benedi
citur & ipse lum . sed illuminatu non illumi
nans . Aliud est eni lum quod illuminat .
Aliud lum quod illuminatur . na & oculi mi
lumina dicunt . Et tam in tenebris patent .
et non uident . lum aut illuminans a se ipso
lum est . & sibi lum e . Non indiget alio lumi
ne ut lucere possit . sed ipso indigent cetera
ut luceant . Confessus e ergo iohs sic audi
tis . quia cu discipulos multos faceret ihs . &
pferretur ad eu . uelut instigaret . quasi
inuido eni narrauerunt . Ecce ille fac plures
discipulos qua tu . Ille confessus e quod erat .
& inde meruit ad ipsum ptinere . quia n
est ausus se dicere quod e ille . Hoc g dixe iohs
non potest homo accipere quicqua . nisi fue
rit ei datu de celo . Ergo xpc dat . homo acci
pit . Ipsi uos mihi testimoniu phibetis . qd
dixerim ego non sum xps . sed quia missus sum
ante illum . Qui habet sponsam sponsus est .
amicus aut sponsi qui stat & audit eum . et
gaudio gaudet ppter uocem sponsi . non sibi ga
udiu fecit de se . Qui eni uult gaudere de se .
tristis erit . qui aut uult de deo gaudere .
semp gaudebit . quia deus semp tm nus e .
Vis a habere gaudiu semp tm num . Inherere
illi qui semp tm nus e . talem se dixe iohs ppter
uocem sponsi . Gaudet amicus aut non ppter
uocem suam . & stat & audit eum . Si ergo ca
dit . non audit eum . De illo eni quodam qui
cecidit dictum est . & in ueritate n stetit .
De diabolo dictum e . Ergo stare debet ami

cuis sponsi · & audire. Quid ē stare · p̄manere in gr̄a eius quā accepit · & audit uocem
ad quam gaudeat · Sic erat ioh̄s · nouerat unde gaudebat · Non sibi arrogabat · quod
ipse non erat · Sciebat illuminatū se · non illuminatorem · Erat aūt lum̄ uerū atq; an-
glista quod illuminat omē hominem uenientem in hunc mundum · Si ergo omē ·
et ipsum ioh̄m · quia et ipse de hominib⁹ ·
Et enī quam⁹ nemo exsurrexerit maior
iohanne inn̄atis mulierū · unus tam ēx his
et ipse qui nati sunt ex mulieribus · Num
quid comparandus est ei qui qua uoluit
natus est · & ideo nouo partu · qua nouus
natus · Ambę enī generationes dn̄i unius
tę sunt · & diuina & humana · Diuina n̄
habet matrem · humana · non habet patrē ·
Ergo unus de cētis ioh̄s · sed tam maioris gr̄ę ·
tę ut inn̄atis mulierum nemo exsurrexe
rit maior illo · Tanta testificationem tri-
buit dn̄o m̄o ihu xp̄o · ut illum dicat sponsū ·
se amicū sponsi · non dignum tam̄ soluere
corrigia calciamenta ipsius · Hunc audiunt ia
multa cartulę uę · quid sequat̄ audiam̄ ·
Aliquantum enī spissum ē ad intelligendum ·
sed q̄m diē ipse ioh̄s quia n̄ potest homo acci
pere quicquā · nisi datum illi fuerit de cęlo ·
quicquid non intellexerim̄ · rogem̄ eum q̄
dat de cęlo · quia homines sum̄ · & non possu
mus accipe quicquā · nisi ille dederit qui ho
non est · Hoc g̃ sęq̄t̄ et dicit ioh̄s · hoc g̃ gaudi
um meū impletum est · Quod ē gaudium
ipsius · ut gaudeat ad uocē sponsi · imple
tum ē in me · Habeo gr̄am meā · plus non
mihi assumo · ne et quod accepi amittā ·
Quod ē gaudiū hoc · Gaudio gaudet p̄p̄t uocē
sponsi · Intelligat g̃ homo · non se debere gau
dere de sapientia sua · sed de sapientia quam
accepit ad̄ō · Nichil plus querat · & non amit
tat quod inuenit · Multi enim ideo facti sunt
insipientes · quia dixerunt se ēe sapientes ·
Arguit illos apl̄s & dicit de ipsis · Quia quod
notum ē dei aut manifestum ē in illis · deus
enim illis manifestauit · De quib⁹ dam ingra
tis impijs · audite quid dicat · Deus enī illis
manifestauit · Inuisibilia enim eius · a creatu
ra mundi p̄ ea quę facta sunt intellecta con
spiciuntur · sempiterna quoq; uirtus eius
ac diuinitas · ut sint inexcusabiles · Quare
inexcusabiles · Quia cognoscentes dn̄m ·
Non dix̄ quia non cognouerunt · cognoscen
tes dn̄m · non sicut dn̄m glorificauerunt aut
gr̄as egerunt · sed euanuerūt in cogitationib⁹
suis · & obscuratum ē insipiens cor eor̄ · dicen
tes enī se ēe sapientes stulti facti sunt · Si enim
dn̄m cognouerant · simul cognouerant · quia cō
n̄fecerat sapientes nisi dn̄s · Non g̃ sibi tribuerēt
quod a se n̄ habebant · sed ei a quo acceperat · No-
uit agendo gr̄as · insipientes facti sunt · Ergo
dn̄s quod dederat gratis · tulit ingratis · Noluit
ēe hoc ioh̄s · gratus esse uoluit · Confessus est
accepisse se · et gaudere se dix̄ p̄p̄t uocē sponsi ·
& ait · Hoc g̃ gaudium meū impletum est · illi
oportet crescere me aūt minui · Quid ē hoc ·
Illum oportet exaltari me aūt humiliari · Quo
modo crescit ihs · Quomodo crescit dn̄s · p̄fectus
non crescit · dn̄s aūt nec crescit nec minuit̄ · Si
enī crescit · p̄fectus non est · Si minuit̄ · dn̄s est ·
Ihs aūt dn̄s quomodo crescat · Si ad etatem ga di-
gnatus est ēe homo · & fuit puer · Et cum sit ver
bū dī · infans in p̄sepi iacuit · Et cū ipse matrem sui
conduxerit · Lac infantię de matre suxit · Qua
creuit g̃ ihs etate carnis · ideo forte dicit̄ ē · illi
oportet crescere me aūt minui · Sed quare ·
Et hoc ioh̄s & ihs · quod ad carnē adtinet eo
erant · Sex mīses uix habebant · parū creuerant ·
Et si diutius ante uel & morte dn̄s ihs xp̄s hic
ēt · & ipsum ioh̄m hic secū esse · Quomodo pau
ca creuerant · ita paru senescere poterant · Qua
re aūt illū oportet crescere me aūt minui · Pri-
mo quia iam & dn̄s triginta annos erat · Num
quid uiuens sit triginta annos sit · & adhuc cre
scat · iam ab ipsa etate uergere incipiunt homi
nes · et declinare ad grauiorē etatē · & inde
ad senectutem · Sed si pueri ēent ambo · non
diceret illū oportet crescere me aūt minui · Si
diceret · simul nos oportet crescere · Hunc aūt
triginta annos ille · triginta & ille · Se mīses
qui unī erant · nullā distinguunt etatem · Ma-
gis illum inuenit lectio · quā aspectio · Quod g̃ ē
illum oportet crescere me aūt minui · Magnum
hoc sacramentum · Intelligat cartula sua · Ante quā
ueniret dn̄s ihs · homines gl̄abant̄ de se · uenit ille
homo · ut minueret hominis gl̄a · & augeret gl̄a
dī · Et enī uenit ille sine peccato · & inuenit omīs
cum peccato · Si sic uenit ille ut dimitteret pecca
ta · dn̄s largit̄ · homo confitet̄ · Et enī confessio
hominis · humilitas hominis · misericordia dī · al
titudo dī · Si g̃ uenit ille homini dimittere
peccata · agnoscat homo humilitatem suam ·
et dn̄s faciat miam suā · Illum oportet crescere ·
me aūt minui · hoc ē illum oportet dare · me

autem accipere · Illum oportet glorificari · me
autē confitū · Intelligat ho gradum suū · & confi
teat dō · & audiat aplm dicentem · homini su
pbienti et elato · et extollere se uolenti · Quid
autē habes quod nō accepisti · si autē et accepisti ·
quid gloriaris quasi nō acceptis · Intelligat g ho
qui accepit qui uolebat suū dicere quod nō eius ·
et minuat · Bonū enī illi ut ds illo glificet ipse inse
minuat · ut ndō augeat · Hoc testimoniū et
hanc ueritatē · etiā passionib⁹ suis significauerunt
xps & iohs · Nam iohs captit minuitus est · xps
in cruce exaltat ē · Vt et ibi appareret quid est il
lum oportet crescere · me autē minui · Hoc ē illū
oportet exaltari · me autē humiliari · Deinde
natus est xps · cum iā incepent crescē dies · natū
ē iohs · quando cepant minui dies · Attestata ē
ipsā creatura · & ipse passione⁹ uerbis iohis dicen
tis · illum oportet crescere me autē minui · Cre
scat g in nob gtia dī · & minuat gtia mea · ut ndō
crescat & mea · Hoc enī dic apls · hoc dic scriptu
rasca · Qui gloriat in dno glorietur · Inte uis glori
ari · crescere uis · sed malo tuo · male crescis · Q
ergo male crescit · iuste minuit · Crescat g ds ·
qui semp perfectus est · crescat inte · Quanto
enī magis intellegis dm · & quanto magis capis ·
uidet inte crescere ds · Ipse autē n crescit · sed semp
pfectus ē · Intellegebas enī hesternodiē · intelle
gis hodie ampliꝰ · Intellegis cras multo ampliꝰ ·
Lum ipsum dī crescat inte · ita uelut ds crescit · q
semp pfectus manet · Quē ammodū si cuparentur
alicuius oculi expristina cecitate · & incipere vide
re paululū lucis · & alia die pluꝰ uidere · & tria
die ampliꝰ · uiderent illi lux crescere · lux tamē p
fecta ē siue ipse uideat · siue nō uideat · Sic ē & in
tior homo · Profic quidem indō · et ds mihi uide
tur crescere · Ipse autē minuit · ut agta sua decidat ·
et ingta dī surgat · Et distincte iam ac manifeste
apparet qō modo audiuum⁹ · Q de sursum uenit
sup omīs est · Ille de quo dicat de xpo · qō de sē ·
Qui est de tra · de terra ē · & de terra loquit · Qui
de sursum uenit · sup omīs est · xps est · Qui autē
est de terra · de terra ē · & de tra loquit · iohs est ·
Et hoc ē totū iohs · de tra ē · & de tra loquit · To
tū testimoniū qō phibet de xpo · de tra loquit ·
Non uocem dei audiunt a iohanne · ubi testimoni
um phibet xpo quom & de tra loquit · Sed de hoīe
dicebat · Quantū ad ipsū hominē ptinet de tra
est · & de tra loquit · Si enī aliqua loquit diui
na · illuminat ē ado · Nā sin cet illuminatus ·
terra tra loqueret · Ergo seorsū ē gia dī · seorsū
natura hominis · Modo natura hominis inter

roga · Nascitur · crescit · usitata ista homo discat ·
Quid nouit nisi terrā ; de tra humana loquit ·
humana nouit · humana sapit · Carnalis carna
liter estimat · carnaliter suspicat · Ecce est totus hō ·
Veniat gia dī · illuminet tenebras illius · sicut
dic · Tu illuminabis lucernā meā dne · ds mis
illumina tenebras meas · Assumat mter humā
nam · conuertat ad lucē suā · Incipit iā dicere
quod dic apls · Non ego autē sed gia dī mecū ·
Et iuuo autē iā non ego · uiuit uō in me xps ·
hoc ē illū oportet crescere · me autē minui · Ergo
iohs qō ad iohm p tinet · de tra ē · & de tra loqit ·
Si quid diuinū audistis a iohe · illuminanti
ē · non recipientis · Qui de celo uenit sup omīs ē ·
& qō uidit & audiuit hoc testificat · & testimo
niū eius nemo accepit · De celo uen sup omīs est ·
omīs nr ihs xps · de quo supius dictū ē · Nemo
ascendit in celū · nisi q de celo descendit filius ho
minis qui ē in celo · Est autē sup omīs · & qō uidit
et audiuit hoc loquit · Habet enī patrē ipse filiꝰ
ds dī · habet & matrē · & audiuit a patre · &
quid audiuit a patre · qs est · quis hoc explicat ·
quando lingua mea · qn cor mm sufficere potest ·
ut cor ad intelligendum · et lingua ad pferen
dū · Quid ē qd filius audiuit a patre · forte fi
lius uerbum patris audiuit · Immo filius uerbū
patris est · Videtis quē ad modū hic fatigēt ois
conatus humanus · uidetis quē ad modū hic
deficiat ois ē iectura pectoris nri · & ois intentio
mtis caligauit · Audio dicentē scripturā · qa
filius hoc loquit · qō audiuit a patre · Et rursus
audio dicentē scripturā · quia ipse filius uerbū
patris ē · In principio erat uerbū · & uerbū erat
apud dm · & ds erat uerbū · Nos loquim uerba
uolantia et transeuntia · Mox ut sonuerit ex
ore tuo uerbū tuū · transit · pagit streptū suū ·
& transit in silentiū · Numquid potest sequi
sonum tuū et tenere ut stet · Cogitatio tua tam
manet · & de ipsa cogitatione p manente · dicā
multa uerba transeuntia · Quid dicamus filio ·
ois cū loquerē · ad hibuit uocē · ad hibuit sonus ·
ad hibuit syllabas · Si ad hibuit ista · qua lin
gua loquutus est · hebrea · an greca · an latina ·
Ibi necessarie linguę · ubi distinctio gentium ·
Ibi autē nemo potest dicere illa lingua · ut illa
loquutus ēdū · Cor tuū ad tende quando ē
capis uerbū qō dicas · Dicā enī si potio qō uno b
ad tendamus · nūn de illud cōphendam⁹ · Quan
do g ē capis uerbū qō pferas · rē uis dicere · & ipsā
rē ē ceptio in corde tuo iam uerbū ē · nondū
p cessit · sed iānatū ē in corde · & manet ut pro

Qō hō p̄ filiū laqr̄ solū trina
Et illiūat p̄ filiū laqr̄ celestia

qd

Diffinitiōes ubū mtis
nris.

Quō pat̄ gemīt ubi
tquō gnāt ubi inb

cedat · Attendis autem ad quem p̃cedat · & cū
quo loquaris · Si latinus est · uocē latinā queritꝫ.
Si græcus est · uerba græca meditaris · Si punicus
est · ad tendis si nostī linguā punicā · Diuersi
tate ergo auditoꝝ · diuersas linguas adhibes.
ut ꝑferas uerbū conceptū · Illud aūt quod cor
de cēcepisti · nulla lingua tenebat̃. Cum g̃ log̃s
linguā non quereret · & genus locutionis n̄
assumeret · quo m̄ audiuit ē a filio · cū ipsum
filiū sit locutus ds̄ · Quo m̄ enī tu uerbū quod
loqueris in corde habes · et aput te ē · & ipsa ē
ceptio spiritalis ē · Nā sic anima tua spūs est ·
ita & uerbū quod cēcepisti · spūs ē · Non dum enī
accepit sonū · ut p̄ syllabas diuidat̃ · Sed ma
net in cēceptione cordis · & in speculo m̄tis ·
Sic ds̄ edidit uerbū · hoc ē genuit filiū · Et tu
quidem extempore gignis uerbū etiā in cor
de · Ds̄ sine tempore genuit filiū · ꝑquē ora
uit om̄ia tempora · Cum ergo uerbū dī fi-
liusſit · filius aūt loquutus ē nobis · Non uer
bū suū · sed uerbū patris · se nob loquuolu
it · qui uerbū patris loquebat̃ · hoc g̃ quo
modo decuit · & oportuit · dīc iohs · Quo m̄
potuim⁹ · nos exposuim⁹ · cui ad cor n̄dū ꝑ
uenit · dignus de tanta re intellectus · Et
quo se cū uertat · habet quo pulset · habet a-
quo queratꝫ · habet a quo petat · habet a quo
accipiat · Qui de cælo uenit sup om̄s ē · &
quod uidit & audiuit · hoc testat̃ · & testi
monīū ei⁹ nemo accepit · Si nemo · utq̄
uenit ? Quo ꝝ dā enī iste nemo · est qui
dā ꝑ pt̄s p̄paratus ad uitā dī ? dāpnandus
cū diabolo · hoc ꝝ nemo accep̄ testimonīū
xp̄i · Nā si om̄ino nemo · nullus homo ·
» Quid ē quod sequit̃ ? Qui accepit testimo
» nīū ei⁹ · signauit quia ds̄ uerax ē · Certe g̃
nemo si tu ipse dicis · q̄ accip̄ testimonīū
eius · signauit quia ds̄ uerax ē · respondet
g̃ fortasse iohs interrogat̃ & diceret · No
uiq̄ dicerī nemo · Est enī quidā ꝑ pt̄s natꝰ
ad uitā dī · & adhuc p̄ cognitꝰ · Qui sunt ꝑ
credituri · & qui n̄ sint credituri · nouit
ds̄ · Qui sint ꝑseueraturi in eo q̄ crediderī ·
& qui sint lapsuri · nouit ds̄ ; & numera
turi sunt do om̄s futuri in uitā ; et nam ·
Et nouit iā illū ꝑ pt̄m distinctū · Et si ipse
nouit · & ꝑphas dedit nosse p̄ spm̄ scm̄ ·
dedit et iohī · Attendebat g̃ iohs · non
oculo suo · nā quantū ad ipsum p̄tinet ·
terra ē · & de terra loquit̃ · Sed unea gra
spūs · quā accep̄ ado · uidit quendā ꝑ pt̄m

impium · infidelem · ad tendens illum
infidelitate sua & ait · Testimonīū ei⁹ qui
uenit de cælo nemo accep̄ · Quo ꝝ nemo ?
Quo ꝝ qui ad sinistrā futuri sunt ·
dicetur · Ite maledicti in ignē · qui p̄paratus ē
diabolo & angelis ei⁹ · Quib g̃ accipiunt : Illi
Illi qb⁹ dicet̃ · Venite benedicti · patris mei
ꝑcipite regnū · quod uob paratū ē ab origine
mundi · Attendite g̃ inspīm diuisionē · inge
ait humano cōmixtionē · & q̄ non dū loca
separatum ē · separauit intellectu · separauit
cordis aspectu · & uidit duos p̄ptos fidēlis
& infideliū · Attendit infidelis & ait ·
q̄ de cælo uenit sup om̄s ē · & q̄ uidit & audi
uit hoc testat̃ · & testimonīū eius nemo accep
Deinde tulit se a sinistra · et aspex ad dextra
et secuit ait · Qui accepit testimonīū eius signa
uit quia ds̄ uerax ē · Quid ē signauit q̄ ds̄ uera
est · nisi quia homo mendax est · et ds̄ uerax e
Quia nemo hominū potest dicere q̄ uerus ē
nisi illuminet̃ a deo qui mentiri n̄ potest · Ds̄ ait
uerax · x̄pc ait ds̄ · Vis ꝑbare ? Accipe testimo
ei⁹ · & inuenis · Qui enī accepit testimonīū ei⁹
signauit quia ds̄ uerax ē · Quis ipse ? Qui de
cælo uenit et sup om̄s est · Ds̄ uerax ē · sed si n̄dū
illū intelligis dm̄ · nondū accepisti testimo
nium ei⁹ · Accipe & signas · & p̄sumēter intelle
ges · definient agnosces quia ds̄ uerax ē · Qui
enī misit ds̄ · uerba dī loquit̃ · ipse ē ds̄ uerax ·
Et misit illū ds̄ · Ds̄ misit dm̄ · Junge ambos ·
unus ds̄ · Os uerax · missus a do · De singulis un⁹
roga ds̄ · et de ambob⁹ unū roga ds̄ · Ds̄ non sin
guli ds̄ · Et ambo dii · sed singulis quisq⁹ ds̄ · et
ambo ds̄ · Tanta enī ubi ē caritas spūs scī · tanta
pax unitatis · ut de singulis cū unū rogat̃ · ds̄ tu
bi respondeat̃ · De trinitate cū unū rogat̃ · ds̄
tibi respondeat̃ · Si enī spūs hominis quando
inheret do unus spūs ē · Aptē apto dicent ·
qui adheret dño unus spūs ē · quanto ꝝ equat
filius adherens patri · simul cū illo unus ds̄ ē ·
Audite alterum testimonium · Nostis quā
multi crediderunt · quando om̄ia
q̄ habebant · ad pedes apt̄oꝝ uendita posu
erunt · ut distribuerent unicuiq⁹ sicut opus
erat · Et de illa congregatione scōꝝ · quid
dīc scriptura ? Erat illis cor unum et anima
una in dm̄ · Si caritas de tot animis fecit
animā unā · et de tot cordib⁹ fecit cor una ·
quanta ē caritas inter patrem et filiū ·
Maior utiq⁹ potest ee quā inter illos homines
quib⁹ erat cor unum ? Si enī multoꝝ fir

corum unum propter caritatem · et multoꝝ
fratrum anima una propt̄ caritatem · dś
pater & dś filius dicturus ē. quia duo sūt.
Si duo dī sunt · non ē ibi summa caritas.
Si enī hic tanta caritas ē · ut animam tuam
et animā amici tui unā animā faciat ·
quomodo ibi nō est unus os pater et filius.
Absit ut hoc sentiat fides non ficta · Prius
quantum excellat caritas illa · hinc uitel
legit · multę animę sunt multoꝝ homi
num · et sise diligunt · una anima ē · Sed
possunt dica · & multę animę in homine
bꝰ · quia non ē tanta coniunctio · ibi aūt
unū dm̄ licet ut dicas · duos aut tres dōs
non licet ut dicas · Hinc tibi cō m̄ datur su
p eminentia · et sūmitas caritatis tanta
ut maior ee non possit · Quē enī misit dś ·
uerba dī loquit̄ · hoc utiq; de xpō dicebat ·
ut se a illo distingueret · Quid enī · ipse
iohn nonne dś misit · Annon ipse dix · mis-
sus sū ante eum · & qui me misit baptiza
re in aqua · Et de illo dictū ē · Ecce ego mit
to angl'm meū ante te · et preparabit uiā tu
am · Nonne et ipse uerba dī loquebat · De
quo etiā dictum ē quod sit amplius ꝓpha ·
Sig et ipsū dś misit · et uerba dī loquitur ·
quomodo ao distinctionē de xpō eū dices
se accepimus · Quē enī misit dś · uerba dī lo
quit̄ · Sed unde quid ao iangat · Non enim
§ os ao m̄suram dat spm̄ · Quid ē hoc · non enim
§ ao m̄suram dat dś spm̄ · Jnuenim' quia ao m̄
suram dat dś spm̄ · Audi aptm̄ dicentē · secm̄
m̄suram donationis xpi · hominib; ao m̄su
ram dat · unico filio non dat ao m̄suram · Quo
modo hominib; ao mensuram · Alii quidē
dat̄ p spm̄ sermo sapientię · alii sermo scien
tię secm̄ eundē spm̄ · Alii fides in eodem
spū · Alii ꝓphetia · Alii discretio spūū · Alii
genera linguarum · Alii donatio curationum ·
Numquid oīs apti · nūquid oīs ꝓphę · numq;
oīs doctores · nūquid oīs uirtutes · nūq; oīs
dona habent sanitatum · nūqd oīs linguis lo
quuntur · numqd oīs interpretant̄ · Aliud ha
bet ille · aliud habet iste · & qd habet iste · nō h̄t
ille · Mensura est · diuisio quędā donoꝝ est · Er
E rgo hominib; ao m̄suram datur · et concordia
ibi unum corp̄ facit · Quomodo aliud accap
manus ut operetur · Aliud oculus ut uideat ·
Aliud auris ut audiat · aliud pes ut ambulet ·
anima tam una est quę agit omnia · Jn manu ·
ut operetur · in pede ut ambulet · in aure · ut

audiat · in oculo · ut uideat · Sic sunt etiā
dona fidelium · Tamquam membra ao m̄su
ram unicuiq; distributa ꝓpriam · Sed xps q
dat · non ao mensurā accepit · Audi enī adh
uc qd sequit̄ quia de filio dixerat · non enī ao
§ mensurā dat dś spm̄ · Pater diligit filium ·
§§ et omnia dedit in manu ei'. Et ao iecit · omnia
§ dedit in manu eius · ut nosset & hic quam di-
stincte dictum ē · pater diligit filium'. Qua
re enī pater non diligit iohm' & tamen non
omnia dedit in manu eius · Pater non diligit
paulum'. et tam̄ non omnia dedit in manu ei'.
Pater diligit filium · sed quomodo pater filiū ·
non quomodo dns seruum · Quomodo unu
cum · non quomodo ao optatum · Jta q; oīa
dedit in manu eius · Quid ē omnia · Ut tan
tus sit filius · quantus ē pater · ao equalitat
enī sibi genuit eum · cui rapinā non ēstt · in
forma dī esse equalem dō · Pater diligit filiu
um · et omnia dedit in manu eius · Ergo cum
ao nos dignatus ē mittere filium · non puta
mus aliquid nob minus missum quā pater ·
Pater mittens filium · se alterum misit · Nāq;
putantes adhuc discipuli quia pater aliqd
maius est quam filius · uidentes carnem ·
et non intelligentes diuinitatem · dixer̄
ei · Dne ostende nob patrem · et sufficit nob ·
Tamquam diceret · iam nouimus te · & be
nedicim' te · quia nouim' te · Gras enī tibi
agimus · quia ostendisti te nob · sed patrem
nondum nouimus · Propterea cor nrm ar
det · et sagit · concupiscentia quadam sci
patris tui uidendi qui te misit · Jpsum nob
ostende · et nichil amplius a te desiderabim'.
Sufficit enī nob · cum ille fuerit demonstra
tus · quo maior ē nemo potest · Bona con
cupiscentia · bonum desiderium · sed par-
uus intellectus · Ao tendens enī ipse dns ihs
paruos magna querentes · et se ipsum ma
gnum inter paruos paruum · Jnter paruos
at philippo qui hoc dixerat uni ex discipulis
Tanto tempore uobiscum sum · & non cogno
uistis me philippe · Posset hæc philippus re
spondere · Cognouim' te · sed numquid di
ximus tibi ostende nobis te · te cognouim'
sed patrem querimus · sub iecit statim · Qui
me uidet · uidet et patrem · Si ergo equat
patri missus ē · non eum est timemus ex infir
mitate carnis · sed cogitem' maiestatē in
uisam carnem · non opp̄ssam carne · Ma
nens dś apud patrem · apud homines fact'

aduo pī differt' dilig filium, a uolūtate.

& pat' mittēs filiū mat alterū se. ut differt missio filij amissi & uolūtas

qd mō philipp' q̄n dix' ostē de ūb pīes ag' ñ intelt.

fr̄ vj. hebdomada
rēj. hquadr.

Q̄ de quidā iputat equali uidi potuit

tus est homo · ut tu per illum qui ad te fac
tus est homo · fieres talis qualis capit dñm ·
Non enī homo poterat cape dñm · Videre po
terat homo hominem · cápere dñm non pote
rat · Unde non poterat cápere dñm · quia
oculum cordis unde cáperet non habebat ·
Erat aūt aliquid intus sánum · et aliquid
foris sanum · Corporis oculos habebat sanos ·
cordis oculos habebat saucios · Factus est
ille homo ad corporis oculos · ut credens
in eum qui uideri corporaliter potuit · cur
reres ad eum ipsum uidendū · quem spiri
taliter uidere non poteras · Tanto & tem
pore unquid uobcum sum · et non cognou
stis me · philippe qui uidet me · uidet et
patrem · Quare illi non illum uidebant ·
ecce uidebant illum · et patrem nō uidebant ·
Videbant carnem · sed maiestas latebat · Quo
uidebant discipuli qui amauerunt · uideruṁ
et uidet qui crucifixerunt · Intus ergo erat
totus ille · et sic intus in carne · ut apud patrē
maneret · Non enim deseruit patrem · quan
do uenit ad carnem · Carnalis cogitatio · eī
capit quod dico · Differat intellectū · et incipiat
a fide · Audiat quod sequit · Qui credit
in filium · habet uitā eternam · Q aūt incredu
lus ē filio · non habebit uitam · sed ira dī
manet sup eum · Non dīc ira dī uenit ad
eum · sed ira dī manet sup eum · Omnis qui na
scuntur mortales · habent secum iram dei · quā ira dī
quā excepit primus adam · Si enī peccauit primus
homo · et audiuit morte morieris · factus ē
mortalis ille · et cepimus nasci mortales · Cū
ira dī natus sum · uenit inde filius non habens
peccatum · et inductus est carne · inductus est
mortalitatem · Si ille nobcum cōmunica
uit iram dei · nos pigri sumus cum illo com
municare gram dei · Qui ergo non uult cre
dere in filium · ira dī manet sup eum · Que
ra dī · De qua dic apls · Fuim et nos nāti
filii ire sicut & ceteri · Omnes ergo filii ire ·
qua de male die to mortis uenien
tes · Crede in xpm factum ppt te mortā
lem · ut eum capias immortalem · Quan
do ergo cepisti eius immortalitatem · nec
tu eris mortalis · Viuebat · moriebaris ·
mortuus ē · ut uiuas · Ad tulit gratiā dī ·
abstulit iram dei · Dī bibit mortem · ne
mors biberet hominem ·

Et qui credit in filium habet uitam eternam

Et qui odit filium non habet uitam sed ira dei manet in eo.

Et me accepit accepit deum

Explicit post xiii · a

ABeo loco quod scriptum ē · Ut ergo cognouerunt ihs
qa audierunt pharisei quia ihs plures discipulos facit · Vq

xo id quod ait · et mulieri dicebant · quia iam non ppr
loquelā tuam credimus · ipsi enī audiuimus & scimus
quia hic ē uere sal uator mundi · O Melia

ONRUBE IST CARI
tatis uīe · euangelistam
iohīm uelut aquilā
uolare altius · caligi
nem q̄ terre transcen
dere · et lucem uera
tis firmioribus oculis
intueri · Multa enī
iam ex euangelio eius ppter ministeriū uerbi dñi
ad iuuante tractata sunt · Ex ordine aūt sequi
tur hec lectio que hodie recitata ē · ea que dis
turus fuim · donante domino multi sic audi
turi estis · ut magis recognoscatis · quā discatis ·
Non ideo tam pigra esse debet intentio · quia
non ē cognitio · sed recognitio · Hoc lectū ē ·
et hanc lectionem tractandam gestam inma
nibus · quam dñs ihs ad puteū iacob loquebat
cum samaritana muliere · Dicta enī ibi sunt
magna misteria · et magnarū similitudinum
rerum · pascentes animam esurientē · refi
cientes animā languentē · Dñs aūt hec cum
audisset cognouisse pharisēos quod plures
discipulos faceret quam ihs · et plures bap
tizaret · quāquam ihs non baptizaret sed di
scipuli eius · reliquid iudeā terrā · et abiit ite
rum in galileam · Hinc diutius disputandum
est · ne immorantes in manifestis · angustias
temporis patiam ad obscura scrutanda · et pre
enda · Vtiq̄ dñs si sciret pharisēos ita de se cogi
uisse q̄d plures discipulos faceret · et quod plures
baptizaret ut hoc eis ad salutē ualeret sequi
di eum · Ipse et ipsi ēent discipli et ipsi uellent
ab eo baptizari · magis ī relinqueret iudeā
terram · sed ppt illos maneret ibi · Qua uero
cognouit eoy sciētiā · simul cognouit & in
uidentiam · quia ñ hoc ppt ea dixerunt ut
sequerent̄ · sed ut p̄sequerent̄ · Abiit inde ·
Poterat quidem ille et presens nabbis ī tenere
si nollet · ñ occidi si nollet · quia potuit ēī
nasci si nollet · Sed quia inomī ire quā gessit ·
ut homo hominibus inse credituris p̄bebat
exemplum · Quia unus quisq̄ seruus dī non
peccat · si se cesserit in aliū locum · uidens furo
rem forte persequentiū se · aut querentiū in
malo animā suam · Videret aūt sibi seruus
dī peccare si faceret · nisi in faciendo dñs p̄ces
sisset · Fecit hoc ille magister bonus · ut do-

certt · non quo dtumeret · forasſis etiam hoc
moueat cur dictum ſit baptizabat plures quā
iohs · et poſtea quam dictum ē baptizabat ·
ſub iectum ē quāquam ihs non baptizabat ·
ſed diſcipuli eius · Quid ergo · falſum dictū erat
et correctum ē cum ao dictum ē · quamquam
ihs non baptizabat ſed diſcipuli eius · Anuīq
uerum ē · quia ihs et baptizabat · et non bap
tizabat · Baptizabat enim quia ipſe munda
bat · non baptizabat · quia non ipſe tingebat ·
Prebebant diſcipuli miniſterium corporis · p̄
bebat ille ao ut ſtrūma ieſtatis · Quando enī
ceſſarit a baptizando · quando non ceſſat a
mundando de quo dictum ē ab eodem iohe
per iohis baptiſte p̄ſonam dicentis · hic ē qui
baptizat · Ergo ihs · ao huc baptizat · Et quo
uſq; baptizandi ſunt qui baptizandi ſunt ·
ihs baptizat · Securuſ homo accedat ao inſe
riorem miniſtrū · habet enī ſuperiorē magiſtrū ·
Sed forte aut aliquis · Baptizat xp̄s quidem
inſpū · non in corpore · Quaſi uero alterius do
no quam illius quiſquam etiam ſacramto
corporaliſ · et uiſibiliſ baptiſmatis imbuat̄ ·
Vt noſſe quia ipſe baptizat non ſolum ſpū · ſed
etiam aquā · Audi aptm · Sicut xp̄s inquit
dilexit eccl̄am ſuam · et ſe ipſum tradidit p̄
ea · mundans eam lauacro aquę in uerbo · ut
exhiberet ſibi ipſe gl̄oſam eccl̄am non haben
tem maculam aut rugam · Mundans eam ·
Vnde · Lauacro aquę in uerbo · Quod ē baptiſ
mum xp̄i · Lauacro aquę in uerbo · Tolle aquā ·
non ē baptiſmus · tolle uerbum non eſt bap
tiſmus · Jam ergo hiſ pactis · p̄que puenit ao
conlocutionem cum illa muliere uideamus ·
Quę reſtant plena miſteriis · et gratia ſacra
mtis · Oportebat aūt inquit eum transire per
ſamariam · Venit inquit in ciuitatem ſama
rię quę dicitur ſychar · iuxta p̄dium quod
dedit iacob ioſeph filio ſuo · Erat aūt ibi fons
iacob · Puteus erat · ſed omīs puteus fons · nō
omīs fons puteus · Vbi enim aqua de terra
manat et uſui p̄bet aut rentib; fons dicitur ·
ſed inp mtu et ſuperficie ſit · fons tantum dr.
Sciāt in alto et in profundo ſit · ita puteus
uocatur · ut nomen fontis non amittat ·
Ihesus ergo fatigatus ex itinere · ſedebat ſic ſu
per fontem · hora erat quaſi ſexta · Jam ina
puerit miſteria · Non enim fruſtra fatigat̄
ihs · non enī fruſtra fatigatur uerus dī · nō
enī fatigat̄ p̄ quem fatigati recreantur · nō
enī fruſtra fatigatur · quo deſerente fatigā ·
quo preſente firmamur · Fatigatur tamen ihs ·
et fatigatus ab itinere · Et ſedet iuxta puteum ·
Sedet et hora ſexta fatigatus ſedet · Omīa iſta
inuiuunt aliquid · indicare uolunt aliquid ·
Inuentos facimus · ut pulſemus hortantur · Ipſe
ergo aperiat et nob̄ et uob̄ · qui dignatus ē hor
tari nos ut diceret · pulſate · et aperiet uob̄ · Ita
fatigatus ē abſtinere ihs · Inuenimus uirtute
ihu · et inuenimus infirmum ihm · Fortem et
infirmum · Fortem · quia in principio erat uer
bum · et uerbum erat apud dm̄ et d̄s erat uer
bum · Hoc erat in principio apud deum · Vis ui
dere quam iſte filius dī fortis ſit · Omīa p ipſū
facta ſunt · et ſine ipſo factum ē nichil · et ſine
labore facta ſunt · Quod & illo fortius · p quem
ſine labore facta ſunt omīa · Infirmum uis noſ
ſe · Verbum caro factum ē et habitauit in nobis ·
Fortitudo xp̄i tē creauit · infirmitas xp̄i tē re
creauit · Fortitudo xp̄i fecit · ut quod nō erat ēet
infirmitas xp̄i fec̄ · ut quod erat n̄ periret · Con
didit noſ fortitudine ſua · quęſiuit noſ in fir
mitate ſua · Nutrit & ipſe infirmus infirmos ·
tamquam gallina pullos ſuos · Huic enī ſe ſimi
lem fecit · Quoties uolui inquit ao hierm̄ c̄
gregare filios tuos · tamquam gallina pullos
ſuos ſub alas · et noluiſti · Videtis aūt fr̄s quem
ao modum gallina infirmet̄ in pullis ſuis · Nul
la enim alia auis quod ſit mater agnoſcitur ·
Videmus nidificare paſſeres quoſlibet ante octos
mos · hyrundines · cyconias · columbas cotidie
uidemus nidificare · quos niſi quando innidis
uidemus · parentes et non agnoſcimus · Galli
na uero ſic infirmatur in pullis ſuis · ut etiam
ſi ipſi pulli non ſequant̄ · filios non uideas · matrē
tamen agnoſcas · Ita fit · alis demiſſis · plumis ſpida ·
uoce rauca · omīb; membris demiſſa et abiecta ·
ut quem ad modum dixi · ut ſi etiam filios n̄
uideas · matrem tamen intellegas · Sic ergo
infirmus ihs · fatigatus abſtinere · Inter ipſius
ē · caro aſſūpta p̄ nobis · Quomodo enī uter ha
bet · qui ubiq; ē · qui nuſquam deē · Quo ir ·
aut unde rr̄ · niſi quia n̄ ao noſ ueniret · niſi
formam uiſibilis carnis aſſumeret · Quia
uero ao nos uenire eo modo dignatus ē · ut
ut in forma ſerui aſſūpta carne appareret ·
ipſa carnis aſſūptio ē tē ipſius · Ideo fatigat̄
abſtinere · quid ē aliud quam fatigatus in car
ne · Infirmus in carne ihs · ſed noli tu infir
mari · In nullius infirmitate · tu fortis eſto ·
quia quod infirmum ē dī · fortius ē homi
nib; · Sub hac rerum imagine adam qui erat

Quō ẋp̄s ē fortis

Quō ẋp̄s ē infirmus · q̄ fecit & fortis · q̄ fecit infirmus

Et caro ẏ fit

Et q̄ altissima tā ẏ nos sum infirmi

forma futuri · prebuit nobis magnum indicium sacramenti · Immo ds̄ in illo p̄buit · Nam et dormiens · meruit accipe uxorem · De costa eius facta ē uxor · qm̄ de xp̄o in cruce dormiente · futura erat ecclā de latere eius · De latere scilicet dormientis · quia de latē in cruce pendentis · Lancea p̄cussus · sacramēta ecclē profluxerunt · Sed quare hoc uolui dicere frs̄ ·

Quo ecclā de xp̄o dormiente facta est

Ecclia

Quia infirmitas xp̄i nos fac̄ fortes · Magna ibi imago p̄cessit · Potuit ds̄ carnem detrahere homini unde faceret feminā · et magis uidetur quasi congruere potuisset · fiebat enim sexus infirmior · et magis de carne infirmitas fieri debuit quam de osse · Ossa enī in carne firmiora sunt · non detrax̄ carnem unde faceret mulierem · sed detrax̄ os · Et detracto osse · formata ē mulier · & in locum ossis caro adimpleta · Poterat p̄ osse os reddere · poterat ad faciendā mulierem non costam · sed carnem detrahere · Quid igitur significabat · facta ē mulier in costa · tamquam fortis · factus ē adam in carne · tamquam infirmus · Xp̄s ē · et ecclar · Illius infirmitas · nr̄a ē fortitudo · Quare ergo hora sexta · quia ētate scli sexta · Computa in euangl̄io tamquā unā horam unam etatem ab adam usq; ad noe · scd̄a a noe · usq; ad abraham · tertiā ab abrahā · usq; ad dauid · quartam a dauid · usq; ad transmigrationem babylonie · Quintam a transmigrationem babylonie · usq; ad baptismum iohis · Inde sexta agit̄ · Quid miraris · uenit ihs · et humiliando se uenit · ad puteum fatigatus uenit · quia infirmā carnem portauit · hora sexta · quia ētate scli sexta · Ad puteum · quia ad profunditatem huius habitationis nr̄e · Unde dicit̄ · in psalmis · De p̄fundis clamaui ad te dn̄e ·

Quia mulier fuit facta de osse coste

Ecclia

Que sunt sex etates

Expo moral'

Sedit ut dixi · quia humiliatus ē · Et uenit mulier forma ecclē · non iam iustificate · sed iustificande · Nam hoc ait sermo · uenit ignara · inuenit eum et agitur cum illa · Videamus · Quid uideamus · quare uenit mulier de samaria aurire aquam · Samaritani ad iudeorum gentem non p̄tinebant · Alienigene fuerunt · quamquam uicinas terras incolerent · Longum ē originem samaritanorum retexere · ne nos multa teneant · et necessaria non loquamur · Sufficit ergo ut samaritanos · inter alienigenas deputem⁹ · Et ne hoc audacius arbitremini me dixisse quam uerius · audite ipsum dn̄m ihm̄ quid dixerit

Quia samaritana figurauit ecclam de gentibus congregatam

de illo samaritano uno de decem leprosis q̄s mundauerat · qui solus rediit ut gr̄as ageret · Nonne decem mundati sunt · et nouē ubi sunt · Non erat alius qui rediret et daret gl̄am dō · nisi alienigena iste · Pertinet ad imaginem rei · quod ab alienigenis uenit ista mulier · que typum gerebat ecclē · Ventura enī erat ecclā de gentib; · alienigena a generetib; iudeorum · Audiamus ergo in illa nos · et in illa agnoscam⁹ nos · et in illa gr̄as agamus dō p̄ nob̄ · Illa enim figura erat · non ueritas · quia et ipsa premisit figuram · et facta ē ueritas · Nam credidit in eum · qui de illa nobis figuram pretendebat · Uenit ergo aurire aquam · Simpliciter uenerat aurire aquam sicut solent uel uiri uel femine · Dicit ei ihs̄ · Da mihi bibere · Discipuli enim eius abierant in ciuitatem ut cibos emerent · Dicit ei mulier illa samaritana · Quomodo cum tu iudeus sis · bibere a me poscis que sum mulier samaritana · Non enī coutuntur iudei samaritanis · Videtis alienigenam · Omino uasculis eorum iudei n̄ utebantur · Et quia ferebat secum mulier uasculum unde aquam auriret · eo mirata est · quia iudeus petebat ab ea bibe · quod non solebant facere iudei · Ille aūt qui bibere querebat · fidem ipsius sitiebat mulieris · Deniq; audi quis petat bibere · Respondit ihs̄ et dixit ei · Si scires donum dī et quis est qui dicit tibi da mihi bibere · tu forsitan petisses ab eo et dedisset tibi aquā uiuam · Petit bibere · et p̄mittit bibere · Eget quasi accepturus · et affluit tamquā satiaturus · Si scires inquid donum dī · Donum dī ē sp̄s scs̄ · sed adhuc mulieri tecte loquit̄ · et paulatim intrat in cor · Fortassis iam docet · Quid enī ista oratione suauius · et benignius · Si scires donum dī · et si scires quis ē qui dic̄ tibi da mihi bibere · tu peteres ui daret tibi aquā uiuam · huc usq; suspendit · Viua aqua dicit̄ uulgo · illa que de fonte exit · illa enim que colligitur pluuia in lacunas · aut in cisternas · aqua uiua non dicitur · Et si de fonte manaue uerit · et in loco aliquo collecta steterit · nec ad se illud unde emanabat ad miserit · sed in rupto meatu tamquā a fontis tramite separata fuerit · non dicitur aqua uiua · Sed nec illa aqua uiua dr̄ que manans excipitur · talis aqua erat in illo fonte · Quid ergo p̄mittebat quod petebat · Iam mulier suspensa ait · Dn̄e neq; in quo aurias habes · et puteus altus ē · Videte quomodo

iiij

intellexerit aquam uiuam · aquam scilicet
que erat in illo fonte · Tu mihi uis dare aquam
uiuam · et ego fero unde auriã et tu non ferꝫ ·
A quã uiuam hic ē · quomodo mihi daturus
es? Aliud intelligens · et carnaliter sapiens · quo
vammodo pulsat ut aperiat magister quod cla-
usum est · pulsabat ignorantia · non studio ·
A dhuc miseranda · nondum instruenda · Dic
aliquid euidentius dominus de illa aqua uiua ·
Dicebat enim mulier · Numquid tu maior es pa-
tre nro iacob · qui dedit nobis puteum · et ip
se ex eo bibit et filii eius et pecora eius · De hac
aqua uiua mihi dare non potes · quoniã auri
orum non habes · forte aliuꝫ fontē p mittis ·
Patre nro melior tu putas? et qui hunc puteum
fodit · et ipse cum suis usus est eo · Ergo dñs di-
cat quid dixerit aquã uiuam · Respondit ihs
et dixit ei · Omis qui biberit ex aqua hac · sitiet
iterum · Qui aũt biberit ex aqua quam ego da
bo ei · non sitiet in ēternũ · Sed aqua quam ego
dabo · fiet in eo fons aquę salientis in uitam
ęternã · Apertius loquitur ē dñs dicens · fiet
in eo fons aquę salientis in uitam ętnam · Qui
biberit de aqua ista · non sitiet in ętnum ·
Quid euidentius? quia non aquam uisibilem
sed inuisibilem p mittebat · Quid enim est
quia non carnaliter sed spãliter loquebat? Adhuc
tamen illa mulier carnem sapit · delectata ē non
sitire · et putabat hoc secũm carnem sibi p mit
tsum ēe ad nõ · Quod quidem fiet · sed in resur
rectione mortuoꝝ · Jam hoc uolebat illa · De
erat enim dñs aliquando seruo suo h die · ut
p dies quadraginta · nec esuriret · nec sitiret ·
Quis hoc potuit dare p quadraginta dies · non
potuit dare semp? Suspirabat enim illa nolens
indigere · nolens laborare · assiduc uenire ad
illum fontem · onerari pondere · quo indigentia
supplerẽtur · Et finito quod auserat · rursus
redire cogebatur? & quotidianus iste labor ·
quo indigentia illa reficiebatur · non extingue
batur · Delectata ergo tali munere · rogat ut
ei aquam uiuam daret · Veruptamen n̄ pretereã-
quin dominus spiritaliter aliquid p mittat · Quid
est quibiberit de hac aqua sitiet iterum? et
uerum est secũm hanc aquam · et uerum ē secũm
quã significabat illa aquam · Et enim aqua impu
ra · uoluptatis? sic inp funditate tenebrosa ·
Hic eam auriunt homines · ydria cupiditatum ·
Cupiditate quippe p ni summittunt · ut ad
uoluptatem hausiam de p fundo p ueniant ·
et fruuntur uoluptate precedente · et premissa
cupiditatem · Nam qui non premiserit cupi
ditatem · p uenire n̄ potest ad uoluptatem ·
Pone ergo ydriã cupiditatis · et aquã de profun
do · uoluptatis · Cum uenerit qsq; ad uoluptа
tem sciti huius · cibi ē · potus est · lauacri ē · et
pectaculum ē · ē cupitus ē · Numquid n̄ iterũ
sitiet? ergo de hac aqua qui biberit · sitiet in
quid iterum · si aũt acceperit ame aquã non si
tiet in ēternum · Satiabit? inquid bonus dom'
tuę · De qua ergo aqua daturus es? nisi de illa
de qua dictum ē · Apud te ē fons uitę? Nã quo
modo sitient qui ebriabunt? ab ubertate dom'
tuę? Permittebat & sãginã quandã · insatietatis
spissi · et illa n̄ intelligebat · et non intelligens ·
qd respondebat? Dic ad eũ mulier · Dne da mi
hanc aquã ut non sitiam · neq; huc aurire · Ad
laborẽ indigentia cogebat · et laborẽ infirmi
tas recusabat · Vtinã audiret · uenite ad me oēs
qui laboratis et onerati estis · et ego uos reficiã ·
Hoc enim ei dicebat ihs · ut iã non laboraret · sed il
la n̄ intelligebat · Denique uolens ut intelligeret ·
dic ei ihs · Vade uoca uirum tuum et ueni huc · Quid
ē uoca uirum tuum? Per uirum suum ei uolebat aquã illã
dare? An quia n̄ intelligebat · per uirum suum ei uo
lebat docere? Forte quomodo aut apls de mulie
ribus? Si quid aũt uolunt discere · domi uiros suos
interrogent · Sed ibi dr̄ domi uiros suos interro-
ubi n̄ est ihs qui doceat · Denique dicit mulieri
bus quas phibet apls loqui in ecclesia · Cum uõ
ipse dñs ad erat · et presens presenti loquebat? ·
quid op' erat · ut per uirum ei ei loqueretur? ·
Numquid per uirum suum loquebatur marię se
denti ad pedes suos · et accipienti uerbum suum · quan
do martha circa multum ministerium · etiam
de sororis sue occupatissima felicitate murmu
rauit? Ergo frs mei audiamus et intellegam?
quod ait dñs mulieri · Vade uoca uirum tuum ·
Forte enim animę nr̄ę dic · uoca uirum tuum ·
Queramus et de uiro animę · cur iam n̄ ipse ihs ·
uerus animę uir ē · Ad sit intellectus · qm
quod dicturi sum? uix capitur nisi ab intен
tis · Ad sit ergo intellectus ut capiatur · et ipse
intellectus erit forasse uir animę · Videns ge
ihs quia mulier non intellegebat · et uolens eam
intellegere · Voca inquit uirum tuum · Ideo
enim nescis quod dico · quia intellectus tuus n̄
ad est · Loquor ego secũm spm · tu audis secũm
carnem · Que loquor neq; ad uoluptatem auriũ
pertinent · nec ad oculos · nec ad olfactum · nec ad
gustatum · nec ad tactum · mte sola capiunt ·
intellectu solo auriunt · Ille intellectus non

Ydria cupiditatum

Cupiditate quippe p ni summittunt · ut ad uoluptatem hausiam de p fundo p ueniant · et fruuntur uoluptate precedente · et premissa

Aqua ista figurat aquam uiuam

Dñs mulieri

Vade uoca uirum tuum

Per uirum suum ei uolebat aquã illã dare

Per uirum suum ei uolebat docere

Vade uoca uirum tuum

Queramus et de uiro animę

Videns ge ihs quia mulier non intellegebat

Voca inquit uirum tuum

Ideo enim nescis quod dico

Loquor ego secũm spm

Que loquor neq; ad uoluptatem auriũ pertinent · nec ad oculos · nec ad olfactum · nec ad gustatum · nec ad tactum · mte sola capiunt · intellectu solo auriunt

Aqua ista figurat aquam uiuam

Dñs mulieri

Vade uoca uirum tuum

Per uirum suum ei uolebat aquã illã dare

Per uirum suum ei uolebat docere

Vade uoca uirum tuum

Queramus et de uiro animę

Videns ge ihs quia mulier non intellegebat

Voca inquit uirum tuum

Ideo enim nescis quod dico

Loquor ego secũm spm

Que loquor neq; ad uoluptatem auriũ pertinent · nec ad oculos · nec ad olfactum · nec ad gustatum · nec ad tactum · mte sola capiunt · intellectu solo auriunt

tibi ād est · quomodo capis qđ dico. Voca uirum tuum · ſ reſenta intellectū tuum · Qđ ē enī animā habē nonē magnū · nā et pecōr habē. Vnde tu melior · quia intellectū habes · qđ pecor nō habet · Quid ē g uoca uirū tuū · n me capis · n me intellegis · De dono dī ubi loquor · tu aūt ſcđm carnē cogitas · ſitire nouiſ · Voca uirū tuū · Noli cē ſic equus et mulus · unđ nonē intellectus · Ergo ſi ſimea animā habere · et intellectū habe · hoc ē non adhibe · nec ſcđm cū uiuere · beſtiat ē uita · Eſt enī inno qđ dā beſtiale quod carne uiuim · ſed intellectu regendū ē · Motus enī anime ſcđm carnē ſe mouentis · et ī delicia carnalē immoderate diffluere ei pientis · reget deſup intellectē · Q debet dicitur · q regit · an q regit · Et cui dubio cū ordinata uita ē · intellectē animā regit · ao ipſā animā pūcens · Non enī aliqđ aliud ē quā anima · ſ aliqđ anime ē intellectē · Quomodo n aliquid aliud quā caro ē oculus · ſed aliqđ carnē ē oculus · Cū aūt aliqđ carnis sit oculus · cēta tm membra carnalia luce pfundi possunt · luce sentire n possunt · solus ea oculus ac pfundit · et perfruit · Sic in anima nīa ē qđ dā · qđ intellectus uocat · Hoc ipsū anime qđ intellectē ac mens dr · illuminat luce supiore · Ia supior illa lux · quā mens humana illuminat · dſ ē · Erat enī lum uerū qđ illuminat omem hominē · uenientē in hunc mundū · Talis lux xps erat · talis lux cū muliere loquebat · Et nulla intellectē n ao erat · qui illa luce illuminarē · nec tantū pfunderē · uerū etiā fruerē · Ergo dns tā quā diceret · illustrare uolo · et n ao ē quē · Voca uirū tuū inqđ · Adhibe intellectū pquem docearis · quo regaris · Ergo constitue animā excepto intellectu · tamquā feminā intellectū aūt habe tamquā uirū · Sed iſte uir n bene regit feminā ſuā · niſi a ſupiore cū regit.

Caput enī mulieris uir · caput aūt uir ao xps · Loquebat caput uiri cū femina · et n erat uir · et tā quā diceret dns · adhibe caput tuū · ut ille ſuſcapiat caput ſuū · Ergo uoca uirū tuū · et ueni huc · Iā ao esto · pſens esto · Veluti enī absens ēs dū non intellegi pſentia uoce ueritatis · Preſens esto · ſed no ſola · cū uiro tuo ao esto · Vadhuc illa nondū ao uocato illo uiro · non intellegit · adhuc carnē ſapit · absens ē cū uir · Non habeo inqđ uirū · Et dns ei · Benedixiſti qa non habeo uirū · Unde ergo tu dixiſti uoca uirum tuum · Et audi qa bene nouit dns nonē habe uirū · Dic et cētā · Ne forte putaret mulier ido dixiſſe dño benedixiſti qa n habeo uirū · qđ hoc a muliere audiret · ñq ipſe iſtud diuinitate cognouerit · Audi aliqđ qđ n dixiſti · Qnq enī uiros habuiſti · et iſtū quē habes n ē tuus uir · hoc uere dixiſti · Iterū cogit de iſtis qnq uiris aliqđ ſubtilius pſcrutari · Multi qppe intellexē n qđē absurde nec uſq quaq impabiliū · qnq uiros mulieris huī · qnq libros moyſi · Vtebant enī eis amantani · et ſub eadē lege erant · nā inde illa circūcaſio ī erat · Sed qm angustat nō q ſeqr · nō quē habes nē tuus uir · Videt mihi facilius nō posse accipe qnq uiros priores anime · qnq ſenſus corpis ee · Quando n qſq naſcit · ante quā possit uti ratione · n regit nisi ſenſibus carnis · Anima in puero paruo quod audit · qđ uidet · q dolet · q sapit · qđ tactu ſentit · hoc appetit · aut fugit · appetit quicquid mulcet · fugit quicquid offendit · Hos enim quinq ſenſus mulcet uoluptas · offendit dolor · ſcđm hos quinq ſenſus · tanquā quinq uiros prius uixit anima · quia iſtis regit · Quare aūt uiri dicta ſunt · Quia legitimi, ao quippe facti · et ao donati anime · Infirma ē adhuc que iſtis quinq ſenſibus regitur · et ſub iſtis quinq uiris agit · Et ubi uenerit ao annos exercende rationis · ſi ea ſuſcepit optima diſciplina · et doctrina ſapientie · quinq illis uiris ao regendū nos ſuccedit · niſi uerus et legitimus · et illis melior · et qui melius regat · ac qui ad ēternitatē excolat · ao ēternitatem inſtruat · Ham iſti quinq ſenſus · non ao ēternitatē nos regunt · ſed ad iſta temporalia uel appetenda · uel fugienda · Iſ huic uero intellectus ſapientie inbutus regere cepit animas · ſcit ea non ſolum fugere foueā et ambulare inequali · quod oculi oſtendunt anime infirme · Nec tantū canoras uoces ſuauiter audire · diſſonasq repellere · uel blandis odoribus delectari · putoreſq reſpuere · aut dulcedine capi et amaritudine offendi · aut lenibus mulceri · et aſperis ledi · Iſta enim omnia infirme anime ſunt neceſſaria · Quid ergo regimen ſus adhibet pillum intellectum, non alba et nigra diſcreturus ē · ſed iuſta et iniuſta · bona et mala · utilia et inutilia · caſtitatē et impudicitiā · hanc uā et illam · Illā ut amet · iſtā ut uitet · Caritatem · et odium · Inhac ut ſit · in illo ut non ſit · Hic uir quinq illis uiris uiſta mulier non ſucceſſerat · Vbi ergo non ſuccedit ille, dominatur · Nam cū cepit anima capax ee rationis · aut a ſapiente nūtre regit · aut ab errore · ſed errans non regit ſed patit · Poſt iſtos ergo quinq ſenſus

Qđ pīllū ſp excedit beſtias

Qđ ille debet regere mot aīe qđ ille nē a ab aīa

Qđ ſolus ſ ille illuminat

Qđ aīa ē fēina ī ille ē uir aē est lux et mal luce mlt ſtrict bn regit

mulier illa adhuc erabat · et error eā uentilabat.
Error autē iste · non erat legitimꝰ uir · sed adulterꝰ.
Ideo ei dñs ait · bene dixisti · quia non habeo uirū ·
quinq; enī uiros habuisti · Quinq; te sensus carnis
primo receptui · uenisti ad etatem utendę ratio
nis · nec ad sapientiā puenisti · sed in errorem
incidisti · Ergo post illos quinq; uiros · iste quē
habes non est tuus uir · Et quid erat si uir nō erat ·
nisi adulterꝰ · Voca ait q; non adulterum · sed u
rum tuum · ut intellectu me capias · non ero
rem de me falsum aliquid sentias · Adhuc enī
erabat mulier · que aquā illā cogitabat ·
Cum tam dñs de spū scō loqueret · Quare erabat ·
nisi quia adulterū non uirū habebat · Tolle
hinc ergo istū adulterū qui te corrūpit · et
uade huc ad uirum tuum · Voca et ueni · ut intelle
gāme · Dicit ei mulier · Dne uideo quia ꝓpha
es tu · Cepit uenire uir · non dum plene ueni ·
Pham dum putabat · erat quidem et ꝓpham ·
Nā de ipso ait · Non ē ꝓpha sine honore · nisi in
patria sua · Itē de illo dictum ē ad moysen · ꝓ
pham eis suscitabo de frib; eoꝝ · similē tui ·
Similē scilicet ad formā carnis · non ad eminen
tiā maiestatis · Ergo inuentum dñm istum dictū
ꝓphan · Unde iam non multum erat mulier
ista · Video inquit quia ꝓpha es tu · Incepit iu
dicium adulterū excludere · Video quia ꝓpha es ·
Et tunc cepit querere quod illam solet mouere · Ē
tertio quippe fuerat inter samaritanos et iudeos ·
quia iudei in templo a salomone fabricato adora
bant dñm · Samaritani longe inde posita · non uno
adorabant · & ideo iudei meliores ee iactabant ·
quia dñm in templo adorabant · Non enī cō
uenit inter iudeum samaritanus · quia dicebant eis ·
Quomodo uos iactatis · et ideo uos nobis meliores
ee phibetis · quia templum habetis quod nos
non habemus · Numquid patres nri qui ꝺo pla
cuer in illo templo adorauerunt · Nonne in
isto monte adorauerunt · ubi nos sumus ·
Meius g nos inquiunt in hoc monte dñm roga
mus · ubi patres nri adorauerunt · Contendē
bant utriq; ignari · quia uirum nō habentes · illi
in templo · illi in monte inflabrant ad uersus in
uicē · Dns tam modo quid docet · mulierem ·
tāquā cuius uir ceperat ꝑsens eet · Dic ei mulier ·
Ne uideo quia ꝓpha es tu · patres nri in monte h
adorauerunt · et uos dicitis · quia hierusolimis
mis adorare oportet · Dic ei nic · Mulier crede
mihi · Venit enī ecclā sic dictū ē incantias
earum eoꝝ · Uenit et ꝓtransiet; ab initio fidei ·
uenit ut ꝓtranseat · et ꝓtransire nō potest nisi

ab initio fidei · Credo tam presenti uiro · aut
mulier · crede mihi · Jam ē tempꝰ inte qui credat · qa
ꝑsensē uir tuus · Cepisti ad ee intellectu · quan
do me ꝓpham appellasti · Mulier crede mihi ·
Qua nisi credideris · non intellegitis · Ergo
mulier crede mihi · qc uenit hora · quando
neq; in monte hoc · neq; in hierusolimis adora
bitis patrē · Vos adoratis qd nescitis · nos ado
ramꝰ qd scimꝰ · qa salus ex iudeis ē · Sed uenit ho
ra · Quando · et nunc ē · Que g hora · Quando
ueri adoratores adorabūt patrē in spū et ueritate ·
Non in monte isto · non in templo · sed in spū et ue
ritate · Nam et pr tales querit · qui adorent
eum · Quare pr tales querit qui adorent eū ·
non in monte non in templo · sed in spū et ueri
te · Spūs ē ds · Si corp ēet ds · oportebat eū ado
rari in monte · qua corporeus mons · Oporte
bat eū adorari in templo · qa corporeum est
templū · Spūs ē ds · et eos qui eū adorant · in spū
et ueritate oportet adorare · Audiuimꝰ et ma
nifestū ē · foras eramꝰ · intro missi sumꝰ · Si in
uenire ē dicebat montē aliquē altū et solitariū ·
credo enī qua in alto ē ds · magis me exaudiet
excelso ; qua in monte es · ꝓpinquū te ꝺo pu
tas · et ecce te exaudiri quasi de proximo claman
tē · In excelsis habitat · sed humilia respicit ·
Ape ē dns · Quibꝰ forte altus · His qui obtruncat cor
uare s ē · & malus habitat · et humilibꝰ ꝓpin
quat · Humilia respicit · excelsa aut alonge
cognoscit · Superbos longe uidet · et illis minus
ꝓpinquat · qui sibi uidentur altiores · Quare bas
& montē · descende ut ascendas · Sed ascende ius ·
ascende · Noli montē querere · Ascensiones in
corde ei · hoc psalmꝰ dic · in cuallē plorationis ·
Conuallis enī humilitatē habet · ergo intra agit tui ·
Et si forte queris aliquē locū altū · aliquē locum
sēm · intra exhibe templū ꝺo · Templū enī dī sēm
ē · quod estis uos · In templo uis orare · Intra ora ·
Sed prius esto templū dī · qa ille in templo suo exaudit
orantē · Uenit et hora et nunc ē · quando ueri ado
ratores adorabūt patrē in spū et ueritate · Nō adō
ramꝰ qd scimꝰ · uos adoratis qd nescitis · quia salus
ex iudeis ē · Multū decet iudeas · Sed noli istos
reprobos accipe · Parietē illū accipe · cui adiunctꝰ ē
alius · ut pacati in lapide angulari qē xpc copula
rentur · Uni enī pariet aliud est · unus ageretur ·
longe a se isti parietes · sed donec mangalo eorum
gentium · Alienigene aut hospites erant · et peregri
ni a testamento dī · Sed mihi hoc g dictum ē · nos adoramus
qd scimꝰ · Expona qdē iudeos dictum ē · sed nō omnes
iudeos · Non reprobos iudeos · sed oequalibus fuerant

xpostoli · qualeſ fuerunt ꝓphe · qualeſ fuerunt
illi omnſſa · qui omia ſua uendiderunt · et ꝓtia
rerū ſuax adpedeſ aplox poſuerunt · Non reppu
lit dñs plebem ſuā quā ꝓſcuit · Audiuit hoc muli
er iſta et addidit · nā dudū ꝓpha dixerat · uidit
talia dice cū cū quo loquebat̄ que nā plus cēnt a
ꝓpha · et quid reſpondit uidete · Dic̄ ei mulier.
Scio qa meſſias uenit qđ xp̄c · Cū g uenerit · ille
nob oīa demonſtrabit · Quid ē hoc · modo inquid
de tēplo contento contendunt udei · et nos de mon
te ē tendum · cū ille uenerit · et montē ſpnit · et
templū euerit · et docebit nos iſte oīa · ut in
ſpū et uerītate · nouerim adorare · Sciebat enim
quis eā poſſit docere · ſed ū docentē non dū agno
ſcebat · nā ergo digna erat cui manifeſtaretur ·
et eſſias aīt · unct ē · Vnctus grece · xp̄s ē · hebra
ice · meſſias ē · Vnde et punice meſſe dr · un
gē · Cognatę quippe ſē lingue iſte et uicine ·
hebraica · punica · et ſyra · Ergo dic̄ ei mulier ·
Scio quia meſſias uenit q dr xp̄s · Cū ergo uene
rit · ille annuntiabit nob oīa · Dic̄ ei ihs ·
Ego ſū qloquor tecū · Vocauit g uirū ſuū · facē eſt
uir ei caput mulieri · factus ē x cap uir · Iam
mulier ordinat̄ i fide · et regul̄ bene uncta ·
poſita quā audiuit hoc · ego ſū qloquor tecū ·
nā ultra quid dicet · quando xp̄s dñs manifeſta
riſ uoluit mulieri · cui dixerit credite mihi ·
Et cōtinuo uenerūt diſcipli ei · et mirabant̄ qa cū
mulier loquebat̄ · Qa g rebat ꝓdita · quenā
g rere q ꝓpierat · Hoc illi mirabant̄ · bonū eū
mirabant̄ · non alū ſuſpicabant̄ · Nemo tm
ei dix̄ · qđ queris · aut quid loqueris cū ea ·
Reliquit g ydriā ſuā mulier · Audito ego ſū qlo
quor tecum · Et recepto incorde xp̄o dño · q
faceret · niſi nā ydriā dimiſit · et euangliz are
current · et nec cupiditate · ꝛpperā annuntiare
Diſcant quoluit euangliz are · ꝓ icuit ydriā ad
puteū · Recō da mihi qſ ſupius dixerā de ydria
uas erat ūn aqua auferebat · Ecce nōie appel
lat̄ ydria · qm gece aqua ydor dr · tāquā ſi aq
rū dicet̄ · Proiecit g ydriā q iā n uſui · ſed oneri fuit ·
Audita q ppe · deſidābat aq illa ſanari · ut nuntia
ret xp̄m · Oneri abiecto · Cucurrit ad ciuitat̄ ·
et dic̄ illis hoīb uenite et uidete hoīem qđ dix̄
mihi oīa q fecī · Fede tem · ne illi quaſi iā na
ſcent̄ et indignarent̄ et p ſequerent̄ · Venite
et uidete homine qđ dix̄ mihi oīa que feci · nūd
ipſe ē xp̄s · Exier̄ de ciuitate et ueniebant ad eū ·
Et rogabant eū diſcipli dicentes · Rabbi · manduca · Ierant enī emere cibos · et uenīt · Ille aūt
dix̄ · Ego cibū habeo manducare quē uos n ſcitis ·
Dicebant ergo diſcipli ad inuicē · Nūq̄d aliquis
attulit ei manducare · Quid mirū ſi mulier
illa n intellegebat aquā · Ecce diſcipli n intelle
gunt eſcā · Audiū aūt cogitationes illoꝝ ·
et iā inſtruit ut magiſter · n percutū ſic et
illā · cuius adhuc uirū requirebat · ſed iā apte
cui cuiꝰ cib ingq ē · ut faciā uoluntatē ei q miſit me.
Ergo et potē ipſe erat i illa muliere · ut faceret uolun
tatē ei q miſerat eū · Jdo dicebat ſitio · da mi
bibe · Saliceret ut fidē ita oparet̄ · fidē ei bibe
ut eā in corp ſuū tra iceret · Corp enī ei eccliā ꝓpe
ē g cib miſ · ut faciā uoluntatē ei q me mi.
Nonne uos dicitis qđ adhuc quattuor mēſes ſunt
meſſis uenit · Jnop ſeruebat · et oparia mihi
diſponebat · Vos quattuor menſes cōputatis
ad meſſē · ego uob aliā meſſē albā et paratam
oſtendo · Ecce dico uob · leuate oculos uros et ui
dete qa iā albe ſūt regiones ad meſē · Ergo meſ
rem iſurus ē · Jn hoc enī ē uerbū uerū · qa alius ē q
metit · alius ē ſeminat · ut et qui ſeminat ſimul
gaudeat · et q metet · Ego miſi uos mete · quos
non laboraſtis · Alii laborauer̄ · et uos in eoꝝ labore
introiſtis · Quod g dix̄ meſorem miſit · n ſeminatorē.
Quo meſores · Vbi nā alii laborauer̄ · Nā ubi
laboratū erat · ſeminatū erat · Et qđ ſeminatū
erat · iā maturatū factū erat · falcē et truncū
deſiderabat · Quos g erant meſores mittendi ·
Vbi nā ꝓphe p dicauerant · ipſi enī ſeminauerūt ·
Nā ſi ipſi n ſeminarent · unde ad illā mulierē p
uenerat · Scio qa meſſias uenit · Jā iſta mulier
fruct̄ maturus erat · et erant albe meſes · arui
cē querebant · O ſi uos q mittere qđ ſeminaſtis
Alii ſeminauer̄ · et uos in labore eoꝝ introiſtis ·
Qui laborauer̄ · Jpſe abrahā · yſaac · et ia
cob et labores illoꝝ · Jn oib eoꝝ laborib ꝓ
phetæ x̄ · et ido ſeminatores · Moyſes et ꝓ
patriarche · et oēs ꝓphe · quanta pruler̄ in illo
frigore quando ſeminabant · Ergo iā in uidē
meſis parata erat · Meruo ibi tāquā matura meſis
fuit · qn tot milia hominū ꝓ uarietatibus ſuis offere
bant · et ad pedes aplox ponentes · expectū hume
ri a ſarculis ſeclarib · xp̄m enim ſequebant̄ · Vere
matura meſis · qđ unde factū ē · De ipſa meſe
electa ſūt pauca grana · et ſeminauer̄ orbē terra
rū · et ſurgit alia meſis que in fine ſeli metenda ē · de
iſta meſe dr · q ſeminant in lacrimis in gaudio metent ·
Ad iſtā g meſē nā apli ſed angli mittunt̄ · Meſſis enim
angli ſūt · Jſta g meſſis crediſat unū zizaniū · et cepit
tur purgari in fine · Illa uō meſſis iā matura erat
quo priuſ miſſi ſūt diſcipli · ubi ꝓphe laborauerūt ·
Sed tam fīt uidete qđ dictū ſit · ſimul gaudeat

Comminabāt apli ei q
labāt mli.

Diſſoluit admīra eius
diſcipl apidiā ei.

qui seminat et qui metit. Dispariſ tēporis labo
res habuerunt apli et ꝓphe. sed gaudio parit ꝑ
fruent. mercedē simul acceptur sunt inuitam
ētiā. Exemplitate aūt illa multi crediderūt in eū
samaritanoꝝ. ꝓpt uerbū mulieris testimoniū
phibentis. quia dixit mihi oīa quecūq; feci.
Cū uenissent ad eū samaritani. rogauerūt illū ut
apud eos maneret. et mansit ibi duos dies. Et
multo plures crediderūt ꝓpt sermonē eius. Et m
mulieri dicebant. quia iā nō ꝓpt tuā loquelā cre
dim⁹. ipsi enī nō audiuim⁹. et scim⁹. qa hic ē ūe
saluator mundi. Et hoc paululū anī ad uerten
dū ē. qa lectio terminata ē. Mulier primo
nuntiauit. et ad mulieris testimoniū credide
runt samaritani. et rogauerunt eū ut apud
eos maneret. et mansit ibi duos dies. et plurē
crediderūt. Et cū credidissent. dicebant mulieri.
Non iā ꝓpt uerbū tuū credimus. sed ipsi audiui
m⁹ et scim⁹. qa uere hic ē saluator mundi. Pri-
mū ꝓfamā. postea ꝑ ꝑsentiā. Sic ō agit hodie cū
eis qui forīsit. et nōdū sit xpiani. Xps nuntiat
ꝑ xpianoꝝ amicoꝝ. taquā illa mulier. hoc est
ecclā nuntiante. Ad xpm ueniunt. credunt
ꝑ fidē famā. manet apud eos biduo. hoc ēdat
illis duo ꝑcepta caritatis. Et multo plures. et
firmius credunt. quoniā uere ipse ē saluator
mundi. EXPLICIT OCT. XV —

Et loco ubi erat. Post duos aūt dies exiit inde. et iit
in galileā. Ipse enī ihs testimoniū phibuit.
qa ꝓpha in patria sua honorē nō habet. Non
ꝓpter ea post biduū discessit de samaria ihs. qc
honorē in samaria nō habebat. nē enī samaria
patria ipsius erat. sed galilea. Cūq; isto⁹ dese
russet ētiā ctm. et ad galileā uenisset ubi nutri
tus erat. quom⁹ attestat qa ꝓpha in patria
sua honorē nō habet. magis uidet attestari

potuisse quod ꝓpha in patria sua honorem hī.
sic tempnere ꝑ gere in galileā et in samaria re
mansisset. Intendat q̄ cartā uā insinuatum
nob nimo dicū sāc̄ intū. suggerente dño. et
donante q̄loquar. Questionē ꝓpositā cogno
uistis. solutionē ei requirite. Sed repetamus
ꝓpositionē. ut solutionē desidabilē faciam⁹.
Mouet nō cur euangelista dixerit. ipse enī ihs
testimoniū phibuit. q̄ ꝓpha in patria sua
honorē nō hab et. Hoc p motū. retexam⁹ uerba
supiora. ut inueniam⁹ cur hoc euangelista di
cere uoluerit. et inueniam⁹ supiora uerba
ei⁹ ita narrantis. quoniā post biduū ꝑfect⁹
ē de samaria in galileā. Propt hoc q̄ dixisti ō
euangelista testimoniū phibuisse ihm. quod
ꝓpha in patria sua honorē nō hab et. qa post
biduū reliq̄t samariā et ꝓpauit uenire in ga
lileā. Immo uō quasi uideo mihi congruenti
us intellegere. quasi honorē in patria sua ꝑ
nō haberet. nī ad eā relicta samaria festinaret.
Sed nisi fallor. immo qa uerū ē et nō fallor. me
lius enī quā ego uidit euangelista q̄d diceret.
Oc eius me ueritatē uidebat. q̄a de pectore dñi
bibebat. Ipse enī iohs euangelista quīt oīs discipu-
lor⁹ super pectus dñi discūbebat. et quē dñs caritatē
debens oīb; tam ꝑ ceteros diligebat. Ergo ille fal
leretur. et ego recta sentirē. Immo sipie sapio.
obediens audiā q̄d dix. ut merear sentire
q̄d sensit. Accipite itaq; hēmi q̄d hic sentiam
sine ꝑiudicio. si uos melius aliquid senseritis.
Magistrū enī unū habem⁹ oīs. et in una scola
condiscipulos sum⁹. Hoc ego sentio. et uidere si ūn
aut uerū ē. aut ꝓpinquat ueritati q̄d sentio.
Insamaria biduum fec. et crediderunt in eū
samaritani. Tot dies fecit in galilea. et nō in eū
crediderūt galilei. Retexite uel recolite me-
moria hesterni diei. et lectionem et sermo
nem. Venit in samariā ubi eū primo mulier
illa ꝑ dicauerat eū qua ad puteū iacob lo
catus erat magna mysteria. et uiso samarita
ni et audito. crediderunt in eū ꝓpt uerbū mu
lieris. et firmius crediderūt ꝓpt uerbū ei⁹. et plu
res crediderūt sicut scriptū ē. facto ibi biduo.
Quo numero dierū. mystice cōmendat ē duor⁹
numerus ꝑceptor⁹. Inquib; duob; preceptis
tota lex pendet et ꝓphe. Sicut hesterno die
cōmendasse meministis. Pergit in galileā. et
uenit in ciuitatē chanaan galilee ubi de
aqua uinū fecit. Ibi aūt quando aquā in
uinū conuertit sic scribit ipse iohs. credi
derūt in eū discipuli ei⁹. et utiq; plena erat dom⁹ tbis

Samaritani ad iohem cuius ad fidem ei⁹

Quo duo dies q̄b; xpc̄ in samaria significatur duo ꝑcepta caritatis.

Dñm vicesima prima post pentecosten.

conuiuantium · Factum ē tāmagnū miracu
lū · et nō crediderē nisi discipli ei · hanc cauitatē galileę
mo do repetiuit · Et ecce quidam regulus
cuius filius infirmabat uēn ad eū · & roga
re cepit ut descenderet ad illā cuitatē ut do
mū · et sanaret filiū eius · incipiebat enī id
mon · Quirogabat nō credebat · Quid ame
expectas audire · dīm interroga · quid de
illo sensérit · rogat enī talia respondit ·
Nisi signa et prodigia uideritis · nō credetis ·
Virgut hominē infidelem pidū · aut frigidū · aut
oīno nullius fidei · sed temptare cupientē
de sanitate filiusui · qualis eēt xps · quis eēt ·
quantū posset · Verba enī rogantis audiui
mus · cor diffidentis non uidim⁹ · sed illę p
nuntiauit · qui et uerba audiuit · et cor
inspexit · Denuq; et ipse euangelista · testimoni
o suę narrationis ostendit qa nōdū credidat · q
uenire ad domūsuā dīm cupiebat · ad sanan
dū filiū ei · Nāq; postea quā nuntiatū ē ei sa
nū ēē filiū eius · & inuenit eā hora sanatum ·
qua hora dīns dixerat — ua de filius tuus u
uit · & credidit ingo ipse et dom⁹ ei⁹ tota · Sig
ppter credidit ipse et dom⁹ eius tota quia
nuntiat⁹ ē ei qd filius ei⁹ eēt sanus · & cōpara
uit hora nuntiantiū hore p nuntiantis · qn
rogabat · nōdū credebat · Samaritani nullū
signū expectauerant · uerbo ei⁹ tantūmodo
credidant · Cuiⁿ aūt ei⁹ audire meruerē · nisi
signa et prodigia uideritis · non creditis · Et
ibi tam facto tanto miraculo · nō credidit nisi
ipse et domus eius · Ad solū sermonē credideⁿ
plures samaritani · ad illud miraculū sola illa
dom⁹ credidit ubi factum ē · Quid igitur frā ·
quid nob cōmendat dīs · tunc galilea uidet patria
erat dñi · quia ibi nutritus ē · nē nō qa portem
dit aliquid res illa · nēnī sine causa dicta sunt
prodigia · nisi qa aliqd portenderunt · Prodigiū enī
apellatū ē · quasi porro dicat · qđ porro dicat · porro
significet · & aliqd futurum ēē portendat · Qa
ergo aliqd illa oīa portendebant · aliqd illa oīa
pdicabant · Faciamus modo nos patrē dñi
nīi ihu xpi secm carnem · Nonenī habuit pa
trē intra · nisi secm carnē quā accepit intra ·
Faciam⁹ ergo patrē dño · poplm iudeū · Ecce in
patria sua honorē nō habet · Modo aūt attende
iudeū turbas · Attende iam gentē illā dispā
toto orbe terrę · & cauisā audiab⁹ suis · Aūm
de ramo fracto · ē caso · dispso · árido · quib⁹ frac
tis · inseri meruit oleaster · Vide turbā iudeū
quo dīmodo · Quē coluit · quē adorauit · firmī

erat · Et nos respondeamus · ppha in patria sua
honorē nō habet · Denuq; illi ambulantē dīm ihm
xpm intra · facientēq; miracula · ceos illuminan
tem · surdis aures apientē · mutoq; ora solucntē ·
paraliticoq; mēbra stringentē · supra mare ambu
lantē · uentis et fluctib⁹ imperantē · mortuos susci
tantē · tanta signa uidentes facientē · & uix inde pau
ci crediderunt · Proh dolor loquor · tam multi qui
dim⁹ · que signa uidimus · Illud q quod facti
est tunc · hoc qđ nē agit portendebat · Iudei
ēē uel sunt similes galileis · nō similes illis ma
rianis · Euangelium audiuim⁹ · euangelio cōsen
im⁹ · p euangelium in xpm credidim⁹ · Nulla signa
dem⁹ · nulla exigimus · qua uis enī un⁹ ex quo
electi et scis · tam israhelita fuit · de gente sal
uū · thomas ille qui locaui nerū digito mittē
cupiebat · sic eū arguit dīns · quo modo istū regu
lum · Huic dixē · nisi signa et prodigia uideritis non
credetis · Illi aūt dixē · qua uidisti credidisti ·
Ad galileos uenerat post samaritanos · q sermonem eo
crediderant · apud quos nulla miracula fecerat · q
infide erat dimiserat · qa nunquā pscriptam dimiserat ·
dicebat dīns thome ueni mitte manū tuā & noli
incredulus sed fidelis · & cū ille exclamaret tan
tis uiū nerū locis & diceret dīns mīs et dīs mīs · incre
pat et dicat ei · Quia uidisti · credidisti · Quare
nisi qa ppha in patria sua honorē nō habet · Quia
uero apud alienigenas ppha iste honorē habet ·
qđ sequit · Beati qui nō uident et credent · Predica
sum⁹ no⁹ · & qđ dīns ante laudauit · & in nob impe
tignat ē · Videt qui crucifixerunt · palpauerunt
et sic pauci crediderunt · Nos nō uidim⁹ · nēcetam
audiuim⁹ · credim⁹ · fiat in nob · pficiat in nob be
nedictio quā promisit · Et hic qua patrię ipsius plan
tum⁹ · & infrūctuosę sectę · qua pramis fractis inserti
hoseni ramos se fractuū ēē monstrabat · & huma
oleastrum inserturū · quando cōmotus centu
nus fide qui dixē · nisū dignus ut sub tectū meū intres
sed tantū dic uerbo et sanabit puer mīs · Nā et
ego homo sū sub potestate cōstitut⁹ · habens sub me
milites · & dico huic uade · & uadit · & alio
ueni & uenit · & seruo meo fac hoc & facit ·
Conuersus ad eos qui sequebant dixē · Ām dico
uob · nō inuenī tantā fidē in isrl · Quare nō inuenit
tantā fidē in isrl · Qua ppha in patria sua hono
rē nō habet · Numqd nō et illi centurioni potat di
cere dīns quod dixē huic regulo · uade puer tuus
uivit · Videte distinctionē · Regulus iste ad
dom⁹ suā dīm descendē cupiebat · ille centuri
o indignū se ēē dicebat · Illi dicebat ego uenia &
curabo eū · huic dictū ē · uade filius tuus uivit ·

Quidā regulus nō credidit ī post
miraculū

Quidā pdigium

Quidā rex asserit abuniuersi
& ex gentibus sue erit loco
eorū · sic ppha ñ fil abrahe
ī patria sua.

Illu presentiam ꝑ mittebat. hunc uerbo sanabat.
Iste tam ꝑsentiã ei' eꝛtorquebat. ille ꝑsentiã eius
indignũ se dicebat. huic cessũ ẽ elationi. illi
consensum ẽ humilitati. Tamquã huic dicẽt.
uade filius tuus uiuit. noli mihi tediũ facere.
Nisi signa & ꝑdigia uideritis. ñ creditis. Presen
tiã mea uis in domo tua. pos̃ũ et uerbo iubere. no-
li tu desigñ credere. Centurio alienigena credid
me posse uerbo facẽ. & ante quã facerẽ credidit.
uos nisi signa & ꝑdigia uideritis. ñ creditis. Ergo
si ita ẽ. frangunt superbi rami. ut humilis insera
tur oleaster. Maneat tam radix. illis ꝑcisis. istis
receptis. Vbi manet radix? In patriarchis. Et eiũ
patria xp̃i. populis isti. quia ex eis uenit secdm
carnẽ. Sed huius arboris radix. Abrahã. Isaac.
Iacob. patriarchę scã. Vubi isti? In requie apud
dm̃ in honore magno. ut in abrahę sinũ iustus
ille pauꝑ post corporis eꝛitum leuaret. & in abra
hę sinu de longinquo asupbo diuitę uideret. Ꝯ
radix manet. radix laudat. Sed rami superbi. & ꝑ
cidi. & arescere meruer̃. Oleaster aũt humilis.
illoꝝ ꝑsione inuenit locum. Nudi g̃ quę ad
modũ ꝑdant rami naturales. quę ad modũ
inserat oleastꝛ. Ex ipso centurione quę ꝑtinet
cõparationem huius reguli cõmemorandũ pu
taui. Amen inqd dico uob. non inueni tantã fidẽ
in isr̃l. ꝓpt̃ea dico uobis. quia multi uenient
ab oriente & occidente. Quam latã terrã occu
pauerat oleaster. Amara silua hic mundus fuit.
Sed propt̃ humilitatẽ. ꝓpt̃ nos dign' ut subiret
tã mm̃ inimicus. Multi ab oriente & occidente
uenient. Et puta quia uenient. qd de illis fiet.
Si eiũ uenient. iam ꝑcisi sunt de silua. Vbi inse
rendi sunt. ne arescant? & recũbent inquid
cũ abrahã & isaac & iacob. In quo eiuuio? ne
forte ñ inuitet? ad semp uuiendum. Sed ad mutũ
bibendũ. Recũbent cũ abrahã & isaac & iacob.
Vbi? in regno inquid celoꝝ. Et qd erit de illis qui
uenerint de stirpe abrahã? qd fiet de ramis qb;
arbor plena erat? qd? nisi ꝑcidentur ut isti inserant̃.
Doce quia ꝑcidentur. Audi. filii aũt regni inqd ibi
mittent ebras exteriores. Habeat g̃ apud nos honorem
ꝓpha. qñ habuit honorem in patria sua. Non ha
buit honorẽ in patria inqua cdr̃it ẽ. habeat hono
rẽ in patria qua cdidit. Sed nulla eni cdr̃it ẽ cond tio
omniũ. cdtus ẽ in nulla rẽ dm̃ formã serui. Sã ipsa
uirtutẽ inqua cdr̃it ẽ. ipsa syon. ipsa iudea & gen
tem. ipsa iherm̃. ipse cdidit. cui cet apud patrẽ
uerbum dei. Omnia eni ꝑ ipsum facta sunt. & sine
ipso factum ẽ nihil. De illo g̃ hoie de quo & hodie
audiuimus. unus mediator dei & hominũ ho-
ihs. etiam psalmus prelocutus ẽ dicens. Mat
syon dicet homo. Quida homo mediator dei &
hominũ. homo mat syon dicet. Quare mater
syon dicet? Quia inde accepit carnẽ. Inde ut
go maria. de cuius utꝝ formã serui suscepta ẽ.
in qua dignatus ẽ apparere humillim'. Mater
syon dicet hõ. Et homo iste quid dicit? Mater
syon factus ẽ in ea. homo factus ẽ in ea. Nam ds̃
erat ante eã. & homo factus ẽ in ea. Qui homo
factus ẽ in ea. ipse fundauit eã altissim'. non hu-
millim'. homo factus ẽ in ea humillimus. quia
uerbum caro factum ẽ & habitauit in nob. Ipse fun
dauit eã altissim'. quia in principio erat uerbum.
& uerbum erat apud dm̃. et ds̃ erat uerbum. Omnia
ꝑ ipsum facta sunt. Quia uerbo dei condidit istam
patriã. huc habeat honorẽ. illa reppulit eum patria
in qua generatus ẽ. & suscipiat eum patria quam
regenerauit. Explicit omt xvi.

Ab eo qd scriptum est. Post hec erat dies festus iudeoꝝ.
& ascendit ihs ierosolimis. Vq; ad id qd aiũt. que
rebant eum iudei interficere. qa non solũ soluebat sabbatum.
sed & patrem suum dicebat dm̃. ꝙ equalẽ se faciens deo.

Incipit omt xvii.

IRVM NON ESSE

Debet ad hoc factum
miraculum. mirum
eni erat si homo non
fecisset. Magis gau
dere quã mirari debem'
quia dns nr̃ & saluator ihs xp̃s homo factus ẽ.
quã qd diuina nõ homines ds̃ fec̃. Plus ẽ enim
ad salutẽ mam qd factum ẽ ꝓpt̃ homines. quam q̃
fec̃ uti homines. Et plus ẽ q̃ uitia sanauit animaꝝ.
quã qd sanauit languore corporum morituroꝝ. Sz
qa ipsa anima ñ cui nouerat aquo sananda erat.
& oculo habebat in carne iñ facta corporalia uidet.
non dũ habebat sano i corde unde dm̃ latentẽ cogno
sceret. fecit qd uideri potat. ut sanaret iñ uideri
ñ potrat. Ingressu ẽ locũ ubi iacebat magna
multitudo languentiũ. ceꝛoꝝ. claudoꝝ. andoꝝ.
Et cũ cet medicẽ animarum et corpoꝝ. & quem
set sanare omes animas credituroꝝ. de illis languo
tib; unũ elegit qui sanaret. ut unitatẽ significa
ret. Si medio cri corde & quasi humano captu.
& ingenio. ci sidem' facientẽ. & qd ad potestatẽ
ptinet. non magnũ aliqd ꝑfecit. & qa ad beni
gnitatẽ parum fecit. Tot iacebant & uni' curat'
est. cũ possit uno uerbo omes erigere. Quid g̃
intellegendum ẽ? nisi qa potestas illa. & bo
nitas illa magis agebat quid animę in factis
eius ꝑ salutẽ sępitna intellegerent. quã quod

Capitlig. 65

Fer. vi. hebdomada prima in quadr.

Q. magis gaudẽ debem' q. de fact' ẽ ho q. mirari & q. mirũ fecit. ꝙ plus intulit ds̃ q. hoc

Q. ꝙ mirũ fecit ut ceꝛi crederẽt quod erat deꝰ. ꝙ alia q. sic facturꝰ.

Q. tm̃ uni fit sanat.

:t credituroꝝ

¶ temporali salute corpora mereantur.
C orpoꝝ enī salus quę uera expectatur adnō
erit in fine in resurrectione mortuoꝝ. Tunc
qđ uult ñ monet. Ac qđ sanabit̄ non egro
tabit. tunc qđ satiabatur ñ esuiet neq; sit
et. tunc q; renouabit̄ non uetustescet. Nunc
uero in illis factus dñs ñr ihs xp̄s. & ecce
aperti oculi. morte clausi sunt. & para
lyticoꝝ mēbra constricta. morte dissolu
ta sunt. & qcqđ sanatū ē temporaliť in
mēbris mortalibꝫ in fine defecit. Ani
ma uō q̄ credidit. ad uitam ęt̄nam tran
situm fecit. Animę uō credituę cuius
peccata uenerat dimittere. ad cuius
languores sanandos se humiliauerat.
de hoc languido sanato magnū signū
dedit. Cuius rei. & cuius signi ¶ sum
tum sacramentum. quantum dominꝰ
donare dignatur. Attentis uob et o-
rando ad uiuantib; infirmitatē mam
loquar ut potero. Quicqđ aut̄ non po
sum. supplebit in uobis ipse quo ad
iuuante facio qđ possum. De hac pisci
na quę quinq; porticib; cingebatur.
in quib; iacebat magna multitudo lan
guentium. assidue nos tractasse me
minu. et rem ducturussum. quā meā
plures recognoscant. potius quam
cognoscant. Uerum. nihil ē abre etā
nota repetere. ut & qui non nouerat
instruant̄. et qui nouerunt confirmē
tur. Pro inde tam quā nota breuit̄
¶stringenda sunt. non otiose inael
canda. Piscina illa. & aqua illa.
poptm mihi uidet̄ significasse iu
deoꝝ. Significari enī poptos aquaꝝ
noīe. aptē nob indicat apocalypsis
iohis. ubi ei cum ostendent̄ aquę
multę. & interrogasset quid essent. re
sponsum accep poptos esse. Aqua ergo
illa. idest popts ille. quinq; libꝝ —
moysi. tam quam quinq; porticibꝰ cla
udebat̄. Sed illi libri ꝓdebant langu
ores. ñ sanabant. Lex enī peccatores con
uincebat. non absoluebat. Idō tota
sine gratia reos faciebat. quos confiten
tes gra libabat. Nā hoc dicaptis. Sit
data esset lex quę posset uiuificare. omno
ex lege esset iustitia. Quare q̄ data ē lex.
Sequitur & dicit. Sed conclusit scriptura
omīa sub peccō. ut ꝓmissio ex fide ihu xpi
dar̄

tur credentib;. Quid caudentius. Nonne
hęc uerba exposuer̄ nob & quinq; porticus
et languentium multitudinē. Quinq; por
ticus lex ē. Quare quinq; porticus non sa
nabant languentes. quia si data esset lex que
posset uiuificare. omno ex lege esset iustitia.
Quare q̄ continebat quo ñ sanabat. quia con
clusit omīa sub peccato. ut ꝓmissio ex fide
ihu xpi daret̄ credentib;. Quid q̄ fiebat ut
in aqua illa turbata sanarent̄. Quia unus
tacib; sanari ñ potant. Subito enī uidebat̄
aqua turbata. et a quo turbabat̄ ñ uidebat̄.
Credas hoc anglica uirtute fieri solere. nūm
sine significante aliquo sacrāmto. Post aq
turbatā — mittebat se unꝰ qui poterat. & so
nabat̄ solus. Post illum quiquē se mittē
frustra faceret. Quid sibi q̄ hoc uult. nisi
quia uenit unus xp̄s ad poptm iudeoꝝ.
& faciendo magna. docendo utilia. turbā
uit peccatores. Turbauit aquā ꝓsentia sua
& excitauit ad passionē suam. Sed latens
turbauit. Si enī cognouissent. nunquā di
gte crucifixissent. Descendte q̄ in aquā tur
batā. hoc ē humilit̄ credte in dñi passione.
Ibi sanabat̄ unꝰ. significans unitatē. Post
quisq; ueniret ñ sanabatur. qa qsq; ꝑ
unitatē fuerit. sanari ñ potuit. Uidam q̄
qđ uoluerit significari in illo uno. quem
etiam ipse seruans unitatis mysterium.
sic ꝓlocutus sū. de tot languentib; unum
sanare dignatus ē. Inuenit enī annus cui
numerum quendam languoris. triginta
octo annis habebat in infirmitate. Huic nu
merus quomodo magis ad languorem per
neat quam ad sanitatem. paulo diligentius
exponendum ē. Intentos uos uolo. quā
uerit dominus ut congrue loquar. & sic
fiacciter audiatis. Quadragenarius nu
merus. quod sacratus nobis in quadam
perfectionem commendatur. notum ar
bitror caritati uře. Testantur sepissime
scripturę diuinę. de ieiunio hoc numerū
consecratum esse bene nostis. Nam et moy
ses quadraginta diebꝫ ieiunauit. & helias
itidem. & ipse dñs nr & saluator ihs xp̄s
hunc ieiunii numerum implenit. ¶ moysi
significatur lex. ¶ helias significatur ꝓ
phetia. ¶ per dñm significatur euangliū.
Ido in illo monte tres apparuerunt. ubi se
discriptis ostendit in claritate multā & uetus
tatę. Apparuit enī medius int̄ moysen

Qđ cōtinebat quo ñ sanabat̄ quia conclusit omīa sub peccato ut ꝓmissio ex fide ihu xpi daret̄ credentib;

Qđ curatio illi⁹ languidi significat salutē aīe

Qđ utile ē nota ecclie etā repetere

Qđ aqua piscine significat populū iudeoꝝ ꝛ ihus illū. b. lib⁹ legis

Qđ lex mālis festabat̄ infirmos sine quib; curabat. ꝙ gra curabat

et heliam · tamquam euangm · ut testimoni
um haberet a lege et pphis; Siue ergo in lege.
siue in pphetia · siue in euangio · quadrage
narius nobis numerus in ieunio cõmdat̃;
ieunium autẽ magnum et generale est ·
abstinere ab iniquitatib; & illicitis uolup
tatib; scti; Quid est pfectũ ieunium? ut
abnegantes impietatẽ · & seculares cupidtat̃.
temperanter · et iuste et pie uiuamus in hoc
seculo; Huic ieunio quam mercedem addit
apls? Sequit̃ et dic̃; Expectantes illã bea
tam spem · et manifestationẽ gl̃e beati dei
et saluatoris mri ihu xpi; In hoc ergo scto q̃si
quadragesimã abstinentiæ celebram̃ · cum
bene uiuimus · cum ab iniquitatib; & illi
citis uoluptatib; abstinemus; Sed quia ꝑ
abstinentia sine mercede non erit · expecta
mus illã beatã spem · et reuelationem gl̃e
magni dei · & saluatoris mri ihu xpi; Sic illa
cum fuerit de spe facta res · Acceptur̃i sum⁹
mercedem denarium; Ipsa enim merces red
dit̃ operarius inuitem laborantib; · secm
euangm quod uos credo reminisca; Neq; hĩ
omia commemoranda sunt · tanquã ru
dib; & imperitis · Denarius enĩ qui accepit
nomen a numero decem · redditur · & cum
tus quadragenario · fit quinquagenarius ·
unde cum labore celebramus quadragesimã
ante pascha; Cum letitia uero tãquã accep
ta mercede · quinquagesimã post pascha ·
Ambuc tãquã saluatũr boni opis · qui per
tinet ad quadragenarium numerum · addi
tur quietis et felicitatis denarius · ut quin
quagenarius fiat; Significauit hoc ipse dns
ihs xps multo aptius · quando post resurrec
tionem quadraginta dieb; & conuersatus
est interra cum discipulis suis; Quadragesi
mo autẽ die cum ascenderet in celum · pac⁹
decem dieb; misit mercedem spũ sctõ; Signi
ficata sunt ista · & quib; dam significationu
b; res ipse preuentæ sunt; Significationib;
pascimur · ut ad res ipsas durantes ꝑuenire
possimus; Operarii enim sumus · et adhuc
in uinea laboramus · finito die · finito ope
meres restituet̃ · Sed quis operarius p̃sumat
accipiendam mercedẽ · nisi qui pascit̃ cum
labore? Non enim et tu operario tuo mer
cedem solam daturus es · non etiã afferes illi
unde uires reparet in laborẽ? Pascas utiq;
cui mercedẽ daturus es · ꝓinde & nos dns
in stis scripturis significationib; laboran

tes pascit; Nam si ista intelligendo q̃ hĩc
mitto lectio subtrahat̃ a nob · deficimus
in labore · et n̄ erit qui pueniat ad mercẽ
dem · Cm ergo quadragenario numero p
ficiat op⁹ · fortasse ideo quia lex in decẽ ꝑcep
tis data ẽ; Et per totum mundũ p̃dicanda
erat lex · quia tot mund⁹ quattuor parti
b; cõmendat̃; Oriente · et occidente · meri
die · & aquilone; Vnus denarius p quattuor
multiplicat̃ · ad quadragenarium ꝑuenit ·
et quia p euangm qd̃ quattuor libr⁹ hĩt ·
implet̃ lex · qa in euangio dictũ est ·
non ueni legẽ soluere · sed ad implere ·;
Siue ergo illa · siue ista causa · siue aliqua
alia ꝓbabiliore quæ nos latet · doctiores
non latet · certum ẽ tamen quadragena
rio numero significari quandã pfectionẽ
in opib; bonis · quæ maxime opa bona
exercent̃ in abstinentia quadam ab illi
citis uoluptatib; scti · hoc ẽ generali ieu
nio; Audi et aptm dicentem · Plenitudo
legis caritas · Caritas unde? Per grãm
dei · p̃ spm̃ scm̃ · Non enim haberem illã
ex nob quasi facientes illã nobis; donũ
dei est · et magnum donum · q̃m caritas dei
in q̃ diffusa ẽ in cordib; nris · p̃ spm̃ scm̃
qui datus est nob · Caritas g̃ impl & legẽ ·
et ueritissime dictum est · plenitudo legis
caritas · Queramus hanc caritatẽ · quæ
ammodum cõmendet̃ a dño · Si enim te
quid ꝓposuerim numerum triginta
octo annor̃ · infirmo languido · Volo
exponere quare numerus ille tricesimus octauus ·
languoris potius sit quam sanitatis ·;
Ergo ut dicebam caritas implet legem ·
Ad plenitudinem legis · in omib; opib;
pertinet quadragenarius numerus ·;
In caritate autẽ · duo nob ꝑcepta cõmen
dant̃ · Intuemini obsecro · & figite me
moriæ q̃d dico · ne sitis contẽptores uer
bi · ne fiat anima uãa uia ubi grana
iacta non germinent · et uenient inq;
uolatilia cæli et colligent ea · Percipite &
retinete cordib; uris · caritatis ꝑcepta ·
duo sunt a dño commdata · Diliges dñm
tuum ex toto corde tuo · et ex tota
anima tua · & ex tota mente tua · & dili
ges ꝓximum tuum tamquã te ipsum ·
In his duob; ꝑceptis tota lex pendet & et ꝓ
phẽtæ · Oportet et illa tua uidua omnes facul
tates suas duo minuta misit in dona dei ·

Cf. mus. xl. sup. p. [illegible]

Cf. caritas est domus dilectio legis.

Cf. inimicos nros oportet ut sit langor et salutis.

Cf. inimicos nros oportet ut fiant eorum.

Merito et pro illo languido latronibus
sauciato · stabularius duos nummos
accepit unde sanaretur. O merito apud
samaritanos biduum fecit ihs · ut eos
caritate firmaret · Binario ergo isto
numero · cum aliquid boni significat · ma
xime bipartita caritas cōmendatur · Si q̄
quadragenarius numerus habet perfectio
nem legis · et lex non implet nisi in gemi
no precepto caritatis · quid mirum si qui
languebat · qui de quadraginta · duos
minus habebat · Videamus · p inde iā quo
sacramento iste curetur a dño · Venit enī
ipse dns caritatis doctor · caritate pleni ·
breuians sicut de illo predictum est ver
bum sup terram · et ostendit in duob⁹ ca
ritatis p̄ceptis pendere legē et pphas ·
Inde ergo pependit moysen quadragena
rio suo · inde helias cum suo · hinc nu
merum adtulit dns in testimonio suo ·
Curat̄ iste languid⁹ a presente dño · Sed
prius quid ei dicit · Vis sanus fieri · Res
pondit ille hominē se non habere · aquo
inpiscinā mittat̄ · Vere necessarius illi er
erat homo ad sanitatem · sed homo ille ·
qui deus est · Vn enī ds · unus et mediator
dei et hominum homo ihs xps · Venit
ergo Homo qui erat necessarius · quare si
nitas differret̄ · Surge inquit tolle
grabattum tuum et ambula · Ira dixit ·
Surge · tolle grabattū tuum · et ambula ·
Sed surge · non opis impium fuit · sed ope
ratio sanctitatis · Sano aut̄ duo imperat ·
Tolle grabattum tuū · et ambula · Ro
go uos · quare non sufficeret ambula · aut
certe n̄ sufficeret surge · Neq; enī cum ille sanus surrexisset · in loco re
mansisset : Nonne ad hoc surrexisset ut
abiisset · Mouet g̊ me etiā qd duo p̄cepit ·
qui illum iacentem duob⁹ minus inuen·
Tamquam enim duo quedam iubendo ·
quod min⁹ erat impleuit · Quomodo ergo
inueniam⁹ in his duob⁹ dn̄i iussis · duo
illa precepta significata et caritatis ·
Tolle inquit grabattum tuum · et ambu
la · Que sunt illa duo precepta fili · recoli
te mecum notissima enī ee debent · nec
modo tantū uenire in mente cum cōme
morant̄ nob · sed deleri numquā debent
de cordib⁹ uris · Sep omino cogitare di
ligendū dn̄m et et proximū · Dn̄m ex toto
corde · et ex tota anima · et ex tota mente ·
et proximum tamquam te ipsum · Hec sep
meditanda · hec cogitanda · hec retinenda · hec
agenda · hec implenda sunt · Di dilectio prior
ordine precipiendi · Proximū aut̄ dilectio · pri
or est ordine faciendi · Neq; enī qui tibi p̄cepe
rit dilectionem ista in duob⁹ p̄ceptis · prius tibi
commendaret proximū et postea dn̄m · Sed prius dn̄m
et postea proximū · Tu aut̄ quia dn̄m nondum uides
diligendo proximum promereris quē uideas · Di
ligendo proximum purgas oculum ad uidendū
dn̄m · Cui enī iohe dicente · Si fratrē quē uides
non diligis · dn̄m quem non uides quomodo dili
gere poteris · Ecce tibi dicit̄ · dilige dn̄m · Si di
cas mihi · ostende mihi dn̄m quem diligam ·
quid respondebo · nisi qd aut ipse iohs · dn̄m ne
mo uidit unquam · Et ne tot omino alienū ad
uidendo esse arbitreris · ds inquit caritas est ·
et qui manet in caritate · in deo manet · Dilige g̊
proximum · et intuere inde unde diligis proximū
bi uidebis ut poteris dn̄m · Incipe ergo diligere
proximum · frange esurienti panem tuū · et egē
nos sine tecto induc in domū tuā · Si uideris
nudum uesti · et domesticos seminis tui ne de
spexeris · Faciens aut̄ ista quid consequēris ·
Tunc erumpet uelut matutina lux tua · Lux tua
dns tuus est tibi matutina · quia p̄ nocte seculi
tibi uenies · Nam ille nec oritur · nec occidit · qui
semp manet · Erit tibi matutinū [illegible] redeun
tem · qui tibi occasum fecerat pereuntī · Ergo
tolle grabattum tuum · mihi uidet̄ dixisse ·
dilige proximum tuum · Sed clausum est adhuc
et expositione indiget quantū arbitror. Quare
intollendo grabatto dilectio proximi commenda
tū · si forte nos offendit · quod p grabattum rem
quandā stolidam et insensatam proximus commē
datū · n̄ irascat̄ proximi si cōmendat̄ nob⁹ prē quicu
pse dns et saluator noster ihs xps lapis angularis
ris dictus est · ut duos conderet in se · Dictus e
et petra · unde aqua profluxit · Petra aut̄ erat
xps · Quid g̊ mirum si petra xpc · lignum pro
ximus · Non tamen quale cumq; lignum · quo
modo illa nec illa qualis cumq; petra · sed nam aqua
p fluxerat fluentib⁹ · Nec qualis cumq; lapis ·
sed angularis · qui in semetipso copulauit du
os parietes · ediuerso uenientes · Sic nec quale
cumq; lignum proximum acceperis · sed grabat
tum portans · Quid ergo in grabatto obsecro te ·
quid · nisi quia ille languidus grabatto porta
bat̄ · Sanatus aut̄ grabattum portat · Quid
dictum est ab apto · Inuice onera tua portate ·
et sic adimplebitis legem xpi · Lex g̊ & caritas ·

Hec caritas impletur nisi onera q̄rā portemus.
Sufferentes inquid inuicem in dilectione sti
uentes seruare unitatē spūs in uinculo pacis.
Cum esset languidus portabat te p̄xim⁹ tuus.
Sanus factus es. porta p̄ximum tuum. Inuicē
onera uīra portate. et sic adimplebitis legē x̄i.
Sic implebis. ō homo quod tibi deerat. Tolle g̃
grabattum tuū. sed cum tuleris noli remanere,
ambula. Diligendo p̄ximū et curam habendo
de p̄ximo. uter agis. Quo ūt agis. nisi ad dn̄m
ūm tuum. & ad eum quem diligere debemus
extoto corde. et extota anima. & extota mēte.
Ad dn̄m enī non dum peruenimus. sed p̄ximum no
bisum habem⁹. Porta ergo eum cum quo ambu
las. ut ad eū perueniās cum quo manere desidās.
Tolle ergo grabattum tuum et ambula. Fēc hoc
ille. & scandalizati sunt iudei. Videbant enī
hominem die sabbati portantem grabattū suū.
nec calūpniabant dn̄o qđ sanum fecerat sabba
to. quasi ut eis respondere posset. quia si cauis
quam coz iumentum in puteum cecidisset utiq;
die sabbati erueret illud. & saluaret uītum
suum. Non itaq; tam illi obiciebant qđ die sab
bato sanus factus ēet homo. sed qđ portabat g̃
grabattum suum. Si sanitas non erat differenda
numquid et op⁹ fuerat imperandum. Non tibi
licet in quiunt facere qđ facis. Tolle grabattū
tuum. Et ille auctorem sanitatis suę obiciebat
calūniatoribus. Qui inquid̄ me fēc sanum. ipse
mihi dixit. tolle grabattū tuū & ambula.
Non accipem iussionē a quo accepam sanitatem.
Et illi. Quis est ille homo qui tibi dix̄ tolle graba
tū tuum et ambula. Sed qui sanus erat factus.
nesciebat a quo hoc audiebat. Ihs aūt cum hoc
fecisset et iussisset. declinauerat a beo in turbā
Videte quem admodum et hoc impletur.
Portamus p̄ximum et ambulamus ad dn̄m. Sed
eum adq̄ ambulamus. non dum uidemus. Ideo
et ille non dum nouerat ihm. Sacrām̄tum hoc
commendatum ē. quia in eum credimus quē
non dum uidemus. Et ut non uideat. declinat
in turba. Difficile est in turba uidere x̄pm.
Solutio quedam necessaria est mtm̄ē. qua
dam solutio dōne intentionis uidet dns. Turbe
subreptum habet. uisio ista secretum desiderat.
Tolle grabattum tuum. porta tū p̄ximū
tuum. et ambula ut p̄ueniās. Noli querere ihm
in turba. non ē tamquā unus de turba. Preue
nit omem turbā. prior ascendit de mari piscis
ille magnus. & incelsus sedet. interpellans pro
nobis tamquā sacerdos magnus. Unus intrauit
in nauiculam. turba foris stat. Ambu
la tū qui portas p̄ximum tuum. si dicisti
portare qui solebas portari. Denicq; modo ñ dū
nosti ihm. non dum uides ihm. Quid postea
sequitur. q̄m non destruit ille tollendo gra
batum suum et ambulando. uidit eum ihs
postea in templo. In turba non eum uidit.
in templo uidit. Dns quidem ihs. & in tur
ba eum uidebat et in templo. Ille aūt langui
dus ihm in turba non cognoscat. in templo co
gnoscat. Peruenit ergo ille ad dn̄m. uidit eum
in templo. uidit eum in loco sacrato. in loco
sco. Et quid abeo audrīs. Ecce iam factus es
sanus noli peccare. ne quid tibi deterius con
tingat. Nunc ille postea quā uidit ihm et
cognouit ihm auctorem sanitatis suę. non
fuit piger in euangelizando quem uiderat.
Abiit et nuntiauit iudeis quia ihs ēet qui illū
sanum fecerat. Ille annuntiabat. & illi insa
niebant. Ille salutē suam p̄dicabat. illi salu
tem suā non querebant. Persequebant̄ iudei
oīm ihm. quia hec faciebat in sabbato. Quid
ergo dns modo respondit iudeis audiamus.
de sani facti hominis sabbato. Dixi quid solet
respondere. quia iūta sua non contemnebat
sabbato. uel liberando. uel alendo. de portato
grabatto quod respondit. manifestum op⁹ cor
porale factum erat. ante oculos iudeoz. non
sanitas corporis. sed operatio corporis que non
uidebat. ita necessaria quem ad̄modum sanu
tas. Aperte ergo dns dicat sacrām̄tum sabbati.
et signum obseruandi unius diei ad temp⁹ ēe
tatum iudeis. impletionem uero ipsam sacra
menti nullo uenisse. Pat̄ mis inquid usq; modo
operatur & ego operor. Misit in eos magnum
tumultum. Aduentum dn̄i turbat aqua. sed
qui turbat. latet. Tam sanandus ē turbata aq̄
eger unus magnus. passo dn̄o totus mundus.
Videam⁹ ergo responsionem ueritatis. Pat̄ mis
usq; modo inquid operatur. & ego operor.
Falsum ergo dix̄ scriptura. quia dns requieuit
ab omib⁹ operib⁹ in die septimo. Et contra
hanc scripturā p moysen ministratā loquit̄ dns
ihs. Cum ipse dicat uideis. Si crederetis moysi.
crederetis utiq; et michi. De me enī ille scripsit.
Videte ergo ne aliquid uoluit significare moyses.
quod dns requieuit in die septimo. Non enī de
fecerat dns opando creaturā suā. et indigebat re
quiem sicut homo. Quomodo defecerat qui uer
bo fecerat. Tamen et illud uerum est. quia re
quieuit dns ab opib⁹ suis in die septimo. & hoc

uerum est qđ aut ihs · Pat̄ mꝰ usq; modo opa
tur · Sed quis explicet uerbis · homo homini
b; · infirmus infirmis · indoctus discat cap̄
entib; · Et forte siquid sapit · p̄mere et explī
care non ualent hominib; · difficile forte capī
entib; · etiam si explicari possit quod capitur ·
Quis inquam frīs mei explicet uerbis · quomo
do dꝰ et quietus opat̄ · & opans quiescat ·
Obsecro uos · ut hoc uobis p̄ficientib; differatur ·
Visio enī ista templū dī querit · sēm locum que
rit · Portate p̄ximū · et ambulate · ibi enī eī
uidebitis · ubi uerba hominū non queratis ·
Hoc forte potuis dicere non ualemus · quia et
ineo quod dꝰ die septimo requieuit · ipsū
enim et saluatorem nr̄m ihm xp̄m quibꝫ lo
quebatur · & dicebat · Pat̄ mꝰ usq; modo opa
tur · et ego operor · magno sacramēto signi
ficauit · Quia et dñs ihs · utiq; dꝰ · Ipse est
enī uerbum dī · & audistis quia in princi
pio erat uerbum · Et non quale cūq; uerbū ·
sed dꝰ erat uerbum · & oīa p ipsum facta ·
Forte significatus est · requieuisse in die sep
timo ab omib; opib; · Legite enī euangliū
et uidete · quanta operatus sit ihs · Operatus
est salutem nr̄am · et in cruce · ut implerent̄
ineo oīa predicta p̄phe · Coronat̄ est spī
nis · suspensus est ligno · dic̄ · sitio · Accepit ace
tum in spongia · ut implerēt̄ qđ dictum ē ·
Et in sitim meā potauerunt me aceto · Ut ubi
impleta sunt oīa opa eius · sexta sabbati ·
inclinato capite reddidit spm̄ · & insepul
chro sabbato requieuit ab omib; opib; suis ·
Ergo tamquam diceret iudeis · Quid expec
tatis ut non operer sabbato · Sabbati dies
uob ad significationē meā precepti est ·
Opa di attendistis · ego ibi eram cum fierent p̄
me facta sunt oīa · Ego noui · pat̄ mꝰ
usq; modo opat̄ · Operatus est pater lucē · s;
dixit ut fieret lux · Si dixit · uerbo opat̄ ē ·
Verbum eius ego eram · ego sum · Per me fact̄
est mundus in illis opib; · Per me regit̄ mun
dus in istis operibꝰ · Pater meus et tunc opa
tus est · cum fecit mundum · et usq; nunc opat̄ ·
cū regit mundum · Ergo & p me fec · cū fec ·
et p me regit · cum regit · Dixit hec · Sed q
b; · Ceci · Surdis · claudis · languidis · me
dicam non agnoscentib; · & tamquā in fre
nesi · mīe perdita · occidere uolentib; ·
Unde quid secutus euangelista dic̄ · Hinc &
magis querebant eum iudei interficere · q;
non solum soluebat sabbatum · sed & patrē
suum dicebat dm̄ · Non quomodo cumq;
sed quid · equalem se faciens dō · Nam oēs
dicimus vō · Pat̄ mr̄ qui es in celis · Legimus
et iudeos dixisse · cum uitis patrē nostrū ·
Ergo non hinc irascebant̄ quia patrem suum
dicebat dm̄ · sed quod longe alio modo quā
homines · Ecce intellegunt iudei · quod non
intellegunt arriani · Arrianum quippe mē
lem dicunt filiū patrī · & inde here sem pulsat
ecclām · Ecce ipsi cęci · ipsi interfectores x̄i ·
intellexer̄ tam̄ uerba xp̄i · Non enim esse
intellexer̄ xp̄m · nec eū intellexer̄ filiū dei ·
sed tamen intellexerunt in illis uerbis · qđ
talis commendarer̄ filius dei · quia equalis
erat dō · Quis erat nesciebant · talem tamen
p̄dicari agnoscebant · quia patrē suū dice
bat dm̄ · equalem se faciens dō · Non erat
ergo equalis dō · Non ipse se faciebat equalē ·
sed ille illum genuerat equalem · Si se ipse
faceret equalem dō · caderet p rapinā · Qui
enī se uoluit equalem facere dō cum non esset ·
cecidit · & exangto · factus est diabolus ·
Et hanc superbiam et hominū ppinauit · in
ipse deiectus est · Nam hoc dixit homini cui
stanti lapsus inuidit · gustate · et eritis sicut
dii · Idest usurpatione rapite · qđ facti non
estis · quia et ego rapiendo deiectus sum ·
Non hoc debat · sed hoc suadebat · Xp̄s aut̄ equalis
patri natꝰ erat non factus · Natus de substan
tia patris · Unde illud sic commendat apls ·
Qui cum in forma dī esset · non rapinā arbi
tratus est esse se equalē dō · Quid est non rapinam
arbitratus est · Non usurpauit equalitatem di ·
sed erat mea in qua natꝰ erat · Et nos ad equa
lem dm̄ quomodo p uenirem⁹ · semetipsum
exinaniuit forma serui accipiens · Non ergo
se exinaniuit amittens quod erat · sed accepi
ens qđ non erat · Hanc formā serui continen
tes iudei · dm̄m ihm xp̄m equalē patri intelli
gere non poterant · quā uis cum hoc dese duce
re · minime dubitabant · Et ideo seuiebant ·
et adhuc tam̄ eos ille p ferebat · & sanitatem
seuientium requirebat · Jt̄ de eadē sec

Ecce auribus nr̄is

cordib; uris reparam
tam audientis effectum ·
et quodā modo comme
morata innouant nos ·
nec pigeat ea que noti
sunt audire · quia semp

ss. Ita ergo cadē dixere uob. nob n pigrū.
uobi aū tuttū.

vulcia sunt quę dñi sunt. Sic est expositio
viuna scriptura. sicut sunt ipse scripture
viuine. et note sunt. Legunt tamen ad
cōmemorationē. sic et expositio earū. et
si nota est repetenda est. Tamen ut obliti
cōmemorent. uel qui forte non audierunt
audiant. et qui tenent qd audire consue
uerunt. repetendo fiat ut obliuisci n possint.
Omnium enī de hoc capitulo euangliī. iam
nos loquutos cantari audiuimus. nec piget tamen
eadem uo cōmemorare. sicut non piguit
eandem lectionē uob repetere. Aplūs paulus
dicit quodāmodo mepta sua. Eadem scri
bere uobis. mihi quidem non pigrū. uob
aūt notum? Quinq; porticus inquibus ia
cebant infirmi. legem significant quę
primo data est iudeis et populo isrl. psamu
lum dī moysen. Et enī moyses. ipse minu
ster legis quinque libros fecit. Propter nume
rū ergo librorum quos ille scripsit. quinque
porticus. legem figurabant. Quia uero
lex non data ē quę sanaret infirmos. sed
quę prederet et ostenderet. Sic enī dicit aplūs.
Si enī data fuit lex quę posset uiuificare. oīno
ex lege esset iustitia. Sed cōclusit scriptu
ra omnia sub peccato. ut promissio ex fide ihu
xpi daretur credentibus. Propter multos por
ticus iacebant egroti. non sanabantur.
Quid enī aut. si data esset lex quę posset uiuifica
re. Nonne ille porticus quę figurabant legem.
sanare potuit egrotos. Dic mihi aliquis.
Quare ergo data ē. Ipse exposuit aplūs paulus.
Conclusit inquid scriptura omnia sub peccato.
ut promissio ex fide ihu xpi daret credentibus.
Qui enī egrotabant. sanos se putabant. Nece
perunt legem. quā implere non poterant.
Ideo in quo morbo erant. et implorauerunt
manus medici. uoluerunt sanari. quia co
gnouerunt se laborare. qd non cognoscerent.
nisi datā legem implere non possent. Inno
cens enī homo sibi uidebatur. et ex ipsa sup
bia innocentię falsę. insanior fiebat. Ad
uomandā ergo superbiā. et ad desudandā data
est lex. Non ad liberandos egrotos. sed ad
conuincendos superbos. Ergo ad tendat cari
tas uīa. ad hoc data ē lex ut prederet morbo.
non quę tolleret. Ideo ergo egroti illi quidam
by siue secretius egrotare possent. si ille in
que porticus non erant. Quidebantur oc
ulis omnium nullis porticibus. sed a porticibus n
sanabantur. Talis ergo erat lex ad proponenda pec

cata. qua reus homo abundantius factus
ex preuaricatione legis. posset edomata su
perbia. implorare auxiliū misérantis. Ad hū
dite aplm. Lex subintrauit ut habunda
ret delictum. ubi aūt habundauit delic
tum. sup habundauit gra. Quid ē lex sub
intrauit ut habundaret delictū. sicut alio
loco dic. Vbi non ē lex. nec p uaricatio.
Peccator homo potest dici ante legem. pre
uaricator non potest. Cum aūt acceptam
legē peccauit. non solum peccator sed etiā
p uaricator inuenitur. Cum ergo p uarica
tio adiuncta sit peccato. ideo habundauit
delictum. Habundante aūt delicto. ui
cit humana superbia. tandē subiecti et cēfiti
dō. et dicere. Infirmus sum. Dicere etiā
uerba illa psalmi. quę non dic nisi anima
humiliata. Ego dixi dne miserere mei.
sana animā meā qm peccaui tibi. Dicat
ergo hoc anima infirma. saltem cōuicta p
uaricationē. et non sanata sed demon
strata p legem. Audi et ipsum paulū ostē
dentē tibi. quia et lex bona ē. et tam
nisi gra xpi non liberat a peccato. Lex
enī prohibere potest. et iubet afferre medi
cinam. ut sanetur illud qd non permittit.
Homine implere legē pse. implere legē non potest.
sed gra illud facit. Ait enim aplūs. Condelec
tor enī legi dī. secm interiorē hominem.
Video est iam uideo quia qd reprehendit lex.
malum est. et qd iubet lex bonū est.
Condelector enī legi dī. secm interiorem
hominem. Video aliā legē in membris meis
repugnantē legi mētis mee. et captiuan
tem me sub lege peccati. Hoc ex pena
peccati. extra ducē mortis. ex dānati
one ade. repugnat legi mētis. et captiuat
legi peccati quę ē in membris. Cū miserus
est iste. Accepit legem ut conuinceret.
Vide qd ei p fuit qd conuictus ē. Audi uer
ba sequentia. Miser ego homo quis me
liberauit de corpore mortis huius. gra
dei p ihm xpm dnm nrm. Intendit g.
erant illi porticus. legē significantes. por
tantes egrotos. non sanantes. prodentes.
non curantes. Sed qd curabat egrotos.
quod descendebant in piscinā. Quando
aūt descendebat eger in piscinā. cum
angls signum dabat de aquę motu. Sic
enim sanctificata erat illa piscina. ut
angls ueniret et moueret aquā. homines

a lex manifestabat pena
non tñ sanabat peccatores

aquã non uidebant · sed ex motu aque turbate · intelligebant presentiã angli. siquis tunc descendisset · curabat̃ · Quare ille egrotus non curabatur? Consideremꝰ uerba ipsius · Hominẽ inq̃ non habeo · ut cum mota fuerit aqua · deponat me in piscinam · Cum enĩ uenio · descendꝫ alius · Ergo tu non potes postea descendere · si alter ante te descendat · Significatum ẽ hic quia non curabatur · nisi unus ad motum aque · quisquis prior descendisset · ipse solus curabat̃ · Qui cumq̃ postea descendisset ad illud motũ aq̃ · non sanabatur · sed expectabant donec iterũ moueret̃ · Quid sibi uult q̃ hoc sacramtum? · non enĩ sine causa · Intendat caritꝫ ũa · Aq̃ posite sunt in apocalipsi in figura poplꝰ ·

Nam cum multã aquã uidisset · quesiuit iohs in apokalipsi quid eet · & dictũ est ei poplꝰ ẽe · Aqua q̃ illa · poplm significabat udeoꝝ ·

Sicut enĩ poplꝰ ille tenebat̃ quinque libros moysi in lege · sic & aqua illa quinq̃ porticibus cingebatur · Quando turbata ẽ aqua? quando turbat̃ ẽ poplꝰ udeoꝝ · Et quando turbat̃ est poplꝰ udeoꝝ · nisi quando uenit dñs ihs xp̃s · Passio dñi · aque turbatio · Turbati sunt enĩ udei · quando passus ẽ dñs · Ecce ad ipsã pturbationẽ ptinet quod modo legebatur:

Volebant illum udei occidere · non solũ qa ista faciebat sabbatꝰ · sed qua filium dei se dicebat · equalẽ se faciens dõ · Aliter enĩ se dicebat filium dĩ xp̃s · aliter dictum ẽ hominibꝰ

Ego dixi dii estis · & filii altissimi omnes · Nam si sic faceret filium dĩ · quomodo quicũq̃ hõ potest dici filius dĩ · p grãm enĩ dĩ dicuntur omnes filii dei · Non nascerentur udei · sed qua alio modo illum intelligebant dicere filium dĩ se esse · Secdm qd̃ ẽ · In principio erat uerbũ · et uerbũ erat apud dm̃ · & dꝰ erat uerbum ·

Et secdm id qd̃ dic̃ apls · Qui cum in forma dei eet · non rapinã arbitrat̃ ẽ · ee se equalẽ dõ ·

Udebant hominẽ · et nascebant̃ · qua equalem se dõ faciebat · Ille aut̃ nouerat se aq̃lẽ · sed ubi illi non uidebant · Quod enĩ illi uidebant · crucifigere uolebant · Quod non uidebant · adeo uidicabant̃ · Qd uidebant udei? qd̃ uidebant & apli · quando dic̃ philippus · ostende nob patrẽ & sufficit nob · Quid aut̃ non uidebant udei? qõ nec ipsi apli · quando respondit ihs ·

Tanto tp̃e uobiscum sum · et non cognouistis me · qui me uidet · uidꝫ & patrem · Hoc ergo in illo uidet qua uidere non poterant · tam quã hominẽ superbum · et impium habebant̃ · equalẽ se faciente dõ · Turbatio erat · turbabat̃ aqua · angls uenerat · Dictus enĩ et dñs magni cõsilii angls · quia nuntius uoluntatis patris ·

Angls enĩ grece · latine nuntius dicit̃ · & habes unũ dicentẽ · annuntiare se nob regnũ celoꝝ ·

Venerat q̃ ille magni consilii angls · sed dñs omniũ angloꝝ · Et propt̃ hoc angelus · quia carnem suscep̃ · Dñs aũi angloꝝ · exceptꝫ omnia ipsi facta sunt · et sine ipso factum ẽ nichil · Sine omnia · et angeli · & ideo ipse factus non ẽ · qꝫ ipsum facta sunt omnia · Quod aut̃ factũ ẽ · sine uerbo opante factum ẽ · Caro aut̃ facta est mat̃ xp̃i · nasci non potuit · nisi puerbũ quod ille postea nat̃ ẽ crearet̃ · Turbabant̃ ergo udei · Quid ẽ hoc? ista facit sabbatus · & manet me ad ipsa uerba dñi · pat̃ mꝰ usq; nunc operat̃ · et ego operor · Turbauit illos · quod carnalit intelligebant · quia septimo die requeuit os ab omnibꝰ opibꝰ suis · Scriptum ẽ enĩ ingenesi · & optime scriptum ẽ · et ratio · Quare scriptũ est? illi aut̃ putantes quasi dñs fatigatũ · post omnia requieuisse septimo die · & ideo benedixisse eum · quia ineo alassitudine refectus est · Non intelligebant stulti · quia qui uerbo fecit omnia · fatigari non potuit · Legas & dicant mihi · quomodo posset fatigari dõs dicens · fiat et factũ ẽ · Hodie si sic faciat homo quomodo fac̃ dꝰ · quis fatigatur? Dix̃ fiat lux · & facta ẽ lux · Item fiat firmamtũ · & factũ.

Aut si dix̃ & factum non ẽ fatigatus est · Alio loco breuit̃ · Ipse dix̃ et facta sunt · ipse mandauit & creata sunt · Qui ergo sic facit quomodo laborat? Si aut̃ laborat · quomodo requiescit?

Sed in illo sabbato ubi requieuit dictum ẽ dm̃ ab omnibꝰ opibꝰ suis · in requie dei requiẽ ma significata ẽ · Quia erit sabbatũ huius seli · cũ transierint sex etates · quasi sex dies seli transeunt · Vnus dies adam usq; ad noe: transit.

A liꝰ a diluuio usq; ad abraham transit · Tertius ab abraham usq; ad dauid · Quartus a dauid usq; ad transmigrationẽ babilonie transit ·

Quintus a transmigratione babilonie · usq; ad ad uentũ dñi nr̃i ihu xp̃i · Modo sexta dies agit̃ ·

In sexta ętate · in sexto die sumus · Ergo reformemur ad imaginem dĩ · quia sexto die factus est homo ad imaginem dĩ · Quod ibi fec̃ formatio · hoc in nobis reformatio · Et quod ibi fecit creatio · hoc in nobis recreatio · Post istũ diẽ in quo modo sum? · post istam ętatẽ · uentura est re

quiesq; quę p̄mittitur scīs · quę prefiguraba
tur in illis verbis · Quia et reuera · post omnia q̄
fecit in mundo · nichil fecit postea nouū in creā
tura · Ipsę creaturę conuertuntur · et cōmuta
buntur · Nam exequo institute sunt creaturę ·
nichil amplius additum est · Sed tamen nisi
ille qui fecit mundum regeret · caderet quod
factum ē · Non potest nisi administrare illud
q̄d fecit · Quia ergo nichil additū ē creaturę · re
quieuisse dictum ē ab omnibus operibus suis · Quia
uero q̄d fecē gubernare non cessat · recte dicē dns ·
Pater meus usq; nunc operatur · Intendat caritā una
ps fecit · requieuisse dicitur est · ps fecē enim opa · et
nichil addidit · gubnat quod fecit · Ergo non cessat
· sed quanta facilitate fecē · tanta facilitate
gubernat · Nolite enim putare frēs quia non labo
rabat cū conderet · et laborat quia regit · Quo
modo inmanu laborant qui fabricant nauē · labo
rant qui gubnant · homines enim sunt · Ille enim q̄n
ta facilitate dicē et facta sunt · tanta facilitate et iu
dicio q̄uerbū gubnat omnia · Non quia uidentur
p̄ se res humanę · uideat uos non ee gubernā
tionē rerū humanarū · Omnes enim homines in locis
suis ordinantur · sed unicuiq; uidet quia ordinem
non habet · tu tantum unde q̄d uelis esse · Nā quo
modo ee uolueris · nouit artifex ubi te ponat ·
victorē attende · Ponunt ante illū uarii colores
et nouit ubi ponat ubiū quemq; colorē · Certe
peccator · niger color ee uoluit · ideo nescit ordo
artifex · ubi eum ponat · Quanta ordinat de
nigro colore · quanta ornamenta facē pictor · facit
inde capillos · facit barbam · facē supcilia · non facē
fronte nisi de albo · Tu unde quid uelis esse · non
cures ubi te ordinet qui nouit ornare · Si enim p
legem ista mundi uidemus hoc fieri · effractor ee
uoluit nescio quis · nouit lex iudicis · quia con
tra legem facit · Nouit lex iudicis ubi illū ponat ·
Ordinat illū optime · Ille quidem male uoluit ·
sed nō male ordinauit eū lex · Ex effractor est ·
erit metallicus · De ope metallici · quanta opa
construuntur · Illius pena dānati · ornamenta ęter
nitatis · Sic ędns nouit ubi te ponat · noli pu
tare consilium dī · si puersus ee uoluerīs · Qua
creare te nouerat · ordinare te nō nouit · Bo
nus ē ubi ut illuc coneris · ut bono loco pona
ris · Quod dictum ē de unda ab apto · Ut in
loco suum · oportet utiq; diuina prudentia ·
quia p malam uoluntatē malus ee uoluit · nam
ds malum ordinando fecē · Sed quia ipse malus
peccator ee uoluit · fecit q̄d uoluit · sed passus est
q̄d noluit · In eo q̄ fecē q̄d uoluit · peccatū ei dep

hendituꝛ · Ineo q̄d passus est quod nolunt · or
do dī laudatur · Hoc quare dixi · ut intellega
tis frēs quod optime dictum sit a dño ihu xpo ·
Pater mꝰ usq; modo opatur · Quia non deseruit
creaturam quā fecē · Et dixit quomodo opatur ·
et ego operor · iam ibi se significauit ęqualem
dō · Pater mꝰ usq; modo opatur · et ego operor ·
Illis carnalis sensus de sabbato turbatus est ·
Putabant enim fatigatum dnm requieuisse · ut nu
chil operet · Audiunt · Pater mꝰ usq; modo opatur
turbantur · et ego operor · fecit se ęqualem dō ·
turbantur · Sed nolite iam expauescere · turbā
aqua · sanari habet egrotus · Quod ē hoc · ideo
turbantur illi ut paciatur dns · Pacatur dns · sum
mitur pretio suus sanguis · redimuntur peccator ·
donatur gra peccanti · et dicenti · Miser ego
homo · quis me liberabit de corpore mortis huius ·
Gra dī p dnm nrm ihm xpm · Sed quomodo cu
ratur · Si descendat · Sic enim erat illa piscina ·
quo descenderetur · non quo ascenderetur ·
Possent enim ee et tales piscinę · sic instructę · ut
ascenderet ad illas · Quare autem illa talis facta
quo descenderet · Quia passio dni humilis quę
rit · Descendat humilis · non sit superbus si uult
sanari · Quare autem unus · Quia unica est ecclia
per totum orbem terrarum unitas saluatur · Vbi q̄
saluat unus · unitas significat · Per unū unitatē
intellige · Abunitate ergo noli recedere · si non
uis immunis ee ab ista salute · Quid sibi q̄ uult
quod triginta et octo annos infirmus erat ·
Sic eo frīs mei ista iam dixisse · sed et qui legunt
obliuiscuntur · quanto magis qui raro audiunt ·
Intendat q̄ paululum caritas una · In quadrage
nario numero · completio ustitię figuratur · Com
pletio ustitię · quia hic unusquisq; in labore · In
erumnis · In continentia · In ieiunio · In mu
gilus · Tribulatio ipsa ē exercitatio iustitię ·
Terre temp hoc · et ab hoc seclo quodammodo ieiuna
re · non a cibo carnis quod raro facimus · sed ab
amore seculi quod sęp facere debemus · Ille q̄ imple
legē · qui se abstinet ab isto seclo · Non enim potest
amare q̄d eternum est · nisi destituerit amare
q̄d temporale est · Intendite amore hominis ·
sic putate quasi manū animę · si aliq̄d tenet ·
tenere aliud non potest · Vt autem possit tenere
q̄d optatur · dimittat q̄d tenet · Hoc dico audete
quia apte dico · qui amat seculum · amare dm non
potest · Occupatam habet manum · Dic illi dns ·
Tene q̄d dō · Non uult dimittere q̄d tenebat · non
potest accipere quod offertur · Numquid dixit
non possideat · nescio quis si potest · si hoc de illo

Q; uidet turbabā q̄ p̄ dicebat
q̄ p̄ modo opat et q; ecclē eq̄l
sibi q; fili opabat ut pat.

Q; p̄ mittit̄ fiebat̄ q; sanat̄ solū
humiles

Q; nulles saluabit̄ ex unitā
ecclē.

Ecclā

Q; nūs. xl. sit̄ opleta q; mult.
in hac vita.

Q; amō seculi nō stat cū amōe
dei.

exigit · perfectio non possideat · si non potest
aliqua necessitate impeditus · possideat · non
possideat · teneat · ñ teneatur · dñs sit rei suę ·
non seruus auaritię · Sic dicit apls · Decetero
frs · tempꝰ breue est · superest · ut & qui habent
uxores · tamquam non habentes sint · & qui
emunt · tāq̄m ñ emētes · & q̄ gaudent · tāq̄m ñ gaudentes · sint ·
& q̄ flent · tāq̄m ñ flentes · & q̄ utuntur · tāq̄m ñ utentes · ꝓtrā
figūra huius mundi · olos uos sine sollicitudine ee · Quid est noli amare quod possides in hoc seclo · non teneat manus
tua unde tenendus est dñs · Non occupet
amor tuus quo potes · ad dm tendere · & in
hęrere ei qui te creauit · Dicas · & respondeam ·
et dñs scit quia innocenter possideo · Temptatio
ꝓbat · Turbatur tibi quod possides · et blasphemas · modo talia patiebam · Turbat qd possi
des · & non inuenit qui eras · & ostendis
aliud ee · nunc in uoce tua · & aliud prudens
in uoce tua · Atq; utinā tuum · uel cū clamore defendas · & noli alienū cū audacia usurpare · Coneris · et quod penes est · ne rephendaris · Quod alienū est · tuum ee dicas · Sed quid
opꝰ est · Illud moneo · illud dico frib · et ego fraterne moneo · Dñs iubet · & ego commoneo ·
quia cōmoneor · Ille terret me · qui tacere ñ
sinit · de me exigit · quod dedit · Dedit enim
erogandum · non seruandum · Si autē serua
uero & abscondero · dicitur mihi · Serue ne
quam et piger · quare non dedisti pecuniam
meā nūmularius · et ego ueniens · cum usuris
exigerem · Et quid mihi prodest · quia mihi
prodidi exeo quod accepi · Parum ē dño meo · Auarus est · sed auaritia dei salus mea est · Auarus ē ·
nummos suos quęrit · imaginē suā colligit ·
Dare inquit pecuniā nūmulariis · & ego ueniens · cum usuris exigerem · Et si forte obliuio
faceret ut non uos ammonerē · uel tēptationes
et tribulationes quas patimur cōpellunt nos ·
ut ammoneamus uos · Certe audistis uerbum
dī · benedictus dñs & gta ipsius · Congregati enī estis · & suspendimini uerbo dispensatoris dī · Non ad carnem mām attendatis ·
quam uobis exhibēt · quia esurientes non
attendunt · Adulatorē uascali · sed ad carnem tem cibi · Probat uos dñs · congregati estis · lauditis uerbum dī · tēptatio probabit quomodo audiatis · habebitis negotia · unusquisq; ostendat
quales estis · Nam & qui hodie conuiciose clamabat · heri libenter audiebat · Idō premoneo ·
idō dico · idō non taceo frib mei · quia ueniet
interrogandi tēpꝰ · Dñs enī interrogat iustū et
impium · Certe hoc cantastis · certe simul can-
tauim · dñs interrogat iustum et impium ·
Et quid sequit · Qui autē diligit iniquitatē · odit
animam suam · Et alio loco · In cogitationibus
impii interrogatio erit · Non ubi ego te in-
gabo · ibi interrogat dñs · Ego interrogo linguā tuā ·
dñs interrogat cogitationē tuā · Nouit autē quo
modo audias · & nouit quomodo exigat · qui u
bę ut dem · Rogatores nos ee uoluit · & ad-
nem sibi seruauit · Monere · docere · corripe-
re mē · saluare uero · & coronare · aut dānare ·
in gehennā mittere · non ē mīm · Iudex autē tu
& ministro · minister in carcere · Am dico ·
non exies inde · donec solueas nouissimum quā-
drantē · Redeamus & ad rem · Perfectio iustitię
quadragenario demonstratur · Quid est qua-
gragenarium numerum implere · continere
se a amore huius seli · Continentia arebat ꝑpo-
ralibus · ne perniciose amentur · quasi ieunare ·
ab isto seclo · Ideo dñs quadraginta diebus ieunauit
et moyses · & helias · Quę dedit seruis ieunare ·
posse quadraginta diebus · non potuit dñs uel
centum ieunare · Quare noluit amplius quā
decretat seruis · nisi quia in ipso quadragena-
rio numero · est mysterium ieunii continen-
ab isto seclo · Quid ē hoc dicere qd ait apls · Mihi
mundus crucifixus est · & ego mundo · Ipse ergo
implet numerum quadragenarium · Et quid
ostendit dñs · quia hoc moyses fecit · hoc helias ·
hoc xps · hoc lex · hoc & ppha · hoc euangliū docet ·
Ne aliud putes ee in lege · aliud in ppha · aliud in
euangło · Oms scripturę nihil te aliud doceant
nisi continentiam ab amore seli · ut amor mun-
di tranat indō · Figurat quia hoc docet lex · quadra-
ginta diebus ieunauit moyses · figurat quia hoc
docent ppha · quadraginta diebus ieunauit helias ·
Figuratur quia hoc docet euangliū · quadraginta
diebus ieunauit dñs · Idō et in monte ipsi tres
apparuerunt · Dñs in medio · moyses & helias ab
teribus · Quare · Quia ipsum euangliū testimo-
nium habet a lege & ppha · Quare autē in qua-
dragenario numero est perfectio iustitię · In
psalterio dictum ē · Dñs canticum noui can-
bo tibi · in psalterio decem cordarum psallam tibi ·
Quod significat decem pcepta legis · quam dñs non
uenit soluere sed implere · Ipsa autē lex porrec-
ternarium · quattuor angulos habere constat ·
Orientem · occidentem · Meridianum · & aquilo-
nem · Sicut dicit scriptura · Unde et uas qd por-
tabat figurata omnia alia · qd demonstratum
est petro · quando dictum est · Macta · &

manducā · ut ostendereturr gentes creditu
re et unitature uncorp̄ ecclē · sicut quod mā
ducamus uncorp̄ nr̄m unitat · Quattuor sunt
is dumissum ē de celo · Ipse sunt quattuor par
tes orbis terrarum · totum orbem credituru
ostendit · Ergo in quadragenario numero · con
tinentia acto ē · hec ē legis plenitudo · Legis
aut̄ plenitudo caritas · Jdō ante pascha quadra
ginta dieb7 ieunamus · Signum enī ē ante
pascha · unde huius nr̄e laboriose · ubi in labo
ribz et erumnis · & continentia · implemus
legem · Post pascha aut̄ id est resurrectionis
oñ dies celebramus · significantes resurrecti
onem mām · Jdo quinquaginta dies celebran
tur · quia denarii merces additū quadragena
rio · & fit quinquagenarius · Quomodo est
merces denarius · Non legistis qui ad uineā
conducti sunt · Sive illi qui prima · sive qui
sexta · sive qui nouissima hora · non potuer̄
accepe nisi denarium iustitie nr̄e · Cum addi
ta fuerit merces eius · in quinquagenario eri
mus · Jam tunc non nob uacabit nisi laudare
oñ · Jdō p illos dies alleluia dicam̄ · Alleluia
enī · Laus est dei · In ista fragilitate mortalitatis.
in isto quadragenario die · uel ad ante resur
rectionem gemamus in orationib7 · ut tunc
laudemus · Modo tēp̄ est deflendi · tunc
temp̄ amplectendi & fruendi · Non deficia
mus in tempore quadragenario · ut gaudea
mus in tempore quinquagenario · Quis est
aut̄ qui implet legem · nisi qui habuerit ca
ritatē · Interro ga aplm · Plenitudo legis
caritas · Omnis enī lex · in uno sermone imple
ta est · In eo quod scriptū ē · Diliges proximū tuū
tamquā te ipsum · Sed preceptum caritatis
geminum est · Diliges dñm deum tuū ex toto cor
de tuo · & ex tota anima tua · & ex tota mente
tua · hoc p̄ceptum magnū ē · Alterū huic simi
le · Diliges proximū tuū tamquā te ipsum · Hec
uerba sunt in euangelio · In his duob7 p̄ceptis ·
tota lex pendet · & prophete · Sine dilectione gemi
na · lex impleri non potest · Quandiu non im
pletur lex · infirmitas ē · Jdō duo minus habe
bat qui triginta & octo annos infirmus erat ·
Quid est duo minus habebat · duo p̄cepta illa non
implebat · Quod deest quia ceta implent̄ · si
illud non impletur · Triginta & octo annos ha
bes · si illud non habueris · nichil tibi proderit ·
unus habes duo · sine quib7 nichil ualent ceta ·
si non habueris duo p̄cepta que ducunt ad sa
lutē · Si linguis hominum loquar & angelorum.

caritatem non habeam · factus sum eramentum
sonans · aut cymbalum tinniens · Et si sciero
omnia sacramenta · et omnem scientiam · et si habuero
omnem fidem · ita ut montes transferam · cari
tatem aut̄ non habeam nichil sum · Et si distri
buero omnem substantiam meam · & si tradidero corp̄
mum ut ardeam · caritatē aut̄ non habeā · ni
chil mihi p̄dest · Apli uerba sunt · Illa g̈ oīa
que dic̄ · quasi triginta octo anni sunt · Sed
quia caritas ibi non erat · infirmitas erat ·
Quis g̈ ab ista infirmitate sanauit · nisi qui ue
nit dare caritatē · Mandatum nouū do uob ·
ut uos diligatis inuicem · Et quia uenit dare
caritatem & caritas p̄fectio legem · merito dic̄ ·
Non ueni legē soluere · sed adimplere · Sanauit
egrotum · & dixit illi · ut ferret grabatū suum
& iret in domū suā · hoc et paralitico quē sana
uit dic̄ · Quod ē ferre grabatū mīm · Volup
tatem carnis nr̄e ubi infirmi iacemus quasi lec
tus nr̄ est · Sed qui sanati fuerint · continebit
& ferunt ea · non ab ipsa carne continentur ·
Ergo sanus contine fragilitatē carnis tue ·
ut signo quadragenarii ieunii ab isto seculo · ut
impleas quadragenarium numerū · Quis sana
uit illum egrotum · qui uenit non legē soluere
sed adimplere · Hoc audito dirigat cor uīm
in dm̄ · nolite uos fallere · Tunc uos interrogate ·
quando bene est in seculo · Tunc uos interrogate ·
si amatis hunc mundū · aut si non amatis · di
cite dimittere ante quā dimittamini · Quid ē
dimittere · Animo · amore · cum adhuc tecū ē
qd amissurus es · aut uiuus aut moriens illud
dimittis · non potest tecū ee semp · Cum g̈ adhuc
tecum est solue amorem · paratus esto uoluntati
dei · suspendere in dm̄ · tene te ad illud quod n̄
amittis inuitus · Ut si contigerit ut amittas
ista tēporalia · dicas · Dns dedit · dns abstulit ·
sicut dño placuit ita factū est · sit nom̄ dñi be
nedictū · Si aut̄ contigerit · & hoc multi deus
ut illa que habes tecum sint usq; in finem · solu
tus ab hac urna · accepis denarium quadragena
rium · et sit inter p̄fectio beatitudinis · Cum
caritas alleluia · hec habentes in memoria que
cōmemorauī · ualeant ut non diligatis sclm ·
Mala est amicitia ipsius · fallax ē · inimicū facit dō
cto una temptatione · offendit dm̄ homo · &
fit inimicus · Immo non tunc fit inimicus · sed tē
p̄ditur inimicē fuisse · Nam quando diligebat
et laudabat · inimicus erat · sed nec ipse sciebat
nec alii · Accedit temptatio · tangit uena et pro
uocat febrē · Itaq; frīs dilectio mundi · et ami

Xp̄s sanat p̄dator caūd a fena legez implet.

Qui sanat p̄dator caūd a fena legez implet.

Q mūdus debem dilige dī possum

citia mundi · inimicum facit · et ipse non ex
hibet quod promisit · Mendax est · fallit · Ideo
homines non cessant sperare in isto seculo · Et quis
peruenit ad omnia que sperat? Sed ad quecumque
peruenerit · continuo hoc uilescit ei qui peruenit.
Incipiunt alia desiderari · cara sperantur · quia dum
uenerunt · quicquid tibi uenit uilescit · Tene
ergo dominum · quia numquam uilescit · quia pulchri
us nichil est · Propterea enim uilescunt ista · quia
non possunt stare · quia non sunt quod ipse · ti
bi enim omnia non sufficit · nisi qui te creauit ·
Quicquid aliud apprehendis · miserum est · quia tibi
solus potest sufficere qui ad similitudinem suam
te fecit · Ex ipsa uoce dictum est · Domine ostende
nobis patrem et sufficit nobis · Ibi tantum potest esse
securitas · Vbi potest esse securitas? Quodammo
do ibi erit satietas insatiabilis · Nam neque sa
tiaberis ut uelis discedere · neque aliquid deerit ·
ut quasi inopiam patiaris · Explicit omelia xvii.

De eo quod scriptum est in euangelio
secundum iohannem · Amen amen dico uobis non potest filius a se facere
quicquam · nisi quod uiderit patrem facientem · quecumque
enim pater facit · hec eadem et filius facit similiter · Incipit xviii

Verba domini nostri Iesu Christi
Maxime que iohannes euangelista
commemorat · qui non sine cau
sa suppectus domini dei discumbe
bat · nisi ut secreta altioris sapi
entie eius biberet · et que aman
do biberat · euangelizando ructaret · ita secre
ta sunt · et profunda intellegentie · ut omnes
turbent qui peruerso sunt corde · et omnes exer
ceant qui recto sunt corde · Proinde animum
aduertat caritas uestra · ad hec pauca que lecta
sunt · Videamus si quomodo possumus donan
te et adiuuante ipso · qui uerba sua nobis uoluit
recitari · que tunc audita atque conscripta sunt ·
ut modo legerentur · quid sibi uelit quod eum
» audistis dicere · Amen amen dico uobis non po
» test a se filius facere quicquam · nisi quod ui
» derit patrem facientem · Quecumque enim pater facit ·
» hec eadem et filius facit similiter · Vnde autem
natus sit sermo iste · commemorandi estis propter
superiora lectionis · ubi curauerat dominus quen
dam inter illos qui in quinque porticibus pi
scine illius salomonis iacebant · cui dixe
rat · tolle grabattum tuum · et uade in
domum tuam · hoc autem fecerat sabbatis ·
Vnde perturbati iudei calumniabantur · quasi
euersorem et preuaricatorem legis · Tunc
eis dixerat · pater meus usque modo operatur · et ego
operor · Illi enim carnaliter accipientes sab
bati obseruationem · putabant dominum post
laborem fabricati mundi · usque ad hunc diem
quasi dormire · Et propterea sanctificasse illum diem
ex quo cepit uelut a laboribus quiescere · Est
autem sacramentum sabbati antiquis patribus nostris
preceptum · quod nos christiani spiritaliter obserua
mus · Vt ab omni seruili opere · Idest ab omni pec
cato · quia dominus dicit · omnis qui facit peccatum
seruus est peccati · abstineamus nos · et habeamus
quietem in corde nostro · id est tranquillitatem spiritalem ·
Et quamuis in hoc seculo id conemur · ad eam tamen
requiem perfectam non perueniemus · nisi cum
de hac uita exierimus · Sed ideo dictum est
deum requieuisse · quia iam creaturam nullam
condebat · post quam perfecta sunt omnia · Que
tem uero propterea appellauit scriptura · ut nos
ammoneret post bona opera requieturos · Sic
enim scriptum habemus in genesi · Et fecit deus omnia
bona ualde · et requieuit deus septimo die · Et
tu homo cum attendis ipsum dominum post bona
opera quieuisse · Non tibi speres requiem · nisi
cum bona operatus fueris · Et quemammodum
deus postea quam fecit hominem ad imaginem
et similitudinem suam sexto die · et in illo perfi
ceret omnia sua bona ualde · requieuit septimo
die · sic et tibi requiem non speres · nisi cum redieris
ad similitudinem dei in qua factus es · quam peccato
perdidisti · Non enim deus laborasse dicendus est ·
qui iussit et facta sunt · Quis est qui post tan
tam operis facilitatem · quasi post laborem uelit
requiescere? Si iussit et aliquis resistit · si iu
sit et non est factum · ut fieret laborauit ·
merito dicatur post laborem requieuisse · Cum
uero et in ipso libro geneseos legamus · Dixit deus
fiat lux · et facta est lux · Dixit deus fiat firma
mentum · et factum est firmamentum · et cetera in
uerbo eius continuo facta · Cui rei attestatur
et psalmus dicens · Ipse dixit et facta sunt · ipse
mandauit et creata sunt · Quomodo post
mundum factum requiem quasi ut cessaret
requirebat · qui in iubendo numquam labo
rauerat? Ergo illa mistica sunt · et propterea
ita posita · ut nobis requiem speremus post hanc
uitam · sed si bona opera fecerimus · Ideo dominus
retundens impudentiam et errorem iudeorum ·
et ostendendens eos non recte sapere de deo ·
Ait illis scandalizantibus quod sabbato opera
» batur hominum sanitatem · Pater meus usque mo
» do operatur · et ego operor · Nolite ergo putare quia
sabbato ita requieuit pater meus · ut ex illo

non operetur · Sed sicut ipse nunc operatur.
operor et ego · Sed sicut pater sine labore.
sic et filius sine labore · Dīc dō 7 facta sunt.
Dixit xps languenti · tolle grabatum tuū
& uade in domū tuā · et factū est · Catho
lica fides habet quod patris et filii opera
non sunt separabilia · Hoc est quod uolo si
possum loqui · caritatem dīre · Sed secm
illa uerba dū · qui potest capere capiat · qui
aūt capere non potest · non mihi asscribat ·
sed tarditati suę · et conuertat se ad illum
qui cor aperit · ut infundat qđ donat · Postre
mo et si quis quā ppter non intellexerit ·
quia non ame sic dictum est ut dici debuit
ignoscat humanę fragilitati · & supplicet
diuinę bonitati · habemus enī unus magi
strum xpm · Quicquid p aures suas sensit os
meum capere non potestis · in corde ue
stro ad eū conuertimini · qui et me docet q
loquor · et uob quę ad modū dignā distribuit · Qui nouit quid det · & cui det ·
Aperit petenti · et aperit pulsanti · Et si forte
non dederit · nemo se dicat desertum · For
te enī aliquid dare differt · sed nemīnem
esurientem relinquet · Si enī non dat ad
horam · exercet querentem · non contem
nit petentē · Videte q̄ et ad tenditē quid
uelim dicere · & si forte non possim · ca
tholica fides hoc habet firmata spū dī in scīs
eius · contra omem hereticam prauitatem ·
quia patris et filii opa · inseparabilia sunt ·
Quid ē qđ dixi · quomodo ipse pat & filius in
separabiles sunt · sic et opa patris et filii inse
parabilia sunt · Quomodo pat & filius inse
parabiles sunt · Quia ipse dixē · Ego & pater
unum sumus · Quia pat & filius non sunt
duo dii · sed unus dūs uerbum · & cuius est
uerbum unus · et unus dūs · Unus pat et fi
lius · caritate complexi · unusq caritas
spūs eorū · ut fiat trinitas · pater & filius
& spūs sēs · Non q̄ tantum patris & filii · sed
etiam spūs sī · Sicut equalitas et inseparabi
litas psonay · non ita etiam opa inseparabi
lia sunt · Adhuc planius dicam qđ sit opa
inseparabilia sunt · Non dicit catholica fi
des quia fē dūs pat aliqđ · fē filius aliqđ ali
ud · Sed quę fecit pat · hoc & filius fecit ·
hoc et spūs sēs fecit · Per uerbum enī facta sunt
omīa · Quando dixit et facta sunt · p uerbū
facta sunt · pxpm facta sunt · In principio
enī erat uerbum · et uerbum erat apud
dm · et dūs erat uerbum · Omīa p ipsum facta
sunt · Si omīa p[illegible] uerbum facta
sunt · dixē dūs fiat lux · et facta ē lux · In uer
bo fecit · per uerbum fecit · Ecce ergo nunc
audiuimus euanglm cum responderet ste
machantib7 iudeis · quia non solum solue
bat sabbatum · sed etiā patrē suū dicebat
dm · equalem se faciens dō · Sic enī scriptū ē
in superiori capitulo · cum ergo tali eos errami
indignationi · dī filius et ueritas responde
ret · ait · Amen amen dico uobis · non potest
a se filius facere quicquam · nisi quod uiderit
patrem facientē · Tamquam diceret · quid scan
dalizati estis quia patrem meū dixi dm · &
quia equalem me feci dō · Ita sum equalis ·
ut ille me genuerit · 7 ita sum equalis · ut n
ille ame · sed ego ab illo sim · Hoc enim intelli
gitur in his uerbis · Non potest a se filius facere
quicquā · nisi quod uiderit patrem facientē ·
Hoc est quicquid filius habet ut faciat · a patre
habet ut faciat · Quare a patre habet ut faci
at · quia a patre habet · ut filius sit · Quia
a patre habet · ut possit · quia a patre habet
ut sit · A filio enī hoc ē est quod posse homini ·
Nonita est · Ex comparatione humanę infir
mitatis · Longe infra iacentis · ut cumq
corda sustollit · ne forte aliquis mīm tangat
secretum · Et quasi coruscationes magnę
lucis arrisens · sapiat aliquid ne insipiens re
manet · Non tamē se totū sape putet · ne sup
bit · & quod sapuit amittat · Homo aliud
ē quod est · aliud qđ potest · Aliquando aūt
et ē homo · et non potest quod uult · Aliqñ aūt sic est hō · ut possit quodum
Itaq aliud est esse ipsius · aliud ē posse ipsius · Si in
hoc est esse ipsius · qđ est posse ipsius · cūuelle &
posse · Dō aūt cum ē alia substantia ut sit ·
& alia potestas ut possit · sed consubstantia
le illi est quicquid eius ē 7 et quicquid e est ·
qđ est qc dūs est · Non alio modo est · et alio
modo potest · sed esse et posse simul habet · qc
uelle et facere simul habet · Quia q̄ potentia
filii de patre ē · idō et substantia filii de patre
est · Et quia substantia filii de patre ē · idō
potentia filii de patre est · Non alia est potē
tia in filio & alia substantia · sed ipsa ē potē
tia quę est substantia · Substantia ut sit ·
potentia ut possit · Ergo qc filius de patre ē ·
idō dixē · filius non potest a se facere quicquā ·
Quia non ē filius a se · idō non potest a se · Vi
detur enim quasi minorē se fecisse eū dicat ·
Non potest a se filius facere q̄cquā · nisi quod

uderit patrem facientem · hic erigit ceruic
hereticа uanitas · Cor scalicet qui dicunt ·
minorem filium qua patre ee · Minori pote
statis · maiestatis · possibilitatis · non intelli
gentes misterium uerboy xpi · Attendat aut cari
tas ua · et uidere quo modo incarnalis
suo intellectu · modo turbentur in ipsis uerb
xpi · hoc aut paulo ante prelocutissim · qa
omia peruersa corda pturbat · sicut pia cor
da exercet uerbum di · Maxime qd p iohm
euangelistā dr · Alia enim pillū dicuntur.
ñ qualia cumque · non quę facile intellegant
Ecce iam hereticus si forte audit uerba ista ·
erigit se & die nobis · Ecce minor e filius q
pater · Ecce audi uerba filii qui dicit · Non
potest filius ase facere quicquā · nisi quod u
derit patrem facientē · Expecta quo modo
scriptum est · Esto mansuetus ad audiendū
uerbū ut intellegas · Putas enim me conturba
tum ee in his uerbis · quam dico equalem
potestatem · maiestatemq ee patris & filii ·
Cum audiu · non potest filius ase facere quic
quā · nisi quod uiderit patrem facientē · Tur
batur in his uerbis quero abste · qui ia ubi
uideris intellexisse · Audiuimus in euangelio
filium ambulasse sup mare · Vbi uidit patrē
ambulasse sup mare · Hic iam ille turbatur.
Pone ergo quod intellexeras · & simul queram.
Quid g facimus · uerba dñi audiuimus · Non
potest filius ase facere quicquam · nisi qd
uiderit patrem facientem · Ambulauit
ipse sup mare · pat numquam ambulauit
sup mare · Certe non facit filius quic
quā nisi qd uiderit patrē facientē · Redi
ergo mecu ad id quod dicebam · ne forte sic
intelligendum sit · ut de questione ambo
exeamus · Nā ego secm fidem catholicam ·
uideo quomodo exeam · sine offensione · sine
scandalo · Tu aut circum clusus queris qua
exeas · qua intraueras · Vide forte non in
tellexisti et hoc q dixi qua intraueras
Vide · ipsum audi dicentem · Ego sum uanua ·
Non sine causa ergo queris qua exeas · et ñ
inuenis · nisi quia non p uanuā intrasti · sed
per macheriā occidisti · Ergo quo modo potes
aruina tua colligere · & intra p uanuam ·
ut sine offensione intres · & sine errore exeas ·
Per xpm ueni · non exconde tuo affectu qd dica ·
sed q ille ostendit · hoc loquere · Ecce fides
catholica quo modo exit de ista ppositi
one · Ambulauit filius sup mare · pedes ear

clusus

nis fluctib; imposuit · Caro ambulabat.
& diuinitas gubernabat · Quando g caro am
bulabat · & diuinitas gubernabat · pat absens
erat · Si absens erat · quomodo ipse filius dic
pat in me manens ipse facit opera sua · Si ergo
pater in filio manens ipse facit opera sua · Am
bulatio illa carnis sup mare · a patre fiebat · per
p filium fiebat · Ergo illa ambulatio op est
patris p inseparabile · Utrumq ibi operantem
uideo · Nec pat filium deseruit · nec filius apa
tre discessit · Ita quicquid facit filius · non facit
sine patre · quia quicqd facit pat non facit sine
filio · Extrinsecum e hinc · uidere quia recte no
dicam inseparabilia ee opa patris et filii · & sps
sci · Nam quomodo tu intellegis · ecce dns fecit
lucē · & uidit filius patrem facientē lucem ·
secm carnalem intellectum tuum · quia ideo
uis minorem intellegere · quia dre · non potest
filius facere quicquā · nisi qd uiderit patrem
facientē · Fecit ds pat lucem · qua lucē alia
fecit filius · Fecit ds pater firmamtū celi inter
aquas & aquas · Vidit eum filius secm intel
legentia tua tardam & grassam · quia uidit
filius patrē facientem firmamentum · & dic ·
Non potest filius ase facere quicquā · nisi quod
uiderit patrem facientem · Da michi aliud fir
mamentum · An tu amisisti fundamentum ·
Superedificati aut supra fundamentum apto
& prophe · ipso summo angulari lapide existen
xpo ihu · Pacantur in xpo nec contendunt ·
et errant in hereси · Intellegimus g lucē fac
tam a do patre · sed p filium · Firmamtum
factum a do patre · sed p filium · Omia g per
ipsum facta sunt · & sine ipso factum e nich ·
Excute intellegentiam tua · nec intellegen
tiam uocandam · sed plane stultitiam ·
Ds pat fecit mundum · quem fec ds alteri
mundum · Da michi mundum filii · Iste
in quo sumus · cuius est · die nob a quo fact fe
disceris a filio · errasti a patre · Si discens
a patre non a filio · Respondit tibi euangm ·
et mundus p eum factus est · & mundus eu
non agnouit · Agnosce g eu p que factus e
mundus · et noli e inter eos qui eu non re
ceper · qm qui fec mundū non cognouerunt ·
Inseparabilia g opa patris & filii · sed hoc e · n
potest filius ase facere quicquā · q erit si dixer
non e filius ase · Et enim si filius est · natus e ·
si natus · ab illo e de quo natus e · Sed tam
equalem sibi genuit · Non enim defuit ali
quid generanti · aut tempus quesiuit ut

generaret qui genuit ꝙ̄ eternum · Aut mā̄
quesiuit ut generaret qui desse ꝓuidit uer
bum · Aut pater generans erant p̄ cesserat
filium · ut minorem filium generaret ·
Et forte dicit aliquis · qm̄ ꝓ multa secta in
senectā sua dō suscep̄ filium · Sicut pat̄ sine
senectute . sic filius sine mer̄ito · Nec ille
senuit · nec ille erauit · Sed equalis equalē
genuit · ētnus · eternum · Quomodo unq̄
aliquis ētnus ētnum · Quomodo flāma
temporalis generat lucem temporalem ·
Coeuu est aut̄ flamma generat lucem
quam generat · Nec ꝓcedit tempore flā
ma generans lucem ~~qua~~ generatam · Sed
ex quo uncip̄ flama · Ex illo ergo inquo uncip̄
luc · Dabi chi flāmā sine luce · & do tibi
om̄ patrem sine filio · Hoc ēg̃ non potest a
se filius facere quicquam · nisi quod uiderit
patrem facientem · Qua uidere filiꝰ · hoc
ē natum ēt de patre · Non alia usio eius ·
& alia substantia eius · nec alia potentia et ·
alia substantia eius · Totum q̄ ē · de patre ē ·
Totum q̄ potest · de patre ē · Qm̄ q̄ potest ·
& de patre est · Hoc unum ē · & de patre to
tū est · Sequat & ipse inuerbissius · &
male intellegentes conturbat · ut ad rectū
intellectum reuocet errantes · Cū dixisset
non potest filius a se facere quicquā · nisi
qd̄ uiderit patrē facientē · ne forte carna
lis subripet intellectus · ut euerteret mēt̄ ·
& faceret sibi homo quasi duos fabros · unū
magistrum · alterum discipulum · Qui ad
tendentem ad magistrū · uerbi gra · facien
tem arcam · ut quomō ille fac̄ arcam · faciat
& ille alteram arcam · secm̄ usionē quā in
spec̄ in magistro opantē · Ne tale sibi āliq̄
uupplicaret inilla simplici diuinitate in
tellectus carnalis · secutus ait · Quecumq̄
enī pat̄ fac̄ · hec eadem & filius facit simili ·
non fac pater alia · & alia filius similā · sz
eadem similr̄ · Non enī ait quecumq̄ pat̄
fac̄ · facit et filius alia similia · sed quecūq̄
inquid pat̄ fac̄ · facit hec eadem & filius si
milr̄ · Que ille · hec ipse · Mundum pat̄ ·
mundum filius · mundum spūs scūs · Sitres
dii · tres mundi · Simus dō pat̄ et filius
& spūs scūs · unus mundus factus ē a patre
et ꝓ filium in spū scō · Hec ēg̃ facit filius ·
que facit et pat̄ · Et n̄ dissimilr̄ facit · sz
similr̄ fac̄ · Et hec fac̄ · & similr̄ facit ·
Jam dixerat hē facit · Quare addidit simi

lr̄ facit · Ne aliꝰ prauus intellectus ut
error in animo nasceret · Videt enī homini
op̄ · animus est in homine · & corp̄ · Ani
mus impat corpori · sed multū un̄ ē · un̄
corp̄ & animum · Corp̄ uisibilis est · ani
mus inuisibilis · Jn̄ potentia un̄ tuisible
animi · & cuius uis lucet celestis corporis ·
multum un̄ ē · Impat tam̄ anim̄ corpori
suo · et fac̄ corp̄ · et qd̄ uidetur animus
facere · hoc fac̄ & corp̄ · Videt̄ ergo corp̄
hoc idem facere qd̄ anim̄ · sed non similr̄ ·
Quomodo hoc idem facit · fac̄ · sed non si
milr̄ facit animus uerbum apud se ·
Jubā & lingue · et ꝓfert uerbum · Qd̄ fecit
animus · fec̄ animus · fec̄ lingua · fecit
om̄is corporis · fecit et ser uus · sed ut faceret
seruus · a domino accepit quod faceret · &
iubente dño fecit · Hoc idem ab utroq̄
factum est · sed nūqd̄ similr̄ · Quomo
non similr̄ an aliqs · Ecce uerbum qd̄
fecit animus meus · manet in me · Quod
fecit lingua mea · ꝓ aere transit nō
est · Cum dixeris uerbum in animo tuo ·
& sonuerit ꝓ lingua tuam · redi ad animū
tuum · & inde quia ibi ē uerbum quod
fecisti · Num̄qd̄ sicut mansit in animo
tuo qd̄ fecisti · mansit in lingua tua
qd̄ sonuisti ꝓ linguam tuam · Fecit lin
gua sonans · fecit animꝰ cogitans · Sed
q̄ sonuit lingua transit · q̄ cogitauit
animus ꝓ manet · Hoc ergo fecit corp̄ ·
qd̄ fecit animus · sed non similr̄ · Fecit
enim animus · que tenet animus · fec̄
enī lingua qd̄ sonat · & ꝓ aerem autem
uerberat · Num quid sequeris syllabā ·
& facis ut maneant · Non ēg̃ sic pat̄ & filiꝰ ·
sed hec eadem fac̄ & similr̄ fac̄ · Si fec̄
dō celum qd̄ manet · hoc fec̄ & filius celū
quod manet · Si fec̄ pat̄ homine qui mo
ritur · eunde filius homine fec̄ qui mo
ritur · Quecumq̄ substantia · hec fecit filius
substantia · quia similr̄ fecit · Et que caūq̄
fecit pat̄ temporalia · hec eadem fecit fili
us temporalia · Quia non solum ipse fec̄ ·
sed & similr̄ fecit · Pater enī fecit ꝓ filiū ·
quia ꝓ uerbū fecit pater omia · Quem
in patre & filio sequationē non inuenis ·
Sed si ad surrexisti · tunc non inuenis
Si aliquid supra mēt̄ tuā cogitasti · tunc
non inuenis · Nā si inhis uersans que
sibi erant animus fecit · cum imaginib̄

tuus loqueris · non cum uerbo dī · Falluñ te imagines tuę · Transcende & corpꝰ. & sepe animum · Transcende & animū et sepe dm · Non tangis dm · nisi & animū transieris · quanto mags tangis si in carne remaneris · Illi g qui sapiunt carnē · quā longe sunt a sapiendo quod dꝰ est · quia non ibi ceciderunt etiā si animū saperent · Recedit homo multum adō · quando sapit carnaliter · Et multum unū est unū carnem & animam · plus tamen unū unū animā & dm · Tu si in animo es · unus deus es · Si infra attendis · corp̄ est · Si supra attendis est · Attolle te a corpore · transi etiā te. Vide enī qđ dixit psalmus · & attendis quem attendum sapiendus sit dꝰ · Facte sunt mihi lacrimę meę · panes die ac nocte · dum dr̄ cotidie ubi est dꝰ tuus ·

Tanquam pagani dicant · Ecce dii nr̄i · Dꝰ ur̄ ubi est · Ostendunt enī illi quod uidemus · nos colimus qđ non uidetur · Cui ostendamus hominū qui non habet unde uideat ·

Nam utiq; si ipsi dꝰ suos uident oculis · habemus et nos alios oculos unde uideamus omnium nr̄m · Ipsi oculi mundandi sunt · ut uideamus dnm nr̄m · Beati enī mundo corde · quia ipsi dm uidebunt · Ergo cum se conturbatum dixisset · cū dicit illi cotidie ubi est dꝰ tuus · hęc meditatus sum iq quia dr̄ mihi cotidie ubi est dꝰ tuus · quasi uolens apprehendere dm suum · Hęc meditatus sum et effudi sup me animā meā · Ut ergo attingerem dm meū de quo mihi dicebatur ubi est dꝰ tuus · non effudi animam meā sup carnem meā · sed sup me ; Transcendi me. ut illū tangam · ille enī ixistis me q fecit me ·, Nemo cū attingit · nisi qui se transierit · Cogita corp̄. mortale est · terrenum ē · fragile ē · corruptibile ē · abiice · Sed forte caro temporalis est · alia corpora cogita · cęlestia corpora cogita · maiora · meliora · splendida sunt · Attendite et ipsa uelud fulgora uoluuntur ab oriente ad occidentē · non stant · Videntur oculis · non solum ab homine · sed etiā a pecore · Transi & ipsa · Et quomodo inq̄s transeo cęlestia corpora · cum ambulo intra · Non carne transis · sed mente · Abiice & ipsa · quā uis luceant · corpora sunt · Quā uis de cęlo fulgeant · corpora sunt · Veni · qm forte non te putas habere quo eas · cum consideras ista omnia · & ultra cęlestia corpora · Quo ut russum inquis · Et quo mente transiturus sum · Considerasti ista omnia · Considerauit inquis · Unde considerasti · Ipse considerator apparebat · Ipse enī considerator omnium · discretor naturarum · distinctor · et quodammodo appensor in libra sapientię · animus est · Sine dubio melior ē animus quo ista omnia cognouisti · quam ista omnia quę cognouisti · Animus g iste ips̄ est · non corpus · Transi et ipsum · Compara corpora ipsum animum primo · ut uideas quo transeas · Compara illum carni · absit · nec digneris comparare · Compara illum fulgori solis · lunę · stellarum · maior fulgor ē animi · Primo celeritatem ipsius animi uide · unde si non uehementior scintilla ē animi cogitantis · quā splendor solis lucentis Solem oriente tu uides animo · motus ipsius qui tardus est ad animum tuum · Cito tu potuisti cogitare quod facturus est sol · Quę ille facturus ē ab oriente · ad occidentem · uenturus est · Jam ex alia parte cras oritur · Ubi hoc fecit cogitatio tua · adhuc ille tardus est · & tu omnia peragnasti. Magna g res est animus · sed quomodo dico transi et ipsum · quia ipse animus mutabilis est · quamuis melior sit omni corpore · Modo nouit · modo non nouit · Modo obliuiscit · modo recordat. Modo uult · modo non uult · Modo peccat · modo iustus est · Transi g omnem mutabilitatē · non solū omne qđ uidetur · sed omne qđ mutat · Transisti carnem quę uidetur · transi cęlum · solem · lunā et stellas · quasi et omne qđ mutatur · Jam enim iste transactus ueneras ad animum tuum · sed et ibi inuenisti mutabilitatem animi tui · Nisi mutabilis est dꝰ · Transi g et animum tuum · Effunde sup te animam tuā · ut contingas dm · de quo tibi dicit · Ubi est dꝰ tuus · Ne putes te aliquid facturum qđ homo non possit · Hoc fecit ipse iohs tu angelista · transcendit carnem · transcendit ipsam terram quam calcabat · transcendit maria quę uidebat · transcendit aerem · ubi altes uolitant · transcendit solem · transcendit lunā · transcendit stellas · transcendit omnem ips̄ qui non uidentur · transcendit mentem suā · ipsam rationem animi sui · Transcendens omnia ista · effundens sup se animam suam · Quo peruenit · Quid uidit · In principio erat uerbum · et uerbum erat apud dm · Si g separationem non uides in luce. quod separationem quęris inde · Vide dm · unde uerbum eius · inhęrere uerbo dicenti quia ipse dicens · non syllabas dicit · sed sonore sapientię fulgere · hoc ē dicere · quod uerum ē de sapientia ipsius · Candor est lucis ętnę · Attende candorem solis · in cęlo ē · &

expandit fcandorem sup terras omf. p maria omia. & utq corporalis lux est. Si separas candorem solis a sole. separas uerbum a patre. De sole loquor. lucerne una flammula tenuis que uno flatu possit extingui. spargit lucem suam sup cuncta que subiacent. Videf lucē sparsam. 7 flammulam generatam. Emissionem uidef. separationem non uidef. Intellegite ffis kmi. patrem. 7 filium. 7 spm scm. inseparabiliter sibi coherere. Trinitatē hanc. unū om. & omia opa unius dei. hec ee patris. hec esse filii. hec esse spf sci. Cetera que consequunf. que pmanent ad sermonē dni ihu xpi in euangelio. quoniam crastino die sermo debet uobis. ad estote ut auditus.

EXPLICIT OST XVIII...

Abeo qd scriptum est. pater enī diligit filiū. & omia demonstrat ei que ipse facit. & maiora his demonstrabit ei opa. ut uos miremini. Vq ad eum locum ubi ait. ut omf honorificent filiū. sicut honorificant patrem. Qui non honorificat filium. non honorifi patrem qui misit illum. IN CIP OST XVIII.

ESTERNA

QUANTUM DNS DONARE dignatus est. qua potuimus facultate tractauimus. et qua potuim capacitate intellexim. quomodo inseparabilia sunt opa patris et filii. nec alia faciat pater. alia filius. sed omia pater fac p filium. tanquam p uerbum suum. de quo scriptum est. omia p ipsum facta sunt. & sine ipso factum est nichil. Sequentia uerba hodie audiamus. & a b eodem dno eius mām & deprecemur. et speremus. Ut primum si dignū ipse iudicat. intellegamus qd uerū est. Si aut hoc non poterimus. non eam in illud qd falsum est. Melius est enim nescare. quā errare; sed scire ē melius. quā nescire. Itaq ante omia conari debemus. ut sciamus. Si potérimus. dō grās. Si aut non poterimus interim puenire ad ueritatē. non eamus ad falsitatem. Qui enim. & quid tractemus. ēsi uerare debem. homines sumus carnē portantes. in hac uita ambulantes. Et si iam de semine uerbi dī iam renati. tam tn in xpo innouati. ut nondum penitus abrenam exspoliati. Quod enī nrm mortale & corruptibile aggrauabat animā. exuuiam ēt apparet. et manifestum est. Quod aut nrm spāle sub leuat animā. de dī dono et demia eius. Qui unicum suum misit nob cōmunicare nobcum mortē mām. & ducere nos ad immortalē tatē suā; Huc habemus ut magistrum ut non peccemus. et defensorem si peccauerim. & confessi atq conuersi fuerimus. et unū pellatorem p nob. si qd boni a dño desideramus. & datorem cum patre. quia dns unus est pat et filius.

Sed loquebatur ista homo hominib. Dns occultus. homo manifestus. ut manifestos homines. faceret dos. Et filius dī factus hominis filius. ut hominum filios. facet filios dī. Qua arte sapientie sue faciat. in eius uerbis agnoscimus. Loquit enī paruulis paruus. sed ipse sic paruus. ut et magnus. Nos aut paruu. sed in illo magnu. Loquit enī quasi fons fouens. et nutriens lactentes. & a modo crescentes. Dixerat. non potest filius a se facere quicquā. nisi q uidit patrem facientem. Intellexim aut qua non seorsum facit aliquid pater. qd e cūq aliqd uiderit filius. faciat. ut ipse aliq tale. inspecto ope patris sui. Sed io q dixe non potest filius a se facere quicquā. nisi q uiderit patrē facientē. qa de patre ē totus filius. et tota substantia & potentia eius ex illo est qui genuit eum. Modo aut cū uixisset & se hec facere similr que facit pater. ut non intellegamus alia facere patrem. alia filium. sed simili potentia facere filium eadem ipsa que facit pat. cum facit pater p filium. Secutus ait. quod hodie lectum audiuimus. Pater enī diligit filiū. et omia demonstrat ei que ipse facit. Rursus mortalis cogitatio p turbatur. demonstrat pat filio que ipse facit. Ergo aut aliqs. seorsū pater fac. ut possit filius uidere quod facit. Rursus occurrent humane cogitationi. tam quam artifices duo. uelut si faber doceat filium suum artem suam. et demonstrat ei quic qd facit. ut possit etiā ipse facere qd uiderit patrem facientem. Omia inquit demonstrat ei que ipse facit. Cum g pat fac. filius non facit. ut possit uidere filius quod pat fac. Certe omia p ipsum facta sunt. et sine ipso factum ē nichil. Hic uideamus quem ad modum pat demonstrā filio qd facit. cum pat nichil faciat. nisi qd p filiū facit. Quid fec pater. mundum. Itane

factum mundum demonstrauit filio · ut et
ipse tale aliquid faceret · Dicitur g mundo
quem fecit filius · Sed et omia p ipsum fac
ta sunt · et sine ipso factu est nichil · Et
mundus p eum factus ē · Si p eum facti
est mundus · & omia p ipsum facta sunt ·
& nichil facit pr · quod non p filium fa
cit · ubi demonstrat filio pr quod facit ·
nisi in ipso filio p quem facit · Quis enim
locus ubi demonstretur op patris filio · q si
extra faciat · & extra sedeat · & filius aduen
tat manum patris · quem ad modum fa
ciat · Vbi est illa inseparabilis trinitas ·
Vbi ē uerbum de quo dictū ē · quod ē ipse
ē uirtus & sapientia dī · Vbi ē quod de
ipsa sapientia scriptura dic · candor est
enī lucis ēt nē · Vbi quod de illa iterum
dī · Attingit a fine usq ad finem fortr ·
& disponit omia suauiter · Si quicquid
facit pr · p filium facit · si p sapientiam
suam et uirtutem suam facit · non extra
ostendit illi quod uideat · sed in ipso illi
ostendit qd faciat · Quid uidet pater ·
uel potius quid uidet filius in patre ut
faciat et ipse · Possum forte dicere · sed
rem iam qui possit capere · aut forte
possum cogitare · nec dicere · aut forte
nec cogitare · Excedit enī nos illa diui
nitas · Tamquā ds hominēs · tamquam
immortalis · mortales · tāquā ēt nus ·
temporales inspiret · & donet de fonte
illo uitę · nunc aliquid irrorare dignet ·
et destillare in sitim mām · ne inhaerent
mo arescamus · Dicam ei · dne cui audem
uidimus dicere pater · Audem enī dicere
hoc · quia ipse uoluit ut auderemus · Si
tamen sitiamus · ut nob dicat · Si ds
sum · ubi timor mis · Si pr sum · ubi ē
honor meus · Dicam g illi · pr noster ·
C uidimus pr nr · Patri xpi · Qui ergo
patri xpi dic pr mr · quid dic xpo nisi
fr nr · Non tamen sicut xpi pr · ita et
nr pr · Numquā enim nos xps · ita
coniunx ē · ut nullam distinctionem fa
ceret int nos & sē · Ille enī filius equalis
patri · ille enī cum patre · patriq coētn ·
N os aut facti p filium · ad optati p unicū ·
P inde numquā audiuim ē de ore dnī nr
ihu xpi cum ad discipulos loqueret dixisse
illum de dō summo patre suo · pater mr ·
sed aut pr mis dix · aut pater ur dixit ·
pater noster non dixit · Vsq adeo ut quo
dam loco poneret hec duo · Vado ad dm meū
unquid · & dm ur m · Quare non dix dm nr m ·
C t patrem meum dix · & patre nr m n
dix · Patre nr m sic iungit · ut distinguat ·
sic distinguit · ut non se iungat · Vnū no
uult ee inse · unum aut patrem et se · Quan
tum cūq g intellegamus · & quantum cūq
uideamus · etiā cum angls equalem fuerim ·
non uidebimus sicut uidet filius · Nos enī
et quando non uidemus · sumus aliquid ·
E t quid aliud sumus quando nō uidem · nisi
non uidentes sumus · Tam · ut non uiden
tes · & ut uideamus · conuertimur nos ad ē
quem uideam · & fit in nobis usio quę non
erat · quando nos tam eramus · Est enī ho
non uidens · et idem ipse cum uiderit · dicit
homo uidens · Non g hoc ē illi uidere · quod
ee homine · Nam si hoc illi eet uide q ee hoīem
nunquā eet homo nisi uidens · Cūq ē ho
nō uidens · & quaerit uide q non uidet · est qui
querat · & ē qui se conuertat ut uideat · Et
cum se bene conuertit & uidit · erit homo
uidens · qui prius erat homo non uidens ·
V idere g accedit illi · & recedit a illo · Acce
illi cum se conuertit · recedit a illo · cum se
auertit · Numq tra filius · Absit · Numq
fuit filius non uidens · & postea factus ē uide
S ed uide patrem · hoc est illi ee filium · si non
uertendo ad peccatum amittim illumina
tionem · & conuertendo nos ad dm · percipi
mus illuminationē · Aliud ē enī lum quo il
luminamur · aliud nos qui illuminamur ·
L umen aut ipsum quo illuminamur · nec aut
tū a se · nec pot lucere · quia lux ē · Sic g
demonstrat pater omia quę facit filio · ut
in patre uideat omia filius · & p pr sit oā filius ·
uidendo non natus · & nascendo uidet · Sed non align
no non erat natus · sed postea natus est · sic
non aliquando non uidit · & postea uidit ·
sed ineo quod ē illi uidere · ineo ē illi ee · in
eo est illi natum ee · ineo ē illi p manere · in
eo est illi non mutari · ineo est illi sine inito
et sine fine p sistere · Non g carnalit accipia
mus · quia et pr facit op & demonstrat filio ·
& uid et filius op quod fic pr · & fac illud
in alio loco · aut de alia materia · Omia enī
p ipsum facta sunt · & sine ipso factu ē nichil ·
V erbum patris est filius · nichil fec ds · g
non dixit in filio · Dicendo enī in filio · g
facturus erat per filium · ipsum filiū genuit

perquem faceret omia · & maiora hoc demon
strabit ei opa · ut uos miremini · Rursus hic
turbat · Et quis é qui digne pscrutet hoc tan
tũ secretum ? Sed iam qm loqui nob dignat est.
ipse aput · Neq enim uellet dicere · quod nollet
intellegi · Quia dicere dignatus é · sine du
bio excitauit ad̃dientiam · Humqd quẽ exci
tauit ut audiret · excitatum deserret ? Dixim
ut potuim · non temporalit scire filiũ · & nec
aliud ẽ filii scientiã · et aliud ipsum filium ·
et aliud ẽ filii usionẽ · et aliud ipsũ filium ·
sed ipsam usionem esse filium · et ipsam scien
tiam uel sapientiã patris ẽ filium · eaq sapi
entiam · et am usionem · eternam ẽ ab ẽterno.
E t ei aquo ẽ eterna · nec ibi ptemp aliquid
uariabi · nec aliquid nasci quod non erat ·
nec aliquid pire qd erat · Dixim hec ut potui
mus · qdg hic facit modo temp ut diceret ·
maiora his demonstrabit ei opa · Id demonstra
turus ẽ · hoc demonstrabit. Aliud demonstrab. aliud
x demonstrauit. aliud demonstrab. Demonstrauit · de prio dicim;
O demonstrabit · demonstraturus dicamus ·
Quidg hic agim fris ? Ecce quem dixeramus
patri coẽternum · nichil in illo uariari temp ·
nichil moueri p spatia · uel momtoz · uel lo
coz · manere semp cum patre · uidentem · u
rentem patrem · et uidendo existentem ·
Rursus nob tpa nominans · Demonstrabit
ei unquid his maiora · Ergo demonstraui
est adhuc aliquid filio · quod non nouit
filius ? Quid ergo faciamus ? Quomodo
hic intelligimus ? Ecce dns nr ihs xps sur
sum erat · deorsum ẽ · Quando sursũ erat ?
Quando dixit · quecumq pat fac · hec eadẽ
et filius fac similit · Vnde modo deorsum ·
Maiora his demonstrabit ei opa · O dne ihu
xpe saluator nr · uerbum di p qd facta sunt
omia · quid tibi pat ẽ demonstratui · qd
adhuc nescis ? Quid te latet patris ? Quid
te latet in patre · quẽ nlatet pater ? Que
opera tibi maiora demonstraturus ? Aut
quib opib maiora sunt que demonstratui ẽ ?
C um enim dix · maiora his · debemus prius in
telligere quib maiora · Recordem unde iste
sermo processit ? Quando curat ẽ ille qui
triginta octo annos habebat in infirmitate ·
et iussit eum saluum tollere grabattum suum
et ire in domum suã · hinc enim iudei cõmoti
cumqb loquebat uerbis · & tacebat intel
lectu · Quo dã modo innuebat intelligen
tib · celabat irascentib · hinc g cum ẽm

cõmoti iudei · quia hoc sabbato dns fecerat ·
dederi occasionẽ sermoni huic · Non ergo sic
audiam hoc tamquã obliti quę supra dic
ta sunt · sed respiciamus illum languidũ
triginta octo annoz subito factum sanum ·
A mmirantib uideris et irascentib · querebas
tenebras de sabbato · quam lum de miraculo ·
H is ergo indignantib loquens · ait hoc · Ma
iora his demonstrabit ei opa · His maiora ·
Quib ? Quod uidistis hominẽ factũ sanum ·
cuius langor durauerat usq ad triginta
octo annos · His maiora demonstraturus ẽ
pat filio · Quę sunt maiora ? Sequit & dic ·
S icut enim pat suscitat mortuos et uiuificat ·
sic & filius quos uult uiuificat · Plane ma
iora sunt ista · Valde enim plus ẽ ut resurgat
mortuus · quam ut conualescat egrotus ·
O maiora sunt ista · Sed quando ea pat de
monstraturus est filio ? Heseu ea filius ?
E tille quiloquebatur · non nouerat mor
tuos suscitare ? Adhuc discere habebat
suscitare mortuos · p quem facta sunt
omia ? Qui fecit ut uiueremus qui non
eramus · adhuc habebat discere ut resu
scitaremur. Quid ẽ g quod uult dicere ?
D escendit enim ad nos · Et qui paulo ante
loquebat ut ds · cepit loqui ut homo ·
I pse est tamen homo · qui ds · & quia ds ·
factus ẽ homo · sed factus qd non erat ·
non amittens quod erat · Ergo accessit homo dõ · ut eet homo qui erat ds ·
non iam ut homo eet · & non eet ds ·
A udiam g illum ut frm · qui audiebamus
conditorem · Conditorẽ · quia uerbũ in pri
cipio · Fratrem · quia natum ex maria
uirginem · Conditorem · ante abrahã ·
ante adam · ante terrã & celum · ante
omia corporalia et spiritalia · Frm aut ·
ex semine abrahe · et ex tribu iuda · ex
uirgine isiahe ? de · Si ergo nouimus
hunc qui nob loquit · & dm et hominẽ ·
intellegamus uerba et di, hominis · Alia
quando enim talia nob dicit · que ptinent
ad maiestatem · Aliquando · que ptinent
ad humilitatẽ · Ipse enim excelsus · qui hu
milis · ut nos humiles · faceat excelsos ·
Quid g ait · demonstrabit michi pat his ma
iora ut uos miremini · Ergo nob ẽ demon
straturus · non illi · Cum ergo nob sit
demonstraturus pat · ppter hoc dixit ut uos
miremini · Exposuit enim quod uolui di

cere · demonstrabit michi pat̃ · Quare
non dic̃: demonstrabit nob pat̃: sed de
monstrabit filio · Qua et nos mẽbra sum⁹
filii · et nos membra tam quã quod discam⁹:
ipse discat quodammodo unmẽbris suis.
Quomodo discat unnobis? Quomo patit̃
unnob · Vnde p̃ bam⁹ quia patitur unnob:
Ex illa uoce de cẽlo · Saule saule · quid me
p̃sequeris? Nonne ipse ẽ qui uidet ex in
fine sẽcli residebit · et uultos ad dexteram
ponens · iniquos auꝫ ad sinistrã · dicturus est · Venite benedicti patris mei · pci
pite regnum · quod Esurui enĩ et dedi
stis michi manducare · Cũq; illi respondeꝛ
rint: dn̄e quando te uidim⁹ esurientem?
Dicturus est eis · Cũ unum exminimis meis de
uostis: michi dedistis. Quiq; dic̃ cũ unum
exminimis meis dedistis michi dedistis ·
et nunc utinvocetur anobis · et dicamus
illi · Dn̄e quando eris discens · cum tu
voceas omnia? Statim enim nob infide
mia respondet · Cum unus exminimis
meis discat: ego disco · Ergo gratulemur:
et grãs agamus · non solum nos xp̃i facto ẽe: sed xp̃m · Intellegitis frs gram di su
p̃ nos · cãpti · ammiramini · gaudete:
xp̃i facti sumus · Si enĩ caput ille ẽ · nos
membra · tot homo ille et nos · hoc ẽ qd
dic̃ paulus · ut Vltra non simus par uu
li · iactati · et circumdati omni uento doc
trinq; · Superius aut̃ dixerat · Donec
occurramus omes in unitatẽ fidei · in agni
tionem filii dei · in uirum p̃fectum · in
mensurã ętatis plenitudinis xp̃i · Plenitudo q̃ xp̃i: caput et membra · Quid ẽ
caput et mẽbra? xp̃s et ęcclam̃ · Rogo
garem̃ enĩ nos supbe: nisi ipse dignaretur
ho cp̃ mittere · qui p̃ aplm eundem dicat ·
Vos aut̃ estis corp⁹ xp̃i · et mẽbra · Cum q̃ ostẽ
dit pat̃ mẽbris xp̃i: xp̃o ostendit · fit q̃
dam miraculũ magnum · sed tam uerum:
Ostendit̃ xp̃o: quod nouerat xp̃s · Et ostẽ
dit̃ xp̃o: p̃ xp̃m · Res mira ẽ · et magna ẽ ·
sed scriptura sic loquit̃ · Contra dicturi su
mus diuinis eloquiis · et non potuis in
tellectum · et ex ipsius dono · et qui do
nauit grãs actum? Quid ẽ q̃ dicit demon
strat̃ xp̃o p̃ xp̃m? Demonstrat̃ mẽbris p̃
caput · Ecce unde illud inte · Pone te cla
usis oculis uelle et aliquid tollere · ne
scat man⁹ quo eat · et utiq; man⁹ tua mẽ
brum tuũ est · non enĩ separata ẽ a corpo
re tuo · Aperi oculos · uidet tam manus
quo eat · Demonstrante capite · mẽbrum
secutum ẽ · Si ergo unde potuit inuenire
tale aliquid: ut corp⁹ tuum ostendat cor
pori tuo · et p̃ corp⁹ tuum demonstret ali
qd corpori tuo · noli mirari quia dic
tum est · demonstrat̃ xp̃o p̃ xp̃m · Demon
strat enĩ caput · ut membra uideant · et do
cet caput · ut mẽbra discant · Vnitam̃ homo
caput et mẽbra · noluit separare · sed iguat⁹
est agglutinare · Longe a nob erat · et mul
tum longe · Quid tam longe quam condi
tũ a conditore? Quid tam longe · quã ho
mo? Quid tam longe · quã iustitia
et iniquitas? Quid tam longe · quã ęternitas
et mortalitas? Ecce quam longe erat uerbũ
in principio dn̄s apud dn̄m · p̃ quem facta sunt
omnia · Quomodo ergo factum ẽ p̃ p̃e: ut ęt
quod nõ · et nõ nullo · Verbum caro factũ ẽ:
et habitauit unnob · hoc ergo nob demonstra
turus est · hoc demonstrauit discipulis suis
qui eum in carne uiderunt · Quod ẽ hoc · sic
pat̃ suscitat mortuos et uiuificat · sic et filius
quos uult uiuificat? Aliosne pat̃ · alios filius?
Certe omnia p̃ ipsum facta sunt · Quid dicam⁹
frs mei? Lazarum suscitauit xp̃s · Quem
mortuum suscitauit pat̃ · ut uideret xp̃s · quo
modum lazarum suscitaret? An quando resu
scitauit lazarum xp̃s · non eum resuscitauit
pater? et sine patre fec̃ filius solus? Legite
ipsam lectionẽ · et uide ecce qa patrem ibi inuo
cat: ut surgat lazar⁹. Sic homo inuocat pa
trem · sicut dn̄s fac̃ cum patre · Ergo et lazar⁹
quod resurrexit · et a patre et a filio suscitat ẽ ·
in dono et gra spũs scĩ · Et illud mirabile op⁹ fecit · Non ergo sic intellegamus · sicut q̃ pater
suscitat mortuos et uiuificat: sic et filius quos
uult uiuificat ut alios a patre suscitari et uiui
ficari: alios a filio existimem⁹: sed eosdem
quos pater suscitat et uiuificat: ipsos et filius
suscitat et uiuificat · Quia omnia p̃ ipsum fac
ta sunt: et sine ipso factum ẽ nichil · Et ut
ostenderet se habere: quã uis a patre datam:
tam̃ parem potestatem · idoꝫ ait · Et sine ipso
factum ẽ nichil · ut ostenderet ibi uoluntatem
suam · Et ne quis diceret suscitat pat̃ mor
tuos per filium · Sed ille tamquã potens:
tamquã habens potestatem · iste tãquam ex
aliena potestate · tamquã minister facit
aliquid: sicut angls · Potestatẽ significauit

Ecclia

ubiaut · Sic et filius quos uult uiuificat ·
Non enī uult pāt aliud quam filiū · sed sicut
illi una substantia · sic una uoluntas est.
Et qui sunt isti mortui quos uiuificat pater
et filius ? An ipsi sunt de quib⁹ dixamus.
lazarus · uel filius uidue · ut filia archi si-
nagogi ? Nouum enī istos xp̄o dño mō
fuscitatos. Aliud aliquid nob uult insinuare.
Resuscitationem scilicet mortuoꝝ quā omīs
expectam⁹ · non illam quā qui dā habuerus
cēū ut cedent · Resurrexit enī lazarus mo
riturus · resurgimus nos semp cum xp̄o
uicturi. Talem resuscitationē pāt fecit · an
filius ? Immo pāt p filium · Ergo filius · et
pāt in filio · Vnde p̄bamus quia de ista uīc
resurrectionem · cum dixisset · sic enī pater
suscitat mortuos et uiuificat · sic et filiū
quos uult uiuificat ? He intellegeremus
illam mortuoꝝ resurrectionē quā fec ad
miraculum · non ad uitam ḡ nam · secutū
est · Neq; enim pāt iudicat quemquam ·
sed omē iudicium dedit filio · Quid ē hoc ·
de mortuoꝝ resurrectione dicebat · quia sic
pater suscitat mortuos et uiuificat · sic et
filius quos uult uiuificat · Unde continu
o tamquā rationem subiecit de iudicio
dicens · neq; enī pāt iudicat quemquam ·
sed omē iudicium dedit filio · nisi quia de
illa resurrectione dixerat · que futura ē in iu
dicio · Neq; enī pāt aut iudicat quemquam ·
sed omē iudiciū dedit filio · Paulo ante pu
tabamus aliquid facere patrem · quod nō facit
filius quando dicebat · pāt enī diligit filium ·
et omnia demonstrat ei que ipse facit · Tamq;
pāt faciebat · et filius uidebat · Sincere sub
repens mihi nr̄e intellectus carnalis · quasi
pāt faceret qd filius non faceret · filius aut
uidet · patre demonstrante qd fieret a patre.
Ergo uelut pāt faciebat · quod filius nō faciebat.
Modo iam uidem⁹ aliqd facere filium · quod nō
fac pāt · Quomodo nos uersat · et nr̄e mās
p̄trahit · huc atq; illuc ducit · uno carnis lo
co remanere non sinit · ut uersando exerceat ·
exercendo mundet · mundando capaces red
dat · capaces facto impleat · Quod de nobis
faciunt uerba hec ? quid loquebatur ? quid
loquitur ? Paulo ante dicebat quia demon
strat filio pāt quecqd facit · Videbā quasi patrē
facientem · et filium expectantem · Modo
rursus uideo filium facientē · patrē uacantē ·
Non enī pāt iudicat quemquā inquid · sed oē
iudicium dedit filio · Quando ergo filius
iudicatur est · pāt uacabit · et non iudica
bit · Quid ē hoc ? quid intellegam dñe ?
quid dicis ? Verbum ōi es · homo sum ·
Dicis quia pāt non iudicat quemquā · sed
omē iudicium dedit filio · Lego alio loco
te dicentem · ego non iudico quemquam ·
est qui querat et iudicet · De quo dicis est
qui querat et iudicet · nisi de patre ? Ille
querit in uiscera tua · ille iudicat de iniu
riis tuis · Quomodo hic pāt non iudicat
quemquam · sed omē iudicium dedit fi
lio ? Interrogemus et petrum · Audiam⁹
eum loquentē in epla sua · Xp̄s inquit
p nob passus est · relinquens uob exēplū
ut sequamur uestigia eius · qui peccatum
non fecit · nec inuentus est dolus in ore ei⁹ ·
qui cum malediceret non remaledicebat ·
cū patiet · non cōminabat · sed cōmenda
bat illi qui iuste iudicat · Quōmodo do uerū
est quia pāt non iudicat quēquā sed omē
iudicium dedit filio · Turbamur hic · Tur
bati desudemus · Desudantes purgemur ·
Conēm ut eumq; donante illo · penetrare
alta secreta uerboꝝ istoꝝ · Temere fortas
se facimus · quia discātare · et seruare uolu
mus uerba ōi · Et quare dicta sint · nisi ut
sciant ? Quare sonuerunt · nisi ut audiant ?
Quare audita sunt · nisi ut intellegant ?
Conforter ḡ nos · et donet nob aliquid quan
tum ipse dignatur · Et si non dum pene
tram⁹ ad fontem · de quo bibam⁹ · Ecce ipse
iohs nob tamquā riuulus emanauit ·
p duc ad nos de alto uerbum · humiliauit ·
et quōdāmodo strauit · ut non horream⁹
altum · sed accedam⁹ ad humilem · Omī
no est quidam intellectus uerus · fortus ·
si quomodo eum tenere possum⁹ · quia
pāt non iudicat quemquā · sed omē iudi
ciū dedit filio · Hoc enī dictum ē · qa bo
nis mib⁹ in iudicio non apparebit · nisi fi
lius · Pāt occultus erit · filius manifest⁹ ·
In quo erit filius manifestus ? In forma qua
ascendit · Nam in forma dī cum patre oc
cultus ē · In forma serui hominib⁹ ma
nifestat̄ · Non ḡ iudicat pāt quēquā · sed
in manifesto omē iudiciū dedit filio ·
In quo manifesto iudicio filius iudicabit ?
qua ipse iudicans apparebit · Euidentius
nob ostendat scriptura · qua sic appare
bit · Quadragesimo die post resurrectio

x nob.

y quodāmodo monstrauit.

z Hic

a fm manifestū

b candis

nem suam ascendit in cęlum uidentib⁷ discipłis suis · Et uox illis anglica ·
Viri inq⁷ galilei · qđ statis aspicientes in cęlum · Iste qui assumptus ē a uob in cęlum · sic ueniet quē admodū uidistis eū eun
Jtē in cęlum · Quomodo eum uidebant ire · n carne quam tetigerunt · quam palpauerunt · cuius etiā cicatrices tangendo sibi ꝓbauerā · in illo corpore in quo ascendis in trauit et exiuit · ꝑ quadraginta dies manifestans se eis in ueritate · Non in aliq⁷ falsitate · non fantasmate · non umbra · non spū · sed quem admodū ipse dix̄ non fallens · palpate et uidete quia sps carnē & ossa non habet · sic me uidetis habere · Est quidem illud iam corpus dignum cęlesti habitatione · non subiacens morti · non mutabilis ꝑ ętates · n enim sicut ad illā ętatem ab infantia creuerat · sic ab illa ętate qua muent erat uerget · in senectute manet · Sic ascensurus ad eos quib⁷ ante quā ueniat · uerbū suū uolunt ꝑdicare · Sic ḡ uenit et in forma humana · hanc uidebunt et impii · uidebunt et ad dexterā posita · uidebī & ad sinistrā separati · Sicut scriptū ē · Videbunt in quem cōpunxerunt · Si uidebunt in quem pupugerā · corp⁹ ipsum uidebunt quod lancea perforauerunt · Lancea ꝑ carnē uerbum · In hoc ḡ impii uidere poterunt · quod ętuul neare potuerunt · Latentem enim dm in corpore non uidebunt · Post iudiciū uidebī abbis · qui ad dexterā erunt ·
Hoc est ergo quod ait · patē non iudicat quē quā · sed omne iudicium dedit filio · Qa manifestus ad iudiciū filius ueniet · in humano corpore apparens hominibus · dicens dexteris · Venite benedicti patris mei ꝑcipite regnū · Dicens sinistris · Ite in ignem ętnum · qui paratus est diabolo & angłis eius · Ecce uidebī forma hominis apis et ab impijs · a iustis · & ab iniustis · a fidelib⁷ · & ab infidelib⁷ · a gaudentib⁷ · & a plangentib⁷ · a confessis · & a confusis · Ecce uidebitur cum iusa fuerit illa forma in iudicio · et fuerit ꝑ actū iudiciū · ubi dictū ē patrem non iudicare quēq⁷ quā · sed omne iudicium dedisse filio · ad hoc q⁹ filius apparebit in iudicio · in forma quā ex nob accep̄ ·

t pupugerunt ·

q uō uidebī ꝑ tuidno

quod postea futurum est · Quando uidebitur forma dī · quam simum oms fi
deles · Quando uidebī illud quod erat in principio uerbum · ōs apud dm ꝑ qđ facta sunt omia · Quando uidebitur illa forma dī de qua dic apłs ·
C um in forma dī ēet non rapinā arbitratus est ee se ęqualem do · Magna enī illa forma · ubi adhuc ęqualitas patris et filii cognoscitur · Jneffabilis · incōphensibil · maxime parułis · quando uidebitur ·
E cce ad dexteram sunt iusti · ad sinistram sunt iniusti · Oms partē ꝯ hominem uidebī · filium hominis uident · Qui punctus est uident · Qui crucifixus ē uident · humiliatum uident · Natum ex uirgine uidem · Agnum de tribu iuda uident · Verbum dm apud dm quando uidebunt · Jpse erit et tunc · sed forma serui apparebit · Forma serui seruus demonstrabitur · forma dei filius seruabitur · Fiant ḡ serui filii quī ad dexteram · eant in ętternam hereditatē olim ꝓmissam · Quam nō uidentes martires crediderunt · ꝑ cuius ꝓmissione sanguinē sine dubitatione fuderunt · Eant illuc · & uideant ibi · Quāndo illuc ibunt · Dicat ipse dns sic · Jbunt inquit illi in bustionem ętnā · iusti aūt in uitā ętnam ·
E cce uitam ętnam nominauit · Numquid hoc nobis dixit · quia ibi uidebim⁹ et cognoscamus patrem et filium · Quid si uidem⁹ in ętnum · sed illum patrem et filium nō uidebimus · Audi alio loco uitam ętnam · et ibi nominauit et expressit · quid sit uita ętna ·
Noli timere · non tē fallo · Non sine causa ꝓmisi dilectoribus meis dicens · Qui habet mandata mea et seruat ea · ipse est qui diligit me · Et qui me diligit · diligetur a patre meo · et ego diligā illum · et ostendam me ipsum illi · Respondeam⁹ dño et dicamus ·
Quid dñe ds nr magnum · qđ nob magnū demonstraturus es · tē ipsum · Quid enim · et uideas tē non demonstrā sti · Nonne te uiderunt & qui crucifixerunt · Sed demonstrabis tē in iudicio · cū stabimus ad dexteram tuam · Numqđ et illi qui a sinistris stabunt non tē uidebunt · Quid ē quod nobis demonstrabis tē ipsum · Nunc enī nō uidemus cum loqueris · Respondet · Et demonstrabo me ipsum in forma dī · Videtis modo formā serui · Non tē fraudabo

ohomo fidelis · crede quia uidebis · amā·
et non uides · amor ipse nonne p̄ducit
ut uideas · ama · perseuera inamando ·
Non fraudabo inquid amorem tuum · q̄
mundam cor tuum · Vt quid enim mun
dam cor tuum · nisi ut ate dē possit uide
ri · beati enim mundo corde · quia ipsi
dēm uidebunt · Sed hoc inquid seruus tā
quā cum dño disputans · non expēssisti
cum dixisti ibunt illi in uitā ēternam ·
Non dixisti ibunt ut uideant me informa
tum · uideant patrem cui equalis sum ·
Ad hoc attende quod dixi · hēc ē aūt uita
ēterna ut cognoscant te solum uerum dēm ·
et quem misisti ihm xp̄m · Et modo ergo
post commemoratū iudicium q̄ dōne dēt
filio · pat̄ non iudicat quemquā · Quid
futurum ē · Quid sequit · Vt omēs hono
rificent filium · sicut honorificant patrē ·
Modo enī honorificant patrem · et continentur
filius · Filius enim uidebatur ut seruus ·
pater honorificabatur ut dēs · Apparebit
et filius equalis patri · ut omēs honorifi
cent filium · sicut honorificant patrem ·
Modo ergo hoc habeamus in fide · Nec dicat
iudeus patrem honorifico · quid michi cum filio · Respondet illi · Qui non hono
rificat filium · non honorificat patrem ·
Omnis omīno · filium blasphemas · et
patri facis iniuriam · Pat̄ enī filiū misit ·
tu contemnis quē misit · Quomodo ho
norificas mittentē · qui blasphemā mis
sum · Ecce in quid aliquis missus est · et
maior ē pat̄ quia misit · Recede a carne ·
uetus homo suggerit uetustati · tū inno
uo agnosce nouitatem · Nouus tibi sceto
antiquus · ppetuus · et ēternus · reuoca
ad hoc intellectum · Minor est filius ·
quia dictus est missus filius · Missionē
audio · non separationem · Sed hic inq̄s
iudemus in rebus humanis · quia maior
est qui mittit · quam ille qui mittitur ·
Sed res humanę fallunt hominem · res
diuinę purgant · Noli ad tendere ad res
humanas · ubi maior uidetur qui mittit ·
et minor qui mittitur · quam quā et ipse
res humanę dicant contra tē testimoniū ·
Velut uerbi grā · si quis uxorem uelit petere ·
et ipse non posset · amicum maiorem mit
tit qui ei petat · Et sunt multa in quib⁹
ipse maior eligit̄ · qui mittat̄ a minore ·

Quid g̣ iam calumniā
uis facere · quia ille
misit · ille missus est ·
Sol radium mittit · & non separat · Luna
splendorem mittit · et non separat · Luter
na lucem fundit · & non separat · Video
ibi missionem · et nullam uideo separatio
nem · Nam si de reb⁹ humanis queris exē
pla · ó heretica uanitas · quamquā sicut
paulò ante dixi · et ipsę res humanę in qb⁹
tam exemplis coarguunt et conuincunt
te · tamen ad tende quam sit aliud in reb⁹
humanis · unde uis ducere exempla ad res
diuinas · Homo qui mittit · manet ipse ·
et pergit ille qui mittitur · Numquid hō
pgit cum eo quem mittit · Pat̄ aūt qui mit
tit filium non recessit a filio · Ipsum dīm
audi dicentem · Ecce uenit hora ut unus
quisq; discedat ad sua · et me solum relinq̄
tis · Sed non sum solus · quia pat̄ mecum ē ·
Quōmodo eum misit · cum quo uenit · Quo
modo eum misit · a quo non recessit · Alio
loco dic̄ · Pat̄ aūt in me manens · facit opa
sua · Ecce in illo ē · ecce operator · non recessit a misso mittens · quia et mittens et mis
sus unum sunt ·

EXPL OMIL XVIIII ·

Ad hoc quod scriptum ē · Am̄ am̄ dico uobis · quia
qui uerbū meum audit et credit ei qui misit me ·
habet uitam ēternam · et in iudicium non uenit ·
sed transiet a morte ad uitam · Vq; ad eum
locum ubi ait · Sicut audio iudico · et iudicium
meum iustum est · quia non quero uoluntatem
meā · sed uoluntatem eius qui misit me ·

INCIPIT OMIL XX ·

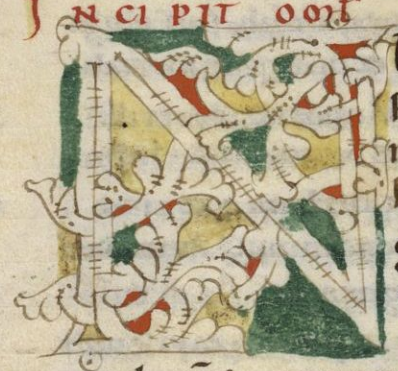

Iudius tertia hiet
hesterni diei sermonē
reddimus uob · sequit
hodierna lectio euan
gelica · quam exorsi
ne p̄tractem · Non p̄
eius dignitate · sed p̄
uerb⁹ mīs · quia et uos non p̄ mundantis
fontis largitate · sed p̄ puro modulo capitis ·
Et nos non tantum dicamus maiores uīas ·
quantum ipse fons manat · sed quantum
capere possum⁹ que in uīos sensus traiciam⁹ ·
Abundantius opante ipso in cordib⁹ uīis ·
quam nos in auribus uīis · Res enī magna
tractatur · et non a magnis · immo mul
tum a paruis · Spem tam̄ et fiduciam

Nota de missione filii dei

q̄ mat maiz ipē a
pgit ille q̄ mittit.

q̄ mittit

Dater aūt q̄ mittit
filiū nō recessit a filio
Vnde ipē filio ait nō
sum solo q̄ pr̄ meā
est.

ipsius

dat nobis · quia
magnus · ꝑ nos fac
tus est paruus · Si enim ab illo
non exortaremur · nec muniremur ad eū
intellegendum · sed desereret nos tamquā
contemptibiles · quia cape non possemus di
uinitatem illius · si non cape et in se morta
litatem nrām · et peueniret ad nos · ut log
retur nob · Si quid inde ab rectum et mi
nimum ē · uoluit communicare nobcum ·
P utamus eum noluisse nob dare magnū suū ·
qui suscepit paruum nrm · Hæc dixi · ne qs
nos uel reprehendat ista tractantes · quasi
multum audaces · uel de se despér · quod
posset cape deo deo · quod illi dignat est
loqui filius dei · Ergo qd nobis loqui digna
tus ē · debemus credere · quia uoluit nec
ut intellegatur · sed si non possimus · pre
stat intellectum rogatus · qui uerbum p
stitit non rogatus · Ecce quę ꝑ uerbum
ista secreta sint ad tendenda
ss Amen am dico
ss uob · quia qui uerbū meū audit et credit
ss ei qui misit me · habet uitā ętnā · Ad uitā
ętnā certe oms tendimus · et aut · qui uerbū
meum audit et credit ei qui misit me · ha
bet uitam ętnam · Numquid g audire nos
uoluit uerbum suum · et intellegere nolu
it · Quando quidem si inaudiendo et creden
do uita ętna ē · multo magis intellegendo.
S ed gradus pietatis e ē fides · fides fructus ·
intellectus · ut ꝑueniamus ad uitam ętnā ·
Vbi non nob euanglm legat · sed ille qui nob
euanglm dispensauit mōdo · Remotis oīb
lectionib et paginis · et uoce lectoris ·
et tractatoris · appareat oīb suus purga
to corde assistentib · et in corpore mortali ·
iānūquā morituris · Mundans eos · et illu
minans eos · uidentes et uiuentes · In prin
cipio erat uerbum · et uerbum erat apud
dm · Nunc ergo quę quesiuimus ad tendam
et quę audiuimus cogitemus · Ds est enim
xps · et cum hominib loquitur · capi se uult ·
faciat capaces · uideri se uult · aperiat oculos ·
Non tam sine causa loquit nob · nisi quia ue
rum ē quod ꝑmittit nobis · Verba mea in
quit q audit et credit ei qui misit me · ha
bet uitam ętnā · et in iudiciū non uenit
at · sed transeat a morte ad uitam · ubi
q̄m uenim de morte ad uitam · ut iudi
cium non ueniam · In hac uita transim
a morte ad uitā · In hac uita quę nondū est

uita · hinc transitur a morte ad uitam · Qs
est ille transitus · qui audit uerba mea
dixit · et credit ei qui misit me · Seruans
ista · et credis et transis · Et est qui stando
transit · Plane ē · Stat enim corpore · transit
mente · Ubi erat unde transiret · et quo transit ·
a morte ad uitam · Unde unum hominem
stantem in quo agatur totum hoc quod dr ·
stat · audit · forte non credebat · audiendo
credit · Paulo ante non credebat · modo cre
dit · quasi de regione infidelitatis · ad reg
onem fidei transitum facit · motu cordis ·
non motu corporis · Motu in melius · qua
terum qui deserunt fidem · monem in de
terius · Ecce in hac uita quę sicut dixi qui
non dum ē uita · transitur a sorte ad uitam
ut in iudicium non ueniatur · Quare autem
dixi quia non dum ē uita · Si uita ętna ista
non diceret dns eni ad . simus uenire ad uitam
serua mandata · Non enim ait illi simus uenire
ad uitā ętnā · non ad didit ętnam · sed tanti
dixit uitam · Ergo ista nec uita nominanda ē ·
quia non ē uera uita · Quę ē uera uita · nisi
quę ē ętna uita · Audi aptm dicentem ad
mo theum · Precipe diuitib huius sęli non
sup be sape · neq̄ sperare in incerto diuitiaꝝ
sed in dō uiuo · qui p̄stat nob omnia habundan
ter ad fruendum · Bene faciant · diuites sint
in operib bonis · facile tribuant · cōmunicent
Vt quid hoc · Audi quod sequit · Thesaurizent
sibi fundamentum bonum in futurum · ut
appḧendant ueram uitā · Si debent sibi
thesaurizare fundamentū bonum in futu
rum · ut apḧendant ętnam uitam · ꝑfec
to ista in qua erant · falsa uita est · Nam ut
quid uelis appḧende ueram · si iam tenes ueram ·
Si aut appḧendenda ē uera · migrandum ē
a falsa · Et qua migrandum · et quo · Audi ·
Crede · et transitum facis a morte ad uitam ·
et in iudicium non uenies · Quid est hoc · in
iudicium non uenies · Et quisquā erit melior
paulo apto qui ait · Oportet nos exhiberi
oms ante tribunal xpi · ut illuc recipiat
unus quisq̄ quę corp gessit · siue bonum
siue malum · Paulus dicit · oportet nos exhi
bere ante tribunal xpi · et tu ubi audes
ꝑmittere quia in iudicium non uenies ·
Absit inquis · ut ego mihi ꝑmittere hoc au
deam · sed credo loquenti · Saluator loqt ·
ueritas pollicetur · Ipse mihi dicat · qui
audit uerba mea et credit ei qui me misit.

habet uitam eternam · et transitum facit de
morte in uitam · et in iudicium non ueniet ·
Ergo audiui uerba dñi mei · et credidi iam ·
Infidelis cum eem · factus sum fidelis · sic
ipse monuit · transiui a morte ad uitam · ad
iudicium non uenio · non p̄ sūtione mea ·
sed illius p̄missione · Paulus aut̄ contra xp̄m
loquitur · seruus contra dñm · discipl̄s con
tra magistrum homo contra dm̄ · Ut cum
dicat dñs quia qui audit et credit · transit
a morte ad uitam · et in iudicium non ueniet ·
Dicat apl̄s oportet nos om̄s exhiberi ante
tribunal xp̄i · Aut si ad iudicium non ueni
et · quid ad tribunal exhibetur · Nescio g̊
quomodo intellegam · Reuelat g̊ dñs ds̄ nr̄ ·
et p̄scripturas suas ammonet nos dicens ·
quot modis intellegatur quando dicitur
iudicium · hortor ergo ut ad tendatis · Ali
quando iudicium pena dicitur · aliquando
iudicium · discriminatio dicitur · Secdm
illum modum quod dr̄ iudicium discrimi
natio · oportet nos om̄s exhiberi ante tribu
nal xp̄i · ut illic recipiat homo que p̄ corpus
gessit · siue bonum · siue malum · Ipsa enī dis
criminatio · ut bonis · bona · malis · mala di
stribuantur · Nam si iudicium sep̄ in malum
accipetur · non diceret psalmus · Iudica me
ds̄ · Audit fortasse aliquis dicentem iudi
ca me ds̄ · et miratur · Solet enim dicere ho ·
Ignoscat michi ds̄ · Parce michi ds̄ · Quis ē
qui dicat iudica me ds̄ · Et aliquando in
psalmo uersus ipse in dia psalmate ponitur ·
qui p̄beatur a lectore ut respondeatur in popl̄o ·
Ne forte alicui cor p̄cutitur · et timet cantare
dō et dicere · iudica me ds̄ · Et tam̄ cantat p̄p
credens · nec putat se male optare quod dicit ·
A diuina lectione et si parum intelligit · credit
aliquid boni ēē qd̄ cantat · Et tam̄ et ipse
psalmus non dimisit hominem sine intellectu ·
Secutus enī uerbis posterioribꝫ · ostendit quale
iudicium diceret · quia non ē damnationis ·
sed discretionis · Et enī iudica me ds̄ · Quid ē
iudica me ds̄ · Et discerne causam meā · a gente
non scā · Ergo secdm hoc iudicium discretionis ·
oportet nos om̄s exhiberi ante tribunal xp̄i ·
Secdm iudicium aut̄ dānationis · qui audit
uerba mea inquit · et credit ei qui misit me ·
habet uitam eternam · et in iudicium non ue
niet · sed transitum faciet · a morte ad uitam ·
Quid est in iudiciū non ueniet · In damnatio
nem non ueniet · Probemus de scripturis quia

dictum est · in iudicium · ubi pena intelligi
tur · Quā quā et in hac ipsa lectione paulo p̄
audietis ipsum uerbū iudicii · non positum
nisi p̄ dānatione et pena · Tam̄ apl̄s dic̄ q̄ dā
loco scribens ad eos · qui corp̄ qd̄ fideles nor̄
male tractabant · corripiebantur flagello
dñi · Ait enī illis · Ppt̄ea multi in uob infir
mi · et egroti · dormiunt sufficient̄ · Multi
enī ppt̄ea etiā moriebant̄ · Et secutus est ·
Si enī nos ipsos iudicaremus · a dño non iudica
remur · Corripere hoc est · si nos ipsos corri
peremꝰ · a dño non corriperemur · Cum iudi
cam̄ aut̄ a dño corripim̄ · necum hoc mundo
dap̄nemur · Sunt g̊ secdm penā qui iudicant̄
hic · ut parcatur illis ibi · Sunt quibꝫ parci
tur hic · ut habundantius torqueant̄ ibi ·
Sunt aut̄ quibꝫ distribuunt̄ ipse pene · si fla
gello dñi correpti non fuerint · ut cū hic con
tēpserint patrem uerberantem · ibi sentiant
iudicē punientem · Ergo est iudiciū quo mis
surus est dñs · idest filius dei · in fine diabolū
et om̄s angl̄os eius · et om̄s infideles et impi
os cum eo · Ad hoc iudicium non ueniet q
modo credens · transitum facit a morte ad ui
tam · Et enī ne putares credendo te non mo
riturum secdm carnem · et accipiendo car
nalit̄ · Diceres tibi · Dñs m̄s dix̄ michi · q
audit uerba mea et credit ei qui misit me ·
transiet a morte ad uitam · Ergo ego credidi ·
non sum moriturus · Scias te mortē quam
debes supplicio adam · p̄soluturum · Accep̄ enī
ille · in quo tunc om̄s fuimus · morte morie
ris · Nec potes euadere diuinam sententiā ·
sed cum p̄solueris mortem ueteris hominis ·
susceperis in uitam eternā noui hominis · et tran
situm facies a morte ad uitam · Modo interī
fac transitum uitæ · Que est uita tua · Fides ·
Iustus ex fide uiuit · Infideles inqt mortui sunt ·
Int̄ tales mortuos erat ille corpore · de quo
dñs dic̄ · Dimitte mortuos · et sepeliant mor
tuos suos · Ergo in hac uita sunt mortui · st̄
uiui · et quasi om̄s uiuunt · Qui sunt mortui ·
Qui non credunt · Q̄ sunt uiui · Qui [illegible] cre
diderunt · Quid dr̄ mortuis ab apl̄o · Surge
qui dormis · Sed somnum inqt dix̄ · n̄ mor
tem · Audi sequentia · Exurge qui dormis ·
et exurge a mortuis · Et quasi diceret · Quo
ibo · Et illuminabit te xp̄s · Iam cum te creden
tem illuminauerit xp̄s · transitum facis a mor
te ad uitam · Mane in eo quo mansisti · et n̄
uenies ad iudicium · Exponit enī illud ipse ·

Nº

Q̄ fides est uita

t uiue

credider

Sequitur · Amen amen dico uobis · Ne forte quia dñe transit amorte ad uitam · intelegamus hoc in futura resurrectione · Ostñ uere uolens quomodo transit qui credit · Et hoc est transire de morte ad uitam · Transire ab infidelitate ad fidem · Ab iniustitia ad iustitiam · A superbia ad humilitatem · Ab odio ad caritatem · Nunc autē amā dico uobis · quia uenit hora et nunc est · Quid euidentius · Jam certe apparuit quod dicebat · quia modo fit quo nos xps hortatur · Uenit hora · Que hora · et nunc ē · quando mortui audient uocē filii dī · et qui audierint uiuent · Jam de his mortuis locutus sum · Quid putam fris mei · in ista turba que me audit · nulline sunt mortui · Qui enī credunt · et secm ueram fidem agunt · uiuunt · et mortui non sunt · Qui autē uel non credunt · uel sicut demones credunt · tremētes · et male uiuentes · filium dī confitentes · et caritatem non habentes · mortui potius de putandi sunt · Et tamē agit adhuc hora ista · Non enī hora de qua locutus est dns · una erat de duodecim horis · unius diei exquo loquutus est · usq; ad hoc tempus · et usq; ad finem seculi · ipsa hora una agitur · de qua dicit in epla sua iohs · Filioli · nouissima hora est · Ergo nunc est · Qui uiuit · uiuat · Qui mortuus erat · uiuat · audiat uocem filii dī · Qui mortuus erat iacebat · Surgat et uiuat · Clamauit dns ad sepulchrum lazari · et quadriduanus mortuus resurrexit · Qui putebat · in nauras processit · Sepultus erat · lapis sup positus erat · Vox saluatoris · irrupit duritiā lapidis · Et cor tuum tā durum ē · quod non dum illauoxuuina rumpat · Surge in corde tuo · procede de sepulchro tuo · Et enī mortuus in corde tuo · tāquam in sepulchro iacebas · et tāquā saxo male consuetudinis aggrauaris · surge et procede · Quid ē surge et procede · Crede et confitere · Qui enim credit · surrexit · Qui confitetur · processit · Quare processisse uidam confitentem · Quia ante quam confiteretur · occultus erat · Cū autē confitetur · procedit de tenebris ad lucem · Et cum confessus fuerit · qd dīr ministris · Quod dictum ē ad suscitatum lazari · Soluite illum · et sinite abire · Quomodo dictū ē ministris aplis · que solueritis in terra · soluta erunt et in celo · Venit hora et nunc ē quando mortui audient uocem filii dei · et qui audierint · uiuent · Unde uiuent · de uita · De qua uita · De xpo · Unde probam · quia de uita xpo · Ego sum inqt uia · ueritas · et uita · Ambulate uis · Ego sū uia · Alli non uis · Ego sum ueritas · Mori nō uis · Ego sum uita · Hoc tibi dicit saluator tuus · Non ē quo eas nisi ad me · Non ē qua eas · nisi p me · Nunc & ista hora agitur · hoc agitur plane · et omīno non cessat · Surgunt homines qui mortui erant · transibunt ad uitam ad uocem filii dī · uiuunt de illo · pseuerantes in fide ipsius · Habet enī filius uitam · unde uiuant credentes · habet · Et quomodo habet · Sicut habet pat · ait ipsum dicentem · Sicut enī pat habet uitam in semetipso · ita dedit et filio uitā habere in semetipso · Hs · ut potero dicam · Hec sunt enī illa uerba · que parui intellectum perturbant · Quare ad dixit in semetipso · Sufficeret ut diceret · Sicut enī habet pat uitam · sic dedit filio habere uitā · Ad dixit in semetipso · habet in semetipso pat uitam · habet et filius in semetipso · Aliquid intellegere nos uoluit · in eo quod ait in semetipso · Et hic secrete · et hic secrete · In uerbo hoc clausum ē · pulsetur ut aperiatur · Odne qd ē qd dixisti · in semetipso quare addidisti · Et enī paulus apls quem festinide · non habebat uitam · Habebat inqt · quantum homines mortui ut reuiuescant · et ad uerbum tuū credendo transeant · Cum transierint · non ante habebunt uitam · Habebunt · Nam et ego paulo ante dixi · qui audit uerba mea · et credit ei qui me misit · habet uitam aternā · Ergo et illi qui ante erunt · habent uitam · et non dixisti in semetipsis · Cum autem de patre loqueris · dixisti · sicut pat habet uitam in semetipso · Rursus cum de te loqueris dixisti · Sic dedit filio uitam habere in semetipso · Sicut habet · sic dedit habe · Ubi habet · In semetipso · Ubi dedit habere · In semetipso · Paulus ubi habet · Non in semetipso sed in xpo · Tu fidelis · Ubi habes · Non in te met ipso sed in xpo · Videamus si hoc dicat apls · Uiuo autē iam non ego · uiuit uero in me xps · Uita mea · tamquam mea · i. dest · de uoluntate propria mea non erit nisi mala · peccatrix · iniqua · Uita uero bona de deo in nobis est · non a nobis ad deo nob data · nam ob · Xpc aut ipse met ipse ho uita

sicut pater · quia uerbum dei non modo
male uiuit · & modo bene uiuit · homo
aũt modo male uiuit · modo bene · Qui
male uiuebat · uitta sua erat · Qui bene
uiuit · ad uitam xpi transit · particeps fac
tus est uitę · Non erat qđ accepisti · et eras
qui acceperas · Filius aũt dī non quasi pri
mo fuit sine uita · & accepit uitam · Si enī
sic illam accepisset · non eam haberet inse
metipso · Quod ē enī in semetipso · Ut ipsa
uita ipse eēt · Adhuc aliud planius fortā
se dicam · Lucernā quisq; accendit exem
pli gr̃ā · Lucerna illa quantumcunq; tunc
ad flammulam quę ibi lucet · ignis ille
habet lucem in semetipso · Oculi aũt tui q
lucerna absente iacebant · & nichil uide
bant · iam et ipsi habebant lucem · sed n̄
in semetipsis · Proinde si se a lucerna auerte
rint · tenebrantur · si se conuerterint illu
minantur · Ait uō ille ignis · quamdiu ē
lucet · Si uolueris illi lucē tollere · simul
et ipsum extinguis · Nam sine luce non potest
remanere · Sed lux xps est inextinguibilis ·
& eo eternus patri semp candens · semp lu
cens · semp feruens · Nam si non feruēret ·
numquā diceret in psalmo · Nec est qui se ab
scondat a calore eius · Tu aũt in peccato tuo
frigidus eras · conuerteris ut feruescas · si
recesseris frigescas · In peccō tuo tenebrosus
eras · conuerteris · ut illumineris · si auer
teris te obscuraberis · Proinde qui in tene
bris eras · cum illuminaris · non eris lum̄ ·
quamuis sis in lumine · Ait enī apls ·
F uistis aliquando tenebrę · nunc aũt lux in
dño · Cum dixisset nē aũt lux · addidit in
dño · Inter g tenebrę · lux in dño · Lux ąre ·
Qua participatione lucis illius · lux est · Si
aũt a luce qua illuminaris recesseris · ad
tenebras tuas redis · Non sic xps · non sic
uerbum dī · Sed quomodo · Sicut habet pat̃
uitam in semetipso · sic dedit et filio uitam
habere in semetipso · Ut non participatione
uiuat · sed incommutabiliter uiuat · & ōno
ipsa uita sit · Sic dedit filio habere uitam ·
S icut habet · sic dedit · Quid inter est · quia
ille dedit · iste accepit · Numquid iam erat
quando accepit · Numquid intellegimus
xp̃m fuisse aliquando sine luce · cum ipse
sit sapientia patris · de qua dictum ē · cam
dor lucis ętnę · Ergo quod dr̃ dedit filio ·
tale est ac si diceretur · genuit filiū · gene

rando enī dedit · Quomodo dedit ut eēt ·
sic dedit ut uita eēt · Ut sic dedit ut in se
metipso uita eēt · & Quid ē in semetipso uita
eēt · Non aliunde uita indigeret · sed ipse
eēt plenitudo uitę · unde credentes alii u
iuerent dum uiuerent · Dedit g illi uitam
habere in semetipso · Dedit ei tamquā uer
bo suo · tamquam ei qui in principio erat
uerbum · & uerbum erat apud dm̄ · Dēin
de quia homo factus · quid illi dedit ·
Ut potestatem dedit ei iudicium facere · qa
filius hominis est · Secm̄ quod filius dī ē ·
sicut habet pat̃ uitam in semetipso · sic ded
filio habere uitam in semetipso · Secm̄ aũt
quod filius hominis est · potestatē dedit
ei iudicium faciendi · Hoc est qđ hesterno
die exposui caritati uestrę · quia in iudicio
homo iudebitur · ōs aũt non iudebitur ·
S ed post iudicium iudebitur ds̄ · abbis qui
uicerint in iudicio · Ab impiis aũt non iu
debitur ds̄ · Quia g homo iudebit̃ in iudi
cio · formaq; illa sic ueniet sicut ascendit ·
ideō supra dixerat · pat̃ non iudicat quem
quā · sed omē iudicium dedit filio · Hoc
etiam in isto loco repetit cum dicit · Et po
testatem dedit ei iudicium faciendi · qm̄
filius hominis est · Tamquam diceret tū ·
potestatem dedit ei iudicium faciendi · ąre ·
Quando non habuit istam potestatē iudiciū
faciendi · Quando in principio erat uerbū ·
et uerbum erat apud dm̄ · & ds̄ erat uer
bum · quando omia ipsum facta sunt ·
numquid non habebat potestatem iudiciū
faciendi · sed secm̄ hoc dico potestatē dedit
ei iudiciū faciendi · qm̄ filius hominis ē ·
S ecm̄ hoc accepit potestatem iudicandi · qc
filius hominis est · Nam secundum quod
dī filius est · semp habuit · Hanc potesta
tem accepit qui resuscitatus est · Accepit
qui natus est · Accepit qui cruci fixus est ·
Qui fuit in morte · ē m uita · Verbum dei nū
quam in morte · semp in uita · Jam ergo
de resurrectione forte aliquis mīm dice
bat · Ecce resurrexim̄ · qui audit xp̃m ·
qui credit · et transit a morte ad uitam ·
et iudicium non uenit · Venit hora ·
& nunc ē · ut qui audit uocē filii dei · ui
uat · Mortuus erat · audiuit · ecce surgit ·
Quid ē qđ dr̃ · postea resurrectio futura car
nis · & resurrectio futura corpor mor
tuor̄ · Parce tibi · noli p̄cipitare sermo

...

inquit

tiam · ne pergas post illam · Est quidem
ista resurrectio que fit nunc · Mortui
erant infideles · mortui erant impii · ui
uunt iusti · Transeunt a morte in fidelita
tis · ad uitam fidei · Sed noli unde crede
re · nullam futuram postea resurrectionē
mortuorū · Crede enim futuram et resur
rectionem corporis · Audi enim quid se
quatur · post commendatam resurrectio
nem istam que fit per fidem · ne quis puta
ret istam solam esse · et incideret in illam
desperationem et errorem hominum · q
peruertebant aliorum sensus · dicentes
resurrectionem iam factam esse · De quib⁹
dicat apt⁹ · Et fidem quorundam puer
tunt · Credo enim quia talia uerba illi
dicebat · Ego esse dns ubi ait · et qui credit
in me transit a morte ad uitam · iam fac
ta est resurrectio in omnib⁹ fidelib⁹ qui fue
rant infideles · Quomodo altera dicit
resurrectio · Gras deo do nro · fulcit nu
tantes · dirigit hesitantes · confirmat
dubitantes · Audi quod sequit · Quia n
habes unde tibi faciat caliginē mortis ·
si credidisti · totum crede · Quid totū
inquis credo · Audi quod dicat · Noli
te mirari hoc quia dedit potestatem
filio iudicii faciendi · Infine dico · ait ·
Quomodo in fine · Nolite mirari hoc ·
quia uenit hora · hic non dixit · et nunc est ·
nulla resurrectione fidei quid dixit · Ve
nit hora et nunc est · Illam resurrectio
nem quam commendat futuram corporum
mortuorum · uenit hora dixit · non dixit
nunc est · quia infinem scti uentura est ·
Et unde inquis mihi probas · quia de
ipsa resurrectione dixit · Si patienter
audias · tu ipse tibi modo prebebis ·
Sequamur ergo · Nolite mirari hoc · qa
uenit hora in qua omnes qui in monu
mentis sunt · Quid cui dicimus istam re
surrectione · Jam dudum non dixerat
qui in monumentis sunt · Sed mortui
audient uocem filii dei · et qui audie
rint uiuent · Non dixit alii uiuent · alii
damnabunt · quia omnes qui credunt uiuent ·
De monumentis autem quid dicat · Omnes q
sunt in monumentis audient uocem eius ·
et procedunt · Non dixit audient et
uiuent · Si enim male uixerant · et iace
bant in monumentis · ad mortem surgent

t uenient.

non ad uitam · Ergo uideamus quo
procedunt · Licet paulo ante mortui
audiendo et credendo uiuebant · nihil
facta est discretio · non dictum est audi
ent mortui uocem filii dei · et cum audi
erint alii uiuent · alii damnabuntur · sed omnes
qui audierint uiuent · quia qui cre
dunt uiuent · Qui habent carnatem
uiuent et nemo morietur · De monumen
tis autem audient uocem et procedunt ·
Quo · Qui bene fecerunt ad resurrecti
onem uite · Qui male fecerunt ad re
surrectionem iudicii · Hoc est iudicium ·
pena illa de qua paulo ante dixerat ·
Qui credit in me · transiet a morte ad uitam · et in iudicium non ueniet · Non
possum ego ame ipso facere quicquam ·
sicut audio iudico · et iudicium meum
iustum est · Si sicut audis iudicas · A
Aquo audis · si a patre · Certe pater non iu
dicat quemquam · sed omne iudicium dedit
filio · Quando tu quodammodo prae
patris es · ut quod audis hoc dicas · Quod
audio hoc dico · quia quod est patris hoc sum ·
Dicere enim meum · et est · quia uerbum pa
ter sum · Hoc enim tibi dicat xps · Unde de
tua quod est · sicut audio ita iudico ·
nisi sicut sum · Quomodo enim audit
xps fris queramus · Rogo uos · audit xps
a patre · quomodo illi dicat pater · Utique
si dicat illi uerba · ad illum facit · Omnis
enim qui aliquid dicit · uerbo dicit · Quomodo
pater filio dicit · quando filius uerbum
patris est · Quid quid autem nobis pater
dicit · uerbo suo dicit · Verbum patris
filius est · ipsi uerbo quo alio uerbo
dicat · Unus est deus · unum uerbum habet ·
In uno uerbo omnia continet · Quod ergo
sicut audio ita iudico · Sicut sum de
patre · ita iudico · Ergo iudicium meum
iustum est · uerum est · Nam si nichil fa
cias extra · o domine ihu · quomodo sentius
carnales · Si nichil facias extra · quomodo
paulo ante dixisti · sic et filius quos
uult uiuificat · modo dicis extra me fa
cio nichil · Sed quid commendat filius ·
nisi quia de patre est · Qui est de pat ·
non est de se · Si non est de se filius · si de se
esset · filius non esset · filius de patre est ·
Pater ut sit non est de filio · filius ut sit
de patre est · aequalis est patri · sed tam

isse de illo · non ille de isto · Quia ñ
quero uoluntatem meã · sed uolun
tatem eius qui misit me · Filius uo
cus dicit · non quero uoluntatem
meam · & homines uolunt facere uo
luntatẽ suam · Ille tantũ se humili
at · qui æqualis ẽ patri · & tantũ se
extollit qui mimo iacet · et nisi ma
nus porrigat̃ non surgit · Faciamus
ergo uoluntatem patris · uoluntatẽ
xpi · uoluntatem spũs sci · quia trini
tas huius · una uoluntas · una pote
stas · una maiestas est · Ido tamen dicit
filius · non ueni facere uoluntatẽ meã ·
sed uoluntatẽ eius qui misit me · Q
a xps non ẽ de se · sed de patre suo ẽ ·
Quod aũt habuit · ut homo appareret ·
de creatura assumsit · quã ipse forma
uit · EX PLICIT OMꝫ VICESIMA

Ab eo quod dictum est · Si ego testimo
nium phibeo de me · testimonium meũ non ẽ
uerum · Aliꝰ est qui testimoniũ phibet de
me · & alio quia uerum est testimoniũ quod p
hibet de me · & uos misistis ad iohm · & testi
monium phibuit ueritati · Vnde ad eũ lo cum
ubi aut · Si enim crederetis moysi · crederetis for
sitan & mihi · de me enim ille scripsit · Si aũt
litteris non creditis · quomodo do uerbis meis crede
retis · EX INCIPIT OMꝫ XXI . . .

VO DAM LOCO

IN EVANGELIO DNS AIT · PRU
dentem auditorem uerbi sui
similem ee debere homini
qui uolens ædificare · fodit
altius · donec perueniat ad fir
mum tantum stabi
litatis petrã ·
& ibi securus constituat · quod fa
bricat ad uersus impetum fluminis ·
Vt cum uenerit percutiatur potius fir
mitatẽ ædificii · quam impulsu suo
ruinã faciat illi domui · Putem̃ scrip
turam dei · tam quã agrum ee ubi
uolumus aliquid ædificare · Non sim̃
pigri · nec superficie contenti · fodiam̃
altius · donec perueniamus ad petram ·
Petra aũt erat xps · Hodierna lectio
de testimonio dñi nobis loquitur ẽ · qa
non habet necessariũ ab hominib; testi
moniũ · sed habeat manus quã sunt ho
mines · Atq; id testimoniũ dix̃ · qd sit ·

Opa inqt quæ ego facio · testimonium
phibent de mẽ · Deinde ad iudæ · Et
testimoniũ phibet de me qui me mi
sit pater · Ipsaq; opa quæ facit · a patre
se dicit accepisse · Testimonium g phibet
opa · testimonium phibet pater · Nul
lumne testimoniũ phibuit iobs · Phi
buit plane · sed tãquã lucerna · Non
ad satiandũm amicos · sed ad confun
dos inimicos · Jam enim ante p dictũ
erat ap̃sona patris · Paraui lucernam
xpo meo · Inimicos eius induã confu
sione · sup ipsum aũt florebit sanctifica
tio mea · Esto tãquã innocte posita ·
Ad tendisti lucerna · & mutat es lucer
nam · et exultasti ad lumẽ lucernæ · sed
illa lucerna · dicit ee solem unquo exul
tare debeas · & quã usq; ardeat innocte ·
donec te ubi expectare · Non g quia
illius hominis testimoniũ non erat op̃ ·
nam ut qd mitteret̃ sinon erat opus ·
Sed ne in lucerna remaneat homo · ut
lumẽ lucernæ sibi sufficere arbitretur ·
ido dns nec lucernã illã supfluã dicat
fuisse · nec tamen te dicat in lucerna debe
manere · Dic aliud testimoniũ scriptura
di · ibi utiq; ds phibuit testimoniũ
filio suo · et nulla scriptura id̃ari spem
posuerant · in lege salicet dñi · ministra
ta sibi p moysen famulũ dei · Scrutami
ni inqt scripturam · in qua uos putatis
uitam æternam habere · ipsa testimoni
um phibet de me · et non uultis uenire
ad me ut uitam habeatis · Quid uos pu
tatis habere in scriptura uitã æternã ·
ipsam interrogate cui phibet testimoni
um · & intellegite quæ sit uita æterna ·
Et quia ppter moysen uolebant repudiare
xpm · tamquã aduersarium instituti
onis ceptis q moysi · rursus eos de
ipse conuincit · tamquã de alia lucer
na · Omnes enim homines · lucernæ · qs
et accendi possunt · immo et extingui ·
Et lucernæ quidem cum sapiunt lucent ·
et spu feruent · nam et si ardebant
& extincte sunt · etiam putent ·
Per manserunt enim serui dñi lucernæ
bonæ · ex oleo miæ illius · non ex ui
ribus suis · Gña quippe dñi gratuita ·
illa oleum lucernarum ẽ · Plus enim
illis omnib; laborauit · aut quedã lucer

na. Et ne uuiḃꝫ suis arderet uidere
tur ad uñt. Non ego aũt. sed gr̃a
oi mecum. Omis ergo pphetia an
te dñm ad uentum lucerna est. De
qua dic̃ petrus apls. Habem firmiorẽ
pphicum sermonem. cui bene facitis
intendentes. quem ām odo lucerne
lucenti in obscuro loco. donec dies illu
escat. & lucifer oriat in cordibꝫ vr̃is.
Lucerna tuaꝫ pphe. & omis pphetia.
una lucerna magna. Quid. apli non
lucerne. etiã ipsi plane lucerne. solũ
enim ille non lucerna. Non enim accen di
tur et extinguitur. quia sicut pat̃ nu
tã hab& in semetipso. sic dedit filio uitã
habere in semetipso. Lucerne g̃ et apli
& gr̃as agunt. quia & accense sunt lu
mine ueritatis. & feruent spu caritatis.
et suppetit illis oleũ gr̃e di. Si non essent
lucerne. non eis diceret dñs. uos estis
lum̃ mundi. Nam postea quã dr̃e uob̃ est
lum̃ mundi. ostendit ne tale lum̃ se pu
tarent quale dictum est. Erat lumen
uerũ quod illuminat omem hominẽ
uenientẽ in hunc mundum. Tunc aũt
hoc de dño dictum ẽ. cũ iohe distingue
ret. De iohe quippe baptista dictũ erat.
Non erat ille lum̃. sed ut testimoniũ phibe
ret de lumine. Et ne diceret quomodo
lum̃ non erat. de quo xps dicit quia lu
cerna erat. In comparatione alterius
luminis. non erat lumen. Erat enim lum̃
uerũ quod illuminat omem hominẽ ue
nientem in hunc mundũ. Ergo cũ et di
scptis diceret. uos estis lum̃ mundi. ne
sibi aliquid tributum putarent. qđ
de solo xpo intellegendũ cet. et ita lu
cerne uento supbie extinguerent. cũ
dixisset uos estis lum̃ mundi. etiam uo
sub iunxit. Non potest ciuitas abscon
di sup montẽ constituta. neq; accendũt
lucernã et ponunt eã sub modio. sed su
pra candelabrũ. ut omnib; luceat qui in
domo sunt. Sed qđ si aptos non dr̃e lu
cernam. sed accensores lucerne quã po
nerent sup candelabrũ. Audi quia ip-
sos dr̃e lucernam. Sic luceat inqt lu
m̃ ur̃m coram hominib; ut uid entes bona
opa uã. gli ficent non uos. sed patrẽ
ur̃m qui in celis ẽ. Ergo et moyses per
hibuit testimoniũ xpo. & iohs phi
buit testimonium xpo. et cũ pphe
& apli phibuerunt testimoniũ xpo.
His omnib; testimoniis. pponit testimoni
um opũ suoꝝ. qua pillos non nisi ds
phibuit testimoniũ filio suo. Sed phi
bet aliomodo ds testimoniũ filio suo.
p ipsum filium suũ. Jndicat ds filium.
indicat se p filiũ. Ad hunc si potuerit
homo puenire. nec lucernis indigebit.
et uere fodiendo altius. ædificiũ p duc̃
ad petram. Facilis est g̃ fr̃s hodierna lc
tio. sed ppt̃ hesternũ debitũ. Scio enim
qđ distuleri. n̄ abstulerim. & dñs digna
tus ẽ donare etiã ho die loqui ad uos.
Recordamini qđ reposcere debeatis. si ho
te aliquo mõdo seruata pietate. & salubri
humilitate extendamus nos. n̄ ad uer
sus dm̃. sed ad dm̃. Et leuem ad eũ animã
mã. effundentes ea sup nos. Sic ille in
psalmo cui dicebat. Vbi ẽ ds tuus. Hæc
inqt meditatus fũ. & effudi sup me am
mã meam. Leuem g̃ animã ad dm̃. n̄ cura
dm̃. Qua & hoc dictũ ẽ. Sp nostr dñe le
uaui animã meã. Eleuem ad uiuante
ipso. nã grauis ẽ. Vnde aũt grauis est.
Quia corp qđ corrũpit aggrauat anima.
& deprimit terrena inhabitatio sensum
multa cogitantem. Ne forte g̃ possim sen
sum m̃m emulus colligere ad unũ. &
emulsũ a multis. releuare ad unũ. q̃q
dem non poterum ut dixi. nisi ad unum
ille qui ad se uult leuari animas mãs.
et contiguus ex aliqua parte. quom
uerbũ dei unicus patris. coet̃n & co. eq̃
lis patri. non faciat nisi qđ uiderit patrẽ
facientẽ. Cũ tam pat̃ ipse n̄ faciat aliquid ni
si p filiũ uidentẽ. Vide et michi qm̃ dñs ihs
in hoc loco magnũ quid dã insinuare uolu
erit. & infundere capacib;. Incapa
ces aũt excitare ad studiũ. ut non dũ in
tellegentes bene uiuendo capaces fiant.
Insinuauit nob̃ animã humanã. & m̃tem
rationalem quę in est homini. n̄ in est pe
cori. non uegetari. non illuminari. n̄ bea
tificari. nisi ab ipsa substantia dei. eaq; am
mã facere aliqd p corp. & de corpore. Atq;
habere subiectum corpus. & p corporalia
mulceri posse sensus corporis ut offend.
et ppt̃ hoc. id est ppt̃ ẽ sortiũ qđ dã animę
& corporis. unhac uita atq; complexu de
lectare animã lentis. ut contristari

offensis scorporis sensib⁹ · Beatitudinem
tam eius qua fit beata ipsa anima · non fie
ri · nisi participatione illius uite sep uue
incōmutabilis · ētneq⁹ substantie q⁹ ds ē.
Vtquomodo anima que inferior dō est · id
qđ ipsa inferus ē · hoc est corp⁹ facat uiuere ·
sic eande ānimā non faciat beate uiuere · h
qđ ipsa anima supius est · Superior enī āia
quā corp⁹ · & supior quā anima · ds · Prestat
aliqđ inferiori · pstat illi a supiore · seruit
dño suo · nec ē culcet a seruo suo · Hec est
religio xp̄iana frs mei · que p̄ducat p totū
mundū horrentib⁹ inimicis · Et ubi uin
cunt murmurantib⁹ · ubi p̄ualent sentētti
bus · hec est religio xp̄iana · ut colat unus
ds · non multi dii · qua ñ fac animā beatā ·
nisi unus ds · Participatione dī · fit beata · ñ
participatione sce anime fit beata infirma
anima · nec participatione angli fit beata
sca anima · Sed querit beata esse infirma
anima · querat unde beata sit sca anima ·
Non enī beatus efficeris exangelo tu · sed un
de angls · unde et tu · His p̄missis atq⁹ fir
missime constitutis animā rationalē ñ bea
tificari nisi a deo · corp⁹ non uegetari nisi per
animā · atq⁹ ee quandā ñmedietatē int dm ·
& corpus & animā · Intendite et recolite
mecum · Non hodiernā de qua sufficienter
locuti sumus · sed hesternā lectionē quam
ecce iam triduo uersam⁹ atq⁹ tractam⁹ · &
p̄tumb⁹ fodiam⁹ · donec ad petrā p̄ueniamus.
Verbū xp̄s · & uerbū dī xp̄s · Apud dm uerbū
xp̄s · & ds et uerbū xp̄s · Et ds · et uerbū ·
unus dr̄ · Illuc p̄get anima contētus ceteris ·
ut etiā transcensis · Illuc p̄get · nichil potē
tius ista creatura que mens dr̄ rationalis ·
Nichil hac creatura sublimius · Quicquid
supra istam ē · iam creator est · Dicebā au
tem uerbū xp̄s · & uerbū dī xp̄s · & ds
uerbum xp̄s · sed non tantū uerbū xp̄s ·
& uerbum caro factū ē et habitauit in no
bis · Ergo et uerbū et caro xp̄s · Cū enī in
forma dī eet · ñ rapinā arbitratus ē · eē eq̄-
lis dō · Et qđ nos in imo · q̄n poteram⁹ in
firmi & humi repentes attingere dm ·
nūqđ relinquendi eram⁹ · Absit · Semet-
ipsū exinanuit formā serui accipiens ·
non ꝯ formā dī amittens · factus ē ꝯ
homo · qui erat ds · accipiendo qđ ñ erat ·
non amittendo qđ erat · Ita factus ē ho
ds · Ibi habes aliquid · p̄pt infirmitatē
tuā · ibi habes aliud · p̄pt p̄fectionē tuā ·
Erigat te xp̄s p id qđ homo ē · ducat te ·
p id quod homo ē · p̄ducat te ad id quod
ds ihs est · Et tota p̄dicatio dispensatioq⁹
p xp̄m · Hec ē frs · talia non ē · ut resur
gant aie · resurgant corpora · Vtrūq⁹ qp-
pe mortuū erat · Corp⁹ ex infirmitate ·
anima ex iniquitate · Resurget anima ab
iniquitate p id qđ ds ē · Resurget homo
a corruptione p id qđ homo ē · Animę re
surgunt p substantiā dī · corpora p dispen
sationē humanā · Qua utrumq⁹ mortuū
erat · resurgat utrūq⁹ · Qd utrūq⁹ · Anima
& corp⁹ · Per qđ ꝯ anima · nisi p dnm xp̄m ·
p qđ corp⁹ nisi p hominē eundē xp̄m ·
Erat enī et in xp̄o anima humana · Tota
anima · non irrationale tantū animę ·
sed etiā rationale · qđ mens dr̄ · Fuer enī
quidā heretici & pulsi sunt abiecta · q p u
taverunt ñ habere mītē rationalē corpus
xp̄i · sed quasi animā beluinā · Excepta
q p p e rationali mīte · ut a beluina ē · Sed
qa expulsi sunt · & a ueritate expulsi sunt ·
accipe totū xp̄m uerbū mītē rationalē &
carnē · Hoc totū xp̄s ē · Resurgat āia tua
ab iniquitate · p id q⁹ ds ē · Resurgat corp⁹
tuū a corruptione · p id qđ homo ē · Pu
te hemi · audite magnā lectionis huius
quantū mihi uidetur p fundritatē · &
uidete quē ad modū loquat hic xp̄s · ni
chil aliud quā quare uenerit xp̄s · ut re
surgant animę ab iniquitate · resurgant
corpora a corruptione · Ita dixi animę
p qđ resurgant · p ipsā substantiā dī · Cor
pora p quid resurgant · p dispensationem
humanā dñi mīi ihu xp̄i · Am am dico uo
bis · ñ potest a se filius facere quicquā · ñ
qđ uiderit patrē facientem · Quęcūq⁹ enī
ille fecerit · hec & filius similiter facit ·
Celū · tra · mare · que in celo · que in terra ·
que in mari · uisibilia · inuisibilia · An
gelos · uirtutes · sedes · dominationes · p̄ncipat⁹ · potestates ·
Omia p ipsū facta sūt · Nūqđ fec hec oia pat
ds · & demonstrauit ea facta filio · ut
ipse faceret alterū mundū his omib⁹ plenū ·
Non utiq⁹ · Sed qđ · Quecūq⁹ enī ille fece
rit hec & ñ alia · sed & hec & filius · nec
dissimiliter · sed similiter facit · Pat enī dilu

filium · et omnia demonstrat ei que ipse
facit · Demonstrat pater filio · ut anime
suscitentur · quia per patrem et filium anime
suscitantur · nec possunt uiuere anime
nisi eorum uita sit deus · Si igitur non possunt uiue
re anime nisi eorum uita sit deus · sic ipse sunt
uita corporum · quod demonstrat pater
filio · idest quod facit per filium facit · Non
faciendo demonstrat filio · sed demon
strando facit per filium · Videt enim patrem
filius demonstrantem · ante quam aliquid
fiat · et ex demonstratione patris et
uisione filii fit · quod fit a patre per filium ·
Sic anime suscitantur si potuerint uidere
istam unitatis coniunctionem patrem demon
strantem · filium uidentem · et per patris demon
strationem et filii uisionem · fieri creaturam ·
Atque id fieri per patris demonstrationem · et fi
lii uisionem · quod nec pater sit nec filius · sed in
fra inter patrem · Quicquid fit a patre per filium
fit · Quis hoc uidet · Ecce iterum ad carna
les sensus · ecce rursus humiliamur nos · et
descendimus ad uos · si tamen aliquid aliquando
ascenderamus a uobis · Uis demonstrare aliquid
filio tuo ut faciat quod facis · Facturus es ·
sic et demonstraturus · Quod igitur facturus
es ut demonstres filio · non utique cum ipso facis ·
sed tu solus facis · quod ipse factum uideat · et
aliud tale similiter faciat · Non est hoc ibi ·
Quid pergis ad similitudinem tuam · et deles in
te similitudinem dei · ibi omnino non est hoc · Inue
ni aliquid quomodo demonstres filio tuo quod
facis ante quam facis · ut cum demonstraue
ris per filium facias hoc quod facis · Iam forte qua
si occurrit tibi · Ecce inquis · cogito facere
domum · et uolo ut per filium meum fabricetur ·
ante quam eam ipse fabricem · Ostendo filio meo
quod uolo facere · et facit ipse · atque ego per
ipsum cui ostendi uoluntatem meam · Recessi
sti quidem a pristina similitudine · sed ad
huc iaces in magna dissimilitudine ·
Ecce enim ante quam facias domum indi
cas filio tuo · et demonstras quid facere
uelis · ut te demonstrante ante quam
facias · faciat ipse quod demonstraueris ·
et tu per ipsum · Sed uerba dicturus es
filio tuo · inter te et ipsum uerba cursura sunt ·
et inter demonstrantem et uidentem · uel loquen
tem et audientem · sonus articulatus uolat ·
qui non est quod tu · non est quod ipse · Sonus quippe
ille qui exit ex ore tuo · et uerberato aere

tangit aurem filii tui · et impleto sensu
audiendi perducit ad cor cogitationem tuam ·
Sonus igitur ille · non est ipse tu · non est ipse fili
us tuus · signum datum est ab animo tuo · ani
mo filii tui · quod signum non est nec animus
tuus · nec animus filii tui · sed aliud aliquid ·
Itane putamus patrem locutum esse cum filio · fuerunt
uerba inter deum et uerbum · quomodo istud est ·
an quicquid uellet pater dicere filio · si uerbo
uellet dicere · ipse filius est uerbum patris ·
Nunquid per uerbum loqueretur ad uerbum · Anqua
filius magnum uerbum · minora uerba cur
sura erant · inter patrem et filium · sonus aliquis · et
quasi creatura quedam temporalis atque uol
tica exitura erant ex ore patris · et per cur
sura aurem filii · Nunquid habet deus corpus · ut
quasi ex eius labiis hoc procedat · et habet
aures corporis uerbum · in quas sonus ue
niat · Remoue omnia corporalia · simpli
citatem uide si simplex es · Quomodo autem
eris simplex · Si te non mundo implicaueris
sed ex mundo explicaueris · Explicando
enim te simplex eris · et uide si potes quod dico ·
si non potes · crede quod non uides · Dicis filio
tuo · uerbo uolicis · uerbum quod sonat · nec
tu es · nec filius tuus · Habeo inquis aliud
quod ostendam · Ita est enim inquid eruditus fili
us meus · ut nec loquentem me audiat · sed
nutu ei ostendo quid faciat · Ecce nutu
ostende quod uis · certe animus tuus uult
ostendere quod in se habet · Unde facis nu
tum · De corpore scilicet et labiis · uultu ·
supercilii · oculis · manibus · Haec omnia
non sunt quod animus tuus · et iam ista media sunt ·
Intellectum est aliquid per hec signa que non sunt
quod animus tuus · nec quod animus filii tui ·
Sed hoc totum quod corpore agis · infra
animum tuum · et infra animum filii tui est ·
nec potest cognoscere animum tuum filius
tuus · nisi dederis ei signa de corpore ·
Quid igitur facio · non est hoc ibi · simplici
tas ibi est · Pater ostendit filio quod facit ·
et ostendendo filium gignit · Video quid
dixerim · sed uideo quibus dixerim · fiat
in uobis intellectus iste quandoque ·
Nunc si non potestis comprehendere quid sit
deus · uel hoc comprehendite quid non sit deus ·
Multum proficeretis · si non aliud quam est de deo
senseritis · Non dum potes peruenire ad
quod sit · peruenit ad quod non sit · Non est deus
corpus · non terra · non celum · non luna · non

sol · non stellę · non corpalia ista · Si nō cęlestia · quanto mᵘ̄ terrena · Tolle omne corp⁹ · Nolnic audi aliud · Non ē ōs mutabilis ſp̄s · nā fateor & fatendū ē · qua tuangℓm loqr̄ · dś ſp̄s ē · Sed transi omem mutabilē ſp̄m · transi ſp̄m qmodo ſcit · modo neſcit · modo memi nit · modo obliuiſcit · Vultr qō nolebat · non uultr qđ uolebat · Siuc patiat̄ iam iſtas mutabilitates · ſi uc pati poſſet · transi hęc omnia · Non inuenies modo aliquid mutabilitatis · Non aliqd qđ aliter nunc ſit · alit̄ paulo ante fuerit · Nam ubi inuenis alit̄ & alit̄ · facta eſt ibi quędā mors · Morſ enī ē · nec quod fuit · Jnmortalis ōs anima · ē quidē · qua uiuit anima ſęp · et ē milla quę uā uita p manens · ſed mutabilis · Jsta ſecm mutabilitatē uitę huius · & mortalis dica poteſt · Qua ſi uiuebat ſapi enī et deſipit · mortua ē in dęterius · Si uiebat inſipienī & ſapit · mortua eſt inmelius · Nā cę mortē in deterius · eſſe mortē in melius · ſcriptura noſ docę · Vtiq; in deterius mortui erant · de qb⁹ dr̄ · Sine mortuos ſepelire mortuoſ ſuos · Exſurge qui dormis & exſurge a mortuis · & illuminabit te xp̄s · Et de hac lectione quando mortui audient · & qui audierit uiuent · In deterius mortui erant · ido reuiuiſcant · Reuiuiſcendo moriunt̄ in melius · qa & reuiuiſcendo n̄ erunt qđ erant · Non cę autē qō erant · morſ eſt · ſed forte ſi in melius ē · n̄ appelletur mor̄ · Appellauit autē illā mortē apl̄s · Si autē mortui eſtis uiqđ in xp̄o · ab hac mundi huius · qō adhuc uelut uiuen tes de hoc mundo decernitis · Et iterum · Mortui enī eſtis · & uita uīa abſcondita ē cū xp̄o in deō · Mori nolunt · ut uiuam⁹ · qa uolum⁹ ut moreremur · Qcqd g & melior inter deterius · & ad deteriora in melius mori tur · n̄ hoc dś · qa neq; in melius ire poteſt ſūma bonitas · neq; in deterius uera ętni tas · Vera enī ętnitas ē · ubi tęporale nich eſt · Erat autē modo hoc et modo illud · tam temp⁹ ad miſſionē · ętnū n̄ ē · Nā ut noueri tis qa ſic dś immortalis quom anima · certe immortalis ē anima · Qd g ē qđ ait apl̄s de deō · qa ſolus habet immortalitatē · niſi qa hoc apte dixit · ſolus habet in cōmu tabilitatem · qa ſolus habet ueram ętni tatē · Ergo ibi nulla mutabilitas · Agno ſce unde aliqō qō uolo dicere unde · unde un te · non unde quaſi incorpore tuo · Nam et ubi poteſt dici unde · Jnde ē enī ſanitas · unde quelibet ętas · ſed ſecm corp⁹ · unde eſt · man⁹ · peſtuus · ſed aliud ē · unde · it̄ · aliud unde tāquā in ueſte tua · ſed relin q; foris et ueſtē tuā · & carnē tuā · de ſcende unde ad ſecretariū tuū · mentē tuā · & ibi uide qō uolo dicere ſi potueris · Sienī tu ipſe ade longe ęs · dō ꝓpinquare unde potes · Dicebam de dō · & intellec turū te arbitrabaris · De anima dico · bene dico · Jntellege · ibi te ꝓbabo · nienī ualde longe ꝓgo in exępla · quando de mente tua uolo aliquā ſimilitudinē dare ad dm̄ tuū · Qa utiq; n̄ in corpore · ſed in ipſa mente facta ē homo ad imaginē dī · in ſimilitudine ſua dm̄ queram⁹ · in ima gine ſua · creatorē agnoſcamus · Jbi unde ſi potuerim⁹ inuenia⁹ hoc qō dicam⁹ · q; modo demonſtret pat̄ filio · & filius ui deat qō demonſtret pat̄ · ante quā fiat aliqō a patre p filiū · Sed cū dixero & in tellexeris · nec ſi putes iā illud aliqō tale ē · ut ſeruet ibi pietatē quā uolo atte ſerua ri · Et p̄cipue moneo · idest ut ſi inuales cōp̄hendere dś qō ſit · puteſ n̄ parū ti bi ē ſcire qō n̄ ſit · Ecce in mente tua uideo aliqua duo · memoriā tuā · & cogitatio nem tuā · id quaſi aciem quandam · et obtutū animę tuę · Videſ aliqō & pocu los ꝓpis · & comdas memorię · Jbi eſt mus qō memorię comēdaſti · in abdi to rē dm̄ tuī · quaſi in horreo · quaſi in thec auro · quaſi in ſecretario quo dā · & pe netrabili interiore · Cogitas aliunde · intentio tua alibi ē · illud qō uidiſti in memoria tua ē · & n̄ uidenti attē · qa co gitatio tua in aliud intenditr · Modo ꝓbo ſcentib⁹ loquor · Cartaginē nomino · ōs modo unⁿ qcūq; ea noſtis · uidiſtis carta ginē · nūqō tot ſunt cartagines/quot animę uīę · Omīſ uidiſtis ꝓ nom hoc · ꝓ quatuor baſſyllabas notas uob erū pentes exore meo · tactę ſunt aures uīę · tactus ſenſus animę ꝓ corp⁹ · & ab alia intentione reflexus ē anim⁹ ad id qō ibi erat · & uidit cartaginem · Nūqō tc ē ibi cartago facta · Jā ibi erat · ſed latebat ·

Alt. ꝓbabo.

Quo de memoria nascitur uisio

Quare latebat? qa animus tuus in aliud ad tendebat. Cum uero reflexa ē cogitatio. ad id qd erat in memoria. inde formata ē. & uisio quedā animi facta ē. Antea non erat uisio. sed erat memoria. Reflexa cogitatione ad memoriā. facta ē uisio. Demonstrauit ergo memoria tua cogitationi tue cartaginem. & qd nulla erat ante quā intenderes. ē uerse ad se intentione cogitationis ostendit. Ecce facta ē a memoria demonstratio. facta ē in cogitatione uisio. & nulla uerba in medio cucurrerūt. nullū ex corpore signū datū ē. nec innuisti. nec rescripsisti. nec sonuisti. sed tamē cogitatio uidit. qd memoria demonstrauit. Cuius dē aūt substantie sunt. & que demonstrauit. & cui demonstrauit. sed cartaginē ut haberet memoria tua. p oculos hausta ē imago hæc. Vidisti enī qd in memoria reconderes. sic arborem quā meministi uidisti. sic montē. sic fluuium. sic amici faciem. sic inimici. sic patris. matris. fratris. filii. uicini.

Sic litterarum in codice conscriptarum. sic ipsius codicis. sic huius basilice. Oīa ista uidisti. & uisa qa iā erant. memoriæ cōmdasti. & tamquā posuisti que uideres cogitando cū uelles. etiā cū ab istis corporis oculis affuissent. uidisti enī cartaginē. cū eēs cartagine. accepit speciem p oculos anima tua. Hæc species recondita ē in memoria tua. & seruasti aliqd intus homo apud cartaginem constitutus. qd posses apud te uideres. cū etiā ibi nō eēs. Hæc omīa forinsecus accepisti. Pat quæquæ demonstrat filio. non accipit extrinsecus. Intus totum agit. qa nichil creaturarū eēt extrinsecus. nisi hoc pat fecisset p filium. Creatura omīs. ad hoc facta ē. Ante quā fieret. nō erat. Non ergo facta ē uisa & retenta memoriter ut eā pater filio. tāquā memoria cogitationi monstraret. sed faciendā pat monstrauit. faciendā filius uidit. & eā pat demonstrando fecit. qa p filiū uidentē fecit. Et idō mouere non debet qa dictū ē. nisi quod uiderit patrē facientē. non dictū ē demonstrantē. Per hoc enī significatū est id eē patris facere. qd ē demonstrare. ut ex hoc intellegatur p filium uidentē omīa facere. nec illa demonstratio. nec illa uisio temporal ē. Quia enī p filium fiunt omīa tēpora. nūquā aliquo tēpore possent ei demonstrari facienda.

Sic aūt demonstratio patris filii uisionē gignit. quē āmodū pat filiū gignit.

Demonstratio qppe generat uisionē. nō uisio demonstrationē. Qd si purius & perfectius intueri ualeremus. fortasse inueniremus. nec aliud eē patrē. nec aliud eius demonstrationē. nec aliud filiū. aliud eius uisionē. sed si uix hoc cepimus. uix explicare potuimus quomodo memoria qd cepit extrinsecus ostendat cogitationi. quanto minus capere aut explicare potuerimus quomodo pat ds demonstret filio. qd nō habet aliunde ut quod nō est aliud quā ipse. Paruuli sumus. loquor uobis qd nō sit ds. non ostendo quid sit.

Ergo ut capiamus qd sit. quid faciemus? nūqd a me. numqd p me poteritis? Dicā hoc paruulis. & uobis & michi ē p quē possimus. Modo cantauimus. modo audiuimus. Iacta in dm curā tuā. & ipse te enutriet. Idō enī non potes oho. qa paruulus es. Si paruulus es. nutriendus es. Nutritus. grandis eris. Et qd paruulus nō poteras. grandis uidebis.

Sed ut nutriaris. iacta in dm curā tuam. et ipse te enutriet. Modo ergo p curram breuiter que restant. & uidete hic que cōmdaui quomodo dns insinuet. Pater diligit filiū. & omīa demonstrat ei que ipse facit. Ipse suscitat animas. sed p filiū. ut fruantur anime suscitante substantia dī. hoc ē patris & filii. Et maiora his demonstrabit ei opa. Quibus maiora? sanitatibus corporū. Iam et antea tractauimus. nec immorari debemus. Maior ē enī resurrectio corporis in eternū. quā hæc que ad tēpus facta ē. in illo languido sanitas corporis.

Et maiora his demonstrabit ei opera. ut uos miremini. Demonstrauit quasi tēporaliter. ergo quasi homini facto in tēpore. quia uerbū ds non ē factū. p quē facta sunt tēpora. sed homo factus xps in tēpore. Apparet quo consule. quo die conceptum de spūsco. uirgo maria pepit xpm. Ergo homo factus ē in tēpore. p quem dm facta sunt tēpora. Idō tāquā

intēpore demonſtrauit ei opa maiora.
id reſurrectionē corporū. ut uos miremi
ni facta p filiū reſurrectionē corporū. Dē
inde redit ad illā reſurrectionem anima
rū. Sicut enī pat̄ ſuſcitat mortuos et ui
uificat. ſic et filius quos uult uiuificat.
Sed ſecm̄ ſpm uiuificat pater. uiuificat
filius. quos uult pat̄. quos uult filius. ſed
ipſos pater quos filius. quia omia p ipsū
facta ſunt. Sicut enī pat̄ ſuſcitat mortuos
et uiuificat. ſic et filius quos uult uiuifi
cat. De reſurrectione animaꝝ dictū ē hoc.
quid de reſurrectione corpoꝝ. redit et dicit.
Neq; enī pater iudicat quēquā. ſed omē
iudicium dedit filio. Reſurrectio animaꝝ
fit p ſubſtantiam patris et filii. etnā et
icōmutabilem. Reſurrectio uero corpoꝝ
fit p diſpenſationem humanitatis filii dī
poralem. non patri coætnam. Ideo cōme
moraret iudicium. ubi fiet reſurrectio cor
poꝝ. Non enī pater inquit iudicat quem
quā. ſed omē iudicium dedit filio. De
reſurrectione aūt animaꝝ. ſicut pater ſu
ſcitat mortuos et uiuificat. ſic et filius
quos uult uiuificat. Quid ergo ſimt
pater et filius. Hoc aūt de reſurrectio
ne corpoꝝ. non pat̄ iudicat quēquā.
ſed omē iudiciū dedit filio. ut omēs ho
norificent filium. ſicut honorificant pa
trem. Hoc redit ū ē reſurrectioni ani
maꝝ. ut omēs honorificent filiū. quo
modo. ſicut honorificant patrē. Ani
marū enī reſurrectionem ſic operatur fi
lius. quomodo pater. ſic uiuificat filius.
quomodo pat̄. Ergo in animaꝝ reſurrecti
onem. omēs honorificent filium. ſicut honorifi
cant patrē. Quid de honorificatione
pp̄ter reſurrectionē corporis. Qui nō ho
norificat filium. nō honorificat patrē q;
miſit illum. Non dixit ſic. ſed honori
ficat. et honorificat. Honorat enī hō
xp̄s. ſed non ſicut pater dī. Quare. qa
ſecm̄ hoc quod dixit. pater maior me
eſt. Quando aūt honorificatur filius
ſicut honorificatur pater. cum in pnci
pio uerbū. et uerbū apud dm. et omia
p ipsum facta ſunt. Et ideo in hac ho
norificatione ſecā quid ait. Qui nō ho
norificat filiū. non honorificat patrē.
qui miſit eū. nō ē miſſus filius. niſi qa fac
tus eſt homo. Am am dico uobis. ſtrū
ad reſurrectionē animaꝝ. ut aſſidue
dicentē capiamus. quia uelut uolantē
ſermonē. ſequi non poterant. Ecce immo
rat nobcū ſermo dī. ecce quaſi habitat
cū infirmitatib⁹ nr̄is. Redit rurſus adeo
mdationē reſurrectionis animarū. Amen
amen dico uobis. quia qui uerbū meum
audit et credit ei q̄ miſit me. habet uitā
ætnā. Sed tamquā ex patre. Qui uer
bū meū audit et credit ei qui miſit me.
ex patre habet uitā ætnā. Credendo in eū
qui miſit illum. et in iudicium nō uenit.
ſed tranſit a morte ad uitā. ſed ex patre
uiuificatur eius credit. Quid tu nō uiui
ficas. Vide q̄a et filius quos uult uiuifi
cat. Am am dico uobis quia uenit ho
ra quando mortui audient uocem filii
dī. & qui audierint. uiuent. Hic non
dixit credent ei qui miſit me. et ideo
uiuent. ſed audiendo uocē filii dī. q;
audierint. hoc ē obaudierint filio dei.
uiuent. Ergo et ex patre uiuent. eū
credunt patri. et ex filio uiuent. cum
audiunt uocem filii dī. Quare & ex
patre uiuent et ex filio uiuent. Sic
enī habet pater uitā in ſemetipso. ſic de
dit filio habere uitā in ſemetipso. Impleꝝ
ut de reſurrectione animaꝝ. reſtat ei
deinuis dicere de reſurrectione corpoꝝ.
Et poteſtatem dedit ei iudicium facere.
Non ſolū animas p fidē et ſapientiam ſal
uare. ſed et iudiciū facere. Quare aūt
hoc. quia filius hominis eſt. Fecit ergo
aliquid pater p filiū hominis. quod nō
fecit ex ſubſtantia ſua. cui æqualis eſt
filius. Sicut ipsū nasci. ſicut ipsum cru
cifigi. ſicut ipsum mori aliqd. ſicut ipsū
reſurgere. non enī aliquid horū patri cō
ungit. Sic et reſuſcitatione corpoꝝ. nā
reſuſcitatione animaꝝ. ex ſubſtantia
ſua pater. et ex ſubſtantia ſua filius.
qua illi æqualis eſt. Animæ quippe ſi
unt participes illius incōmutabilis lucis.
non corpora. Reſuſcitatione corporum.
pater p filium hominis. Et poteſtatem
eis dedit ei et iudiciū facere. qua filius
hominis eſt. Secm̄ illud quod ſupra di
xit. neq; enī pater iudicat quēquā. Et
ut oſtendat qua de reſurrectione cor
porū hoc dixit. Nolite mirari hoc. quia
uenit hora. Non nunc ē. Sed uenit hora
in qua omēs qui in monumentis ſunt. Iam hoc
et heſterno die ſatiatiſſime audiſtis. Au
dient uocē ei⁹ et p̄cedent. Et ubi. In iudici
um. qui bene fecerunt. in reſurrectionem

ss uere. qui male egerunt. in resurrectionē
ss iudicii. Et hoc tu facis solus o dñe. quia
omē iudiciū filio pater dedit. & ñ iudicat
quēquā. Ego inquit facio. Sed quom facis.
Non possum a me facere quicquā. sicut au
dio. iudico. & iudicium meum iustū est.
Cū ageret de resurrectione animaz. non
dicebat audio sed iudico. Audio enī tam
quā precipientis patris impiū. Iam ergo
sicut homo. sicut quo maior ē pater. Iam
ex forma serui. non ex forma dī. Sicut
audio. iudico. & iudicium meū iustū est.
Unde ē iustū iudicium hominis frīs mei.
adtendere. Quia non quero uoluntatē meā
sed uoluntatē eī qui misit me

Explicit. OMelia vicesima prima.

AB EO LOCO UBI AIT.

Amen dico uobis. non potest filius face
re quicquā a semetipso. qm quę facit
pater. usq ad id qđ ait. hęc et filius
similiter fac. Incipit omī xxii.

OHANNES euangelia int ēsortes
et ēparticipes suos alios euangelia
hoc ēcipuū et ppū donū accepit
a dño. sup cuius pectus in cena uno
discūbebat. ut p hoc significaret.
quia secreta altiora de intimo eius
corde potabat. ut ea diceret de filio
dī. quę paruulozz mentes fortassis
inanias excitare possunt. implere
aut ñdū capaces ñ possint. Grandi
usculis aut quibzq mentibz et ad
etatē quandā uterus utilem pue
rilibz. dat aliquid uerbis hiq
et exerceamur et pascamur. Audi
stis cū legeretur. et unde sermo iste
ueniret meministis. hesterno enī die
lectū ē quod uolebant ihm iudei interfi
cere. quia non solum soluebat sabbatū.
sed etiā patrē suū dicebat dm. equalē
se faciens dō. Quod iudeis displicebat.
hoc ipsi patri placebat. hoc sine dubio
placet etiā eis qui honorificant filium. sic
honorificant patrem. qua si illis non pla
cent. displicebunt. Non enī dīs erit maior
qua placet tibi. sed tu minor si displicet
tibi. Aduersus hanc aut calumniam
coz uenientē. uel de ignorantia. ut de
malitia loquit dns. Non omino quod ca
piant. sed unde agitentur. & contur
bentur. Et fortasse uel conturban medicū
quęrant. Dicebantur aut quę scriberentē.
ut et a nobis postea legerentur. Videri

Christus nobis euāgelistā dñs sāe dī hūr excellentī

muis ergo quid inuideoz cordib facū sit
cum hęc audirent. quid in nobis fiat cū
hęc audimus. ampluis cogitemus. Neq
enī nate sunt hereses. et quędā dogma
ta puestuans in laqueamia animas et in
profundum ēcipitantia. nisi dū scripture
bone intellegerentur non bene. et quod
in eis non bene intellegitur. etiā temere
et audacter asseritur. Itaq hēmi valde
caute hęc audire debemus. ad quę ca
pienda paruuli sumus. et corde pio. et
cū tremore sicut scriptū est. hanc tenen
tes regulam sectans. ut quod sectm fidē
qua imbuti sumus intelligere uoluerim.
tā quā de cibo gaudeam. Quod aut sectm
sanā fidei regulā intelligere non potuerī
mus. dubitationē auferamus. Intellegemā
differamus. hoc ē ut etiā si quid sit. nesciam.
bonū tamen uerum ee minime dubitemus.
Et ego frīs qui suscepi loqui uob. cogitan
tibus sum a uobis. qui susceperi. et quę susce
perim. Suscepi enī tractanda diuina hō.
spiritualia. carnalis. etna mortalis. Etiam
a me hēmi. longe sit una presumptio. si
uolo sanus in domo dī conuersari. quę
ē ecclia dī uui. columna et firmamentū
ueritatis. Pro modulo meo capio. qđ uo
bis appono. Ubi aperitur. pascor uobcū.
ubi claudit. pulso uobcū. Commotus sum
ergo iudei. et indignati sunt. Merito
quidem. quod audebat homo equalē se
facere deo. Sed ideo in merito. quia in
homine non intellegebant dm. Carnē
uidebant. dm nesciebant. Habitaculū
cernebant. habitatorē ignorabant. Ca
ro illa tēplum erat. dīs inhabitabat int.
Non ergo ibis carnem equabat patri. ñ
formam serui dño cōparabat. ñ quod
factū est ppter nos. sed quod erat qđo
fecit nos. Quis nā sit xps. catholicis lo
quor. nostis quia bene credidistis. Non
uerbū tantū. nec caro tantū. sed uerbū
caro factū est et habitauit in nobis. Recen
seo de uerbo quod nostis. in principio erat
uerbum. et uerbū erat apud dm. et dīs
erat uerbū. hic equalitas cū patre. Sed
uerbum caro factum est. et habitauit in
nobis. hac carne maior est pater. ista pāt
et equalis est. et maior. Equalis ei p
quem fecit nos. maior eo qui factus ē
ppt nos. Ad hanc regulam sanam catho
licam. quam precipue nosse debetis. qui
tenere qui nostis. a qua prius fides uestra

labi non debet. que nullus hominū argu
mentis exturquenda est conclusio. dum
quamus ea que intelligimus. diligenda
et que forte non intelligimus. temera
ria ad hanc regulam quandoq differa
mus. cum idonea fuerimus. Nouimus q
equalem patri filium dī. quia nouimus
in principio dīm uerbū. Quid ergo. iu
dei nolebant eum interficere. quia nō
solū soluebat sabbatum. sed et patrem
suū dicebat dēm. equalē se faciens deo.
Videntes carnē nō uidentes uerbum. Loq
mur ergo et comia eos uerbum p carnē
et interior habitator sonet p habitacu
lum suum. ut qui potest nouerit quis
mus habuerit. Quid ergo ait dicit. Re
spondit ihūs et dixit eis. comonus q
equalē se faceret dō. Am am dico uobis.
non potest filius a se facere quicquā nisi
quod uiderit patrē facientē. Ad hec qd
responderunt iudei scriptū non ē. et for
tasse tacuerunt. Quidā tamen qui xpi
anos se haberi uoluerunt. non tacent. et
quodammodo ex his uerbis concepi
unt quedā ētra nos. que ētemnenda
nō sunt. et ppt ipsos et ppt nos. Ar
riani quippe hereticī. dicentes non p
carnē sed ante carnē filium ipsū. q.
suscepit carnē minorē esse quā pater
est. non ēe eidē substantie cui pater
ē. capiunt ex his uerbis insanam calū
niē. et respondent nobis. Videns quia
dominus ihūs cū animaduerteret iudeos
ex hoc moueri quod patri dō equalē
se faceret. talia uerba subiunxit. ut se
equalem nō ēe monstraret. Mouebant
enim iudeos aiunt aduersus xpm. qa
equalē se faciebat dō. Et uolens eos
corrigere. ab hoc motu xpūs eisdem
monstrare filiū non ēe equalem pa
tri. id equalē dō. ait. quasi dicens.
Quid inascimini. quid indignamini.
non sum equalis. quia nō potest filius
a se facere quicquam. nisi quod uide
rit patrem facientē. Qui enim nō potest
inquiunt a se facere quicquā. nisi qd
uiderit patrē facientem. utiq minor
ē nō equalis. In hac regula cordis sui
distorta. et praua hereticus audiant
nos. non dū obiurgantes. et explicet
nobis quod sentit. Puto enī o quisq
ille est. faciemus enī eum tamquam
xpoē presentē. Tenes nobis cū quam
principio erat uerbum. teneo inquit.
Et equa uerbum erat apud dm. et hoc
inquit teneo. Sequere ergo et hoc
fortius tene. quia dūs erat uerbum.
Et hoc inquit teneo. Sed ille dūs maior.
ille dūs minor. Iam nescio quid paganū
redolet. cū xpianū me loqui arbitrabar.
Sic est dūs maior. et est dūs minor. duos
deos colimus. non unū dm. Quare inqt
et tu non duos deos dicis equales sibi.
hoc ergo non dico. Equalitatē enī istā
sic intellige. ut ubi intelligam etiā in
diuiduam caritatē. et si indiuiduam
caritatē. perfectam unitatē. Si enī ca
ritas quam multis hominibus dūs de mul
tis hominū cordibus facit cor unum. et
utique homines animas facit animā
unā. sic de creditoribus secundū inuicē di
ligentibus scriptū est in actibus apl̄oz. erat
illis una anima et unū cor in dm. Si q
anima mea et anima tua cū eidē sapiēn.
nosq diligimus. fit anima una. quantoma
gis pater dūs et filius dūs in fonte dilectio
nis dūs unus est. Verum ad hec uerba
quibus cōmotum est cor tuum. Intende
et recole mecum qd de uerbo requireba
mus. Si iam tenemus dūs erat uerbum.
adiungo aliud. Quia cū dixisset. hoc erat
in principio apud dm. continuo subiēt
euangelista. Omia ipsum facta sunt.
Nunc te querendo exagō. nec te ētra te
moueo. et te contra te impello. Tene tan
tum memoriter ista de uerbo. quia dūs erat
uerbū. et omia ipsum facta sunt. Audiā
uerba quibus cōmotus es. ut minorē dice
res filiū. Nempe quia dicē. Non potest
filius a se facere quicquā. nisi quod uide
rit patrē facientē. Ita inquit expone hoc
michi paululū. sic quantum opinor intelli
gis. Qm quedā facit pater. filius autem
attendit quēadmodū faciat pater. ut
possit et ipse ea facere que uiderit patrē
facientē. Duos quasi fabros estimastis.
patrē et filiū. ut etiā magistrū et discī
pulū. Quomodo solent patres fabri do
cere artē suā filios suos. Fece descendo
ad carnalē sensū tuū. ita interim cogito
ut tu. Videam si cognito hec mea inue
niet extra sedem illā que ia de uerbo pa
ter locum sumus. pariterq sentimus qa
dūs uerbū et omia ipsum facta sunt. Pone

patrē tanquā fabrū. quedā opa facientē. filiū autē tāquā discipulū. qui non potest facere quecquā. nisi quod uiderit patrē facientē. Intendit enī quodammodo in manū patris. ut quom eum uiderit fabricare. sic et ipse tale aliquid fabricet in operib⁹ suis. Sed pater iste omia illa que facit uult ut attendat eū filius et talia et ipse faciat. p quē facit. hec nē. ut assistentiæ tuæ pori quā mecū recensuisti. mecū quē tenuisti. qa in principio uerbū. et ap om uerbū. et deus erat uerbū. et oia p ipsum facta sunt. Tu ergo cū mecū tenuisti. quia omia p uerbum facta sunt. rursus carnali sapore et puerili motu facis tibi in animo dm facientē. et ubū attendentem. Vt cū fecerit ds. faciat et uerbū. Quid enim facit ds preter uerbū. Si enī facit omia p uerbū facta sunt. p diuisti quod tenebas. Si autē omia p uerbū facta sunt. corrige quod male intellegebas. Fecit pater. et nī fecit nisi p uerbū. Quomodo attendit uerbū. ut uideat patrē facientē sine uerbo. qđ similiter faciat ubū. Quicquid fecit pat. p uerbum fec. aut falsum est omia p ipsum facta sunt. Sed uerū est. omia p ipsū facta sunt. parum tibi fortasse uidebatur. et sine ipso factū est nichil. Recede ergo abista carnis prudentia. et queramus quēad modū dictū sit. Non potest filius a se facere quicquā. nisi quod uiderit patrē facientē. Queramus si dignu sumus qui adprehendamus. fateor enī magna res est. ardua. omnino uidere patrē facientē p filiū. non singula opa faciente patre et filio. sed quod libet opus patrē p filiū ut nulla opa fiant. uel a patre sine filio. ut a filio sine patre. quia omia p ipsum facta sunt. et sine ipso factū est nichil. Quib⁹ infundamus fidei firmissime cīstitutis. ia quale est uidere. quia non potest filius facere quicquā. nisi quod uiderit patrem facientē. Queris ut opinor nosse filium facientē. quere p⁹ filiū uidentē. Certe enī quid ait. non potest filius a se facere quicquā. nī qđ uiderit patrē facientē. Intende quod dixit. nisi qđ uiderit patrem facientē. Precedit uisio. et sequit affectio. Videt enī. ut faciat. Tu quid queris ia nosse quomodo faciat. ꝺū non dū scias. qm uideat. Quid curtus ad id quod posterius est. relicto quod p⁹ est. Videntē se dicit et facientē. non facientē et uidentē. Quia non potest a se facere quicquam. nisi quod uiderit patrē facientē. Ius ut explicem t quom faciat. ut in explicatione uideat. Si hoc tu nī potes explicare. nec ego illud: Si hoc tu p cepe non dū es idoneus. nec ego illud. Vterq ergo nr̄m quærat. utq pulset. utq accipe mereat. Quid quasi doctus calumniari sine dēto. ego ad faciendum. tu aduidendum. Ambo am magistro queramus. non inscola eius puerili lingemus. Tam simul iam didicimus. qa omia p ipsum facta sunt. Ergo manifestū est. qa non alia opa facit pater. que uideat filius ut et ipse faciat similia. Sed cadē opa facit pat p filiū qa omia p uerbū facta sunt. Iam quomodo faciat ds. quis nouit. Non dico qmo fecerit mundū. sed qmo fecerit oculū tuū. Cui carnalit inherens. uisibilia inuisibilibus cōparas. Talia enī de deo cogitas. qualia his oculis uidere consuesti. Si autē ipse oculus uidere posset ds. non diceret. beati mundo corde. quia ipsi dm uidebunt. Ergo habet oculum corporis aduidendum fabrū. sed nī dū habet oculū cordis aduidendū dm. Idō qđ solet uidere in fabro. transferre uis ad dm. Pone intra trena. sursū cor. Quid ergo kmū explicaturi sumus nos. qđ imo gaudemus. quom uideat ubū. qmo pater uideat a uerbo. quid sit uidere uerbi. Non sum tā audax. tā temerarius. ut hoc explicare pollicear me uobis. Vtcūq suspicor modulū ir̄m. noui tam meū. Si ergo placet. nī diutius immoremur. p curiam lectionem. et uideam uerbis dm turbari corda carnalia. Ad hoc turbari. ne in eo quod tenent remaneant. Exhorqueatur tāquā pueris ludicrū nescio qđ quo se male uti possint auocant inseri utiliora grandioribus. ut possit p ficere. qui repebant intra. Surge. quere. suspira. hanela desiderio. et ad clausa pulsa. Si autē nī dū desideramus. nī dū inhiam. nī dū suspiram. margaritas quib⁹ cūq piscaturi sum. aut margaritas qualescūq nos ipsi inuenturi sumus. Noverim ergo kmū desiderū in corde uro. Mores p ducunt ad intellegentiā. Genus unū. p ducit ad genus unū. Alia una terrena. alia una celestis. Alia una pecoꝝ. Alia una hominū. Alia una angelorū. Una pecoꝝ. terrenis uoluptatib⁹ estuat. sola

terrena conquirit. in hac ꝓna atq; piec
ta ē. Vita angloꝝ. sola celestis. Vita homi
nū media ē. inter angloꝝ et pecoꝝ. Si
uiuit homo scdm carnē. pecoribꝫ coparat.
Si uiuit scdm spm. angelis sociat. Quando
scdm spm uiuis. quere etiā in ipsa anglica
uita. utrū paruus an grandis sis. Si enim
adhuc paruus es. dicunt tibi angeli. cre
sce. Nos panē manducam. tu lacte nutrire.
Lacte fidei. ut ꝑueniat ad cibum spei. Si au
adhuc inhiatur sordidis uoluptatibꝫ. si ad
huc fraudes cogitant. si mendacia non ui
tantur. si mendacia ꝑiurii cumulant.
tā in mundū cor audet dicere. explica
m qmō uideat uerbū. etiā si possim. etiā
si ego iā uideā. Porro autē si forte ego nō sū
in his moribꝫ. et tam ab ista uisione longe
sim. quantum ille qui nondum isto sup
no desiderio rapitur. terrenis desideriis
pegrauat. Multū interest inter aduersantē
et desiderantē. Et uerꝫ multū est inter de
siderantē et fruentem. Vnus ut pecora
aduersaris angli ꝑfruuntur. Tu autē si nō
uuis ut pecora. iā nō adūsari. Desideras
aliquid et non capis. Inchoasti ipso desi
dero uitā angloꝝ. crescat intus et ꝑficia
tur in te et capias hoc nō ame. sed abul
lo. qui et te fecit et me. Tam nitide quiq;
nos dimisit dns. et uoluit intelligi. Quia
in eo quod dixit non potest filius á se
facere quicquā. nisi quod uiderit patrē faci
entē. nulla opa pater fecit. quę uideat
filius. et alia filius cū uiderit patrē faci
entē. sed eadem opa ipsa et pater et fili
us similiter facit. Non enim ille fecerit. alia
filius similiter facit. sed quecunq; ille fe
cerit. hęc et filius similiter facit. Si hęc
facit filius quę fecerit pater. ꝑ filium
facit pater. Si ꝑ filiū facit quę facit pater.
nō alia pater. alia filius facit. sed eadem
opa sunt patris et filii. Et quomodo ea
dem facit et filius. et eadem similiter.
ne forte eadem sed dissimiliter. Eadem
inquit. sed similiter. Et quomodo posset
eadē nō similiter. Accipite exemplum. qđ
parto ad uos non sit grande. Cū scribim⁹
litteras. facit eas primo cor nrm. et de
inde manus nra. Certe unde omnes ad
clamastis. nisi quia cognouistis. Certū est
quod dixi. et manifestū omnibꝫ nobis.
Litterę fuerunt primo a corde. deinde a
corpore nro. Manus seruit impanni corde.
eas dē litteras facit & cor et man⁹. Nunqđ
aliaꝰ cor aliaꝰ man⁹. Nā aliud ē cor. aliud
manus. Eas dē quidē facit manus. sed nō
similiter. Cor enī nrm facit eas intelligibiliter.
manus autē uisibiliter. Ecce quom⁹ fiunt
ea dē dissimiliter. Vn paꝛ fuit dño dicere.
Quecunq; pater fecerit. hęc et filius facit.
nisi adderet et similiter. Quid si enī hoc nō in
telligeres. qm⁹ quaecunq; cor facit. hęc et
man⁹ facit. sed nō similiter. hic uō addidit.
hęc & filius similiter facit. Sicut hęc facit.
et similiter facit. expgiscere stringatur iu
deus. credat xpianus. cuncat arrianus he
reticus. æquat ē patri filius. Pater enī diligit
filium. et omia demonstrat ei. quę ipse fac.
Ecce est illud demonstrat. Demonstrat
q̄si cui. utiq; quasi uidenti. Redim⁹ ad id
quod explicare nō possumus. quom⁹ uerbū
uideat. Ecce homo factus est ꝑ uerbū.
Sed homo habet oculos. habet aures. hꝫ
man⁹. diuersa membra in corpore. Per ocu
los. potest uideri. ꝑ aures potest audire.
ꝑ man⁹ operari. Diūsa membra. diūsa mbrꝫ
officia. Non potest illud mbrū. quod po
test alterum. Tam propt corporis unitatē.
oculus et sibi et auri uidet. Et auris et sibi
et oculo audit. Nunqđ tale aliquid in
uerbo arbitrandū ē ce. Qm̄ omia ꝑfluū.
Et dixit scriptura in psalmo. Intelligite
qui insipientes estis in pplō. & stulti ali
quando sapite. Qui plantauit aurem nō
audiet. aut qui finxit oculū non consi
derat. Si ergo finxit oculū ūbū. si plan
tauit aurē ūbū. quia omia ꝑ ūbū. Non
possum⁹ dicere. nō audit uerbū. nō uidet
uerbū. Ne obiurget nos psalm⁹ et dicat.
stulti aliquando sapite. Itaq; laudit uer
bum. et uidet uerbū. audit filius. et
uidet filius. Numquid tam et in ipso di
uersis locis quęsituri sum⁹ oculos et au
res. Alunde uidet. alunde audit. et
auris ei⁹ nō potest quod oculus ei⁹ nō potest
quod auris. An totus ille usus est et tot⁹
auditus. Forte ita immo nō forte sed uere
ita. Totum enim et ipsum ei⁹ uidere. et ipsū ei⁹
audire. longe alio m⁹ quā nrm est. Et ui
dere et audire simul in uerbo est. nec ali
ud ibi est uidere. aliud audire. sed audi
tus. usus. et usus. auditus. Et nos qui
aliter uidem⁹ aliter audim⁹. hoc unde no
uimus. redim⁹ forte ad nos. sinon sum⁹
preuaricatores quib⁹ dictū ē redite pre

et oculus ei nō potest
quod auris et.

uaricatores ad cor. Redite ad cor. qđ
ritis a uobis. et peristis ex uobis. qm̄ d
istis solitudinis uias. erratis uagando.
Redite. Quo. Ao dm. Quo ē. p mo re
di ad cor tuum. excul a te. uagantis so
ris. Te ipsū n̄ nosti. et queris a quo fact
es. Redire ad cor. tolle a corpore.
Corpus tuū habitatio tua est. Cor tuū.
sentit etiā p corp⁹ tuū. Sed corp⁹ tuū n̄
quod cor tuū. Dimitte corpus tuum.
redi ad cor tuū. In corpore tuo inueni
bas alibi oculos. alibi aures. In corde
tuo nūqđ hoc inuenis. An in corde non
habes aures. De qb⁹ g̃ dns dicebat. qui
habet aures audiendi audiat. An in cor
de n̄ habes oculos. Unde dicit apls. Il
luminatos oculos cordis uīm. Redi ad cor.
Unde ibi quod sentias forte de dō. qua ibi
est imago dī. In interiore homine habitat
xps. In interiore homine renouaris ad
imaginē dī. In imagine sua cognosce
auctorē ei⁹. Unde quēadmodum omis cor
poris sensus. cordi intro nuntiant id quę
senserunt foris. unde quia multos ministros
habet. anima interior imperator. & quid
apud se etiam sine his ministris agat.
Renuntiant oculi cordis alba et nigra.
renuntiant aures eidē cordi. sonora & insonora.
Renuntiant nares eidē cordi. odora & putrida. renuntiat gustatus. eidē cor
di amara et dulcia. renuntiat tactus eidē
cordi lenia et aspera. renuntiat sibi ipsi
cor iusta et iniusta. Cor tuū et uidet
et audit. et cętera sensibilia diiudicat.
et quo n̄ adspirante corporis sensus. iusta
et iniusta. mala et bona discernit. oste
de mi oculos. aures. nares cordis tui. Duū
sa sunt quę ad cor tuū referunt. et di
uisa ibi membra non inuenientur. In
carne tua. alibi audis. alibi uides. In
corde tuo. ibi audis. ibi uides. Si hoc
imago. quanto potentius ille cuius imago.
Ergo et audit filius et uidet filius. et ipsa
uisio et auditio filius. Et hoc ē illi uidere
q̃ ee. sibi n̄ hoc est uidere qđ ee. quę sipđ a uisu porē ee.
Et sipđ a uidtu porē ee. Putam ne pulsabimus. Erecte ē aliqđ
in nob. quo uel tenuiter suspicemur. un
lum uenire nobis. Puto frs qui a cū lo
quimur ista. et cū meditam. exercemus
nos. Et cum exercemus nos in ipsis. et rur
sus quasi reflectum pondere nro. ad ista ē
sueta tales sum. quales sum. quales lippen
tes cū p̃ducuntur aduidendū lum. si forte
antea usum omnino n̄ habebant. Et u
capium eundem usum p diligentiam me
dicoy ut cūq reparare. Et cū p̃bare uult
medicus quantus ei⁹ salutis accessus eri.
tentat eis ostendere. quod uidere deside
rabant. et non poterant cū cęci essent. et
redarguit iam utrūq a cę oculoy. p̃ducant
ad lucē. Et cum uiderint fulgore ipso reū
berantur quodā m̄o. et respondent medico
demonstranti. Iam iā uidi. sed uidere non
possum. Quid ergo facit medicꝰ. reuocat
solita et addit collutiū. ut ad illud quod
uisum est. et uidere non potuit. desside
rium nutriat. et ex ipso desiderio curetur
plenius. et si qua mordacia reparandę sani
tati adhibentur. forsitan ferat. et amore
illius lucis accensū dicat sibi. quando ero
ut illud firmis oculis uideā. quod sanis
infirmisq n̄ potuit. Vrguet medicū. et ro
gat ut curet. Ergo frs si forte tale aliquid
factū est in cordib⁹ uris siue cūq erexistis cor
ram aduidendum uerbū. et ipsius luce
reuberati ad solita recessistis. Rogate me
dicū ut exhibeat collyria mordacia p̃cepta
instruat. Fit qđ uideas. sed n̄ ē unde uideas.
Non mihi antea credebas quia est quod ui
deas duce qua dā ratione adductus es. p
punquasti. Intendisti. palpitasti. refugisti.
Scis certe ee quod uideas. Et Sed idonēū te
n̄ esse qui uideas. Ergo curare. Quę sunt
collyria. noli mentiri. noli periurare. noli ad
ulterare. noli furare. noli fraudare. Sed ē
suesta et cum aliq dolore consuetudinere
uocaris. hoc est quę mordet. sed sanat.
Non dico tibi liberius ex timore et meo &
tuo. Sic curaris desieteris. & esse idoneū
ad p̃fruendū ac luce neglexeris. ualitudi
ne oculoy tuoy tenebras amabis. et aman
do tenebras. in tenebris remanebis. & roma
nendo in tenebris. etiā in tenebras exterio
res. p̃ceperis. ibi erit fletus et stridor dentiū.
Si nichil inde faciebat amor lucis. facit timor
doloris. Sufficient me locutū arbitror.
et lectionē tam euangelicā n̄ finiui. Sicut
reliqua. onerabo uos. et timeo ne etiā
quod austū est effundatur. Sufficiam g
ista carnali uri. Debitores sum⁹. n̄ nē sed
sēp quādiu uiuim⁹. qa ppt uos uiuim⁹. Ve
rūtam̄ ista urbs nram infirmā. laboriosam.
periculosā in hoc mundo. Consolamur be
ne uiuendo. nolite ēristari nos. et attendere
malis moribus uris. Cū enī offendim̄ mala

uita ura. si refugam a uobis. et separe
mor a uob. et adhuc n accedam. nine
equerimini et dicetis. et si languebam
curaretis. et infirmabam uisitaretis. Ecce
curamus. ecce uisitamus. sed non nobis
fit qd nr audistis ab apto. Timeo ne sine
causa laborauerim in uobis. Explicit omt
A B eo qd septu e. Non potest a se xxiij
filius facere quequa n qd uiderit patre fa
ciente. Usq ad id. qa non quero uoluntate mea
sed uoluntate ei. Incipit omt xxiij

SERMO NE PRI
Suno quantu nrm monet
affectu. et intelligendo
pauptate locum sum ex
occasione uerboy euan
gliooy. ubi septu e. non
potest filius facere qequa
n qd uiderit patre facien
tem. Quid sit uidere filiu. hoc e uidere ubi.
qa filius ubu. et qua p ubu facta sunt oia.
Quom possit intelligi qd uidet filius primo
patre faciente. te demu et ipse faciat que
facta espectent. cu pat nichil n p filiu fecit.
Oia enim p ipsu facta fe. et sine ipso factu e
nichil. Si tam explicatu aliqd diximus. qanec
explicat. aliqd intellexim. Aliqdo qppe ser
mo deficit ubi etia intellect pficit. quo
magis sermo patit defectione. qdo intel
lectus n habet pfectionem. Ne traq quntu
dns donat. breuit pcurram lectione. et ut
hodie expleam debitu pensum. siqd forte
remanserit ut tepris ut utiu retractabim
si potuerim. quantu et a nob et ap uos fieri
potest. quid sit uidere uerbi. Demonstrare
te uerbo n potest. Oia qppe dicta sunt hic.
que si intellegantur secm humanu sensu
carnalit. nichil aliud nob facit anima ple
na phantasmatis. nisi quasda imagines
uelut duoy hominu patris et filii. un
ostendentis. alterius uidentis. unius loqntis.
altius audientis. q oia ydola cordis s. que
si u detecta sunt in tepls suis. quanto magis
detestanda st. Non potest in cordib xani
igt filius a se facere qequa. n qd uiderit
patre facente. Verum est hoc. tenete hoc. Du
tam n amittatis qd in ipsius exordio
tenuistis. Qa in principio erat uerbu. et ubu
erat ap dm. et ds erat ubu. Et pcpue
quia omia p ipsu facta sunt. Qd nec enim au
distis. cungite illi auditui. et utriq ecor
det in cordib uris. Sic itaq n potest filius
a se facere qequa. n quod uidit patre facien
te. ut tam et pat ea que facit. n fac n p filiu
um. quia filius ei e ubu. Et in principio erat
ubu. et ubu erat ap dm. et ds erat ubu. Oia
p ipsu facta sunt. Quecuq enim ille fecerit.
hec et filius similit fac. Non alia. sed hec.
n dissimilit. sed similit. Pat enim diligit filiu.
et omia demonstrat ei que ipse facit. Ad
hoc qd supdix. n qd uiderit patre facientem.
uidet putare. et qd oia demonstrat ei qd ipse
facit. nec filius potest facere n pater demon
strauerit. Pat que demonstrare non potest
n fecerit. e seqns erit ut p filiu faciat omia pat.
Porro si fidei atq unconcussum tenem. qa p
filiu oia pat fac. aut qua faciat. demonstrat
filio. Na si pat cu fecerit demonstrat filio. ut
filius demonstrata faciat. que demonstrata
ia facta sunt. Aliqd peridubio pat sine filio
fac. Sed n fac pat aliqd sine filio. qa filius.
oia ubu e. et oia p ipsu facta sunt. Remanet
igit fortasse. ut que pat facitur e. demon
stret faciendo. ut p filiu sunt facta. Na si filius
ea fac. que pat facta demonstret. u utiq fi
lius facit. Monstrari enim n possent filio. n
facta. facere filius n posset. n monstrata
fuerint. Ergo sine filio facta. sed uerum e oia
p ipsu facta sunt. Ergo ante qua facta
monstrata sunt. sed hoc diximus differen
dum e. qd redeundu sit pcursa lectione.
Si dixim aliqd ut tpis ut utiu nob remanserit a dicendis que distulimus retractanda ap
us audire. ad dificilius. Et maiora his faciet
demonstrauit ei opa. ut uos miremini.
Maiora his qui maiora facile occurrit. his
que m audistis curationib languoy cor
poraliu. De isto enim q xxx et octo annos
habebat in infirmitate et x ubo sanat e.
nata e hui occasio tota sermonis. Et ppt
hoc dns dicere potuit. maiora his demon
strabit ei opa ut uos miremini. Sunt
enim opa maiora qua ista. et demonstrabit
ea pat filio. n demonstrauit taqua de p
terito. sed demonstrabit de futuro. hoc est.
demonstratus est. Rursus difficilius orte qstio.
Est enim aliquid apud patre. qd ad huc late
bat filiu. qdo ista filius loquebat. Si enim
demonstrabit. hoc e demonstratus e. qdo
etenim seqr. istis ut uos miremini. et hoc dif
file e uidere. qmo taqua tpaliter filio coeter
no aliqd demonstret aetn pat. oia sciemus q
sunt apud patre. que sunt ta inulla maiora

hoc enī forte facile ē intelligere. Sicut
enī pat̄ suscitat mortuos et uiuificat. sic
et filius q̄s uult uiuificat. Maiora enī sūt
opa mortuos suscitare. quā languidos sana
re. sed suscitat pat̄ mortuos et uiuificat.
sic et filius q̄s uult uiuificat. Alius ḡ pat̄
alius filius. sed omiā p ipsū. Ipsos itaq; fi
lius quos et pat̄. q̄a ñ alia. nec alit̄. sed hec
et filius similit̄ facit. Ita plane intellegen
dū ē. et ita tenendū. Sed memtote. q̄a fi
lius quos uult uiuificat. Tenete hic ḡ ñ so
lum potestatē filii. uerū etiā uoluntatē.
Et filius quos uult uiuificat. et pater
q̄s uult uiuificat. & ipsos filius quos et
pater. Ac p hoc eadē patris ac filii et po
testas est et uoluntas. Quid est ḡ qd̄ seq̄t̄.
Neq; enī pater iudicat quēquā. sed iudici
um omē dedit filio. ut om̄s honorificent
filiū sic̄ honorificant patrē. Qd̄ ita subiun
xit. tāquā ratione reddens supiori senten
tie. Multū mouet. intenti estote. filius q̄s
uult uiuificat. pater quos uult uiuifi
cat. filius suscitat mortuos. sic̄ pat̄ susci
tat mortuos. Neq; enī pat̄ iudicat quem
quā. si in iudicio suscitandi sunt mortui.
q̄m pat̄ suscitat mortuos. si ñ iudicat quē
quā. Omne quippe iudiciū dedit filio. In
illo quippe iudicio suscitant̄ mortui. et re
surgunt alii ad uitā ēternā. alii ad poenam.
Quod totū si filius facit. pat̄ aut̄ ideo ñ fac̄.
q̄a pat̄ ñ iudicat quēquā. sed oē iudiciū
dedit filio. c̄trariū uidebit̄ ei qd̄ dictū ē. Sic̄
pat̄ suscitat mortuos et uiuificat. sic et fili
us quos uult uiuificat. Simul ḡ suscitant.
Si simul suscitant. simul uiuificant. Simul
ḡ iudicant. Quom̄ itaq; uerū ē. neq; enī
pater iudicat quēquā. sed omē iudiciū
dedit filio. Moueant interī ꝓposita que
stionis. p̄stabit dn̄s. ut solute delectent.
Ita ē fr̄s om̄s questio. nisi intentū fecerit
ꝓposita. non delectabit exposita. Sequat̄
ḡ ipse dn̄s. ne forte in his que subnectit.
apiat se aliquantū. subtex̄ enī nubilo lucē
suam. et dificile ē aq̄le more uolare. si p
omnē nebulā qua tegit̄ om̄s t̄ra. et uide
ret uerbis dn̄i sincerissimā lucē. Ne forte ḡ
calore radioꝝ suoꝝ discutiat caliginē n̄rā.
et aliquantū se in c̄sequentib; apire dignet̄.
Dilatis istis. sequentia uideamus. Qui non
honorificat filiū. ñ honorificat patrē qui
misit illū. Hoc uerū ē. et planū ē. Omne
q̄ppe iudiciū dedit filio. sic̄ sup̄dixit. ut

om̄s honorificent filiū. sic̄ honorificant
patrē. Quid si inueniunt̄ qui patrē honorifi
cant. et ñ honorificant filiū. ñ honorificant
patrē qui misit illū. Non potest ergo dice
re aliquis. Ego patrē honorificabā. q̄a filiū
ñ nouerā. et si ñdū filiū honorificabas. nec
patrē honorificabas. Quid ē enī honorifi
care patrē. nisi quod habeat filiū. Aliud
enī ē cū tibi cōmendat̄ ds̄. q̄a ds̄ est. et cui
iudiciū tibi cōmendatur. ds̄. q̄a pat̄ ē. cū
tibi quia ds̄ ē cōmdat̄. Creator tibi cōm
datur. Om̄ps tibi cōmdat̄. Sp̄s quidā sum̄.
aetn̄. inuisibilis. tibi cōmdat̄. Incommutabi
lis tibi cōmdat̄. Cū uō tibi quia pat̄ ē cōm
dat̄. nichil tibi aliud quā et filius cōmda
tur. Qua pater dici ñ potest. si filium non
habet. Sic nec filius. si patrē non habet. Sed
ne forte patrē quidem honorifices tāquā
maiorē. filium uō minorē. ut dicas michi
honorifico patrē. scio enī quod habeat
filiū. et ñ erro in patris nomine. non enī
patrē intelligo sine filio. honorifico tam̄
et filiū. tāquā minorē. Corrigit te ipse
filius et reuocat te dicens. ut om̄s hono
rificent filiū. Non inferius. sed sic̄ hono
rificant patrē. Qui ergo non honorificant
filium. nec patrē honorificant qui misit
illum. Ego in quis maiorē honorem uolo
dare patri. minorē filio. Ibi tollis honorē
patri. ubi minorē das filio. Quid enī aliud
tibi uidet̄ ista sentienti. nisi quia pater
æqualem sibi filiū generare. aut noluit.
aut non potuit. Si noluit. inuidit. Si ñ
potuit. defecit. Non ergo uides. quia
ita sentiendo. ubi maiorem honorē uis
dare patri. ibi es contumeliosus in patrē.
Unde sic honorifica filiū. quom̄ honori
ficas patrē. si uis honorificare et filiū et pa
trē. Amen amen dico uobis. quia qui uer
bum meū audit et credit ei qui me misit.
habet uitā æternā. et in iudiciū ñ uenit.
sed transiit. Non nunc transit. sed iam
transiit a morte in uitā. Et hoc attendite.
qui uerbū meum audit. et ñ dixit. credit m̄.
sed credit ei qui misit me. Verbum ergo fi
lii audiat. ut patri credat. Quare uerbū
audit tuū et credit alteri. nonne cum u̅bū
alicui audim̄. eidem uerbo ꝓferenti credi
mus. loquenti nob̄ fidem accōmodamus.
Quid ergo uoluit dicere. Qui u̅bū meū
audit et credit ei qui misit me. nisi quia
uerbū ei ē in me. Et quid ē audit u̅bū meū.

nisi audit me. Qui audit me. credit aũ
ei qui misit me. Quia cũ illi credit. uer
bo ei credit. Cũ uerbo ei credit. in credit.
quia uerbũ patris ego sum. Pax ergo in
scripturis. et omia dispositia nequaquã
rixantia. Tu abice litem cordis tui. Intel
ligite ecordiã scripturaz. Numquid con
traria sibi diceret ueritas. qui audit uer
bũ meũ. audit et credit ei qui misit me.
habet uitã ternã. et in iudiciũ nũ uenit.
sed transit amorte ad uitã. Memini
sthis qd̃ supius posueramus. quia sicut
pater suscitat mortuos et uiuificat. sic
et filius quos uult uiuificat. Jncipit iã
aperire se et loqui de resurrectione mortu
oz. Et ecce iam resurgunt mortui. Qui
autẽ uerbũ meũ audit et credit ei qui mi
sit me. habet uitã aeternã. et in iudiciũ
non uenit. Proba quia resurrexit. sed tran
sit inquit amorte ad uitã. Qui transiit a
morte ad uitã. nullo dubitante uniq re
surgat. Non enĩ transiret de morte ad
uitam. nisi ꝓmo eet in morte et nõ eet in
uita. Cũ uõ transierit. erit in uita et nõ
erit in morte. Mortuus enim erat et reuixit.
perierat et inuentus est. Sic ꝓinde iam
quedã resurrectio. et transeunt homines
a morte quadã. ad quandã uitã. A mor
te infidelitatis. ad uitã fidei. A morte
falsitatis. ad uitã ueritatis. A morte iniq
tatis. ad uitã iustitie. Est ergo et ista que
dã resurrectio mortuoz. Aperiat illã ple
nius et dilucescat nob ut coepit. Amen
amen dico uob. quia uenit hora et nũc est.
Non expectabam in fine resurrectionem
mortuoz. Nã ita credim. immo non ex
pectam. sed plane expectare debem. Neq;
enĩ falsum credim in finẽ mortuos resur
recturos. Cum ergo uellet dns ihs insinu
are nobis quandã resurrectionẽ mortuoz
ante resurrectionẽ mortuoz. non sicut
lazari aut filii illius uidue. ul filie archi
sinagogi. qui resurrexerunt mortui. Na
et ipsoz mortuoz quedã resurrectio hec ex.
non resurgẽ mortuoz. Sed sicut hic dicit. habet in
quit uitam eternã. et in iudicio non
uenit. sed transiit amorte ad uitã. ad
quã uitã. Ad eternã. Non ergo sicut cor
pus lazari. Transiit enĩ ille a morte se
pulchri ad uitã hominũ. sed non eternã.
iterũ morturus. Resurrecturi autẽ in fi
ne seculi mortui. In uitã eternã transibunt.

Cum ergo uellet dns nr ihs xps magi
ster celestis et uerbũ patris et ueritas.
demonstrare nob quandã resurrectione
mortuoz in eternã uitã. Ante resurrecti
onẽ mortuoz in eternã uitã. uenit hora
inquit. Tu peculdubio imbutus fide resur
rectionis carnis expectabas. horã illã
finis seculi diem iudicii. Quã ne in isto loco
expectares. addidit et nunc est. Quod
ergo dicit uenit hora. non dicit de illa
hora nouissima in iussu in uoce archangt
li et in tuba dei dns ipse descendet de ce
lo. et mortui in xpo resurgent primi.
deinde nos uiuentes qui reliqui sumus
simul cũ illis rapiemur in nubib obuiã
xpo in aera. et ita sep cũ dno erimus.
Veniet hora illa. sed non est nunc. hora
uõ ista que sit aduentus. Venit hora et
nunc est. quid in ea fit. quid. nisi resur
rectio mortuoz. Et qualis resurrectio.
ut qui resurgunt. In eternũ uiuant. hoc
erit et nouissima hora. Quid igit quom
intelligimus duas istas resurrectiones.
Numquid forte qui nunc resurgunt.
tunc non resurgent. ut alioz fiat nunc
resurrectio. alioz tunc. Non ẽ ita. Nam
ista resurrectione si recte credidimus. resur
rexim. Et nos ipsi qui iam resurrexim.
alterã in fine resurrectionẽ expectamus.
Sed et nunc in eternã uitã resurrexim.
sum fide ipsa pseueranter manserimus.
Et nunc in eternam resurgemus. quando
angelis coaequabimur. Ipse igitur distin
guat. ipse aperiat qd̃ loqui ausi sumus. qm
fiat resurrectio. ante resurrectionem. Non
alioz et alioz. sed eorundẽ. Nec talis
qualis lazari. sed in uitã eternã. Aperiet
plane. Audite diluescentẽ magistrũ. &
in labentẽ nris cordib solem nrm. Non
quem desiderant oculi carnis. sed cui
estuant aperire oculi cordis. Ipsum ergo
audiamus. Amen amen dico uobis. qa
uenit hora et nunc est quando mortui.
Videt exprimi resurrectione. Quando
mortui audient uocem filii di. et qui au
dierint uiuent. Quare addidit qui audi
erint uiuent. possent enĩ audire nisi
uiuerent. Sufficeret ergo uenit hora et
nunc est. quando mortui audient uocẽ
filii di. Iam nos intelligeremus uiuen
tes eos. quando nisi uiuerent audire nõ
possent. Non inquit qui audierint. sed

sed audiendo reuiuescunt. Audiens. et q
audierint. uiuent. Quid est ergo audi
ent? nisi obaudient? Quantum enim pti
net ad auris auditum. non omnis qui au
diunt uiuent. Multi enim audiunt et
non credunt. Audiendo et non ~~creden~~
credendo. non obaudiunt. Non obedi
endo non uiuent. Itaq; hii qui audient.
nichil est aliud quam qui obaudient. Qui
autem ergo obaudierint. uiuent. Certi sunt
securi sunt. uiuent. Predicatur xpus uer
bum dei. filius dei. per quem facta sunt omnia.
Certe dispensationis gratia assumpta carne,
natus ex uirgine. infans in carne. Iuue
nis in carne. patiens in carne. -morien in carne- resurgens
in carne. ascendens in carne. promittens
resurrectionem carnis. promittens resur
rectionem menti ante carnem. carni post
mortem. qui audit. et obaudit. uiuet.
Qui audit et non obaudit. id est audit et
contemnit. audit et non credit. non
uiuet. Quare non credit uiuet. qua
non audit. Quid est non audit? non
obaudit. Ergo qui audierint. uiuent.
Attende nunc quod dixeramus differen
dum. et nunc si fieri potuerit. aperiatur.
Subicit continuo de hac ipsa resurrec
tione. Sicut enim pater habet uitam in
semet ipso. sic dedit et filio uitam habere
in semet ipso. Quid est habet uitam in semet
ipso pater. non alibi habet uitam sed in
semet ipso. Viuere quippe suum est in
illo. non aliunde. Non alienum est. non
quasi mutatur uita. nec quasi particeps
sit uite eius. uite que non est quod ipse.
sed habet uitam in semet ipso. ut ipsa ui
ta sibi sit ipse. Si potuero adhuc inde
modicum quid dicere. exemplis propositis
ad intellegentiam uram informandam.
domino adiuuante potero. et pietate in
tentionis uestre. Viuit deus. uiuit et ani
ma. Sed uita dei immutabilis est. uita
anime mutabilis est. Deus nec proficit nec de
ficit. sed est ipse semper in se. est ita ut est.
Non aliter nunc. aliter postea. aliter antea.
Anime uero uita ualde aliter atque aliter. Vi
uebat stulta. uiuebat sapiens. Viuebat
iniqua. uiuit iusta. Nunc meminit. nunc
obliuiscitur. Nunc discit. nunc discernere
non potest. Nunc perdit quod didicerat.
nunc recipit quod amiserat. Mutabilis
uita anime. et cum uiuit anima iniq

tate. mors eius est. Cum autem fit iusta. fit
particeps alterius uite. que non est quod
ipsa. Frigendo quippe se addam. et inheren
do deo ex illo iustificatur. Dictum est enim cre
dentem in eum qui iustificat impium. deputatur
fides eius ad iustitiam. Deficiendo ab illa fit
iniqua. proficiendo ad illum fit iusta. Non
ne uidetur tibi quasi aliquid frigidum.
igni admotum feruescere. remotum ab igne
torpescere? Non ne uidetur tibi quiddam
tenebrosum admotum luci clarescere. remotum ta
le quiddam est anima. non tale aliquid
deus. Potest et homo dicere habere se lucem
nunc in oculis suis. Dicant ergo quasi
quadam uoce propria oculi tui si possunt.
Habemus lucem in nobis ipsis. Contradicitur
non proprie dicitis habere uos lucem in uobis ipsis
habetis lucem. sed in celo. habetis lucem si
forte nox est. sed in luna. Lucernis. non
in uobis ipsis. Nam clausi amittitis quod
aperti percipitis. Non in uobis ipsis habetis lucem.
Sole occidente. tenete lucem si potestis.
Nox est. et lumine nocturno perfruimini.
Subducta lucerna. tenete lucem. Cum uero
subtracta lucerna in tenebris remaneatis.
non lucem in uobis ipsis habetis. Hoc est er
go habere lucem in semet ipso. non indige
re luce ex altero. Ecce ubi si quis intelligat.
ostendit filium equalem patri. ubi ait. Sic
habet pater uitam in semet ipso. Vt hoc solum
intersit inter patrem et filium. quia pater
habet uitam in semet ipso. quam nemo ei de
dit. filius autem habet uitam in semet ipso.
quam pater dedit. Sed etiam hic oritur aliquod
nubilum discutiendum. Non deficiamus
ut intenti simus. pascua mentis sunt. Non
fastidiamus. ut uiuamus. Ecce iniquis fateris
ipse. quod uitam pater filio dedit. ut ha
beat eam quidem in semet ipso. sicut pater
habet uitam in semet ipso. Non indigens ille.
non indigeat et iste. Vt sit ille uita. sit et iste.
Et utrumque coniunctum una uita. non due.
quia unus deus. non duo dii. Et hoc ipsum sit
esse uitam. Quomodo ergo dedit filio uitam pater.
non sic quasi ante fuerit filius sine uita. atque
ut uiueret a patre accepit uitam. Nam
si hoc esset. non haberet uitam in semet ipso.
Ecce de anima loquebar. Est anima. Et
si non sit sapiens. et si non sit iusta. ani
ma est. Et si non sit pia. anima est. Aliud ergo
est illi esse animam. Aliud uero esse sapientem.
esse iustam. esse piam. Est ergo aliquid quod non dum

ſapienſ. ñdū iuſta. non dū pia. nontam̃ nichil eſt. non tam̃ nulla uita eſt. Nam excep̃ib; quib; dā ſuiſ oſtendit ſe uitā. et ſiñ oſtendit ſe uitā. et ſiñ oſtendit ſapien tem. piā. iuſtā. Niſi enī uiueret corpuſ non moueret. pedib; egreſſum. manib; opus. oculiſ intuitū. aurib; auditū non aperet. Os aduocē. linguā ad diſtinctionē uocū non moueret. hiſ itaq; opib; uiuere ſe oſtendit. et ee aliquid quod ſit corpore meliuſ. Sed nūquid hiſ opib; ſapientē. piā. iuſtā. ſe oſten dit. ſine ambulant. opantur. uident. audi unt. loquuntur. et ſtulti. et impii. et iniuſti. Cum uō ſe erigit ad aliquid quod ipſa non ē. & qđ ſup̃ ipſā ē. & a quo ipſa eſt. p̃cip. ſapientiā. iuſtitiā. pietatē. Sine quib; cū eet. mortua erat. nec uitā habebat qua ipſa uiueret. ſed qua corp̃ uiuificaret. Aliud eſt enī in anima. unde corpuſ uiuificat̃. Aliud unde ipſa uiuificat̃. Meliuſ quippe ē. quā corp̃. ſed meliuſ quā ipſa ē dſ. Eſt ergo ipſa etiā ſi ſit inſipiens. iniuſta. impia uita cor poriſ. Quia uō uita ei dſ ē. q̃m cū ipſa eſt in corpore. p̃ter illi uigorem. decorē. mo bilitatē. officia membroz. ſic cū uita ei oſ ipſa ē. p̃ſtat illi ſapientiā. pietatē. iu ſtitiā. caritatē. Aliud igit̃ eſt quod p̃ſtat̃ corpori de anima. aliud quod p̃ſtat̃ aīe de dō. Viuificat et uiuificatur. Mortua uiuificat. ſe ipſā non uiuificat̃. Veniente itaq; uō et ifuſo audientib; factiſq; illiſ ñ ſolū audientib; ſed etiā obedientibus. reſurget anima a morte ſua ad uitā ſuā. hoc ē ab inimicitate. ab inſipientia. ab im pietate. ad dm̃ ſuū. qui eſt ille ſapientia. iuſtitia. claritas. Surgat ad illū. illumi netur a illo. Accedite inquit ad eum. et quid nob̃ erit. & illuminamini. Si ergo accedendo illuminamini. et recedendo tenebramini. non erat in nob̃ lum̃ ur̃m. ſed in dō. Accedite. ut reſurgatis. Sine ceſſemus. morieminī. Si g̃ accedendo ui uim̃. recedendo moriemini. ñ erat in nob̃ uita uera. Ipſa enī eſt uita ura. que ē lux ura. Q̃m apud te eſt fons uite. et in lumine tuo uidebim̃ lum̃. Non ergo ſicut anima aliqd aliud ē ante quā illuminetur. et fit meliuſ cū illuminat̃ participatione melioris iſta. et uerbū dī filiuſ dī. Aliquid aliud erat ante quā acciperet uitā. ut par ticipando habeat uitam. ſed uitā hī in ſe metipſo. ac phoc ipſe ē ipſa uita. Quid g̃ ait. dedit filio uitā in ſemetipſo. Breuiter dixerī.

genuit filiū. Neq; enī erat ſine uita. et accep̃it uitā. Sed naſcendo uita ē. Pater uita ē ñ naſcendo. filiuſ uita ē naſcendo. Pat̃ de nullo patre. filiuſ de dō patre. Pat̃ q̃ ē a nullo ē. qđ aū pat̃ ē. ppt̃ filiū ē. filiuſ uō et qđ filiuſ ē. ppt̃ patrē ē. & quod ē a patre ē. Et hoc g̃ dix̃. uitā dedit filio. ut haberet eam. in ſemetipſo. tāquā diceret. Pat̃ q̃ ē uita in ſemetipſo. genuit filiū q̃ eet uita in ſemet ipſo. Deo enī q; genuit. uolunt intelligi. de uit. Tanquā ſicuiquā dicerem̃. dedit tibi d eē. Cui dedit. ſi alicui iā exiſtenti dedit ee. ñ ei dedit ee. quia erat ante quā ei daret̃ q̃ poſſet accipe. Cū g̃ audiſſet dedit tibi ee. ñ q̃eras qui acciperet. exiſtendo accepiſti ut eet. dedit ſtructor domui huic ut eet. ſed q̃d ei dedit. ut dom̃ eet. Cui dedit. huic domui. Quid ei dedit. ut dom̃ eet. Quom̃ potuit dare domui ut dom̃ eet. Treni ſi dom̃ erat. cui daret. ut dom̃ eet. quando iā dom̃ erat. Quid ē g̃ dedit ei ut dom̃ eet. fecit ut dom̃ eet. Qđ g̃ filio. dedit ei ut filiuſ eet. Genuit ut uita eet. hoc ē. dedit ei habere uitā in ſemetipſo. ut eet uita. Non egens uita. ne participando intelligat̃ habere uitā. Si enī participando haberet uitā. poſſet et amit tendo ee ſine uita. hoc in filio ne accipiaſ. ne cogites. ne credaſ. Manet ergo pat̃ ui ta. manet & filiuſ uita. Pater uita in ſemet ipſo ñ a filio. filiuſ uita in ſemetipſo. ſed a patre. A patre genitus ut eet uita in ſemet ipſo. pater uō ñ genitus. uita in ſemetipſo. Nec minorē filiū genuit. qui creſcendo fieret equalis. Non enī ad ſuā p̃fectionē aduc̃ ē tēpore. p quē p̃fectū creata ſ̃pa. Ante omnia tpa. pat̃ coeti ē. Non enī uita quā pat̃ ſine filio. Aeti aū pat̃. g̃ coeti et filiuſ. Quid tu anima. mortua eras. ami ſeraſ uitā. Audi patrē p̃ filiū. Surge recipe uitā. ut in eo recipiaſ uitā. quā ñ habeſ in te. qui habet uitā in ſemetipſo. Viuificat g̃ te pater et filiuſ. et ag̃ prima reſurrectio. qđo reſurgis ad participandam uitā. q̃ tu ñ eſ. & participando efficeriſ uiuens. Reſurge a morte tua ad uitā tuā. quia dſtruuſ. & tranſi a morte in uitā eternā. Habet enī uitā eternā pat̃ in ſemetipſo. et niſi filiū talem generaret. qui haberet uitā in ſemetipſo. ñ ſic pat̃ ſuſcitat mortuoſ et uiuificat. ſic et filius quod uellet. uiuificaret. Quid g̃ de illa reſur rectione corporiſ. Nā et iſti qui audiunt et uiuunt. Amicuſ enī ſponſi ſtat et audit eum. & gaudio gaudet p̃pt̃ uocē ſponſi.

ñ ꝑpt uocē suā. hoc ē participando. ñ ex
tendo audiunt et uiuunt. Et oīs qui
audiunt uiuūt. Dic aliquid dñe etiā de
resurrectione carnis. Fuerunt enī qui
eā negarent et dicerent. quia ista sola ē
resurrectio que fit ꝑ fidē. Cui resurrec
tionis m̄ dns fecit cōmemorationē. et inflā
mauit nos. quia quidam mortui audi
unt uocem filii dī et uiuent. Non oēs
qui audierint. alii morientur et alii uiuent.
sed oēs q audierint uiuent. Qa oēs q audi
erint. uiuent. Ecce uidemus resurrectionē
mentis. non q̄ ꝺm̄ttam de fide resurrec
tionis carnis. Et nisi tu dñe ihu docueris
eā que opponent̄ cōtradictorib. oīs enī
secte que se aliqua religione hominib
inserere ꝓsūpser. ñ negauer istā mtuū
resurrectionem. ne diceret̄ eis. sin resur
git anima quare m̄ loqueris. q̄d inme
facere uis. Sin facis excelentiore me
liorem. quare loqueris. Sin facis exim
quo iustū. quare loqueris. Si autē facis
ex iniquo iustū. ex impio pium. ex culti
sapientē. fateris resurgere animā meā.
si tibi oꝑuero. si t̄ credidero. Vo
lentes ergo credi sibi oīs. qui instru
erunt alicui etiā falsē religionis sectam.
negare istam resurrectionē mtuū ñ pos
erunt. oīs de illa ēsenserunt. Sed multa
carnis resurrectionē negauerunt. Vter
in fide iam facta ē resurrectionē. Talib
resistit aplūs dicens. Ex quib est ymeneꝰ
us. et philetus. qui circa ueritatē aberra
uer̄t dicentes resurrectionē iā factā ē.
et fidē q̄rūdā subuertunt. Iam factā esse
resurrectionē dicebant. sed co m̄. mala
ñ speraret̄. et reprehendebant homines q
sperabant resurrectionē carnis. uelut iā
resurrectio que ꝓmissa erat. credendo
impleret̄ in mente. Reprehendit eos aplūs.
Cur eos reprehendit. nonne hoc docebat.
q̄m dns loquebat̄. uenit hora et nc ē. q̄do
mortui audient uocē filii dī. et qui audi
erint uiuent. Sed de ista mtuum loquor.
Adhuc aut ubi ibs. ñ dū loquor de ista
corpore. sed loquor de ista uita corpore
Idest de ista anima. in quib est ista cor
pore. Nam scio et corpora mmonumtis ia
centia. scio et corpora ista in monumtis fu
tura. nondū de illa resurrectione loquor.
De ista loquor. in ista resurgite. ne ad poe
nam in illa resurgatis. Sed ut nouerimus
qa de illa loquor. q̄d addo. Sicut enī

pat̄ habet uitā in semetipso. sic dedit et fi
lio habere uitā in semetipso. Hec uita q̄d pat̄
ē. q̄d filius ē. ad q̄d ꝓinet. ad animā. an ad
corp? Non enī uitā illa sapientiae sentit cor
pus. sed mens rationalis. Nam nec omis ala
potest sentire sapientiā. habet enī et pec⁹
anima. sed pecoris anima ñ potest sentire
sapientiā. Ergo anima humana potest sen
tire istā uitā. quā habet pat̄ in semetipso.
et dedit filio habere uitā in semetipso. qua
illud est ueriloqium. uerū quod illuminat ñ
omnē animā. sed omnē hominē uenientem
in hunc mundū. Cum ergo ipsi mentis loq̄r
adiuat. ict ut obediat et uiuat. Noli itaq̄ dñe
tacere de resurrectione carnis. ne ñ eam
credant homines. et remaneamus nos ar
guentatores ñ ꝓdicatores. Ergo sicut hīt
pat̄ in semetipso uitā. sic dedit et filio ha
bere uitā in semetipso. Intelligant qui au
diunt. credant. ut intelligant. obediant.
ut uiuant. Audiant adhuc aliud. ne hc
finitā ēe resurrectionē putent. et dedit ei
potestatē et iudiciū facere. Quis dedit?
Pater. Cui dedit? filio. Cui enī dedit ha
bere uitā in semetipso. potestatem dedit
ei et iudicium facere. quia filius hominis
est. Iste enī xps. et filius dī et filius hoīs
ē. In ꝓncipio erat ūbū. et ūbū erat apud dm̄
et ds erat ūbū. hoc erat in ꝓncipio apud dm̄.
Ecce q̄m dedit ei uitā habere in semetipso.
Sed qa uerbū caro factū ē et habitauit in
nob. ex uirgine maria homo factus filius
hoīs ē. Inde qa filius hoīs ē. q̄d accepit
potestatē et iudiciū facere. Qd iudiciū.
in fine scli. Et ibi erit resurrectio mortuoꝝ
sed corpoꝝ. Animas q̄ suscitat dns. ꝑ xm̄
filiū dī. Corpora suscitat dns. ꝑ eundem
filiū hoīs. Dedit ei potestatē. Hanc potesta
tē ñ habet. ñ accepit et ēet hō sine pote
state. Sed ipse ē filius hoīs. q filius dī. he
rendo enī ad unitatē ꝓsone filius hoīs filio
dī. facta ē una ꝓsona eadēq̄ filius dī. q
et filius hominis. Quid aū ꝓpt̄ q̄d habet
cognoscendū ē. Filius hominis habet aiam.
hīt corp. filius dī q̄d ē uerbū dī. hīt hoēm
tāquā animā corp. Sicut anima habens
corpus. ñ facit duas ꝓsonas sed unū ho
minē. sic uerbū habens hominē. ñ fa
cit duas ꝓsonas sed unū xpm. Quid ē hō.
anima rationalis. habens corp. Qd ē
xps. ūbū dī habens hoīem. Video de q̄b
reb loq̄r. et q̄s loq̄r. et quib loquar.
Nunc audite de resurrectione corpoꝝ

ñ me: sed dm̄ locum̄ ꝓpt̄ eos q̄ resurre
xer̄. surgendo a morte. iherendo utę. cui
utę. q̄ ñ nouit mortē. q̄r ñ nouit mortē.
qa nescit mutabilitatē. q̄r nescit mutabi
litatem. qa uita ē ī semetipsa. ⁊ fert potestatē
uedit ei et iudiciū facere. qa filius hoīs ē. q̄s
uedit ei potestatē ⁊ iudiciū face. q̄a uenit
hora. ñ addit et nc̄ ē. ō hora q̄dā ultī simua
te ī fine scli. hora aū nc̄ ē. ut resurgant mor
tui. hora ī fine scli. ut resurgant mortui.
Sed resurgant nō in mte. tē in carne. Resur
gant nc̄ ī mte ꝑ ūbū dī. filiū dī. resurgant
tī carne ꝑ ūbū dī carne factū filiū hoīs. sic q̄
eni ad iudiciū uuoz et mortuoz pat̄ ipse uen
tus ē. nec tam recedit a filio pat̄. Quom̄ g̃ ipse
uent̄us ē. qa ñ ipse uidebit̄ in iudicio. Videbit̄
iq̄ ꝑ pupugerūt. forma illa erit iudex. q̄ steti
sub iudice. Illa iudicabit̄ q̄ iudicata ē. Judicata
eni ē iniq. iudicabit iustē. Venet g̃ forma ſua. ⁊
ipsa apparebit. et eni forma dī q̄m apparebit
iustis et iniq̄s. Nā si iudiciū ñ fieret. ñ iniq̄ solo
rum̄ iustos. appareret et tāq̄ā iustis forma dī. q̄a
iudiciū fit̄m ē iustoz et iniq̄z. nec licet ut iniq
uideant dm̄. beati eni mundo corde qa ipsi uide
bit dm̄. Tal apparebit iudex. q̄l̄t uideri possit et ab
eis q̄s coronatus ē. ⁊ ab eis q̄s damnatus ē. forma g̃
ſua uidebit̄. occulta erit forma dī. Occulte erit
in ſuo filiū dī. et apparebit filius hominis. qa
potestatē dedit ei et iudiciū facere. quia filius
hoīs ē. & qa ipse solus apparebit ī forma ſua. Pat̄
aū ñ apparebit. qa nē ē idut forma ſua. Ideo supius
ait. pat̄ ñ iudicat quēquā. s. ꝺoē iudiciū dedit filio.
Bene g̃ dilatū ē. ut ipse eet expositor. q̄ propositi
tor. Supius eni occultū erat. nc̄ iā ut aR bitror
manifestatū ē. qa dedit ei potestatē ⁊ iudiciū fa
ce. qa pat̄ ñ iudicat quēquā sed oē iudiciū dedit
filio. Qa iudiciū p illā formā fuit ū ē. quā ñ bt
pat̄. Et q̄le iudiciū. nolite mirari hoc. qa uenit
hora. ñ ea q̄ nc̄ ē. ut resurgant aīe. s. ⁊ q̄ futa ē
ut surgant corpora. Expssiu hoc dicat. in ca
lūnā hereticē negator resurrectionis corporis ñ
iuenat. qua qua ia intellectu elucescat. Cui su
piu dictū eet uenit hora. addidit et nc̄ ē. Modo
aū uenit hora ⁊ ñ addidit ⁊ nc̄ ē. Tam os ansas. os
clauicule calūniaz. os nodos laqoz apta uenta
re dīrupat. Nolite mirari hoc. qa uenit hora ī q̄
os q̄ monumtis sc̄t. Sed euidentius. q̄d expssius.
Corpora s̄ ī monumtis. aīe ñ s̄ ī monumtis. nec
iustoz. nec iniq̄z. Iusti aīa in sinu abrahe suit.
iniqui aīa ap̄ in feros torq̄bat. In monumto. nec
illa. nec illa. Supius q̄do aut. uenit hora ⁊ nc̄ est.
obsecro intendite. Nosti fris qa ad panē uenitis
cū labore puenit̄. q̄nto magis ad panē mnis. Cū
labore stratis & auditis sed nos cū maiore stam.

et loq̄n. Si laboram̄ ꝓpt̄ uos. cū laborare ñ debeatis. ꝓpt̄
eos dē uos. Supius q̄ cū diceret. uenit hora. & ad erit.
et nc̄ ē. quid subiecit. quando mortui audient uocē filii
dī. & q̄ audierint uiuent. Non dixit os mortui audient.
et q̄ audierūt uiuent. Mortuos eni. iniq̄s uolebat intelligi;
Et niq̄d os iniq obaudiunt euāgelio. Apte dic apls sed
nos obediunt euāgelio. Tam̄ q̄ audiunt uiuent. Quia omes
qui obediunt euāgelio. transient ad uitā eternā p fidē. Non tam
omes obediunt et hoc. nc̄ ē. Ad uō in fine os q̄ sc̄ī monumtis.
hoc ē iusti. ⁊ iusti. Audient uocē ei et p̄cedent. Quom̄ uolunt
dicere et uiuent. Omes eni p̄cedent. sed ñ omes uiuent. In eo q̄ ppe
q̄ sup̄ dic. & q̄ audierint uiuent. et in ipsa obaudītione uitā
eternā intelligi uolunt. & beatū. quia ñ omes habebit̄ q̄ de mo
numtis p̄cedent. Iam ergo et commoratione monumentoz
et expssione p̄cessionis de monumtis. apte intelligim̄ corpoz
resurrectione. Audient omes uocē ei et p̄cedent. Et ubi iudiciū
si os audient et os p̄cedent. Si omes audient et os p̄cedent. q̄si
totū cfusū ē. nichil uideo discretū. Certe accepisti potestatē iudi
candi. qua filius hoīs es. Ecce adest in iudicio. resurgent cor
pora. de ipso iudicio dic aliquid. hoc ē. de discretione ⁊ malo
et bonoz. Et hoc audi. Qui bene fecer̄ in resurrectione uitę. q̄
male egerunt. in resurrectione iudicii. Supius eū de resurrectione
mtuū et animarū loqueretur. nūq̄d fecit discretionē. Sed omes q̄
audient uiuent. q̄ obaudiendo uiuent. Ad ure surgendo et p̄cedendo
de monumtis. ñ os ad uitā eternā ibunt. sed q̄ bene fecer̄. Qui aū male.
ad iudiciū. hic ū iudiciū. ꝓpponā posui. et erit diremptio. et ñ q̄l̄t in ē.
Sā et m̄ separam̄. ñ locis sed moribus. affectibus. desiderijs. fide. spe. cari
tate. Simul eni cū iniquis unum̄. s. ñ una uita ē oīū. ī occulto durumi
m̄. ī occulto separam̄. Quom̄ grana ī area. ñ q̄m̄ g̃na ī horreo. Et sepa
rant̄ g̃na ī area. et miscent̄. Separant̄ cū apalea expoliant̄. miscent̄
qa ñdū uentilant̄. Tē apta erit separatio. Sic mortui. sic & utę. Sic
sapientię. ita et corpoz. Eunt q̄ bene fecer̄ unere cū anglis dī.
q̄ male egerūt. torq̄ri cū diabolo et anglis ei. et in siet forma ſua.
Ad hoc eni ꝑtinebat̄. ut faciat iudiciū. Post iudiciū. q̄ret hunc
ducet secū corpus cui caput est. et offerret regnū dō. Tunc pla
ne uidebitur forma illa dī. que ñ potuit uideri ab iniq̄s. q̄z iusti
oni forma serui exhibenda erat. Dicit et alibi sic. Ibūt isti in am
bustionē eternā de q̄b dā similis. Iusti aut in uitā eternā. de qua alio
loco dic. Hec ē aut̄ uita eterna. ut cognoscant te unū uerū dm̄.
et quē misisti ihm̄ xp̄m. Tunc ibi apparebit. qui cū i forma dei eet
non rapinā arbitratus est eē equalē dō. Te se ostendet q̄m se di
lectoribus suis ostensurū p̄misit. q̄ eni diligit me ait. mandata mea
custodit. & q̄ diligit me. diliget a patre meo et ego diligā eū et
ostendam me ipsum illi. Quib loq̄bat. p̄sens eis erat. Sed formā
ſui uidebant. formā aū dei non uidebant. Ad iumtū ad stabulū duce
bant curandi. sed sanandi uidebit. qa ostendā inq̄t me ipsum illis. Quo
ostendit eq̄l̄t pat̄. cū dicit philippo. q̄ me uidet. uidet et patrem meū.
non possum ego a me face q̄quā. sic audio iudico. et iudiciū meū iustū
est. Et q̄ illi dicturi eram̄. si tu iudicabis. et pat̄ non iudicabit. qa ome
iudiciū dedit filio. non g̃ sedm̄ iudicabis. Aiet. Non possum ego a
me ipso facere quicquā. sicut audio iudico. et iustū est iudiciū meū.
Quia non quero uoluntatem meā. sed uoluntatem ei q̄ misit me. Certe
filius q̄s uult uiuificat. non q̄rit uoluntatem suā. s. ⁊ uoluntatem ei qui
misit eū. Non meā. non ꝓpt̄. nō meā. ñ filii hoīs. Non meā. que resistat
deo. Faciunt hoīes uoluntatem suā non dī. q̄do faciunt quod uolunt.

ñ qđ iubet dñs. Qđo aũt ista faciunt q̃ uolunt. ut tm̃ scĩ. uolun
tatẽ suã. quãuis qđ uolunt faciunt. Volens fac quod iuberis.
aũq; ita et hoc faciẽs quod iubris. et ñ uoluntatẽ tuã facies. sed
iubentis. Quid ergo. sicut audio ita iudico. audit filius. et
demonstrat. et pat̃ et uidet filiũ patrẽ facientẽ. et ista distulerant.
paulo enucleatius q̃ uobis q̃actare. si tẽp nob̃ p hãc lectionẽ et
ures remansissent. Sic dicã me posse adhuc loq. forte no audi
re iã ñ potestis. Jtẽ forte audituate audiendi dicentis possum. Me
lius ẽ g̃ ut ego infirmitatẽ meã fatear. quia iã fatigat loqui iã non
possũ. quã ut uobis iam bene satiatis. adhuc infundam qđ ñ
bene digeratis. Proinde hũuis p̃missionis qua ad hodiernũ tẽ
pus supẽrt distuleram. tenete me ad utilitatẽ dñi in crastino
debitorem.

vic^m

Explicit omt. vicesima tertia.

Ideo quod scriptum ẽ. Post hec abiit ihs trans ma
re galilee. quod est tyberiadis. Vq̃ ad id quod aut
Illi ergo homines cum uidissent quod fecerat signum.
ideſt de quinq; panib; et duob; piscib; dicebant.
quia hic est uere pp̃ha qui uenit in mundum.

Legenda dñica iiij. deq̃dr.

Incipit omt. vicesima iiij.

TRACTATVS LAQVEOLI

NR ihs xp̃s. sunt quidẽ di
uina opera. et ad intellegen
dum diñ. de uisibilib; ad
monent humanam mtẽ. Quia enĩ illeñ
ẽ talis substantie. que uideri oculis pos
sit. et miracula eius quib; totum mun
dum regit. uniuersãq; creaturã ad min
istrat. assiduitate uiluerunt. Jta ut pene
nemo dignetur attendere opa dĩ mira et
stupendã in quolibet seminis grano. se
cundũ ipsam suã miam seruauit sibi que
dam que faceret oportuno tẽpore. p̃ter
usitatũ cursum orig̃ineq; nature. ut ñ
maiora. sed insolita modo stupererent.
quib; cotidiana uiluerant. Maius enim
miraculum fit gubernatio totius mundi.
quã saturatio quinq; miliũ hominũ de
quinq; panib; et tamen hoc nemo miratur.
Illud miratur homines. non quia maius ẽ.
sed quia rarum ẽ. Quis enĩ et nunc pascit
uniuersum mundũ. nisi ille qui de pau
cis granis segetes creat. Fecit g̃ quomodo
dicis. Vnde enim multiplicat de paucis gra
nis segetes. nisi manib; suis multiplicatis
quinq; panes. Potestas enĩ erat in manu
b; xp̃i. Panes aũt illi quinq; quasi semi
na erant. non quidẽ tenue mandata. sed
ab eo qui terram fecit multiplicata. Hoc
ergo ad motũ est sensib; quo erigeretur
mens. et exhibitum oculis. ubi exerce
retur intellectus. Vt inuisibilem dñm
p̃ uisibilia opera miraretur. et erecti ad
fidem. et purgati p̃ fidem. etiã ipsum

L ec scã euglĩ sec dm Iohẽ.
Inillo tẽpr Abiit ihs trans ma
re galilee qđ est tyberiadis.
z Relig. Omĺ ẽa aũg ep̃s.

Ad ipsius creaturã adin
telligendã dam

vi. c^m

inuisibilĩ uideret superexcelsus. quem de rebus uisi
bilib; inuisibilem nosceremus. Nec tm̃ sufficie
bat inuitere miraculis xp̃i. interrogem ipsa
miracula. quid nobis loquantur de xp̃o. Habẽt
enĩ si intellegantur linguã suã. Nam quia ipse
xp̃s uerbum dĩ est. etiã factũ uerbi. uerbũ no
bis ẽ. Hoc ergo miraculum sicut audiuimus
quã magnum sit. queramus etiã quã p̃fundum sit.
Non tantũ eius superficiem delectet. sed etiã altitu
dinem p̃scrutemur. Habet enĩ aliquid intus
hoc quod miramur foris. Vidimus. expectamus magnũ quid dãdo. p̃clarum quid dãdo. di
no diuinũ. qđ fieri nisi a deo non possit. Laudas
uimus de facto factorem. sed quẽadmodum
si litteras pulchras alicubi inspiceremus. et
nob̃ sufficeret laudare scriptoris articulum.
qm̃ eas paries equales. decoras q; fecit. nisi
etiã legeremus. quid nobis pulchras indicaueri
ta factum hoc qui tantum inspicit. delectatur
pulchritudine facti. ut admiraret artificem
qui aũt intellegit. quasi legit. Aliter enĩ uidet
pictura. aliter uidentẽ litteras. Picturam cum ui
deris. hoc ẽ totum uidisse. Laudasse. Litteras
cum uideris. non ẽ hoc totum. qm̃ cõmoneris
et legere. Et enĩ dicas cum uideris litteras. si
forte non eas nosti legere. Quid putamus esse
quod scriptum est. Interrogas quid sit. cum uideas aliquid. Aliud tibi demonstraturus ẽ
a quo queris agnoscere qđ uidisti. Alios ille
oculos habet. alios tu. Nonne similiter apices ui
detis. sed non similiter signa cognoscetis. Tu
uidet. et laudas. Ille uidet. laudat. legit
et intellegit. Quia ergo uidimus. quia lau
damus. Legamus. et intellegamus. Dñs in
monte. Multo magis intellegamus quia
dñs in monte. uerbum ẽ in alto. Prouidẽ
quasi humiliter tacet. quod in monte factum ẽ.
nec transeunter pretereundũ est. sed suspicien
dum. Turbas uidit. esurientes agnouit. mi
sericorditer pauit. non solũm p̃ bonitate. uerũ
etiã p̃ potestate. Quid enĩ sola p̃ esset bonitas. ubi non erat panis. unde turba esurientes
pasceretur. nisi bonitati ad esset potestas. ita
na illa turba. et esuriens remaneret. Denique
et discipuli erant cum dño infame. et ipsi tur
bas uolebant pascere ut non remanerent in
anes. sed unde pascerent non habebant. In
terrogauit dñs. unde emerentur panes ad
turbas pascendas. Et aut scriptura. hoc aũt
dicebat tẽptans eum. discipm scilicet phili
pum quẽ interrogauerat. Ipse aũt sciebat qđ

ēet facturus · Cui ergo bono tēptabat · nisi qa
ignorantiā discipli demonstrabat · Et forte
in demonstratione ignorantię discipuli · ali
quid significauit · Apparebit ergo · cum ipsū
sacrāmtum de quinq; panib; cęperit nob loq;
et quid significet indicare · Ibi enī uidebimū
quare dñs in hoc facto · ignorantiā discipli
uoluit introgando qđ sciebat ostendere ·
Nam interrogamus aliquando qđ nesciam · au
aliqs sm
frigat ꝙ
aut uolentes ut discamus · Aliquando inter
rogamus qđ scimus · sicut uolentes utrum et
ille sciat quem interrogamus · Vtrumq; hoc
nouerat dñs · Et quod interrogabat sciebat ꝙ
facturus enī ēet ipse nouerat · & hoc nescire
phylippum sciebat simulī · Quare magꝰ int
rogabat · nisi qa illius ignorantiam demonstra
bat · Et hoc quare fecerit ut dixi · post intelle
gemus · ℣ ANDREAS ait · Est hic puer qđam ℣
qhabet qnque panes et duos pisces · sed hęc ℣
qđ sunt ad tantos · Cum dixisset phylippus ℣
interrogat · ducentoꝝ denariorꝝ panes nō suffi ℣
cere · qb; tanta illa turba reficerentur · erat ℣
ibi qđam puer portans qnque panes hordeacios ℣
& duos pisces · Et ait ihs · facite homines dis ℣
cūbere · Erat aūt ibi multū fenum · & discubu ℣
erunt ferme quinque milia hominū · Acce ℣
pit aūt dñs ihs panes · grās egit · iussit · fracti ℣
sunt panes · positi ante discumbentes · Non
iam quinque panes · sed qđ ad ipsam pertinet
rat · q; auctū erat · Et de piscibus quantū suf
ficiebat · Parū est illā turbā fuisse sānatam ·
etiam fragmēta resederunt · & ipsa colligi iussa
sunt ne perirent · Et impleuerunt duodecim
cophynos fragmētoꝝ · Breuiter ut currimus ·
Quinq; panes intellegunt · quinq; libri Moysi ·
merito non tritici · sed hordeacei · quia ad uc
tus testamētū pertinent · Nostis aūt hordeū ita
creatū · ut ad medullā eius uix perueniat · Ve
stit enī eadē medulla tegmine palee · & ipsa
palea tenax et inhęrens · ut cū labore exuat ·
Alis est littera ueteris testamēti · uestita tegmi
nib; carnaliū sacramētoꝝ · Sed si ad eius medu
lam perueniat · pascat · & saturet · Ferebat ergo q đā
puer quinq; panes · et duos · Si quęramus qui
fuerit puer iste · forte popls isti erat · sensu pu
erili · portabat nec manducabat · Illa enī quę
portabat · clausa honerabat · apta pascebant ·
Duo aūt pisces · uno enī nob significant · duas il
las inuctī testamēto psonas sublimes · quę un
gebant ad poplm sēificandum et regendum ·
sacerdotis · & regis · Et ipse in mysterio ueni

aliquando · Qui pillas significabatur · uenit
aliquando; qui p medullam hordei ostende
batur · p paleam uero hordei occultabat · Veni
ipse unus · utranq; psonam in se portans · sa
cerdotis et regis · Sacerdotis p uictimam ·
quam se ipsum optulit p nob deo · Regis · qa
regnū abeo · & aperiunt quę clausa portaban
tur · Gras illi · Impleuit ipse · quod puerus
testamēti p mittebatur · Et frangi iussit pa
nes · frangendo multiplicati sunt · nichil uę
rius · Quinq; enī libri moysi · quā multos libro
cum exponuntur tāquā frangendo i dest dis
serendo fecerunt · Sed qa in illo hordeo igno
rantia primi popli tegebat · de quo primo
popto ductum ē · Quamdiu legitur moyses ·
uelamen supra corda eoꝝ positum ē · Nondum
enī ablatū erat uelamen · qa nondū uenerat
xps · Nondum uelū templi fuerat illo incruce
penderet consertum · Quia ergo ignorantia p
erat in lege; propterea tēporo illa oīa · ignoran
tia discipuli demonstrabat · Nichil igit uacat ·
Omia innuunt · & intellectorem requirunt ·
Nam et ipse numerus pasti popli · poplm signi
ficabat sub lege constitutum · Cur enī quinq;
milia erant · nisi qa sub lege erant · quę lex qn
q; libri moysi explicatur · Vnde et quinq; illi
porticib; languidi p dicebant · non sanabant ·
Ille aūt ibi cum aut languidi · qui hic turbas
de quinq; panib; pauit · Nā et sup fenū discū
bebant · carnali ergo sapiebant · & incarna
li b; quiescebant · Omis enī caro fenū · Quę ergo
aūt illa fragmēta · nisi quę pp̄ nō potuit mandu
cari · Intellegunt ergo quędā secretiora intelle
genti · quę multitudo non potest capere · Quid
ergo restat · nisi ut secretiora intellegentię · q;
non potest capere multitudo · illis credantur
qui doneisunt · & alios docere sic erant apti ·
Vnde et duodecim cophyni impleti sunt · Factū
est hoc & mirabiliter · quia magnum · factū ē
et utiliter · quia spiritaliter factū est · Q tunc ui
deri · admiratus est · no enī nimiram cū audim · fac
tū ē enī ut illi uidēt · Scriptū ē aūt · ut nos
audiremus · Q̄ in illis oculis aliquem hoc ino
bis fides · Cernim q pp animo · qđ oculis non po
tuim; · & p illis sumus · qm de nob dictū
ē · beati qui uident & credunt · Ad do aūt · qa
forte & intellexim; qđ illa turba nō intellex · Et
uere no pasti sum; · qa medullā hordei puem
re potuim; · Venię homines illi qui deū hoc ·
qđ putauer; · Illi unquod homines cū uidissent ℣
quod fecerat signū · dicebant · quia hic ē uere ℣

ꝓpha· forte adhuc ido ꝓphamxp̃m puta
bant· qa sup fenũ discũbebant· Erat autem
ille dñs ꝓphay· umpletor ꝓphay· sc̃ificator
ꝓphay; Sed & ꝓpha· Nã & mor si dicht̃ est·
suscitabo eis ꝓphamsimilẽ tui· Similẽ scd̃m
carnẽ· nscd̃m maiestatẽ· Et de ipso xpo·
illã dñu ꝓmissionẽ habent intellectum· in
actibꝫ aptoꝝ exponit̃ & legit̃· Et ipse dñs
dese ait· Nonẽ ꝓpha sine honore· nisi inpa
tria sua· Ꝓpha dñs· & uerbũ di dñs· et in
nullus ꝓpha sine uerbo di ꝓphat· Cũ ꝓphis
uerbum di· & ꝓpha uerbũ di· Meruerut
priora tpa ꝓphas afflatos & implctos uerbo
ei· meruimus nos ꝓphamipsum uerbũ di·
Sic aũt ꝓpha xp̃c et dñs ꝓphay· sicut angls &·
& dñs anglorꝫ· Nã et ipse dictus ẽ magni con
silii angls· Veruntn alibi qo dic ꝓpha· Qa
nlegatus· neq; angls· sed ueniens sal̃uos fec̃
eos· Idest· ao sal̃uos faciendos eos· nonmit
tet legatũ· nmittet anglm· sed uenit & ipse·
Quis ueniet· Et ipse angls· Certe npanglm· Ni
si qa iste sic angls· ut etiã dñs anglorꝫ· Et enũ
angli· latine nuncii sunt· Si xp̃s nichil an
nuntiaret· angls nduceret̃· Si xp̃s nichil ꝓ
pharet· ꝓpha non duceretur· Exhortatus est
nos ao fidem· & ao capescendã uitã ẽtnã· Ali
qo p̃sens annuntiauit· aliqo futurũ p̃dixit·
Ideo qd p̃sens annuntiauit· angls erat· Ideo
quod futurum p̃dix̃· ꝓpha erat· Ideo quod
uerbũ di caro factũ ẽ· & anglorꝫ· & ꝓphay
dominus erat·

Explicit omt· xxiiij·

Incipit omt· xxv· ſ· nouissimo die

ABeo quod scriptum est· ihs ergo
cum cognouisset quia uenturi
erant ut raperent eum· Vq; aud q;
ait· Vtoĩs quid & filiũ & credat in
eum· habeat uitã ẽtnã· ꝛ· resuscitabo eũ

Esternã ex euangl̃o

Lectionem· Ista est hodierna que
sequitur· unde hodiernus sermo debetur·
Facto illo miraculo ubi quinq; milia hominũ
de quinq; panibꝫ pauit ihs· cũ uã ãmirate es
sent turbe· et cũ magnũ ꝓphamdicerent q
uenit in mundum· seqt̃ hoc· Jhs ergo cum
cognouisset qa uenturi erant ut raperent eũ· &
facerent cũ regẽ· fugit uterum in montẽ ipse
solus· Dat̃ ergo intelligi· quod dñs cum sederet
in monte cũ discipulis suis· & uidisset turbas
ad se uenientes· descenderat de monte· et ar
ta inferiora loca turbas pauerat· Nã quom
fieri potest ut rursus illuc fugeret· nisi ante
de monte descenderet· Significatur ergo
aliqd qd dñs de alto descendit· ad pascendã
turbas· pauit· & ascendit· Quare autem
ascendit· Cũ cognouisset· et qd eum uellent
rapere & regem facere· Quid enĩ· Nonerat rex
qum ebat fieri rex· Erat omino· Nec talis
rex qab hominibꝫ fieret· sed talis qui homi
nibꝫ regnũ daret· Nũqd forte & hic aliqd
significat nob ihs· cuius facta uerba sum· Er
go in hoc qd uoluer̃ eũ rapere· & regẽ facere
& ꝓpt̃ hoc fugit in monte ipse solus· hoc in
illo factũ tacẽ· nichil loquit̃· nisi hil signi
ficat· Sn forte hoc erat rapere eũ· p uenire
uelle tempꝰ regni eius· et enĩ uenerat modo n̄
ia regnare· Quomo regnaturus est· in eo q
dicimus ao uenerat regnũ suũ· Sẽ ꝙ qdẽ ill
cum patre regnat· secundum qd ẽ filius di
uerbũ di· uerbum ꝙd facta sunt omia· Pre
terierunt aũt ꝓphe regnum eius· etiã scd̃m
id qd homo factus ẽ xp̃s· et fec̃ fideles suos
xp̃ianos· Erit enĩ regnũ xp̃ianorꝫ· qd mo
do colligit̃· qd modo cõparatur· qõ modo e
mittur sanguine xp̃i· Erit aliquando ma
nifestũ regnũ eius· quando erit apta claritã
scorꝫ eius· post iudiciũ ab eo factũ· Qõ iudi
cũ supra ipse dix̃· qõ filius hominis factu
rus sit· De equo regno etiã apls dic̃· cũ red
ierit regnũ dõ & patri· Vnde etiã ipse· Ve
nite benedicti patris mei· percipite regnum
qõ uob p̃paratum ẽ ab origine mundi· Dis
puli aũt & turbe credentes in eũ· putauer̃
illũ sic uenisse ut iã regnaret· hoc ẽ· uelle rã
pere et regẽ facere· preuenire uelle tẽp̃ eius
quod ipse apud se occultabat· ut oportune
p̃deret· & oportune in fine seti declararet·
Nã ut nouerius qa cũ regẽ uolebant facere· id
ante uenire· etiã habere manifestum xp̃i re
gnũ· quẽ primũ oportebat iudicari· & de
inde iudicare· ubi crucifixus ẽ· et illi qui illũ
spabant· spẽ resurrectionis ei p̃diderant·
Resurgens a mortuis· inuenit inde duos cum
desperatione sibi sermocinantes· & cum ge
mitu que gesta fuerant colloquentes· et
apparens eis uelut incognitus· cũ eoꝝ oculi
tenerentur· ne eum agnoscerent· sermonem
tractantibꝫ nuscuit· Actilli narrantes cui
de sermocinarent· dixer̃· qd ille magnus
ꝓpha in factis et dictis opc̃us ẽt ap̃d
by sac̃dotũ· & nos inquit spabam⁹ qd ipse et
redẽtio isrl· Reste spabatis· uerũ spabatis
nullo ẽ redẽtio isrl· Sed qd festinatis· rape

uultus · Illuc etiam indicat nobis hunc sensum · qa cū ab eo quererent discipli de fine · dixer̄ ei · Si hoc tēpore p̄sentaberis · & quando regnū isr̄l̄ ā enī ēe cupiebant · iāuolebant · hoc ē rapere uel le · & regē facere · Sed ait discaptis · qa adhuc solus ascensurus erat · Non é inqd ūr̄m scire tē pora uel mōta · quę pat̄ posuit in sua potestate · sed accipietis uirtutē exalto · spūs scī sup uenientē in uobis · & eritis mihi testes in ie rusalē · et in uudea et samaria · 7 usq; ī fines terr̄e · Vultus ut iā exhibeā regnū · prius colligā qđ exhi beā · Attitudinē amatis · & altitudinē ad ipi scimini · sed phumilitatē mē seqmini · Sic de illo etiā p̄dictum ē · Et gregatio poptoꝝ circūda bit te · & ppt̄ hanc in altum regredere · id̄ ut circumdet te congregatio poptoꝝ · ut multos colligas regrēdere in altum · Sic fecit · pauit · & ascendit · Quare aut̄ ductū ē fugit · neq; enī uere si nollet teneretur · si nollet rapet̄ · qsi nollet nec agnoscere t̄ · Nam ut nouertis hoc mystice factū non ex necessitate · sed ex significante dispo sitione · modo inconsequentia uidebitis · qa ei dē turb̄ q ēū querebant apparuit · & cū eis loquens · multa illis dixit · multa de pane cęlesti disputāū · Nonne cum ipsis de pane disputans erat · a quibus ne teneretur an fugerat · Non ergo & tunc p̄otat agere ut non ab eis cōprehendēretur · quē āmodū postea quando cū eis loquebat̄ · Aliquid ergo significauit fugiendo · Quid est fugit · non potuit intellegi altitudo eius · Quic qđ enī non intellexeris · fugit mē dicas · Ergo fugit in monte ipse solus · primo genitus a mortuis ascendit super oms cęlos · et interpellans p nob · Intra illo sursū posito · solo sācdote magno · qui intrauit intiora uel · foris popto constituto · hunc enī sacerdō ille in lege ueteri significabat · q hoc semel in anno fa ciebat · Illo ergo sursum posito · discipli in nauicula quid patiebantur · Nā illo in altus constituto · nauicula illa ecclam p̄significabat · Si non hoc p̄mo inecta intellegimus q đ illa nauicula pati ebatur · non erant illa significantia · sed simpli cit̄ transeuntia · Si aut̄ uidemus exprimi in ecta ueritatē illarū significationū · manifestū qa facta xp̄i · generaliter locutio · Vtraut̄ sero factū est inqd · descenderunt discipli eius ad mare · et cū ascendissent nauicula · uenerunt transmare in capharnaū · Cito dic̄ finitū · quod postea factū est · Venerunt transmare in capharnaū · et re dit ut exponat quomodo uenerunt · qa p̄sta gnum nauigantes transierunt · Et dū nauiga re t̄ ad eū locū quo eos uenisse iā dic̄ · recapitu lando exponit · et qđ accidert · Tenebr̄ iā facte erant · & n̄ uenerat ad illos ihs · Merito tenebr̄ · qa lux non uenerat · Tenebr̄ iā facte erant · & non uenerat ad illos ihs · Quantū accedit finis mundi · crescunt errores · crebrescunt tenebr̄ · crescit iniquitas · crescit infidelitas · Lux dēniq; quę caritas apud iohm ipsum euangelistā satis apte q; monstrat̄ · ita ut diceret · qui odit frēm suū in tenebris est · celeberrime extinguit̄ · Cre scunt ur̄ę · & tenebr̄ę odiorū fiat̄ noc̄ · cotidie crescunt · & n̄ dū uenit ihs · Vnde apparet qa crescunt · Qm abundauit iniqtas · refrigescit caritas multoꝝ · Crebrescunt tenebr̄ę · & non dū uenit ihs · Crebrescentib⁹ tenebris · frigescente caritate · abundante iniqtate · ipsi sunt fluctus naue turbantes · Tēpestates et uenti · clamores sunt maledicoꝝ · Inde caritas refrigescat · Inde fluctus augent̄ · & turbat̄ nauis · Vento magno flante mare exsurgebat · tenebr̄ę crescebant · intellegentia minuebat̄ · iniqtas augebatur.

Cum remigassent ergo · quasi stadia uiginti qn q; aut triginta · Interea ambulabant · p̄mouebant · Nec uenti illi et tēpestas & fluctus · & tenebr̄ę id agebant · ut uel nauis non moueretur · ut soluta mergeretur · sed unt̄ illa oīa mala ibat · Et enī qa abundauit iniqtas · & refrigescit caritas multoꝝ · crescunt fluctus · augentur tenebr̄ę · sicut uenti · sed tamen nauis ambulat · Q enī p̄seueraueritis usq; in finē hic sal uus erit · Nec ipse stadioꝝ numerus continendus est · Neq; enī uere posset michi significari qđ dic tum est · Cum remigassent stadia uiginti qnq; aut triginta · tunc ad eos uenit ihs · Sufficeret uiginti quinq; · sufficeret triginta · maxime quia estimantis erat · non affirmantis · Nūquid pericitaret̄ ueritas in estimante si diceret stadia ferme triginta · aut stadia ferme uiginti qnque · sed ex uiginti quinq; fecit triginta · Quę ram̄ numerū uicesimū qntū · unde constant · unde fiunt · De quinario · Quinarius ille numer̄ · ad legem p̄tinet · Ipsi sunt quinq; libri moysi · Ipsi sunt quinq; porticus illi languidō continentes · Ipsi qnq; panes · qnq; milia homi num pascentes · Ergo legē significat numerū ui gintī qnq; · Qm qnq; p̄ qnq; · id est qnqes qnī · fiunt uiginti qnq; · Quadratū quinariū · Sed huic legi ante quā euangl̄m ueniret · de erat p̄ fectio · Perfectio aut̄ in senario numero cōprehendit̄ · ppt̄ea sex diebus dns mundū p̄fecit · Et quinq; ipsa sex multiplicent̄ · ut lex p̄ euangl̄m adimpleat̄ · ut fiant sexies quini · triginta · Ad eos ergo qui

implent legem uenit ihs · Et ille transiit quomodo calcans fluctus · omnes tumores mundi sub pedibus habens · omnes altitudines secli premens · Hoc agitur · quantum addit tempori · & quantum accedet etas secli · Augent in isto mundo tribulationes · augent mala · augent contritiones · exacerbant haec omnia · Ihs transit · calcans fluctus · et tamen tantae sunt tribulationes · ut etiam ipsi qui credidere in ihm · & conant pseuerare usq; in finem · expauescant · ne deficiant · xpo fluctus calcante secli · ambitiones & altitudines deprimente · expauescat xpianus · Nonne haec illis pdicta sunt · Oen to ihu influctib; ambulante timuer · Quomodo xpiani quia uis habentes spem in futuro scto · qm uiderunt deprimi altitudinem secli huius · plerũq; & turbant de contritione rerum humanarum · Apiunt euangltm · apiunt scripturas diuinas · et inuenerunt ibi ista omnia pdicta · qa hoc dns facit deprimi altitudines secli · ut ab omnib; glificetur · Dequo; altitudine pdictum e · Cur tates firmissimas destruet · Et inimici defecer fame; infinem · & cauitates destruxisti · Qd g timetis xpiani · xps loqt · Ego sum nolite timere · Quid haec expauescitis · quid timetis · ego ista pdixi · ego facio · necesse est ut fiant · ego sum nolite timere · Voluer ergo ei accipe innauim · agnoscentes ac gaudentes · secum fecit · & statim fuit nauis ad tram quam ibant · Factus est finis · id terra · De humido ad solidum · de turbato ad firmum · de timere ad finem · Altera die tba quae stabat trans mare unde illi uenerant · uidit qa alia nauicula non erat ibi nisi una · & quia non intro isset cum discipulis suis ihs in nauem · sed soli discipuli eius abissent · Alique uero supuener naues a tyberiade · iuxta locum ubi manducauer panes · gias agentes dno · Cum ergo uidisset turba quia ihs non est ibi neq; discipuli eius · ascender naviculas · & uener in capharnaum quaerentes ihm · In sinuatum e tam illum magnum miraculum · Videns eum qd discipuli soli ascendissent in nauem · et quia nauis alia non erat ibi · uenerunt autem inde · et naues iuxta locum illum ubi manducauerant panem · inqb; cum turbae secutae sunt · Cum discipulis ergo non ascenderat · alia nauis illic non erat · unde subito trans mare factus est ihs · nisi qa sup mare ambulauit · ut miraculum monstraret · Et cum inuenissent eum turbae · Ecce psentat se turbis · aq; b; rapi timuerat · et in montem fugerat · Omino confirmat · & insinuat nob in mysterio dicta esse illa omnia · & facta in magno sacramento · ut aliqd significarent · Ecce ad est ille qui in montem fugerat turba · nonne cum ipsis turbis loqt · modo teneant · modo regem faciant · Et cum inuenissent eum trans mare di

qui post miraculi sacramentum et sermonem infert · ut sicuti pos
test qui pastus sunt · pascant · et quo; satiabat panib;
uentres · satiet sermonib; mentes · Sed si capiunt · & non
si capiunt · sumant qd capiunt · nec fragmenta pereant ·
Loqua. t ergo & audiamus · Respondit ihs & di
xit eis · Amam dico uob · quaeritis me non qa uidistis signa · sed qa manducastis expanib; meis
pt carnem me quaeritis · nppt spm · Qua multi in
querunt ihm · nisi ut illis faciat bene secm tep · Nul
us negotium habet · quaerit intercessionem eius cor · Alius
pmittit a potentiore · fugit ad ecclam · Alius ipse
ipse uenit ad eum apud quem parum valet · Ille sic
Ille sic · Implet cotidie talib; ecclia · Vtx quaerit ihs
ppt ihm · Quaeritis me non qua uidistis signa · sed
manducastis expanib; · Operamini non cibum qui pereat
sed qui pmanet in uitam etnam · Quaeritis me ppt alium
querite me ppt me · Sed ipsum enim insinuat istum cibum
quod insequentib; illucescat · Quem filius hominis
dabit uob · Expectabat credo uterum panes manducare · uterum discumbere · uterum saginari · sed dixerat
cibum nqperit · sed qpmanet in uitam etnam · Quomodo dicitur fuerat illi mulieri samaritanae · Si scires
qpetitat bibere · forsitan postulasset ab eo · & daret tibi aquam uiuam · Cum illa diceret · unde tibi · qm
do qde habes aquam · & puteus altus est ·
samaritana respondit; Si scires qatem petit bibere
tu petisses ab eo · & daret tibi aquam · unde qbibe
rit aplius nsitiet · Nam de hac aqua qbibent · sitiet
iterum · Et gauisa e illa & uoluit accipe quasi non
passura sitim corporis · g labore auriendi fatigabat ·
Sic in hunc modi sermocinationes · pueniat ad
potum spalem · Omino isto modo et hic · Hunc cibum
nqperit · sed qpmanet in uitam etnam · quem filius hois
dabit uob · Hunc enim pater signauit ds · Ste filium hois
nolite sic accipe quasi alios filios hominum · qb; dic
tum est · Filii autem hominum in pte tho ne alay tuay spe
rabunt · Iste filius hominis sequestratus qua dam gra
filius hominis excepta numero hominum · filius ho
minis e · Iste filius hominis & filius die · Iste ho
mina ds e · Alio loco interrogans discipulos an · Quem
me dicunt homines e filium hominis · & illi · Alii
iohm · Alii helian · Alii ieremiam · Aut unum ex pphis ·
Et ille · Vos quem me dicitis esse · Respondit petrus ·
Tu es xpc filius di uiui · Ille se dicent filium hominis ·
petrus eum dixit filium di uiui · Optime ille commendat
qd misericordiam exhibuerat · Ille commendat
qd in claritate pmanebat · Verbum di commendat humi
litatem suam · homo agnoscat claritatem dni sui · Et tu ta
ras · puto qa uis tui e · Humiliauit se ppt nos ·
glorificem illum nos · Non enim filius hominis ppt se
est · sed ppt nos · Ergo erat filius hominis illo mo-

qp & adhuc calcante
tena quam timet

fugierat.

oo · cum uerbum caro factum est · & habitauit
in nob · Ido hunc ds pr signauit · Signare qd ē.
nisi ppriū aliquid ponere ? Hoc est enī signare.
inponere aliqd qd non ē fundatur cū ceteris ·
Signare ē · signū ponere · Cui cūq; rei ponis signū · idō ponis signū · ne cōfusa cū alijs · aut nō
possit agnosci · Pater ergo eū signauit · Qd est signauit ? ppriū quid dā illi dedit · nec ceteris cō
parētur hominib; · Ido de illo dictum est ·
Vnxit te ds ds tuus · oleo exultationis p̄ participib; tuis · Ergo signare qd ē ? Exceptū habere.
Hoc ē p̄ participib; tuis · Itaq; nolūt in qo mē con
tinere qa filius hominis sū · & quaerit amē cibū
qnon perit · sed q p manet in uitā ētnā · Sic enim
filius hominis sū · ut non sim unus ex uob · Sic
sū filius hominis · ut pr ds mē signaret · Qd ē
signaret ? ppriū aliqd michi daret · quo non ē
funderer cum genere humano · sed p me liberarēr
gen humanū · Dixer ergo ad eū · Quid faciemus
ut operēm opa dī ? Dixerat enī illis · operamini
escā non q perit · sed quę p manet in uitā ētnā ·
Quid faciem inquit · Quid obseruandū · hoc p
ceptum implere poterimus ? Respondit ihs &
dixit eis · Hoc ē op dei · ut credatis in eū quem
misit ille · hoc ē q cibum manducare · nō q perit ·
sed q p manet in ētnū · Ut quid paras dentes & ue
trem ? crede & manducasti · Discernitur qdem
ab opib; fides · sic apls dic̄ · Justificari hominem
p fidē sine opib; legis · Et sunt opa quę uidentur bona sine fide xpi · & non sunt bona · qa nō re
feruntr ad eū finē ex quo sunt bona · Finis enī le
gis xps ad iustitiā omni credenti · Ido noluit di
scernere ab ope fidē · sed ipsam fidē dix ee op dī ·
Ipsa ē enī fides quę p dilectionē opat · Nec dixit
hoc ē op urm · sed hoc ē op dī ut credatis in eū q̄m
misit ille · ut q q tat · in dño gl̄etur · Qua ergo
inuitabat eos ad fidem · illi adhuc quaerebant
signa qb; credent · Vide sī nudei signa petunt ·
Dixer ergo ei · Qd ergo tu facis signum · ut uideamus & credamus tibi qd operaris ? Patres nr̄i
qd deq; panib; pasti sunt · Scriptū est hoc q dem ·
sed huic cibo manna de ęlo p ferebant · Dns enī ihs
tale se dicebat · ut se moysi p ponere t · nō enī ausus
est moyses de seducere qd daret cibū non q perit · sz
q p manet in uitam ētnā · Aliqd plus iste p mittebat · quā moyses · p moysen q ppt p mittebatur
regnū · & tra fluens lac et mel · temporalis pax ·
Abundantia filioy · salus corporis · & ētā omnia
tēporalia q dem · in figura tam spiritualia · quę ue
teri hominu · inuēti testamto p mittebant · Adoren
debant & p missa p moysen · & adorendebant pro

missa p xp̄m · Ille plenum uentrem p mittebat in
terra · sed cibū q perit · Iste p mittebat cibū non
q perit · sed q p manet in ētnū · Adtendebant eū
quasi plus p mittentē · et quasi nō uidebant maio
ra facientē · Adtendebant itaq; qualia fecisset
moyses · Adhuc aliqua maiora uolebant fieri
ab eo · qtā magna pollicebat · Qd inquit facis
ut credam tibi ? & ut noueris qa mirabilia illa
huic miraculo cōparabant · & ido quasi minora ista iudicabant quae faciebat ihs · Patres nr̄i
inquit manna manducauer in deserto · Sed
quid ē manna ? forte contemptus · sicut scriptū
ē · Dedit illis panem manducare · Per moysen
patres nr̄i de ęlo panē acceperunt · et nos ducē ē a moyse · operamini cibū q nō perit · Sup mul
tis cibū q non perit · sed qui p manet in uitā ētnā ·
et talia oparis qualia moyses · Panes hordeaceos ille n dedit · sed manna de ęlo · Dixit g̣ 55
eis ihs · Am am dico uob · non moyses dedit uo 55
bis panē de ęlo · sed pr mis dedit uob panem 55
de ęlo · Verus enī panis ē q de ęlo descendit ·
et dat uitā mundo · Verus ergo ille panis ē · qui
dat uitā mundo · Et ipse cibus est · de quo paulo
ante locutus sum · operamini cibū nō q perit · sed q
p manet in uitā ētnā · Ergo et illud manna hoc
significabat · et illa oīa signa mea erant · Si
gna mea dilexistis · qd significabat cōtemptus.
Non q moyses dedit panem de ęlo · ds dat panē.
Sed quē panē ? Forte manna ? Non · sed panē quē
significauit manna · ipsū scilicet dnm nr̄m xp̄m.
Pater mis dat uob panē uerum · Panis enī dī est ·
qui descendit de ęlo · & dat uitā mundo · Dixer 55
ergo ad eum · Dne · sēp da nob panē hunc · Quo 55
modo mulier illa samaritana · cui dictū ē · q
biberit de hac aqua quā ego p mitto · nō sitiet ul
quā · continuo illa sēm corp accipiens · sed tamen carere indigentia uolens · da inqt michi
one de hac aqua · sic et ist · dne · da nob panem
hunc · q nos reficiat · nec deficiat · Dixit aūt eis 55
ihs · Ego sum panis uitę · qui uenit ad me · nō esuriet · 55
& q credit in me non sitiet umquā · Qui uenit 55
ad me · hoc ē qd dat & q credit in me · Et qđ dix
nō esuriet · hoc uult legendū ē · & nō sitiet umquā ·
Utroq; enī illa significatur ētna sanctas · ubi nulla
est egestas · Panē de ęlo desideratis · ante uos ha
betis · & non manducatis · Sed dixi uob qa uidi
stis me · et nō credidistis · Sed non ido ego poptm p
uidi · Numqd enī incredulitas sua fidē dī euacua
uit ? Videe enī qđ sequit · Omne enī qđ dat michi pr · 55
ad me uenit · et eū q uenerit ad me · non eiciam 55
foras · Quale ē illud intus — unde non exit foras ·

pe signa. ve

ad fidem

ymaginē filiū

moyses
mebat
rnaha
ō spūalē

y mana figurabat y.

at infidelitas sua.

magnum penetrale · & dulce secretū · O secretū
sine tedio · sine amarritudine malarū cogitationū ·
sine inpellatione tēptationū & dolor · Nonne
illud secretum ē · quo intrabit ille cui dictum
ē dns · serue bone me intra in gaudiū dñi
tui · Et eā qui uenit ad me non eiciā foras · quia de
scendi de cęlo non ut faciā uoluntatē meam · sed
uoluntatē eius qui misit mē · Ideo q̄ eū qui uenit
ad te non eiciēs foras · qa descendi de cęlo nō facē
uoluntatē tuā · sed uoluntatē ei⁹ qui misit · Ma
gnū sacramētū · Obsecro uos · simul pulsem · exe
at ad nos aliqd qō nos pascat · secdm qō nos delec
tauit · Magnum illud & dulce secretū · Qui uen
it ad me unq̄ · Ad tende · et appende · Qui uenit
ad mē non eiciā foras · Ergo quicunq̄ · non
eiciam foras · Quare · Quia descendi de cęlo nō
ut faciā uoluntatē meā · sed uoluntatē eius qui
misit me · Ipsa est q̄ causa quare nō eiciaf foras eū
qui uenit ad te · qa non uoluntatē tuā descendi
sti facere de cęlo · sed uoluntatē eius qui misit ·
Ipsa · qd q̄ querim⁹ utrum ipsa sit · ipsa ē · ipse lo qr ·
Non enī nob fasest Aliud suspicari quā q lo qtur · q
uenerit ad me non eiciā foras · Et quasi quereret
quare · q̄ non ueni facere uoluntatē meā · sed
uoluntatē ei⁹ q̄ misit me · Timeo ne foras ꝓpter
exierit anima ado · qa superba erat · Immo nō du
bito · Scriptū ē enī · Initiū oīs peccati superbia ·
& initiū superbię hominis · apostatare a deo ·
Scriptū ē · fit mū est · verū ē · Deinde qd de sup
bo dr · mortalū accipio pannis · carnis ꝓgra
uato pondere corporis corruptibilis & tamen
extollentis se et obliuiscenti qa pelle uestitus sit ·
qd ea dicē scriptura · Qd superbi terra & cinis ·
qd superbi · Dicat · qd superbit · Qm in anima sua ꝓ
iecit anima sua · Quid ē ꝓicere · nisi porro eicere ·
hoc ē exire foras · Et enī intrare intro · appetere
intima ē · Proicere intima · foris exire est ·
Intima ꝓicē superbi · intima appetit humilis ·
Superbia cęci sumus · humilitate regrediam ·
Caput enī oīm morboꝝ · superbia ē · Qua cap
oīm peccoꝝ · superbia · Medicus quando egri
tudinē discernit · si curet qd p aliquā causam
factū ē · & ipsā causā qua factum ē nō curet ·
ad tēp⁹ uidet medēri · causa manente · morb⁹
repetitur · Verbi gra · exp̄ssius hoc dicam ·
Humor in corpore · scabiem uel ulcera gignit
in corpore · fit magna febris · & non parua
dolor · Exhibent̄ quędā medicamēta · quę
scabiem cōpescant · & seruore illū ulceris
sedent · & adhibent̄ & p ficiunt · Videf homi
nē q̄ fuit ulcerosus & scabiosus · sanatum ;

Sed qa humor non eiectus ē ille · rursus ad ulc⁹
redit · Cognoscens hoc medicus · purgat humorē ·
& extrahit causā · et nulla ei⁹ ulcera · Vnde ergo
abundat uniqtas ? p superbiam · Cura superbiam ·
& nulla erit uniqtas · Vt ergo causa oīm⁹ mor
boꝝ curaret · id superbia · descendit · & humilis
factus ē filius dei · Qd superbis homo ? filius dei
ꝓpt̄ te humilis factus ē · Puderet te forsitasse imi
tari humilē hominē · saltem imitare humilē
deū · Venit filius dei in hominē · & humilis
factus est · Precipit̄ tibi ut sis humilis · nō tibi p
cipit̄ ut ex homine fias pecus · Ille ds factus ē
homo · tu homo cognosce qa es homo · Tota hu
militas tua ē · ut cognoscas te · Ergo qa humili
tatē docet ds · dixit · Non ueni facere uolun
tatem meā · sed uoluntatē eius qui mē misit ·
Hęc enī cōmendatio humilitatis est · Superba ꝓpr
fac uoluntatē suā · humilitas facit uoluntatē
dei · Ideo qa ad me uenerit · nō eiciā foras · Quare ·
Qa nō ueni facere uoluntatē meā · sed uoluntatē ei⁹
q̄ misit me · Humil⁹ ueni · humilitatē docere ue
ni · magister humilitatis ueni · Qa ad me ueni ·
in corporatā mihi · Qa ad me uenit · humilis sit ·
Qui mihi adhęret · humilis erit · qa nō facit uolun
tatē suā · sed dei · Et ideo nō eiciet̄ foras · qa cū superb⁹
esset · ꝓiectus ē foras · Vide illa uerba cōmen
tari in psalmo · filii aut hominū in tectione
alarū tuarū sperabunt · Vide qd sit intrare intro · Vide
quid sit ad illius ꝓtectionē confugere · Vide
qd sit extra sub uerbera patris currere · Flagel
lat enī omnem filiū quē recipit · Filii aut ho
minū sub tegmine alarū tuarū sperabunt · Et
ē int⁹ · inebriabunt̄ ab ubertate dom⁹ tuę ·
Cum miseris intro · intrantes singuli sui
inebriabunt̄ ab ubertate dom⁹ tuę · & torren
te uoluptatis tuę potabis eos · qm apud te est
fons uitę · Non foris extrahatē · sed int⁹ apud te
ibi fons uitę · Et in lumine tuo uidebim⁹ lu
mē · ꝓtende misericordiam tuā scientibus te · et iustitiā
tuā his qui recto sunt corde · Qui secundū uolunta
tē dei sui · nō querentes sua · sed quę ihū xpi ·
ipsi sunt recti corde · ipsi nō cōmouent̄ pedes ·
Bonus enī ds nisi rectus corde · mei aut unq̄ ille
pene cōmoti sunt pedes · Qua q̄ elatus impera
toribus · pacē peccatoꝝ uidens · Ergo qb⁹ bonus
ē ds · nisi rectis corde · Nā mihi toto corde
displicuit ds · Quare displicuit · Quia de
felicitatē malis · & video mutatē mihi pedes ·
quasi sine causa seruisse deo · Ideo ergo mei pene
cōmoti sunt pedes · qa non fui rectus corde ·
Quid ē ergo rectus corde · sequens uoluntatē

vi · Felx ē ille · Laborat ille · Ille male uiuit · & felx ē · Ille iuste uiuit · & laborat · Non indigneť iuste uiuens · & laborans · untus habeť · qđ felx ille non habeť · Non ergo ut stetur · ñ macereť · non deficiat · Felx ille br aurū unarca · iste dñm inc̄ sciemia · Cōpara nunc aurū et dñm · Arcā & conscientiam · Ille illud habeť qđ perit · & ibi habeť unde pe rit · Iste dñm et eū habeť q perire non potest · & ibi habeť unde auferri non potest · si sit rec tus corde · Et tunc eñ intrat & ñ exit · Ido ille qui dicebat · qm apud te ē fons uite · & non apud nos · ido imitare debem · ut uina mus · Non quasi nob sufficére ut pereamus · non quasi deñs uelle satiari ut aresca mus sed os ad ipsum fontē ponere · ubi aqua ñ defi cit · Qua nō luit suo ē silio bibere adam · & lapsus ē peū qante ceciderat p sup biā · qui calu ē ipsius sup bie ppina uit · Qa ḡ apud te est fons uite · & in lumine tuo uidebimus lumen · ut bibam · intus videamus · Quare eñ inde ciecit est · Audi quare · Non uenit mihi pē sup bie · Ergo ille exiit · cui uenit pes sup bie · Ostende qa ido exiit · Et manus peccor ñ mo ant me · ppt pedem sup bie · Quare hoc dici · Ibi ceciderunt oñs q op añ iniquitatē · Vbi ceci derūt · In ipsa sup biā · Expulsi sunt nec potue runt stare · Si ergo sup bia expulit eos q non potuerunt stare · humilitas intro mittit qui possent in pp etuū stare · Ido eñ ille q dixit · exultabunt ossa humiliata · p dñe · Audītui meo dabis exultationē 7 letitiā · Qđ ē audi tui meo · Audiendo te · felix sum · De uoce tua felix sum · intus audendo felix sum · ido non cado · ido exultabunt ossa humiliata · ido amicus sponsi stat & audit eū · Ido stat · qa audit · Q de interiore fonte bibit · ido stat · Illi q no luerunt de interiore fonte bibere · ibi ceciderunt · expulsi sunt · non potuerunt stare · Doctor itaq humilitatis uenit · ñ facē uoluntatē suā · sed uoluntatē eius q misit eū · Unam ad eū · utrem ad eum · in corporeñ ei · ut nec nos faciamus uoluntatē mām · sz uoluntatē dei · et ñ nos eiciet foras · qa mē bra eius sum · qa caput nr̄m ēt uolunt do cendo humilitatē · Ad extremū ipsū audite ēt ionantē · Venite ad me q laboratis & one rati estis · Tollite iugum eū super uos · & disci te ame qa mitis sum et humilis corde · & eū hoc dicit certus / uenturus regē animab; urīs · unde ñ eiciamini uos foras · qa descendi de

celo non ut faciā uoluntatē meā · sed uoluntatē eius qui misit me · Humilitatē ego do ceo · ad me uenire ñ potest nisi humilis · Non mittit foras nisi sup bia · Quomodo non exci et foras q seruat humilitatē et ñ labiť auertita te · Dicta sunt quanta dici potuer̄ de ab scon dito sensu fr̄is · Satis eñ hic latet sensus · & nescio utrum congruis uerbis ame sit de pro tus & sculptus · Quare ido non eiciat foras quem uenit ad illum · Qa ñ uenit facere uoluntā tē suā · sed uoluntatē eius q misit illū · Hec ē aut unqt uoluntas ei q misit me patris · ut omne quod dedit mihi ñ pdā exeo · Ipse illi uatus est q seruat humilitatē · hoc accipit · Quis seruat humilitatē · longe ē a magistro humilitatis · Ut omne qđ dedit mihi ñ pdā exeo · Sic ñ ē uoluntas in cōspectu patris mr̄i · ut pereat unus de pusillis istis · De tuis ab po test perire · de pusillus mihi perit · Qua ni si fuerimus sic pusillus iste · non intrabimus in re gnum celor̄ · Omne qđ dedit mihi pat̄ · ñ pdā exeo · sed resuscitabo ego eū in nouissimo die · Videt quem amo dñ et hic geminā illā resur rectionē dilunct · quem uenit ad me · modo resur git humilis factus in membris meis · sed resuscita bo illum in nouissimo die secm carnē · Hec est eñ uoluntas patris mei q misit me · ut omis q uidet filium & credat in eū · habeat uitā ēternā · et resuscitabo ego eū in nouissimo die · Supius dixe quando uerbū meū & credit ei q misit me · Modo aut · qui dat filiū & credet in eum · ñ dixe uidet filiū & credit in patrem · Hoc eñ credere in filiū · qđ & in patrē · Qa sic habet pat̄ uitā in semetipso · sic dedit & filio uitā habere in semetipso · ut omis qui det filiū & credit in eū · habeat uitā ēternā · Credendo & transeundo ad uitā · tāquā prima illa re surrectione · Et quia non ē sola · & resuscita bo eū ego in quit in nouissimo die ·

Explicit omelia vicesima v·

BEO Vbi ait ihs · Ego sum panis uiuus qui de celo de scendi · Vq; ad id qđ ait · qui manducat hunc panē uiuet in eternum · Incip̄ omt vicesima vi·

IHO DNS NR IHS XPC S ICVT IN EVGLIO cum legeretur audiuimus · panē se ee dixisset qui de celo descendit · murmurauerunt iudei & dixerunt · nonne hic est ihs filius ioseph cuius nō nouimus patrē & ma trem · quomodo ergo

Legenda fr mūpen recst.

dicit hic quia de celo descendit · Isti apanec de celo longe erant · nec cū esurire nouerant · fauces cordis languidas habebant · aurib⁹ apertū surdi erant · uidebant & ceci stabant · Panis qppe iste · interioris hominis querit esurien⁹ unde alio loco dicit · Beati qui esuriunt & sitiunt iustitiā · qm ipsi saturabunt̄ · Iustitiā uō nob̄ ee xp̄m · paulus apl's dic̄ · hac phoc q esurit hunc panem · esuriat iustitiā · sed iustitiam que de celo · Iustitiā quā dat ds̄ · n̄ quā sibi fac̄ homo · Si en̄ nullā sibi homo faceret iustitiā · non diceret idem apl's de udeis · Ignorantes en̄ dei iustitiā · & suā uolentes constituere · iustitie dei n̄ sunt subiecti · Inde erant isti qui panē de celo descendentē non intellegebant · qa sua iustitia saturati · iustitiā dei n̄ esurieba⁹ ·

Quid ē hoc · iustitia dei & iustitia hominis ·

Iustitia dei hic dicitur · n̄ quā iustus ē ds̄ · sed quā dat homini ds̄ · ut iustus sit homo p̄ om̄ · Que aut̄ erat illoz iustitia · qa de suis uirib⁹ p̄sumebant · & quasi implentes legis · se ipsos ex sua uirtute ducebant · Nemo aut̄ implet legē · nisi quē ad iuuerit gr̄a · idē panis q de celo descendit · Legis en̄ plenitudo · compendio ut ait apl's · caritas ē · Caritas n̄ homini · sed di · Caritas n̄ terre · n̄ celi · sed eius q fecit celū & terrā · Unde ista caritas homini · ipsum audiam⁹ · Caritas unguit dī diffusa ē in cordib⁹ nr̄is · p̄ sp̄m sc̄m qd̄ ē nobis · Daturus ē ergo dn̄s sp̄m sc̄m · dic̄ se panē q de celo descendit · Credam⁹ ut edam⁹ eum · Credere aut̄ in eum · hoc ē manducare panem uiuum · Qui credit in eum · manducat · Inuisibilit̄ sagi natur · qa inuisibilit̄ renascit̄ · Infans intus est · nouus int̄ ē · Ubi no uellat̄ · ibi sanatur ·

Quid g̃ talib⁹ murmurantib⁹ respondit ihs · Nolite murmurare inuicē · Tamq̄ dicens · Eo quare n̄ esuriatis · & ut istum panē non intellegatis · neq; queratis · Nolite murmurare inuicē · Nemo potest uenire ad me · nisi pater qui misit me traxerit eū · Magne gr̄ie cōmendatio · Nemo uenit nisi tractus · Quem trahit · & quem n̄ trahit · Quare illū trahat · & illum non trahat · noli uelle iudicare · si n̄ uis errare · Semel accipe · & intellege · non traheris · ora ut traharis · Quo hic dicim⁹ fi3 · si trahim̄ ad xp̄m · ergo inuiti credimus · ergo uoluntas abhibet̄ · non uoluntas exactat̄ · In trare quisq̄ ad eccl̄am po test no lens · accedere ad altā re po test nolens · accipe sac̄ mentū

potest nolens · credere non potest · nisi uolens ·

Si corpore credet̄ · fieret inuoluntar⁹ · Sed non corpore credit̄ ad iustitiā · & quid sequit̄ · Aplo audi · Corde credit̄ ad iustitiā · Et qd sequit̄ · Oratio aut̄ ē confessio fit ad salutē · De radice cordis surgit ista confessio · Aliquando audis̄ confitentē · & nescis credentē · uocare ē fitentē · & nescis credentē · sed nec debes uocare confitentē · quem iudicari non credentē · Hoc ē en̄ confiteri · dic̄ qd habes in corde · Si aut̄ aliud in corde habes · aliud dicis · loquens non confiteris · Cū ergo in xp̄m corde credat̄ quod nemo unq; fac̄ inuitus · qui aut̄ trahit̄ tā quā inuitus · cogi uidetur ·

Quōmodo istā soluimus questionē · nemo uenit ad me nisi pat̄ qui misit me traxerit eū · Si trahitur ait aliqs · inuit̄ uenit · Si inuitus uenit · nec credit · Si non credit · nec uenit · Non en̄ ad xp̄m ambulando currimus · sed credendo · Nec motu corporis · sed uoluntate cordis accedimus · Ideo illa mulier que fimbriā tetigit · magis tetigit quā turbe que p̄ssit · Ideo dominus dic̄ · Quis me tetigit · Et mirantes discipli dixerunt · Turba te c̄oprimit · & dicis qs me tetigit · Et ille repetiit · Tetigit me aliqs · Illa tangit · turba premit · Quid ē tetigit · nisi credidit · Unde et mulieri illi post resurrectionem dixit · uolentem se mittere ad pedes eius · Noli me tangere · nondum en̄ ascendi ad patrē meū · Quod uid̄s · hoc solū me ee putas · noli me tangere · Qd est · hoc solū me ee putas qd̄ tibi appareo · noli sic credē · hoc ē noli me tangere · non dum en̄ ascendi ad patrē · Tibi n̄ ascendi · nā inde nūquā recessi · Interra non tangebat stantē · & quomodo tangere ad patrē ascendentē · Sic tamen · sic se tangit uoluit · sic tangitur a deis · a q⁹ bene tangitur · Ascendens ad patrē · manens cū patre equalis patri · Inde & hic si aduertis · nemo uenit ad me nisi quē pat traxerit · Nolite cogitare · inuit̄ trahitur animus et amore · Nec timere debem⁹ · nec abhorib⁹ qui uerba ppendunt · & areb⁹ maxime diuinis intellegendis · longe remoti sunt · in hac scriptuarū scārū euangelico uerbo · forsitan reprehendam⁹ · & dicat̄ nobis · Quomodo uoluntate credo si trahor · ego dico · patri ē uoluntate · erui uoluntate traheris · Quid ē trahi uoluntate · delectare incipio & dabit tibi petitionem cordis tui · Est quedā uoluptas cordis · cui panis dulcis ē ille celestis · Porro si potē dicere licuit · trahit sua quēq; uoluptas · n̄ necessitas · sed uoluptas · non obligatio · sed delectatio · Quan

wo fortuus nos dicere debemus · habi hominem
xo hxpm · qui delectatur ueritate · delectatur
beatitudine · delectat iustitia · delectat sēpi
na uita · qđ totū xps est · Jn uero habent corpo
ris sensus uoluptates suas · & animus desert auo
luptatib⁹ suus · Si animus non habet uoluptatē
suas · unde dr · filii aūt hominū sub tegmine ala⁹
tua⁹ spabunt · Jnebriabunt abubertate domus
tuę · et torrente uoluptatis deli cia⁹ tua⁹ potab
eos · Qm apud te ē fons uitę · & in lumine tuo
uidebim⁹ lum · Da amantē · & sciunt quę dico ·
Da desiderantē · da feruentē · da uiuta solitudine
pegrinantē atq⁹ sitientē · & fontē eternę patrię su
spirantē · da talē · & sciat qđ dicā · Si aūt frigido
loquor · quid loquor · Tales erant ish q minucē
murmurabant · Pat inqt quē traxerit · uenit ad
me · Qđ ē aūt pat quē traxerit · ipse xps trahat ·
Quare uolunt dicere pat quē traxerit · si trahendi
sum · a illo trahamur · cui dic quędā quę diligit ·
Post odore unguentoꝝ tuoꝝ curremꝰ · Sed qđ intel
lego uolunt ad ueritatem fis · et quantū possum⁹ ca
piam · Trahit pat ad filiū eos q propter ea credunt in
filiū · qa ei cogitant patrē habe dm · Si enī pater
equalē sibi genuit filiū · 7 qđ cogitat · atq⁹ in fide sua
sentit · 7 ruminat æqualē ee patri · eum quē cre
didit · ipsū trahit pat ad filiū · & Arrius credidit
creaturā · non ei trax pat · qa ñ considerat patrē · q
filiū non credit equalem · Qđ dicis oarrie · qđ he
retice loqueris · qđ ē xps · Non inqt ds uerus ·
sed quē ds uerus fecit · Non te trax pat · Non enī
intellexisti patrē · cuius filiū negas · Aliud co
gitas · ñ ē ipse filius · nec a patre traheris · nec ad
filiū traheris · Aliud ē enī filius · aliud qđ tu di
cis · fortan dicē · Homo solus ē xps · non ē ds · Q
sic credit · ñ ei pat trahit · Quē pat trax · petrum
qđē · 7 uel inqt xps filius dī unus · Non sicut pphā
non sic iohs · non sicut aliqs magnus · sed sicut unus
cus · sic equalis · Tuel xps filius dī unus aut · Vide
qa tractus ē · & a patre tractus ē · Et dns qđ · Bea
tus es symon barriona · qa ñ tibi reuelauit caro &
sanguis · sed pat mꝰ qui in cęlis ē · Jsta reuelatio ·
ipsa ē ad tracho · Ramū unū dē ostendę si ou · & tra
his illā · Nuces puero demonstrant · & trahitur ·
Et qđ curritꝰ · trahitur · Amando trahit · sine lesio
ne trahit corporis · Cordis unculo trahit · Sig
ista quę utt delicias uoluptates q trenas reuelantur ·
amantib⁹ trahunt · qm uerū ē · trahit sua quęq⁹
uoluptas · non trahit reuelatius xpc a patre ·
Quid enī fortius desiderat anima · quā ueritatem ·
Quo audas fauces habere debe & · Vnde optare
ut sanū sit uitus palatum uera iudicandi · nisi
ut manducet et bibat · sapientiā · iustitiā · ueri
tatē · eternitatē · Vbi aūt hoc · ibi melius · uerū
ibi · planius ibi · Nā hic facilius possum⁹ esurire ·
et hoc si bonā spem habemus · quā sanari · Beati
inqt qesuriunt et sitiunt iustitiā · sed hic · qm sa
turabunt · sed ibi · Jdo cū dixisset nemo ad me ue
nit nisi pat qui misit me traxerit eū · qđ subiecit · ss
Ego resuscitabo eū in nouissimo die · Reddo illi q ss
amat · reddo qđ spat · Videbit · qđ adhuc ñ uiden
do credidit · Manducabit · qđ esurit · Saturabit ·
ergo sitit · Vbi · Jn resurrectione mortuorū · qa
ego resuscitabo eū in nouissimo die · Scriptū est
in prophis · & erunt omnes docabiles dī · Quare hoc
dixi ó iudei · pat uó ñ docuit · quo modo me pote
stis agnoscere · Omnis regni illius homines · docabiles
dī erunt · non ab hominib⁹ audient · Et si ab hoīb⁹
audiunt · tamq⁹ intellegunt · unde dat · unde co
ruscat · unus reuelat · Quid facium⁹ homines
forinsec annuntiantes · qđ facio ego modo cū lo
quor · Streptum uerboꝝ ingero auribus uris ·
Nisi ergo reuelet ille qui unus ē · quid dico · aut
quid loquor · Exterior cultor arboris · interior
ē creator · Qui plantat & qui rigat · exterius se
cus opat · hoc facium⁹ nos · Sed neq⁹ q plantat ē ·
aliqđ neq⁹ qui rigat · sed qui incrementū dat ds ·
Hoc ē erunt omnes docabiles dī · Qui omnes · Omnis
qui audiunt a patre & didicit · uenit ad me ·
Videte quomodo trahit pat · Docendo delectat ·
non necessitatē imponendo · Ecce quomodo
trahit · erunt omnes docabiles dī · Traheret dī ē · ois
qui audiunt a patre & didicit · uenit ad me · Tra
here enī · dī est · Qđ igit fis · si omnis qui audiunt
a patre & didicit · ipse uenit ad xpm · xps hic nu
chil docuit · Quid qđ patrē magistrū homines
non uiderūt · filiū uiderunt · filius docebat · sed pat
docebat · Ego cum homo sim quē doceo · quē fis ·
nisi eū qui audit uerbū meū · Si ego cū homo sī · illū
doceo qui audit uerbū meū · illū doce & & pat qui
audit uerbū eius · Si illū doce & pat qui audiunt uer
bū eius · quere qđ sit xps · & inuenies uerbū eius ·
In principio erat uerbū · Non in principio fecit ds
uerbū · quomodo in principio fecit ds cęlū 7 tram ·
Ecce qua non est creatura · Disce trahi ad filiū a pa
tre · doceat te pat · audi uerbum eius · Qđ uerbū
eius inquis audio · Jn principio erat uerbū · Non
factū ē · sed erat · & uerbū erat apud dm · et ds erat
uerbum · Quomodo homines incarne constituti —
audiunt tale uerbū · quia uerbū caro factū ē &
habitauit in nob · Et apposuit hoc ipse · & ostendit
nobis qđ dixerit · Qui audiunt a patre & didicit ·
uenit ad me · ē tunc subiecit quod cogitare possum⁹ ·

non quia patrem uidit quisquam · nisi qui est
ao̅ · hic uidit patr̄e · Quid est quod ait · ego
uidi patrem uos nonuidistis · & tam̄ n̄ ao me
uenitis nisi trahamini a patre · Q̄d ē aut̄ no
bis trahi a patre · nisi discere a patre · Q̄d est
discere a patre · nisi audire a patre · Quid ē audi
re a patre · nisi audire uerbum patris · id me ·
Ne forte ergo cum dico uob̄ om̄is q audiunt a pat
& dicit̄ · dicatis apud uos · sed nūquā uidim̄
patr̄e · quomodo aut̄ discere potuimus a patre ·
Ego a me ipso audire · Non q̄a patr̄e uidit q̄squā · sed
qui ē ado̅ hic uidit patr̄e · Ego nou patr̄e · ab
illo sum · Sed quomodo uerbū ab illo cuius est
uerbū · non sonat & transit · sed q̄d manet & cū
docente & trahit audientē · Ammoneat quod
seq̄t̄ · Am̄ am̄ dico uobis · qui credit in me ha
bet uitā ętnā · Reuelare se uolunt q̄d ēt · Nā cō
pendio dicere potuit · q̄ credit in me habet me ·
Ipse enī xp̄s ueritas dī est et uita ętna · Qui ergo ait
uit in me in q̄d · id in me · & q̄d id in me · habet
me · Q̄d ē aut̄ habere me · habere uitā ętnam ·
Vita ętna mortē assūpsit · Vita ętna mori uolu
it · sed de tuo n̄ de suo · Accepit ate ubi morere
tur p̄te · Abhominib̄ enī carnē assūpsit · sed n̄
more hominū · Nā patr̄e habens in cęlo · ma
tr̄e elegit in terra · Et illic natus sine matre · & hic
sine patre · Assūsit ḡ uita mortē · ut uita occideret
mortem · Nā qui in me credit in q̄d · hꝫ uitā ętnā ·
Non q̄ patet · sed q̄d latet · Vita enī ętna · uerbum
in principio erat apud dm̄ · & dī erat uerbū · Et
uita erat lux hominū · Ipse uita ętna dedit &
carni suscepte uitā ętnā · Mori uenit · sed die ter
tio resurrexit · Int̄ uerbū suscipiens · & carnē resū
gentē · mors media consūpta ē · Ego sū inq̄t pa
nis uiuꝰ · Et unde illi supbiebant · patres in quit
uri manducauer̄ in deserto manna & mortui
sunt · Q̄d ē unde supbitis · manducauer̄ man
na & mortui sunt · Q̄a q̄d uidebant · credebat ·
Q̄d non uidebant · n̄ intellegebant · Ideo patres uri
q̄a similē esti illoꝝ · Nā quantū p̄tinet fīm mei ad
mortē ista uisibilē 7 corporalē · nūq̄d nō n̄ mori
mur · q̄ manducam̄ panē descendentē de cęlo ·
Sic sunt mortui 7 illi · quē ām odū nos sumus mo
riturꝰ · Quantū ad tinet ut dixi ad mortē hui
corporis uisibilē atq; carnalē · Quantū aut̄ pti
net ad illā mortē de qua tr̄e dn̄s · q̄ mortui sunt
patres istoꝝ · manducauit manna et moyses ·
manducauit manna & aaron · manducauit
manna & finees · manducauer̄ ibi multi q̄ dño
placuer̄ · & mortui non sunt · Quare · Q̄a uisi
bilē cibū · spāliū intellexer̄ · spāliū esurierunt ·
spiritalī gustauerunt · ut spiritalī saturarent̄ ·
Nā et nos hodie accipim̄ uisibilē cibū · sed aliud ē
sac̄m̄tū · aliud uirt̄ sacram̄ti · Quā multi de altā
re accipiunt · & moriunt̄ · et accipiendo mori
unt̄ · Vnde dic̄ apls · Iudiciū sibi manducat &
bibit · Non enī buccella dnīca uenenū fuit uide
& tm̄ acceꝑ · & cum acceꝑit · in eū introiuit · sa
uit · Non q̄a malū acceꝑit · sed q̄a bonū male
malus acceꝑit · Vid erit ergo fīs · panē cęlestē spāli
ter manducate · innocentiā ad altare apportate ·
pecca 7 si sunt cotidiana · ut non sint mortifera ·
ante quā ad altare accedatis · attendite q̄d dica
tis · Dimitte nob̄ debita nra · sic et nos dimittim̄
debitorib̄ nr̄is · Si dimittis · dimittet̄ tibi ·
Securus accede · panis ē non uenenū · sed unde si
mittis · Nā si dimittis · mentiris · Et ei mentiris ·
quē n̄ fallis · Mentiri do̅ potes · dm̄ fallere n̄ po
tes · Nouit ille quid agat · intꝰ te uidet · intus te
examinat · intus inspicit · intus uidicat · intus
aut dānat · aut coronat · Patres ḡ istoꝝ · id est
mali patres malorū · infideles patres infidelium ·
murmuratores · patres murmuratorū · Nā de
nullare magis dn̄ offendisse ille populis dicitur
ē · quā contra dm̄ murmurando · Ideo & dns uo
lens eos talium ostendere filios · hinc ad eos ępit ·
Quid murmuratis uinuicē · murmuratores ·
filii murmuratorū · patres uri manna mandu
cauer̄ · & mortui sunt · Non quia ma lū erat
manna · sed q̄a male manducauer̄ · Hic ē panis
q de cęlo descendit · Hunc panē significauit ma
na · hunc panē significat altare dī · Sac̄m̄ta
illa fuer̄ · insignis diuersa sunt · in re quę signi
ficant̄ paria sunt · Aptm audi · Nolo enī uos
ignorare inq̄t fr̄es · q̄a patres mri om̄is sub nube
fuer̄ · 7 om̄is mare transier̄ · & om̄is in moyse
bapti ẓati sunt in nube et in mari · et om̄is eam
dem escā spāle manducauerunt · Spāle utiq;
eandē · corporalē alteri · Quia illi manna
nos aliud · Spāle uō quā nos · sed patres mri ·
non patres illorū · Q̄br nō similē sumus · n̄ q̄br
illi similes fuerunt · & ao inq̄t · Et om̄is
eandē potū spāle biberunt · Aliud illi · aliud
nos · sed specie uisibili · q̄d tam̄ hoc idem signi
ficaret in tanto spāli · Quo m̄ enī eundē potum
spāle bibebant · Bibebant inq̄t de spāli sequen
te petra · petra aut̄ erat xp̄s · Inde panis · inde
potus · Petra xp̄s insignis · uerus xp̄s in uerbo
incarne · Et quomodo biberunt · p̄cussa ęst
de uirga bis · Gemina p̄cussio · duo ligna cru
cis significat · Hic ē ergo panis de cęlo descen
dens · ut si quis ex ipso manducauerit · n̄ mo

riatur. Sed qō ptinet ad uirtutem sacrāmti.
ñ qō ptinet ad uisibile sacrāmtū. Q mandu
cat intꝰ. nonforis. Q manducat incorde. ñ
q̄ mast dentē. Ego sū panis uiuus q de celo
descendi. Jdo uiuus. qa de celo descendi. De
celo descendit 7 manna. Sed manna umbra
erat. iste uerꝰ est. Si quis manducauerit
ex hoc pane. uiuet in ēternū. & panis quē ego
dabo caro mea ē. p mundi uita. Hoc quan
do capit caro? Qō dix panē. carnē. Vocatur
caro. qō ñ capit caro. Et idō magis ñ capit
caro. qa uocatur caro. Hoc enī exhorruerūt
hoc ad se multū ēe dixer̄. hoc ñ posse fieri pu
tauerunt. Caro mea ē ung̃t p mundi uita.
Nolite fideles corpꝰ xp̄i. si corpꝰ xp̄i ēe. ñ neglegant.
fiant corpꝰ xp̄i. si uolunt uiuere de spū xp̄i.
De spū xp̄i ñ uiuit. nisi sit corpus xp̄i. Jntelligi
te fr̄es mei quid dixerī. Homo es & spm habes.
& corpus habes. Spm dico. quē anima uocat.
qua constat qđ homo es. Constas enī ex anima
& corpore. habes itaq; spm̄ uisibilē. corpꝰ ui
sibile. Dic mihi qo ex quo uiuat spūs tuus. uel
ex corpore tuo. an corpus tuū ex spū tuo. Re-
spondit. Omīs quidē. Qui aūt hoc ñ potest re-
spondere. nescio si uiuit. Qđ respondit omīs
quidē. corpꝰ itaq; meū uiuit de spū meo. Vis
ergo & tu uiuere de spū xp̄i? incorpore esto xp̄i.
Nūqd enī corpus meū uiuit de spū tuo? Oēm
uiuit de spū meo. & tuū de tuo. Non potest ui
uere corpꝰ xp̄i. nisi de spū xp̄i. Jnde ē qđ expo
nens a nob apls paulus hunc panē. Vn̄ panis
unꝙ. unū corpꝰ multi sum̄. O sacrāmtū pietatis.
O signū unitatis. O uinculū caritatis. Qui uult
uiuere. habeat ubi uiuat. habeat unde uiuat.
Accedat. credat. incorporet̄. ut uiuificetur. Ne
abhorreat a cōpage mēbrorū. ñ sit putre mēbrū.
qō resecari mereatur. ñ sit dispor tū de quo erube
scatur. Sit pulchrū. sit sanū. sit aptum. habe
at corpori. uiuat dō deō. Nunc laboret in ter-
ra. ut postea uiuat in celo. Litigabant g̃ iudei ad i
uicē dicentes. Quomodo potest hic carnē suā
nob dare ad manducandum? Litigabant itaq;
ad inuicē? qm panē ē cordiꝰ ñ intellegebant.
nec sumere uolebant. Nā qui manducant talē
panē. non litigant ad inuicē. Qm unꝰ panis
unū corpꝰ multi sumus. & p hunc facit dñs u-
nius modi habitare in domo. Qō aūt ad inui
cē litigantes querunt quomodo possit dñs car
nem suā dare ad manducandū. ñ stati audi
unt. sed ad huc es dr̄. Amē amē dico uob. nisi
manducaueritis carnē filii hominis. & bi-
beritis eius sanguinem. non habebitis uitā in
uobis. Quomodo qđē dēt. & quis nā modꝰ sit
manducandū istū panē. ignoratis. Verūtam
nisi manducaueritis carnem filii hominis.
& biberitis eius sanguinē. non habebitis ui
tā in uob. Hæc ñ utriq; cadauerib; sed uiuenti
b; loquebat̄. Vnde ista uitā intellegentes et de
hac re litigarent. Securus ad uinc̄. Qui man
ducat meam carnē & bibit meū sanguinē.
habet uitā ēternā. Hanc g̃ ñ habet. qui istū pa
nē non manducat. nec istū sanguinē bibit.
Nam tēporalē uitā sine illo habere hominē possūt.
ēternā uō oīno ñ possunt. Q g̃ ñ manducat eius
carnē. nec bibit eius sanguinē. non habet in
se uitā. Et q manducat eius carnē. & bibit
eius sanguinē. habet uitā. Ad utriq; aūt re
spondit qđ dixit. ēternā. Non ita ē in hac esca
quā sustentando huius tēporalis uitę causa sumi
mus. Nā qđ non sūserit. ñ uiuet. nec tam q
ēā sūserit. uiuet. Fieri enī potest ut senio. uel
morbo. ut aliquo casu. plurimi et qđ sūserint
moriant̄. Jn hoc uerbo cibo & potu. idest corpo
ris & sanguinis dñi. ñ ita ē. Nā & qđ non sumit.
non habet uitā. & qđ sumit. habet uitā. & hanc
utiq; ēternā. Hunc itaq; cibū 7 potū. societatem
uult intellegi corporis & mēbrorū suorū. q̄d
est sca ecclia. inp̄ destinatus & uocatus. 7 iusti
ficatus & glificatus. scis 7 fidelib; eius. Quorū
primū ia factū ē. id p̄ destinatio. Secūm & ter
tiū. & factū ē. & fit. & fiet. id uocatio & iusti
ficatio. Quartū uō nunc in spē ē. in re aūt fu
turū ē. idest glificatio. Huius rei sacrāmtum.
id unitatis corporis & sanguinis xp̄i. alicubi
cotidie. alicubi certis intꝰ diebus. in dñica
mensa p̄parat̄. & de mīsa dñica sumit̄. Q b; dā
ad uitā. q b; dā ad exitū. Res uō ipsa cuius &
sacrāmtū ē omī homini ad uitā. nulli ad exitū
q cūq; cuius particeps fuerit. Ne aūt putarent
sic mixto cibo & potu p̄mitti uitā ēternā. ut qđ
sumerent. ia ñ corpore morerentur. huic cogi
tationi ē dignat̄ occurrere. Nā cū dixisset q
manducat meā carnē & bibit meū sanguinē
habet uitā ēternā. ē tanquo sub ict & dixit. Et
ego resuscitabo eū in nouissimo die. Vt habeat
uitā rem secūm sp̄m uitā ēternā. in re q̄ q̄ sūpſit
sps suscepit. Qō aūt ad corpꝰ attinet. nec eius
uita ēterna fraudet̄. sed in resurrectione mor tu-
orꝙ nouissimo die. Caro enī mea in q̄ uere ē
cib; & sanguis meus uere ē potus. Cū enī
cibo & potū id appetant homines ut ñ esu
riant. neq; sitiant. hoc uera cit ñ p̄stant

Et q̄ sūpſit corpus & sanguinē xp̄i potest quidē aliquis uita hāc sine eis sumere ꝙ non possit uita ēterna.

nisi iste cibus et potus · qui eos a quibus sumitur · immortales · et incorruptibiles facit · idest societas ipsa scorum · ubi pax erit · et unitas plena atque perfecta · propterea quippe sicut etiam ante nos hoc intellexerunt homines dei · dominus noster ihesus xpus corpus et sanguinem suum in eis rebus commendauit · que ad unum aliquid redigunt ex multis · Namque aliud in unum ex multis granis conficit · aliud in unum ex multis acinis confluit · Denique iam exponit quomodo id faciat quod loquitur · et quid sit manducare corpus eius et sanguinem bibere ·

Qui manducat meam carnem · et bibit meum sanguinem · in me manet et ego in eum · Hoc est ergo manducare illam escam · et illum bibere potum · in xpo manere · et illum manentem in se habere · Ac per hoc qui non manet in xpo · et in quo non manet xpus · procul dubio nec manducat eius carnem · nec bibit eius sanguinem · etiam si tante rei sacramentum · ad iudicium sibi manducet et bibat · Sicut misit me inquit uiuens pater · et ego uiuo propter patrem · et qui manducat me · et ipse uiuit propter me · Non ait sicut manduco patrem · et ego uiuo propter patrem · et qui manducat me · et ipse uiuit propter me · Non enim filius participatione patris fit melior · qui est natus equalis · sicut participatione filii per unitatem corporis eius et sanguinis · quod illa manducatio potatio que significat · nos efficit meliores · Viuimus ergo nos propter ipsum · manducantes eum · idest ipsum accipientes eternam uitam · quam non habebamus ex nobis · Viuit autem ipse · propter patrem missus ab eo ·

Quia semetipsum exinaniuit · factus oboediens usque ad mortem crucis · Si enim secundum id accipimus · uiuo propter patrem · Quod alibi ait · pater maior me est · Sicut enim nos uiuimus propter ipsum qui maior est nobis · hoc ex eo quod missus est factum est · Missio quippe eius · exinanitio sui met ipsius est · et forme seruilis acceptio quod recte intellegitur · seruata etiam filii cum patre equalitate naturae ·

Maior est enim pater homine filio · sed equalem habet deum filium · cum idem ipse sit deus et homo · Dei filius et hominis filius · unus xpus ihesus · In qua sententia si recte accipiuntur · hec uerba ita dixit ·

Sicut misit me pater · et ego uiuens uiuo propter patrem · et qui manducat me · et ipse uiuet propter me · Ac si diceret · ut ego uiuam propter patrem · idest ad illum tamquam ad maiorem referam uitam meam · exinanitio mea fecit in qua me misit · Ut autem quisquam uiuat propter me · participatio facit quia manducat me · Ego itaque humiliatus · uiuo propter patrem · ille rectus · uiuit propter me · Si autem ita dictum est uiuo propter patrem · quia ipse de illo non ille de ipso est · sine detrimento equalitatis dictum est · nec tamen dicendo et qui manducat me ipse uiuet propter me · eandem nostram et suam equalitatem significauit · sed gratiam mediatoris ostendit ·

Hic est panis qui de celo descendit · ut illum manducando uiuamus · quia eternam uitam ex nobis habere non possumus · Non sicut in quid manducauerunt patres uestri manna et mortui sunt · qui manducat hunc panem · uiuet in eternum · Quod ergo illi mortui sunt · ita uult intellegi · ut non uiuant in eternum · Nam temporaliter et hi profecto morientur · qui xpm manducant · sed uiuunt in eternum · quia xpus est uita eterna ·

Explicit omelia vicesima vi ·

ABEO quod scriptum est · Hec dixit in synagoga docens sabbato in capharnaum · Usque ad id quod ait · Ille enim erat traditurus eum cum esset unus ex duodecim ·

Incipit omelia vicesima vii ·

VERBA DNI EX UANGELIO QUE sermonem pristinum consequuntur · audiuimus · Hinc sermo debetur auribus et mentibus uestris · et hodierno diei · non importunus est · Est enim de corpore dni quod dicebat se dare ad manducandum propter uitam eternam · Exposuit autem modum attributionis huius et doni sui · quomodo daret carnem suam manducare dicens ·

Qui manducat carnem meam et bibit sanguinem meum · in me manet et ego in illo · Signum quia manducauit et bibit · hoc est · si manet · et manetur · si habitat · et inhabitatur · si heret ut non deseratur · Hoc ergo nos docuit et ammonuit misticis uerbis · ut simus in eius corpore sub ipso capite in membris eius · edentes carnem eius non relinquentes unitatem eius · Sed qui ad eam plures non intellegendo scandalizati sunt ·

Non enim cogitabant hec audiendo · nisi carnem quod ipsi erant · Apostolus autem dicit · et uerum dicit · Sapere secundum carnem · mors est · Carnem suam dns dat nobis manducare · et sapere tamen secundum carnem mors est · cum de carne sua dicat · quia ibi est uita eterna · Ergo nec carnem debemus sapere secundum carnem · sicut in his uerbis · Multi itaque audientes non ex inimicis · sed ex discipulis eius dixerunt · Durus est hic sermo · quis potest eum audire · Si discipuli durum habuerunt istum sermonem · quid inimici · et tamen sic oportebat ut diceretur · secundum quod non habebant hominibus intellegeretur · Secretum dei intentos debet facere · non aduersos · Isti autem · cito defecerunt · talia loquente dno ihu · non crediderunt aliquid

Ba · iii · Dom iiii · i · q ·

magnum dicentem · & uerbis illis aliquam
gram coopientē · sed put uoluerunt · ita intel
lexerē · & more hominū · qua potent ihs · aut
hoc disponebat ihs · carnem quā induerat ea
uerbum · uidit concalsam distribuere credenti
b⁹ inse · Durus est inquit hic sermo · quis potest
eū audire · Sciens autē ihs apud semetipsum qa
murmurarent de eo discipuli eius · Sic enī apud
se ista dixerunt · ut a illo nō audirentē · Sed ille
qui eos nouerat in se ipsis · audiens apud semet
ipsū · respondit & ait · Hoc uos scandalizat qa
dixi carnēmeā do uob manducare · & sanguinē
meū bibere · hoc uos nēpe scandalizat · Si ergo
uideritis filiū hominis ascendentē ubi erat prius ·
Quid ē hoc · hinc soluit qō illos mouerat · hinc ape
ruit unde fuerant scandalizati · hinc plane si in
tellegerent · Illi enī putabant eū ero gaturū corp⁹
suū · ille autē dixē se ascensurum in celū utiq⁹ inte
grū · Cū uideritis filium hominis ascendentē ubi
erat prius · Certe uel tunc uidebitis · quia nō eo
modo quo putatis erogat corp⁹ · certe ut tunc in
tellegatis · quia gra eius nō consumitur morsib⁹ ·
& ait · Sps est qui uiuificat · caro non pdest quic
quā · Hoc ante quā exponam · ut dns donat il
lud non negligentē pertendū ē · qō ait · Si ergo
uideritis filium hominis ascendentē ubi erat
prius · Filius enī hominis xps ex uirgine maria ·
Ergo filius hominis hic cē cepit interra · ubi car
nē assūsit exterra · Unde ppheç dictū erat ·
Ueritas de terra orta ē · Qō sibi g̃ uult qō ait · cū
uideritis filium hominis ascendentē ubi erat
prius · Nulla enī cēt questio si ita dixisset · si ui
deritis filiū dī ascendentē ubi erat prius · Cū uō
filiū hominis dixē ascendentē ubi erat prius · Nūq
filius hominis in celo erat prius · Quando in
terra esse cepit · hic quid em dixē ubi erat prius ·
quasi tunc non ibi cēt quando hec loquebatur ·
Alio loco autē ait · Nemo ascendit in celum · nisi qui
de celo descendit · filius hominis qui ē in celo · Non di
xit erat · sed filius hominis qui ē in celo · Intra log
batē · & in celo se cē dicebat · Et nūa dixit · nemo
ascendit in celū nisi qui de celo descendit · filius de
qui ē in celo · Quo pinde · nisi ut intellegamus
qō etiā pristino sermone cōmendauit caritatem ·
una psona ē dns et homine ap̃m · non duas · ne fi
des nra non sit trinitas · sed quat nitas · Xps g̃ unus
ē · Verbū · anima · et caro · unus xps filius dei · &
filius hominis · Unus xps filius dī semp · filius hōis
ex tempore · Tam unus xps secm unitatem psonę · in
celo erat · quando inīa loquebatur · Sic erat filiū
hominis in celo · quem admodū filius dī erat inīa ·

Filius dī in terra · in suscepta carne · filius homini
in celo · in unitate psonę · Quid ē ergo g̃ ad uiuificat ·
sps ē qui uiuificat · caro nō pdest qcquā · Dicamus ea ·
patitur enī nō nō contra dicentes · sed nosse cupien
tes · O dne magister bone · quomodo caro non p
dest quicquā · cūm dixeris · nisi quis manduca
uerit carnē meā · & biberit sanguinē meū non ha
bebit in se uitam · An uitā non pdest qcquā · } nō caro ē q̃ pdest aq̃ nō
Et ppt̃ qd sumus qō sumus · nisi ut habeamus uitā
ętnā quā tua carne pmittis · Quid ē g̃ nō pdest
quicquā caro · Non pdest qcquā · sed quomodo illi
intellexerē · Carnē quippe sic intellexerē · quomo
do in cadauere dilaniatur · aut in macello uendit ·
non quomodo spū uegetatur · Unde sic dictū ē
caro non pdest quicquā · quomodo dictū ē · scien
tia inflat · Jam g̃ debem⁹ odisse scientiā · Absit · & } & sā sine caritē nō pdest.
quid ē scientia inflat · sola sine caritate · Idō ad
iunxē · Caritas uero ędificat · Adde ergo scientie ca
ritatē · & utilis erit scientia · non pse sed p caritatē ·
Sic etiā nunc caro nō pdest quicquā · sed sola caro · at uero.
Accedat sps ad carnē · quomodo accedit caritas ad
scientiā · & pdest plurimū · Nā si caro nichil pdēret ·
uerbū caro non fieret · ut inhabitaret in nobis ·
Sp carnē multū nob pfuit xps · quomodo caro
nichil pdest · Sed p carnē sps aliqd pfecit nra
egit · Caro uas fuit · Quod habebat attendē · nō qd
erat · Apti missi sunt · nūqd caro ipsor⁹ nichil no
bis pfuit · Si caro apt̃or⁹ nob pfuit · caro dñi po } nō caro apt̃or⁹ nichil pfuit
terat non pdēre · Unde enī ad nos son⁹ uerbi · ni
si p uocē carnis · Unde stilus · Unde cēscriptio · Ista
omnia opa carnis sunt · sed agitante spū · tāquā
organum suū · Sps g̃ ē qui uiuificat · caro autē non
pdest quicquā · Sicut illi intellexerē carnē · nō
sic ego do ad manducandum carnē meā · Unde
uerba inquit quę ego loquor uobis · sps &
uita ē · Diximus enī fīs hoc dnm cōmendasse in
manducatione carnis suę · & potatione sangui
nis sui · ut in illo maneamus · & ipse in nobis ·
Manemus autē in illo · cūius membra sum⁹ · manet autē
ipse in nobis · cūius templū sum⁹ · Ut autē simus } nō sum⁹ membra.
membra eius · unitas nos compaginat · Ut cōpagi
net unitas · quę fac nisi caritas · Et caritas dei
unde · Aptissime uidet · Caritas unde dī diffusa
ē in cordibus nris · p spm sanctum qui datus ē nobis · &
Ergo sps est qui uiuificat · Sps enim fac unum membra ·
Nec unum membra sps facit · nisi quę in corde g̃ue
gerat ipse sps inuenerit · Nā sps qui ē unus homo ·
quo ē stas ut homo sis · nūqd uiuificat membrū qō
separatū inuenerit a carne tua · Spm tuū dico ·
animā tuā · Anima tua non uiuificat · nisi mē
bra quę sunt in carne tua · Unū si tollas · iam

at nisi in corpore
qd uegetat.

exanima tua non unificatur. qa unitati
corporis tui non copulatur. Hec dicuntur.
ut amemus unitatē · & timeam⁹ separatio
nē · Nichil enī sic debet formidare xp̄ianū ·
quā separari a corpore xp̄i · Si enī separatur
a corpore xp̄i · non ē membrū ei⁹ · Si non est
mēbrū ei⁹ · non uegetat spūs eius · Quisqs aūt
apls spm xp̄i nhabet · hic non ē eius · Spūs ē g
qui unificat · caro aūt non p̄dest qcquam ·
Uerba que ego loquutus fū uob · sps & uita sunt ·
Quid ē spūs & uita sint · Spālit intellegenda sunt ·
Intellexisti spālit · spūs & uita sē · Intellexisti
carnalit etiā sic illa spūs et uita sunt · sed ubi nō s.
Sed sunt qdā inqd inuob qui nō credunt · Non
dixē sunt qui dā inuob q non intellegunt · sed
causā dixit quare non intellegant · Sunt enī
quidā inuobis qui nō credunt · & idō nō intel
legunt · qua nō credunt · Apha enī dixē · Nisi
credideritis · non intellegetis · Per fidē copu
lamur · p̄ intellectū unificamur · Prius here-
am⁹ p̄ fidem · ut sit qō unificet p̄ intellectum ·
Nam qui non heret · resistit · Qui resistit · non
credit · Nā qui resistit · quomodo unificat ·
Aduersarius ē · radio lucis quo penetrandus est ·
non auertit aciē · sed claudit intrē · Sunt ergo
quidam q non credunt · credant & apiant ·
Apiant · & illuminabunt · Sciebat enī ab initio
ihs qui ēent credentes · & quis traditurus ēet
eum · Ibi enī erat et iudas · Nā quidā scandali
gati sunt · ille aūt mansit · Ad insidiandū · nō
ad intellegendum · Et qa idō manserat · non de
illo tacuit dns · Nullū expressit · sed nec siluit.
Ut omēs timerent · quā ius unus periret · Sed
postea quā dixē · & distinxē credentes añ creden
tib⁹ · expressit causā quare nō credant · Propt̄
ea dixi uobis inquid · qa nemo potest uenire
ad me · nisi fuerit ei datū a patre meo · Ergo · &
credere datur nobis · Non enī nichil ē credere ·
Si aūt magnum aliquid ē · gaudes qa credidisti ·
sed noli extolli · Quid enī habes quod nō accepisti ·
Ex hoc multi discipuli eius habierunt retro · et iā
non cū illo ambulauer⁹ · Abier⁹ retro · sed post
satanan · nō p̄ xp̄m · Nā aliquando dns xps · pe
trū appellauit satanan · magis quia uolebat p̄
cedere dnm suū · & ēsiluī dare ne moreretur ·
Ille qui uenerat ut moreret̄ · ne nos mer̄ nū more
remur · Erant illi · Redi p̄ me satanas · non enī
sapis que dī sunt · sed que sunt hominis · Non
illum reppulit retro ire p̄ satanan · & appella
uit satanan · sed fec̄ post se ire ut non ēet satanas ·
ambulando post dnm · Isti aūt sic redier⁹ ret̄ ·

quomodo de quib⁹dam feminis dicat apls.
Quedā enī cū ēuerse sunt retro post sānan · Utrum
us cū illo non ambulauerunt · Cece p̄cisi a
corpore · unā p̄dider⁹ · qua forte in corpore
nec fuerunt · Int̄ nō credentes · et ipsi deputan
di sunt quā uis discipli dicerentur · Abierunt
retro · nō pauci sed multi · Hoc forte factū ē · ad
consolationē · qm̄ aliquando contingit · ut
dicat homo uerū · & quod dic̄ non capiat · aut
illi qaudiunt scandalizent̄ · & discedant · Pe
tit aūt hominē dixisse qō uerū ē · Dic enī apud
se homo · non debui sic dicere · nō hoc debui dicē.
Cece dño contigit · Dixē · et p̄didit multos · re
mansit ad paucos · Sed nō turbabatur ipse · qui
ab initio nouerat · & q credentes ēent · & qui nō
credentes · Nos si nob contingat · c̄ turbamur.
solaciū in dño inueniamus · Tam̄ · caute uerba
dicamus · Atque ille ad paucos qui remanserant ·
Dixē ergo ihs duodecī · Idest illis duodecī q remā
serunt · Nū qd & uos inqt multis ire · Non dis
cessit nec iudas · Sed quare manebat · dño iā
apparebat · nob postea manifestatus ē · Respon
dit petrus pomūb⁹ · Un⁹ p̄ multis · Unitas p̄ mul
tis · Respondit g̃ ei symon petrus · Dñe ad
quē ibimus · si aūt recedimus · Ad quē ibimus ·
Repellis nos aūt · Da nobis aliter ire · Ad quē ib
imus si aūt recedimus · Ad quē ibimus · uerba
uitę ętnę habes · Videte quē ām odō petrus
dante deo · recreante spūs sō intellexit · Unde ·
nisi quia credidit · Verba uitę ętnę habes ·
Uitam enī ętnā habes in munistratione corpo
& sanguinis tui · & nos credidim⁹ et cognou
imus · Non cognouimus & credidim⁹ · sed cre
didimus · & cognouimus · Credidim⁹ enī · ut
cognosceremus · Nā si prius cognoscere et de in
de credere uellemus · nec cognoscere nec crede
re ualeremus · Quid credidimus · & quid co
gnouimus · Quia tues xp̄s filius dī · Id est qa
ipsa uita ętna tues · et nō das in carne & sangui
ne tuo · nisi qō ēs · Sit g dns ihs · Nonne ego
uos duodecī elegi · & unus ex uobis diabo
lus ē · Ergo undecī elegi diceret · Un electus
& diabolus · & ineletus ē diabolus · Electi
in laude solent dici · An electus ē iste · de quo
nolente et nesciente · magnū aliqd boni fieret ·
hoc ē pprium dī · ēt arū unusquis · Sic enī unus
male utunt̄ bonis opib⁹ dī · sic contra dns bene
utitur malis opib⁹ hominū · Sicut iniqui in
quā · audite & intellegite · Sic enī iniqui unquam
male utuntur opib⁹ dī · sic contra dns bene u
tur malis opib⁹ hominū uniquoy · Quam bo

num est membra corporis ita esse · quem ämo
dum disponi non possunt · nisi ab artifice deo ·
Pestilentia tamen quá male utitur oculis · falla
cia quã male utitur lingua · falsus testis ñ
ne linguã suã & animã suã prius trucidat ·
et alterum ledere se p̃ cito conatur · Male
utitur lingua · nec ideo malum ẽ lingua · Op̃
ti est lingua · sed bono ope dñi male utitur
illa nequitia · Quomodo utunt̃ pedibus
qui currunt ad scelera · quomodo utuntur
manib⁹ homicidę · & illis ad iacentib⁹ fo
rinsecus bonis creaturis dñi · Quã male utun
tur malis auro · iudicia corrũpunt · inno
centes opprimunt · luce ista · male mali u
tunt̃ · Male uiuendo enim · etiã ipsam lucem
quã uident ad ministeriũ suor̃ scelerũ usur
pant · ut iens faciat aliqd mali malus · luce
re sibi uult · ne offendat · qui iã unã offendit
et cecidit · qđ timet in corpore · iã incurrit
in corde · Omnib⁹ ergo bonis dñi · ne p̃ingu
la currere longũ sit · male utit̃ malus · ĩta
malus hominum malor̃ · bene utitur bon⁹ ·
Et quid tã bonũ quã unus dñs · quando quidẽ
ipse dñs dixẽ · nemo bon⁹ nisi unus dñs · Quan
to ergo ille melior · tanto melius utit̃ malis
mis · Quid iuda peius unt̃ omnis adhuc discipul⁹
magistro · unt̃ duodecim loculi illi cõmissi
sunt · & dispensatio paupum distributa ·
Ingratus tanto beneficio · honori tanto · ac
cepit pecuniã · p̃didit iustitiã · Tradidit ui
tã mortuus · quẽ ut discipl⁹ secutus · ut ini
micus p̃secutus est · & to tũ hoc malum iudę ·
sed malo eor̃ · bene usus ẽ dñs · Tradise p̃stulit ·
ut redimeret nos · Ecce malũ iudę · in bonũ
uersũ ẽ · Satanas quantos martyres p̃secu
tus ẽ · Si satanas p̃sequendo cessaret · hodie
tã gl̃osã coronã sc̃i Laurentii non celebrare
mus · Si ergo ipsius diaboli malis opib⁹ bene
utit̃ ds · qđ fac̃ malus male utendo sibi noce
non bonitati dei ẽ tradic̃ · Artifex illo utitur ·
et magn⁹ artifex · Si illo uti ñ ẽet · nec cũ ẽet p
mittere · Ergo uni ex uob diabolus ẽ aut · cũ
ego uos duodecim elegerim · Potest et sic intelle
gi qđ aut duodecim elegi · quia sacrat̃ ẽ numer⁹ ·
Non enim quia p̃dit inde unus · idõ illius numeri
honor auertus est · Nã in loc̃ pereuntis · alte
rus subrogatus ẽ · Mansit numerus ẽ sacratus ·
numerus duodenarius · quia p̃ uniuersum
mundũ hoc ẽ p̃ quattuor cardines mundi ·
trinitatẽ fuerint denuntiaturi · idõ quat nu
Secundo ext̃ minauit iudas · ñ duodenarium
numerum uiolauit · Ipse deseruit precepto
rẽ · Nã ds illi opposuit successorẽ · Hoc totũ Epilog⁹
qđ dñs de carne & sanguine suo loc̃ ẽ · et
qđ in eis distributionis gr̃am · uitã nob⁹ p̃
misit ẽtnã · & qđ hinc uoluit intelligi man
ducatores & potatores carnis & sanguinis
sui · ut in illo maneant · et ipse in illis · et qđ
non intellexer̃ qui ñ crediderunt · & qđ spi
lia carnalit̃ sapiendo scandali z̃ati sunt · &
qđ eis scandali z̃atis & p̃ eis ẽ solatio
ni dñs ad fuit discipulis qui remanserant · ad
quos p̃bando introgauit · nũqđ & uos uultis
re · ut responsio p̃ mansionis eor̃ innotesce
ret & nobis · nã ille nouerat qui manebant ·
Hoc ergo totũ ad hoc ualeat dilectissimi · ut
carnem xp̃i & sanguinẽ xp̃i non edam⁹ tan
tũ in sacramẽto qđ et multi mali · sed usq; ad
finem · participationẽ manducem⁹ & bibam⁹ ·
ut in dñi corpore · tã qua membra maneamus ·
ut in eius spũ uegetemur · & ñ scandali z̃emur ·
etiã si multi modo nob cũ manducant & bi
bunt t̃poralit̃ sacramenta · q̃ habebunt in fine
ẽtna tormenta · Modo enim corp⁹ xp̃i mixtũ est ·
tã qua arca · sed nouit dñs qui sunt eius · Si
tu nosti qđ trituras qa ibi ẽ latens massa · nec
ẽsumit tritur̃ ratio · quod purgatura ẽ uenti
latio · Certi sum⁹ firmi · qua omnis q̃sumus in
corpore dñi & manemus in illo · ut et ipse
maneat in nob · in hoc seculo necesse habemus
usq; in finẽ int̃ malos uiuere · Non unt̃ illos
uico malos q̃ blasphemant xp̃m · Raro enim
ita inuenium̃ q̃ lingua blasphemant · sed mt
ta quita · Necesse ẽ ergo ut int̃ illos usq; in finẽ
uiuamus · Sed qđ est q̃ aut · q̃ manet in me
et ego in illo · qđ · nisi qđ martyres audiebant ·
qui p̃ seuerauerit usq; in finẽ · hic saluus erit
Quomodo mansit in illo sc̃s Laurentius · cu
ius hodie festa celebram⁹ · Mansit usq; ad tẽ
tationẽ · mansit usq; ad tyrannicã intrioga
tionẽ · mansit usq; ad acerrimã cõminatio
nẽ · mansit usq; ad p̃emptionẽ · Parũ ẽ · usq;
ad inmanẽ excr̃ciationẽ mansit · Non enim
occasius ẽ cito · sed cruciatus ẽ in igne · diu ui
uere p̃missus ẽ · Immo ñ diu uiuere p̃miss⁹
est · sed tarde mori cõpulsius ẽ · Inilla g̃ lon
ga morte · in illis tormentis · qa bene mandu
cauerat & bene biberat · tã qua illa esca sa
ginat̃ · & illo calice ebrius tormenta non
sit · Ibi enim erat qui in̄ · sps ẽ qui uiuificat ·
Caro enim ardebat · sed sps animã uegetabat ·
Non cessit · & in regnũ successit · Dixerat aũt

Epilog⁹

Et nõ sin⁹ eor̃ p̃ad saluos

Qđ nõ est in periculo mali

Sc̃s Laurentius

Sc̃s Laurẽtius

ät d

illi xystus martyr sanctus · cuius dieꝫ quam
to abhinc retro die celebrauimꝰ · Noli meꝝ
re fili · Ep̄s enī ille erat · iste diaconus · No
li meꝝre inqt · sequeris me post triduum ·
Triduum autē dixē mediū · Int̄ diē passionis
sēi ſysti · & diē hodiernę passionis sēi laureñ
tii · triduū ē mediū · O consolatio · Non aut
noli mereri fili · desinet persecutio et secuturꝰ
es · sed noli merere quo ego p̄cedo · tu seq̄
ris · Nec consecutio tua differtur · Triduum
mediū erit · & mecum eris · Accepit oracu
lum · uic̄ diabolum · puenit ad triūphum ·

Explicit omelia vicesima vij

De eo loco quod aut · Post hęc ambulabat ihs inga
lileam · Non enī uolebat in iudeā ambulare · qa
querebant eū iudei int̄ficere · Vq ad id qđ aut ·
Nemo tam palā loquebat de eo ꝓp̄ metū iudeoꝝ ·

Incipit omelia vicesima viij

NISTO EVANGELII CAPITVLO FRATRES ·
DN̄S NR IHS XP̄S S CŌM Hominē sē plurimum
commendauit fidei nr̄ę · Et enī semp hoc agit
dictis et factis suis · ut et ds credat̄ & homo ·
Ds qui nos fec̄ · homo qui nos quesiuit · Ds cū
patre semp · homo nob cū extempore · Non
enī quereret quē fecerat · nisi ipse eo fecerat
fieri uoluisset · Verū hoc mīnotę · & de cor
dibꝰ uris nolite dimittere · sic ēt xp̄m hoīem
factum · ut non desineret ds ēe · Manens
ds · accepit hominē · qui fec̄ hominē · Quan
do ergo latuit ut homo · non potentiā ꝓpriꝰ
se putandus ē · sed exēplū infirmitati p̄bu
isse · Ille enī quando uolunt deterritus ē · q̄n
do uolunt occisus ē · Sed q̄m firmauerant mēbra
eius · id fideles eius · q̄non haberent illā potesta
tē quā habebat ipse ds nr̄ · Quod latebat · q̄
se tā quā ne occideretur occultabat · hoc indi
cabat factura ēt mēbra sua · unqꝰ utriq; mem
bri suus ipse erat · Non ~~erat~~ enim xp̄s inca
pite · & non incorpore · sed xp̄s totus inca
pite et incorpore · Quod ergo mēbra eius ipse ·
quod aut ipse · non continuo mēbra eius ·
Nam si non ipse ēet mēbra eius · non diceret saulo
quid me p̄sequeris · Non enī saulus ipsū · sed mē
bra eius · idest fideles eī uniuersa p̄sequebat̄ · Nolu
it tam dicere seōs meos · seruos meos · postremo
honorabiliusꝰ frēs meos · sed me · hoc ē mēbra mea
quibꝰ ego sum caput · His p̄dictis · puto nos in
hoc capitulo q̄ modo lectum ē · non ēt laboratu
ros · Sepe enī significatum ē in capite · q̄ futurū
erat in corpore · Post hęc inqt ambulabat ihs in
galileā · non enī uolebat in iudeā ambulare · qa
querebant eum iudei interficere · hoc ē q̄ dixi ·
infirmitati nr̄ę p̄bebat exēplū · Non ipse p̄diderat
potestatē · sed mām consolabatur fragilitatē ·
Futurum enī erat ut dixi · ut aliquis fidelꝰ eius ab
sconderet se · ne a persecutoribꝰ inueniret̄ · & ne illi
p̄cipitio obicerēt̄ lapidū · p̄cessit in capite · q̄
in mēbra confirmaretur · Sic enī dictum ē · No
lebat ambulare in iudeā · quia querebant eū iu
dei occidere · quasi non posset xp̄s et ambulare
in̄ iudeos · et nō occidi a iudeis · Hanc enī potes
tatem · quando uoluit demonstrauit · Nam cū
eum iam passurū tenere uellent · ait illis · Quē
quę queritis · Respondēr̄ · Ihm · Et ille · Ego sū ·
Non se occultans · sed manifestans · Ad eam tam
manifestationē illi non substiterunt · sed retro
uersi retro ceciderunt · Et tam qa pati uenerat ·
surrexerunt · tenuerunt · ad iudicē ad duxer̄ ·
& occiderunt · Sed quid fecerunt · Quod aut
quędam scriptura · Terra tradita ē in manus im
pii · Caro data ē in potestatē iudeis · Et hoc
ꝓp̄ter̄a · ut quasi sacculus consinderetur · unde
mīm pretium manaret · Erat aut in p̄xima dies
festus iudeoꝝ · scenofegia · Quid sit scenofegia · scp
turas qui legerunt nouerunt · Faciebant die fe
sto tabernacula · ad similitudinē tabernaculoꝝ
in quibꝰ habitauerunt cum ex egypto educti · pe
regrinarentur in heremo · iste erat dies festus ma
gna sollemnitas · Celebrabant hunc iudei · uelut
reminiscentes beneficioꝝ dn̄i · qui occisuri erant
dn̄m · Hoc ergo die festo quia plures erant dies fe
sti · Sic enī appellabatur apud iudeos dies festus ·
cum non ēet dies unus · sed plures · Locuti sunt
frēs eius ad dn̄m xp̄m · frēs eius sic accipite · sicut
nostis · Non enī nouū est q̄ audistis · Consangui
nei uirginis marię · frēs dn̄i dicebant̄ · Erat enim
consuetudo scripturarum appellare frēs ·
quoslibet consanguineos · & cognationis ꝓpin
quos · & extra usum mīm · non quo more nos
loquimur · Nam quis dicat frēs auunculi et fi
lium sororis · Scriptura tam̄ etiam huius mo
di cognationes frēs appellat · Nam abrahā &
loth · frēs fuisse dicti · cum ēet abraham patruus
loth · Et laban et iacob frēs fuisse dicti · cum ēet
laban auunculus iacob · Cum ergo audisset
frēs dn̄i · marię coguitę consanguinitatē non
ut eū patientis ullam ꝓpaginē · Sicut enī in se
pulchro ubi positum ē corpus dn̄i · nec ante nec
postea mortuus iacuit · sic uterus marię nec an
te nec postea quicquā mortale concepit · Diximꝰ
frēs qui fuerunt · audiamus quid dixerint ·
Transi hinc · et uade in iudeā · ut et discipuli tui

fr̄ us · media quinta · sequens ·

ere ipse
at.

et p̄ similitudinem ostendit se ee uerū hoīem uerū deū

et q̄ fugit mortē q̄ndo ee imbecillus q̄ndo fortis ꝓ ihoy.

t parentes

uideant opera tua quę facis. Opera dñi discipu
los non latebant. sed istos latebant. Jsti enim
frēs idest consanguinei. xpm consanguineum
habere potuerunt. credere aūt ineum ipsā p
pinquitate fastidierunt. Dictum ē in euange
lio. non enī nos hoc audemus opinari. mo
do audistis. audiunt et monent. Nemo ąp
pe in occulto aliquid facit. et querit ipse in
palam ēe. si hę facis. mani festa teme ipsū
mundo. Et continuo. Neq; enī frēs credebaī
in eum. Quare in eum non credebant. Qua
humanam glām requirebant. Nam et quod
eum uidentē monere frēs. glę ipsius consulū
facis mirabilia. innotesce. idest appare
omib7. ut laudari possis ab omib7. Loque
batur caro carni. sed caro sine dō. carni cum
dō. Loquebatur enī prudentia carnis. uerbo
q̄d caro factum ē et habitauit in nob. Quid ad
hęc ons. Dicit ergo eis ihs. Tempus meū nondum
uenit. tēpus uēm sęp ē paratum. Quid ē hoc. Nō
dum uenerat tēp xpi. Quare ergo xps uenerat.
si tempe eius non dū uenerat. Nonne audimus
aplm dicentē. cum aūt uenit plenitudo tempo
ris misit ds filiū suū. Si ergo plenitudine tempo
ris missus ē. quando debuit missus ē. quando
oportuit uenit. Quid ē tēpus meum non dū uenit.
Intellegite frēs. quo animo illi loquebant. q quasi
frēm suū monere uidebant. Babant illi consili
ū consequendę glę. uelut secularē. et terreno af
fectu monentes. ne ēt ignobilis et lateret. Quos
enī aut dns. tempus meū non dū uenit. illis respond
qui ei consiliū de gta dabant. Tempe glę meę nō
dum uenit. Videte quam p fim dū sit. de gta
illi āmonebant. sed illi uoluit altitudinē hu
militate p̄cedere. et ad ipsam celsitudinē per hu
militatē uia sternere. Nā et illi discipli utiq; gtā
requirebant. qui uolebant sedere unus ad dexteram
eius. alter ad sinistrā. sed intendebant quo. et non
uidebant quā. Dns eos ut ordinate uenirent ad
patriā. reuocauit ad uiā. Excelsa ē enī patria.
humilis uia. Patria ē uita xpi. uia mors xpi. pa
tria ē mansio xpi. uia passio xpi. Qui recusat
uiā. quid querit patriā. Denique et illis hoc re
spondit. querentib7 altitudinem. Potestis bibe
re calicē quē ego bibiturus sum. Ecce qua ueni
tur ad celsitudinē quam desideratis. Calicem
quippe commemorabat humilitatis atq; passio
nis. Ergo et hic tempus meū non dum uenit.
tempus aūt uēm i dest mundi gta semp ē para
tum. Hoc ē tēp de quo unus prophetarum loqt xps. Idest
corp xpi. Cum accepero temp. ego iustitiā iudica

xciij. bo. Modo enim non est tempus iudicandi. sed
ei unusquos tolerandi. Ferat igitur modo corp xpi.
et toleret iniquitatē male uiuentiū. habeat tam
iustitiā modo. ante quā habeat iudiciū. Per iusti
tiam enim p uenit ad iudiciū. tolerantib7 quippe
mēbris. unitatem sci huius. Quod scriptura sca dic
in psalmo. Non repellet dns plebem suā. Laborat
quidem plebs eius inter indignos. inter iniquos. inter
blasphemantes. inter murmurantes. detrahentes.
insectantes. et si luceat phīntes. Laborat quidē.
sed non repellet dns plebē suam. et hereditatē suam
non derelinquet. Quo adusq; iustitia quę modo ē
in scis eius. conuertatur in iudicium. Cum imple
bit q̄d eis dictum ē. Sedebitis sup duodecī sedes. iu
dicantes duodecim tribus isrl. Habebat iustitiā papts.
sed nondum illud iudiciū de quo dicit. nescitis q̄m
angłos iudicabimus. Sit ergo modo tēp iuste uiuen
di. postea erit tempus eos qui male uixerint iudican
di. Quousq; iustitia inq; conuertatur in iudiciū.
Hoc erit tempus iudicii de quo modo dns dixit. tēpus
mei non dū uenit. Erit enī tempus glę. Qui uenit
in humilitate. ueniet in altitudine. Qui uenit iu
dicandus. ueniet iudicaturus. Qui uenit occidi
a mortuis. ueniet iudicare de uiuis et mortuis. Ds
unquit psalmus manifestus ueniet. ds mr et non sile
bit. Quid ē ueniet manifestus. Qa uenit occulte.
Tunc non silebit. Nam quando uenit occulte. sicut
ouis ad immolandū ductus ē. et sicut agnus coram
tondente se. non aperuit ossuum. Veniet et non sile
bit. Tacui aūt. numquid sēp tacebo. Modo aūt q̄d
necessariū ē eis qui habent iustitiā. q̄d nullo ipso
psalmo sequitur. Quousq; iustitia conuertatur
in iudiciū. Et qui habent ea. Omnes qui recto sunt cor
de. Quaeritis forte qui sunt recti corde. Illos in
ueniemus in scriptura rectos corde. qui tolerant
scis mala. et non accusant dm. Videte frēs. rara cau
sa ē ista quā loquor. Nescio enī quo modo. quando
euenit homini aliq̄d mali. dm currit accusare q̄
debet se. Quando boni aliquid agis. te laudas.
quando aliquid mali pateris. dm accusas. Hoc est
cor tortū. non rectū. Ab ista distortione et pra
uitate si corrigaris. conuertes inē tua ruā q̄d facie
bas. Antea enī quid faciebas. Laudabas te in boni
tuis. accusabas dm in malis tuis. Conuerso corde
et directo. laudabis dm in bonis suis. accusabis
te in malis tuis. Jsti sunt recto corde. Denique ille n
directo corde. cui displicebat felicitas malorum et
labor bonorum. aut correctus. Quā bonus ds isrl
rectis corde. Ea aūt quando non erā recto corde.
pene cōmota sunt pedes. paulo minus effusi sunt gres
sus mei. Quare. Quia zelaui in peccatoribus pacē. pacē

ut audiantur

et non tollerant mali iustos
prędestinatos.

ytie ad scā iudicabē.

emendatius accipiendo

non sentiendo de quibus displicet
malorum felicitas

peccatorum uiuens. Vidi inquid malos felices & displicuit michi dñs. hoc enim uolebã. pace peccatoꝝ uiuens. ut non ꝑmitteret dñs malos ee felices. Intel legat homo. nũquã hoc ꝑmittit dñs. sed idõ malꝰ felix putatur. & qa quo sit felicitas ignoratur. Sim̃g recti corde. tempus enim gl̃e nr̃e nondũ uenit. Di catur amatoribꝰ huius scti qualis erant frẽs dñi. Tẽ pus uerum semp ad est paratum. tẽpꝰ nr̃m non dum ue nit. Audemꝰ enim hoc dicere & nos. qm̃ corpꝰ dñi mr̃i sumꝰ. qm̃ & membra eius sumꝰ. qm̃ caput nr̃m gratan ter agnoscimus. Dicamus prorsus. qm̃ ꝓpter nos & ipse hoc dignatus ẽ dicere. Quando nob insultas amatores huius scti. dicam eis. Tempꝰ uerum semp ad est paratum. tempus nr̃m non dum uenit. Nob enim dixẽ apls. Mortui enim estis. & uita uꝝa ab scondita ẽ cum xpo in deo. Quando ueniet tẽ pꝰ nr̃m. cum xps inquit apparuit erit uita uꝝa. tunc & uos cũ ipso apparebitis in gla. Quid & inde addit. Non potest mundus odisse uos. Quid ẽ hoc. nisi non potest mundus odisse amatoresuos. testes suos falsos. Bona enim dicitis quę mala sunt. & mala quę bona sunt. me autem odit. quia ego testimoniũ phibeo de illo. qa opa eius mala sunt. Vos ascendite ad diẽ festum hunc. Quid ẽ hunc. Vbi gl̃am humanam quertis. Quid ẽ hunc. Vbi extendere uultus carnalia gaudia. non ętna cogitare. Ego non ascendo ad diem festum hunc. qa meum tẽpꝰ non dum impletum est. In die fe sto hoc. gl̃am uos humanam requiritis. meum uero tempus idest gl̃e meę nondum uenit. Ipse erit dies festus meus. non dieb⁹ istis ꝑcurrens & transiens. sed ꝑmanens uigẽtnũ. Ipsa erit festiui tas. gaudiũ sine fine. ętnitas sine labore. sereni tas sine nube. h ꝙ cum dixisset. ipse mansit in gal ilea. Vt autem ascenderunt frẽs eius. tunc et ipse ascendit ad diẽ festum. nõ manifeste. sed quasi in occulto. Idõ non addit festũ hunc. quia non gloriari temporaliter. sed aliquid docere salu briter. Corrigere homines. de die festo ętno ãmo nere. amore ab hoc sęto auertere. & in dñm con uertere cupiebat. Quid ẽ autem quasi latenter ascendit addit festũ. Non uacat & hoc ab un telligi. Videtur michi frẽs etiã hinc quod qua si latenter ascendit. aliquid significare uoluisse. Nam consequentia docebunt sic eũ ascendisse medio die festo. idest mediatis illis diebꝰ. ut etiã palã doceret. Sed quasi latenter dixit. nese ostenderet hominibꝰ. Non uacat qõd latenter ascendit xps addit festum. qa ipse latebat in illo die festo. Adhuc etiã ego quod dixi. in la bulo ẽ. manifesterur ego. tollatur uelum. ap pareat quod erat secretum. O mia quę dicta sũt antiquo popło sunt. immutabilia scriptura sęcle gis quę agerent. siue in sacrificiis. siue in sacer dotibꝰ. siue in diebꝰ festis. & omino in quibꝰ libet rebꝰ quibꝰ dñm colebant. Quęcũq; illis dicta & ꝑcepta sunt. umbrę fuerunt futuroꝝ. Quoꝝ fu turoꝝ? Quę implentur in xpo. Vnde dicit apls. Quot quot enim ꝓmissiones dei sunt. in illo etiã. id in illo impletę sunt. Vnde dicit in alio loco. O mia in figura contingebant illis. Scripta sunt autem ꝓpter nos in quos fines sęculoꝝ obuenit. Dixit et alibi. Finis enim legis xps. Item alio loco. Nemo uos iudicet in cibo aut in potu. aut in parte diei festi. aut neomenię. aut sabbatoꝝ. qd ẽ um bra futuroꝝ. Si ergo omia illa umbrę futuroꝝ fuerunt scenofegia umbra erat futuroꝝ. hic ergo dies fest. queramus. cuius futuri umbra erat. Exposiꝰ qo erat scenofegia. celebratio erat tabernaculoꝝ. Ꝓpter ea quia popls de egypto liberatus. ꝑ desertum tendens ad terrã ꝓmissionis. in tabernaculis habitauit. Quid sit anĩ ad uertamus. et nos erimus. Nos inquam. qa mẽbra xpi sumus. Si sumus. illo autem dignante sumus. nõ nob⁹ ꝓmerentibꝰ. Ad uertamus ergo nos frẽs. & ducti sumus de egypto. ubi diabolo tãquã pharaoni seruiebamus. ubi luta opa uanitatis desiderius agebamus. & uelut multũ laborabamus. Et ecce nob xps quasi latenter facien tibꝰ clamauit. Venite ad me omnes qui laboratis. Hinc educti ꝑ baptismũ tãquã ꝑ mare rubrũ. Idõ rubrũ. qa xpi sanguine ẽ secutum. mortuis omnib⁹ inimicis nr̃is qui nos insectabant. idest delictis om nib⁹ peccatis nr̃is. transiecti sumus. Modo g. ante quã ad patriã ꝓmissionis idest ętnũ regnũ uenia mus. in deserto in tabernaculis sumus. Quis ista cognoscunt. in tabernaculis sunt. futurũ enim erat. ut qdã hoc agnoscerent. Ille enim ẽ in tabernaculis. qui se ẽ in mundo intellegit peregrinũ. Ille se intel legit ꝑegrinantẽ. qui uidet patrię suę puram tem. Cui autem corpus xpi ẽ in tabernaculis. xps ẽ in tabernacu lis. Sed tunc non euidenter. sed latenter. Adhuc umbra. lucem obscurabat. Veniente luce. umbra remota ẽ. Xps erat in occulto. in scenofegia xps erat. sed latens xps. Modo iam cũ manifestatus ista. agnoscimus nos uti agere in heremo. Si enim agnoscamus. in heremo sumus. Quo ẽ in here mo. In deserto. Quare in deserto. Quia in isto mundo. ubi sititur unũa in aquosa. sed situm. ut saturemur. Beati enim qui uiuunt & sitiunt iustitiã. quoniã ipsi saturabunt. Certi tudinem. de petra impletur in heremo. Petra enim erat xps. Et unda ꝑcussa ẽ. Vt autem manaret

bis pcussa ē · qa duo ligna sunt crucis · Omia ḡ hęc ḡ
fiebant infiguta · manifestant̄ innob · Et n̄ uacat
qđ ve dño dictum ē · Ascendit ad diē festū · non
manifeste · sed tāquā inocculto · Figura enī erat
ipsum inocculto · quia in ipso die festo xps late
bat · qa ipse dies festus · xpi mēbra peregrinantia
significabat · Judei ergo querebant eū in die festo.
Ante quā ascenderet · Priores enī frēs ascenderunt ·
Et non tunc ascendit ille · Quando illi putabant
& uolebant ut etiā hoc impleret̄ quod ait · non
ad hunc · Jdest ad quem uos uultis · primū · uel
secm diē · Ascendit aūt postea ut euangtm loqt̄
mediante die festo · Jdest cum illius diei festi tot
dies p̄teriissent · quot remansissent · Jpsam enī se
stuitatem quantum intellegendū ē · dieb; plu
b; celebrabant · Dicebant ergo · Vbi ē ille · & m̄
mur multum erat de eo in turba · Vnde m̄m̄ ·
De contentione · Quę fuit contentio · Quidā enī
dicebant quia bonus ē · alii aūt n̄ · sed seducit
turbas · De om̄b; seruis eius hoc dr̄ modo · qui cū
q; eminuerit in aliqua gīa · Alii dicunt bonus
est · aliq̄ · sed seducit turbas · Unde hoc · Quia
uita mā abscondita ē cū xpo in deo · Jdo licet dicere
hominib; phȳe mē · mortua ē · ista arbor · Verbi
gīa · arbor fici · arbor pyri · & huius modi po
moꝝ similis ē aridę · & quando hȳ emps ē ·
non apparet · E stas ꝑbat · iudicium ꝑbat · Ista
mā · reuelatio xpi ē · Dr manifestus ueniet · dr
m̄r & n̄ silebit · Jgnis ante eū p̄hibit · Iste ignis
in flāmabit inimicos eius · & aridas arbores · igni
cōp̄hendet · Tunc enī aridę apparebunt · quan
do eis dicebat̄ · Esurii et non dedistis mihi man
ducare · In alia uero parte · hoc ē in dextā · appa
rebit fecunditas fructuū · dignitas q; foliorū · Vi
riditas · ętnitas erit eis · Illis ergo tāquā aridis
dicet̄ · Jte in ignē ętnum · Ecce enī inqt̄ securis
ad radicē arboꝝ posita ē · Omis ḡ quę arbor quę n̄
fać fructū bonū · excidet̄ & in ignē mittet̄ · Dicas
ḡ dete · si p ficis in xpo · vicant homines · seduc̄ turbas ·
De ipso toto corpore xpi hoc dicat̄ · Cogita corp̄s x̄ adhuc
imundo. Cogita corp̄s xpi adhuc in area · unde que ad modū blaſphe
met̄ a palea · Simul qdē triturant̄ · sed palee conteri
tur · frumta purgantur · Qō dictū ē ergo de deo
ualeat ad ē solationē · de quo cūq; hoc dictū fuerit
xpiano · Nemo tam palā loquebat̄ de illo · ppt̄ me
tum iudeoꝝ · Sed q̄n loquebant̄ de illo ppt̄ metū
iudeoꝝ · Vtiq; q dicebant bonū ē · n̄q dicebant se
duc̄ turbas · Qui dicebant seduc̄ turbas · sonū eoꝝ
apparebat tāquā aridoꝝ foliorū · Seduc̄ turbas ·
clam sonabant · Bonus ē p̄ssim susurrabant · Mo
do aūt frēs · quā uis nondum uenerit illa gta xpi
quę nos & tnos facturа ē · modo tam tia crescit eccla
eius · Jta ea dignatus ē p cuncta diffundere · ut iā
sustinret̄ · seduc̄ turbas · & clarus p̄sonet Bonus ē ·

Explicit omt vicesima viij ·

ABEO ubi ait · Iā aūt die festū mediante · Ascendit
ihs in templū & docebat · Vq; ad hoc q̄d ait · Qui misit illū
hic uerax ē · et iniustitia in eo non est ·

Incipit omt Vicesima viij ·

VOD SEQVITVR
DE EVANGELIO ETHODIE LEC
tum est & consequenter et
nos uideamus · & q̄ dominus donauerit hinc dicam̄ ·
Hesterno die huc usq; lectum erat · quia licet
non uidissent dnm
ihm in templo p diem festū · loquebantur tam de
illo · Et alii dicebant bonus est · alii aūt non · sed
seduc̄ turbas · Dictum enī hoc ē ad eoꝝ solacium ·
q postea p dicantes uerbū dī · futuri erant ut se
ductores & ueraces · Si enī seducere de ape est ·
nec xps seductor · nec apli eius · nec q̄squā debet
seductor ee xpianus · Si aūt seducere aliunde
aliquē ad aliud p̄suadendo ducere ē · querendū
est · unde · & quo · Si a malo ad bonū · bonus seduc
tor ē · Si a bono ad malū · malus seductor ē · In
hac ergo parte qua seducunt̄ homines de malo ad
bonū · utinā om̄s seductores & uocem̄ · & simus ·
Ascendit ergo postea dn̄s ad die festum · mediante
die festo · & docebat · & mirabant̄ iudei dicentes ·
Quomodo hic litteras scit cū non didicerit · Ille qui
latebat docebat · Et palā loquebatur · & n̄ tene
batur · Illud enī ut lateret · erat causa exēpli · hoc
potestatis · Sed cum doceret · mirabantur iudei ·
O m̄s quidē quantū arbitror mirabant̄ · sed non os
tendebant̄ · Et unde ammiratio · qa multi
nouerant ubi natus · quē a modū fuerit educat ·
Unumquā cū uiderant litteras discentē · audiebant
tam de lege disputantem · legis testimonia p̄ferentē · quę nemo possit p̄ferre · nisi legisset · ne
mo legeret · nisi litteras didicisset · & ideo mira
bantur · Eoꝝ aūt ammiratio · magistro facta ē
insinuande alterius uer̄ rei occasio · Ex eoꝝ q̄ppe
ammiratione & uerbis · dix̄ aliquid dn̄s p̄ simplicū ·
& diligentius inspicia · & discenda dignum · ſ ppt̄
q̄ intentā facio carratē uiam · non solū ad au
diendū p̄ uos · sed etiā ad adorandū p̄ nos · Q̄d
ergo dn̄s respondit eis ammirantib; · quomodo

Fr iij. Incipit liber de quadr.

Cogita cōp̄s xpi adhuc in mundo. Cogita corp̄s xpi adhuc in area uidelicet qq quę ad modū blaſphemant̄ palea.

" serret lr̃as quasnon didicerat. ¶ Mea inqt doctrina
" non ẽ mea. sed eius qui misit me. Hec ẽ enĩ prima
ꝓfunditas. Videtur enĩ paucis uerbis quasi contra
ria loquutus. Non enĩ dixit ista doctrina ñ ẽ mea.
sed mea doctrina non ẽ mea. Si non tua. quomo
do tua? Si tua. quomodo ea non tua? Tu enĩ dicis
utrumq; & mea doctrina. & non mea. Nam si
dixisset ista doctrina ñ est mea. nulla eet questio.
Nunc uero firi primitus intendit questionẽ. & sic
ordinis expectate solutionẽ. Nũm quinon ui
det questionẽ quę ꝓponit. quomodo intellegẽ
quod exponit. Hoc ẽ ergo in questione. qõ
ait. mea. non mea. Hoc uidetur ee ẽ uarium.
Quomõ mea. quomodo non mea. Si ergo dili
genter intuemur qõ ipse in exordio dicat sẽs eu
angelista. In principio erat uerbũ. & uerbũ erat
apud dm̃. & dș erat uerbũ. unde pendet huius so
lutio questionis. Quę ẽ ergo doctrina patris.
nisi uerbũ patris. Ipse ergo xps doctrina patris.
si uerbũ patris. Sed quia uerbũ non potest ee nulli
us sed alicuius. & suã doctrinã dixit se ipsum.
& ñ suã. quia patris ẽ uerbũ. Quod enĩ tam tuũ
quã tuũ. Et quid tam ñ tuũ quã tu. Si alicuius
ẽ qõ est uerbũ. ergo & dș ẽ. & doctrinę stabilis
uerbũ ẽ. Non sonabilis ꝑ syllabas. & uolatile.
sed manentis cum patre. Ad quem conuertamur
manentẽ. sonis transeuntib; ammonitis. Non
enĩ nos ita ãmonet qõ transit. ut ad transitoria
uocet. Ita ammoneñ ut diligamus dm̃. Totũ
hoc qõ dixi. syllabę fuerunt. ꝑcussũ aerẽ uer
berauerunt. ut ad sensũ uarũ animũ puenirent.
Sonando transierunt. non tamẽ illud quod uos ã
monuit transire debet. Quia ille quẽ uos dili
gere ammonui. non transit. Et cũ transeuntib;
syllab ammonitis ad eũ conuersi fuerimus. nec
uos transibimus. sed cũ manente manebimus. Hoc
ẽ ergo magnũ in doctrina. altũ et çelsũ qõ ma
net. quo uocamur omia. quę tẽporaliter transeunt.
quando bene significant. nec mdacit ꝓferimꝰ.
Omia qppe signa quę ꝓferimus. sonis aliquid
significant. qõ non ẽ sonus. Non enĩ duę breues
sillabę dș ẽ. & duas breues syllabas colimus.
et duas breues syllabas adoramus. & ad duas
breues syllabas puenire desideramus. quę pene ante
desinunt sonare quam cęperunt. nec ideo sedę loc
ẽ. nisi prima transierit. Manet ergo aliquid mag
nũ qõ dr̃ dș. quãuis ñ manẽat sonus cũ dicitur dș.
Sic intendite doctrinã xpi. & puenietis ad uer
bũ dei. Cũ aũt puenietis ad uerbum dei. intelli
gite. dș erat uerbum. et uidebitis uerum dic
tum ee. mea doctrina. Intendite eã cuius ẽ uer
bum. & uidebitis recte dictũ ee. non ẽ mea.
Breuit ergo dico carissimi uri. Hoc dixisse mihi
uidetur dns xps. mea doctrina non ẽ mea. Ac
si diceret. ego ñ sũ a me ipso. Quã uis enĩ filium
patri dicamus & credamus ꝙequalẽ. nec ullã ei
ee naturę substantięq; distantiã. nec ut̃ generan
tẽ aut̃ genitũ ali qđ ut̃ fuisse temporis ut̃ ual
lum. tamen hoc seruato. & custodito. ita dicimus ꝙ pr
qõ ille pater ẽ. ille filius. Pat aũt non ẽ si non ha
beat filiũ. & filius non ẽ. si ñ habeat patrẽ. Sed ita filiꝰ
men filius dr̃ de patre. pat aũt dr̃. sed ñ de filio. Pa
ter filii. non dr̃ de filio. Ille aũt filius patris. &
ꝙ
ꝙ
ꝙ

ratus in eum · non ut credatus ei · Sed si credimus in eū·
credāt⁹ ei · Nam continuo qui credit ei · credit in eū.
Nā & demones credebant ei · & non credebant in eū·
Rursus etiā de aplis ipsius possum⁹ dicere · credidim⁹
paulo · sed non credidim⁹ in paulū · Credidim⁹ pet̄.
sed nō credidim⁹ in petrū · Credenti enī in eū qui iu
ficat impiū · deputat̄ fides eius ad iustitiā · Quid
ē ergo credere in eū · Credendo amare · credendo di
ligere · credendo in eū ire · & mēbris eius incorpo
rari · Ipsa ē ergo fides quā de nob exigit ds · & ñ in
uenit qđ exigat · nisi donauerit qđ inueniat · Quę fi
des · nisi quā definiunt alio loco plenissime apls dicens ·
Neq; circūcisio aliquid valet · neq; ꝓputiū · sed fides quę p
dilectionē operat̄ · Non qualiscūq; fides · sed fides quę
pdilectionē operat̄ · Hęc ante sit · & intellegis de doctri
na · Quod enī intellegis · quia doctrina ista dixi non ē
mea · sed eius qui me misit · Idest intelleges quia xps
filius dī qui ē doctrina patris · non ē ex se ipso · sed
filius ē patris · Sabellianā hęresem · sententia ista dis
soluit · Sabellianā enī dicere ausi sunt · ipsum ēē fi
liū · qui ē & pat̄ · Duo ēē nomina · sed unā rem · Si
duo ēent nomina & res una · non diceret mea doct̄
na non ē mea · Vtiq; si sua doctrina non ē sua ó dñe ·
cuius ē · nisi alius sit · cuius sit · Qđ dixisti sabellianı
non intellegunt · Non enī trinitatē uidet̄ · sed sin cō
dos errorē secuta sunt · Nos cultores trinitatis · & unita
tis patris & filii & spūs scī · & unius dei · intellegamus
de doctrina xp̄i · qm̄ non ē eius · Et idō dix̄ · non se
ex ipso loqui · qm̄ xps · patris ē filius · & pat̄ xp̄i est
pat̄ · Et filius de dō patre ds ē · pat̄ aut̄ ds · non de fi
lio dō ds ē · Qui a semetipso loqt̄ · gl̄am propriā que
rit · Hoc querit ille qui uocatur anti xps · extollens se
sicut apls dicit · supra ome qđ dr̄ ds · & qđ cōlitur · Ipsū
quippe annuntians dominus gl̄am suā quęsturū · ñ
gl̄am patris · aut ad iudeos · Ego ueni in nōie patris mei·
& non suscepistis me · alius ueniet in nomine suo · et hc
sua sapietis · Significauit anti xp̄m suscepturos · qui
gl̄am nō is sui questurus ē · Inflatus · non solidus · et
ideo non stabilis · sed utiq; ruinosus · Dns aut̄ nr̄ ihs xps ·
magnū exēplū nob pbuit humilitatis · Nēpe equalis ē
patri · Nēpe in principio erat uerbū · & uerbū erat apud
dm · & ds erat uerbū · Nēpe ipse dix̄ · & uerissime dix̄ ·
tanto tēpore uob cū sū · & non cognouistis me · phylippe
qui me uid̄et · uidit et patrē meū · Nempe ipse dix̄ · & ueri
sime dixit · ego et pat̄ unū sumus · Si ergo ille cū patre
unū equalis patri ds de dō · ds apud dm · coēt̄n⁹ · immor
talis · pārt̄ incōmutabilis · pārt̄ sine tēpore · pārter
creator · & dispositor tēporum · tam qa uenit in tēpore ·
& formā serui accepit · & habitu ē inuent⁹ ut homo ·
quereret gl̄am patris ñ suā · quid tu homo facere debes · q
quando āli quid boni facis gl̄am tuā queris · quando āliq
malū facis dō calumniā meditaris · Intende tibi · creatu
ra es · Agnosce creatorē · Seruus es · ne contēnas dnm ·
Ad optatus es · sed non meritis tuis · Quere gl̄am eius ·
a quo habes hanc gl̄am homo ad optatus · cuius gl̄am
quesiuit qē ab illo unde natus · Qui aut̄ querit gl̄ā ei⁹
qui misit illum · hic uerax ē · & in iustitia in illo non
ē · Inanitatē ꝑo aut̄ in iustitia ē · & uerax non ē · qa gl̄ā
suā questurus est · non ei⁹ a quo missus ē · Non enī est
missus · sed uenit ꝑ missus · Omīs ergo ꝓnentes ad cō
pus xp̄i · ne inducamur in laqueū anti xp̄i · non que
ram⁹ gl̄am nr̄ā · Sed si ille quesiuit gl̄ā ei⁹ qui eum misit ·
quanto magis nos eius qui nos fecit · Explic⁹ omt

Am Beo loco ubi ait · Nonne moyses dedit uob legē · xcviij
et nemo ex uobis facit legē · quid me queritis interficere · Vq ad
id qđ ait · Nolite iudicare secdm faciē · sed iustū iudiciū iudica
te ·

Incip⁹ omt Tricesima·

VANGELISTI LECTIONEM DE QVA PRIDEM

cantauim⁹ locū sumus · ista que
modo lecta ē · hodierna consequit̄ ·
Dnm loquentē audiebant et disci
puli · & iudei · ueritatē loquentē
audiebant · & ueraces & mendaces · caritatē loquentē
audiebant · & amici et inimici · bonū loquentē audie
bant · & boni et mali · Illi audiebant · sed ille discerne
bat · Et quib⁹ sermo ꝑdesset · & ꝑ futurus erat · uidebat
& ꝑuidebat · Inillis enī qui tunc erant uidebat · unos
bis q futuri erant · preuidebat · Nos itaq; sic audiam⁹
euangl̄m · quasi ipsum dnm · Nec dicamus · O illi fe
lices qui uidere potuerunt · qa multi inimici quiderunt ·
& occiderunt · multi aut̄ in nob qñ uiderunt · & credi
derunt · Qđ enī ꝑ uos sonabat de ore dni · & ꝑ ꝑ nos scrip
tū ē · & nob seruatū · & ꝑ ꝑ nos recitatū · & recitabit̄
etiā ꝑ ꝑ posteros nros · & donec seculum finiatur · Surrsum ē
uīs · sed etiā hic ē ueritas dns · Corpus enī dni in quo sur
rexit · uno loco ēe potest · ueritas eius ubiq; diffusa ē ·
Dnm ergo audiam⁹ · & qđ ipse donauerit de uerbis eius ·
& nos dicamus · Nonne moyses inquit dedit uob
legem · & nemo ex uobis facit legē · quid me queri
tis interficere · Idō enī me queritis interficere · quia
nemo ex uob facit legē · Nam si legē faceretis · in ipsis
litteris xp̄m agnosceretis · & presentē non occidere
tis · Et illi respondet · Respondit enī turba · Respon
dit quasi turba · non pertinentia ad ordinē · sed ad ꝑ
turbationē · Denique turba turbata · uidete quid respō
dent · Demoniū habes · quis te querit occidere · Qua
si ñ pauci fuit dicere demoniū habes · quā ei⁹ occidere ·
Et quippe dictū ē demoniū habere · q demones ex
pellebat · Quid posset aliud dicere turba turbulen
ta · Quid posset aliud olere cenū cōmotū · Turba ·
turbata est · Vnde · Auertite · Turbā lippitudinis ·

turbauit claritatẽ lucis · Oculi enĩ nonhabentẽ sanitatẽ · non possunt ferre luminis claritatẽ · Dñs autẽ non plane turbatus · sed in sua ueritate tranqllus · non reddidit malũ ꝑ malo · nec maledictũ ꝑ maledicto · Quibꝫ si diceret demoniũ habes & uos · uerũ utiq; diceret · non enĩ talia illi ueritati decerent · nisi eos diaboli falsitas irritare ꝫ · Qd ergo respondit · tranqlle audiamus · & tranqllũ bibam⁹ ·

" Unum op⁹ feci & omĩs miramini · Tamquã dicens · Qd " si omĩa opa mea uiderent⁹ · Ipsius enĩ opa erant quę inmundo uidebant · & ipsũ qui fec omĩa · ñ uidebaꝫ · E et unã rẽ · & turbati sunt · qa saluũ fecit hominem sabbato · Quasi uero si quisquã coꝫ egrot⁹ sabbato sincerare⁹ aliꝰ illum sanũ fecisset · quã ille qcoscam ualiꝫauit · qa unum hominẽ sabbato saluũ fecit · Quis enĩ aliꝰ alios saluos fecit · quã ipsã salus · qui illã salutẽ quã dedit huic homini · dat⁹ et uñtus · Sal⁹ enĩ · corporalis erat · salũ carnis & reparatẽ & moritũ · & cum reparatẽ · mors differtẽ ñ auferetur · Tam frs enĩ ipsã salus a ꝺño est · ꝑ quẽ libe & datur · Quo ⁊ curante & minisrante impetratẽ · ab illo datur a quo ẽ omis salus · Cui dr̃ in psalmo · homines et uñta saluos facies dñe · sic multiplicasti miam tuã ds · Qa enĩ ds est · multiplicata mia sua ꝑuenit etiã ad salutem carnis humanę · ꝑuenit etiã ad salutẽ mundi ꝫ animaliũ · Sed qui dat salutẽ carnis hominibꝫ uñ tisq; cõmunẽ · nũqd nulla salus ẽ · quã seruat hominibꝫ · est certe alia quę ñ sibi cõmunis non est hominibꝫ & uñtis · sed nec ipsis hominibꝫ cõmunis ẽ bonis & malis · Denicꝫ ibi cũ de ista salute dixisset quã cõmunit⁹ accipiunt pecora & homines · ꝑ illã salutẽ quã spare debent homines · sed boni homines · secutus ad unxit · Filii aũt hominum sub tegmine alarum tuarũ sperabunt · Inebriabuntur ab ubertate domꝰ tuę · & torrente uoluptatis tuę · potabis eos · Qm apud te ẽ fons uitę · & in lumine tuo uidebimꝰ lumẽ · Hęc ẽ salus quę ad bonos pertinet · quos appellauit filios hominũ · cũ supra dixisset · homines & uñta saluos facies dñe · Quid enĩ · illi homines ñ erant filii hominũ · ut cũ dixisset homines sequeretẽ et diceret filii aũt hominũ · Quasi aliud erant homines · & aliud filii hominũ · Nã tam arbitror sine aliqua significatione distinctionis · hoc dixisse spũs scũs · homines ad primũ adã · filii hominũ ad xpm · Forte enĩ homines · pertinent ad primũ hominẽ · filii aũt hominũ · pertinent ad filiũ hominis · " Unũ op⁹ feci et omĩs ãmiramini · Et ⁊ continuo iungit · " Ꝓpterea moyses dedit uob circũcisionẽ · Bene factũ ẽ · ut accipetis circũcisionẽ a moyse · non qa ex moyse ẽ · sed expatribꝫ · ꝟ Abrahã qppe primꝰ accepit circumcisionẽ a ꝺño · & in sabbato circũcidit⁹ ·

C onuicit uos moyses · In lege acceptus · ut circũcidatis octauo die · Acceptus in lege · ut ua ceat⁹ septimo die · Si octauus dies illius qnatus est · occurrerit ad diẽ septimũ sabbati · qd facietis · uacabit⁹ ut seruetur sabbatũ · an circũcidet⁹ ut impleatur sacramẽtũ octaui diei · Sed noui utiq; qđ factus · Circũcidit⁹ hominẽ · Quare · Qa circũcisio ꝑtinet ad aliqđ signaculũ salutis · et non debent homines sabbato uacare a salute · Ergo nec michi uituperamini · q saluũ feci totũ hominẽ in sabbato · Si circũcisionẽ utiq; accepit homo in sabbato · ut ñ soluat⁹ lex moysi · a liqo enĩ ꝑ moysen in illa constitutione circũcisionis salubritẽ instituti ẽ · michi opatus salutẽ in sabbato · quare indignamini · Forte enĩ illa circũcisio ipsum dñm significabat · cui ista curatio · et sanatio indignabatur · Iussa ẽ enĩ ad habere octauo die circũcisio · Et qđ est circũcisio · nisi carnis expoliatio · Significat ergo ista circũcisio · expoliationẽ a corde cupiditatũ carnaliũ · Nonđ sine causa data ẽ · & in eo mẽbro fieri iussa · qm̃ ꝑ illud mẽbrũ pertinet⁹ natura mortaliũ · Et ꝑ unũ hominẽ mors · sic ꝑ unũ hominẽ resurrectio mortuoꝝ · Et ꝑ unũ hominẽ peccatũ intrauit in mundũ · & ꝑ peccatũ mors · Ideo qsq; cũ ꝑ patrio nascitur · qa omĩs homo cũ utrio ꝑ pagines nascitur · Et ñ mundat⁹ ds siue audito cũ quo nascitur · siue auditus quę male uiuendo ad uitia · nisi ꝑ cultellũ petrinũ · id est dñm ihm xpm · Petra enĩ erat xps · Cultellus enĩ petrinus circũcidebaꝫ · & petrę nomine xpm figurabant · & ꝑsentẽ ñ agnoscebant · sed insup eũ occidere cupiebant · Quare aũt octauo die · nisi qa post septimũ sabbati · dñs die dñico resurrexit · Ergo resurrectio xpi quę facta ẽ tuo qđẽ a die passionis · sed octauo die in die ebdomadis · ipsa nos circũcidit · Audi circũcisos uerapet⁹ · apto ãmonente · Si ergo resurrexistis cũ xpo · quę sursũ sunt sapite · ubi xps ẽ in dextera dei sedens · Quę sursũ sunt querite · ñ quę sup terrã · Circũcisis loquitur · Resurrexit xps · abstulit uob desidia carnalia · abstulit concupiscentias malas · abstulit superfluũ cũ quo nati eratis · & multo peius qđ male uiuendo addideratis · Circũcisi ꝑ petrã · quare adhuc sapitis terrã · Et ad exercitũ qa legẽ dedit moyses · & circũcidit⁹ hominẽ in sabbato · Intellegite hoc significari · op⁹ bonũ · qđ ego feci totũ hominem saluum sabbato · qa et curatus est · ut sanet⁹ in corpore · & credidit ut sanus eet in anima · Nolite iudicare ꝑsonalit⁹ · sed rectũ iudicium iudicate · Qd ẽ hoc · " modo qa plegẽ moysi · circũcidit⁹ sabbato · non uituperamini moysi · & qa ego die sabbati saluum feci hominẽ · uituperamini michi · Personalit⁹ iudicatis · ueritatẽ attendite · ego me ñ pfero moysi · Aut dñs ·

qui erat ex ipsius moysi dñs. Sic ad tendunt quo
modo homines nos duos. tāquā ambos homines.
Judicate unt nos. sed uerū iudicū iudicate. Noli
te me honorato. illū dānare. sed illo intellecto.
me honorate. Hoc enū est alio loco dixit. Si credi
retis moysi. crederetis & michi. De me enū ille
scripsit. Sed hoc loco noluit dicere. tāquā se &
moysen ante illos constituens. ppt legē moysi cr
cū cdtus quando etiā sabbatū occurreret. & ego
sanitatū faciendarū beneficientiā. nūultus ut ex
hibeā p sabbatū. Quia dñs circūcisionis & dñs
sabbati. salutis ē auctor. & seruilia opa phibui
stis facere sabbato. si uere intellegatis seruilia opa
non peccatis. Qui enū facit peccatū. seruus ē pecca
ti. Nūqo seruile op ē hominē sabbato sanare.
manducatis & bibitis. ut aliqo dicā exāmonitio
ne dñi nri ihu xpi et exuerbis eius. Unq quare
manducatis & bibitis in sabbato. nisi qa pinet ad
salutē qō facitis. Per hoc ostendit as opa salutis nullo
modo ee die sabbati omittenda. Ergo nolite p sona
liter iudicare. sed rectū iudicium iudicate. Ad tendite me
quomodo hominē. Ad tendite moysen quomodo
hominē. si secdm ueritatē iudicetis. neq moysen.
neq me condēnabitis. & ueritate cognita me cogno
scetis qa ego sū ueritas. Hoc ut tū fris. quod dñs no
luit hoc loco. cuadere in hoc seto magni laboris ē.
non p sonaliter iudicare. sed rectū iudicū retinere.
Admonuit quidem dñs iudeos. sed monuit & no. Illo enim
no instruxit. Illo redarguit. no exacuit. Non putem hoc nob
is dō non dictū. quia tunc ibi non fuim. Scriptū
est. legitur. cū recitaretur audiuimus. sed tāquā
iudeis dictum. audiuimus. Non nos ponamus p
nos. & quasi inimicum inimicos reprehensos. & nos
ipsi faciam. qō in nob ueritas ipsa reprehendat. Judi
cem p sonaliter iudicabam. sed idō non pinent ad
nouū testamtū. idō n habent in xpo regnū celorū.
idō n unium scōr societatē angelor. Terrena quere
bant ad no. Terra enim repromissionis. uictoria abun
dancias. fecunditas pariendi. multiplicatio filior. ha
bundantia fructuū. que illis omnia ad no quem uero
ex bono. tam ut carnalib sunt promissa. Omnia hec se
cer illis uet testamtū. Quid est uetus testamtū. Qua
si hereditas p tinens ad hominē ueterem. Nos inno
uati sum. homo nouus facti sumus. quia ex ille ho
mo nouus uenit. Quid tā nouū. quā nasci de uirgine.
Qua ergo n erat qo in illo innouaret p ceptū. quia
nullū habebat peccatū. nouus partus ē datus. Jnul
lo part nouus. in nob homo nouus. Quid ē homo
nouus. Ad uetustate innouatus. Ad quā rē innova
tus. Ad desideranda celestia. ad concupiscenda sē
pīna. ad patriā que sursum ē. & hostem n timer

occidendā. Ubi non p dimus amicum. nūme
mus inimicū. Ubi uiuem cū bono affectu. sine
ullo defectu. Ubi nemo nascit. qa nemo morit.
Ubi nemo iā p ficit. & nemo deficit. Ubi n esurit.
& non sitit. sed satietas ē immortalitas. & ab
undantias. Hec habentes p missa. & ad nouū testa
mtū p tinentes. & noue hereditatis facti heredes.
et ipsius dñi coheredes. alia spē uel de habemus. Nō
p sonaliter iudicemus. sed rectū iudicū teneam. Qs est q
n iudicat p sonaliter. Qs equaliter diligit. Dilectio eius
facit non acceptari p sonas. Ha cū homines diuer
so modo p sunt gradib honoramus. tunc tm dū est ne
p sonas accipiamus. Sed qa int duos iudicam. & a
liquando int necessarios. fit n nūquā iudicū inter
patrē et filiū. Queritē pat de malo filio. aut queritur
filius de duro patre. Seruam bonoficentiā patri que
debetur. que defecit a filio. Non equam filiū patri
in honorē. sed p ponim si bonā causā habet. filium
equem patri in ueritate. & sic tribuim honorē debi
tū. ut non p dat equas mēritū. Ita uerbis dñi p ficiam.
ita ut p ficiam. & ut p ficiam. gīa illius ad iuuam. ād.

Explicit omt tricesima

In illo loco ubi ait. Dicebant ergo quidā ex ierosolimis. Non
ne hic est quē querebant iudei int ficere. & ecce pale loqr
& nichil ei dicunt. Nq ad id qō ait. Querentis me & n
inuenietis. & ubi sū ego. uos n potestis uenire.

Incip omt tricesima prima

EMINIT
CARITAS ſcra
pristinis sermoni
bz. & lectū ē in
euangelio. & ad nos
ut potuim dispōtatū.
qō dñs ihs. idō occulte ascendit ad diē festū.
non quia timebat ne teneretur. cui potestas
erat ne teneret. sed ut significaret etiā in ipso
die festo celebrabatur a iudeis se occultari. & su
um ee misterium. Hodierna ergo lectione ap
paruit potestas. que putabat timiditas. Log
batur enim pale in die festo. ita ut mirarent ut
Nonne hic ē quē querebant interficere. & ecce
pale loquitur. & nichil illi dicunt. Num qd
uere cognouerunt principes qa hic ē xps.
Qui nouerant qua securitia querebat. mirabantur
qua potentia non tenebatur. Et inde nplene i
tellegentes illius potentiā putauerunt ee princi
pū scientiā. qō ipsi cognouerant eundē esse xpm.
dō pceperunt ei. quem tanto tempore occiden
dum quesierunt. Unde illi ipsi apud se ipsos q
dixerant. numqd cognouer principes qa xps ē.

Fecerunt sibi questionem · qua esset uideret non ee
ipse xps · Ao ungentes eu dixerunt · Sed istum
nouimus unde sit · xps aut cu uenerit · nemo scit
unde sit · Hec opinio apud uos unde nata fue
rit · qo xps cu uenerit nemo scit unde sit · n enim
inaniter nata e · Si consideremus scripturas · in
uenimus fis · qm sce dixer scriptur de xpo · qm
nazareus uocabit · Ergo p dixer unde sit · Rursus
si locu natiuitatis eius queram · ta qua unde sit
ubi natus e · nec hoc latebat uos · ppt scripturas
que ista predixerant · Nam cu eu usa stella magi ge
rerent adorare · uenerunt ao h eodem · et dixe
runt qo quererent et quid uellent · Ille aut e uo ca
tus est qui lege scebant · quesiunt abeas ubi xps nasce
retur · Illi dixerunt · In bethleem iude · Et testimoni
um etia pphetic cu protulerunt · Si ergo pphe p dixe
rant et locu unde erat origo carnis eius · et locu ubi
eu pepit mat eius · unde nata e ista opinio apud uos
quo modo audiamus · xps cu uenerit nemo
scit unde sit · nisi qa utriusq; p dicauerant · et priu
quaueramus scripturas · Secm hominem p dixerunt sep
tuge unde esset · secm dm latebat impios · et que
rebat pios · Ao hoc enim isti dixerunt · xps cu uenerit
nemo scit unde sit · qa hanc in illis opinionem gene
rauerat quod p ysaiam dictu e · Generationem eius
quis enarrabit · Denique et ipse dns ao utriusq; respo
dit · et qa nouerant eu unde esset · et qa n nouerant ·
Vt ao testentur pphetie sce que de illo ante p dicta est ·
et secm humanitatem infirmitatis · et secm diuinita
tem maiestatis · Audite ergo uerbu dni fres · Videte que
amo du e firmauit est · et qo dixerunt · istu nouim
unde sit · et qo cu dixerint · xps cu uenerit nemo
scit unde sit · Clamabat ergo docens in templo ihs · Et
me scitis · et unde sim scitis · et ame ipso n uenio · sed
est uerus q me misit · que uos nescitis · Hoc e dicere ·
et unde sim scitis · et unde sim nescitis · Vnde sim
scitis · ihs a nazareth · Cuius enim parentes nosti · So
lus enim in hac causa latebat uirginis partus · cui ta
men testis martirus · Ipse enim hoc poterat fideliter
indicare · q possit martir aliter et z declare · Hoc g
excepto uirginis partu · totu nouerant unusquis
quod ao homine pertinet · Facies ipsius nota erat ·
patria ipsius nota erat · gen ipsius notu erat · Ubi
natus e sciebat · Recte ergo dixit · et me nostis ·
et unde sim scitis · Secm carne · et effigiem homi
nis qua gerebat · Secm diuinitatem autem · et ame
ipso non uenio · sed e uerus q me misit · que uos ne
scitis · Sed ut eu sciatis · credite in eu que misit ·
et scietis · Dm enim nemo uidit unquam · nisi uni
genit filius qui est in sinu patris · ipse narrauit · Et pa
trem non cognouit nisi filius · et cui uoluerit fi
lius reuelare · Denique cum dixisset sed est uerus
qui misit me que uos non scitis · ut ostenderet eos
unde possent scire qo nesciebant · subiecit · Ego
scio eu · Ergo ame querite · ut sciatis eu · Quare
aut scio eu · Quia ab ipso sum et ipse me misit · Ma
gnifice utrumq; monstrauit · Ab ipso inqt sum · qa
filius de patre · Et q cqo e filius · de illo est · cuius
est filius · Ido dnm ihm dicam dm de deo · Patre
n dicamus dm de do · sed tantu dm · Et dicam dnm
ihm · lum de lumine · Patre non dicamus lum de
lumine · sed tantu lum · Ao hoc g p unet qo dixit ·
ab ipso sum · quod aut uidetis me in carne · ipse me
misit · Vbi audis ipse me misit · noli intellegere natu
re dissimilitudine · sed generantis auctoritatem ·
Querebant ergo eu apprehendere · et nemo misit inl
lu manus · qa nd du uenerat hora eius · hoc e qa nole
bat · Quid e enim n du uenerat hora eius · Non enim
dis sub fato natus est · Hoc nec de te credendu est ·
quanto magis de illo p que factus est · Si tua hora
uoluntas e illius · illius hora que e · nisi uoluntas sua ·
Non ergo horam dix qua cogeret mori · sed qua dignare
tur occidi · Tempus enim expectabat quo moreret · qa
et tempus expectauit quo nasceret · De hoc tempore
apls loquens ait · Cum aut uenit plenitudo tempo
ris · misit ds filiu suu · Ido multi dicunt · quare
n ante uenit xps · Quia nondum uenerat plenitudo tpis · moderante il
lo per que facta st tempora · Sciebat enim quando ue
nire deberet · Primo p multas series tporu et anno
rum · predicendus fuit · Non enim aliquid uenturum
fuit · Diu fuerat p dicandus · semp tenendus · Quan
to maior iudex uenie bat · tanto p cognitione longior se
ries p cedebat · Denique ubi uenit plenitudo tpis ·
uenit et ille q nos liberaret a tempore · Liberati enim
a tempore · uenturi sum ad illa eternitate · ubi non
est tempus · Nec dicit ibi · quando uenier hora · Dies e
enim septen · qui per cedit hesterno · nec excludit
crastino · In hoc aut seculo · uoluuntur dies · et alii in
seunt · alii ueniunt · Nullus manet · Et mo ta
qbus loquim · Inuice expelluntur · Nec stat prima syl
laba · ut sonare possit secda · ex quo loqm · aliquan
tu sentimus · et sine ulla dubitatione · senior sumo
do · qua mane · Ita nichil stat · nichil fixu manet in
tpore · Amare itaq; debemus · p que facta sunt tem
pora · ut liberemur a tempore · Et figamur in eter
nitate · ubi ia nulla e mutabilitas temporu · Magna
igit mia omnium nrm ihu xpi · factum est eu, ppter nos in
tpore · p que facta sunt tempora · Factu est inter
omnia · p que facta sunt oia · Factu est qo fecit · fac
tus est qo fecerat · Factus e enim homo · q homine fecit
rat · ne periret qo fecerat · Secm hanc dispensatio

t mortalit

nem · iam uenerat hora natiuitatis · & natus erat.
Sed nondum uenerat hora passionis · ido nondum
passus erat · Denique ut nouerimus in necessitate sed
potestate morientis · ppt nullos hoc loquor · q
cu audierint n duuenerit hora eius · edificant ad
credenda facta · & fuerit corda eoz fatua · Ut ergo
nouerimus potestate morientis · ipsa passione recoli
te · Cruci fixu intuemini · Dic in ligno pendens ·
stipo · Illi hoc audito · in arundine pspongia opu
lerunt ei aceti in cruce · Accepit erat · Perfectu e ·
& inclinato capite · reddidit spm · Videtis potesta
te morientis · qa hoc expectabat uolens · donec
omia coplerentur · que de se p dicta fuerant ante
morte futura · Dixerat enim ppha · Dederi in escam
mea fel · & in sitim mea potauerunt me aceto · Ex
pectabat ut hec omia coplerent · Postea qua copleta
sunt · dic · p fectu e · Et abscessit potestate · qa
non uenerat necessitate · Ido quid amplius mira
mini ista potestate morientis · qua potentia mi
racula facientis · Ventu e enim ad crucem · ut corpora
deponerentur in ligno · qm sabbatum inluceschat · & inuenti sunt latrones uiuentes · Supplicii quippe crucis ido durus erat · quia durus
cruciabat · Et oms crucifixi · longa morte neca
bantur · Illi aut ne remanerent in ligno · crurib; fra
ti coacti sunt mori · ut possent inde deponi · Dns
aut inuentus e mortuus · & ammirati sunt omines ·
Et qui uiui contese · mortuu sic miratus sunt · ut dice
rent quida · uere filius di e hic · Unde e et illud fr; ·
ubi aut quererentur ego sum · & illi retro redeuntes oms
ceciderunt · Erat ergo in illo potestas suma · nec hora coge
bat mori · sed hora expectabat · qua oportune fieret
uoluntas · non qua in eum impleret necessitas · De
turba aut multi crediderunt in eum · Humiles & pau
peres saluos faciebat dns · Principes insaniebant ·
& ido medicu non solu non agnoscebant · sed etiam
occidere cupiebant · Erat quida turba que suam
egritudine cito audit · & illius medicina sine dila
tione cognouit · Uidete quid sibi dixerit turba ip
sa · commota miraculis · Nu quo xps cum uenerit plu
ra signa facturus e · Utiq; si duo non erunt · hic est.
Crediderunt ergo in eum ista dicentes · Principes uo illi
audita multitudinis fide · & eo murmure quo xps
glorificabat · miserunt ministros ut eum apphendere
rent · Que apphenderent adhuc nolente · Quia
ergo n poterant apphendere nolente · missi sunt
ut audirent docente · Quid docente · Dic ergo ihs.
Adhuc modicum tempus uobiscum sum · Quod mo
do uultis facere · facturi estis · Sed nimodo · qa mo
do nolo · Quare adhuc modo nolo · quia adhuc
modicu tempus uobiscum sum · & tunc uado ad eum qui misit
me · Impletur debeo dispensatione mea · & sic pueniet
ad passione mea · Quaeretis me · & non inuenietis ·
& ubi sum ego · uos non potestis uenire · Hoc ia restitit
rectione sua p dixit · Noluerunt enim agnoscere pre
sente · & postea quesierunt · cum uiderent unum multitu
dine ia credentem · Magna enim signa facta sunt etia
cum dns resurrexit · et ascendit in celu · Tunc p discu
pulos facta sunt magna · sed ille pullos · qui p se ipsum ·
ipse quippe illis dixerat · sine me nichil potestis facere ·
Quando claudu ille qui sedebat ad porta ad uocem petri surre
xit · & sui pedib; ambulauit ut homines mirarentur ·
sic eos allocutus e petrus · qa n in sua potestate ista fecit ·
sed in uirtute illius que ipsi occiderunt · Multi com
puncti dixerunt · Quid faciemus · Viderunt enim se in gra
ti crimine impietatis astrictos · quando illum occiderunt ·
que uenerari et adorare debuerunt · Et hoc putabant ee
inexpiabile · Magnum enim facinus erat · cui consideratio illos
faceret desperare · Sed n debebant desperare · pqb; in
cruce pendens dns e dignatus orare · Dixerat enim · Pater ·
ignosce illis · qa nesciunt qd faciunt · Videbat quos da
suos · uel multos alienos · Illis ia petebat uenia · aqbus
adhuc accipiebat in uirtia · Non enim attendebat quod
ab ipsis moriebatur · sed qa p ipsis moriebatur · Multi
est qd illis concessu est · & ab ipsis · et p ipsis · ut neino
de su peccati dimissione desperaret · quando illi uenia
meruerunt · qui xpm occiderunt · Mortuus e xps p
nob · sed numqd anob · Atu illi qui deu xpm suo sce
lere morientem · & crediderunt in xpm suis sceleribus igno
scentem · Quo usq; biberent sanguinem que fuderant · de
sua salute desperauerunt · Ergo hoc dixit · Quaeritis
me et n inuenietis · & ubi ego su · uos non potestis uenire.
Quia quesitum illu erant post resurrectionem · compuncti ·
Nec dix ubi ero · sed ubi sum · Sep enim ubi erat xps · quo
fuerat rediturus · Sic enim uenit · ut in recederet · Un
alio loco aut · Nemo ascendit in celum · nisi qui de celo
descendit · filius hominis qui in celo · Non dic qui fuit
in celo · Interra loquebat · & in celo se ee dicebat · Sic
uenit · ut unde n abscederet · Sic redit · ut nos non
derelinqueret · Quid miramini · si hoc facit · homo
enim secm corpus in loco · & de loco migrat · Et cum ad
aliu locu uenerit · in eo loco uenit ubi n erat · Dns aut
implet omia · & ubiq; totus e · Non secm spatia tene
tur locis · Erat tamen dns xps secm uisibile carne
in terra · secm inuisibile maiestate · & in celo & in ter
ra · ido ait · ubi ego sum uos non potestis uenire · nec dic
non poteritis · sed n potestis · Tales enim tunc erant · q
non possent · Nam ut sciatis non hoc ad desperationem dictu ·
et discipulis suis dixit tale aliquid · Quo ego uado ·

at in eo loco unde uen
nonerit.

non potestis uenire. Cum pilis orans dixerit. pr̄
uolo ut ubi ego sum. & ipsi sint mecū. Dēnq; hoc
petro exposuit. & ait illi. Quo ego uado non po
„ test me modo sequi. sequeris aūt postea. Dixerus
„ ergo iudei. non ad ipsum. sed ad se ipsos. Quo hic
„ iturus ē quia ñ inueniem eū. Nūq̄ in dispsionē
„ gentiū iturus est & doc turus gentes. Non enīs ca
ebant q̄ dixerunt. sed qa illē uolūt pphauerunt.
I turus enī erat dñs ad gentes. non psentia corpo
ris sui. sed tam pedib⁹ suis. Qui erant pedes eius.
quos pedes conculcare uolebat p̄sequendo saulū.
quando ei caput clamauit. Saule saule q̄ me
„ persequeris. Quis ē hic sermo quē dix̄. quer tū
„ me et non inuenies. & ubi ego sum uos ñ pos
„ tis uenire. Vnde hoc dixit dñs. nescaerunt. &
tam aliud q̄ futurū erat. nescientes p̄nuntiaue
runt. Dix̄ enī hoc dñs. qua locū. sit am locus di
cendus est. idest sinum patris. unde nūq̄ discē
sit unigenit⁹ filius. Non illi nouerant. nec cogita
re idonei erant. ubi erat xp̄s. unde non recessit &.
quo redit⁹ erat xp̄s. ubi manebat xp̄s. Unde
hoc cordi humano cogitare. aut lingua explicare.
H oc ergo illi nullo modo intellexerunt. & tam ex h
ac occasione salutē nām p̄ dixerunt. q̄ dñs trans
ēet ad dispsionē gentiū. & impleretur q̄ legebat.
& non intellegebant. Pop̄s quē non cognouit ser
uuit mihi. in obauditu auris obediuit mihi.
I lli non audier in quor oculis fuit. Illi audierunt
in quor auribus sonuit. Illuis enī ecclē uenturę de
gentib⁹ typū gerebat mulier. quę fluxū sangui
nis patiebat; Tangebat. et non uidebat. Nesci e
bat. & sanabat. figura quippe erat q̄ dñs inter
rogauit. Quis me tetigit. quasi ignorans. igno
rantem sanauit. Sic fecit et gentib⁹. Non enī dixi
mus in carne. et merum carnē eius manducare.
et in carne eius membra ēt. Quare. Qua misit
ad nos. Quos. Preones suos. discipulos suos.
seruos suos. redēptos suos. quos seruauit; Sed q̄s
et redemit. frēs suos. Totum parū dixi. Membra
sua. se ipsum. Misit enī ad nos membra sua. &
fecit nos membra sua. Tam secūm speciē corpori
quā iudei uider. & contēpserunt. non apud nos
fuit xp̄s. Quia et de illo hoc dictū erat. sic apls
di cit. Dico enī xp̄m fuisse ministrū circūcisionis.
ppt ueritatē dī. ad confirmandas p̄missiones patrū.
A d illos debuit uenire. a quor patrib⁹. & quor patrib⁹
ē p̄missus. Ideo et ipse sic ait. Non sū missus nisi ad
oues quę perierant domus isrl. Sed q̄d ait apls in
sequenti. Gentes aūt sup̄ miam glificare dñm. Quod
& ipse dñs. Habeo alias oues quę ñ sunt ex hoc ou
li. Qui dixerat non sum missus nisi ad oues quę pe
rierunt dom⁹ isrl. quomodo hab & alias oues ad
quas non ē missus. nisi quia significauit p̄sentiam
corporalē non se missū exhibere nisi solis iudeis q̄
uider & occiderunt. Et tam unde multi & ait
& postea crediderunt. Messis prima de cruce uen
tilata ē. ut cēt sem unde alia messis consurgeret.
H unc uero cum fama euangelii & bono eius odore
exeuntē credunt fideles eius p omīs gentes. erit ex
pectatio gentiū. quando ueniat. q̄a uenit. Quan
do ab omīb⁹ uideat. q̄nc aquib⁹ dā uis ē. aq̄b⁹
dā uis non ē. Quando ueniat iudicatur⁹. quem
iudicand⁹. Quando ueniat discreturus. quem
ut ñ discerneret. Non enī ab impiis xp̄s ē discer⁹.
sed cū impius iudicat⁹. De illo enī dictū ē. & unus
unusquis⁹ reputatus ē. Latro euasit. xp̄s dānatus est.
A cepit indulgentiā criminosus. dānatus ē q̄m iū
crimina confitentiū relaxauit. Tam et ipsa crux
si attendas. tribunal fuit. In medio aūt iudicē
stetit. ut latro qui credidit liberat⁹. alter qui in
sultauit dānatus ē. Hā significabat q̄ facturus ē.
de uiuis & mortuis. Alios positurus ad dexteram.
alios ad sinistrā. Nichil ergo medii erit. Similis
ille latro futuris ad sinistrā. similis alē futuris ad
dexteram. iudicabat & iudicium minabatur.

Explicit omt tricesima prima.

In eo loco ubi ait. In nouissimo aūt die festiuitatis. sta
bat ihs & clamabat dicens. Si quis sitit ueniat ad me
& bibat. Vq̄ ad id quod ait. Non enī erat sp̄s datus.
qa ihs non dū fuerat glorificatus.

INCIPIT OMELIA TRICESIMA SECUNDA

INTER DISSENSIONES ET DUBITATIONES IUDEORUM DE DÑO IHV XPO
uīt cetera quę dix̄. q̄b⁹ alii confundebantur.
alii docebantur. nouissimo festiuitatis illius
die. tunc enī ista agebant quę appellat⁹ scenopegia. id est tabernaculor⁹ constructio. De qua fe
stiuitate. iā antea meminit carta sua fuisse
disserturum. Vocat dñs xp̄s. Et hoc ñ utcumq;
loquendo. sed clamando. ut qui sitit. ueniat
ad eum. Si sitimus. ueniam⁹. & non pedib⁹
sed affectib⁹. Nec migrando. sed amando ueni
amus. Quā quā scōm interiorē hominē. &
q̄amat migrat. Et aliud ē migrare corpore.
aliud corde. Migrat corpore. q̄ motu corporis
mutat locum. Migrat corde. q̄ motu cordis mu
tat affectū. Si aliud amas. aliud amabas. non ibi
es. ubi eras. Clamat ergo nob⁹ dñs. Stabat enī & cla
„ mabat. Si quis sitit. ueniat ad me & bibat. Qui cre
„ dit in me sicut dicit scriptura. flumina de uen-

fr. 15. Inchd
Godin
y
qvadr.

tre eius fluent aque uiue. Quid hoc
ẽt. quando euangelista exposuit. immorari
non debemus. Vnde cũ dixerit dñs. siqs sitit ue
niat ad me & bibat. & qui credit in me flumina de
uentre eius fluent aque uiue. consequenter exposu
it euangelista dicens. Hoc autẽ dixẽ de spũ quẽ accep
turi erant credentes in eũ. Nondũ enim erat spũs dat.
qa ihs ndũ erat glificatus. Est ergo intus interior &
uenter interior. qa ẽ homo interior. Et ille qdem in
terior inuisibilis. exterior autẽ uisibilis. Sed melior
interior. qua exterior. Et qo ñ uidet. hoc plus amat.
Constat enim plus amare hominẽ interiorẽ. qua ex
teriorẽ. Unde hoc ẽ stat. unusquisq; in semetipso
pbat. Qua uis enim qmale uiuunt. animos suos cor
pori addicant. uiuere tamen uolunt. qo ñ ẽ nisi ani
mi. Magisq; seipsos indicant qregunt. qua illa qui
reguntur. Regunt enim animi. regunt corpora.
gaudẽ qsq; uoluptatẽ. & capit de corpore uolupta
tem. Sed separa animũ. nichil restat in corpore
qo gaudeat. Et si de corpore gaudẽ. anim gaudẽ.
Si gaudẽ de domo sua. dese ñ debẽ gaudere. Et si
habẽ anim unde oblect tẽ extrinsecꝰ. sine delicijs
manet uter intrinsecus. Omino constat. plus amare ho
minẽ animã suã. qua corp suum. Sed & in alio ho
mine plus amat homo animã. qua corpus. Quid
enim amatur in amico. ubi ẽ amor sincerior & castior.
Quid amatur in amico. anim. an corpus. Si fides
amatur. animus amatur. Si benuolentia amatur.
benuolentiq; sedes. animus est. Si hoc amas in altero
qa et ipse amat te. animũ amas. qa ñ caro. sed ani
mus amat. Ideo enim amas. qa te amat. Quere un
de te amet. & unde qd ames. plus ergo amatur. & ñ
uidetur. Aliqo etiã uolo dicere. ubi magis appa
reat dilectio uestra quantũ amet animꝰ. & quẽ ad
modũ corpori pponat. Illi ipsi lasciui amatores q
corporum pulchritudine delectant. & forma mẽ
brorũ accenduntur. tunc amant amplius. quando a
matur. Nã si amet & sentiat quia odio habetur. magi
uastatur qua diligit. Quare magis uastatur qua diligit.
qa ñ redditur qo impendit. Si ergo ipsi corpori
amatores redamari se uolunt. & hoc eos magis de
lectat si amentur. qualis sunt amatores animorum.
Et si magni sunt amatores animoꝝ. qualis sunt de
amatores. q pulchros animos facit. Sic enim animus
facit decus in corpore. sic ds in anima. Non enim fac
corpori unde amet. nisi animus. Qui cadauer
migrauerit. cadauer horrescis. Et quantũ cuiq; pulchra il
la membra dilexeris. sepelire festinas. Decus ergo
corporis. anim. Decus animi ds. Clamabat ergo
dñs ut ueniamus & bibamus. si uitus sitit animus.
& dicit. qua cũ biberimus. flumina aque uiue
fluent de uentre mo. Venter interior hominis.
conscientia ẽ cordis eius. Bibitur ergo isto liquore
renouescat purgata conscientia. Et haurient fon
tẽ habebit. Et ipa ipsa fons erit. Quid ẽ fons. & q
est fluuius qui manat de uentre interioris homi
nis. Benuolentia qua uult consulere proximo.
Si enim putet qa qo bibit soli ipsi debet sufficere. non
fluit aqua uiua de uentre eius. Si autem proximo
festinat consulere. ideo non siccat. qa manat. Vi
debamus nunc qo sit qo bibunt. q credunt in no.
Quia utiq; xpiani sumus. & si credimus bibimus. Et unus
quisq; inse ipso debet & agnoscere si bibit. & si uidet
exceo qo bibit. Non enim nos deserit fons. si ñ dese
ramus fontẽ. Exposuit euangelista ut dixi unde
dns clamasset. ad quale potũ inuitasset. qo bi
bentibus pparasset dicens. Hoc autem dicebat de spũ
quẽ acceptum erant credentes in eũ. Nondũ enim
erat spũs dat. qa ihs nondũ erat glificatus. Quem
dicit spm. nisi spm sem. Nã si unusquisq; homo
habet inse ppriũ spm. de quo loquebar cũ animum
cõmendarẽ. Animus enim cuius cuiq; ppriꝰ. et ẽ
spũs. De quo dicẽ paulus apls. Quis enim scit hominũ
quę sunt hominis. nisi spũs hominis qui in ipso est.
Deinde ad unumẽ. Sic & quę dei sunt nemo scit nisi spũs
dei. sna nemo scit. nisi spũs mi. Non enim nouit qd co
gitas. aut tu quid cogito. Ipsa enim sunt ppria mia. q
interius cogitam. & cogitationũ unius cuiusq; hois
ipsius spũs testis ẽ. Sic & quę dei sunt. nemo scit. ñ
spũs dei. Nos autem spũm mundi. dei cui suo. Ita tamen ut deus
cũ spũ suo. sciat etiã qd agat in nobis. nos autem sine
eo spũ scire non possumus qd agat in do. Dicit scit in
nob. & qo ipsi nescimus in nobis. Nã infirmitatem
suã petrus nesciebat. quando ad mo qo ter ẽt negatu
rus audiebat. & ẽger se ignorabat. medicus egrũ
sciebat. Sunt ergo quędã quę ds nouit in nobis.
nescientibus nob. Tam quamũ ad homines pertinet.
nemo sic se nouit. quomodo ipse homo. Aliud nescit
qd in illo agatur. sed spũs eius nouit. Accepto autem spũ
dei. discimus & quid agat in do. Non tm ut ñ acce
pim totũ. De pignore multa nouimus. pignus enim ac
cepimus. & huius pignoris plenitudo. postea dabitur.
interim in hac peregrinatione. pignus nos cõsolatur.
Quia qui nos dignatus ẽ oppignerare. multũ para
tus ẽ dare. Si talis ẽ arra. quis ẽ annus ẽ arra.
Sed qd est qo aut. Non enim erat spũs dat. quia ihs
nondũ erat glificatus. Intendenti est intellectus.
Non enim erat spũs dei qui erat apud dm. sed ñ dũ erat in
eis. q crediderant in him. Ita enim disposuit dns
his. non eis dare spm istum de quo loquim. nisi post
resurrectionẽ suã. Et hoc non sine causa. Et for
te si queram. annuet ut inueniamus. Et si pul-

semus · aperit ut introeamus · Pietas pulsat · non manus · quã quã pulsat & manus · si ab opib⁹ mũc non cessat manus · Quę igitur causa ẽ · cur dñs ihs xp̃s statuerit ñ nisi cũ cẽt glorificatus dare spm scm ·

Quod ante quã dicam⁹ ut possum⁹ · prius querendũ ẽ · ne quẽ forte moueat · quomodo non dum erat sps in hominib⁹ scis · cum de ipso dño recens nato legatur in euangelio · quod eũ in spũ sco agnouerit symeon · agnouerit etiã anna uidua ꝓpheterissa · agnouerit ihs ipse quem baptizauit · impletus spũ sco zacharias · multa uiã · spm scm ipsa maria ut dnm conciperet accepit ·

Multa enĩ indicia p̃cedentia de spũ sco habemus · antequã glorificaretur resurrectione carnis sue · Non enĩ aliũ spm etiã ꝓphę habuerunt · qui xp̃m uenturum p̃nuntiauerunt · Sed modus qdã futurus erat dationis huius · qui omino non apparuerat · De ipso hic dr̃ · Nus quã enĩ legim⁹ antea congregatos homines accepto spũ sco · linguis omniũ gentium locutos fuisse · Post resurrectionẽ autẽ suã primũ quando apparuit discipulis · dixit illis · Accipite spm scm · De hoc ergo dictũ ẽ · Non erat spс datus · quia ihs non dũ erat glorificatus · Et insufflauit in faciẽ · Quia flatu primũ hominem quẽ fec̃ uiuificauit · & de limo exẽ · quo flatu animã mẽbris dedit · significans eũ se cẽ qui insufflauit in faciẽ illoz ut alios exurgere et · & lutteas opib⁹ renuntiare et · Tunc primũ post resurrectionẽ suã dns quã die euangelista glorificationẽ · dedit discipulis suis spm scm · Dedito moratus cũ eis quadraginta diebus · ut liber actuum apl̃oz demonstrat · ipsis uidentib⁹ & uidentibus deducentib⁹ in celum · Ibi pactus decẽ diebus · die pentes consecr · misit desup spm scm · Quo sicut dixi q fuerant uno in loco congregati accepto impleti · omniũ gentiũ linguis locuti sunt · Quod & fris · quia modo qui baptizatur in xp̃o & credit in xp̃m · non loquitur omniũ gentiũ linguis · Non hoc̃ credendus accepisse spm scm · Absit ut ista pfidia uẽpretẽ cor nr̃m · Certi simus omẽm hominẽ accipe · Sed quantũ uas fidei ad fontẽ · tantũ implet · Cum ergo & modo accipiat · uiuerent alioqs · Quare nemo loqt̃ linguis omniũ gentiũ · Quia tã ipsa ecclia linguis omniũ gentiũ loquit̃ ·

Antea in una gente erat ecclia · ubi omniũ linguis loquebatur · Loquendo linguis omniũ · significabat futurum · ut crescendo ꝓgentes loquerentur linguis omniũ · In hac ecclia qñ ẽ · nemo do accipit spm scm · Precisis enĩ & diuisis abunitate mẽbroz · que unitas linguis omniũ loqt̃ · remaneret sibi sin habet · Nã si habet · det signũ qũ tunc dabat̃ · Quid est signũ det qũ tunc dabatur ·

Loquat̃ omib⁹ linguis · Respondit michi · Quid enĩ · tu loqueris omib⁹ linguis · Loquor plane · qa omis lingua mea est · Idest eius corporis cuius membrũ sũ · Diffusa ecclia ꝓ gentes · Loquit̃ omib⁹ linguis · Ecclia · corp̃ est xp̃i · In hoc corpore membrũ est · Cũ mẽbrum sit eius corporis qđ loquit̃ omib⁹ linguis · credere loqui omib⁹ linguis · Unitas enĩ mẽbroz · caritate concordat · Et ipsa unitas loquitur · quomodo tunc unus homo loquebatur · Accipimus ergo & no spm scm · si amam⁹ ecclam · si caritate cõpaginamur · si catholico nomine & fide gaudemus · Credam⁹ firs quantũ quisq; amat ecclam xp̃i · tantũ habet spm scm ·

Datus ẽ enĩ spс sicut apls dicit · ad manifestationẽ ·

Quã manifestationẽ · sicut ipse idem dicit · qa Alii dat̃ p spm sermo sapiẽtię · Alii sermo scientię · secundũ eundẽ spm · Alii fides in eodem spũ · Alii donatio curationũ in uno spũ · Alii operatio uirtutum in eodem spũ · Multa enĩ dant̃ ad manifestationẽ · sed tu forsitan eoz omniũ que dixi nichil habes · si amas ñ nichil habes · Si enĩ amas unitatẽ · etiã tibi habet quisquis in illa aliquid habet · Tolle inuidiã · et tu uisi ẽ qõ habeo · Tollã inuidiã · & meũ ẽ qõ habes ·

Liber separat · sanitas iungit · Oculus solus uidet in corpore · sed numqd sibi soli oculus uidet · Et manus uidet · & pedi uidet · & ceteris mẽbris uidet · Non enĩ si aliquis ictus in pedẽ uenit · auertit se oculus inde · ut non p̃caueat · Rursus sola manus opat̃ in corpore · Sed numquid sibi soli opatur · Et oculo opat̃ · Nã si ictus aliquis ueniens non erat in manu · sed tantũ in faciem · nũqd dicẽ manus ñ me moueo · quia ñ pertinet ad me · Sic pes ambulando · omib⁹ mẽbris militat · Membra ergo tacent · & lingua omib⁹ loquit̃ · Habemus ergo spm scm · si amam⁹ ecclam · Amam⁹ aũt · si in eius compage et caritate consistimus · Nã ipse apls cũ dixisset diuersa donationes diuersis hominib⁹ · tã quã officia quoq; mẽbroz · ad hoc inqt̃ supereminentiorẽ uiã uob demonstro · & cepit loq de caritate · Preposuit eã linguis hominũ & angelorũ · ꝓposuit miraculis fidei · ꝓposuit scientię & ꝓphetię · ꝓposuit etiã illã magno opi mię · quo sua que possidet distribuit quisq; pauperib⁹ · Et ad extremũ ꝓposuit eã corporis passionib⁹ · His omib⁹ tã magnus reb⁹ ꝓpositis caritatẽ · Ipsam habete · & cuncta habebis · Qua sine illa nichil ꝓderit quicquid habet̃ preteriit · Qua uero ad spm scm ꝓtinet caritas de qua loquim̃ · quesitio enĩ modo in euangelio de spũ sco reuelat̃ · Audi apl̃m dicentẽ · Caritas dei diffusa ẽ in cordib⁹ nr̃is · ꝑ spm sco qui datus ẽ nob · Quare ergo dns spm cui⁹ magna beneficia sunt in nob · qa caritas dei ꝑ ipsum diffusa ẽ in cordib⁹ nr̃is · post resurrectionẽ suã dare uoluit ·

Quid significauit · ut in resurrectionẽ ma caritas flagret · & ab amore seculi separet̃ · ut tota currat in dm ·

Hic enĩ nascim̃ & morimur · hoc̃ ñ amemus · Caritate migrem⁹ · caritate surgam⁹ habituri · Caritate illa qua diligimus dm · Nichil aliud in hac uita nr̃a peregrinationis meditem̃ · nisi quia & hic non sep

erimus. Et ibi nobis locum bene uiuendo preparabimus. unde nūquā migrem. Dīs enī mr ihs xps postea quā resurrexit. iam non morit. et mors ei ultra sicut apls dicit. non dominabit. Ecce quod amemus. si uiui mus. si ipsum credimus q resurrexit. Et dabit nobis non qō hic amant homines qdm ñ amant. aut tan to plus amant. quanto illū minus amant. Tanto autē hoc minus amant. quanto illū plus amant. Sed ui deamus quid nob̄ p misit. Non diuitias terrenas et tēporales. non honores et potestates in seculo isto. Vi deus enī oīa hæc dari et hominib̄ malis. ne magni pen dant bonis. Non ipsam postremo corporis sanitatē. Non qa ipse illā non dat. sed qa ut uideas et pecorib̄ dat. Non utiā longam. Quid ē eū longum. qđ aliqñ desinit. Non p magno nob̄ credendū p misit lon geuitatē. aut decrepitā senectutē. quā omnis optant. ante quā ueniat. omnis de illa cū uenerit murmu rant. Non pulchritudinē corporis. quā ut corpo ris morb̄. uel ipsa senectus quę optat exterminat. Vt sit pulcher. et uult ee senex. Ista duo desideria cordare sibi inuicē ñ possunt. Si senex erit. pul cher ñ erit. Quando senectus uenerit. pulchritudo fugiet. Inuno habitare non possunt. uigor pulchri tudinis. et gemit senectutis. Oīa ergo ista ñ no bis promisit qui dixit. qui credit in me uenit ad me bibat. et flumina de uentre eius fluent aquę uiuę. Vitā ēternā p misit. ubi nichil timeamus. ubi non turbemur. unde ñ migremus. ubi ñ mo riam. ubi nec decessor plangat. nec successor speret. Qua ergo tale ē. qō nob̄ p misit amantib̄. et ipse ei amore feruentib̄. idō ipsū spm noluit dare. nisi cum ēet glificatus. Vt in suo corpore ostenderet ui tā. quam modo ñ habem. sed in resurrectione spe ramus. ITEM SERMO EIUSDEM EVANGELII.

EIVSDEM EVANGELII SERMO AB EO LOCO VBI AIT. Et illa ergo turba cum audissent hos sermones. Vq ad id qō ait. Nec ego te condēnabo. uade et amplius iam noli peccare. Ex Inqñ omt xxxiij.

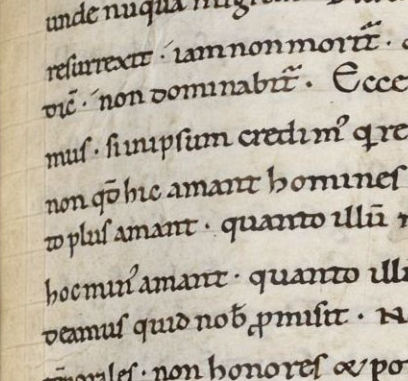

EODNITCARI TASVRA SERMONE PRI mo. ex occasione lectionis euangelice locutionis nos ee uob̄ de spuisco. Ad hunc portandū cū dīs in uitasset credentes in se. loquens ut eos q illū tenere cogitabant. et uinciri cu piebant. ne ualebant. quia ille nolebat. cum ergo hæc loquitur ēet. nata ē de illo in turba dissensio. Alii putan ab̄ qđ ipse ēet xps. alii dicebāt quia de galilea ñ exsur get xps. Qui uero missi fuerant ut eū tenerent. redie runt inmunes a crimine. et pleni ad mirationē. Nā et testimonium phibuerunt diuinę doctrinę eius. cum dicerent a q̄b̄ missi erant. Quare non adduxi stis eū. Respondernt enī. Nūquā sic locutus est homo. Non enī quisquā sic loquit homo. Ille aut sic locutus ē. qa vs erat et homo. Tam pharisea testi monii eorū repellentes. dixer eis. Nūqd et uos estis. Videm enī de electos uos ee sermonib̄ illius. Numqd aliqs de principib̄ credidit in eū. aut ex phariseis. Sed turba hæc quę ñ nouit legem. maledicti sunt. Qui non nouerant legem. ipsi erudiebant in eum q miserat legē. Et eū qui miserat legē contēnebant illi. qui docebant legē. Vt impleret qō dixerat ipse dīs. Ego uti non uidentes uideant. et ui dentes. ceci fiant. Ceci enī facti sunt pharisei doctores. illuminati sunt populi legē nescientes. et in auctorē legis credentes. Nichodem tam uir exphariseus qui ad dīm nocte uenerat. et ipse non quidem incredulus. sed timidus. Nam ido et nocte uenerat ad lucē. qa illuminari uolebat. et serui timebat. respondit iu dęis. Numqd lex mā iudicat hominē nisi audierit ab ipso prius. et cognouerit quid faciat. Volebant illū perse. ante ē damnatores. quā cognitores. Sci ebat enī nichodem ut potuit credebat. qa si tantū modo eum patienter uellent audire. forte similes fierent illis qui missi sunt tenere. et maluerunt credere illi. Re spondet exp iudicio cordis sui qđ et illis. Numqd et tu galileus es. id quasi a galileo seductus. Dīs enī galileus dicebat. q̄m de nazareth ciuitate erant pare tes eius. Sdm mariā dixi parentes. non sdm uiri le sen. Non enī quesiuit in illa nisi matrē. qa iam habebat desup patrē. Nā una q̄q eius naturitas. mi rabilis fuit. Diuina sine matre. humana sine patre. Quid ergo illi quasi legis doctores ad nichodemū respon derunt. Scrutare et uide. qa ppha a galilea ñ surget. Sed dīs ppharum inde surrexit. Reuersi sunt unusquisq in domū suam. Inde ihs prexit in montē. In montem aut oliueti. in montem fructu osum. in montē unguenti. in montē chrismatis. Vbi enī docebat docere xpm. nisi in montē oliueti. Xpi enī nom. a chrismate ductū ē. Chrisma autē grece. latine. unctio nuncupatur. Id ō aut nos unxit. qa luctatores contra diabolū fec. Et diluculo iterum uenit in templū. et omnis populus uenit ad eū. et sedens docebat eos. et non tenebat. qa non dū pati dignabatur. Nunc iā ad tendit. ubi ab inimicis tēptata sit dīm mansuetudo. Adducunt autē illi scribę et pharisei mulierē in adulterio deprehensā. et statuer eā in medio et dixer ei. Magister. hæc mulier mo do deprehensa ē in adulterio. In lege aut moyses man dauit nob̄ huiusmodi lapidare. Tu ergo quid dicis. hæc autē dicebant tēptantes eū. ut possent accusare eū.

or {tenuer

Sabbo in domum

in de quiet

Vnde accusare. Numquid ipsum in aliquo facino
re deprehendebant. Aut illa mulier ao eū aliquo
modo p nupsisse dicebat. Quid ē ergo tēptantes
eū ut possent accusare eū. Intellegimus fīs āmi
rabilē mansuetudinē und nō fuisse. Animaduer
terunt eū mitē. mitū mansuetū. De
illo quippe fuerat ante predictū. Accingere gladi
um tuū circa femur potentissime. Specie tua & pul
chritudine tua. intende, prospere, procede & regna. pp
ter ueritatē & mansuetudinē & iustitiā. Ergo
attulit ueritatē ut doctor. mansuetudinē ut liba
tor. iustitiā ut cognitor. Propt hec eū ē regnatu
rū. inspū sco. ppha p dixerat. Cū loqueret. ueri
tas agnoscebat. Cū aduersus inimicos nō moueret.
mansuetudo laudabat. Cū ergo de duob istis. id
de ueritate et mansuetudine eius inimica liuore
& inuidia torqueret. Iustitio id iustitia. scanda
lum posuer. Quare. Qa lex iusserat adulterā
lapidare. Et utiq lex. quod iniustū erat iubere
non poterat. Si qs aliud diceret quā lex iusserat.
iniustus deph̄enderet. Dixerunt ergo apud semet
ipsos. ueritax putat. mansuetus iudet. de iustitia
illi querenda ē calūnia. Offeram illi mulierem
in adulterio deph̄ensā. Dicam qd de illa in lege
p̄ceptū sit. Si eā iusserit lapidari. mansuetudinē
non habebit. Si eā dimitti censuerit. iustitiā non
tenebit. Vt autē mansuetudinē in quit nō p dat.
in qua iā pop̄s amabilis ~~factus~~ factus ē. sine du
bio eā dimitti debere ducturus ē. Hinc nos inuenī
m. accusandi occasionē. & reū eū facimus. tāquā
legis p uaricatorē dicentes ei, os tus es legis. Cui
moysen respondes. Immo contra eū qui p moysen le
gē dedit. reus es mortis; cū illa et tu lapidandus es.
Posset his uerbis atq his sententiis inflāmari inuidia
feruescere accusatio. flagrari damnatio. Sed cui
hoc. Quersatas rectitudini. falsitas ueritati. corrup
tū cordi recto. stultitia sapientię. Quando illi
laqueos p parauerunt. in quos nō prius ipsi caput im
serunt. Ecce dns in respondendo. & iustitiam
seruaturus ē. & a mansuetudine non recessurus.
Non ē capt cui tendebat. sed potius capti sunt qui
tendebant. Quia ineū qui eos posset de laqueis
eruere. non credebant. Quid ergo respondit dns
illis. Quid respondit ueritas. Quid respondit sapi
entia. Quid respondit ipsa cui calumnia parabat
iustitia. Non dic ñ lapidet. nec contra legē dicere
uidet. Absit autē ut diceret lapidetur. Venit eū
non p dere qd inuenerat. sed querere qd p ierat.
Quid ergo respondit. Videte quā plenū sit iustitia.
plenū mansuetudine et ueritate. Qui sine peccato ē
uīm iungt. prior in illā lapidē mittat. O responsio
sapientię. quomodo eos intro misit in semetipsos.
Foris enī calūniabant. se ipsos intrinsecus ñ p scruta
bantur. Adulterā uidebant. se ñ p spiciebant. Pre
uaricatores legis. legē implere capiebant. & hoc
calumniando. non uere tāquā adulterā a casti
tate damnando. Audistis iudei. Audistis pharisei.
Audistis legis doctores. legis custodes. sed non dū
intellexistis legis latorē. Quid uob aliud signifi
cat cum digito scribit uitia. Digito enī dī lex scrip
ta ē. sed p p̄ duros in lapide scripta ē. Nunc dns
iam in terra scribebat. qua fructum querebat.
Audistis ergo. Impleat lex. lapidet adultera. sed nū
quid inulla punienda. Lex implenda ē a punien di.
Consideret se unus quisq; uīm. intret in semetipsū.
Ascendat tribunal mentis sue. constituat se ante con
scientiā suā. cogat se confiteri. Sit enī quisq. qa
nemo sit hominū qui sunt homines. nisi sp̄s hōis
qui in ipso est. Vnusq; insē intendens. peccatorem
se inuenit. Ita plane. Ergo aut ista dimittit. aut
simul cū illa pena legis excipit. Si diceret non la
pidetur adultera. in iustus conuinceretur. Si dicet
lapidet. mansuetus non iudicetur. Dicat. quod
dicere debet & mansuetus & iustus. Qui sine pecca
to est uīm. prior in illā lapidē mittat. Hec uox
iustitie ē. Punit peccatrix. sed non a peccatoribus.
Impleatur lex. sed ñ a preuaricatoribus legis. Hec
uox. omino iustitie est. Qua iustitia illi tāquā
manali telo p cussi. se inspicientes & reos inuenien
tes. unus post unū oēs recesserunt. Relicti sunt
duo. misera. & mia. Dns autē cū eos relo illo iusti
tie p cussisset. nec dignatus ē cadentes ad tendere.
Sed auerso obtutu. rursus digito scribebat in terra.
Relicta autē illa sola muliere. omnib q. ab eis
uerunt oculos suos ad mulierē. Audiuim uo ē iusti
tie. Audiamus et mansuetudinis. Plus enī credo in
ta erat illa mulier cū audisset a dno dictū. q sine pec
cato ē uīm. prior in illam lapidē mittat. Illa ergo
ad tendentes se. & ipso abscessu confessi de se. relic
tant mulierē cum magno peccato. ea q erat sine pec
cato. Et quia illa hoc audierat. q sine peccato est
uīm prior in illā lapidē mittat. a billo se punien
dā sperabat. in quo peccatū inueniri non poterat.
Ille autē q ad uersarios ea repulerat lingua iustitie.
leuans & in illā oculos mansuetudinis. interro
uit eam. Nemo te condēpnauit. Respondit illa.
Dne. Nemo. Et ille. Nec ego te condēpnabo. A quo
forte dāpnari timuisti. quia in me peccatū non in
uenisti. Nec ego te condēpnabo. Quid est dne.
Aues ergo peccatis. Non plane. Ita ad tende q d se
q. Vade. de inceps. iam noli peccare. Ergo & ~~&~~
dns dāpnauit. sed peccatū. non hominē. Nam

t feruere.

si peccatoꝝ fautor esset· diceret· Nec ego te
damnabo· uade et uiue ut uis· de mea
liberatione esto secura· Ego te quantū cūqꝫ
peccaueris· ab oīi pena etiā gehennę & in
fernu torqri b7 liberabo. Non hoc dix. Inten
dant g qui amant mansuetudinē indomino·
& timeant ueritatem. Et enī dulcis & rectus
dns· Amas qd dulcis est· time qd rectus est· Iuxta
mansuetus dix· tacui· Sed tāquā iustus· nū qd
sēp tacebo? Misericors & miserator dns· Ita plane·
Adhuc adde· longanimis· Adde adhuc· Et mul
tum misericors· Sed time qd est nouissimo· &
uerax· Quod enī modo sustinet peccantes· iudica
tur contēnentes· An diuitias longanimitatis et
mansuetudinis ei contemnis· Ignoras qa patientia
di ad penitentiā te adducat? Tuam secm duritiā
tuā· & cor impenitens· thesaurizas tibi iram in die
ire· et reuelationis iusti iudicii dī· qui reddet unicui
q secm opa sua· Mansuet dns· Longanimis dns·
misericors dns· sed et iustus dns· & uerax dns· Lar
git tibi spatiū correctionis· sed tū plus amas dilatione
qū emendatione· Malus fuisti heri· hodie bonus esto·
Rhodie nū die mala tua pegisti· uel cras mutare· Sē
p expectas· et de mia dī tibi plurimū pollicetis· Qua
si ille qui tibi p patientiā p misit indulgentiā· p misit
tibi etiā plura rē utā· Unde scis quid parat cras dies?
Recte dicis in corde tuo· quando me correxero· dns m
oīa peccata dimittet· Negare n possum qd correc
tis atq conuertis· indulgentia dns p misit· Nā unq
ppha mihi legi qa p misit correcto indulgentiam·
nonnusq legis qa p misit dns longā ueniam· Exurro
q igit homines p clitabant· & spando et despando·
Contrarijs reb· contrarijs affectionib spando decipi
tur· Quis decipit? Qui dicit· bonus est dns· mise
ricors est dns· faciā qd mihi placet· Quod libet laxē
habenas cupiditatib meis· impleā desideria mea· Qua
re hoc? Qa misericors est dns· Bonus dns· mansuetus dns·
Spe iste pclitat· desperatione aut· qui incidunt in
grauia peccata· putantes sibi non posse iam ignosci
penitentib· et statuentes se ad dānationē sine dubio
destinatos· Dicunt apud se ipsos· Iam damnati sumꝰ·
quare qd uolumꝰ non facimus? Anima gladiatoꝝ·
ferro destinatoꝝ· ideo molesti sunt desperati· Iā enī q
timere non habent· & uehemēt timendi sunt·
Istos desperatio necat· spes illos· Int spem & despe
rationē fluctuat animus· Metuendū est ne
te occidat spes· & cum multum spas de mia·
incidas in iudicium· Metuendū est rursus ne
te occidat desperatio· et cum putas iā tibi ignos
ci quę grauia cōmisisti· non agis penitentiam·
et incurras in iudicē sapientię quę dicit· & ego
uię perditionis superadebo· Quando agit dns cū
pclitantib utroq morbo· Illis qspē pclitant
hoc dic· Ne tardes conuerti ad dm· neq differas
de die in diem· Subito enī uenit ira illius·
et in tēpore ultionis despicies te· Illis q desperatione
pclitant qd dicit· In qua cumq die
iniquus conuersus fuerit· omnium iniquitatū
eius obliuiscar· Pp illos ergo q desperatione pe
clitant· Apposuit indulgentię porta· Sperent
illos qui spē pclitant· & illud uim dilationis
b7· fecit die mortis incertū· Quando uenit
ultim dies nescis· Ingratus es· qa hodie nū habes
unquo corrigaris· Sic g ad istam mulierē· nec
ego te condēnabo· Sed fac ta secura de pretito·
caue futura· Nec ego te condēnabo· Deleui q
cōmisisti· obserua quod pcepi· ut inuenias qd
promisi· Amen· Explic· omil xxxiij·

Dicit eo quod dictum est· Ego sum lux mundi· qui sequitur me
non ambulat in tenebris· sed habebit lumen uitę·

Sabbo hebdomad iij
Inquadr·

Incipit omil xxxviij·

Quoniodo audiuimus et
intenti accepimus cum
scm euangm legeret· non du
bito quod omis etiā intellegere
conati sumus· Et quis m in
de re tam magna q
lecta ē· p suo modulo concipit q potuit· Et po
sito pene uerbi· nemo est qui se queratur nichil
gustasse· sed uerū non dubito qa difficile qui
quā ē qui totū intellexerit· Tam etiā si ē qui
oīa uerba dni m in ibu xpi modo ex euangelio
recitata satis intellegat· tolerent ministerium
m· quo usq si possim illo adiuuante tam tan
do faciamus· ut uel oīs uel multi intellegant·
q se pauca intellexisse letantur· Quod aut dns
ego sum lux mundi· clarū puto ēe eis qui binis
oculos ut de huius lucis participes fiant· Qui
aut non habent oculos nisi in so la carne· mi nan
tur qd dictum est ad nm ihu xpm· ego sum lux
mundi· Et forte non desit qui dicat apud se
metipsum· Nūqd forte dns est xps sol iste q
ortu et occasu pagit diem? Non enī defuer here
tici q ista senserunt· Manichei solē istum
oculis carnis uisibilē· expositū et publicū· n
tantū hoīb sed etiā pecoribꝰ aduidendum· x
unum ē putauer· Sed ecclę catholicę recta fides· Eadia
impiat tale cōmētū· & diabolicā doctrinā ēe
cognoscit· Nec non solum agnoscit credendo·
sed unqb potest ēuincere etiā disputando· Imp
bemus itaq huius modi errorē· quē sci abini
tio anathematizant ecclę· Non arbitremur

dñm nr̄m ihm xp̄m hunc cē solem quē unde
mus oriri aboriente · occidere inoccidente.
Cuius cursu nox succedit · cuius radiu nube
ob umbrant̄ · qcerte de loco in locū morione
cōmigrat · Non ē hoc dñs xp̄s · Non est dñs
xp̄s sōl factus · sed p quē sol fact̄us ē · Omia
p ipsum facta sunt · & sine ipso factum ē nihil ·
Est ergo lux · quę fecit hanc lucem · Hanc amem̄ ·
hanc intellegere capiam̄ · Ipsam sitiam̄ · ut ad
ipsam lucē aliquando ueniamus · et nulla
alia uiuamus · ut numquā omīno moriam̄.
Ista enī lux ē de qua ꝓphēta olim premissa ·
ita in psalmo cecinit · Homines et uūmta sal
uos facies dñe · sicut multiplicata ē mia tua
dē · Psalmu sci ista uerba sunt · Ad uerbū qd
de tali luce antiquus scōr hominum dī sermo
p̄misit · Homines inquit & uūmta saluos
facies dñe · sic̄ multiplicata ē mā tua dē · Qm
enī dē es · & habes multiplicē mīam · pueni ea
dem multiplicata mię tuę · non solum ad boues
quos creasti ad imaginē tuā · sed etiā ad pecora
quę hominib⁹ subdidisti · A quo enī salus bo⁹ ·
ab illo salus & pecoris · Non erubescas hoc sen
re de dño dō tuo · Immo p̄sumas et fidas · & ca
ueas · nec aliter sentias · Qui saluum facit te · ipse
saluū facit equū tuū · ipse ouē tuā · Ad minima
omīno ueniamus · ipse gallinā tuā · Dñi ē salus ·
Et ista dē saluat · ououes · interrogas · ouor qa
dubitas · Dedignabitur saluare · qui dignatus ē
creare · Dñi ē salus · Angelor · hominū · pecor⁹
dñi ē salus · Sic̄ nemo ē a se ipso · ita nemo saluus
est a se ipso · Proinde uerissime psalmus atq; op
time ait · Homines et uūmta saluos facies dñe ·
Quare · Sic̄ multiplicata ē mia tua dē · Tues enī
dē · uere es tu saluus · Tu dedisti ee · tu das sa
luum ee · Si ergo sic̄ multiplicata ē mia dei · ab
illo homines et uūmta saluantur · nonne habent
homines aliquit aliud qd est dē p̄ter creator · q
uūmtas non prestet · Nullane diserimo ē inter
animal factū ad imaginē dei · & animal subdi
tū imagini dei · Est plane · Sed hāc salutē istam com
munē nob cum animantib⁹ mutis · est quod no
bis dē prestet · illis aut non p̄stet · Quid est hoc ·
Sequere in eodē psalmo · Filii aut hominū · sub
tegmine alar tuar sperabunt · Habente modo cō
munē salutem cum pecorib⁹ suis · Filii aut bouū
sub tegmine alar tuar sperabunt · Aliam salutē ha
bent in te · aliam in spe · Salus ista quę in p̄senti
est · hominib⁹ pecoribq; cōmunis est · Sed
est alia quā sperant boues · et accipiunt q sperāt ·
non accipiunt qui desperant · Filii aut hominū

Talia ē salus in re
Talia i spe

sub tegmine alarum tuarum sperabunt · Qui
aut̄ p̄senti uitā sperant · ac propterea · ne de spe
rabolo deiciant̄ · Sub tegmine alar tuar sperabunt · Si ergo sperabunt · quid sperabunt nisi
quod pecora habebunt · Inebriabunt̄ abun
dātia domus tuę · & torrente uoluptatis tuę
potabis eos · Quale unum est unde inebria
ri laudabile est · Quale uūm est · qd non ebrie
bat · sed durgit mentem · Quale uūm ē · qd
facit ꝑpetuo sanum · non inebriando sed sa
num · Inebriabunt̄ · Unde · Ab ubertate do
mus tuę · & torrente uoluptatis tuę potabis eos.
Unde · Qm apud te ē fons uitę · Ipse fons uitę ā
bulabat in terra · Ipse dicebat · qui sitit ueniat
ad me · Ecce fons · sed nos de lumine loq̄cepera
mus · et ꝓpositā exclamatione questionē · de lu
mine tractabam̄ · Lecta ē enī nob dicente dño ·
ego sum lux mundi · Inde questio · ne quis carna
liter sapiens · solem istū intellegendum putaret ·
Venimus inde ad psalmum · Quo considerato ·
inuenimus in terra dñm fontē uitę · Bibe ·
et uiue · Apud te inquit fons uitę · Sedo sub
umbraculo alar tuar sperabunt filii hominū · in
ebriari isto fonte querentes · Sed de lumine
dicebam̄ · sequere ergo · Hā ꝓpter ea dixisse
apud te ē fons uitę · secutus ad unxit · In lumi
ne tuo uidebim̄ lūm · Dñm de dō · Lūm de lu
mine · Ꝑ hoc lūm · factus ē solis lūm · lumen
quod fecit solem sub quo fecit et nos · factū est sub
sole ꝓpter nos · Factum ē unqua ꝓpter nos sub sole
lūm quod fecit solē · Noli contemnere nubē car
nis · nube tegit̄ · non ut obscureat̄ · sed ut temperet̄ ·
Loquens ergo p nubē carnis lūm indeficiens lūm
scientię · lūm sapientię ait hominib⁹ · Ego sum
lux mundi · qui me sequit̄ non ambulabit in te
nebris · sed habebit lūm uitę · Quomodo te
abstulit ab oculis carnis · & reuocauit ad oculos
cordis · Nonne sufficeret dicere qui me sequit̄ non
ambulabit in tenebris · sed habebit lūm · Addi
dit uitę · Sicut ubi dictum ē · Qm apud te
est fons uitę · Videte itaq; fratres · quomodo
uerba dñi cum illius psalmi uersiculo concor
dent · ibi lūm positū ē cum fonte uitę · & ad
mirando dictū est lūm uitę · Innumeris autē uisib⁹ cor
poralib⁹ · aliud ē lūm · aliud fons · fontē sitiu
ere querunt · lūm oculi · Quando sitimus · que
rimus fontē · Quando in tenebris sumus · lu
minem · Et si forte nocte surgamus · lu
men accendim̄ · ut ad fontē ueniamus · Non
ē sic apud dñm · Quod lūm ē · hoc est fons · Q
ubi lucet ut uideas · ipse tibi manat ut bibas.

Videtis ergo frēs mei · uidetis si minus uideris q̄ le
hoc lum̄ ē · de quo dn̄s dicit qme seqūt̄ n̄ ambu
lat in tenebris · Sequere istum solē · uidea
mus sinon ambulabis in tenebris · Ecce oriun
do exit ait̄ · ille cursu suo ad occidentē pgit.
ubi forte ad orientē pfectio ē · Nisi tu incon
tinā parte pgas · non qua ille tendit sequn
do eum · pfectio errabis · Et ponente occi
dentē tenebris · Tu eū intra si sequaris · errab.
Nauta si eū inmari sequat̄ · errabit · Postremo
uidet̄ ubi sequendum ēt solem · et tendis etiā
am ipse ad occidentē quo et ille tendit · uide
amus cum occiderit · sin ambulabis in tene
bris · Vide quē admodū · Et si noluerit eū
tu deserere · ipse te deseret · ser uturus sic ne
cesse est pagens diē · Dn̄s ait̄ frib⁹ ds · in
terim et cum pcarnis nubem non apparebat
hominib⁹ · psapientie potestatē omia tenebat.
Instans · ubiq; ē tot̄ · Sin abillo faciat casum ·
nūquā ait ipse faciet occasum · Qui ergo me in
quit sequitur · non ambulabit in tenebris ·
sed habebit lum̄ uite · Q̄d pmisit · futuri tē
poris uerbū posuit · Non enī ait habet · sed
habebit inqt lum̄ uite · Nec ait tam̄ q sequit̄ ·
sed qme sequit̄ · Ineo q̄d facere debemus · pre
sens tēp̄ posuit · Quod aut̄ pmisit faciens ub⁹
futuri temporis uerbo significauit · Qui
sequit̄ · habebit · Modo sequit̄ · post habebit.
Modo seq̄t̄ pfidē · p̄ habebit speciem · Quā diu
cū sumus in corpore aut apls · peregrinam̄
mr̄ · p̄ fidē enī ambulamus · non p̄ speciē.
Quando p̄ speciē? Cum habuerimus lum̄ uite.
Cum ad illam uisionē uenerimus · quando
nox ista transierit · De illo quippe die q̄ ante
rius ē dictum est · Mane astabo tibi et con
tēplabor · Quid ē mane? Transacta nocte se
culi huius · transactis terroribus tēptationū
supbo illo leone · q̄ nocte rugiens circuit que
rens quē deuoret · Mane astabo tibi · et con
tēplabor · Nunc uero quid putamus frēs huic
tēpori congruere · nisi quod rursus in psalmo
dicitur · Lauabo p̄ singulas noctes lectum p̄ſ vi
meū · lacrimis meis stratū meū rigabo · P̄ sin
gulas noctes inqt flebo · in desiderio luces ar
debo · Videt dn̄s desiderium meum · Q̄m dicit
ille alter psalmus · Ante te ē omne desiderium p̄ſ
meū · et gemitus mis aut non ē absconditus ·
Desideras aurum · uideri potest · Querens enī
aurum · manifestus eris hominib⁹ · Deside
ras fruct̄ū · interrogas q̄ habeat · Et cupies
puenire ad id q̄ desideras · indicans te ·

Desideras dn̄m? q̄s uidere nisi ds? Aquo enī peris
tis · sicut panem · sicut aquam · sicut aurum et
argentum · sicut fructum? Aquo petis dn̄m ·
nisi ao? Ipse [illegible]petitur a se ipso · q̄ pmittit se ip
sum · Extendat anima cupiditatē suam · et si inu
capacior querat comprehendere · q̄ oculus non
uidit · nec auris audiuit · nec in cor hominis
ascendit · Desiderari potest · concupisci potest ·
suspirari in illud potest · digne cogitari · et uer
bis explicare non potest · Ergo frēs mei q̄m do
minus breuit̄ ait ego sū lux mundi · qui sequi
tur me non ambulabit in tenebris sed habebit
lum̄ uite / quib⁹ uerbis aliud ē quod iussit ·
aliud q̄ pmisit · Faciamus q̄ iussit · ne impu
denti fronte desideremus quod pmisit · Ne dicat
nob⁹ inuidicio suo · Fecisti enī q̄ iussi · ut expe
tas quod pmisi · Quid ergo iussisti dn̄e ds mr̄?
Discede tibi · Vt sequerer me · Consilium uite petisti · t sequereris
Cum sis uite · nisi de qua dictum ē · Apud te ē fons
uite? Audiunt qdā · Vade uende omia que ha
bes · et da paupib⁹ · et ueni sequere me · et habe
bis thesaurū in celo · Tristis abscessit · non ē se
cutus · Quesiunt magistrū bonū · uite pellaunt
doctorē · et contēpsit docentē · Tristis abscessit ·
ligatus cupiditatib⁹ suis · Tristis abscessit · habes
grande sarcinā auaritie sup humeros tuos · Labo
rabat · estuabat · Et qui a illo sarcinā deponere
uoluit · non est putatus sequendus · sed deridendo · al deferendus ·
Postea uero quam dn̄s p euangliū clamauit · uenite
ad me om̄s q laboratis et onerati estis et ego uos refi
ciā · tollite iugum meū sup uos et discite a me q
mitis sum · et humilis corde · quā multi fecerunt
audito euangelio · quod exore ipsius audituri diuer
ille non fecit · Ergo modo faciamus · sequamur
om̄m · soluamus cōpedes · quib⁹ impedim̄ sequi
et quis idoneus soluere tales nodos · nisi ille ad iu
uer cui dictum est · dirupisti uincula mea · Deq̄
alius psalmus dicit · Dn̄s soluit cōpeditos · dn̄s p̄ſ cxxvi
erigit elisos · Et quid sequunt̄ solui et erecti · in
lumen a quo audiunt · Ego sum lum̄ mundi · qui me
sequit̄ non ambulabit in tenebris · Quia dn̄s
illuminat cecos · Illuminand̄ ergo modo frēs · ha
beret collirium fidei · p̄ quod posset ei cum saliua cum terra · saliua ꝙ
unde inungeret̄ q̄ cecus est natus · Et nos de adam
ceci nati sumus · illo illuminante opus habemus ·
Miscuit saliua cum terra · uerbū caro factū est · et habi
tauit in nob⁹ · Miscuit saliua cū terra · ideo predic
tum est · Veritas de terra orta est · Ipse ait̄ dixit ·
Ego sum uia · ueritas et uita · Veritate pfruemur ·
cū uiderimus facie ad faciē · quia et hoc p̄mitti
tur nob⁹ · Nam quis auderet sperare q̄d ōs n̄ dig

natus ẽet uel pollicen ut dare. Videbimus fa
cie ad faciẽ. Apls dic̃. Nunc scio exparte. nũc
inenigmate pspeculũ. tunc aũt facie adfaciem.
Et tibi apls ineptia sua. Dilectissimi filii di su
mus. et nondũ apparuit qd erim. Sam qacũ
apparuerit. similes ei erim qm uidebim eũ sicu
ti est. Hæc ẽ magna promissio. Si amas. sequere.
Amo inquis. sed qua sequor. Si dixisset tibi dns
ds tuus ego sum ueritas & uita. Desideranſ ueri
tatẽ. concupiscensſ uitã. uiã qua ad hẽc puenire
possẽs. pfecto quereres & diceres tibi. Magna
res ueritas. magna res uita. si ẽet quomodo illũ
pueniret anima mea. Quo res quã. Audi eũ pri
mo dicentẽ. ego sum uia. Ante quã diceret tu
bi quo. pmisit qua. Ego sum inqt uia. Quo
uia. & uita & ueritas. Primo dixẽ qua uenias.
postea dixit quo uenias. Ego sum uia. Ego sum
ueritas. Ego uita simanens apud patrẽ. Veri
tas & uita. induens se carnẽ factus ẽ uia. Non
tibi dr. Labora querendo uiã. ut puenias ad ue
ritatẽ & uitam. Non hoc tibi dr. Piger. surge.
uia ipsa ad te uenit. & te de somno dormientem
excitauit. si tam excitauit. surge ambula. For
te conaris ambulare. & non potes. quia dolet
pedes. Vnde dolent pedes. Ammutuerunt animi
a passa cucurrerunt. Sed di uerbũ sanauit et
claudos. Ecce inquis sanos habeo pedes. sed ipsã
uiã non uideo. Illuminauit et cecos. Hoc totũ
pfidem. Quã diu pegrinamr ad nõ manentes
in corpore. Cum nõ pambulauerimus uiã. & ad
ipsam patriã puenerimus. qd nob erit letus.
qd nob erit beatus. qa nichil pacatius. Nichil
enim aduersus hominẽ rebellabit. Nunc uero fir
missima le sine rixa sumus. ad concordiã qdem
uocati sum. ubẽm pace habẽ inter nos. Ad hoc
conandum est. omnib; q intendum unusq;. ut
aliquando ueniam ad pfectissimã pacẽ. Modo
aũt litigamus plerumq; cum eis. qb; consulere
uolumus. Ille erat. unus ducere aduersan.
Resistit tibi. litigas. Resistit paganus. disputas
contra error res idolor & demonior. Resistit
hereticus. disputas contra alias doctrinas de-
monior. Malus catholicꝰ. nõ uult bene uiuere.
Corripis etiã interiorẽ fremitum. tecum manet
in domo. et patras nias queritur. Et suas quomo
do illum corrigas. ut de illo bonã rationẽ reddo
ambor reddas. Quamte undiq; rixar necessitatẽ
plerumq; homo tedio affectus. dicit apud semet
ipsum. Quid mihi ẽ pati contradictores. pati
eos qreddunt mala pbonis. Ego uolo consulere.
illi nolunt pire. Consumo uitã mei litigando.
pacem non habeo. Inimicos insuperabiles. quos a
micos habẽ deberem. si bene uolentiã consulentes
ad tendent. Qd mihi est ista pperi. Redeã ad me.
mecum ero. Dñm meum inuocabo. Redi ad te ipsum.
ibi inuenies rixã. Si cepisti dimittere. ibi inuenies ri
xam. Quã rixã inqs inuenio. Caro concupiscens
aduersus spm. & sps aduersus carnem. Ecce tu
ipse es. ecce tu solus es. ecce tecum es. ecce aliud
nullum hominẽ pateris. Sed uides aliã legem in
membris tuis. repugnantẽ legi mentis tuæ. & cap
tiuantẽ te in lege peccati quæ est in membris tuis.
Exclama ergo. & arcta interiore clama ad dñm.
ut tibi pacificet te. Miser ego homo. qs me li
berabit de corpore mortis huius. Grã di pr̃ dñm
nr̃m. Quia qui me inqt sequitr. non am
bulabit in tenebris. sed habebit lumen uitæ. Fini
ta tota rixa. immortalitas consequetur. Qua
nouissima inimica destruetur mors. Et qualis
pax erit. Oportet corruptibile hoc. induere in
corruptionẽ. & mortale hoc. induere immorta
litatem. Quo ut ueniam. qa te erit intẽ. nunc
sequamr inspe eum q dixit. Ego sum lux mundi.
q sequitr me non ambulabit in tenebris. sed habebit
lumen uitæ. AMEN.

Explic omil xxxiij.

Ab eo quod dictum ẽ. Dixerunt ergo pharisei. Tu de te ipso te
stimoniũ phibes. testimoniũ tuum non ẽ uerũ. Vq; ad id qd dic
tum est. Verũ ẽ testimoniũ meum. quia scio unde ueni. & quo
uado.

Lycap omil xxxv.

ET VERBIS DNI NRI
IHV XPI UBI AIT EGO SV LVX MUN
DI. qui me sequitr non ambulabit
in tenebris. sed habebit lumen
uitæ. Hesterno die qa ostensus
fuit disputatum ẽe meministis. Et si
adhuc uelimus de illo lumine disputare. diu loq
possumus. Nam non possum explicari cõpendio
taq; fris mei. sequamr xpm lum mundi. ne ambu
lemus in tenebris. Tenebre mentis inde sunt mor
non oculor. Et si oculor. non exterior. sed inte
rior. Vnde discernit. non album & nigrũ. sed
iustum et iniustum. Cum hec ergo dixisset dns nr̃
ihs xps. responderunt mihi. Tu dicis testimoni
um tuum. testimoniũ tuũ non est uerum. Ante
quã ueniret dns nr̃ ihs xps. multas ante se lucer
nas pphicas accendit & misit. De his etiã erat
iohs baptista. cui tã magnum ipsum lum qd est
dns xps phibuit testimoniũ. quale nulli homi
ni. Aut enim. Inmanis mulierũ non exsurrexit
maior iohe baptista. Hic tam quo nemo erat ma
ior inmanis mulierũ. dicit de dño ihu xpo. Ego

quidem baptizo uos in aqua · qui uenit fortior me est · cuius non sum dignus calceamenta solucre · Videte quē ad modum se lucerna dei ei sum mittat · Lucernā uero ipsū iohēm fuisse oīs ipse testatur · Ille erat inq̄t lucerna ardens & lucens · et uos uoluistis ad horam exultare in lumine eius · Quando aūt dixerūt iudei domino · Die nob̄ in qua potestate ista facis · Scriens dns qa iohēm baptistā p magno haberent · et q̄ ipse quem p magno habebant · eis de dño testimoniū phibuisset · respondit eis · Interrogabo uos ergo unum sermonē dicite mihi · Baptismus iohis unde est · de cęlo · an ex hominib̄ · Turbati illi intra semetipsos cogitabant · qa si dicerent ab hominib̄ · lapidari possent a turba · quę iohēm pphām eē credebant · Si dicerent de cęlo · responderet ēis · Ille quem confitemini de cęlo habuisse pphetā · mihi testimoniū phibuit · & ab illo audistis inqua ego ista faciam potestate · Viderunt ergo qd̄ libe hoc responderent · in laqueū se casuros · & dixerūt · Nescimus · Et dns eis · Nec ego uob̄ dico in qua potestate ista facio · Non uob̄ dico q̄ scio · qua non uultis fateri qd̄ scitis · Justissime repulsi · utiq̄ confusi recesserunt · Et impletum est qd̄ in psalmo p pphetā dic̄ dns pat̄ · Paratum lucernā xp̄o meo · id̄ ipsū iohēm · Inimicos eius induam confusione · Habebat enī dns ibis & testimoniū pphę · ante se p missos p̄conium · in dicē precedentiū · Habebat testimonium a iohe · sed ipse maius testimoniū erat · quod sibi phibebat · Illi aūt infirmis oculis lucernā querebant · qa diem ferre non poterant · Nā iohs idem ipse aplūs cuius euangliū in manib̄ habem̄ · in ipsius euangliū in capite aīt de iohanne · Erat homo missus a deo · cui nomen erat iohs · Hic uenit · ut testimoniū phibē de lumine · ut oēs crederent per eum · Non erat ille lum̄ · sed ut testimoniū phiberet de lumine · Erat lum̄ uerum quod illuminat omē hominē uenientē in hunc mundum · Si oēs ergo erat iohēm · Unde dic̄ & ipse iohs · Nos oēs de plenitudine eius accepimus · Discernite ergo ista · ut p ficiat mens in fide xp̄i · Ille semp infantes suos ubera querentes · & a cibo solido resilientes · Debeus apud matrē sanctam xp̄i nutriri & ablactari · & ad escā solidiores accedere · Mente · non uentre · Hoc ergo discernite · Aliud est lum̄ qd̄ illuminat · aliud est lum̄ quod illuminatur · Nā & oculi mei lumina dicunt̄ · Et unusq̄ q̄ tactu unat tangens oculos suos pluminas sua · sic unant lumina mea · Visitata ē iniquitas · Quę lumina si lumina sunt · desit lum̄ in cubiculo tuo · clauso · patent · & lucebunt tibi · Non utiq̄ possunt · Quomodo ergo ista quę in facie habem̄ et lumina nuncupamus · & quando sana sunt & q̄n do patent indigent extrinsecus ad utorium luminis · quo ablato · aūt non inlato · sana sunt · apta sunt · nec tamen uident · Sic mens nā quę est oculus animę · nisi ueritatis lumine radietur · & ab illo q illuminat nec tam illuminatā mirabiliter illustretur · nec ad sapientiā nec ad iustitiā poterit peruenire · Ipsa ē enī una mā · iuste uiuere · Quōmodo aūt non offendat in tra · cui non luceat lumen · Ac per hoc in tali tra · uidere op̄ est · In tali tra uidere · magnum est · Nam tobi · in facie · oculos clausos habebat · Et filius patri manū dabat · pat̄ filio suā precipiendo monstrabat · Responderunt ergo iudei · Tu de te ipso testimoniū dicis · testimoniū tuū non est uerū · Audiamus q̄d audiant · Audiamus et nos · sed ñ fidē illi · Illi contemptientes · nos credentes · Illi occidere xp̄m uolentes · nos p xp̄m uiuere cupientes · Interim ista distantia distinguat animē mentesq̄ nras · & audiamus q̄d iudeis respondit dns · Respondit ibs & dixē eis · Et si ego testimoniū de me phibeo · uerum est testimoniū meū · qua scio unde ueni et quo uado · Lumen · & alia demonstrat · & se ipsum · Accendis lucernā uerbi gra · ut quaeras tunicam · et p̄stat tibi ardens lucerna · ut inuenias tunicam · Numqd accendis lucernā ut uideas ardentē lucernā · Lucerna q̄ppe ardens · idonea ē · & alia quę tenebris opiebantur uidere · et se ipsam tuis oculis demonstrare · Sic et dns xp̄s · & in fidelibus suos · & inimicos oculos · tāquā in luce & tenebras distinguebat · tāquā in illos quos radio fidei p fundebat · & illos quoq̄ clausos oculos circūfundebat · Nam et sol iste · & uidentis faciē illustrat · et cecat · Ambo pariter stantes & faciem ad solē habentes · illustrantur in carne · sed in ambo illuminant̄ in acie · Videt ille · ille non uidet · Ambob̄ sol p̄sens est · sed p̄senti sole uni ē absens · Sic et sapientia dei · uerbum dei · omnibus xp̄s · ubi q̄ presens est · qua ubiq̄ ē ueritas · qa ubiq̄ ē sapientia · Intellegit quis moriente iustitiam · intellegit alius occidente iustitiā · Nūquid alia ē iustitia qua ille intellegit · alia quā iste · Separati sunt corpore · et in uno habent acies

mentium suarum. Quam uideo iustitiam hic
constitutus. si iustitia est. ipsam uidet iustus
nescio quot mansionib; a me carne se iunctus.
et in illius iustitie luce c̄iunctus. Ergo testi
moniū sibi ꝑhibet lux. Aꝑit sanos oculos. et
sibi ipsa testis est ut cognoscat lux. Sed quid a
gimus de infidelib;? Numqd illis non ē ꝑsens?
Est ꝑsens et ipsis? Sed quib; eam uideant oculis
non habent cordis. Audite illis ex euangl̄io ip
so ꝓlatam sententiā. Et lux lucet in tenebris. et
tenebre eam non cōprehenderunt. Ergo ait dn̄s.
et uerum ait. Et si ego testimoniū de me ꝑhi
beo. uerū ē testimoniū meū. quia scio unde ue
ni. et quo uado. Patrē uolebat intellegi. patri
gl̄am dabat filius. et equalis glorificat eum
a quo est missus. Quantū debet homo glorifi
care eū a quo ē creatus. Scio un̄ ueni. et q̄o uado.
Iste q̄ in presentia uobis loquitur. habet qd̄
n̄ deseruit. sed tam̄ uenit. Non enī uenien
do inde discessit. aut redeundo nos dereli
qd̄. Quid miramini? ds̄ enī potest hoc face
re. sed ab homine n̄ potest hoc fieri ab ipso
sole. Quando pergit ad occidentē. deserit
orientē. et donec oriturus redeat ad orien
tē. n̄ est in oriente. Dn̄s aut̄ nr̄ ihc xp̄c et
uenit. et ibi est. et rediit. et hic est. Audi
ipsū euangl̄istam alio loco dicentē. Et si
potes. cape. et si non potes. crede. Dm̄ iqt
nemo uidit umquā. nisi unigenitus q̄ ē
ī sinu patris ipse narrauit. Non dix̄ fuit
in sinu patris quasi ueniendo deseruerit
sinū patris. hic loquebatur. et ibi se ēē
dicebat. Quia et hinc discessurus. quid
dixit? Ecce uobiscum sum om̄ib; diebus
usq; ad consumationem sc̄li. Ergo uerū ē
testimoniū luminis. siue se ostendat.
siue alia. Quia sine lumine non potes
uidere lum̄. et sine lumine non potes uidere
quodlibet aliud. qd̄ non est lumen. Si ido
neū est lumen ad demonstranda ea que n̄ st̄
lumina. nūqd in se deficit? nūqd se n̄ ape
rit? sine quo alia patere n̄ possunt? Lo
cutus est propha uerū. sed unde haberet.
nisi de fonte ueritatis auriret? Locutus
est iohes uerū. sed unde locutus est? ipsū
introga. Nos om̄es inquit de plenitudine
eius accepimus. Ergo idoneus est dn̄s nr̄
ihc xp̄c q̄ sibi perhibeat testimoniū. Sed
plane fr̄es mei in nocte huius sc̄li audiam⁹
et prophetiā intente. Modo enī ad fragili
tatē nr̄am. nocturnasq; cordis nr̄i intimas

tenebras. humilis uoluit uenire dn̄s nr̄. Homo
uenit contēnendus. et honorandus. uenit
negandus. et confitendus. Contēnendus negandus
honorandus et confitendus a nobis. Iudicandus
sed iudicaturus. Iudicandus iniuste. sed iudi
caturus iuste. Talis ergo uenit. ut oporte
ret ei lucernam testimonium perhibere.
Numqd opus erat ut iohes tāquā lucerna
perhiberet diei testimoniū? si dies ipse ab
infirmitate nr̄a possed uideri. sed non pote
ramus. Infirmis. factus est infirmus. Per
infirmitatē. sanauit infirmitatē. ꝑ mor
talem carnē. carnis abstulit mortem. De
corpore suo. collyriū fecit luminib; nr̄is.
Quia ergo ds̄ uenit. et in nocte sc̄li adhuc
sumus. oportet ut et prophetias audiam⁹.
Nam de prophetia conuincimus. contradi
centes paganos. Quis est xp̄c? dicit pagan⁹.
Cui respondem⁹. Quē prenuntiauer̄ ꝓphe.
Et ille. Qui prophe? Recitam⁹ esaiam. dani
helē. ieremiā. alios sc̄os prophas. dicimus
quā longe ante illū uenerint. Quanto tp̄e
aduentum eius precesserint? hoc ergo re
spondemus. Preuenerunt eū prophe. pre
dixerunt eum ēē uenturū. Respondit ali
quis eoꝝ. nos recitamus. q̄a nobis cotidie
recitantur. Et ille. Qui sunt hi prophe?
Nos respondemus. Qui et predixerunt
que fieri uidemus. Et ille. Vos inquit
uobis ista finxistis? Vidistis ea fieri. et
quasi uentura predicta essent. in libris
quib; uoluistis conscripsistis. hic contra
inimicos paganos. Occurret alioꝝ testi
monium inimicoꝝ. Proferimus codices
a iudeis. et respondemus. Nempe et uos et
illi fidei nr̄e estis inimici. Idō sparsi sunt
ꝑ gentes. ut alios ex aliis conuincamus ini
micos. Codex esaie proferatur a iudeis.
Videamus si n̄ ibi lego. sicut ouis ad immo
landū ductus est. et sicut agnus coram
tondente se fuit sine uoce. sic non aꝑuit
os suū. In humilitate iudicium eius subla
tū est. libore eius sanati sumus. Om̄es
ut oues errauimus. et ipse traditus est
pro peccatis nr̄is. Ecce una lucerna. alia
proferatur. psalmus aperiatur. etiā inde
predicta xp̄i passio recitetur. Foder̄ man⁹
meas. et pedes meos. dinumerauerunt oīa
ossa mea. Ipsi uō considerauerunt et con
spexerunt me. diuiserunt sibi uestim̄ta
mea. et sup̄ uestem meā miserunt sortem.
Apud te laus mea in eccl̄a magna confitebor

tibi. Commemorabuntur et conuertentur
ad dñm. uniuersi fines terre. Et adorabūt
in conspectu eius uniuerse patrie gentiū.
quia dñi est regnum. et ipse dominabitur
gentiū. Erubescat unus inimicus. qa codice
michi ministrat alius inimicus. Sed ecce de
codicib; prolatis abuno inimico. Abterum
uici. Et ipse q michi codicem protulit. n
relinquatur. Abillo proferatur. unde et
ipse uincatur. Lego alium prophām. et in
uemo dñm loquentem adiudeos. Non est in
uoluntas, in uobis dicit dñs. nec accipiam
sacrificium de manib; uris. Q̄m abortu sol
usq; adoccasum. sacrificiū mundū offert
nomini meo. Non uenis iudee ad sacrificiū
mundum. conuinco te inmundum. Ecce
et lucerne perhibent testimonium diei.
Propt infirmitatem nrām. Quia diei clari-
tatē tollerare et uidere n possumus. Nā et
nos ipsi xpiani incōparatione quidē infideliū.
lux iam sumus. Vnde dicit apls. fuistis aū
aliquando tenebre. nunc aūt lux in dño.
sicut filii lucis ambulate. Et alibi dicit. Nox
precessit. dies aūt appropinquauit. abicia-
mus opera tenebrarum. et induamus nos
arma lucis. sicut in die honeste ambulemus.
Iām quia incōparatione lucis illius ad quam
uenturi sumus. adhuc nox est etiā dies inq
sumus. Audi petrū aplm. Delatā dicit dño
xpo uocē de magnifica potestate. Tu es filius
meus dilectus in quo bene sensi. Hanc uocē
inquit nos audiuimus de celo delatā. cū eēm
cū illo in scō monte. Sed qa nos non ibi fuim⁹.
et istam uocē de celo tunc non audiuimus.
aut ad nos ipse petrus. Et habemus certiorē
propheticū sermonē. Nunc audistis uocē de
celo delatam. sed certiorē habetis prophicū
sermonem. Preuidens enī dns ihc xpc impio⁹
quosdā futuros q miraculis ei calūniarent
magicis artib; ea tribuendo prophas ante p̄
misit. Numqd enī si magus erat. et magicis
artib; fecit ut coloretur et mortuus. magus
erat ante quā natus. prophas audi. O homo
mortue et uermescendo calūniose. prophas
audi. Lego. audi q ante dñm uenerunt. ha
bemus inquit aplus petrus certiorem prophe
ticū sermonē. cui benefacitis adtendentes
sicut lucerne inobscuro loco. donec dies luce-
scat. et lucifer oriatur incordib; uris. Quan
do ergo dns ihc xpc uenerit. et sicut dicit etiā
aplus paulus. illuminauerit occulta tenebra-
rū. et manifestauerit cogitationes cordis.
ut laus sit unicuiq; adeo. tunc presenti tali
die lucerne non erunt necessarie. Non legit
nobis prophēa. non aperietur codex apti.
n requirimus testimoniū iobis. n ipso īdi-
gebimus euangtio. Ergo omēs scripture
tollentur de medio. que nob inhuius scti
nocte tāquā lucerne accendebantur. ne in
tenebris remaneremus. Istis omīb; sublati.
ne quasi nobis luceant indigentibus. et ipsi
hominib; dī p quos hec ministrata sunt nobis.
cū lum illud uerū clarūq; uidentibus. Remo-
tis ergo his adiumentis. qd uidebimus. un
pascetur mens nra. unde optatus ille leta-
bitur. unde erit illud gaudium qd nec oculus
uidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis
ascendit. Quid uidebimus obsecro uos.
amate mecū. currite credendo mecū. patriā
supnā desideremus. supne patrie suspirem⁹.
peregrinos hic nos ee sentiamus. Quid te
uidebimus. Dicat nunc euangtm. In princi-
pio erat uerbū. et uerbū erat apud dm. et
ds erat uerbū. Vnde tibi ros inspersus est.
ad fontē uenies. unde radius p obliqua et p
anfractuosa tibi ad cor tenebrosū missus ē.
nudā ipsā lucē uidebis. cui uidendę feren-
deq; mundaris. Dilectissimi qd et hesterno
commemorauī. iohs ipse dicit. filii dī sum⁹.
et nondū apparuit qd erimus. scimus quia
cū apparuerit. similes ei erimus. qm uide-
bimus eum sicuti est. Sentio uros affectus
attolli mecū in supna. sed corpus qd corrū-
pitur adgrauat animā. et deprimit terrena
inhabitatio sensum multa cogitantē. De-
posituri sū ego codicē istum. discessuri
estis et uos quisq; ad sua. bene nob fuit in
luce cōmuni. bene gauisi sumus. bene exul-
tauimus. sed cū ab inuicem recedimus. ab
illo n recedamus. Adō.

Explicit omelia xxxcii.

Habeo qd dicā tū est. Vos secm carnē iudicatis.
ego non iudico quemquā. Vsq; ad id qd dic-
tum est. Ego sum q testimonium perhibeo
de me ipso. et testimoniū perhibet de me qui
misit me pater.

Incipit omil xxxciii.

IN QVATTVOR euangelius
uel potius quattuor libris hui⁹
euangtii. scr iohes apostolus n
inmerito secm intellegentiam

spiritalem aquilę comparatus. altius mul-
toq; sublimius aliis trib; erexit predicatio-
nem suam. Et in eius erectione. etiam
corda ur̄a erigi uoluit. Nam cęteri tres
euangl̄istę. tamquā cū homine dn̄o ī t̄ra
ambulabant. de diuinitate eius pauca di-
xerunt. Istum aut̄ quasi piguerit in t̄ra
ambulare. sicut ipso exordio sui sermonis
intonuit. Erexit se non solum sup̄ t̄rā.
et super om̄em ambitum aeris et cęli. sed
super om̄i exercitum angl̄oꝝ. om̄eq; con-
stitutionem inuisibilium potestatum. et
peruenit ad eum per quem facta sunt om̄ia.
Dicendo. In principio erat uerbum. et uer-
bum erat apud deum. et ds̄ erat uerbum. hoc
erat ī principio ap̄ dm̄. Om̄ia per ipsū facta sunt. et sine ipso fac-
tum est nichil. Huic tantę sublimitatis
principii. etiam cętera congrua predica-
uit. et de dn̄i diuinitate quomodo nullus
alius est locutus. hoc eructabat. qd̄ bibe-
rat. Non enim sine causa de illo in ipso
isto euangl̄io narratur. q̄a et in conuiuio sup̄
pectus domini discūbebat. De illo ergo
pectore in secreto bibebat. sed q̄ in secreto bibit.
ī manifesto eructauit. Vt perueniat ad om̄es gentes. non
solum incarnatio filii dī et passio et resur-
rectio. sed etiā q̄d erat ante incarnationē.
Vnicus patri. uerbum patris. coęternus
generanti. Equalis ei a quo missus est.
sed in ipsa missione minor factus. quo
maior esset pat̄. Quicq̄d ergo humilit̄
positum auditis de dn̄o ih̄u xp̄o. suscep-
tę carnis dispensationē cogitate. qualis
factus est propter nos. non qualis erat
ut faceret nos. Quicq̄d aut̄ sublimę et
supra creaturas om̄es excelsum atq; diui-
num et patri equale atq; coęternum de
illo audieritis in euangl̄io poni ul̄ legeri-
tis. scitote uos hoc legere qd̄ ad formam
dī pertinet. non qd̄ ad formā serui. Qua
si istā regulā tenueritis q̄ capere potestis.
non aut̄ capere potestis omnes. sed om̄es
credere debetis. Si ergo hanc regulam te-
nueritis aduersus calūnias tenebrarum
hereticarum. tāquā in lumine ambulan-
tes. securi pugnabitis. Non enī defuert̄
q̄ sola euangelica testimonia legendo secta-
rentur. quę de humilitate xp̄i posita st̄.
q̄ aduersus ea testimonia quę de diuini-
tate eius locuta sunt. surdi fuerunt.
Idō surdi. ut mali uerbosi. Itē q̄dā illa
sola attendentes quę de dn̄i sublimitate dic-
ta sunt. Etiam ipsi m̄iam eius q̄a hō factus
est propter nos. et si legerunt non credi-
derunt. et ab hominib; inducta atq; fal-
sata esse putauerunt. Contendentes dm̄
tantūmodo fuisse dn̄m xp̄m. non etiam
hominem. alii sic. alii sic. utriq; in errore.
Catholica aut̄ fides. ex utroq; earū uerū
tenens qd̄ tenet. et predicans qd̄ credit.
et dn̄m ih̄m xp̄m intellexit. et hominem
credidit. Vtrūq; enī scriptū est. et utrūq;
uerū est. Si dm̄ tantū dixeris xp̄m. medi-
cinā negas. qua sanatus es. Si hominem
tantum dixeris xp̄m. potentiā negas qua
creatus es. Vtrumq; igitur tene anima
fidelis. et cor catholicum utrūq; tene.
utrūq; crede. utrūq; fideliter confitere.
Et ds̄ xp̄c ē. et homo xp̄c. Qualis ds̄ xp̄c.
equalis patri. unū cū patre. Qualis homo
xp̄c. de uirgine natus. trahens de homine
mortalitatem. non trahens iniquitatem.
Isti ergo iudei uidebant hominem. nec ītel-
legebant. nec credebant dm̄. Atq; inter
cętera audistis iā quē ammodum ei dixe-
rint. Tu de te testimoniū dicis. testimo-
nium tuum n̄ est uerum. Audistis etiā
q̄d ille responderit cū hesterno die lectus
esset. et pro nr̄is uirib; disputatū. hodie
uerba eius hęc lecta sunt. Vos scd̄m
carnem iudicatis. Idō inq̄t michi dicitis.
tu de te testimonium dicis. testimoniū
tuum n̄ est uerū. q̄a scd̄m carnē iudicatis.
quia dm̄ non intellegitis. Et hominem
uidetis. et hominem persequendo. dm̄
latentē offenditis. Ergo scd̄m carnē iudi-
catis. Idō uobis arrogans uideor. q̄a ego
de me testimonium perhibeo. Om̄is enim
homo quando de se perhibere uult. lau-
dabile testimonium. arrogans et sup̄bus
uidetur. Idō scriptum est. n̄ te laudet
os tuū. sed laudet te os proximi tui.
Sed hoc homini dictum est. Infirmi
enī sumus. et apud infirmos loquimur.
Verū dicere. et m̄tiri possumus. Et si
uerum dicere debemus. et m̄tiri tamen
possumus cum uolumus. Lux mentiri
non potest. Absit. ut in lucis diuinę
splendore. tenebrę mendacii repperian-
tur. Loquebatur ille tamquā lux. loquę-
batur tamquam ueritas. sed lux in tene-
bris lucebat. et tenebrę eā non compre-

hendertt. Jdō scdm carnē iudicabant. Vos
inquit scdm carnem iudicatis. ego nō iudico
quemquam. Non ergo iudicat quemquam
dominus ihc xpc. nonne ipse est quem con-
fitemur resurrexisse tertio die. ascendis
se in celum. ibi sedere ad dexterā patris.
inde esse uenturū ad iudicandos uiuos et
mortuos. Nonne ipsa est fides nra. de q̄
dicit apls. corde creditur ad iustitiā. ore
aut confessio fit ad salutem. ergo quando
ista confitemur. contra dm loquimur.
Nos dicimus uenturum iudicem uiuoz et
mortuoz. ipse aut dicit. ego non iudico
quēquam. Questio ista duob; modis solui
potest. Vt aut hoc intellegamus nō iudi-
co quemquam. idest modo. sicut dicit alio
loco. Ego non ueni ut iudicem mundum.
sed ut saluum faciam mundum. Non iudi-
cium suum negando. sed differendo. dixit
certe quia dixerat. uos scdm carnē iudi-
catis. ita subiunxit. ego non iudico quē
quā. ut subaudias. scdm carnem. Nullus
ergo nobis contra fidem quā tenemus et ad-
nuntiamus de iudice xpō. scrupulus dubi-
tationis in corde remaneat. Venit xpc.
sed primo saluare. postea iudicare. Eos
iudicando in pēnam. q̄ saluari noluerunt.
Eos pducendo ad uitam. qui credendo salu-
tem non respuerunt. prima ergo dispen-
satio dni nri ihu xpi. medicinalis est non
iudicialis. Nam si primo uenisset iudica-
turus. neminem inuenisset cui prēmia
iustitię redderet. Quia ergo uidit omes
peccatores. et omnino cē neminem immu-
nem a morte peccati. prius erat eius mīa
preroganda. et post exerendum iudiciū.
Quia de illo cantauerat psalmus. Mīam et
iudicium cantabo tibi dne. Non enī ait
iudiciū et mīam. Nam si primo cēt iudi-
cium. nulla cēt mīa. Sed primo mīa. po-
stea iudicium. Quę est primo mīa. creator
hominis. homo cē dignatus est. factus ē
qđ fecerat. ne periret quā fecerat. Quid
huic mię addi potest. et tamen addidit.
Parū fuit ei hominem fieri. sed etiā abho-
minib; reprobari. Parum erat reprobari.
et exhonorari. Parum erat exhonorari.
et occidi. Sed et hoc parū est. mortem cru-
cis. Nam et cū eius obedientiam usq; ad
mortem factam cōmendaret apls. parum
illi fuit dicere. factus obediens usq; ad
mortē. Non enī qualecūq; mortē. sed addi-
dit. Mortē aut crucis. Illa morte. peius
nichil fuit. inter omnia genera mortium.
Denique ubi dolores acerrimi exagitat.
cruciatus uocatur. a cruce nominatus.
Pendentes enī ligno crucifixi. clauis
ad lignum manib; pedib; q̄ confixi. pro-
ducta morte necabantur. Non enī cru-
cifigi hoc erat occidi. sed diu uiuebatur
in cruce. Non qa longior uita eligebat.
sed quia mors ipsa protendebatur. ne
dolor citius finiretur. Mori uoluit p̄
nobis. parū dicimus. crucifigi dignat
est. usq; ad mortem crucis obediens factus;
. elegit extremum et pessimū genus
mortis. qui omem fuerat ablaturus mor-
ōō tē. Pessima enī erat. nī intellegentibus
iudeis. Nam a dno electa erat. Ipsa enī
crucē suam. signū habiturus erat. Ipsa
crucem de diabolo superato. tāquā tro-
peum in frontib; fidelium posituras;
Vt diceret apls. Mihi aut absit gloriari.
nisi in cruce dni nri ihu xpi. p̄ quē mihi
mundus crucifixus est. et ego mundo.
Nichil erat tunc in carne intollerabilius.
nichil est nunc in fronte gloriosius. Qđ
seruat fideli suo. q̄ talem honorē dedit
supplicio suo. Denique modo in pęnis reoz.
non est apud romanos. Vbi enī crux dni
honorata est. putatū est qđ et reus hono-
raretur. si crucifigeretur. Qui ergo
idō uenit. neminem iudicauit. et malos
passus est. pertulit iniustum iudi-cium.
ut ageret iustū. Sed in eo qđ p̄tulit in-
iustum. mię fuit. Denique ita humilis
factus est. ut p̄ueniret ad crucē. Distu-
lit quidem potentiam. sed publicauit
mīam. Vnde distulit potentiā. quia
de cruce noluit descendere. q̄ potuit de
sepulchro resurgere. Vnde publicauit
mīam. quia pendens in cruce dixit. Pat.
ignosce illis quia nesciunt qđ faciunt.
Siue ergo propter hoc. qa non uenerat iu-
dicare mundum. sed saluare mundum.
Dixit. Ego non iudico quēquā. Siue quē
admodum cōmemorauī. qm dixerat. Vos
scdm carnē iudicatis. addidit. Ego non
iudico quēquā. Vt intellegamus xpm
nī scdm carnem iudicare. sicut abhomi-
nib; iudicatus est. Nam ut agnoscatis
ia et iudicē xpm. audite qđ sequitur.

mortē. Demort pēsima. occidit ōe.

» Et si iudico ego. iudiciū meū uerū est. Ecce
habes et iudicem. sed agnosce saluatorem.
ne sentias iudicem. Quare aūt dixit iudi-
cium suum uerum ee. qa solus ingt non su.
sed ego et qui me misit pater. Dixi uob frēs.
qa iohes iste euangelista ses. multum abre-
uolat. Vix est eum mente comprehendere.
Mysteriū aūt altius uolantis. opus est ut
commemorem carnati uerbi. et apud iezechi-
elem propham. et inapocalypsi ipsius iohis
cuius est hoc euangliū. commemoratur
animal quadruplex. habens quattuor
personas. hominis. uituli. leonis. aquile.
Qui ante nos scripturarū scārū mysteria
tractauerunt. pleriq inhoc animali.
uel potius inbis animalib; quattuor euan-
gelistas intellexerunt. Leonem. pro rege
positum. Qm leo uidetur rex ee quod am-
modo bestiarū. propt potentiā et terribi-
lem fortitudinem. hec psona. tributa est
matheo. Quia ingenerationib; dni regiā
seriem prosecutus est. que admodū eet dns
per stirpem regiam. de semine dd regis.
Lucas aūt qm cepit a sacerdotio zacharie
sacerdotis. faciens mentionē patris iohis
baptiste. uituło deputatus est. qa magna
uictima uitulus erat in sacrificio sacer-
dotum. Marco homo xpc merito adsignat
est. qa neq de regia potestate aliqd dix.
neq de sacerdotali cepit. sed tantum ab
homine xpo exorsus est. hi omes prope
de trenis. idest de his que intra gessit dns
nr ihc xpc. non recesserunt. De diuinita-
te eius p pauca locuti sunt. tamquā in
tra cū illo ambulantes. Restat aquila.
ipsa est iohes sublimiū predicator. et luci
in tne atq; etne fixis inoculis contemplator.
Dicuntur enim et pulli aquilarum. aparen-
tib; sic probari. patris scilicet ungue su-
spendi. et radius solis opponi. Qui firme
contemplatus fuerit. filius agnoscitur.
si acie palpitauerit. tāquā adulterinus
ab ungue dimittitur. Jam ergo uidete quā
sublimia loqui debuit. q est aqle cōparat.
Et tamen etiam nos humi repentes. infirmi.
et uix illius motum intt homines audemus
tractare ista. et ista exponere. Et putam
nos aut capere posse cū cogitamus. aut
capi cum dicimus. Quare ista dixi. forte
enim post hec uerba quisquā michi iuste
dicat. Pone ergo codicē. qd excedit men-
suram tuā. qd sumis inmanu tua. qd ei comit-
tis linguā tuam. Adhoc respondeo. Multi
heretici abundant. et adhoc eos ds abundare
permisit. ne semp lacte nutriam. et in
bruta remaneamus infantia. Quia enim
non intellexerunt quomodo comendaret
diuinitas xpi. sapuerunt sicut uoluerūt.
Non aūt recte sapiendo. fidelib; catholicis
questiones molestissimas intulerunt. Ceperē
exagitari. et fluctuare corda fidelium.
Jam tunc necessitas facta est spiritalibus
uiris. q aliqd sedm diuinitatem dni nri ihu
xpi ñ solū legerant in euangelio. sed etiā
intellexerant. ut contra arma diaboli.
xpi arma proferrent. et de xpi diuinitate
aduersus falsos fallaceisq doctores. quos
possint uiris; aptissima conflictatione
pugnarent. Ne cum ipsi tacerent. alii pe-
rirent. Qui cūq enī senserunt dnm nrm
ihm xpm. aut diuersę substantię ee quam
pat est. aut tantū ee xpm solū. ut ipse sit
pater. ipse sit filius. ipse sit sps ses. Qui
cūq etiam sentire uoluerunt hominem
fuisse solū. ñ dm factū homine. aut tra
dm in sua diuinitate mutabile. aut tra
dm ut ñ et homine. a fide naufragauerē.
et de portu ecclie proiecti sunt. ne inquie-
tudine sua naues secū positas frangerent.
Quę res coegit ut etiā nos minimi et quā
ad nos ptinet prorsus indigni. quantū
aūt ad illius mām in aliquo dispensatorem
eius numero constituti. Non uob taceam.
qd aut intellegatis. mecūq gaudeatis.
aut si intellegere non ualetis. credendo
securi in portu maneatis. Dicā ergo. Capi-
at q potest. credat q ñ potest. Tam dicā
qd aut dns. Vos sedm carne iudicatis. ego
non iudico quēquā. Aut modo. aut sedm
carne. Sed et si ego iudico. iudiciū meū
uerū est. Quare iudiciū tuum uerū est.
Quia solū ñ sū ingt. sed ego et qui me
misit pater. Quid ergo dne ihu. si solus
esses. falsum eet iudiciū tuū. Et ideo
uerū iudicas. qa solus non es. Sed tu et q
te misit pat. Quid respondeat. Verū est iudiciū meū ingt.
Quare. qa solus ñ sū. sed ego et q me
misit pater. mecū est. Si tecū e. quomodo
te misit. et misit te. et tecū est. Ita ne
et missus. et non recessisti. Ita ne et ad
nos ueneris. et ibi manseris. Quomodo

istud credit̃ur. quomodo capit̃ur. Ad hec
duo respondeo. Quomodo capit̃ur. recte
dicis. Quomodo credit̃ur. non recte dicis.
Immo idō bene credit̃ur. qa non erro capi.
Nam si erro caperet̃ur. non opus erat ut cre-
deret̃ur. qa uideret̃ur. Idō credis. quia
non capis. Sed credendo fis idoneus ut ca-
pias. Nam si non credis. nūquā capies.
qa minus idoneus remanebis. fides ergo
mundet te. ut intellectus impleat te.
Verū est inqt iudiciū meum. qa solus n̄ sū.
sed ego et q me misit pater. Ergo dn̄e dic
nr̄ ihu xp̄e. missio tua. incarnatio tua ē.
Sic uideo. sic intellego. postremo sic credo.
Ne arrogantię sit dicere. sic intellego. p̄r
et hic est dn̄s nr̄ ihc xp̄c. Immo hic erat
secm̄ carnem. modo hic est secm̄ diuinitat̃.
Et cū patre erat. et a patre nūquā recess-
erat. Qd ergo dicit̃ur missus uenisse ad
nos. incarnatio ipsius cōmendat̃ur. quia
pater non est incarnatus. Nam sabelliani
dicti sunt quidā heretici. q uocant̃ur et
patri passiani. Qui dicunt ipsum patrem
fuisse passum. Noli tu catholice. Si enim
fueris patri passianus. n̄ eris sanus. ergo
intellege missionē filii. nominatā incar-
nationem filii. Patrē aut̃ incarnatū esse
non credas. sed a filio incarnato. patrē re-
cessisse n̄ credas. Ille carnē portabat. ille
cū filio erat. Si in celo pat̃. in tra filius.
quomodo pater cū filio erat. qa et pater
et filius ubiq erant̃. Non enī in celo sic est
dns. ut n̄ sit in tra. Aut illū q uolebat fúge-
re iudicium dī. et non inueniebat qua.
Quo ibo inqt a spū tuo. et a facie tua quo fu-
giā. Si ascendero in celū tu illic es. De
terra erat̃ questio. Audi qd̄ sequit̃ur. Si
descendero in infernum. ades. Si ergo et
in inferno dr̄. qd̄ absit. qd rerū remanet ubi
n̄ sit. Vox enī dī est apud prophā. Celū
et terrā ego impleo. Vbiq ergo est. q nullo
claudit̃ur loco. Noli a illo auerti. et tecū
est. Si uis ad eum p̄uenire. noli piger esse
amare. Non enī pedibus. sed affectib; curri.
Uno loco manens. uenis. si credis et diligis.
ergo ubiq est. Si ubiq ē. quomodo cū filio
non est. Itane cū filio n̄ est. q si credis. et
tecum est. Vnde ergo uerū est iudiciū eius.
nisi qa uerus est filius. Hoc enī dixit.
Et si iudico uerū est iudiciū meū. qa solus
n̄ sū. sed ego et q me misit pater. Taqua

diceret. Verū est iudicium meum. quia
filius dī sū. Vnde probas quia filius dī es.
Quia solus non sum. sed ego et q me misit
pater. Erubesce sabelliane. audis filium.
audis patrē. Pater. pat̃ est. filius. fi-
lius est. Non dixit ego sū pater. et ego ipse
sum filius. sed solus non sū inquit. Quare
solus non es. Quia mecū est pat̃. Ego sū
et qui me misit pater. Audis ego sum. et
q me misit pater. ne p̄das p̄sonam. Distin-
gue personas. distingue intellegentia.
Noli separare p̄fidia. ne iterum quasi fu-
giens caripdim. in scillā incurras. Vora-
bat enī te gurgis impietatis sabellianor.
ut diceres ipsū ee patrē. q est filius.
Modo didicisti. solus n̄ sum. sed ego et q
misit me pater. Agnoscis. qa pat̃ pat̃ est.
et filius filius est. bene agnoscis. Sed
noli dicere pater maior est. filius minor
est. Noli dicere pater aurum est. filius
argentū. Una substantia est. una diui-
nitas. una coet̃nitas. p̄fecta equalitas.
Dissimilitudo nulla. Nam si tantūmodo
alterū credideris ee xp̄m. n̄ eū q pat̃ ē.
in aliquo tam̄ distantem secm̄ naturam
ee putaueris. a caribdi quidem euasisti.
sed in scilleis scopulis naufragasti. In
medio naviga. utrūq periculosū latus
cauta. Pater. pat̃ est. filius. filius est.
Jam dicis. pat̃ pat̃ est. filius filius est.
bene periculum absorbentis gurgitis
euasisti. Quid uis ire in alteram part̃e.
ut dicas pat̃ aliud est. filius aliud. Aliud ē.
recte dicis. Aliud est. non recte. Aliud
enī filius. qa n̄ est ipse q pat̃. Et alius
pat̃. qa n̄ est ipse q filius. Non tam aliud.
sed hoc ipsū est. et pater et filius. Quid
est hoc ipsum est. unus dns est. Audisti qa
non sū solus. sed ego et q me misit pater.
Audi quomodo credas patrē et filiū. audi
ipsū filiū. Ego et pat̃. unū sumus. Non
dixit pater ego sum. aut ego et pat̃ unū
est. sed cū dicit ego et pater unū sumus.
utrūq audi. et unū. et sumus. Et a cha-
ribdi. et a scilla liberaberis. In duobus
istis uerbis qd̄ dixit unū. liberat te ab
arrio. Qd̄ dixit sumus. liberat te a sa-
bellio. Si unū. n̄ ergo diuersum. Si sum?
ergo et pater et filius. Sum? enī n̄ diceret
de uno sto unū non diceret de diuerso.
Ergo idō uerū est inqt iudiciū meum.

Breuiter ut audias. quia filius dī sum. Sed
sic tibi persuadeo inqt qa filius dī sum.
ut intellegas. qa mecum est pater. Non
sic sum filius. ut ipsum deseruerim.
Non ita hic sum. ut cum ipso non sim. Non
ita ille ibi est. ut mecum non sit. formā
serui accepi. sed formam dī non amisi.
Solus ergo inqt non sum. sed ego et q me
misit pater. De iudicio dixerat. de testi-
» monio uult dicere. In lege inqt ūra scrip
» tum est. qa duoꝝ hominum testimoniū
» uerū est. Ego sum q de me ipso testimo
» nium perhibeo. et testimoniū perhibet
» de me. q me misit pater. Exposuit illis
et legem. si ingrati non essent. Magna
enī questio est frēs mei. et ualde michi
uidetur in mysterio res ēē constituta.
ubi dn̄s dixit. in ore duoꝝ uel triū testi-
um. stabit omē uerbum. Veritas queri-
tur ꝑ duos testes. ita plane. sic se habet
humani generis consuetudo. sed tamen
fieri potest ut et duo mentiantur. Su-
sanna casta. duob; falsis testib; urgue-
batur. Numqd qa duo erant. idō falsi
testes n̄ erant. De duob; dicim⁹. aut
de tribus. uniuersus popl̄s mītitus ē
contra xp̄m. Si ergo popl̄s constans
ex magna hominū multitudine falsus
testis inuentus est. quomodo accipiendū
est in ore duoꝝ ut triū testiū stabit omē
uerbū. nisi qa hoc modo ꝑ mysterium tri-
nitas cōmendata ē. in qua est ꝑpetua sta-
bilitas ueritatis. Vis habere bonā causā.
habeto duos ut tres testes. patrē. et filiū.
et sp̄m sc̄m. Deniq quando susanna casta
femina fidelisq coniux. duob; falsis testi-
b; urguebatur. trinitas illi inconscien-
tia. atq in occulto suffragabatur. Illa
trinitas de occulto unū testem danihelē
excitauit. et duos conuicit. Ergo quia
in lege ūra scriptū est duoꝝ hominum
testimonium uerum esse. accipite nr̄m
testimonium. ne sentiatis iudicium.
Ego enī inqt n̄ iudico quēquā. sed testimo-
niū perhibeo de me. Differo iudicium.
n̄ differo testimonium. Eligamus nob̄
frēs contra linguas hominum. contra
infirmas suspiciones generis humani.
dm̄ iudicem. dm̄ testem. Non enī dedig-
natur testis esse. q iudex est. aut promo-
uet cū fit iudex. Qm̄ q testis est. ipse
iudex erit. Quare ipse testis. quia non
querit alium unde cognoscat qui sis.
Quare ipse iudex. quia ipse habet pote-
statem mortificandi. et uiuificandi.
dāpnandi. et absoluendi. In gehennam
precipitandi. et in celum leuandi. Dia-
bolo coniungendi. et cum angl̄is coro-
nandi. Cū uero ipse habeat hanc potesta-
tem. iudex est. Quia uō ut te cognoscat
n̄ querit alium testem. Qui tunc iudi-
cabit te. modo uidet te. Non est unde il-
lum fallas. cū ceperit iudicare. Non enī
adhibes aliquos falsos testes. q iudicem
illū possint circūuenire. Quando te ce-
perit iudicare dn̄s. hoc tibi dicit. Quando
contēpnebas. ego uidebā. Differebam.
n̄ auferebam. Noluisti audire qd̄ precepi.
senties qd̄ predixi. Si aut̄ audias que
precepi. non mala senties que predixi.
sed bona ꝑcipies que promisi. Ne aliquē
sane moueat qd̄ ait. uerū est iudiciū meū.
quia solus non sum. sed ego et q me misit
pater. Cū alibi dixerit. pat̄ non iudicat
quēquā. sed omē iudiciū dedit filio. Iam
in eisdem uerb̄ euangl̄ii disputauimus.
et nunc admonemus. Non hoc idō dictū
qa pat̄ non erit cū filio iudicante. sed qa
malis et bonis in iudicio. solus filius ap-
parebit. In ea forma in qua passus est et
resurrexit. et ascendit in celum. Discipl̄i
quippe tunc conspicientib; ascendentem.
uox angl̄ica sonuit. Sic ueniet quē ā mo-
dū uidistis eum euntem in celū. Idest in
forma hominis in qua iudicatus ē. iudi-
cabit. Vt etiam illud propheticum imple-
atur. Videbunt in quem pupungerunt.
Cū uō euntib; iustis in uitā eternam uide-
bunt eum sicuti est. non erit illud iudiciū
uiuoꝝ et mortuoꝝ. sed premiū tantum
modo uiuoꝝ. Item ne moueat qd̄ ait. In
lege ūra scriptū est. qa duoꝝ hominum
testimonium uerū ē. Et idō qsquā exi-
stimet non fuisse illam legem dei. qa non
dictū est in lege dī. Sciat ita ēē dictum
in lege ūra. Tamquā diceret. In lege que
uobis est data. A quo. nisi a dō. Sicut di-
cimus. Panē nr̄m cotidianū. Et tam̄ dicim⁹
da nobis hodie.

Explic omt xxxiij.

Abeo qd̄ dictū est. Dicebant ergo. Vbi est
pater tuus. Vsq ad id qd̄ dictū ē. Et

nemo apprehendit eum. quia necdū uene-
rat hora eius.

Incipit omil xxxvii

QVOD IN SCO euangl̄io
breuiter dicitur. n̄ breuit̄
oportet exponi. ut qd̄ audi-
tur intellegatur. Verba
enī dn̄i pauca. sed magna
sunt. Non numero esti-
manda. sed pondē.
Nec ideo contemnenda q̄a pauca. sed ideo
querenda quia magna. Qui adfuistis
hesterno die audistis. ut potuimus dispu-
tatum ē ex eo qd̄ ait dn̄s. Vos scd̄m carnem
iudicatis. ego non iudico quemquā. Sed
et si iudico ego. iudiciū meū uerū ē. quia
solus non sum. sed ego et q̄ me misit pater.
In lege ur̄a scriptū est. quod duoꝝ hominū
testimonium uerū est. Ego sū q̄ testimoniū
perhibeo de me. et testimonium perhibet
de me qui misit me pater. Ex his uerbis he-
sterno die ut dixi redditus est sermo au-
rib; et mentib; ur̄is. Hec cū dn̄s dixisset.
illi q̄ audierunt uos scd̄m carnem iudica-
tis. manifestauerunt qd̄ audierunt. Re-
sponderunt enī dn̄o loquenti de dō patri
suo. et dixerunt. Vbi ē pater tuus.
Patrē xp̄i carnaliter acceperunt. q̄a uerba
xp̄i secundū carnē iudicauerunt. Erat
aut̄ q̄ loquebatur in aperto caro. in occulto
uerbum. homo manifestus. ds̄ occultus.
Videbant indumentum. et contemnebant
indutum. Contemnebant. q̄a nesciebant.
Nesciebant. q̄a n̄ uidebant. Non uidebant.
q̄a ceci erant. Ceci erant. q̄a n̄ credebant.
Videamus ergo. et ad hec domin⁹ qd̄ respon-
derit. Vbi est inquiunt pater tuus.
Audiuimus enī te dicere. solus n̄ sū. sed
ego et q̄ me misit pater. Nos solū te uidem⁹.
patrem tuum tecū n̄ uidemus. Quom̄
te dicis solū non ēē. sed cum patre tuo
ēē. aut ostende nob̄ tecū ēē patrē tuū.
aut recede a nobis. Et dn̄s. Nūqd me ui-
detis. ut patrem ostendā uob̄. hoc enī
sequitur. hoc suis uerbis ipse respondit.
Quoꝝ uerboꝝ expositionem. nos ante pre-
misimus. Videte enī qd̄ dixerit. Neq̄
me scitis. neq̄ patrem meū. Si me scire-
tis. forsitan et patrē meum sciretis.

Dicitis ergo. Vbi est pater tuus. quasi
me iā sciatis. quasi totum hoc sī
qd̄ uidetis. Ergo q̄a me non nostis
idō patrem meum uob̄ n̄ostendo. Meq̄p
quia scd̄m carnē iudicatis. Quia uō
scd̄m qd̄ uidetis aliud sū. et aliud
scd̄m qd̄ n̄ uidetis. Patrem aut̄ meum
loquor. occultus. occultū. Prius est
ut me noueritis. tunc et patrem meū
scietis. Si enī me sciretis. et patrē meū
forsitan sciretis. Ille q̄a omīa scit. q̄ndo
dicit forsitan. non dubitat. sed increpat.
Adtende enī quomodo increpatiue dicat̄
ipsum forsitan. qd̄ uidetur ēē uerbum
dubitationis. Sed dubitationis uerbū ē.
quando dicitur ab homine. ideo dubitante.
quia nesciente. Cū uō dicitur a dō uerbū
dubitationis. cū dm̄ nichil utiq̄ lateat.
illa dubitatione arguitur, infidelitas.
n̄ opinatur diuinitas. Homines enī de his
reb; quas certas habent. aliquando incre-
patiue dubitant. idest uerbū dubitationis
ponunt. cū corde non dubitent. uelud
si indigneris seruo tuo. et dicas. contēnis
me. considera forsitan dn̄s tuus sū. hinc
et apl̄s ad quosdā contēptores suos loquens
ait. Puto aut̄ et ego sp̄m dī habeo. Qui dicit
puto. dubitare uidetur. Sed ille incre-
pabat. non dubitabat. Et ipse dn̄s xp̄c
alio loco increpans infidelitatē futurā
generis humani. Cum uenerit inquit
filius hominis putas inueniet fidem
in t̄rā. Iā quantum existimo intellexi-
stis. quomodo sit positum forsitan. ne
q̄s uerboꝝ appensor. et sillabarū exami-
nator. ueluti latine loq̄ sciens. repre-
hendat uerbū qd̄ dixit dei uerbū. et re-
prehendendo dī uerbū. non eloquens. sed
mutus remaneat. Quis enī sic loquit̄
quomodo loquitur uerbū qd̄ erat in prin-
cipio apud dm̄. Noli uerba ista considera-
re et ex his uerb̄ ad suetis illud uerbum
metiri uelle qd̄ ds̄ est. Audis enī uerbum
et contēnis. audi dm̄ et time. In princi-
pio erat uerbum. Tu reuocas ad usum
sermocinationis tue et dicis apud te. Qd
est uerbum. qd̄ magnū est uerbū. sonat
et transit. uerberato aere. aurē p̄cutit.
postea n̄ erit. Audi adhuc. Verbū erat
apud dm̄. Manebat. n̄ sonando transie-
bat. Adhuc forte contēnis. ds̄ erat uerbū.

meū hoīem q̄ritis.
pe hoīem putatis. idō patrē

Breuiter ut audias. quia filius dī sum. Sed
sic tibi persuadeo inqt qa filius dī sum.
ut intellegas. qa mecum est pater. Non
sic sum filius. ut ipsum deseruerim.
Non tta hic sum. ut cum ipso non sim. Non
tta ille ibi est. ut mecum non sit. formā
serui accepi. sed formam dī non amisi.
Solus ergo inqt non sum. sed ego et qui me
misit pater. De iudicio dixerat. de testi-
» monio uult dicere. In lege inqt ura scrip
» tum est. qa duoꝝ hominum testimoniū
» ueriū est. Ego sum qui de me ipso testimo
» nium perhibeo. et testimoniū perhibet
» de me. qui me misit pater. Exposuit illis
et legem. si ingrati non essent. O magna
enī questio est frēs mei. et ualde michi
uidetur in mysterio res ee constituta.
ubi dns dixit. in ore duoꝝ uel triū testi-
um. stabit oē uerbum. Veritas queri-
tur p duos testes. tta plane. sic se habet
humani generis consuetudo. sed tamen
fieri potest ut et duo mentiantur. Su
sanna casta. duob; falsis testib; urgue-
batur. Numqd qa duo erant. idō falsi
testes n erant. De duob; dicim. aut
de tribus. uniuersus populus mentitus e
contra xpm. Si ergo populus constans
ex magna hominū multitudine falsus
testis inuentus est. quomodo accipiendū
est in ore duoꝝ ut triū testiū stabit oē
uerbū. nisi qa hoc modo p mysterium tri
nitas cōmendata e. in qua est pperua sta-
bilitas ueritatis. Vis habere bonā causā.
habeo duos ut tres testes. patrē. et filiū.
et spm scm. Denique quando susanna casta
femina fidelisq coniux. duob; falsis testi
b; urguebatur. trinitas illi inconscien-
tia atq inocculto suffragabatur. Illa
trinitas de occulto unū testem danihelē
excitauit. et duos conuicit. Ergo qua
in lege ura scriptū est duoꝝ hominum
testimonium uerum esse. accipite nīm
testimonium. ne sententiatis iudicium.
Ego enī inqt n iudico quēquā. sed testimo
niū perhibeo de me. differo iudicium.
n differo testimonium. Eligamus nob
frēs contra linguas hominum. contra
infirmas suspiciones generis humani.
dm iudicem. dm testem. Non enī dedig
natur testis esse. qui iudex est. aut promo-
uet cui sit iudex. Quīm qui testis est. ipse
iudex erit. Quare ipse testis. quia non
querit aliū unde cognoscat qui sis.
Quare ipse iudex. quia ipse habet pote-
statem mortificandi. et uiuificandi.
dāpnandi. et absoluendi. In gehennam
precipitandi. et in celum leuandi. Dia-
bolo coniungendi. et cum angelis coro-
nandi. Cū uero ipse habeat hanc potesta-
tem. iudex est. Quia uō ut te cognoscat.
n querit aliū testem. Qui tunc iudi-
cabit te. modo uidet te. Non est unde il-
lum fallas. cū ceperit iudicare. Non enī
adhibes aliquos falsos testes. qui iudicem
illū possint circūuenire. Quando te ce-
perit iudicare ds. hoc tibi dicit. Quando
contēpnebas. ego uidebā. Differebam.
n auferebam. Noluisti audire qd precepi.
senties qd predixi. Si aut audias que
precepi. non mala senties que predixi.
sed bona pcipies que promisi. Ne aliquē
sane moueat qd ait. ueriū est iudicii meū.
quia solus non sum. sed ego et qui me misit
pater. Cū alibi dixerit. pat non iudicat
quēquā. sed oē iudiciū dedit filio. Jam
in eisdem uerb euangelii disputauimus.
et nunc admonemus. Non hoc idō dictū
qa pat non erit cū filio iudicante. sed qa
malis et bonis in iudicio. solus filius ap-
parebit. In ea forma in qua passus est et
resurrexit. et ascendit in celum. Discipli
quippe tunc conspicientib; ascendentem.
uox angelica sonuit. Sic ueniet quē ad-
modū uidistis eum euntem in celū. Ideſt in
forma hominis in qua iudicatus e. iudi
cabit. Vt etiam illud propheticum imple-
atur. Videbunt in quem pupugerunt.
Cū uō euntib; iustis in uita eternam uide-
bunt eum sicuti est. non erit illud iudiciū
uiuoꝝ et mortuoꝝ. sed premiū tantum
modo uiuoꝝ. Jam ne moueat qd ait. In
lege ura scriptū est. qa duoꝝ hominum
testimonium uerū e. Et idō qsquā exi-
stimet non fuisse illam legem dei. qa non
dictū est in lege dī. Sciat tta ee dictum
in lege ura. Tamquā diceret. In lege que
uobis est data. A quo. nisi a dō. Sicut di-
cimus. Panē nīm cotidianū. Et tam dicim
da nobis hodie.

Explic omt xxxuij.

Abeo qd dictū est. Dicebant ergo. Vbi est
pater tuus. Vsq adhuc qd dictū e. Et

nemo apprehendit eum · quia necdū uenerat hora eius · ℣ ·

Incipit omt xxxvij

VOS IN SCO euangelio breuiter dicitur · nō breuiter oportet exponi · ut qđ audiatur intellegatur · Verba enī dnī pauca · sed magna sunt · Non numero estimanda · sed pondere · Nec ideo contemnenda qa pauca · sed ideo querenda quia magna · Qui adfuistis hesterno die audistis · ut potuimus disputatum ē exeo qđ ait dns · Vos sēm carnem iudicatis · ego non iudico quemquā · Sed et si iudico ego · iudicium meū uerū ē · quia solus non sum · sed ego et q me misit pater · In lege ūra scriptū est · quod duoꝝ hominū testimonium uerū est · Ego sū q testimoniū perhibeo de me · et testimonium perhibet de me qui misit me pater · Exhis uerbis hesterno die ut dixi redditus est sermo auribus et mentib; ūris · Hęc cū dns dixisset · illi q audierunt uos sēm carnem iudicatis · manifestauerunt qđ audierunt · Responderunt enī dno loquenti de dō patri suo · et dixerunt · Vbi ē pater tuus · Patrē xpi carnaliter acceperunt · qa uerba xpi secundū carnē iudicauerunt · Erat aut q loquebatur inapto caro · inoculto uerbum · homo manifestus · dns occultus · Videbant indumentum · et contemnebant indutum · Contemnebant · qa nesciebant · Nesciebant · qa nō uidebant · Non uidebant · qa ceci erant · Ceci erant · qa nō credebant · Videamus ergo · et ad hęc dominꝰ qđ respondit · Vbi est inquiunt pater tuus · Dubitauimus enī te dicere · solus nō sū · sed ego et q me misit pater · Nos solū te uidemus · patrem tuum tecū nō uidemus · Quōm te dicis solū non ee · sed cum patre tuo ee · aut ostende nob tecū ee patrē tuū · aut recede anobis · Et dns · Nūqd me uidetis · ut patrem ostendā uob · hoc enī sequitur · hoc suis uerbis ipse respondit · Quoꝝ uerboꝝ expositionem · nos ante premisimus · Videte enī qđ dixerit · Neq me scitis · neq patrem meū · Si me sciretis · forsitan et patrē meum sciretis ·

Dicitis ergo · Vbi est pater tuus · quasi me iā sciatis · quasi totum hoc sī · qđ uidetis · ergo qa me non nostis · idō patrem meum uob nō ostendo · Meqp pe hoīem mittis · idō patrē · quia sēm carnē iudicatis · Quia uō sēm qđ uidetis aliud sū · et aliud sēm qđ nō uidetis · Patrem aut meum loquor · occultus · occultū · Prius est ut me nouerītis · tunc et patrem meū scietis · Si enī me sciretis · et patrē meū forsitan sciretis · Ille qa omia sciēt · qndo dicit forsitan · non dubitat · sed increpat · Attende enī quomodo increpatiue dicat ipsum forsitan · qđ uidetur ee uerbum dubitationis · Sed dubitationis uerbū ē · quando dicitur abhomine · ideo dubitante · quia nesciente · Cū uō dicitur a dō uerbū dubitationis · cū dn̄ nichil utiq latreat · illa dubitatione arguitur infidelitas · nō opinatur diuinitas · Homines enī de his reb; quas certas habent · aliquando increpatiue dubitant · idest uerbū dubitationi ponunt · cū corde non dubitent · uelud si indigneris seruo tuo · et dicas · contēnis me · considera forsitan dns tuus sū · hinc et apls ad quosdā contēptores suos loquens ait · Puto aut et ego spm dī habeo · Qui dicit puto · dubitare uidetur · Sed ille increpabat · non dubitabat · Et ipse dns xpc alio loco increpans infidelitatē futurā generis humani · Cum uenerit inquit filius hominis putas inueniet fidem in tra · Iā quantum existimo intellexistis · quomodo sit positum forsitan · ne qs uerboꝝ appensor · et syllabarū examinator · ueluti latine loq sciens · reprehendat uerbū qđ dixit deus uerbū · et reprehendendo dī uerbū · non eloquens · sed mutus remaneat · Quis enī sic loquit quomodo loquitur uerbū qđ erat inprincipio apud dm̄ · Noli uerba ista considerare et exhis uerb ad suetis illud uerbum metiri uelle qđ dns est · Audis enī uerbum et contēnis · audi dm̄ et time · Inprincipio erat uerbum · Tu reuocas ad usum sermocinationis tuę et dicis apud te · Qđ est uerbum · qđ magnū est uerbū · sonat et transit · uerberato aere · aut pcutit · postea nō erit · Audi adhuc · Verbū erat apud dm̄ · Manebat · nō sonando transiebat · Adhuc forte contēnis · dns erat uerbū ·

apud te ipsū ō homo cū est in corde tuo uerbū. aliud est quā sonus. Sed uerbū qđ ē apud te. ut transeat ad me sonum. quasi uehiculum quęrit. Assumit ergo sonum. imponit se qđ ammodo in uehiculum transeuntis aerem. Venit ad me. nec recedit a te. Sonus autem ut uenit ad me. recessit a te. nec prestitit apud me. Verbū uō qđ erat in corde tuo. nūqđ sono pretereunte. pretertit. Qđ cogitabas dixisti. sed ut ad me perueniret qđ me latebat. sillabas sonuisti. Sonus sillabarum pduxit ad aurē meā cogitationē tuā. Per aurem meā descendit in cor meū. cogitatio tua. Sonus medius transuolauit. Verbū uō illud qđ assūptit sonū. ante quā sonares erat apud te. Quia sonuisti. est apud me. et nō recessit a te. Hoc adtende quisquis examinator sonoꝝ. uerbū dī contēpnis. q uerbū hominis non cōprehendis. Scit ergo omnia. p quem facta sunt omnia. et tam increpando increpat. Si me sciretis. et patrem meum forsitan sciretis. Increpat infideles. Nam talem sententiam dixit discipulis suis.

Sed ibi nō est uerbū dubitationis. qa nō fuit causa increpandę infidelitatis. Nā quom dixit iudeis. Si me sciretis. forsitan et patrem meum sciretis. Dixit et discipulis suis. quando eū philippus interrogauit. Immo postulauit et ait. Dne. ostende nobis patrem. et sufficit nobis. Quasi diceret et ipse. Te iam nouimus. apparuisti nobis. uidimus te. dignatus es eligere nos. secuti sumus te. mirabilia tua audimus. uerba salutis audiuimus. precepta suscepimus. promissa speramus. multū nob conferre presentia tua ipse dignatus es. Sed tam cū te nouerimus. qa patrem nondū nouim? inflāmamur desiderio illius uidendi. quē nondū nouimus. Ac p hoc qa te nouimus. sed non nob sufficit donec et patrē nouerimus. Ostende nob patrē. et sufficit nob. Et dns ut scirent non se nosse. qđ se putabant iā nosse. Tanto tpe uobiscū sum. et me nescitis. philippe. q me uidet. uidet et patrem. Numqđ habet ista sententia uerbū dubitationis. Nūqđ dixit q me uidet forsitan uidet et patrem. Quare. Quia fidelis audiebat. nō fidei persecutor. Jdō non erat dns increpator. sed doctor. Qui me uidet. uidet et patrē. Et hic. Si me sciretis. et patrē meū sciretis. Tollamus uerbū quo notata ē infidelitas audientiū. et ipsa sententia est. Jam hesterno die cōmendauimus carnati uīę. et diximus sententias ioānis euangelistę. quib; nob narrat qđ a dnō didicit. Nec discutiendas fuisse si fieri posset. nisi hereticoꝝ cōmenta compellerent. Breuiter ergo hesterno die insinuauimus carnati uīę ee hereticos. qui uocantur patri passiani. ut a suo auctore sabelliani. hi dicunt ipsū ee patrem q est filius. Nomina diuersa. unā ee personā. Cū uult pat est inquiunt. cū uult filius. tam unus est. Item sunt alii heretici qui uocantur arriani. Confitentur qdem unicū patris filium dnm nrm ihm xpm. illū patrē filii. istū filiū patris. Eum qui pater est. non ee filiū. Eum q filius est. non ee patrē. Confitentur generationē. sed negant equalitatem. Nos idest catholica fides. uenientes de doctrina aplorum. plantata in nobis. p seriem successionis accepta. sana ad posteros transmittenda. inter utrosq. idest inter utrūq errore tenuit ueritatē. In errore sabellianorū. unus est solus. ipse est pat. q filius. In errore arrianoꝝ. alius est qdem pater. alius filius. Sed ipse filius non solum alius. sed etiā aliud. Tu in medio. quid. Pat. pater est. Filius. filius est. Excluisti sabellianū. exclude & arrianum. Pater. pater est. filius filius est. Aliud aliud. qa ego & pater inqt unum sumus. Sicut etiā hesterno die quantū potui. cōmendaui. Cū audit sumus. abscedat confusius sabellianus. Cū audit unū. abscedat confusius arrianus. Gubernet catholicus inter utrūq fidei sue nauigiū. qm cauendū est in utroq naufragiū. Die ergo tu. qđ dicit euangl'm. Ego et pat unū sumus. Non ergo diuersū. qa unū. Non un? qa sumus. Paulo ante dixit. Judicium meum uerū est. qa solus nō sum. sed ego et q me misit pat. Tamquā diceret. Jdō iudicium meum uerū est. qa filius dī sū. qa uerū loquor. qa ipsa ueritas ego sū. Jsti carnaliter intellegentes dixerunt. Vbi est pater tuus. Quodo audiat arriane. Neq me scitis. neq patrē meū. Quia si me sciretis. et patrem meū sciretis. Quid est si me sciretis. et patrē meū sciretis. nisi ego et pater unū sumus. Quando uides aliquē alicui similē. intendat caritas ura. com-

diana loquutio est. Non sit uobis arduum.
qđ ee aduertitis usitatū. Quando ergo unde
aliquē alicui similem. et nosti tu cui simili
sit. admirans dicis. quomodo iste homo si-
milis est illi homini. Hoc non diceres. nisi
duo essent. Hic ille qui eum ignorat. cui tu
ipsum similem dicis. Itane inqt similis est.
et tu ad eū. Quid enim. tu illum non nosti.
Ait ille. Non noui inquit. Jam tu ut illū quē
nescit et notū facias. ex presente quē cernit.
Respondis et dicis. hunc uidisti. illū uidisti.
Non utiq; qa hoc dixisti unū ee asseueratsti. et
duos negasti. sed propter similitudinē tale
dedisti responsum. Jstū nosti. et illū nosti.
Valde enī similis ē. et nichil distat omino.
hinc et dns. Si me inquit scireris. et patrem
meū scireris. Non quia pat est filius. sed
qua patri similis est filius. Erubescat arri-
anus. Gras dno. qua et ipse arrianus reces-
sit aberrore sabelliano. et non est patri pas-
sianus. Non dicit ipsum patrē indutū carne
uenisse adhominem. ipsū ee passū. ipsū resur-
rexisse. et qđ ammodo ad se ascendisse. nī hoc
dicit. Agnoscit mecū patrem. patrē esse. et
filiū. filiū ee. Sed o fr. euasisti illū naufra-
gium. quare tendis in alterum. Si pater
pater est. filius filius est. quare dicis dissi-
milem. quare diuersum. quare aliā sub-
stantiā. Si dissimilis eet. nūqđ diceret di-
scipulis suis. qme uidet. uidet et patrem.
Nūqđ diceret uideris. si me scireris. et patrem
meum scireris. Unde et hoc uerū esset. nisi
et illud uerū. Ego et pat unū sumus. Hec
uerba locutus est in gazophilacio. docens in
templo. Magna fiducia. sine timore. Non enī
pateretur qđ nollet. qa nec nasceretur si
nollet. Deniq; qđ sequitur. Et nemo appre-
hendit eū. qa nondum uenerat hora. Hoc
item nonnulli cū audiunt. sub fato fuisse
xpm dnm credunt et dicunt. Non credere
fatū. Ecce xpc habet fata. O si cor tuum
non esset fatuum. Si fatū sicut nonnulli
intellexerunt a fando dictū est. idest alo-
quendo. Verbū dī quomodo habet fatum.
quando in ipso uerbo omnia sunt que condita
sunt. Non enī aliqđ ds constituit. quod
ante nesciuit. In uerbo ipsius erat. quod
factū est. Mundus. factus est. Et factus ē.
et ibi erat. Et quomodo factus est et ibi erat.
Quia domus quā edificat instructor. prius
in arte erat. Et ibi melius erat. sine uetu-
state. sine ruina. Tam ut ostendat artē. fabri-
cat domum. et processit qđammodo domus ex
domo. Et si domus ruat. ars manet. Ita apud
dī uerbū erant omnia que condita sunt. Qua
omnia insapientia fecit ds. et cuncta nota fe-
cit. Non enī qa fecit didicit. sed qa nouerat
fecit. Nobis qa facta sunt. nota sunt. Illi
nisi nota ēent. facta nō ēent. Precessit ergo
uerbū. Et qđ ante uerbū dī. nil omnino.
Nā si ēet aliqđ ante. nō dictū ēet. In principio
erat uerbū. sed in principio factū ē uerbū.
Denique de mundo qđ ait moyses. In principio
fecit ds celū et terram. fecit qđ non erat.
Si ergo fecit qđ non erat. ante qđ erat.
In principio erat uerbum. Et unde celum
et tra. Omnia per ipsū facta sunt. Tu ergo
ponis xpm sub fato. Ubi sunt fata. In celo
inquit. in ordine et conuersionib; syderū.
Quomodo ergo fatū habet p quē factū est
celū et syderā. cū tua uoluntas si recte sa-
pias transcendat et syderā. Dn qa nosti
xpi carnē fuisse sub celo. idō putas et po-
testatē xpi subditā celo. Audi stulte. nōdū
uenerat hora eius. Qua cogeretur mori.
sed qua cogeret occidi. Nouerat enī ipse
quando deberet mori. Intendit omnia que
predicta sunt de illo. et expectabat finiri
omnia que predicta sunt. ante ei passionem
futuram. Ut cū impleta ēent. tunc ueni-
ret passio. Dispositionis ordine. nō fatali
necessitate. Denique audite. ut probetis.
Inter cetera que de illo prophetata sunt.
scriptū est etiam hoc. Dederunt in escam
meā fel. et in sitī mea potauer me aceto.
Quomodo facta sint. in euangelio nouim.
Prius dederunt fel. accepit. gustauit.
et despuit. Postea in cruce pendens. ut oīa
predicta complerentur. ait. Sitio. Et
acceperunt spongiā aceto plenā. in ar-
dine ligauerunt. et admouerunt pendenti.
Acceptit ille. & ait. Pfectū est. Quid est
pfectū est. Impleta sunt omnia. que ante
passionē meā fuerant prophetata. Ergo
adhuc qđ hic facio. Denique postea quā dix
Pfectum est. inclinato capite tradidit spm.
Nūqđ illi latrones iuxta confixi. quando
uoluerunt expirauer. Tenebant uinculo
carnis. qa non erant creatores carnis.
Clauis confixi diu cruciabant. qa infir-
tati non dominabantur. Dns autem qndo
uoluit. carnē in utero uirginali accepit.

Illi seuiebant. Illi timebant. Immo nonnimebant. sed iã desperabant. Reuocauit eos. inspem. ao uincerit eũ. Simon crediderit͂s quia ego sũ. moriemini inpeccatis ũr̃s. Ergo si crediderit͂s quia ego sũ. non moriemini inpeccatis ũr̃s. Reddita spes est desperantib. Excitato fac taest dormientib. cordib. euigilauer̃. Inde plurimi crediderũ. sicut euangli ipsius consequentia testat̃. Erant eñ illic mẽbra xpi. quę nondũ adhęrant corpori xpi. Et inillo ppto a quo crucifixus est. a quo inligno suspensus est. a quo pendens irrisus est. a quo lancea uulneratus est. a quo felle & aceto potatus est. Erant mẽbra xpi. Quib. dr̃e. pat̃ ignosce illis quia nesciunt qd faciunt. Quo dict̃. conuerso non ignoscatur. si fusus xpi ignoscit̃ sanguis. Quis homicida desperet. si inspem reddit̃ est. a quo etiam xpc occisus est. Crediderũ inde multi. donatus est eis sanguis xpi. ut magis eũ biberent quo liberarent̃. quã rei de illo effuso tenerent̃. Quis desperet. & si uncrucifixus latro saluatus est. Ante paululũ homicida. post paululũ accusatus. conuictus. dãnatus. suspensus. liberat̃. Noli mirari. ubi conuictus. ubi dãnatus. sed ubi lubrat̃. ubi mutatus. Inhoc ergo ppto cui dns loquebatur. Erant qui inpeccato suo fuerant morituri. erant etiã qui inipsũ qui loquebat̃ fuerant credituri. & abomni peccato liberandi. Tam. hoc adtende quod ait dns xpc. Si non crediderit͂s quia ego sũ. moriemini inpeccatis ũr̃s. Quid est si non crediderit͂s quia ego sũ. Ego. nihil addidit. Et quia nihil addidit. multũ est qd cõmendauit. Expectabat̃ eñ ut diceret quid eet. Nec tam dixit. Quid expectabat̃ ut diceret. forte. nisi crediderit͂s quia ego sũ xpc. nisi crediderit͂s quia ego sũ dei filius. nisi crediderit͂s qa ego sũ uerbũ patris. nisi crediderit͂s quia ego sũ conditor mundi. nisi crediderit͂s quia ego sũ hominis formator & reformator. Creator & recreator. factor & refactor. Nisi hoc crediderit͂s quia ego sũ. moriemini inpeccatis ũr̃s. Multũ est quod ait ipsũ. ego sũ. Quia sic dixerat & ds moysi. Ego sũ qui sũ. Quis digne eloquatur. quid sit sum. mittebat dns pangln suũ. & seruũ suũ moysen. ad liberandũ ex egypto pplm suũ. Legisti. quod audisti & nosti. Commemoro tam̃. Mittebat tremẽte. excusantem. sed obediẽte. Cũ ergo excusaret. ait dõ. Quẽ loq mangło intellegebat. Si diceret mihi populus quis est ds qui misit te. quid ei dicã. & dns ad illũ. Ego sũ. quisum. & repetiit. dicet filiis isrl. qui est misit me ad uos. Non ait et ibi. ego sũ ds. aut ego sũ mundi fabricator. aut ego sũ omnũ, rerũ creator. aut ego sũ ipsius pplꝰ liberandi & propagator. Sed hoc tantũ. Ego sũ. qui sũ. Et dicet filiis isrl. qui est. Non addidit qui est ds uester. qui est ds patrũ uroꝝ. sed tantũ hoc dixit. qui est. misit me ad uos. Forte multũ erat & ad ipsũ moysen. sicut multũ est & ad nos. Et multo magis ad nos utrũ legere qđ dic tũ sit. Ego sũ qui sum. Ergo quęrit ma sit me ad uos. Et si forte caperet moyses. illi q ad quos mittebatur quando caperent. Differtur ergo dns. quod capere homo non posset. Ad uincit eñ et ait. Ego sũ ds abraham. & ds isaac. & ds iacob. hoc potes capere. Nam ego sum qui sum. quę mens poterit capere. Quid ergo nos. Audebimus ne aliquid dicere exhoc eñ qđ dic tũ est ego sũ qui sum. ut potius exhoc qđ dnm dicere audistis. nisi crediderit͂s quia ego sum. morie mini inpeccatis ũr̃s. Tanę his uirib. meis tantillis & pene nullis. audebo disputare qđ sit qđ ait dns xpc. nisi crediderit͂s quia ego sũ. Audebo ipsũ dnm mi rogare. Audite me potius interrogantẽ. quã disputantẽ. Magis querentẽ. quã presumtẽ. Potius discentẽ. quã docentẽ. Et certe inme ut prime. & ita uos interrogate. Restat eñ ipse dns. qui ubiq est. Audiat interrogandi affectũ. & intellegendi pfectũ. Nam ego qb. uerb. & si forte aliquid capio. pducere possũ qđ ad corda mea capio. Quis nã sufficit sonus. quę suppetit eloquentia. quę uires intellegendi. quę facultas pferendi. Dicã ergo dño nro ihu xpo. dicã & audiat me. Credo plenẽ. omino non dubito. Ipse eñ dixit. Ecce ego uobcũ sum. usq; inconsumationẽ sęcli. O dnẽ ds noster. Quid est. qđ aisti. nisi crediderit͂s qa ego sũ. Quid eñ nẽ eoꝝ quę fecisti. Numqd cęlũ non est. Numqd terra nẽ. Numqd nõ sunt ea quę incelo & quę interra sunt. Numqd homo ipse cuiloqueris non ẽ. Numqd angelus quẽ mittis non ẽ. Si oña hęc sunt quę pter facta sunt. quid ẽ qđ tibi ppriũ qd dã tenuisti. ipsũ ẽe qđ alius non dedisti. ut tu solus ees. Nã quomodo audio ego sum qui sũ. quasi alia nõ sunt. & quom audio nisi crediderit͂s quia ego sũ. Illi eñ non erant qui non audiebant. & si peccatores erant. homines erant. Qđ ergo facio. qd sit ipsũ ẽe. Dicat cordi. Int̃ dicat. Int̃ loquat̃. homo interior audiat. mens capiat. Uere ẽe est eñ. sęp eodẽ modo ẽe. Resecũ aliqua quelibet omino quasi cępi disputare. et deth a quęrere. Forte qđ audiui. uololoq. Audiui meo det exultatione. & uro cũ loquor. Resecũ que libet prius qualicũq; excellentia. si mutabilis est. non uere est. Non eñ est ibi. uerũ ẽe. ubi ẽ & nõ ẽe. Quicqd eñ mutari potest. mutatũ non ẽ qd erat sine qđ erat. Si non est qđ erat. mors quędã ibi fac taest. Perẽptũ est ibi aliqd quod erat & non est. Rigido mortua est in capite albescentis senis. pulchri tudo mortua est in corpore fessi. & in arbi senis. mortuę sunt uires. In corpore languentis. mortua est statio in corpore ambulantis. Mortua ẽ. ambulatio in corpore stantis. Mortua ẽ ambulatio & statio in corpore iacentis. Mortua est loquutio

inlingua tacentis. Quicquid mutat & est qđ non erat:
uideo ibi quandā uitā meo qđ est. & morte meo qđ
fuit. Denīq; demortuo cū dicitur. Vbi est homo
ille. respondet. fuit. O ueritas. quę uere es. Nam
mortib; ac tortib; & actionib; & motib; nris. &
inuniuersa psus agitatione creaturę. duo tpa
inuenio. Pterītū & futurū. P ręsens quero. nihil
stat. Et qđ dixi. hā non est. Quod dicturus sum.
non dū est. Qđ feci. hā non est. Qđ fac turus sum.
non dū ē. Qđ uixi. hā n est. qđ uic turus sū. ndū
est. Pterītū & futurū inuenio. In omīb motu re
tū. In ueritate quę manet. pterītū. & futurū
non inuenio. sed solū presens. Et hoc incorrupta
biliter. qđ increatura. non est. Discant rerū mu
tationes. inuenies. fuit & erit. Cogita dñm. In
uenies. est. Vbi fuit et erit. Vbi tēp pterit. ēe
non possit. Ut ergo & tu sis. transcende tēp. Sed
quis transcendet uirib; suis. Leua illuc ille qui pa
troxit. uolo ut ubi ego sū. & ipsi sint mecū. hoc
uaq; pmittens. nemoriamur in peccatis nris. Nī
chil aliud dns nr ihc xpc mihi uidet his uerbis dixis
se. nisi crediderītis quia ego sū. prorsus nihil aliud
his uerbis mihi uidet dixisse quā hoc. Nisi credi
deritis quia os sū. moriemini in peccatis uris. Be
ne. dō grās. quia dixit nisi credideritis. non dixit
nisi cęperitis. Quis enī hoc capiat. Aut uenia quia
ausus sū dicere. & uisi efficis intellegere. aliquo de
tanta ineffabilitate cępistis. Si ergo non capis. fi
des te liberat. loco & dns. non air. nisi cęperitis qa
ego sū. sed qđ poterant dixit. Nisi crediderītis
quia ego sū. moriemini in peccatis uris. Et illi sęp
terrena sapientes. et sęp secm carnē. & audientes.
respondemus quid ei dicer. Tu quis es. non enī cū dixisti. nisi
crediderītis quia ego sū. audisti quis esses. Quis
es. ut credamus. & ille. principiū. Et ce qđ ē.
esse principiū. mutari non potest. Principiū in
se manet. & innouat omnia. Principiū est. cui
dic tū est. Tu aut idem ipse es. & anni tui non
deficient. Principiū aut. qui et loquor uobis.
Principiū me creditis. ne moriamini in peccatis
uris. Itaq; enī mihi qđ dicer. tu quis es. nihil
aliud dicerunt. quā quia te ēe credemus. Res
pondit. principiū. Id est. principiū me creditis.
ingreco nāq; eloquio discernit. qđ non potest in la
tino. Apud grecos enī. femininū generis est prin
cipiū. Sicut enī apud nos lex generis femininū
est. quę apud illos est masculinū. Sicut enī sapi
entia et apud nos & apud illos generis fem est.
consuetudo loquutionis. Loco p diuersas linguas.
uaria genera uocabulor. qa in rebus non
inueni sexū. Non enī sapientia uere femina ē.
Cū xpc dī sit sapientia. & xpc appellet genere mas
culino. sapientia femenino. Cū ergo dicerent iudei
tu qs es. ille qsiebat ēe ibi quosdā credituros. Et
ideo dixissent. tu quis es. ut scirent qđ illū credere de
berent. Respondit. Principiū. Nī taquā diceret
principiū sū. sed taquā diceret. principiū me ēe
dico. qđ in sermone greco ut dixi. euidenter appa
ret. ubi femini generis est. principiū. Velut si uellet
dicere ēe ueritatē. & diceret. tu qs es. Respon de
ret. ueritatē. Cū audiet ad id qđ dic tibi. Tu qs es.
respondere debuisset. ueritas. Id est ueritas sum.
Sed aliter respondit. cū uideret eos ita dixisse tu qs
es. Ac si dicerent. Qm abste audituri nisi credide
ritis qa ego sū. qo te ēe credim. Ad hoc respondit.
principiū. Taquā diceret. principiū me credite.
Et tam diu dixit. qa et loquor uob. Id est. qa humilis ppter
uos fac tus. ad ista uerba descendi. Nī si princi
piū sicuti est. ita maneret apud patrē ut n acciperet
formā serui. & homo loqueret hominib. quomo
do ea crederent. cū infirma corda. intellegibile uer
bū sine uoce sed sensibile. id ire n possent. Ergo in
go credite me ēe principiū. Quia ut credatis non so
lū sū. sed & loquor uob. Sed de hac re. iā multū
est loquob. Placeat itaq; caritati ure. ut qđ restat.
illo ad iuuante seruem crastino reddituri.

Explic omil xxxviij.

De euglio adeo qđ dic tū est. multa habeo de uob loqe iu
dicare. sed qm misit me uerax est. Vsq; ad ea qđ dic tibi ē. & non
cognouer qa patrē esse dicebat dñm. Incip omil xxxviij.

ERBA DNI NRI ihu xpi que
habuit cū iudeis. ita moderans
loquelā suā ut & ceci n uiderent
& fideles oculos aperirent. Que
hodie de eo euangelio recitata sunt.
ista sunt. Dicebant ergo iudei.
Tu quis es. Quia dixerat supra dns.
Nisi crediderītis qa ego sū. moriemini in peccatis uris.
Ad hoc ergo illi. Tu quis es. uelut querentes. nosse in
quē credere deberent. ne in suo peccato morerentur.
Respondit dicentib. tu qs es. & ait. Principiū qđ lo
quor uob. Si se dixit dns ēe principiū. queri potest
utrū & patr principiū sit. Si enī filius principiū e
habet patrē. Quanto facilius os patr intellegendus
est ēe principiū. habē quem filiū cui pater sit. sed
non habet de quo sit. Filius enī. patris est filius. & pat
utiq; filii patr est. Sed os de deo filius dr. Lum de lu
mine. Lat dicit lumen. sed n de lumine. Pater
dicit os. sed n de deo. Si ergo ds de deo. lum de lumi
ne. principiū est. quanto facilius intellegit principi
um. Lum de quo lum. & os de quo os. Videtur itaq;
absurdū hmi. ut filiū dicam principiū. & patrē

oy uba x apuit eos fidelis cecitatē eoz

oy si filius est pn ons ē & pat sit pn.

principū non dicam⁹. Sed quid agemus⁹. Nūquid duo
erunt principia⁹ cauendū est hoc dicere⁹. Quid ergo⁹
si et pater principiū⁹ & filius principiū⁹ Quōmodo nō
duo principia⁹ quom⁹ dicim⁹ pater dñs⁹ & filius dñs⁹
nec tam dicim⁹ duos deos⁹. Nefas enī est dicere duos
deos⁹ Nefas est dicere tres deos⁹ & tam qui pater est⁹
non ē filius⁹ Qui filius est⁹ non ē pat̄⁹ Spūs aūt scūs⁹
patris⁹ & filii spūs⁹ nec pater ē⁹ nec filius⁹ Quā uis ergo
sicut aures catholicę sunt eruditę in gremio matris⁹
eccl̄ę⁹ nec ille qui est pat̄⁹ sit filius⁹ nec ille quē filius⁹
sit pat̄⁹ nec spūs scūs patris⁹ & filii sit ut filius⁹ ut
pater⁹ Tres deos⁹ tam ē non dicim⁹⁹ Quāuis de sin
gulis si quer[illegible]⁹ necesse ē de quo cūq⁹ interrogati fue
rim⁹ dñs ē⁹ fatemur⁹ Et absurda ista uident⁹ abho
minib⁹⁹ soluta habentib⁹ ad insoluta⁹ insibilia ad
insibilia⁹ creaturā cōparatib⁹ creatori⁹ Interro
gati enī nos aliquando infideles & dicunt⁹ Patrē
quē dicis⁹ dñm dicis⁹ Respondem⁹ dñm⁹ Filiū
quē dicis⁹ dñm dicis⁹ Respondem⁹ dñm⁹ Spm scm
quē dicis⁹ dñm dicis⁹ Respondem⁹ dñm⁹ Ergo in
quinit pater & filius & spūs scūs⁹ tres sunt dii⁹ Res
pondem⁹ non⁹ Turbant⁹ qa ī illuminant⁹ Cor
clausum habent⁹ quia clauem fidei non habent⁹
Nos ergo frēs⁹ fidem pędentē quę sanat oculū cor
dis nri⁹ quod intellegim⁹⁹ sine obscuritate capiam⁹
Quod non intellegim⁹⁹ sine dubitatione credamus⁹
In fundamento fidei non recedamus⁹ ut ad culmen p
fectionis ueniamus⁹ Dūs est pater⁹ dūs est filius⁹ dūs
est spūs scūs⁹ Et tamen pater⁹ non est filius⁹ nec filius
est qui pat̄⁹ nec spūs scūs patris⁹ & filii spūs⁹ aut pat̄ ē⁹
aut filius⁹ Trinitas⁹ unus dūs⁹ Trinitas⁹ una ęternitas⁹
una potestas⁹ una maiestas⁹ Tres psone⁹ sed non
tres dii⁹ Non mihi calūniator respondeat⁹ Quid
ergo tres⁹ Si enī tres aut⁹ oportet dicas⁹ qui tres⁹
Respondit⁹ Pater & filius & spūs scūs⁹ Ecce inquis
tres dixisti⁹ sed quid tres⁹ exprime⁹ Immo ut nu
mera⁹ Nā ego cōpleo tres⁹ cū dico patrē & filium⁹
& spūs scūs⁹ Ideo enī qd pater ad se est⁹ dūs est⁹ Qd ad
filiū ē⁹ pat̄ ē⁹ Quod filius ad se ipsū⁹ dūs est⁹ qd
ad patrē est⁹ filius ē⁹ Itaque dico⁹ potuisti desimu
lando⁹ cogitando⁹ agnoscere⁹ homo⁹ & alit̄
homo⁹ Si ille sit pater ille filius⁹ qd homo est⁹
ad se ipsum est⁹ Qd pater est⁹ ad filiū est⁹ Et filius quod ho
mo est⁹ ad seipsum est⁹ Qd aūt filius est⁹ ad patrem est⁹
Pater enī nomen est⁹ dic tū ad aliquid⁹ & filius ad
aliqd⁹⁹ Sed isti duo homines sunt⁹⁹ Ut uō dūs pater⁹
ad aliqd ē pat̄⁹ idest ad filiū⁹⁹ Et filius dūs⁹ ad aliqd
est filius⁹ id est ad patrem⁹ sed ī quom⁹ illi duo ho
mines sunt⁹ sic isti duo dii⁹⁹ Quare hoc non ita ē
ibi⁹ qa illud aliud⁹ hoc aūt aliud ē⁹ qa illūd duo
rum est ē⁹⁹ Est ibi aliqd ineffabile⁹ qd uerbo explica
ri non possit⁹ ut ex numerus sit⁹ & numer⁹ ī sit⁹

Videre enī⁹ sed ī quasi numerus apparet⁹ pat̄ fi
lius⁹ & spūs scūs⁹ trinitas⁹⁹ Si tres⁹ quid tres⁹ defecit
numerus⁹⁹ Ita dūs nec recedit a numero⁹ nec capit
numero⁹⁹ Quia tres sunt⁹ tam ē numerus⁹⁹ Si que
ris quid tres⁹ non ē numerus⁹⁹ Unde dic tū est⁹⁹
Magn⁹ dūs nr̄ & magna uirt⁹ ei⁹⁹ & sapientię ei⁹ nē
numerus⁹ Ubi cogitare cęperis⁹ incipis numerare⁹⁹
Ubi numeraberis⁹ qđ numeraberis⁹ non potest respon
dere⁹⁹ Pat̄⁹ pat̄ ē⁹ Filius⁹ filius ē⁹⁹ Spūs scūs⁹ spūs scūs ē⁹⁹
Quid sunt isti tres⁹ pat̄ & filius & spūs scūs⁹⁹ Nonne
dii⁹ ī⁹⁹ Non tres omipotentes⁹ ī⁹⁹ Non tres mun
di creatores⁹ Non⁹⁹ Ergo omps pat̄⁹ omps plane⁹
Ergo & filius non omps⁹ plane⁹ & filius omps⁹ Ergo
& spūs scūs non omps⁹ & ipse omps⁹⁹ Tres ergo omi
potentes⁹ non⁹⁹ sed unus omps⁹⁹ hoc solū numeri
insinuat qđ ad nos dicit⁹ sunt⁹ non qđ ad se sunt⁹⁹ Qa
enī dūs pat̄ ad se est⁹ dūs simul cū filio et spūscō⁹ non
sunt tres dii⁹⁹ Quia ad se ē omps simul cū filio⁹
& spūscō⁹ non sunt tres omipotentes⁹⁹ Quia uō
ad se ē pat̄ sed ad filiū⁹ nec filius ad se ē sed ad pa
trē⁹⁹ Nec spūs scūs ad se⁹ Ideo qđ dicit spūs patris⁹ & filii⁹
non ē quod dicā tres⁹ nisi patris & filii & spūs scī⁹
unus dūs⁹⁹ Unus omipotens⁹⁹ Ergo unus principiū⁹
Accipite aliqđ de scripturis scīs⁹ unde hoc qđ dicunt
ut cuq⁹ capiatis⁹⁹ Postea quā dūs nr̄ ihc xps resurre
xit⁹ & cū uoluit ascendit in cęlū⁹ decē diebus illic
implet⁹ misit unde spūm scm⁹⁹ Quo impleta qui ad
erant unconclauī uno⁹ omnū gentiū linguis cępit⁹
loq⁹⁹ Miraculo exterrita dni uirtutis⁹ compun
cta doluit⁹ Dolentes⁹ mutati sunt⁹ ad unam⁹ credi
derunt⁹ Accesserunt corpori dni⁹ ideſt numerus
fidelium tria milia hominum⁹⁹ Item alio facto quo
dā miraculo⁹ accesserunt alia quinq⁹ milia⁹ facta
est plebs una nonparua⁹⁹ Inqua omis accepto spū
scō⁹ quo amor spiritalis accensus est⁹ Caritate ipsa
& feruore spūs unum redacta⁹ cępit⁹ inipsa societa
tis unitate uendere omnia quę habebant⁹ & pre
tia ponere ad pedes aplōr⁹ ut distribuerentur uni
cuiq⁹ prout cuiq⁹ opus erat⁹⁹ Et hoc de illis scriptura
dicit⁹ qđ erat eis anima una & cor unum in dm⁹⁹
Videte ergo frēs⁹ & hic agnoscite mysterium
tantus⁹ quomodo ducam⁹ & pater ē⁹ & filius est⁹ &
spūs scūs est⁹ & tamen unus dūs est⁹⁹ Ecce tot illi milia
erant⁹ & cor unum erat⁹ ecce tot milia erant⁹ & ani
ma una erat⁹⁹ Sed ubi⁹ in deo⁹⁹ Quantum magis ipse
dūs⁹ Numquid ego in uerbo quantoo duco duos homi
nes duas animas⁹ aut tres homines tres animas⁹
aut multos homines multas animas⁹ Recte ut
q⁹ dico⁹⁹ Accedant ad dm⁹ una anima ē omnium⁹
Si accedentes ad dnm multę animę pcaritate una
anima ē⁹ & multa corda⁹ unum cor⁹ quid aut ipse

fons carnalis in parte & filio. Nonne ibi magis
carnalis unō dī est. Inde enī nob carnalis uenit. de
ipso spū scō. Sicut aplūs dicit. Caritas dī diffusa
est in cordib⁹ nr̄is: p spm scm qd datus est nobis.
Si ergo caritas dī diffusa ē in cordib⁹ nr̄is p spm scm
qu datus est nob. multas animas facit unā ani
mā. & multa corda facit unū cor. Quanto
magis pat & filius & spūs scūs. dī unus. lum unū.
unūq⁹ principiū. Audiam ergo principiū. qd
loquī nob. Multa unqd habeo de uob loqui
& iudicare. Oem inimicus qd aut in iudico quēquā.
Cecc modo dicit. multa habeo de uob loqī iudica
re. Sed aliud est non iudico. & aliud habeo iudica
re. Non iudico. dic ad psens. Venerat enī ut
saluaret mundū. n ut iudicaret mundū. Qd
dū dicit multa habeo de uob loq & iudicare. In
dicū futurū dic. Ido enī ascendit. ut ueniat
iudicare uiuos & mortuos. Nemo iustius iu
dicabit. quā qui iuste iudicat ē. Multa in
qr habeo de uob loq & iudicare. sed qm me misit
uerax ē. Videte quē ad modū det patri glām
equalis filius. & exemplū enī nob pbet. & tā quā
incordib⁹ nr̄is loqr̄. O homo fidelis si euglīn meū
audis dic tibi dns dī tuus. Ubi ego in principio
uerbū. dī apud dm. equalis patri. coetn̄ gignen
ti. do glām ei cui sū filius. quōmodo tu supb⁹ es
ad uersus eū cui es seruus. O Multa unqd habeo de
uobis loq & iudicare. sed qm me misit uerax est.
tā quā diceret. Ideo uerū iudico. qa filius ueracis ue
ritas sū. Pat uerax. filius ueritas. Quid putam
ee amplius. Cognoscēn si possum. qd ē amplius.
Verax. an ueritas. Deqb⁹ dā queram. Plus homo.
sed plus ē ipsa pietas. Plus enī apietate. n pietas
apio. Potest enī ee pietas. Et si ille q plus erat fac
tus ē. impius. ipse pdidit pietatē. pietatem nihil ab
stulit. Quid. Item pulcher & pulchritudo. plus ē
pulchritudo quā pulcer. Pulchritudo enī fac pul
crū. n pulcer fac pulchritudinē. Castus. & casti
tas. Castitas plane. plus ē quā castus. Si enī casti
tas n eet. unde esset iste castus. n haberet. Si aut
noluerit ee castus. castitas integra pseuerat. Si
ergo plus pietas quā pius. plus pulchritudo quā
pulcer. plus castitas quā castus. Nunqd dic tibi
sum plus ueritas quā uerax. Si hoc dixerimus.
filiū incipiemus dicere patre maiore. Dic enī
apostolus ipse dns. Ego sū uia & ueritas & uita.
Ergo si filius ueritas. pat qd. nisi qd aut ipsa ueri
tas. qui me misit uerax est. Filius ueritas. pat
uerax. Quid plus sit. quero. sed equalitate in
uenio. Verax enī pat n habēa ueritate. uerax
est. cui parte coepit. sed qā tota genuit. Video
planius ee dicendū. Certe neuos duo teneā. hodie
huc usq⁹ hoc teneat. Cū finiero qd uolo dicere. ad tu
uantē dno sermo claudatur. Hoc ideo dixi ut in
tentos uos facerem. O mis anima qm res est mu
tabilis. et quāuis magna creatura. tam creatura.
Quāuis corpore melior. tam facta. O mis ergo ani
ma qm mutabilis est. hoc est modo credit. modo
non credit. Modo uult. modo n uult. Modo
ad utilitatē. modo casta. modo bona. modo ma
la. mutabilis ē. Dī aut qd ē hoc ē. Ideo ppter
nom sibi tenuit. Ego sum qui. Hoc & filius dicen
do. nisi credideritis qa ego sum. ad hoc pinet &
tu qui es. Principiū. Dī igit incōmutabilis est.
anima mutabilis. Quando capit anima ex dō un
de fit bona. participando fit bona. Quomodo tu
us oculus participando uidet. Nā lumine sub
tracto. non uidet. cui⁹ particeps factus uidet. Quia
ergo anima participando fit bona. Si mutata ee de
pert mala. bonitas manet. cui⁹ erat particeps bo
na. Bonitas enī cui⁹dā particeps facta est. cū bo
na ee. quia mutata in pcuis integra bonitas p ma
net. Si recedat anima & mala fiat. non minuit
bonitas. Si reuertatur & bona fiat. n crescit bo
nitas. Et ac tus ē oculus tuus particeps lucis hui⁹.
& uidet. Clausus ē. hanc lucē n minuisti. Apt ē.
hanc lucē non auxisti. Hac data similitudine frr.
Intellegite. qa si pia ē anima. est pietas apud dm.
cui⁹ fit particeps anima. Si ē casta anima.
ē castitas apud dm. cui⁹ ē particeps anima. Si ē bo
na anima. ē bonitas apud dm. cui⁹ ē particeps ani
ma. Cui⁹ particeps si non fuerit anima. omis homo
mendax. Si omis homo mdax. Nullus homo de
suo uerax. Pat aut uerax. de suo est uerax. qa genu
it ueritatē. Aliud ē uerax homo iste. qui ita pce
pit ueritatē. Aliud uerax dī. qa genuit ueritatē.
Fecit quomodo uerax ē dī. Non participando. sed
generando ueritatē. Video uos intellexisse. & gau
deo. Sufficiat uobis hodie. Cetera quando dno pla
cuerit. sic donauerit ex ponemus.

Exptic omil xxxiiij

Hoc loco ubi dic tū ē. Dicit ergo aplūs hic. cū exalta uerit⁹
filiū hominis. Usq⁹ ad id qd dic tū est. hec illo loquen
te. multi crediderūt in eum. Incipit omil xl.

E scō euangelio sc̄d
cundum Iohēm quod ge
stare nos uideas in manibus.
tā multa audiuit caritas ua
que dō donante. sic potuimus
dispensatum. Cōmendantes uob
maxime istū euangelistam.

Q̄ta ē mutā et de
immutabilis cōtra hēq
est cptm

Quo pertinet de bonitat mact tra

Si est uerax anima
tē apud dm.

dedñi ounitate. sedm quā æqualis ē pat & filius
unic9 dī loqui elegisse. et ꝓpterea aquile cōparatū.
Nulla quippe auis altius uolare phibet. ꝓ imo que
ex ordine subsecutē. sicut ea dñs ꝓtulit tam oportune
rit. intentissime audite. Locuturꝰ sum uob de ꝓceden
ti lectione. Insinuantes quomodo intelligant pat
uerax. filius uerax. Cū aut dixisset dñs ibe uerax ē.
qme misit. ñ intellexer uoꝛ qđ de patre illis dice
ret. Et tamen illis. Quod modo cū legerentur audistis.
» Cū exaltaueritis filiū hominis. tunc cognoscetis qa
» ego sū. & a me ipso facio nihil. sed sicut docuit me
» pat. hec loquor. Quid ē hoc. Nihil enī uidetur
aliud dixisse. nisi eos post passionē suā cognituros
quis eet. ꝙ caldubio ergo uidebat ubi aliquos. quos
ipse nouerat. quos ipse cū cæteris ante constitutionē mundi ꝓscendo elegerat. post passionē
suā ee credituros. Ipsi sunt illi quos assidue cōmendamus. & ad imitationē cū magna exortatione ꝓponim9. Misso enī de sup spū scō post dñi passionē & resurrectionē & ascensionē. cū miracula
fierent mei9 nomine. que tā quā mortuū ꝓsequentes iudei contēpserant. Compuncti sūt corde. & q
seuientes occiderunt. mutati crediderē. Et q sanguinē seuiendo fuderē. credendo biberē. Illa tria
milia & illa quinq; milia uideor. Quos ibi ui
» debat quando dicebat. Cū exaltaueritis filiū ho
» minis. tunc cognoscetis qa ego sū. Tāquā dicens.
Differo cognitionē uestrā. ut impleā passionē meā.
Ordine uīo cognoscetis. qui sim. Non qa omis tunc
erant credituri. ex his qui audiebant. idest post dñi
passionē. Nam paulopost dicit. Hec eo loquente multi crediderē in eū. Et ñ dū exaltat erat filius hominis. ex altationē quippe dicit passionis.
non glorificationis. crucis. non celi. qa & ibi exaltatus est. quando pependit in ligno. Sed illa exaltatio
humiliatio fuit. Tunc enī fac tus ē obediens usq;
ad mortē crucis. Hoc oportebat impleri ꝓor ma
nus. qui postea fuerant credituri. Quib dicit. Cū
» exaltaueritis filiū hominis. tunc cognoscetis qa ego
sum. Quare hoc. nisi ut nemo des-peraret inquo
cūq; scelere male sibi conscius. quando uidebat eis
donari homicidiū q occiderant xpm. hos ergo ui
» lla turba agnoscens dñs dicit. Cū exaltaueritis
» filiū hominis. tunc cognoscetis qa ego sū. Iam
nostis qđ sit sum. nec assidue repetendū ē. ne pa
tat res tanta fastidiū. Recolite illud. ego sū qsum.
& qē misit me. & agnoscetis qd dic tū sit. tunc
scietis qa ego sum. Sed & pat ē. & spūs scūs est. Ad
ipsū ee ꝓtinet tota trinitas. Sed qa dñs sicut filius loquebat. ne forte ineo qđ dixit. tunc cog
noscetis qa ego sum. sub uitiaret error sabellia
nor9. hoc ē patrī passianor9. Quē uob errorē cōmendauī ñ tenendū. sed cauendū. Et hoꝝ scilicet qdoceruntur.
ipse ē pat. ipse ē filius. Duo sunt nomina. sed res una.
Propt ipsū ergo cauendū errorē. cū dixisset dñs tunc
cognoscetis qa ego sū. ne ipse intelligeret pat. continuo subiunxit. Et a me ipso facio nihil. sed sicut docuit
me pat hec loquor. Iam gaudere cœperat sabellianus.
erroris sui occasione cōpta. Sed tatum ut se tamquā
in obscuro exultet. sequentis sententie luce confutatus ē.
Putauerat eū ee patrē qa dixit ego sum. audi qa filius ē. A me ipso facio nihil. Quid est a me ipso facio
nihil. a me ipso nisū. Filius enī. de patre ē dei. patri
aūi. nē de filio dei. Filius ē. dei de deo. Pat aūi dei. sed
non de deo. Filius ē lumī. de lumine. Pat aūi lumī. sed
non de lumine. Filius ē. sed ē de quo ē. Pat aūi ē. sed
nē de quo ē. Quod ergo audiuit sic docuit me patre
hec loquor. nemini urīm obrepat cogitatio carnalis
frīs mei. Non enī potest humana infirmitas cogitare. nisi qđ consuetum facere ut audiit. Nolite
ergo uob quasi duos homines ante oculos ponere.
Unū patrē. alterū filiū. & loquentē patrē de filiū.
sicut facis tu quando uerba aliqua dicis filio tuo.
monens eū et instruens eū quomodo loquat. Ut que
cūq; audiuit ate cōmendet memorie. Cū cōmendauerit memorie. ꝓferat et lingua. distinguat ꝓnos.
Inferat auribus alienis. qđ ꝓcepit unusquisq;. Nolite ita
cogitare. ne in corde uīo uana fabricetis. humanā
formā. humanor9 uniuersa membror9. figurā carnis
humane. sensusq; istos conspicuos. statura moduq; aut
poris. linguē officiū. distinctiones sonor9. Nolite
nulla trinitate cogitare. nisi cui ꝓtinet de forma
serui quā accepit unigenit filius. cui uerbū caro
factū ē. ut habitaret in nob. Ibi ñ te ꝓhibeo humana infirmitas cogitare. qđ nosti. Immo & eā
compello. Si fides uere uera ē. talē xpm cogita. sed
ex maria uirgine ñ de deo patre. talē cogita. Infans
fuit. creuit ut homo. ambulauit ut homo. esurit. sitiuit. ut homo. dormiuit. postremo pass9
ut homo. Suspensus in ligno. occisus. sepult9 ut homo. Ineadem forma resurrexit. Ineadem forma ante oculos discipulor9 ascendit in celum. Ineadem forma uenturus est de
iudicandi. Angelor9 enī uox ē in euangelio exposita. Sic ueniet que admodū uidistis eū euntem
in celū. Quando ergo de forma serui cogitas in xpo.
humanā effigiem cogitas sic ut ante fides. Quando
aūi cogitas in principio erat uerbū. et uerbū erat
apud dm. et deus erat uerbū. Pereat de corde tuo
omis humana figuratio. Pellatur de cogitatione
nib9 tuis. quicquid fine corporeo terminatur.
quicqd loci spatio cōtinetur. ut quantalibet mole
diffunditur. de corde tuo figmentū tale dispereat.

Cogita ſipotes pulchritudinē ſapientię. Occurrat tibi pulcritudo uultuę. formaē. ſtaturaē. color eſt. nihil horū ē. & tamē. Nā ſi nō eēt. nec amaret. nec merito laudaret. nec amata nec laudata cor de moribꝫ qꝫ tenereť. Nunc uero fiunt homines ſapientes. Unde fierent niſi eēt ſapientia. Porro aū ō homo ſi ſapientia tua carnis oculis uidere poteſ. nec tali imaginatione cogitare qualia corporalia cogitant. ſapientię tę audes ingerere humani corporis formā. Quid ergo dicam frī. qm locuť eſt pat filio. Qm filius aut. Sicut docuit me pat. ſi loquor. Locuť ē illi. quando docuit puer filiū uerba fecit. Quom tu quando doces filiū tuū. uerba facis. Quom facit uerba uerbo. quę uerba multa fierent unico uerbo. Verbū enī patris. aurē habuit ad oſ patris. Carnalia ſunt iſta. pertant decordib; unſ. Hoc enī dico. ecce ſi intellexiſtis quod ego dixi. ego certe locuť ſū. et mea uerba ſonuerunt. Sonisque aures pepulerunt. & ꝑſensū auditū uri ad cor ſententia ꝑduxerunt. Si intellexiſtis. facite aliquē audiſſe latinę linguę hominē. tantūmodo audiſſe. nec tamen intellexiſſe qđ dixi. Quantū ad ſtrepitū ꝑtinet. emiſſum ex ore meo. ſic eī ille particeps factus ē. qui intellexit. quom & uos. eū ſonū audiuit. cadē ſyllabę aures eī ꝑcuſſerunt. ſed in corde ipſius. nihil genuerunt. Quare. quia nō intellexit. Vos aū ſi intellexiſtis. unde non intellexiſtis. ego ad aurem ſonui. Nunquid ego incordē tum accendi. ꝑcul dubio ſi uerū ē qđ dixi. & hoc uerbū nō ſolū audiſtis. uerū & iā intellexiſtis. Duę res ibi facte ſunt. diſcernite illas. Audituſ. & intellectus. Auditus ꝑtinet ad corpus. intellectus ꝑ quem. Ego ad aurē dixi ut audiretis. Ad cor uerū qđ dixi ut intelligeretis. Sine dubio aliqs. & ad cor uerum aliquo dixi. Ut nō ſolū ſtrepitus iſte uerboꝝ ꝑcuteret aurē uram. ſed & iā in cor uerum aliquo deſcenderet ueritatis. Dixi aliqs & ad cor uerum. ſed nō eū uidetis. Si intellexiſtis frēs. dic tibi ē & corde uiro. Unde dī ē intellegentia. Quis hoc dixit in corde uiro. Si intellexiſtis cui dic̄ pſalmus. Da mihi intellectum ut diſcā mandata tua. Uerbi gra. Ep̄s locuť ē. Quid locuť eſt aut aliquis. Respondes quid locuť ſit. & ad oſ uerū dixi. Tunc aliuſ qñ intellexit. Quid dixi inqꝫ aut qđ ē qđ laudas. Ambo me audierunt. Ambob; ego dixi. ſed uni ipſoꝝ oſ dixit. Si parua magnus cōparare concedit. Qm nos ad eū quid ſumus. Tam nescio qđ incorporalis & ſpiritalis facta unnob; oſ qđ nec ſoni ē qualis ꝑtinet. nec color q oculis diſcernat. Nec odor qnarib; capiatur. nec ſapor qfaucib; iudicet. Nec durum & molle. qđ tangendo ſentiatur. Et tam aliqđ ē. qđ ſentiri facile ē. explicare impoſſibile ē. Si ergo oſ ut dicere operā loqr incordib; nrīſſime ſono. quomodo loquit filio ſuo. Sic ergo frēs Sic cogitate quantū poteſtis ut dixi. licet magna paruis modo aliquo cōparare. ſic cogitate. Incorporaliť locuť ē filio. qa incorporaliť pat genuit filiū. Nec eī ſic docuit. quaſi indoctus genuerit. Sed hoc ē eī docuiſſe. qđ ē ſcienter genuiſſe. & hoc ē docuit me pat. qđ ē ſcienter me genuit pat. Si enī qđ pauca intelleguntur ſimplex ē. natura ueritatis. hoc eſt filio ēe. qđ noſſe. Ab illo ergo habet ut no uerit. aquo habet ut ſit. Nī ut prius ab illo eēt. & ab illo poſtea nōſſet. Sed quē ad modū illi gignendo dedit ut ēēt. ſic gignendo dedit ut noſſet. Quia ſimplicis ut dic̄ tū ē. natura ueritatis ē ēe & noſſe. Non ē. aliud aliq; aliud. ſed hoc ipſū. Dixi ergo iſta uideris. & addidit. Et qui me miſit mecū ē. Iam hoc & ante dixerat. ſed rem magnā aſſidue cōmemorat & mecū ē. Si ergo mecū ē ō dne. nī unus ab alio miſſus ē. ſed ambo uenerunt. Et tam cū ambo ſimul ſunt. uni miſſus ē. alter miſit. Qm miſſio. incarnatio ē. Et ipſa incarnatio. filii tantū ē. non et patris. Miſit itaq; pat filiū. ſed nī receſſit a filio. Non enī quo miſit filiū non ibi eſt pat. Ubi enī nē qfec omia. Ubi nē qdixit cēlū et tā ego impleo. Sed forte pat ubiq; eſt. & filius nī ē ubiq;. Euangeliſtā audi. In hoc mundo erat. & mundus ꝑ eū fact us ē. Ergo inquid me miſit. cui auctoritate tā quā paternā incarnat ſū. me cū ē. non me reliquit. Quare me non reliquit. nī reliquit me inqt ſolū. qa ego quę placita ſunt ei facio ſemp. Ipſa ē æqualitas. ſēp. non ex quo dā initio & de incepſ. ſed ſine initio. ſine fine. Dī enī generatio nī habet initiū tēporis. quia ꝑ generatū fact a ſunt tēpora. Hæc illo loquente. multi crediderunt ineū. Quida enī fortaſſe ſiniſtra multitudine arriani. nī audeo ſuſpicari ēe ſabelliano. qui ipſū patrē dicunt ēe qui filius. hereſis quippe iſta. nimis antiqua eſt. & paulatim euaſcerata. Arriano; aut ad huc uidetur habere aliquas motiones. quaſi cadaueris putreſcentis. Aut certe ut multū. quaſi hominis animā agentis. Oportet inde reliquos liberari. ſicut multi inde liberati ſunt. Et quidē iſta ciuitas eos nī habebat. ſed poſtea quā multa peregrini ad uenerunt. nī nulli ex ipſi uenerunt. Ecce hęc dño loquente. multi iudęi crediderunt ineū. Ecce & me loquente. arriani credant nī in me. ſed meū ineo. Dicebat ergo dns ad eos qui credi

habet. Cognitio. vim mōralitas. ycōnitā. ñ habet humilitatē. sed celsitudinē. erectionē. nullā defectionē, cōnā stabilitatē. nullā abinimicō expugnationē. nullū defectū timorē.

deraūt meū uadeos. Si uos manseritis in uerbo meo. l deo manseritis: qa uitiati estis: qa & ibi ee ẽpistis. Si manseritis: hoc ẽ infide que in uob ee credentib; ẽpit quo puenietis. V toe quale uitiū quo pdu cit. A masti fundamitū: culmē ad tendē. & exista humilitate: aliā celsitudinē quere, si des humilitatē

tempnit fundamitū. Solet etiā in edificio ab imperitis contemni. F ossa fit grandis. lapides quo quomodo passim mittunt. Nulla ibi expolitio. nulla pulchritudo apparet: quomodo nec in arboris radice apparet aliqua pulchritudo. Tota tā men qcqd te delectat in arbore: de radice surrexit. Sed uides radicē: & ñ delectaris. Vides arborē: & miraris. Stulte qd miraris: inde surrexit quo ñ delectaris. Parū aliqd uidet fructes crediti: ñ habes stateram unde pendas. A udi ergo quo pueniat: & uide quanta sit. Sic et ipse dns alio loco dicit. Si habueritis fidē sicut granū sinapis. Quid humilius: quid uehementius: qd minutius: qd feruentius: Ergo & uos ait. Si manseritis in uerbo meo inquo credidistis. quo pouclinium: uere discipuli mei eritis. Et qd uobis prodest: & cognoscetis ueritatē. Quid q mittit credentib; frs. & cognoscetis ueritatē. Quidem: non illā cognouer quando dns loquebat. Si ñ cognouerat. quomodo crediderunt. non qa cognouer credider. sed ut cognoscerent crediderunt. Credum enū: ut cognoscam. & cognoscam: ut credam. Quid enū cognitum sum: qd nec oculus uidit. nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Quid ē enī fides: nisi credere qd non uides. Fides ergo ē qd non uides credere. ueritas: qd credidisti uidere. Ideo dns prius ad faciendā fidē: ambula uit in terra. homo erat: humilis factus erat: A bonis uidebat. nec a bonis cognoscebat. A malis reprobabat. a carne occidebat. a paucis dolebatur: Sed tam nec a bonis aliquib; dolebat: nisi sicut erat cognoscebatur. Totū hoc quasi uitiū / est linea mitos fidei. & structure future. Qd dns ipse ad tendens quodā loco ait. Qui diligit me mandata mea custodit. Et qui diligit me. diliget a patre meo. & ego diligā eū: & ostendā me ipsū illi. Que gaudiebant. utiq; iā uidebant. Et si tamen si diligebant. uidendū se p mittebat. Sic et hic. Cognoscetis ueritatem. Quid enī: qd dixisti non est ueritas: ueritas ē. sed adhuc creditū: non dū uidet. Si manseritis in meo qd creditur. p uenit ad id qd uideat. Inde iohs ipse sci euangelista inceptā suā. Dilectissimi inqt:

filii di sum. sed ñdū apparuit qd erim. Iā sum. & aliqd erim. Quid plus erim quā sum. Audi. Ndū apparuit qd erim. Scim qm cū apparuerit. simules ei erim. Videbim qm uidebim cū sicuti ē. Magna p missio: sed mercis ē fidei. Queris mercedē. op precedat. Si credis: mercedē exige fidei. Si aū non credis fidei: mercedē qua fronte queris: Si aū manseritis in uerbo meo: uere discipuli mei eritis. Et cognoscetis ueritatē. Non p uerba sonantia. sed plucē splendentē. Cū sanauerit nos qd legit in psalmo. Signatū ē sup nos lum uultus tui dne. Moneta di sum. nūmus a thesauro aberrauim: errore deletū ē qd in nob fuerat impressū. Venit q reformet: qa ipse fot mauerat. Quer & ipse nūmū suū: sicut cesar nūmū suū. Ideo ait. Reddite cesari que cesaris sunt: & do que di sunt. Cesari: nūmū. do: uos ipsos. Tunc ergo ex primet ueritas in nobis. Quid dicā carnali uite. O si cor esset qualē cūq; suspirans inullā ineffabilē gtam. O si peregrinationē nīam ingemitu sentiremus. & sctm non amarem: & ad eū qnos uocauit pia mitate ppetuo pulsarem. Desiderū: sinus cordis ē. Capiemus: si desiderū quantū possum extendam. Hoc nob cū agit scriptura diuina: hoc congregatio populor. hoc celebratio sacramtor. hoc baptism sēs. hoc cantica laudis dī. hoc ipsa nra disputatio. Ut hoc desiderū ñ solū semuncetur & germinet: uerū & iā immodū tanq capacitas augeat. ut idoneū sit sumere qd oculus ñ uidit nec auris audiuit: nec in cor hominis ascendit. Sed amate mecū. Non amat multū nūmū qamat dm. Et ego palpauī infirmitate: non ausus sū dicere ñ amat nūmū: sed non multū amat nūmū: quasi amandus sit nūm: sed ñ multū. O si dm digne amem: nūmos omino non amabim. Et ut tibi nūm instrumētū peregrinationis: ñ ut tamētū cupiditatis: quo utaris ad necessitate: non quo fruaris ad delectationē. Dm ama si aliqo inte egit. qd audisset laudas: uere mundo. ñ te capiat mundus quo intrasti. Iter agis: Extraneus uenisti: non mansurus. Iter agis: stabulū ē hec uita. Vtere nūmo. quom utator instabulo utitur mīsa. Calice. urceo. lectulo. domisu rus: non p mansurus. Si tales fueritis: erigite cor si potestis. & audite me. Si tales fueritis. ad eū p missa uenietis. Non enī multū ē ad uos: qa magna ē man ei quos uocauit. Uocauit. inuocetur. Dicat illi. Vocasti nos: inuocam te. Ecce adsum inuocanti. Audi inuocantes.

f duc quo ꝓmisisti. ꝓfice qđ incboasti., Noli desere
re munera tua. Noli desererе agrū tuū. germina
tua. Interit inborreū., Abundant tēptationes
in mundo. sed maior ē qfec̄ mundū., Abundant
tēptationes. sed n̄ deficit qnullo spē ponit. inquo
defec tus nullus ē., Ad hoc ortat⁹ sū ista frēs. qa liber
tas dequa loqr̄ dn̄s nr ihc xp̄c. n̄ ē hui⁹ tēporis.,
Videat qđ ao iunx̄., Vere discipuli mei eritis. & co
gnoscetis ueritatē. & ueritas liberabit uos. Quid ē.
liberabit uos. liberos faciet., Denīq; iudei carna
les. & sēdm carnē iudicantes. n̄ hi qcrediderant.
sed multa turba qerant qui n̄ credebant. in utrā
sibi facta putauerunt. qa dix̄ eis. ueritas liberabit
uos. Indignati sunt seruos se ee significatos. &
uere serui erant. & exponit illis qđ sit seruitus.
& qđ sit futura libertas quā ipse ꝓmittit. Sed
debac libertate. & de illa seruitute. nimis longū
est ut hodie disputemus., Explicit⁹ omil⁹ xcl⁹

Abeo qđ dictū ē. dicebat ergo
ibi ad eos qcrediderant. Vsq; ad id qđ dictū ē. si er
go filius uos liberauerit. uere liberi eritis.,

Incipit omil⁹ xcl⁹

Hod delectione pristina
sequitur. & desco euangelio no
b hodie recitatū ē. tunc dictu
la dicere. qm̄ multa iā dicta
& deliberate inqua nos uocat.
grā saluatoris ñ pterire
uitet neq; negligenter
fuerat differendū., hunc
hodie dño ao iuuante. tractem⁹ loquob., Quib;
eis loquebat⁹ dn̄s ihc. xp̄c. iudei erant ex magna
qdē parte inimici sed etiā amici ex quada parte
iā facti & futuri., Nā quosdā ibi uidebat. sic iam
dicim⁹. qui post ei⁹ passionē fuerant credituri., hos
uidens dicebat., Cū exaltaueritis filiū hominis.
tunc cognoscetis qa ego sū. & ranit ibi etiā qbec il
lo loquente continuo crediderē., Ipse locut⁹ ē qđ
audiui⁹ hodie., Dicebat ergo ihc ad eos qcredi
derant ei iudeos., Si manseritis in uerbo meo. ue
re discipuli mei eritis., Manendo eritis., quia
eis nunc credentes estis. manendo uidentes eritis.
deo sequit̄. & cognoscetis ueritatē., & ueritas incō
mutabilis ē. Veritas panis ē., Mentes reficit
nec deficit., o ritat uescentē. n̄ ipsa inuescente
mutat̄. Ipsa ē ueritas uerbū di., Dn̄s apud dm̄. u
nigenit⁹ filius. hec ueritas carne indutae ꝓp̄t
nos. ut de maria uirgine nasceret̄. & impleret̄
ꝓphetia., Veritas de terra orta ē., hec ergo ueritas
cū iudeis loqueretur. latebat in carne., Latebat
aūt n̄ ut negaret̄. sed ut differret̄., Differretur

ut incarne pateret̄., Incar
ne aūt pateret̄. ut caro peccati
redimeret̄., Stans itaq; conspiciuus sēdm
infirmitatē carnis dn̄s nr ihc xp̄c. & sēdm maie
statē diuinitatis occult⁹. dixit ad eos qui
cū hec loqueret̄ crediderant., Si man
seritis in uerbo meo. uere discipuli
mei eritis., Qui enī ꝓseuerauerit us
q; in finē hic saluus erit., & cognos
cetis ueritatē. Que modo uos latet. & loq
tur uob. et ueritas modo libera
bit uos., hoc
uerbū dn̄s ao libertatē posuit. liberabit uos.,
Nihil ē enī aliud ꝓprie liberat. nisi liberū facit.,
Quom⁹ saluat. nihil ē aliud quā saluū facit., Et
quomodo sanat. nihil ē aliud quā sanū facit.
dicat. nihil ē aliud quā diuitē facit. sic liberat.
nihil ē aliud quā liberū facit., hoc in uerbo gre
co planius ē. Nā in latina consuetudine plerū
q; dicim⁹. hominē liberari. qđ ao libertatē n̄ p
tinet. sed tantū ao salutē., Si quisquā dicit⁹ libe
rari ab infirmitate. usitate dicitur. non tam
ꝓprie., Sic aūt posuit dn̄s hoc uerbū ut diceret.
& ueritas liberabit uos. Vt in greca lingua ne
mo dubitet eū de libertate dixisse., Denīq; iudei
sic intellexer̄. & respondet̄ ei., Non illi qui cre
diderant. sed illi qui turba erant., Non dū cre
dentes. respondet̄ ei., Semen abrahe sum⁹. et nemi
ni seruiuim⁹ umquā., Quomodo tu dicis liberi
eritis. Non enī dixerat dn̄s liberi eritis. sed ueri
tas liberabit uos., In quo tam uerbo illi qđ sic dixi
passe in greco. n̄ intellexer̄ nisi libertatē. & ex tu
lerunt se qđ semen essent abrahe. & dixer̄., Semen a
brahe sumus. & nemini seruiuim⁹ umquā. quo
modo tu dicis liberi eritis. O pellis inflata: hi ē
ista magnitudo: sed tumor., Et hoc ipsū sēdm
hui⁹ tēporis libertatē. Quomodo uerū dixistis
nemini seruiuim⁹ umquā., Ioseph non ē uenun
datus. ꝓphe sci incaptiuitatē non sunt ducti.
Deinde nonne ille ipse ē populus qui in ægypto late
res faciebant. & regib; duris non saltem in auro
& argento. sed in luto seruiebat., Si nemini seruis
tis umquā o ingrati. quid ē. qđ uos assidue im
putat dns. qđ uos de domo seruitutis liberauit.
An forte patres uri seruier̄. uos aūt q loq mini ne
mini umquā seruistis. Quom⁹ ergo soluebatis
ei tributa romanis. Vnde et ipsi ueritati. la
queū quasi captiuos ꝓposuistis. ut diceretis.
Licet reddere tributū cesari., Vt si dixisset licet.
teneretis eū quasi male optasse libertati seruitus
abrahe., Si aūt diceret non licet. Calūniaremi
ni apud reges ter̄. qđ ꝓhiberet regib; tributa

psolui. Mérito plato nūmo.
uecti estis. Et captioni uīe uos
ipsi estis respondere compulsi. Ibi enī uob
dictū ē. Reddite cesari que cesaris sunt: et dō
que dī sunt. Cū uos ipsi respondissetis. qō
nūmus haberet imaginē cesaris. Quia
sicut querit cesar innūmo imaginē
suā: sic dūs querit inhomine imaginē
suā. hēc ergo respondit iudeis. Oo
uite enī mefīi hominū uana supbia. Qui
etiā de ipsa quā carnalit intellegebant suā
libertatē. nititasunt dicentes. Hemini umquā
seruituī. Dīns aū qo eis respondit. hoc potius &
intentius audiam. ne & nos ipsi serui inueniam.
Respondit enī eis ihc. Amīn amīn dico uob. qa omīs qfac
peccatū. seruus ē peccati. Seruus aūt uti nā homi
nis: et ñ peccati. qs non subhis uerb comtemescat.
Prestet nob dīns dūs nr. uoest & mihi & uob. ut psen
tem uita loquar debac libertate appetenda. & deilla
seruitute uitanda. Amīn amīn dico uob. ueritas dic.
Et quāle ē dīm dī nr dicere amīn amīn dico uob. Mul
tū cōmdat qd tapnuntiat. Qō amīmodo si dicā
fas ē. Iuratio ei est. amīn amīn dico uob. Amen quip
pe inpratū uerū. & tamī nē inpretatū. cū potu
isset dicā. uerū dico uob. Nec grec hoc inpresa u
sus ē facere. nec latin. Hā hoc uerbū qdē amīn. nec
grecū ē. nec latinū. sed hebreū. Sic mansit. nē
inpretatū. ut honorē haberet uelamīto secreti.
Non ut eēt negatū. sed ne uilesceret nudatum.
Nec semel tamī sed bis adño dictū ē. Amīn amīn dico
uob. Jam quantū hoc cōmendatū sit. ex ipsa ge
minatione cognoscite. Quid ē ergo cōmdatū.
uerū uerū dico uob. Veritas dicit. Que utiq
& si non diceret uerū dico. mtari omino ñ posset.
Tamī cōmdat. Inculcat. dormientes qd ammodo
excitat. Inertes facit. contemni non uult. Q
dicit. Amīn amīn dico uob. qa omīs qfacit peccatū
seruus ē peccati. O miserabilis seruitus. Plerūq
homines cū dominos malos patiunt. uenales
se petunt. Non querentes dnm nīl habere. sed
salutem mutare. Seruus peccati. quid faciat.
quē inpellat. Apud quē inpellet. Apud quē se
uenalē petat. Deinde seruus hominis aliquan
do sui domini duris imperiis fatigat. fugiendo re
quiescit. Seruus peccati quo fugit. secū se trahit
quocūq fugerit. Nī fugit se ipsa mala consciен
tia. ñ ē quo eat. sequit se. immo ñ recedit a se.
Peccatū enī qd fac. unde est. fecit peccatū. ut aliquā
corporalem carperet uoluptatē. Voluptas tran
sit. peccatū manet. Preterit qd delectabat. re
mansit qd pungat. Mala seruitutis. aliquan
do fugiunt homines ad ecclām. et eos plerūq pa
timur. tāquā indisciplinatos. uolentes carere domi
nis. qnolunt carere peccatis. Aliquando aū & iā
inlicito iugo & inpio subiecti. fugiunt ad ecclām.
qa retinent ingenuu a seruitute. & inpellat epc.
& nisi opera impenderit ne ingenuitas opprimatur.
inmisericors deputatur. Ad xpm omīs fugiam. con
tra dm in peccatis. dm liberatorē inpellem. Venales
nos petam. ut eo sanguine redimam. Dic enī dīns.
gratis uenundati estis. & sine argento redimemini.
sine pio uro. qa meo. hoc dīns dic. Ipse enī pau
dedit. ñ argentū. sed sanguinē suū. Hā nos & ser
ui et egeni remanseram. Liberat ergo ab hac seruitu
te solus dīns. Quia ñ habuit. ipse de illa liberat.
Solus enī in hac carne. uenit sine peccato. Hā quos ut
deis in manib matrū parulos ferri. ñ dū ambulant.
& iā sunt cōpedita. Traxerunt enī de adam qd saluat
xpo. pinet etiā ad ipsos cū baptizant. Tamē ista grā. quā
dīns pollicet. Quia de peccato solus liberare potest.
quenit sine peccato. & factus ē sacrificiū p peccato.
Audistis enī cū apls legeret. Pro xpo in quo legatione
fungim. tāquā dō exhortante p nos. obsecram pro xpo.
Deest tāquā uos xpc obsecret. qō. reconciliari dō. Si
exhortat & obsecrat apls ut reconciliemur dō. inimi
ci eram dō. Nemo reconciliat enī. nisi ex inimicis.
Inimicos aū nos ñ natura. sed peccata fecer. Unde
inimica illius. inde serui peccati. Non habet dūs
liberos inimicos. Necesse ē seruos sint. & serui rema
nebunt. nisi ab illo liberent. cui peccando inimici
ē uoluerunt. Obsecram ergo inqt p xpo. reconcili
ari dō. Quom aū reconciliamur. nisi soluat qd int
nos & ipsū separat. Ait enī p pha. non grauauit
aurē ne audiat. sed peccata urā separant int uos
& dm. Quomodo ergo ñ reconciliam nisi ablato
qō in medio ē. & posito qd qd in medio sit. Ecce enī
mediū separans. sed contra ē mediator reconciliat.
Mediū separans ē peccatū. mediator reconcilians ē
dīns ihc xpc. Unus enī dūs. et unus mediator dei et ho
minū homo xps ihs. Ut ergo tollat macena sepa
rans qd ē peccatū. uenit ille mediator. & factus
est sacrificiū. Sacerdos ipse. & Quia sacrificiū fac
tus ē p peccato. offerens se ipsū in holocaustū. in
cruce passionis sue. Sequit apls & dicat. cū dicat
set obsecram p xpo reconciliari dō. quasi diceremus.
quom poterim reconciliari eū. inqt. Deest ipsum
xpm. q non nouerat peccatū. peccatū p nob fac
tū ē. ut nos sim iustitia dī in ipso. Et ū ipsū inqt
dnm nrm ihm xpm. qñ noverat peccatū. Venit
enī in carne. hoc ē in similitudine carnis peccati.
non tamī in carne peccati. Non habens ullū omi
no peccatū. & tō. factus ē uerū sacrificiū p pec

ois q̄ facē p̄cm
sunt ē p̄m.
vtinā eēt hois
nō p̄cm.

q̄ voluntas fuisse ē p̄cm
manet.

Dems q̄ fugiunt ad ecclam

cato. qa nullū habebat ipse peccatū., Sed forte desensu meo dixi. qa peccatū sacrificauīt ꝓ peccato. Qui legerunt. agnoscant. qñ legerunt. ñ sunt pigri., Non sunt inquā pigri ad legendum. ut ueraces sint ad uidendū., Cū desacrificauit enī ꝑ caperet dī offerendū ꝓ peccato inqb, sacrificiū ñ erat expiatio peccatoꝝ, sed ūbra futuroꝝ. Eadem ipsa sacrificia. easdem ipsas hostias. easdē ipsas uictimas. eadē ipsa animalia que a mouebant ad mactanda ꝓ peccatis. In quoꝝ sanguine sanguis ille figurabat. peccatā lex appellat., Usq, adeo. ut qb, dā locis ita scriptū sit ita. Vt sacerdotes immolatum. ponerent manꝰ suas sup caput peccati. Idest sup caput uictime immolande ꝓ peccato., Tale ergo peccatū idest sacrificiū ꝓ peccato factū ē dñs nr ihc xps. qui innouerat peccatū.,

Merito liberat ab hac seruitute peccati. ille qui ē in psalmis. Factus sū tanquā homo sine adiutorio inter mortuos liber., Solus enī liber. qa ñ habebat peccatū., Ipse etiā dicē in euangelio. ecce uenit princeps mundi huius. Diabolū significat. uenturū in iudeis persecutoribꝰ. Ecce inqt uenit. & in me nihil inuenit &., Non quom̄ in eis quos occidit. & iā iustos inuenit quale cūq, peccatū. in me nihil inuenit., Et tanquā ei diceret. Si nihil in te uenit &. quare te occidet. Subiecit et ait., Sed ut sciant omēs qa uoluntatē patris mei facio., Surgite eam̄ hinc., Non inqt morte mea peccata necessitate ꝓ soluo. Sed in eo qđ morior. uoluntatē patris mei facio., Plus q, ibi facio quā patior. quia si nollem. nec passus eē., habet illū alio loco dicentē., Potestatem habeo ponendi animā meā. & potestatē habeo iterū sumendi eā., Ecce uenit immortuus liber.,

Cū ergo omīs qfac̄ peccatū seruus ē peccati. que sit spes libertatis nīe audire., Seruus aū inqt. ñ manet in domo inēternū., Ecclā ē dom̄. seruus peccator ē., Multi intrant in ecclām peccatores., Non ergo dixit seruus nē in domo. sed ñ manet in domo inēternū., Si ergo nullus ibi seruus erit. qs ibi erit. Cū enī recumbus sederit in throno sic̄ scriptura loqt̄. qs glabit̄ castū se habere cor. Aut qs glabit̄ mundū se ē a peccato., Multi nos terruit ō frīs mei dicendo. seruus ñ manet in domo inēternū., Ad unguit aū & dic̄. filius manet inēternū., Ergo solus in domo sua erit xp̄c. Nullus illi ppls coherebit. Cui erit caput si non erit corpus. An forte totū hoc filius. caput et ñ corp̄. Non enī sine causa & terruit. & spē dedit., Terruit. ne peccatū amarem̄., Spem dedit. ne de peccati solutione diffiderem̄., O mīs inqt qfac̄ peccatū. seruus ē peccati., Seruus aū ñ manet in domo inēternū., Que ergo nob spes ē qñ sum̄ sine peccato. Audi spem tuā.,

Filius manet inēternū., Si ergo filius uos liberauerit. tunc uere liberi eritis. hec spes nra ē frīs. ut a libero liberemur. Et liberando. seruos nos facē., Serui enī eram̄ cupiditatis. liberati serui efficim̄ caritatis.,

Hoc & apls dic̄., Nos aū frēs in libertate uocati estis.

Tantū ne libertatē in occasione carnis detis. sed per caritatē seruite inuicē., Non ergo dicat xp̄ian̄ liber sū. in libertate uocat̄ sū., Seruus erā. sed redēpt̄ sū. & ipsa redēptione liber effect̄ sū., Facio qđ uolo.

Nemo me ꝓhibet a libertate mea. si liber sū., Sed ista uoluntate peccatū facis. seruus es peccati., Noli ergo libertatē a buti ad libere peccandū. sed utere ñ ad peccandū., Fit enī uoluntas tua libera. si fuerit pia., Eris liber. si fueris seruus., Liber peccati. seruus iustitie., Dicente apto. Cū serui essetis peccati. liberi eratis iustitie., Nunc aū liberati a peccato. serui aū facti dō. habetis fructū uram in sanctificationē. finē uō uitā ēternā., Hoc conemur. ut id agam̄. Prima libertas ē. carere criminibus.,

Intendite frīs mei. Intendite. ne forte possim ꝓ ducere uob ad sensū. & qualis modo sit. & qualis futura. ista libertas sit., Quēli liber ualde iustū dicitis in hac uita. Quā uis iā sit dign̄ iusti uocabulo. nē tam̄ sine peccato., Audi ipsū sēm iobem cui & hoc euangltm ē. ineptā sua loquentē., Si dixerim̄ inqt qa peccatū ñ habem̄. nos ipsos seducim̄ & ueritas in nob non ē., Solus hoc dicere potuit immortuus liber., Desolo dici potuit. qñ nouerat peccatū., Desolo dici potuit. & ēn̄ exp̄t est omīa secdm̄ similitudinē sine peccato solus dicere potuit. Ecce uenit& princeps mundi. & in me nihil inuenit., Quē cūq, aliū licet iustum non omīmodo ē sine peccato., Nec qualis erat iob. cui dīs tale testimoniū ꝓhibebat. ut diabolus inuideret. & postularet tēptandū., Tēptans superaret̄. ut ille ꝓbat̄ ēt̄., Loco aū ille ꝓbatus ē. nonqa latebat dīm coronandus. sed ut innotesceret hominib, imitandus. ea ipse iob quidem dixit. Quis enī mundus. nec infans cui ē unius diei uita sup̄ terā., Sed plane multa iusti dicti sunt sine querella. qđ intellegit̄ sine crimine.,

Nulla enī querela iusta est de eis in reb, humanis qñ habent crim̄., Crim̄ ē aū peccatū graue. accusatione & dānatione dignissimū., Non ergo dīs quedā peccata dānat. quedā iustificat. & laudat., Nulla laudat. odit omīa., Quomodo odit medic̄ egritudinē ꝑ egroti. & ō agit curando ut ꝑ egritudo pellat̄. eger leuet̄. Sic dīs grā sua hoc in nob agit. ut peccatū consumat̄ homo liberet̄., Sed quando consumit̄ inqs. si minuit̄. quare ñ consumitur.,

C

Aut olumtate

Et holis ꝑ ēt sīm pōō.

Ecce ēt men

Minuīt aū mutta ꝓficientiū. qđ mutta consumatur
ꝓfectoy.. Prima ē ergo libertas. carere crimnib..
Deo & aplis paulus quando elegit ordinandos ut pres
biteros ut diaconos. & q cūq; ordinandus est ad pre
po situra ęcclę. non aut siquis sine peccato est. hoc
enī si diceret. omnis homo repbaret. nullus ordinaret.
Sed aut. siqs sine crimine. Sicut ē homicidiū. adul
teriū. aliqua immunditia fornicationis. furtū. rapi
na. Sacrilegiū. & cętera huiusmodi. cū cęperit ea n
habere homo. debet aū ea nō habere omnis xp̄ianus homo.
incipit caput erigere unlibertatis. Sed ista inchoata
est. nō ꝓfecta libertas. Quare unqđ aliqs nē ꝓfecta
libertas. Quia uideo legē aliā in mēbris meis. repu
gnantē legi mētis meę.. Non enī qđ uolo ago aut.
sed qđ odi illud facio. Caro unqđ concupiscit aduer
sus spīm. & spūs aduersus carnē. ut nō ea quę uultis
faciatis.. Ex parte libertas. ex parte seruitus.. Non dū
tota. nō dū pura. nō dū plena libertas. qa nō dū plena
ętnitas. Habem⁹ enī ex parte infirmitatē. ex parte
accepim⁹ libertatē. Quicqđ peccati ē. a nobis au
fert. deletū ē in baptismo.. Nūqđ deletā ē iniquitas
tota. nulla remansit infirmitas. Si nō remansisset
sine peccato hic uiueremus.. Quis aū audeat hoc dice
re. nisi superbus. nisi mīa liberatoris indignus. Nisi q
se ipsum ualde deciperet. & in quo ueritas nō ē. Ergo
ego ego dō remansit aliqđ infirmitatis. audeo aliqđ
dicere.. Ex qua parte seruiumus dō. liberi sumus.. Ex
qua parte seruimus legi peccati. adhuc serui sumus..
Unde dicit aplis. dō dicere cęperam⁹. Condelector legi
dī. scdm interiorē hominē.. Ecce unde liberi.
Unde conde[illegible]lector tamen legi dī.. Libertas
enī. delectat. Nā quandiu timore facis
dō iustū ē. nō [illegible]ris te delectat.. Quādiu
seruus facis. [illegible]te nō delectat.. Quādiu
non delectat. adhuc seruus facis.. Delec
tet te. & liber es.. Noli timere penā. sed ama
iustitiā.. Non dū potes amare iustitiā. time ut
penā. ut puenias ad amandā iustitiā.. Ergo ia
ille ex parte superiore. liberū se ee sentiebat. Un
de dicebat. Condelector legi dī scdm interiorē
hominē.. Delectat me lex. delectat me qđ iubet
lex.. Delectat me ipsa iustitia.. Uideo aū aliā
legem in membris meis. hoc est quę remansit in
firmitas. repugnantē legi mētis meę & captiuan
tē me in lege peccati quę ē in mēbris meis. Et ex
hac parte sentit captiuitatē. ubi nō ē impleta in
stitia.. Nā ubi condelectatur legi dī. nō captiuus. sed legis amicus ē. Et ideo liber. dō amicus..
Quid ergo ego dō restat. quid. nisi respiciam⁹ ad illū
qui dixit. Si uos filius liberauerit. tunc uere
liberi eritis.. Denq; & ipse qloquebatur. ad illū
respexit.. Infelix ego homo. quis me unqđ liberabit de
corpore mortis huius.. Gra dī ꝑ ihm xp̄m dn̄m nr̄m..
Ergo si uos filius liberauerit. tunc uere liberi eritis..
Denq; ita concludit.. Igitur ipse ego mente seruio
legi dī. carne autē legi peccati.. Ipse enī unqđ. Non
enī duo sumus unde nos contrarii. deduerisis principis
ueniemus.. Sed ipse ego mente seruio legi dī. carne
autē legi peccati. quamdiu languor oblectat salutem..
Sed si carne seruis legi peccati. Fac qđ aut ipse aplis..
Non ergo regnet peccatū in uro mortali corpore.
ad obediendū desideriis ei.. Neq; exhibeatis mēbra
ura arma iniquitatis peccato.. Non aut nīsi. sed non
regnet.. Quādiu peccatū necesse ē ee in mēbris tuis.
satan illi regnū auferat. nō fiat qđ iubet.. Surgit
ira. noli dare ure linguā ad maledicendū.. Noli
dare ure manū. aut pedē ad feriendū.. Non surgent
ira ista irrationabilis. nisi peccatū ee in mēbris..
Sed tolle illi regnū. nō habeat arma unde contra te
pugnet.. Discet etiā nō surgere. cū arma nōpeperit
inuenire.. Non exhibeatis mēbra ura. arma iniq
tatis peccato.. Alioqn. tota captiua eritis & nō erit
dicere. mīe seruio legi dī.. Oriens enī surrexerit arma.
mēbra nō mouebuntur in ministeriū furentis pec
cati.. Teneat arcē imperator interior. qa sub mato
re imperatore iuuandus assistit.. Frenet ira. coher
ceat concupiscentiā. Inest tamen qđ frenetur. In est.
qđ coherceatur. In ē. qđ teneat.. Quid aū uolebat ille
iustus mente seruiens legi dī. nisi ut omino nō eet.
qđ frenaret. Et hoc debet conari. omnis quidē ad p
fectionē. ut & ipsa ēcupiscentia cui nō datur ad
obediendū mēbra. cotidie in ꝓficiente minuatur..
Velle unqđ adiacet mihi. ꝓficere aū bonū non.. Nū
qđ dicit. nō mihi adiacet facere bonū. si hoc diceret.
spes nulla eet.. Non aut. nō mihi adiacet facere. sed
nō mihi adiacet ꝓficere.. Quę ē enī ꝓfectio boni.
nisi ē consumatio & finis. Malū quę ē aū consuma
tio mali. nisi qđ lex dicit. nō concupisces.. Omino
non ē cupiscere. ꝓfectio bonū ē.. Quia consuma
tio mali est. hoc dicebat ille. ꝓficere bonū nō mihi
adiacet. qa nō poterat facere ut nō concupisceret.
Faciebat tantū ut ēcupiscentiā refrenaret. ut
concupiscentię nō sentiret. & concupiscentię mē
bra ad satellitiū non preberet.. Perficere ergo
unqđ bonū nō mihi adiacet.. Non possum
implere qđ dic tū ē. nō concupisces.. Quid
ergo opus ē ut impleas. post concupiscen
tias tuas non eas.. hoc age interim. quādiu
insum inlicite concupiscentię in carne tua.
post concupiscentias tuas non eas.. Mane in
seruitute dī. in libertate xp̄i. mente seruiens legi
dei tui.. Nolite dare concupiscentias tuas.. sequen

do eas/ uires eas addis./ D ando eis uires./ quomodo uincas/ quando contrarie inimicos nutris uirib⁹ tuis./ quę igr̃ libertas plena atq; pfecta. nullo dño thu qđi xit. Si uos filius liberauerit. tunc liberi eritis./ quãdo plena & pfecta libertas erit./ quãdo nullę inimicitię/ quãdo nouissima inimica destruẽ mors./ Oportet ergo corruptibile hoc induere incor ruptionem./ & mortale hoc induere immortalitatẽ./ Cũ aũ mortale hoc induerit immortalitatem./ tunc fiet sermo qscriptus est./ Absorta ē mors in uictoria./ ubi ē mors contentio tua./ Quid ē. ubi ē mors contentio tua./ caro concupiscebat ad uersus spm./ & sps ad uersus carnē./ Sed quando peccati caro uigebat./ ubi ē. mors contentio tua./ iã uidem⁹ iã non moriemur./ Nullo q̃ pnob mortuus est./ & resurrexit./ Ut quid mit inqt./ iã ñ subi uidit./ sed ei qui pipsis mortuus ē & resurrexit./ Sanari recemur medicũ sauciri./ portem̃ instabulũ curandi./ Ille ē enim q̃ pmittit sanitatẽ./ q miserat ē in uia semiuiũ alatronib⁹ derelictũ./ Infudit oleũ & uinũ./ curauit uulnera. leuauit in iumentũ./ pduxit ad stabulũ./ stabulario cõmendauit./ Cũ stabulario./ forte illi qđpiam./ pro legatione fungimur./ Dedit etiã nũmos./ q impenderent sauciocurando./ Forte ipsa sunt duo p̃cepta./ in quib⁹ tota lex pendet & pphę./ Ergo frs./ & ecclã hoc tẽpore inquasauciusanatur./ stabulũ ē uita tris./ sed ipsi ecclę sursũ ē hereditas possessoris./

Explicit omil xl j

Ab eo qđ scriptũ ē. Scio quia filii abrahę estis./ sed queritis me interficere./ usq; ad id qđ scriptũ ē./ ppterea uos non auditis quia ex deo non estis./ Incipit omelia xlij

NS NR ETIAM IN formaserui non ser uus./ sed in forma etiam seruiutis./ sed quãuis ēet similitudo carnis peccati./ ñ erat caro peccati./ Libertatẽ promisit credentib⁹ in se./ Iudei uõ tãquã de sua libertate superbientes./ dedignati sunt fieri liberi./ cũ ēent serui peccati./ Ideo aũ se liberos ēe dixerunt./ qa semi erant abrahę./ Quid ergo eis adhuc responderet dñs./ hodierna lectio cũ te cutaretur auditum⁹./ Scio inqt quia filii habrahę estis./ sed queritis me interficere./ qa sermo mis ñ capit in uobis./ Agnosco uos inquit./ Filii abrahę estis./ sed queritis me occidere./ Ag nosco carnis origine./ non cordis fidem./ Filii abrahę estis./ sed secm carnẽ./ Ideo queritis me occidere in quit./ Sermo eius mis ñ capit in uob./ Si sermo meus ca perit./ capere./ Si caperemus./ utra recta fidei tã quã pisces concluderemus./ Quid ē ergo ñ capit in uobis./ ñ capit cor urm./ qa ñ recipitur a corde uro./ Sic ē eius sermo dei./ & sic esse debet fidelib⁹./ tãquã pisci amus./ Tunc capit./ quando capitur./ nec fit iniuria illis./ q capiunt̃./ ad salutẽ quippe./ non ad pniciẽ capiunt̃./ Unde dñs discipulis suis dixit./ uenite post me faciã uos piscatores hominũ./ Non ergo isti erant tales./ & tamen filii erant abrahę./ filii erant hominis dei./ hominis inqt./ habebant enim carnis genus./ sed degeneres facti erant./ ñ imitando fidem illius cui filii erant./

Audistis certe dictum dicente./ Scio quia filii abrahę estis./ Audite quid dicat postea./ Ego qđ uidi apud patrem meum loquor./ & uos quę uidistis apud patrem urm facitis./ Ideo dixerat./ Scio qa filii abrahę estis./ Quod aũ facitis./ qđ eis dixit./ quęritis me occidere./ Hoc apud abrahã nũquã uiderunt./ Dns aũ patrem dicit multa intelligi cũ dicit./ Quę uidi apud patrem meum loquor./ Veritatem uidi./ ueritatem loquor./ qa ueritas sum./ Si enim dns ueritatem loquit̃./ quã uidit apud patrem./ se uidet se lo quit̃./ qa ipse ē ueritas patris./ quã uidit apud patrem./ Ipse ē enim uerbum./ qo uerbum erat apud dm./

Ista ergo malum qo faciunt./ qđ dns obiurgat & corripit./ uerbi uidelicet./ apud patrem suum./ Cũ audierimus inconsequentab⁹ apius dicitur./ qs sit eorum pater./ tunc intellegemus qualia uiderunt apud talem patrem./

Adhuc enim non nominat patrem ipsorum./ Paulo superius abrahã commemorauit./ sed carnis originem./ ñ uitę similitudinem./ Dicturus ē alterum patrem illorum./ qui nec genuit eos nec creauit ut homines ēent./ Sed tamen filii erant ei./ Inquantum malum erant./ ñ inquantum homines erant./ Inquo inquantum ñ quod creati./ Respondérunt & dixer ei./ pater nr abrahã ē./ Quasi quid tu dicturus es contra abrahã./ aut si aliquid potes./ audere reprehendere abraham./ Non quia dns non audebat reprehendere abrahã./ sed talis erat abrahã qui non reprehenderet adhuc./ sed potius laudaretur./ Tamen isti uidebant eum prouocare ut aliquid malediceret de abrahã./ & esset occasio faciendi qđ cogitabant./ Pater nr abrahã ē./ Audiam⁹ quomodo eis respondeat dns./ cũ illorum damnatione laudans abraham./ Dicit eis ihs./ si filii abrahę estis./ opera abrahę facite./ Nũc aũt quęritis me interficere hominem qui ueritatem locutus sum uob⁹ quã audiui a deo./ hoc abrahã non fecit./ Ecce ille laudatus./ isti damnati./ Abrahã ñ erat homicida./ Non dico inqo./ Ego

nicholaus de lira

Ws q̃ vidistis apud ꝓrem vrm fratis. r. apud drabulũ te q̃ air ws ee ꝓre ved. ẽ tis respondeuerunt dicũt ei pater nr abraha ẽ q̃d. q̃ dicit tu ho tas ꝓrem nr̃m. q̃ ad huc no exꝑfat de diabolo ꝓp̃ q̃ dicit. Si filij abrahe estis hoc opa abe facite. q̃ mistica ꝓris ẽ fig̃ uere filii ad oie q̃ nõ ē i uoli hoc ꝓbat q̃ sequit di cẽs Nũc aũt q̃ritis me interficere hoiez q̃ ue ritatẽ locutꝰ sum uob⁹ q̃ audiui a ꝓre meo. i missã sic nuntiare sibi hoc dicit abrahã nõ f̃ magis uita ꝙ desi derium cepit susceꝑit ut habet gen xxij. r sic oditur ws facitis opa p. v. f. diaboli.

Hoc abraham nõ fecit.

dñs sũ abrahæ. Quod si dicerẽ. uerũ dicerẽ. Nã di
xit alio loco. Ante abrahã ego sũ. Tunc eũ illi
lapidare uoluer. Non dixit hoc uterim qđ uide
ret. qõ aspiceret. qõ me solũ putaret. homo sũ. homi
nẽ dicentẽ uob qõ audiuit adõ. Quare uoluit occi
dere. nisi qa non esset filii abrahæ. & tam superuis
sit. Scio qa filii abrahæ estis. Non negat eoꝝ ori
ginẽ. sed facta condemnat. Caro eoꝝ cpillo erat.
sed utta non erat. Nos aũ hẽmũ. nũqõ degenere
uenimꝰ abrahæ. Aut ullomodo abrahã pãr nr fu
it secũm carnẽ. originẽ decarne ei caro uideoꝝ du
cit. ñ caro xpianoꝝ. Nos de aliis gentib; uenimꝰ.
& tam inmutando fidẽ abrahæ filii facti sumꝰ.
Audi. Abrahæ dicte sunt ꝓmissiones & semi
ni ei. ñ inqõ diẽ & seminib; tãquã inmultis: sed
tãquã inuno. & semini tuo qẽ xp̃c. Si aũ et uos x̃i
ergo abrahæ sẽm estis secũm ꝓmissionẽ heredes. Nos
ergo facti sumꝰ sẽm abrahæ. giã dñi ñ decarne abra
hæ. Fecit illi coheredes sũ. Illos ex heredauit. istos
ao optauit. Et de arbore illa oliuæ cui radix ẽ. inpa
tiarchis. ramos naturales superbos amputauit. olea
strũ humilẽ inseruit. Ideo cũ uenirent ad iordanẽ bap
tizandi iudei. erupit inillos. & ait illis. Genera
tio uiperarũ. Maxime quippe de altitudine
originis gl̃abant. Ille aũ generationẽ diꝫ ad eos
ẽt uiperarũ. Non solum hominũ. sed uiperarũ.
Homunũ formã uidebat. sed uenenũ agnoscebat.
Venerant tam mutandi. qa utiq; baptizandi. Et
ait illis. Generatio uiperarũ. Quis uob ostendit
fugere auenturam ira. Facite ergo fructus dignos
penitentiæ. Et nolite dicere intra uos metipsos.
Patrẽ habemꝰ abrahã. Potens ẽ enim dñs de lapidib;
istis suscitare filios abrahæ. Si fruct̃ dignos peni
tentiæ non fecerit. nolite uob de illa turpe blan
diri. Potens ẽ enim dñs & uos dãpnare. & abraham
filius ñ fraudare. Habẽ enim unde exciret filios
abrahæ. fient filii. qui de lapidib; fuerint inmutati. Potens
est dñs de lapidib; istis suscitare filios abrahæ. nos sumꝰ
inparietib; nisi lapides eramꝰ. quando ꝓdõ lapides
colebamꝰ. De talib; lapidib; familiã fecit dñs abrahæ.
Quid se ergo extollit manus. & uana iactatio. filii
abrahæ iã desinant. Audiet qđ audire debuer.
Si filii abrahæ estis. facta ꝓbate. non uerba. Queri
tis me occidere hominẽ interim. Non dico filium dei.
Non dico dñm. non dico uerbũ. qa non mortẽ uerbũ.
Hoc dico qđ uidetis. Quia et qđ uidetis potestis occi
dere. & quẽ ñ uidetis offendere. Hoc ergo abra
ham ñ fecit. uos facitis opera patris uri. & adhuc
ñ dicit quis ẽ iste pãr eoꝝ. Modo illi qđ respon
der. Coeperẽ enim ut cũq; cognoscere ñ deceret genе
ratione dñm loqui. sed deuitãs institutionem.

Et quia consuetudo scripturarũ ẽ quas legebant. for
nicationẽ spiritalẽ appellare. cũ diis multis & sal
sis anima tãquã ꝓstituta subiicit. Ad hoc respon
derunt. Dixerunt itaq; ei. Nos ex fornicatione
nr̃a nati. unũ patrẽ habemꝰ dñm. Iã uidebat abra
ham. Repulsi sunt enim. quom repelli debuer ore ue
ridico. Quia erat talis abrahã. cui facto non imita
bant. & de illius genere gloriabant. Et mutauer
responsionẽ. Credo dicentes apud se ipsos. Quotiens
cũq; nominauerimꝰ abrahã. dicturus ẽ nob. Qua
re non imitamini eũ decui genere gloriamini.
Nos sẽm uitiũ. innocentẽ. tantũ uirũ imitari non
possumꝰ. Dñm dicamꝰ patrẽ nr̃m. uideamꝰ qđ nob
dicturus ẽ. Rursus falsitas inuenit qđ diceret. &
ueritas ñ inueniret qđ responderet. Audiamus
qđ dicant. audiamꝰ qđ audiant. Vnũ inquit
patrẽ habemꝰ dñm. Dixit ergo eis ihs. Si dñs pãr
r estis. diligeretis utiq; me. Ego enim ex deo processi
& uenio. neq; enim a me ipso uenio. sed ille me misit.
Dicitis dñm patrẽ. agnoscite me uel frem. Verũ
tam erexit intellegentiã cor. & illud tetigit qđ
solet dicere. ñ a me ipso uenio. ille me misit. ad hoc
processi & uenio. Mentiuntur qđ soleamus dicere.
ab illo uenit. Et a quo uenit. cũ illo uenit. Xp̃i
ergo missio. incarnatio. Quod uõ de deo processit
uerbũ. ẽterna processio ẽ. Non habet tẽp. ꝓpter
factũ ẽ tempus. Nemo dicat in corde suo. ante
quã eẽt uerbũ quomodo erat dñs. Nũquã dicis. an
tequã eẽt uerbũ dñi. nũquã dñs sine uerbo suo fuit. qa
uerbũ ẽ manens. non transiens. Dñs non sonus ꝓpter
factũ ẽ. cælũ et tra. Non qđ ꝓterierit cũ his quæ fa
cta sunt sup̃ tã. Ergo ab illo processit ut dñs. ut a
qualis. ut filius unicꝰ. ut uerbũ patris. & uenit
ad nos. Quia uerbũ caro factũ ẽ. ut habitaret in
nob. Deus ei. humanitas ei. diuinitas ei. Diuinitas ei
quo imus. humanitas ei qua imus. Nisi nob fieret qua iremus. nũquã
ad illũ manentẽ puenire mus. Quare inqt loquer
lãmea ñ cognoscitis. qa ñ poteratis audire sermonẽ
meũ. Ideo ñ poterant cognoscere. qa ñ poterant
audire. Sed unde audire poterant. nisi qa cor
rigi credendo nolebant. Et hoc unde. Vos
ex patre diabolo estis. Quia duo patres commenta
tis. quia duo patres mutatis. modo abraham. mo
do dñm. Audite a filio dei. cui filii stis. apud
diabolo estis. Hic iã cauenda ẽ. hæresis mani
chæoꝝ. que dicit ee quandã naturã mali. &
& gentẽ quandã tenebrarũ cũ principib; suis
que ausa est pugnare contra dñm. Illũ uero
deum ne debellare gens aduersa regnũ ei.
misisse contra eã tãquã uiscera sua principes

Quia aliqui filii abrahæ & ꝓmissionis & carnis sic
iam alioqꝰ sic uidet.

Quo de lapidib; suscitat filios habrae

Iactatia

Quia filii dei uidet. & non

deluce sua: eaq; gentē ee debellatā: unde diabolus ori
ginē ducit., hinc dicunt ducere originē carnē nrām.,
C rtsedm hoc putant dictū adnō: uos apatre diabolo es
tis. quo ceteri illi uelut natura mali: ducentes origi
nem degente contraria tenebrarū., Sic errant. sic ex
cecantur. sic se ipsos faciunt gentē tenebrarū. Creden
do qō falsū ē. contra eū a quo creati sunt., Bona ē. enī
omīs natura sed uitiata ē. hominis natura quoliun
tatē malā., qđ fecit os: nī potest ee malū: si ipse bo
mo non sit sibi malus., Sed plane creator: creator
est. Creatura: creatura ē., Ş quari creatura: non po
test creatori., Discernite eū q fecit: a beo qđ fecit.,
Ş quari nī potest fabro: scamnū., Ş quari nī potest co
lūna: structori., Et tam faber si scamnū fecit. lig
nū ipse creauit., Dnīs aū os nr̄ qa omīps ē. & uerbo
fecit qđ fecit: & oīa quę fec̄ non habuit unde face
ret: & tam fec̄. Facta sunt enī: qa uoluit. facta s:
qa uoluit. sed facta: factori cōparari nī possunt. Quę
ni sq̄ cōparet: filiū unicū agnosce., Unde ergo iudei
filii diaboli: Imitando. nī nascendo., Iudaice scrip
ture sc̄e consuetudinē., Ş pha dicit ao ipsos iudeos.,
Pat tuus amorreus: & mat tua cethea., Amorrei:
gens erat quedā: unde originē iudei non ducebant.,
Cethei: & ipsi gentē suā habebant omīno alienā a
gente udeoꝝ., Sed qa erant impii amorrei & ce
thei: Iudei aū imitati sunt impietates illoꝝ., Inue
nerūt filii parentes. nī deq; nascerentur: sed quoꝝ mo
res sectando: parū dānarentur. Quertus aū fortasse:
unde ipse diabolus., Inde utiq;. unde & ceteri an
geli. Sed ceteri angli: in sua obedientia pstiterunt.,
Ille inobediendo & superbiendo. lapsus ē angls: & fac
tus ē diabolus., Sed modo audite quo ducat dnīs.,
Vos inqt a patre diabolo estis: & desideria patris uī
facere uultis., Ecce unde filii ei: qa talia desideratis.
Non qa de illo nati estis., Sed desideratis. quę s illius de
sideria: Ille homicida erat ab initio. Ecce qđ ē desi
deria patris uī facere uultis., Quertis me occidere:
hominē quertatē uob dico., Et ille iniudit ho
minī: & occidit hominē., Diabolus enī cū iniudē
ret hominī: serpente intus loquutus est mulieri., Et
demuliere: uenenauit & uirū., Mortui sunt: dia
bolū audiendo., quē nī audissent: si dm audire uo
luissent., Posit homo inte eū qui creauit & eū qui
lapsus ē: obtemperare debuit creatori: nī deceptori.,
Ergo ille homicida erat ab initio., Unde genus ho
micidii frīs., Homicida dicit diabolus., Hi gla
dio armatus: nī ferro accinctus ad hominē uenit.,
Verbū malū seminauit: & occidit., Noli ergo pu
tare te nī ee homicidā: quando frī tuo mala p
suadis. Si frī tuo mala psuadis: occidis., Et ut
scias qa occidis: audi psalmū., Filii hominum
dentes eoꝝ arma et sagitte & lingua eoꝝ machera
acuta., Vos ergo desideria patris uī facere uultis.,
Ideo seruus in carnē: qa non potestis immente., Ille
homicida erat ab initio., Unq; in primo homine.,
Ex illo ille homicida: ex quo potuit fieri homicidiū.,
Ex illo potuit fieri homicidiū: Ex quo factus ē homo.,
Nī enī posset occidi homo: nisi prius fieret homo.,
homicida ergo ille ab initio., Et unde homicida:
& in ueritate nī stetit., Ergo in uertate fuit: sed
non stante cecidit., & quare in uertate nī stetit.
quia ueritas nī ē in eo. Non quom in xpo sic ē: ueri
tas: ut xpc ipse sit ueritas. Si ergo iste in uertate
stetisset: in xpo stetisset. sed in uertate nī stetit. qa
ueritas non est in eo. Qui loquitur mendaciū: ex p
priis loquit: qa mdax ē. & pat ei., Quo ē hoc:
Audistis uerba euangli: Intenta accepistis., Ecce
repeto: ut agnoscatis q exigatis., De diabolo dnīs
ea dicebat. que de diabolo dici a dno debuer., Ille
homicida erat ab initio. Verū ē, Na primū ho
minē occidit. & in ueritate nī stetit. qa de ueritа
te lapsus est., Cū loquit mdaciū. utiq; ipse diabo
lus de p priis loquit. qa mdax ē & pat ei., In his
uerb qbā patrē habere diabolū putauer. & quesi
er quis eet diabolu pat., hic uō detestabilis error ma
nichęoꝝ: Inuenit adhuc qua decíperet imperitos.,
Solent enī dicere: puta diabolus angls fuit. & lap
sus ē., ab illo coepit peccatū sicut dictus. pat ei qui
erat. nos contra: q si enī nrm aliquando dīt diabolū
habere patrē: & illi contra: Dnīs dic. euangeliū
loquit de diabolo dicens: aut., Ille homicida erat
ab initio. & in ueritate nī stetit. qa ueritas nī ē in eo.,
Cū loqt mdaciū: de p priis loquit. qa mdax ē. & pat
eius., Audi intellege. nī te longe mitto. In ipsis uerb
intellege: Diabolū dnīs dixit patrē mdacii., Quis
est hoc: Audi q sit., Replica modo ipsa uerba &
intellege., Non enī omīs q mentitur pater mendacii
sui ē. Si enī ab alio mdaciū accepisti & dixisti: tu
quidē mentit es p ferendo mdaciū: sed pat ipsius
mendacii nī es: qa ab altero accepisti mdaciū., Di
abolus aū a se ipso mendax fuit: & mendaciū suū
ipse genuit: a nemine audiuit., Quomodo os pater
genuit filiū ueritatē: sic diabolus lapsus: genuit
quasi filiū mendaciū., His auditis replica nunc &
recole uerba dnī mens catholica. quo audiens ad
uertis., Quo ducat attende., Ille qui s: diabolus ho
micida erat ab initio., Agnoscam. Occidit ad: &
in ueritate nī stetit., Agnoscam qa de ueritate lap
sus ē. qa ueritas nī ē in eo. Verū ē: qa recedendo a
ueritate: non habet ueritatē., Cū loqt mendа
ciū. de p priis loquit. qa nī aliunde accipit unde
loquatur., Cū loquit mendaciū de p priis loquit.,

repetitio deo p

D epropriꝰ loquit. quia mendax ē. & pater eiº. & mdax est. & pater mdacii. Nā tu forte mdax es. qa mdaciū loqueris. sed non es pr eiº. Si eni qō dicis adiabolo accepisti. & adiabolo credidisti. mdax es. pr mdacii non es. Ille uō qa non aliunde accepit mdaciū. quo mdacio tāquā ueneno serpens hominē occidere. P r ē mdacii. sicut dns ē pr uerax. Recedite a patre mdacii. currite ad patrē ueritatis. Amplectimini ueritatē. ut accipiatis libertatē. Illi ergo uidei apud patrē suū uiderant qd loquebantur. Q uō. nisi mdaciū. Dns apud patrē suū audit qō loquerē. Q uō. nisi se ipsum. qō. Nisi uerbū patris. Q uō. nisi ueritatē patris ētnā. & patri ex æternā. Ille ergo homicida erat ab initio. & in ueritate nō stetit. qa ueritas nō ē in eo. C ū loqr mdaciū. de ppriꝰ loquit qa mdax ē. Et nō solū mdax ē. sed & pater eiº ē. idest ipsius mdacii. qd loquit pr ē. qa ipse genuit mdaciū suū. E go aūt qa ueritatē dico. non creditis mihi. Q uis ex uob arguet me de peccato. Q uōmodo ergo arguo & uos & patrē urm. Si ueritatē dico. quare uos non creditis mihi. Nisi qa filii diaboli estis. Q ui ē ex deo. uerba dei audit. propterea uos nō auditis. quia ex deo nō estis. Iterū noli attendere naturā. sed uitiū. Sic sunt ista ex dō. et nō sunt ex dō. Natura ex deo. uitiū nō ex dō. Obsecro uos. attendite euangliō. Habebitis unde sanemini. contra errores uenenosos & nefarios hereticoꝝ. Qm & dehis uerb solent manichei dicere. Ecce qa duę naturæ sunt. una bona. altera mala. Dns dic. Q uō dicit dns. propterea nō auditis. qa nō estis ex dō. Dicit hoc dns. Quid ergo unqt tu ad ista dicis. Audi quę dicā. Et ex dō s. & nō s ex dō. Natura ex dō sunt. uitio nō s ex dō. Natura enī bona quę ex dō ē. peccauit uoluntate. credendo qd diabolus psuasit. & uitiata est. Ideo medicum quærit. quia sana nō ē. Ecce qd dico. Sed impossibile uobis uidetur ut ex dō sunt. & ex dō non sunt. Audi qa nō ē impossibile. Sic sunt ex dō & nō sunt ex dō. quomodo & filii abrahæ sunt. & nō sunt filii abrahæ. Hic habens. non ē qō dicatis. Ipsū omīm audi. Ipse illis dixit. Scio qa filii abrahę estis. Nūqo dns mentit. Absit. Ergo uerū ē qd dns dixit. uerū ē. Verū est. ergo qd illi filii abrahæ erant. uerū ē. Audi ipsū negantē. qui dixit filii abrahæ estis. ipse illos negauit filios abrahæ. Si filii abrahæ estis. facta abrahæ facite. Nunc aūt quæritis me occidere hominē qui ueritatē uob dico. quā audiui ad dō. Hoc abrahā non fecit. Vos facitis opera patris uri. idest diaboli. Quomodo ergo & filii abrahæ erant & filii abrahæ nō erant. utrūq; mihi ostendit. Et filii eratis abrahæ ppt origīnē carnis. & non erant filii abrahæ ppt imitationē diabolicę psuasionis. Sic & dnm dm urm attendite. Ex illo erant. & ex illo nō erant. Quōm ex illo erant. qa ipse creauit hominē de quo nati erant. Quōmodo ex illo erant. qa ipse est conditor naturę. ipse ē creator carnis & animę. Quōm ergo ex illo nō erant. quia uitiosi a se ipsis facti erant. & ex illo non erant. qa imitando diabolū. filii diaboli facti erant. Venit ergo dns ad hominē peccatorē. Duo nomina audisti. & hominē. & peccatorē qd homo ē. ex dō ē. qd peccator ē. nō ex dō. Natura utriq; se ostendit. Agnoscatur natura. unde creator laudetur. Agnoscat uitiū. ppt qd medicus inuocet. Q d ergo aut dns qē ex dō uerba dī audit. propterea uos nō auditis. qa ex dō nō estis. non naturarū merita discreuit. aut ppter suā ānimā & carnē. Aliquā naturā in hominib; quę peccato uitiata nō erat inuenit. Sed qm psciebat qfuerat & credituri. ipsos dixit ex dō. qm regenerationis ad optionem renasceret ex dō. Ad hoc pertinet. qē ex dō uerba dī audit. Q d uō seqr. propterea uos non auditis qa ex dō nō estis. eis dicit ū ē qui nō solū peccato uitiosi erant. sed & iā p cognitū. qa non fuerant credituri. Nā hoc malū cōmune erat omīb; a fide sola non credebant. qua sola possent a peccatoꝝ obligatione liberari. Qua ppt præcedebat illos quib; talia dicebat ineo p mansuros. qd ex diabolo erant. Idest. insius peccatis. atq; impietate mortuos. In quā ei similes erant. Nec uenturos ad regenerationē. unqua ceint filii dī. hoc ē ex deo nati. a quo erant homines creati. Secm hanc pdestinationē locuꝰ ē dns. ñqd aliquē hominū inuenerit. qui secm regenerationē iā erat ex dō. ut secm naturā non iam ēet ex deo.

Dom de passione

explicit omī xliij.

Ibeo qd scriptū est. Respondet igit excudet & dicet a. usq; ad id qd scriptū ē. Tulet ergo lapides ut iacerent in eū. ihc aūt absconditus se & exiuit de templo. Incipit omī xliiij

NISTA LECTIONE SCI EVANGE LII QVE HODIE RECITATA EST. Apotentia discim patientiā. Quid enī sum seruus ad dnm. peccatores ad iustū. creatura ad creatorē. Iam quom siqo malus sum. a nob sum. bta quicqo boni sum. a billo & pillū sum. Et nihil sic quærit homo. quom potentiā. Habet dns xpc magnā potentiā. Sed prius ei imitetur patientiā. ut pueniat ad potentiā. Quis nrm patientē audiret si alicui diceret demo

nuum habes. ꝙ qđ dic tū est ei. quinonsolū homi
nes saluabat. sed etiā demonibus imperabat;
Hoc eū cum dixissent uidet. nonne bene dicim⁹
nos quia samaritanus es & demoniū habes. hoy
duoy sibi obiectoy unū negauit. & alterum nō
negauit; Respondit eis & ait. Ego demonium
non habeo; Non dixit non sum samaritanus.
& utrūq; duo fuerant ob iecta. quāuis maledictis
maledictorum non reddiderit. quāuis ei uim ei
non refutauerit. ꝓnunt tamē ad eū negā
re unā rem. alteram nō negare. Non frustra fr̄s;
samaritanus eū. uīt p̄tat custos. nouerat se
ille uīm ee custodem. ꝙ Honeū dormit neque
dormitat q̄ custodit isr̄l. ꝙ Et nisi dñs custodi
erit ciuitatē. uana ei⁹ uigilant q̄ custodiunt eā.
Est g̀ ille custos mr̄. q. creator mr̄ ē. ꝙ Honeū ꝓnun
tiat eū ut redimeret eū. & non timeret ut ser
uarem. Denuq; ut plenius nouerim⁹ mysterium
quare se samaritanū negare nō debuit. para bo
lām illā notis sumā adtendite. ubi homo q̄dam
descendebat ab hierl̄m in hiericho. et incidit
in latrones. q̄ eū grauiter uulnerantes. semi
uīuum reliq̄r; Transiit sacerdos negle⁊ eū; Tran
siit leuites. & ipse p̄teriit; Transiit q̄dā samari
tan⁹. ipse ē custos mr̄; Ipse accessit ad saucium. Ipse
impendit mīam. eiq; se p̄stitit ꝓximū. quē nō de
putauit alienū; Adhoc g̀ solū q̄ demoniū nō habe
ret. non ait se samaritanū nō ee respondit; Deinde
post tale conuicium. hoc solū dixe de gīa sua; Ego ho
norifico patrē meū. & uos inhonorastis me. ꝙ
hoc ē g̀ nīm honorifico. neuobis rogan⁹ uidear; ha
beoq; honorificē. Sed simē uos agnoscere et. si
cut ego honorifico patrē. sic et uos honorificare et
me; Ego facio q̄ debeo. uos nō facitis quod debetis. ꝙ
Ego aūt in q̄dnq; rogām meā. ēq; q̄rat et iudicet;
Quē multi intellexi nisi patrē. ꝙ Quoniam q̄ alio lo
co dicit. pat̄ nō iudicat quē quā. ꝙ Sed oē iudiciū de
dit filio. & hic dicit nō q̄ro gām meā. ēq; q̄rat
& iudicet. ꝙ Si g̀ iudicat pat̄. quoniam nō iudicat
quē quā. ꝙ Sed omē iudiciū dedit filio. ꝙ hanc q̄stio
nē solui⁹ adtendite simul lo cutione sol uipotest;
Sq; nū habes. deū nemin⁹ tēptat. Et cū scrip
tū habes. tēptat uos dns dm̄ uīr. ut sciat si diligi
tis eū. Quēpe q̄stio ē. uidet quoniam eū dns ne
minē tēptat. & quomodo tēptat uos dns dm̄ uīr.
ut sciat si diligitis eū. ꝙ Iste scriptū est. timor
nē ieiunate. sed p̄fecta caritas foras mittit timorē.
ecclesiastes scriptura ē. In morbis castus p̄manet in sēcl̄m sēcli; Et ipsa
q̄stio ē. ꝙ Quoniam et p̄fecta caritas foras mittit ti
morē. sed timor dei castus p̄manet in sēcl̄m sēcli. ꝙ
Intellegim⁹ g̀ duas ee tēptationes. unā que dece

pit. alteram q̄ pbat. ꝙ secūm eā q̄ decepit. Dēs ne
minē tēptat; secūm eā q̄ pbat. tēptat uos dns dm̄ uīr.
ut sciat si diligitis eū; Sed rūm & hinc & alia nascit
quēstio. ꝙ quo mō tēptat ut sciat. quē latere ei nihil
potest antea quā tēptet. ꝙ Nonḡ ne scit dm̄. sed hoc
tū est ut sciat qđ ē. id est ut sciat eos faciat. ꝙ Lo
cutiones tales. & inser mo nib⁹ mīs sunt. & in auc
toribus eloquentie reperiunt. ꝙ De ser mone mō
aliqđ dicā. ꝙ Fossa ꝙ ca dicit. ꝙ nq̄ apsa ꝙ dixit oculos.
sed q̄ latendo nīmu dentē facit. Aliqđ & de illicitis auc
toribus dicā. ꝙ Triste lupinos at q̄dā; hoc est. amarū.
nq̄ apsi sunt tristes. sed q̄ gustati contristant. hoc
est tristes faciunt. ꝙ Sunt ḡ et in scripturis locutio
nes eiusmodi. ꝙ Nam utrā lib⁹ q̄ stionib⁹ cognoscendis la
borant. in soluendis talibus q̄stionib⁹ nō laborant; Ergo
tēptat uos dns dm̄ uīr. Quid ē. ut sciat. ut sci
ens faciat si diligitis eū. ꝙ Iobl atebat se. sed dm̄ nō
laudabat. ꝙ dom⁹ tēptatorē. et secūm illū sui cog
nitorē. ꝙ Quid de duob⁹ timoribus. ꝙ Est timor
seruilis. & ē timor castus. Est timor ne patiar⁹
penā. ē alius timor ne āmittat tas ustitiā; Timor
ille ne patiar⁹ penā. ser uilis est. Quid magnū ē
timere penā. ꝙ hoc & negs sim⁹ seruus. hoc et cru de
lissimus latro. ꝙ Non est magnū timere penā. sed ma
gnū ē amare ustitiā; Quisq; amat ustitiā. nō ibi
timet. ꝙ timet plane. Horret ut cidat ui penā.
sed ne āmittat tam ustitiā; Frēs mei credite & co
gnoscite. ex eo quod amant. ꝙ Amat aliqs ut rīm. puta
uxorem aliquē q̄ amet. ꝙ Ex hoc tamē ipso q̄ amat
intellegat quod dico. Timet dām nī. quare timet
dām nī. q̄ pecuniā abligit. ꝙ Quantū amat pe
cuniā. tantū timet ne p̄dat pecuniā. ꝙ Ergo nul
lum aliquid amator ustitie. q̄ plus uicor de dām
no timescat. q̄ plus timeat expoliari ustitiā quā
ui pecuniā. ꝙ Ipse est timor castus. ipse p̄manet in
sēcl̄m sēcli; Nonne ut tollat carnā. nec foras mittit.
sed magis amplectit. & comitē tenet. simul po
sidet. ꝙ Verum eis addām. ut uideam⁹ facie ad fa
ciem. ꝙ Ubi timor castus nō seruat. ꝙ Timor eius ille
nō p̄ bat. sed confirmat. ꝙ Timet mulier adultā
ne uir eius eat. Timet casta. ne uir eius abscedat. ꝙ
Ergo sicut sēcm aliā tēptationē. dīs nemin⁹ tēptat;
Sēcm aliā uō. tēptat uos dns dm̄ uīr; Et sēcm aliū
timorē. timor nomē in carnate. sed ꝓfecta caritas
foras mittit ut timorē. Sēcm aliū uō timorē.
timor dei castus p̄manet in sēcl̄m sēcli; Sic et hoc
loco sēcm alterū iudicaū. pat̄ nō iudicat quēquā.
sed oē iudicaū dedit filio; Sēcm alterum iudicaū. ego
unq̄ nq̄ rogām meā. ēq; q̄rat & iudicet. Et de
se ipso uerbo quēstio ista solui⁹. Habē in euangelio
cōmemorationem penale iudicaū. q̄ fecerint in iudi

catu̇ est. vt alio loco. Venet hora quando omnes qui in monumentis sunt audient uocē eius. et procedent. qui bene fecerūt in resurrectionē uitę. qui male egerūt in resurrectionē iudicii. Videre quidē animo diu iudicii. quod dampnationē & pena posuit. Et tamen sile pauidi. quod dampnationē accipere nō. nūq̄d audire nō in psalmo. Iudicame dñe. Ibi iudicii scdm afflictionē. hic iudicii scdm discretionē positū est. Quomō scdm discretionem. q̄m exponit ipse qui ait. Iudicame dñe. Legem tu et unde q̄d sequit. Quid est iudicare dñe. & discernere inq̄d causam meā de gente non scā. Ergo dic tu ne iudicame dñe & discerne ne causā meam de gente nō scā. sed cm hoc ait nō dīns xp̄s. Ego nō gro gloriam meā. Quomō ē q̄ gratis & iudicet. Est pat̄ q̄ gloriam meā aut̄ a gl̄a discernat & separet. Vō ei⁹ scōm hoc scm gloriam tuam. Ego nō scdm hoc scm glorior. q̄ pater dico. Pat̄ glorifica me ea gl̄a quā habui apud te. ante quā mundus fieret. Quid ē ea gl̄a. abundantia inflationis discretia. scdm hoc iudicat pater. Quid. ē. iudicat. discernit. Quid discernit.

Gloriam filii sui. a gl̄a hominū. Quid ideo dictum est. Vnc̄tit te deus deus tuus. oleo exultationis pre participibus tuis. Hoc ei⁹ qua homo factus. ē. Iam cō parandus. ē. nob. Hos homines habentes deadā & mortē & delictū. Ille sine peccato. Hos homines trahentes deadā & mortē & delictū. Ille deuitat omnē carnē mortalē. nullā inquitatē. Denique nō nec quando uolumus nasci. nec quando uolumus uiuere. nec quando uolumus mori. Ille antequā nascerētur. elegit de quo nascerētur. Nat̄. fecit ut ama gl̄a adorarētur. Creuit infans. & miraculis scdm̄ ostendebat. Infirmitatē hominē pferebat. Postremo elegit & genus mortis. hoc. ē. ut in cruce penderet. & ipsā crucē in frontibus fidelium figeret. ut dicat xp̄i anus. Mihi autē absit gl̄ari. nisi in cruce dn̄i nr̄i ihu xp̄i. Inspa cruce quando uoluit cor pudimisit. & abscessit. Inspulchro. quādiu uoluit iacuit. Quando uoluit. tāquā de lecto surrexit. Ergo firs. scdm ipsā formā seruili. Nā illud quidigne loqt̄. In principio erat uerbū. & uerbū erat apud deū. & dīs erat uerbū. Scdm ipsā inquā formā seruilem tuum ē. ut gl̄a xp̄i & gl̄a hominū ceteroy. Deposita gl̄a dicebat. quando quod de nomine habere et audiebat. ego non quę rogl̄a mea. est q quęrat & iudicet. Tua autē dicet. quid dicis. Amen amen dico uob. Si q̄s sermonem meum seruauerit. mortē nō uidebit in ęt̄nū. Vō in q̄s dictū. demonium habes. ego uo⁹ ad untā uoco. Seruate sermonem meum & nō morietur. Illi audiebant. mortē nō uidebit in ęt̄nū si q̄s sermonē meū seruauerit. & irascebant. quia mortuus erant. illa mortē q̄ putabant. Dixer̄ q̄ uidet. nunc cognouimus quia demonium habes. Abrahā mortuus & p̄phę. & iudicas si quis sermonē meū seruabe

rit. non gustabit mortē in ęt̄nū. Videre locutionē scripturarū. mortē nō uidebit. id est gustabit. mortē uidebit. mortē gustabit. Quis uidet. quis gustat. quo oculo habet homo ut uideat quando moritur. quando ueniendo mors. ipso oculo de quo uidet aliquid uideant. Quomō dr̄ mortē nō uidebit. mortē quo palato. & q̄b⁹ faucibus mors gustat. ut q̄d sapiat diu scat. quando totū sensū tollit. quid impalato remanebit. Sed uidebit dicitur & gustabit. pro quod ē experiet. Hæc dīs. parū est si dicā mortuorum loquebat. quia et dīs extra mortua. sicut loquit psalm̄. Cū & morturus loqueret. & moriturus loqueret. q̄d sibi uult quod ait. q̄ sermonē meum seruauerit nō uidebit mortem in ęt̄nū. nisi q̄ uidebat dīs aliā mortē de quam liberare uenerat. mortē scdā. mortē ęt̄nā. mortē gehennarū. mortē dāpnationis cū diabolo & angelis eius. Ipsa est uera mors. Hāc ista migratio est. Quid est ista mors. relicto corpore. depositio sarcine grauis. Sed si alia sarcina ponitur. q̄ homo in gehennā percipitur. Deposita gl̄a mortis dīs dix̄. mortē non uidebit in ęt̄nū. q̄ sermonem meum seruauerit. Hon ex pauescam istā mortē. sed illā timeam. q̄d ē aū grauius. multi puer seruum doctā. nec de re nulla. Dicitur ē aliq̄bus. adorauit idola. q̄d si nō fecerint ut fiat nimis. Nunquē ad animo dū nabuchodonosor dix̄. si nō fecerit. mittent in caminū ignis ardentis. Multi timuer̄. & adorauer̄. nolentē mori. mortuus. Tumido mortē q̄ euadere. Incidere in mortē quā euadere felicē posse sunt. sustā quę nō euadit infelicē timere. Hæc est homo. moritur⁹ est. Quā ibis ut nō moriaris. quid facies ut nō moriaris. Vt dīs tuus nec̄ sit rum mortuos consolaret. uolumtate mori dignatus est. Quando uidet xp̄m mortuū. dedignaris mori. Ergo cū moritur uel. quā ea uada hoc non habē. hodie sit. cras sit. futurū ē. debitū red dendū ē. Quid q̄ agit homo timens. fugiens. occultans se ne inueniatur ab inimico. Hū quid agit ut nō moriat. Nā accepit debitū se cum portat. sed postulat dilationē. Quantū libet differat. uenit q̄ differē. Illā mortē timeam. quā timuer̄ tres uiri quando dixer̄ regi. Potens est dīs etiā de ista flāma liberare nos. Sed & si nō ibi fuit timor illius mortis. quā modo dīs cōminat. quando dixer̄. sed & si no luerit aut liberari uult. potest hoc cultro coronare. Vnde et ipse dīs facturus mar tyres & capitur mar tyrū futurus ait. Holite timere eos qui corpus occidunt. & postea nō habent q̄d faciant. Quomō nō habent quid faciant. q̄d si eū occiderint corpus bestiis laceran dū & dirupien dū alitibus ficiant. Videt adhuc seruum habere q̄d faciat. Sed ei⁹ fac. q̄ magnum. Inest corpus. sed nullū est sensus. habitatio iacet. habitator abscessit. Ergo

ē q̄ gratis & iudi

postea non habent quid faciant ; non sentiens eum. nihil facunt. ; Sed eū timere. q̄ habet potestatē & corpus & animā occidere in gehennā ignis. ; Ecce de quam or te loquebat cū diceret. quis sermonem meū seruauerit mor te ñ uidebit in ęternū. ; Serue mg̃e fis. sermonē ipsius insidie. puertunt ad speciē. cū acceperūt plenissimā lib tatē. ; Istuau in dignant mori. mor tuus sum. & mor tui sēpit nec p̄ destinati. Respondebant conuiciose & dicebant. Modo cognouim quia demoniū habes. Abrahā mor tuus est & pphe. ; Sed istā mor tē quā dns uult intelligi. nec abrahā mor tuus est nec pphe. ; Illi enim mor tui. uiuunt. Istum uebant & mor tui erant. ; Ham respondens quo dā loco ad duces mouentib; que stionē de resurrectione. vocat ipse dns. ; De resurrectione animor tuoy non legistis. quom dix dns deus abmoy sen. Ego sum deus abrahā. & ds ysaac. & ds iacob. Non est deus mor tuoy sed uiuoy. ; Sic illuminant. laborem sic uiuere. & cū illis uiuere. cum or tui fuerimus. ; Que ergo ipsum facis inquit ut dicā. mor tē ñ uidebit in ęternū qui seruauerit sermonem meum. cū scias & abrahā mor tuū & pphas. Respondit ihc ; Si ego glorifico me ipsum. gla mea nihil est. est pater meus qui glorificat me. ; hoc autem p̄ illud quod dixerā. quē ergo ipsum facis. Refert enim gla tam suā ad patrē. de quo & quod ds est. Aliquando arrianus. & de isto uerbo calūpniantur fidei nr̄e & dicunt. Ecce maior. est pat. qui glorificat filiū ; hereticē ñ legisti & ipsum filiū dicentē qđ glorificet patrē suum. Sic et ille filiū glorificat. & filius patrē glorificat. pone prudenter. agnosce equalitatē. corrige puer situ tē. ; Est ergo inqđ pat mus qui glorificat me. quem uos dicitis q̄ ds nr̄ est. & non cognouistis eum. ; Videte fis mei quē ego modo dū ostendat ipsum dm̄ esse patrē xpi. qui annuntiat est uobis. ; Propter radico. quia ut sum quidā heretici dicunt. dīna annuntiatiū nuper testamēto nomine patrē xpi. sed nescio quē principē maloy angeloy. manichei sunt qui sta dicunt. marcionistę sunt. qui sta dicunt. ; Sunt & alii fortas sis heretici. quos commemorare ut ñ opus est. ut ame omnis recolui inpressa nr̄a possunt. ; Non tam defuerē qui sta dicerent. ; taq; adtendite ut habeat & contra ipsos ; Cum dicat patrē suum dns xpc. quē illi dicebant dm̄ suum & ñ cognouerant. ; Si eum ipsum cognouissent. eius filium recepissent ; Ego autē inqđ noui eum. ; secm carnē iudicamus ; potuit & hunc arrogans iudei. qui ad ē ego noui eum. ; Sed ut de quid seqt̄. ; Si dixero qa ñ noui eum. ero similis uob mdax. Ergo arrogantia ñ tua cauet. ut uerba relinquat. ; Sed scio eum. & sermonem eius seruo. ; Sermonē patris tā quā filiū loquebat. & ipse erat uerbū patris qđ homi nib; loqbat. ; Abrahā pat uīr exultauit ut uide ret diem meum. & uidit & gauisus est. ; Magnum te stimoniū phibet abrahę sem. abrahę creator. abra ham exultauit inquid ut uideret diem meum ? Non tamen ut. sed exultauit ut uideret. ; Erat enim in illo carnal. quę foras mittit ut timorē ; Honatex ultauit qauidit. sed exultauit ut uideret ; Credentiq; exultauit sperando. ut uideret intelligendo. & uidit. ; Et qđ potuit plus dicere. ut qđ debuit plus dicere dns xpc. Et uidit inqđ & gauisus est. ; Qui explicat hoc gaudiū filii mei. sigauisi sunt illi qb; dns oculos carnis aperuit ; qua le gaudiū fuit uidenti cor dis lucē ineffabilē uerbū manens. splendorē pusillanimib; refulgentē. sapientiam indeficientē. ; Apud patrē manentē dm̄. & aliqn incarnandum uenturū : nec de patris gremio recessurum, omnibus hoc uidit abrahā. ; Hāqđ ait diem meum. incertū potest ee unde dixerit. Vtrum die dm̄ ipsāle. quo erat uenturus incarnandē. an die dm̄ quo nescat homi nib; Nescit hoc alii. ; Sed ego ñ dubito patrē abraham tum scisse. ; Et ubi inuenia. an sufficere nobis debet testimonium dm̄ nr̄i iesu xpi. Putem nos inuenire non posse. quia fortasse difficile est quo modo manifestatus sit qđ abrahā exultauit ut uideret diem xpi. & uidit & gauisus est ? Et si nos non inuenium. nunqđ ideo non reuera ita possit. Credamus uerum. & de abrahę merito minime dubitem. ; Tam audire unum locum quibuslibet occurrit. ; Pat abrahā quando dominus ser uis suis ut peteret uxorē filio suo ysaac. hoc eis sacramento obstrinxit. ut fideliter qđ iubebat impleret. & faceret eam ipse qđ facere et. ; O magna eni res agebat. quando abrahę semini ea quę rebat. Sed ut hoc cognosceret ser uus qđ noverat abrahā. q̄ a nepotes ñ carnaliter desiderabat. nec de genere suo aliquid carnale sapiebat. aut ser uo suo quem mittebat ; Ponenda manū sub femore meo & iurabis per dm̄ cęli. ; Quid uult dicere cęli ad femen abrahę. intellegis sacramentū ; per femur. genus. ; Et ideo sunt illa iuratio. nisiq; a significabat de genere abrahę. uenturū incarnandē dm̄ cęli. Sed ut ę prehenderunt abraham. q̄ adixit. mitte manū sub femore meo ; Quia per hendunt carnē xpi. reprehenderunt factū abrahę. ; Hoc autem fis. sic agnoscamus carnē xpi uenerandā. illud semen non contemnamus, sed in pphetia de tua accipiamus. ; Et enim pphā erat abrahā. cuius pphas semini sui. & dm̄ sui. semen sui significauit dicendo. mitte manū sub femore meo ; dum sui significauit addendo. & iurabis per dm̄ cęli. ; Iurati ut deo respondere ; Quinquagintā annos ñ

ii iuramenta facta sunt per femur abrahę et per nōam circumcisionem filii dei incarnandi de genere abrahę

dū habes. & abrahā audisti. & dīc. ⁊ Nōn antequā
couob. antequā abrahā fieret. ego sū. ⁊ Appē
ende uerba. & cognosce misteriū. antequā
abrahā fieret. ⁊ intellege fieret. adhumanā
facturā. Sūuero. addiuinā pinere substan
tiā fieret. ⁊ Quia ere tua est abrahā. ī dix
antequā abrahā eēt. ego sū. Sed antequā a
braham fieret. ⁊ Quu nusq; me. nō fieret. ⁊
Ego sū. ⁊ neq; hoc dix. antequā abrahā fieret
ego factus sū. In principiō dīs fecit cælū & tā.
nā in principio erat uerbū. antequā abrahā
fieret. ego sū. ⁊ Agnoscite creatorē. discer nu
tec creaturā. ⁊ Quilocq; bat̄ semā abrahę factus
erat. & ut abrahā fieret. ante abrahā ipse e
rat. ⁊ Hunc iaudiud abrahę apūs simō conuia
cō motus sunt. acrius. ⁊ blasphemas se quippe il
li uisus est dīs xpc. ⁊ qm̄ dix ante quā abraham
fieret ego sū. ⁊ Tulerūt lapides ut iacerent m
eū. Tanta dur tia quo curreret. nisi ao simle.

Hc aū tā quā hō. tā quā unsor maseru. tā quā
humilis. tā quā pas surū. tā quā mortuus.
tā quā nos suo sanguine redep tus. non tam
quā ille qui est. nā quā in principio uerbū.
& uerbū apud dm̄. Hāc ū illi lapides tollerent
ut mitterent in eū. Quid magnū erat ut
eos continuo deiscens tra sorberet. & plapi
dib. ī ferō uenirent. nō erat magnū dō. sed
magis erat cōmendanda patientia. quā exerce
da potentia. Absconditē & abeis ne lapidarent.
Tā quā homō lapidib. fugit. sed uē bis a quoq
lapides cor dib. dī fugit. ⁊

Explic omelia xl^ma — IN q̄ lm

Hoc ēvg legatvr in feria .v. ijtt. in ebdo
mada quarta

Incipit omelia — xl^ma ii^a —

Ecce homine quē dns ihs inluminauit quia cēcus natus fuit. plura lec
tio recitata ē. Quā si uniuersā pertrac
tare oncm̄. pfui dignitate sicut ua
lem̄ singula consideranda. nō sufficit
dies. Proinde petimus et ammonemus caritatē uram.
ut ubi sq; aperta sunt. sermonē nrm̄ nō requiratis.
Nā animus longū erit insingulis immorari. Breuit
ergo cēci huius inluminatū. cōmendo misteriū. Ea
quippe quę fecit oīs nr ihc apc. stupenda atq; mi
randa. & opera & uerba sunt. Opera. quia facta
sunt. Uerba. quia signa sunt. Si ergo qd significa
cet hoc qd factū ē. cognitem̄. genus humanū est iste
cecus. Hic cēcitas contigit in primo homine
p peccatū. De quo oīs origine ducimus. Non so
lū mortis. sed cēcitā incurrimus. Si enī cēcitas ē in fide
luttas. & inluminatio fidei. quę fidem quando uenit
xpc inuenit. quando qdē apīs natus ingemuit. pphārum.
dicit. Fuim⁹ enī & nos aliquando natura filii irę. sic
& cęteri. Si filii irę. filii uindictę. filii pene. & filii
gehennę. Quorū natura. nisi qa peccauit primo ho
mine. uitiū pnatura incoleuit. Si uitiū pnatura
incoleuit. Scdm mitē. omnis homo cēcus. Si enī uidet.
non opus habet ductorē. Si op⁹ habet ductorē. &
inluminatorē. cecus est ergo a natiuitate. Venit
oīs. quid fecit. magnū mysteriū cōmendauit. Ex
spuit in terrā. de saliua sua lutū fecit. qa uerbū caro
factū ē. & inunxit oculos cęci. Inunctus erat. & in
dū uidebat. Misit illū ad piscinā quę uocatur
siloę. ⁊ ait illi ad euangelistā cōmendare nob no
m̄ huius piscinæ. Et ait. qd interpretatur missus. Jam
qui sit missus agnoscitis. Nisi enī ille fuisset mis
sus. nemo nrm̄ fecit ab iniquitate dimissus. Lauit
ergo oculos in ea piscina quę interpretatur missus. bap
tizatus ē in xpo. Si ergo quando eum ipse ipse qd
ammodo baptizauit. tunc illuminauit. quan
do unxit. fortasse cathecumenū fecit. Potest
quidē aliter. atq; aliter tanta sacramenta exponi &
pertractari pfundita. sed hoc sufficiat caritatiuę
audituri grande mysteriū. Interroga hominē. xpi
anus est. Respondit non sū. si paganus est. aut
iudeus. Si ad dixerit sū. ad huc queris a deo. Cathe
cumenus an fidelis. si responderit tibi cathecumenus.
Inunctus ē. nōdū loti. Sed unde unctus. quere
& respondet. Quere ab illo in quē credat. ab ipso
quo cathecumenus ē. dicit. in xpo. Ecce modo loqr
& fidelib. & cathecumenis. Quid dixi despuo
& luto qa uerbū caro factū ē. hoc & cathecumenus
audiuit. sed non erit sufficit qd in unctis sunt.
Festinent ad lauacrū. si lutū inquit. Jā ergo pp
quasdā in hac lectione ipsa questiones. uerba
dni & ipsius uniuersę lectionis pertractem̄. potius
quā tractem̄. Exierit uidit hominē cēcū non
ut cūq; cēcū. sed a natiuitate. Et interrogauerūt
eū discipli ei. Rabbi. Dicitis rabbi. qa magister
ē. Magistrū appellabant. qa discere desidera
bant. Questionem quippe dño pposuerunt. tā
quā magistro. Quis peccauit. hic an parentes ei⁹ ut cēcus nasceretur. Respondit dns. Neq;
hic peccauit. neq; parentes ei⁹ ut cecus nasce
rēt. Quo ē. qd dixit. si nullus homo sine pec
cato. nūqd parentes huius cęci sine peccato erant.
Nūqd ipse ut sine peccato originali natus erat.
ut uiuendo nihil addiderat. An qa oculos cla
usos habebat. concupiscentiæ minime stigla
bant. Quanta mala cęci cōmittunt. A quo ma
lo abstinet mentis mala. & ea oculis clausis impor

rat uidere. ſed nouerat cogitare. & forte concipiſ
cere aliqo. qđ ceci nō poſſet implere. ſed incorde iudica
ria ordis ſcrutatore. Si ergo & parentes ei⁹ habuer⁹
peccatū. & iſte habuit peccatū. Et quare dīs dix.
neq; hic peccauit. neq; parentes ei⁹. niſi ao rem. deq;
interrogat⁹ ē. ut ceci⁹ naſceret. habebant enī pecca
tū parentes ei⁹. ſed ī ipſo peccato fact⁹ ē. ut ceci⁹ na
ſceret. Si ergo ī peccato parentū fact⁹ ē. ut cecus
naſceretur. Quare cecus natus ē. audi magiſtrū
docentē. quęrit credentē. ut faciat intellegentē.
ipſe causā dicē. quare ille ſit cęci⁹ natus. Neq; hic
peccauit inqt. neq; parentes ei⁹. ſed ut manife
ſtentur opera dī in illo. Dein de quid ſequit. Oportet
portet operari opera ei⁹ q̄ miſit me. Ecce eſt ille
miſſus. in quē faciem lauit cęci⁹. & uidet. qđ dixe
rit. Me oportet operari opera ei⁹ q̄ miſit me. do
nec dies eſt. Omnino uidet quomodo uniuerſa gen
illi dat. de quo ē. qa ille habet filiū qui de illo ſit.
ipſe nō habet de quo ſit. Sed quare dixiſti donec
dies ē. audi quare. Ueniet nox. quando nemo
potest operari. Nec tu dīc. Hāc tantū ualebit
nox illa ut nec tu in ea poſſis nulla operari cuius
opus ē nox. Puto enī dīc tibi. Immo nō puto.
ſed credo atq; confirmo tibi fuiſſe quando dixit
dīs. fiat lux & fact⁹ ē lux. Si enī uerbo fec⁹. præ
cepit. & ideo dict⁹ ē. Omnia per ipſum facta ſunt. &
ſine ipſo fact⁹ ē nihil. Diuiſit dīs inter lucē &
tenebras. Lucē uocauit diē. & tenebras nocte.
Quę ē illa nox. quę cū uenerit nemo potest opera
ri. audi quod ſit dies. & tunc intelleges. quod ſit nox.
Hoc ſum⁹ audituri q̄ſi nāsit dies iſte. Ipſe dicat.
Quamdiu in hoc mundo ſū. lux ſū mundi. Ecce ipſe ē
dies. Lauet oculos cęci⁹ inde. ut uideat diē. Quā
diu inqt in mundo ſū. lux ſū mundi. Ergo neſci
o quæ nox erit. quando ibi xp̄c nō erit. Ideo nemo
potest operari. Reſtat inquirere frīs mei. pa
tienter accipite inquirentē me. Vobcū quęro.
uobcū inueniā quod quero. Conſtat expreſſum
ac definitū diē cōmemoraſſe dīm in hoc loco ſe ip
ſū. ideſt lum̄ mundi. quamdiu inqt ſū in hoc
mundo. lux ſū mundi. Ergo ipſe operat⁹ est. quā
diu ē in hoc mundo. Putamus frīs eū fuiſſe hic
tunc. & modo nō hic ēe. Si ergo hoc putam⁹. Iā
ergo poſt aſcenſū dīn̄ fact⁹ ē nox iſta metuenda.
ubi nemo poſſit operari. Si poſt aſcenſū dīn̄ iſta
nox fact⁹ ē. Unde apli tanta operati ſunt. Nūq
ipſa nox erat quando ſpūs scūs uenerat. & omīs q
unius loco erant ad implens. dedit eis loq omīb⁹
gentiū linguis. Nūq nox erat quando claudus
ille ad uerbū petri ſaluus effect⁹ ē. immo ad
uerbū dīn̄ habuimus impetro. Nūq nox erat
quando tranſeuntib⁹ diſcipulis ægri cū lectulis pone
bant⁹. ut uel umbra tranſeuntiū tangerent⁹. Dīs aū
cū hic ēet. neminē tranſiens umbra ſua ſaluū fec⁹.
ſed ipſe diſcipulis dixerat. maiora hoc facietis.
Dixerat quidē dīs. maiora hoc facietis. ſed nō ſe extol
lat caro & ſanguis. & audiat dicentē. ſine me nihil
poteſtis facere. Quid igit⁹. Quid dicem⁹ de nocte iſta.
Quando erit. Quando nemo poterit operari. Nox iſta.
impioꝝ erit. Nox iſta. eoꝝ erit qb⁹ in fine dicetur.
Ite in ignē æternū q̄ parat⁹ ē diabolo & anglis ei⁹. Sed nox
dicta ē. nō flāma. nō ignis. audi qa et nox ē. De quo
dā ſeruo dicit. Ligate illi manꝰ et pedes. & proicite
eū in tenebras exteriores. Oportet ergo hominē dū u
ita. ne illa nocte p̄ueniatur. ubi nemo poſſit
operari. Modo ē ut operet⁹ fructū pietatis. & ſi
modo operamur. hic eſt dies. hic ē xp̄c. audi pmit
tentē & ne arbitrem⁹ abſentē. Ipſe dixit. Ecce ego
uobcū ſū. quādiu. nō ſit in nob⁹ ſollicitudo quidem⁹.
ſi fieri poſſet. de hac uoce & iā poſteros q futuri ſunt.
ſecuriſſimos faceremus. Ecce inqt ego uobcū ſū omi
b⁹ dieb⁹ usq; in conſūmationē ſcī. Dies iſte q̄rtam
tu ſolis huius impleat. paucas horas habet. Dies præ
ſentia xp̄i usq; in conſūmationē ſcī extenditur.
Post reſurrectionē uero uiuoꝝ & mortuoꝝ. Cūpo
ſuit⁹ ad dexteram dixerit. uenite benedicti patris mei
percipite regnū. Posuit⁹ aūt ad ſiniſtram dixerit. Ite
in ignē æternū qui paratus ē diabolo & anglis ei⁹.
Ibi erit nox ubi nemo poſſit operari. ſed recipere qđ
operat⁹ ē. Aliud ē tēp⁹ operationis. Aliud receptionis.
Reddet unicuiq; dīn̄ ſcdm opera ſua. Cū uiuis. fac
ſi factur⁹ es. Erit enī tunc nox ualida. quę in
uoluat impios. Sed & modo omīs infidelis quan
do moritur. nulla nocte ſuſcipit⁹. nō ē. ut aliquo illuc
ret⁹. Nulla nocte diues ardebat. & ſtillā aquæ
de digito pauperis requirebat. dolebat. angebat⁹.
faucibus. nec ei ſubueniebat⁹. & conatus est bene
facere. Nunc enī abrahæ. Pater abrahā. mitte la
zarū ad frīs meos. dicat illis quid hic agit⁹. ne & ip
ſi ueniant in hunc locū tormentoꝝ. O infelix. quan
do uiuebas. tunc erat tēp⁹ operandi. modo iā in hoc
te ēst in qua nemo poſſit operari. Hæc cū dixiſſet.
expuit in terrā & fecit lutū ex ſputo & linuit lutū
ſup oculos ei⁹. & dixit ei. Uade & laua in natatoria
ſiloe. quod interpretat⁹ miſſus. Abiit ergo et la
uit. & uenit uidens. Hæc qa manifeſta ſunt.
transeam⁹. Itaq; uicini et quidam eū prius qa
mendicus erat. dicebant. Nonne hic ē qſedebat
& mendicabat. Alii dicebant. qa hic ē. Alii aūt
nequaquā. ſed ſimilis ē ei⁹. Apti oculi. multū
mutauerat. Ille dicebat. qa ego ſū. Uox gra
ta. ne dāpnetur ingrata. Dicebant ergo ei. Quom

apꝛis oculi tui. respondit, Ille homo qui dr̃ luꝫ fec̃
& unx̃it oculos meos. & dix̃it mihi, Vade ad natatoriã si
loe. & laua. & abii. & laui, & uidi. Ecce annuntiator
factꝰ ẽ grẽ. Cecus ille
confundebat. & cor impioꝝ frangebat. Quia ñ habe
bant in corde. qd iã ille habebat in facie. Dixer̃ ei.
Vbi ẽ ille q aperuit tibi oculos. Ait. nescio. In hui⁹ uerbi
animꝰ ipsius adhuc inunctꝰ similis erat. ñ dũ uidem,
Sic ponam⁹ fr̃s. tãquã illi inunctꝰ honẽ in animo habuerit. &
predicat. & nescit quẽ ꝑdicat. Adducunt eũ ad pha
riseos q cæcꝰ fuerat. Erat aũ sabbatũ quando luꝫ
fec̃ ihs & aperuit oculos ei. Iterũ ergo interrogabant eũ pha
risei quomodo uidisset. Ille aũ dix̃ eis. Luꝫ posuit m
sup oculos meos. & laui. & uideo. Dicebant ergo ex pha
riseis qdã. Non om̃s. sed qdã. Iã enĩ inunguebantur
qdã. Quo ergo dicebant. nec uidentes. nec inunctꝰ.
Non ẽ hic homo a dõ. q sabbatũ ñ custodit. Ipse potius
custodiebat. q sine peccato erat. Sabbatũ enĩ spãle.
hoc ẽ ñ habere peccatũ. Denuq fr̃s. hoc ãmonet os.
quando cõmdat sabbatũ. O me op̃s serule ñ facietis
in eo. Hæc uerba dĩ sabbatũ cõmdantis. O mẽ op̃s ser
uile ñ facietis in eo. Iã superiores lectiones interrogate.
quoꝝ sit opus seruile. & dñm audite. Omis q facẽ pecca
tũ. seruus ẽ peccati. Sed isti nec uidentes ut dixi. nec
inuncti. sabbatũ carnaliter obseruabant. spiritaliter u
iolabant. Alii dicebant. Quom potest homo peccator
hec signa facere. Et cæc̃ inunctꝰ. & scisma erat inter
eos. Diuisus erat inter lucẽ & tenebras. Dicunt
ergo cæco iterũ. Tu qd dicis de eo q aperuit oculos tuos.
qd de eo illo sentis. qd existimas. qd iudicas. querebat
quẽ ãmodũ hominũ caliginarent. ut de synagoga pel
lerent. sed a xpo inuenirent. Sed ille constanter qd sen
tiebat. expressit. Ait enĩ. q ꝓpha ẽ. adhuc qdẽ in
unctus in corde. ñ dũ dĩ filiũ confitebat. nec mirum
tam. Ipse enĩ om̃s de se ipso ait. Non ẽ ꝓpha sine ho
nore. nisi in patria sua. Non crediderẽ ergo iudei de il
lo q cæcꝰ fuisset & et audisset. donec uocauerẽ parentes ei⁹
qui erat. Idest qui cæcꝰ fuerat. & uiderat. Et interro
gauerẽ eos dicentes. hic ẽ filius ur̃ quẽ uos dicitis quia
cæcꝰ natꝰ ẽ. Quom aũ nunc uidet. Responderẽ ergo
eis parentes ei⁹ et dixerẽ. Scim⁹ q hic ẽ filius nr̃. &
quia cæcus natus ẽ. quomodo aũ nunc uideat nesci
mus. & dixerẽ. Ipsũ interrogate. ætatẽ habet. ipse de
se loquatur. Scimus aũ q filius nr̃ ẽ. sed iuste coge
rẽm loq ꝓ infante. q ipse loqui ꝓ se ñ posset. Olim
loquitur. modo uidet. Cecũ a natiuitate nouimus.
Loquentẽ olim scim⁹. uidentẽ modo uidem⁹. Ipsũ in
terrogate ut instruamur. Quo nob caligina mun.
Hæc dixerẽ parentes ei⁹. q timebant iudeos. Iam enĩ
conspirauerant iudei. ut siquis eũ confiteret xpm.
extra synagogã fieret. Iã ñ erat malũ fieri extra sy
nagogã. Illi expellebant. sed xpc excipiebat. Propterea
parentes ei⁹ dixer̃. q ætatẽ habet ipsũ interrogate. Voca
uer̃ ergo rursũ hominẽ q fuerat cæcus. & dixer̃ ei. Da
gl̃am dõ. Quo ẽ. da gl̃am dõ. nega qd accepisti.
Hoc plane ñ ẽ gl̃am dõ dare. sed dñm potius blasphe
mare. Da inquit gl̃am dõ. Hos sam⁹ quia hic ho
mo peccator ẽ. Dixit ergo illi. Quo fec̃ tibi. quom⁹
aperuit tibi oculos. Et ille iã stomachans aduersus
duritiã iudeoꝝ. & exceco uidens. ñ ferens cæcos. res
pondit eis. Dixi uob iã & audistis. quo iterũ uult
is audire. Numqo & uos uultis discipli ei⁹ fieri. Quo
est numqo & uos. nisi qa iã ego sũ. Numqo & uos uultis.
Iam uideo. sed ñ in uideo. Maledixer̃ ei & dixerunt.
tu discipulus ei⁹ sis. Tale maledictũ. sup nos & sup
filios nros. Maledictũ ẽ enĩ. si cor discutias. ñ
si uerbo ꝓpendas. Nos aũ moysi discipuli sum⁹. nos
sam⁹ q moysi loquit⁹ ẽ os. istũ aũ nescim⁹ unde sit.
Vtinã scirem⁹. Si scirem⁹ q moysi loquit⁹ ẽ os. Si
scirem⁹ quia ꝓ moysen predicat⁹ ẽ os. Habem⁹ enim
dñm dicentẽ. Si crederem⁹ moysi. crederem⁹ & mihi.
Deme enĩ ille sempsit. Iã ne seqmini seruũ. & cor
sũ ponitis contra dñm. Sed nec seruũ seqmini.
Nã pullũ ad dñm duceremini. Respondit ille homo
& dixẽ eis. In hoc mirabile ẽ. q uos nescitis unde sit.
& aperuit oculos meos. Scim⁹ aũ. q peccatores os
non audit. sed siqs dĩ cultor ẽ. & uoluntatẽ ei⁹ facit.
hunc exaudit. Ab huc inuncti⁹ loqr̃. Hã & pec
catores exaudit os. Si enĩ peccatores os ñ exaudiret.
frustra ille publican⁹ oculos uultũ suum tetig⁹. & pec
tus suũ percuss dicerẽ. Dñe ꝓpitius esto mihi
peccatori. Et ex ista confessione meruit iustificatio
nẽ. quom⁹ iste cæc⁹ illuminationẽ. Ascẽdo nẽ
audituũ quoniã aperuit qs oculos cæci nati. Nisi
esset hic a dõ. ñ poterat facere quicquã. Libere.
Constanter. Veracit̃. Hæc enĩ quę facta sunt a dño.
a quo fierent nisi a dño. Aut quando a discipulis
talia fierent. nisi ineis dñs habitaret. Respon de
runt & dixer̃ ei. In peccatis nat⁹ es tot. Quid ẽ tot.
cũ oculis clausis. Sed qa aperuit oculos. saluat &
totũ. Ipse dabit ad exteriã resurrectionẽ. qui facie
dedit illuminationẽ. In peccatis tot nat⁹ es. & tu
doces nos. Et eiecerẽ eũ foras. Ipsi illũ magistrũ fe
cer̃. Ipsi ut discerent totiens interrogauer̃ & ingan
dentẽ ꝓ iecer̃. Sed qd dixi iã audiũ fit. Illi pellunt
exciput dñs. Magis enĩ qa expulsus est. xpian⁹ fac
tus ẽ. Audiuit dñs ibi qa eiecer̃ eũ foras. & eũ in
uenisset eũ. dixẽ ei. Tu credis in filiũ dĩ. Vbi ola
uat faciẽ cordis. Respondit ille & dixit. quasi
adhuc inunctus. Quis est dñe. ut credã in eũ. &
dixẽ ei ihs. Et uidisti eũ & qloquit̃ tecũ ipse est.
Missus ẽ ille. Iste lauans faciem in siloe q interpr̃at

missus. Deniq; iā facie lota contus. & mundata cē scien
tia. agnoscens illū nō filiū hominis tantū. qđ ante cre
debat. sed iā filiū dī q carnē susceperat. Ait. Credo
dne. parūē credo. Vis uidere qualē credat. & pcidens
adorauit eū. Et ait ei ihs. Modo dies ille ē. in q lucē
& tenebras discernens. In iudiciū ego in hunc mun
dū uenī. ut qui non uident. uideant. & qui uident. cæci fiant.
Quid ē hoc dne. Magnā questionē fecisti intulisti.
sed erige unde mās. ut possim intellegere qđ dixisti.
Venisti ut qui non uident. uideant. recte qa lumen es. rec
te qa dies es. recte qa de tenebris liberas. Hoc omnis
anima accipit. omnis intelligit. Quid ē. qđ sequitur.
& qui uident cæci fiant. Et nūquid qa uenisti cæci fiunt
qui uidebant. Audi qđ seqr. & fortassis intelleges.
Cōmotus ergo uerbis istis qdā expharisæis. & dixer ei.
Nūquid & nos cæci sumus. Audi iā qđ ē. qđ mouebat.
& qui uident cæci fiant. Dixe ei ihs. Si cæci essetis. nō ha
beretis peccatū. Cū sit cæcitas ipsa peccatū. Si cæci es
tis. dixisset. si uos cæcos accusaretis. si uos cæcos dicere
tis. & ad medicū curreretis. Si ergo ita cæci essetis. nō ha
beretis peccatū. qa ego uenio auferre peccatū. Nunc
uero dicitis qa uidemus. peccatū uestrum manet. Quā
re. qa dicendo uidem. medicū requiritis. in cæcitate
uestra remanebitis. Hoc ē ergo qđ paulo ante nō intelle
xeram. qđ ait. Ego uenio ut qui non uident uideant. Qđ ē.
ut qui non uident uideant. qsi confitentur. & medicū
quer ut uideant. & qui uident cæci fiant. Quid ē qui
dem cæci fiant. qui se putant uidere. & medicū nō
quer. in sua cæcitate pmaneant. Ergo ista discretio
nē uocauit iudiciū. cū ait. In iudiciū uenio in hunc
mundū. qđ discernit causa credentiū. & cōfitentiū
ac superbisse uidere putantiū. Et idē grauius excita
tus. tāquā dixerit ei peccator confitens & medicū quæ
rens. Inuocame dī & discerne causā meā de genere humā
no. Illos scilicet qđ cum uident. & eos peccatū manet.
Non aū illud iudiciū tā intulit mundo. quo deus uisus
& mortuus in fine sēli iudicabit. Sēcm hoc enī dixe
rat. ego non iudico quēquā. qm prius uenit. nō ut
iudicet mundū. sed ut saluet mundus per ipsū. Am.

Explic omt xla. ms.

Habeo qđ scripsi. ē. Am am dico uob qui nō intrat per hostiū in oule
ouiū sed ascendit aliunde ille fur ē & latro. Vsq; ad id qđ scripsi ē.
go uenio ut uitā habeant & abundantius habeant. Incip omt
xlu.

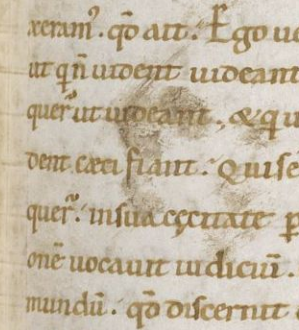

Legenda fr iu inpense costen.

ILLUMINATIO ILLO
lo q natus est cæcus. sermo
ad iudeos oīu exorsus est.
hunc taq; lectionu hodier
nā ē contexēdā. sicut debu
it & cōmoneri caritas tua.
Cū enī oīs diuisset

iniquitatē enī ego in hunc mundū uenio ut qui non uident u
deant. & qui uident cæci fiant. qđ eo tempore quando lec
tū ē ut possum exposui. quidā expharisæi audierunt. Hū
quid et nos cæci sumus. qb respondit. Si cæci essetis. nō haberet
tis peccatū. Nunc autem dicitis qa uidem. peccatū uestrum ma
net. His uerbis subuenit ea quæ hodie cū recitarent audi
um. Amen amen dico uob. qui nō intrat per hostiū in oule ouiū
sed ascendit aliunde. ille fur ē & latro. Dixer enī se cæ
cos non ee. Videre aū tunc possent. si oues xpi essent.
Vnde sibi usurpabant lumen qd furebant contra diem. Sp̄e
illoꝝ ergo tumida & superba & insanabilē arrogantiā. dns
ibe ista contexuit. inqb nos salubrē si adhuc tam ammo
nuit. Multi enī sunt qui secdm quandā uitæ huius consu
etudinē dicunt boni homines. bonum uirum. bonæ feminæ.
innocentes. & quasi obseruantes ea quæ in lege pcepta sunt.
deferentes honorē parentib suis. nō mechantes. nō homici
dia perpetrantes. nō furtū facientes. nō falsū adhuc testimo
nium phibentes. & cætera quæ lege mandata suelut ob
seruantes xpiani non sunt. Et tplerūq; se iactant. quom
isti. Nūquid & nos cæci sumus. Quia uō ista oīa qfaciunt
& nesciunt adquē finē referant inanit faciunt. dns degre
gē suo & dehostho qua intrauit adoule. simul inuidiē ppo
suit in hodierna lectione. Dicant ergo pagani. bene ui
dem. Si phostiū nō intrant. quō eis poest. Vnde gl̄iantur.
Adhoc enī debet cuiq; prodesse bene uiuere. ut detur illi
sēp uiuere. Nā cui non datur sēp uiuere. qđ prodest bene
uiuere. Quia nec bene uiuere dicendi sunt. qfinē bene
uiuendi uel cæcitate nesciunt. ut inflatione crepuerunt.
Non ē aū cuiquā spes uera & certa sēp uiuendi. nisi agnos
cat uitā qđ ē xpc. & pianuā intret inoule. Quer ergo
plerūq; tales homines & iā pluadere hominib ut bene
uiuant. & xpiani nō sint. pāliā partē uolunt ascendere.
rapere & occidere. nō ut pastor conseruare atq; saluare.
Fuer ergo qdā philosophi deorum uitā. & utilis. subtilia
multa tractantes. diuidentes. definientes. ratiocinatio
nes acutissimas concludentes. libros implentes. suā sapien
tiā buccis crepantib uentilantes. qd iā dicere auderemt
hominib. nos sequimini. sectā mām tenete. si uultis bea
te uiuere. sed nō intrauerunt phostiū. pdere uolebant. mac
tare & occidere. Quid deistis dicā. Et ecce ipsi phariſei le
gebant. & ineo qđ legebant. xpm sonabant. uenturū
sperabant. & psentē nō agnoscebant. lactabant se
& iā ipsi int uidentes. hoc ē int sapientes. & negabant
xpm. et nō intrabant phostiū. Ergo & ipsi si quos for
te seducerent mactandos & occidendos. nō liberandos se du
cerent. & hos dimittam. Videam illos si forte ipsi in
trant postiū. qipsius xpi nomine gloriant. Innu
merabiles enī sunt. qse uidentes nō solū iactant.
sed a xpo inluminatos uideri uolunt. Sunt aū here
tici. forte ipsi pianuā intrauer. Absit. Sabellius
dicē. qfilius ē. ipse ē. & pat. Sed filius non ē pater.

Qđ plij sei sacē rel legē
sciabat. q̄ dñs ihs nec o
bāt eū p̄ se. sī nō ē bat
phostiū

Qđ sabellius. dicit. q̄ photi
nus. dñs ihs. nō ē filius

non ut̄rat ꝑ hostiū q filiū dic̄ patrē. Nr̄us dicat. aliud ē pat̄. aliud est filius. Recte diceret. si dice ret aliuſ. nō aliud. Quando enī dic̄ aliud ei contra dicit a quo audit. ego & pat̄ unū sum⁹. Nec ipse ergo ut̄rat ꝑ ostiū. ſ reducat enī xp̄m qualē sibi fingut. nō qualē uer̄ut̄ dic̄. Nom̄ habes. rē nō habes. Alicui uſ rei nom̄ ē xp̄s. Tene ipsā rem. si uis, poēs tibi nom̄. Aliuſ nescio unde sit. sicut phoīn⁹. Xp̄s homo ē. inquit. os nō ē. Nec ipse ut̄rat postiū. qa xp̄s & homo & os ē. Et q̄o ē. multa ꝑcurrere. & multa una heresim enumerare. hoc tenere. o uule xp̄i esse ecc̄lā catholicā. Quicūq; uult ut̄rare ad oule. ꝑ hostiū ut̄ret. xp̄m uerū ꝑdicet. Non solū xp̄m uerū prędicet. Sed xp̄i gl̄ā quęrat. non suā. Nā multi que rendo gl̄am suā. oues xp̄i sparser̄. ꝑtuſ quāc̄ gregar̄. Humiliſ ē. enī ianua xp̄s onis. Qui ut̄rat ꝑhanc ianuā. oportet humili & sē ut sano capite possit ut̄ra re. Qui aūt se nō humiliat sed ex̄tollit. ꝑmacerā uult ascendere. Qui aūt ꝑmacerā ascendit. ideo ex altat̄ ut̄cadat. Recte tam̄ adhuc loquit̄ dns iſt̄. nō dū intellegit̄. Nominat ostiū. nominat oule. nominat oues. Cōmdat hęc oīa. sed nō dū exponit. Legam⁹ ergo. qa uentur̄uſ ē. ad ea uerba unqb; nob aliq̄ quę dixit dignet̄ exponere. Exquoq; expositione. dabit nob fortasse & ea illa quę nō exposuit intellegere. Pascit enī manifestiſ. exercet obscuriſ. Qui nō intrat postiū in oule ouiū. sed ascendit aliunde. Vę misero qa casur̄uſ ē. Sit ergo humiliſ. postiū ut̄ret. plano pede ueniat. & nō offendet. Ille fur ē unquid & latro. o ues suas uult ducere oues alienas. ad hoc suas id est furto ablatas. non ut saluet. sed ut occidat. Ergo fur ē. quia qđ alienū ē. suū dic̄. Latro. qa & qđ est furatuſ occidit. Qui aūt ut̄rat postiū. pastor ē ouiū. huic ostiarius aperit. De ostiario isto tunc queram⁹. quando ab ipso dn̄o audierim⁹. quod sit ostiū. & qui sit pastor. Et tibi oues uocē ei⁹ audiunt. & ꝓpias oues uocat nominatim. habe enī nomina earū scripta in libro ut̄e. Propias oues uocat nominatim. Hinc dic̄ apls. Novit dns qui sunt ei⁹. Et educit eas. & cū ꝓpias oues emiserit. ante eas uadit. & oues illū sequunt̄. qa sciunt uocē ei⁹. Alienū aūt nō sequunt̄. sed fugient abeo. qa nō nouer̄ uocē alienoꝝ. Tecta suſ hęc. plena questionib; & grauida sacramēt̄. Sequamur ergo & audiam⁹ magistrū. q̄ obscurē aliqđ aperientē. Et q̄o qđ aperit. nos forte ut̄rare faciente. hoc puerbiū dixit illis iſt̄. Illi aūt nō cognouer̄ qđ loqueret̄ eis. Forte nec nos. Quid ergo ut̄ rent illos & nos. Antequā ista uerba cognoscamus & nos. qa nos pulsam⁹ ut aperiat̄ nob. Illi aūt xp̄m negando. nolebant intrare seruandi. sed foris remanere ꝑpendi. Quod ergo nos audim⁹ hęc prę. qđ antequā illa intellegam⁹. credim⁹ uera ee & quia. magna abiſtis diuersitate distam⁹. Cū enī duo audiunt uerba euangelii. un⁹ impius. alter pius. & talia sunt ut forte ambo nō intellegaſ. un⁹ dicit. nihil dixit. aliuſ dic̄. uerū dixit. & bonū ē qđ dixit. sed nos nō intellegim⁹. Iste qa credit pulsat. & dignuſ est cui aperiatur. si pulsare ꝑſistat. Ille uō adhuc audiat. nisi credidertuſ. non intellegitur. Quare ista cōmdo. qa ea cū uerba hęc obscura sicut possū exposuero. aut qa ualde sunt abdita. ut ego eoꝝ non ad prehendero intellegentiā. ut explicandi qđ intellego nō habuero facultatē. ut tam fuerit qſq; tarduſ. ut eā exponentē non sequat̄. nō desē desperet. maneat in fide. ambulet in uia. Audiat aplm dicentē. Et siqđ aliter saptiſ. hoc quoq; dns reuelauit. Verūtam⁹ in quo ꝑuenimuſ. ineo ambulemus. Incipiam⁹ ergo audire exponentē. quē audiuim⁹ ꝓponentem. Dix ergo eis uerū ihs. Amen amen dico uob. qa ego sū hostiū ouiū. Cece & ipse hostiū quod clausum posuerat. aperuit. Ipse ē hostiū. Agnouim⁹. Intremuſ. ut nos intrasse gaudeam⁹. Omnis quotquot uener̄. fures sunt & latrones. Quid ē hoc dic̄. omnis quotquot uener̄. Quid enī. tu nō uenisti. sed intellege. Omnis qđ uenerunt dixit utiq; preter me. Recolamus ergo. ante ad uentū ipsius uener̄ ꝓphę. Humq fures & latrones fuer̄. absit. Non illū ꝓtet uener̄. qa cū illo uener̄. Venturuſ precones mittebat. sed eoꝝ corda quos miserat possidebat. Nullus nosse qa cū illo uenerunt qui est ipse semp. carnē quippe accepit ex tēpore. Quid ē ergo sēp. In principio erat uerbū. Cū illo ergo uenerunt. qcū uerbo dī uener̄. Ego sū unquit uia. & ueritas & uita. Si ipse ē ueritas. cū illo uener̄. qa ueraces fuerunt. Quotquot ergo ꝑtē illū fures. & latrones. loquit ad furandū & occidendū. sed nō audier̄ eos oues. Maior hęc quęstio ē. nō audier̄ eos oues. Ante ad uentū dn̄i nr̄i ihu xp̄i quo humiliſ uenit incarne. ꝑcesser̄ uſti. sic ineū credentes uenturū quomodo nos credim⁹ ineū qui uenit. Tempora uariata sunt nō fides. qa ex ipsa uerba ꝑtē uariant̄. Cū uarię declinantur. aliū sonū habet uenturuſ ē. aliū sonū habet. uenit. Quid est son⁹. uenturuſ ē. & uenit. Et ad ē tamen fides utrosq; credidert. Diuersis q̄dem ꝑtibus. sed utrosq; pariū fidei ostiū. hoc ē ꝓpm uidem⁹ ingressos. Nos credim⁹ dn̄m ih̄m. natū ex uirgine uenisse incarne. passū ee. resurrexiſ se. Inc̄dū ascendisse. & uenturū

hoc sicut uerba audistis prȝterita tēporis impletū ēe
ūcredūt. Inci sunt fidei societate nobcū. & illi pa
tres qui crediderē ocurgine nascturū. passurū. re
surrec turū. Incelū ascensurū. Illos enī ostendit
apls ubi ait. Habentes aū eundē spīm fidei sicut
scriptū ē. Credidi ppt qđ & locuta sū. & nos credi
mus ppt qđ & loquimur. Ppha dixit credidi ppt
& loquuta sū. apls die. & nos credimus ppt qđ et loq
mur. Ut sciaš aū qđ una sit fides. audi ōnm dicen
tem. habentes eundē spīm fidei. & nos credimus. Sic
& alio loco. Nolo enī uos ingt ignorare frēs. qa pa
tres nri oēs sub nube fuerē. & oēs p mare transierē.
& oēs in moysi baptizati sunt in nube et in mari.
& oēs eandē escam spiritalē manducauerē. & oēs
eundē spālē potū biberē. Mare rubrū. significa
bat baptis mū. Moyses auctor p mare rubrū.
significat xpm. Populus transiens. significat fi
deles. Mors ægyptiorū. significat abolitionem
peccatorū. Insignis diuersis. eadē fides. Sic insi
gnis diuersis. quoīm uerbū diuersis. Quia uerba
sonos mutant pteῖpora. & utiq; nihil sunt aliud
uerba quā signa. Significando enī uerba sunt.
Tolle significationē. uerbo strepitus inanis ē. Sig
nificata sunt ergo oīa. Nūnqo ñ eadē credebant
p quos hēc signa ministrabant. p quos eadem quę
credimus p phetata. p nuntiabantur. utiq; crede
bant. sed illi uentura ēē. nos aū uenisse. Ideo &
sic ait. Et undē potū spālē biberē. Si spīalē eun
dē. nā corporalē ñ eundem. Quo enī illi biberē.
bibebant enī de spīritali sequenti petra. petra aū
erat xpc. Videte ergo fidē manentē signa uari
ata. Ibi petra xpc. nob xpc qđ in altare dī ponit.
Et illi p magno sacramēto eīdem xpi biberunt aquā
p fluentē de petra. Nos qđ bibimus. nos fideles. si
speciē uisibilē intendas. aliud ē. Si intelligibilem
significationē. eundē potū spālem biberē. Quoniam
ergo illo tēpore crediderunt ut abraha. ut ysaac.
ut iacob. ut moysi. ut alii patriarchi. alii q; p
phē. xpm p nuntiantib; oues erant. & xpm audi
erant. ñ aliena uocē. sed ipsius audiēs. Ideo fue
rat in precone. quia et quando iudex loquit p̄ po
nē exceptos non facit. Et reos dixit. sed iudex dixit.
Alii sunt ergo quos ñ audiēs oues. unqb; ñ erat uox
xpi errantes. falsa dicentes. In ānua garrientes.
uana fingentes. miseros seducentes. Quō ē ergo
qđ dixi. maior hæc quæstio ē. quō habet obscurū
& ad intellegendū difficile. audite obsecro. Et cū
uenis ipse ihs xpc uenit. p ducauit. unq; multoma
gis uox pastoris erat. ex ipsa ipso ore pastoris.
Si enī p ppha uox pastoris erat. quanto magis
uocē pastoris exferebat. lingua ipsa pastoris ñ
oēs audierē. Sed qđ putam qa audierē oues erant.
Et cū audiunt iudas. & lupus erat. Sequebat. sed pel
le ouina tectus. pastori insidiebatur. Aliquō conq
xpm crucifixerunt. ñ audiebant. & oues erant.
Ipse enī uidebat interiora quando dicebat. Cū exal
tauerit filiū hominis. tunc agnoscent qa ego sum.
Quōmodo enī ista soluet quæstio. Audiunt ñ oues.
& ñ audiunt oues. Secernit uocē pastoris qđ lupi.
& ei quędā contradicunt oues. postremo pastorē
occidunt oues. soluit quæstio. Respondit enī
aliqs & dic. sed quando ñ audiebant. oues ñ dū e
rant. tunc lupi erant. Vox audita eos mutauit.
& ex lupis oues fec. Quando ergo facte sunt oues.
audierunt & pastorem inuenerunt pastorē que se
cute sunt. pastoris ppmissa speraueri. qa iussa fecerī.
Solutaē ut cūq; ista quæstio. & cuiquā forte sufficiat.
Me aū adhuc mouet. & qđ me moueat cōmunico uo
biscū. Ut qđ ammodo quærens uobcū merear inue
nire. Quid ergo me moueat. accipite. Phe Lechne
lē. p pham dns obiurgat pastores. et dic ait cętera
de ouib;. Errantē ñ reuocastis. Et errantē dic. & ouē
appellat. Si quando errabat ouis erat cui uocē ut
erraret audiebat. Procul dubio enī ñ erraret. si uo
cē pastoris audiret. Sed ideo errauit. qa uocē audi
uit alienā. Uocē furis & latronis audiuit. Certe
latronū uocē ñ audiunt oues. Qui uenerunt inqt.
& intellegim p̄ me. Id est quenerī p̄ter me. fures
sunt & latrones. & ñ audierunt eos oues. Dnē si
ñ audierī eos oues. quōm errant oues. si oues ñ au
diunt nisi tē. tu aū uerax es. quisqs uerā uocē
audit. ñ utiq; errat. Illi aū errant. & oues ap
pellant. Nā si in errore ipso oues ñ appellarent.
ñ diceret phe Lechnelē. Errantē ouē ñ reuocastis.
Quōm & errat & ouis ē. Uocē alienā audiunt. Cer
te ñ audierī eos ouis. Deinde modo multi colligunt
ad ouile xpi. & ex hereticis fiunt catholici. A furi
b; uolumtur. pastori reddunt. & aliquando mur
murant. Tediū patiunt ad reuocantē. & ñ intelle
gunt iugulantē. Veritatē & iā cū renitentes ue
nerunt. que oues sunt agnoscunt uocē pastoris.
& se uenisse lętantur. & errasse erubescant. Quan
do ergo nullo errore tā quā inuerecunde gloriabant.
& utiq; ñ audiebant uocē pastoris. & alienū ido
sequebantur. ōues erant. an non erant. Si oues
erant. quōmodo alienos oues ñ audiunt. Si oues
non erant. quare obiurgantē illi qb; dicit. Erran
tē ouē non reuocastis. Inpsis enī iā factis catho
licis xpianis. bonę spei fidelib;. aliquando mala
contangunt. seducuntur in errorē. et post erro
rē reuocantur. Quando seducti sunt in errorē
& rebaptizati sunt. aut post oculis dominici

Ciuo oues nō audiūt
cuō oues audiūt

societatē rursus inerrorē pristinū reuolutus. oues erant.
an nō erant: utrq; catholici erant. Si catholica fidelis erat.
oues erant. Si oues erant: quom uocē alieni audirepo
tuer. Cū oīs dicē: nō audierunt eos oues. Mouetis frēs
alterutroi nē questionis. Dico ergo: Nouit oīs qs eius.
Nouit pscitos. Nouit pdestinatos. De illo quippe dicitū
ē. quos aū pscouit. & pdestinauit conformes imaginis
filii sui. ut sit ipse primogenit' in multis frib. Quos
aū pdestinauit: ipsos et uocauit. & quos uocauit ip
sos & iustificauit. Quos aū iustificauit: ipsos & glo
rificauit. Si oīs pnob. quis contra nos: qui adhuc adhuc
qui filio suo ppio nō pepercit: sed pnob omib tradidit
illū. Quōmodo nō et cū illo oīa nob donauit. Sed qb.
nob pscitis. pdestinatis. iustificatis. glorificatis. De qb
sequit. Quis accusabit aduersus electos dī. Nouit
ergo oīs qsunt ei. ipsi sunt oues. Aliquando se ipse
nesciunt: sed pastor nouit eas. Secm ista pdestinati
onē. secm ista dī pscientiā. secm electionē ouiū an
te cōstitutionē mundi. Nā & hoc dicit apls. Sic
elegit nos in ipso ante cōstitutionē mundi. Secm
ista ergo pscientiā dī. & predestinationē: quā mul
te oues foris. quā multi lupi intus. Et quā multe o
ues intus. & quā multi lupi foris. Quidē hoc qd di
xi. quā multe oues foris. Quā multi modo luxuriantur. castu futuri. quā multi blasphemant xpm. cre
dituri in xpm. quā multi se uindicant. futuri sobrii.
Quā multi rapiunt res alienas. donaturi suas. Uerū
tamen modo alienā uocē audiunt. alienos sequunt.
Item. quā multi intus laudant: blasphematuri. Ca
stus. fornicatum. Sobrius. se uino postea sepulturi.
stant. casuri. nos oues. De predestinatis eū loquimur.
Debis loqm. quos nouit oīs qsunt ei. Et tamen ipsi quā
diu recte sapiunt: xpi uocē audiunt. Et cce audiunt
ipsi. nō audiunt illi. Et tamen secm predestinationē nō
oues isti. oues illi. Ad hoc manet quēstio quare nubi
interim nunc uocetur ita posse dissolui. Et aliqua
uox. est inquā uox aliqua pastoris. Inquā oues non
audiunt alienos. Inquā et non oues nō audiunt xpm.
Quę ē ista uox. q pseuerauerit usq; in finē hic saluus
erit. Hanc uocē nō neglexit pprius. nō audit alienus.
Nā et ille hoc ei predicat. ut pseueret apud ipsū usq; in
finē. Sed non apud eū pseuerando. nō audit hanc uo
cē. Uenit ad xpm. Audiuit alia & alia uerba. illa
& illa. Omia uera: sana omia. Int quę omia. ē.
& illa uox. q perseuerauerit usq; in finē hic saluus
erit. Ista qaudierit ouis erit. Sed audiebat illā ne
scio quis. & desipuit. & refriguit. Audiuit alienā.
si pdestinatus ē. ad tēp errauit. In ętnū nō periit.
Redit ut audiat qd neglexit: faciat qd audiuit.
Sicut oēs isti qui predestinati sunt. & errorē ipsius os
pscuit & conuersionē futurā. Si aberrauit: redit
ut audiat illā uocē pastoris. & sequatur dicentē. Qui
seuerauerit usq; in finē hic saluus erit. Bona uox frēs.
uera pastoralis. Ipsa ē uox saluatis in tabernaculis ipsius.
Nā facile ē audire xpm. facile ē. laudare euanglm.
facile ē aclamari disputatori pseuerare usq; in finē.
Hoc ē. ouiū uocē pastoris audientiū. Tēptatio accedit.
pseuera usq; in finē. qa tēptatio nō pseuerat usq; in fi
nē. Usq; quę in finē pseuerabis: quousq; finias uia. Quā
diu enī nō audis xpm: aduersarius tuus ē in ista uita.
hoc ē. in ista mortali uita. Sed qdiu dicē: concorda cū
aduersario tuo cito dū es cū illo in uia. Audisti. cito
didisti. cōcordasti. Si aduersaueris: cōcorda. Si tibi
prestitū ē cōcordare: noli ulterius litigare. Quandoeni
finiat uia nescis. Set tamen scit ille si ouis es. & si pse
ueraueris usq; in finē saluus eris. De pbos istā uocē nō
contēpnunt sui: nō audiunt alieni. Ut potui ut ipse
donauit: pfundā multū questionē aut exposui uob.
aut tractaui uobcū. Si qui minus intellexerunt: ma
neat pietas: & reuelabitur ueritas. Qui aū intelle
xer: nō se extollant quasi celenores sup tardiores. ne
extollendo se ecorbitent. & facilius pueniant tardio
res. Oīs aū pocat cui dicum. Deduc me onē in uia
tua & ambulabo in ueritate tua. Pbo ergo qd exp
sui. oīs qa ipse ē hostia. Interim adhuc quę exposui.
nec exposui. Et pastor quidē quis nā sit. quā
uis non dixerit in ista lectione quę hodie recitata ē.
Tamen inca quę sequit apertissime dicit. Ego sū pastor
bonus. Quod si nō diceret: quē aliū pt ipsū intellegere
deberemus. meis uerb ubi ait. Qui intrat postia pa
stor ē ouiū: huic hostiarius aperit. & uocē ei oues
audiunt. & pprias oues uocat nominatim. & edu
cit eas. Et cū pprias oues emiserit: ante eas ua
dit. & oues illū sequunt. qa sciunt uocē ei. Quis
enī alius oues pprias uocat nominatim. & educit
eas hinc ad uitā ętnā. nisi qui nouit nomina pdesti
natorum. Unde ait discipulis suis. Gaudete qm
nomina ura scripta sunt in cęlo. Hinc enī eas uocat
nominatim. Et qs alius eas emittit. nisi qui eaī
peccata dimittit. ut cū seq ouis liberatę uinculis
possint. Et quis eas pcessit quo cū sequant. nisi
qui surgens a mortuis iā nō morit. & mors illi ultra
nabit. Et cū cēt hic in carne ē spiritus ait. Pa quo
dedisti mihi. uolo ut ubi ego sū & ipsi sint mecū.
Unde illuc qdam ait. Et go sū hostia pme si quis intro
ierit. saluabit. & ingrediet & egredietur. & pas
cua inueniet. Et tm hoc euidenter ostendit non
solū pastorē. sed etiā oues intrare phostiā. Sed
qdē ē & ingredietur & egredietur & pascua inuenie
Ingredi quippe in ęcclā phostiā xpm. ualde bonū
est aīe de ęcclā. sicut aut iste ipse iohēs euanglista
ineplā sua. ex nob exierūt sed nō erant ex nob. nē unq

bonū. Talis ergo egressus. ñ possit a bono pastore lau
dari ut diceret. & ingredietē et egredietē & pascua in
ueniet. Est ergo aliqs ñ solū ingressus. uerū & iā egres
sus boni. postū bonū qđ ē xp̄c. Sed qs ē iste laudabi
lis & beat egressus. Possem qđē dicere ingredi nos.
quando interius aliqo cogitam. Egredi aūt. quando
exterius aliqo operamur. Et qm sic dic apls. ꝓfđē
habitat xp̄s in cordib. nr̄is. Ingredi ꝑ xp̄m esse. sedm
ipsā fidem cogitare. Egredi aūt ꝑ xp̄m. sedm ipsam
fidē & iam foris. id est corā hominib. operari. Unde
& in psalmo legit. Exiet homo ad op suū. Et ipse
dns dic. Luceant opa ura corā hominib. Sed plus
me delectat qđ ipsa ueritas ait. aquā quā pastor boni. &
nō doctor boni. qđ amodo nos admonuit. quē am
modū intellegere debem qđ ait. Ingredietē & egredi
etur & pascuā inueniet. Cū secutū ad uitā. Fur ñ
uenit. nisi ut furetē & macter & poat. Ego ueni
ut uitā habeant. & habundantius habeant. Utdicēt
eis mihi dixisse. ut uitā habeant ingredientes. & ha
bundantius habeant egredientes. Non aūt potest
quisq; postū id est ꝑ xp̄m egredi ad fidē uitā quae
rit inspiciē. nisi ꝑ ipsū hostū. hoc ē peundē xp̄m
ingectam eis qđ ē ouile eis intrauerit ad uitā tēporalē
quae ē infide. Ideo ait. Ego ueni ut uitā habeant.
hoc ē fidē quę pollectionē operat. Et quā fidem. in
ouile ingredium ut uiuant. qa iustus ex fide uiuit.
& habundantius habeant. qui ꝑseuerando usq; in finē.
pfluo hostū. id est ꝑ fidem xp̄i egredium. Qm ueri
fideles morium. & habundantius habebunt uitā.
ueniendo quo pastor ille ꝑcessit. Ubi nūquā dein
de moriant. Quāuis ergo & hic in ipso ouili ñ desit
pascua. qm ad utrūq; possim intellegere qđ dictū ē.
Pascuā inuenient. id est & ad ingressū & egressū. Iam
tunc uere pascuā inuenient. ubi saturabūt qesierint
& stabunt in ipsā. qualia pascua inuenit cui dic tū ē.
hodie mecū eris in paradyso. Quomodo aūt ip
se sit hostū ipse pastor. ut ꝑ se ipsū quodam
modo & iam ipse ingredi et egredi intellegat.
& quis nā sit hostiarius. longū ē hodie quae
rere. & disserendo sicut ipse donauerit ex
plicare. DOM II POST PASCHA

Explic omelia xl u.

Abeo qđ scriptū ē. Ego sū pastor boni. bonus pa
stor animā suā dat pro ouib. suis. Usq; ad id qđ
ait. mercennarius aūt fugit. qa mercennarius ē. &
non pinet ad eū de ouib.

Incip omelia xl uj.

QUENS DNS IHS
OUIB; SUIS ET PRESENTIB;
& futuris quae tunc ad erant qa
erant ibi iā oues ei. Et rant.

quae futurę erant oues ei.
futuris. & illis & nob.
post nos fuerint oues ei.
cet ostendit. Omis ergo
pastoris sui dicentis. Ego sum pastor bonus. Non
ad doceret boni. nisi ent pastores mali. Sed pastores
mali. ipsi sunt fures & latrones. Aut certe ut multū
mercennarii. Omis enū psonas quas hic posuit. req
rere. distinguere. nosse debem. Ne peruit enū iā du
as res omis. quas quod āmodo clausas ꝓposuerat. Jam
scim qa hostiū ipse ē. Scim qa pastor ipse ē. Fures
& latrones qui sunt. Inhesterna lectione pate fac
tū ē. Hodie aūt audituim mercennariū. audituim
& lupū. Haeri nominatus ē & hostiarius. Inbonis
ergo. hostiū ē ostiarius. pastor & ouis. Inmalis fu
res & latrones. mercennarii. lupus. Ostiū. omin xp̄m
accipim. pastorē. ipsū ostiariū. Qua hęc enū duo
ipse exposuit. ostiariū nob querendū reliqo. Et qđ
ait de hostiario. huic inqt ostiarius aperit. Cui ape
rit. pastori. Cui aperit pastori. hostium. Et qs
est ipsū hostiū. ipse pastor. Numqo si omis xp̄c nec
posuisset. non ipse dixisset ego sū hostiū & ego sū pastor.
Audiret quisquā nrm dicere qđ ipse xp̄c sit pastor &
ostiū. Si enū diceret ego sū pastor. & n diceret ego
sū ostiū. quaerituri eramus qđ esset hostiū. Et forte
aliquo putaret ante ostiū remansuri. Gra illius
& mia hoc exposuit pastorē. se ipsū dixit. Exposuit
hostiū. se ipsū dixit. Ostiariū querendū reliqo.
quem nos doctori sim ostiariū. quemlibet inueneri
mus. Cauendū ne maior exisdi meā quā ipsum
ostiū. qa ostiarius in omnib. hominū maior ē.
ostio. Ostiarius enū ostio. n ostiū ꝓponit ostiario.
Qua ostiarius ostiū. n ostiū custodit ostiariū. Non
audeo dicere aliquē ostio maiorē. Dubium enū
qo sit ostiū. n me latet. n sū dimissus coniecturę
meę. n mihi humana ē relaxata suspicio. Dns dixe
uerius dixit. mutari n potest qđ incōmutabilis dixē.
Dicā ergo in huius ꝓfunditate quęstionis qo mihi inde
atur. Et legat uniqsq; qđ placet. Pie tam sentiat
qđ scriptū ē. Sentire de dno in bonitate. & in simpli
citate cordis quaerite illū. Ostiariū forte ipsū omin
debem accipere. Multo sunt enū int se diuersę in
reb. humanis pastor & ostiū. qua ostiarius & ostiū.
Et tam dns & pastorē se dixe. & ostiū. Quur n ergo
intellegam ipsū & ostiariū. Si enū essem ypre
tes. dns xp̄c nec pastor ē. sicut ē sueum noisse &
uidere pastores. nec ostiū ē. Non enū eū faber fecē.
Si aūt secdm aliqua similitudinē. & ostiū & pastor ē.
Audeo dicere. & ouis ē. Omis nēpe. sub pastore est.
Tam ille & pastor. & ouis ē. Ubi est pastor. ecce
hic habes. lege euangliū. Ego sū pastor bonus.

Lx

Q pastores mali dicūt fures
latrones & mercenarios.

Q ostiū dicit ipsum ostiarii pastor.

Q dicit ipsum ostiarii quaerere
reliqo humane.

Vbi ē ouis. Inter ro
ga ꝓpham. Sicut ouis
ad immolandū
ductus ē. Inuroga a
micū sponsi.
Ecce agn⁹ dī. ecce qui tollit
peccata mundi.
Nobuc aliqo sedm ista
similitudines murabilius sū dic turus. & agn⁹ enū.
& ouis. & pastor. utr se amica ſ. Contra leones aū
a pastorib⁹ oues custodire solent. Et tam dicendo cū
sit ouis & pastor. Legim⁹ dic tū. Nucat leo de tribu
iuda. Hec oīa frēs sedm similitudines accipite
non sedm ꝓprietatē. Solem⁹ uidere pastores sede
re sup petrā. Et unde cōmissa sibi pecora custodire.
Vtiq; melior pastor quā petra sup quā sedit pastor.
Et tam xp̄s. & pastor & petra. Totū hoc sedm simili
tudinē. Proprietatē si queras ame. In principio
erat uerbū. & uerbū erat apud dm. & dē erat ver
bū. Si queras ame ꝓprietatē. Filius unicus de
patre unigenū. Ab æterno genitus. æqualis gig
nenti. p quē facta sunt oīa. cū patre incōmu
tabilis. & accepta forma hominis non mutat⁹ ex
incarnatione homo filius hominis. & filius dei.
Hoc totū qō dixi. n similitudo. sed res ē. Non ergo
pigeat nos frēs sedm quasdā similitudines. ipsū
accipere hostiū. ipsū ostiariū. Quō ē accipere os
tiū. Ipsū ostiariū. Quō ē eū ostiū. qua intra
mus. Quis ē ostiarius. qui aperit. Quis ergo se a
perit. nisi quise ipsū exponit. Et cor dns occerat
ostiū n intellexeramus. Quando n intellexim⁹. cla
sū erat. Qui aperit. Ipse ē ostiarius. Nulla ē.
ergo necessitas aliquo aliud querere. nulla neces
sitas. sed forasse ē uoluntas. Si ē uoluntas. noli
exorbitare. noli arrogantare discedere. Si alia pso
nā queris ostiarii. spm sc̄m occurrat. Non eū dedi
gnabit̄ ostiarius ee spm sc̄m. quando ipsū ostiū ee
cognatus ē filius. Nunc hostiariū forte spm sc̄m.
ipse dns discipulis suis despuscō dic. Ipse uos docebit
omem ueritatē. Ostiū qō ē xp̄s. Quō ē xp̄s. Ve
ritas. Quis aperit ostiū. nisi quocer omem ueritā
tē. De mercennario quō dicim⁹. n unbonus hic
cōmemoratus ē. Pastor bon⁹ ait. animā suā dat
ꝓ ouib⁹. Mercennarius & qnē pastor cui⁹ n sunt
oues ꝓpriæ. uider lupū uenientē & dimittit oues
& fugit. & lupus rapit & dispgit oues. Non
hic bonā psonā mercennarius gerit. Et tam ina
liquo utilis est. Nec mercennarius diceret. nisi ac
ciperet a conducente mercedē. Quis ē ergo iste
mercennarius. & culpabilis & necessarius. Huic
uero frēs. luceat nob ipse dns ut ex mercennarius
intellegam⁹. & mercennarii n sim⁹. Quis ē ergo
mercennarius. Sunt ingenia quida prepositi.
Hanc ꝓpter est mercenarius
- phylipp. ycc
O equib⁹ apls paulus dic. sua querentes nonque ihu
xp̄i. Quō ē qō sua querentes. n xp̄m. gratis
diligentes. Non dm ꝓpter dm querentes. Temporalia
cōmoda consectantes. Lucris inhiantes. honores ambo
nimib⁹ appetentes. Hec quando amantur ap̄ppositā
to. & ꝓpter hec seruit dō. Quisquis talis ē. mercenna
rius est. Jn filios se n putet. De talib⁹ eū dns dic.
Mendico uob pcepit̄ mercedē suā. Autoritatem
theo sco quo dicat apls paulus. Spero aut in dnm
ihm. timotheū cito me mittere uob. Ut & ego
bono animo sim cū cognouero que circa uos sunt.
Nemine eū habeo unanimē. q germane de uob
sollicitus sit. Omes eū sua quer. n que ihu xp̄i. Jn
mercennarios. pastor ingemuit. quesiuit aliquē
qui sinceriter diligeret gregē xp̄i. & circa se inue
qū illo to tpore fuerant. n inuenit. Nemine in
ecclam xp̄i tunc ptē paulū apl̄m & timotheū.
nemo erat qui germane de grege sollicitus esset.
Sed contigerat ut illo tpore quo timotheū mitt.
circa se aliū de filiis n haberet. Sed soli mercenna
rii cū illo essent. sua querentes n que ihu xp̄i. Et
tam ipse germane de grege sollicitus. maluit filiū
mittere. et utr mercennarios remanere. Jnuenim⁹
& mercennarios. n eos discutit nisi dns. qui cor
inspicit. Ipse discutit. Tam aliquando intellegun
tur a nob. Non eū frustra dic ipse dns & ia de
pis. Et fructib⁹ eor cognoscent eos. Multos utr
rogant tptationes. & tunc ap parent cogitationes.
Multi aū latent. habet oule oēs prepositos & fi
lios & mercennarios. Prepositi aū q filii ſ. pastores
sunt. Si pastores ſ. quōmodo un⁹ pastor. nisi qa
sunt illi oīs unius membra pastoris. cui⁹ sunt oues
ꝓpriæ. Nā et ipsi membra sunt ipsius unius ouis.
quia sicut ouis ad immolandū ducit⁹ ē. Ita ut de
aū quia & mercennarii. necessarii ſ. Oēs ultra quip
pe in ecclā cōmoda sec tantes terrena. xp̄m tamen
predicant. Et p eos uox xp̄i audit̄. & sequunt̄ oues.
non mercennariū. sed uocē pastoris p mercennarii.
Audire mercennarios ab ipso dño demonstratos.
Scribe inquit & pharisei cathedrā moysi sedent.
Que dicunt facite. que aū faciunt. facere nolite.
Quō aliter dixit. nisi p mercennarios uocē pastoris
audire. Sedendo eū cathedrā moysi. legē dī docet.
Ergo dē pillos docet. Sua uō illi simulant docere. noli
te audire. nolite facere. Certe eū tales. sua quer
n que ihu xp̄i. Nullus tam mercennarius audiat
ē docere pplo xp̄i. tua quere n que ihu xp̄i. Quod
eū fac male. n p̄dicat de cathedra ihu xp̄i. Inde
ledit unde male fac. n unde bona dicit. Botrū
carpe. spinā cave. Bene qa n intellexistis. Sed
ꝓpter tardiores. dicam. hoc idem planius quomodo
dixit botrū carpe. spinā cave. Cū dns dic. Nūqd
colligunt de spinis uuā. aut de tribulis ficū. Ita

est omino. ⁊ tamen & ia ego uerū dixi. botrū carpe
spinā cauē. Qua botrus aliquando deradice uitis
exortus. pendet insepe. C resecat palmes. insertus
insp̄nis. ⁊ portat fructū spina. non suū. Non
enī spinā uitis attulit. sed spinis palmes uncabatur.
Nolu utrogarē. nisi radices. quere radicē spine.
extra uineā. Aute quere originē uuæ. uitis
hanc p̄tulit & radice. C arbedra ergo moysi.
uitis erat. pharisæoꝝ mores. spine erant. Doc
trina uera p̄malos. palmes insepe. botrus uitis
spinas. C aute lege. nedū queris fructū. lacerēs
manū. & cū autos bona dicentē. ne imitaris ma
la facientē. Quę dicunt facite. eligite uitas. Quæ
aū faciunt facere nolite. C auete spinas. C tam
p̄ mercennarios audite uocē pastoris. Sed nolite
esse mercennarii. cū sitis membra pastoris. Ipse
aū paulus sēs aplūs qđ dixit. Nemini habeo qui
germane de uob sollicit̄ sit omīs eīu sua quærunt.
non quæ ihu xp̄i. Alio loco uitimercennarios fili
os q; distinguens. uidete qđ dixerit. qđ ā p̄mu
dia & contentionē. quidā uō & p̄bonā uoluntā
tē xp̄m p̄dicant. qđ ex caritate. scientes quia
in defensione euangelii positus sū. qđ ā uō & p̄
tumacia xp̄m annuntiant. n̄ caste. existiman
tes tribulationē suscitare uinculis meis. Isti mer
cennarii erant. paulo apto inuidebant. Quare
inuidebant. nisi quia t̄poralia requirebant.
Sed qđ moueat audiendum. Quid eīu. dū omni
modo. siue occasione siue ueritate xp̄c annuntia
tur. & in hoc gaudeo. sed & gaudebo. Veritas ē
xp̄c. Veritas a mercennario occasione annuntia
tur. Veritas a filiis. ueritate annuntiet. Filii
æternā hereditatē patris patienter expectant.
Mercennarii. t̄porale mercedē conducentes festi
nanter exoptant. Mihi humana gla cui mercen
narios inuidere uideo minuat. ⁊ tam̄ plin
quas. & mercennarios & filios ouium xp̄i gla
diffametur. Cū siue occasione. siue ueritate xp̄c
annuntiet. Utrum̄ qđ & ia mercennarius.
Quis ē lupus. nisi diabolus. ⁊ qđ dictū ē. de mer
cennario. Cū uiderit lupū uenientē fugit. quia
n̄ sei ouis p̄prie. nec ei curæ ē. de ouib. Nūqđ
talis erat apls paulus. Absit. Numqđ talis petrus.
Absit. Nūqđ talis cæteri apli. excepto uno filio p
ditionis. Absit. Pastores ergo illi. plane pastores.
⁊ inde un̄ pastor. Ia dixi pastores qa membra pa
storis. Illo capite gaudebant. sub illo capite con
cordabant. uno spū unius corporis compage ui
uebant. Nec hoc omīs ad unū pastorē p̄tinebat.
Si ergo pastores n̄ mercennarii. quare fugiebant
quando p̄sequutionē patiebantur. Expone nob.

O dñe. uidi inæpta paulū fugientē p̄ muru insporta
sumissus est. ut man̄ p̄sequentis euaderet. Non
ergo illi fuit cura de ouib. quas lupo ueniente de
serebat. Fugit plane. sed eis pastori inerto sedenti
in orationib. cōmodabat. Se aū utilitati earū fugi
endo seruabat. Sic quodā loco ait. Manere in
carne necessariū p̄pter uos. Ab ipso nāq; pastore
omīs audierant. Suos p̄secuti fuerunt inimica ci
uitate. fugite in aliā. Hanc questionē nob dñs
dignet̄ exponere. Dñe tu dixisti eis quos fideles
pastores ee utiq; uolebas. quos tua membra ee for
mabas. Suos p̄sequentes fuerunt fugite. Inimi
cā ergo illis facis. quando reprehendis mercen
narios. quidem lupū uenientē & fugientē. Ro
gam̄ ut indices nob qđ habeat altitudo questio
nis. Pulsem̄. aderit qui aperiat se. ostiarius
ostii qđ ē ipse. Quis ē mercennarius quidem lu
pū et fugit. qui sua quærit n̄ quæ ihu xp̄i. ⁊ peccan
tē n̄ libere audet arguere. C ece nescio quis peccauit. grauit̄ peccauit.
increpandus ē. excōmunicandus ē. sed excōmuni
cat̄. Inimicus erit. Insidiabit̄. nocebit cū potuerit.
Ā ille qui sua quærit n̄ quæ ihu xp̄i. nequaq; qđ sec tat̄
humanæ amicitiæ cōmodū atē. & inimicitiarū
humanarū incurrat molestiā. Tacet n̄ corripit.
Ecce lupus oui q guttur apprehendit diabolus. fi
deli adulterii p̄suasit. tu tacens n̄ increpas. O mer
cennarie. lupū uenientē uidisti. & fugisti. Res
pondet forte & dicet. ecce hic sū. n̄ fugis. fugisti.
qa tacuisti. tacuisti. qa timuisti. Fuga animi.
timor ē. corpore stetisti. spū fugisti. quod ille
non faciebat, qui dicebat. & si corpore absens
sū. spū uob cū sū. Quom̄ eīu spū fugiebat. qui
etiā corpore absens fornicatores luxuriosos arguebat.
affectiones nostri motus animorū sunt. lætitia
animæ diffusio. tristitia animi. contractio.
Cupiditas animi. p̄gressio. Timor animi fuga ē.
Diffundens eīu animo cū delectatis. Contrahens
animo. cū molestatis. Progrediens animo. cū ap
petis. fugis animo. cū metuis. Ecce unde ille
mercennarius. ut solu po dicat̄ fugere. Quare.
qa n̄ ē ei cura de ouibus. Quare non est illi cura
de ouib. qa mercennarius ē. Quid ē mercenna
rius ē. t̄porale mercedē querens. Inde mo ui
tā n̄ habitabit. Sunt hic ad hæc quærenda &
discutienda nob cū. sed onerare uos n̄ ē consilium.
Communica eīu cibaria conserui tui ministram̄. In pas
cuis communibus oues pascam̄. & simul pascemur.
Sic n̄ ē negandū qđ necessariū ē. sic n̄ ē cor infir
mū paululum multitudine p̄ grauandū. Non sit
ergo molestū carnaliū uitæ. quia omnia quæ hic
discutienda ad hæc arbitror. hodie n̄ discutio.

ō n̄ plat dyalogorum ccc
rue

Sed uterū nob unnomine dñi dieb; reddendi sermo nis eade lectio recitabit. & diligenter uis illo adiu uante tractabitur. qui uit & regnat.

Explicit omt xcl ui

Amen dico qd scriptū ē. ego sū pastor bonus & cognosco meas. & cognoscunt me meę. usq; ad id qd ait. nūqd demonia potest cecoꝝ oculos aperire. Incipit omt xlvii.

Uis ergo neq; dīnonso lū libenter sed etiā diligenter audiuis. ꝓ missionis nrę ꝓcul dubio memi nistis. Ipsa quippe lectio euangelica & hodie lectaē. quæ fuerat lecta primo dominico die. Propterea qm unqbusq; necessitate immorati. nr̄ potuimus omia discutere quæ uris sensib; debebamus. Proinde quę iā dicta atq; tractata sunt. hodie nr̄ querimus. Nec adhuc eade repetendo. ad illa quæ nouū dicta sunt. ꝓuenire minime ꝓmittamur. Nostis iā unnomine dñi qsit pastor bonus. & quē ammodū pastores boni mēbra sunt ei. & uoco sit pastor un. Nostis qsit mercennarius ferenous. quis lupus. & fures & latrones cauendi. quæ sint oues. qd sit ostiū. quo & oues ingrediuntur & pastor. quomodo sit intellegendus ostiarius. Nostis & iā. qm quisq; nr̄ postiū intrauerit. fur ē. & latro. Nec uenit. nisi ut furet. & occidat. & perdat. Hæc omia dicta & sufficienter quantū existimo ꝓtractata sunt. Hodie debem dicere quantū adiuuat dñs. qm ipse ihc xp̄s saluator nr. & pastorē se ee dixit & hostiū. & pastorē bonū dixit intrare postiū. Quom ipse ꝓse ipsū intret. Si enī nemo pastor bon ē nisi qui postiū intrat. & ipse ē. præcipue pastor bon & ipse ē ostiū. Intellegere nr̄ possum nisi & ipsū ꝓse ipsū ad oues suas intrare. & uocē suā illis dare ut sequantur eū. & eas q; utrantes & exeuntes pascua inuenire qō ē uita æterna. Ideo ergo dico. ego quę reni intrare ad uos. Idest ad cor urm xp̄m prædico. Si aliuo prędicē. paliā partē conabor ascendere. Xp̄s itaq; mihi uanua ē. ad uos ꝓxp̄m intro. Non ad parietes uros. sed ad corda ura quo ē ꝓxp̄s intro. xp̄m in me libenter audistis. qa oues xp̄i estis. Sanguine xp̄i cōparati estis. Agnoscunt prętiū urm qō non amittitur. sed ꝓmeditatur. Ille quippe emit. q ꝓuos sanguinē fuum. Prętios sanguis est. illius sine peccato. Fecit tamen ipse & iā suoꝝ sanguinē prętiosū. ꝓquib; dedit sanguinis ꝓtiū. Nā si suoꝝ sanguinē nr̄ faceret ꝓtiosū. nr̄ diceret prętiosa mēs pectu dñi mors sc̄oꝝ ei. Itaq; etiā qō aut pastor bon animā suā ponit ꝓoub;. in ipse unus fecit. & tam nr̄ illi qui fecer mēbra ei sunt. Poem ip se un hoc fecit. Ipse enī potuit facere sine illis. Ipsi sine illo unde potuer. cū ipse dixerit. Sine me nihil potestis facere. Hinc aū ostentum qō alii fecer. qa ipse apls iobis qui hoc qō audistis euangliū ꝓdicauit. Inprīa sua dixit. Sic xp̄s animā suā ꝓnob posuit. sic & nos animas ꝓfrib; ponere debem. Debem dixit. Debitores nos fecit. qui primo exhibuit. Ideo quodam loco scriptū ē. Si sederis cenare ad mēsā potentis. sapienter intellege quæ apponunt tibi. & mittere manum scies qua talia te oportet ꝓparare. O ensa potentis quæsit nostis. Ibi ē corp & sanguis xp̄i. qui accedit ad talē mensā. ꝓparet talia. Et unde ē ꝓparet talia. Quoniam ipse ꝓnob animā suā posuit. sic & nos debem animas ꝓfrib; ponere. Ideo petro quē uolebat facere pastorē bonū. nr̄ in ipso petro sed in corpore suo ait. Petre amas me. pasce oues meas. Hoc semel. hoc uterū. hoc tertio. usq; ad ei tristitiā. Et cū tamen interrogasset dns quantū interrogandū ee iudicauit. ut ter ei fureret. quia ter negauerat. & ei suas oues pascendas tertio cōmendasset. ait illi. Cū rumor ees. cingebas te & ambulabas ubi uolebas. Cū aū senueris. extendes manus tuas. & alter te cinget. & ducet quo tu nonuis. Hoc ꝓposuit euangelista quo dns dixerit. hoc aū inquo dixit. significans qua morte clarificaturus ee dm.

Ad hoc ergo ꝓtinet pasce oues meas. ut ponas animā tuā ꝓoub; meis. Iā illuo qd ait. sicut nouit me pater. & ego agnosco patrē. Quis nescit. Ipse enī agnoscit patrē ipse. nos pillū. quia ipse ipse agnoscit. nouim quia ipse & nos pillū. & iā hoc nouim. quia & hoc ꝓ illū nouimus. Ipse enī dixit. Dm nemo uidit umquā nisi unigenit filius qui ē in sinu patris. ipse enarrauit. ergo & nos ꝓ ipsū. quib; enarrauit. Item alibi ait. Nemo nouit filiū nisi pater. neq; patrē quisquā nouit nisi filius. & cui uoluerit filius reuelare. Sic ergo ꝓ se ipse nouit patrē nos aū pillū nouim patrē. Sic uult inoule ipse ipsū. & nos ꝓ ipsū. Ostiū dicebam ꝓxp̄m nos habere ad uos. Quare. qa xp̄m ꝓdicamus. nos xp̄m ꝓdicam. & ideo ꝓ postiū intramus. xp̄s aūt xp̄m ꝓdicat. qa se ipsū ꝓdicat. & ideo pastor ipse ipsū intrat. Cum ergo & alia demonstrat & se ipsū. Quæcūq; intellegimus. intellectu intellegim. Et ipsū intellectū unde. nisi intellectu intellegimus. nūmqd sic oculos carnis. & alia uides & ipsū. Quā uis enī uideant homines oculis suis. nr̄ tam uident oculos suos. Oculus carnis alia uidet. se nr̄ potest. intellectus aū. & alia intellegit & se ipsū. Quom intellectus uidet. se. sicut xp̄s ꝓdicat se. Si ꝓdicat se. & ꝓdicando intrat ad te. ipse intrat ad te. & ad patrē. Ipse ē ostiū. qa nē qua uenit ad patrē. nisi

pusū. Unus enū ō. & unus mediator dī & hominū.
homo xp̄s ihs. Verbo multa dicunt. hec ipsa quæ di
xi. utq; uerbo dixi. Si uelim dicere. & ipsū uerbū.
nōc dico. nisi uerbo. Ac pboc puerbū & alia dicunt
quæ nō sunt. qđ uerbū. & ipsū uerbū dici nō potest nu
si puerbū. Nouuante dño exemplis abundauim.
tenere ergo quom dñs xp̄c & ostiū sit & pastor. Ostiū
nunc uoo se. pastor. intrando pse. Et qoē frīs mei
qđ pastor ē. dedit & mēbris suis. Nā & petrus pa
stor. & paulus pastor. & cæteri apti pastores. & boni epi
pastores. Ostiū uō nemo nrm se dicit. hoc sibi ipse p
priç tenuit. qua intrent oues. Denuq; paulus aptś
boni pastoris implebat officiū. quando xp̄m p̄dica
bat. qa postiū intrabat. Ac ubi oues indisciplinate
capet facere scismata. & alia ostia sibi ponere. nō qua
intrarent ubi congregarent. sed qua intrarent erra
rent ut diuiderent. Dicentes alii. ego sū pauli. alii.
ego sū cephę. alii. ego apollo. alii. ego xp̄i. Expa
uescens ao eos q uexerunt ego sū pauli. tāquā damans
ad oues. Misere quā tuis. nō sū hostiū. Nūqo pau
lus unquo p uob crucifixus ē. aut unnomine pau
li baptizati estis. Quia uō dicebant. ego sū xp̄i.
Inuener ostiū. Deuno aū ouili & uno pastore. lā
quidē assidue soleus audire. O ultū enū cōmdauit
mus unū ouile. p̄dicantes unitatē. ut p xp̄m oēs
oues ingrederentur. & donatū nulla sequerent.
Uerūtamen unde hoc ppriæ dixerit dñs. satis apparet.
Loquebat enū apud iudęos. missus aū fuerat ad ipsos
iudęos. Non ppt quosdā inmani odio ptinaces.
& pseuerantes in tenebris. sed ppt quosdā in ipsa
gente quasi dicit oues suas. Decub. ait. Non sū mis
sus. nisi ad oues quæ perier dom̄ isrl. Nouerat eas
etiā in turba furentiū. & putabat in pace credēn
tiū. Quō ergo ē. nō sū missus nisi ad oues quę perier
dom̄ isrl. Nisi qua p̄sentiā suā corporalē nō exhibu
it. nisi populo isrl. Ad gentes nō prexit ipse. sed
misit. Ad populū uō isrl & misit. & ipse uenit.
Vt qui contēpnebant. maius iudiciū sumerent. quia
& p̄sentia ē illis exhibita. Ipse dñs ibi fuit. ibi ma
trē elegit. ibi concepit. ibi nasci. ibi sanguinē fun
dere uoluit. Ibi sunt uestigia ei. modo adorantur
ubi nouissime stetit. unde ascendit in cęlū. Ad
gentes aū misit. Sed forte aliquis arbitratur
qm̄ nō ipse ad nos uenit sed misit ad nos. nō nos au
disse uocē ipsius sed uocē corū quos misit. Absit.
Pellat ista cogitatio de cordib; urīs. Et in bis quos
misit. ipse erat. Ipsum paulū audi quē misit.
Ad gentes enū. p̄cepit paulū aptm misit. Et tamen ip
se paulus terrens non dese. sed de illo. Nō in uultis
experimentū accipere ei qui in me loquit xp̄s. Au
dite & ipsū onm. Et alias oues habeo. hoc est in
gentib; quę non sunt ex hoc ouile. hoc est de pplo isrl. Opor
tet me & illas ad ducere. Ergo & psuos. non patres ad
ducto. Adhuc audi. Et uocē meā audient. Dece &
psuos ipse loquit. & psuos quos mittit uox ei audit.
Ut sit unū ouile. & un pastor. Duob; istis gregibus.
tāquā duob; parietib; factus ē lapis angularis. Ergo
& ostiū ē. & lapis angularis. O ma psimilitudinē. nu
hil horū ppriæ. Iam enū dixi & cōmdaui uehemēt. Et
q capiunt sapiunt. Imo qui sapiunt capiunt. Et
qui nō uō intellec tu sapiunt. hoc teneant qđ intelle
gere nondū possunt. Per similitudines xp̄c multa ē.
quæ p̄ ppriętatē non ē. Per similitudines & petra est
xp̄c. & ostiū ē xp̄s. & lapis angularis ē xp̄c. & agnus ē
xp̄s. & pastor ē xp̄s. & leo ē xp̄c. Quā multa psimili
tudines & alia. quæ cōmemorare longū ē. Si aū p
prietates discutias rerū quas uidere consuesti. nec pe
tra ē. qa durus & sine sensu nō ē. Nec ostiū ē. qa nō eū
faber fecit. Nec lapis angularis ē. qa nō ē abstructo
re cōpositus. Nec pastor est. quia custos ouiū quarū
pecū nō ē. Nec leo. quia fera nō ē. Nec agnus ē. quia
pecus nō ē. O ma ergo ista psimilitudinē. Quō er
go ppriæ. In principio erat uerbū. & uerbū erat apud
dm̄. & dus erat uerbū. Quō de homine q apparuit.
Uerbū caro factū ē. & habitauit in nob. Audi &
cętera. Si pterea me pat diligit inquit. quia ego
pono animā meā. ut uterū sumā eā. Quid ait. pp
terea me pat diligit. qa morior ut resurgā. Cū
magno enū pondere dic tū ē ego. quia ego pono
inquit animā meā. Ergo pono. quō ē ego pono.
Ego inqt illā pono. nō glorient iudęi. Secure potu
erunt. potestatē habere nō potuer. Securi sunt quan
tū possunt. Si ergo noluero ponere animā meā.
quō seruando facturi sunt. Una responsione p
stitan sunt quando eis dic tū ē. quē quertis. Dixer
ubm. Et tacuit eis ego sū. Recesserunt retro. & ceci
derunt. Qui ęcciderā ad unā uocē xp̄i morituri.
quō facient sub uoce iudicaturi. Ego inquā ponā
eā. ut uterū sumā eā. Non glorient iudęi. qua
si qui pualuerunt. ipse posuit animā suā. Ego
dormiui dicit. nostis psalmū. Ego dormiui & som
nū cepi. & resurrexi. qm̄ dñs suscepit me. Modo
psalmus ipse lectus ē. Modo audiuim. ego dor
miui & somnū cepi. & exsurrexi qm̄ dñs suscepit
me. Quō ē ego dormiui. quia uolui dormire.
Quō ē dormiui. mortuus sū. Nonne dormiunt.
qui quando uolunt de sepulcro tāquā delecto surre
xit. Sed amat dare gtiam patri. ut nos ędificet
gtiam dare creatori. Nā qđ audiit exsurrexi qm̄
dns suscepit me. putatis hic quasi uirtutē ei defe
cisse. ut pp potestatē suā mori potuerit. & pp potesta
tē suā resurgere nō potuerit. Sic enū uidentē sonare

uerba. non intentus intellecta. Ego dormiui.
hoc est quia uolui. dormiui. Et exsurrexi. Quare.
quia dns suscepit me. Quid ei. tu ait ipso resur
gere non uales. Si non uales. n dicer. potesta
tem habeo ponendi animam meam. & potestatem habeo
iterum sumendi eam. Sicut alio loco in euangelio. qa n
solum pater suscitauit filium. sed & ipse filius se ipsum. Sol
uite inquit templum hoc. & in tribus suscitabo illud.
Et euangelista. hoc autem dicebat inquit de templo corpo
ris sui. hoc cum suscitabatur. qd monebatur. Sine
uerbum. nec mortuum. anima illa nec mortua. Sine
tua morte. dns moriet. Vnde scio inquit si mea
n morte. date nonoccidat. & n morte. Quomodo inquit
ego possum occidere animam meam: vt alia peccata in
terim taceam. Ostendit inquit. occidit animam. Quomo
do inquit securus sum qa n morte. Ipsum audi dnm dantem
seruo securitatem. Nolite timere eos qui corpus occi
dunt: & postea non habent quod faciant. Sed plane
quid ait. Ibi timete. qui habet potestatem & corpus
& animam. mittere in gehennam. Ecce qa moritur.
ecce quia n morte. Quid est mori ipsius. quid est mo
ri carni tuae. Mori carni tuae est. amittere uitam suam.
Mori animae tuae est. amittere uitam suam. Vita car
nis tuae: anima tua. Vita animae tuae. dns tuus.
Quomodo moritur caro amissa anima quae uita est ei.
sic moritur anima amisso deo. qui uita est ei. Certe
ergo immortalis est anima. plane immortalis.
quia uiuit & mortua. Quo enim deuidua deliciosa
dicit apls. & ita deanima sidm suum amisere dici po
test. uiuens mortua. est. Quomodo ergo ponit ani
mam suam dns: frs. queramus hoc paulo attentius.
Nonnos artat ora que solet. Die dominico uacat
nob. hoc lucernarii. qui ad uerbum dei & ad diebodi
erno conueniunt. Pono inquit animam meam. Qs
ponit. Quam ponit: Quid est xps: uerbum & homo.
Nec sic homo: ut sola caro. Sed quia homo constat
ex carne & anima. Totus autem homo uxpo. Non
enim partem deteriorem susceperat. & partem meliorem
deseruisset. Pars quippe hominis. melior est ani
ma quam corpus. Quia ergo totus homo in xpo.
quid est xps: uerbum inquam & homo. Quid est. uer
bum & homo. uerbum: anima. caro. Teneatur hoc:
quia non defuerunt heretici. & iusta sententia.
Pulsi quoque iam olim a uertitate catholica. sed ta
menti furesi & latrones. n utrantes postium in
sidiari ouili n desinunt. Apollinaristae. hereti
ci die hi sunt. qui sic sunt doctrinati. quo xps
non fuit nisi uerbum & caro. & animam humanam
non eum ad suppositum contendunt. Nam & aliquo
fuisse in xpo animam negare n potuerunt. Vide
te absurditatem & insaniam inferendam. animam in
rationabilem eum habere noluer. Rationalem ne
gauer. Dederat illi anima pecoris. sub traxerunt
hominis. Sed illi abstulerunt xpo rationem. n
uenendo rationem. absit hoc ano b. in hoc cardo
lica nutritus atq; fundatus. Ex hac ergo occasio
ne admonuerum caritatem uram. ut quomodo
superioribus lectionibus satis uos instruxim ad uer
sus sabellianos. & arrianos. Sabellianos quoniam
ipse est. pater qfilius. Arrianos quoniam. aliud est
pater. aliud filius. quasi non sint eiusdem substan
tiae pater & filius. Instruxim etiam quantum memi
nistis & quantum meminisse debetis. contra here
ticos fotinianos. Qui n solum hominem xpm esse dixe
runt. Contra manichaeos qui solum sine homine dm.
Ex hoc occasione de anima instruamus uos contra apolli
naristas. qui dicunt dnm nrm ihm xpm n habuisse
animam humanam. id est animam rationalem. animam
intellegentem. animam inquid distam a pecore. qd
homines sum. Quomodo ergo hic dicit dns. potesta
tem habeo ponendi animam meam. Quis ponit ani
mam. & iterum sumit animam: xps. Exceo quod uerbum
est. ponit animam. & sumit eam iterum. dn exceo quod
anima humana ei ipsa seponit. & iterum ipsa sumat.
dn exceo qd caro est. caro animam ponit. & iterum sumit.
Ista a me posui. omnia practerm. & hoc eligam. quod
conueniat regulae ueritatis. Si enim dicerim quia uer
bum dei posuit animam suam & iterum suscepit eam. meuen
dum est. ne subrepat praua cogitatio. & dicat nobis:
Ergo aliquando anima illa separata est a uerbo. &
aliquando uerbum illud ex quo susceptum illam animam.
fuit sine anima. Quando enim fuisse sine anima hu
mana uerbum. sed cum in principio erat uerbum. & uer
bum erat apud dm. & deus erat uerbum. Ex quo enim uer
bum caro factum est. ut haberet unitatem. & suscepta est
a uerbo homo. id est totus homo anima & caro.
quidem fecit passio. quod fecit mors. Nisi corpus ab ani
ma separatur. Animam autem a uerbo. n separatur.
Si enim mortuus est dns: immo quia mortuus dns.
mortuus enim pro nobis in cruce. sine dubio caro ipsius
expirauit animam. ac tempus exiguum anima deseruit
carnem. sed redeunte anima resurrectura. A uer
bo autem animam separatam ei n dico. Latronis anima
uixit. hodie mecum eris in paradyso. Et uidelicet latro
nis animam n deserebat. & deserebat suam. absit.
Sed illius utique dns custodiuit. suam uidelicet inseparabiliter
habuit. Si autem dicerim quia ipsa se anima posuit.
& iterum ipsa se suscepit: absurdissimus sensus est.
Non enim quia a uerbo separata non erat. ase ipsa po
terat separari. Dicam ergo & qd uerum est. & quod
facile intellegi potest. Ecce homo quilibet non
stans ex uerbo & anima & carne: sed ex anima

& carne. Dicito homine unde rogem. quomodo anu
mā suā ponat. & quicūq; homo. ānforte nullus
homo ponit animā suā. potest mihi dicere. nul
lus homo habet potestatem ponere animā suā
& uerū sumere eā. ponere aū animā suā nisi
posset homo. ñ diceret iobs apls. Sic xp̄c p nob
animā suā posuit. sic & nos debem̄ pfrib; animas
ponere. Ergo & nob licet. si & nos impleam̄
uirtute ipsius. qa sine illo facere nihil possum̄
ponere pfratrib; animas mās. quando martyr
quilibet scs posuit pfrib; animā suā. quis po
posuit. & quā posuit. hoc si intellexerim̄. ibi
uidebim̄ quē ammodū ap̄o dic tū sit potestatē
habeo ponendi animā meā. O homo. paratus
es p xp̄o mori. paratus ingo. Dicā hoc alius uer
sus. parat̄ es p xp̄o animā tuā ponere. & ad ista
uerba sic mihi respondit. paratus sū. Quomodo
mihi respondit paratus sū. Quom̄ mihi respon
derat cū dicerē parat̄ es mori. hoc ē ergo ponere
animā. qd ē mori. sed p quó ibi ē certamen.
O mnes enī homines quando moriunt̄. ponunt animā.
sed non omnes p̄po ponunt. nemo habet potestatē sume
re qd posuerit. xp̄c aū & p nob posuit. & quando
uoluit posuit. & quando uoluit sūpsit. Ponere er
go animā. mori ē. Sic & apls petrus dño dicit.
Animā meā p te ponā. Idest. p te morar; carni
hoc tribue. Caro ponit animā suā. & caro uerū su
mit eā. Non tam̄ potestate sua caro. sed potestate
inhabitantis carnē. Caro ergo ponit animā suā
expirando. Unde ipsū dñm uncruce. Scio dixit il
lis qui adorant. tunicet̄ spongiā inaceto. alliga
uerunt harundini. & apposuer̄ ori ei. Q̄ cū ac
cepisset. ait p fectū ē. Quid ē p fectū ē. Imple
tas sunt omnia. quae ante mortē futura deme fu
erant p phetata. Et qua potestatē habebat q̄n
do uellet ponendi animā suā. postea quā dixit
p fectū ē. q̄ dr̄ euangelista. & inclinato capite.
tradidit spm̄. Hoc ē ponere animā. Modo
hic adtendat caritas tua. Inclinato capite tra
didit spm̄. Quis tradidit. quē tradidit. spm̄
tradidit. Caro illū tradidit. Quid ē. caro illū
tradidit. caro illū emisit. caro illū expirauit.
Deo dicit̄ expirare. extra spm̄ fieri. Quomodo. ē.
exsolare. extra solū fieri. Exorbitare extra or
bitā fieri. Sic expirare. extra spm̄ fieri. Quis p̄s.
anima ē. Cū ergo exit anima a carne & rema
net caro sine anima. tunc homo ponere ani
mā dicit̄. Quando xp̄c animā posuit. quan
do uerbū uoluit. Principatus enī in uerbo e
rat. Ibi potestas erat. quando poneret caro
animā. quando sumeret. Si ergo caro animā
posuit. quomodo xp̄c animā posuit. ñ enī caro xp̄s.
Ita plane. & caro xp̄c. & anima xp̄s. & uerbū xp̄s.
nec tam̄ tria haec. tres xp̄i. sed unus xp̄c. hominē
interroga. & de ipso fac gradū ad ea quę supra te sunt.
& si nondū intellegenda. saltem credenda. Quō
modo ē enī unus homo anima & corp̄. sic unus xp̄c uer
bū & homo. Vtrocet quo dicerī. & intellegit. anima
& corp̄ duę res sunt. sed unus homo. Uerbū & homo
duae res sunt. sed unus xp̄s. Ergo de homine quere.
Vbi ē apls paulus. modo siquis respondeat intrequie
cū xp̄o. uerū dicit. Item siquis respondeat roma
in sepulchro. & ipse uerū dicit. Illuc mihi de anī
ma. hoc de ei carne respondit. Nec tam̄ ideo du
os dicam̄ aplos paulos. unū q̄requiescit in xp̄o. al
terū quē posit̄ in sepulchro. Quā uis aplm̄ paulū
dicamus uiuere in xp̄o. eundemq; aplm̄ paulū di
cam̄ mortuū iacere in sepulchro. Mortuus aliquis
dicimus bonus homo. fidelis homo. in pace est
cū deo. Et continuo cam̄ ad exsequias ipsius. sepe
liamus illū. Et ū sepulturus es quē tā dixeras in pa
ce ē cū dō. Cū aliud sit anima quae immortaliter
uiget. aliud corp̄ qd corruptibiliter iacet. Sed ex
quo consortiū carnis & animae homo nom̄ accepit.
Iā et singulū atq; separatū. utrum libet eor̄ nomen
bonum is tenuit. Nemo ergo timeb & quando audiit
dñm dixisse. pono animā meā. & uerū sumo eā.
Ponit eā caro. sed ex potestate uerbi. sumit eā caro.
sed ex potestate uerbi. Et ipse dns xp̄c. dictus ē
sola caro. Quomodo intellegis. Nudeo di
cere. & sola caro xp̄i. dictus est xp̄s. Credimus
certe nunsolū dm̄ patrē. sed unicum xp̄m filiū ei
unicū dñm nrm̄. Modo totū dixi unicum xp̄m fi
lium ei unicū dñm nrm̄. Totū ibi intellege & uer
bū & animā. & carnē. sed utiq; confitearis etiā
illud qd habet eccē fidei. uerū xp̄m esse credere
qui crucifixus est & sepultus. Ergo & iam sepultū
xp̄m ee ñ negas. & tamen sola caro sepulta est.
Si enī erat ibi anima. nonerat mortuus. Si aū
uera mors erat. ut ei uera sit resurrectio. sine a
nima fuerat in sepulchro. Et tam̄ sepultus ē xp̄c.
Ergo xp̄c erat & iam sine anima caro. qa nē sepul
ta nisi caro. Discehoc & iam inaptias uerb. hoc
sentite inquit uob. qd & in xp̄o ihu. & qui in for
ma dei erat. ñ rapinā arbitratus ē ee se aequalem
deo. Quis. nisi xp̄c ihc. quantū attinet ad to qd
est uerbū dns apud dm̄. Unde aū qd sequitur.
Sed semetipsū exinanuit formā serui accipiens.
In similitudine hominū factus. & habitu inuent̄
ut homo. Et homo quis. nisi non ipse xp̄c ihc.
Sed hic iā omnia sunt. & uerbū in forma dei. quę
accepit formā serui. & anima & caro in forma

sérui: quę accepta ē in forma dī., humiliauit semet ipsū factus obœdiens usq; ad mortē., Iam in morte caro sola ē a iudæis occisa., Si eīm discipli oēs nolunt timere eos qui corpus occidunt: animā aūt nō possunt occidere. Nūqo impso potuerunt dīs plus quā corpus occidere: & tamē carne occisa: xp̄c occisus est., Ita cū caro animā posuit., xp̄s animā posuit, Et cū caro ānimā sūpsit ut resungeret: xp̄c animā sūpsit, Nec tam potestate carnis hoc factū ē: sed cā qę animā & carnē ubi hæc implerentur assūpsit, hoc ungt mandatū accepi a patre meo. Verbū: ñ uerbo ac cepit mandatū: Sed in uerbo unigenito patris: est omne mandatū., Cū aūt dicit filius a patre accepe re qđ substantialit habet: quom dic tūē sicut ha bet pat uitā in semetipso: sic dedit filio habere ui tā in semetipso: Cū filius ipse sit uita ñ potestatis nuit. sed generatio ostendit., Qm pat ñ quasi ei filio q nō fect⁹ natē aliquo ao odit: sed ei quē fect⁹ genuit: oīa gignendo dedit., Ita illi de dit suā æqualitatē: quē ñ genuit inæqualē. Sed hæc loquente dño qm lux lucebat in tenebris: & tene bræ eā nō cōprehendebant: dissensio uerū facta est inū uroes ppt sermones hoc., Dicebant aūt multi ex ipsis: Demoniū habet & insanit: quid eū auditis., Iste fuer densissime tenebræ: Alii dicebant. hæc uerba ñ sunt demoniū habentis., Numqo demoni um potest ceco⁹ oculos aperire., Iam istoꝝ oculi coeperant aperiri.,

Explicit omelia. xlvii.

Ab eo qđ aūt facta sunt aūt encenia in hierusolymis. Usq; ad qđ aūt. Oīa aūt quæcūq; dixit iohis de eo. uera erant. & multi crediderūt in eum., Incipit omīa xlviii.

fr iii. hebdomada a. in quas.

K iii.

QUOD IAM COMMEN

dauid dilectionis uitæ: stabi lire meminisse debemus. Sem iotim euangelistā nolle nos semp nutriri lacte: sed soli do cibo uesci., Quisqs aūt ad su mendū cibū solidū uerbi dī adhuc min⁹ idoneus ē: lacte foueri nutriatur., & uerbū qđ intellegere ñ potest: credere ñ cunctetur., Et ideo meritū ē, intellectus: præmiū, In ipso labore intentionis: desudat acies mentis nīæ. ut ponat sordiculas ne bule humanæ: & serenet ad uerbū dī., Non ergo recusetur labor. si adest amor., Nostis enī qm qui amat: ñ laborat., O mus labor non amantib⁹: grauis ē., Si tamen labores cū a uaris portat cupi ditas: nabis cū non portat caritas., Et euangelium intendite., Facta sunt aūt encenia in hierusoly mis., Encheenia: festiuitas erat dedicationis templi., Grece enim canon: dicit nouū., Quando cūq; nouū ali quo fuerit dedicatū: encheenia uocant., Iam & usus habet hoc uerbū., Si quis noua tunica induatur: Inceniare dicitur., Illū ergo diem quo templū dedica tū ē: iudęi sollempnit celebrabant., Ipse dies festus e gebat: cū ea quę lex tas loquit ē dns., Hiemps erat: & ambulabat ihs in templo in porticu salomonis., Circūdederūt ergo eum iudęi: & dicebant., Quo usq; ani mā nram tollis. si tues xp̄c dic nob palam., Non ueritatē desiderabant. sed calumniā pparabant., Hiemps erat: & frigidi erant., Ad illū enim dominū ignē accedere pigri erant., Sed accedere ē credere., Qui credit: accedit., Qui negat: recedit., Non mouet anima pedibus: sed affectibus., frigi di erant ad diligendā caritatē. & ardebat nocen di cupiditatē. Longe aberant: & ubi erant, Non accedebant credendo: & ꝑmebant ꝑsequendo.,

Querebant audire a dño: ego sū xp̄s: & fortasse de xp̄o secm hominē sapiebant., Predicauerunt eum ppheæ xp̄m: sed diuinitatē xp̄i & in ppheis & in ipso euangelio nec hereticis intellegunt. quamdiu in uidi quādiu uelam ē sup cor eoꝝ., Denq; quo dā loco scriptū dns ibi eos de xp̄o secm hominē sa pere ñ secm dm: secm id qđ homo erat: ñ secm id quod ds & iā assūpto homine ꝑmanebat.,

Ait illis. Quid uob uidet de xp̄o: cui ē filius: Res pondet secm opinationē suā. dauid., Sic enim legerant. & hoc solū tenebant. qa diuinitatē ei⁹ legebant. sed non intellegebant., Dns aūt ut cōfun deret ac quirendā ei⁹ diuinitatē. cui⁹ cōtēne bant infirmitatē., Respondit eis., Quom ergo dauid dicit in spū eum dm dicens: Dixit dns dno meo sede ad dexteris meis: donec ponā inimicos tuos sub pedib⁹ tuis., Si ergo dauid in spū dicit eū dm: quomodo filius ei⁹ ē., Non negauit: sed interrogauit.

Neque hoc cū audirent potuit qđ dns ihs negauerit se filiū ee dauid., Filiū dauid dns xp̄s fuisse negare: ceco⁹ sic eum inuocantes: ñ illuminaret., Tran siebat eum aliquando. & duo cęci sedentes iuxta uiā clamauerunt., Miserere nri fili dauid. quia uoce audita misert⁹ ē., Et dixit: sanauit., Ium uidit: qua nom agnouit., Dic & apls pau lus., Qui factus ē ex semine dauid secm carnē., Et ad timoth eum., Memor esto xp̄m ihm resurre xisse a mortuis ex semine dauid secm euangliū meum., Quia de semine dauid origine iudea ducebat: inde dns de semine dauid. hoc ꝑ magno iudęi a xp̄o querebant: ut si diceret ego sum xp̄s. secm quod illi solū sapiebant: de semine dauid calumniarent qđ sibi arroga

rre regiã poteſtatẽ. pluſẽ. qđ eſ reſpondit, Illi deſi
lio dauid uolebant caluniari. ille filiũ dĩ ſe cẽ reſ
pondit, Et quomodo audiũt, Reſpondit eſ ihſ.,
oquor uob. & ñ creditiſ. opera quę ego facio in nomi
ne patriſ mei, hæc teſtimoniũ pbent de me. ſed uo
non creditiſ. qa ñ eſtiſ ex ouib⁹ meis. Jã ſupra dicta
ſtiſ quæ ſint oues. Et ſint oues. Oues credendo ſunt.,
Oues. paſtorẽ ſequendo ſunt. Oues. redẽptorẽ ñ cred
dendo ſunt. Oues. paſtũ uocande ſunt. Oues. ex
eundo. & paſcua inueniendo ſunt. Oues. æterna
pfruendo ſunt. Quom ergo iſte dixit. ñ eſtiſ ex o
uib⁹ meis. qa uidebat eos ad ſempiternũ interitũ præ
deſtinatos. ñ ad uitã ætnã ſiu ſanguinis ꝓtio cõpa
ratos. Oues mee uocẽ meã audiunt. & cognoſco
eas. & ſequunt me. & ego uitã æternã do eis. Et ex
ſint paſcua. ſi recolitiſ. Superius operat. & ingre
diẽt. & egrediẽt. & paſcua inuenient. Ingreſſi ſum⁹
credendo. egredimur moriendo. Sed quom poſti
um fidei ingreſſi ſum⁹. ſic fideles de corpore exeam⁹.
Sic enĩ pipſũ oſtiũ egredimur. ut paſcua inuenire
poſſimus. Bona paſcua uita ætna dicit. Ibi nul
la herba areſcit. Totũ uiret. totũ uiget. Solet
quędã herba dici ſẽp uiua. Ibi ſolũ uiuere inuenit.
Vitã æternã ingo dabo eis. ouib⁹ meis. Vt oſ caluniaſ
ꝓpterea quęritiſ. qa de occulta pſcientia cogitauit. Et ꝛ ñ
peribunt in ætnũ. Sub audiſ. tã quã eis ꝓficerit.
Vt oſ peribuſ in ætnũ. qa ñ eſtiſ ex ouib⁹ meis. Non
rapiet eas quiſquã de manu mea. Intentiuſ acci
pite. Pat meus qđ dedit mihi mauſẽ omib⁹., Quis
poteſt lupus. quis poteſt fur & latro. non pdunt ni
ſi ad interitũ pdeſtinatos. De illis aũt ouib⁹ de quib⁹
dicit apls. nouit dns qui ſunt ei⁹. & quos pſciuit ip
ſos & prædeſtinauit. quos aũ pdeſtinauit ipſos &
uocauit. quos aũt uocauit. illos & iuſtificauit.
quos aũ iuſtificauit. ipſos & glorificauit. De ouib⁹
iſtis nec lupus rapit, nec fur tollit. nec latro inte
cit. Securus ẽ de numero earũ. qui pes nouit quis
dedit. Et hoc ẽ qđ ait. ñ rapiet eas quiſquã de ma
nu mea. Et tue ad patrẽ. pat meus qđ dedit m
mauſẽ omib⁹. quis dedit filio pat mauſ omib⁹.
ut ipſe illi eẽt unigenitus filius. Quis ẽ ergo de
dit. Iam erat cui daret. dñ gignendo dedit.
Nã ſi erat cui daret ut filius eẽt. Erat aliquando
& filius non erat. Absit ut aliquando dns xps
fuerit. & filius ñ fuerit. De nob hoc dici poteſt.
Aliquando filii hominũ eram⁹. filii dĩ ñ eramus.
Nos enĩ filios dĩ gra dĩ fec. illũ natura. Quia ita
natus ẽ. & ñ ẽ. ut dicas. ñ erat antequã nat⁹ erat.
Nũquã enĩ ñ nat⁹ erat. q pater coætn⁹ erat. Qui ſa
pit. capiat. qui ſapit. credat. nutrit⁹. & capiat.
Verbũ dĩ ſẽp cũ patre. & ſẽp uerbũ. Et qa uerbũ.
uoco filius. Sẽp ergo filius. & ſẽp æqualis. Non enĩ
creſcendo ſed naſcendo æqualis ẽ. qui ſẽp nat⁹ ẽ. De
patre filius. de dõ oſ. De æterno co æternus. Pater
aũ ñ de filio oſ. filius de patre oſ. Ideo pat filio gig
nendo dedit. ut oſ eẽt. gignendo dedit ut ſibi coæ
nus eẽt. gignendo dedit ut æqualis eẽt. hoc ẽ qđ ma
ius ẽ omib⁹. Quom unus filius. & habens unus filius.
qđ habet hoc ẽ. tu aliq̃ es. aliud habes. Verbi grã.
habes ſapientiã. Numq̃ tues ipſa ſapientia. Deniq;
qua non es tu ipſe qõ habes. ſi amiſeris quod habes.
redis ut ñ habeas. & aliquando reſumis. aliquando
amittis. Quomodo oculus noſter. ñ unus ipſo habet
inſeparabiliter lucẽ. Aperit & capit. claudit & amit
tit. Non ſic ẽ oſ dĩ filius. ñ ſic ẽ uerbũ patris. ñ ſic
eſt uerbũ qđ ñ ſonando tranſit. ſed naſcendo ma
net. Sic habet ſapientiã. ut ipſe ſit ſapientia. ſa
ciatq; ſapientes. Sic habet uitã. ut ipſe ſit uita.
faciatq; uiuentes. Hoc ẽ qđ mauſ ẽ omib⁹. Ex
tendit ioh ipſe euangliſta. cælũ et tra uolens di
cere de filio dei. extendit & tranſcendit. Cogita
ut ſupra cælũ milia & exercitus angloꝝ. Cogi
tauit & tranſcendit uniuerſa. ſicut aquila nubes.
ſic ſua mite creaturã. tranſcendit magna oma.
puenit ad illud qđ mauſ ẽ omib⁹ & dic. In princi
pio erat uerbũ. Sed quia ille cui⁹ ẽ uerbũ. ñ ẽ de
uerbo. Verbũ aũ de illo cui⁹ ẽ uerbũ. Ideo ait. Qõ
dedit mihi pat. Ideſt ut ſim uerbũ ei⁹. ut ſim unige
nit⁹ filius ei⁹. ut ſim ſplendor lucis ei⁹. Mauſ ẽ omi
bus. Ideo nemo rapit inquit oues meas de manu
mea. & nemo poteſt rapere de manu patris mei.
de manu mea. & de manu patris mei. Quid ẽ. ho. ne-
mo rapit de manu mea. & nemo rapit de manu
patris mei. Et tu una manus ẽ. patris & filii.
Anforte ipſe filius ẽ. manus patris ſui. Si manus
intellegam⁹ poteſtatẽ. una ẽ. patris & filii poteſtas.
quia una diuinitas. Si aũ manũ intellegamus
ſicut dic tũ ẽ ꝓtectionem. et brachiũ oni cui reue
latũ ẽ. manus patris. ẽ. ipſe filius. Qõ non ita dic
tũ ẽ. tã quã oſ habeat humanã formã. & quaſi
corporis mẽbra. ſed qõ p ipſũ facta ſunt omnia.
Nã ſolent & homines dicere manus ſua ſed ẽ alios
homines ꝓ quos faciunt qđ uolunt. Aliquan
do & ipſũ opus hominis. manũ hominis dicit. qđ
fit p manũ. ſicut dicitur quiſq; agnoſcere manũ
ſuã. Cũ to qđ ſcripſit agnoſcit. Cũ ergo multis
modis et iã hominis dicat manũ. q ꝓpriæ manũ
habet in ſui corporis mẽbris. quanto magis ñ
uno modo intellegendũ ẽ. cũ legitur dĩ manus
cui forma corporis nulla ẽ. Ac p hoc meliuſ hoc
loco manũ patris & filii intellegam⁹ poteſtatẽ
patris & filii. neforte cũ hic manũ patris ipſũ

filiū dic tū accepimus. uicapiat carnalis cogitatio
& tā ipsius filii quærere filiū. quē simultē credat
xpianū. Ergo nemo rapit de manu patris mei.
hoc ē nemo rapit mihi. Sed ne forte ad hoc audet.
audi qd sequitur. Ego & pat unū sum. Hoc ut
q̄ iudei tolerare potuer. Audier ergo & pat unū
sum. & iprauler. & more suo rursū ad lapides cu
currer. Tuler lapides ut lapidarent eū. Dns qa
non timebat qd nolebat pati. & nē passus nisi
qd uoluit pati. ad hoc cos lapidare capientes allo
quit. Sustuler lapides iudei ut lapidarent eū.
Respondit eis ihc. Multa bona opera ostendi
uobis ex patre meo. ppt̄ qd eoꝝ opus me lapidatis.
Et illi responderunt. De bono opere nō lapidam te
sed de blasphemia. & qa tu homo cū sis. facis te
ipsū dm. Ad illud hoc respondet qđ dixerat.
Ego & pat unū sumus. Et ecce iudei intellexer
qd arriani nō intellegunt. Deo ēni unā sunt. qm
senserunt nō posse dici. ego & pat unū sum. nisi ubi
æqualitas est patris & filii. dns aū uidet qđ respon
dere tardis. Unde eos non ferre splendorē ueritā
tis. et eos temperauit uerbi. Nonne scriptū ē
in lege uā. Ioēst uob data. quia ego dixi dii estis.
Dns dicit ppham in psalmo hominib. Ego dixi
dii estis. Et lege appellauit dns generaliter omēs
illas scripturas. quibus alibi specialē dicat legē
a ppbens eā distinguens. Sicut ē. Lex & ppha
usq; ad iohannē. & in his duob, pendet lex
pendet & ppha. Aliquando aū uerba distribu
it ea sōe scripturas ubi ait. Oportebat impleri
omnia quæ scripta sunt in lege & ppbis & psalmis
de me. Hunc uero eā psalmos legis nomine
nuncupauit. ubi ergo scriptū ē. Ego dixi dii estis.
Si illos dixit deos ad quos sermo dī factus ē. & nō
potest solui scriptura quē pat sanctificauit & misit
in mundū. uos dicitis blasphemas. qa dixi fili
us dei sum. Si sermo dī factus ē ad homines ut
dicerentur dii. ipsū uerbū dei quod ē apud dm.
quomodo nō ē dns. Si per sermonē dī fiunt homines
dii. si participando fiunt dii. Unde partici
pantur non ē dns. Si lumina illuminata diuinū
lumē quod illuminat nō ē dns. Si cale facta quod
ammodo igne saluari dii efficiunt. Unde cale
fiunt nō ē dns. Accedis ad lumen & illuminaris.
& nec filios dei nuncuparis. Si recedis a lumine.
obscuraris & in tenebris computaris. Illud tamē
lumē nec accedit ad se. quia nō recedit a se. Si ergo
eos dicit facta sermo dī. quōm nō ē dns uerbū dei.
pat ergo sanctificauit filiū suū. & misit in mundū.
Forte aliquis dicat. Si pat eū sanctificauit. ergo ali
quando non erat sc̄s. Sic sanctificauit. quōmodo
genuit. Ut enī sēl ēt. gignendo creauit. qu sēmeū
genuit. Nam si qđ sanctificat ante non erat sanctū. qm
dicimus dō patrē sanctificante nominam. Si non fa
cio opera patris mei. nolite credere mihi. Si aut
facio. & si mihi nō uultis credere. operib credite.
ut cognoscatis & credatis. qa in me ē pat & ego in
illo. Non sic filius dicit in me ē pat & ego in illo.
quōm possunt dicere homines. Si em bene cogi
tem. in dō sum. & si bene uiuam. de ipso nō ē.
Fideles participantes ei grām illuminati ab ipso.
in illo sumus & ille in nob. Sed nō sic unigenit
filius. Ille in patre & pat in illo. tāqua æqual
in eo cuius est æqualis. Deinq; nos aliquando
possum dicere. in dō sumus & de ipso nob. Ego &
de ipso unū sumus. numqo possum dicere. In dō est.
qua de te continet. de est intus. qua replū dī fac
tus est. Sed numqo qua in dō est. & de ē intus.
potes dicere. qm me uidet dns uidet. quōm unige
nitū de qui me uidit uidit & patrē. & ego & pat
unū sumus. Agnosce ppriū dñi. & munus ser
ui. Proprium dñi ē. æqualitas patris. Munus
serui est. participatio saluatoris. Quærebant
ergo eū apprehendere. Quia apprehenderent.
Sed credendo & intellegendo. in eum credo & occi
dendo. Nā modo frēs mei quando talia loquor.
infirmus fortia. parvus. magna. fragilis solida.
& uos tāqua creatę massa unde sum & ego ipse
qui uob loquor. simul omēs apprehendere
uolumus xpm. Quod ē apprehendere. intellec
tu. ad prehendistis. Sed non sic uidet. Tu ap
hendisti ut habeas. illi ap̄hendere uolebant
ut nō haberent. Et ea sic uolebant eū ap pre
hendere. quod est fecit. Et ut de manu eoꝝ.
Non eū ap̄hender. qa manus fidei nō habuer.
Verbū caro factū ē. sed nō erat magnū uerbo ca
cere carnē suā de manu carnis. Merito uer
bū ad prehendere. hoc est xpm recte ap̄hen
dere. Et transiit ueru trans iordanē in eū
locū ubi erat iohēs baptizans primū. & mansit
ibi. & multi uenerunt ad eū et dicebant. quia
iohēs quidem signū fecit nullū. Meminimus
uob dicta de iohe qa lucerna erat et dicta
stimoniū phibebat. Quōd ergo. iste apud se di
xer. iohēs signū fecit nullū. Nullū inquiunt
miraculū ostendit iohēs. Non demonia fuga
uit. nō expulit febrē. nō cæcos illuminauit. nō
mortuos suscitauit. nō aut milia hominū de
quinq; uel septē panib, pauit. nō sup̄ mare
ambulauit. non uentis & fluctib, imperā
uit. nihil horū fecit iohēs. & uerū quecquid
dicebat. huic testimoniū phibebat. Plures

nā uenīam ad diem. Iohs nullū signū fec. Omia
aū quæcūq; dixit iohs de hoc uera erant. Et ecce qd
apphendet. nī quom iudæi uolebant apphen
dere discedentē. apphendet isti pmanentē.
Denuq; qd sequit. Et multi crediderūt in eum.

A Explicit omil xlviij

Abeo qd dat. Erat aū quida languens lazarus. usq; ad
id qd dat. Abiit ergo iterū trans iordanē in eum locū
ubi erat quē duxit baptē. & ubi morabat cū discipulis suis.

Incipit omelia xlviiij

NTER OMA OPERA QUE FECIT
ons nr ihc xpc. lazari resurrectionē pcipue
pdicat. Sed si attendam⁹ qui fecit. de
lectari debem⁹ potius quā mirari. Ille su
scitauit hominē qui fec hominē. Ipse ē ut
unic⁹ patris. p quē sicut nostis facta sunt
omia. Si ergo pullū factas oma. qd mirū
est si resurrexit unus pullū. cum tot cotidie
nascant pullī. Plus ē homines creare.
quā resuscitare. Dignatus ē tam & cre
are & resuscitare. Creare oms. resuscita
re quosdā. Nā cū multa fecisset ons
ihs. nō oma scripta sunt. Sic idem ipse scs
iohs euangelista testat. multa quidem xpc & dixit
& fecisse quæ scripta nō sunt. Et lectas aū quæ
scriberentur. quæ salutī credentiū sufficere uide
bant. Audistis enī quia ons ihc mortuū suscita
uit. sufficiēbat ut sciat qa si uellet. oms mortuos
suscitaret. Et hoc quoē sibi ad finē scti reserua
uit. Nā quē audistis magno miraculo quatri
duanū mortuū resuscitasse de sepulchro. Venit
et hora sicut ipse ait. quando oms qui in monumē
tis. audient uocē ei⁹ & pdent. Resuscitauit
putrentē. Sed tamen incadauere putrente. ad huc
erat forma membroꝝ. Ille in nouissimo die ad
unā uocē. cineres ē reddituros in carnē. Sed o
portebat ut modo aliqua faceret. quib⁹ datus
uelut sue uirtutis indicis. credamus ineū. &
ad illā resurrectionē pparemur. quæ erit ad
unā: nō ad iudiciū. Hora quippe ait. Venit hora
quando oms q in monumentis sunt. audient
uocē ei⁹. & pdent. qui bene fecerunt ad re
surrectionē uitæ. q male egerunt ad resurrec
tionē iudicii. Tres tam mortuos ad nō resu
scitauit in euangelio legim⁹. Et forte nō frustra.
Dñi quippe facta. non sunt tantūmodo facta.
sed signa. Si ergo signa sunt. præter id qd mira
sunt. aliqd pfecto significant. Quod fac
to q significationē. inuenire aliquanto ē o
perosius. quā ea legere ut audire. Nimi
rum audiebam⁹ tāquā magni miraculi spec
taculo ante oculos nros constituto. Cū euangelium le
geretur. quē ad modū dñs resuscitauit lazarum. Si autem
dam⁹ mirabiliora opera xpi. omnis qui credit re
surgit. Si adtendam⁹ & intellegam⁹ ueteres tabulas
mortes. omnis q peccat moritur. Sed morte car
nis. omnis homo timet morte animę pauci. Pro
morte carnis quæ sine dubio quandoq; uentura
est. curritur omnis ne ueniat. Inde est qd laborant.
Laborat nemo ne moriat⁹ homo moriturus. & nō laborat
ne peccet homo in æternū uicturus. Et cū laborat
ne moriatur. sine causa laborat. Ho enī agit ut
multū uiuat. ut mors differatur. nūquid euadat.
Si aū peccare nolit. nō laborauit. & uiuet in æternū.
O si possum⁹ excitare homines mortuos. & cūpsis pa
riter excitari. ut tales ēem⁹ amatores uitæ pma
nentis. qualis sunt homines amatores uitæ fu
gientis. Quid nō facit homo sub mortis periculo
constitut⁹. gladio impendente cruciab⁹. pdide
runt homines. quicquid sibi unde uiuerent reser
uabant. Quis nō continuo pdidit ne peritet.
& post pditionē forte pcussus ē. Quis nō ut
uiueret continuo pdere uoluit unde uiueret.
Egens uita mendicantē. quā celere mortē. Cui
dic tu ē nauiga ne moriaris & distulit. Cui
dic tu ē labora ne moriaris et piger fuit. Lenia
os iubet ut in æternū uiuam⁹: et obedire neglegim⁹.
Nonnulli dixit. poe quicquid habes ut uiuas ex
iguo tempore in labore sollicit⁹. Sed da pauperi
unde habes. ut uiuas sēp sine la bore securus.
Accusant nos amatores uitæ tēporalis. quā nec
cū uoluit. nec quādiu uoluit habent. Et nos
inuicē nō accusam⁹. Tā pigri tam tepidi ad ca
pessendā uitā ānā. Quā si uo luerim⁹ ha
bebimus. cū habuerimus nō amittem⁹. hanc
aū mortē quā timem⁹. & iam si no luerimus
habebimus. Si ergo dixit sua magna gratia & ma
gna mia. animas suscitat ne moriantur in æternū.
bene intellegimus. ubi illos mortuos quos in
corporib⁹ suscitauit. aliquo significare & fi
gurare de resurrectionib⁹ animarū quæ fiunt
p fidē. Resuscitauit filiā archisynagogi. ad
huc in domo iacentē. Resuscitauit iuuenē fi
lium uidue extra portā ciuitatis elatū. Resuscita
uit lazarū. sepultū quatriduanū. Intueat
quisq; animā suā. si peccat. morit⁹. peccatū.
mors animę est. Sed aliquando inconsideratione
peccauit. Delectauit qd malū ē. consensisti.
peccasti. Consensio illa occidit te. sed intus ē
mors. qa cogitatū malū nō dū processit in factū.
Tale ē animā resuscitare se significans dixit. Re

suscitauit illã puellã quæ ñ dũ erat foras elata. Sed in domo mortua iacebat. quasi pec catũ latebat. Si aũ ñ solũ male delectato cõsensisti. sed etiã malũ fecisti. quasi mortuũ tuũ extra portã extulisti. Iam forsis. & mortuus elatus ẽ. Tam & ipsũ dñs resuscitauit. & reddidit uiduæ matris suæ. Si peccasti. pe nitet te. & resuscitet te dñs. & reddet te ecclĩæ matri tuæ. Tertius mortuus ẽ lazarus. genus mortis immane. mala consuetudo appellatur. Aliud ẽ enĩ peccare. aliud peccandi consuetudinẽ facere. Qui peccat & continuo corrigit. qa nondũ ẽ implicatꝰ. cito resurgit. Consuetudine nẽ sepultꝰ. Qui aũt peccare consuerunt. sepultꝰ ẽ. & bene de illo dicit. feret. Incipit enĩ habere pessimã famã. tãquã odorẽ teterrimũ. Tales sunt omĩs assueti sceleribus. & malis moribus. Dicisti Noli facere. quamdo te audit quæ tua sic permutat. & tabe corrũpit. & mole consuetudinis prægrauat. Nec ad ipsũ tam resuscitandũ minor fuit uirtꝰ xpi. Nouimus. uidimꝰ. Cotidie utrumꝰ homines pessima cõsuetudine permutata uiuere meliusꝫ quã uiuunt reprehendebant. Detestabaris hominẽ. Ecce ipsa soror lazari sitam ipsaꝫ quæ pedes dñi unxit unguento. & terxit capillis suis quos lauerat lacrimis. melius suscitata ẽ quã frater eiꝰ. De magna male consuetudine mole libera tus ẽ. Erat enĩ famosa peccatrix. Et de illa dicit. Dimittuntur ei peccata multa. qm dilexit multũ. Utrumꝰ multos. an nouimꝰ multos. Nemo desperet. nemo desse præsumat. Et despera re malũ est. & desse psumere. Sic noli desperare. ut digas de quo debeas p sumere. Ergo & lazarũ dñs suscitauit. Audistis qualẽ. uidelicet qo significet lazari resurrectio. Legamꝰ itaq; iã. & qm multa in hac lectione manifesta sunt. expositionẽ in singulis ñ quæramꝰ. ut necessaria præcurramus.

Erat aũ quidã languens lazarus a bethania de castello mariæ & marthæ. In superiore lectione meministis qm dñs ierit de manibꝰ eorũ lapidare illũ uoluerant. & discessit trans iordanẽ. ubi iohs baptizabat. Ubi ergo dño cõstituto. infirmabat in bethania lazarus. quod castellũ erat prope mũ hierusolymis. Maria aũ erat. quæ unxit dñm unguento. & extersit pedes eiꝰ capillis suis. cuiꝰ frat lazarus infirmabat. Miserũ ergo sorores eiꝰ ad eũ dicentes. Iam intellegi mꝰ quo miserunt. ubi erat dñs. qm absens erat. Transitor dqnẽ scilicet. miserũ ad dnm. nuntiantes qd egrotaret frater earũ. ut si dignaretur ueniret. & eũ a egritudine liberaret. Ille distulit sanare. ut posset resuscitare. Quo g nuntiauerũ sorores ei. onẽ ecce quẽ amas infirmatur. Nondũ xerunt ueni. d mantu enĩ tantũmodo nuntiandũ fuit. Non ausi dicere ueni et sana. Non ausi dicere ibi ubi. & hic fuit. Quid enĩ ñ existi des illius certamonis inde laudabatur. Ut enĩ. Nonsũ dignus ut intres subtectũ meũ. sed tantũ dic uerbo & sanabitur puer mꝰ. Nihil hoc iste. sed tantũmodo dñe ecce quẽ amas infirmatur. Sufficit ut noueris. ñ enĩ amas & deseres. Dic aliqs. Quomodo plazarũ peccator significabat. & a dño sic amabatur. Audiat enĩ dicentẽ. ñ ueni uocare iustos. sed peccatores. Si enĩ peccatores dñs ñ amaret. de cælo ad terras ñ descenderet. Audiens aũ hic. dixit eis. Infirmitas hæc. ñ ẽ ad mortem. sed pp gla dei. ut glorificetur filius dei. Talis glorificatio ipsius ñ ipsũ auxit. sed nos pfuit. hoc ergo ait. ñ ẽ ad mortẽ. qa et ipsa mors nonerat ad mortẽ. sed potius ad miraculũ. quo facto. ut crederent homines unxpm. & uitarent uerã mortẽ. Sane uidete quẽ admodũ tãquã ex obliquo dñs se dixit. propter quosdã qui negant filiũ dei esse. Nã si hereticus qhoc negans. qd filius dei nisi ds. Ecce audiant. Infirmitas hæc inquit nẽ ad mortẽ. sed pp gla dei. Quã gla. Cuius dei. audiqd seqtur. Ut glorificetur filius dei. Infirmitas hæc ergo inqt nẽ ad mortẽ. sed pp gla dei. ut glorificetur filius dei per eã. Per quã. per illã infirmitatẽ. Diligebat aũ dns ihs. martham & sororẽ eius mariã. & lazarũ. Ille languens. ille tristis. Omĩs dilectꝰ. sed diligebat eos & languentũ saluator. immo & iã mortuos suscitator. & tristantũ consolator. Ut ergo audiuit qa infirmat. tunc quidẽ mansit in eodẽ loco duob; diebꝰ. Nuntiauerũ ergo illi. mansit illic ille. tamdiu repugnauit ẽ. quo usq; quatriduũ cõplecteretur. Nã ñ frustra. nisi forte quia. immo quia certe & ipse numerus dierũ. intimat aliquod sacramentũ. Deinde post hæc dicit discipulis suis. Eamus in iudæam iterũ. ubi pene fuerat lapidatus. Quippe ita nos discessisse uidebat. ne lapidaretur. Discessit enĩ ut homo. Sed in redeundo quasi oblitus infirmitatis. ostendit potestatẽ. Eamus inqt in iudæam. Deinde hoc dicto. ut dete quidem admodũ discipuli territi fuerunt. Dicunt ei discipuli. Rabbi. nunc quærebant te lapidare iudæi. & iterũ uadis illuc. Respondit ihs. Nonne duodecim horæ sunt diei. Si quis ambulauerit in die ñ offen

ver. qa lucē huī mundi uidet. Si aūi ambulauē
rit in nocte offendet. qa lux nō ē in ea. Dedit qđē
locut̄ē: sed ao mām intellegentiā quasi ao huc
nauē. In nocem̄ diem. ut expellat nocte. & cor
lumine illustret. Quō enī oīs dicere uolunt: quan
tū mihi uidet. quantū sibi lucet ad tuitionē ppfun
ditas q̄ sententiæ. red arguere uolunt subitanā
nē illoꝝ & infidelitatē. Uoluer̄ enī cōsiliū ea
re dñō nemoreret̄. qui uenerat mori. ne et ip
si morerentur. Sic enī quodā alio loco petrus
ses diligens dnm. Sed ao huc inplene intellegens
cur inuenisset. timuit nemoreret̄. Et uitæ dis
plicuit: uest ipsi dñō. Nā cū indicaret discipu
lis quoo ēt hierusolymis a iudaīs passurus. Res
pondit petrus inīcā ceteros & ait. Absit atē onē.
ppitius tibi esto. nō fiet istuo. Et continuo oīs.
Redi postme satanas: nē enī sapis quæ dī sunt, sed
quæ hominū. Et paulo ante cōfurens filiū dī,
laudē meruerat. Audierat enī. Beat̄ es symon
bariona: qa nō tibi reuelauit caro & sanguis: sed
pat̄ mī q̄ in cēlis ē. Cui dicerat beatus es: illi dic̄
redi retro satanas: quia beatus non ase erat. Sed
unde: quia nō tibi reuelauit caro & sanguis: sed
pat̄ meus q̄ in cēlis ē. Ecce unde beat̄ es: nō de tuo:
sed de meo: nō qua pat̄ ego. Sed qa oīa quæ ha
bet pat̄ mea sunt. Si beatus de ipsius dñi: Satanas
decui: ibi dicit. Rationē quippe reddidit bea
titudinis ut diceret: nō caro & sanguis tibi reuela
uit hoc: sed pat̄ mī q̄ in cēlis ē. Hæc cē causa bea
titudinis tuæ. Quod uero dicit. redi postme sa
tanas: audi etiā huī rei causam. Nē enī sapis
quæ dī sunt: sed quæ hominis. Nemo ergo se
palpet. De suo: satanas ē. De dī beat̄ ē. Quid est
enī de suo: nisi de peccato suo. Tolle peccatū &
quid es tu: Iustitia inquit de meo est. Quid enī
habes qđ nō accepisti. Cū ergo uellent dare cōsiliū
homines dō. discipuli magistro: serui dnō: egro
tus medico: corrupit eos & ait: nōne duodecim
horæ sunt diei: Si qs ambulauerit in die nō offen
dit. Me sequimini: si nūultas offendere: no
lite mihi consiliū dare: quos ame consiliū opor
tet accipere. Quō ergo ptinet: nōne xii horæ
diei: qa ut die ēē se ostenderet xii discipulos
elegit. Si ego sū inq̄t dies & uos horæ: Numq
horæ diei cōsiliū dant: horæ diem sequunt̄: nō
horas dies. Si ergo illi horæ: quō ibi iudas:
& ipse int̄ duodecī. Si hora erat: lucebat. Si lu
cebat: quōm die ad mortē trahebat: Sed oīs
in hoc uerbo nō ipsū iudā: sed successore ipsius p
tendebat. Juda enī cadente: successit matthias:
& duodenarius numerus mansit. Non ergo fru
stra xii discipulos dñs elegit: nisi quia spiritalit̄
ipse ē dicī. Sequant̄ ergo horæ diem: pducent
horæ diem: horæ inluminent̄ ad die: & phorarū
predicatione: credat mundus in deum. Hoc er
go ait de compendio. Me sequimini: si nō uultis
offendere. Et post hoc dicit eis. Lazarus amic̄
nr̄ dormit: sed uado ut a sōno excitē eū. Nec erū
dic̄: Sopore mortuus erat: dō dormiebat.
Hominib; mortuus erat: q̄ eū suscitare nō potuerat.
Nā oīs tanta facilitate excitabat de sepulchro:
quanta tu nō excitas dormientē de lecto. Ergo
sed in potestate suā dic̄ morientē: qa alii mor
tui dic tisunt in scripturis sepe dormientes. Sic
aps dicit. De dormientib; aūi: nolo uos ignora
re frēs. ut nō contristemini: sicut & cæteri qs pem
non habent. Ideo & ipsos dormientes appellauit:
quia resurrecturos prænuntiauit. dormit ergo
omis mortuus: & bonus & malus. Sed quōm int
ē: unt ipsos qotidie dormiunt & exsurgunt. Qo
quis uideat insomnis. alii sentiunt læta sōnia:
alia torquentia. Ita ut cingulans: dormire ti
meat ne ad ipsū terū redeat. Sic unusquisq; ho
minū cui causa sua dormit: cū causa sua surgit:
& unt̄ē: quali custodia quisq; recipiatur: ad
iudicē postea pducendus. Nā et receptiones
in custodia. pmeritis causarū adhibentur.
Alios iubent̄ custodire lictores humanū: &
mittet officiū atq; cuile. Alii tradunt̄ opti
nib;. Alii mittunt̄ in carcere. Et unus ipse car
cere nō omis: sed pmeritis grauioꝝ causarū
in ima carceris contrudunt̄. Sic ergo diuer
sæ custodiæ gentiū inofficio: sic diuersæ
custodiæ mortuoꝝ. & diuersa merita resur
gentiū. Receptus ē: paup. recept̄ ē diues.
Sed ille in sinu abrahæ: ille ubi sitiret. & gut
tam non inueniret. habent ergo oīs animæ
ut ex hac occasione instruā caritatē uram.
Habent oīs animæ cū de sēcto exierint. diuer
sas receptiones suas. habent gaudiū bo
noꝝ & malorū tormēta. Sed cū sæcta fu
erit resurrectio. & bono
rū gau
dio amplius erit. & ma
lorū
torm̄ta grauiora.
quam
do cū corpore torque
bunt̄.
Receptisunt in pace
sci
patriarchæ & pphæ.
capti.
martyres. boni proceles.
Oīs
tam adhuc in fine acceptur i sunt qđ
pmisit dō. promissa enī ē resurrectio
& iam carnis. mortis consūptio. unā cū ea
cū angelis. hoc oīs simul accepturi

sum̄. ¶ ā requiem quæ tā nuo post mortē dat̄.
si ea dignus ē. tunc accipit quisq; cū mort̄. Prio
res acceper̄ patriarchæ. Vndecæ exquo requieſcūt.
posteriores ꝓphæ. Recentiores martyres ſcī. Cotidie bonifideles. Et alii
iuſta requiē tādiu ſunt. alii mātdiu. alii am
nis pauciorib⁹. alii nec recēta ꝓpter. Cū nō ab
hoc ſomno euigilabunt. ſimul oīs qđ ꝓmiſ
ſū ē acceptum ſunt. Lazarus amicꝰ nr̄ dormit.
ſed uado ut a ſomno excitē eū. Dixer̄ ergo di
ſcipuli. quoīm intellexer̄. ſic reſponderunt.
Dne ſi dormit. ſaluus erit. Solet enī cē ſomnꝰ
egrotantiū. ſalutiſ indiciū. Dixerat aūt ihs
de morte eī. illi aūt putauer̄ quōd de dormitio
nē diceret. Tunc ergo dixit eis ihc manifeſte.
Sub obſcure enī dixerat. dormit. Nūc ergo
manifeſte. Lazarus mortuus ē. & gaudeo
ꝓpter uos ut credatis qa nō ibi eram. Et ſcio qa mor
tuus ē. et nō ibi eram. Cger enī. nō mortuus fu
erat nuntiat̄. Sed qō lateret eū qđ erat audierat.
& a cuīm anīa morientis ſ̄ erat. hoc
eſt qđ ait. gaudeo ꝓpter uos. ut ſciatis qa non
ibi eram. ut iam inciperent ammirari. quia
oīs potuit dicere mortuū qđ nec uiderat
nec audierat. Vbi ſane meminiſſe debem̄
qđ adhuc etiā ipſoꝝ diſcipuloꝝ quīn etiā
crediderant. miraculis ædificabat̄ fides.
Non ut ea quæ nō erat cē inciperet. ſed ut ea
quæ iā ēr̄ cēpérat creſceret. Quātus tali uer
bo uſus ſit. quaſi tunc credere inciperet. Nō
enī ait gaudeo ꝓpter uos ut uera fides augeat
ſiue firmet̄. Sed ait. ut credatis. qđ utiq;
legendū ē. ut ampliuſ robuſtiuſq; credatis.
Sed eamus ad eū. Dixit ergo thomas qui dicit̄
didym̄ ad condiſcipulos ſuos. Et am̄ & nos.
& moriamur cū eo. Venit itaq; ihs. & in
uenit eū quatuor dies in monumēto habē
tem. De quatuor diebꝫ multa qdē dici
poſſunt. ſicut ſe habent obſcura ſcripturā
rarum. quæ ꝓ diuerſitate intellegentiū
multos ſenſus parturit. Dica
mus & nos qo nob uideat
ſignificare. mortuusq;
ori quatriduanus. Quoīm cū
inuiſibilo cęco intellegimus
quoo ammodo humanū
geri. ſic forte & uiſto mor
tuo. multos intellecturi ſum̄. Diuer
ſis enī modis una res ſignificari poteſt.
Homo quando naſcitur. iā cū morte naſ
cit̄. qa de adam peccatū trahit. Vnde
dicit apls. ꝓ unū hominē peccatū intrauit in
mundū. et ꝓ peccatū mors & ita in omēs homi
nes ꝓtranſiit. In quo oēs peccauer̄. Θ cce habes
unū diem mortis. qđ homo trahit de mortis ꝓ
pagine. Deinde creſcit. Incipit accedere ad ra
tionales annos. ut legē ſapiat naturalē. quā
oīs habent in corde deſcriptam. Quod ubi fece
rint. alio nec fecerint. Nūqo hoc de paganis dix
erim. & in natura ipſa. qō ammodo legunt.
Furtū uīs pati. utiq; non uis. Ecce lex in corde
tuo. Qō nūs pati. facere noli. & hanc
legē transgredunt̄ homines. Et ecce alter di
es mortis. Data ē. & iā lex diuina ꝓ famulū di
moyſen. Dic tu ē illic. nō occides. nō mechaberis.
nō falſū teſtimoniū dices. honora patrē tuū &
matrē. nō cupiſces rē ꝓximi tui. nō cupiſces u
xorē ꝓximi tui. Θ cce lex ſcripta ē. & ipſa crep
uit. Ecce tertius diē mortis. Quid reſtat. ue
nit & euangl̄m. p̄dicat̄ regnū cęloꝝ. diffama
tur ubiq; xp̄c. minat̄ gehennā. uitā ꝓmit
tit æternā. & ipſa contēnuntur. Transgredi
untur homines euangl̄m. Et ecce quartus dies
mortis. Merito iā putret. Nunqo & talib⁹
negandae mīa. Absit. & iā ad tales dīs oc
cupandos nō dedignat̄ accedere. Multa aūt ex
iudeis uenerant ad martham & mariam. ut cō
ſolarent̄ eas de frē ſuo. Martha ergo ut audi
uit qa dīs ihc uenit. occurrit illi. maria aūt
domi ſedebat. Dix̄ ergo martha ad ihm. Dne
ſi fuiſſes hic. frat̄ meus nō fuiſſet mortuus.
Sed & nunc ſcio qa quæcūq; poposceris ad deū da
bit tibi deus. Non dix̄ ſed & modo rogo te. ut
reſuſcites fratrē meum. Vnde enī ſciebat ſiſta
ri ei reſurgere utile fuerit. Hoc tantū dixit.
ſcio qa potes. ſimul facis. Utrū enī faciet. u
oluntas tua ē. nō p̄ſumptionis meæ. Sed et nunc
ſcio. quia quęcūq; poposceris ad deū dabit tibi
deus. Dicit illi ihc. Resurget frat̄ tuus. hoc
ambiguū fuit. Non enī ait. modo reſuſcito
frem tuū. ſed reſurget frat̄ tuus. Dicit ei mar
tha. Scio qa reſurget in reſurrectione in no
uiſſima die. Dicit illa reſurrectione ſecura ſū,
De hac incerta ſū. Dix̄ ei ihs. Ego ſū reſurre
ctio et uita. Dicit. reſurget frater meus in no
uiſſima die. Verū ē. Sed ꝓ quē tunc reſur
get. poteſt & modo. Quia ego ſū unqt re
ſurrectio & uita. Audiuit frīs. audiuit qđ
dicat. Certe tota expectatio erat circūſtan
tiū ut reuiueſceret Lazarus. unus mortuus
quatriduanus. Audiam̄. & reſurgamus.
Quā multa ſunt in hoc populo quos premit

consuetudinis molest. Forte audiuit me qu
dãqb dicẽt. Nolite inebriari uino inquo ẽ
luxuria. Dicunt. nõ possum⁹. Forte audiuit
me aliq immundi. Lasciuus. & flagitiosus in
quinatu. Quib dicitur. nolite hoc facere
nepereatis. Et respondent. nõ possum⁹ tolli
a consuetudine mã. Ooñe. istos resuscita.
Θ gosũ inqt resurrecturo & uita. loco resurre
cturo. qa uita. Qui credit inme. & iã si mor
tuus fuerit uiuet. Et omis qui uiuit & cre
dit inme. nõ morietur in ætnũ. Quto ẽ hoc q
credit in me & iã si mortuus fuerit uiuet.
sic lazarus mortuus ẽ & uiuet. qa nõ ẽ of
mortuoꝝ sed uiuoꝝ. De olim mortuis pa
tribꝫ idest de abrahã de ysaac & of iacob.
tale responsũ audiuit dedit. E go sũ of abra
hã & of isaac & of iacob. nõ ẽ of mortuoꝝ sed
uiuoꝝ. Omes enĩ illi uiuunt. Crede ergo.
& si mortuus fueris uiues. Si aũ nõ credis. &
cũ uiuus mortuus es. Probem⁹ & hoc. qa si nõ
credis & si uiues. mortuus es. Cuda dñis dif
ferenti sequi eũ & dicenti. eam primus sepelire
patrẽ meũ. Sine inqt mortuos sepelire
mortuos suos. tu ueni sequere me. Erat ibi
mortuus sepeliendus. Erant ibi & mortui
mortuũ sepulturi. Ille mortuus in carne.
illi in anima. Unde mors in anima. qa nõ
ẽ fides. Unde mors in corpore. qa nõ ibi
anima. Ergo anima tuę animæ. fides ẽ.
Qui credit in me inqt. etiã si mortuus fuerit
in carne. uiuet in anima. donec resurgat &
caro. nũquã postea moritura. Hoc ẽ qđ credit
in me. licet moriat uiuet. Et omis qui uiuit
in carne & credit in me. & si morietur ad tẽp⁹
ppt mortẽ carnis. nõ morietur in ætnũ. ppt
uitã spũ. & in mortalitatẽ resurrectionis. hoc
ẽ qđ ait. & omis qui uiuit & credit in me. nõ
morietur in ætnũ. Credis hoc. Ait illi. Utiq
dñe. E go credidi qa tues xp̃c filius dĩ qui in
hunc mundũ uenisti. Quando hoc credidi.
credidi qa tues resurrectio. Credidi. qa tu
es uita. Credidi qa credit in me. & si moriat
uiuet. & qui uiuit & credit in me. nõ morietur
in ætnũ. Et cũ hæc dixisset. abiit & uo
cauit mariã sororẽ suã silentio dicens. Ma
gister ad est & uocat te. Ad uertendũ ẽ quẽ
admodũ suppressã uocẽ. silentiũ nuncupa
uit. Nã quomodo siluit quæ dix. magister
ad est. & uocat te. Ad uertendũ enã quẽ
admodũ euangelista nõ dixerit ubi uel qñ
do uel quom mariã dñs uocauerit. Ut hoc

uniuersb martbæ ponus intellegeret narrationis
breuitate seruata. Illa ut audiuit cito surgit
& uenit ad eũ. Non dũ eũ uenerat ihs in castel
lũ. sed erat adhuc in illo loco. ubi occurrerat
ei martha. Iudei igitur qui erant cũ illa in do
mo et cõsolabant eã. Cũ uidissent mariã qa
cito surrexit & exiit. secuti sunt eã dicentes.
qa uadit ad monumentũ ut ploret ibi. Quare
hoc putauit ad euangelistam narrare. ut u
idearnus quæ occasio fecerit. ut plures ibi eẽt
quando lazarus resuscitat⁹ ẽ. Putantes enĩ iu
dei ppterea illã festinare ut doloris sui sola
cũ lacrimis quereret. Secuti sunt eã. ut tam
grande miraculũ quatriduani mortui resur
gentis. testes plurimos inuenirent. Maria et
go cũ uenisset ubi erat ihc. Uidens eũ. cecidit
ad pedes ei⁹ & dixit ei. Dñe si fuisses hic. frat
meus non fuisset mortuus. Ihc ergo ut uidit
eã plorantẽ. & iudeos qui cũ illa erant plor an
tes. fremuit spũ. & turbauit se ipsũ & dixit.
Ubi posuistis eũ. Nescio qo nob insinuauit. fre
mendo spũ. & turbando se ipsũ. Quis enĩ eũ
posset nisi se ipsũ turbare. Iraq frs mei.
primo hic ad uendit potestatẽ. & sic inquiri
te significationẽ. Turbaris tu nolens. turbat⁹
est ihc xp̃c quia uoluit. Et fuit ihs. uerũ ẽ.
sed quia uoluit. Mortuus ẽ ihc. uerũ ẽ. sed
qa uoluit. Dñũ ihs. uerũ ẽ sed qa uoluit. Cui stat⁹ ẽ ihs. uerũ ẽ. sed qa
uoluit. Nulluis potestate erat ut sic ut sic
affici. ut non affici. Verbũ enĩ animã su
scepit. & carnẽ totus hominis sibi coaptans
in psone unitate naturã. Nã et anima apti
uerbo illustratæ ẽ. Anima pet⁹ uerbo inlus
tratæ ẽ. Anima pauli alioꝝ scoꝝ apl̃oꝝ.
& pharũ uerbo inluistrateꝫ sunt animæ.
Sed de nulla dic tuę ẽ. uerbũ caro fact ũ ẽ. De
nulla dic tuę ẽ. ego et pat unũ sum⁹. Ani
ma xp̃i & caro xp̃i. cũ uerbo dĩ una psona ẽ.
unus xp̃c ẽ. Ac phoc. ubi sũma potestas ẽ. scdm
uoluntatis nutu tractat infirmitas. hoc
ẽ turbauit se ipsũ. Dixi potestatẽ. ad uen
dite significationẽ. Magn⁹ reus ẽ. quem
mortuus quatriduũ. & illa significat sepul
turã. Quto ẽ ergo qđ turbabat se metipsũ
xp̃c. nisi ut significet tibi quom tu tur
bari debeas. cũ tanta mole peccati grauã
ris. & præmeris. Ad tendisti enĩ te. uidi
sti reum. Computasti tibi. illuo feci. & ad
peccat multi oſ. illuo cõmisi. & distulit
me. Euangliũ audiui. & cõtẽpsi. Bapti
zat⁹ sũ. & uetũ ad eadẽ reuolut⁹ sum.

Quō facio. quō eo. unde euado. Quando ista dicas. iā fremet xp̄s. qa fides fremit. Inuoce frem̄it. apparet spes in resurgent. Si ipsa fides mort. ubi est xp̄e fremens. Si fides in nob. xp̄e in nob. Quō enī aliud aut aptius habitare xp̄m p fidē in cordib⁹ uris. Ergo fides tua de xp̄o. xp̄s ē in corde uo. Hinc ē illud qō dormiebat in nauī. Et cū periclitarent discipuli. iā imminente naufragio. accesser̄ ad eū & excitauer̄ eū. Surrex xp̄s. imperauit uentis & fluctib⁹. & facta ē tranquillitas magna. Sicet tu. in tua corda uenti cor tui. utq; ubi nauigas. ubi hanc uitā tāquā p celloso & periculoso pelago transis. Intrant uenti. mouent fluctus. turbant nauē. Quis uenti. auditi cuiusq; nascēs. Cogitatiōes. uentī ē. Iracundia. fluctus ē. Sedentarius. Disponis respondere. disponis maledicto. p maledicto reddere. Iā nauis appropinquat naufragio. excita xp̄m dormientē. Loco enī fluctuas. & mala p malis reddere præparas. qa xp̄s dormit in nauī. Incordenī tuo somn⁹ xp̄i. obliuio fidei. Nā si excitas xp̄m. Loest recolas fidē. qo tibi dicit. tāquā uigilans xp̄s. in corde tuo. Ego audiui demonia habes. & peiora audi. Audit omnis. & patit. Audit seruus. & indignat̄. Sed uindicare uis. Quō enī ego iā sū uindicatus. Cū tibi hæc loquit̄ fides tua. quasi imperat̄ uentis & fluctib⁹. & facta tranquillitas magna. Quom̄ ergo hoc ē excitas xp̄m in nauī. excitare fidem. sic in corde hominis quē p̄mit magna molestia. & cōsuetudo peccati. in corde hominis transgressoris & iā sācti euangelii cōtemptoris poenarū etiarū. fremat xp̄s. Increpet se homo. Audi adhuc. Fleuit xp̄s. fleat se homo. Quare enī fleuit xp̄s. nisi qa flere hominē docuit. Quare fremuit & turbauit semetipsū. nisi qa fides hominis sibi merito displicentis. fremere qō ammodo displicentis. fremere qđ ammodo debet. & in accusatione malorū operū. ut uoluntatē p̄nitendi. cedat consuetudo peccandi. Et dixit. Ubi posuistis eū. Scisti qa mortuus sit. & ubi sepult⁹ sit ignoras. & ista significatio ē. qa sic potū hominē. quasi nescit ds. Non ausus sū dicere nescit. qo enī ille nescit. sed quasi nescit. Unde hoc p̄bamus. Dn̄m audi dicturū in iudicio. Non noui uos. discedite a me. Quō ē. nō uos noui. nō uos uideo in luce mea. nō uos uideo in illa iustitia quā noui. Sic & hic tāquā nesciens talem peccatorē. dixit. ubi posuistis eū. Ualis ē. uae dn̄i imparatorso postea quā homo peccauit. Nōā ubi es. Dicunt ei. one uenis & unde. Quō ē unde. miserere. Videt enī dn̄s quando miseretur. Unde illi dicit. Uae humiliatē meā & laborē meū. & dimitte omnia peccata mea. Lacrimatus ē xp̄s. Dixer̄ ergo uidere. Ecce quom̄ amabat eū. Quō ē. amabat eū. Non uenit uocare iustos. sed peccatores in pœnitentiā. Quidā aū dixer̄ ex ipsis. Non potebat hic q̄ aperuit oculos cæci facere ut hic n̄ moreretur. qui noluit ut n̄ moreretur. Iussē q̄ facturus ē ut mortuus suscitet̄. Iste ergo rursus fremens in semet ipso. uenit ad monumentū. remat & unde. si disponis reuuescere. Omnis homini dicit̄ q p̄mittit pessima consuetudine. uenit ad monumentū. Erat aū spelunca & lapis. supposit̄ erat ei. Mortuus sublapi de. reus sublege. Scim⁹ enī qa lex quæ data ē iudeis. in lapide scripta ē. Omnis aū reus sub lege s. bene uiuentes enī cū lege s. Iusto. lex posita n ē. Quō ē ergo lapidē remouere. grām p̄dicare. Apls enī paulus ministrū se dicit noui testamēti. n littere. sed spm. Nā littera inqt occidit. Spūs aū uiuificat. Littera inquit occidens. quasi lapis ē præmens. Remouete inquit lapidē. remouete legis pondus. grām p̄dicate. Si enī data lex eēt quæ posset uiuificare. omino ex lege eēt iustitia. Sed conclusit scriptura. oēs sub peccato. ut p̄missio ex fide ihu xp̄i daret credentib⁹. Ergo remouete lapidē. Dicit ei martha soror eius q mortuus fuerat. Dn̄e iā fetet quatriduanus enī ē. Dicit ei ihc. Nōne dixi tibi q̄m si credideris uidebis gl̄am dei. Quō est uidebis gl̄am dei. qa & putrem̄ & quatriduanū resuscitat. Omnis enī peccauer̄. et egent gl̄a dei. et ubi abundauit peccatū. superabundauit grā. Tuler̄ ergo lapidē. Jhs aū eleuatis sursū oculis dixit. P at̄ gras ago tibi q̄m audisti me. Ego aū sciebā qa semp me audis. Sed p̄pt̄ qui circū stant dixi. ut credant qa tu me misisti. Hæc cū dixisset. uoce magna clamauit. fremuit. lacrimauit. uoce magna clamauit. Quā difficile surgit. quē molest male consuetudinis p̄mit. Sed tam surgit. occulta grā. intus uiuificatur. surgit post uocē magnā. Quō ē factū. uocē magnā clamauit. Lazare ueni foras. & statim p̄diit q fuerat mortuus. ligatus pedes & manus. & facies illius sudario erat ligata. Quomodo p cessit ligatis pedibus manibus. & n̄ manibus qa surrexit quatriduanus. Inuitoq; potentia dn̄i erat. n̄ uteres mortui. Processit. &

ao huc ligatus ē. ao huc inuolut. tam̄ foras iam
processit. Quid significat. Quando c̄ tēpus. mor
tuus iacēs. Et si tanta quanta dixi c̄ tēpus. se
putus iacēs. Quando confiteris. pcedis. Quo
est eū pcedere. nisi ab occultis uelut exeundo ma
nifestari. Sed ut confitearis. dic facit magna uo
ce magna clamando. hoc est magna grā uocan
do. Ideo cū pcessisset mortuus. ao huc ligatus.
confitens & ao huc reus. ut solueret̄ peccata ei.
ministris hoc dixit dns. soluite illū et sinite a
bire. Quid ē soluite & sinite abire. quæ solue
ris in terra. soluta er & in cælo. Multi ergo ex iu
deis qui uenerant ao mariā. & uiderant quæ fec̄
ihc. crediderunt in eū. Quidā aū ex ipsis abier̄
ao pharisæos & dixer̄ eis quæ fec̄ ihc. Non omis
ex iudeis q̄ uenerant ao mariā crediderunt. sed
tam̄ multi. Quidā uō ex eis. siue ex iudeis q̄
uenerant siue ex eis q̄ crediderant. abier̄ ao pha
risæos & dixer̄ eis quæ fec̄ ihc. Siue annuntiando
ut ipsi crederent. siue potius p dendo ut seuirent.
Sed quomodo libet ex aq̄b; libet ao pharisæos ista p
lata sunt. Collegerunt pontifices & pharisæi
conciliū et dicebant. Quid facimus. nec tam̄
uidebant credam̄. plus enī pdi tabant homines cogi
tabant quomodo nocerent ut pderent. quā q̄m
sibi consulerent ne perirent. Et tam̄ timebant.
& quasi consulebant. Dicebant enī. Quid faci
mus. qa hic homo multa signa fac̄. Si dimitti
m̄ eū sic. omes credent in eū. & uenient romani
& tollent nr̄m locū et gentē. Temporalia pdere
timuer̄. & uitā ætnā̄ cogitaver̄. Ac sic utrum
q; amiserunt. Nā et romani post dñi passionē
& glorificationē. tuler̄ eis & locū et gentē. ex
pugnando & transferendo. Et illuc eos seq̄t.
qd alibi dicit ihē. Filii aū regni ibunt
in tenebras exteriores. Hoc aūt timuerant. ne
omes in xpm crederent. nemo remaneret qui
ad uersus romanos. ciuitatē dī templūq; defen
dere it. q̄m contra ipsū templū & contra suas
patrias leges. doctrinā xpi er sentiebant.
Unus aū ex ipsis caiphas cū er pontifex anni illi
uus. dixit eis. Uos nescitis q̄ quid. nec cogitatis.
qa expedit uob ut un̄ moriatur homo q̄ populo.
& nō tota gens pereat. Hoc aū a semetipso non
dixit. sed cū er pontifex anni illius. pphauit.
Hic docemur etiā p hominem malos. & pphetiæ
spm̄ futura p dicere. Q d tam̄ euangelista
diuino tributit sacramento qa pontifex fuit. hoc est
sum̄ sacerdos. Potest aū mouere quom̄ dicat
pontifex anni illius. cū oēs unū ē statuerit
unū sum̄ sacerdotem. cui mortuo un̄ succederet.
Sed intellegendū ē pambitiones & c̄tentiones inter
iudeos postea constitutū ut plures eent. & pannos sin
gulos uicib; ministrarent. Nā et de Zacharia hoc di
citur. Factū ē aū ut cū sacerdotio fungeret̄ mor
dine uicis suæ ante dm̄ sedm̄ c̄suetudinē sacerdotii.
sorte exiit ut incensū poneret & ingressus in templū
dñi. Hinc apparet plures eos fuisse. et uices suas ha
buisse. Nā incensū nī licebat ponere. nisi sum̄o sa
cerdoti. Et forte & iā unū annū plures amministra
bant. quib; alio anno alii succedebant. ex q̄b;
sorte exiebat qui incensū poneret. Quid ē. ergo p
phauit caiphas. qa ipse morturus erat p gente.
& nō tantū̄ p gente. sed ut filios dī qui erant dispsi
congregaret in unū. Hoc euangelista ao dixit.
Nā caiphas de sola iudeoy gente pphauit. Inquia
erant oues. de q̄b; aut ipse dns. nisi ū missus nisi ao
oues quæ perierunt dom̄ isrl. Sed nouerat euan
gelista ee alias oues quæ nō erant de hoc ouili. quas
oportebat ao duci ut eent unū oule & un̄ pastor.
Hæc aū sedm̄ p destinationē dicta sunt. Nā neq;
oues ei. neq; filii dī ao huc erant. q̄ nec dū credi
derant. Ab illa ergo die cogitaverunt ut int̄
ficerent eū. Ihs ergo iā nō palam ambulabat;
apud iudeos. sed abiit in regionē iuxta desertū.
In ciuitatē quæ dicit̄ efrem. & ibi morabatur
cū discipulis suis. Longa potentia ei deficerat.
Inquā utiq; si uellet. & palam cū iudeis c̄uersa
retur. & nihil ei facerent. Sed in hominis infir
mitatē uincendi exemplū discipulis demonstra
bat. Inquo appareret & nī ee peccatū si fideles
ei quisunt membra ei. oculis p sequentiū se subtra
herent. & furorē sceleratoy latendo potius ocu
tarent. quā se offerendo magis accenderent.

Explicit omil xlviij.

Abeo q̄d aūt. Proximū aū erat pascha iudeoy. Usq; ao id
q̄d aūt. multi ex p illū ibant ex iudeis & credebant in ihm.

Incipit omil l.

EPISTOLA LECTIONE NOMA
sci euangelii. de qua loquitur sum̄
q̄d oēs dixit. hodiernā
sequit̄. De qua loquitur sum̄
q̄d oēs dabit. quæ tā inscrip
turis tā manifesta sunt. ut
potius auditore quā expositore desiderent.
Ineas nos immorari nō oportet. ut necessarius in
quib; immorandū ē. tēp̄ sufficiat. Proximū
ergo erat pascha iudeoy. Illū diem festū in
dei cruentū habere dñi sanguine uoluerunt.
Illo die festo occisus ē. agn̄. q̄ no beundem diem

Et fi vj. in dom. de passione

Et fi vj. in ebdomada vj. in quadragesima.

festū suo sanguine cēsecrauit. Consiliū erat inīt inter eos occidendo ihū. Ille qdecēlo uenerat pati. ppinquare uoluit loco passionis. quia imminebat hora passionis. Ascenderē ergo multi in hierusolimā de regione ante pascha ut sēipsos sanctificarent sicut eos. Hoc faciebant iudei solēpne pceptū oīm. per sem moysen in lege mandatū. ut die festo quoo pascha erat omīs undiq; conuenirent. ut illius diei celebratione sēipsos sanctificarent. Sed illa celebratio umbra erat futuri. Quid ē umbra futuri. q̄ phena xp̄i uenturi. ppheta enim nob illa die passuri. ut transiret umbra. & lux ueniret. Ut transiret significatio. & ueritas teneret. Habebant ergo iudei pascha in umbra. nos in luce. Quid enī op erat ut dīs eis preciperet ppter festū diem festū ouē occidere. nisi quia ille erat de quo ppheta dē. sicut ouis ad immolandū ductus ē. Sanguine occisi pecoris. iudeoꝝ postes signati. Sanguine xp̄i. frontes nre signantur. Et illa signatio quæ erat significatio dicta ē ab omīb; signatis. ex communatore ē prohibere. Signū xp̄i a nobis repellit ex communatore ē. si cor nrm recipiat saluatore ē. Quare hoc dixi. qa multi postes habent signatos. & intus in manet habitator. sed aguator. Facile habent in fronte signū xp̄i. & corde n recipiunt uerbū xp̄i. Ideo dixi fris. qd repeto. signū xp̄i a nob repellit ex communatore ē. si cor nrm habeat xp̄m habitatore ē. Hæc dixi ne quis forte cogitaret quo sibi uel lent illa festa iudeoꝝ. Venit ergo oīs tāquā ad uitā tuā. ut uerū pascha nos haberemus. cū ea passione ē tāquā ouis immolatione ē celebraremus. Quærebant g ihm sed male. Beatus ille qui querunt ihm. sed bene. Illi querebant ihm ut nec ipsi eū haberent. nec nos. sed ab ipsis abscedente ē. suscepim nos. Reprehendunt qui quer. laudant qui quer. Animus eius querentis. aut laude inuenit. aut dānatione ē. Habes eius ex ipsalmis. Confundant & reuerentur. q quer animā meā. Isti qui male querebant. Alio loco dicit. periit fuga a me. & nē qui requirat animā meā.

Culpant qui quer. culpant q n quer. Ergo quera xp̄m ut habeam. quera ut teneam. sed n ut occidam. Nā et illi n ideo querebant. ut tenerent. sed ut eum n haberent.

Quærebant ergo. & loquebant int se. quid putatis qa n ueniet ad diem festū. dederant aut pontifices & pharisei mandatū. ut si quis cognouerit. ubi sit indicet ut ad prehendant eū. Nos inducem modo iudeis ubi sit xp̄s. Ira nā uelut audire & ad prehendere. quēq; suis ex semine illoꝝ qdederant mandatū. ut indicaret eis ubi eet xp̄s. Veniant ad ecclām. audiant ubi sit xp̄s. & ad prehendant eū. Ano b audiant. & ex euangelio audiant. Occisus ē apparentib; eoꝝ. sepultus ē. resurrexit a discipulis agnitus. ante oculos eoꝝ ascendit in celū. ubi se det ad dexteram patris. qui iudicat ē. uenturus ē iudex. Nu uiant & teneant. Respondent. quē tenebo absentē. Quom manū in celū mittā. ut ibi sedentē teneā. Et tē mitte. & tenuisti. Parentes tui tenuer carne. tu tene corde. Qm xp̄s absens. & iam psens ē. Nisi psens eet. a nob ipse teneri n posset. Sed qm uerū ē qd ait. Ecce ego uob cū sū usq; ad cōsumationē scli. Et habit & hic ē, Et reduit. & nos n deseruit. Corpe eius sui ut ulit cælo. maiestate ē n abstulit mundo.

Sex ergo ante sex dies paschæ uenit bethaniam ubi fuerat Lazarus mortuus. quē suscitauit ihs. Fecer aū ei cenā ibi. & martha ministrabat. Lazarus uero. unus erat ex discūbentib;. Ne putarent homines fantasma ecce factū. qa mortuus resurrexe ē. unus erat ex discūbentib;. bibebat. loquebatur. epulabat. uera ostendebat.

Discūbebat ergo dīs cū Lazaro & cetera. ministrabat martha una ex sororib; Lazari. Maria uo altera soror Lazari. accepit libram unguenti nardi pistici pciosi. & unxit pedes ihu. & extersit capillis suis pedes ei. & tot implet ē exodore unguenti. Factū audiuim. mysterium requiramus. Quicūq; anima fidelis uis ee cū maria unge pedes dīi pcioso unguento. Unguentū illud iustitia fuit. Ideo libra fuit. Erat aū unguentū nardi pistici pciosi. Quod aut pistici. locū aliquē credere debem. unde hoc erat unguentū pciosū.

Nec tam hoc uacat. & sacramento optime consonat. Pistis greece. fides dicit. Querebas operari iustitiam. iustus ex fide uiuit. Unge pedes ihu bene uiuendo. dominica sectare uestigia. Capillis extergе. Si habes supflua da pauperib; & oīm pedes tersisti. Capillis eius supflua corporis uidentur. habes qd agas de supfluis tuis. Tibi supflua sunt. sed oīm pede necessaria sunt. Forte unus dīi pedes indigent. De quib; ei nisi de membris suis infunde ductus ē. Cū uni ex minimis meis fecistis. mihi fecistis. supflua una impendistis. sed pedib; meis obsecum estis.

Domuſ tñ implet odore. mundus implet
eſt fama bona. Nã odor bon. fama bo
na eſt. qui male uiuunt & xpiani uocan
tur. in urbã xpo faciunt. Deq alibus
dicit tñ ē. qđ p eos nom dñi blaſphematur.
Sic tales nom dei blaſphematur. p bonos
nom dñi laudat. Audi aplm. xpi bon odo
dor ſum unqꝫ in omni loco. Dicat & in can
tu caſt cordis. Unguentũ effuſũ ē nom
tuũ. Ne aplm reuoca in mentionẽ. xpi
unqꝫ bonus odor ſum in omni loco. & in his
qui ſalui fiunt. & in bis q pereunt. Aliis
ſum odor uitæ in uitã. Aliis aũt odor
mortis ad mortẽ. & ad hæc quis idoneus.
Occaſionẽ nob̃ plbet preſens lectio ſcã æuan
gelii de odore iſto uta loqui. ut et a nobis
ſufficienter dicatur. & a uob diligenter audi
atur. A dño ipſo uta dicente. & ad hæc quis
idoneus. Ergo ut inde nos coem loqui.
nũqd idonei ſumus. aut uos hæc audire
idonei eſtis hæc audire. Nos qdẽ idonei
non ſum. Sed idoneus eſt ille. qui pnos
dignet dicere. qđ uob̃ ipſe audire. Ecce
aplis bon odor ē. ſicut dicit ipſe. Sed ip
ſe bon odor. aliis ē. odor uitæ in uitã.
aliis odor mortis in mortẽ. Iam bon odor.
Nũqd ẽ in aut aliis ſum bonus odor in uitã.
aliis malus odor ad mortẽ. Bonũ odorẽ
ſe dicit non malũ. & eundẽ bonũ odorẽ
aliis dicit ad uitã. aliis ad mortẽ. Felices
qui bono odore uiuunt. Quid aũ infelicius
illis. qui bono odore moriuntur. Et quis ē.
aut aliquis. quẽ bon odor occidat. hoc ē.
qđ ait aplis. & ad hæc quis idoneus. Quom
ea fac dñs in uris modis. ut bono odore de bo
ni uiuant. & mali moriant. Quom ſic qñ
in dñs inſpirare dignatur. unanimabimus
cantare uitæ. Nã forta ſis in latet alior
intellectus. qa me nõ potest penetrare.
Iam quo usq; penetrare potuero uob̃ de
bet denegari. Paulũ aplm bene agentẽ. be
ne uiuentẽ. Iuſtitiã uerbo pdicantẽ. Opere
demonſtrantẽ. doctorẽ mirabilem. fidelẽ
diſpenſatorẽ. fame uſq; quaq; diſſeminabat.
quibã obligebant. quã inuidebant. Nã ipſe
quibã loco aut de quib; dã. qđ non caſte
ſed pinuidiã. xpm annuntiarent. Excita
mauit inqt tribulationẽ ſuſcitare uin
culis meis. Sed qo aut: Siue occaſione.
ſiue ueritate xps annuntietur. annuntia
ant qme amant. annuntiant qm inui
dent. Illi bono odore uiuunt. & illi bono odore
moriuntur. Tam utriſq; pdicantib nom xpi an
nuntiatur. odore optimo mundus implet.
A maſti bene agente. uiuiſti bono odore. Inui
diſti bene agenti. mortuus es bono odore. Nã
quo qa mori uoluiſti. loco illũ odorẽ malũ fe
ciſti. Noli inuidere. & nõ te occidet bonus
odor. Denuq; audi et hic de unguento iſto.
quom aliis erat odor bonus in uitã. aliis odor
bonus in mortẽ. Poſtea quã hoc fecit religio
ſa maria ad hũ obſequium. Continuo unus
ex diſcipulis ei Iudas ſcariotes qui erat eũ tra
diturus dixit. Quare hoc unguentũ non uen
undatũ ē trecentis denariis. et datũ ē egen
tibus. Væ tibi miſer. bon odor te occidit.
Quare hoc cũ dixerit euangeliſta ſcs aperuit.
Putaremus aũ et nos ſimens ipſius nob̃ pecuni
am in marſupio deferri. pauperũ cura hoc illũ duce
re potuiſſe. Sed non ita ē. Sed quid. Audi te
ſtem ueracem. Dixit aũ hoc non quia de egen
tibus pertinebat ad illũ. Sed qa fur erat. et lo
culos habens. ea quæ mittebantur portabat.
Portabat. an exportabat. Sed ministerio por
tabat. furto exportabat. Et ecce audiat quia
Iudas iſte nũ tunc puerſus factus ē. quando
corruptus a iudeis dñm tradidit. pleriq;
cũ incuriosi euangelii exiſtimant. tunc pe
riſſe iudam. quando accepit a iudeis pecuniã
ut dñm traderet. Non tunc periit. Nã fur
erat. & dñm pditus ſequebat. qa nõ corde. ſed
corpore ſequebatur. Duodenarius aplor nu
merũ implebat. aplica beatitudine nõ habe
bat. ad imaginẽ fuerat duodecim. quo de
cedente. & alio ſuccedente. & ſupplente ē aplica
ueritas. & numerus pmanſit integritas. Quis
ergo uoluit dñs nr ihc xpc. frs mei animo
nem ecclam ſuã. quando unũ pditũ inter
duodecim habere uoluit. Niſi ut malos to
leremur. ne corpus xpi duidamur. Ecce inter
ſcos ē iudas. ecce fur ē iudas. et ne cõtem
nas. fur & ſacrilegus. Non qualis cũq; fur.
fur loculor. Sed dominicor. Loculorum.
Sed ſacror. ſi communia diſcernuntur uiſoro.
qualis cũq; furta & peculatus. peculatus enim
dicit furtum de re publica. Et nõ ſic iudi
cat furtũ rei priuatæ. Quomodo publice.
quanto uehementius iudicandus ē ſacrile
gus fur. non unde cũq; tollere. hoc ē de ec
cla tollere. Qui aliquid de eccla furantur.
uidet pdito cõparantur. Talis erat iſte iudas
& tamen cũ ſcis diſcipulis undecim numerabat

q̃ bonus odor alios
in uitã æternã
alios in mortẽ æ-
de bono apli bonus
odor ẽ ſimo
de malo iuda ne ẽ
miſ bonus odor te
occidit.

q̃ iudas fr̃ ei⁹ ſm̃ ꝑ ſ̃ ꝑ ſ̃

Nolent

& ociebat. ao ipsam cenā dominicā parti accessit. Conuersari cū eis potuit. eos inquinare non potuit. Deuno pane & petrus accepit & iudas. & tam quæ pars fidelis cū infidele. Petrus enī accepit ao uitā. iudas ao mortē. Quom enī ille odor bonī. sic ille cibus bonus. Sic ergo odor bonī. ita et cib; bonī. bonos uiuificat. malos mortificat. Qui enī manducauerit indigne. iudicū sibi manducat et bibit. Iudiciū sibi n̄ tibi. Si iudiciū sibi n̄ tibi. tolera malū bonī. ut ueniaſ ao p̄miū bonoꝝ. ne imitariſ impena malorꝝ.

Θ xēplū dn̄i accipite conuersantis uita. Quare habuit loculos cui anglī ministrauer̄. nisi qa ecclā ipsius loculos suos habitura erat. quare furē aomisit. nisi ut ei ecclā fures cū patiur tolerēt. Sed ille qconsueuerat de loculis pecuniā tollere. n̄ dubitauit accepta pecunia ipsū dn̄m uendere. Vt ocean̄ qo ao ista dn̄s respondeat.

U tocte frs. n̄ illi ait. ppt furta tua dicā ista. Furem nouerat. nec p̄ebat. sed potius tolerabat. & ao pferendos in ecclā malos nobis exemplū patientiæ demonstrabat. Dixit ei ihs. sine illā ut in die sepulture meæ seruet illud. Moriturū se denunciauit. Sed quid ē qd sequitur.

Pauperes enī sēp habetis uobiscum. me aū n̄ sēp habebitis. Intellegim̄ qdē. pauperes sēp habetis. qđ dixe uerū ē. Quando aū ecclā sine pauperib;. me aū n̄ sēp habebitis quid sibi uult. quom̄ intellegendū ē. me aū n̄ sēp habebitis. Noli expauescere. Iudę duc tū ē. Quare ergo n̄ dixe habebis sed habebitis. qa n̄ um̄ ē iudas. Iudas malus. corp̄ malorꝝ significabat. quomodo petrus corp̄ bonorꝝ corpus ecclę. immo corp̄ ecclę. sed in bonis. Nā si in petro n̄ eet ecclę sacramentū. n̄ ei diceret dn̄s tibi dabo claues regni celorꝝ. quę cūq; solueris in terra. soluta erunt & in celo. et quęcūq; ligaueris in terra. ligata erunt et in celo.

Quō ꝛet⁹ sig⁹ bonos sicut malos

Si hoc tantū petro dic tū ē. n̄ hoc fac ecclā. Si aū & in ecclā fit. utique in terra ligant. ligent in celo. & quę soluuntur in terra soluant & in celo. quia cū excōmunicat ecclā. in celo ligatur excōmunicat. cū reconciliat ecclā. in celo soluit reconciliat. Si ergo hoc in ecclā fit. petrus qn̄ do claues accepit. ecclām scam significauit.

Si in pet̄ psona significati sunt in ecclā boni. in iudę p̄sona significati sunt in ecclā mali.

Ipsis dic tū ē. me aū n̄ sēp habebitis. Quō ē n̄ sēp. & quō ē sēp. Si bonus es. si ao corp̄ pones qđ significat petrus. habes xp̄m et in p̄senti & in futuro. In p̄senti p fidem. In p̄senti p signū. In p̄senti p baptismatis sacramentū. In p̄senti p baptismatis sacramentū. In p̄senti panis & potū. habes xp̄m in p̄senti. sed habebis sēp. Quia cū hinc exieris. ao illū uenies q dixit latroni. hodie mecū eris in paradyso. Si aū male uersaueris. uideris habere in p̄senti xp̄m. qa intrabis ecclām. signabis te signo xp̄i. baptizatus es baptismo xp̄i. miscebis te membris xp̄i. accedis ao altare xp̄i. In p̄senti habes xp̄m. sed male uiuendo n̄ sēp habebis. potest & sic intellegi. pauperes sēp habetis uobcū. me aū n̄ sēp habebitis. Accipiamus hoc & bonum. sed n̄ sint sollicita. Loquebat enī de p̄senti a corporis sui. Nā secdm maiestatē suā. secdm prudentiā. secdm ineffabilē & inuisibilem gram̄. implet qd dicebat tū ē. Ecce ego uobcū sū omnib; dieb; usq; ao cōsummationē scī. Secdm carnē uō. quā uerbū assumpsit. secdm id qđ de uirgine natus ē. secdm id qđ audeis occisus est. qđ ligno confixus. qđ de cruce depositus. qđ linteis inuolutus. qđ in sepulchro conditus. qđ in resurrectione manifestatus. n̄ sēp habebitis uobcū.

Quare. qm̄ conuersatus ē secdm corporis p̄sentiā quadraginta diebus cū discipulis suis & eis educentib; uidendo n̄ sequendo ascendit in celū. & n̄ ē hic. Ibi ē enī. sedet ad dexteram patris. & hic est. Non enī recessit p̄sentia maiestatis. alit. Secdm p̄sentiā maiestatis sēp habem̄ xp̄m. s. p̄sentia cōi. recte dictū ē discipulis. me aū n̄ sēp habebitis. habuit hillis

secdm p̄sentiā carnis. paucis diebus. modo fidet tenet. n̄ oculis uidet. Ergo siue ita siue ita dic tū sit. me aū n̄ sēp habebitis. quæstio sicut arbitror iā nulla ē. quæduob; modis soluta.

Cętera que pauca remanent. audiam̄. Cognouit ergo turba multa exiudeis quia illic ē. & uenerunt n̄ ppt ihm tantū. sed ut lazarū uiderent quē suscitauit ihs a mortuis. Curiosius eos adduxit. n̄ carnalis. Venerē & uiderē. Iudite mirabile consiliū. uanitatis. uis o lazare resuscitato. qa tantū miraculū oñi. tanta erat euidentia diffamatiū. tanta manifestatione declaratū. ut n̄ possint ut occultare qđ fac tū ē. ut negare. quid inuenerunt uidere. Cogitauerē aū principes sacerdotū. ut et lazarū interficerent. qa multi ppt illū abibant exiudeis. & credebant in ihm. O stulta cogitatio. & cęca seuitia. dn̄s xp̄s qui suscitare potuit mortuū. non posset occisū. Quando lazaro inferebatis necē. nūqo auferebatis dño potestatē. Si aliud uob uidetur mortuus aliud occisus. Ecce unusq; dn̄s fecē. & lazarū mortuū. & se ipsū suscitauit occisum. Explicit omt. l

Ab eo quod ait. In crastinū aū turba multa quæ uene

nnt ad diem festū: usq; ad id qđ ait. Si quis in mini
strauerat. honorificabit eū pat meus. Incipit lc.

OSTEA QUĀ DNS
quatriduanū mortuū su
scitauit: stupentib; iudæ
is. & aliis eoꝝ uidendo
credentib;. aliis uidendo
pereuntibus. ppt̄ odorē bonū.
qui est aliis ad uitā: aliis ad mor
tem. postea quā discubuit in do
mo cū recūbente lazaro qui fue
rat a mortuis suscitat. post un
guentū diffusū sup pedes ei. unde
dom̄ odore cōpletae. postea quā
uanā seuitiā & stultissimū et de
mentissimū scelus iudæi etiā deuo
cuendo lazaro corde pdito conceper.
Deq; omib; ut potuim̄ qđ dedit
dns superioribus sermonib; loqui
tur sum̄. Nunc intendat caritas ura ante dñi
passionē quantus fructus apparuerit pdica
tionis ei. & quantus grex ouium. ex his quæ peri
erant dom̄ israhel uocē pastoris audierit. Sic enī
loquit euangl̄m. quoo modo cū rectaretur
audistis. Ingrastinū aūt turba multa quæ ue
nerat ad diē festū. cū audissent qa uenit ihs
hierusolymā. acceper̄ ramos palmarū. & pro
cesser̄ obuiā ei. & clamabant. O sanna. bene
dictus qui uenit in nomine dñi. rex israhel. Ramus
palmarū laudes sunt significantes uictoriā.
qua erat dns morte moriendo superaturus. &
tropeo crucis diabolū mortis principē triumpha
turus. Nec aūt obsecramus ē. osanna. sic non
nulli dicunt qui hebream linguā nouer̄. magis
affectū indicans quā rem aliquā significans.
sicut sunt in lingua latina. quas interiectiones
uocant. uelut cū dolentes. dicim̄ heu. ut cū
delectamur dicim̄. u. a. huc. ut cū miramur.
dicim̄. O rem magnā. Tunc enī o nihil signi
ficat. nisi miramus affectū. qđ ideo credendū
ē. ita ee. Quia neq; grecus. neq; latinus hoc
uit ꝓprie potuit. Sicut illuc. qui dixerit fri suo
racha. Nā et hæc interiectio ee prohibet. affectū
indignantis ostendens. Benedictus aūt qui
uenit in nomine dñi. rex israhel. Sic potius accipi
endū ē. ut in nomine dñi. In nomine di pa
tris intellegatur. quā uis possit intellegi. et in
nomine suo. qa et ipse dns ē. Unde alibi
scriptū ē. Pater dns a deo. Sed uerba ei me
lius mihi uidentur intellectū. qui ait. Ego
uenio in nomine patris mei. & non suscepistis me.
Aliis uenerit in nomine suo. hunc suscipietis.
Humiliauit enī magister ē. xps. Qui humiliauit
semetipsū. fac tus obediens usq; ad mortem.
mortē aūt crucis. Non itaq; amittit diuini
tatē. quando nos docet humilitatē. Inulla
pat̄ ē æqualis. In hac nob similis. p qđ patri ē
æqualis. Nos ut enim creatus. & qđ nob ē simi
lis. ne perirem redemit. Hasce laudes turba
dicebat. O sanna benedictus qui uenit in no
mine dñi rex israhel. Quā crucē. mitis inuiden
tia principū iudeoꝝ ꝓpter̄ poterat. quando
regē suū xpm tanta multitudo clamabat.
Sed quid fuit dño regē ee israhel. Quid magnū fuit
regi seculoꝝ. regē fieri hominū. Non enī rex israhel
xps. ad exigendū tributū. ut ferro exercitū ar
mandū. hostesq; uisibiliter debellandos. sed rex
israhel. qđ mites regat. qđ inermē tuetur. Q̄d unde
gnū cæloꝝ credentes. sperantes. amantesq; p
ducat. Dī ergo filius æqualis patri. uerbū p quō
facta sunt omnia. quō rex ee uoluit israhel. dignā
tio ē. non promotio. Miserationis indicium ē. non po
testatis augmentū. Qui enī appellat ē. Intra rex
iudeoꝝ. Ingressus ē. dns angloꝝ. & inuenit
ibi asellū & sedit sup eū. Hic breuiter dic tum ē.
Nā quemadmodū sit factum aput alios euangli
stas plenissime legitur. Nolebat aūt huic fac
to ꝓphetico testimonium. ut appareret quō ma
ligni principes iudeoꝝ eum non intellegebant. In
quo implebantur quæ legebant. Inuenit er
go ihs asellū & sedit sup eū. sicut scriptum ē.
Noli timere filia syon. Ecce rex tuus uenit se
dens sup pullum asinæ. Inullo ergo ppto erat fi
lia syon. ipsa ē hierlm. quæ syon. Inullo inquā
ppto reprobo & cæco. erat tam filia syon. cui di
ceret. Noli timere. Ecce rex tuus uenit sedens
sup pullum asinę. Hæc filia syon cui diuinit
usta dicunt. Inullis erat oculis quæ uocē pasto
ris audiebant. Inulla erat multitudine quæ
unum uenientem tanta deuotione laudabat.
tanto agmine deducebat. ei dic tum ē. noli time
re. illum agnosce qa te laudat. & noli time
dare cū patitur. qa ille sanguis fundit. p quem
tuum delictum tum deleatur. & uita redimat. Sed
pullum asinæ inquo nemo sedit. hoc enī aput
alios euangelistas inuenit. intellegim̄ populum
gentium qui legem dñi non acceperat. Asina uero
quia utrumq; iumentum dño ad ducendum est. plebem
eam quæ uenie bat ex populo israhel. non indomitam
plane. sed quæ præsepe dñi agnouit. Hæc
non cognouerunt discipuli eius primum. sed quan

Sabbo. hebdomada
xima. hquasi.

do glorificatus est ihc. Idest quando uirtutē
suæ resurrectionis ostendit. Tunc recordatus
quia hæc erant scripta de eo. & hæc fecerunt
ei. Hoc est n̄ alia fecer̄ ei. quā illa quæ erant
scripta de eo. Recolentes quippe scdm scrip
turā. quæ ante passionē ut undū passione
cōpleta sunt. Ibi & hoc inuener̄. qd scdm elo
quia pphārū inpullo asinæ sederit. Testimo
niū ergo phibebat turba quæ erat cū eo. qñ
do lazarum uocauit de monumēto. & suscita
uit eū a mortuis. Propterea & obuiā uenit ei
turba. quia audier̄ eū fecisse hoc signū. Pha
risei ergo dixer̄ ad semet ipsos. Videte qa nu
hil pficimus. Ecce mundus tot̄ post eū abiit.
Turba. turbauit turbā. Quid aū inuides ceca
turba. qa post eū uadit mundus. p quē fact̄
ē mundus. Erant aū gentiles quidā ex his
qui ascenderant ut adorarent in die festo.
Hi ergo ascenderunt ad philippū q erant a beth
saida galileæ. & rogabant eū dicentes. Dñe
uolumus ihm uidere. Venit philippus &
dicit andreæ. andreas rursus & philippus di
cunt ihu. Audiamus quid dñs ad ista respon
derit. Ecce uolunt eū iudæi occidere. gentiles uidere. Sed & iam illi ex iudeis erant q
clamabant. Benedictus qui uenit in nomine
dñi rex isrl. Ecce illi ex circūcisione. illi ex p
putio uelut duo parietes de diuerso uenien
tes. & in unā fidē xpi pacis osculo concurren
tes. Audiamus ergo uocem lapidis angula
ris. Hoc aū in qt respondit eis dicens. Venit
hora ut glorificet̄ filius hominis. Hic quis
quā forsitan putat ideo se dixisse glorifica
tū. qa gentiles eū uolebant uidere. n̄ ita ē.
Sed uidebat ipsos gentiles post passionē & re
surrectionē suā in omnib; gentib; credituros.
Quia sic dicā apls. cæcitas ex parte isrl fact̄ ē.
donec plenitudo gentiū intraret. Ex occa
sione igit̄ istoꝝ gentiliū qui eū uidere cupie
bant. annuntiat futuram plenitudinē
gentiū. & p mittit iam iāq; adesse horam
glorificationis suæ. qua facta uocatis. gen
tes fuerant credituræ. Vnde p dic tuē. Ex
altare sup celos dñs. & sup omem tā gl̄ā tua.
Hæc ē gentiū plenitudo de qua dic apls. Cæ
citas ex parte isrl fact̄ ē. donec plenitudo
gentiū intraret. Sed altitudinē glorifica
tionis. oportuit ut p̄cederet humilitas pas
sionis. Ideo secut̄ ad unxit. Amen amen
dico uob. nisi granū frumēti cadens in tā
mortuū fuerit. ipsū solū manet. Si aut
mortuū fuerit. multū fructū affert. De aū
dicebat. ipsū erat granū mortificandū & mul
tiplicandum. Mortificandū in infidelitate
iudeoꝝ. multiplicandū fide omiū pploꝝ.
Hā uō exhortans ad passionis suæ sectanda ue
stigia. qui amat unq; animā suā p̄der eā.
Quod duob; modis intelligi potest. Qui amat
p̄det. idest si amas p̄des. Sicut is uitā tenē
re in xpo. noli mortē timere p xpo. Item a
lio modo. qui amat animā suā p̄det eā. Noli
amare nep̄das. Noli amare in hac uita. ne
p̄das in æterna uita. Hoc aū qd posterius dixit.
magis habere uidet̄ euangelicus sensus. Se
quitur enī. Et qui odit animā suā in hoc mun
do. in uitā æternā custodiet eā. Ergo qd su
pra dic tū ē. qui amat sub intellegitur in hoc
mundo. ipse utiq; p̄det. Qui aū odit utiq;
in hoc mundo. in uitā æternā custodiet eam.
Magna ex uita sententia. quē ad modū sit
hominis in animā suā amor ut pereat.
odium ne pereat. Si male amaueris. tunc o
disti. si bene oderis. tunc amasti. Fideles
qui oderunt custodiendo. ne p̄dant amando.
Sed uide ne tibi subrepat. ut te ipsū uelis
interimere. sic intellegendo. qd debes odisse
in hoc mundo animā tuā. Hunc enī qdā ma
lignū atq; puersi hominem. & in se ipsis cru
deliorem & scelerat̄iorem. homicidæ flāmis se
donant. aq; s p focant. p̄ceptio confidunt
& pereunt. Hoc xps non docuit. Immo & iam
diabolo p̄ceptū suggerenti. respondit. Re
di retro satanas. scriptū ē. in æptabi dñm dm
tuū. Petro aū dixit. significans qua morte
clarificaturus eet dñm. Cū eet iuuenior. cinge
bas te & ibas quo uolebas. Cū aū senueris. alt̄
te cinget & feret quo tu n̄ uis. Vbi sanis xps
sit non a se ipso. sed a balio debere occidi qa
uestigia sequit̄ xpi. Cū ergo causæ articulus
uenerit ut hæc o conditio p̄ponat̄. dum faci
endū ē contra dī p̄ceptū. aut ex hac uita e
migrandū. quoꝝ duoꝝ homo si cogat̄. alte
rū elegere cōmunante morte p̄sequente. eli
gat dō dilecto mori. quā offensa uiuere.
Ubi oderit in hoc mundo animā suā. ut inui
tā æternā custodiat eā. Si qs m̄ mihi ministrat me
sequatur. Quō ē me sequat̄. nisi me imitet̄.
Xpe ergo p nob passus ē aut apls petrus. relin
quens nob exēplū ut sequam in uestigia ei. Cui
q̄ dic tuē si quis mihi ministrat me sequat̄.
Quō fructu. qua mercede. quo pmio. Et ubi
sū ut q̄ ego. illuc & minister meus erit.

Nisi granum frumenti

Gratiam meā. & operis quo ministrat illi. potuisse
esse cū illo. Vbi enī bene erit sine illo. aut
quando eē male poterit cū illo. Audi euidem
tuus. Et si quis mihi ministrauerit. honorifica
bit eū pat̄ meus. Quo honore. nisi ut sit cū filio
ei. Q̄d enī superius ait. Vbi ego sū illic & minis
ter meus erit. hoc intellegī exposuisse cū dicit.
honorificabit eū pat̄ mīs. Nā quē maiore ho
norē accipere poterit ad opat̄ quā ut sit ubi ē
unicus. Non æqualis fact⁹ dominicam. sed
consociat̄ æternam. Quid sit aūt ministrare xp̄o
cui operi merces tanta apponit̄. hoc potius de
beā inquirere. Si enī hoc putauerim ē xp̄o
ministrare. ea quæ sunt corpori necessaria p
parare. aut cenam illi cibū coquere. ut appone
re. ut poculū dare potūq; miscere. fecerunt
hoc illi qui potuer ē cū in corpore præsentē. Sicut
martha & maria. quando & lazarus unā erat
ex recūbentib;. Sed eo modo xp̄o & nā iudas p dic
ministrauit. Nā & loculos ipse habebat. & ea
quæ mittebantur sceleratissime fu
rabat. p illū tam & iam necessaria parabantur.
Hinc ē illud qō cū ei dicerēt dīs q̄d facis fac celerius.
arbitratus quidā. q̄d ei iusserit. p̄p̄ diem festū
necessaria p parare. ut indigentib; aliq̄d dare.
Nullomodo igit̄ debuisse modi ministris dicere
ōīs. ubi sū ego ibi erit & minister mīs. & si quis
mihi ministrauerit honorificabit eū pat̄ mīs.
Q̄m iuda talia ministrante. reprobatū potius quā
honoratū iudem. Vt q̄d ergo alibi querim⁹ qo
se ministrare xp̄o & ñ potius inutilis ipsius verbi
agnoscam. Cū enī dixit si quis mihi ministrat
me sequat̄. hoc intellegi uoluit. Acsi diceret.
Si quis me ñ sequit̄. ñ mihi ministrat. Ministrat
ergo ibu xp̄o. q̄ sua quærunt sed quæ ibu xp̄i.
hoc ē enī me sequat̄. Vias meas ambulet. non
suas. Sicut alibi scriptū ē. Qui se dic in xp̄o
manere. debet sicut ille ambulauit & ipse
ambulare. Debet etiam si porrigit esurienti
panē. de mudia facere ñ deriae tantia. Non
aliuo ubi querere. quā op⁹ bonū. nescientē si
nistra. q̄d faciat dextera. Loest ut alienet̄
interno cupiditatis. ab opere caritatis. Qui
sic ministrat. xp̄o ministrat. Rectę illi di
cit̄. Cū uni ex minimis meis fecisti. mihi fe
cisti. Nec ea tantū quæ ad misdam pertinet
corporalē. sed oīa opa bona appt̄ xp̄m facientes.
tunc enī erit bona. Q̄m finis legis xp̄c ad iu
stitiā oīm credentiū. minister est xp̄i. usq;
ad illud op⁹ magne caritatis. Q̄o ē animā suā
p fr̄ib; ponere. hoc ē enī & p xp̄o ponere.

Quia et hoc p̄p̄ sua membra dic tumus est. Cū pistis
fecistis. p me fecistis. De aliquippe opere. & nā
se ministrum facere & appellare dignat⁹ ē. ubi
aūt. Sicut filius hominis ñ uenit ministrari.
sed ministrare. & animā suā ponere p multis.
Hinc ergo ē un⁹ quisq; minister xp̄i. unde ē mi
nister & xp̄c. Sic ministrantē xp̄o honorifi
cauit pat̄ ei. honore illo magno ut sit cū fi
lio ei. nec umquā deficiat fides ei. Cū ergo aū
otius frīs onim dicentē. ubi ego sū illic & minis
ter mīs erit. Nolite tantūmodo bonos epos &
clericos cogitare. etiā uos p modulo uīo minis
trate xp̄o. bene uiuendo. elemosynas fa
ciendo. nom̄ doctrinā q; ei qb; potuerit is p
dicando. un⁹ quisq; etiā pat̄ familias hoc no
mine agnoscat. patinū affectū suæ familiæ
sedebere p xp̄o. & p uita ætna. suos oīs mo
neat. doceat. horteī. corripiat. impendat
benuolentiā. exerceat disciplinā. tra indo
mo sua ecclesiasticū. & quidā in domo epis
copale impleuit officiū. ministrans xp̄o. ut
inæstimabile sit cū ipso. Nā et illa maxima passio
nis ministratione. multa ex uno numero mi
nistrarunt. multa ñ epi neq; clerici. Iuuenes
& uirgines. seniores cū iunioribus. Multa con
iugati & coniugate. Multa patres matres q;
familias ministrantes xp̄o. etiā animas suas
in ei martyrio posuerūt. & honorificantes
patre. coronas gloriosissimas p ceperunt.

Explicit omelia li.

Ab eo q̄d ait. Nunc anima mea turbata ē. & q̄d dicā.
usq; ad id q̄d ait. hæc locut⁹ ē ihc. & abiit & abscondit
se ab eis.

Incipit omelia lij.

Ostea quā dns ihs xp̄s ver
bis lectionis hesternæ. minu
stros suos ut se ipsū sequeres hor
tatus ē. Cū etiā p dixisset
passionē suā. q̄d nisi granū
frumenti cadens in terra mortuū
fuerit ipsū solū manet. Si aūt mortuū
fuerit. multū fructū affert. Vbi ex
emplum eos. qui ad regnū celorum sequi
uellent ut animā suā odisse nt in hoc
mundo. si eā inutilē æternā custodire
cogitarent. Ad animā rursus infirmi
tatis suæ reperauit affectū. & ait.
unde lectio capit hodierna. Nunc
anima mea turbata ē. Vnde turba
tā ē dīe anima tua. Nempe paū
lo ante dixisti. Q uodit animā suā
in hoc mundo. inutilē æternā custodit

t' ministē.

ēā. Ergone anīa mea in hoc mundo turbatur. ideo turbabor. Veniente hora qua ex hoc mundo egrediar. Quis hoc de anima dīi audeat affirmare. Sed nos ipse transtulit. nos ipse suscepit. Caput nrm membroꝝ suoꝝ suscepit affectū. & ideo nē ab aliquo turbatū. Sed sicut de illo dic tū ē. cū lazarū suscitare turbauit se metipsū. Q̄ turbabat eū ut unꝰ mediator dei & hominū. homo xps ihs. sicut nos exhortatur ad sūma. Ita nobcū pateretur ad infirma. Audi superius dicentē. Venit hora ut glorificetur filius hominis. Si mortificatū fuerit granū. multū fructū affert. Audio quod animā suā in hoc mundo. In uitā ēternā custodit eā. Nec p mutor tantūmodo mutari. sed iubeor immutari. Deinde sequentib⁹ uerb⁹. Si quis mihi ministrat. me sequat. & ubi sū ego. ibi et minister meus erit. Mundū ē tēpnere accendor. & mē spectu meo nihil ē. utiq; huiꝰ. Tot quantulibe fuerit pl̄ycus uapor. pro amore eterno. tēporalia mihi cuncta uilescant. Et rursus ipsū onīm meū. q me illis uerb⁹ ab infirmitate mea. rapuit ad infirmitatē suā. Audio dicentē nunc anima mea turbata ē. Quid hoc ē. quo modo sequbes animā meā. si turbari uideo animā tuā. Quōm sufferā. qd graue tanta firmitas senuit. Quāle fundamtū quęrā. si petra succūbit. Sed audeor mihi audire in cogitatione mea respondentē mihi dīm meū. & qd̄ ammodo dicentē magis sequaris. qa sic me intuleris pono. Audisti uocē aduc fortitudinis meæ. audi inme uocē infirmitatis tuæ. Vt res suggero ut curras. nec reprimo qd̄ acceleras. sed transfero in me qd̄ trepidas. & substerno quo transeas.

O onē mediator. ois supra nos. homo ppt̄ nos.

Agnosco miām tuā. Nā qd̄ tu tantus tuæ carnis uolunitate turbaris. multos in corpore uo qui suæ infirmitatis necessitate turbant. ne desperando pereant cōsolaris. Denuq; homo qui sequi uult audiat qua sequat. Accessit forte hora terribilis. ppon̄t optio aut faciende iniquitatis aut subeunde passionis. Turbat anima infirma. ppt̄ quā sponte turbatā. anima inuicta. Prepone tuæ uoluntati uoluntatē dei. Attende enī quo deinde subiungat creator tuus. & magister tuus qtē fec̄. Et ut te doceret. fac tus ē & ipse qd̄ fec̄. Homo enī fac tus ē. q homunē fecit. Sed ois incōmutabilis mansit. & homunē inmelius cōmutauit.

Audi ergo quo deinde subiungat. Cū dixisset nunc anima mea turbata ē. & qd dicā inqt. pat̄ saluifica me ex hac hora. Sed propterea uenī in horā hanc. pat̄ clarifica tuū nom̄. Docuit te quo cogitet. docuit qd̄ dicas. Quē inuocet. In quo speret. cuiꝰ uoluntatē certā. atq; diuinā tuæ uoluntati humanę infirmeq; pponas. Non uideo ubi uideat. et alio deficere quia te uult abimo pficere. Nā et tēptari dignat⁹ ē adiabolo. a quo utiq; si nollet non pateret tēptare. Et ea respondit modū si nollet non pateret. Et ea respondit diabolo. quæ tu intēptationib⁹ debeas respondere. Et ille quidē intēptat ē. sed n̄ pendita tus. ut doceret te intēptatione periclitantem tēptatori respondere. & post tēptatorē n̄ ire. sed de periculo tēptationis exire. Sic aūt mihi dicat. nunc anima mea turbata ē. Ita & iam ubi dicit. Tristis ē anima mea usq; ad mortē. & pat̄ si fieri potest transeat a me calix iste.

O stendens hominis susceptu infirmitatis. ut deceat sic conturbatū & conturbatū qd̄ sequitur dicere. uerū. n̄ qd̄ ego uolo. sed sicut tu uis pat̄.

Si enī homo ab humanis in diuina dirigitur. cū uoluntati humanæ uoluntas diuina ppon̄it. Quid ē aūt clarifica tuū nom̄. nisi in sua passione & resurrectione. Quid ergo ē aliud. nisi ut pat̄ clarificet filiū q clarificat nom̄ suū. & iā in similib⁹ passionib⁹ seruoꝝ suoꝝ. Unde scriptū ē de petro. q̄ ideo de illo dixerit. alter te cinget & feret quo tu nuis. qa significare uoluit qua morte clarificaturus erat dīm.

Ergo & in illo ois clarificabat nom̄ suū. qa & iā sic in membris eiꝰ clarificat xpm̄ suū. Venit ergo uox de cęlo & clarificaui. & iterū clarificabo. Et clarificaui. ad inequā facere mundū. Et iterū clarificabo. cū resurgeret amortuis & ascenderet in cęlū. Et tali⁹ intellegi potest. Et clarificaui. cū de uirgine natus est. cū uirtutes operatus ē. cū cęlo inducē pstellā magis adoratus ē. cū scīs spūs cō plenis agnit⁹ est. Cū descendente spūs specie colūbę declarat⁹. cū uoce de cęlo sonante monstratus. cū in monte transfiguratꝰ. cū miracula multa fecit.

Cū multos sanauit. atq; mundauit. Cū de paucissimis panibus tantā multitudinem pauit. Cū uentis & fluctib⁹ imperauit. cū mortuū suscitauit. Et iterū clarificabo. cū resurgeret a mortuis. cū mors ultra n̄ dominabit̄. Cū exaltabit̄ sup cęlos ois. & sup omnem trāglā eiꝰ. Turba ergo quę stabat & audiebat. dicebat tonitruū fac tū ē. Alii dicebant. angls ei loquut⁹ ē. Respondit ihs & dixit. n̄ ppt̄ me uox hæc uenit sed

ppā uos; hic ostendit illa uoce nō sibi
tā sciebat. sed eis qb indicari oportebat.
aū illa uoce nō ppē eū sed ppē alios dum tacet
fac tat. sic anima eē nō ppē eū. sed ppē alios
uolumtate turbatā. Attende carnē. Nunc
mḡt iudiciū ē mundi. Quid ergo expect tan
dū ē infine sēli. sed in fine qd expect tat. iu
diciū erit iudicandoꝝ uiuoꝝ atq mortuoꝝ.
Iudicauerit primoꝝ patriarcharūq animarū. Quale
ergo nunc iudiciū ē. tā in superiorib lectionib
b quantū pōtui admonui carnalē uitam. Dici
am iudiciū nō dāpnationis. sed discretionis.
Vnoe scripsi ē. Iudicame deus et discerne causā
meā de gente nō scā. Multa aū sunt iudicia dī.
unde dī in psalmo. Iudicia tua sic abyssus mul
ta. Dicit et iā apls. O altitudo diuitiarū sapi
entiæ et scientiæ dī. quā inscrutabilia sunt iudicia
ei. Et quib iudicius. et iā hoc ē qd hic ait dns.
Nunc iudiciū ē mundi. seruato illo in fine iudi
cio ubi nouissime uiui et mortui iudicandi sunt.
Possidebat ergo diabolus genē humanū. et reos
supplicioꝝ tenebat ergo cyrographū peccatoꝝ.
Dominabat in cordib fideliū de creatura colenda
deserto creatore. Decepos captiuosq ptinebat.
Expiat aū fidē quæ morte ei et resurrectione firma
tā ē. pei sanguinē qui remissionē fudit ē pecca
toꝝ. multos credentiū a dominatu diaboli liberauit.
Xpi corpori copulauit. et sub tanto capite uno ei
spū fidelia mēbra uegetauit. Hoc uo cabat iudi
ciū. hanc discretionē. hanc aduit redēpt diabo
li expulsionē. Denuq attende qd dicat. quasi
quereremur quo eet. qō ait. nunc iudiciū ē mun
di. sequit exposuit. dicit enī. Nunc princeps
huj mundi eiicietur foras. Iudicium quale di
xerit eē iudiciū. Non ergo illud qd in fine uen
turū ē. ubi uiui et mortui iudicandi sunt. alii
ad dexterā. alii ad sinistrā separandi. Sed iudiciū
quo princeps mundi huj eiicietur foras. Quom
ergo nō erat. et quo eūdum erat eiiciendū foras. Nū
qnā in mundo erat. ex qua mundū missus ē fo
ras. Si enī de illo iudicio diceret qd in fine uen
turū ē. posset aliquis opinari ignē ignē. quo
mittendus ē. diabolus cū angelis suis. et omnibus
qb ex parte ei. nō natura sed uitio. Nonqua cre
atus aut genitus. sed qa pduasit et tenuit. Pos
sit ergo aliquis opinari illū ignē ignē extra
mundū ee. et hoc ex hoc dicit nū eiicietur foras. Qua
uero ait. nunc iudiciū ē mundi. et exponens quo
dixerit. Nunc princeps huj mundi ei
cietur foras. Hoc intelligendū ē. qō nunc fu
turū qd tanto post futurū ē. in nouissimo die.
Regnabat ergo dns qd sciebat post passionē et glo
rificationē suā per uniuersū mundū multos popu
los credituros. In quoꝝ cordib diabolus inimicus erat.
Cum ergo quando exfide renuntiant. eiiciuntur foras.
Sed dicit aliquis. nūqd ex cordib patriarcharū et pro
pharū ueterūq iustoꝝ nō eiect fuit foras. eiect fuit
est plane. Quom ergo dicit nūc eiicietur foras.
Quom putam. nisi qa tunc qd in hominib paucis
simis fact nūc in multas magnosq populos iā mox futurū ee p dicit nūc.
Sicut illud quod
dicit nūc. Spūs aū nondū erat datus. quia ihs nondū
fuerat glorificat. Potest habere similē quæsti
onē. et similē solutionē. Non enī sine spūs cō
futura prænuntiauerunt pphæ. aut nō etiā omīn
infante in spū scō symeon senex et anna uidua
cognouerunt. et Zacharias et helisabeth qoeal
lo nondū nato sed iam concepto tamen spūs scō p
plet. Sed spūs nondū erat datus. idest illa abun
dantia grātiæ spālis qua congregari linguas omnīū
loquerentur. Ac sic in linguis omnīū gentiū futu
ra prænuntiarentur ecclīa. quagrā spūali populi con
gregarentur. qua longe lateq peccata dimitterentur.
et milia miliū dō reconciliarentur. Quid ergo aut
quispiā. qa diabolus de credentiū cordib eiicit fo
ras. Iam fidelium neminē occupat. Immo uero cēp
tare nō cessat. Sed aliud ē intrinsecus regnare. a li
ud foris insecus oppugnare. Nā et munitissimā ciui
tatē quando hostis oppugnat. nec expugnat. et si
aliqua tela inicit. missa preuniunt. admonet apls.
unde nō ledant. Cōmemorat loricā et scūm fidei.
et si aliquando uulnerat. adest qsanat. Quia sic
pugnantib dicitur. hæc scribo uob ut nō peccetis.
Ita qui uulnerantur qd sequit audiunt. Et si quis
peccauerit. ad uocatū habem apud patrē ihm xpm
iustū. Ipse ē ppiatio peccatoꝝ nroꝝ. Quid enī
oram cū dicim dimitte nob debita nra. nisi ut
uulnera nra sanentur. Et qō alibi petim cū dicim.
et ne nos inferas in tēptationē. nisi ut ille qui in
sidiat. ut certat et intrinsecus. nulla in rūpat ex par
te. nulla nos fraude. nulla nos possit uirtute
superare. Quamuis libet tam nulla nos ad uer
sū erigat machinas. quando nō tenet locū cordis
ubi fides habitat. eiect fuit ē foras. Sed nisi dns
custodierit ciuitatē. in uanū uigilabit qui custo
dit eā. Nolite ergo deuob ipsis p̄sumere. si nō
uultis foras eiect nū diabolū intro uerū reuoca
re. Absit aū ut diabolū mundi principē ita
duc tū existimem. ut eū cēlo et terre domi
nari posse credam. Sed mundus appellatur
in malis hominib. qd toto terrarū orbe diffu
sissimus. Sic appellatur dom in bis aquibus

habuerat. Scdm qđ dicim⁹ bona dom̄e. ut mala dom⁹ ē. nonquando reprehendim⁹ siue laudam⁹ ædificiū parietū atq; tecton. sed quandomo res ut bonoꝝ hominū ut maloꝝ. Sic ergo dic tū ē princeps hui⁹ mundi. idest maloꝝ omniū qui habitant in mundo. Appellat aut ia mundus inbonus. qui similit toto terrarū orbe diffusus fuerunt. Inde dicit apls. Deus erat in xpō mundū reconcilians sibi. his sunt ex quoꝝ cordib⁹ princeps mundi eiectus foras. Cū ergo dixisset nunc princeps mundi eiectus foras. Et ego inqt si exaltat⁹ fuero a terra. omnia trahā post me. Quæ oīa nisi ex quib⁹ ille eiectus foras. Non aūt dixit omīs. sed oīa. Non enī omnium ē fides. Non tm q; hoc ad universitatē hominū retulit. sed ad creaturę integritatē. Idest spm & animā & corp⁹. Et tm illud qđ intellegim⁹. & illud qđ uidemus. & illud qđ uisibiles & contrectabiles sumus. Qui enī dixit capillus capitis uri nō peribit. omnia trahit post se. Aut si oīa apsi homines intellegendi sunt. oīa p̄destinata ad salutē possumus dicere. Et ex quib⁹ omnib⁹ aut nihil ē pertinuit cū supra dixisset ex quib⁹ loquebat. Aut certe oīa hominū genera. siue in linguis omnib⁹. siue ex gentib⁹ omnib⁹. siue in gradib⁹ honoꝝ omnib⁹. siue in diuersitatib⁹ ingeniorū omnib⁹. siue in artium licitarum & utilium professionib⁹ omnib⁹. & quicquo aliud dici potest scdm innumerabiles differentias. quib⁹ unusquisq; ab excelsissimus usq; ad humillimos. a rege usq; ad mendicum. Oīa inquit trahā post me. ut sit caput eoꝝ. & illa membra ei⁹. Sed si exaltat⁹ fuero inquit a terra. hoc ex quo exaltat⁹ fuero. Non enī dubitat futurum ē qđ uenit implere. Hoc refertur ad illud qđ superius ait. Si aūt mortuus fuerit granum. multum fructū afferet. Hā ex altatione suā qđ aliud dixit quā in cruce passione. Quo ex ipse euangelista ita ait. Subaudiē enī erat. Hoc aūt dicebat significans qua morte erat moriturus.

Respondit ei turba. Nos audiuim⁹ ex lege quia xp̄s manet in æternū. & quom⁹ tu dicis oportet exaltari filium hominis. Et quis ē filius hominis. memoriter tenuer⁹ qđ oīs dicebat assidue filium se ee hominis. Nā hoc loco non ait. si exaltat⁹ fuero a terra filius hominis. Sed superius dixerat qđ hesterno die hec tua atq; tua tantū ē. quando nuntiatus sunt gentiles illi qui eum uidere cupiebant. Venit hora ut glorificet⁹ filius hominis. Hoc tm q; ista a nimo retinentes. & qđ nunc aut cū exaltat⁹ fuerit a terra. mortem crucis intellegentes. quæ fierent a billo & dixer⁹. Nos audiuim⁹ ex lege quia xp̄s manet in æternū. & quom⁹ tu dicis oportet exaltari filium hominis. quis ē iste filius hominis. Si enī xp̄s ē inquit. manet in æternū. Si manet in æternū quom⁹ ex altabit⁹ a terra. idest quomodo crucis passione moriet. hoc enī eum dixisse intellegebant. qđ facere cogitabant. Non ergo eis uerborū istum obscuritatē aperuit infusa sapientia. sed stimulata conscientia. Dixit ergo eis ihc. adhuc modicum lumen in uob⁹ ē. hinc ē qđ intellegitis. quia xp̄s manet in æternū. Ergo ambulate dum lucē habetis. ut nō tenebre uos cōprehendant. dum bulate. accedite. totū intellegite. & moriturū xp̄m & uiuc turū in æternū. & sanguinē fusurū quo redimat. & ascensurū in sublimia quo p̄ducat. Tenebre aūt uos cōprehendent. sico modo uos credidertis xp̄i æternitatē. ut negetis in eo mortis humilitatē. Et qui ambulat in tenebris. nescit quo uadat. Sic potest offendere in lapidē offensionis & petrā scandali. Quo fuit dñs cæcis iudeis. sicut credentib⁹. lapis. quē reprobauer⁹ ædificantes. hic factus ē in caput anguli. hinc dedignati sunt credere in xp̄m. quia eoꝝ impietas contempsit mortuū. risit occisū. & ipsa erat mors. grauissimum multiplicandi. & exaltatio trahentis post se oīa.

Dum lucē inqt habetis. credite in lucē ut filii lucis sitis. Cū aliquo uero audituū habetis credite in ueritatē. ut renascamini in ueritate. Hæc locut⁹ est ihs. & abiit & abscondit se ab eis. Non habens qui credere & diligere cœperant. Non ab eis qui ramis palmarū & laudib⁹ obuiā uenerant. Sed ab eis qui debant et in uidebant. Quia nec uidebant. sed in lapidē illū certatim offendebant. Cū aūt se abscondit ihs ab eis illū occidere cupiebant. qđ sepe p̄pter oblitionē cōmonendi est. ne infirmitatem cōsulunt nisi potestatem dei.

Explicit omelia lix.

Cum autem. Cū tanta signa fecisset coram eis nō credebant in eū. ut sermo esaię p̄phæ impleret. Usq; huc quod ait. ueruntamen & ex principib⁹ multi crediderunt in eū. Sed p̄pter pharisæos non confitebant ut de synagoga non eicerent⁹. dilexerunt enī gl̄am hominis magis quā gl̄am dei.

Incipit omelia lx.

RENVNTIATA
oīs xp̄s passione sua & mor
te fructuosa in ex altatione
crucis ubi dix̄ se oīa trac
turū ee post se. Cū intellexis
sent iudæi quod de sua morte
dixisset & p̄posuissent ei quæstionē quo
modo diceret ee se morturū. Cui ex
ge audierunt qd xp̄s maneat in æternū.
hortat ē eos ut dū adhuc modicū lum
en eis eet quo xp̄m ānū ee dubitassent.
ambularent ut tenebræ eis non cōp
henderentur a tenebris. Et cū hæc eet
loquut. abscondit se abeis. Hæc insupe
rioribus dominicis lectionibus uerbis q
videcastis. Deinde intulit euangelista
unde hodiernū capitulū rectatum ē.
& ait. Cū aūt tanta signa fecisset coram eis. nō
credebant in eū. ut sermo esaiæ p̄phæ impleretur quē dixit. Dne quis credidit auditui
nro. & brachium dni cui reuelatum ē. Vbi satis
ostendit brachium dni ipsum dī filium nunc cupatum.
Non q̄ os patet figura determinet carnis hu
manæ. Brachium dni filius q̄ omnia p ipsum fac
tasunt. eq; filius tāquā membrum corporis here
at. sed qa omnia p ipsum fac tasunt. Ideo brachium
oīs dic tum ē. Sicut enim tuum brachium p̄ qd operaris.
sic dī brachium dic tum ē. ei uerbum. qa p uerbum opera
tus ē. mundum. Cur enim homo brachium ut aliqo
operaretur extenditur nisi qa tenuis fuit qd diceret.
Si autem ma potestate p̄ualeret. ut sine ullo mo
tu corporis sui qd uoluerat fieret. brachium ei uer
bum ei eet. qa uerbum nē cognoscabile ut sanabile.
Sed dns ihs dī patris unigenitus filius. sicut nē corpa
reum corporis membrum. ita nē excogitabile ut sona
bile ac transitorium uerbum. quia cum omnia p ipsum
fac tasunt. oī erat uerbum. Cū ergo audimus bra
chium dei ee patris dīm filium. nō nob obstrepat con
suetudo carnalis. Sed quantum donante illo pos
sumus. dī uirtute & sapientia cogitem p̄ quē
fac tasunt oīa. Tale quippe brachium nec
nec portet tum extendit. nec collet tum ē tractatur.
Non enim ē ipse qui pater. sed unum sunt ipse &
pat. & æqualis pat. ubiq; tot ē sicut pat. ne
aliqua pateat occasio. detestabili errori eorum q
dicunt solum ee patrem. Sed p diuersitatem cau
sarum. ipsum dicit filium. ipsum dicit spūm scm. Et cum
hæc uerba audiant dicere. Et ecce uidemus quia
solus ē pat si brachium ei ē filius. Non enim duæ
sed una psona ē. homo et brachium ei. Non in
tellegentes. neq; ad uertentes quoniam uerba de ali
is ad res alias transferunt. p̄pter aliqua simi
litudinem. etiam in loquutionibus corporalibus ad
uisibilibus. et notissimis rebus quantum magis ut
nob ineffabilia qualiter cūq; dicantur. quæ dica
tur sicuti sunt omino non possunt. Nam et homo al
terum hominem p̄que solet agere quicquo agit.
brachium suum appellat. Et sic auferat dolens
dicat brachium p̄didi. & ei qui abstulerit dicat.
brachium meum mihi abstulisti. Intellegamus
ergo quomodo dictus sit filius brachium patris.
p qd pat operatur ē oīa. Ne hoc nō intellegendo.
& insuper erroris tenebris p manendo. similes
sint ipsis iudæis de quibus dictum ē. & brachium
dni cui reuelatum ē. Hic occurrit altera quæ
stio. De qua quidem ut cōpetenter aliqo disputet.
& oīs ei latebrosissimus sinus p̄scrutetur. & ex
cutiantur ut dignum ē. nec mearum uirium ee ar
bitror. nec angustiarum tēporis. nec uræ capa
citatis. Tamen quia transire ad alia ura expec
tatione nō sinimur. nisi aliqo inde ducamus.
decipitur qd potuerunt. & ubi uestræ expecta
tioni nō sufficerimus. ab illo incrementum poscite.
qui nos plantare posuit et rigare. Quia sic
dic apls. Neq; qui plantat ē aliqo. neq; qui
rigat. sed qui crementum dat deus. Quid ergo
inter se mutuam. & ubi possunt aliquando p
clamant. & turbulenta disceptatione ōtem
dunt docentes. quito fecerit iudæi. ut quæ cul
pa eorum fuit. sine cesse erat. ut sermo esaiæ
p̄phæ impleret quē dixit. Dne quis credidit
auditui nro. & brachium dni cui reuelatum ē.
Q uibus respondemus. dm p̄scium futurorum. p̄ p̄phām
prædixisse infidelitatem iudæorum. p̄ dixisse tam
nō fecisse. Non enim p̄pterea quæquā os ad pec
candum cogit. quia futura hominum peccata
iam nouit. Ipsorum enim p̄scium peccata. nō sua;
non cuiquā alterius. sed ipsorum. Qua p̄pter
si ea quæ ille p̄scium ipsorum. nō sunt ipsorum.
non uere ille p̄scium. Sed qa illius p̄scientia
falli nō potest. sine dubio nō alius sed ipsi
peccant. quos os peccaturos esse p̄scium.
F ecerit ergo peccatum iudæi qd facere eos nō cōpu
lit. cui peccatum non placet. sed fac turos ee
p̄ dixit quē nihil latet. Et ideo sinum malum
sed bonum facere uoluissent. nō phiberentur.
& hoc fac turi p̄uiderent ab eo qnouit qp
sit quisq; fac turus & qo ea sit pena opere red
denturum. Sed et quæ secuntur euangelii uer
ba plus urguent. & p̄fundiorem faciunt
quæstionem. Non iungit enim et dicit. p̄pterea

ñ poterant credere. qa uterũ dic̃ esaias. excecauit
oculos eoꝝ. & induravit eoꝝ cor. ut ñ uideant
oculis. & intellegant corde. & c̃uertant & sa
nẽ illos. Dicitur enĩ nob. Si ñ potuerunt credere.
qđ peccatũ ẽ hominis nonfacientis qđ non po
test facere. Si aũ ñ credendo peccarunt. potu
er̃ ergo credere & ñ fecerunt. Si ergo potuerus.
quõmodo dic̃ euanglm. ꝓpterea ñ poterant cre
dere. quia uterũ dic̃ esaias. Excecauit oculos
eoꝝ. & induravit eoꝝ cor. ut qđ ẽ grauius ad
dñm referatur causa quã̃ crediderunt. Quan
do quidẽ ipse excecauit oculos eoꝝ. & indura
uit eoꝝ cor. Non enĩ hoc saltẽ de diabolo dicit̃,
sed dẽ. quod ipsa ꝓphetica scriptura testat̃.
Nã et si arbitremur hoc dic̃tũ de diabolo. qđ ex
cecauit oculos eoꝝ. & cor induravit. laboran
dũ ẽ quomodo illoꝝ culpã quia ñ crediderant
possum⁹ ostendere de quib⁹ dicit̃ ñ poterant cre
dere. Deinde quo respondebim⁹ de alio ꝓphẽ
ipsius testimonio. quod posuit apls paulus di
cens. qđ querebat isrl̃ hoc nẽ consecutus. Electio
aũ c̃secuta ẽ. Cæteri uo excecati sunt. sicut scp
tũ ẽ. Dedit illis ds spm̃ cõpunctionis. oculos
ut ñ uideant. & aures ut ñ audiant. usq; in ho
diernũ diem. Audistis frẽs ma ꝓposita questio
nem. nẽpe quã ꝓfunda sit cernitis. Sed respon
dem⁹ ut possum⁹. Ñ poterant credere. qa hoc e
saias ꝓphã dixit. hoc aũ ꝓphã p̃dic̃. qa ds hoc
futurũ ẽ p̃scivit. Quare aũ ñ poterant. si ame
querat̃ cito respondeo. Quia nolebant. Malã
quippe eoꝝ uoluntatẽ p̃uidit ds. & p ꝓphãm
prænuntiauit illecu absondi futura nonposs.
Sed aliã causã inquis dic̃ ꝓphã. ñ uoluntatis il
loꝝ. quã causã dicat ꝓphã. qa dedit illis ds
spm̃ conpunctionis. oculos ut ñ uideant. & au
res ut ñ audiant. & excecauit oculos eoꝝ. &
induravit eoꝝ cor. & iam hoc eorũ uoluntatẽ
meruisse respondeo. Sic enĩ excecat. sic obdu
rat ds deserendo. & ñ adiuuando. qđ occulto
iudicio facere potest. iniquo ñ potest. Hoc
omino pietas religiosoꝝ in concussũ debet in
uiolatũq; seruare. Sic apls ait. cũ eande ipsã
rem tam difficilem quã questionẽ. Quid ergo di
cem⁹ inqt. Numqd iniquitas apud dm̃. absit.
Si ergo absit ut sit iniquitas apud dm̃. sine ad iu
uando ad iuuat misericordiã facit. sine quan
do ñ adiuuat. iuste facit. quia oña ñ teme
ritate. sed iudicio facit. Porro si iudicia scoꝝ
iustas sunt. quanto magis iustificantis & sãcti
cantis dñi. Iusta sunt ergo. sed occulta. Ideo
cũ questionis huiꝰmodi in medium uenerint qua
re alius sic. alius aũ sic. Quare ille dõ deserente
excęcat̃. ille dõ adiuuante inluminat̃. Nonno
bis iudiciũ de iudicio tanta iudicis usurpemus.
sed contremescentes exclamem⁹ cũ apło. O alti
tudo diuitiarũ sapientiæ & sapientiæ dei. quã in
scrutabilia sunt iudicia ei⁹ & inuestigabiles uiæ
ei⁹. Unde dic tũ in psalmo. Iudicia tua sic
multa abyssus. Non ergo me frẽs ad hanc pene
trandã altitudinẽ ad hanc abyssũ discutiendã.
ad inscrutabilia pscrutanda. excepto tanto uã
caritatis impingat. Agnosco modulũ meũ sen
tire mihi uideor & iã modulũ urm. Aliusẽ
hoc incrementis meis. & fortius uiribus meis. puto
quia et urs. Simul ergo audiam⁹. ammonentẽ
scripturã atq; dicentẽ. Attende tẽ ne quiescer̃is.
& fortiora tẽ ne pscrutat̃ fueris. Nonqa istam
gratiam sunt nob. cũ ds magister discat̃ filium
suum. qđ ñ reuelabit̃. Sed si in tõ quod peruenimus
in eo ambulem⁹. sic dic̃ apls. Non solũ qõ nesciam⁹
scire debem⁹. sed etiã si qo aliũ sapim⁹. tõ quoq;
nob ds reuelauit. Peruenim⁹ aũ in unã fidei
hanc pseueranti ssime teneam⁹. Ipsa paulus
ad cubiculũ regis. In quo sunt omes thesauri sapi
entiæ & scientiæ absconditi. Non enĩ dns ipse
ihs xps suus illius magnus. & principe electus discipu
lus inuidebat quando eis dicebat. Multa habeo
uob dicere. sed ñ potestis illa portare modo.
Ambulandũ ẽ. ꝓficiendũ ẽ. crescendũ ẽ. ut sint
corda mã capacia earũ rerũ. quas capere modo
non possum⁹. Qõ si nos ultimus dies ꝓficientes in
ueneri. ibi discem⁹ qđ hic ñ potuim⁹. Siqs aũ
istã questionẽ liquidius & melius nouit se posse
& cfidit exponere. absit ut ñ sim paratior discere.
quã docere. Tantũne audeat quisquã liberũ
arbitriũ sic defendere. ut nob orationẽ qua di
cam⁹ nenos inferas intẽptationẽ conet auferre.
Rursũ nequisquã neget uoluntatis arbitriũ. &
audeat excusare peccatũ. Sed audiam⁹ dnm̃ & p
capientẽ. & opitulantẽ. & iubentẽ. quo facere
debeam⁹. & adiuuantẽ ut implere possim⁹. Nam
& quosdã nimiꝫ sua uoluntatis fiducia. ecclesiæ
insuperbiã. & quosdã nimia sua uoluntatis diffi
dentia. deiecit unneglegentiã. Illi dicunt. ut
qđ rogam⁹ dnm̃ ne uincamur tẽptatione. qđ
in nra ẽ potestate. Isti dicunt ut qđ conam⁹ be
ne uiuere qđ in dñi ẽ potestate. O one. o pater
quesincęlis. ne nos inferas in quã libet istarum
tẽptationũ. Sed libera nos a malo. dudum⁹
omm̃ dicentẽ. Rogaui pro te petre ne deficiat
fides tua. Ne sic existimem⁹ fidẽ nram ẽ in libe
ro arbitrio. et diuino ñ egeat adiutorio. Na

am & euangliſtā dicentē. Dedit eiſ poteſtatē
filioſ dī fieri. Neomino exiſtem ao nrām poteſ
tatē nēe qđ credim. Verūtam inutroq illuſ
beneficia cognoſcam. Nā et agende ſunt grā
qđ datā ē poteſtaſ. & orandū ne ſubcūbat infir
mitaſ. Ipſa ē fideſ quæ ꝑdilectionē operat.
ſicut eī menſurā oīſ cuiq partit ē. Ut q glāt
ñ inſe ipſo. ſed in dño glāt. Non tiaq mirū
eſt qua ñpoterant credere. quoꝝ uoluntaſ
ſic ſupba erat. ut ignorantes dī uſtitiā et ſuā
uolentes conſtituere. ſic de illis dicē apls. Iuſti
non ſ ceñt ſubiect ti. Quia ñ enī ex fide. ſed tā
quā ex operib tumuer. Ipſo ſuo tumore ceca
ti. offender inlapidē offenſionis. Sic aūdic
tū ē non poterant. ubi intellegendū ē qđ nole
bant. quē ammodū dicit ihē dedño dō nrō.
Si ñ credim. ille fidelis ꝑmanet. negare ſe ip
ſū ñpoteſt. Iauſ ē uoluntaſ duinæ. ita qđ illi
ñpoterant credere. culpa ē uoluntaſ humanæ.
Cæt dico & ego. quoꝺ tam ſupbe ſapiunt ut ſuæ
uoluntaſ uirib tantū ex iſtiment ee tribuen
dū. ut negent ſibi ee neceſſariū duinū ao iu
torū ao bene uiuendū, ñpoſſunt credere in pm.
Non enī aliquo ꝑſunt ſyllabe nominis xpi. &
ſacramta. ubi reſiſtitur fidei xpi. Fideſ aū xpi
et ſacramta eſt. credere ineū. quſtificat impiū.
Credere in mediatorē. ſine quo inꝑfectu. nr ecclia
liamur dō. Credere in ſaluatorē. quenit qđ pe
nerat querere atq ſaluare. Credere ineū qui
dixit. ſine me nihil poteſtis facere. Qui ergo
ignorat dī uſtitiā quia uſtificat impi
um ſuā uult ēſtituere qua con uin
cit ſupbus. in hunc ñpoteſt cre dere.
Hinc & illi ñpoterant credere qa non
mutari homines in melius ñpoſſunt. Sed quā
diu talia ſapiunt. ñpoſſunt credere. Hinc ex
cecantur & indurantur. quia negando diuinū
ao utorū. ñ ao iuuant. Hoc deiudeis qa excec
cati & indurati ſunt. oſ præſciuit. atq ineiſ ſpū
ꝓpha ꝑdixit. Qō uō ao dixit & cuertantur &
ſanē eos. utrū ſub audiendū ſit ñ. ideſt nē uer
tant. contra deſup ſententia ubi dicit tuē ut ñ
uideant oculis & intellegant corde. qa et hic u
tiq dicit tuē. ut ñ intellegant. Et ipſa enī cuer
ſio de illius grā ē cui dr. Dſ uirtutū cuerte nos.
An forte hoc deſupne medicinæ mīā fac tū intel
legendū ē. ut qm ꝑuerſe & ſupbe uoluntatis
erant. & ſuā uſtitiā conſtituere uolebant. ao
hoc deſererent ut ceccarent. ao hoc ceccarentur.
ut offenderent in lapidē offenſionis. & imple
rēt faciem eoꝝ ignominia. Atq ita humiliati
quererent nomen dñi. & ñ ſuā qua inflatur ſupb
ſed uſtitiā dī qua uſtificat impius. Hoc enī mul
tis eo ꝓficit in bonū. qui de ſuo ſcelere compuncti
in xpm poſtea crediderunt. Ꝑ quib & ipſe orabat
dicens. Ꝑ at ignoſce illis qa neſciunt qđ faciunt.
De qua eoꝝ ignorantia & apls dicit. Teſtimoniū
illis phibeo qa zelū dī habent. ſed ñ ſecm ſcientiā.
Hunc enī & hoc ſubiungit atq ait. Ignorantes enī
dī uſtitiā & ſuā uolentes conſtituere. uſtitiæ
dī ñ ſunt ſubiecti. Hæc dixe eſaias quando uidit
glām ei. & loquut ē de eo. Quo uiderit eſaias.
& hoc quomodo ao dñm xpm ꝑuideat in libroꝝ
legendū & intellegendū ē. Vidit enī ñ ſicut ē.
Sed modo quoda ſignificatiuo. ſic ꝓphæ uiſio fu
erat informanda. Ita uidit et moyſes. & tamen
qđ uiderat dicebat. Si inueni gram ante te. oſ
tende mihi temet ipſū manifeſte ut uideam te.
Quia ñ uidebat ſicut ē. Quando hoc nobis futurū
ſit. idem ipſe ſēt iobs euangliſta in epla ſua dicē.
Dilectiſſimi filii dī ſumus. & nondū apparuit qđ
erimus. Scimus qa cū apparuerit ſimiles ei erimuſ.
qm uidebimus eū ſicuti ē. Poterat dicere qm ui
debimus eū. & ñ ad oeret ſicuti ē. Sed qa ſaciebat
aquib dā patrib & ꝓphis uiſū. ſed ñ ſicuti ē.
Loco cū dixiſſet uidebimus eū. adiecit ſicuti ē. Ne
mo enī uos fallat frēs. eoꝝ qđ dicunt inuiſibilem
patrē. & uiſibilē filiū. Si enī hoc aſſer. q putaſ
eū ee creaturā. Nec intellegunt ſecm qđ dicit tū
ſit. ego & pat unū ſumus. Ꝑ forma dī inqua
equalis ē patri. etiam filius inuiſibilis ē. Ut aū
ab hominib uideret. formā ſeru accepit. &
in ſimilitudine hominū fact uſ. uiſibilis fact ē.
Oſtendit ergo ſe etiā antequā ſuſciperet carnē.
Oculis hominū ſic uoluit inſubiecta ſibi crea
tura ñ ſicuti ē. Mundem corda ꝑ fidē ut illi
ineffabilia eo ut ita dicā inuiſibili uiſioni pre
paremur. Beati mundo corde qa ipſi dm ui
debunt. Verūtam ex principib multi crediderē
in eū. ſed ꝓpter phariſeos ñ cōfitebant. ut deſy
nagoga ñ eicerent. Dilexer enī gram hominū
magis quā gram dī. Videre quē ammodū no
uerit euangliſta. et inꝓbrauerit quoſdā. Quoſ
tamen in eū credidiſſe dixe. quinhoc greſſu fidei
ſuꝑficerent. amore quoq humane gle ꝓfi
ciendo ſuperarent. quē ſuperauerat apls dicens.
Mihi aūt abſit gliari niſi in cruce dñi nri ihu xpi
p quē mihi mundus crucifixus ē & ego mun
do. Ad hoc enī & ipſe dñs crucē ſuā ubi eū de
mentia ſupbe impietatis in riſit. in eoꝝ qui
in illū crediturent fronti fixit. Ubi quo
ammodo ſedus uerecundiæ. ut de nomine ei

ut fideſ

H deō potente dicitū .v. ñ poteſt. Sic & ꝺ dñs negare ſe
ipſū ñ poteſt.

fides non erubescat. & magis dī glām quā ho
minū diligat.

Explicit omelia .l. uj.

Beo quod aīt. ihs aūi clamauit & dīt. qui credit inme.
non credit inme sed ineū qmisit me. & quidet me uidet
& eū qui misit me. Usq; ubi aīt. quę ergo ego loquor. sicut
dixit mihi pater sic loquor. Incipit omil .l. uij.

IN ILLO TEMPORE DIXIT IHS XPS
apūt iudeos. & tam multa eis
lorū signa facientē. quidam
credidēr p̄destinati in uitā ēternā. quos & iā
uocauit ouis suas. Quidā uō nō credidēr nec
poterant credere. eo qd occulto nec tam in
iusto iudicio dī fuerant excęcati et indurati.
Deserente illo qsup̄b resistit. humilib; dāt
grām. Eoꝝ aūi qui credidēr. aliis q; adeo
confuebantur ut palmarū ramis acceptis.
uenienti occurrerent inea dē laudis confessi
one lętantes. Alii uero exprincipib; non aude
rent confiteri. ut de synagoga nō eicerentur. quos
notauit euangelista dicens. Quod dilexerunt
glām hominū. magis quā glām dī. Cōmen
am q̄ nō credidēr. alii erant postea credituri.
Quos p̄cludebat ubi ait. Cū exaltaueritis filiū
hominis. tunc cognoscetis quia ego sū. Alii
uō in eade infidelitate mansuri. quoꝝ unita
trix ecia ista gens iudęoꝝ. que postmodū de
bellata. ad extremoꝝ p̄phetię que de xp̄o scrip
tae. uno pene orbe dispsae. hūc in se ha
bentib; & sua iā appinquante passione. ihs
clamauit & dixit. unde lectio accepit hodier
na. Qui credit inme. nō credit inme. sed in
eū qmisit me. Et qui uidet me. uidet eū q
misit me. Iam dixerat quodā loco. mea doc
trina nō mea. sed eius qui me misit. Ubi intel
leximus eū doctrinā suā dixisse uerbū patris
qui ipse. Et hoc significasse dicendo mea
doctrina. nō mea. sed eius qui me misit: qd ita se
ipso ipse non esset. sed haberet a quo esset. Ostēn
dendo. filius patris. pat aūt dns dendo. sed dns pat
filii. Nunc aūt qd ait. qui credit inme. non cre
dit inme. sed ineū qmisit me. quom intellec
tum sum. nisi quia homo apparebat hominu
b; cū lateret dt. & neputarent hoc eū esse tan
tūmodo qd uidebant. talē ac tantū se uoles
credi qualis & quantus ipse pat. qcredit inme
unqt. nō credit inme. idest inhoc qd uidet.
Sed ineū qmisit me. idest inpatrē. sed qcre
dit inpatrē. necesse ē eū credat esse patrem.
Qui aūt credit eūpatrē. necesse ē ut credat eū
habere filiū. Ac phoc qcredit inpatrē. necesse
ē ut credat in filiū. Sed nequisquā hoc credat
deum ingenitum filio. qd uelut q dicat filii dī
sedm grām. nō naturā. Sicut dixit euangelista.
Dedit eis potestatē filios dī fieri. Unde et illuo
ē. qō ipse dns cōmemorauit in lege dictū.
Ego dixi dii estis. & filii excelsi omnes. Ppterea
dixit qui credit inme. nō credit inme. Ne to
tū qō de xpo credit. sedm hominē credentur.
Ille ergo inquit credit inme. q credit inme
sedm id qd me uidet. sed ineū qme misit.
Ut cū credit inpatrē. credat eū habere filiū sibi
equalē. & tunc uere credat inme. Nā si puta
uerit eū nō habere nisi filios sedm grām quos
ei. unaq; creatura. nō uerbū. sed fac ta puerbū.
nec habere filiū equalē sibi. atq; coeternum.
sēp natū. partē incommutabilē. ex nullo dissi
mulē atq; inparē. Non credit inpatrē qui
misit. qa nē hoc pat qui misit. Et ideo cū
dixisset. qui credit inme. nō credit inme sed in
eū q misit me. Neputaret sic uoluisse intelle
gi patrē tā quā patrē multoꝝ filioꝝ p grām
generatioꝝ. nō unica uerbi equalis sibi. Com
muno subiecit. Et qui det me. uidet eū q misit
me. Nūqd aut qui det mē. nō me uidet sed eū
qui misit me. Sicut dixerat. qui credit inme
nō credit inme. sed ineū q misit me. Illuo nā
q; dīē nesciunt iudebāt credere tantūmodo fi
lium hominis. Hoc aūdīt. ut patri crederet
equalis. Qui credit inme inqt. non credat
inhoc [illegible] qd uidet me. sed credat ineū
qui [illegible] me misit. Ut cū credit in
patrem. qui sibi equalē genu
it [illegible] me. Non quomodo me uidet.
sed sic [illegible] credet inme quomodo ineū qui
misit me. Usq; adeo eīus nihil distat ut eī
& me. ut qme uidet. uideat eū q misit me.
Aplos suos certe ipse dns misit. qd eoꝝ ecia
nomīa indicat. Nā sic grece angli. latine nun
tii uocant. Ita grece apti latine missi appel
lantur. Nūquā tam aliquis aptoꝝ diceret
audēret. qui credit inme. nō credit inme. sed
ineū qui misit me. O mūno nō diceret qui cre
dit inme. Credim eīus apto. sed nō credim in
aptm. Non eīus apts iustificat impiū. Cre
dentia aūt ineū iustificat impiū. deputat
fidei ei ad iustitiā. Posset dicere apts. qui
recipit me. recipit eū qui me misit. utqui
audit me. audit eū qme misit. Hoc eīus
ds ipse dns ait. Qui uos recipit. me recipit.
Qui recipit me. recipit eū qui me misit.

Quia ds̄ honorat̄ in seruo. & pat̄ in filio. sed pat̄
tāquā in filio. dn̄s tāquā in seruo. Filius aū
unigenit⁹. recte dicere potuit. Credite in dm̄
& in me credite. Et qd̄ nunc ait. qui credit
in me. n̄ credit in me. sed in eū q̄ misit me.
Non se abstulit credentis fidem. Sed noluit in
forma serui remanere credentē. Q m̄ eū quisq;
credit in patrē qui eū misit. ꝓfecto credit in
filiū. sine quo patre n̄ ēē cognoscit. Et ita cre
dit. ut credat æqualē. Q m̄ sequit̄. Et qui
det me uidet eū qui misit me. Attende & cæ
tera. Ego lux in mundū ueni. ut om̄is qui
credit in me in tenebris n̄ maneat. Dixit quo
dā loco discipulis suis. Vos estis lux mundi.
Non potest abscondi ciuitas sup montē constitu
ta. neque accendunt lucernā. & ponunt eā
sub modio. sed sup candelabrū ut luceat om̄i
b; q̄ in domo sunt. Sic luceat lum̄ urm̄ corā ho
minib; ut uideant opera urā bona. & glorifi
cent patrē urm̄ qui in cælis ē. Non tam̄ eis dixit.
Vos lux uenistis in mundū. ut om̄is qui credit
in uos in tenebris n̄ maneat. Nusquā hoc legis
posse confirmo. Lumina ergo sunt om̄s sci̅.
sed credendo illuminant̄ ab eo. a quo si quis re
cesserit tenebrabit̄. Lum̄ aū illud quo illumi
nant̄. a se recedere n̄ potest. q̄a incōmutabile
om̄ino ē. Credim⁹ ergo lumini illuminato. si
cut ꝓphæ. sicut apl̄i. sed ideo illi credim⁹. ut
n̄ in ipsū credam⁹ quod illuminat̄. sed cū illo
credam⁹ in illud lum̄ a quo illuminat̄. ut et
nos illuminemur. N̄ ab illo. sed cū illo. a quo
ille. Cū aū dic̄ ut om̄is q̄ credit in me. in tene
bris n̄ maneat. satis manifestat om̄s se in tene
bris inuenisse. Sed ne in eis tenebris remane
ant in quib; inuentis̄. debent credere in lucē
quę uenit in hunc mundū. q̄a p̄ illā factus ē
mundus. Et si quis audierit ī q̄ uerba mea et
n̄ custodierit. ego n̄ iudico eū. Mem̄tote quæ
uos audisse in superiorib; lectionib; noui.
& q̄ obliti forte estis recolite. & q̄ n̄ ad fuistis
sed ad estis. audite quomodo dic̄ filius. Ego
n̄ iudico eū. cū dicat alio loco. pat̄ n̄ iudicat
quēquā sed om̄e iudiciū dedit filio. nisi quia
intellegendū ē. modo n̄ iudico eū. Quare
modo n̄ iudicat. Attende qd̄ sequit̄. Non
enī ueni inq̄t ut iudicē mundū. sed ut sal
uificē mundū. id est ut saluū faciā mundū.
Nunc ergo ē tēp⁹ m̄iæ. post erit iudicii. quia
m̄iam inq̄t & iudiciū cantabo tibi dn̄e. Sed
de ipso etiā futuro nouissimo iudicio uidete
quid dicat. Qui spnit me & n̄ accipit uerba

mea. habet qui iudicet eū. Sermo quē loquut⁹
sū ille iudicabit eū in nouissimo die. Non ait
qui spnit me. & n̄ accipit uerba mea. Ego eū
non iudico in nouissimo die. Hoc enī si dixis
set. n̄ uideo quomodo posset n̄ ēēt contrariū illi
sententiæ ubi ait. pat̄ n̄ iudicat quēquā. sed
om̄e iudiciū dedit filio. Cū uō dixit. qui spnit
me et accipit uerba mea. habet qui iudicet
eū. Expectantib; aū quis nā ille ēēt. secut⁹
adiunxit. Sermo quē loquut⁹ sū ille iudica
bit eū in nouissimo die. Satis manifestauit
se ipsū iudicaturū in nouissimo die. Se ipsū
quippe loquut⁹ ē. se ipsū annuntiauit. se ipsū
ianuā posuit. qua ipse ad oues pastor intraret.
Alit̄ itaq; iudicabunt̄. q̄n audier̄. alit̄ q̄ audi
er̄ & contēpser̄. Qui enī sine lege peccauer̄
ait apl̄s. sine lege peribunt. & qui in lege pec
cauer̄. p̄ legē iudicabunt̄. q̄a ego inq̄t ex me
ipso non sū loquut⁹. Ideo se dicit n̄ loquutū ex
se ipso. quia n̄ ē ex se ipso. Iā hoc sepe diximus.
Iam hoc tāquā notissimū n̄ docere. sed ammo
nere debem⁹. sed q̄ misit me pat̄ ipse mihi
mandatū dedit. q̄d dicā aut q̄d loquar. Non
laborem⁹ sicū eis nos loqui sciremus. cū quib; su
periora loquuti sum⁹. & cū eis ipsis n̄ om̄ib; sed
qui audierunt memoria retinentib;. Nunc
uero quia fortasse aliq̄d ad sunt q̄n audierunt.
eis qui s̄ similes qui oblitis̄ q̄d audier̄. ꝓpt̄ illos
ꝓferant moras nr̄as. qui audita meminerunt.
Quomodo dat mandatū pat̄ unico filio. quo
uerbo loquit̄ uerbo. cū sit ipse filius unige
nit⁹ uerbū. Nūq̄d p̄ anglm̄ cur p̄ ipsū crea
tis̄ angl̄i. Nūq̄d p̄ nubem quæquando sonuit
ad filiū. n̄ ꝓpt̄ ipsū sonuit. q̄d alicubi dic̄ & iā
ipse. sed ꝓpt̄ alios quos ita oportebat audire.
Numq̄d p̄sonū labiis emissū q̄ n̄ habet corpus.
nec aliquo locoꝝ inter uallo. filius a patre
separatur. ut sit int̄ illos aer medius. quo p̄
cusso uox fiat & in aurē p̄ueniat. Absit ut
talia de illa incorporea. & ineffabili substan
tia suspicem̄. Filius ē unicus uerbū patris.
& sapientia patris. In illa sunt om̄ia manda
ta patris. Neq; enī patris mandatū filius ali
quando nesciebat. ut eū necesse ēēt ex tēpore
habere qd̄ antea n̄ habebat. Ita enī a patre
qd̄ habet accepit. ut nascendo acciperet. de
deritq; illi gignendo. Nā et uita est. & acce
pit uitā. Atq; nascendo. n̄ prius sine uita
existendo. Quia et pater habet uitā. & qd̄
habet ē. Nec accepit tam̄ q̄a n̄ ex aliquo ē.
Filius aū accepit uitā. dante patre a quo ē.

& ipse qđ habet ē., habe enī uitā. & uitae, Ip
su audi dicentē. Sic habe inqt pat uitā inse
met ipso. sic dedit & filio habere uitā insemet
ipso., Nūqo existenti & ñ habenti dedit. Sed
eo dedit quo genuit, quia uitā genuit. & uita
genuit uitā. Et quia patrē genuit. ñ inparē
uitā., eo dicitūē., Sic pat habet uitā insemet
ipso. sic dedit filio uitā habere insemet ipso.,
Uitā dedit. qa gignendo uitā. quo dedit nisi
eē uitā., & quo æterna ē ipsa natiuitas., nū
quā ñ fuit. filius quiē uita. nūquā fuit filius
t uita sine uita., Et sic ē natiuitas æterna., ita et man
datū ñ qđ filius ñ habebat pat dedit. sed sicut
dixi insapientia patris. qōē uerbū patris. oīa
mandata patris. Dicit aūmandatū datūqa
ñē ase ipso. cui dicit datū. & hoc ē dare filio
,, sine quo nūquā filius fuit. qđ ē gignere filiū.
,, qui nūquā ñ fuit., Sequit autē. Et sco qa man
datū eī uita æterna ē., Si ergo uita ētnaē ipse fi
lius. & uita ētna ē mandatū patris. Quo alī
uo dicitūē quā ego sū mandatū patris. Et in
,, de & id qđ ao iungit & dic. Quæ ego loquor
,, sicut dixē mihi pat sic loquor. Non accipiamus
,, dixē mihi quasi pat uerba loquit sit unico uer
bo. aut egebat dī uerb dī uerbū., Dixē ergo
pat filio. sic dedit uitā filio. ñqđ nescaebat
ut ñ habebat. sed qđ ipse filius erat. Quid ē aū
sic dixē mihi sic loquor. si uerbū loquor. Ita
ille dixē ut uerax. ita iste loqt ut uerax. Ue
rax aū genuit ueritatē., Quo ergo iā diceret
ueritati. non enī imperfecta erat ueritas. cui ue
rū aliquo adderetur., Dixit ergo ueritati quia
genuit ueritatē., Porro ipsa ueritas sic loquit
ut ei dicitūē., Sed intellegentib quos docet
ut natae., Vt aū crederent homines. qđ in
tellegere ñdū ualent. Exore carnis uerba so
nuerunt & abierē. transuolauerē. sonus strepu
ē pactis morulis tēpoq suoq. Sed res ipse
quarū signa sūt soni manet hq quodāmodo in eoq
memoriā qaudierē. & iam ad nos plurera sua
uisibilia signa puenerē., Non sic loqt ueritas,
intellegentib mtb intē loqt. sine sono instru
it. intellegibili luce pfundit., Qui ergo potest
mea uidere natiuitatis ei ētnitatē. ipse illā
sic audit loquentē. sic ei dixē pat qđ loqueret
excitauit nos ad magnū desiderū interioris
oulcedinis suae. Sed crescendo capim. ambu
lando crescam. pficiendo ambulam. ut pue
nire possimus. AMEN.

SECDA PARS EVGLII SCI IOHIS.

EXPOSITA A BAUE LIO AUG. IN

PRIMI DECENA DNI

ANA DNI SCDM
iohīm ad uuuante ipso
debitus ē explicanda tc
tatib & ut nob posse
donauerit explicanda.
Ante diem festū paschē
scient ihs qa uenit ei ho
ra ut transeat ex hoc mun
do ad patrē. cū dilexisset
suos qui erant in mundo. usq in finē dilexit
eos. Pascha frs. nisi qdā existimant grecū nom
est sed hebreū. Oportunissime tam occurrit
in hoc nomine quaedā congruentia. utrarūq
linguarū. quia ēni passio. grece pasca dicitur
Ideo pascha passio putata ē. ut hoc nomen et pas
sione sic appellatū ē. In sua ergo lingua hoc est
in hebrea. pascha transitū dicit. Propterea tunc
primū pascha celebrauit ppls dī. quando exe
gypto fugientes. rubrū mare transierunt.
Hunc ergo figura illā pphetica inueritate cōple
tae. Cū sicut ouis ad immolandū ducit xpc.
Cui sanguinē inlitas postib nris. idest crucis si
gno xpi signatis frontib nris. ap dmone huius
sculi. tāquā acapturitate. ut ut ere mone egypti
aca liberamur. & agnī saluberrimū transitū.
cū a diabolo transimur ad xpm. Et ab isto instabi
li sclo. ad ei fundatissimū regnū., Ideo quippe
ad dīm pmanentē transimur. ne cū mundo transe
unte transeamus., Debac nob collata gra dīn lau
dans apls dic. qui eruit nos de potestate tenebra.
& transtulit in regnū filii carnatis suae. Hoc
itaq nomen idest pascha qđ latine uel pri transitus
nuncupat. uelut unū pans nob beat euangelista.
Ante diem inqt festū paschae sciens ihs qa uenit ei
hora. ut transeat ex hoc mundo ad patrē. Ecce
pascha. ecce transitus. Unde. & quo. de hoc sae
culo mundo. ad patrē. Spes membris in capite data.
qđ erunt illo transeunte sine dubio secutura.
Quo ergo infideles & ab hoc capite atq abei cor
pore alieni. nonne & ipsi transeunt. qa ñ pma
nent. Transeunt plane & ipsi., Sed aliud ē tā
sire de mundo. aliud ē transire cū mundo. ali
ud ad patrē. aliud ad hostem. Nam egyptii tā
sierē. ñ enī psequendo mansere., Non tam tran
sierē p mare ad regnū. sed in mare ad interitū.,
Sciens ergo ihs qa uenit ei hora ut transeat ex hoc
mundo ad patrē. cū dilexisset suos qui erant in mun
do: in finē dilexit eos. Utiq ut et ipsi de hoc mun
do ubi erant. ad suū caput qđ hunc transisse.

dly sig[illa] sig[illa]ta q libant[ur] ad capitulatē.

ē dilectione tranſirent. Quō ē enī in finē. nu
limꝑm. f inuiſcīi legiſ aut apls. xp̄s ao iuſtiā
oī credenti. f inuiſ p̄ficiens. ñ mīficiens. finiſ
quouſq; amemuſ. non ubi pertamuſ. Sic oī
noē intellegendū. paſcha nr̄m immolat̄ ē xp̄c;
pfē finiſ nr̄. Inillū ē tranſit nr̄. Nā iudeo
poſſe iſta uerba euangl̄ica quodā humano mo
do & iam ſic accipi. tāquā uſq; ao mortē xp̄s
dilexerit ſuoſ. ut hoc uideat̄ ee in finē dilexit
eoſ. humanæ hæ ſententia. ñ diuina. Neq;
enī noſ huc uſq; ille dilex. qui ſēp & ſine fine
noſ diligit. Abſit ut dilectionē morte fini
ret. qui nē morte finit. f iam poſt mortē
quinq; frēs ſuoſ dilexit duos ille ſupb; atq; im
pius. & uſq; ao mortē noſ dilexiſſe putandus
eſt. xp̄s. Abſit. Kariſſimi. nequaquā ille e
noſ diligendo uſq; ao mortē uenuret ſi dilec
tionē mām morte finiret. Niſi forte tanſiui
tellegendū in finē dilexit eoſ. uſq; ao mortē di
lexit eoſ. Quia ergo tantū dilexit ut moreretur
ꝓpt̄ eoſ. hoc enim teſtatuſ ē dicens. Maiorē
hanc caritatē nemo habet. quā ut animā ſuā
ponat ꝓamicis ſuis. Ita ſane ñ ꝓhibem intelle
gi in finē dilexit. uſq; ao mortem dilex. Ideſt
uſq; ao mortē illū dilectio ipſa ꝓduc. Cœ
na inquo facta. cū diabolus iā miſiſſet in cor
ut traderet eū iudas ſimonis ſcariotis. ſciens
qa oīa dedit ei pat̄ in manꝰ. & qa ao dō exit et
ao dm̄ uadit. ſurgit a cena & ponit ueſtimēta
ſua. C t cū accepiſſet linteū. p̄cinxit ſe. Deīn
de mittit aquā in pelue. & cœpit lauare pedes
diſcipulo. & extergere linteo quo erat p̄inct̄.
Non tu debem intellegere cenā factā. ut ſtu
iam ēſup̄tā atq; tranſactā. ao huc enī cenabat
cū dn̄s ſurrex. & pedes lauit diſcipulis ſuis.
Nā poſtea recubuit. & buccellā ſuo tradituri poſ
ta dedit. Utiq; cenā ñ dū finita. hoc ē ut dū
adhuc panis eet in mīſa. C ena ergo facta. duc
tū ē iā parata. et ao ē ut iam dū mīſa uſuq; ꝓduc
ta. Qō dū aut cū diabolus iā im miſiſſet in cor.
ut traderet eū iudas ſimonis ſcariotis. Si
queris qo miſſū ſit in cor iudæ. hoc utiq; ut
traderet eū. miſſio iſta ſpāliſ. ſuggeſtio ē. et
non fit p̄aurē. ſed ꝓcogitationē. ac ꝓhoc ñ cor
poraliter ſed ſpāliter. Neq; enī ſpīale qō dicatur.
ſēp in laude accipiendū ē. Nouit apls quoꝺam
ſpālia neq; in cęleſtib; aduerſus quæ not con
lectationē ee teſtat̄. Non aū eent etiā mali
gna ſpālia. ſi ñ eent etiā maligni ſpīt. ab ſpū
eni. ſpālia nominant̄. Sed quōm iſta fiunt
ut diabolicæ ſuggeſtiones immittant̄. & hu
manis cogitationib; miſceant̄. ut eas tāquā
ſuas capiat homo. unde ſcitur homo. Nec du
bitandū ē & iā bonas ſuggeſtiones a bono ſpū ita
fieri aceſpūaliter fieri. ſed int̄ ē qb; nā earū mens
humana c̄ſentiat. diuino auxilio ut deſerta p
meritū. ut adiuta ꝓgnam. f ac ſic ergo iā fuerat
in corde iude ꝓmiſſione diabolica. ut tra
deret diſcipls magiſtrū. ſed quē ñ diu dicerat dm̄.
am talis ueneratur ao contumeliā. exploratoꝛ paſ
toris. inſidiator ſaluatoris. uenditoꝛ redemp
toris. Iam talis ueneratur. & uidebat. & tolerabat.
& ſe ignoran arbitrabat. qa ineo quē uolebat
fallere fallebat. Nulle iſto in ipſo corde intuſin
ſpecto. neſcientē ſcientē utebat. Sciensqa oīa
dedit ei pat̄ in manꝰ. Ergo & ipſum tradituꝛem.
Nā ſic eū in manib; ñ haberet. ñ utiq; ſic illo uteret.
ut uellet. Unde iā tradituꝛ tradi erat ei. quē
tradere cupiebat. atq; ita malū tradendo facie
bat. ut de illo tradito. bonū fieret qd̄ neſciebat.
Sciebat enī dn̄s qo facere ꝓ amicis. q patienti u
tebat inimicis. Ac ſic oīa dederat pat̄ in manꝰ
ei. & inuſū mala. & in affectū bona. Sciens
& iamqa ado exiit. & ao dm̄ uadit. Nec dm̄ cū
inde exiret. nec noſ deſerens cū rediret. Hæc
ergo ſciens. ſurgit a cena et ponit ueſtimenta ſua.
& cū accepiſſet linteū p̄cinxit ſe. deinde miſit
aquā in pelue. & cœpit lauare pedes diſcipl̄oꝝ.
& extergebat linteo quo erat p̄inct̄. Debem di
ligenti. ſenſū euangliſtę diligenti ao tendere.
Locuturus quippe de tanta oī humilitate. priuſ
ei celſitudinē uoluit cōmendare. Ad hoc ptinet
qō ait. ſciensqa oīa dedit ei pat̄ in manꝰ. & qa
ado exiit & ao dm̄ uadit. Cū ergo illi pat̄ oīa
dediſſet in manꝰ. ille diſcipl̄oꝝ in manꝰ. ſed pe
des lauit. f t cāuſe ſciret ado cauſſe & ꝓgeret ao
dm̄. ñ dū dominū. ſed hominiſ ſeruū impleuit
officiū. Ad hoc aū ptinet qd̄ & iā de traditore
ipſius. qiā talis ueneratur q nec a illo ignorabat.
p̄ſloq uoluit. ut hoc quoq; ao maximū cumulū
humilitatis accederet. qd̄ & iā illi ñ dedignat̄ ē
pedes lauare. cui manꝰ iā pui debat inſcelere.
Quō aū mirum ſi ſurrex̄ a cena & poſuit ueſtimē
ta ſua. qcū in forma dī eet. ſemetipſū exinanu
it. f t qō mirū ſi p̄cinx̄ſe linteo. q formā ſer
ui accipiens. habitu ē inuent̄ ut homo. Quō
mirū ſi miſit aquā in pelue unde lauaret pe
des diſcipl̄oꝝ. q in tra ſanguinē fudit. quo in
mundum ā oluerit peccatoꝝ. Qō mirū ſi lin
teo quo erat p̄inct̄ ſus pedes eoꝝ ſi lauerat ter
ſit. q carne qua erat indut̄ euangliſtaꝝ ueſtigia
confirmauit. f t linteo qō ut ſe p̄angeret.

Deitas humanitas et dhūitate

q habens mala ſe in affectum bona

Quō mirabile fecit ſ̄ꝑ ſ̄ꝑ et ſ̄ꝑ ſuscepit

posuit uestimenta que habebat. Ut aũ formã serui
accipere quando semetipsũ exinanuit. ñ qd ha
bebat deposuit. sed qd ñ habebat accepit. Cruci
figendus sane suos expoliat ẽ uestimentis. & mor
tuus inuoluẽd ẽ linteis. & tota illa ei passio. mã
purgatio ẽ. Passurus igit exuta. p nos suscepta.
ñ solũ eos. p quib erat subiturus mortẽ. sed & iã
illi qẽ fuerat traditurus ad mortẽ. Tanta ẽ
quippe humane humilitatis utilitas. ut eã suo
cõmendaret exemplo. & iã diuina sublimitas.
Q uia homo superb in æternũ periret. nisi illũ dei hu
milis inuenisset. uenit eũ filius hominis que
rere. & saluũ facere qd perierat. Perierat aũ
per superbiã deceptoris. secut ergo humiliatẽ re
deptoris. sequat inuentus.

Explicit omelia prima

De eo qd dicit. Venit ergo ad symonẽ petrũ. & dic ei
petrus. Dne tu mihi lauas pedes. Usq ad id qd
dicit. gloriosẽ. ñ indiget ut lauet. sed loc ẽ uc.

Incipit omelia .ii.

IESUS LAVARET IHS PEDES
discipulorũ suorũ uenit ad
symonẽ petrũ. & dic ei petr.
Dne tu mihi lauas pedes.
Q uis eũ ñ exhorrescere la
uari sibi pedes a dño filio. quã
uis unaq magnis fuisset au
dacie contradicere seruũ dño hominẽ dõ. ta
m petrus hoc facere maluit. quã per eu ut sibi
pedes lauarentur a dño & dõ. Nec putare de
bem hoc petrũ unũ ceteros formidasse atq re
cusasse. cũ id alii ante ipsũ libenter ut equa
nimiter sibi fieri permisissent. Facilius quippe
sic accipiunt ista uerba euangelii. qa cũ dic tũ
cet cepit lauare pedes discipulorũ. & exigere
linteo quo erat precinct tus. Deinde subiunct tũ ẽ.
Uenit ergo ad simonẽ petrũ. quasi aliquib iã
lauasset. & post eos uenisset ad primũ. Quis
enim nescit primũ apl̃orũ ee beatissimũ petrũ.
Sed ñ ita intellegendũ ẽ qd post aliquos ad illũ
uenerit. sed qd ab illo ceperit. Quando ergo
pedes discipulorũ lauare cepit. uenit ad eũ aq
cepit. idest ad petrũ. & tunc petrus qd & iã
aquilibet eorũ expauisset. expauit atq ait.
Dne. tu mihi lauas pedes. Tu mihi. Quis ẽ
tu. quis ẽ mihi. cogitanda sunt potius quã
uicenda. Neforte qd ex hoc uerbali quatenꝰ
dignũ concipit anima. ñ explicet lingua.
Sed respondit ihc & dixit ei. Quod ego facio. tu
nescis modo. scies aũ postea. Nec tamen ille do
minica facti altitudine excusat. p multos fi
eri. quod cur fieret ignorabat. sed usq ad suos
pedes humilẽ xpm. ad huc nimium uidere. ñ po
test sustinere. Non lauabis inquit mihi pedes in
ternũ. Quis ẽ iste. Nũquã hoc ferã. nũquã
patiar. nũquã sinã. Hoc quippe indignũ ñ fu
rit. q nũquã fuit. Tunc saluator egrũ reducturꝰ
per se ipsius salutis periculo exterrens. Si ñ lauero te
inquit. ñ habebis partẽ mecũ. Ita dic hũẽ sinũ
lauero te. cũ desolis pedib ageret. quom dici
ad solet calcas me. quando a sola planta calcat.
Nulle amore & timore perturbat. & plus expauet
enim xpm sibi negari. quã usq ad suos pedes hu
miliari. Dne aut. ñ tantũ pedes meos. sed et
manꝰ & caput. Quandoqdẽ sic minaris. lauan
da ubi mea membra. ñ solũ ima ñ subtrahes. ue
rũ etiã prima substerno. Ne mihi neges capien
da tecũ partẽ. cũ nulla ubi nego mea abluendã
corporis partẽ. Dic ei ihs. quoc ẽ. ñ habet
opus nisi pedes lauare. sed ẽ mundus toc. hic
moueat quis forsitsis & ducat. Immo si mundus
ẽ toc. quo ei op ẽ. ut pedes lauare. nisi aũ nouerat
qd dicebat. eiã si mta infirmitas ei secreta ñpe
netrat. Uerũtamen quantũ nos erudire & ecclesie
sua docere dignat. p capita meo. p modulo
meo. aliqo etiã ego debui questionis profunditate
illo ad unguem respondeã. ac primã ipsa loqua
tione ñ sibi ee contrariã. facillime ostendã. Quis
enim ñ ita rectissime loq possit. mundus ẽ toc
pes pedes. Eleganter aũ loqit. sidicat mundus
est totus. nisi pedes quo tantumdẽ ualet. hoc
ergo aut dnis. ñ habet op nisi pedes lauare. sed ẽ
mundus toc. Toc unq pes pedes. ut nisi pedes
quos habet op lauare. Sed quid ẽ hoc. quo sibi
uult. quo hic necessariũ ẽ ut queram. cũ dicat
ueritas loqit. qd op habeat pedes lauare. etiã
ille qui loc ẽ. Quid ẽ frs mei. quid putas. Nu
si quia homo uniuersi quidẽ baptismo totus ablu
itur. ñ pes pedes. sed toc omino. Uerũtamen cũ
in rebus humanis postea uiuit. uniq ita calcat.
psi igit humani affectus. sine quib in hac mor
talitate uiuitur. quasi pedes sunt. ubi ex huma
nis rebus afficim. & sic afficim. Ut si dicerem
qa peccatũ ñ habem. nos ipsos decipim et ue
ritas in nob ñ ẽ. Concedit igit pedes lauat no
bis. q uitupellat pro nob. Et concedit nos opus
habere ut pedes lauem. idest uias spaliũ gres
suũ dirigam. In ipsa oratione dominica con
fitem cũ dicam. Dimitte nob debita nra. sic
& nos dimittam debitoribus nris. Si enim confitem
sicut scriptũ ẽ peccata nra. p fecto ille qui aut
pedes discipulorũ suorũ fidelis ẽ & iustus. qui

ūmuttit nob peccata. & mundet nos ab oīi
inquitate. idest usq; ao pedes quib; ēuersaīi
uterra. Proinde ecclā quā mundat. xps la
uacro aquæ in uerbo. non solū mullis ē sine
macula & ruga. qui post lauacrū regenera
tionis ētinuo ex huī uitæ ētagione tollunt.
nec calcanī tīā ut opus habeant pedes laua
re. Verū & iam inbis quib; istā muscdam
pbens oīs. fecit eos oesclō isto lotus & iam pe
rob; emundare. Inbis aūqbic demorantē. & iā
si mundasit qm̄ iustę uiuunt. op̄ tam̄ ha
bent pedes lauare. qm̄ sine peccato utiq;
ñsunt. Spē hoc dicit in cantico cantico4.
Lauī pedes meos. quomodo inquabo illos.
Dic ergo hoc cū cogit ao xpm uenire. & tīā cal
care conuenit. Alia quæstio rursus exoritur.
Nonne xps surrexit. Nonne ascendit in celū
& sedet ao dexterā patris. Et nonne apls ao
nos clamat & dicit. Si ergo resurrexistis cū
xpo. quæ sursū sunt sapite. Ubi xps ē in
dextera dī sedens. quæ sursū sunt querite ñ
quæ sup̄ tīā. Quom ergo ut ao xpm eamus
terrā calcare cōpellim. cū potius nob sursum
cor habendū sit ao dnm ut cūillo ēe possim.
Uoens frs hodierni tēporis angustias. istā co
hartare quæstionē. qđ ex si uos forte mun uu
eris. ego ut cūq; uideo quanto disputationis
indigeat. Unde peto ut ea potius suspendi.
quā neglegentius ut angustiis ptractari. ñ
fraudata. sed dilatata expectatione pania
mini. Adest enī dns qui nos debitores facit.
ut faciat & iam reddītores.

Explicit omt ii
Incipit omt iii

ON IMMEMOR MEI DEBI
ui. iā reddendi tēp̄ agnosco.
Donet unde reddā. quoniā
uti ut debeā. Donauit enī
dilectionem dequā dictū ē.
Nemini qcquā debeatis. nu
si ut inuicē diligatis. Donet etiā sermonem.
quē uideo me debere dilectis. Expectationē
uram ao hoc nēpe distulerā. ut explicare sic
possem. Quē ammodū & iam pterita ueniāt
ao xpm. cūpotius ubeam quæ sursū sunt
querere. nonquæ sup̄ tīā. Sursū enī xps ē.
sedens ao dexteram patris. sed pfecto & hic ē.
ppt̄ qđ saulo inītiā seuienti dic. Saule saule.
qđ me psequeris. Ut aūboc querendū suscī
perem. id tractabāt qđ pedes dns discipulis
lauit. cū iā pfi discipuli lota ceīt. nec opus
haberent nisi pedes lauare. Ubi ut sū ē unus
legendū ēe. qđ baptismo qdē homo totus ābluī
sed dū isto postea uiuit inscio. humanus affec
tus terrā uelut pedib; calcans. ipsa scilicet con
uersatione uitæ huī contrahit unde dicit.
Dimitte nobis debita nra. hac sic & iam utoe
mundatur abeo qui pedes lauit discipulis suis.
nec desinit ut pellare pnob. Hinc occurrē
exCantico Canticoꝝ ecclæ uerba ducentis. La
ui pedes meos quomodo inquabo eos. cū uel
let ire & aperire illi quenerat ao eā & pulsa
uerat. sibiq; aperiri poposcerat. ille speciosus
forma pfilius hominū. Hinc quæstio natāē.
quā cohartare noluim̄ angustiis tēporis.
Ideoq; distulim̄. quo nāmodo ecclā tangeat
inquinare pedes. dūpgit ao xpm. quos bap
tis mate lauerat xp̄s. Sic enī ait. Ego dor
mio & cor meū uigilat. uox fratris mei
pulsat ao ianuā. Deinde dic etiā ipse. Aperi
mihi soror mea. pxima mea. colūba mea.
pfecta mea. qa caput meū repletū ē rore.
& crines mei guttis noctis. Et respondit illa.
Exuī me tunicā meā. quom induar eā. La
ui pedes meos. quom inquabo eos. O ammira
bile sacramentū. O grande misteriū. Ergone
timet inquinare pedes. uenienao eū qla
uit discipulos suos pedes. timet certe. qa
p̄ terā uenit ao eū. qē iā utrāē. qa suos hic ē
stantes ñ deserit. Nonne ipse ait. ecce e
go uobcū sū usq; ao cōsummationē scti. dn̄ ñ
ipse ait. uidebitis celos apertos. & angelos dī
ascendentes & descendentes ao filiū hominis.
Si ascenduit ao eū ppterea qa surs̄ū ē. quom
ao eū descenditit si nemā hic ē. Dic ergo ecclā.
Lauī pedes meos. quom inquabo eos. Ineis
hoc dic quip̄ dicunt xpm. & aperiunt illi ho
stiū. ut habitet pfidē in cordib; hominū.
Ineis hoc dic cūdeliberant utrū tale munus te
rū suscipiant. cui se mundos idoneos existimant.
ut sine culpa impleant. ne forte alius p̄dican
tes. ipsi reprobi fiant. Timuit enī uerbas au
ditū. quā p̄dicat. qm̄ cū audit humiliatas cu
stodit. Cū aū p̄dicat. upe insubripit cui uis
hominū quantula cūq; iactantia. inqua
utiq; inquinant pedes. Ergo ut apls dicit
iacobus. Sit omis homo uelox ao audiendū.
tardus aū ao loquendū. Dic & alius homo
tī. Auditui meo dab exultationē & lętitiā.
& exultabūt ossa humiliata. Hoc ē qđ dixi
cū uerbas audit. humilitas custodit. Dic
& alius. Hinc aū sponsi stat et audit eū.

Ut cū gaudio totus inspe
medio assistat

Augustinus tardus ad
p̄dicandū at uerus
p̄dicator

& gaudio gaudet ꝓpt̄ uocē sponsi. ℔ ruam̄ au
ouu. sine strepitu nō loquentē unusquisq; ueri
tatē. quā quā & iā cū forinsecꝰ insonat plegentē.
ꝓ nunciantē. ꝓdicantē. ꝓdisputantem. ꝓ
capientē. cōsolantē. ꝓtorquentē. ipsū & iam
cantantē atq; psallentē. Ipsi q̄ hec agunt. inq.
nare pedes suos timent. cū placere hominib; sub
repente amore humane laudis affectant. Ce
terū qui eos audit libenter & pie. in habet locū
iactandi se in laborib; alienis. & in flatus ossi
b; humiliatus. gaudio gaudet ꝓpt̄ uocē domi
nicā uerutus. Proinde inest q̄ libenter & hu
milit̄ audire nouerit. & utrā quietā instudi
is dulcedinib; & salubritatib; agunt. sēa delec
tet ecclā & dicat. Ego dormio et cor meū ui
gilat. Quis est ego dormio & cor meū uigilat.
nisi ita quiescō ut audiā otiū meū. Non impe
dit nutriendę desidiae. sed ꝓpiendę sapien
tiae. Ego dormio & cor meū uigilat. Vaco &
uideo. qa tuus est ois. Quia sapientia scribe inte
pore otii. & q minoratꝰ actu ipse ꝓpiet eā.
℔ go dormio & cor meū uigilat. ℔ go requiesco
a negotiosis actib;. & animꝰ meus diuinis se in
tendit affectib;. Sed inbis q̄ iusto modo suauis
ter & humilit̄ requescunt. dū otiose oblectatur
ecclā. ecce pulsat ille qui ait. Quæ dico uob in
tenebris. dicite in lumine. et qd in aure audi
tis. ꝓdicate sup tecta. Vox ergo ei pulsat ad ia
nuā & dicē. Aperi mihi soror mea ꝓfecta mea.
ꝓxima mea. colūba mea. qa caput meū reple
tū est rore. & crines mei guttis noctis. Velut si
diceret. tu uacas. & contra me clausū est. Tu stu
des otio pauco. & abundantia iniqtatis refri
gescit caritas multoꝝ. Nox quippe. iniqtas est.
Rosi uō ei & guttę. bi sunt q̄ refrigescunt et ca
dunt. & faciunt refrigescere caput xpi. hoc est
ut in ame eū os. Caput eius xpi dns. sed inerrib;
portant̄. idest in sacra minus usibilib; tolerant̄.
nequaquā interiora sensus attingunt. Pulsat
ergo ut excitat qui est̄ scis otiosis & clamat.
Aperi mihi de sanguine meo soror mea de acces
su meo ꝓxima mea de spūmeo colūba mea
de sermone meo quē plenius exorto didicisti
ꝓfecta mea. aperi mihi. ꝓdica me ad eos qui
pe. qclausere contra me. Quomodo intrabo
sine aperiente. quom̄ eius audient sine ꝓdi
cante. hinc fit ut etiā bi q̄ amant ouā stu
dio bonoꝝ. & nolunt ꝓpter laboriosarū
molestias actionū. eo qō minus idoneos ad
hec ministranda. & sine reprehensione agen
da se sentiunt. Vallent si fieri posset sos

apl̄os & p̄dicatores ueritatis antiquos exercitatꝰ ad
uersus abundantiā iniqtatis. qua feruor caritatis
friguit. sed inest qui a de corpore exiet. & carnis in
diuino expoliatus sunt. Neq; enim habea separatus sunt.
respondit ecclā. Exuar me tunicā meā. quom̄
induar eā. Recipiet qdē illa tunica. & inest
qui a exuta rursus carne uestiet ecclā. Non tam
nunc quando feruescendi frigidi. sed tunc quan
do resurrecturis mortui. Passa ergo difficulta
te ꝓpt̄ inopiā p̄dicatoꝝ. & recolens illa sua mē
bra sana sermonib;. sca morib; sed ia exuta cor
ponib; ingemit & dicē ecclā. Exuar me tunicā
meā. quom̄ induar eā. Membra illa mea quæ
xpo aperire euangelizando excellentissime po
tuer. quom̄ ad corpora qb; exuta sunt nunc redire
possunt. Deinde respiciens ad eos qui p̄dicare
& ppl̄os ad querere ac regere. ac sic xpo offerre
ut cuiq; possunt. sed inbis difficultatib; ac huo
nū peccare metuunt. Lauo inquit pedes meos.
quomodo inquinabo eos. Quis quis enim in uerbo
non offendit. hic ꝓfectus est uir. Et quis est ꝓ
fectus. qs est qui offendit in uerbo abundantia
iniqtatis. tanto frigore caritatis. Lauo pedes
meos. quom̄ inquinabo eos. Quandoqdem le
go & audio. Nolite multi magistri fieri fres. qm̄
maius iudicium sumitis. In multis enim offendim̄
oēs. Lauo pedes meos quom̄ inquinabo eos. Sed
ecce surgo & aperio. xpc lauacr̄. Dimitte nob
debita nra. qm̄ nec exuncta caritas nra. quando
& nos dimittim̄ debitoribus nris. quando te au
dim̄ exultantē cū inquietis ossa humiliata.
Sed quando te p̄dicam̄. terrā calcam̄ ut ulra
peniam̄. Et tecos si reprehendimur ꝓturbamur.
Si laudam̄. inflamur. Laua pedes nros sanctę
mundatos. sed cū ad aperiendū ulra ꝓna ꝓgnim̄
inquinatos. Hæc uob hodie satis sunt dilec
ti. Ideo hauet secus quā oportuit dicentes. forassis
offendim̄. ut laudib; uris immoderatius quā
oportuit eleuatis sum̄. Impetrate mundationē
pedib; nris. uō placentib; orationib; uris.

Explicit omil' iii.

Deo qd dicē. & uos mundi estis sed nō oēs. Usq; aduid qd
scripsi uē. Explicui enim dedi uob ut quē admodū ego feci
uob. ita & uos faciatis.

Incipit omil' iiii.

AM ILLA VERBA SCI EVANGELII VBI
dns lauans pedes. discipulis suis ait. qui
lotus est semel non habet necessitatē nisi
pedes lauare. sed est mundus tot. dilecto
ni urę ut dns donare dignat est. exposui.
Hunc q̄ sequi uideam. Et uos inqt mun

Inquinat est ego dormio & cor meū uigilat
Aperi colūba mea ꝓxima
Vnda est ego dormio & cor meū uigilat

ni eſtiſ ſed nō omſ. Hoc qo ſic. ne quererem. ipſe euangelista. pare fēc ao ungenſ. Sciebat enī quiſ nā eēt. q traderet eū. ꝓpēa dix nēſtiſ mun di omſ. Quō hoc aptauſ. pro inde ao ſequentia tranſeamuſ. Poſtquā ergo lauit pedes eoꝝ. & accepit ueſtimēta ſua. cūrecubuiſſet uerū dicit eiſ. ſcitiſ quid fecerim uob. Nunc ē. ut beatu pē reddat illa ꝓmiſſio. Dilatē enī fuerat. qñ do expauescentu & ducenta nō lauabī in pedes inæ quu. Reſpondet ei. qđ ego facio. tu neſciſ mo do. ſciēſ aūpoſtea. E ece ē ipſi poſtea. iā rēp ē ut dicatur. qđ paulo ante dilatū ē. Memor unq; oniſ ſe ꝓmiſiſſe. iam dudū ſcientiā factiſ ſuā inopinatā. tā mirabiliſ. tā expauescendi. & niſi uehemēt ipſe terruiſſet. nullom ſinendi. ut magiſter. non tantū ipſoꝝ ſed angloꝝ. & oniſ nō tantū ipſoꝝ. ſed rerū omnū lauare pe des diſcipuloꝝ. & ſeruoꝝ ſuoꝝ. hui ergo tanta facti. qñ ꝓmiſerat ſcientiā ducenſ. ſciēſ aūpo ſtea. qo ſic qđ fecit. docere nunc incipit. Vos inqt uocaſtis me magiſter & dnē. & benedica ſtis. ſum & enim. Benedicaſtis. qa uerū dicaſtis. ſum qppe qđ dicaſ. Homini p̄ceptū ē. non te laudet os tuū. ſed laudet te oſ proximi tui. Periculoſū ē enī ſibi placere. cui cauendū ē ſup bie. Ille aū qui ſupomāē. quantū cūq; ſe lau det. nīſe extollit excelſuſ. nec poteſt recte dici arrogans dſ. Hoc nāq; expedit eū noſſe. nonul li. nec eūquiſq; cognoſcit. ſi nīſe indicet ipſe qui nouit. Si ergo nīſe laudando quaſi arrogantiā uitare uoluerit. hoc ſapientiā denegauit. & magiſtrū qđē qđ ſe ēē dicē. nemo reprehenderet. & iā qđ nihil ēē aliud. quā hominē crederet. Quid ꝓficeret. qđ et ipſi homineſ inquib; libet arrib; uſq; adeo ſine arrogantia ꝓfuerūt. ut ꝓfeſſoreſ uocentur. Quod uō dnm & ipſe dicē diſcipu loꝝ ſuoꝝ. cū ſint illi ſedm ſcīm ingenuu. quiſ ferat in homine. ſed oſ loquit. Nulla ē hec elatio. tanta celſitudinis. nullū mdaciū ueritatiſ. No bis ſubiacere illi utile ē celſitudini. nob ſeruire utile ē ueritati. Quod ſe dnm dicē. nō illi ē utilē. ſed nob ē beneficiū. Cuiuſ dā ſeculariſ auctō riſ uerba laudanti. qa dixē. Cū omniſ arrogantia odioſa ē. tunc illā ingenuitaſ eloquentiæ. mul to moleſtiſſima. Et tam idem ipſe cū de ſua elo quentia loqueret. Dicere inquit ꝓfectā. ſi ita iudicarem. nec ueritate crimē arrogantiæ p timeſcerem. Si igit ille homo eloquentiſſimuſ ueritate arrogantiā nō timeret. quom arro gantiā ipſa ueritaſ timet. Dicat ſe dnm. qđ nīſ eſt. Dicat ſe uerū. qui ueritaſ ē. ne ñ dicam ego qđ utile eſt. dū facer. ille qō ē. Beatiſſim paulus ñ unq; unigenit dī filiuſ. ſed unigenitu filii dī ſeruuſ & apls. Non ueritaſ ſed particeps ueritatiſ. aut libere atq; conſtanter. et ſi uoluero glāri. non ero inſipiens. ueritatē enī dicā. Neq; enī inſe ipſo ſed in ipſa ueritate quæ ſuperior ē ipſo. & humi liter et ueraciter glōrior. qm et ipſe p̄cepit ut qui glāri in dno glorietur. Iſane ñ timerem inſipientiā. ſi glāri uellet amator ſapientiæ. & inglā ſua timeret inſipientiā. ipſa ſapientia ñ timuit arrogantiā. qui dix. in dno laudabit anima mea. Et tu in laude ſua timeret arrogantiā po teſtas dni in qua laudat anima ſeruī. Vos uo caſtis me magiſter et dnē. et benedicaſtis. ſūt enī. Ideo benedicaſtis. quia ſum. nā ſi ñ eēm qđ dicaſtis maledicereſtis. & iā ſi male laudareſtis. Quom ergo negaret ueritaſ. qđ dicunt diſcipli ueri taſ. Quom qđ dicunt q dixerē. negaret ipſa unde dixerē. Quom fons negat qđ bibens pre dicat. Quom lux occultat. qđ uidens indicat. Si ergo inqt ego laui pedes uroſ oniſ et magiſter debeuſ & uoſ alt alterutſ lauare pedes. Exem plū enī dedi uob. utiq; ē ammodū ego feci uob. ita et uoſ faciatis. Hoc ē beate petre qđ neſciebaſ. quando fieri ñ ſinebaſ. hoc tibi poſtea ſciendū ꝓmiſit. quando ut ſineret terruit magiſter tu uſ et dniſ tuuſ lauans pedes tuoſ. Diſcam fres humiliatē abexcelſo. faciam inuicē humiles. qđ humilit fec excelſus. Magnaē hec cōmda tio humiliatiſ. & faciunt hoc ſibi inuicē frēs. & iam opere ipſo uiſibili. cū ſe inuicē hoſpitio ſuſcipiunt. Et ſi enī apud pleroſq; ē ſuetudo hui humiliatiſ. uſq; ad ſactū qđ cernat expreſſa. Vnde et apoſtoluſ cū bene merita nudua cōmdaret. Si hoſpitio inquit receptū. ſi ſcoꝝ pedes lauit. et apud ſcoſ ubi cūq; hec conſuetudo nē. qđ manu non faciunt. corde faciunt. Si unuſquiſq; numero ſunt qb; dicat. in ymno beatoꝝ truū martyrū uiroꝝ. Benedicat ſca & humiles corde dnm. Multo ē aū melius. et ſine contro uerſia ueriuſ. ut etiā manib; fiat. ne dedigneſ qđ fec apſ. fa cere xpianū. Cū enī ad pedes frīs inclinat corpuſ. & iam in corde ipſo ut excitat. ut ſi iā inhereat ē firmat ipſius humiliatiſ affectuſ. Sed excep to iſto morali intellectu. Ita noſ huī dominica facti altitudinē cōmdaſſe meminim. qđ la uantes pedes iā lotoꝝ atq; mundoꝝ diſciploꝝ. ſignificauerit dnſ. ꝓpē humanoſ quib; inter ſa uerſamur affectuſ. Quantū libet ꝓficerim in actu ꝓhenſionē iuſtitiæ. ſciamuſ noſ ſine peccato nēē. qđ ſubinde abluit inpedi

lando, ꝓnob., C uoram̄ patre q̄ meclisē. unde
bita nra dimittat nob. sicut et nos dimittim̄
debitorib nris. Quom̄ ergo ad hunc intellec
tū poterat ꝓuenire hoc qō ipse postea docuit. u
bi suis facta exposuit rationē dicens. Si ego lau
pedes uros dns et magister. debeis et uos alt
alterius. lauare pedes. Exēplū enim dedi uobis
utq̄ ām odo ego feci uob. Ita et uos faciatis.
Nunq̄ dicere possum̄. qd etiā fr̄ frem̄ a delic
tu poterit contagione mundare. immo uero
et etiā nos ee admonitos. ut nihil communi
operis alienitudine nouerim̄. ut cōfessi inuicem
delicta nra orem̄ ꝓ nob. sic & xps nūpellat
ꝓnob. Audiam̄ aplm iacobū hoc ipsū eundem
assumē ꝓcipientē atq; docentē. Confitemini
inuicē delicta ura. & orate ꝓ uob qa et hoc
dns nob dedit exemplū. Si enim ille q nullū
peccatū habet nec habuit nec habebit orat
ꝓ peccatis nris. quanto magis nos inuicē pro
nris orare debem̄. & si dimittit nob ille cui n
habem̄ qō dimittam̄. quanto magis dimitte
re debemus inuicē nobis. q sine peccato hic u
uere nullum. Quid enim uidet in hac alienidi
ne sacramtū dns significare cū dic. Exēplū
enim dedi uob. utq̄ ām odo ego feci uobis.
ita et uos faciatis. nisi qd aptissime dic aplis.
Donantes uob mutuis siqs aduersus aliquem
habet querellā. sic et dns donauit uob. ita
& uos. Inuicē itaq; nob delicta donemus.
& ꝓ nris delictis inuicē orem̄. atq; itaq̄ am
odo inuicē pedes nros lauem̄. Nrm̄ do
nante dno ipso ministeriū capiamus & humi
liatis adhibere illius ē exaudire. ac nos ab
omni peccatoꝝ ēamination mundare. ꝓ
xpm et in xpo. ut qō alius etiā dimittam̄. hoc
est interna solum̄. soluat incelo.

Explicit omet iiii

Oe eo qō dicit. Amen dico uob nē seruus maior dno suo.
neq; aplis maior eo qui misit illū. Vsq; ad id qō dicit.
q me accipit. accipit eū qui me misit.

Incip omit .v.

[R. iii. Inebd. vi. In xl.

UDIUIDUS SĒM EVANGLM
Loquente dno atq; dicente. Amen
dico uob. nonē seruus maior
dno suo. neq; aplis maior eo q
misit illū. si hec scitis. beati
eritis si feceritis ea. Hoc ideo
dixit. q lauerat discipulorꝝ
pedes magister humiliatis. & uerbo exēplo.
Sed poterimus ea quę sunt operosius disserere
da. Ipso adiuuante disserere. si non meis

quę manifestata sunt immorem̄. Cum ergo hec
dns ꝓmisisset. ad unxit. Non de omnib uob
dico. ego scio quos elegerim. Sed ut impleat
scriptura. q manducat meū panē. leuabit
sup me calcaneū suū. Hoc quid ē aliud. nisi
conculcauit me. non ē de quo loquat. Iudas
ille traditor ei ad angit. Ergo ipse non
elegerat. unde abeis quos elegit. isto sermone
discernit. Quod ergo dico utq; beati eritis
si feceritis ea. nō de omnib uob dico. Est utiq;
uos q̄ erit beat̄. neq; faciet ea. ego scio quos
elegerim. Quos. nisi eos qui beati eritis faci
endo que ꝓcepit. ac facienda monstrauit.
qui efficere beatos potest. Non ē utiq; ita
dixit iudas electus. Quid ē ergo qd alio lo
co dicit. nonne ego uos duodecim elegi.
& unus ex uob diabolus ē. An et ipse ad aliq
est electus. ad qd erat utiq; necessarius.
Non adū ad beatitudinē de qua modo ait. Be
ati eritis si feceritis ea. Hoc nō de omnib dic.
scit enim quos ad societatē beatitudinis huius
elegerit. nē ex eis iste. qa panē illius sic ede
bat. ut sup eū leuaret calcaneū. Illi man
ducabant panē dnm. ille manducabat
panē dnī contra dnm. Illi uita. ille pena.
Qui enim manducat indigne ait aplis. iudi
cium sibi manducat. Si modo inquit dico
uob. priusq̄ fiat. ut credatis cū factum fue
rit. qa ego sum. Idest ego sum de quo illa scrip
tura praecessit ubi dictum ē. q manducat
mecū panē. leuauit sup me calcaneū. De
unde sequit & dic. Amen amen dico uob. q
accipio siquem misero. me accipio. qui me
accipit. accipit eum qui me misit. Tam mihi
ostare uoluit intellegi ut eū quē mitto
& se ipsum. quantum ut se ipsum et patrē dm.
Hoc si isto modo accipiemus. nescio qd gradus
qd absit ariani a nob more faciemus. Illi quip
pe cum audiunt haec euangelica uerba seu legen.
statum ad illos gradus sui doctrinae currunt.
quib nascendum ad uitam. sed ꝓcipiantur
ad mortem. Continuo quippe dicunt. quantum
aplis filius distat a filio. quantus dixerit q acci
pit siquem misero me accipit. tantum et filius
distat a patre. Quantus dixerit. qui mum me
accipit. accipit eum qui me misit. sed si hoc dixit.
oblitus est hereticae gradus suos. Si enim tanto
interuallo ꝓpter haec dni uerba filium a patre.
quantum aplis distinguis a filio. ubi postu
rus est spm sanctum. Excidume tibi uis eum solere
ponere post filium. Et ut ergo ipse inter aplis

& filiū. & multo ampliuſ diſtauit filiuſ ab apto.
quā pr̄ a filio. An forte ut unſ filiū & aplm.
atq; unſ patr̄ & filiū maneat paribꝫ unſ qual
liſ. Iſta diſtinctio æqualiſ erit ſp̄ſ ſc̄ſ filio. ſed
neq; hoc uultaſ. Vbi ergo eū poſſum eſſe? Si
quanta filiū patri. tanta aplm filio. diſcreti
onē ſubponitſ. Cohibere itaq; uræ p̄ſumptio
niſ audaciam. & unius uerbi nolite querere.
quantā filii et apli. tantā patriſ filii q; diſ
tantiā. I p̄ſū filiū p̄oniſ audire dicentē. E
go et pat̄ unū ſumuſ. Vbi ueritaſ unigeni
tor̄ & unigeniti. nullā diſtantiæ ſuſpica
onē reliquit. ubi gradus uiſ xp̄ſ eluſit. ubi
ſcalaſ uiās petra confregit. Sed hæreticoꝝ ca
lūnia refutata. quonā modo noſ acceptum
ſum? hæc uerba dominica q accipit. ſiquē
miſero me accepit. qui me accepit accipit
eū qui me miſit. Si eni uoluerim? intellegere
deo ducē. qui me accepit. accipit eū qui me
miſit. qđ unius nature ſunt pat̄ & filiuſ. con
ſequens uidebitur exceptiue uerboꝝ regula
qua ducim̄. q accipit ſiquē miſero me acci
pit. ut unius nature ſit filiuſ et aplſ. Poſſet
quidē & hoc nūc uenienter intellegi. qm̄ ge
mine ſunt gigaſ ille ſubſtantiæ. qui ex ultra aut
ad currendā uiā. Verbū eni caro factū ē. hoc
ē dñs homo factuſ ē. Vnde tradixiſſe poſſet
uideri. Qui accipit ſiquē miſero. me ſecundū
hominē accepit. Qui aū me ſcdm dm̄ accepit.
accipit eū qui me miſit. Sed cū iſta diceret.
nā illo nature unitaſ. ſed ideo qui mittitur.
mittentiſ cōmendabat auctoritaſ. Sic itaq; un?
quiſq; eoꝝ quē miſſuſ accipiat. ut in illo eum
qui miſit attendat. Si ergo attendaſ xp̄m in
petro. inueniet diſcipuli p̄ceptorē. Si aū ad
tendaſ patrē in filio. inueniet unigenitū ge
nitorē. Ac ſic ideo qui miſſuſ ē. ſunt illo acci
pi ſe error mittentē. Oꝝ quę ſecurē ineuan
gelio. in ſunt tēporiſ breuitate cohartanda.
Ideo ſermo iſte fr̄s k̄r̄i. uelut omniū carū cib?
ſi ſufficit. ſalubrē capiat? Si exiguuſ ē. deſi de
rabilē remuneretur.

Explicit omil v.

eo quod dicat. Cū hæc diſſet ihc turbat? ē ſp̄ū. & p
teſtatuſ ē & dix̄. dm̄ dm̄ dico uob? qa un? ex uob? tradet me.

Incipit omil vi.

ON PARVA FR̄S EXCVDAN
gelio beatꝰ iohīs nob? apponit
queſtio ubi aut? cū hæc diſ
ſet ihc turbat? ē ſp̄ū & pte
ſtat? ē & dix̄. Amen amen
dico uob? qa un? ex uob? tradet me. Hicine tur
batuſ ē dñs. non carne ſed ſp̄ū. quia dicturꝰ fu
erat. un? ex uob? tradet me. Nunqđ nā illi hoc
tunc primū uenit in mentē. uel tunc primo ſubi
to reuelatū ē. eūq; repentina tanti mali nou
itate turbauit. Nonne hunc paulo ante lo
quebat̄ dicens. q manducat meū panē leua
uit ſup me calcaneū. Nonne etiam ſuperuſ
iam dixerat. & uoſ mundi eſtiſ ſed n̄ omniſ.
Vbi euangeliſta ſubiunxit. ſciebat enī quiſnā
eēt qui traderet eū. Quē iā et ante ſignifica
uerat dicens. Nonne ego uoſ duodecim ele
gi. & un? ex uob? diaboluſ ē. Quō ē ergo qđ
nunc turbatuſ ē ſp̄ū cū p̄teſtatuſ ē & dixit.
Amen amen dico uob? qa un? ex uob? tradet me.
An quia cū iā fuerat expreſſuruſ. ut n̄ lateret
inceperiſ. ſed diſcerneretur a ceteriſ. Ideo tur
batꝰ ē ſp̄ū. Et quia ipſe traditor iam fuerat
exitaturuſ. ut iudeoſ quib? omniſ a deo traderet̄
adduceret. turbauit eū imminens paſſio.
& periculū p̄ximū & traditoriſ impendens
manuſ. cuiuſ fuerat p̄cognitꝰ animuſ. Talē
quippe hoc ē qđ iſte turbat? ē ſp̄ū. quale enī
illud qđ aut. Nunc anima mea turbata ē. &
q̄ dicā. pat̄ ſaluame exhora hac. ſed p̄pterea
uenī in horam hanc. Sic ergo hic eiuſ ani
ma turbata ē hora appropinquante paſſionis
ſua enī nunc ex tuto iuda atq; uentura. &
p̄pinquante tanto ſcelere traditoriſ. turba
tuſ eſt ſp̄ū. Turbat? ē ergo potestatē habenſ
ponendi animā ſuā. & potestatē habenſ ite
rū ſumendi eā. Turbat̄ tam ingens poteſtaſ.
turbatur petre firmitaſ. An potiuſ ineo
nīa turbat̄ infirmitaſ. Ita uō nihil indig
nū credant ſerui dn̄o ſuo. ſed agnoſcant
ſe membra in capite ſuo. qui mortuuſ ē pro
nob?. prius turbatuſ ē idem ipſe p nob?. qui
ergo poteſtate mortuuſ ē. poteſtate turba
tuſ ē. Qui tanſ figurauit corp? humilitatiſ
nr̄e. conformi corpori glē ſuæ. Tranſfigu
rauit inſe etiā affectū infirmitatiſ nr̄e. com
patiens nob affectū animę ſuę. Proinde q̄n
do turbatur. magnuſ. fortiſ. certuſ. inuic
tuſ. n̄ ea timeam? quaſi deficiat. n̄ perit ſed
noſ querit. Nonquā noſ omnino ſic querit.
noſ ipſoſ inſultuſ p̄turbatione uideam?. ut
quando turbamur. n̄ deſperatione peream?.
Quando turbatur q̄ non turbaret̄ niſi uolens.
eū conſolatur qui turbat̄ et nolens. pereant
argumenta philoſophoꝝ. qui negant inſapien
tē cadere p̄turbationeſ animoꝝ. Scultam

fec dñs sapiemā huj mundi. Et dñs cognouit co
gitationes hominū qm uanæ sūt. Turbēt plane animæ
xpianæ. nō miseria. sed mia. Timeat. nepereant ho
mines xpō. contristēt cūperit aliquis xpō. Concu
piscat acquirī homines xpō. lætēt cū acgruntur
homines xpō. timeat et sibi. nepereat xpō. Con
tristēt peregrinari se axpō. concupiscat regnare se
cūxpō. lætetur dū sperat se regnaturū esse cūxpō.
Iste sunt certe quattuor quas purbationes uocant.
timor. & tristitia. amor. & lætitia. habent cas
uistis decausis animi xpiani. Nec philosophoy
stoicoy. ut quorūq; similium consentiatur errori.
qui p fecto quē ammodū uanitatē existimant
ueritatē. sic stupore deputant sanitatē. Ignō
rantes sic hominis animū quē ammodū corpo
ris mēbrū desperatus egrotare. quando ei dolo
ris amisertit sensum. Sed dicit aliquis. numqd
animæ xpiani debet eiā impendente morte tur
bari. Ubi ē enī qd dicit apls. concupiscentiā
se habere dissolui. & ēe cūxpō. Si illud qd con
cupiscit potest eū turbari cū uenerit. facile ē
quidem istis adhæc respondere. qui et ipsā læ
titiā purbationē uocant. Quid. Sicut ppter
ea morte imminente turbat. qa morte im
minente lætat. Sed hoc inquit gaudiū. nō læti
tia nominanda ē. Quid est hoc. nisi eisdem
res sentire. & rerum nomina uelle mutare.
Verū. nos sacris literis accōmodem audituū. &
sedm ipsas potius istam quæstionē dño adiu
uante soluam. Nec qm scriptūē cūhæc dixis
set ihs turbat ē spū. dicam eū lætitia fuisse
turbatū. ne uerb suis nos ipse conuincat ubi
dicit. tristis ē anima mea usq; ad mortē. Tale
aliqd etiā hic intellegendū ē. quando suo ti
mori iā tunc solo ēxturo. & cūsuis ocis con
tinuo reddituro. ihs turbat ē spū. Firmissimi
quidē sunt xpiani. si qs unt nequaquā morte
imminente turbantē. Sed numqd xpō firmiores.
Quis hoc insanissimus dixerit. Quid est ergo qd
ille turbatus ē. nisi qia infirmos in suo corpo
re. hoc ē in sua ēccla suę infirmitatis. uolun
taria simulitudine consolatus ē. ut si q suoy
adhuc morte imminente turbantē. inspū ip
sū unitcantē. ne hoc ipso se putantes reprobos.
peiore desperationis morte sorbeantē. Quan
tū itaq; bonū departicipatione diuinitatis
ei. expectare & sperare debem. cui nos & p
turbatio tranquillat. & infirmitas firmat.
Sue ergo isto loco ipsū iudā pertinuerimise
rando turbatus ē. nē tam ullomodo dubi
tandū. Non eū animi infirmitate. sed pote
state turbatū. ne nob desperatio salutis oriatur.
quando nō potestate sed infirmitate turbamur.
Carnis quippe ille gerebat infirmitatē. quæ in
firmitas resurrectione consumptaē. Sed qua
non solū homo. uerū etiā dūs erat. Ineffabili di
gnitia uniuersū genus humanū. animi fortitu
dine superabat. Non ergo aliquo ē cogente tur
batus. sed turbauit semetipsū. Quod de illo euā
gelista expressiūē. quando lazarū suscitauit. Nā ubi
scriptūē qd turbauerit semetipsū. ut hoc intelle
gat & ubi nō legū scriptum. & tamē eū legim fuis
se turbatū. affectū quippe humanū. quando opor
tuisse iudicauit. Inse ipso potestate cōmouit. qui
hominē totū potestate suscepit.

Explicit omīl vi.

De eo qd dicit. Aspiciebant ergo ad inuicē discipli. hesi
tantes de quo diceret usq; ad id qd scriptūē. & cū intin
xisset panē dedit iude simonis scariothis. sed post panē
introiuit in illū satanas. Incipit omīl vii.

OC EVANGELII CAPITVLŪ
fris. tia a nob exponendū in
hac lectione ppositūē. ut
iam etiam uera dnī
p panē tunc tūcq; porrecti.
salus euidentē expresso aliq
uo dicere debeam. Et de illo
quidē qd eū iam demonstraturus ihs turbat ē
spū. pterito sermone disserui. sed forta sis quo
ubi ndum. etiam hoc nob dns significare sua tur
batione dignatus ē. Quod scilicet falsos frs. &
communicā agri illa zizania tā necesse ē usq; ad
messis tempus infrūita tolerari. ut quando
ex eis aliqua separari. & iam ante messē urgues
causa cōpellit. fieri sine æcclæ p turbatione nō
possit. Hi anc purbationē scōy suoy. pseudapo
stolos & hereticos. futurā quodammodo prun
tians dns pfigurauit in se ipso. Cū ex tuo iuda
homine malo. & cōmixtione frumti unqua
q fuerat toleratus. separatione aptissima
reducturo. turbat ē non carne sed spū. Spū
tales enī ei inhuiusmodi scandalis. nonpuer
turate sed carnitate turbantur. ne forte in sepa
ratione aliquoy zizanioy. simul aliqd tri
ticē & tritici. Turbatus ē itaq; ihs spū et
præstat ē & dix. Am am dico uob quia unus
ex uob tradet me. Unus ex uob unus numero.
nō merito unus ex specie. nō uirtute. comixtione
corporali. nō uinculo spirituali. carnis adunctio
ne. non cordis socius unitate. quippe nō qui
ex uob ē. sed qui ex uob unus ē. Hāquomodo

Tq pm sunt pturba
tiones uidz.
Timor 2 tristia
Timor 2 letia.

q; aliud gaudiū
aliud letia adit

S

q; q turbauit se
spū no ai infir
mitate si uastita
te sit q; plato
nos qui no po
testate si infirmi
tate turbamur

erat uerū qđ ꝓtestat ē dñs & dixit. unꝰ exuob. Si
uerū ē qđ aut ꝑemipse inæplā sua cuiꝰ ē hoc eu
angliū. exnob exierunt. sed nō erant exnob. nā
si fuissent exnob. mansissent utiq; nobiscum.
Nonerat igit ex illis iudas. mansisset enī cū illis.
si eēt exillis. Quō ē ergo unꝰ exuob tradet me.
nisi unꝰ exuob exiturus ē qtradet me. Quia et il
le qui ait. si fuissent exnob mansissent utiq; no
biscum. iā dixerat exnob exierunt. de ꝓhoc u
triq; uerū ē. & exnob. & nō exnob. Scdm aliud
exnob. Scdm aliud nō exnob. Scdm cōmunionē
sacramentoꝝ. exnob. Scdm suoꝝ ꝓprietatē cri
minū. nō exnob. Aspiciebant ergo ad inuicē di
scipuli. hesitantes dequo diceret. Sic quippe in
eis erat erga magistrū suū pia caritas. ut tam
eos humana alterū de altero stimularet infir
mitas. Nota qdem sibi erat cuiq; conscientia. ue
rūtamen quia ꝓximi erat ignota. ita sibi unusq;
erat certus. ut incerti cēnt & inquirit singuli. &
insinguli ceteri. Erat ergo recūbens unꝰ ex discipu
lis ei⁹ in sinu ihu. quē diligebat ihs. Quō di
cerit insinu. Dñe quis ē qui te tradet. paulo
post aut ubi dicit sup pectus ihu. ipse ē ioh̄s cui⁹
ē hoc euglīū. sic postea manifestat. Erat enī hæc
eoꝝ consuetudo. qui sacras nob litteras ministra
uerunt. ut quando ab aliquo eoꝝ diuina nar
rabatur historia. cū ad se ipsū ueniret tamquā
de alio loqueret. & sic se insereret ordini narrati
onis suę. tā quā rerū gestarū scriptor. nō tā quā sui
ipsius ꝑdicator. Nam et hoc fēcit matheus fecit.
qui cū intextu narrationis suę uenisset ad se ip
sū. uidit inquit inthelonio sedentē quendā
publicanū nomine matheū et ait illi. seque
re me. Non ait uidit me. & dixit mihi. Hoc
fēcit et beat⁹ moyses. Ita de se ipso. tā quā de alio
cuncta narrauit. Vt ait. dixit dñs ad moysen.
nusquam ait paulus apls. nō in historia ubi rerū
gestarū suscipiatur explicanda narratio. sed in
æplā hoc fecit. Nā uniq; de se ipso ait. Scio homi
nē in xpō ante annos quatuordecī. siue in cor
pore. siue extra corpore nescio dī scit. raptū eī⁹
modi usq; ad tertium cęlū. Quo arca qō & iam
hic beat⁹ euangelista. nō ait. eram recūbens insi
nu ihu. sed ait. erat recūbens unꝰ ex discipulis.
Non ꝺuctoꝝ cōsuetudinē agnoscamꝰ. ꝓnus quā
murem. Quid enī deperit ueritati. quando & ,,
res ipsa dicit. & quodā modo ducentu iactantia ,,
ueritatē. Hoc quippe narrabat. qđ ad cēlau ,,
dem maximā ꝓtinebat. Quō ē aū quē diligē
bat ihs. quasi alios nō diligeret. Dequib; idem
ipse iohs superius ait. in finē dilexit eos. Erat ipse

dñs. Maiorē hanc caritatē nemo habet. quā ut
animā suā ponat ꝓamicis suis. Et quis enume
ret oīa diuinarū testimonia paginarū. quib;
dñs ihs nō illius neq; eoꝝ qui tunc erant tantum.
sed etiam post futuroꝝ membroꝝ suoꝝ. & totius
ecclēsiæ suæ dilector ostendit. Sed ꝓfecto latet
hic aliquid. & ꝓtinet ad sinū unde recūbebat q
ista dicebat. Per sinū quippe significat. quō
aliud. quā secretū. Sed aliud est oportunior loc⁹
ubi nob dñs aliqđ doceat. de hoc secreto quantū
sufficit dicere. Innuit ergo symonpetrus et dic
it. Notanda locutio ē. dici aliqđ nō sonando.
sed tantūmodo innuendo. Innuit utiq; et dic.
utiq; innuendo dicit. Si enī cogitando aliqđ di
citur sicut scriptura loquit. quēadmodū apud semet ip
sos. quantomagis innuendo. ubi nō foras qualī
bus cuiq; signis ꝓmit qđ fuerat corde conceptū.
Quō ergo dixit innuendo. qđ nisi qđ sequitur.
Quis ē dequo dicas hæc uerba. petrus innuit. qđ
non sono uocis. sed motu corporis dixit. Itaq;
cū recubuisset ille supra pectus ihu. hic ē utiq;
pectoris sinus. sapientię secretū. Dic ea. dñe
quis ē. Respondit ihs. ille ē cui intinctū tū pa
nē porrexero. & cū intinxisset panē. dedit iude
simonis scarioth. & post panē. tunc introiuit
in illū satanas. Et expressius ē traditur. nudatę
sunt latebrę tenebraꝝ. bonū ē qō accepit. sed
malo suo accepit qamale bonū malus accepit.
Verū de isto pane tunc to qui porrectus ē ficto.
& de his quę sequunt. multa dicenda sunt. qb;
necessariū ē plus tēporis. quā nunc habemus
iam uisitus fine sermonis.

Explicit omil vii

Deo quoꝺ scriptū ē. Dicat ei ihs quod facis fac citius.
usq; ad iō qđ scriptū ē. Cū ergo exisset dicit ihs. nunc
clarificatus ē filius hominis. Incipit omil viii

CIOFRS Rāi. MOVE
ri posse non nullos. siue
pios ut requirant. siue
impios ut reprehendant.
quoꝺ postea quā panem
tunc tū suo tradituꝝ dis
cedit. intrauerit in illū
satanas. sic enī scriptū ē.
Et cū intinxisset panē. dedit iude simonis
scarioth. & post panē. tunc introiuit in il
lū satanas. Dicunt enī. Itane hoc meruit pa
nis xpi. porrectus demensa xpi. ut post illū
intraret inei⁹ discipulū satanas. qb; respondem⁹
hinc ꝓtius nos doceri quā sit cauendū. male

accipere bonū. Multū quippe nr̄ ē nḡo accipiat.
sy qs accipiat. nec quale sit qđ datur. sed qualis ipse sit cui
cui datur. Nā et bona obsunt. & mala pſunt.
q̄ bona obsunt mal' & mala pſunt bonis sicut fuer̄t quib; dantur. Peccatū ingo aptis ut
apparat peccatū. pbonū mihi operatū est mor
tē. Et ecce pbonū factū ē malū. dū male accipi
tur bonū. Jtemq; ipse ait. In magnitudine
reuelationū mearū. ne extollar. datus ē mihi
stimulus carnis meæ angls satanæ qui me cola
fizet. ppt̄ qđ ter dñm rogaui ut auferret ea a
me. et dixit mihi. sufficit tibi gr̄a mea nā uirt⁹
in infirmitate pficitur. Ē ecce p malū factū ē
bonū. dū bene accipit̄ malum. Quō ergo mu
tatis si datus ē iude panis xp̄i. p quē mancipa
ret diabolo. Cū iudeas econtrario dat̄ paulo
angelū diaboli. p quē pficeret in xp̄o. Ita et
malo bonū offuit. & bono malū pfuit. Recor
damini unde sit scriptū. Quicūq; manducā
uerit panē aut biberit calicē dñi indigne. re
us erit corporis. & sanguinis oīm. Et de eis
erat sermo cū hoc aplis diceret. qui corpus dñi
uelut quemlibet alium cibū indiscrete neglegen
terq; sumebant. hic ergo sic corrupt̄ qui nō di
udicat hoc ē nō discernit a ceteris cibis domini
cū corp⁹. quoīn damnāt̄ qui ad ei⁹ mensā fin
gens amicū. accedit inimic⁹. Si reprehensione
tangit̄ neglegentia continuamus. quā pena
p cuncti uendicior inuitamus. Quid ait erat pa
nis traditori datus. nisi demonstratio cui grā
fuisset ingrat⁹. Jtaq; ait post hunc panē
satanas indū traditorē. ut sibi iam traditū
plenius possideret. in quem prius intrauerat
ut dedit⁹ pastus ē. Cū hæc apertissime lucas
euangelista testet̄. et dicat. Intrauit aūt satana
nas in iudā qui cognominabat scarioth unū
de duodecim. & abiit et locut⁹ ē cū principi
bus sacerdotū. Ecce ubi ostendit̄ qđ iam in
trauerat satanas in iudā. p ius ergo intra
uerat inmutando in corde ei⁹ cogitationem
qua traderet xp̄m. Talis enī iā uenerat ad
cenandū. nunc aūt post panē intrauit in eū
n ut ad huc ut alienū reperaret. sed ut p̄p̄ū
possideret. Non aūt ut putamus quidā negle
genti legentes. tunc iudas xp̄i corp⁹ accepit.
Intellegendū ē enī qđ iam omnib; eis distribue
rat oīs sacramenti corporis & sanguinis sui.
ubi et ipse iudas erat. sicut sct̄ lucas euiden
tissime narrat. Nec deinde ad hoc uenit̄ ē.
ubi secūm narratione iohis apertissime dñs p
buccellā tinctā atq; porrectā suū exprimit
traditorē. Et certissis p panis tinctionē. illi

us significans fictionē. Non enī omnia quæcun
gunt̄ abluunt̄. sed ut inficiant̄ nullacun
gunt̄. Si aūt bonū aliqđ hæc significat unctio.
eidem bono non ingratū. n̄ immerito ē secuta
dāpnatio. Nec huc tam iudæ possesso non a dño
sed a diabolo. cū hominu ingratū inuasset pa
nis inuenit̄. hostis inimic⁹. Ad huc unqua tan
ta mali iam corde concepta. plenius restabat ef
fectus. cui iam præcesserat damnandus effec
tus. Jtaq; dñs cū panis unus panē mortuo tra
didisset. & panē tradendo panis traditorē os
tendisset. qđ facis inquit. fac citius. Non p̄cipit
facin⁹. sed p̄ dixit iude malū. nob bonū. Quid
enī iude pens⁹. & quid nob melius. quā tra
ditus xp̄c ab illo ad uersus illū. q̄m nob p̄t illū.
Quod facis. fac citius. O uerbū libentius parati
quā grati. O uerbū nr̄am pœnā exprimens p
ditoris. quā mercedē significans redēptoris.
Dic enī. qđ facis fac citius. Non tam impiacem
p̄fidus festinando. quā ad salutē fidelū festinan
do. Quia traditus est ppt̄ delicta nr̄a. & dilex
ecclām et se ipsū tradidit p ea. Unde et de se
ipso dicit aplis. qui me dilexit et tradidit semet
ipsū p me. Nisi ergo se traderet xp̄c. nemo tra
deret xp̄m. Quid habet iudas. nisi peccatum.
Neq; enī intradendo xp̄m salutē nr̄am cogita
uit ppt̄ quā traditus ē xp̄c. sed cogitauit pe
cuniæ lucrū. & inuenit animæ detrimentū. Ac
cepit mercedē quā uoluit. sed nolentē data
quā meruit. Tradidit iudas xp̄m. tradidit
xp̄c se ipsū. Ille agebat negotium suæ uen
tionis. iste nr̄æ redēptionis. Quod facis. fac
citius. Non quia tu potes. sed qa hoc multi
quorū potest. Hoc aūt nemo scivit discipulorū
ad quid dixerit ei. Quidā enī putabant quia lo
culos habebat iudas. qa dicit ei ihs. eme ea quæ
opus sunt nob ad diē festū. aut egenis aliqđ
dedisset. Habebat ergo et loculos dñs. & afi
delib; oblata conseruans. & suoīq necessitatib;
& aliis indigentib; tribuebat. Tunc primum
ecclasticæ pecuniæ formam ē instituta ubi in
tellegerem⁹ qđ præcepit nō gerendū ee decra
stino. n̄ ad hoc fuisse p̄ceptū ut nihil pecuniæ
seruet̄ a sēs. sed nedō p̄sta seruat̄. & ppter
inopiæ timorē usitata deserat̄. Nā et aplis
inposterū p̄ uidens ait. Si quis fidelis habet
iudua. sufficientē tribuat eis ut n̄ grauetur
ecclia. quæ uirus iudua sufficere posset. Cum
ergo accepisset buccellā. ille exiit continuo
erat aūt nox. & ipse q̄si nox erat. Cū ergo ex
isset nox. ait dñs. Nunc clarificatus ē filius ho

Ne mireris q̄ pais & mā apari iudē diabolo & angl'o sathane panis ppter ut fieret eis.

munus. Dies ergo dies eructauit uerbum. idest xps discipulis fidelib⁹ ut audirent eum et ama rent sequendo. Et nox nocti annunciauit scientiam. idest iudas iudeis infidelib⁹ ut uenirent ad eum et adprehenderent psequendo. Sed iam hunc insermone dni qui factus ad pros. antequam teneret abumpius. interior flagua tur auditor. & ideo eum pcipiare n debet. sed differre potius disputator.

Explicit omil viii.

De eo qd dicat & of clarificatus ē in eo. si dī clarifi cat ē in eo. & of clarificauit eum in semetipso. & ē unus clarificauit eum. Incipit omil viiii.

INTENDAMUS MENTIS OPTUTU. ET AD iuuante dno. onim requiram⁹. Diuinu cantica uox ē. querite dnm et uiuet anima ura. Quera⁹ inueniendum. quera⁹ inuentu. ut inueniendus que rat. Occultus ē. ut inuenit querat. in mensus ē. Unde alibi dicit. Querite faciem ei⁹ sep. Sanat enim querentē. inquantu capit. et inuenientē capa ciore fac. ut rursus querat implere. ubi plus capere coeperit. Non ergo tra dictu ē querite faciem ei⁹ semp. que ammo du dequib⁹ da semp discentes. & ad ueritatis scientia numqua puenientes. Sed potauisti cut ille ait. cu consumauerit homo. tunc incipit. donec ad illa ura ueniamus. ubi sic impleamus. ut capaciores non efficiam⁹. qa tra pfecti erim⁹. ut iam pficiam⁹. tunc enim ostendet nob. qd sufficit nob. hic autem semp quera⁹. & fructus inuentionis. non sit finis inquisitionis. Ne eq enim ppterea non semp. quia hic tantu. sed loco hic sep ricum⁹ et querendum. ne aliquando hic pu tem⁹ ab inquisitione cessandum. Nam et de quib⁹ da dictu ē. Sep discentes. & ad ueritatis scientia nunquam puenientes. hic sunt ura q sep discentes. Cum uo debac ura exierint. iam nerunt discentes. sed erroris sui mercedem recipientes. Sic enim dictu ē semp discen tes et ad ueritatis scientia numqua puenientes. tam qua diceret. semp ambulantes & ad uia np uenientes. Nos au semp ambulem⁹ in uia. donec eo puenia⁹ quo ducit uia. Nusqua inulla remaneam⁹. donec producat ubi ma neam⁹. Atq; ita et querendo tendim⁹. et inueniendo ad aliqo puenia⁹. & ad id qo restat. querendo et inueniendo transimus. quousq; ibi fiat finis querendi. ubi pfectione non superet interitio pficiendi. Hec plocutio ultimu inuentā iram fecerit carnalem ad istum oim sermonē. que ad discipulos habuit ante passionem. effundus est enim. et utiq; ubi mul tu laboraturus ē disputator. n remissus ee de bet auditor. Quid ergo aut dns postea qua in uas exiit ut ciuis faceret quod erat facturus. hoc ē dnm traditurus. Quid aut dies cu exisset nox. quid aut redemptor cu exisset uenditor. Nunc inquio clarificatus est filius hominis. Quare nunc. Numqo quia exiit qui traderat. quia imminent qui teneant & occidant. Itane nunc clarificatus ē. quia ppe ē ut am plius humiliet. quia iam impendit ut al ligē & iudicē. ut condēpnet. ut irride atur. ut interimatur. crucifigatur. hēcine est glorificatio. an potius humiliatio. Non ne quando miracula faciebat. aut tam de illo ipse ihs. ipse non erat dat⁹. qa ihs n du fuerat glorificat⁹. Tunc ergo nondu erat glorificatus. cu mortuos suscitaret. & nunc est glorificatus. cu mo tuas ppinquaret. Non du erat glorificatus faciens diuina. & glori ficatus est passurus humana. Verum si hoc of ille magister significabat & docebat his uerb. altus ē pscrutandu. altissimi dictu. Quis se aliquantu manifestat ut inueniam⁹. & rursu occultat ut inquiram⁹. et de inuen tus ad inueniendu. tāquā passib⁹ inuitam⁹. Video hic aliquo quod prefiguret magnum aliqo. exiit iudas. & clarificat⁹ ē ihs. exiit filius pditionis. & clarificat⁹ ē filius homi nis. Ille quippe exierat. ppt que dictum est erat. & uos mundi estis sed non omes. Exeunte itaq; inmundo. omes mundi remanserunt. & cu suo mundatore manserunt. Tale aliqo erit cu iudicatus xpo. transierit hic mundus. et nemo inpopulo xpi remanebit inmundus. cu zizaniis a tritico separatus. Iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. hoc futuru pudens omes. & nunc significatu ē contestans. discedente iuda tāquā zizaniis separatis. remanentib⁹ tamquā tritico aptis seis. nunc inqt clarificatus ē filius ho minis. Tamquā diceret. ecce inulla mea clarificatione qo erit. ubi malor nullus erit. ubi bonor nullus perit. Sic au non ē dictu. nunc significata ē clarificatio filii ho minis. sed dictu ē. nunc clarificatus ē fili us hominis. Que āmodu nē dictu petra

significat xpm. sed petra erat xps. Nec dictū ē bonū sem significabat filios regni. aut zizania significabant filios maligni. sed dictū ē bonū sem. hi sunt filii regni. zizania aũ filii maligni. Sicut ergo solet loqui scriptura res significantes. tāquā illas que significant appellans. Ita loquitus ē dns dicens. nunc clarificat ē filius hominis. Posita quā separato inde nequissimo. & secū remanentib; scis. significata est clarificatio ei. quando separatis iniquis. manebit in aeternitate cū scis. Cū aũ dixisset nc clarificat ē filius hominis. ad unxit. Et ds clarificatus ē in eo. Ipsa ē enī clarificatio filii hominis. si ds clarificet in eo. Si enī ipse in se ipso sed ds in illo clarificatur. tunc illū ds in se clarificat. Deniq; tāquā ista exponens. ad unxit et dicit. Si ds clarificatus est in eo. & ds clarificabit eū in semetipso. hoc ē. si ds clarificatus ē in eo. qa uenit facere uoluntatē suā. sed uoluntatē ei qui misit eū. et ds clarificabit eū in semetipso. ut natura humana in qua ē filius hominis que aduerbo aeno suscepta ē. etā immortali aeternitate donet. Et continuo inquit clarificabit eū. Resurrectionē scilicet suā nisi ut nram in fine scli. sed continuo futuram. Hac attestatione predicens. Ipsa ē enī clarificatio. de qua euangelista iamdiu erat. qd paulo ante cōmemorauit. Quia pp terra nō dū erat spūs datus. Illo itaq; nouo modo in eis quib; fuerat eo modo post resurrectionē credentib; dandus. quia ihs nondū fuerat clarificat. Ideſt nōdū fuerat mortalitas immortalitate uestita. & mala infirmitate temporalis infirmitas cōmutata. Potest et de ista clarificatione dictū uideri. nunc clarificat est filius hominis. ut qd aut nunc. non ad immunentē passionē. sed ad uicinā resurrectionē putare credatur tāquā fuerit factū. qđ erat tam proxime iā futurū. Hodie dilectioni ure ista sufficerent. Cū donauerit dns. de consequentib; postea disseremus.

Explicit omil' viij.

Abeo qd aut filioli adhuc modicū uobcū sū. quertis me & sicut dixi iudeis. quo ego uado uos nō potestis uenire. & uob dico modo. Incipit omil' x.

DVERTENDA EST KMI DOMINI cois uerboꝝ. ordinata conexio. Cū enī superius dixisset postea quā iudas egressus ē. & abilla scoꝝ etiam corporali conuiuatione se iunctus ē. nunc clarificatus ē filius hominis. & ds clarificat ē in eo. Quod siue futurū regnū significans dixit quando mali separabuntur a bonis. siue qđ ei resurrectio tunc futura erit. ideſt differenda non erit. sicut in fine scli nra differtur. Ac deinde addidisset. si ds clarificat ē in eo. et ds clarificabit eū in semetipso. & continuo clarificabit eū. Quod sine ulla ambiguitate de sua resurrectione continuo futura testat ē. adiecit atq; ait. Filioli. adhuc modicū uobiscū sum. Neputarent ergo qđ sic eū clarificaturus erit ds. ut non eis conuiungeret ulterius. ea conuersatione qua in terra ē. Sadhuc inquit modicū uobcū sum. Tamquā diceret. continuo quidem resurrectione clarificabor. Non tamen continuo ascensurus in celū. sed adhuc modicū uobcū sū. Sicut enī scriptū ē in actib; apl̄oꝝ. fecit cū eis post resurrectionē quadraginta dies intrans & exiens. manducans et bibens. nō quidem habens esuriendi ac sitiendi egestatē. sed usq; ad ista carnis infirmans ueritatē. quæ cibandi ac potandi iā nō habebat necessitatē. sed potestatem. Hos ergo quadraginta dies significauit dicendo. adhuc modicū uobcū sum. an aliqo aliud. Potest enī et sic intellegi. Sadhuc modicū uobcū sum. adhuc sicut uos in hac infirmitate carnis & iam ipse sum. donec scilicet moreret atq; resurgeret. Quia posita quā resurrex. cū illis qdem fuit ut dictū ē diebus xl exhibitione corporalis presentiæ. sed nō cū illis fuit conseruatio infirmitatis humanæ. Est & alia diuina psentia. sensibus ignota mortalibus. De qua item dicit. Ecce ego uobcū sū omnib; diebus usq; ad cōsummationē scli. Hoc certe nō ē adhuc modicū uobcum sum. Aut si hoc modicū ē. uolat enī eis. & in oculi dīi mille anni sicut dies unus. aut sicut uigiliæ in nocte. nisi tam hoc significare uoluisse credendus ē nunc. Quandoquidem secut ad unxit. Quertis me. et sicut dixi uobis. quo ego uado uos non potestis uenire. Itaq; post hoc modicū qđ uobcū sum. quertis me. et quo ego uado. uos non potestis uenire. Nunqo post consummationē scli quo ipse uadit uenire non potuerant. Et ubi ē qd aliquanto post in hoc ipso sermone dicturus ē. patiuolo ut ubi ego sum. & ipsi sint mecū. Nonergo de illa sua cū suis psentia. qua cū illis ē usq; ad consummationē scli nunc locut ē ubi aut. adhuc modicū uobcum sum. sed ut de infirmitate mortali qua cū illis erat usq; ad passionē suā. aut de presentia corporali qua cū illis

ꝑ non enī modicū. usq; ad cōsummationē scli.

futurus erat usq; ad ascensionē suā. qđ liberhoc
quis eligat. cū fide ñ litigat. Nec tu aut uideat
abhorrere iste sensus. Ac uō qđ dicam? omm mor
talis carnis cōmunionē inqua cū discipulis usq;
ad passionē fuit. significare potuisse dicendo.
adhuc modicū uobcū sum. Aliquo aliū quoq;
euangelistā post resurrectionē p uerba ei? ad ten
dat ubi ait. hæc loquut? sū uob cū adhuc eē
uobiscum. Quasi tunc non erat cū ipsis simul as
sistentib; audientib; tangentib; conloquentib;
Quō ē ergo cū adhuc eē uobcū? Nisi cū adhuc
eē in carne mortali. inqua estis et uos. Tunc
eū in eadē carne q dem que resuscitat? erat.
sed cū illis in eadē mortalitate iā ñ erat. Qua ppē
sicut ibi iā im mortalitate carnis indut? uerac?
ait cū adhuc eē uobcū. ubi nihil aliud in
tellegere possumus nisi cū adhuc eē in carnis
mortalitate uobcū. ita et hic ñ absurde dixisse
intellegit adhuc modicū uobcū sū. tāquā di
ceret adhuc modicū sicut uos estis mortalis sum
ego. Ergo sequentia audiam?. Quertis me. et
sicut dixi uobis. quo ego uado uos ñ potestis uenī
re. Et uob dico modo. Hoc ē modo ñ potestis.
udeis aū cū hoc diceret. ñ ad didit modo. Sed ita
q; ñ poterant uenire tunc quo ille ibat. sed pote
rant postea. Nā hoc aplō petro aptissime paulo
post ait. Cū enī dixisset ille dñe quo uadis. Res
pondit ei. quo ego uado. ñ potes me im seq. sequē
ris aū postea. Sed hoc qo sit. ñ neglegenter ē pter
eundū. Quō enī seq tunc non poterant discipuli
omm. sed postea poterant. Si dixerim? ad mortem.
homini nato qđ inuenit tēp? qđ ad moriendum
ñ sit idoneus. Quando quidem talis ē in corpore
corruptibili hominū sors. ut ñ sit mea facilior
uita quā mors. Nigū adhuc min? idonei erant
sequi dñm ad mortē. sed min? idonei erant sequi
omm ad uitā que ñ habet mortē. Illo quippe ibat
om̄s. ut surgens a mortuis. iā ñ moreret. et mors ei
ultra ñ dominaret. Moriturū quippe dñm qui
tunc quom iā fuerant secuturi. adhuc martyrio
non maturi. Aut iturū dñm ad immortalitatē
carnis quom iā fuerant secuturi quandolibet mo
riturum. sed insciī fine resurrectionis. Aut iturum
omm ad sinū patris. nec relicturū eos. Unde nec re
cessit cū uenisset ad eos. quom iam fuerant secuti.
cū ee nemo possit in nulla felicitate. nisi p fectus ē
in carnitate. Idcoq; docens quom idonei ee possent
p gere. quo ille ante cedebat. Mandatū inquit
nouū do uob. ut diligatis inuicē. his iunt gressus
quib; sequendus est xp̄s. sed de his sermo uberior.
in aliud temp? ē differendus. Explicit om̄ x.

Explicit omelia xx.

Ecce qđ dicit. mandatū nouū do uob ut diligatis inuicē sicut
dilexi uos. ut et uos diligatis inuicē. In hoc cognoscent om̄s qa mei
estis discipuli. si dilectionē habueritis ad inuicem.

Incipit om̄ xi.

NS IHS MANDATUM
nouū se discipulis suis dare
testatur. ut diligant inuicē.
Mandatū inquit nouum
do uob. ut diligatis inuicem.
Nonne iam erat hoc manda
tū in manu qua dī lege ubi scriptū ē. Diliges p
ximū tuū tāquā te ipsum. Cur ergo nouum
mandatū appellat? ad dño. qđ tam uet? eē cogno
scit? an ideo est mandatū nouū. qa exuto ue
tere. induit nos hominē nouū. Innouat qppe
audientē. ut potius obœdientē. ñ om̄s. sed ista
dilectio quā dī mandat. ut a carnali dilectioni
distingueret. ad didit. Sicut dilexi uos. Nam
diligunt se inuicē mariti & uxores. parentes
& filii. et quecūq; alia hominis inter se necessi
tudo humana deuinxerat. ut taceam? de dilec
tione culpabili atq; dāpnabili qua diligunt
se adulteri inuicē & adultere. scho rtatores &
meretrices. & quos cūq; alios non humana ne
cessitudo. sed humane uite noxia turpitudo
conungit. Mandatū ergo nouum nob de
dit xp̄s. ut diligam? inuicē sicut & ipse dilexit
nos. Dilectio ista nos innouat. ut sim? homi
nes noui. heredes testamti noui. Cantatores can
tici noui. Hæc dilectio frīs kmū. antiquos
& iam tunc iustos. tunc patriarchas & pphas.
sicut postea beatos aplos innouauit. Ipsa &
nunc innouat gentes. & ex uniuerso genere
humano qđ diffundit toto orbe terrarum
facit. et colligit populū nouū. Corpus nouæ
nupte filii dī unigeniti sponse. De qua dicit
in cantico cantico? Quæ ē ista que ascendit
de albata. Utiq; de albata. quia innouata.
Unde. nisi mandato nouo. Propter qđ et inuicē
inea sollicita sūt mēbra. & si patit unū mēbrum.
conpatiunt? om̄a mēbra. & si glorificat? unū
mēbrū. congaudent om̄a mēbra. Sic uidiunt
eū atq; custo diunt. mandatū nouū do uob.
ut uos inuicē diligatis. Non sicut se diligunt
qui corrūpunt. nec sicut se diligunt homines
qui homines sunt. sed sicut se diligunt qui dī
sunt. & filii altissimi om̄s. ut sint filio ei? unico
frī. Et a dilectione inuicē diligentes. quia ip
se dilexit eos. p ducturus eos ad illū finē. qui

sufficiat eis. ubi sancte unbonus desiderium coep.,
Tunc enim aliquid desidero quando
omia uomnib; dss erit. Talis finis. nhabet finem.,
Nemo ibi moritur. quo nemo puenit. nisi huic
sclo moriatur. nmorte omnium qua corpa abanima
deseritur. sed morte electoq. qua etiam cum
carne mortali adhuc manet. cor sursum ponit.,
De equali morte dicebat apls., Mortui enim estis.
& uita ura abscondita e cum xpo indeo., hinc
fortasse dicta e. ualida e sicut mors dilectio.
Hac enim dilectione fit. ut iusto adhuc corrup
tibili corpore constituti. moriam hucsclo.
& uitam abscondam cum xpo indo., Immo ip
sa dilectio e mors ma sclo. et uita cum do., Si
enim mors e. quando decorpore anima exit.
quomodo ne mors quando demundo amor
mr exit. Ualida e ergo sicut mors dilectio.,
Quid ea ualidius qua uincit mundus. Nolite
itaq; putare frs mei inhoc qd ait dns. man
datum nouum do uob ut uos inuice diligatis. il
luo magis pt missum ee mandatum quo pcipit
ut diligam dnm dmnrm extoto corde. extota
ta anima. extota mte., Tamquam enim hoc pt
misso. uidet ductum ut diligam inuice., Ue
lut hoc adillud alterum nm praeat qd dictum e.
diliges pximum tuum taquam te ipsum., Inhis enim
duob; preceptis inqt. tota lex pendet et pphe.
Sed bene intelligentib;. utrumq; inuenit insin
gulis., Nam etqui diligit dm. npotest eum con
tinere pcipiente ut diligat pximum. et qui
scam aspiritalem diligit pximum. quomo ineo
diligit nisi dm. ipsa e dilectio abomni mun
dana dilectione discreta. qua distinguendo
adhuc dicit dns. sicut dilexi uos., Quomo enim.
nisi dm dilexit nnob. nqd habebam. sed
ut haberemus. ut pducat nos sicut paulo
ante dixi. ubi sit dss omia inomnib;., Sic enim
medicus recte dicit egros diligere. & quomo
do diligit nisi salutem. quacupit unumq; revo
care. non morbum que uenit expellere., Sic
ergo et nos inuice diligam. ut quantum pos
sumus inuice adhabendum innob dm. cura di
lectionis attrahamur., Hanc dilectione do
nauit ipse nob qui ait. sicut dilexi uos ut et
uos diligatis inuicem., Sic hoc ergo nos dilex.
ut et nos diligamus inuice., Hoc nob conferet
diligendo nos. ut mutua dilectione con
stringamur, uterno. et tamen dulci un
culo conexis membris. corpus tantu capitis si
mus., Inhoc inqt cognoscent omes qa mei es
tis discipuli. sidilectione habuerit inin

uice. Tamquam diceret. alii munera mea habeas
uobcum. etiam nmei., Non solum naturam. uitam.
sensum. rationem. et ea salute que hominib; pe
corib;q; comunis est., Verum etiam linguas. sacra
mta. pphetiam. scientiam. fide. distributione
rerum suarum pauperibus. & traditione corpis
sui ut ardeamus., Sed qm caritate nhabemus.
ut cymbala concrepamus. nihil sumus. nihil eis
pdest., Non ergo inullis quamus bonis munе
ribus meis quehabere possumus etiam ndiscipuli
mei. sed inhoc cognoscent omes qa discipuli
mei estis. si dilectionem habuerit inuicem.,
O sponsa xpi pulchra ut mulieres. o dealbata
ascendens & incubens sup fratuelem tuum. qm
cui lumine illustraris ut candeas. ei adu
rio fularis necadas., O quam bene ubi caritas
inullo cantico cantico. uelut epthalamio
tuo. qua caritas indelicatis tuis., Ipsa enim non
pdit cum impiis animam tuam. ipsa discernit
causam tuam. & sicut mors ualida e et indeli
catis tuis est. quam mutandi generis mors est. cui
parum fuit nece unpenis. nisi ee insup indelicatis.
Sed hactenus sermo iste claudatur. abalio exordio
tractanda sunt que secuntur.

Explicit omt. xi

e eo quod sequit. Dicit ei symon petrus. dne quo va
dis. Usq; adid qd scriptum e. Amen amdico tibi.
non cantabit gallus. donec me ter negabis.,

Incipit xii.

VM DNS IHS SCAM DILECTIO
nem qua se inuice diligeret
discipulis commendaret. dicit
ei symon petrus. dne quo
uadis. Sic utiq; hoc dixit
magistro discipulus & dno
seruus. tamquam sequi para
propterea quippe dns qui eius animum uidit.
quare hoc interrogaverit. sic ei respondit.,
Quo ego uado. npotes me modo sequi., Tamquam
diceret. propter qd interrogas npotes modo., Non
aut npoteris. sed npotes modo. Dilationem in
tulit. nspem abstulit. et eandem spem quam n
tulit sed potius dedit. sequeris uoce firmauit
ato dendo atq; dicendo., Sequeris autem postea.,
Quid festinas petre. nondum te suo spu soli
dauit petra., noli extolli presumendo. npotes mo
do., Noli deici desperando. sequeris postea.,
Sed ad huc ille quidicit. Quare non possum
te sequi te modo. animam meam pro te ponam.
Quid in animo eius erat cupiditatis. uidebat.
quo uirum nuidebat., Voluntatem suam iacta

bat infirm⁹. sed inspiciebat ualitudinē medic⁹. ste ꝓmittebat. ille p̄noscebat. qnesciebat au debat. qui p̄sciebat. docebat. Q̄uantū sibi as sūpserat petrus intuendo qo uellet. ignoran do qo posset. quantū sibi assūpserat. ut cū dn̄s uenisset animā suā ponere ꝓamicis suis. ac ꝓhoc & ꝓipso ille hoc dn̄o offerre confideret. & n̄ dū ꝑse posita anima xp̄i. animā suā pol liceretur ponturū ee ꝓ xp̄o. Respondit ergo ihs. animā tuā ꝓme ponis.] tane facies ꝓ me. quod nondū ego ꝓte. animā tuā ꝓme ponis. pte ure potes qui seq non potes. qo tantū ptesumis. qo dece sentis. qo ee te credis. dudu quoſis.] men amdico tibi. n̄ cantabit gal lus. donec ter me neges. Θ coe quom tibi cuo apparebis. q magna loquens & te paruulum nescis. Quo mihi ꝓmittis mortē tuā. ter ne gab uitā tuā. qui te iamputas mori posse ꝓ me. prius uiue ꝓte.] n̄ tamdo mortē carnis tue. mortē dab animę tuæ. Quantacūq uir tutē confiteri xp̄m. tanta mors ē negare xp̄m. dnaplis petrus sicut eū quidā fauore puerso ex cusare nitunt. xp̄m n̄ negauit. quia uirtutis abancilla homunē se nescire respondit. sicut alii euangliste testant ex p̄sciuis quasi uō qhomunē xp̄m negat. n̄ xp̄m negat. & hoc ideo negat qd factus ē ꝓpt̄ nos nepeniret qo fecerat nos. Qui ergo ita confitet xp̄m dm ut homunē neget. n̄ pullo mortuus ē xp̄s. quia sedm homunē mortuus ē xp̄c. Qui ne gat homunē xp̄m. n̄ reconciliabit ꝓ media tore dō. Unus enī ds. un⁹ et mediator dī & homunū homo xp̄s ihs. Qui negat homunē xp̄m. n̄ iustificat. Quia sicut ꝓ inobedien tiā unius hominis peccatores constituti sunt multi. ita et ꝓobedientiā unius hominis iu sti constituunt multi. Qui negat homunē xp̄m. n̄ resurget in resurrectionē uitę qa ꝓhomi nē mors. & ꝓhomunē resurrectio mortuoꝝ. Sicut enī in ada oīs moriunt. ita et in xp̄o oēs uiuificabunt. ꝓ quo aū caput ē ecclē. nisi ꝓhomunē qd uerbū caro factū ē. Ioēs dī pa tris unigenit⁹. oī homo factus ē. Quom est ig̃ incorpore xp̄i qui negat homunē xp̄m. qui enī caput negat. quom ē membrū. Sed quio multus immorer. cū ipse dn̄s abstulerit omīs hu manę argumentationis ambages. Non enī aut non cantabit gallus donec homunē neges. a ut sicut loqui familiare cū hominib⁹ digna tione consueuit. n̄ cantauit gallus donec fi lium hominis ter neges. Sed aut. donec me ter neges. Quid ē mę. nisi qd erat. & qd. nisi xp̄s erat. Quicqo ergo ei⁹ negauit. ipsū negauit. xp̄m negauit. dn̄m dn̄m suū negauit. Quia et ille conditscapulus ei⁹ thomas quando exclama uit dn̄s mīs et ds mīs. nuerbū sed carnē retegit. Non incorporeā oī naturā. sed omīs corp⁹ curiosis manib⁹ contrectauit. Homunē itaq⁹ qd iste exclamauit. hoc petrus offendit. Non cantabit gallus donec me ter neges. Dicas licet nes cio homunē dicas licet homo nescio quid dicas. dicas licet. non sū ex ei⁹ discapulis. Me negab. sicut dubitare nefas ē. xp̄s hoc dixit. uerūq⁹ p̄ dix̄. ꝓ cui dubio petrus xp̄m negauit. Non accusem⁹ xp̄m. cū defendim⁹ petrū. Peccatū agnoscat infirmitas. nā n̄ dacū n̄ habet ue ritas. Agnouit plane peccatū suū infirmitas petri. ꝓfitsus agnouit. & quantū mali xp̄m negando cōmisit. plorando monstrauit.] ipse suos red arguit defensores. & unde illos conuincat. ꝓducit lacrimas testes. Neq⁹ nos cū ista dicimus primū aplōꝝ accusare delec tat. sed hunc intuendo. ammoneri nos opor tet. Nechomo quisquā de humanis uirib⁹ fi dat. Nā qo aliud ꝓfuit ad doctorem salua torēq⁹ nr̄m. nisi ut nob⁹ nequaquā desē quē quā debere p̄sumere. in ipso primo aplōꝝ de monstraret exemplū. Inanima itaq⁹ contigit petri quod offerebat incorpore. Non tam ꝓ dn̄o ut temere p̄sumebat p̄cessit. sed aliter quā putabat. Nā q⁹ ante mortē & resurrectionē dn̄i. mortuus ē negando. & reuix̄ ploran do. Sed mortuus ē. quia supbe ipse p̄sūpsit. Reuixit aū. quia benigne ille respexit.

Explicit omelia xii.

eo quod dicit. non turbet cor urm. Credite in dm & in me credite. usq⁹ ad id quod scriptū ē. quo ego uado scias. & uā scias.

Incipit omelia xiii.

RIGENI DATUM EST NOBIS AD OM fris maior intentio. ut uerba sci euangelii que modo in nīs auribus sonuerunt. etiam mente capere ut cuiq⁹ possem⁹. Aut eni oīs ihs xp̄c. Non turbetur cor urm. Creditis in dm. & in me creditis. Ne morte tāquā hominis timeret & ideo turbarent. consolat eos & iam dm se ee contestans. Creditis in dm inquit et in me creditis. Consequens ē eni ut si in dm creditis. & in me credere debeatis. Quod n̄ fieret consequens si xp̄c n̄ eet ds. Credite in dm et in me credite.

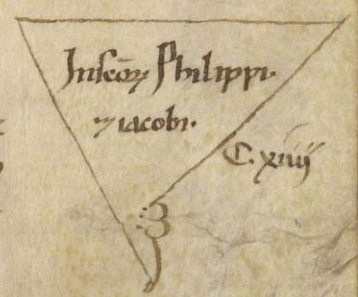

Cui natura ē ñ rapina ēe æqualē dō, semetipsū exi
nanuit. Non tam formā dī amittens. sed formā
serui accipiens. Morte metuit hui forme ser
ui. ñ turbetur cor urm. suscitauit illā formā dī.
Sed q̄o ē qd sequit. Indomo patris mei mansio
nes multe sunt. Nisi qua ēt sibi metuebant. un
de audire debuerunt. ñ turbet cor urm. Quis
enī eoꝝ ñ metueret cū petro dicht ēet fidentior
atq; ꝓmptior. non cantabit gallus. donec me
ter neges. Tamquā ergo ceīt ab illo perturi.
merito turbabant. Sed cū audiunt indomo
patris mei mansiones multe sunt. Si comunus di
xissem uob. qa uado parare uob locū. Aptur
batione recreantur certi. ac fidentes iam post
pericula tēptationū. se apud dm cū xpo ēe man
suros. qua ēt si aliis ē alio fortior. aliis alio sa
pientior. aliis alio iustior. aliis alio sanctior.
indomo patris mei mansiones multe s. Nullus
eoꝝ alienabitur ab illa domo. ubi mansionē
ꝓsuo quisq; acceptur⁹ ē merito. Denarius qui
dem ille æqualis ē omib;. quē pat familias eis
qui operati sunt inuineā iubet dare omib;. Non
ineo discernens q̄m & q̄ampluꝰ laborauer.
Quo utiq; denario. uita significat ætna. ubi am
pliꝰ alio nemo uiuit. q̄m uiuendi. nē diuer
sa inætnitate mēsura. Sed multe mansiones.
diuersas meritoꝝ inunaiuita ætna significat
dignitates. Alia enī gla solis. Alia gla lunę.
Alia gla stellarū. stella enī abstella differt in gla.
sic et resurrectio mortuoꝝ. Tamquā stellę sci.
diuersas mansiones. diuersę claritates. tamquā
in celo sortiunt in regno. Sed ꝓpt unū denariū.
nullus separat aregno. atq; ita dis erit oīa inoib;.
ut q̄m ois caritas ē. ꝓcaritate fiat. ut qd habet
singuli. cōmune sit omib;. Sic enī quisq; & iam
ipse habet cū amat in altero. qd ipse ñ habet.
Non erit itaq; alia inuidia inparis claritatis. q̄m
regnabit unomib; unitas caritatis. Vnde respu
endis acorde xpiano. q putant idō dicht multas
ēe mansiones. qa ꝑtia regnū celoꝝ erit
aliqo ubi beate maneant inno centes. q sine bap
tismo ex hac uita migrarunt. quia sine illo
in regnum celoꝝ intrare ñ potuer. Hæc fides
non ē fides. q̄m nō ē uera et catholica fides. Ita
ne tandem stultu homines. & carnalib; cogita
tionib; excecati. cū regbandi ēent si mansionē
non dico ut pet paulꝰ. ut cuilibet aplōꝝ. sed
cui cūq; paruuli baptizati aregno celoꝝ sepa
rent. non uos putatis ēe regbandos. q domū dī
patris inde separent. Non enī aut dns in
uniuerso mundo. aut in uniuersa creatura.
aut inuita ut beatitudine sēpūa mansiones
multe sunt. sed in domo inq̄ patris mei mansio
nes multe s. Nonne istae dom⁹ ubi ædificationē
habem⁹ ex dō. domū ñ manu fac tam ēna inceles.
Nonne istae dom⁹ de qua cantam⁹ dō. Beati qui
habitant in domo tua. in secla seculoꝝ laudabūt te.
Ergone uos ñ domū cui cūq; baptizati fr. sed
domū ipsius dī patris cui oīs fr dicim⁹. pat nr
quies inceles. A regno separare celoꝝ. aut ea sic
diuidere aut debeat. ut aliq̄ mansiones ei
sint in regno celoꝝ. aliq̄ aū extra regnū ce
loꝝ. absit. absit. Ut quo lunt in regno habi
tare celoꝝ. in hac stultitia uelint habitare uo
biscū. Absit in qua ut cū omis dom⁹ regnantiū
filioꝝ ñ sit alibi. nisi in regno ipsius regie dom⁹.
pars aliqua ñ sit in regno. Et si habiero inq̄
& ꝑparauero uob locū. iterū uenio & accipiā
uos ad me ipsū. ut ubi ego sū & uos sitis. & quo
ego uado scitis. & uiā scitis. Dicit ei thu. quom
uadis parare locū. si iā multe mansiones sunt
in domo patris tui. Ubi ergo habitabunt tui.
aut ut accipias eos ad te ipsū. Quom iterū ue
nis qui ñ recedis. Ista k ñ breuit si explicare
conemur. quantū uidet hodierno satis esse
sermoni coartata. utiq; ñ clarebunt. & erit ip
sa breuitas. altera obscuritas. ꝓ inde hoc debui
differam⁹. quod oportunius uob patre familias
ad nrō largiente reddamus. Explicit omēl xm.

Incipit omīl xiiij. de eadē lectione.

XIIII

Et BI RI VOBIS FRS k ñ.
iamq; esse reddendū. qd
distuleram⁹ agnoscimus.
Quomodo intellegi possit.
non ēe inter se duo ista con
traria. Quod cū dixisset
dns. in domo patris mei man
siones multe sunt. si quom⁹
dixissem uob. quia uado parare uob locū. Ut
bi satis ostendit ideo se dixisse illis hoc. quia
iā dbi s mansiones multe. & nō op⁹ aliquā pre
parare. Rursus dixit. et si alnero et preparaue
ro uob locū. iterū uenia et accipiā uos ad me
ipsum. ut ubi ego sū et uos sitis. Quom uadit
& parat locū si iam multe mansiones sunt.
Si comunus dixisset uado parare. aut si adhuc
paranduꝰ ē. cur ñ merito dixisset uado parare.
à ñ iste mansiones & sunt & parande sunt. Si
comun⁹ ēet dixisset uado parare. & tam qa ita
sunt ut parande sint. non eas uadit parare
sic sunt. sed si abierit & parauerit sicut futuræ

Lx

Lxj

sunt. uerū uenit et accapiet suos ad se ipsum. ut
ubi ē ipse. sint et ā ipsi. Quom ergo mansiones
in domo patris non alie sed ipse. & sine dubio iā
sunt. sicut parande non sunt. & nondū sunt
sicut parande sunt. Quom putam. nisi quom
& iam ppha pdicat dn̄. quia fecit quæ futura s.
non ēū aut quia facturus ē quę futura sunt. sed
qui fec quæ futura sunt. ergo et fecit ea. & facturus ē ea. nāneq; facta sunt si ipse non fecit. neq;
futura s si ipse nō fecerit. Fecit ergo ea pdestinando. facturus ē operando. Sicut discipulos qn̄
vo elegerit. satis iudicat euanglm. tunc utiq;
quando eos uocauit. & tam aut apls. qui elegit
nos ante mundi constitutionē. pdestinando
utiq; nō uocando. quos aūt pdestinauit. illos
& uocauit. Olegit pdestinando. ante mun
di constitutionē. elegit uocando. ante mun
di consūmationē. Sic & mansiones ppara
uit. & preparat. nec alias. sed quas pparauit.
h as preparat qui fecit quæ futura sunt. quas.
preparauit predestinando. pparat operando.
Jam ergo sunt unp destinatione. si quom̄ di
xisset ibo & parabo. id est pdestinabo. Sed qa
nondū sunt in operatione. & si abiero inquit
& pparauero uob locū. iterū uenia & accapiā
uos ad me ipsū. Parat aū mansiones mansio
nib; parando mansores. quippe cū dixerit in
domo patris mei mansiones multæ sunt. quo
putam? ēt domū dī. nisi tēplū dī. Quod aūt
sic interrogēt apls et respondeat. tēplū enī
di scim ē qđ ecclis uos. hoc ē ecia regnū dī. qđ
filius traditurus ē patri. Unde dicit idem
apls. initium xps. deinde qui sunt xpi in pre
sentia ei. deinde finis. cū tradiderit regnū
do et patri. id est quos redemit sanguine suo.
tradiderit contēplando & iam patri suo. hoc
ē regnū celoy. de quo dicit. Similē ē regnū
celoy homini seminanti bonū sem. in agro suo. Bonū
aūt sem. hi sunt filii regni. qui et si nunc
habent p mixta zizania. mittet in fine rex
ipse angelos suos. & colligent de regno ei omnia
scandala. Tunc iusti fulgebunt sicut sol in re
gno patris sui. Regnū fulgebit in regno.
cū regno uenerit regnū. Quod nunc oram? &
dicam? ueniat regnū tuū. Nunc ergo iam re
gnū uocat sed adhuc conuocat. Si enī regnū
non uocaretur. colligent de regno ei omnia scan
dala non dicerēt. Sed nondū regnat hoc regnū.
Pinde sic ē iam regnū. ut cū de illo collecta fue
rint omnia scandala. tunc p ueniat ad regnū.
ut n̄ solū regni nom̄. sed etiā regnandi habeat
potestatē. Huc quippe regno ad dexteram stantib;
in fine ducēt. uenite benedicti patris mei p capite
regnū. Ideo qui regnūerat & n̄ regnabat. ue
nite regnate. ut quod in spē fuerat. et iam intre
ē possint. Hæc ergo dom? dī. hoc tēplū dī. hoc
regnū dī regnūq; celoy. adhuc edificat. adhuc
fabricat. adhuc parat. adhuc congregat. Inul
lo cr mansiones. sicut eas adhuc parat dn̄s. inul
lo iam sunt. sicut p destinauit dn̄s. Sed quo est
qđ ut ppararet abiit. cū p fecto nos ipsos pre
pararet. qđ nō faciet si reliquerit. Agnosco dne
ut possū. Nimirū illud significat. qa ut parent
iste mansiones. uiuere debet iustus ex fide. q
enī ad nō peregrinat. opus habet ex fide uiuere.
qa p hanc ad speciem ēt tēplandā parat. Beati
enī mundo corde. qa ipsi dm̄ uidebunt. Et
fide mundans corda coy. Illud ineuglio. hoc
in aplos actib; legitur. Fides aū qua coy q
dm̄ usum sunt. quā diu peregrinant. corda mun
dant. Qđ non uidet credit. nā si uides. non ē
fides. credenti colligit̄ meritū. uidenti redditur
premiū. Oret ergo dn̄s. & paret locū. et. ne
uideatur. lateat ut credatur. Tunc enī locus
parat. si ex fide uiuat. creditur. ut desideret.
ut desiderat? habeat. desiderii uisionis. p para
tio ē mansionis. Ita dne para qđ paras. nos enī
ubi paras. & te nob paras. qm̄ locum paras. & tu
bi in nob. & inter nob. Tu enī dixisti. manete
in me & ego in uob. quantū quisq; fuerit par
ticeps tui. alius minus alius amplius. hæc
erit diuersitas premioy. p diuersitate meritoy.
h æc erit multitudo mansionū. p disparilitate
mansioy. sed tam omnīū inclinitate uiuorum.
& sine fine beatoy. Quo ē qđ uadis. quo est
quod uenis. si bene te intellego. nec unde uadis.
nec unde uenis recedis. Vadis latendo. uenis ap
parendo. sed nisi maneas regendo. ut p ficiam?
bene uiuendo. quomodo parabit̄ locus. ubi possi
mus manere p fruendo. Hæc de uerb quæ recita
ta sunt euangelica. satis dicta sint quo usq; aut dn̄s.
Iterū uenio & accapiā uos ad me ipsum. Quo aū
sit qđ sequit. ut ubi ego sū et uos sitis. & quo ego
uado scitis. & uiā scitis. Post interrogationē que
sequit̄ a discipulis facta. tā quā p eos et nos inter
rogem?. melius audiem?. opportunius q; tracta
bimus.

Explicit omelia xiiii.

De eo qđ dicat ei thomas. one nescim? quo uadis. usq; ad id
qđ scriptū ē. nemo uenit ad patrē. nisi per me.

Incipit omelia xv.

q accedenti colligit̄ meritum. uidenti redit̄ p miū

desiderium uisionis p̄paratio ē mansionis

si bene intelligo nec unde bene nec unde bene uadis recedis

NUNC EST DILE
ctissimi. ut quantū ualemus intellegam⁹ de uerbo dñi.
posteriorib⁹ priora. & consequentib⁹ precedentia.
Jneo qđ audistis aplō thome interrogāti cē responsū.
Dixerat enī superius dñs cū de mansionib⁹ loqueret. quas & cē dixit in domo patris sui. et ut se ut prepararet eas ubi intelleximus et cē iā mansiones ipsas. inp̄ destinatione. & p̄parari eas. cū eoꝝ qui ibi mansuri sunt. p fidē corda mundantur. qm̄ ipsa dī dom⁹. ipsi sunt. Et quō ē aliud manere in domo dī. quā cē inpopulo dī. cū ipse inpopulo dī. cū ipse populus est indō. & ō ineo. Hoc ut p̄paret dñs abi ut. ut credendo ineū qui non uidetur. ea quæ inspicie sēp futura ē. nunc p fidē mansio p̄paratur.
Propt̄ hoc ergo dixerat. et si abiero & preparauero uob⁹ locum. iterū uenio et accipiā uos ad me ipsū. ut ubi ego sū. & uos sitis. et quo ego uado scitis. & uiā scitis. Ad hec dicit ei thomas. one nīscim⁹ quo uadis. & quomodo possum⁹ uiam scire. Utrūq; illos dixerat scire. utrū q̄ dixit iste nescire. et locū quo itur. & uiam qua itur. Sed nescit ille mentiri. Ergo ista sciebant. & se scire nesciebant. Conuincat eos iā se scire. qđ se putant adhuc usq; nescire.
Dicit ei ihs. ego sum uia. & ueritas. & uita. Quo est frēs. ecce audiuim⁹ discipulū interrogantem. audiuim⁹ & magistrū docentē. et ī dū capimus eiā post uocē sonantē. sententiā latitantē. Sed quō non possum⁹ capere. nūqd poterant ei dicere apli ei⁹ cūquib⁹ loquebat̄ nescim⁹ te. q̄ unde si eū sciebant et uiā ipse est. uiā sciebant si eū sciebant. et ueritas ipse ē. ueritatē sciebant si eū sciebant. et uita ipse est. uitā sciebant. Ac cē scire conuicti sunt. qđ se scire nesciebant. Quō igit̄ et nos inusto sermone concepim⁹. quō putatis frēs mei. nisi quia dixit. & quo uado scitis. et uiā scitis.
Et ecce cognouim⁹ qđ sciebant uiā. qa sciebat ipsū quiē uia. Sed uia ē quatuor. nūquid uia ē & quo itur. utrūq; autē illos dixerat scire. & quo uadit. et uiā. Opus ergo erat ut diceret. ego sū uia. ut ostenderet eos quid cūsarent. uiā scire. quā putabant se nescire.
Quō adū opus erat ut diceret. ego sū uia & ueritas et uita. cū uia cognita qua iret. restaret nosse quo iret. nisi quia ibat ad ueritatem.
ibat ad uitā. Jbat ergo ad se ipsū. p se ipsum. & nos quō imus nisi ad ipsū. & quā im⁹ nisi p ipsū. Ipse igit̄ ad se ipsū p se ipsū. nos ad ipsū p ipsum. Immo uō & ad patrem. et ipse & nos.
Nam eadē ipso alibi dicit. ad patrē uado. et hoc loco p̄ nos. Nemo inqt uenit ad patrē nisi p me. Ac p hoc & ipse p se ipsū. et ad se p sū & ad patrē. & nos p ipsū & ad ipsū & ad patrem. Quis hec capit. nisi q̄ spiritalit̄ sapit. & quantū ē qđ hic capit. & iam q̄ spaliter sapit.
Frēs mei. quō ame uob⁹ ista uultis exponi. co gitate quā excelsa sunt. uidete quo sim. ut deo quo sitis. Jnimis nob⁹ corpus qđ corrumpit̄. aggrauat animā. & deprimit terrena inhabitatio sensū multa cogitantē. Putamus ne possumus dicere. ad te leuau animā meā q̄ habitas in cēlo. Sed sub tanto pondere ubi ingemescimus grauati. quomodo leuabo animā meā. nisi mecū leuet qui posuit p me suā. Dicā ego qđ possum. capiat unusq; q̄ potest. quo donante dico. eo donante capit. qui capit. & eo donante creditur. q̄nondū capit. Nisi enī credidertis unusq; p pha. non intellegitis. Dic mihi dñe mī quō dicā seruus tuus. conseruus meus. Thomas apls ut te uidere. habuit ante se. nec tam̄ intellegere te. nisi haberet unde. Ego interrogo te. qa te scio ē sup me. Jnterrogo adū unquam̄ possum supme effundere animā meā. ubi nō nantem. & tamen docentē audiā te. Dic mihi obsecro. quom̄ uadis ad te. nūqd nam ut ue niret ad nos relinqueras te. o ȳxime qa nō ad ipso uenisti. sed pat̄ te misit. Scio qdē qđ te ex inanisti. sed quia formā serui accepisti. non quia formā dī ut ad quā rediret dimisisti. ut q̄m recaperet amisisti. Et tam uenisti. et non solū usq; ad carnales oculos. uerū & iam usq; ad manus hominū p uenisti. Quōmodo. nisi in carne p hanc uenisti. manens ubi erat. p hanc redisti. nō relinquens quo uenerat. Si ergo p hanc uenisti & redisti. p hanc p culdubio non solū nob⁹ es qua uenirem⁹ ad te. uerū & iā ubi qua uenires & redires. uia fuisti. Cū uō ad uitam qđ es ipse isti. eandē p fectō carnē tuā ad uitā de morte duxisti. Aliud quippe uerbū dī ē. aliud homo. sed uerbū caro factū est. id est homo. Non itaq; alia uerbi alia hominis p sona. q̄m utrūq; ē xp̄s una p sona.
Ac p hoc quē ad modū caro cū mortua ē. xp̄s est mortuus. & cū caro sepulta ē. xp̄s sepultus ē.
Sic enī corde credim⁹ ad iustitiā. sic ore confes

qđ ē aliud manere in domo dei q̄m̄ ē in pplō dei.

q̄ vg via ūica & vita ē & apli ipi sciebant

sionē facum⁹ ao salute. Jta cū caro amorte uenit
ao uta. xp̄s uenit ao uta. & qa uerbū dī xp̄s ē
uta. ta muro quodā & ineffabili modo. qui
nūquā dimisit ut amisit se ipsum. uenit ao
se ipsū. Venerat aū ut duct⁹ē p carnē d̄s
ao hominē. uertas ao mdaces. Dī enī uerax.
omīs aū homo mdax. Cū taq; ab hominib;
abstulit. atq; illuc ubi nemo mittit carnē
suā leuauit. idem ipse. qui a uerbū caro fac⁹
tu⁹ē p se ipsū. Ideſt p carnē ao uertate qd ē
ipse remeauit. Quā quidē uertate. quāius
utt mdaces. & unmorte seruauit. Ali quando
enī xp̄s fuit mortuus. sed nūquā fuit falsus.
A capite quāius diuersum. & longe impar exē
plū. tam ut cūq; ao intellegendū dm. ex his
que p̄pius sub iect⁹ tas unt dō. E cce ego ipse
quantū attinet ao animū meū contuli. cū
hoc sum qd estis et uos. Ita taceo. aput me ip
sū sū. Si aū loquor uob qd intellegitis. quod
ammodo ao uos p̄cedo. nec me relinquo. sed
& uos accedo. & non recedo unde p̄cedo. Cū
aū tacuero. qō ammodo ao me redeo. & quoo
ammodo uob cū maneo. Si uenerit⁹ qd au
ditis unsermone quē duco. Si hoc potest ima
go quā d̄s fecit. quō potest nadō facta sedex
dō nata imago dei. d̄s cuius illuc inquit ao
nos egressus est. & unquo anob regressus ē corp⁹
nsicut meus elapsus ē son⁹. sed manet ibi ubi
iā nmoritur. & mors ea ultra ndominabit⁹.
Multa debuis euangelicis uerbis ao huc dica for
tasse potuimus & debebamus. sed nsunt corda
ura spiritalib; cibis quālibet suauib; oneran
da maxime quia spūs p̄mptus ē. caro aū in
firma.

Explicit omelia xv.
eo qd dicit. si cognouisset⁹ me & patrē meū utiq; co
gnouisset⁹. usq; ao id qd scriptū ē. nō credim⁹ quia
ego unpatre. & pat unme est. Incipit omīl xvi.

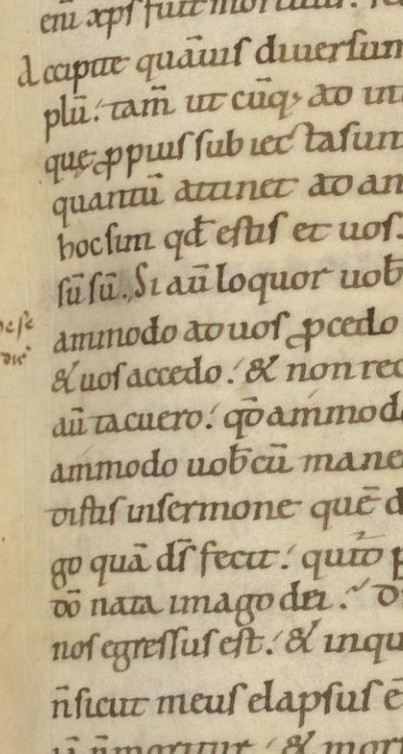

Verba scī euangelii fm
ta recte intellegunt⁹. si
cum superioribus repperiunt
habere concordiā. Conuenire
enī debent p̄cedentia consequen
tib;. quando uertas loquitur.
Superius dixerat dn̄s. et si abiero
& p̄parauero uob locum. uerū ue
nuo et accapiā uos ao me ipsū. ut ubi
ego sum. et uos sitis. Deinde ao didicerat. eoquo
ego uado scitis. et uiā scitis. Nubilq; aliuo os
tendit⁹ ee qd dixit. nisi quia ipsū sciebant.

Quo ergo eet ire ao se ipsū ipse ipsum. qd & iam
discipulis p̄stat. ut eant ao ipsū p ipsum. ut
possim⁹ prisuno sermone iam dicim⁹. Quoo
taq; aut ut ubi ego sum & uos sitis. ubi erant
futuri nisi unipso. Ac phoc. est enim ipse unse
ipso. et ideo ibi illi. ubi et ipse. hoc ē unipso.
J pse ē igit⁹ uita ētna. unqua futuri sum⁹ cū ac
ceperit nos ao se. & ipsa uita ētna qd ipse ē.
unipso ē. ut ubi ē ipse. & nos sim⁹. hoc ē unip
so. Sic enī pat⁹ uitā habet unsemetipso. & u
tq; n aliuo ē uita quā habet. nisi qd ē ipse
qui hanc habet. Sic dedit filio habere uitā
unsemetipso. cū ipse sit eadem uita quā ha
bet unsemetipso. Numqo aū nos uita qd ē ip
se hoc erim⁹. cū nulla uita hoc ē unipso ee ce
perim⁹. non utiq; qua et ipse existendo ui
ta habet uitam. & ipse ē qd habet. & quoo
uita ē. unipso. ipse ē inse ipso. Nos aū non ip
sa uita. sed ipsius uite participes sum⁹. atq;
ita ibi erimus. ut unnob ipsis n qd ipse ē ee
possim⁹. Sed nos ipsi nonuita. ipsū habea
mus uitā. qui se ipsum habet uitam. eo
qd ipse sit uita. Denuq; ipse & unse ipso ē im
mutabilit⁹. & unpatre inseparabiliter. Nos
uō cū unnob ipsis ee uoluissem⁹ ao nos ipsos tur
bati sumus. Unde illa uox est. Anime ipso ani
ma mea turbata ē. atq; indeterius cōmutati.
neq; id qd fuim⁹ p̄manere potuim⁹. Cū aū
p ipsū uenim⁹ ao patrē sicut aut. nemo uenit
ao patrē nisi p me. manentes nullo. nec a
patre nos quis quā poterit separare. nec ab
illo. Conc⁹tens taq; p̄cedentia consequentib;.
Si cognouistis me unqt. & patrē meū utiq; co
gnoscitis. hoc ē qd aut. nemo uenit ao patrē
nisi p me. Deinde sub iungit. Et ammodo
cognoscitis eū. & uidistis eum. Sed philippus
unus ex aplis. quid audierit non intellegens.
Dne unqt ostende nob patrē & sufficit nobis.
Cui dīs. Tanto unquit tēpore uobcū sum. &
non cognouistis me. philippe qui me uidet. ui
det & patrē. Et ecce increpat qd tanto tēpore
cum ipsis erat. & ncognoscebatur. Nonne
ipse dixerat. et quo ego uado scitis. & uiam
scitis. & se nescire dicentes. cos hoc scire conui
cerat ao dendo atq; ducendo. ego sū uia & ueri
tas et uita. Quomodo nunc dicit. tanto tē
pore uobcū sum & non cognouistis me. cū
p fecto & quo iret & uiā scirent. non obaliuo.
nisi quoo ipsum utiq; scirent. Sed facile ista
solui questio. si dicam⁹ qd eū aliqui cognos
cebant. aliqui nesciebant. atq; inbis qui nescie

q philipho nō recte
ut supradicta rō
dic dne unde nob p-

Solnio
q aliq sciebat
& aliq nesciebat

bant & philippus erat. Ut qd aut & quo ego uado scatis & uiā scis. illis dixisse intellegant qscuebant. non philippo cui dicitū ē tanto tēpore uobcūsum & nō cognouistis me philippe, his ergo qfilium iā nouerat. & iā illuo depatre dictū ē. et amodo cognoscetis eū. et uidistis eū, Dicitur enī ꝓpter omīmodā similitudinē. quæ illi cūpatre ē. ut ideo amodo dicerent nosse patrē. qa nouerant similē filiū., Ergo iam sciebant filiū. & si nō mis cere quidā coꝝ qb dicit. & quo uado scis & uiā scis., Ipse ē enī uia. sed patrē nescebant. loco audiunt. si cognouistis me. et patrē meū cognoscetis. ꝓme utiq & illū. aliusenī ego sū. aliusille. Sednequaquam dissimilē. & amodo utiq cognoscetis eū. & uidistis eū., Uoc enī ei simillimū filiū. sed ammonendi fuerant talē ē eiā patrē quē nō dū uidebant. qualis ē filius quē uidebant., Ctaboc ualet qd postea philippo dicit. qui uidit me. uidit patrē., Nonqd ipse sit pat & filius. qd insabellianis quocant & iam patripassiani catholica fides damnat. sed qd tāsimiles sint pat et filius. ut q unū norit. ambos nō uerit., Solemus enī dessimillimis duob ualoqui. qui unū illoꝝ uident. & qualis sit aliusnotū nosse. ut dicam uidistis istū. illū uidistis., Sic ergo dictū ē. quidit me uidit patrē. nō quia ipse sit pater qui filius. sed qd apatris similitudine. nullo ꝓrsus discrepet filius., Nā nisi uno ceīt pat et filius. nondictū eet. si cognouistis me & patrē meū cognoscetis., Utiq enī qa nemo utiq uenit ad patrē. nisi ꝓme., Si cognouistis me. & patrē meū cognoscetis. qm ego ꝓ quē uenīt ad patrē. ꝓducā uos ad eū ut ipsūena cognoscatis., Sed qm illis uōmino similliū. amodo cognoscetis eū cūcognoscetis me. & uidistis eū. si oculis cordis uidistis me., Quō ergo ē qd dicis philippe ostende nob patrē & sufficit nob. Tanto utiq tēpore uobcūsū & noncognouistis me philippe. qui uidit me uidit patrē., Quod si adte multū ē hoc uidere. saltem qd nō uides hoc crede., Quomodo enī dicis inquit ostende nob patrē. sime uidisti qōmōdo similis sū. uidisti illū cui similis sum., Quodsi uidere nō potes. nōn saltē credis qa ego inpatre & pat inme ē., Poterat dicere hic philippus. uideo quidē tē. & credo te ee simillimū patri. sed numqd arguendus et obiurgandus ē. qui cū similē uideret. etiā illū cui ē similis multo uidere., Similē quidē nouit. sed ad hoc alterū sine altero nouit. nō mihi sufficit. nisi et illūcui est iste similis noverim., Ostende nob utiq patrē. & sufficit nob., Sed ideo magister discipulū arguebat. qm cor postulantis uidebat., Taquā enī melior eet pat quā filius. philippus patrē nosse cupiebat. & ideo nec filiū sciebat. quo meliusaliquo ee credebat., Ad hunc sensū corrigendū dictū ē. quidet me. uidet patrē., Quōm tu dicis ostende nob patrē. uideo quomodo tu dicis. nō alterū quēris uidere simulem. sed illūputas ee meliorē., Non credis quia ego inpatre et pat inme ē. cur insimilib distantiā cupis cernere. cur inseparabiles separatim considerās nosse., Deinde non ad solūphilippū. sed ad eos pluraliter loquit. quę nō sunt angustias coartandā. ut ad uiuantē ipso diligentius expo nantur.,

Explicit omelia xvi.

Abeo qd dicat. uerba quę ego loquor uob. ame ipso nō loqr. usq ad id. quicqd pertis me innomine meo hoc faciam.,

Incipit omelia xvii.

AUDITE ME URIB7. ACCIPITE mīb dulmū. loquentib q dem nob. sed ipso docente qui non recedit anob., Dīs dicit. quomodo cū legeret audistis. Uerba quę ego loquor uob. ame ipso non loquor. Pat aūt unme manens. facit opera ipse., Ergo & uerba operasunt., plane tāē. Nā ꝓfecto qui ꝓximū loquendo ædificat. bonū opus operatur., Sed quō ē ame ipso non loquor. nisi ame ipso nonsum qui loquor., Et quippe tributū qd facit. dequo ē ipse qui facit., Pat enīds. nē dealiquo., Filius aūdīs ē quidem pat æqualis. sed depatre dō., Ideo ille dīs. sed nō dedō. & lumen. sed nondelumine., Ste uō dīs dedō. lum deluminc., Nā inhis duab sententiis. una quadictū ē nō ame ipso loquor. alia quadictū ē. pat aū unme manens facit opera ipse. singulas teneamus. diuersi nob ad uersantē hereticā., Qui nō ex una parte. sed inconuersa conantes aua uertantis ex orbitant., Arriani quippe dicunt. ecce inæqualis patri filius. non ase ipso loquit., Dicunt sabelliani contra. idest patri passiani. ecce qui patē ē. ipse & filius., Quō ē enī pat unme manens ipse facit opera. nisi unme maneo ego qui facio., Contraria dicitis. sed non eo modo sicut ē falsū. contrariū uō. sed sicut sunt intē se duo falsa contraria., Erranto inuersa istis. Inmedio ē uia quā reliquistis. Int uos ipsos. longiore intē uallo separati estis. quā ab ipsa uia cuius desertores estis., Uos hinc. uos aū illinc., huc uenite alteri. ad alteros transire nolīte. sed hinc atq illic ad nos uenendo.

at. i. uere ds

unuꝫ uos inuenitꝫ. Sabelliani. agnoscite quē pt
mittit. Arriani. æquate quē subdit. & inua
ueranobcū ambulatis. Est enīqd inuicē ꝯuobis.
alter exalteris ammoneri utrīq; debeatis. Audi
sabelliane. usq; adeo nō ipse pater. sed alter ē fili
us. ut eū arrianus inæqualē asserat patri. Audi
arriane. usq; adeo filius æqualis ē patri. ut sabel
lianus eundē ēē dicat & patrē. Tu adde quē tol
lis. tu adde quē minuis. & nobcū ambo con
sistitis. qua nec tu tollis. nec tu minuis eūqui
& alter ē apatre ut conuincas sabellianū. & æ
qualis ē patri ut conuincas arrianū. Utrisq; enī
clamabat. ego et pat unū sum. Quod aūt unū.
audiant arriani. qd aūt sum. audiant sabellia
ni. et nec illi æqualē. nec illi alterū negando
sint uani. Si ergo qm dixē uerbaque ego loquor uo
bis ame ipso non loquor. ꝓpterea putatur usq;
adeo imparis potestatis ut nō qdipse uelit faciat.
audiatꝫ quid dixit. sicut patꝫ suscitat mortuos
& uiuificat. sic et filius quos uult uiuificat.
Item siqm dixit pat inme manens facit operaip
se. ꝓpterea putatꝫ non alius ēē pat aliusipse.
audiatꝫ qd dixē. quecūq; pat facit. hec et filius
similit facit. & intellegatꝫ nobis unū. sed duo
unū. Verū quia sic æqualis altē alteri. ut tam
altē exaltero. ideo nloquitꝫ aseipso. qa nē aseipso.
& ideo pat inillo manens. facit opera ipse. qa per
quē et cuiquo facit. nē nisi abipso. Denīq; adiun
git et dicit. Noncreditis quia ego inpatre. &
pat inme ē. alioqn ꝓpt operaipsa credite. Sn
tea solus philippus arguebatur. nunc aūt nonibi eū
solū fuisse. qui ēē arguendus ostenditꝫ. Propter
operaipsa inqt credite. quia ego inpatre et pat
inme ē. Neq; enī si separari ēēm inseparabilit ope
rari ulla ratione possimus. Sed qo ē qd sequit.
Amen amen dico uob. qui credit inme. opera que
ego facio ipse faciet. & maiora horū faciet. qa ego
ad patrē uado. & qd cūq; petieritis patrē innomi
ne meo hoc faciā. Ut glorificetꝫ pat in filio. si qd
petieritis me innomine meo. hoc faciam. Ergo
& illa maiora opera. se ipsum facturū ēē ꝓmisit.
Non se extollat seruus sup dnm. nec discipulus sup
magistrū. maiora quāipse facit. dic eos ēē fac tu
ros. sed ineis ut p eos se faciente. nonipsi tamquā
ex semetipsis. Et quippe cantatꝫ inpsalmo. Dilegā
te dne uirtꝫ mea. Sed que sunt tandē ista maiora.
dn forte qd egros ipsis transeuntib; eriā eoꝝ umbra
sanabat. Maius ē enī ut sanet umbra. quā fim
bria. Illuo pse ē hoc ꝓipsos. sed utrūq; ipse.
Verūtamē quando ista dicebat. uerboꝝ suoꝝ opera
cōmendabat. Sic enī dixerat. Verba que ego loq̄r
uob. ame ipso non loquor. pat aūt inme manens
facit opera ipse. Que opera tunc dicebat. nisi uer
ba que loquebatur audiebant & credebant illi.
et eorundem uerboꝝ fructus erat fides illoꝝ.
Verūtamē euangeli sancti discipulis. non tam
pauci quā illi erant. sed gentes etiā crediderunt.
Hec sunt sine dubitatione maiora. nec tam aūt
maiora horū facient. ut solos aplos ea putarem
ēē facturos. Sed qui credit inme inquit. opa
que ego facio et ipse faciet. & maiora horū faciet.
Tane qui credit inxpm. facit que xps. ut ma
iora quā xps. Nonpteruntur ista tractanda.
nec debent festinatione ꝯcipiari. sed ea cogit
concludendus iā sermo iste differri.

Explicit omelia xvii.
Incipit omt xviii.

VID SIBI VELIT ET QUOMODO ACCIPIENDUM SIT QUOD DNS AIT. QUI CREDIT INME. OPERA QUE EGO FACIO ET IPSE FACIET. NONEST FACILE COMPREHENDERE. ET CUM HOC AD INTELLEGENDUM DIFFICILLIMUM SIT. AD IECIT ALIUD DIFFICILIUS. & MAIORA HORUM FACIET.

Quid ē hoc. qui fecerat opera que xps facit. ninue
niebam. qui eriā maiora faciat inuenturi sum.
Sed dixeramus sermone pristino. quia maius fuit
umbre sue transitu qd discipuli fecerunt quā
fimbrie sue tactu qd ipse dns fecit sanare lan
guentes. Et quia plures aplis quā ipso post p
priū dnō ꝑdicante crediderunt. ut hec uideret
opera intellegenda ēē maiora. Nonquo maior
ēēt magistro discipulus ut dno seruus. ut ad
optatꝫ unigenitus. ut huiusmodi. sed quos pullo
ipse dignarētꝫ eadē maiora facere. Quidicat est
alioloco. sine me nihil potestis facere. Ipse quip
pe ut alia omittā que sunt innumerabilia. sine
ipsis fecit ipsos. sine ipsis fecit hunc mundū. Et
quia homo etiam ipse fieri dignatꝫ ē. sine ipsis
fēē et se ipsum. Quid aūt illi sine ipso. nisi pec
catū. Denīq; & hic qd debac re poterat nosmo
uere. mox abstulit. Cūenī dixisset qcredit in
me. opera que ego facio & ipse faciet & maio
ra horum faciet. continuo secutꝫ adiunxit.
qa ego ad patrē uado. & qd cūq; petieritis inno
mine meo. hoc faciam. Et qui dixerat faciet.
post aut faciam. Tamquādiceret. nonuob hoc
impossibile uideatur. nonenī potero ēē maior
me. qui creditis inme. Sed ego sum facturus
& tunc maiora quānunc. Maiora peum qui

credit inme. quāpter eū ꝑme. C go tamē ipse per
eū. ꝑ̄ ego eū ipse. sed quia. C go tam ipse preter
eū. ego ipse ꝑeū. sed quando pter eū. nfacer ip
se. quando aūt ꝑeū. quāuis nonꝑsemetipsum
facier & ipse. Porro aūt maiora ꝑeūfacere quā
pter eū. nonē defectus sed dignatio. Quō enī
retribuam⁹ seruo dño ꝓnob⁹ que retribuit est.
quando quidem unī cetera bona & iam hoc est do
nare dignat⁹ ē. ut maiora facerem⁹ pullos. quāꝑ̄
illos. Nonne abore ipsius duces ille truſtis abs
cessit quando uice ęterne consiliū quesiuit. du
duit. abiecit. & tamē postea qđ a illo audiuī
non fecē un⁹. fecerunt multi. Cū loqueret ꝑ
discipulos magister hon⁹. contempubilis ei quē
diuitē ꝑse ipsū monuit. amabilis est quos ex
diuitib⁹ pauperes ꝑ pauperes fecit. E ece ma
iora facit p̄dicatus ꝫ credentib⁹. quā loquit⁹
audientib⁹. Verū hoc adhuc mouet. qđ hec
maiora ꝑ apl̄os fecit. Nonaūt ipsos tamē si
gnificauit aut. opera que ego facio & uos facie
tis. & maiora horū facietis. Sed omīs adsuāfa
miliā ꝓnentes intellegi uolens. Qui credit
inme inqt. opera que ego facio & ipse faciet.
& maiora horū faciet. Si ergo qui credit faciet.
non credit utiq⁹ qui nfaciet. Sicut ē. qđ dili
gitis me mandata mea custodite. Unde ꝑfec
to q̄ non custodit. non diligit. Item alio loco.
qui audit inquit uerba mea hec et facit ea.
simulabo eū uiro prudenti. qui edificauit domū
suā sup petrā. Qui ergo nonē similis huic
uiro prudenti. ꝓculdubio aut uerba hec au
dit et nonfacē. aut omīno nec audit. Qui
credit inme inquit. licet moriaī uiuet. qui
ergo nūuet. nutiq⁹ credit. Tale & iam hoc ē.
qui credit inme faciet. non utiq⁹ credit qui
non faciet. Quō ē hoc frēs. nūmqō uīt cre
dentes in ꝯpm nē cōputandus qui non fecerit
opa maiora quā xp̄s. Durū ē absurdū ē. fer
re nꝑ̄test. nē tolerāī nisi intellegaī. Splm i
gitur audiam⁹. Credentis inquit ineū qui iusti
ficat impiū. deputatur fides ei⁹ ad iustitiam.
In hoc opere faciam⁹ opera xp̄i. quia et ipsū cre
dere in ꝯpm. opus ē xp̄i. hoc operaī in nobis.
non utiq⁹ sine nob⁹. Audi iam ergo et intel
lege. qui credit inme. opera que ego facio
et ipse faciet. Quia uos ego facio. deinde et ip
se faciet. quia facio ut faciat. Quē opera.
nisi ut ex impio iustus fiat. Et maiora horū
facient. Quorū opera. nūmqō nam omnīū o
perū xp̄i maiora fecit. qui amore & ter
more suā ipsius salutē operat⁹. qđ utiq⁹ in
illo. sed non sine illo xp̄s operat⁹. Porrosus maius
hoc ait dicentium. quāē celū et terra. & que cūq⁹ cer
nuntur inuisibilia et inuisa. & celū enī et terra in
sibi. p̄destinatorū aūt. idest eorū quos p̄scit
salus et iustificatio ꝑmanebit. Nullus tamē
opera dī. inbis aūt ē enā imago dī. Sed & in
celis sedes. dominationes. principat⁹. potesta
tes. archangli. angeli. opera sunt xp̄i. Nutiq⁹
& iam his operib⁹ maiora facit. qui operatur
in se xp̄o. eo operatus ętnā salutē ac iustifica
tionē suā. Non hic audeo ꝑcipuare sententia
am. Intellegat qui potest. Iudicet qui potest.
utrū maius sit iustos creare. quā impios iusti
ficare. Certe enī si ęqualis ē utrūq⁹ potentie.
hac maioris ē misē. Hoc enī magnū pretauit
sacramentū. qđ manifestatione incarnē. iustifi
catū ē in spū. Apparuit angelis. p̄dicatus ē
in gentib⁹. creditus ē in mundo. assumptus in gla.

Sed omīa opera xp̄i intellegere ubi aut. maiora
horū faciet nullanos necessitas cogit. horūeni
forsitan dixit. que inulla hora faciebat. Tunc
enī uerba fidei faciebat. & debitis operib⁹ fue
rat p̄locut⁹ dicens. uerba que ego loquor uob⁹.
a me ipso non loquor. Pater aūt in me manens.
ipse facit opera. Tunc igitur uerba ei⁹. erant ope
ra ei⁹. C utiq⁹ mun⁹ ē uerba iustitie predicare
quod fecit ꝓpter uos. quā impios iustificare.
quod ita facit in nob⁹. ut faciamus & nos. restat
inquirere quom⁹ accapiendū sit. qđ cūq⁹ pe
eritis in nomine meo hoc faciā. propter mul
taeū que petunt fideles ei⁹. nec accipiunt.
Nec parua hinc exoritur questio. sed qm̄ sermo
iā iste claudendus ē. & considerande atq⁹ in
tande tribuat⁹ saltem parua dilatio.

Explicit omīl xviii.

Deo qđ dicit quia ego ad patrē uado. & qđ cūq⁹ pete
ritis in nomine meo hoc faciam. Incipit omīl xviiii.

AGNAM SPEM
omīs ꝓmisit speranti⁹
dicens. quia ego ad pa
trē uado. & qđ cūq⁹
petieritis in nomine
meo hoc faciam.
Sic ergo precat⁹ ad
patrē. ut nīrelinqueret indigentes. sed ęqua
liter peterent⁹. Sed q̄ē qđ cūq⁹ petierint. cū
audcam⁹ plerūq⁹ fideles ei⁹ petere & non accipe
re. dīn forte ꝓpterea. quia male petunt.
Nā hoc exꝑbrauit apl̄s iacobus dicens. Petitis
& non accipitis. eo qđ male petatis. ut incon

cupiscentiaſ uīs insumaſ. Male ergo usu
rus eo qđ uult accipere. dō potuſ miserante
nonaccipit. ꝙ inde si hoc ab illo petatur unđ
hō ledatur exaudiaſ. magis metuendū ē.
ne qđ possit nī dare ꝙ petatur. dei iracundiaſ.
Nīn non uidemꝰ israelitaſ malo suo impetraſ
se. qđ culpabili concupiscentia petierunt.
Concupierant enī carnib⁹ uesci. quib⁹ pluebat manna de celo. Fastidiebant quippe quod habebant. & qđ nī habebant impudenter petebant. quasi non melius peterent.
Non ut alib⁹ qui de erat indecenta desiderio prestarēt. sed ut ille qui decerat. sanato fastidio sumerēt. Quando enī nos delectant mala et nondelectant bona. rogare debemuſ dm potuſ ut delectent bona. quā ut concedantur mala. Non qa malūt carne uescī. cū deb ac re loquens aplūs dicat. Omne creatura dī bona ē. & nihil abiciendū. quod cū gratiarū actione ꝓcipitur. Sed qa sicut ipse ait. malūt hominu quoffensionem manducat. Et si ꝑ hominuſ offensionē. qm magis dī. Cuius iustitiaſ nī parua erat offensio repudiare qđ dabat sapientia. & petere id qđ inhiabat concupiscentia. Quā uis illi nec peterent. sed quia de erat murmurarent. sed ut scirem⁹ nī dī creatura ee culpabile. sed inobedientia contumace. & inordinata cupiditate. Non ꝓpter porcū. sed ꝓpter pomū mortem homo primuſ inuenit. Et esau primatuſ suos nī ꝓpter gallinā. sed ꝓpter lenticulam ꝑdidit. Quo modo ergo intellegendū ē qđ cuq; petierit hoc faciam. si dī aliqua petentib⁹ frugib⁹ etiā consulendo nī facit. dī forte soluſ aplūs hoc die hūdebem⁹ accipere. Absit. Unde enī ad hoc uenit ut diceret. superius dixerat. qui credit inme. opera que ego facio & ipse faciet. & maiora horūfaciet. De qua re iam prius uno sermone tractauimuſ. & ne quisquā hoc sibi tribueret. ut etiā illa opera maiora ase ipso facere ostenderet. & ad patrē uado. & qđ cuq; petieritſ innomine meo hoc faciam. Numqd uni soli aplī crediderunt. An eos utq; loquebat dicendo. qui credit inme. Inquib⁹ eo donante & alia nos sum⁹. quicq; nī qđ cuq; petierim⁹ accipiemuſ. Ipsos quoq; beatissimos si ogi temuſ aplos. inuenim⁹ enī eū qui plus omnib⁹ laborauit. nī dixit ipse. sed grā dī cūipso. ter dīm rogasse ut abeo discederet angls satanē.

nec tam qđ rogauerat accepisse. Quid dicam⁹ hīc mu. putauimuſne hoc ꝓmissū ubiq; qđ cū q; petieritſ hoc faciā. nec apostolis abillo fuisse completū. & cui tandē qđ ꝓmittat impleuit si aplos suos insua ꝓmissione fraudauit. Et uigilanter homo fidelis. & uigilanter audi qđ illic positū ē. innomine meo. Ipsū enī qđ cuq;. nī aut petieritſ ut cuq;. sed innomine meo q ꝓmisit. Ergo tam magnū beneficiū. q uo cat utq; xp̄s ihs. Xp̄s. significat regē. Ihs. significat saluatorē. Non utq; nos saluos faciet qcuq; rex. sed rex saluator. Ac ꝓhoc qđ cuq; petam⁹ ad uersus ualitatē salutis. nī petimuſ innomine saluatoris. & tam ipse saluator ē. Non solū quando facē qđ petim⁹. uerū & iam quando nonfacit. Qm qđ uidet pei contra salutē. nī faciendo potuſ se exhibet saluatorē. Nouit enī medicꝰ qo ꝓsua. qo contra suā salutē poscat egrotus. & ideo contraria poscentiſ non facit uoluntatē. ut faciat sanitatē. Qua ꝓpter quando uolum⁹ ut faciat qđ cuq; petimuſ. nī ut cuq;. sed in nomine euius petam⁹. hoc ē innomine saluatoris petam⁹. Non ergo contra salutem nrām petam⁹. qđ si fecerit non ut saluator facit. qđ ē nom ei⁹ fidelib⁹ ei⁹. Est quippe impius & dampnator. q dignatē fidelib⁹ ee saluator. Qui ergo credit ineū. qđ cuq; petierit ineo nomine qđ ē illiſ q credunt ineū. hoc facit. qm hoc sicut saluator facit. Si aliquis eū credit aliqo ꝓ ignorantia contra salutē suā petit. nī innomine saluatoris petit. qa saluator ei⁹ nī erit. si qđ ei⁹ salutem impedit fecerit. Unde tunc expedit potuſ. ut non faciendo ꝓpter qđ inuocatur. faciat qđ uocatur. Propterea nī solū saluator. sed & iam magister bonuſ. ut qđ cuq; petierim⁹ faciat. In ipsa oratione quā nob dedit. docuit qo petam⁹. ut etiā sic intellegam⁹ non petere nos innomine magistri qđ petam⁹. pī regulā ipsius magisterii. Sane nos quedā quāuis innomine ei⁹ petam⁹. idest secm saluatorē. & secm magistrū petam⁹. nī tunc quando petim⁹ fac̄. sed tam facit. Neq; enī quia et illud petam⁹. ut ueniat regnū dī. ꝓpterea non facit qo petim⁹. qua nī statim cū illo inditate regnam⁹. Differtur enī qđ petim⁹ non negatur. Veritatem oranteſ. tā quā semunantes non deficiam⁹. tēpore enī ꝓprio metem⁹. Et simul petam⁹ quando bene petim⁹. ut nī faciat qo non bene petim⁹. qa et ad hoc ꝓficit. quod

Qđ ihs xp̄s & saluatē nō petit innomine saluatoris

meadem oratione dominica dicam⁹. ne nos inferas in temptatione. Neq; enim parua est temptatio si contra tua sit causa tua postulatio. Non au negligenter audiendum qd dns nequaquam eum putaret qd promisit se facere petentib⁹ sine patre eet facturum. Cum dixisset qd cunq; petieritis in nomine meo hoc faciam. continuo subiecit.

Ut glorificet pat in filio. si quid petieritis in nomine meo hoc faciam. Nullomodo igit sine patre hoc filius facit. quandoquidem ut in nullo pat glorificetur. ppterea facit. Facit ergo pater in filio. ut glorificet filius in patre. & fac filius in patre. ut pat glorificet in filio. qm unus sunt pater & filius.

Explicit omt xviij

e eo qd dic. si diligitis me mandata mea seruate. usq; ad id qd scriptum e. uos au cognoscetis eum quia apud uos manebit. & in uobis erit.

Incipit omt xx.

VIGILIA PEN TE COH STES.

VDIVIMVS FRS CVM EVANGELIVM legeret dnm dicentem. Si diligitis me mandata mea seruate. & ego rogabo patrem & alium paraclytum dabit uob ut maneat uobiscum in eternum. spm ueritatis quem mundus non potest accipere. quia non uidet eum. nec scit eum. uos au cognoscetis eum. quia apud uos manebit et in uobis erit. Multa sunt que in tam paucis uerbis dni requirantur. Sed multum est ad nos ut omnia que hic querenda sunt querere. ut ea que hic queri mus inuenire. Ut ueritatem quantum nob dns donare dignatur. & pro ma capacitate quid dicere debeamus. et quo audire debeatis. adtendentes pro nostra qd possum⁹ sumere. et ab illo qd non possum⁹ posce re. Spm paracletum xpc promisit aplis. quo au modo promiserit aduertamus. Si diligitis me inquit. mandata mea seruate. & ego rogabo patrem & alium paraclytum dabit uob. ut maneat uobiscum in eternum spm ueritatis. hic est utiq; unitrinitate spc sci. que patri & filio consubstantialis & coeternus. fides catholica confitet. Ipse enim deq; dicit aplis. Karitas dei diffusa est in cordib⁹ nris. per spm scm qui datus est nobis. Quomodo ergo dns dicit si diligitis me mandata mea seruate. & ego rogabo patrem. & alium paraclytum dabit uob. Cum hoc dicat de spu sco. que nisi habeam⁹. nec diligere dm possum⁹. nec ei mandata mea seruare. Quomodo diligim⁹ ut eum accipiamus. que nisi habeam⁹. diligere n ualem⁹. aut quom mandata seruabim⁹ ut eum accipiam⁹ que nisi habeam⁹ mandata seruare n possum⁹. An forte pce dit in nob caritas qua diligim⁹ xpm. ut diligendo xpm eiq; faciendo mandata. mereamur accipere spm scm. ut caritas in xpi que iam processerat. sed di patris diffundat in cordib⁹ nris. p spm scm qui datus est nob. Per uersa ista sententia. q enim se filium diligere credit. & patrem n diligit. p fecto nec filium diligit. sed qm sibi ipse confingit.

Deinde aptica uacem. nemo dicit dns ihs nisi in spu sco. & quis dnm ihm. nisi qui eum diligit dicit. Si eo modo dicit quo intelligi aplis uolunt. multi enim uoce dicunt. corde au et factis negant. Sicut de talib⁹ ait. confitentur enim se nosse dm. factis au negant. si negant factis. qd ualdubio & iam dicit factis. Nemo itaq; dicit dns ihs. animo uerbo facto corde. ore. opere. nemo dicit dns ihs nisi in spu sco. & nemo sic dicit. nisi qui diligit. Jam itaq; aplis dicebant dnm ihm. et si eo modo dicebant ut n ficte dicerent. ore confitentes. corde et factis negantes. Prorsus si uera ei hoc dicebant. p culdubio diligebant. Quom igitur diligebant. nisi in spu sco. & tam eis prius imperatur ut diligant eum. & ei⁹ mandata conseruent. ut accipiant spm scm. Que nisi haberent. p fecto diligere & mandata seruare non possent. Restat ergo ut intellegam⁹ spm scm habere. qui diligit. et habendo mereri ut plus habeat. et plus habendo plus diligat. Jam itaq; habebant spm discipuli que dns promittebat. sine quo eum dnm n dicebant. nec tam eum adhuc habebant. sicut eum dns promittebat. Et habebant ergo & non habebant. qua quantum habendus fuerat. non dum habebant. habebant itaq; minus. dandus eis erat amplius. habebant occulte. accepturi erant manifeste. qua et hoc ad maius donum sci spus proficiebat. ut eis innotesceret qd habebant. De quo munere aplis loquens ait. Nos au non spm huius mundi accepim⁹. sed spm qui ex deo est. ut sciam⁹ que a deo donata sunt nob. Nam et ipsam manifestam in pertione sci spus. non sem. sed bis numero dns egit.

Mox enim ut resurrexit a mortuis. insufflans ait. Accipite spm scm. Numquid igit qa tunc dedit deo non misit & iam postea que promisit. aut non idem ipse est spus sci qui ex tunc est insufflat⁹ ex ipso. et post ab ipso missus e celo. Qua ppter cum ipsa que facta est. euidenter donatio eis bis facta fuerit. alia questio est. Fortassis enim ppter duo p̄cepta dilectionis hoc est proximi et dei. ut com⁹ darent ad spm scm pertinere dilectio. Hec eius

gemina ē unmanifestatione donatio facta. et si alia causa querendae ē. n̄ nunc ei⁹ inquisitione inlongi or̄ē quā oportet modū sermo iste mittendus ē. D ū tam constet sine spū scō xp̄m nos diligere. et eius mandata seruare non posse. et id nos posse atq; agere tanto minus. quanto illum p̄cipiū minus. I anto aut̄ ē amplius. quanto illū p̄cipiū amplius. p̄inde non solum n̄ habenti. uerū etiā habenti non incassum p̄mittit̄. N on habenti quidem. ut habeat̄. habenti aū. ut amplius habeatur. N am nisi abalio minus abalio amplius haberet̄. sēd beliseus scō helię non diceret. spīs quiē imē. duplo sit in me. Q uando aū aut iohīs baptista. non en̄ ad mensurā dat dīs spīm. de ipso dī filio loquebatur. cui e non ē datus spīs ad mensuram qua in illo habitat omnis plenitudo diuinitatis. N eque en̄ sine grā spīs sci est mediator dī et hominū. homo xp̄s ih̄s. N am et ipse dicit de se fuisse p̄pheticum illud impletū. S pīs dn̄i sup me. p̄p̄ quod unxit me. euangelizare pauperib; misit me. Q uod en̄ ē unigenit⁹ æqualis patri. non ē grā sed nature. qd aū in unitate p̄sone unigenitus assūptus ē homo. grā est non nature. C onfluente euangelio atq; dicente. P uer aū crescebat & confortabatur. plen⁹ sapientia et grā dī erat in illo. C eteris aut̄ ad mensurā datur. & datus addit̄. donec unicuiq; p modo p fectionis suę p̄pria mensura cōpleatur. U nde monet ap̄ls. N on plus sapere quā oportet sapere. sed sapere ad sobrietatē. ad tēperantiā. unicuiq; sicut partitus ē dīs mensurā fidei. N eq; en̄ ipse diuidit̄ spīs. sed dona p spīm. nā diuisiones donationū sunt. idem aū spīs. Q d uō aut̄ rogabo patrem et alū paradytum dabit uob. ostendit et se ipsum ēē paracletum. P araclitus en̄ latine dicit̄ ad uocatē. C t dicit ū ē de p̄po. ad uocatū habem⁹ ad patrē ih̄m xp̄m iustū. S ic aūdit̄ mundū non posse accipere spīm scīm. sicut & iam dictū ē. prudentia carnis inimica ē in dm̄. legi en̄ dī n̄ ē subiecta. N ec en̄ potest. U elut si dicam⁹ inustum. iustum a ēē non potest. M undū quippe aut hoc loco. mundi significans dilectores. qui dilect hoē non ē ap̄t̄. C t ideo dilectionem huius mundi de qua salus agim⁹ aut mutuatur & consumatur in nob. contraria est dilectio dī quę diffunditur in cordib; nr̄is. p spīm scm̄ q datus ē nob. M undus ergo eū accipere non potest. qa n̄ uidet eū neq; scit eum. Non en̄ habet inuisibiles oculos mundana dilectio. p quos aut videri spīs scs. nisi inuisibiliter non potest. V os aū inquit cognoscetis eum. quia apud uos manebit et in uob erit. E t in me sit aut mancat. n̄ manebit ut sit. prius en̄ ē ē alicubi quā manere. S ed ne putarent qd dictū ē apud uos manebit tā dictū. quē ammodū apud homi nē hospes inuisibiliter manere consuetus. E xposuit qo dixerit apud uos manebit. cū adiunxit et dix̄. I n uob ergo inuisibiliter audiēt. nec si n̄ sit in uob. P otest ē in nob ei⁹ scientia. sic enim a nob uidetur in nob. & n̄a conscientia. N ā faciem uidem⁹ alteri⁹. n̄ram n̄ uidem⁹. C on scientiā uō n̄ram uidem⁹. alteri⁹ n̄ uidemus. S ed conscientia nūquā ē nisi in nob. spīs aū scs potest ēē & iam sine nob. datur quippe ut sit & in nob. sed uideri et sciri quē ammodū uidendus et sciendus est non potest a nob. si non sit in nobis.

Explicit omil xx.

De eo qd dicit. N on relinquā uos orfanos uenio ad uos. usq; ad id. et qui me diligit. diligēt a patre meo. & ego diligā eū. & manifestabo ei me ipsum.

Incipit omil xxj.

POST PROMISSIONEM SPS scī. nequis quā putaret qd tanta cū dīs familiaritas fuerat uoluit p̄se ipso. ut n̄ et ipse cū eis ēē futurus. ad uenit atq; ait. N on relinquā uos orfanos. uenio ad uos. O rfani. pupilli sunt. I llud en̄ grecū. eiusdem rei nom ē. hoc latinū. S ā et in psalmo ubi legim⁹ pupillo tuēris adiutor. grecus habet orfano. Q uā uis ergo nos filius dī suo patri adoptauerit filios. et eundē patrē nos uoluerit habere p grām. qui ei⁹ pater est p naturam. T am & iam ipse erga nos paternum quodammodo demonstrat affectū. cum dicit. N on relinquā uos orfanos. uenio ad uos. h unc ē qd & alia sponsi filios nos appellat ubi dicit. U enit hora ut auferatur abeis sponsus. et tunc ieiunabunt filii sponsi. Q uis aut sponsus. nisi dīs xp̄s. D einde sequitur & dicit. M odo huc modicū et mundus me iam n̄ uidet. Q uid en̄. tē uidebat eū mundus. quando quidē mundi nomine uult intellegi eos de quib; & superius locut̄ē dicens de spū scō quē mundus accipere non potest. qa non uidet eū neq; cognoscit eū. U idebat eū plane mundus carneis oculis incarne conspicuū. n̄ aū uidebat qd incarne uerbū latebat. U idebat hominē. non uidebat dn̄m.

uidebat indumentū. ñ uidebat indutū. Sedqm
post resurrectionē &iam ipsāmcarnē suā quā
nonsolū uidendā. uerū etiam contrectandā
demonstrauit suis. noluit demonstrare ñ
suis. hunc fortasse intellegendū ee dictū.
Adhuc modicū et mundus me iam non uidet.
uos aū uidetis me. quia ego uiuo. et uos
uiuetis. Quid ē. qa ego uiuo et uos uiuetis.
Cur depresenti se dixit uiuere. illos aū defu
turo ee uicturos. nisi quia et uitā etiā carnis
utiq; resurgentis. qualis ipso pcedebat. et
illis ē pollicitus secuturā. Et qui ipsius
mox futura erat resurrectio. presentis posu
it temporis uerbū. ppō significandā cele
ritatem. Illos aūt qm sciit differtur insi
nem. non aūt uitatis sed uitecas. Duas ergo
resurrectiones. suā scilicet mox futurā. & nīa
inseli finē uentūm. Hinc ait. qz p misit. quia ego uiuo. et uos uiuetis. quia uiuit. ideo et nos
uiuemus. Per hominē quippe mors. et
phominē resurrectio mortuoy. Sicut
enī in adam oīs moriuntur. sic et in xpō
oīs uiuificabunt. Qm nemo ad mortem.
nisi p illum. nemo ad uitā. nisi p xpm. qa
nos uiximus. mortui sumus. quia uiuit ipse.
uiuemus nos. mortui sumus illi. quando uixi
mus nob. quia uero mortuus ē ille p nob.
& sibi uiuit et nobis. quia enī uiuit ille.
& nos uiuemus. Nā sicut p nos mortē habere
potuimus. non sic et uitam p nos habere pos
sumus. Nullo die uiuq uos cognoscetis quia
ego sū in patre meo. et uos in me. et ego in
uob. Inquo die. nisi dequo ait. et uos uive
tis. Tunc enī erit. ut possimus uidere qd
credimus. Nam et nunc est in nob. et nos
illo. sed hoc nunc credim. tunc &iam cog
noscemus. quāmus et nunc credendo noue
rimus. sed tunc contemplando noscemus.
Quamdiu enī sum. incorpore quale nunc ē.
idest corruptibile qō aggrauat animam
peregrinamur adnō. p fidem enī ambulet
mus. nō p speciem. Tunc ergo p speciem. qm
uidebimus eū sicuti ē. Nam et si &iam nē
xps nō cēt innob. non diceret apls. si aū xps
in uob corpus quidem mortuum ē p ppā pec
catū. spūs aū uita ē p ppā iustitiā. Quia uero
& nos etiam nunc in illo sum. satis osten
dit ubi dicit. t go sū uitis. uos palmites.
Nullo ergo die quando uiuemus ea uita
qua mors absorbebit. cognoscemus qa ipse
in patre. et nos in ipso et ipse in nobis. quia
et tunc p fiet hoc ipsū. qd et nunc inchoatiē
iam p ipsū ut sit unus & nos unus ipso. Qui habet
mdata mea et seruat ea. ille ē qui di
lit me. Qui habet memoria et seruat in
uita. qui habet in sermonib. et seruat in mo
ribus. qui habet audiendo. et seruat facien
do. aut qui habet faciendo. & seruat p seue
rando. Ipse ē inqt qui diligit me. Opere est
demonstrandae dilectio. non sit infructu
osa nominis appellatio. Et qui diligit me
inquit. diligetur a patre meo. et ego diliga
eū. et manifestabo ei me ipsū. Quo ē dili
gam. qua tunc dilecturus sit. & nunc ñ
diligat. absit. Quomodo enī nos pa sine
filio aut filius sine patre diligeret. Quom
cū inseparabilit operent. separabiliter dili
gunt. Sed ad hoc dixit diliga eū. ad hoc se
quit. & manifestabo ei meipsū. Diligam.
& manifestabo. idest ad hoc diliga. ut manife
stem. Nunc enī ad hoc dilexe. ut credam et man
datū fidei teneam. Tunc ad hoc diliget ut vide
am. et ipsa visione mercede fidei capiamus.
qa et nos nunc diligam credendo. qd videbam
tunc aū diligim uidendo qd credimus.

Explicit oml xci.

De eo quod sequit dicit illei iudas ñ ille scariotis. dñe
quo factū ē quia manifestaturus es nob te ipsū. &
non mundo. Usq; ad hec. sermo quē audistis non ē
meus. sed ei qui misit me patris. Incipit oml xcii.

INTERROGANTIBVS DISCIPVLIS ET
eis magistro respondente ihu. etiam nos
tamquā cū illis discam. quando scīm eum
geliū ut legim ut audiim. Quia ergo
dixerat dns ad huc modicū et mundus
me iam non uidet. uos aū uidebtis me.
Interrogauit eū de hoc ipso iudas. non
ille traditor ei qui scariotis cogno
minatus ē. sed cuius epla inter scriptu
ras canonicas legitur. Dñe quo factū ē
quia manifestaturus es te ipsū nob & ñ
mundo. Similis eis ipse. tamquā interrogan
tes discipuli. cōmunēq; magistrum audiam
& nos. Iudas enī sēs non immundus. nec in
sectator dñi sed sectator. Causam quesiuit
quare se non mundo. sed suis manifestaturus
ēet ihs. quare ad huc modicū et mundus ñ
uideret eū. ipsi aū uiderent eū. Respon
dit dns et dixit ei. siquis diligit me sermo
nē meū seruabit. et pater meus diligit
eū. & ad eū ueniem. et mansionē apud eū
faciemus. qui ñ diligit me. sermones meos

nonseruat. ℭ cce exposuaē causa quare fuisse
manifestaturus ē. ñ alienus quos mundi no
mine appellat. et ipsa causaē qđ hi diligant.
illi ñ diligant. Ipsa causaē de qua sacer ita
nat psalmus. Iudica me dñe et discerne causa
meā de gente non scā. Qui enī diligunt. qua
diligunt. diligunt. Qui uō non diligunt. si
linguis hominū loquant. et angelorū. fiunt
eramentū sonans aut cymbalum tinniens. et
si habuerint ppheciam et sciuerint oīa sac
ta & omnē sciaīā. & habuerint omēm
fidē ut montes transferant. nihil sunt. & si
distribuerint omnē substantiā suā & tradi
derint corp suū ut ardeant. nihil eis pdest.
Dilectio scōs discernit amundo. que facit ut
animes habitare in domo. Inqua domo fac
pat et filius mansionē. qui donant et ipsā
dilectionē. quib donant infine & iam
suā manifestationē. Deq̃ discipulus in
terrogabat magistrū. ut ñ solū illi qui tunc
audiebant p os ei. sed etiā nos p euangeliū
ei hoc nosse possemus. quesierat enī de prima
nifestatione. et audiuit de dilectione atq;
mansione. ℭ st ergo quedā dī manifestatio
interior. quā prius impi non nouerunt.
quib dī patris et spūs scī manifestatio nulla
est. filii uō ee potuit. sed incarne. que nec
talis ē qualis illa. nec semp illius ad ē potest
qualis cūq; fuit. sed ad modicū tempus. et hoc
ad iudiciū. ñ ad gaudiū. ad supplicū. non
ad pmiū. Nunc ē ergo ut intellegam⁹ qñ
tū apertē ipse dignatur. quomodo dic tū
sit adhuc modicū & mundus me ñ uidet.
uos aūt uidebitis me. Verūē quidem qđ
post paululū etiā corpus suū in quo eum
poterant et impii uidere oculis eorū fuerat
subtracturus. quando qdē post resurrectio
nē nemo eū uidit illorū. Sed qm dic tū ē
testantib angelis. sic ueniet quē admodū
uidistis eū euntē in cēlū. Nec aliter credim⁹
quā illū in eodē corpore. ad iudiciū uiuorū
& mortuorū ē uenturū. Procul dubio
tunc eū uidebit mundus. quo nomine sig
nificant sunt a regno ei alieni. ac pho clon
gē melius intellegitur illud iam tempus sig
nificare uoluisse in eo qō ait. adhuc modi
cū et mundus me iā non uidet. quando
infinē scīi auferetur ab oculis damnatorū.
ut illi eū deceter o uideant. apud quos dili
gentes eū fac pat atq; ipse mansionem.
Modicū aūt dixit. qa et id qđ plus uidetur
hominib. breuissimū ē ante oculos dī. Deboc
quippe modico iste ipse iohēs euangelista. filio
li inquit. nouissima horaē. Nequis porro ex
istimet patrē tantūmodo et filiū sine spūsco.
apud quos dilectores suos facere mansionē. Recō
dat qđ superius despūsco dictū ē. quē mun
dus non potest accipere. quia non uidet eū.
nec scit eum. uos aūt cognoscetis eū. qa apud
uos manebit & in uobis erit. ℭ cce facit inscis
cūpatre et filio. scī etiā spūs mansionē. unus
uterq; tā quā dñs in templo suo. dñs trinitas. pater
& filius & spūs scūs uenium⁹ ad nos. dū uenim⁹
ad eos. uenimus subueniendo. uenim⁹ obedi
endo. uenimus illuminando. uenim⁹ imbu
endo. uenimus implendo. uenim⁹ capiendo.
ut sit nob eorū non extranea uisio. sed interi
na. et in nobis eorū non transitoria mansio.
sed eterna. sic mundo non se filius manife
stat. Mundus enī ē dic tus hoc loco de quib
continuo subiungit atq; ait. Qui non diligit
me. sermones meos ñ seruat. Hi sunt quipa
tre & filiū & spūs scūs num quā uidentur. fi
lii aūt non ut beatificentur. sed ut iudicent
ad modicū uidentur. Nec ipsū informa dī ubi
est cūpatre & spūsco patre inuisibilis. sed in
forma hominis. ubi ē mundo uoluit pati
endo contemptibilis. iudicando terribilis. Quod
uō ad uniuit et sermo quē audistis non ē meus.
sed ei⁹ q misit me patris. Non murmurat. ñ
paueamus. nē minor parte sed nē nisi apa
tre. Non ē impar ipso. sed nē a se ipso. Neq;
enī mutus ē dicendo. q̃ diligit me sermones
meos non seruat. ℭ cce suos dixit ee sermones.
num quo sibi ē ipse contrarius ubi rursus dixē.
& sermo quē audistis nē meus. ℭ forsas
se ppē aliquā distinc tionē ubi suos dixit.
pluraliter dixit. hoc est sermones. Vbi autē
sermonē hoc ē uerbū. non suū ee dixit sed
patris. se ipsū intellegi uoluit. In principio
erat uerbū. & uerbū erat apud dm. & dñs
erat uerbū. ñ uniq; suū sed patris ē uer
bū. Quom⁹ nec sua imago sed patris. nec
suus filius idem ipse sed patris. Recte igi
tur auctori tribuit quicq̃ fac equalis. a
quo habet hoc ipsum. quod illi est indiffe
rentē equalis.

Explicit omil xxii.

De eo qđ sequitur. hec locutus sū uob apud uos
manens. usq; ad pacēmea do uob. non quomo
do mundus dat ego do uobis.

Incipit omelia xxiii.

Nunc sermones meos nō seruat
& sermonez quem audistis nō ē meus

distinctio

IN PRECEDENTI LECTIONE SĀ EVANGELII quā sequit̄. ista quę modo recitatae. dīs ibi dixerat se et patrem ad discipulos suos ee uenturos. & apud eos mansionē ee facturos. Jam uō & superius dixerat de spū scō. vos aūt cognoscetis eū. qa apud uos manebit & in uobis erit. Unde intellegim̄ insēs. tāquā intē plos suo simul manere trinitatē dīm. Nunc aū dicit. hæc locut̄ sū uob apud uos manens. Illa itaq; mansio. aliae quā p̄misit futurā. hæc uō alia quā p̄sentē ee testat̄. Illa spiritalis est. atq; utrinsecō mentib; redditur. hęc corporalis forinsecus oculis atq; auribus exhibetur. Illa ingēnū beatificat liberatos. hæc interpone uisitat liberandos. Sedm illā. dīs asinus discipulos rib; n̄ recedit. sedm hanc. ut. et redit. Hæc inquit locut̄ sū uob apud uos manens. Itaq; p̄sentia corporali. qua cū illis uisibilis loquebat̄. Paraclit̄ aūt inquit spūs scs. quē mittet pat̄ in nomine meo. ille uos docebit omia. et cōmemorabit uos omia quę cūq; dixero uobis. Nunqo nā dicat filius. et docet spūs scs. ut discente filio uerba capiam̄. docente aū spū scō eadem uerba intellegam̄. quasi dicat filius sine spū scō. aut spūs scs doceat sine filio. aut uō non & filius doceat. & spūs scs dicat. et cū dīs aliquid dicit & doceat. trinitas ipsa dicat et doceat. Sed qm̄ trinitas ē. oportebat eā singulas insinuare p̄sonas. eamq; nos distincte audire. inseparabilit̄ intellegere. Audi patre dicente ubi legis. dīs dixit ad me filius meus es tu. Audi et docente ubi legis. omnis qui audit a patre & discit. uenit ad me. Filiū uō dicente modo audisti. desē quippe ait. quę cūq; dixero uob. Quę si docente uis nosse. magistrū recole. Unus ē unqo magister ut xp̄s. Spm̄ porro scm̄ quē modo audisti do cente ubi dicit̄ ipse uos docebit omia. Audi et eam dicente ubi legis inascib; aplōr. beato petro dixisse spm̄ scm̄ ua de cūctis quia ego misi eos. O mīs igit̄ et dicit & docet trinitas. sed nisi & iam singillatim cōmendaret ea. nullomodo humana capere utiq; posset infirmitas. Cū ergo sit omino inseparabilis. num quā trinitas ee sciret. si semp inseparabiliter diceretur. Nā et cū dicim̄ patre & filiū & spm̄ scm̄. non eos utiq; dicim̄ simul. cūipsi n̄ posint ee non simul. Quod uero ad discipulos cōmemorauit uos. intellegere debem̄ & iam qd habem̄. n̄ obliuisci salubertimos monitos ad gram̄ patiere quā nos cōmemorat xp̄s. Pacē linqo relinquo uob. pacē meā do uob. Hoc aū qd legimus apud ppham̄. pacē sup pacē. pacē nob relinquit iturus. pacē suā nob dabit infine uenturus. Pacē nob relinquit in hoc scło. pacem suā nob dabit in futuro scło. Pacē nob relinquit inqua manentes. hostē uincim̄. pacē suam nob dabit quando sine hoste regnabim̄. Pacē relinqo nob. ut & iam hic inuicē diligam̄. Pacē suā dabit nob ubi nūquā dissentire possum̄. Pacē suā relinqt nob. ne de occultis nīs inuicē uidicem̄ cū in hoc sum̄ mundo. pacē suā dabit nob cū manifestabit cogitationes cordis. & tunc laudabit unicuiq; adeo. nullo tam̄ atq; ab illo. nob ē pax. siue quā nob relinqt iturus ad patrē. siue quā nob dabit nos p ductu rus ad patrē. Quīo aū nob relinquit ascendens ad nos. nisi se ipsū dū n̄ recedit a nob. Ipse ē enim pax nr̄a q fec̄ utraq; unum. Pax ergo & ipse nob ē. & cū credim̄ qa ita ē. & cū uidebim̄ eū sicuti ē. Si enim quādiu sum̄ in corpore corruptibili quod aggrauat animā. cū p fidē ambulam̄ n̄ p speciem n̄ desint pergrinantes a se. quāntomagis cū ad ipsā speciem uenerim̄ nos implebit ee se. Sed quid ē qō ubi ait pacē relinquo uob n̄ addidit meā. ubi uero ait do uob ibi dix̄ meā. Utrūq; sub audiendū ē meā & ubi dicit̄ n̄ ē. quia postea dictū ē. & potest referri ad utrūq; & iā qd semel dictū ē. An forte & hic aliqt latet. qō petendū ē & querendū. & ad qd pulsantib; aperiendū. Quīo sibi enim pacē suā eā uolunt intellegi. qualē habet ipse. Pax uō ista quā nob relinqt in hoc scło. mā potius est dicenda quā ipsius. Illi quippe nihil repugnat in se ipso. quia nullū habet omino peccatū. Nos aū talē pacē nunc habem̄. inqua ad huc dicim̄. dimitte nob debita nr̄a. Est ergo nob pax aliqua. qm̄ conde lectat in legidi secdm interiorē hominē. sed n̄ ē plena. quia uidem̄ aliam legē in membris nr̄is repugnantē legi mentis nr̄ę. Itemq; unit nos ipse ē nob pax. qa inuicē nob credim̄. qd inuicē diligam̄. sed nec ipsa plena ē. qa cogitationes cordis nr̄i inuicē non uidem̄. Et quę dā de nob quę non sunt in nob. ut in melius inuicē. ut in deterius opinamur. Itaq; ista & iam si ab illo nob relicta ē. pax nr̄a ē. nisi eū ab illo non haberemus & talē. sed ipse non habet talem. Si tenuerim̄ usq; in finē qualem accepim̄. qualē habet habebim̄. ubi nihil nob repugnet ex nob. & nihil nos inuicem

lateat in cordib⁹ nr̄is⁹. Nec ignoro ista dn̄i uerba
aliam sic accipi posse. ut eiusdē sententiæ repetitio
uideat̄. ⁊ pacem relinquo uob⁹. pacē meā do uob⁹.
Ut qd̄ dixerat pacē. hoc repetiuerit dicens pacem
meā. et qd̄ dixerat relinquo uob⁹. hoc repetiuerit
dicens do uob⁹. Nec uolet quisq⁹ accipiat. me ta
men delectat. C redo & uos frēs mei dilectissi
mi sic tenere istam pacē. ubi aduersariū con
cordē uincim⁹. ut desiderem⁹ pacē. ubi aduer
sariū nō habebim⁹. Quod uō dīs adiunxit atq⁹
ait. nō quomodo mundus dat ego do uob⁹. Q̄d
est aliud. nisi nō quomodo homines dant qui
diligunt mundū. ita do uob⁹. Qui ꝓpterea
sibi dant pacē. ut sine molestia huiū atq⁹ bel
lo⁹. nō dō sed amico suo mundo ꝓfruant̄. &
quando iustis dant pacē. ut nō eos ꝓsequant̄.
⁊ adesse nonpotest uera. ubi nō ē uera concordia.
quia disiuncta sunt corda. Quom⁹ enī consors
dicit̄ qui sortē iungit. ita ille concors dicendo⁹
ē. qui corda iungit. Nos ergo ḳm̄ qb⁹ xp̄s pacē
relinqt & pacē suā nob⁹ dat. nō sicut mundus.
sed sicut ille ꝓquē factus ē mundus. ut con
cordes simus. iungam⁹ inuicē corda. & cor u
nū sursū habeam⁹ nec corrūpat̄ unitas.

Explicit omelia xxiii

Deceo quod dicit. non turbet̄ cor uīm neq⁹ formidet.
audistis quia ego dixi uob⁹. uado & uenio ad uos. si di
ligeretis me. gauderetis utiq⁹. qa uado ad patrē ua
do. quia pat̄ maior me est. Incipit omil xxiiii

CCORDIMUS FRS QUE VERBA
dn̄i dicentis ad discipulos suos. non turbet̄ cor uīm ne
q⁹ formidet. Audistis quia
ego dixi uob⁹ uado & uenio
ad uos. si diligeretis me.
gauderetis utiq⁹ quia ua
do ad patrē. qa pat̄ maior
me ē. Hinc ergo turbari
& formidare poterat cor illoꝝ. quod ibat ab
eis. quāuis uenturus ad eos. ne forsitan gregem.
lupus hoc uidens uacuaret pastoris absentia
a. Sed a quib⁹ homo abscedebat. dīs nō derelin
quebat. et idem ipse xp̄s homo & dīs. C ergo
ibat qđ qđ homo erat. & manebat qđ qō dīs
erat. Ibat qđ qđ uno loco erat. manebat ubiq⁹
qō ubiq⁹ erat. C ur utiq⁹ turbari & formi
dare cor. quando sic deserebat oculos. ut non
desereret cor. Quamuis dīs & ia nō quilo contine
tur loco. discedat ab eoꝝ cordib⁹ qui eū relin
quunt nō pedib⁹ sed moribus. & ueniat ad illos
qui conuertunt̄ ad eū nō facie sed fide. et accedunt ad
eū nō ire nō carne. Vt aut intellegerent sed m̄ io qō
homo erat eū discessisse. uado et uenio ad uos. addidit
atq⁹ ait. Si diligeretis me. gauderetis utiq⁹ quia
ego uado ad patrē. qa pat̄ maior me ē. Ergō
ergo filius non ē æqualis patri. qđ hoc erat uirtus
ad patrem. a quo & uenturus ē iudicaturus uiuos
& mortuos. ⁊ illuc aū inquo ē æqualis gignen
ti unigenitus. nūquā recedit a patre. sed cum
illo ē ubiq⁹ totus pari diuinitate. quā nullus
continet locus. C ū enī informa dī cēt sicut apls
loquit̄. nō rapinā arbitratus ē cē æqualis deo.
Quōmodo enī rapina posset cē natura. quę non
erat usurpata sed nata. Semetipsū aū exina
nuit. formā serui accipiens. Non ergo amit
tens illā. sed accipiens istā. Co modo se exi
naniens. quo minor hic apparebat quā a puo
patrē manebat. Forma quippe serui acces
sit. non forma dī recessit. Hæc ē assūpta. nō
illa cōsūpta. Propt̄ hanc dicit. pat̄ maior
me est. ꝓpt̄ illā uero. ego & pat̄ unū sumus.
Hoc ad tendat arrianus. & hac attentione sit
sanus. ne contentione sit uanus. dum qō ē pe
ius insanus. Hæc enī forma serui in qua dei
filius minor ē. nō patre solo. sed etiā spū scō. neq⁹
to tantū. sed etiā se ipso. qa idem ipse informa
dī maior ē se ipso. Neq⁹ enī homo xp̄s non dicit̄
filius dī. qđ etiā sola caro ei⁹ in sepulchro meruit
appellari. Nā quīto aliud confutem⁹ cū dicimur
credere nos in unigenitū filiū dī. q sub pontio
pilato crucifixus ē & sepult⁹. & qō ei⁹ sepulturæ.
nisi caro sine anima. Ac ꝓhoc cū credim⁹ in dī
filiū q sepultus ē. ꝓfecto filiū dī dicim⁹. & car
nē quę sola sepulturæ. Ipse ergo xp̄s filius dī.
æqualis pat̄. informa dī. qa semetipsū exina
nuit. informā dī amittens. sed formā ser
ui accipiens. maior ē et se ipso. qa maior est
forma dī quæ amissa nō ē. quā serui quę accep
tæ. Quīto uaq⁹ mutū. ut qō indignū. si secm
hanc serui formā loquens aut dī filius. pat ma
ior me ē. Et secm dī formā loqns [illegible] aut idē
ipse filius dī. ego & pat̄ unū sum⁹. Verū
enī. secm id qđ dixerat uerbum. & maior
ē pat̄. secm id qđ uerbū caro factū est.
Dicā etiā qđ arriani et eunomiani negare
nō possunt. secm hanc formā serui. Puer xp̄s
etiā parentib⁹ suis minor erat. quamdiu puerus
maiorib⁹ sicut scriptū ē subdit̄ erat. Cui igit̄
hereuce cū xp̄s sit dīs & homo. loquat̄ ut homo.
& calūniant̄ dō. ille inse naturā cōmutat hu
manā. ut nullo audeat deformare diuinā.

: Unde uē filius dī erat iste

Infodus. ingrate. Ideone tu minus cũ quifec
te. quia dicat ille quo factus fuit ppt te. ꝙ
lis enũ patri filius pquẽ factus ẽ homo. ut mi
nor ẽet patre. factus ẽ homo. qõ nisi fieret.
quod ẽet homo. Dicat plane dñs & magister
nr. Si diligeretis me. gauderetis utiq; quia
vado patrẽ uado. qa patr maior me ẽ. Cũ dis
cipulus audiam uerba doctoris. ñ cũ alienus
sequamur astutia deceptoris. Agnoscam ge
minã substantiã xpi. diuinã scilicet. qa ẽ equa
lis ẽ patri. humanã. qua maior ẽ patre.
Utrũq; aũ simul. ñ duo. sed unus xpc. ne sit qua
ternitas. ñ trinitas dñs. Sic enim unus ẽ homo.
anima rationalis & caro. sic vñ xpc ẽ dñs et homo.
Ac phoc. xpc ẽ dñs. anima rationabilis & caro.
xpm unius omnib;. xpm unsingulis consubstm.
Quis ẽ ergo pquẽ factus ẽ mundus. xpc ihc. sed
in forma dei. Quis ẽ sub pontio pilato cruci
fixus. xpc ihc. sed in forma serui. Item de sin
gulis quib; homo constat. Quis nẽ relictus
in inferno. xpc ihc. sed in anima sola. Quis
resurrecturus triduo iacuit in sepulchro. xpc
ihc. sed in carne sola. Dicat ergo & in hus sin
gulis. xpc ihc. Verũ hec oma ñ duo ut tres.
sed unus ẽ xpc. Ideo ergo dixi. Si diligeretis me.
gauderetis utiq; quia uado ad patrẽ meũ.
Qm in natura humana gratulandum ẽ. eo qõ sic
assumptam ẽ uerbo vnigenito. ut immortalis
constitueret in celo. atq; ita faceret terra sub
limis. ut incorruptibilis pulvis sederet ad
dexteram patris. Hoc enim modo se quasi dixit
ad patrem. nã pfecto ad illum ibat. qui illo e
rat. Sed hoc erat ire ad eum. & recedere a nob.
mutare atq; immortale facere. qd mortale
fuscepit ex nob. & leuare in celum. pqd
fuit inferna pnob. Quis hic ñ gaudeat qsic
obligit xpm. ut et suã naturam iam im
mortalem gratularet in xpo. atq; ad se speret
futurum ee pxpm dnm nrm qui patre & spũ
sco uiuit & regnat ds poma scla sclorũ amen.

Explicit omil xcv.

De eo quod
ait. ut cũ
& sic man
surgue ea

dicit. & nunc dixi uob prius quãsi
factũ fuerit. credatis. usq; ad id.
uanũ dedit mihi pater. sic facio.
in hunc. Incipit omil xcvi.

ÑSCTSALVATORÑR

ihc xpc dixerat discipulis suis.
si diligeretis me gauderetis
utiq;. quia ego uado ad patrẽ.
quia pat maior me est.

Quod ex forma serui eum dixisse. ñ ex forma dei in
qua equalis ẽ pri. nouit fides que religio
sis ẽ mentib; fixa. ñ a calumniosis et demtib; ficta.
Deinde sub unum. & nunc dixi uob prius
quã fiat. ut cũ factũ fuerit credatis. Quo
ẽ hoc. cũ magis credere homo debeat. an
te quã fiat id credendum ẽ. hoc ẽ enim laus
fidei si qd creditur nõ uidet. Nã qp magnum
ẽ si id creditur quod uidet. Secm illã eius dem
oni sententiã quando discipulum arguit di
cens. Quia uidisti credidisti. beati qui non
uident et credunt. & nescit utrum credere de
cendus ẽ. quisq; qd uidet. Nã ipsa fides
in apta que scribitur ad hebreos. uae diffi
nitia. Est aũ fides sperandorum substantia.
conuinctio rerum que non uidentur. Qua ppt
si fides ẽ. rerum que credunt. eadem; fides
earum rerum ẽ que non uidentur. Quo sibi uult
quod dñs ait. & nunc dixi uob prius quã fi
at. ut cũ factũ fuerit credatis. Nonne po
tius dicendum fuit. & nunc dixi uob prius
quã fiat ut credatis. qõ cũ factũ fuerit u
deatis. Nam et ille cui dicebatur quia uidisti
credidisti. non hoc credidit qd uidit. sed
aliud uidit aliud credidit. Vidit enim ho
minem. credidit dm. Cernebat quippe atq;
tangebat carnem uidentem. quã uiderat mo
rientem. & credebat dm in carne ipsa latentem.
Credebat ergo manere. qd non uidebat. phoc
qõ sensibus corporis apparebat. Sed si dicam
credi que uidentur sicut dicimus unumquemq; ocu
lis suis se credidisse. ñ tamen ipsa ex quo
bus ædificatur fides. sed ex reb; que uidentur
agitur in nob. ut ea credamus que non u
dentur. Quo circa dilecti unde nunc mihi
sermo ẽ qõ dñs ait. Et nunc dixi uob pri
us quã fiat. ut cũ factũ fuerit credatis.
Illud utiq; dicit cũ factum fuerit. qõ eis
post mortem uisuri erant uiuentem. & ad pa
trem ascendentem. Quo uiso. illud futurum
crederent qd ipse esset xpc filius dei. qui hoc
potuit et facere. cũ prediceret. & predice
re antequã faceret. Creditum aũ hoc. non
fide noua sed aucta. aut certe cũ mortu
us esset defecta. cũ resurrexisset refecta.
Neq; enim eũ filiũ dei non et ante credebant.
sed cũ multo factũ est qd ante prędicit
fides illa que tunc. Quando illis loquebat.
fuit parua. & cum moreret pene iam nul
la. & reuixit & creuit. Deinde qd dicit ia
non multa loquar uobcũ. uenit enim princeps

mundi huius. quis. nisi diabolus. & in me ñ
habet quicquã. nullũ scilicet omino pecca
tũ. Sicenũ ostendit non creaturarum. sed
peccatorũ principẽ diabolũ. quos nunc no
mine mundi huius appellat. Et quotiens cũq;
mundi nomẽ in malã significatione ponit
ñ ostendit nisi mundi istius amatores.
De quib; alibi scriptũ ẽ. Qui cũq; uoluerit
amicus ee scli huius. inimic9 dei constitu
etur. Absit ergo ut sic intellegat diabolus
princeps mundi. tãquã gerat uniuersi mu
ndi. idest cęli & terrę atq; omniũ quę in
eis sunt principatũ. De quali mundo dic
tũ ẽ. cũ de ppõ uerbo sermo eet. & mundus
per eũ factus eet. Universus itaq; mundus
assumus cęli usq; ad infimã terrã. creato
rẽ sub dicunt. non desertori. redemptori.
non interemptori. liberatori. ñ captiuato
ri. doctori. ñ deceptori. Quę ammodũ
aũ sit intellegendus princeps mundi dia
bolus. audiamus aperte apls paulus.
Qui cũ dixisset nonẽ uob conluctatio ad
uersus carnẽ & sanguinẽ. idest ad uersus
homines. subiecit atq; ait. sed aduersus
principes & potestates. & rectores mundi
tenebrarũ harum. Sequenti enim uerbo ex
posuit. quid dixisset mundi. cũ subiun
git tenebrarũ harum. Ne quisquã mun
di nomine intellegeret universam crea
turã. cui nullomodo sunt rectores angli.
desertores tenebrarum inquit harum.
Idest mundi istius amatores. ex quib; ta
m electi sunt ñ ipsius merito. sed p dignam
quib; dicit. Fuistis enim aliquando tenebrę.
nunc aũ lux in dño. Omnes enim fuerunt subre
ctoribus tenebrarũ harum. id est hominum
impiorũ. tãquã tenebrę sub tenebris. Sed
gras dõ qui eruit nos sicut idem dicit apls
de potestate tenebrarũ. & transtulit in reg
nũ filii caritatis suę. In quo princeps huius
mundi hoc tenebrarũ harũ. ñ habebat qc
quã. Quia neq; cũ peccato os uenerat. nec
ex carnem de peccati propagine uirgo pepe
rerat. Et tamquã ei diceret. Cur ergo mo
reris si non habes peccatũ. cui debeatur mor
tis supplicium. Continuo subiecit. Sed ut
cognoscat mundus quia diligo patrẽ. & sic
ut mandatum dedit mihi pater sic facio.
surgite eam9 hinc. Discũbens enim discũben
tibus loquebat. Quo am9 aũdiẽ. quo. nisi ad
illũ locũ. unde fuerat tradendus ad mor
tem. Qui nullũ habebat meritũ mortis. sed ha
bebat ut moreret mandatũ patris. Tamquã
ille de quo p ductũ erat. Quę ñ rapuit tunc ex
oluebã. Mortẽ sine debito soluturus. & nos
a morte debita redempturus. Rapuerat aũ a
dã quando manũ in arborẽ p suptionem decepti
extendit. ut incõmunicabile nomen inconces
se diuinitatis inuaderet. quã filio dei natura
contulerat non rapina.

Explicit omil xv.

Ecce qđ dicit. Ego sum uitis uera & pater meus a
gricola. Usq; ad id. Iam uos mundi estis. propter
sermonem quem locutus sũ uobis. Incipit omil xvi.

Sancti Iohannis euangelii

Sti Locus euangelicus

fris. ubi se dicit dns uitem & discipu
los suos palmites. secdm hoc dicit.
quo ecclę. nos quoq; membra ei.
Mediator aũ dei & hominũ homo
xpc ihc. unus quippe naturę sunt
uites & palmites. propter quo cũ eet dis
cui9 naturę in summ9. factus ẽ homo
ut in nullo eet unus humana natu
ra. cui9 & nos homines palmites ee
possem9. Quito ergo ẽ ego sũ uitis
uera. numquo ut adderet uera. hoc ad eam
uitem retulit. unde ista simultando trans
latae. Sic enim dicũt uitis p similitudinem. ñ
p proprietatem. quę ammodũ dicũt ouis. agn9.
leo. petra. lapis angularis. & cetera huius
modi quę magis ipsa sunt uera. ex quib; iste
dicuntur similitudines. non p proprietates.
Sed cũ dicit ego sũ uitis uera. ab illa se utiq;
discernit cui dicitur. quomodo conuersa es
in amaritudinem uitis alienę. Nã quo pacto
est uitis uera. quę expectata ut faceret
uuas. fecit auis spinas. Ego sũ inquit uitis ue
ra. & pater meus agricola ẽ. Omnem pal
mitem inme ñ ferentem fructũ. tollet eum. et
omnem quifert fructũ. purgabit eum ut fruc
tum plus afferat. Unusquisq; unũ sunt agricol
la et uitis. secdm hoc ergo uitis xpc. secdm
hoc qo aut pater maior me ẽ. Secdm eo aũ
qo aut ego et pater unum sum9. & ipse agricol
la ẽ. nec talis qualis sunt qui extrinsecus ope
rando exhibent ministerium. sed talis. ut det
etiam intrinsecus incrementum. Nãneq; quis plan
tat est aliquid neq; qui rigat. sed qui incre
mentum dat ds. Et unusq; dns ẽ xpc. qui dns erat
uerbum. unde ipse & pater unum sum9. Et si
uerbum caro factum ẽ qđ ñ erat. manet qđ erat.

Immutabile sci
mutabile mar
tyris

Quod dicit uitis ut est caput et
nos autem diam palmites sic
simus mitea

Quod dicit uitis uera.

Quod dicit agricola

Deniq; cū depare. tamquā de agricola dixisset. quo infructuosos palmites tollat. fructuosos aū purget. ut plus afferant fructum. continuo etiā se ipsū mundatorē palmitū ostendens.

,, Jā uos iam mundi estis. ꝓpt̄ sermonē quē locut̄ sū uob., C cce & ipse mundator ē palmitū. qō ē agricole. ñ unus officiū. qa etiā palmites operarios suos fecit., nā et sīndant incrementū. Impendunt tam aliqō ad unūtū. sed ñ de suo. quia sine me inq;. nihil potestis facere. Audi etiā ipsos confitentes. qō aū ē apollo. qō aū paulus. ministri ꝑ quos credidistis. & unicuiq; sicut dns dedit., Θ go plantaui. apollo riga uit. & hoc ergo sicut unicuiq; dns dedit. ñ tamq; de suo., Iam uō qđ sequit. sed dns incremētū dedit. ñ pillos sed ꝑ se ipsū fac., C xcedit hoc humanam humilitatē. excedit angelicā sublimitatē. nec omino ꝑuenit nisi ad agricolā trinitatē., Jā uos mundi estis. mundi scilicet atq; mundandi. neq; enī nisi mundi cēnt fructū ferre potuissent. & tam omem q̄ fert fructū purgat agricola. ut fructū plus afferat., ſ ert fructum. qa mundus ē. atq; uplus afferat. purgat̄ adhuc., Quis enī ē in hac uita sic mundus. ut ñ sit magis magisq; mundandus., Vbi si dixerimus quia peccatū non habem⁹. nos ipsos seducim⁹. & ueritas in nob ñ ē., Si aū confessi fuerim⁹ peccata nra. fidelis ē & iustus q̄ dimittat nob peccata. & mundet nos ab omi iniquitate., Mundet utiq; mundos. hoc ē fructuosos. ut et tanto sint fructuosiores. quanto fuerint mundiores., Jā uos mundi estis. ꝓpt̄ uerbū qđ locut̄ sū uob., Q uare ñ ait mundi estis ꝓpt̄ baptismū quo ablui estis. sed ait ꝓpt̄ uerbū qō locutus sum uob., Nisi quia et in aqua uerbū mundat. detrahe uerbū. & qō ē aqua: nisi aqua., Accedit uerbū ad elemētū. & fit sacrāmētū. & iam ipsū tamquā uisibile uerbū.

Nā de hoc utiq; dixerat quando pedes discipulis lauit., qui lotus ē ñ indiget ut lauet. sed est mundus totus., Unde ista tanta uirt⁹ aquę. ut corp⁹ tangat & cor abluat. nisi faciente uerbo. ñ quia dicit. sed qa credit., Nam in ipso uerbo aliud est son⁹ transiens. aliud uirtus manens. hoc ē uerbū fidei qō p̄dicamus., Ait apls. quia si confessus fueris in ore tuo qa dns ihc. & credideris in corde tuo quia eum suscitauit illū a mortuis. saluus eris., Corde enī creditur ad iustitiā. ore aū confessio fit ad salutē., Unde & in actib⁹ apl⁹ legit̄. Fide mundans corda eor⁹, Θ t in epla sua beat⁹ petrus., Sic et uos in quit bap

tisma saluos facit. non carnis depositio sordium. sed conscientię bonę interrogatio., hoc ē uerbū fidei qđ p̄dicam⁹. quo sine dubio ut mundare possit consecratur & baptismus., Xp̄s quippe nobiscum unus. cū patre agricola. dilexit eccl̄am. & se ipsū tradidit ꝓ ea., Lege apl̄m. et unde qō ad iungat., Ut eā sanctificaret inquit. mundans eā lauacro aquę in uerbo., Mundatio igit̄ nequa quā fluxo et labili tribueret̄ elemēto. nisi adoret̄ uerbo., hoc uerbū fidei tantū ualet in eccl̄a dī. ut ꝑ ipsū credentem. offerentē. benedicentē. tangentē. & iam tantillū mundet infantē., Quā uis ñ dū ualentē corde credere ad iustitiā. & ore confiteri ad salutē., Totū hoc fit ꝑ uerbum de quo dns ait.

Jā uos mundi estis ꝓpt̄ uerbū qđ locut̄ sū uob.,

Explicit om̄l xvi.

e eo qđ dicit. manete in me & ego in uob. usq; ad to. si manseritis in me et uerba mea in uob manserint. qđ cūq; uolueritis petetis et fiet uob.,

Incipit om̄l xvii.

ITEM SCĀ DXIT esse ihc. et discipulos suos palmites. et agricolā patrē., unde iam pridem sicut potuimus disputatū ē., In hac aūlectione cū adhuc de ipso quę est uitis. et de suis palmitibus hoc ē discipulis loqueret̄. Manete inq; in me & ego in uob., Non eo modo illi in ipso. sicut ille in ipsis. ut cū q; cū ꝑdest. ñ ipsi sed illis., Ita sunt quippe inutiles palmites. ut uitis non conferant. sed inde accipiant unde uiuant., Tanō uitis ē in palmitib⁹. ut uitale alimētū sub ministret eis. ñ sumat abeis. Sic ꝓhoc et manentē in se habere xp̄m et manere in xp̄o. discipulis ꝑdest utiq; non xp̄o., Nam ꝑ iso palmite. potest de uiua radice aliis pullulare. qui aū precisus ē. sine radice ñ potest uiuere., Deniq; ad iungit et dicit. Sicut palmes non potest ferre fructū a semet ipso. nisi manserit in uite. sic et uos nisi in me manseritis.,

Magna gr̄a cōmendatio frīs mei corda instruit humilium. ora abstruit superborū., C cce cui si audent respondeant. qui ignorantes dī iustitiā. et suā uolentes constituere. iustitiæ dī ñ sunt subiecti., C cce cui respondeant. sibi respondeant. sibi placentes. & ad bona opera facienda. dīm sibi necessariū ñ putantes. nonne huic resistunt ueritati homines

Nec nulle ē ita mūda q̄ ñ indiget mūdari

Videtur sic

Quisq; ñ mūdat ñ i eccl̄ia libri q̄ fac̄ sacrāmētū

Quisq; in mundo est. mundus est. sed non est mundus a peccato

Quisq; ñ mundat ñ i eccl̄ia libri q̄ fac̄ sacrāmētū

Quisq; in mundo est. mundus est. sed non est mundus a peccato

mente corrupti. repbr circa fidē. qui respondet.
& locutē unquatem dicentes. adō habemus
qđ homines sum⁹. anob ipsis aū qđ iusti sum⁹.
Quō dicitis. qō uos ipsos decipitis. non asser
tores. sed pceptatores. liberi arburii. exaltо
elationis. pinania pfūptionis. Inpfundo
sūmersionis. N ēpe uae urē. qō homo ex
semetipso facit iustitiā. hoc ē altū elationis
urę. Sed ueritas contradicit & dicit. pal
mes ñpotest ferre fructū a semetipso. nisi
manserit inuitę. Ite nunc parrupta. et ñ
habentes ubi figamini. uentosa loquacita
te iactamini. hæc sunt inania pfūptio
nis urē. Sed quid uos sequar uidere. et si ē
inuob ullus sensus horrete. Qui enī a semet
ipso se fructū existimat ferre. inuite none.
qui inuite ñē. uxpo ñē. qui xpo ñē. christia
nus non ē. hæc sunt pfundas sūmersionis
urę. E tiā atq; etiā consideratę qō ad huc
ueritas ad uingat & dicat. E go sum uite [lviii]
uitis. uos palmites. q manet in me. & ego in
eo. hic fert fructū multū. qa sine me nihil
potestis facere. Nequis quā putaret satum
paruū aliquē fructū posse a semetipso palmi
tem ferre. cū dixisset hic fert fructū multū.
Ne on aut quia sine me parum potestis facere.
sed nihil potestis facere. Siue ergo parum
siue multum. sine illo fieri ñpotest. sineq;
fieri nihil potest. qa & si parum attulerit pal
mes. eū purgat agricola ut plus afferat. Iam
nisi inuite manserit. & uxerit deradice. qñ
ūlibet fructū a semetipso ñpotest ferre. Quā
uis aū xps uitis ñ esset. nisi homo esset. tamen
istam grām palmitib; ñ pberet. nisi etiā dñs esset.
Verumquia ita sine ihc grā ñ potest unus. ut mors
in quę
impotestate sit liberi arburii. Siquis in me ñ
manserit. mittitur foras sicut palmes. et ari
uit. et colligent eū et in ignē mittunt et ar
dent. Ligna itaq; uitis. tanto sunt contemp
tibiliora si inuitę ñ p manserint. quanto glo
riosiora si manserint. Deniq; sicut dehis etiā
per electiones pphamdñs dicit. precisa. nul
lus agricolarum usib; pfuit. nullis fabrili
bus operib; deputantur. Vnū eduob; pal
mis congruit. aut uitis. aut ignis. Si in
uite ñē. in igne erit. Ut ergo in igne ñ sit.
inuite sit. Si manseritis in me inqo. & uer
ba mea in uob manserint. qō cuiq; uolueritis
petis & fiet uob. Manendo quippe in xpo
quidlibet possumus. nisi qō conuenit xpō. qo
uelle possumus manendo in saluatore. nisi qō
non alienū ē a salute. Aliud quippe uolumus qa
sumus in xpo. & aliud uolumus quia sumus in hoc
seculo. Demansione nāq; huius seculi nob aliqua
do subrepit ut hoc petamus. qō nob ñ expediat
nescimus. Sed absit ut fiat nob si manemus in xpo.
qui ñ facit quando petimus. nisi qđ expedit nob.
Manentes ergo in eo & uerba eius in nobis manent.
qō cuiq; uoluerimus petimus et fiet nob. qa si pe
timus & ñ fiet. non hoc petimus qō habet man
sio in eo. nec qō habent uerba eius quę manent
in nob. sed qđ habet cupiditas & infirmitas
carnis. quæ ñē in eo. et in qua ñ manent ue
ba eius. Nā unq; ad uerba eius pinet oratio
illa quā docuit ubi dicamus. pater nr qui es in
cęlis. Ab huius orationis uerba et sensib; non
recedamus petitionib; nrīs. & quicqđ petierimus
fiet nob. Tunc enī dicenda uerba eius in nobis
manere. quando facimus quę pcepit. & dilu
gimus quæ pmisit. Quando aūei uerba ma
nent in memoria nec inuenuntur inuita.
ñ cō putat palmes inuitæ. qa uitā non attra
hit ex radice. Ad hanc differentiā ualet
qō scriptū ē. & memoria retinentib; man
data eius ut faciunt ea. Oblati enī memoria
retinent ut contēpnant. ut etiā deridеant
aut oppugnent ea. Inbis uerba xpi non
manent. qa tangunt quod ā modo non co
berent. E t ideo illis non erunt in beneficio.
sed in testimonio. E t quia sic insunt eis
ut ñ maneant in eis. ad hoc tenent ab eis.
ut iudicentur ereis.

Explicit omil. xxvii

De eo qđ dicit in hoc clarificat ē pat mr. ut fructū plurimū af
ferat. usq; ad id. sicut & ego patris mei pcepta seruaui. & maneo
in eius dilectione. INCIPIT OMELIA VICESIMA OCTAVA.

AGIS MAGISQ; SALVA
tor grā qua saluamur disci
pulis loquendo cōmendans.
In hoc inquit clarificatus
est pat meus. ut fructū
plurimū afferatis. et ef
ficiamini mei discipuli.
Siue glorificat siue clarificatus dicatur. ex uno
uerbo greco utrūq; translatū. quod ē. Δ. ΕΔΩ
xa sthe. Doxa enī quę grece dicit. lat gla est.
Quod ideo commorandū existimaui. quia dicit
apls. Si abraham ex operib; iustificatus ē. ha
bet glām. sed non apud dm. hæc ē glā ad dm
glā qua glorificat ñ homo. sed os. sīn ex operib;
sed ex fide iustificat. ut ex dō illi sit & iam qō

Ecce petere sed nō exau diunt

Ecce nūbā manēt in bis aqm nō manēt

Ihesu xpe

Ecce gla ūi opis xte ad nīpm

bene operatur. Q̄m palmes sicut iam superius
dixit nō potest facere fructū a semetipso. Sic nec
in hoc glorificatus ē dīs pat̄ ut fructū plurimū
afferam⁹ & efficiamur xp̄i discipuli. nī hoc nr̄ę
glę tribuam⁹. tamquā hoc ex nob ipsis habe
am⁹. Cui⁹ ē enī hęc grā. & ideo in hoc non nr̄a.
sed ei⁹ est glā. Unde & alibi cū dixisset. sic
luceat lum̄ ur̄m coram hominib⁹. ut videant
bona opera ur̄a. & ne a semetipsis putarentur
ee bona opera sua mox addidit. & glorifi
cent patrē ur̄m qui in cęlis ē. In hoc enī glo
rificatur pater. ut fructū plurimū affe
ram⁹. & efficiam̄ xp̄i discipuli. A quo effi
ciamur. nisi ab illo cui⁹ misericordia p̄uenit nos.
Ipse enī sum⁹ figmentū eius. in xp̄o ihū in
operib⁹ bonis. Sicut dilex̄it me pat̄ inquit.
& ego dilexi uos. manete in dilectione mea.
Ecce sunt nob opera bona. nā unde nob essent.
nisi quia fides p dilectionē operat̄. unde
aū diligerem⁹. nisi prius diligeremur. Ap
tissime hoc in epta sua posuit iste euangelista
dixit. nos diligam⁹ qm̄ ipse prior dilex̄it nos.
Quod aū ait. sicut dilex̄it me pat̄ & ego dilexi
uos. nā equalitatē nature ostendit nr̄ę & suę.
sicut ē patris & ipsius. sed grām qua media
tor ē dei & hominū. homo xp̄s ihs. Ou edia
tor quippe monstrat̄ cū dicit. diligit me pa
ter. & ego uos. Nā pat̄ utiq; diligit et
nos. sed in ipso. Quia in hoc glorificatur
pat̄. ut fructū afferamus in nte. hoc est
in filio. & efficiam̄ ei⁹ discipuli. Manete
in q̄ in dilectione mea. Quō modo mane
bim⁹. audi quo sequit̄. Si p̄cepta mea in
quit seruaueritis. manebitis in dilectio
ne mea. Dilectio facit p̄cepta seruari. an
precepta seruata faciunt dilectionē. Sed
quis ambigat q̄ dilectio p̄cedit. unde
enim precepta seruet non habet. qui nō dili
git. Quod ergo ait. si p̄cepta mea seruaue
ritis manebitis in dilectione mea. ostendit
non unde dilectio generet̄. sed unde mon
stret̄. Tamquā diceret. nolite uos in pu
tare manere in dilectione mea. si nō ser
uaueritis p̄cepta mea. si enī seruaueritis.
manebitis. Hoc est. hinc apparebit quod
in dilectione mea manebitis. si p̄cepta mea
seruaueritis. ut nemo se fallat dicendo q̄
eū diligat. si ei⁹ p̄cepta non seruat. Nam
in tantum eū diligimus. in quantū ei⁹ p̄cep
ta seruam⁹. In quantū aū mun⁹ seruamus.
mun⁹ diligim⁹. Quāuis q̄d ait manete in
dilectione mea. non apparet quā dicere dile
ctionē. Verum qua eū diligim⁹. an qua ipse
nos diligit. Sed ex uerbo superiore dinoscitur.
Dixerat quippe. & ego dilexi uos. Cui uerbo con
tinuo subiunxit. Manete in dilectione mea.
illa ergo qua dilexit nos. Quō ē ergo mane
te in dilectione mea. nisi manete in grām ea.
Et q̄ ē si p̄cepta mea seruaueritis manebitis in
dilectione mea. nisi ex hoc sciens q̄ in dilec
tione mea qua uos diligo manebitis. si p̄cep
ta mea seruabitis. Non ergo ut nos diligat
prius p̄cepta ei⁹ seruam⁹. sed nisi nos diligat.
p̄cepta ei⁹ seruare nō possum⁹. Hęc grā quę hu
milib⁹ patet. superbos latet. Sed q̄ illuc est
q̄ adiungit. sicut et ego patris mei p̄cepta
seruaui. & maneo in ei⁹ dilectione. Utiq;
etiam hanc dilectionē patris intellegi uoluit.
qua eū diligit pat̄. Ita quippe dixerat. sic
dilexit me pater & ego dilexi uos. Atq; his
uerb ita sub unę. manete in dilectione
mea. illa procul dubio qua dilexi uos. Ergo q̄
aut etiam de patre. maneo in ei⁹ dilectione.
illa scilicet accipienda ē. qua dilexit eū pat̄.
Sed nūmqd & hic grā intellegenda ē qua pat̄
diligit filiū. sicut grā ē qua nos diligit filius.
Cum sim⁹ nos filii grię. non natur̄ę. unu
genitus aū natura n̄ grā. In hoc etiā imp
so filio. ad hominē referendū ē. Ita sane.
Nā dicendo sicut dilex̄it me pat̄ & ego dilexi
uos. grā mediatoris ostendit. Ou ediator
aū dei et hominū. n̄ inquantū deus. sed inquan
tū homo ē xp̄s ihs. Et q̄ppe recte sed in id q̄
homo ē de illo legit̄. & ihs proficiebat sapientia
etate & grā. apud dm̄ et homines. Sed in
hoc igitur recte possum⁹ dicere. quod ad hu
manā dei non pertineat humana natura. Ipso
nā tam unigeniti filii dei. p grām pertinet hu
mana natura. & tantā grām. ut nulla sit ma
ior. nulla sit prorsus equalis. Neq; enī illā
susceptionē hominis. ulla merita p̄cesserunt.
sed ab illa susceptione. merita ei⁹ cuncta cepit.
Manet ergo filius in dilectione qua eū dilexit
pat̄. et ideo seruauit p̄cepta ei⁹. Quō ē enī
& ille homo. nisi q̄ dei⁹ susceptor ē ei⁹.
Dixerat enī erat uerbū. unigeniti⁹ gignens coętern⁹.
Sed ut mediator daretur nobis p ineffabilē
grām. uerbū caro factum ē. & habitauit in
nobis.

Explicit omelia vicesima octaua

Hęc eo q̄d dicat hęc locuta sū uob. ut gaudiū meū in
uob sit. & gaudiū ur̄m impleatur. hoc ē p̄cepta

meū ut diligatis inuicē sicut dilexi uos.

Incipit omil. xxxvii.

AUDISTIS quia dominum dicente discipulis suis: hec locutus sum uobis ut gaudium meum in uobis sit: & gaudium uestrum impleatur. Quod est gaudium xpi in nobis: nisi quo dignatur gaudere de nobis. Et quod est gaudium nrm quo dicit implendum: nisi habere eum fortium. Propter quo beato petro dixerat: si non lauero te: non habebis partem mecum. Gaudium ergo ei in nobis: gratia est quam perficit nobis. Ipse est et gaudium nrm. sed debat ille etiam ex ea re quam te gaudebat: quando nos elegit ante mundi constitutionem. nec recte possumus dicere: quo gaudium ei plenum erat. Non enim dm imperfecte aliquando gaudebat: sed illud ei gaudium in nobis non erat: qa nec nos inquibus esse posset: iam eram. nec quando esse cepim. cum illo esse cepim. Ipso autem semper erat. qui nos suos futuros: certissime sue presciendo veritate gaudebat. pinde gaudium: iam ipse de nobis perfectum habebat: quando nos prsciendo: et predestinando gaudebat. Neq enim ullus inullo ei gaudio meo esse poterat: ne forte non fieret quod se facturum esse presciebat. Sed neque cum nos facere cepit quod se facturum esse prsciuit: gaudium ei quo beatus est creuit: alioquin beatior factus est qa nos fecit. absit hoc fri dni beati tudo: qa nec minor fuerat sine nobis: non fuit maior ex nobis. Gaudium igitur ei de salute nra: quod in nullo semper fuit cum prescisset et predestinasset nos. Cepit esse in nobis: quando uocauit nos. et hoc gaudium merito nrm dum: quo et nos beata futura sumus. Sed hoc gaudium nrm crescit & perficit: et ad suam perfectionem perseuerando prendit. Ergo inchoatur in fide renascentium: implebitur in primo resurgentium. Et ecce unde dicit ultimo: hec locutus sum uobis ut gaudium meum in uobis sit: & gaudium uestrum impleatur. In uobis sit meum: Impleatur autem. Semper enim erat meum plenum. & ante quam uocaremini: cum uocandi amore prsciremini. sed sic et in uobis: cum hoc efficiamini quod prsciuit deus in nobis. Implet autem nrm: qa beati eritis quod non cum estis. & sicut creatus est q non fuistis. Hoc est mandatum meum ut diligatis inuicem: sicut dilexi uos. Sine [lviii] precepti: sine mandati: ex unoquo gre co utrumq; intuetur quod est utile. Iam uos iam sententia & antea dixerat: de qua me uobis ut potui disputasse meminisse debetis. Ibi enim sic ait: Mandatum nouum do uobis: ut diligatis inuicem: sicut dilexi uos: ut et uos diligatis inuicem. Hui usq; mandatum repetitio: commendatio est. nisi quod ibi mandatum nouum unquo do uobis. Hic autem: hoc est unquo mandatum meum. Ibi tamquam infuerit ante tale mandatum: hic tamquam nisi aliud ei mandatum. sed ibi dicit suum nouum: ne inueteratate nra pseuerem. Hic dicit suum meum: ne contemnendum putemus. Quo autem hic: tradixit: hoc est mandatum meum: uelut nisi aliud. Quis putam fris mei: nisi quod non solum ei de ista dilectione mandatum est qua diligimus inuicem. nonne est & aliud mandatum: ut diligam dm. Aut uos de ista dilectione mandatum: ut alia non inquiramus. Ita certe mandat apls dicens. manent autem fides: spes: caritas: tria hec: maior autem horum: caritas. Et si in caritate hoc est in dilectione concludunt duo illa precepta: maior tamen dicta est nisola. Desiderat igitur nos quam multa mandata sunt: quam multa despe. Quis potest cuncta colligere: quis enumerando sufficere. Sed intueamur quod ait idem apls: plenitudo legis caritas. Vbi ergo caritas est: quod est quod possit de est: ubi autem non est: quod est quod possit prodesse. Demon credit: nec diligit. Nemo diligit qui non credit. Et frustra quidem. sed tamen potest sperare uenia. qui non diligit. nemo autem potest desperare qui diligit. Et ubi dilectio est: ibi necessario fides & spes. Et ubi dilectio proximi: ibi necessario & iam dilectio dei? Qui enim non diligit dm: quomodo diligit proximum tamquam se ipsum. Est quippe impius et iniquus. Qui autem diligit iniquitatem: non plane diligit: sed odit animam suam. Hoc ergo preceptum omnium teneamus: ut nos inuicem diligamus: & quicquid aliud preceptum faciamus. quicquid tamen aliud hic habemus. Discernatur quippe ista dilectio ab ea dilectione qua se inuicem diligunt homines: sicut homines. Nam ut discerneret: ad hanc tum est sicut dilexi uos. Ut quo enim nos dilexit xps: nisi ut possemus regnare cum xpo. Ad hoc ergo & nos inuicem diligamus: ut dilectione nram discernam dcerent. qui non ad hoc se inuicem diligunt: quia nec diligunt. Qui autem se propter habendum

n. de bonitate

ubi dilectio ibi necessario spes (& fides)

al. quicquid quod est

In Apls Synodi sumpse

deum diligunt. ipsi se diligunt. Ergo ut se diligant. dm diligant. nec hec dilectio in hominib; omnib;. pauci sc; ppterea diligunt: ut sit os oma in hominibus..

Explicit omt xxviij.

De eo qđ dicit. maiorē hanc dilectionē nemo habet qđ ut aiam suā ponat quis pamicis suis..

Incipit xxx.

LX

LEnitudine dilectionis qua nos inuicē diligere debem⁹ frēs kmi. definiunt oēs dicens.. Maiorē hanc dilectionē nemo habet. qđ ut aiam suā ponat quis pamicis suis. Quia ergo superius dixerat hoc mandatū meū ut diligatis inuicē sicut dilexi uos. quib; uerb ad oīdit qđ nunc audistis. maiorē hanc dilectionē nemo habet. qđ ut aiam suā ponat quis pamicis suis.. Fit ex hoc consequens. qđ idem iste euangelista iohēs in epla sua dicit. ut quē ad modum xps aiam suā pnob posuit. sic et nos debeamus animas pfrib; ponere. Diligentes inuicem sicut ipse dilexit nos. qui pnob aiam suā posuit. nimirū hoc ē qđ legitur in puerbiis salomonis. Si sederis cenare ad mensam potentis. considerans intellege que apponuntur tibi. & sic mitte manū tuā scies qa oportet te talia p̄parare. Nā que mensa est potentis. nisi unde sumit corp⁹ & sanguis ei⁹ q pnob posuit aiam suā. Et qđ est ad eam sedere. nisi humilit accedere. & qđ est considerare & intellegere que apponunt tibi. nisi digne tanta grām cognoscere. Et qđ ē sic mittere manū tuā ut scias quia talia oportet te p̄parare. nisi qđ iā dixi quia sicut pnobis xps aiam suā posuit. sic et nos debem⁹ animas ponere pfrib;.. Sic enī aut & iam apls petrus. xpc pnob passus ē relinquens nob exemplum. ut sequamur uestigia eius. hoc ē talia p̄parare.. hoc beati martyres. ar denti dilectione fecer. quo; si nō inanit memorias celebrem⁹. atq; inconcusso quo et ipsis saturati sunt ad mensā dni accedimus. oportet ut quē ammodū ipsi et nos talia p̄paremus.. Ideo quippe ad ipsā mensam non sic eos cōmemoramus. quē ammodū alios qui in pace regescunt. ut etiā pro eis oremus. sed magis ut ipsi pnob. ut eo; uestigiis hereamus. qua impleuerunt ipsi carnaliē. quā dns dixit ee non

ex valdenale
nō. Se aiam
in quo ius sint
considerandā.

posse maiorē.. Talia enī suis fribus exhibuerunt. qualia dedni missa parui acceperunt.. Neq; hoc tm dic tū sit. quasi ppterea dno xpo pares ee possemus. si pro illo usq; ad sanguinem martyriū duxerimus. Ille potestatem habuit ponendi aiam suā. & uerū sumdi eā.. Nos aū nec quantū uolum⁹ uiuim⁹. & morimur & iam sinolum⁹.. Ille moriens. mox inse occidit et mortē. nos inei morte liberamur a morte.. Illius caro nūquid corruptionē. nīa post corruptionē in fine scī. pro illo inducetur incorruptionē.. Ille nob nō indigens. ut nos saluos faceret. nos sine illo nihil possumus facere.. Ille se nob p̄buit palmitib; uitem. nos p̄ter illum habere nō possum⁹ aiam.. Postremo etsi frēs pro fribus moriamur. tam in peccatorum fratrū q remissionē. nullius sanguis martyris fundit⁹. quod fecit ille pro nob.. Neq; in hoc eo imitaremur. sed eo gratulamur contulit nob.. Quaten⁹ ergo martyres pro fribus sanguinē suū fuderunt. hactenus talia exhibuerunt. qualia dominica precepta. Ceteris aūque dixi. quāuis nec oīa dicere potui. martyr xpi longe impar est xpo..

Qđ si quis quā se nondum potentie xpi sed innocentie cōparauit. nō dicā et alienū se putando saluare. sed suū saltem nullū habere peccatū. & iam si avidior est. quā ratiōsa luxus exposcit. multū ē ad illū. nō caput tamē. & bene qđ ista puerbiorum sententia cōmonet. quæ etiam uno subiungit & dicit. quod si avidior es. noli concupiscere cibos ei⁹. Satius est enī ut inde nihil sumas quā ut tibi plus quā oportet ad sumas. Hæc enī habent inquit uita fallacē. hoc ē hypocrisin. dicendo enī se sine peccato ee. iustū ē nō potest exhibere sed fingere.. Ideo dicitur. hec enī habent uitā fallacem. Vnus ē solus qui et carnem hominis habere. & peccatū potuit nō habere..

Merito qđ sequit nob p̄cipitur. & tali uerbo atq; puerbio humana infirmitas conuenitur. eiq; dicitur.. Noli extendere te cum sis paup contra diuitē.. Diues est enī. qui nec here ditario. nec ppria um quā debito obnoxius. & ipse iustus est. et alios iustificat xpc..

Noli contra eū te extendere. Intantū paup. ut remissionis peccatorum apparas cotidian⁹ l oratione mendicus. tuo aū consilio inqt abstinere.. Vnde. nisi ap̄sumptione fallaci.. Ille quippe qa intantū homo sed & iam deo nūquā reus.. Si enī direxerit oculū suū

ad illū. nusquā parebit oculū tuū. oculū uide-
licet humanū quo cernis humana. Si direxe-
ris ad illū. nusquā parebit. qm̄ uideri n̄ po-
test. quē ammodum uidere tu potes. Parauit
enī sibi pennas sicut aquile. et uadit in domū
prepositi sui. Vnde ad nos utiq; uenit. nec
tales qualis uenit inuenit. Diligam⁹ ergo in
uicem. sicut et xp̄c dilexit nos. & tradidit
semetipsū p nob. Maiorem h quippe hanc
dilectionem nemo habet. quā ut animā suā
ponat quis p amicis suis. Cumq; sic imitet̄
pia obedientia. ut ei nos cōparare nulla p̄su-
mamus audacia.

Explicit omil xxx.

De eo qd dicit. Vos amici mei estis. si feceritis que ego
precipio uob. Vsq; ad id. Iam non dicā uos seruos.
quia seruus nescit quid faciat dn̄s ei⁹. Incip xxxj.

CVM DN̄S IH̄S CŌMENDAS-
set caritatem quā exhibuit no-
bis moriendo p nob. atq; di-
xisset. maiorem hanc dilecti-
onē nemo habet. ut animam
suā ponat quis p amicis suis.
Vos inquit amici mei estis. si feceritis que ego p̄-
cipio uob. Magna dignatio. cum seruus bon⁹
ēē n̄ possit. nisi p̄cepta dn̄i sui fecerit. hinc a-
micos suos uoluit intellegi. unde boni serui
possunt p bari. Sed ut dixi. ista dignatio est.
ut dn̄s quos nouit seruos suos. dignet̄ dicere
amicos suos. Nam ut sciatis ad seruorū offi-
cium ptinere p̄cepta dn̄i sui facere. alio loco
seruos utiq; obiurgat dicens. Quid aut uoca-
tis me dn̄e dn̄e & non facitis que dico. Cum
ergo dicitis inquit dn̄e. iussa faciendo quid di-
catis ostendite. Nonne seruo obedienti ip-
se dicturus ē. euge serue bone. qm̄ in pau-
cis fidelis fuisti. sup multa te constituam.
intra in gaudiū dn̄i tui. Potest igit̄ ēē et ser-
uus & amicus. qui seruus ē bonus. Sed quod
sequit̄ ad tendamus. Iam n̄ dicā uos seruos.
quia seruus nescit quid faciat dn̄s ei⁹. Quomo
ergo intellecturi sumus & seruū & amicū ēē.
seruū bonū cū dicat. Iam non dicā uos seruos.
quia seruus nescit quid faciat dn̄s ei⁹. Ita no-
men constituit amici. ut auferat serui. n̄
ut in uno utrūq; maneat. sed ut alterum
altero decedente succedat. Quid ē hoc. Ita
ne tunc serui n̄ erimus. quando boni serui
fuerim⁹. & quis potest contra dicere ueritati
que ait. Iam n̄ dicā uos seruos. & cur hoc di-
xerit docet. quia seruus inquit nescit quid faciat dn̄s
ei⁹. Nūquid nā seruo suo bono et p̄bato dn̄s ei⁹ n̄
etiā sua secreta cōmittit. Quid ē ergo qd ait
seruus nescit quid faciat dn̄s ei⁹. uerū ē. nescit quid
faciat. nūquid nescit etiā quid p̄cipiat. nā si et
hoc nescit. quomodo seruit. aut quomo seruus
ē qn̄ seruit. & tam̄ dn̄s ipse loquit̄. Vos ami-
ci mei estis. si feceritis que ego p̄cipio uob. iā n̄
dicā uos seruos. Orem mirabilem. seruire n̄
possum⁹. nisi p̄cepta dn̄i fecerim⁹. Quomodo
precepta faciendo serui non erim⁹. si seruus n̄
ero p̄cepta faciendo. & nisi p̄cepta fecero. serui-
re n̄ potero. ergo seruiendo seruus n̄ ero. In-
tellegam⁹ fr̄s intellegam⁹. & hoc in nob dn̄s fa-
ciat. ut intellegamus. Faciat etiā. ut intel-
lecta faciam⁹. hoc aū si scim⁹. p̄fecto scim⁹ quid
facit dn̄s. qa nos ipsos tales n̄ facit nisi dn̄s. &
p hoc ad ei⁹ amicitiā ptinemus. Sicut enī duo
sunt timores q faciunt duo genera timētiū.
sic due sunt seruitutes que faciunt duo ge-
nera seruorū. Est timor quē p̄fecta caritas
foras mittit. & ē alius timor castus p manens
in sclm̄ scli. Illū timorē qn̄ ē in caritate ad-
tendebat apls cū dicebat. Non enī accepistis
sp̄m seruitutis iterū in timore. Illū timorē
castū ad tendebat cū dicebat. noli altū sape-
re. sed time. In illo timore quē foras caritas
mittit. est etiā seruitus simul foras cū ipso
timore mittenda. Vtrūq; enī iunx̄ apls.
hoc ē & seruitutē & timorē. dicendo. non enī
accepistis sp̄m seruitutis. iterū in timore.
Ad hanc seruitutē seruū ptinentē intuebat̄
& dn̄s dicens. Iam n̄ dicā uos seruos. qa ser-
uus nescit quid faciat dn̄s ei⁹. Non ille utiq;
seruus ad timorē castū cui dicit̄. Euge bone ptinen⁹
serue intra in gaudiū dn̄i tui. Sed ille ser-
uus ptinens ad timorē. foras a caritate mit-
tendū. De quo alibi dicit. Seruus n̄ manet in domo
in ēternū. Filius aū manet in ēternū. Qm̄ itaq;
dedit nob potestatē filios dī fieri. ut n̄ serui
sed filii dī simus. ut miro quodā et ineffabi-
li. sed tam̄ uero modo serui. n̄ serui ēē possim⁹.
Serui scilicet timore casto. ad quē ptinet ser-
uus intrans in dn̄i sui gaudiū. non serui aū
timore foras mittendo. ad quē seruus ptinet
non manens in domo in ēternū. Vt aū tales ser-
ui n̄ seruisimus. dn̄m facere scimus. Hoc aū
seruus ille nescit. qui nescit quid faciat dn̄s ei⁹.
& cū aliquid boni facit sic extollitur. quasi
hoc ipse faciat n̄ dn̄s ei⁹. & glat̄ in se non in dn̄o.
glatur cū se ipse deceperit. quia sic glatur q̄si

non acceperit. Nos aũ kmi ut amici dñi eẽ pos
simus. quo nr̃ dñs faciat sciam⁹. Non so
lũ enĩ homines. uerũ etiam iustos ipse facit
nos. et ñ ipsi nos. Et ut hoc sciam⁹ quis. ni
si ipse facit. Non enĩ spm̃ huiusmundi accepi
mus. sed spm̃ q ex dõ ẽ. ut sciam⁹ que adeo
donata sunt nob. ab ipso quicqd boni est do
natur. Ergo qa et hoc bonũ ẽ. ab ipso utiq; do
natur ut sciatur. a quo bonũ om̃e donet̃.
ut om̃ino de om̃ib; bonis. qui glat̃ in dño
glet̃. Quod uõ sequit̃. uos aũ dixi amicos
qa om̃a que cũq; audiui a patre meo nota
feci uob. ita ẽ pfundũ. ut nullo modo sit
isto sermone co hartandũ. sed in aliũ diffe
rendum.

Explicit omelia xxxi.

De eo qd dicit. Vos aũ dixi amicos. usq; ad id. ut
fructus ur̃ maneat. vt qd cũq; petieritis patrẽ
in nomine meo det uobis.

Incipit omelia xxxii.

LXII. Merito queritur
quomodo accipiendũ
sit qd ait dñs. Vos aũ
dixi amicos. quia om̃a
que cũq; audiui a pa
tre meo. nota feci
uobis. Quis aũt
audeat affirmare ut credere. ullũ homi
nẽ scire om̃a que cũq; a patre audiuit uni
genit⁹ filius. quando ne hoc quidẽ quisq;
capit quom̃ audiat a patre ullũ ũbũ. cũ ipse
sit patris unicũ uerbum. Quid ẽ qd ali
quanto post in hoc ipso tam̃ sermone. quẽ
post cenã ante passionẽ ad discipulos ha
buit. Multa inqt habeo uob dicere. sed
non potestis illa portare modo. Quo igit̃
pacto intellecturi sumus om̃a eũ nota
fecisse discipulis que cũq; audiuit a patre.
cũ ppterea quedã multa ñ dicat. quia scit
eos modo portare non posse. Sed nimirũ
quod facturus ẽ fecisse dicit. qa ea que
futura sunt fecit. Sic enĩ ait p pphãm.
foderunt man⁹ meas & pedes. Nec ait fos
suri sunt uelut preterita dicens. & ea tam̃
futura predicens. Ita et hoc loco ait om̃a
se nota fecisse discipulis. que se nouit no
ta eẽ facturũ. In illa plenitudine deq̃
dicit apls. Cũ aũt uenerit quod pfectũ
est. qd ex parte ẽ euacuabitur. Ibi qp
pe dic̃. nunc scio ex parte. tunc aũ cognos
cam. sicut & cognit⁹ sũ. & nc̃ p speculũ in eni
gmate. tunc aũ facie ad faciem. Nã ipse a
pls saluos nos dicit eẽ factos. p lauacrũ re
generationis. Qui tam̃ alia loco. spe inqd
salui facti sum⁹. spes aũ que uidet̃. non est
spes. qd aũ uidet quis. qd sperat̃. Si aũ qd ñ
uidemus speram⁹. p patientiã expectam⁹.
Unde & iam ei⁹ coapls petrus. In quẽ modo
inquit ñ uidentes creditis. quẽ cũ uideritis.
exultabitis gaudio inenarrabili et honora
to. pcipientes mercedẽ fidei. salutẽ ani
marũ ur̃ar̃. Si ergo nunc tempus ẽ fidei.
salus aũ animar̃ merces ẽ fidei. Quis dubi
tet in fide que p dilectionẽ operat̃. pagen
dũm diem ultimũ atq; in fine diei recipi
endã eẽ mercedẽ. Non solũ redẽptionẽ cor
poris nr̃i de qua dic̃ apls paulus. uerũ & iã
salutẽ animar̃ nr̃ar̃ de qua dicit apls petrus.
utriusq; enĩ rei felicitas isto tempore. atq;
in ista mortalitate. In spe potius habetur
quã in re tenetur. Verũ hoc int̃ ẽ. qd exte
rior homo nr̃. id est corp⁹ adhuc corrũpitur.
Interior aũ id est anima iã renouat̃ de die
in diem. Itaq; sic in mortalitatẽ carnis.
& salutẽ animar̃ futurã expectam⁹. quãuis
iã pignore accepto salui facti eẽ dicamur.
ita om̃iũ notitiã que cũq; unigenit⁹ audi
uit a patre. futurũ sperare debem⁹. quãuis
iã se hoc fecisse dixerit xpc. Non uos
me elegistis inqd sed ego elegi uos. hæc ẽ
illa ineffabilis grã. Quid enim eram⁹ quan
do xpm̃ ñ dũ elegeram⁹. & ideo ñ diligebam⁹.
nã q eũ ñ elegit. quom̃ diligit. nũqd iam
in nob erat quando in psalmo canit̃. elegi
abiectus eẽ in domo dñi. magis quã habi
tare in tabnaculis peccator̃. Non utiq;
Quid g eram⁹. nisi iniq et pditi. Neq; enim
iã credideram⁹ in eũ ut eligeret nos. nisi
iã credentes elegit. electos elegit. Cur er
go diceret ñ uos me elegistis. nisi qa mia ei⁹ p
uenit nos. hic certe uacat uana illor̃ ratio
cinatio. q p scientiã dĩ defendunt. contra
grãm dĩ. et ideo nos dicunt electos ante mun
di constitutionẽ. quia p sciuit nos ds futu
ros bonos ñ se ipsũ nos facturũ bonos. ñ hoc
dicit qui dicit. non uos me elegistis. Qm̃ si
ppterea nos elegisset. qa bonos futuros eẽ
ñ p sciuerat. simul & iã p scisset qd eũ nos fu
issem⁹ prius electuri. non enĩ alit̃ eẽ possem⁹
boni. nisi forte dicendus ẽ bon⁹. q ñ elegit
bonũ. Quid g elegit in ñ bonis. non enĩ e
lecti sunt. qa boni fuer̃. q boni ñ eẽnt nisi

electi ecclie. ℣ Alio quin grā iā nē grā. si pre
cessisse contendimus merita. ℟ ec quippe
electio grā ē dequa dic apls. sic ergo & in
hoc tēpore reliquiæ p electionē gr̄æ salue
factæ sunt. Unde sub ungit. Si aūgrā.
non exoperib⁹. Alio quingrā. iā nonē grā.
A udi ingratit. Ingrate audi. Non uos me de
gistis. sed ego elegi uos. Nē ut dicas ideo
electus sū. qa iā credebā. si enī iā credebas
meū. iā elegeras eū. Sed audi. Nuos me e
legistis. Nē ut dicas. Ante quā crederē. iā
bona operabar. ideo electus sū. Quō enī ē
bonū operis fidē ante. cū dicat apls. O me
qō nē ex fide. peccatū ē. Quō ergo ductus
sum⁹ audiendo Nuos me elegistis. Nisi qa
malus eram⁹ & electi sum⁹. ut bonū p gr̄am nos
digneris ēe m⁹. Nē enī grā. si p̄cesserant me
rita. ē aūgrā. Hæc igit̄ Nūnuenit. sed effi
cit merita. Et uidet ke mū quē ammodū
ndiligat bonos. sed quos elegit faciat bonos.
Ego unqo elegi uos. & posui uos ut eatis & fr
tū afferatis. & fructus ut maneat. Nonne
iste ē fructus dequo iā dixerat. Sine me nu
hil potestis facere. Et legit g & posuit. ut
eam⁹ & fructū afferam⁹. Nullū itaq; fru
ctū unde nos eligeret habebam⁹. Ut eatis
unqo. & fructū afferatis. Jm⁹. ut afferam⁹.
& ipse ē uia qua imus unqua nos posuit
ut eam⁹. ꝓinde inomnib⁹ mīa ei⁹ p̄uenit
nos. Et fructus unqo ut maneat. ut qō
cūq; petieritis patrē innomine meo det
uob. Maneat g dilectio. Ipse ē enī fru
ct⁹ nr. quē dilectio nunc ē indesiderio.
ñ dū insaturitate. Et ipso desiderio qō
cūq; petierim⁹ innomine unigenita filiꝰ.
dat nob pat. Qd aū accipere saluandis.
nexpedit nob. Non existimem⁹ nos petere
innomine saluatoris. Sed hoc petamus
innomine saluatoris. qō ꝓficit ad ratio
nem salutis.

Explicit omīl xxx ij

eo qđ dicit. hec mando uob ut diligatis in
uicē. usq; sed ego elegi uos de mundo. ꝓpte
rea odit uos mundus. Incipit omīl xxx iij.

Lectionē ℣ Evangelica que hanc
ante cedit dixerat dns. Nuos me ele
gistis. sed ego elegi uos. & posui uos
ut eatis & fructū afferatis. & fruct⁹
ut maneat. utqō cūq; petieritis pa
trē innomine meo det uob. De quib⁹

uerb. iā nos qō dedit dns. disseruisse memini
mus. Hi aū dic sequenti scilicet lectione quā
modo cū reprehenderē audistis. hec mando uob
ut diligatis inuicē. Hac p hoc intellegere
debemus. hunc ee fructū in m̄ dequo ait.
ego uos elegi ut eatis & fructū afferatis & fr̄
ut maneat. Et qō ao unqe. ut qō cūq; petie
ritis patrem innomine meo. det uob. Tunc
itaq; dabit nob. si diligam⁹ inuicē. cū et hoc
ipsū ipse dederit nob. qui nos elegit nhaben
tes fructū. Quia ncū nos elegeram⁹. ut fruc
tū afferam⁹. hoc ē inuicē diligam⁹. Quē fr̄
tū sine illo afferre npossum⁹. sicut palmites
facere sine uite nihil possunt. Carnas ergo
ē fructus nr. quā definit apls de corde pu
ro. et conscientia bona. & fide nfucta.
Hac diligam⁹ inuicē. hac diligim⁹ dm. Neq;
enī uera dilectione diligerem⁹ inuicē. nisi
diligeremus dm. Diligit enī unusq; pximū
taquā se ipsū. si diligit dm. Nā si dm ndi
ligit. ndiligit se ipsū. Inhis enī carnatis
uob ꝓceptis. tota lex pendet & ꝓphæ. hic ē
fructus nr. De fructu itaq; nob mandans.
hæc mando unqo uob ut diligatis inuicē. Un
de apls paulus cū contra opera carnis cōmda
re fructū spūs uellet. a capite hoc posuit. Fru
ctus unqo spūs ē caritas. ac deinde cetera taquā
existo capite exhorta & religata contexuit.
Quę sunt. Gaudiū. pax. longanimitas. beni
gnitas. bonitas. fides. mansuetudo. contti
nentia. Quis aū bene gaudet. qbonū ndili
git unde gaudet. Quis pacē uerā. nisi cū
illo potest habere quē ueracit diligit. Quis
ē longanimis inbono pseueranter tenendo
nisi ferueat diligendo. Quis ē benign⁹ nisi di
ligat cui optulat. Quis bon⁹ nisi diligendo
efficiat. Quis salubriter fidelis. nisi ea fide quę
p dilectionē operat. Quis utiliter mansuetus.
cui ndilectio moderet. Quis abeo contanet
unde turbat. nisi diligat unde honestatur.
Merito itaq; magister bon⁹ dilectionē sic sē
pe cōmdat taquā sola p̄capienda sit. sine
qua npossunt ꝓdesse cetera bona. Et quæ
nonpotest habere sine ceteris bonis. quib⁹
homo efficitur bon⁹. & hac aūt dilectione
patienter debem⁹ etiā mundi odia sustinere.
necesse ē enī ut nos oderit. quos cernit nol
le q diligit. Sed plurimū nos dese ipso dns
conso latur. qcū dixisset hec mando uob ut
diligatis inuicē. adiecit itaq; dic. Si mun
dus uos odit. scitote qa me priorē uob odio

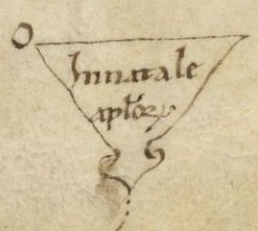

habuit. Cur ergo se membrū sup̄ uerace excollat.
Recusas ee incorpore. si n̄ uis odiū mundi susti
nere cū capite. Si demundo ingo eet. mun
dus qō suū erat diligeret. Vniuerse utiq; hoc
dicit ecclē. quā plerūq; etiā ipsā mundi nomi
ne appellat. Sic illuo ē. Dns erat inxpo. mun
dū reconcilians sibi. Jteq; illuo. Non enī ue
nit filius hominis ut iudicet mundū. sed ut
saluet mundus p ipsū. Et t inepta sua iobsaut.
ao uocatū habem̄ apud patrē ihm xpm iustū.
& ipse ppciator est peccatoy nroy. n̄ tantū
nroy. sed etiā totius mundi. Jot̄ g̃ mun
dus ecclā ē. & tot̄ mundus odit ecclām. Mun
dus igit̄. odit mundū. Inimic̄. reconciliatū.
damnat̄. saluatū. Inquinat̄. mundatū.
Sed iste mundus quē dns inxpo reconciliat sibi.
& q pxpm saluat̄. & cu pxpm peccatū omē
donat̄. de mundo electus ē. Jnimico dāna
to. contaminato. ex eade quippe massa que
tota Inadā perit. fiunt uasa mie. Inquib;
ē mundus ptinens ao reconciliationē. quam
mundus odit. ex eade massa ptinens ao uasa
ire. que p fectasunt ao pditionē. Denīq; cū
dixisset si demundo eet mundus qđ suū e
rat diligeret. continuo subiecit. Quia uō de
mundo n̄ estis. sed ego elegi uos demundo. pp
terea odit uos mundus. Ergo & ipsi inde eatis.
unde ēt n̄ eēnt electi sunt. Inde n̄ meruissu
is. quoy nulla bona p̄cesserant opera. Non
natura que fuerat tota p liberū arbitriū inp
sa radice uitiata. sed gratuita. hoc ē uera grā.
Qui enī demundo mundū elegit. fec̄ qō eligere
non inuenit. Quia reliquie p electionē gr̃e.
salue facte sunt. Si aūt gr̃a inqt iā n̄ exoperib;.
alioqn gr̃a. iā nec gr̃a. Si aūt queratur quom se
diligat mundus p ditionis. q odit mundū re
demptionis. diligit se utiq; falsa dilectione non
uera. p inde falso se diligit. & uere odit.
Qui enī diligit iniquitatē. odit animā suā. Sed
diligere se dicit̄. qm̄ iniquitatē qua iniquus ē
diligit. Et rursus odisse se dicit̄. qm̄ qō ei no
cet. hoc dicit. Odit g̃ inse naturā. diligit
uitiū. Odit qō factus ē p dī bonitatē. diligit
qđ meū factū ē p liberā uoluntatē. Vnde nos
quoq; illū diligere & phibemur si recte intel
legim̄. & iubem̄. Phibem̄ scilicet ubi nob dr̄.
nolite diligere mundū. Jubem̄ dū ubi nob dr̄.
diligite inimicos uros. Ipsi sunt enī mundi
qnos odit. Ergo & phibem̄ diligere mundo.
qō ipse diligit inse ipso. & iubemur diligere
mundo. qđ ipse odit inse ipso. De scilicet opi
ficiū et diuersas bonitatis suę consolationes.
Vtrumq; quippe diligere in nullo phibem̄. Iubem̄
q; diligere naturā. cū ipse inse diligat utrūq;.
odertq; naturā. ut nos eū & diligam̄. & ode
rim̄ recte. cū ipse diligat. oderitq; puerse.

Explicit omelia xxxiii.

Ne eo qō dixi. memīnote sermonis mei quē ego dixi
uob. Usq; ad id. sed hec oīa facient uob ppt̄ nom̄ meū.
qua nesciunt eū q misit me.

Incipit omī xxxiiii.

Xortatus dns suos servos
ao mundi odia pferenda pa
tient̄. nullū eis ee maius &
melius quā desse ipso ppo
nit exēplū. Qm̄ sicut dicit
apls petrus. x pc̄ pnob pas
sus ē relinquens nob exēplū.
ut sequam̄ uestigia ei. Qō utiq; si facim̄. ipso
ao iuuante facimus. qo ait. Sine me nihil
potestis facere. O enīq; quib; iā dixerat, si odit
uos mundus scitote quia me priore uob odio
habuit. & nunc uideo qō audistis cū euangeliū
legeret̄. memīnote inquit sermonis mei quē ego
dixi uob. Non ē seruus maior domino suo. si
me p secuti sunt. & uos p sequent̄. si sermonē
meū seruauer̄. & urm̄ seruabunt. Dicendo
aū nē seruus maior domino suo. n̄ ne cuiquā
ostendit quē animo dū intellegere debeamus.
qō superius dixerat. Iā n̄ dicā uos seruos. Cce
enī seruos eos dicit. nāqo ē aliud. nē seruus
maior dno suo. sime p secuti sunt. & uos pse
quent̄. Manifestū ē igit̄ illū seruū q non
manet in domo ętnū. illū p tinentē ao tu
morē. quē foras cariras mittit. esse intelle
gendū ubi dicit ē. Iā n̄ dicā uos seruos.
Hic aū ubi dicit̄ nē seruus maior dno suo. si me
p secuti sunt & uos p sequent̄. illū significare
seruū p tinentē ao timorē castū q p manet
in scm̄ scī. Hic enī seruus ē audituris. Euge
serue bone intra in gaudiū dñi tui. Sed hec
oīa inqo facient uob ppt̄ nom̄ meū. quia
nesciunt eū q misit me. Quę oīa facient.
nisi que dixit. odio habebunt. Scilicet & p
sequentur. sermonēq; contemnent. qm̄ si
sermonē non seruarent eoy. nec tam odis
sent eos. neq; p sequent̄. n̄ oīa facerent.
Hec aū oīa facient uob inqo. ppt̄ nom̄ meū.
Quito ē aliud dicere. quā me in uob odio ha
bebunt. me in uob p sequent̄. & sermonem
urm̄ qa meus ē. toto n̄ seruabunt. Hec enī
oīa facient uob ppt̄ nom̄ meū. n̄ urm̄.

sed meū. Tanto igit̄ miseriores. qui ꝓpt̄ hoc nom̄ ista faciunt. quanto beatiores. q ꝓpt̄ hoc nom̄ ista patiunt̄. Sicut ipse alio loco dicit. beati q ꝑsecutionē patiunt̄ ꝓpt̄ iustitiā. hoc ē enī ꝓpt̄ me. ut ꝓpt̄ nom̄ meū. Quia sicut apls docet. factus ē nob sapientia adō & iustitia & sc̄ificatio & redemptio. ut quē ā modū scriptū ē. qui gl̄ār in dn̄o gl̄iet̄. Facunt quippe ista mali. malis. sed ñ ꝓpt̄ iustitiam. Et ideo miseri utiq; & qui faciunt et qui patiuntur. Faciunt & boni malis. ubi et si faciunt iusti ꝓpt̄ iustitiā. ñ tam illi ꝓpt̄ iustitiā patiunt̄. Sed dicit aliquis. si mali quando ꝑsecutiōnē bonos ꝓpt̄ nom̄ xp̄i. ꝓpt̄ iustitiā bonī patiunt̄. ꝓfecto ꝓpt̄ iustitiā. hoc ei⁹ male faciunt. Quod si uae. ergo et quando bonī malos ꝓpt̄ iustitiā ꝑsecunt̄. ꝓpt̄ iustitiā eā mali patiunt̄. Si enī possunt mali ꝑsecutionē facere bonis ꝓpt̄ nom̄ xp̄i. cur non possint mali ꝑsecutionē pati a bonis ꝓpt̄ nom̄ xp̄i. & q̄ hoc. nisi ꝓpt̄ iustitiā. Nā si ñ ꝓpt̄ q̄ bonī faciunt. ꝓpt̄ hoc mali patiunt̄ qua faciunt. boni ꝓpt̄ iustitiā patiuntur. mali ꝓpt̄ iniustitiā. Nec mali g ꝓpt̄ hoc possunt facere. ꝓpt̄ q̄ bonī patiunt̄. q faciunt mali ꝓpt̄ iniustitiā. patiunt̄ bonī ꝓpt̄ iustitiā. Quom g erit uerū hæc oīa facient uob ꝓpt̄ nom̄ meū. cū illi ñ ꝓpt̄ nom̄ xp̄i faciant. id est ñ ꝓpt̄ iustitiā. sed ꝓpt̄ iniquitatē suā. Hæc quæstio ita solui. si eo modo intellegam⁹ dictū hec oīa facient uob ꝓpt̄ nom̄ meū. ut totū referatur ad iustos.

Iā quā dictū sit. hec oīa patiemini a beis ꝓpt̄ nom̄ meū. ut hoc sit facient uob q̄ ē patiemini a beis. Si aū ꝓpt̄ nom̄ meū sic accipiat̄ tā quā diceret ꝓpt̄ nom̄ meū q̄ in uob oder̄. ita potest accipi & ꝓpt̄ iustitiā quā in uob oder̄. Ac ꝑ hoc bonī cū ꝑsecutionē faciunt malis. posse recte dici & ꝓpt̄ iustitiā facere quā diligendo ꝑsecunt̄ malos. & ꝓpt̄ iniquitatē quā oder̄ in ꝑsis malis. Ita ergo & ipsi mali posse dici pati. & ꝓpt̄ iniquitatē quę in illis ponit̄. & ꝓpt̄ iustitiā quę in eoꝝ pena exercet̄. Item quem potest. si etiā malis faciunt ꝑsecutionē malis sicut impii reges & iudices cū eēnt ꝑsecutores piorū. utiq; & homicidas & ad ulteros & quoscūq; malefi cos quos contra leges publicas fecisse cognoscere⁊ puniebant. Quom⁹ intellegendū ē q̄ aut dn̄s si demundo eēnt mundus q̄ suū ē diligeret. Neq; enī quos punit diligit mundus. Aliquando

supra dicta scelerū genera plerūq; punit. nisi q̄ mundus est inest aqb; talia scelera aut puniunt̄ ut patiunt̄. Mundus ē inest aqb; talia scelera diligunt̄. Omnis itaq; ille q̄ intellegit̄ inmalis atq; impius. & odit q; suū ē ex ea parte hominū qua est sceleratus nocet. & diligit q; suū ē. & ex ea parte hominū quę ab ipsem ipsis cū sceleratis fauet. Ergo hæc oīa facient uob ꝓpt̄ nom̄ meū. Vt ita dictū ē. ꝓpt̄ q̄ nos patimini. ut ita. ꝓpt̄ q̄ et ipsi faciunt. q a et hoc in uob dū ꝑsecunt̄. oder̄. Et addidit. q a nescunt eū q misit me. Hoc secm̄ eā sententiā dictū intellegendū ē. de qua et alibi scriptū ē. Sapite aū et sensus ē consulat⁹. Hæc quippe sententia quasumat⁹ cunt patrē a quo missus ē xp̄s. nullomodo ꝑsecunt̄ eos quos colligit xp̄s. q a et ipsi cū eis colligunt̄ a xp̄o.

Explicit omelia xxxiii.

De eo quod dicit. Si non uenissem & locut⁹ eis fuissem. Usq; ad id. q me odit. & patrē meū odit.

Incipit omel' xxxv.

Superius dixerat dns ad discipulos suos. si me ꝑsecuti sunt. & uos ꝑsequentur. Si sermonē meū seruauerūt. & uram seruabunt. sed hæc oīa facient uob ꝓpt̄ nom̄ meū. q a nescunt eū q misit me. Quibus aū hoc dixerit si quera⁹. inuenim⁹ eū ad hæc uerba uenisse a beo q; dixerat. Si mundus uos odit. scitote q a me prior̄ uob odio habuit. Nunc uero quę addidit. Si ñ uenissem & locut⁹ fuissem eis. peccatū ñ haberent. Iudeos ostendit expressius. Debis ergo illa dicebat. nā hoc indicat uerbo⁊ illa — uenissem et locut⁹ fuissem. peccatū ñ haberent. de — connexio ⁊ beis & dixē — qb; dicebat. si me ꝑsecuti sunt. & uos ꝑsequentur. — Si ñ —

Si sermonē meū seruaber̄. & uram seruabunt. Sed hæc oīa facient uob ꝓpt̄ nom̄ meū. q a nescunt eū q misit me. His enī uerb. & ista subiungit. Si ñ uenissem & locut⁹ fuissem eis. peccatū ñ haberent. Iudei ergo ꝑsecuti sunt xp̄m. q̄ euidentissime indicat euanglin. Iudeis locut⁹ ē xp̄s. ñ aliis gentib;. Ineis g uolunt intellegi mundū. q odit xp̄m & discipulos ei⁹. Nimio uero non erit solis. sed hos quoq; ad eundē mundū ꝑtinere monstrauit. Quo ē g si ñ uenisset̄ & locut⁹ fuisset̄ peccatū ñ haberent. Nunq; sine peccato erant iudei antequā ad eos xp̄s in carne uenisset. quis hoc ut stultissimꝫ dixerit. sed magnū q̄d ā peccatū. ñ ome peccatū. quasi sub generali nomine aut intel

H Et infidelitas est max̄ pec̄.

legi. hoc ē ēn̄ peccatū. quo tenent cuncta
peccata. qō un̄quisq; si n̄ habeat. dumtaxat
ea cuncta peccata. hoc ē dn̄m. qa n̄ crediderē
in xp̄m. q̄pterea uenit. ut credat̄ in eū. hoc
peccatū si n̄ uenisset. n̄ utiq; haberent. Ad uenit̄
quippe ei quantū credentib; saluantis. tantū n̄
credentib; exitiabilis factus ē. tāquā ex ipse
caput & princeps aplōr qō de se ipsi dixerunt
exierunt. qb; dā qoē odor uite mortē. qb; dā
uero odor mortis in mortē. Sed q; ad utrāq;
ait. nunc aut excusationē n̄ habent de peccato
suo. Potest mouere quemquā utrū hi ad
quos n̄ uenit xp̄c nec locut̄ ē eis. habeant excu
sationē de peccato suo. Si ēn̄ n̄ habent. cur
hic dict̄ ē q̄pterea istos n̄ habere. qa uenit
& locut̄ ē eis. Si aut habent. utrū ad hoc ha
beant ut apensi alienentur. an ut mitius pu
niant̄. Ad hāc utiq; ita. pmeo captu dño
donante respondeo habere illos excusatio
nē n̄ de cōmuni peccato suo. sed de hoc peccato
qd in xp̄m n̄ crediderūt. ad quos non uenit.
& qb; nē locut̄. Sed n̄ unco sunt numero hi.
ad quos in discipulis uenit. & quib; p discipu
los ē locut̄. q; et nunc facit. Nā p ecclām
suā uenit ad gentes. & p ecclām suā loq̄t
gentib;. Ad hoc ergo n̄ pertinet qō ait. quos reci
pit. me recipit. & quos me spnit. me spnit.
An uidet̄ utiq; aplūs paulus experimentū ad cci
pere ei. q; nunc loquit̄ xp̄c. Restat utiq;
rere utrū hi qui prius quā xp̄c in ecclām ue
niret ad gentes. & prius quā euangelium ei
audirent. uite hui fine puenta sunt seu
puentum̄. possunt habere hanc excusatio
nē. possunt plane. sed n̄ ideo possunt effuge
re damnationē. Qui cūq; ergo sine lege in
peccauer̄. sine lege & peribunt. et qcūq;
in lege peccauerunt. p lege iudicabuntur.
Quae quidē aplī uerba. qm̄ id q; ait peribūt.
terribilius sonant. quā qō ait iudicabunt̄.
Non solū nihil ad iuuare hanc excusationē
uident̄ ostendere. uerū & iam plus grauare.
Qua cū se n̄ audierūt. excusabant sine lege
peribunt. sed utrum hi qui cū audirent con
tpserunt. ut & iam restituer̄. nec contra dicen
do. sed & eos aqb; audier̄ odio psequendo.
nec deputandi sunt. de qb; aliqo leuius ui
der̄ sonuisse. qd dict̄ ē. p lege iudicabun
tur. merito queri̊. Sed si. aliud ē perire
sine lege. aliud iudicari p legē. & illud
est grauius. hoc aū leuius. p cui dubio n̄
sunt ista in hac pēna leuiore ponendi. qa
neq; in lege peccauer̄. sed omīno legē xp̄i ac
capere noluerunt. & ea quantū ad ipsos attinet.
omīno nulla ē re uoluer̄. Illi aū in lege. qsunt
in lege. id est qui ea suscipiunt. eāq; sanā. et
mandatū scm et iustū. & bonū faciunt̄. sed
infirmitate n̄ implent. qd abea rectissime
p cepti debitare n̄ possūt. hi ſ qaliquomodo for
sitan possūt abeo q; sine lege sunt p dimone
discernit. si tam̄ qō aplūs aut p legē iudicabuntur.
sic accipiendū ē. tāquā dixerit n̄ peribunt.
Qō mirum si ita ē. neq; ēn̄ de infidelib; et fi
delib; erat sermo ut hoc diceret. sed de gentib;
& iudeis. Qui certe utiq; nisi ineo saluato
re saluent̄ quent quereq; e qō perierat.
ad p dimonē sine dubio pertinebūt. Quāuis
dici possit alios grauius. alios leuius pertu
rbos. Id est alios leuiores. alios graviores pe
nas. in suua p dimone passuros. Ille ēn̄ pe
rire dō dicitur. quis qs ab illa beatitudine
quā dat scis suis. p supplicia separat̄. Tanta
ē aū supplicio q; quanta ē diuersitas pecca
to q;. que quomodo se se habeat. altius iu
dicat sapientia diuina. quā conicere humana
ratio aut affari humana. Isti certe ad quos
uenit & quib; locut̄ ē xp̄c. n̄ habent dema
gno infidelitatis peccato. illā excusationē
qua possint dicere. n̄ audiui. n̄ audiuim̄.
siue n̄ acceptare. ista excusatio ab illo cui
inscrutabilia sunt iudicia. siue acceptare.
& si n̄ ut abominida p̄natione liberentur. cer
te ut aliquanto leuius dāpnarent̄. Qui me odit
unqo. & patrē meū odit. hic nob̄ forte dicatur. quis potest odisse quē nescit. et
utiq; antequā diceret si n̄ uenissem & locut̄
fuissem eis peccatū n̄ haberent. dixerat dis
pulis suis. hec facient uob̄ qa nescierunt eū qui
misit me. Quōmodo ergo nescierunt et oder̄.
Si ēn̄ n̄ qō ē ipse. sed nescio qo de illo aliud
opinat̄. n̄ utiq; ipsum. sed illud inuenium̄
odisse qd fingunt. aut errando potius fal
sicant̄. Et tam nisi possent homines odi
re qō nesciunt. n̄ uerum utrūq; dixisset.
qō et patrē & nesciunt & oderunt. Sed
quomodo id fieri possit. si ab ueritate dño
p nos demonstrari potest. quia hec dis
putatio est iam claudenda nunc n̄ potest.

Explicit omīa xxxv.

De eo quod dicit qui me odit & patrē meū
odit.

Incipit omīa xxxvi.

AUDISTIS DN̄M DICEN
tem: qui me odit et patrem eū
odit qui superius dixerat: hec
facient uob̄ quia nesciunt eū
qui misit me. Non itaq; dis
simulanda nascit̄ questio:
quom̄ possint odisse quē
nesciunt. Si enī dm̄ n̄ qd̄
est ipse sed nescio qd̄ aliud eū suspicant̄ aut
credunt: & hoc oder̄ utiq; n̄ ipsū oderunt.
sed qd̄ sua mendaci suspicione: id̄ uana cre
dulitate concipiunt. Si aūq; ē hoc de illo sen
tiunt: quom̄ eū nescire dicunt̄: Et de ho
minib; qd̄ē fieri potest: ut eos sepe quos nū
quā uidim̄ diligam̄. Ac p hoc nec illud con
trario inpossibile ē: ut eos quos nūquā ui
dim̄ oderim̄. Fama quippe de aliquo ser
mocinante seu bene seu male fit: n̄ inme
rito ut amem̄ ut oderim̄ ignotū. sed si fa
ma sit uerax: quom̄ ē de quo uera didicim̄.
dicendus ignot̄. An qa ei̅ faciē n̄ uidim̄ quā
cū et ipse n̄ uideat: nulli tam̄ potest notior
ēē quā sibi. Non igit̄ in ei̅ facie corporali
nob̄ intimat̄ cuiq; notitia. sed tunc nob̄ ad
cognitionē patet: quando ei̅ mores & uita
n̄ latet. Alio qn̄: nec se ipsū nosse quisquā
potest: q uidere faciem suā n̄ potest. Sed
utiq; tanto certius: quā not̄ ē aliis. ipse
se nouit. Quanto certius interiore cons
pectu potest uidere qd̄ sapit: uidere qd̄
cupit: uidere q; uiuit: que cū aperiunt̄
& tunc uere fit cognit̄ nob̄. Hæc itaq;
qm̄ plerūq; ad nos de absentib; ut & iam
mortuis: siue fama siue litteris p fruunt̄.
hinc fit ut sepe quos nūquā facie corporis
uidim̄. n̄ tamen quos om̄ino nescim̄: ut
oderimus homines ut amem̄. Sed plerūq;
in eis nr̄a credulitas fallit̄: qa n̄ nūquā &
historia: & multo magis fama m̄tit̄. P
tinet aū ad nos: ne p niciosa opinione fal
lamur: ut qa n̄ possum̄ hominū indaga
re conscientiā: de ipsis reb; habeam̄ uerā
certamq; sententiā. hoc ē ut si ille ut ille
homo utrum sit inpudic̄: pudicus ue nesci
m̄: oderim̄ tam̄ inpudicitiā: et pudicitia
ā diligam̄. Et si illū ut illū iniustū ēē
iustū ue nescim̄. amem̄ tam̄ iustitiā:
& iniustitiā detestem̄. Non quas nob̄ ip
sis errando confingim̄: sed quas fidelit̄
hanc ad petendā illāq; uitandā: indi ue
ritate conspicim̄. ut cū de ipsis reb; qd̄ appe
tendū ē appetim̄. qd̄ deuitandū ē: deuitam̄.
Ignoscatur nob̄ qd̄ de occultis hominū aliqn̄
do: immo assidue n̄ uera sentim̄. hoc enī ad
humanā tēptationē p tinere arbitror: sine
qua ista duci n̄ potest uita. Ut apl̄s diceret:
tēptatio uos non app̄hendat nisi humana.
Quid enī tā humanū quā n̄ posse inspicere
cor humanū. Et ideo n̄ ei̅ latebras p scruta
ri: sed plerūq; aliud quā id qd̄ ibi agit̄ suspi
cari. Quāquā & in his rerū tenebris huma
narū hoc ē cogitationū alienarū: et si suspi
ciones intellegere n̄ possum̄ quia homines sum̄.
iudicia tam̄: id est definitas firmasq; senten
tias: continere debem̄. Nec ante tēp̄ qcquā
iudicare. donec ueniat dn̄s & illuminet abs
condita tenebrarū: & manifestet cogitatio
nes cordis: & tunc laus erit unicuiq; a deo.
Quando ergo n̄ erratur in reb; ut recta sit in p
batio uitioꝝ: uirtutūq; ap p batio. p fecto si
errat̄ in hominib;: uenialis ē humana tēpta
tio. Per has aū humanoꝝ cordiū tenebras:
res multū miranda: et multū dolenda con
tingit: ut eū n̄ nūquā quē iniustū putam̄ &
tam̄ iustus ē: & iustitiā in eo nescientes quē diligi
m̄ deuitem̄. Auersem̄. a nr̄o p hibeam̄ ac
cessu. cōmunē cū illo uitā: uictūq; habere
nolimus. eūq; etiā si discipline inponende
necessitas cogit. siue ne alius noceat: siue ut
fiat ipse correptior. asperitate salubri p se
quam̄. & hominē bonū tāquā malū affliga
m̄: quē nescientes amam̄. Hoc fit: si quis
uerbi grā cū sit pudic̄: a nob̄ credit̄ inpu
dic̄. Sine dubio enī si pudicū diligo: hoc
est ipse qd̄ diligo: ergo & iā et ipsum diligo.
& nescio. & si inpudicū odi: n̄ g̅ ipsū odi.
qa n̄ ē qd̄ odi. Et tam̄ dilecto meo cū quo
semp̄ in caritate pudicitie habitat anima
mea: facio ignarus iniuriā: n̄ errans in di
scretione uirtutū atq; uitioꝝ: sed in cor
diū tenebris humanoꝝ. Proinde sicut fi
eri potest ut homo bonus hominē bonū
oderit nesciens: ut potius diligat nesciens:
Ipsū enī diligit cū bonū diligit. quia id qd̄
est ille: hoc iste diligit. Oderit aū nesciens
n̄ ipsū: sed qd̄ putat ēē ipsū. Ita fieri po
test ut etiā homo iniustus: hominē ode
rit iustū: dū estimat se sui similē iniu
stū: diligere nesciens diligat iustū: et ta
m̄ dū eū credit iniustū: diligat n̄ ipsum:
sed qd̄ putas ēē ipsū. Quē ad modū aū ho

minē. sic et dm̄. Deniq; si introgarent iudei utrū diligerent dm̄. qd se aliud quā diligere respo nderent. nec ex animo mentientes. sed errando potius opinantes. Quomodo enī diligerent pa trē ueritatis q̄ haberent odio ueritatē. Nolt enī sua facta dāpnari. et hoc habet ueritatis. ut talia facta dāpnent. Tantū igit oderunt ueritatē. quantū oderūt suas penas. quas ta lib; inrogat ueritas. Nesciunt aū illā eē ueritatē. quę tales quales ipsi sunt dāpnant. oderunt ergo. quē nesciunt. Et cū illā ode runt pfecto & de quo natā nisi odisse n̄ poss. Ac p hoc q̄a ueritatē qua iudicante dānant de patre dō natā. nesciunt utiq; & iā ipsū. & nesciunt et oderūt. O miseros homines. qui cū eē uolunt mali. nolunt eē ueritatē qua dāpnant mali. Nolunt enī eā eē q̄ ē. cū se ipsos debeant eē nolle q̄ s. vt ipsa manen te mutent. ne ipsa iudicante damnentur.

Explicit omil' xxxvi.

De eo quod dicit si opera n̄ fecissē in eis quæ nemo alius fecit. peccatū n̄ haberent. nc aū & uiderūt & oderūt & me & patrē meū. sed ut impleat sermo q̄ in lege eorū scriptus ē. q̄a odio habuerūt me gratis.

Incip omil' xxxvii.

IXERAT DNS QVI me odit. et patrē meū odit. Vtiq; enī qui odit ueritatē. neces se ē oderit et a quo ueritas natā ē. Vnde & iam quantū datū ē. locuti sum. Deinde addidit unde nob nc loquendū ē. Si opera non fecissem in eis quę nemo alius fec. pecca tū n̄ haberent. Peccatum illud scilicet mag nū. de quo et superius ait. si n̄ uenissem & locutus fuissē eis. peccatū n̄ haberent. hoc ē peccatū q̄ in eū loquentē. & operantē n̄ credi derūt. Neq; enī nullū habebant peccatū ante quā loqueretur eis. & operaretur in eis. sed hoc pec catū. qd in eū n̄ crediderūt. Ideo sic cōmemoran tur. q̄a ipso peccato tenentur. & cetera. hoc enī si non haberent & in eū crederent. dimit terentur et cetera. Sed qd ē hoc. q̄ cū dixisset si opera n̄ fecissem in eis. mox addidit. quę nemo alius fecit. Nulla q̄ppe in operib; xpi uidentur eē maiora. quā suscitatio mor tuorū. qd scimus & iā antiquos fecisse pphas. fec enī helias. fec heliseus. & cū in hac carne uiueret. & cū in suo monumento sepultus iaceret. Nā quidā portantes mortuū. cū in ruentib; hosti b; eo refugissent. eūq; ibi posuissent. continuo resurrexit. Fec tam aliqua xpc. quę nemo alius fec. qd v. hominū. de quinq;. Et quat tuor milia. de septē panib; pauit. Qd sup aquas ambulauit. et petro ut hoc faceret prestitit. Qd aquā mutauit in uinū. qd a peruit oculos cęci nati. & alia multa quę cō memorare longū ē. Sed respondetur nob. & alios fecisse quę ipse n̄ fec. & quę nemo alius fec. Quis enī nisi moyses egyptios plagis. tot tantisq; pcussit. diuiso mare populū duxit. manna de cęlo esurientib; imperauit. aquā de petra sitienti infudit. Quis nisi hiesus na ue populo transituro iordanis fluenta diui sit. et currentem solem. emissa ad dnm ora tionē frenauit et fixit. Quis pt sāson ppt suā sitim. maxilla mortui asini exundante satiatus ē. Quis pt heliā curru igneo in al ta subuectus ē. quis pt heliseū qd paulo an te cōmemoraui. sepulto suo cadauere alte rius reddidit uitę. Quis pt danihelē inter ora inclusorū. secū leonē esurientiū uixit innocuus. quis pt uiros tres. ananiā. aza riā. misahelem. Inflāmis ardentib; & non u rentib; deambulauit inlesus. Pretereo cetā. qm hæc satis eē arbitror. quib; demonstraretur & alios scōs quędā opera miranda fecisse. quæ nemo alius fecit. Sed q̄tā multa uitia. et malas ualitudines. uexationesq; mortaliū tanta potestate sanaret. nullus omino legitur antiquorū. Ut enī taceantur quos iubendo sic occurrebant saluos singulos fecit. marcus euangelista quodā loco ait. Vespere aū fac to cū occidisset sol. afferebant ad eū oms ma le habentes. et demonia habentes. et erat oīs ciuitas congregata ad ianuā. et curauit mul tos q̄uexabantur uariis languorib;. et de monia multa eiciebat. Id aū cū cōmemoras set maths. etiā testimoniū pphicū addidit dicens. ut ad impleretur qd dictū ē p esaiam pphām dicentē. Ipse infirmitates nrās ac cepit. et egrotationes portauit. Itē alio lo co dicit marcus. & quocūq; intro ibat inuicos. ul inuillas. aut in ciuitates. In plateis pone bant infirmos et depcabantur eū. ut ul fim briā uestimenti eius tangerent. et qtqt tange bant eū salui fiebant. Hæc nemo alius fec in eis. Sic enī ē intellegendū qd ait in eis. n̄ int eos ul corā eos. sed prsus in eis. q̄a sana

uit eos. Hæc quippe intellegi uoluit. quæ nõ solũ facerent ad mirationẽ. uerũ etiã manifestã conferrent salutẽ. ꝓ quib; beneficiis utiq; amorẽ. nõ odiũ retribuere debuer̃. Omĩa q̃ dẽ cæteroꝝ miracula superat. qd̃ ẽ natꝰ ex uirgine. matrisq; integritatẽ solus potuit nec conceptꝰ uiolare. nec natꝰ. sed hoc nec corã eis factũ ẽ. nec in eis. Ad cognoscendã q̃ppe huiꝰ miraculi ueritatẽ. nõ cõmuni cũ eis aspectu. sed discreto ab eis discipulato apl̃i ꝑuenerunt.

Iã uõ illud qd̃ die tertia in carne in qua occisus fuerat. de sepulchro se reddidit uiuũ. & nũquã deinde moriturus. cũ illa ascendit in cælũ. superat & iã cuncta quæ fec̃. Sed neq; hoc factũ ẽ in iudeis. neq; corã eis. Et nõ dũ hoc fecerat quando dicebat. si opa nõ fecissem in eis quæ nemo alius fec̃. Nimirũ ergo illa s̃. quæ in eoꝝ ualitudinib; tanta miracula salutis ostendit. quanta in illis antea nemo donauit. Hæc enĩ uider̃. et hoc eis exꝓbrans adiungit et dicit. Nunc aũ et uiderunt & oder̃ & me & patrẽ meũ. sed ut impleat̃ sermo q̃ in lege eoꝝ scriptꝰ ẽ. q̃a odio habuer̃ me gratis. Corũ legẽ dicit. nõ ab ipsis inuentã. sed ipsis datã. Sicut dicimus. Panẽ nr̃m cotidianũ. quẽ tam ad dõ petimꝰ addendo. da nob̃. Gratis aũ odit. q̃ nullũ ex odio cõmodũ querit. ut incõmodũ fugit. Sic oder̃ dñm impii. sic diligunt iusti. hoc ẽ gratis. ut alia p̃t illũ nõ expectent bona. q̃m ipse erit in omĩb; bona. Quisq̃s uõ altius attenderit xp̃m dicentẽ. si opa nõ fecissem in eis quæ nemo alius fec̃. sed hec si pat̃ aut sp̃s sc̃s fec̃. nemo alius fec̃. q̃a totius trinitatis una substantia ẽ. inueni et ipsũ fecisse. Si quando q̃spiã dĩ homo tale aliq̃d fec̃. potẽ quippe in se ipso. Xp̃c nãq; cũ patre & spũ sc̃o. nõ sunt tres dii. sed unꝰ ds̃. De q̃ scriptũ est. Benedictus dñs ds̃ isrl̃ q̃ fac̃ mirabilia solus. Nemo g̃ alius fecit. quæcũq; in eis opa fec̃. Q̃m q̃sq̃s alius homo aliq̃d eoꝝ fec̃. in ipso faciente fec̃. hæc aũ ipse. non ille facientibus fecit.

Explicit omil̃ xxxvii

De eo quod dicit. Cũ aũ uenerit paraclitus quẽ ego mittã uob̃ a patre sp̃m ueritatis. qui a patre ꝓcedit. ille testimoniũ ꝑhibebit de me. & uos testimonium ꝑhibetis. q̃a ab initio mecũ estis.

Incipit omelia xxx octaua

Dñs iñs in sermone quẽ locutꝰ ẽ discipl̃is suis post cenã. ꝓximꝰ passioni. tãquã iturus et relicturus eos p̃sentia corporali. cũ omĩb; aũ suis usq; in consũmationẽ sc̃li futurus præsentia sp̃ali. exhortatus ẽ eos ad ꝑferendas ꝑsecutiones impioꝝ. quos mundi nomine nuncupauit.

Ex q̃ tam mundo. & iã ipsos discipulos elegisse se dix̃. ut scirent se grã dĩ ẽẽ qd̃ s̃. suis aũ uitiis fuisse qd̃ fuer̃. Deinde ꝑsecutores & suos et ipsoꝝ iudeos euidenter expressit. ut omĩno appareret & iã ipsos mundi dãpnabili appellatione conclusos. qui ꝑsequunt̃ sc̃os. Cũq; de illis diceret qd̃ ignorarent eũ a quo missus ẽ. et tam odissent & filiũ & patrem. hoc ẽ et eũ q̃ missus ẽ. & eũ a quo missus ẽ. de quib; omĩb; in aliis sermonib; iam disseruimꝰ. ad hoc ꝑuenit ubi ait. Ut adimpleatur sermo qui in lege eoꝝ scriptus ẽ. q̃a odio habuer̃ me gratis. Deinde tamquã consequenter adiunxit. unde nunc disputare suscepimus.

Cũ aũ uenerit paraclytꝰ quẽ ego mittã uob̃ a patre. sp̃m ueritatis q̃ a patre ꝓcedit. ille testimoniũ ꝑhibebit de me & uos testimoniũ ꝑhibebitis q̃a ab initio mecũ estis. Quid hoc ꝑtinet ad illud qd̃ dixerat. nunc aũ et uiderunt. & oder̃ & me & patrẽ meũ. Sed ut impleat̃ sermo qui in lege eoꝝ scriptus ẽ. q̃a odio me habuer̃ gratis. An q̃a paraclitꝰ quando uenit sp̃s ueritatis. eos q̃ uiderunt et oder̃. testimonio manifestatiores conuicit. Immo uero etiã aliquos ex illis q̃ uiderant & adhuc oderant. ad fidẽ quæ ꝑ dilectionẽ operat̃. sui manifestatione conuertit. hoc ut ita intellegamꝰ. ita factũ ẽẽ recolimꝰ. Uenit enĩ die pentecostes sp̃s sc̃s in centũ uiginti homines congregatos. In q̃b; & apl̃i omĩs erant. q̃ illo adimpletis linguis omĩũ gentiũ loquerent̃. plures ex his q̃ aderant. tanto miraculo stupefacti. quando q̃dẽ uider̃. loquente petro tã magnũ atq; diuinũ testimoniũ ꝑhiberi de xp̃o. ut ille q̃ occisus ab eis. int̃ mortuos deputabatur. resurrexisse et uiuere putaret̃. conpuncti corde conuersi sunt. & tanti sanguinis. tã impie atq; inanit̃ fusi. indulgentiam ꝑceper̃ ipso redẽpti sanguinẽ quẽ fuder̃. Xp̃i enĩ sanguis sic in remissionẽ peccatoꝝ omĩũ fusus ẽ. ut ipsũ & iam peccatũ posset delere quo fusus ẽ. Hoc ergo intuens

Dom̃ p̃ assc̃en.

cui

Lx

uider̃

at ꝓbaret̃

L. xi.

dn̄s dicebat. odio habuer̄ me gratis. Cū aūt
uenerit ille Paraclit⁹. testimoniū ꝑhibet de
me. Tāquā diceret. odio me habuer̄ et occi
der̄ uidentes. Sed tale de me paraclit⁹ testi
moniū ꝑhibebit. ut eos faciat in me credere
n̄ uidentes. Et uos inq̄o testimoniū ꝑhibe
bitis. q̄a ab initio mecū estis. Ꝑhibebit sp̄s
sc̄s. ꝑhibebitis & uos. q̄a enī ab initio mecū
estis. Potestis p̄dicare q̄ nostis. q̄d ut mo
do n̄ faciatis. illius sp̄s plenitudo n̄dū adest
uob̄. Ille g̊ testimoniū ꝑhibebit de me. &
uos ꝑhibebitis. Dabit enī uob̄ fiduciā testi
moniū ꝑhibendi. caritas diffusa in cordib̄
uri̅s. ꝑ sp̄m sc̄m q̄dabit̄ uob̄. Que utiq̄ pe
tro adhuc defuit. quando mulieris ancille
intr̄ogatione ꝑtr̄it⁹. n̄ potuit uerū testimo
niū ꝑhibere. sed contra suā pollicitationē ti
more magno conpulsus ē. ter negare. Timor
aū iste. nonē in caritate. sed ꝑfecta caritas fo
ras mittit timorē. Deniq̄ ante passionē dn̄i.
seruilis timor ei⁹. Intr̄ogat⁹ ē a femina serui
tutis. Post resurrectionē uō dn̄i. liberalis a
mor ei⁹ ab ipso principe libertatis. & ideo ibi
turbabat̄. hic tranquillabat̄. Ibi quē dile
xerat negabat. hic quē negauerat diligebat.
Sed adhuc etiā tunc amor ipse infirm⁹ fuerat
& angustus. donec eū roboraret & dilataret
sp̄s sc̄s. Qui postea quā illi ē abundantia gr̄e
largioris infusus. sic ad ꝑhibendū de xp̄o testi
moniū quondā ei⁹ frigidū pectus accendit.
atq̄ illa prius trepida que ueritatē subpres
serant ora reserauit. & cū om̄s in quos uene
rat. sp̄s sc̄s linguis om̄iū gentiū loquerent̄.
Iudeorū circūstantib̄ turb̄. solus ad testimoni
ū de xp̄o ꝑhibendū. p̄ ceteris ꝓmptius emicaret.
ei⁹q̄ intr̄fectores de illius resurrectione c̄fun
deret. Si quē delectat tam suauit̄ sc̄m tale
spectaculū c̄tueri. act⁹ aplōrū legat. ibi bea
tū petrū quē negantē doluerat. stupeat p̄di
cantē. Ibi linguā illā uideat. ad fiduciā a
diffidentia. & ad libertatē a seruitute trans
latā. Tot linguas inimicorū conuertere ad xp̄i
confessionē. quarū n̄ ualendo unā ferre. uer
sa fuerat in negationē. Quid plura. tant⁹ in
illo gr̄e fulgor. tanta plenitudo sp̄s sc̄i appa
rebat. tanta de ore p̄dicantis p̄tiosissime
ueritatis pondera ꝓcedebant. ut in gentis
multitudinis aduersarios. Intr̄fectores xp̄i
iudeos faceret ꝓ illo paratos mori. a q̄b̄ cū
illo formidabat occidi. Hoc fecit sp̄s sc̄s.
tunc missus. ante ꝓmissus. Ista dn̄s magna

xvi. c.

atq̄ miranda. sua beneficia p̄uidebat. quan
do dicebat. & uider̄. et oder̄ & me. & patrē
meū. sed ut adimpleat̄ sermo q̄ in lege eorū
scriptus ē. q̄a odio habuer̄ me gratis. Cū aū
uenerit paraclit⁹ quē ego mittā uob̄ a patre.
sp̄m ueritatis q̄a patre ꝓcedit. ille testimo
niū ꝑhibebit de me & uos testimoniū ꝑhi
betis. Ille q̄ppe testimoniū ꝑhibens. et testes
fortissimos faciens. abstulit xp̄i amicis timo
rē. & inimicorū odiū conuertit in amorē.

Explicit om̄l xxxviii

De eo quod dicit. hæc locut⁹ sū uob̄ ut n̄ scandali
zemini. usq̄ ad id ut cū uenerit hora eorū re
miniscamini quia ego dixi uobis.

Incipit om̄l xxxviiii.

IN HIS QUÆ PRECEDUNT
hoc euangelii capitulū. dn̄s discipu
los suos ad inimicorū odia ꝑferenda
confirmans. suo quoq̄ p̄parauit ex
emplo. ut eū imitando fierent for
tiores. Addens et ꝓmittens eis. q̄d
uenturus eis eēt sp̄s sc̄s. q̄ de illo testi
moniū ꝑhiberet. & adiciens. q̄ et ip
si fierent testes ei⁹. hoc utiq̄ operan
te in eis sp̄u sc̄o. Sic enī ait. Ille
testimoniū ꝑhibebit de me. & uos
testimoniū ꝑhibebitis. utiq̄ quia
ille ꝑhibebit. & iā uos ꝑhibebitis. Ille in cor
dib̄ uri̅s. uos in uocib̄ uri̅s. Ille inspiran
do. uos sonando. Ut possit impleri. In om
nē t̄rā exiit son⁹ eorū. Parū quippe fuerat
eos ad hortari exēplo suo. nisi impleret sp̄u
sc̄o. Deniq̄ apl̄s petrus cū iā uerba ei⁹ audis
set ubi dixerat nonē seruus maior domino
suo. si me ꝑsecuti sunt et uos ꝑsequent̄.
Et hoc iā in illo uideret impleri in quo patien
tia dn̄i sui si exēplū sufficeret. debuit imi
tari. Succubuit & negauit. n̄ utiq̄ ferens.
q̄ illū ferre cernebat. Cū uō accepit donū
sc̄i sp̄s. quē negauerat p̄dicauit. & quē
confiteri timuerat. n̄ timuit ꝓfiteri.
Prius enī exēplo fuerat edoctus. ut q̄d fieri
conuenerat nosset sed n̄dū fuerat uirtute
fult⁹. ut q̄ nouerat faceret. Instructus
erat ut staret. sed non erat firmatus ne
caderet. q̄d postea quā ꝑ sp̄m sc̄m factū est.
Annuntiauit usq̄ ad mortē. quē negaue
rat timens mortē. Ideo dn̄s in hoc consequen
ti capitulo de q̄ nunc nob̄ loquendū ē. hæc
inq̄o locut⁹ sū uob̄ ut n̄ scandalizemini.
Cant̄ quippe in psalmo. pax multa diligen

tab legē tuā. & nē illis scandalū., Mercto
tuaq; p missos spūs cō. quo ineis operante fieret
testes eī. sub uniē. hæc locutus sū uob ut n scan
dalizemini., Cū enī carnas dī diffundet in cor
ob nrīs p spm scm q datus ē nob: fit pax mul
ta diligentib legē dī. ut nō sit eis scandalum.,
D einde quę passuri erāt ia exprimens ait., Ex
tra sinagogas facient uos. Quo aū malu erat
aplis expelli de iudaicis synagogis. quasi n
unde fuerant separaturi. & iam si eos nullus
expelleret. Sed numirū hoc uolut denunti
are. qa iudei xpm nō fuerant recepturi. aq
ista nō fuerant recessuri., C t ideo futurū erat
ut foras mitterent cū illo. abeis qē nolleī
inullo. hi qē nō possent sine illo., N ā p fec
to qa nō erat ullus alius populus dī quā illuc
semen abrahę. si agnoscerent & recuperent
xpm. tāquā rami naturales inolea p manē
rent. nec alie fierent ecclę xpi. alię sina
gogę iudeoy., C adē quippe erāt. si ineo
dē cē uoluissent., Quod qa nolue. qo resta
bat. nisi ut remanentes extra xpm. extra
sinagogas facerent eos. q n relinquerent xpm.
A cepto quippe spū scō. testes ei effecti. nunc
q tales erāt de qualib dicē. multa princeps
iudeoy credider ineū. sed p timē meū iude
oy nepellerent de synagogis. nā audebant
confiteri eū. dilexer enim glām hominū.
magis quā dī., C redider g ineū. sed n sic.
quomodo eos uolebat credere qui dicebat.,
Quom potestis credere glām ab inuicē expec
tantes. & glām quę à solo dō ē nō querentes.,
D iscipulis g sic ineū credentib. ut impleta
spū scō. hoc ē dono grē dī nō sunt denumero
eoy. q ignorantes dī iustiā. & suā uolen
tes constituere: iustię dī nō se subiecti. nec
de illoy deq; dictū ē. dilexer glām ho
minū. magis quā dī., Illa congruit p phe
tię quę de ipsis inuenit impleta., D nē in
lumine uultus tui ambulabunt. & in no
mine tuo exultabūt tota die. et in tua iusti
tia exaltabunt. qm glā uirtutis eoy tues.,
O ero eis dicunt. extra sinagogas facient uos.
Illis dī scilicet q l dū dī habent. sed n secdm
scientiā. propē qd ignorantes dī iustiam.
suā uolunt constituere., C t eos expellunt
q n in sua. sed in dī iustia exaltabunt. nec
expulsi ab hominib erubescent. qm glā ui
tutis eoy ipse ē., D enq cū hoc eis dixisset
ad iecit. Sed uenit hora ut omnis qui interficit
uos. arbitret obsequiū se pstare dō. & hęc fa
cient. quia n cognouer patrē. neq; me. hoc ē.
n cognouer dm. nec eī filiū. cui se in uob occi
dendū. p stare arbitrant obsequiū., Quę uerba dns
ita subiecit. tāquā ex hoc consolaret suos. qui
de synagogis iudaicis pellerent., P renuntians
eis quę mala erant p ei testimonio p pessuri.
extra sinagogas inquit facient uos., Nec ait &
uenit hora ut omnis qui interficit uos. arbitret ob
sequiū se pstare dō., Quo g ait. sed uenit ho
ra. quę animo dū diceret. si aliqo boni post
mala ista predicaret., Quo sibi ergo uult
extra synagogas facient uos. sed uenit hora.
tāquā hoc dictur fuisset. separabī qdē illi uos.
sed ego uos colligā., Aut separabī qdē illi uos.
sed uenit hora uię lętię., Quo ergo ibi fac
hoc uerbū. qd ait. sed uenit hora. quasi ē
solationē eis p mitteret post tribulationē.
cū magis dicere debuisse uidet indicatiuo
modo. et uenit hora., Sed n ait & uenit.
cū tribulationē sup tribulationē. nec sola
tionē post tribulationē uenturā illis ē pię
dicere., An forte sic eos illa de synagogis
separatio fuerat turbatura. ut mori malleī.
quā in hac uita sine iudeoy congregationi
b immorari., Absit ut sic turbarentur. q
dī n hominū glām requirebant., Quo ergo
ē extra synagogas facient uos. sed uenit
hora. cū potius dicere debuisse uideatur.
& uenit hora ut omnis qui interficit uos. arbitret
obsequiū se pstare dō., Neq; enī satam dicit ē.
sed uenit hora ut interficiant uos. quasi ut
eis mors p consolatione illius separationis
accideret., Sed uenit inquit hora ut omnis
qui interfic uos. arbitretur obsequiū se pstare dō.,
P rorsus non mihi uidet aliud significare
uoluisse. nisi ut intellegerent atq; gauderet.
tā multos se xpō ac quisturos. cū deinde oy
congregationib pellerent. ut eos non suffi
ceret pellere. sed n sinerent uiuere. ne omis
ad nom xpi. sua p dicatione conuerterent.
& ab observatione iudaismi. tāquā diuine
uerbis auerterent., Hoc enī deinde is dic
tū debem accipere. de quib dixerat. extra
sinagogas facient uos., Nā testes idest mar
tyres xpi. etiā si occisi sunt agentib. n ta
men illi arbitrati sunt dō. sed diis suis fal
sis obsequiū se p stare cū hoc facerent., Iudeoy
aū omnis qui occidit p dicatores xpi. dō se
prestare putauit obsequiū. credens qō dese
reret dm uerū. qcūq; conuerterent ad xpm.,
V t enī et ipsum xpm occiderent. ista ratione

cōmotus. Nā eoꝝ debac re etiā uerba conscripta sunt.
Ut ecce qa tot mundo post eū abiit. Si dimiserimus eū
uiuere: uenient romani et tollent nob locū et gen
tē. Et q̄ caiphas dixē. expedit ut un⁹ moriatur
homo ꝙ pp̄pto: & nō tota gens pereat. Et in hoc g̃
suos discipulos: suo erg̃ exemplo. quib⁹ dixerat.
sume p̄secutus. & uos p̄sequent̄. ut quē animo
ou illū occidendo dō se p̄stitisse obsequū puta
uer. sic etiā illos. Iste itaq⁹ sensus ē in his uer
bis. extra synagogas facient uos. sed nolite solu
tudinē formidare. Separati quippe a congre
gatione eoꝝ: tā multos in meo nomine congre
gabitis: ut illi memores sint ne tēplū q̄ erat a
pudeos: & omnia legis ueteris sacramenta deseran
tur ficient uos: sic fundentes sanguinē urm.
ut dō se p̄stare arbitrent obsequū. Et cū illuc
q̄ debis dixē apls. Zelū dei habent: sed nō secdm
scientiā. Obsequū se p̄stare putabant dō: nō
ficiendo famulos dei. O error horrendus: Ita
ne ut placeas dō: peccas placente dō. et dei tē
plū unum te fidente p̄sternit. ne dei tēplū la
pideū deserat. O execrabilis cecitas. sed expar
te isti facta ē: ut plenitudo gentiū intraret.
Et ex parte in qua facta ē. ñ ex toto. nem omis: sed
aliqui ex ramis fracti: ut insereret̄ holeaster.
Nā spū sco implente discipulos xpi: cū linguis omnū
gentiū loquerent̄: cū per eos diuina miracula fre
quentarentur: & diuina eloqa spargerent̄: dia
occisus sta dilectus ē xpc: ut ei discipuli expulsi
a congregationib⁹ iudeoꝝ. ex ipsis quoq⁹ iudeis
ingentē multitudinē congregarent: & nullā
solitudinē formidarent. Hinc g̃ accensi cete
ri regb⁹ et ecia. Zelū dei habentes: sed nō secdm sci
entiā: et obsequiū dō se p̄stare credentes: oc
cidebant eos. Sed q̄ illis occisus colligebat
eos q debis futuris ante qua occideret̄ instru
xerat eos. ne ignaros atq⁹ imparatos animos:
mala inopinata et inp̄uisa. quā uis cito in
sitara turbarent. sed p̄cognita et patienter
accepta: ad bona sēpiterna p ducerent. Hanc
ei fuisse causā: ut hec eis p̄nuntiaret: dia
demonstrauit ipse adiungens. Sed hec locut⁹
sū uob: ut cū uenerit hora eoꝝ reminiscamī
ni quia ego dixi uob. Hora eoꝝ: hora tene
brosa. hora nocturna. sed in die mandauit
onis mām suā: & nocte declarauit. Quan
do nox iudeoꝝ separatū a se diem xpianoꝝ
nulla confusione fuscauit. & quando car
nē occidere potuit: fidem obscurare nō potuit.
De eo quod dicit. hec aū uob ab initio ñ dixi: qua
uobcū eram. Usq; ad id qd dic: de iudicio aū: qa prin
cep⁹ huius mundi iā iudicatus ē. Incipit omil xl.

VM DNS IHS PRCD
xisset discipulis suis p̄secutio
nes quas passuri fuerant post
eius abscessū: subiunxit atq;
ait. Hec aū uob ab initio
ñ dixi: qa uobscū eram. nunc
aū uado ad eū q me misit.
Ubi primū uidendū ē utrū eis futuras ñ p̄dixe
rit ante passiones: sed alii ter euangelistē
sanis eū p̄dixisse ista demonstrant: antequā
ueniret ad cenā. qua pascha sdm uoluīt
locut⁹ ē ubi ait: Hec aū uob ab initio ñ dixi:
quia uobcū eram. An forte hinc ista soluit quæ
stio. qa & illi eū narrant passioni p̄xim⁹ fu
isse: cū hec diceret. Non g̃ ab initio quando
cū illis erat: quia iam discessurus: iamq; ad pa
trem p̄recturus: hec dixit. Et ideo & iam sdm
illos euangelistas. uerū ē qd hic dic tuē: hec
aū uob ab initio ñ dixi. Sed quo ag̃m⁹ defi
de euangelii sdm matheum: quibec est ad nō
nisi cū erat iam pascha cū discipulis cenaturus
imminente passione: uerū et ab initio de
nuntiata ē cōmemorat: ubi primū nomina
tim duo decim exprimunt̄ apli: et ad operadi
uina mittuntur. Quid sibi g̃ uult q̄ hic
ait. hec aū uob ab initio ñ dixi qa uobcū eram:
nisi qa ea que hic dic de spūscō q̄ sut uentur
ad eos: et testimoniū p̄hibiturus quando illa
mala passuri sunt: hec est ab initio ñ dix:
qa cū ipsis erat. Consolator g̃ ille ut ad uo
cat: utrūq; eni int̄ p̄at: q̄ ē grece para
clyt: xpo abscedente fuerat necessarius.
Et ideo de illo ñ dixerat ab initio quando cū
illis erat: qa ei p̄sentia solabantur. Abs
cessurus aū: oportebat ut diceret illū ee
uenturū: p quē futurū erat ut caritas dif
fusa in cordib⁹ suis: uerbū dei cū fiducia p
dicarent. et illo intrinsec⁹ apud eos testimo
niū p̄hibente de exp̄o: ipsi quoq; testimoniū
p̄hiberent. Neq; scandalizarent̄: cū ini
mici iudei absq; synagogis facerent eos: &
interficerent arbitrantes obsequiū se p̄stare
deo. qm̄ caritas oīa tolerat. que diffunden
da erat in cordib⁹ eoꝝ: p sci spūs donū. hinc
ergo iste tot⁹ d̃cat sensus. quia facturus
eos erat martyres suos. idest testes suos p spm̄
scm̄. ut illo in eis operante: p secutionum
quecūq; aspera tolerarent. nec frigescerent

Explicit omelia xxxviii

acaruare p̄dicandi. illo diuino igne succensi.
Hæc g̊ inqo locut⁹ sū uob. ut cū uenerit hora cog
remuniscamini qa ego dixi uob. h æc scilicet
locut⁹ sū uob. n̄ tantū qa passuri estis ista. sed
qa cū uenerit paracl̄tus. ille testimoniū p
hibebit deme. ne ista timido taceatis. Unde
fiet. ut cuā uos testimoniū phibeatis. Hæc
dū uob abuntio n̄dixi qa uob cū erā. et ego
uos consolabar. mea p̄sentia corporali. exhi
bita humanis sensib⁹ uris. quā paruuli cape
re poterant. Nunc aūuado ad eū qme mi(f. lviii)
sit. et nemo exuob interrogat me quo uadis.
Significat sc̄e trinitatē. ut nullus interrogaret qd
palā fieri. usu corporis cernerent. Nā supe
rius interrogauer⁹ eū quo eēt iturus. et respon
derat eis eō se iturū. quo ipsi tunc uenire n̄
possent. Nunc uō ita se ꝓmittit iturū. ut
nullus eog quo uadit interroget. nubes enī
suscepit eū quando ascendit ab eis. et cuntē in
celū n̄ uerb⁹ quesierunt. sed oculis deduxerunt.
Sed qa hæc locut⁹ sū uob inqo. tristitia imple
uit cor uru. Videbat utiq; et go illa suaue
ba ineog cordib⁹ agerent. Spūalē quippe n
dū habentes interius consolationē. quā pspm
scm fuerant habituri. id qō exterius inpo
udebāt. a mittere metuebant. et qa se amis
suros eē. illo uō denuntiante. dubitare n̄ po
terant. Contristabat⁹ human⁹ affect⁹. qa
carnalis desolabat⁹ aspect⁹. Nouerat aūt
ille qo eis potius expediret. qa uisus interiot.
ipse ē utiq; melior. quo eos consolaturus fue
rat spūs scī. n̄ cernentib⁹ corporib⁹ ingesturus
corp⁹ humanū. sed se ipsū credentib⁹ pectori
bus infusurus. Denīq; ad iungit. Sed ego ue
ritatē dico uob. expedit uob ut ego uadam.
si enī n̄ abiero. paracl̄t⁹ n̄ uenier ad uos. si aū
abiero. mittā eū ad uos. Tāquā diceret. ex
pedit uob ut hæc forma serui auferat⁹ a uo
bis. Caro qdē factū uerbū. habito in uob.
sed nolo ad huc me carnalit̄ diligatis. Et isto
lacte contentus ēp infantes eē capiatis. Ex
pedit uob ut ego uadā. si enī n̄ abiero. para
clyt⁹ n̄ uenier ad uos. Si alīa tamen a quib⁹
uos alui n̄ subtraxero. solidū cibū n̄ esuriatis.
Si carni carnaliter heserit⁹. capaces spūs n̄ erit⁹.
Nā qō ē si n̄ abiero paraclyt⁹ n̄ uenier ad uos. si
aūt abiero mittā eū ad uos. Nūqō hic posit⁹
eū n̄ poterat mittere. qs hoc dyerit. neq;
enī ubi ille erat iste inde recesserat. Et sic ue
nerat a patre. ut n̄ maneret in patre. Post
remo quom⁹ eū etiā hic constitut⁹ n̄ poterat
mittere. quē scim⁹ sup eū baptizatū uenisse atq;
mansisse. Immo uō a quo scim⁹ eū nūquā sepa
rabilē fuisse. Quid ē g̊ sīn abiero paracl̄tus
n̄ ueniet ad uos. nisi n̄ potestis capere spm. quā
diu scdm carnē nosse p sistitis xpm. Unde ille
qui āceperat spū. Et si nouerām⁹ inqo scdm carnē
xpm. sed nunc iā n̄ nouim⁹. Etiam ipsa quip
pe carnē xpi n̄ scdm carnē nouit. quer bū car
ne factū. spāliter nouit. Hoc nimirū significa
re uoluit magister bon⁹ dicendo. sicut n̄ a
biero paracl⁹ n̄ ueniet ad uos. si aū abiero.
mittā eū ad uos. Ipō aū discedente corpora
liter. n̄ solū spūs scī. sed & pat̄ et filius illius affu
it spūaliter. Nam si abeis sic abscessit xpc. ut
ꝓ illo n̄ cū illo ineis eēt spūs scī. Unde ēa ꝓmissio
dicentis. ecce ego uob cū sū usq; ad cōsūmatio
nē scī. et ueniem⁹ ad eū ego & pat̄. & man
sionē apud eū faciem⁹. Cū et spūs scs̄ tales ꝓ
miserat eē missurū. ut cū eis eēt in ēternū.
Ac ꝓhoc cū ex carnalib⁹ ut animalib⁹ eēnt spi
ritales futuri. ꝓfecto & patrē & filiū & spm
scm capacius fuerant habituri. Innullo g̊
credendus ē eē pat̄ sine filio. & spū scō. aut
pat̄ et filius sine spū scō. aut filius sine pa
tre & spū scō. aut sine patre & filio spūs scī.
aut pat̄ & spūs scī sine filio. sed ubi cog quili
bet un⁹. ibi trinitas & unus. Oportebat aūt
ita insinuari trinitatem. ut quātus nulla
eēt diuersitas substantiarum. singillatim
tam cōmendaret⁹ distinctio p sonarum. ubi
eis qui recte intellegē. nūquā uideri potest
separatio naturarū. Quod aūt seqt̄. Et cū
uenerit ille arguet mundū de peccato. et de
iustitia et de iudicio. De peccato qdē. qa
non crediderunt in me. De iustitia uō. qa
ad patrē uado. & iā n̄ uidebitis me. De iu
dicio aūt. qa princeps hui⁹ mundi iudicat⁹ ē.
Tamquā solum sit peccatū non credere in
xpm. et tamquā ipsa sit iustitia non ui
dere xpm. & tamquā ipsum sit iudiciū
quod princeps huius mundi. hoc est dia
bolus iudicatus est. Unde latebrosū ē.
nec isto sermone coartandum. ne fiat
obscurius breuitate. sed alio potius quan
tum ōnis ad inuenit explicandum.

+ Dom tertia post oct. paschæ. K. xj.

EXPLICIT omelia quadragesima.

INcipit omelia quinquagesima.

PROMITTENS DN̄S MIS
surū se spm̄ scm̄. Cū uenerit
inquit. ille arguet mundū
de peccato et de iustitia et
de iudicio. Quid ē hoc.
nūq̄ nā dn̄s xp̄s n̄ arguet
mundū de peccato cū ait.
si n̄ uenisse ē & locut⁹ eis fuisse.
peccatū n̄ haberent. nunc aū
excusatione n̄ habent de pecca
to suo. Sed ne forte q̄s dicat hoc
ad iudeos ꝓprie ꝑtinere n̄ ad mun
dū. nonne ait alio loco. si de
mundo eēt. mundus q̄d suū eēt
diligeret. Nūq̄ n̄ arguit de iusti
tia ubi ait. pat̄ iuste mundus te
n̄ cognouit. Nūq̄ n̄ arguet de iu
dicio. ubi se ait sinistris eē dicturū.
ite in ignē ætn̄ū. q̄ p̄ parat⁹ ē diabo
lo et anglis ei⁹. & multa alia reppe
riunt̄ in scō euanglio. ubi de his xp̄c argu
it mundū. Quid ē g̊ q̄d tāquā ꝓprie tri
buit hoc spūi scō. An forte q̄a xp̄c in iude
oꝝ tantū gente locut⁹ ē. mundū n̄ uidet̄
arguisse. ut ille intellegat̄ argui. q̄ au
dit arguentē. Sp̄s aū scs̄ in discipulis ei⁹ toto
orbe diffusis. non unā gentē intellegit̄
arguisse. sed mundū. Nā hoc illis ait as
censurus in cœlū. n̄ ē urm̄ scire tēpora quę
pat̄ posuit in sua potestate. Sed accipietis
uirtutē sp̄s sci sup̄ uenientē in uob̄. et eritis
mihi testes in hierlm̄. & in tota iudea et sa
maria. et usq̄ ad fines tr̄ę. hoc ē arguere
mundū. Sed q̄s audeat dicere q̄ ꝑ discipu
los xp̄i arguat mundū sp̄s scs̄. & n̄ argu
at ipse xp̄c. cū clamet apls̄. An uultis ex
perimētū accipere ei⁹ q̄ in me lo q̄t̄ xp̄c.
Quos itaq̄ arguit sp̄s scs̄. arguit utiq̄ & xp̄c.
Sed quantū mihi uidet̄ q̄a ꝑ spm̄ scm̄ dif
fundenda erat caritas in cordib̄ eoꝝ. quę
foras mittit timorē quo impediri possent.
ne arguere mundū q̄ ꝑsecutionib̄ freme
bat auderent. Ꝓpterea dix̄ ille arguet
mundum. tāquā diceret. ille diffundet
in urīs cordib̄ caritatē. Sic enī timore de
pulso. arguendi habebitis libertatē. Sepe
aū diximus. inseparabilia eē opera trini
tatis. sed singillatim cōmēdans fuisse ꝑso
nas. ut non solū sine reparatione. uerū
etiā sine confusione & unitas intellegat̄

& trinitas. Exponit deinde q̄d dixerit de pec
cato et de iustitia. et de iudicio. De peccato
quidem inquit. quia n̄ credunt in me.
Hoc enī peccatū quasi solū sit. p̄ceteris posu
it. quia hoc manente cętera detinentur.
et hoc discedente. ceteri dimittunt̄. De iusti
tia uō inquit. q̄a ad patrē uado et iā n̄ ui
debitis me. Hic primo uidendū ē si recte
quisq̄ arguit̄ de peccato. quomodo recte ar
guat̄ et de iustitia. Nūq̄ enī si arguendus
est peccator ꝓpterea quia peccator ē. argu
endū q̄squā putauit et iustū ꝓpterea quia
iustus ē. absit. Nā et si aliquando iustus
arguit̄. ideo recte arguit̄. q̄a sic̄ scriptū ē.
n̄ ē iustus in tr̄a q̄ faciat bonū & n̄ peccauit.
Quo circa. etiam cū iustus arguit̄. de peccato
arguit̄. n̄ de iustitia. Q̄m̄ et in illo q̄ legim⁹
dictū diuinit⁹. noli effici iustus multū. n̄ ē
notata iustitia sapientis. sed sup̄bia p̄sumētis.
Qui g̊ fit multū iustus. ipso nimio fit in iu
stus. multū enī se fac̄ iustū. q̄ dic̄ se n̄ habe
re peccatū. aut q̄ se putat n̄ grādi. sed sua
uoluntate sufficiente effici iustū. Nec recte
uiuendo iustus ē. sed potius inflat⁹ putando
se eē q̄d non ē. Quo pacto igit̄ mundus ar
guendus ē de iustitia. nisi de iustitia creden
tiū. Arguit̄ itaq̄ de peccato. q̄a in xp̄m n̄ cre
dit. et arguitur de iustitia eoꝝ qui credunt.
Ipsa quippe fideliū cōparatio. infideliū ē ui
tuperatio. Hoc et ipsa expositio satis indi
cat. uolens enī aperiri q̄d dixerit. De iusti
tia uō inq̄. q̄a ad patrē uado. et iā n̄ uidebi
tis me. Non ait & iā n̄ uidebunt me. de q̄b̄
dixerat q̄a n̄ credunt in me. sed peccatū q̄d
uocaret exponens. de illis locutus ē dicens.
q̄a n̄ credunt in me. Exponens aūquā diceret
iustitiā. de qua dix̄ mundus arguit̄. ad ip
sos quib̄ loquebat̄. se conuertit atq̄ ait.
q̄a ad patrē uado & iam n̄ uidebitis me.
Qua ꝓpt̄ mundus de peccato quidē suo. de
iustitia uō arguit̄ aliena. sicut et arguunt̄
de lumine tenebre. Omnia enī quę arguunt̄
ait apls̄. a lumine manifestant̄. Quantū
enī malū sit eoꝝ q̄ n̄ credunt. n̄ solū ꝑse ip
sū. uerū etiam ex bono potest eoꝝ appa
rere q̄ credunt. Et q̄m̄ ista uox infideliū
eē consueuit. quomodo credim⁹ q̄ n̄ uidim⁹.
ideo credentiū iustitiā. sic oportuit defini
ri. q̄a ad patrē uado. & iā n̄ uidebitis me.
Beati enī q̄ n̄ uident & credt̄. Nā et q̄ uidet̄
xp̄m. n̄ ideo laudata ē fides eoꝝ. q̄a crede

bant qd uidebant. idest filiū hominis. sed quia
credebant qd n̄ uidebant. idest filiū dī. Cū uō et
ipsa forma serui subtracta eorū eēt aspectibus.
tunc uō ex omī parte impletū ē. iustus ex fide
uiuit. Est enī fides sicut in epla que ad hebreos
ē definitū. sperantiū substantia. conuictio re-
rū que n̄ uidentur. Sed qd ē iā n̄ uidebitis me.
n̄ enī ait ad patrē uado & n̄ uidebitis me. ut
tēporis intē uallū qd n̄ uidebitur significasse in
tellegeretur. siue breue siue longū. tam̄ utiq;
terminatū. Sed dicendo iā n̄ uidebitis me.
uelut nūquā eos decetero uisuros xp̄m ueritas
p̄nuntiauit. Hæcine iustitia ē nūquā xp̄m
uidere. & in eū tam̄ credere. cū ꝓpterea
laudetur fides. ex qua iustus uiuit. qm̄ cre
dit quē modo n̄ uidet xp̄m. se aliquando
eē uisurū. Postremo scd̄m hanc iustitiā.
Numq̄d dicturi sum⁹ paulū aplm̄ n̄ fuisse
iustū confitentē se uidisse xp̄m post as
censionē ei⁹ in celū. Deq̄ utiq; iā tēpore di
xerat. iā n̄ uidebitis me. Nūq̄d scd̄m hanc
iustitiā iustus n̄ erat gloriosissim⁹ stepha
nus. qcū lapidaretur ait. ecce uideo celū ap
tū. & filiū hominis stantē ad dexterā dei.
Quid g̊ ē ad patrē uado et iā n̄ uidebitis me.
nisi quom̄ sū cū uob̄cū sū. Tunc enī erat ad
huc mortalis in similitudine carnis peccati.
qui esurire poterat ac sitire. fatigari atq;
dormire. Hunc g̊ xp̄m. idest talē xp̄m.
cū transisset de hoc mundo ad patrē. non
erant iā uisuri. Et ipsa ē iustitia fidei
de qua dic̄ apls. et si noueram⁹ xp̄m scd̄m
carnē. sed nunc iā n̄ nouim⁹. Erit itaq;
in q̄d ūrā iustitia qua mundus arguitur.
qa uado ad patrē & iā n̄ uidebitis me. qm̄
in eū quē n̄ uidebitis. creditis in me. et
quando me uidebitis qd tunc ero. n̄ ui
debitis me qd sū uob̄cū modo. N̄ uidebi
tis humilē. sed excelsū. n̄ uidebitis mor
talē. sed sēpitēnū. Non uidebitis iudican
dū. sed iudicatorē. Et de hac fide ūrā
idest iustitia ūrā. arguet sp̄s scs incredu
lum mundū. Arguet & iam de iudicio.
qa princeps mundi hui⁹ iudicat⁹ ē. Quis
est iste nisi de quo ait alio loco. Ecce uenit
princeps mundi. et in me nihil inueniet.
Idest. nihil iuris sui. nihil q̄ ad eū ꝑtineat.
nullū scilicet omīno peccatū. Ꝑ hoc enī ē
diabolus princeps mundi. n̄ enī celi & tr̄e
& omīū que in eis sunt est diabolus princeps.
Qua significatione intellegitur mundus. ubi

dictū ē. & mundus ꝑ eū factus ē. sed mun
di diabolus princeps. Deq̄ mundo ibi conti
nuo subiungit atq; ait. & mundus eū n̄ co
gnouit. Hoc ē homines infideles. qb; toto
orbe terrarū plen⁹ ē mundus. Int̄ quos ge
mit fidelis mundus. quē de mundo elegit
ꝑ quē factus ē mundus. Deq̄ ipse dicit.
N̄ uenit filius hominis ut iudicet mundū.
sed ut saluetur mundus ꝑ ipsū. Mundus eo
iudicante. dānatur. mundus eo subuenien
te. saluatur. qm̄ sicut arbor foliis & pomis.
sicut area paleis & frumētis. ita infidelib;
& fidelib; plen⁹ ē mundus. Princeps g̊ mun
di hui⁹. hoc ē princeps tenebrarū harum.
idest infideliū de quib; eruitur mundus. quib;
dicitur. Fuistis aliquando tenebre. nunc aū
lux in dn̄o. Princeps mundi hui⁹ deq̄ alibi
dix̄. nc̄ princeps mundi hui⁹ missus ē foras.
Utiq; iudicat⁹ ē. qm̄ iudicio ignis æt̄ni in
reuocabilit̄ destinat⁹ ē. Et de hoc itaq; iu
dicio quo princeps iudicat⁹ ē mundi. argu
itur a scō spū mundus. qm̄ cū suo principe
iudicatur. quē supb; atq; impius imitatur.
Si enī ds̄ sic dic̄ apls petrus peccantib; an
gelis n̄ pepercit. sed carceribus caliginis inferi
retrudens tradidit in iudicio puniendos
seruari. quom̄ n̄ spū scō de hoc iudicio mun
dus arguitur. quando in scō spū hoc loqtur
apls. Credant itaq; homines in xp̄m. ne
arguantur de peccato infidelitatis sue. quo
peccato omīa detinentur. Transeat in nume
rū fideliū. ne arguantur de iustitia eorū.
quos iustificatos n̄ imitantur. Caueant fu
turū iudiciū. ne cū mundi principe iudi
centur. quē iudicatū imitantur. Et enī ne
sibi existimet parci supbia dura mortaliū.
de supborū supplicio terrenda ē anglorū.

Explicit omīl xl i

De eo quod dicit. Adhuc multa habeo uob̄ dicere sed
non potestis portare modo. cū aū uenerit sp̄s ueritatis.
docebit uos omnē ueritatē. Incipit xl ii

Tristius scī euangelii capitulo ubi
dn̄s ait discipulis suis. adhuc multa
habeo uob̄ dicere. sed n̄ potestis por
tare modo. prius querendū illud oc
currit quom̄ superius dixerit. omīa
que audiui a patre meo nota feci uobis.
& hic dicat. adhuc multa habeo
uob̄ dicere. sed n̄ potestis portare mo
do. Verum illud quomodo dixerit
q̄ n̄dū fecerat tāquā fecerit. sicut ea

que futura ſ dñm fecisse ꝑ ꝓpha teſtat̃ dicens. qui fec̃ que futura ſ. Iã cũ ipſa uerba tractaremus. ut potuim⁹ ꝯ exponam⁹. Nunc g̃ que iſta ſint que apli tunc portare nõ poterant. ualuis forſitan ſcire. Sed qſ nrm audeat ego ſe dicere iã capacẽ. que illi capere nõ ualebant. ac ꝓhoc nec ame exp̃enda ſunt ut dicam⁹. que forte nõ caperẽ. ſi m̃ abalio dicerent⁹. nec uos ea portare poſſetis. etiã ſi ego tant⁹ ceẽm. ut a me iſta quæ uob̃ at̃iora ſ audiretis. Et ſi eri qdẽ poteſt. ut ſint aliqui inuob̃ ad ea capienda iã idonei. que alii capere nõ dũ ualeãt. Et ſi nõnia deqb⁹ magiſter ꝺ̃ſ ille docebat. ad huc multa habeo uob̃ dicere. Tam ego fortaſſe nõ nulla ſed que nã ſunt iſta que ipſe nõ dix̃. temeritatẽ uelle ꝓſumere ac dicere. Nã et mortꝫ papo nõ dũ erant idonei tunc apli qb⁹ dicebat. poteſtis me modo ſeq. Unde prim⁹ ego petrus q hoc ſe iã poſſe ꝓſup̃erat. aliud ex ꝓtus ẽ quã putabat. et tam̃ poſtea uiri et mulieres. pueri et puelle. iuuenes & uirgines. ſenioreſ cũ iunioribus. innumerabiles martyrio coronatas. & poſſent inuenire ſunt o ues. q tẽ quando iſta dñs loquebatur. nõ dũ poterant portare paſtores. Huq ergo debuit illis oũb⁹ dici in ullo tẽptationis articulo quo certare uſq ad mortẽ ꝓ uerita te oportebat. & ꝓ xpi nomine ut doctrina ſanguinẽ funderet. nũq inquã debuit eis dici. q̃ſ urm̃ audeat idoneũ martyrio ſe putare. cui petrus idoneus nõ dũ fuerat quando eũ os ad os ipſe dñs inſtruebat. Sic ita q dixerit aliq̃s nõ debere dici ꝓplis xpianis audire cupientib⁹. que ſint deqb⁹ dñs tunc docebat. adhuc multa habeo uob̃ dicere. ſed nõ poteſtis portare modo. Si apli nõ dũ poterant. multo min⁹ uos poteſtis. qa forte ſic multa poſſunt audire. q̃ tunc nõ dũ poterat petrus. Sic multa poſt martyrio coronati. q̃ tunc nõ dũ poterat petrus. Preſertim iã miſſo ſpũ ſco q tunc nondũ erat miſſus. deq continuo ſubiungit atq; ait. Cum aũ uenerit ille ſpũs ueritatis. docebit uos omnẽ ueritatẽ. Sic utiq; demonſtrans ideo illos que habebat dicere nõ poſſe portare. qa nondũ ad eos uenerat ſpũs ſcũs. Et ee concedam⁹ ut ita ſit multos ea modo poſſe portare iã miſſo ſco ſpũ. que tunc eo nõ dũ miſſo. portare nõ poterant diſcipli. Nũq ideo ſcam⁹ que ſunt que dicere noluit. que tẽ ſaremus. ſi habeo dicta legerem⁹ ut audirem⁹. Aliud ẽ enim ſcire utrũ anob̃ ut anob̃ portari poſſint. aliud aũ ſcire que ſint ſiue portari poſſint. ſiue nõ poſſint. Que cũ ipſe tacuerit. quis nrm dicat iſta ut illa ſunt. aut ſi dicere audeat. Unde ꝓbat. Quis enim ẽ tã uan⁹ aut temerarius. q cũ dixerit & iã uera qb⁹ uoluerit que uoluerit. ſine ullo teſtimonio diuino affirmet. ea ee que tẽ dñs dicere noluit. Quis hoc nrm faciat. & nõ maxima culpa temeritatis incurrat. unq nec ꝓ ꝓphica nec aplica eccl̃ia auctoritas. Nã ꝓ fecto ſi ego aliqo legiſſem⁹ in libris canonica auctoritate firmatis. q poſt aſcenſionẽ dñi ſcriptas. parũ fuerat hoc legiſſe. niſi illic id etiã legeret⁹. hoc exigis ee que tẽ dñs diſcipulis noluit dicere. qa nõ poterant illa portare. Tã quã ſi uerbi grã ego dicerẽ. illud qõ legim⁹ in hui⁹ euangelii capite. In principio erat uerbũ & uerbũ erat apud dm̃. et ds erat uerbũ. hoc erat in principio apud dm̃. Et talia que ſecunt⁹. qm̃ poſtea ſcripta ſ. nec ea dñm ihm̃ dixiſſe narrature. cũ hic ee in carne. Sed hæc un⁹ exactis ei⁹ ipſo ac ſpũ ei⁹ ſibi reuelante conſcripſit. ex his ee que noluit tẽ dñs dicere. qa ea que diſcipli portare nõ poterant. quis me audiat tã temere iſta dicente. Si aũ ubi hoc legim⁹ ibi hoc etiã legerem⁹. q̃ſ nõ tanto aplõ crederet. Sed ro quoq mihi uideẽ abſurdiſſime dici. ea tunc nõ potuiſſe portare diſcipulos. que de inuiſibilib⁹ & altiſſimis reb⁹ in hac num⁹ in apticas litteras. que poſtmodũ ſcripte ſ. Nec ea dñm quando cum illis uiſibiliter erat. dixiſſe narrat⁹. Cur enim ea tẽ ferre nõ poterant. que nunc in eor⁹ libris quis non legat. quis non ferat etiã ſi non intellegat.

Non nulla quidẽ homines infideles inſcripturis ſcis & nõ intellegunt cũ legunt. ut audiunt. et lecta aut audita ferre nõ poſſunt. Sic pagani qd ꝓ eũ q crucifixus ẽ. factus ẽ maledictus. Sic iudei qõ filius dei ſit. qui eo modo quo ipſi celebrant. ſabbatũ ſoluit. Sic ſabelliani. qui trinitatẽ patris & filii & ſpũs ſcũ. Sic arriani. qa æqualis ẽ pater filius. & patri ac filio ſpũs ſcũs. Sicut ſabelliani. qa nõ homo tantũ ſimulis nobis. ſed etiã dns dõ patri æqualis ẽ xpc. Sic manichei. qõ ihc xpc ꝓ que liberati ſum⁹ naſcia in carne. et de carne dignat⁹ ẽ. & egen omnis. puerſarũ ac diuerſarũ ſectarũ homines. utiq; ferre nõ poſſẽ. qeqo inſcripturis ſcis & in fide catholica reppertis. qõ contra eor⁹ ꝓferat̃ errores. ſicut ferre nõ poſſum⁹ ſacrile-

Cꝫſtoria nõ audiri ubi ſit ueritas

gaſcoꝝ uanitates. & inſanias mendaces. quo
ꝺ eñ ferre ñ poſſe. niſi æquo animo ñ habere.
Sed oña que poſt aſcenſionē dñi canonica uen
tate atq; auctoritate ꝺ ſcripta ſ. quis fidelis
ut etiã cathecumin⁹ antequã ſpm ſcm bapti
Lat⁹ accipiat. ñ æq⁹ animo legat. atq; audiat
etiã ſi ñ dũ ſicut oportet intellegat. Quom⁹g
aliqo coꝝ que poſt aſcenſionē dñi ſcripta ſunt
ñ poſſent ferre diſcipuli. etiã ñ dũ ſibi miſſo
ſpũ ſco. Cũ oña nunc ferant & cathecumini ñ
dũ accepto ſpũ ſco. Quia et ſi ñ erãt fidelium
ſacramenta ꝓ dumtꝫ. ñ ideo fit qđ ea ferre ñ
poſſ. ſed ut aberãt tanto ardentius concupiſ
cantꝫ. quanto eis honorabilius occultantur.
Qua ꝓpt̃ hẽmi. ñ a nob⁹ expectans audire que
nunc noluit dñs diſcipulis dicere. qa ñ dũ po
terant illa portare. ſed potuis in caritate ꝓ
ficere que diffunditꝫ in cordib⁹ nr̃is. ꝓ ſpm
ſcm qui datus ẽ nob⁹. Ut ſpũ feruentes &
ſpalia diligentes. ſpũtalẽ ſalutẽ. ſpãlẽ q̃q;
uocẽ quã carnales homines animales ferre
ñ poſſunt. ñ aliquo ſigno corporalib⁹ oculis
apparente. nec aliquo ſono corporalib⁹ auri
b⁹ ꝓſtrepente. ſed interiore conſpectu & au
ditu noſſe poſſent. Non enĩ diligũtꝫ q; penitꝰ
ignoratꝫ. ſed cũ diligũtꝫ qõ ex quantula cuiq;
parte cognoſcitꝫ. ipſa efficitur dilectione.
ut melius et plenius cognoſcatur. Sic⁹g inca
ritate ꝓficiatis. quã diffundit in cordib⁹ ſpũ
ſcõ. docebit uos omẽm ueritatẽ. ut ſicut alii
codices habent. deducet uos in omẽ ueritate.
Unde dictũẽ. Deduc me dñe in uia tua.
& ambulabo in ueritate tua. Sic fiet ut
ñ a doctorib⁹ exteriorib⁹ illa diſcatis. que
noluit tunc dñs dicere ſed ſuis omnib⁹ docti
lẽ dõ. ut ea ipſa que plectiones atq; ſermo
nes extrinſecus ad hibitos iudicaſtis. et cre
diſtis de natura dei. ñ corporea nec loco alĩ
quo inclusa. nec ꝓ infinita ſpatia loco⁹q;.
quaſi mole diſtenta. ſed ubiq; tota et ꝓfec
ta & infinita. ſine nitoribus colorũ. ſine fi
guris uniuſcuiuſq;. ſine notis literarũ. ſine
ſene ſillabarũ ipſa mẽte conſpicere. ac ꝓpe
re ualeatis. & ecce dixi aliqo q; forte inde
ſit. et tam accepiſtis. & non ſolũ ferre po
tuiſtis. uerũ etiã libentẽ audiſtis. Sed ſi ille
magiſter interior. q cũ adhuc diſcipulis ex
teriꝰ loqueretꝫ ait. adhuc multa habeo
uob⁹ dicere ſed ñ poteſtis portare modo. uel
let nob⁹ id q; de incorporea dei natura dixi. in
trinſecꝰ ita dicere ſicut ſcis anglis dicat qui ſep
uident faciem patris. ñ dũca portare poſſem⁹.
Ꝓinde qõ ait docebit uos omẽm ueritatẽ. ut de
ducat uos in omẽ ueritate. Non arbitror in
hac uita inuenis quã mẽte poſſe cõpleri. Quis
enĩ uiuens in hoc corpore q; corrũptiuꝫ & aggra
uat animã poſſet omẽm cognoſcere ueritatẽ.
cũ dicat apls. ex parte ſcim⁹. Sed qa ꝓ ſpm ſcm
fit unde nũc pigno⁹ accepim⁹. ut ad ipſam q̃q;
plenitudinẽ uenia⁹. de qua dicẽ apls idem.
Tunc aũ facie ad faciẽ. & nũc ex parte ſcio. tũ
aũ cognoſcã. ſicut & cognitꝰ ſũ. Nonq; in hac
tantũ uita. ſed tantũ q; uſq; ad illã ꝓfectio
nẽ futurã dñs nob⁹ ꝓmiſit caritatẽ ſps dicẽs.
docebit uos omẽm ueritatẽ. ut deducet uos
in omẽ ueritate. Que cũ uasint dilĩ. moneo
uos in caritate xpi. ut ſeductores caueatis
impuros. & obſcene turpitudinis ſectas.
Deq; ꝗb⁹ ait apls. Que aũ occulte fiunt aberãt. aũ
turpe ẽ & iam dicere. ne cũ horrenda⁹ immun
dias docere cœperint. que dure humane
quales cuiq; ſint portare ñ poſſ. dicant eẽ
ipſa que dñs ait. Adhuc multa habeo uob⁹
dicere. ſed ñ poteſtis portare modo. Et ꝓ
ſpm ſcm aſſerant fieri. ut poſſint illa in
munda & nefanda portari. Alia ſ mala
que portare ñ poteſt. qualis cuiq; pudor
humanꝰ. & alias bona que portare ñ poteſt.
paruus ſenſus humanus. Iſta fiunt in corpo
rib⁹ impudicis. illa remota ſunt a corporibus
uniuerſis. Hoc impura carne cõmittitꝫ. illuc
pura mẽte uix cernitꝫ. Renouamini g; ſpũ
mentis uẽ. & intellegite quæ ſit uoluntas
dei. q; bonũ et beneplacitũ. & ꝓfectũ. ut in
caritate radicati et fundati. poſſitis cõp
hendere cũ omnib⁹ ſcis. que ſit longitudo.
altitudo. latitudo. & ꝓfundũ. Cognoſce
re etiam ſupeminentem ſcientie caritatẽ
xpi. ut impleamini in omẽm plenitudi
nẽ dei. Iſto enĩ modo uos docebit ſps ſcs.
omẽm ueritatẽ. cũ magis magiſq; diſ
fundit in ueſtris cordibus caritatem.

Explicit omĩa de Incipit de

IPS SCS QUEM
ꝓmiſit dñs ſe diſcipulis
ſuis ee miſſurũ. q eos do
ceret omẽm ueritatẽ. quã
tunc quando cũ eis lo que
bat portare ñ poterant.
de quo ſpulco ſic dicẽ apls. nunc pigno⁹ accepim⁹.
quo uerbo intellegerem⁹. ei⁹ nob⁹ plenitudinẽ in

uita alia reseruari. ipse g̃ spūs scī & nunc docet fideles quanta quisq; potest capere spālia. et cor pectora desiderio maiore accendit. si quisq; in ea caritate p̃ficiat qua et diligat cognita. & cognoscendo desideret. hanc ea quoq; ipsa que nunc quom cūq; cognoscit. n̄ dūse scire sciat. sicut scienda sunt in ea uita quā nec oculus uidit nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit. Quo sciendi modo sinc ea uellet interiorem magister docere. idest n̄ē mīa aperire atq; monstrare. humana infirmitas portare non posset. unde me uīa dilecto meminit ia locutū. cū sā euangliī uerba tractarē ubi dīs ait. adhuc multa habeo uob dicere. sed n̄ portestis portare modo. Hanc in hīs dīi uerb. nescio qua secreta nimis abdita suspicem. que dū dica adocente possint. portari adiscente n̄ possint. Sed ea ipsa que indoctrina religionis in quo libet homi nū nouam legum & scribum. audim & dicim. si uellet eo modo nob xp̃s dicere. sic ea dic angelis scis. Inse ipse unigenito patri uerbo. pat coēterno. qui nā portare ho mines possent. etiā si iā ecclie spāles. quales adhuc apli n̄ fuer quando ers ista dīs loquebat. quales que postea ueniente spū sco facti sunt. Nā unq; qcq̃ de creatura sciri potest. mīn ē ipso creatore qsūm et uerus. & immutabilis ors ē. Et q̃s eū taceat. ubi n̄ alegentib; disputantib; querentib; respondentib; laudantib; cantantibus quo modo sermocinantib; postremo ab ipsis diā blasphemantib; nominat. Et cū eū nemo taceat. q̃s ē qui eū sic intellegen dus ē capiat. cū de oculis & auris hominū n̄ recedat. q̃s ē cui aciem ad eū mīs accedat. quis ē qui eū tam inmutate scisset nisi ipse sic in notescere uoluisset. & q̃s hominū ia ista sic sileat trinitate. & tam q̃s hominū sic angeli sapiat trinitate. Et ipsa g̃ que de oci ēternitate. ueritate. sctitate. in pmptu & palā sine cessatione dicam. ab aliis bene. ab alius male intellegunt. Immo ab aliis intellegunt. ab aliis n̄ intellegunt. Quis enī male intellegit. n̄ intellegit. ab eis ipsis aū aqb; bene intellegunt. ab aliis mīn ab aliis amplius mentis uisa cuiusq; cernunt. & a nullo hominū sic ab anglis capiunt. In ipsa g̃ mīa. hoc ē in interiore homine q; ammodo crescit. non solū ut ad cibū alacte transeat. uerū & ia ut amplius atq; amplius ab ipse sumat. Non aūt crescit spatiosa mole. sed intellegentia lumi nosa. qa et ipse ab; intellegibilis lux ē. Ut ergo crescat cūq; capiat. & quanto magis crescat. tanto magis magisq; capiat. in abeo doctore quis auribus sonat. hoc ē fo ris sec operando plantat & rigat. q̃s abeo qd̃ incrementū petere ac sperare debeat.

Proinde sicut p̃terito sermone cōmonui. cauete maxime q paruuli estis. & adhuc alimīs lacteis indigetis. ne hominib; sub hac occasione decepti ac deceptoribus. q̃ dīs ait. adhuc multa habeo uob dicere sed n̄ portestis portare modo. aute curiosam p̃beatis ad incognita scienda. cū mīes in ualidas habeatis ad uera & falsa diiudican da. Maxime ppt̃ obscenissimas turpitu dines. quas docuit uanitas animas instabi les atq; carnales. ad hoc dō sinente. ut ea ubiq; sint treminda iudicia. & incōparatione impure neq̃ae. dulcescat purissima disciplina. atq; ut det illi honore. amore aū ut pudorem sibi. q nulla mala ut illo regente n̄ cadat. ut illo inde leuante surgat. Cauete. tamen do & orando. ne in uia tis inuolua enigma salomonis. ubi mulier insipiens & audax inops panis effecta. conuocat p̃tereuntes dicens. panes occul tos libenter attingite. & aque furtiue dul cedine. Hec enī mulier. uanitas ē impu dica. cui sunt insipientissimi. aliqo se scire opinantium. sicut de ista muliere dictū ē. inops panis efficiat̃. que cū sit inops panis. p̃mittat panes. hoc est cū sit ignara ueri tatis. p̃mittit scientia ueritatis. Occultos tam panes p̃mittit quos dicit libenter ad tingi. Et aque furtiue dulcedine. ut ea salicet libentius & dulcius audiantur. & agantur que palā in ecclia dica. credi q̃ prohibent. Ipsa quippe occultatione condi untur. quo ammodo nefarii doctores. sua ue nena curiosis. ut ideo se q̃rendum esse dicere aliqo magnū. qa meruit habere secretum. & suauius auriant insipientia. quā putant scientia. Cui prohibita quo ammodo furant audientia. Hinc et nefarios fratres suos. hominib; sacrilega curiositate deceptos ut decipiendis magicarū artium doctrina cōmendat. Hinc ille inlicite diuinatio nes inspectis pecudum uisceribus occisorū.

Et spūs scs docet nē fideles q̃ potest̃ que nō tm̄ ea intelligunt sicut intelligem̄ ipatrem

Et spūs nō potest docere ut sanat spālia sic sanctē ipatrem

Et quis noscet hīa d̃ carne mīe nari hīm ipatrem & d̃

Et semel aut bis dat̃ sepenūmero q̃ male intellegunt nō intelligunt

Quis enī male intellegit. n̄ intellegit. ab

Et de spūali nam malitia

Quis enī male intellegit

aut uocib, & uolatib, auiū. aut signis mul
ti formis demonū. Insusurrantur auribus ho
minū perituroꝝ. ꝑconloquia ꝑditorum.
Ꝓpt̄ hæc inlicita atq; punienda secreta. mu
lier illa n̄ solū insipiens. etiā uerū audax.
uocatur. Sed hæc non solū a se ipsa. uerū et
a nomine nr̄e Religionis aliena sunt. Qui
qd̄ hęc mulier insipiens & audax. sub xp̄i
ano uocabulo tot scelestas hereses condidit.
tot nefandas fabulas finxit. utinā tales q̄a
les in theatris. siue cantantur siue saltantur.
siue inimica scurrilitate ridentur. Et n̄
quasdā tales. quales aduersus dn̄m fingere
potuisset. Sic illā doleamus insipientiā. ut
miremus audaciā. Omēs aū insipientissi
mi heretici q̄se xp̄ianos uocari uolunt.
audacias figmētoꝝ suoꝝ. quas maxime
exhorret sensus humanus. ac occasione
euangelicę sententię colorare conantur. ubi
dn̄s ait. adhuc multa habeo uob̄ dicere.
sed n̄ potestis portare modo. Quasi hęc ip
sa sint quę tunc discipuli portare n̄ pote
rant. et ea docuerit sp̄s sc̄s. quę palā docere
atq; p̄dicare quantalibet feratur audacia.
sp̄s erubescit inmundus. Hos apl̄s in sp̄u sc̄o
p̄uidens ait. erit enī tēp̄s quo sanā doctrinā
n̄ sustinebunt. sed sc̄dm̄ desideria sua magi
stros sibi coacerbabunt. prurientes auribus.
& a ueritate quidē auditū suū auertentes.
ad fabulas aū conuertentur. Illa enī secreti
furtiq; cōmemoratio qua dicitur. panes occul
tos libentē attingite. & aquę furtiuę dul
cedinē. Pruritum facit audientib, in au
ribus. spiritalitē fornicantib,. Sic quodā
pruritu libidinis. etiā in carne corrumpitur
integritas castitatis. Audi itaq; apl̄m talia
p̄uidentē. & ea uitanda salubritē ammo
nentē. Profanas inq̄d uerboꝝ nouitates
euita. multū enī ꝓficiunt ad inpietatem.
& sermo eoꝝ sicut cancer serpit. Et non
ait uerboꝝ nouitates. sed addidit ꝓfanas.
Sunt enī et doctrine religionis. congruen
tes uerborū nouitates. sicut ipsū nomen
xp̄ianoꝝ quando dici cęperit sic̄ scriptū ē.
In anthiocia enī primū post ascensionē dn̄i.
appellatis̄ discipli xp̄iani. sic̄ legitur in ac
tib, apl̄oꝝ. Et ex eno dochia et monaste
ria. postea sunt appellata nouis nominib,.
res tam̄ ipse. et tante nomina sua erant.
& religionis ueritate firmantur. qua etiam
contra improbos defenduntur. Aduersus im

pietatē quoq; arrianoꝝ hereticoꝝ. nouum
nom̄ patris homousion condiderunt. sed n̄
rem nouā. tali nomine signauerunt. hoc enī
uocatur homousion. q̄ ē ego et pat̄ unū sum̄.
unius uidelicet eiusdemq; substantiæ.
Nā si om̄is nouitas ꝓfana eēt. nec ad n̄o di
ceretur mandatū nouum do uob̄. nec testa
mētū appellaretur nouū. nec cantaret uni
uersa t̄ra canticū nouū. Sed ꝓfanæ s̄ uer
boꝝ nouitates ubi dic̄. mulier insipiens &
audax. panes occultos libentē attingite. &
aquę furtiuę dulcedinē. Ab hac pollicita
tione falsę scientiæ. ꝓhibet & iā illo loco
apl̄s ubi dic̄. O timothee depositū custodi.
deuitans ꝓfanas uocū nouitates. et contra
dictiones falsi nominis scientiæ. quāq̄dā
ꝓmittentes circa fidē exciderunt. Nihil enī sic
amant isti. quā scientiā ꝓmittere. & fidē
rerū uerarū quas credere paruuli p̄cipiuntur.
uelut inperitiā deridere. Dic̄ aliquis. ni
hil ne spiritales uiri habent in doctrina q̄d
carnalib, taceant. & sp̄italib, eloquantur.
Si respondero non habent. continuo mihi di
cetur excepta ad corinthios apl̄i pauli. Non
potui uob̄ loq̄ quasi sp̄italib,. sed quasi car
nalib,. quasi paruulis in xp̄o lac uob̄ potū
dedi n̄ æscam. Nondū enī poteratis. sed ne
adhuc quidem potestis. adhuc enī estis car
nales. Et illud. sapientiā loq̄m̄ inter p̄fec
tos. Et illud. spiritalib, sp̄alia cōparantes.
Animalis aū homo n̄ ꝑcipit quę s̄ sp̄s dei.
stultitia ē enī illi. hoc totū quale sit. ne
rursus ꝓpt̄ hæc uerba apl̄i ꝓfanis uocū no
uitatib, secreta querantur. & ea quę debet
castoꝝ sp̄s corpusq; uitare dicatur. carna
lis sustinere n̄ potest. Sermone alio si dn̄s
donauerit. disputandū ē. ut iam istū ali
quando claudamus. Explicit om̄l xliii.

Incipit om̄l xliiii.
de eadē lectione.

XVI VERBIS DN̄I NR̄I
ubi ait. adhuc multa
habeo uob̄ dicere sed n̄
potestis portare modo.
exhortam difficilē quę
stionē me recolo distu
lisse. ut disputatio tr̄c
taretur. q̄a illū modus conpetens. cōpellebat
finire sermonē. Nunc ḡ q̄m tēp̄s est ꝓ
missa reddendi. ꝑtractetur ut dn̄s ipse
donauerit q̄cordi nr̄o ut ꝓponeretur ingessit.

Hæc ē dū questio. utrū spāles homines habeant ali
qo indoctrina q carnalib⁹ taceant. et spūalib⁹ di
cant. Quia si dixerim⁹ nō habent. respondebitur
nob. Quō ē g̃ q dicebat aplūs scribens ad corinthi
os. nō potui loqui uob quasi spālib⁹. sed quasi carna
lib⁹. Quasi paruulis in xpō. lac uob potū dedi
non escā. Nondū enī poteratis. sed ne ad huc
q dē potestis. ad huc enī estis carnales. Si dū di
cerim⁹ habent. tūmdū et cauendū ē. ne sub hac
occasione inocultis nefaria docant ē. ol spāliū
nomine. uelut ea que carnales capere nonpos
sunt. nō solū ē excusatione de albanda. ue
rūetiā p dicatione laudanda uideantur. pri
mū g̃ scire debet caritas ūra. q ipse xpc cru
cifixus. qd uelut lacte paruulos aluisse. Sed
dic aplūs. ipsa uero caro ei⁹ inqua uera facta ē
mors ei⁹. et uulnera uera crucifixi sanguisq;
p cussi. nō eo modo a carnalib⁹. quo ab spiri
talib⁹ cogitat. et illis ē lac. ūtus cibus. ē. qa
ēsi non audiunt ampliꝰ. intellegē ampliꝰ.
Non enī æqualit̄ inte p capit. etiā q infide
part̄ ab utrisq; recipit̄. Ita fit. ut p dicatus
ab aplis xp̄s crucifixus. et iudeis ē scanda
lū. et gentib⁹ stultitia. Ct ipsis uocatis iu
deis & grecis. dī uirt⁹ & dī sapientia. Sed
carnalib⁹ paruulis. id tantū credendo te
nentib⁹. spālib⁹ dū capacionib⁹. id etiā intel
legendo cernentib⁹. illis ergo tāquā lacteus
potus. ūtus tāquā solidus cibus. Nonqa hoc
illi alit̄ inpopulis. ista alit̄ incubiculis cogno
uerunt. sed qō eodē modo utriq; cū palā
dicer̄. audiebant. p suo modo quiq; capie
bant. Cū enī xpc p pterea sit crucifixus. ut
in remissione peccatoꝝ sanguine fundere
qa ei⁹ unigenita passione diuina grā cōmdat
ut nemo in homine gloriet̄. Quom intelle
gebant xp̄m crucifixū qa ad huc dicebant. ego
sū pauli. Illūqo quomodo ipse paulus qdice
bat. mihi aut̄ absit glāri. nisi in cruce dni
nri ihu xp̄i. De ipso itaq; xpō crucifixo. &
ipse cibū p sua capacitate sumebat. & illos
lacteos infirmitate nutriebat. Denīq;
illa que scripsit ad corinthios. alit̄ utiq; ad hip
sis paruulis. alit̄ a capacionib⁹ posse intellegi
scienti. aut. Siquis ē uit̄ uos p pha aut spiri
talis. agnoscat que scribo uobis. qa m dnī ē
mandatū. Siqs aū ignorat. ignorabit̄. Soli
dā p fecto uoluit ē scientiā spāliū ubi nō so
la fides accōmodaret̄. sed certa cognitio tene
ret̄. Ac p hoc illi ea ipsa credebant. que spiri
tales insup agnoscebant. Ignorabit̄ aū qui
ignorat. quia n dū ei reuelatū ē. ut qd credit sciat.
Qd cū fit. unhominis mēte. ipse deus cognoscit ad hō. q
a d̄s illū cognoscentē fac. Sic ait alibi. nunc aū cog
noscentes dñm. immo cognitus ad hō. Neq; enī tunc eū
cognouerat d̄s p cognitos & electos ante constitutio
ne mundi. Sed tunc eos se ipsū cognoscere fecerat.
Hoc igit̄ primitus cognito qd ea ipsa que simul audiunt
spiritales atq; carnales. p suo q; modo capiunt. illi ut
paruuli. ūti ut maiores. Illi ut lacteis alimētū. ūti ut
cibi solidamētū. Nulla uidet̄ ē necessitas. ut aliqua
secreta doctrine taceant ē. & abscondant̄ fidelib⁹ par
uulis. seorsū dicenda maioribus. hoc ē intellegentio
ribus. Ct hoc idō faciendū putet̄ qa dix̄ aplūs. nō
potui loqui uob quasi spālib⁹. sed quasi carnalib⁹.
Hoc ipsū enī q nō iudicauit se scire inter suos nisi ihm
xp̄m et hunc crucifixū. ipsis nō potuit loq quasi
spālib⁹. sed quasi carnalib⁹. qa tō sicut spūales
capere nō ualebant. Quicūq; aū spūales inter eos
erant. idest q illi tāquā carnales audiebant.
spāli intellectu ipsi capiebant. Ut sic intelle
gat̄ qō aut. nō potui loqui uob quasi spālib⁹. sed
quasi carnalib⁹. Acsi diceret. nō potuistis quasi
spāles. sed quasi carnales capere q loquebar.
Animalis aū homo. idest q sedm hominē sapit.
Animalis quippe dicit̄. ab anima. carnalis. a
carne. qa ex anima et carne. constat tot⁹ homo.
Non p pter que spū dī s. idest qd gr̄a credentib⁹
crux conferat xp̄i. Ct putat hoc illa crux ac
tū ē tantūmodo. ut nob usq; ad mortē p euen
tate certantib⁹. imitandū p beret̄ exemplū.
Nā si sciant huiꝰmodi homines q nolunt ē nisi
homines. que āmodū xpc crucifixus. fact⁹ sit
nob sapientia a dō. & iustitia & sanctificatio. et
redemptio. ut que āmodū scriptū ē. q glāt in
dno glet̄. p culdubio n glārent̄ in homine
nec carnaliter dicerent. Ego qdē sū pauli. ego
aū apollo. ego uō cephe. sed spāliter ego sū xp̄i.
Verūilluo ad huc questionē fac. qō inepta ad
hebreos legit̄. Cū iā deberetis tempore ipso ē
doctores. uerū doctrina indigeatis. que sint ele
menta sermonū dī. et facti estis opus habentes
lacte n solido cibo. Omis enī q lactat. inex
pt⁹ ē uerboꝝ iustitiæ. Infans enī. p fectoꝝ
ē aū solidus cib⁹. eoꝝ. q p habitū exercitatos
habent sensus. ad separandū bonū a malo.
Hinc enī uidem⁹ tāquā definitū ē. que p fectoꝝ
dic solidū cibū. Ct hoc ē illud qō ad corin
thios scriptū ē. Sapientiā loquim⁹ inter p fectos.
Quos aū p fectos uoluerit hoc loco intellegi. sub
getat atq; ait. qui p habitū exercitatos habet
sensus. ad separandū bonū a malo. Hoc g̃ qui

Quali sāc scriptura accipiat

inualida et inexercitata mīte ñ possī. ꝓfecto ni
si fidei quodā lacte teneantur. ut et inuisi
bilia que ñ uident. & intellegibilia que ñ du
intellegunt. credant aeo facile ad uanas et sa
crilegas fabulas. ꝓmissione scientie seducantur.
ut et bonū et malū. ñ nisi incorporalib⁹ ima
ginib⁹ cogitent. & ipsū dm̄. ñ nisi aliq̄ ee cor
pus existiment. & malū ñ nisi substantiā pu
tare ñ possint. cū sit potius ab immutabili sub
stantia. mutabiliū substantiarū. Quidā de
fectus quas fecē exnihilo ipsa immutabilis &
suma substantia qđ ē dš. q ꝓfecto quisquis
ñ solū credit. uerū etiā exercitatus interiori
bus animi sensib⁹. intellegit. ꝓcaput. nouit.
Nonē ia merendū ē. ne seducatur abeis qui
malū putando ee substantiā quā ñ fecē dš.
mutabilē substantiā faciunt ipsū dm̄. Sicut
manichei ut siqui alii pestes ita desipiunt.
sed mīte adhuc parulis quos dicit apls carnales
lacte nutriendos. O mīs debac R̄e sermo q̄
agit. ut ñ solū credat. uerū etiā intellegat.
scaturiq⁹ q⁹ dicit. ꝓcapere talia ñ ualentib⁹ bo
neros ē. faciliusq⁹ illos ꝑmit quā pascit. Exq̄
fit ut spirituales ista carnalib⁹ ñ omnimodo ta
ceant. ꝓpt̄ catholicā fidē que omib⁹ ꝑdicanda
ē. nec tamen sic deserant ut uolentes eā ꝓducere
ad intellegentiā ñ capaciū. faciliusq⁹ fastidiri
faciant inuertate sermonē. quā in sermone
ꝓcapi ueritatē. Propterea dicit scribens ad colo
senses. & si corpore absens sū. spū uob⁹ cū sum.
gaudens & uidens uram ordinationē. et id
q⁹ de ē fidei uē in xp̄o. Et ad thesalonicen
ses. Nocte ac die inq̄o abundantius oremus.
ut uideam⁹ faciē uram. & suppleam⁹ que de
sunt fidei uē. Utq⁹ ita intellegendi sunt
primū carbeciza. ut lacte alerentur ñ soli
do cibo. cui⁹ lactis ad hebreos cōmemoratio ue
ritas. ineis quos uolebat cibi soliditate iam
pascere. Propt̄ qđ aut. loco q⁹ remittentes
uerbū xp̄i. uerbū inchoationis respiciam⁹.
ñ uerū iacentes fundamentū penitentie a
mortuis operib⁹. & fidei in dm̄ lauacri doc
trine impositionis man⁹. resurrectionis etiā
mortuor⁹. & iudicii ęterni. Hoc ē lactis ubi
tas. sine quo ñ uiuunt. qua qđē ratione u
tunt. ut possint credere. Sed bonū amalo
ñ credendo tantū. uerū etiā intellegendo.
qđ ꝓnec ad solidū cibū. separare nonposse.
Qđ aut in lactis cōmemoratione positum ad doc
trinā. ipsae que ꝓ symbolū traditū. & orati
onē dominicā. Sed huc lacti. absit ut
sit contrarius cib⁹ rerū spāliū. firma intellegen
tia capiendus. qcolosensib⁹ & thesalonicensib⁹
defuit. & supplendus fuit. Quando enī sup
pletur qđ defuit. qđ non inꝓbat qđ fuit.
Nam & inpsis que sumim⁹ alimentis. usq⁹ adeo lac
tis ñ ē contrarius solidus cibus. ut ipse lactes
cat q⁹ possit ee apt⁹ infantib⁹. ad quos ꝓ matris
ut nutricis ꝓuenit carnē. Sic fec & ia mat ip
sa sapientia. que cū sit inexcelsis anglor⁹ so
lidus cib⁹. dignatae lactescere qđ ammodo
parulis. cū uerbū caro factū ē et habitauit
in nob. Sed ipse homo xp̄c quera carne. uera
cruce. uera morte. uera resurrectione. sin
cerū lac dicit parulor⁹. cū bene absp̄talib⁹
capit. inueniunt dn̄i anglor⁹. Unde nec
sic parulis lactandi. ut sep ñ intellegant dm̄
xp̄m. nec sic ablactandi. ut deserant hominē
xp̄m. Quod alio modo id ipsū. ita dicapotest.
Nec sic lactandis ut creatorē nūquā intellegant
xp̄m. nec sic ablactandi. ut mediatorē nū
quā deserant xp̄m. Inhoc qppe ñ conuenit
huic rei simulitudo mamilactis & solidi cibi.
sed potius fundamenti. qa et puer quando ab
lactatur ut ab alimentis infantie ita recedat.
int̄ solidos cibos. ñ repetit ubera que sugebat.
Xp̄c aut crucifixus. & lac sugentib⁹. & cib⁹ ē ꝑfi
cientib⁹. Fundamentū uo ideo ē aptior simili
tudo. qa ut ꝓficiat q⁹ struitur. ad hoc ędifi
cat. ñ sub trahit fundamentū. Que cū ita sint.
ō q cūq⁹ estis. q sine dubio multi estis parulo
inxp̄o. ꝓficite ad solidū cibū nīm. ñ uenitis.
Proficite ad separandū bonū a malo. & magis
magis q⁹ inherete mediatori. ꝓ que liberemini a malo. q⁹ nē a uob⁹ loco separandū. sed
a uob⁹ potius est sanandū. Quisq⁹ aut uob⁹ di
xerit nolite credere uerū hominē xp̄m. aut
non auero dō corp⁹ cuius libet hominis. ut
cui⁹ libet animantis creatū. aut ñ auero dō
uetus testamentū datū. & siqo huius modi.
Hęc enī uob⁹ prius ideo ducebant. quando lacte
nutriebamini. qm̄ ad ueracapienda cor ñ du
habebatis idoneū. ñ uob⁹ cibū iste ꝑparat. sed
uenenū. Propt̄ q⁹ beat apls eos alloquens q
sibi ia uidebant ee ꝓfecti cū se imꝑfectū ip
se dixisset. quocq⁹ ergo inqo ꝓfecti. hoc sa
piam⁹. et siqo aliter saperit. hoc quoq⁹ dn̄s reue
lauit. Et ne forte incurrerent inseductores
qeos uellent a fide auertere. ꝓ mutando sa
cramenta ueritatis. & hoc putarent ee q⁹ oxp̄e apls.
ita quoq⁹ uob⁹ dn̄s reuelauit. Continuo sub
iungit. Uerūtam inq̄ ꝓuenim⁹. ineo ambu

lem. Siqo g̃ uelleexerit qđ nñ sit contra regulã
catholicæ fidei. ao quã uelut uiã quæ te ducat ao
patriã puenisti. & sic uelleexerit ut unde dubita
ri omino ñ debeat. aooe ad ædificiũ. noli tam
relinquere fundamẽtũ. Sic debent maiores oo
cere aliqo paruulos. ut omiũ omiũ xpm. et se
ipsis longe maiores ꝓphas & aplos. ñ dicant
aliqo fuisse ñtiores. non aũ solũ uaníloquos
& ñtias seductores fabulosa & falsa garrien
tes. et ineis uanitatib; uelut altã scientiã ꝓ
mittentes. contra regulã fidei quã catholi
cã suscepistis. cauere debeat. Verũ etiã ipsos
qđ ipsa diuinæ immutabilitatis naturæ. ut
incorporea creatura. siue creatore ueracit
disputant. Et q̃ dicunt. omino docuisse
atq; rationib; certissimis ꝓbant. et tamen abu
no dñi & hominũ mediatore conantẽ auertere.
tã quã pestẽ insidiosiorem ceteris fugiat. Tã
les enim decipiũt dicẽ apls. qa cognoscentes dm.
ñ sicẽ dm glorificauerunt. q uto enim ꝓdest
habere intellegentiã uerã de immutabili
bono. ea q̃ tenere ꝓ quã liberẽt a malo. ꝓ cui
ammonitio beatissimi apli. de uiis eorũdem
ñ recedat. Sicꝙ uob euangliz auerit pẽ qm
accepistis. anathema sit. Non ait plus quã
accepistis. sed pẽ qm accepistis. nã si illum
diceret. sibi ipse ꝑ iudicaret. q cupiebat
uenire ao thessalonicenses. ut supplerẽt quæ
illoꝝ fidei defuerãt. Sed qsupplet q̃ mutat.
addit. ñ qm erat uelit. q aũ pẽ gredi fidei
regulã. ñ accedit ao uiam. sed recedit a uia.
Q̃ o itaq; ait dñs. adhuc multa habeo uob di
cere sed ñ potestis portare modo. adiicienda
illis fuerant quæ nesciebant. ñ quæ didicerãt
euertenda. Et ille qđẽ sicẽ inpristino ser
mone iã exposui. potuit hoc dicere. qa il
la ipsa quæ docuerat. si uellet eis sic aperi
re ut nullo conspiciunt abangelis. hoc infir
mi & tas humana inqua adhuc erant.
ferre ñ posset. Spiritalis aũ homo quíli
bet. potest alterũ hominẽ docere qđ nouit.
si ꝓficiendo capaciorẽ faciat spũ scũ. Inquo
& ipse doctor aliqo amplius addiscere po
tuit. ut sint ambo docabiles dõ. Quãquã
etiã inter ipsos spũales. sunt itaq; alii
alii capaciores atq; meliores. Ita ut qdã il
loꝝ ao eam uenerint. quæ ñ licet hominib;
loq. Qua occasione uani quidã. apoka
lipsin pauli quã sanctas ñ recepit ecclã. ne
scio qb; fabulis plenã. stultissima ꝓsũptio
ne finxerãt dicentes. hanc eẽ unde dixerat
raptũ se fuisse ao tertiũ cẽlũ. et illic audisse
ineffabilia uerba. quæ ñ licet homini loq.
Ubi si dixisset. quæ ao huc ñ licet homini loqui.
ut cũq; istoꝝ intolerabilis eet audacia. Cũuõ
dixerit quæ ñ licet homini loq. ista qs qbet
audeant inpudenter et infeliciter loq. Sed iam
istũ sermonẽ hoc fine concludã. ꝓ quẽ uos
ee qdẽ cupio sapientes in bono. & integros dñi
a malo.

Explicit omil xliiii.

De eo qđ dicit. Non enim loquet a semetipso. sed quæ
cũq; audiet loquetur. Incipit omil xlv.

Quid est quod
ait dns despũsõ cui
uenturũ ee ꝓmittere.
& docturũ discipulos
ei omem ueritatem.
ut eos deduc
turũ in omẽ
ueritate. Non enim loquet a semetipso. sed
quæcũq; audiet loquet. Simile e enim hoc
qđ de semetipso dixit. ñ possum ame ipso facere
qcquã. sicut audio iudico. Sed illum cui expo
nerem? sedm hominẽ posse accipere. dixim?
ut obedientiã suã qua factus e obediens us
q; ao mortẽ crucis. ꝑ nuntiasse filius ui
deret. et iudicio futuro quo uiuos et mortu
os iudicabit. Quia hoc ꝓ to facturus. qđ fi
lius hominis est. ꝓpter qđ dixe. pat ñ iu
dicat quẽquã. sed omne iudiciũ filio dedit.
Q uia in iudicio non forma dñi quæ æqualis ẽ
pat. nec abimpius uideri potest. sed forma
hominis apparebit. qua minorat ẽ etiam
modico minus ab angelis. Quã uis iã in
claritate ñ inpristina sit humilitate uen
turus. conspiciuus tamen futurus et bonis et
malis. hinc aut et illuc. Et potestatẽ dedit
ei iudiciũ facere qm filius hominis e. Inq
b; uerbis ei manifestat ñ eã formã ꝑsentan
dã ee iudicio. in qua cũ eet ñ rapinã arbi
tratus e ee se æqualẽ dõ. Sed illã qua cũ se
metipsũ exinanisset accepit. semetipsũ ex
inaniuit formã serui accipiens. In qua in
de est ei ao faciendũ iudiciũ. obedien
tiã suã cõmendasse cũ dixe. ñ possum ame ip
so facere quicquã. sic audio iudico. ao ea
nãq; ꝓcuius unius hominis inobedientiã
peccatores constituti multi. ñ sic audi
unt iudicabunt. qa q; audiunt ꝓuaricant.
& a semetipso fecit malũ qđ fec. qa nondũ

uoluntate sed sua fec. Sic au p cui unus ho
mus obediendo uisti conformauit multa.
n solu obediens fuit usq ad mortē crucis. In
quae unus iudicat amortuus. Sed obediē
do se futura promittens. Inipso quoq iudicio
qd e de unus iudicaturus & moriturus. Non
possum quo ame ipso facere qcquā. sic audi
o iudico. Sed nūqo despūsco q dicturū n
cū loquet a semetipso. sed quecūq audiet
loquet. Scdm hominē. ut scdm assūpa
onē cuiquā creature dicturū audebimus
opinari. Solus qppe unus unitate filius. for
mā serui accepit. que forma illi ad unitatē
psone coaptata. hoest ut filius dī et filius
hominis. unus sit ihc xpc. ne n trinitas. sed
quaternitas p dicet. q. absit a nob. ppt quā
psonā pfecto una ex duab substantiis.
una humana q constabit. Aliquando
scdm id q. dn̄s e loq. ut e illud q. ait. ego
& pat unū sumus. Aliquando scdm id q ho
mo e. sicut e illud. qm pat maior me e.
Scdm id q accepim de abeo ductū. et hoc un
de nō dispuo. n possū ame ipso facere qc
quā. sic audio iudico. In psonā uō spūs scī
quom id accipiam qō ait. Ti cū loquetur
a semetipso. sed quecūq audiet loquet.
Cū uno non sit alia diuinitatis. alia huma
nitatis. ut alterius creaturę. cuicūq sub
stantię. Magna qorūdē difficultas. illud
cū qō sicut columba spūs scī apparuit specie
corporali. uisio fuit ad horā facta. atq
transacta. Sic quando sup discipulos ue
nit uisus ille linguę diuisę. uelut ignis.
qui et in sedit sup unūquēq eorum. q g dic
columbā ad unitatem psone spūs scō fuisse
coniunctā. ut et illa et dō qa spūs scī dn̄s e.
una spūs scā psona constaret. Et hoc et iam
de illo igne cōpellit dicere. ut intellegat
nihil horum debere se dicere. In sta cū quę de
substantia dī quo quomodo ut op erat signi
ficanda corporeis hominū sensib. se se in
uoluer atq transiet. Ad horā diuinit facta
sunt de creatura seruiente. non de ipsa
dominante natura. quę inse manens qō
uult mouet. & q uult immutabilis mu
tat. Sic et ea uox illa de nube. aures utriq
turbę corporales. eiq sensui corporis q
uocat audituus. Nec tamen ullo modo creden
dum uerbū dī. qō e unigenit filius. qm
uerbū ducit syllabis sonisq finiri. qa nec
omis simul sonare potuit. cū sermo fit. Sed
tā quā nascentis. morientiq ordine suo so
nu q cūq succedunt. ut totū qō loquim. no
uissima syllaba cōpleatur. Absit ut sic
loquat pat ad filiū. hoc e dn̄s ad uerbū suū
dm. sed eo q e capere. quamū ab homine
capi potest. ad quos nūc hac pauet. sed solito
cibus. Cūgit spūs scs nulla susceptione ho
minis sit homo factus. nulla susceptione
angeli sit angelus fact. nulla susceptione
cuiusq creaturę creatura sit fact. quom de
illo intellegendum e q omis ait. n enim loquet
a semetipso. sed quecūq audiet loquet. Ar
dua quęstio. nimis ardua. Ipse ad sit spūs.
ut saltem sicut ea cognoscere possum. sic eloq
possim. Ac sic intellegentia mea im. pmei
moduli facultate pueniat. prius tamq
nosse debeas & intellegere q potestis. cre
dere dū quintellegere nondū potestis. inea
substantia quę dn̄s e. nquasi p corporis
molem sensus locis ppriis distributus. sic
incarne mortali quorūq animaliū alibi
est uisus. alibi auditus. alibi olfactus. per
totū dū absit hoc credere inullaincorporea.
immutabiliq natura. Audire q ibi et ui
dere idipsum e. olfactus indō. Un
de dic apls. Sic et xpc dilexit nos. & tradi
dit semetipsum pnobis oblatione & hostia
dō in odorem suauitatis. Et gustus intel
legi potest scdm quē dn̄s. et odit amarican
tes. & nec frigidos nec calidos. sed tepi
dos et uomet ex ore suo. Et ihc xpc dicit.
manducabit e ut faciam uoluntatē eius me
a. Est & ia tact ille diuin unde dicit
sponsa desponso. Sinistra ei sub capite meo.
& dextera ei complectit me. Nonsunt hęc
indō. p diuersa corporis loca. Cui enim dicat
scare. ibi omia. et uidere et audire et ol
facere. & gustare & tangere. Sine ulla ei
mutatione substantiae. sine ulla mole quę
in alia parte maior. in alia minor. aliam
insensib puerili pectore cogitat. Quando
dn̄s sic cogitat. nec minuit q ineffabilis dn̄s
scientia qua nouit omia. p uarios humanę
locutionis modos. omiū istos corporaliū
sensuū. nominib nuncupatur. Cū et ipsa
mens nra hoc e homo interior. cui una for
ma scientia p hos q uelut nuntios cor
poris diuersa nuntiant. Quando immu
tabilē ueritatē intellegit. elegit. diligit.
& lum uidet de quo dicit. Erat lum uerū.
Et uerbū audit. de quo dr. In principio

Rē ad v. n. nq

Rē ad v. n. nq

erat uerbū? & odorē capit deq̄ dr̄. Post odorē
unguentoꝝ tuoꝝ currim⁹. & t fontē bibit deq̄
dr̄. apud te ē fons uite. & t tactu fruunt. de
q̄ dicit. Mihi aū adherere dō bonū ē. Nec ali
uo atq; aliuo. sed una intellegentia tot sen
suū nominib; nuncupat. Cūq̄ despūsco dr̄.
" nēnī loqē asemetipso. sed quecūq; audiet lo
quet. multo magis ubi simplex natura. ubi
uerissime simplex ut intellegendae ut cre
denda. quę longe latēq; naturā nr̄am⁹ exce
dit. Mutabilis quippe ē mens nr̄a. quę pa
rit discendo qō nesciebat. et amittit discen
do qō discebat. & ueri similitudine fallitur.
ut p uero approbet falsū. et obscuritate sua q̄
si qb; dā tenebris impedit. nec pueniat ad ue
rū. & t ideo nē ista substantia uerissime sim
plex. cui nō hoc ē esse q; nosse. potest enī ee nec
nosse. ad illa diuina n̄ potest. qa to qd habet
est. hac p hoc n̄ sic habet scientiā. ut aliud
illi sit scientia qua scit. aliud essentia quę ē.
sed utrūq; unū. nec utrūq; dicendū ē. qō sim
plicit unū ē. Sic habet pat̄ uitā in semetipso.
nec aliud ē ipse. quā uitā quę in illo ē.
& t dedit filio habere uitā in semetipso. hoc ē.
genuit filiū. qui ipse uita ē. Sic itaq; debe
m⁹ accipere q; despūsco dictū ē. nēnī loquet
a semetipso. sed quecūq; audiet loquet. ut
intellegam⁹ n̄ eū ee a semetipso. pat̄ quippe
solus de alio nē. N ā et filius de patre nat⁹ ē.
& spūs scūs de patre p̄cedit. P at̄ aūnec nat⁹ ē
de alio. nec p̄cedit. nec ideo sane aliqua dis
paritas in sūma illa trinitate cogitationi occ
urrat humanę. Nāet filius eideq̄ nat⁹ ē
et spūs scūs eideq̄ p̄cedit equalis ē. Quid aū
illic mīt⁹ inter p̄cedere et nasci. et longū ē
querendo disserere. et temerariū cū disseru
isse definiri. qa hoc et nīm ut cuiq; cōphen
dere. et si qo forte mens inde cōphenderit.
lingue difficillimū ē explicare. Quantūlibet
prosit doctor. quantūlibet adsit auditor. nīq̄
loquet a semetipso. qa nē a semetipso. Sed quę
cūq; audiet loquet. Abillo audiet. adq̄ p̄cedit.
audire illi. scire ē. scire uō et. sic̄ superius
disputauim⁹. Quia q̄ nē a semetipso. sed a billo
a quo p̄cedit. a quo illi ē essentia. a billo scien
tia. a billo igit audientia. qō nihil ē aliud
quā scientia. Hoc moueat q; uerbū futuri tē
poris posuim⁹. nēnī dictū ē quecūq; audiuit.
aut quecūq; audit. sed quecūq; audiet loque
tur. Illa quippe audientia sēptīna ē. qa sē
ptīna scientia. Ineo aū qō sēptīnū ē. sine

initio & sine fine cuius libet tēporis uerbū ponat.
siue p̄terita siue p̄sentis. siue futuri n̄ m⁹ dacit
ponit. Quāuis enī natura illa immutabilis
& ineffabilis. n̄ recipiat fuit et erit. sed tan
tūē. Ipsa enī ueracit ē. qa mutari n̄ potest.
& ideo illi tantū conuenerat dicere. ego sū
qui sū. et dicet filius isrl. quiē misit me ad uos.
T am̄ p̄pt̄ mutabilitatē tēpor⁹ in quib; uersat
nra mortalitas. et nra mutabilitas. n̄ m⁹ dacit
dicim⁹. et fuit et ē. & erit. Fuit inp̄fecte
sctis. est inp̄sentiarum. erit in futuris. Fuit.
qa nūquā defuit. erit. qa nūquā deerit. est.
qa sēp ē. Neq; enī uelut qui ā n̄ sit. cui p̄ter
ire occidit. aut cui p̄sentia. uelut qui n̄ maneat
labitē. aut cui futuris. uelut qui n̄ fuerat orit̄.
P inde cū secm̄ uolumina tēpor⁹. locutio hu
mana uariat. q̄ p nulla de ee potuit. aut
potest aut poterit. tēpora uera de illo dicunt.
cui libet tēporis uerba. Sēp itaq; audit spūs
scī. qa sēp scit. Ergo et scituit. & scit. & sci
et. Ac p hoc & audiuit. & audit. & audiet.
qa sic iā dixim⁹. hoc ē illi audire. qō scire.
& scire illi hoc ē qō ee. Ab illo igit audiuit.
& audit. & audiet. a quo ē. ab illo ē. adq̄ p̄ce
dit. Hic aliqs forsitan querat. utrū et a filio
p̄cedat spūs scī. filius enī. solius patris ē filii
us. & pat̄. solius filii ē pat̄. spūs aū scī nē u
nius eor⁹ spūs. sed amborū. Hoc habet ipse dnīm
dicentē. nēnī uos estis qui loqmini. sed spūs
patris uīq; qui loquit in uobis. Habet et alium.
sit dīs inquit spīm filii sui in corda nra. Neq;
duos. alius patris alius filii. absit. Una
enī corp⁹ aut cū significaret ecclām. mox q;
ad didit. et unū spūs. & uidete quom̄ illic
impleat trinitatem. Sic̄ uocatio estis in quit
in una spe uocationis uīe. un⁹ dns. Hic utiq;
a p̄m intellegi uoluit. restat ut et a patrem
nominet. Seq̄t ergo. Una fides. unū
baptisma. un⁹ d̄s et pat̄ omnium q; sup omnes
& in omnib;. Cū q̄ sic un⁹ pat̄ & un⁹ d̄s. idest
filius. una sit et un⁹ spūs scī. p fecto amborū
ē. quando q̄dē dic. ipse xp̄c ihc spūs patris
uīs. qui loquit in uobis. Et t dic apl̄s. misit
d̄s spm̄ filii sui in corda nra. Habet & alio lo
co eundē aplm dicentē. si aū spūs ei⁹ qui sus
citauit ihm ex mortuis habitat in uobis. hic
utiq; spm̄ patris intellegi uoluit. deq̄ tam̄
alio loco dic. qui qui aū spm̄ xp̄i n̄ habet. hic
nē ei⁹. Et multa alia testimonia. quib;
hoc euidenter ostenditur. & patris & filii
ipsius ee spm̄. q; in trinitate dicit spūs scs.

Nec ob aliud existimo ipsū ꝓprie uocari spm̄. cūcta
sit desingulis utrogem̄. nō possum⁹ nisi patrē & fi
liū spm̄ dicere. qm̄ spūs ē. hoc est nō corp⁹ ē dūs. sed spūs.
Q̄ō g̃ cōmunit̄ uocant̄ & singuli. hoc ꝓprie uo
cari oportuit eū q̄ nē unusquor. sed inq̄ cōmu
nitas apparet amborū. Cur g̃ nō credam⁹. qō
etiā de filio ꝓcedat spūs scūs. cū filiu q̄q; ipse sit
spūs. Si enī nō abeo ꝓcederet. nō post resurrecti
onē se rep̄sentans discipulis suis insufflasset
dicens. Accipite spm̄ scm̄. Quid enī aliud sig
nificauit illa insufflatio. nisi qō ꝓcedat spūs
scūs et de ipso. ad hoc ꝓmer & illa illud q; aut de
muliere. que fluxū sanguinis patiebat. tetigit
me aliquis. ego enī sensi uirtutē de me exisse.
Nā uirtutis nomine appellari etiā spm̄ scm̄.
& eo loco clarius ubi angls dicenti marie. quo
modo fiet istud qm̄ uirū nō cognosco. Respon
dit. Spūs scūs sup ueniet in te & uirtus altissimi
obumbrabit tibi. Et ipse dns ꝓmittens
eis discipulis ait. uos aūt sedete in ciuitate q̄
adusq; induamini uirtutē exalto. Et uerū.
accipietis inq̄ uirtutē spūs scī sup uenientē
in uos. et eritis mihi testes. Debac uirtute cre
dendus ē dicere euangelista. uirtus de illo exi
ebat. & sanabat oēs. Sig̃ et de patre et
de filio ꝓcedit spūs scūs. cur filius dic̄ de patre
ꝓcedit. Cur putas. nisi quē admodū solet
ad eū referre. et q; ipsius ē. deq; et ipse est.
Unde illud ē q; ait. mea doctrina nē mea.
sed eius q; me misit. Si igit̄ hic intellegitur
ei⁹ doctrina quā tam dixit nō sua sed patris.
quanto magis illic intellegendus ē et de ip
so ꝓcedere spūs scūs. ubi sic ait. de patre ꝓce
dit ut non diceret de me nō ꝓcedit. A quo aūt
habet filius ut sit dūs. est enī de deo dūs. a billo
habet unq; ut etiā de illo ꝓcedat spūs scūs. Ac
phoc spūs scūs. ut etiā de filio ꝓcedat. sic ꝓce
dit de patre. ab ipso habet patre. hic ut
cūq; & illud intellegit̄. quantū ad alib;
quales nos sum⁹ intellegi potest. cur nō dicat̄
nat⁹ ee. sed potius ꝓcedere spūs scūs. qm̄ si et
ipse filius diceretur. amborū utiq; filius
diceret̄. qō absurdissimū ē. Filius quippe
nullus ē duorū. nisi patris & matris. Ab
sit aūt ut int̄ dm̄ patrē & dm̄ filiū tale ali
qo suspicem̄. qa nec filius hominū simul
& ex patre & ex matre ꝓcedit. sed cū mat
re ꝓcedit. ex patre nūc ꝓcedit & ex ma
tre. et cū in hac luce ꝓcedit ex matre. nō et
ꝓcedit ex patre. Spūs aūt scūs nō de patre ꝓce
dit in filiū & de filio ꝓcedit ad sēificandam
creaturā. sed simul de utroq; ꝓcedit. quāuis hoc
filio pat̄ dederit. ut quē admodū dese. ita
de illo quoq; ꝓcedat. Neq; enī possum⁹ dicere
q; nō sit una spūs scūs. cū una pat̄. una sit filius.
Ac ꝑ hoc sic pat̄ cū habeat una in semetipso. de
dit et filio una habere in semetipso. sic et de
dit una ꝓcedere de illo. sic ꝓcedit & de se ipso.
Secundū aūt uerba dni dicentis. et que uenientia
annuntiabit uob. Ille me clarificabit qa de
meo accipiet & annuntiabit uob. Omnia que
cūq; habet pat̄ mea. ꝓpterea dixi qa de meo
accipiet & annuntiabit uob. Sed qa iste ia
plura ē. in alium sunt differenda sermone.

at. S. qa ista iā
ꝑ hiatus

Explicit omil xlv

Deo q̄ dic. Ille me clarificabit qa de meo accipiet & an
nuntiabit uob. Ite omnia inq̄ quecūq; habet pat̄ mea.

Incipit omil xlvi.

VM PROMITTO REE DNS
uenturū spm̄ scm̄. docebit
uos inq̄ omem ueritatē.
ut q̄ō inn nullis codicib; le
gim̄. deduc uos in omem ueri
tatē. nō enī loquet̄ a semet
ipso. sed que cūq; audiet
loquet̄. Dequib; euangelica uerb. ia q; dona
uit dns disputaum⁹. Nunc ea que secunt̄ ad
tenditē. Et que uenturа sunt inq̄ annuntiabit
uob. Neq; hic ē q̄m plan ē immorandū.
Nihil enī habet questionis. cui⁹ a nob exposito fla
gitet̄. Sed q; ad iungit. Ille me clarificabit qa
de meo accipiet & annuntiabit uob. nō negle
gent ē transeundū. qō enī ait ille me clari
ficabit. potest intellegi. qa diffundendo in
credentiū cordib; caritatē. spūalesq; faciendo
declarabit eis quom pat̄ filius ee equalis. que
sed m carnē prius tantūmodo nouerant. &
hominē sic homines cogitabant. ut certe qa
ꝑ ipsā caritatē fiducia repleti. et amore de
pulso. annuntiauer hominib; xp̄m. ac sic fa
ma ei⁹ diffusa ē toto orbe terarū. ut sic dicerit
Ille me clarificabit. tāquā diceret. Ille uob au
feret amorē. et dabit amorē. Quo me arden
tius p̄dicantes. gl̄e mee pretiū mundū dabit
odorē. cōm dabit honorē. Q̄ō enī facturi
erant in spūs cō. hoc eundē spm̄ dic̄ et fac tu
rū. Quale ē & illud. Nō enī uos estis q̄ loqmi
ni. sed spūs patris uri q̄ loq̄t̄ in uob. Verbum
quippe grecū qd ē δόξασε. aliis clarificabit.
alius glorificabit latini int̄pretes in sua quisq;
translatione posuer. Q̄m ipsa que grece dr
δοξα. unde dictū ē uerbū δόξασε. & claritas

Ad. Ioh. viii. nnq.

ꝑ caritatē fiducia
ꝓditas repletis

uñpiaꝫ & glã. Glã nãq; fit quisq; clarus: & claritate gloriosus. ac phoc qđ utroq; uerbo significaꝫ idipsũ ẽ. Sic aũt definier̃ antiq latine lingue clarissimu auctorem: glã ẽ frequens ocalioꝝ fama cũlaude. Quecũq; ẽ inhoc mundo facta dexpo. ñ credendã ẽ xpo magnũ aliqo contulisse: sed mundo. Bonũ ẽ eũ laudare ñ laudato: sed laudantib; pdest.
f fit aũ & iã falsa glã: quando laudantes errore fallunt̃. Siue inreb; siue inhominib; siue utrisq;. Nã inreb; fallunt̃ quando putant id bonũ ẽ qđ malũ ẽ. Inhominib; aũ quando putant eũ bonũ ẽ: qui malus est.
l utrisq; uđ quando & đ q; ẽ utrũ. utr̃ putatur. & ipse qppt̃ hoc laudaꝫ ñ habet qđ putaꝫ. siue sit bonꝰ: siue sit malus. Donare qppe res suas stronib;: utrũ ẽ inmane ñ utrꝰ. & scrus ocalib;: quã sit frequens fama cũlaude. Quia sic scriptũ ẽ. Laudat̃ peccator in desiderijs anime sue. & qui iniqua gerit benedicit̃. Hi laudatores ñ fallunt̃ inhominib;: sed inreb;. Malũ ẽ eũ q; bonũ ẽ credunt.
l Illi aũ qhoc malo largitorꝫ utiosissimi: talis utiq; ſ qualis eoꝝ hi qlaudant. ñ suspicant̃ ẽ sed cernunt. Porro si se quisquã iustũ fingat & non sit: sed totũ qcqđ corã hominibus laudabiliter agere uidet̃. ñ agat ppt̃ dm. hoc ẽ uerã ppt̃ iustitiã: sed solã queratꝫ & diligat ab hominib; glã. Illi aũ apud quos frequens est eꝝ fama cũlaude. ñ cupiunt nisi ppt̃ dm laudabiliter uiuere. non fallunt̃ in re: sed fallunt̃ inhomine. Qđ eũ bonũ ẽ credẽ: ẽ bonũ. sed quẽ bonũ ẽ credunt. nẽ bonꝰ. Qđ si putetur uerbi grã bonũ ẽ aratũ pertica magicarũ. & duq; patriã liberasse. eisdẽ quasi omino nescit aratib; creditũ frequenter cũlaude famãq; glã defunctã ẽ. apud homines impios consequat̃. E rant utroq; qlaudant. & in re scilicet qa toq; malũ ẽ bonũ putant. & in homine qnẽ q; putant. Qua ppt̃ falsa ẽ inbis arib; generib; glã. Cã aũ de aliquo pdicãt ppt̃ dm iusto: hoc ẽ uerã cũ iusto causa ipsius iustitiæ frequens ẽ fama cũlaude uera quidẽ glãe. Non tam ea credendũ ẽ beatificare iustũ: sed laudantib; gratulandũ ẽ. qa recte iudicant & diligunt iusta. Quanto magis ergo dns nr̃ non sibi sed eis pfuit glã sua. quib; pfuit mortẽ sua. Sed nonẽ uera eꝝ apud hereticos glã: apud quos tam frequentẽ famã uidet̃ habere cũlaude. Nẽ ẽ hec uera glã qua utroq; fallunt̃. nã et bonũ putant ẽ q; bonũ ẽ. et xpm putant ẽ q; xpꝰ nõ ẽ. unigenitũ eni filiũ & qualẽ nõ ẽ gignentẽ. Nonẽ bonũ unigenitũ dei filiũ hominẽ tantũ ẽ nõ dm. nẽ bonũ uerũ ẽ carnẽ: nec ẽ uerã carnẽ. nẽ bonũ.
h orũ trũ qui dixi primũ sentiunt arrianũ. scdm sabellianũ: tertiũ manichẽũ. Sed qa & eoꝝ nihil est bonũ: et xpc nihil ẽ eorum: utroq; fallunt̃. nec dant uerã glãm dõ. quã uis apud eos ẽ uideat̃ cũ laude. frequens fama de xpo: et omis prẽ hereticis quos cõmemorare nimis longũ ẽ. qui de xpo nõ recte sentiunt.
l deo errant: qa et de bonis rebus ac malis: nõ uerũ sentiunt. Pagani etiã qm̃ xpm plurimi laudatores: & ipsi utroq; fallunt̃. qm̃ scdm ueritatẽ dei sed potius scdm suã suspitionẽ: dicẽt eũ fuisse hominẽ magũ.
C hristianos quippe uidet imperitos utriusq; rantes. xpm aũ uidet magũ laudare. & sic ꝓdunt qđ amant. xpm uero ñ amant. qm̃ qđ nouerat xpc: hoc amant. Ideo ꝯ utroq; fallunt̃: qa et magũ ẽ malũ ẽ. et magus non fuit xpc: qa bonꝰ ẽ. Qua ppt̃ qm̃ debis nihil hoc loco dicendum ẽ. q; xpc utriusq; aperuit atq; blasphemant: qa de glã eꝝ loqm̃ qua ẽ glorificat̃ in mundo. Non eũ glorificauit sps scs uera glã: nisi in ecclã catholica. Alibi enim. ideſt ut apud hereticos ut apud quosdã paganos: uera eꝝ unius glã nõ potest ẽ. & ubi uidet̃ ẽ frequens de illo fama cũlaude. Vera ꝯ eꝝ glã in ecclã catholica sic ꝓpha cantat̃. Exaltare sup celos dei: et sup omem tã glã tua. Quia itaq; post eꝝ exaltationẽ ueritatis erat sps scs. & eũ glorificaturus. hoc sacer psalmꝰ hoc ipse unigenitꝰ ꝓmisit futurũ. qđ uidem̃ implenti. Quod aũ ait de meo accipiet & annuntiabit uob;: catholicos audire auditores. catholicos papule mũb;. Non enim ppterea sicut qdã heretici putauer̃: minor ẽ filio sps scs. quasi filius accipiat a patre: & sps scs a filio quib; dãtibus gratis nascitur. Absit hoc credere: absit hoc dicere: absit a christianis cordib; cogitare. Denuq; continuo soluit ipse quẽstionẽ: et cur hoc dixerit explanauit.
O mia unqđ quecũq; habet pater mei sunt. ꝓpterea dixi. qa de meo accipiet & annuntiabit uob;. Quid amplius uultis: ergo de patre accepit sps scs. unde accepit filius. Quia in hac trinitate de patre natꝰ ẽ filius: de patre

ꝓcedit spūs scūs. Qui aũ de nullo natꝰ sit: de nullo ꝓcedat: patẽ ẽ solus. Quomodo aũ dꝑcepit unigenitꝰ filius. oīa que habet patꝛ mea sũ: qa uniq; nisi que ãmodũ dicẽ illi filio unigenito: sed ex duob; maiora. tu mecũ es semp & oīa mea tua sũ. Eo loco si dns uoluerit diligentiꝰ considerationẽ tractabit: ubi dicẽ unigenitꝰ patri: & mea oīa tua sũ: et tua mea sũ. ut hic iste sermo laudatur: qm̃ que secundũ aliũ poscunt: qd̃ dissertatiõe exordium.

Explicit omīl xlvi.

Ne eo quod ait. Modicũ & iã nõ uidebitis me. & iterũ modicũ & uidebitis me quia uado ad patrẽ. Item Inullo die me non rogabitis quicquã.

Incipit omīl xlvii

AEC DN̄I VERBA UBI ait modicũ et iã nõ uidebitis me: et iterũ modicũ et uidebitis me qa uado ad patrẽ: ita obscura erant discipulis ante quã id qõ dicẽ cẽt impleũ: ut que rentes inter se qõ cẽt qõ dicerent: omino se nescire fatereñ. Seq̃ enũ ẽ uangl̃m. Dixer̃ g̃ ex discipulis ei ad inuicẽ: qõ ẽ hoc q; dicẽ nob modicũ et nõ uidebitis me. & iterũ modicũ et uidebitis me: et qa uado ad patrẽ. Dicebant g̃. qõ ẽ hoc q; dicat modicũ: nescim̃ qlo q̃. Hoc ẽ enũ qd̃ eos mouebat. qa oẽ modicũ et nõ uidebitis me. & iterũ modicũ et uidebitis me. Nã inpẽdentib; qa nõ dixerat modicũ sed dixerat ad patrẽ uado: & iã nõ uidebitis me. tãquã apte illis uisus ẽ locut̃. nec inter se de hoc aliqd̃ quesierunt. Nunc g̃ qõ illis tunc obscurũ fuit. & mox manifestatũ ẽ. iã nobis uniq; manifestatũr. Post paululũ enim passus ẽ. & nõ uiderunt eum. rursus post paululũ resurrexẽ. et uidẽ eũ. Illud aũ qõ ait et iã nõ uidebitis me: qa isto uerbo uestram: hoc intellegi uoluit: qd̃ eũ ulterius non uiderent. Ibi exposuim̃ q̃m accipiendũ sit ubi dixit: de iustitia arguet mundũ spūs scūs: qa ad patrẽ uado & iã nõ uidebitis me. qa scilicet mortalem xpm̃ ulterius nõ uiderent. Cognouit aũ ihc sequens sicut euangelista dicit: qa uolebant eũ interrogare et dixẽ eis: de hoc que ritis inter uos qa dixi modicũ et nõ uidebitis me: et iterũ modicũ et uidebitis me. Amen amen dico uob: qa plorabitis & flebitis uos: mundus aũ gaudebit. uos aũ contristabimini: sed tristitia uestra uertẽ in gaudiũ.

Et hoc sic accipi potest. qa ẽ tristatus discipuli de morte dñi: et confestim de resurrectione lętatus. Mundus aũ q̃ nomine significatus ẽ inimica: a qb; xp̃s occisus ẽ: tunc uniq; lętatus occiso xp̃o: quando discipuli contristatus. Mundi qppe nomine: malitia potest mundi huius intellegi. id est hominũ mundi hui amicorũ. Unde iacobus apls ineptã sua dicẽ. Quicũq; uoluerit amicus ẽe sẽcli hui: inimicꝰ dei constituetur. qb; inimica dei factũ ẽ: ut nec ei unigenito parcerentur. Deinde subiungit et dicẽ.

Mulier cũ parit tristitiã habet: qa uenit hora ei. cũ aũ peperit puerũ iã nõ meminit pressure ꝓpter gaudiũ. qa natꝰ ẽ homo in mundũ. & uos igit̃ nunc qdẽ tristitiã habetis. Iterũ aũ uidebo uos & gaudebit cor uestrũ. & gaudiũ uestrũ nemo tollet a uob.

Nec ista simultaneo ad intellegendũ uidet̃ ee difficilis. qm̃ cõparatio ei inꝑpua ẽ. eo dẽ ipso exponente cur dicta sit. parturiẽtis quippe tristitie. partꝰ dũ gaudio cõparat. Qõ tunc maiꝰ ee consueuit quando nõ puella. sed puer nascit̃. Qõ uõ ait gaudium uestrũ nemo tollet a uob. qa gaudiũ ipsorũ ẽ ipse ihc. Significatiõe q; ait apls. xp̃s surgens a mortuis iã nõ moritur̃. & mors ei ultr̃ nõ dominabit̃. Huc usq; iusto euangelii capitulo unde hodie disputauim̃ uelut facili intellectu omia cucurrim̃. Aliter ne cessaria ẽ in his que secundũ interiora. Quãto ẽ enũ q; ait. & in illo die me nõ rogabitis quicquã. Hoc uerbũ qõ ẽ rogare non solũ petere: uerũ etiã interrogare significat. et grece cũ euangl̃m unde hoc iam latius ẽ. tale habere uerbũ qõ utrũq; possit intellegi. ut hec ambiguitas nec unde soluat̃. quãquã & si solueret̃. nõ ideo nulla questio remaneret.

Dnm enim xp̃m postea quã resurrexẽ: et uidẽ gratius legim̃ & rogatius. Iã interrogatus ẽ a discipulis ascensurus in celũ. quando p̃sentaret̃: & quando regnũ cẽt israel. Cũ uõ iã cẽt in celo: rogat̃ ẽ a sco stephano ut spm̃ ei acciperet. Et quis audeat ut cogitare ut dicere in celo sedentẽ. xp̃m rogandũ nõ cẽ. & in uita manentẽ rogandũ fuisse. rogandũ nõ cẽ in mortalẽ: rogari debuisse mortalem. Immo k̃l̃r rogemus eũ: ut nobis quẽstionis huius ipse dissoluat. Iucunda in cordib;

t crucifixus

Dom̃ in post octaua pasche

L. xl.

Ima expõ

LXIJ:

Alia expō · hoc ad uidebimus

nīſ ad uidenda que dicit. ꝑ uno enī qđ ait uerū aū uidebo uos & gaudebit cor urm et gaudiū urm nemo tollet a uob. nā ad illud tēp̄ ee refe rendū quo resurrexe. aſq; ſuā carnē cernendā. tangendāq; monſtrauit. Sed potuſ ad illud un de iam dixerat. q diliget me diliget ē a patre meo. et ego diligā eū et manifeſtabo me ipſū illi. aquippe resurrexerat. lā ſe illis incarne mon ſtrauerat. lā ſedebat ad dexterā patriſ. quan do dicebat idem ipſe iohīs apls. cui et hoc eua ngliū ē ineptā ſua. O ultīmi nē filii dī su muſ. et n dū manifeſtatū ē qđ erim. ſam qa cū manifeſtatū fuerit. ſimiles a erim. qm uidebim eū ſicuti ē. Jſte uiſio n uni huī eſt. ſed futuri. n tēporaliſ. ſed ēna. hec ē aū uita, ēna dicente ipſa uita. ut cognoſcaſ te unđ unū uerū dm. & quē miſiſti ihm xpm. De hac uiſione & cognitione dic apls. uidem nunc ꝑ ſpeculū inenigmate. tc aū facie ad faciē. Nunc ſcio ex parte. tc aū cog noſcā ſic et cognit ſū. hunc tonuſ laboriſ ſui fructū. ecclā nunc párturit deſideran do. tunc ē parturia cernendo. párturit ge mdo. parturia lætando. párturit orando. parturia laudando. & ideo maſculū qm ad iſtū fructū contēplationiſ. cuncta offi cia referunt achoniſ. ſoluſ enī ē liber. qa ꝓpt̄ ſe appetit. & non refert ad aliud.

Dom in. poſt oc tua ꝑ che.

h uic ſeruit achio. ad hunc enī refertur qcqđ bene agitur. qa ꝓpt̄ hunc agitur. Ipſe aū n ꝓpt̄ aliud. ſed ꝓpt̄ ſe ipſū tenet et habet. Ibi enī finiſ qſufficat nob. ām igit erit. Neq; enī nob ſufficat finiſ. niſi cui nul luſ ē finiſ. hoc inſpiratū erat philippo qn do dixit. O nē oſtende nob patrē. & ſuffic nob. inqua oſtenſione ſe ꝑ miſit et filiuſ dicens. Non credis qa ego inpatre & pat in me ē. De hoc itaq; q ſufficat nob. recuſ ſime audiuim. gaudiū urm nemo tollet a uob. De his etiam que ſuperius dictaſ. me luſ exiſtimo intellegi. modicū etiā n uide buſ me. & uerū modicū et uidebiſ me.

qđ nō ē appetendū finis n alicui nulli eſt finis.

Alia expō modicū aū uidebim

Modicū ē enī. hoc totū ſpatiū quo p̄ſenſ ꝑtuo lat ſclm. Vnde dic idem ipſe euangeliſta ineptā ſua. nouiſſima hora eſt. Ideo nāq; audidit. qa uado ad patrē. quod adpriorē ſententiā referendū ē ubi ait. modicū et iā n uidebiſ me. n ad poſteriorē ubi ait. & uerū modicū et uidebiſ me. Et undo qp pe ad patrē. fac turuſ erat ut n eū uideret. Ac ꝓhoc n idō dictū ē q fuerat morituruſ. et donec reſurgeret ab eoꝝ aſpectib recceſſuruſ. ſed qō eet turuſ ad patrē. qō fē poſtea quā reſur rex. et cū eiſ p xl. dies conuerſat. aſcenduſ in celū. Jlliſ g ait modicū et iā n uidebiſ me. q eū corporaliter tunc uidebant. qa unde erat ad patrē. et ū deinceps mortalē uſuri n erant. qualē cū iſta loquerē uidebant. Qō uo addi dit uerū modicū et uidebiſ me. unuerſe ꝑmiſit ecclē. ſic unuerſe ꝑmiſit. Et ece ego uob cū ſū uſq; inconſumationē ſcī. Non tardat dnīſ ꝑmiſſū. modicū et uidebim eū. ubi iā nihil rogem. nihil interrogem. qa nihil deſiderandū remanebit. & nihil querendū latebit. Hoc modicū longū nob uidet. qm adhuc agit cū finitū fuerit. tunc ſentiemuſ quā modicū fuerit. Non g ſit gaudiū nrm. quale habet mundus. de quo dictū ē. mun dus aū gaudebit. Nec tam inhuī deſideri parturitione. ſine gaudio triſtes ſumuſ. Sed ſic ait apls. Spe gaudentes. In tribulatio ne patientes. qa et ipſa parturiens cui cōpa rari ſum plus gaudet de nae futura ꝓle. quā triſtis ē dēp̄ſenti dolore. Sed huiſ ſet monuſ. iſte ſit finiſ. habent enī queſtionē moleſtiſſimā que ſecuntē. nec breuitate coar tanda ſunt. ut poſſint cōmodius ſi dnīſ uoluerit explicari.

Coniūctiſ finiſ ultimi

Explicit omil xlvii

De eo qō dicit. Ām ām dico uob. ſiquid petieritiſ patrē in nomine meo. dabit uob. Item uſque die me n rogabitiſ quicquā. Incipit omil xlviii

NI VERBA NVNC iſta tractandaſ. Ām ām dico uob ſiqd petie ritiſ patrē in nomine meo dabit uob. Iam die tū ē inſuperiorib huī dominica ſermo nis parab. ꝓpt̄ eoſ q n nulla petunt in xpi nomine. nec accipiunt. Non petunt in nomine ſaluatoriſ. qcqd petūt contra ra tionē ſalutiſ. Non enī ſonū litterarū ac ſyllabarū. ſed qō ſonꝰ ipſe ſignificat. & qō eo ſono recte ac ueraciter intellegit. Hoc accipiendum ē ſe dicere cū dicit. in nomine meo. unde q hoc ſentit dexpō. q n ē deum eo filio dī ſentiendū. n petit in eī nomine. etiā ſi non taceat litteris ac ſyllabis xpm. q in eī nomine petit. quē cogitat cū petit.

q n petit in nō ſaluatoris q petit n rē ſalutis

Quuo qō ē dello ſentiendū ſentit. ipſe meī no
mine petit. et accipit qđ petit. ſi ñcontra ſuā
ſaluē ſempiternā petit. Accipit aū quando de
bet accipere. quedā enī ñnegantē. ſed ut con
gruo denī tempore. differuntē. Ita ſane in
tellegendūē qō ait. Dabit uob ut ea benefi
cia ſignificata ſciantē. hīſ uerb quę ad eoſ q
petunt ꝓpriæ ꝓnent. Θ xaudiuntē qppe
omīſſā ꝓſe ipſis. ñ aū ꝓ omnib; ꝛxaudiuntē
ut amicis. ut inimicis ſuis ut qb; libet aliis.
qa non ut cūq; dictūē dabit. ſed qcqo pcā
erunt patrē innomine meo dabit uob. Ut [x.]
q; modo inquit ñpetiſtis qcquā innomine
meo. Petite et accipietis. ut gaudiū urm
ſit plenū. Hoc qō dicē gaudiū plenū.
ꝓfecto ñcarnale ſed ſpāle gaudiū ē. quan
do tantū erit ut aliqo ei iā ñ ſit addendū.
ꝓcaldubio tunc erit plenū. Quicqo g̊ pe
tunt q; ꝓficiat ad hoc gaudiū conſequen
dū. hoc ē innomine xpī petendū. ſi diui
nā intellegim? gratiā. ſi uere beatā poſcim?
uitā. Quicqo aū aliud petitur. nihil petit.
Nonqa omino nulla reſ ē. ſed qa intante
ra cōparatione qcqo aliud concupiſcitur
nihil ē. Neq; enī ꝓrſus nulla reſ ē homo.
deq̊ ait aplūs. qui ſe putat aliqo eē cū nihil
ſit. Incomparatione quippe ſpāliū homi
nū qui ſcit grā dī ſe eē qō ē. quiſq uana
ꝓſumit. nihil ē. Et iā ſic g̊ recte intellegi
poteſt. Amen amē dico uob ſiquid petieri
tis patrē innomine meo dabit uobis. Ut
hoc qō ait. ſiqo. ñ qđlibet intellegatē. ſed
aliqo. qđ ñinbeatę uitę cōparatione ſit nu
hil. Et qō ſequit. uſq; modo ñpetiſtis quic
quā innomine meo. ꝺuob; modis intellegi
poteſt. Ut qa ñ innomine meo petiſtis.
qō nomī ñ ſicut cognoſcendū ē cognouiſtis.
ut ñpetiſtis quicquā. q̄m incōparatione
rei quā petere debuiſtis. ꝓnihilo habendū
ē q; petiſtis. Ut igitē unci? nomine ñ nihil. [xi.]
ſed gaudiū plenū petant. q̄m ſi aliqo aliud
petunt idem aliqo. nihil ē. Exortatē dicens.
petite et accipietis. ut gaudiū urm ſit ple
nū. Hoc eſt hoc innomine meo petite ut ga
udiū urm plenū ſit. Et accipietis. Ito enim
bono impetrando. ꝓficientes ſcōs ſuos. ne
quaquā mia diuina fraudauit. Hec inqo
in ꝓuerbiū locuc? ſū uob. uenit hora cū iā
ñ in ꝓuerbiis loquar uob. ſed palā de patre
meo annunciabo uob. Poſſem dicere hanc
deq̄ loqtur horā. futurū oportere ſēdm in

ſēdm

tellegi. ubi uidebim? palam qđ beat? apl̄s dicat.
facie ad faciem. Ut qđ aut hec in ꝓuerbiis
locut? ſū uob. hoc ſit qō ab eodē aplō dictūē.
uidem? nunc ꝓ ſpeculū in enigmate. Annun
ciabo aū uob. qa ꝓfiluū pat? uidebit. Juxta
illud qđ alibi dic. neq; patrē q̄ſ cognoſcet ni
ſi filius. & cui uoluerit filius reuelare. Sz
iſtū ſenſū uidet impedire qō ſequē. Illo die
in nomine meo petetis. Infuturo enī ſcō cū
ꝓuenerim? ad regnū ubi ſimileſ ei erim?. q̄m
uidebim? eū ſicuti ē. quō petituri ſum? quan
do ſatiabit inbonis deſideriū nrm. Unde
& in alio pſalmo dicit. Satiabor cū mani
feſtabit glā tua. Petitio nāq; alicui ē in
digentię. quę ibi nulla erit. ubi hec ſati
etas erit. Relinqt itaq; quantū ſapere ua
leo. ut intellegat ihūs diſcipulos ſuos decar
nalib; ut animalib;. ſe ſpiritaleſ ꝓmiſiſſe
facturū. quāuis ñ dū taleſ qualeſ erim?
quando ſpāle etiā corp? habebim?. ſed qua
liſ erat q̄ dicebat. Sapientiā loq̄m inter ꝓfe
ctos. & ñ potui uob loq quaſi ſpīalibus.
ſed quaſi carnalib;. Et ñ ſpm huius mundi
accepim?. ſed ſpm q ex dō ē. ut ſciam? quę
adō donata ſunt nob. quę et loquim? ñ in
ſapientiæ humanę doctis uerb. ſed docti
ſpū. ſpīalib; ſpālia cōparantes. Animaliſ
aū homo ñ ꝓcipit quę ſ ſpſ dī. Homo ani
maliſ ſic audit quecūq; audit deī natura.
ut aliud quā corp? cogitare ñ poſſit. quāliber
ampliſſimū ut inim̄ſū. Quāliber lucidū ac
ſpecioſū corp?. tam̄ ideo ꝓuerbia illi ſ. quę
cūq; dicta ſapientie de incorporea immuta
biliq; ſubſtantia. ñ qđ ea tā quā ꝓuerbia de
putat. ſed qa ſic cogitat. quomodo q ꝓuer
bia ſolent audire. neq; intellegere. Cū uō
ſpīaliſ coeperit omnia diiudicare. ipſe aut
a nemine diiudicari. etiā ſi in hac uita ad
huc uelut ꝓſpeculū et enigmate ꝓſpicit. tam̄ ñ
nullo corporis ſenſu. ñ nulla imaginaria co
gitatione quę capit aut fingit. qualiū cūq;
ſimilitudinem corpoꝝ. ſed mīſ certiſſima
intellegentia. omn̄ corp? eē ſed ſpm. Ita
palā de patre annunciabit filio. ut eidem
ſub ſtantiæ conſpiciat et ipſe q annunciat.
tunc in nomine ei? petunt. qui petunt. qa
in ſono ei? nominiſ ñ aliud quā reſ ipſa eſt
quę hoc nomine uocat intellegē. Nec ani
mi uanitate ut infirmitate confingunt.
tā quā in alio loco patrē. in alio filiū ante
patrē ſtantē & ꝓ nob rogantē. ſpatia ſua

quęq; amborū occupamur molib; . & uerbū
ao eū cui ē uerbū facere uerba ꝓnob. ut ual
lo unꝯposito . Jnt or loquamur & auricular
audiamur . & alia talia quę sibi animaler .
at idemq; ideſt quę carnaler incordib; fabricant . Qc qo
eū tale ſpūalib; dedō cogitamur . excorpo
rū conſuetudine occurrit . negando atq;
reſpuendo . tāquā importunas muſcas abin
at ſinceram terionb; oculis abigunt . ex ſinceram ei lu
ci acquiescunt . Qua teſte ac iudice has ipſas
imagines corpoꝝ . ſuis interius aſpectib;
intuemur . falſas omino ee conuincunt . h i
poſſunt ut cūq; cogitare dnm nrm ibm xpm
inquantū homo ē . ꝓnob interpellare patrē .
Inquantū aū dr ē . nos exaudire cū patre .
Qō eū ſignificaſſe arbitror ubi ait . Et n̄ dico
uob qa ego rogabo patrē de uob . ao hoc
quippe intuendū quom̄ n̄ rogat patre filiu
s . ſed ſimul exaudiunt rogantes patrem
& filium . non . niſi ſpūalis oculus mtas aſcen
s dit . Jpſe enī pat inquit amat uos . quia
* Hebr dñi pate uos amaſtis me . Jdeſt amat ille . qa nos
ideſt amat ille amam? . dñm potius quia ille amat ideo nos
amam? . excpta ſua idem ipſe euangeliſta
reſpondeat . Nos diligim? inqd . qa ipſe pri
or dilexit nos . hinc g̀ factū ē ut diligere
mur . qa dilecti ſumus . Porro donū dī
eſt diligere dm̄ . qm̄ ipſe ut diligeret de
dit . qui non dilectus dilexit . Diſpliceret
amari ſum? . ut ecce innob unde placerem? .
Non enī amarem? filiū . niſi amarem? et pa
trem . A mat nos pater . quia amam? filī
um . cū a patre & filio acceperim? . ut et pa
trem amem? et filiū . Diffundit enī cari
tatem incordib; nr̄is . amboꝝ ſpūs . per quē
ſpm . & patrē amam? & filiū . et quē ſpm
cū patre amam? et filio . A more itaq;
nr̄m piuum quo colimus dnm̄ . fecit deus
& uidit qa bonū ē . ideo quippe amauit
ipſe qd fecit . Sed innob faceret qō amaret .
niſi ante quā id faceret nos amaret . Et ere
" didiſtis inqo quia ego adō exiui . & exii a
" patre . et ueni inmundū . iterū relinquo
" mundū et uado ao patrem . Plane ere
dimus . neq; enī ꝓpterea debet incredibi
le uideri . quia sic ao mundū uenientis ex
itus a patre . ut n̄ desereret patrem . et sic
uadit ao patrē relicto mundo . ut n̄ de
ſereret mundū . Exiit enī a patre . quia
de patre eſt . Inmundū uenit . qa mun
do ſuū corpus oſtendit . quod de uirgine
aſſūpſit . Reliquit mundū corporali deſcen
ſione . ꝓ reuit ad patrē hominis aſcenſione .
nec mundū deſeruit preſentiæ gubernatione .

Explicit omil xlvii

Ecce qđ ait . Venit hora ut diſpgamini unuſquiſq; in
ꝓpria . Item . Confidite ego uici mundū . dicunt diſci
puli ao ihm . ecce nunc palā loqueris & puerbiū nullū
dicis . & cetera . Incipit omil xlviii .

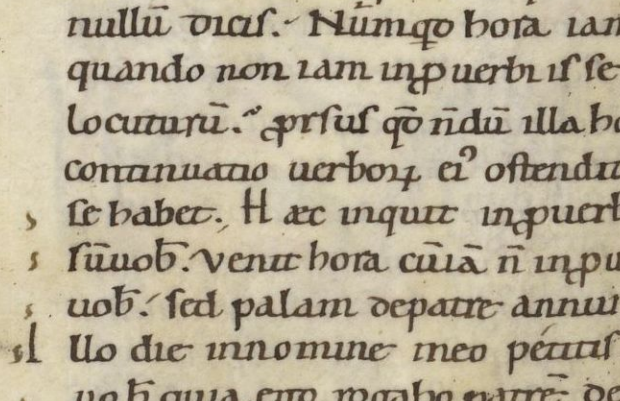

VALDE FVERVNT
diſcipuli xpi . quando cū
eis ante paſſionē loque
batur . magna . cū parum .
ſed ſic oportebat . ut
magna dicerent et par
uum . quia
nondū ac
cepto ſpūſco . quē ammodū cū poſt ei reſur
rectionē . ut ipſo inſufflante . ut deſup ac
ceperunt . humana magis quā diuina ſa
piebant . multis indiciis ꝓtoū euangliū
declaratur . unde et hoc eſt qō inſta lectā
one dixer . Ait enī euangliſta . dicunt di
ſcipulī ei . Ō ecce nunc palam loqueris et ꝓ
uerbiū nullū dicis . nunc ſcimus q nosti
ma . et n̄ opus eſt tibi ut quis te interro
get . inboc credim? quia ado exiſti . Jpſe
dns paulo ante dixerat . hęc in ꝓuerbi
is locutus ſū uob . Venit hora cū iā n̄ in
ꝓuerbiis lo quar uob . Quom̄ g̀ iſti di
cunt ecce nunc palā loqueris & ꝓuerbiū
nullū dicis . Numqo hora iam uenerat
quando non iam in ꝓuerbiis ſe ꝓmiſerat
locuturū . ꝓrſus qō n̄dū illa hora uenerat
contanuato uerboꝝ ei? oſtendit . quę tale
ſe habet . Hęc inquit in ꝓuerbiis locutus
ſum uob . Venit hora cūiā n̄ in ꝓuerbiis loqr̄
uob . ſed palam de patre annuntiabo uob .
Illo die in nomine meo petetis . & n̄ dico
uob quia ego rogabo patrē de uob . Ipſe
enī pat amat uos . qa uos me amaſtis . &
credidiſtis . quia ego ado exiui . exiui apa
tre et ueni in mundū . Iterū relinquo mu
mundū . et uado ao patrem . Cū ꝓhęc
uerba omia ad huc illā ꝓmittat horā . qua
nonia in ꝓuerbiis loquetur . ſed palam
de patre annuntiauit eis . Inqua hora di
cit eis in ſuo nomine petituros . nec se pa
trē de illis rogaturū . eo qđ ipſe pat amet
eos . qa ipſi amauer xpm̄ . & crediderē
qō a patre exierit . & uenerit in mundū .
iterū relicturus mundū . et iturus ao patrē .

Cum ergo adhuc ꝓmittat. Illa hora inquasi
ne ꝓuerbi ſ locutarus ē. Cur iſti dicunt.
Ecce nunc palam loqueris. & ꝓuerbiū nul
lū dicis. niſi qua ille que ſcit. Ipſe n̄ in
tellegentib⁹ ēē ꝓuerbia illius. que adeo n̄
intellegunt. ut nec ſaltē n̄ ſe intellegere
intellegant. Paruuli enī cum erant. et n̄dū ſpi
rualit̄ di uidicabant. que de reb⁹ n̄ao corp⁹
ſed ao ſpm ꝓa nentib⁹ audiebant. Denuq⁹
de ipſa eor⁹ ætate adhuc ſecm interiorē
hominē. parua et infirma eor ſ ammonens.
Reſpondit eis ihc. modo creditis. Ecce ue
nit hora. & iā uenit. ut diſpgamini un⁹
quiſq⁹ in ꝓpria. et me ſolū relinquatis.
& non ſū ſolus. qa pat̄ mecū ē. Paulo
ante dixerat. relinquo mundū et uado
ao patrē. nunc dic pat̄ mecū ē. Quis ua
ut ao eū qui cū illo eſt. ſed hoc intellegenti
eſt uerbū. n̄ intellegenti ꝓuerbiū. Sic ta
men quomodo a paruulis non intellegū
ut cūq⁹ ſugitur. et eis etiā ſi non ꝓbet qa
nondū capiunt ſolidū cibū ſaltē lac teū
non denegat alimoniā. Ex hoc alimōio ē qō
ſciebant eū noſſe omīa. nec opus ei ēē. ut
eū quis interroget. qd qdē cur dixerit que
ri poteſt. uideatur enī potius fuiſſe docen
dū. non opus ē tibi ut quēquā interrogēs.
ſed ut quis te interroget. Dixerant quip
pe. Scimus qua noſti omīa. & utiq⁹ qui no
uit omīa magis anticipantib⁹ interro gari ſo
let. ut interrogantes audiant qd uolunt ab
eo qno uit omīa. Non ipſe interro gare.
tāquā uolens aliquid ſcire q nouit omīa.
Quid sibi g̈ uult qō ei quē ſciebant noſſe omīa.
eū dicere debuiſſe uideantur. non opus ē
tibi ut quēquā interrogēs. dicendū pot⁹
ut putauerunt. n̄ op⁹ ē tibi ut qs te inter
roget. Quid qō utrumq⁹ legim⁹ factum.
et interrogaſſe ſalubre onīm. et rogatū fu
iſſe. ſed hoc cito ſolutū. qua hoc n̄a ſed il
lis potius opus erat. quos interrogabat. ut
aquib⁹ interrogabat. neq⁹ enī aliquos ille
interrogabat ut ab eis aliqd diſceret. ſed
eos potius ut doceret. Et qui interrogabant
eū uolentes ab illo aliquid discere. illis q⁹
fecto id opus erat ut ſcirent aliqua ab illo
qui nouerat omīa. Numquid ergo ꝓpterea
ei non opus erat. ut eū quis interrogaret.
Qn̄ nos quando interrogamur ab eis quid uelint
a nob⁹ aliqd ſcire. ex ipſis interrogationibus
eor⁹ cognoſcim⁹ quid uelint diſcere. Op⁹ ē
ergo nob⁹ ab eis interrogari. quos docere aliqd uo
lum⁹. ut inquiſitiones eor⁹ quib⁹ respondendū
eſt noueri mus. Illi aūt ne id quidē opus erat
quōia nouerat. nec opus habebat qd ab eo
quiſq⁹ ſcire uellet. ꝓ ei⁹ cognoſcere interroga
tionē. quia prius quā interrogarēt. interro
gaturi nouerat uoluntatem. Sed ideo pa
tiebatur ſe interrogari. ut ut eis qui tunc a
derant. ut qcquid ſiue dicta fuerant audituri.
ſiue ſcripta lecturi. qualis essent aquib⁹
interrogabatur offenderet. eo q⁹ modo noſ
ſem⁹ ut quib⁹ non circūueniret fraudibus.
ut quib⁹ apud eū ꝓficeretur accessib⁹. Prę
uidere aūt cogitationes hominū. & ideo n̄
op⁹ habere ut eū quis interrogaret. magnū
dō non erat. ſed magnū paruulis erat quia
dicebant. in hoc credim⁹ qa a dō exiſti. Mul
to aūt maius erat ao qd intellegendū eis ui
debat extendi et crescere. qō cū illi dixiſſent
uerūq⁹ dixiſſent. a dō exiſti. at ille. pat̄ me
cū ē. nec sic a patre filiū cogitarent exiſſe.
ut putarent eum recessiſſe. Deinde ſermo
nē iſtū magnū ꝓlixūq⁹ concludens. hęc
inquit locutus ſū uob. ut in me pacē ha
beatis. In mundo pſſurā habebitis. ſed
confidite ego uici mundū. Illud intuū
fuerat habitura iſta preſſura. de quo ſuper
uius ut eos offenderet paruulos. quib⁹
adhuc non intellegentib⁹. et aliud ꝓ alio
ſentientib⁹. ꝓuerbia quod ammodo ecce
que cū magna et diuina dixiſſet ait. Mo
do creditis. ecce uenit hora. & iā uenit.
ut diſpgamini un⁹ quiſq⁹ in ꝓpria. Ecce
intuū preſſurę. ſed non ē modo ꝓ ſeue
ratiōe. Qō enī ao uinceret & me ſolum
relinquatis. n̄ multo eis talis ē inconſe
quenta preſſura. quā poſt ei⁹ aſcenſionē
in mundo fuerant habituri. ut relinqnt
eū. ſed nullo pacē habeant ꝓ manentes
in eo. Non enī quando comprehenſus ē.
tantūmodo ei⁹ carnē carne ſua. uerū etiā
mīte reliquerunt fidē. Ad hoc ꝓ inet
quod ait. modo creditis. ecce uenit hora ut
diſpgamini in ꝓpria et me relinquatis.
Tāquā diceret. tunc maxime turbamini. ut etiā
quo modo credatis relinquatis. Venerunt
enī ad tantā deſperationē. et ſuę priſtinę
fidei ut ea dicerent mortē. quanta appa
ruit in illo cleopā. qui poſt eius reſurrectio
nē cū illo eloqui nescierit. et qo ea contige
rit narrans. Nos unqo ſperabam⁹. q⁹ ipſe

fuerat redempturus ist. Ecce quomodo eū reli
querant: deserendo etiam ipsam fidē qua inchoā
ante crediderant. Jnea uō pssura quā post eius
glorificationē accepto scō spū ptulerunt: nō
eū reliquerunt. & quāuis fugerent decurra
te inchoatiōe: ab ipso nō refugerunt. sed ut
haberent pressurā in mundo: in illo pacē te
nerent: nō ab ipso recesserunt: sed in ipsum
refugiū potius habuerunt. Dato quippe illis
spū scō factūē eis: qđ nunc dictūē est. Con
fidite quia ego uici mundū. Confiderunt.
& uicerunt. Jn quo: nisi in illo. Non enī uicisset
ille mundū: si mēbra eius uincere mundus.

Unde ait apls: Gras dō qui dat nob uictoriā.
Continuoq; subiecit. p dnm nrm ihm xpm
qui dixerat suis: confidite quia ego uici mun
dum.

Explicit omt xlviii

Deo qō dixit. hec locutus sum uob: ut in me pacē
habeatis. & cetā. Pr clarifica filiū tuū. ut filius
tuus clarificet te.

Incipit omt l

xbij ℣

NTE ISTAQ̄ DC
sumus ad inuitante dño
tractaturi: operat ihs:
hec locutus sū uob: ut
in me pacē habeatis.
Que non recentiora pa
ulo superius dicta: sed
oīa debem⁹ accipere:
siue quecūq; illis locu
tus ē ex quo eos cepit
habere discipulos: siue certe ex quo post cenā
exorsus est. hunc ammirabilē plixūq; ser
monē. tale quippe cōmemorauit causam:
cur eis sit locut⁹: ut ad eū finē rectissime re
ferantur. ut oīa que locut⁹ ē eis: ut ea maxi
me que dixit iā pes morituros. Jā quāuer
ba nouissima posita quā de conuiuio scō ille
qui eū fuerat traditurus egressus est. hanc
ergo causā cōmendauit sermonis sui ut in illo
pacē haberent. ppt q; totū agit qō xpianus⁹.
Hec enī pax: finē temporis non
habebit. et oīnis pie nre intentionis actu
onisq; finis ipsa erit. propt hanc sacra
tas ei⁹ imbuimur. ppt hanc mirabilib; ei⁹
peris; et sermonib; erudimur. ppt hanc
spūs ei⁹ pigno⁹ accepim⁹. ppt hanc in eū credi
mus et speram⁹. et ei⁹ amore quantū donat
accendimur. hac pace in presuris oīnibus
consolamur. hac pace in pressuris oīnib; li

beram̄. Propt hanc oīem tribulationē fortē
sustinemus. ut in hac felicē sine ulla tribulatio
ne regnemus. Merito ad eā clausit uerba que
parum intellegentib; discipulis erant ppria.
Intellecturis ea quando eis dedisset ptm̄issum
spm scm̄. Deq̄ superius ait: hec locut⁹ sū uob
apud uos manens. paracl⁹ aū spūs scūs quē mit
tet pat in nomine meo: ille uos docebit oīa:
& suggeret uob oīa quecūq; dixero uobis.
Hec nimirū futura erat hora illa quasi ptm
serat nō iā in ppriis locuturū: sed palam
de patre annunciaturū. Eadem quippe ip
sius uerba reuelante spū scō: Intellegentib;
iā nō erant futura ppria. Neq; enī loqr̄
te in eoꝝ cordib; spū scō: tacuturus erat
unigenit⁹ filius q̄ erat. Jnea hora palā se
illis annunciaturū ee de patre qō eis unq;
iā intellegentib; nō eet pp uerbiū. Sed hoc
quoq; ipsū quomodo simul loquant⁹ in suoꝝ
spūalium cordib;: et dī filius & spūs scūs. Im
mo ipsa trinitas que inseparabilit operat:
Intellegentib;: est uerbū. non intellegentib;
aūt: pp uerbū. Cū g̣ dixisset ppt qō oīa
sit locut⁹ ut in illo scilicet pacē haberent.
In mundo habebitis pssurā. exhortatusq; fuis
set ut fiderent qm̄ ipse uicit mundū. eoq
erat ad illo sermone finito. deinde ad pa
trem uerba direxit: & orare iam cepit.
Sic enī euangelista sequit dicens. Hec locut⁹
est ihc. & subleuatis oculis in celū dixit:
Pr uenit hora: clarifica filiū tuū? Pote
rat dns nr unigenit⁹: & coaet⁹ pat⁹ in for
ma serui: & ex forma serui: si hoc op⁹ eet
orare silentio. Sed ita se patri exhibere
uoluit p cātorē: ut meminisset nrm se ee
doctorē. & inde qua fec oratione pnob:
notā fec et nob. Qm̄ tanta magistri non
solū ad ipsos sermocinatio: sed alia p ip
sis ad patrē oratio discipulor⁹ est ædifica
tio. et si illor⁹ q hec dicta ad herant au
ditum: pfecto et nrā qui fueram⁹ conscrip
ta lecturi. Qua ppt hoc q; ait: pat uenit
hora clarifica filiū tuū: ostendit oīnē
tēp⁹ et qō quando faceret: ut fieri sineret:
ab illo ee dispositū q tēpori subditus non ē.
Qm̄ que futura fuerant p singula tempora
Indē sapientia causas efficientes habent:
In qua nulla sunt tempora. Non ergo
credatur hec hora: facto arguente uenis
se: sed dō potius ordinante: nec ei sidera
necessitas xpi conexuit passionē. Absit enim ut

ora mori cogerent. sideru conditore., n uaq; xpm
tp̃us mori cr̃e impegit. sed temp⁹ xp̃i quo mo
reret elegit., qui ea tp̃⁹ quo de uirgine nat⁹
est cũ patre constituit. de quo sine tempore
natus ē., S dim qua uera sanaq; doctrina.
dia paulus apls., C ũ aũ uenit inquo ple
nitudo temporis. misit dr filiũ suũ. C t dr
p̃pphām., Tempore aut acceptabili exaudi
ui te. & in die salutis adiui te., C t rursus
apls. ecce nunc tp̃⁹ acceptabile. ecce nunc di
es salutis., Dicat g̃. pat̃ uenit hora. q̃ cũpa
tre dispositu omis horas., Tamquã dicens.
pater qua, p̃pt̃ homines et apud homines ad
me clarificandũ simul constituim⁹. uenit
hora. clarifica filiũ tuũ. ut et filius tuus cla
rificet te., Clarificatũ a patre filiũ n̄ nulli
accipiunt. in hoc qd ei non p̃cepit. sed p̃no
bis omib, tradidit illum., Sed si passione
clarificat⁹ dicatur. quanto magis resurrec
tione., Nam in passione magis ei⁹ humilitas.
qua claritas cõmendatur., Apls̃ teste qui dicit.
humiliauit semetipsũ factus obediens usq;
ad mortẽ. mortem aũ crucis., Deinde seq̃t.
& oe ei⁹ clarificatione iam dicit. p̃pt̃ q̃ deus
et dr illũ exaltauit. et donauit ei nom̃ qd ē
sup omne nom̃., Ut in nomine ihu omne ge
nu flectat̃. cel̃estiũ terrestriũ et infernor⁹.
et omis lingua confiteat̃. qa dns ihc xp̃c
in gla ē di patris., hæc ē glorificatio dñi
nr̄i ihu xp̃i. que ab ei⁹ resurrectione sumpsit
exordiũ., Humilitas g̃ ei⁹ incepit abeo loco
ubi ait. semetipsum exinaniuit formã ser
ui accipiens. et p uenit usq; ad mortẽ crucis.,
Claritas uõ ei⁹ incepit abeo loco ubi ait. p̃pt̃
q̃ et dr eũ exaltauit. et p uenit q̃ in gla
est dei patris., Nã et ipsũ nom̃ si inspiciant̃
codices greci. ex qua lingua ep̃le aplice trans
late sunt in latinũ. qd hic legitur gla. ibi le
gũt doxa. Unde uerbũ deriuatiuũ ē in
greco. ut diceret̃ doxagon. qd interpres la
tin⁹ aut clarifica. cũ posset etiã glorifica di
cere. qd tantumdẽ ualet., Et ideo posset etiã
in ap̃li ep̃la ubiq̃ gla claritas poni. q̃ si fie
ret. tantumdẽ ualeret., Ut aũ n̄ recedatur
a uerborũ sonis. que animo dũ ad claritate cla
rificatio. sic a gla glorificatio deriuatur.,
Ut g̃ mediator dei et hominũ homo xp̃c ihc
resurrectione clarificaret̃ ut glorificaret̃.
prius humiliatus ē passione., Non enim a
mortuis resurrexisset. si mortuus n̄ fuisset.,
humilitas. claritatis ē meritũ. claritas. hu
militatis ē p̃miũ., Sed hoc factũ ē in forma
serui. In forma uõ dei. sẽp fuit. sẽp erit claritas.,
Immo n̄ fuit quasi ia n̄ sit. nec erit quasi ia n̄
uũ sit. sed sine initio. sine fine sẽp̃ claritas.,
Q d g̃ ait, pat̃ uenit hora clarifica filiũ tuũ.
sic intellegendũ ē. tãquã dixerit. uenit hora
seminande humilitatis. fructũ n̄ differat
claritatis., Sed quãto sibi ultr̃ q̃ sequit̃. ut fi
lius tuus clarificet te. nũq̃ etiã dr pat̃ hu
militatẽ p̃fulit carnis siue passionis. ex qua
illũ clarificari oportebat̃. quom̃ igit̃ clari
ficaturus eũ erat filius. cui⁹ claritas sẽpiterna
nec ex forma humana potuit uideri minor.
nec in diuina posset ee amplior., Sed ista
questionẽ in hunc sermonẽ nolui coartare.
at aut hunc
iam. ne eũ facerem longiorem.

Explicit omil. 1.

eco quod ait. Pater uenit hora. clarifica filiũ tuũ.
ut filius tuus clarificet te. ego clarificaui te sup̃ tra.
op⁹ consũmaui q̃ dedisti mihi ut faciam.,

Incipit omil. l. 1.

LO RI FI CA TVM A PA
tre filiũ secũm formã
serui quã pat̃ suscita
uit a mortuis. et a dextera
ex tra collocauit. res
ipsa indicat. et nullus
ambigit xp̃ian⁹., Sed
qm̃ n̄ tantum dixit pat̃
clarifica filiũ tuum.
sed addidit. ut etiã filius tuus clarificet te.,
Oritur quer̃ quom̃ patrẽ clarificauerit
filius. cũ sẽpiterna claritas patris nec deminu
ta fuerit in forma humana. nec augeri po
tuerit in sua p̃fectione diuina. sed in se
ipsa claritas patris. nec minui nec augeri
potest., Apud homines aũ p̃ culdubio mi
nor erat. quando in iudea tantũmodo dr
not⁹ erat., Nã dũ a solis ortu usq; ad occasũ
laudabant pueri nom̃ dñi., hoc aũ qa p
euangliũ xp̃i factũ ē. ut p filiũ pat̃ inno
tesceret gentib;. p fecto patrẽ clarificauit
et filius., Si aũ tantũmodo mortuus fuis
set filius nec resurrexisset. p culdubio nec
a patre clarificatus esset. nec patrẽ clarifi
casset., Nunc aũ resurrectione clarificat⁹
a patre. resurrectionis suę p̃dicatione cla
rificat patrẽ., hoc quippe aperit ordo ipse
uerboꝝ., Clarifica inquit filiũ tuũ. ut fi
lius tuus clarificet te., Tamquã diceret.
resuscita me ut innotescas tuo orbe p me.,

O eunde magis magisq; pandens. quomodo cla
§ rificet patre filius. Sic dediste unqo ei pote
§ state omis carnis. ut omne qđ dediste ei det
§ eis uitā æternā. Omnē carnē dixit. omnē
hominē aparte totū significans. quē am
modū rursus aparte superiore significat
est homo totus ubi ait aplūs. omis anima
potestatib; sublimioribus sub dita sit. qđ
eni dixit omis anima. nisi omis homo.
& hoc aūt qđ potestas xpō apatre data ē oīs
carnis. scdm hominē intellegendū ē. nā
scdm om̄ omia p ipsū facta sunt. et inip
so condita sunt oīa. Incelo & in terra. ui
sibilia et invisibilia. Sic ḡ dediste ei po
testate unqo omis carnis. ut te glorificet
filius tuus. hoc est notū te faciat omi carni
quā dediste ei. Sic eni dediste. ut omne qđ
dediste eis. det eis uitā æternā. Hæc ē aūt in
quit uita æterna. ut cognoscant te solum
uerū dm. et quē misisti ihm xpm. Ordo
uerboꝝ ē. ut te et quē misisti ihm xpm.
cognoscant solū uerū dm. Consequenter eni
& spc scī intellegit. qa spc ē patris & filii
tā quā caritas substantialis. et consubstan
tialis amboꝝ. qm̄ n̄ duo dii pat̄ & filius.
nec tres dii pat̄ & filius & spūs scūs. Sed ipsa
trinitas. unus solus uerus dūs. nec idem pat̄
tam̄ q filius. nec idem pat̄ q filius. Nec idē
spc scūs qui pat̄ aut filius. qm̄ tres s. pat̄.
& filius. & spc scūs. sed ipsa trinitas unus ē dūs.
§ Sicḡ eo modo te glorificat filius sicut dedi
§ sti ei potestatē omis carnis. et sic dediste.
§ ut omne qđ dediste ei det eis uitā æternā.
§ & hæc ē uita æterna ut cognoscant te. Sic
te igit filius glorificat. ut omib; quos de
disti ei te cognitū faciat. Porro si cogni
tio dī ē uita æterna. tanto magis uidere
tendimus. quanto magis in hac cogniti
one p ficim̄. n̄ moriemur in uita æterna.
I unc ḡ dī cognitio p fecta erit. quando
nulla mors erit. Sūma tunc dī clarifi
catio. qa sūma glā. quæ greece dicit doxa.
Unde dicit ē dóxáson. qđ latine quidā
sunt uti p claa clarifica. qdā glorifica.
In ueteribus aūt glā. qua glosi homines di
cunt. tale ē diffinita glā. ē frequens de
aliquo fama cū laude. ut si homo lauda
tur. cū fame credit. quom̄ of laudabit
quando ipse uidebit. ppt̄ qđ scriptū ē.
Beati qui habitant in domo tua in sæcla
sæcloꝝ laudabūt te. Ibi erit dī sine fine
laudatio. ubi erit dī plena cognitio. Et quia
dī plena cognitio. ideo sūma clarificatio uel
glorificatio. sed prius hic clarificat dūs. dū an
nuntiatus hominib; innotescit. et p fidē cre
dentiū p dicatur. p ppt̄ qđ dic. Et glorifica
§ ficaui sup terrā. opus consūmaui qđ dedisti
§ mihi ut faciā. Non aut tacuisti. sed dedisti.
ubi cōmdat̄ euidens grā. Quod eni habet qđ
non accepit. et iā unigenito humana na
tura. In n̄ accepit. ut nihil mali sed bona
faceret omia. quando unitate p sone susce
pta ē. Verbo p qđ facta sunt oīa. Sed
quom̄ consūmauit opꝰ qđ accepit ut faciat.
cū restet adhuc passionis experimētū. ubi
martyrib; suis maxime p buit. qđ seque
rent̄ exēplū. Unde aūt aplūs petrus. xpō p
nob passus ē. relinquens nob exemplum
ut sequamur uestigia ei. nisi quia con
sumasse dicit. qđ se consūmaturū ee cer
tissime nouit. Sic longe ante inpphetæ
preteritū tēporis usus ē uerbum. quando
post annos plurimos futurū erat qđ dice
bat. Foderunt unqo manus meas et pedes
meos. dinumerauer̄ oīa ossa mea. Non
aut fodient et dinumerabunt. Et in hoc ip
so euangelio. Omia unqo quæ audiui apa
tre meo nota feci uob. Quib; aut postea.
Adhuc multa habeo uob dicere. sed non po
testis illa portare modo. Qui eni certus &
immutabilib; causis oīa futura p destina
uit. qcqđ facturus ē fecit. Nā et pphām
dictū ē uello est. quifec quæ uentura sunt.
Sed hoc etiā qđ sequit̄ dicit. Et nunc clari
fica me tu pat̄ apud temetipsū. claritatē
quā habui. priusquā mundus ee apud
te. Nā supra dixerat pat̄ uenit hora. cla
rifica filiū tuū. ut filius tuus clarificet
te. Inquo uerboꝝ ordine ostenderat. pri
us apatre clarificandū filiū. ut patre cla
rificaret & filius. Modo aūt dixit. ego
clarificaui sup terrā. opꝰ consūmaui qđ de
disti mihi ut faciā. et nunc clarifica me.
tā quā prior ipse patrem clarificauerit.
a quo deinde ut clarificaret̄ exposcit.
Ergo intellegendū ē utróq; uerbo superius
usum scdm id quod futurū erat. coq; or
dine qđ futurū erat. Clarifica filiū. ut
te clarificet filius. Modo uero usū fuis
se uerbo pretertia tēporis de re futura ubi
aut. Et go te clarificaui sup terrā. opꝰ con
sūmaui qđ dedisti mihi ut faciā. Deinde

dicendo et nunc clarifica me pat̄ apud te
metipsū. quasi posterius eē clarificandus
a patre. quē prius ipse clarificauerat.
Quo ostendit. nisi superius ubi ait. ego te
clarificaui sup̄ t̄rā. Ita locutū se fuisse.
tāquā fecisse qd̄ facturus eēt. hic aū po
poscisse ut pater faceret. q̄ p̄ illū filius fa
cturus eēt. idest ut pat̄ clarificaret filiū.
p̄ quā filii clarificationē. etiā filius eēt
clarificaturus patrē. Deniq; si de rē quę
futura erat ponamus etiā futuri tempo
ris uerbū. ubi p̄ tēpore futuro posuit ip
se pręteritū. Nulla sententię remanebit
obscuritas. uelut si dixisset. ego te clari
ficabo sup̄ t̄rā. op̄ consumabo quod dedisti
mi ut faciā. & nunc clarifica me tu pat̄ apud
temetipsū. Nempe ita planū ē sicut illuc u
bi ait. clarifica filiū tuū. ut filius tuus
clarificet te. & ipso ē omino sententia.
Nisi quia et hic dictus ē eiusdē clarificati
onis modus. ibi aū tacitus. tamquā illuc
isto exponere t̄. eis quos poterat p̄ mouere.
Quom̄ pat̄ filiū. et maxime quomodo pa
trē clarificaret & filius. Dicendo enī cla
rificari a se patrē sup̄ terrā. se aū a patre
apud eundē patrē modū p̄fecto utriusq;
clarificationis ostendit. Ipse quippe pa
trē clarificauit sup̄ terram. cū gentibus p̄
dicando. pat̄ uō ipsū apud semetipsū. ad suā
dexterā collocando. Sed ideo postea declari
ficando patre ubi ait. ego te clarificaui.
uerbū p̄teriti tēporis ponere maluit. ut
monstraret in p̄destinatione iā factū. et p̄
iā facto habendū. qd̄ certissime fuerat fu
turū. idest ut a patre apud patrē glorifica
tus. patrē sup̄ terram glorificaret & filius.
Sed hanc p̄destinationē in sua clarificatio
ne manifestius aperuit. qua eū clarifica
uit pater. In eo qd̄ ad iunc xit. claritatem
quā habui apud te prius quā mundus eēt.
Ordo uerborū ē. quā habui apud te prius quā
mundus eēt. Ad hoc ualet qd̄ ait. et nc̄
clarifica me. hoc ē sicut tunc. ita et nunc.
Sicut tunc p̄destinatione. ita et nunc p̄
fectione. Fac in mundo. qd̄ apud te iā
fuerat ante mundū. Fac in suo tempore.
qd̄ ante om̄a tēpora statuisti. Hoc quidā
sic intellegendū putauer̄. tāquā natura
humana quę suscepta ē a uerbo. conuer
teret̄ in uerbum. et homo mutaret̄ in
dm̄. Immo si diligentius qd̄ opinati sunt

cogitem̄. homo periret in dō. Non enī q̄squā
exista mutatione hominis ut duplicari dī
uerbū dicturus ē. ut augeri. ut aut duo
sint qd̄ unū fuit. aut amplius sit qd̄ min̄
fuit. Porro si natura humana in uerbum
mutata atq; conuersa. uerbū dī quantū
erat et quod erat hoc erit. Ubi ad est homo
si n̄ poterit. sed ad hanc opinionē quā ue
ritati p̄rsus n̄ uideo conuenire. nihil nos
urguet. Si filio dicente & nunc clarifi
ca me tu pater apud temetipsum clari
tatē quā habui prius quā mundus fieret
apud te intellegam̄ p̄destinationē cla
ritatis humanę. quę in illo ē naturę ex
mortali in mortalis. apud patrē futurę.
& hoc iā p̄destinando factū fuisse ante
quā mundus eēt. qd̄ in mundo etiā suo
tēpore fieret. Si enī de nob̄ dix̄ apl̄s. Sic
nos elegit ante mundi constitutionē.
cur ab horrere putatur a uero. si tunc pat̄ ca
put nr̄m clarificauit. quando nos in ipso ut
mēbra ei̅ essem̄ elegit. Si enī nos electi.
quomodo ipse clarificatus. quia prius quā
mundus eēt nec nos eram̄. nec ipse me
diator dī et hominū homo xp̄c ih̄s.
Sed ille qui p̄ ipsū in quantū uerbū ei̅ ē.
etiam quę futura sunt fecit. & uocat ea
quę non sunt. tamquam sint. q̄ fecto
scd̄m id qd̄ mediator dī et hominū homo ē.
ante mundi constitutionē p̄ nob̄ d̄s pater
glorificauit ipsum. si tunc elegit etiam
nos in ipso. Quid enī dic̄ apl̄s. Scim̄ aū q̄m
diligentib; dm̄. om̄a cooperant̄ in bonū
his q̄ scd̄m p̄positū uocatis. Quos enī p̄sci
uit & p̄destinauit. conformes imaginis
filii ei̅. ut sit primogenit̄ in multis fr̄ib;.
Quos aū p̄destinauit. illos et uocauit. Nisi
forte ipsum predestinatū diceret formida
bim̄ quia de nob̄ tantū ut efficiamur confor
mes imaginis ei̅. hoc dixisse uidet̄ apl̄s.
Quasi uō quisquā regulā fidei fidelit̄ intuens
filiū dī negaturus ē p̄destinatū. q̄ eū ne
gare hominē n̄ potest. Recte quippe dr̄
non p̄destinat̄ scd̄m id qd̄ est uerbū dī d̄s
apud dm̄. ut qd̄ enī predestinaretur cū
iā eēt qd̄ erat sine initio. sine termino
sempiternū. Illuc aū p̄destinandum erat.
qd̄ nondū erat. ut sic suo tempore fieret.
ut quē ammodū ante om̄a tempora p̄de
stinatum erat ut fieret. Quisq̄s igitur dī
filiū predestinatum negat. hunc eundē

filiū hominuſ negat. Sed ꝓpt̄ contemptoſoſ
etiam hinc audiam⁹ apl̄m. inſuarū ẽordio
literarū. Nā et inprima epl̄arū ei⁹ ē ad roma
noſ. & ipſius epl̄e principiū ē. ubi legit̄.
Paulus ſeruus xpi ihu uocat⁹ apls ſegregatus
in euglm dī. qd ante ꝓmiſerat ꝑ ꝓphas ſuoſ
in ſcripturis ſcas. de filio ſuo. qui factus ē ei
ex ſemine dauid ſcdm carnē. q p̄deſtinat⁹ ē
filius dī in uirtute. ſcdm ſpm ſcificationis
ex reſurrectione mortuoꝝ. Scdm hanc g
p̄deſtinationē. & iam clarificat⁹ antequam
mundus eet. ut eet claritas ei⁹ ex reſurrec
tione mortuoꝝ apud patrē. ad cuius dex
teram ſedet. C uergo uideret illius p̄deſtina
tę ſuę clarificationis uenuſſe iam temp⁹. ut
et nunc fieret in redditione. qd fuerat inp̄
deſtinatione iam factū. orauit dicens. Θ t
„ nunc clarifica me tu pat̄ apud temetipſū.
„ claritate quā habui priuſquā mundus eet
„ apud te. J deſt. illā claritate quā habui
apud te inp̄deſtinatione tua. tēp⁹ eſt ut
apud te habeā & iā uiuens in dextera tua.
Sed qm̄ diu noſ tenuit hui⁹ diſcuſſio queſtio
nis. alio quę ſecunt̄ ſermone tractanda ſt.

Explic omelia l ꝑma

Abeo qd dicit. manifeſtaui nom̄ tuū hominib⁹.
uſq; adid et credider̄ quia tu me miſiſti.

Incip. l ii

QHISVORBISDNI

ſicut ipſe donauerit.
ſermone iſto diſputa
turi ſum⁹ quę uaſe ba
bent. Manifeſtaui
„ nom̄ tuū hominibuſ
„ quoſ dediſti mihi de
mundo. Qd ſi debit
tantū dicat diſcipulis cū qb⁹ cenauit. et ad
quoſ ante quā orare inciperet tā multa lo
cutus ē. non ꝓtinet hoc ad illā clarificationē.
ſiue uocalem inchoatam glorificationē. de qua
ſuperius loquebat̄ qua filius clarificat ut glo
rificet patrē. Quantae cī ut qualis glā
duodecim ut xi potuit innotuiſſe morta
lib⁹. Si aū qō ait manifeſtaui nom̄ tuū
hominib⁹ quoſ dediſti mihi de mundo. omſ
hic intelligi uoluit etiam quinecū fuerant
credituri. ad ei⁹ magnā quę futura erat ex
omnib⁹ gentib⁹ eccl̄am ꝓnentes. de qua in
pſalmo cant̄ In ecclia magna confitebor ti
bi. eſt plane iſta clarificatio qua filius cla
rificat patrē. cū nom̄ ei⁹ notū fac omnib⁹ ho
gentib⁹. et tam multis generationib⁹ hominū.
C t tale hoc ē qd ait manifeſtaui nom̄ tuū homi
nib⁹ quoſ dediſti m̄ de mundo. quale ē illud
quod paulo ante dixerat. ego te clarificaui
ſup terā. ꝓtēpore futuro. E t illic et hic pretc
rito ponens. ſicut qſ caret p̄deſtinatū ee ut
to fieret. et ideo feciſſe ſe dicens. qō erat ſine
ulla dubitatione facturus. Sed debt qui iam
erant diſcipuli ei⁹. n̄ de omnib⁹ q nillū fuerant
credituri eū dixiſſe qd dixit. manifeſtaui no
m̄ tuū hominib⁹ quoſ dediſti mihi de mun
do. ea quę ſecunt̄ credibiliuſ ee demonſtrant.
C ūenū hoc dixiſſet. ad iunxit. Tui erant.
„ & mihi eoſ dediſti. et ſermonē tuū ſerua
„ uerunt. nunc cognouerunt qa oīa quę
„ dediſti m̄ abſte ſunt. qa uerba quę dediſti
„ mihi dedi eis. et ipſi acceper̄ & cognouer⁹
„ uere qa ate exii. et crediderunt qa tume mi
ſiſti. Quāquā et hęc oīa de omnib⁹ futu
ris fidelib⁹ dicipotuerunt. ſpecie pfectacū
adhuc ceēnt futura. Sed ut debt ſolis quoſ
tunc habebat diſcipulis hęc loq intellegat.
illud magis urget qd paulo poſt ait. Cum
„ eem cū eis ego ſeruabā eoſ in nomine tuo quoſ
„ dediſti mihi cuſtodiui. et nemo ex his perit
„ niſi filius ꝑditionis. ut ſcriptura impleatur.
Iudā ſignificans qui tradidit eū. Θ xiſto quippe
duo denario numero diſcipulo. ſolus perit.
Deinde ſubiungit. Nunc aū ad te uenio.
Unde manifeſtū ē eū de corporali ſua p̄ſentia
dixiſſe. cū cem cū eis ego ſeruabā eoſ. uidua
tā cū eis ea p̄ſentia nec. Eo modo eū ſigni
ficare uoluit aſcenſionē ſuā mox futuram
„ de qua dixit. nunc aū ad te uenio. Iterumq;
ad dexterā patris unde uenturus ē ad uiuos
& mortuos iudicandos. p̄ſentia inden corpo
rali ſcdm regulā fidei. ſanāq; doctrinā. Nā
p̄ſentia ſpāli cū eis erat utiq; futurus poſt
aſcenſionē ſuā. et cū tota ecclia ſua in hoc
mundo uſq; in conſummationē ſcli. Non ita
q; recte intelleguntur de qb⁹ dixerat. Cū eem
cū eis ego ſeruabā eoſ. niſi hi quoſ inſe cre
derent. ſeruare iā cęperat p̄ſentia corporali.
et quoſ relicturus fuerat ab ſentia corporali.
ut eoſ cū patre ſeruaret p̄ſentia ſpirituali.
Poſt uō ad iungit et ceteroſ ſuoſ ubi dicat.
Non ꝓhis aū rogo tantū. ſed et ꝓ eis qui credi
turi ſunt ꝑ uerbū eoꝝ in me. Ubi mani
feſtius oſtendit q; n̄ de omnib⁹ ad eū ꝓtinen
tib⁹ ſuperius loquerentur ad eo loco ubi ait.
„ manifeſtaui nom̄ tuū hominib⁹ quoſ dedi

ſtm. ſed debſ tantū qeū cū illa diceret au
diebant. Abipſo itaq; orationis ei⁹ exordio.
ubi ſubleuatis oculis incēdū dixit. P at uenit
hora clarifica filiū tuū. ut filius tuus clari
ficet te. Vſq; ad illud qō paulopoſt ait. Et
nunc clarifica me tu pat apud temetipſū
claritate quā habui priuſ quā mundus eet
apud te omīs ſuos uolebat intelligi. quib;
notū faciendo patrem clarificat eū. Cū enī
dixiſſet ut filius clarificet te. mox quē ad
modū id fieret demonſtrauit dicens. Sic
dediſti ei poteſtatē omis carnis. ut omne qō
dediſti ei det eis uitā æternā. Hæc ē aūt uita
æterna. ut cognoſcant te ſolū uerū dm et
quē miſiſti ihm xpm. Nemī poteſt cog
nitione hominū clarificari pat. niſi et il
le cognoſcat. p quē clarificat. ideſt p quē
populis innoteſcit. Hæc ē glorificatio pa
tris quæ non circa ſolos illos aptos factaē.
ſed circa omīs homines fit. quib; membris
ſuis caput ē xpc. Neq; enī deſolis aplis pot
intelligi sicut dediſti ei poteſtatē omis car
nis. ut omne qd dediſti ei. det eis uitā æternā.
Sed uniq; decōib; quib; ineū credentib; uita
æterna donat. Jam nunc g uideam⁹ quid
dellis aquib; tunc audiebatur diſcipulis
ſuis dicat. manifeſtaui nōe tuū hō
minib; quos dediſti mihi. Non g nouerat
dī nomē. cū ceīt iudæi. & ubi ē qō
legit. notus in iudæa deus inſrl magnū nomē
eius. Ergo manifeſtaui nomē tuum homi
nib; iſtis. quos dediſti mi demundo. Qui me
audiunt hæc dicentē. ñ illud nomē tuū qō
uocaſti ds. ſed illud q; uocaſti pat meus.
qō nomē manifeſtari ſine ipſius filii ma
nifeſtatione ñ poſſet. Nā qō ds dicitur uni
uerſæ creaturæ. & iam omnib; gentib; antequā
uenīm crederent. non omīmodo ee potuit
hoc nomē incognitū. Hæc ē enī uis uere di
uinitatis. ut creaturæ rationali. iam ratio
ne utenti. nomino ac penit⁹ poſſit abſcon
di. Exceptis enī paucis inquib; natura
nimiū deprauata ē. uniuerſū gen⁹ huma
nū dīm mundi hui⁹ fatet auctorem. Inhoc
ergo qō fecit hunc mundū cēlū terramq;
conſpicuū. & antequā imbuerentur inſi
de xpī. not omnib; gentib; deus. Inhoc aūt qō
non ē uanus ſuus et cūctis falſis colendus.
not⁹ in iudea deus. Inhoc uō qō pat ē hui⁹
xpī. p quē tollit peccatū mundi. hoc no
men ei⁹ priuſ occultū omnib;. nē manife
ſtauit eis quos dedit ei pat ipſe demundo.
Sed quom manifeſtauit ſi nondū uenit hora.
de qua ſuperius dixerat qd ueniret hora cū iā
non in puerbiis inquo loquar uob. ſed palā
de patre meo annunciabo uob. An uō annun
tiatio manifeſta putabatur in puerbiis.
Cur g dicit uē palā annunciabo uob. niſi qa
in puerbiis non ē palam. Quod aūt n in p
uerbiis occultat⁹ ſed uerb manifeſtatur. p
culdubio palam dicitur. Quom g manife
ſtauit qō nondū palam dixit. Quapīde ſic
intellegendū ē p tempore futuro præteritū
poſitū. quē ammodū illud. Omia quæ au
diui ap patre meo. nota feci uob. qō nondū
fecerat. ſed loquebatur. quaſi feciſſet qō im
mutabilitē eet p fixū. ſciebat ut faceret.
Quo ē aūt qd dediſti mihi demundo. dicit uē
enī de illis qō nēeīt demundo. ſed hoc eſt
regeneratio p ſtitit. non generatio. Quo ē
etiā qō ſequit. tui erant et mihi eos dedi
ſti. An aliquando erant patris quando non
erant unigeniti filii ei⁹. & habuit aliquan
do pat aliqo ſine filio. Abſit. Veritamen
habuit aliquo aliquando dī filius. qa ñdū
erat homo factus ex matre. quando tamen
uniuerſa habebat cū patre. Qua p qō
operat⁹ erant. nonſe unde ſeparauit ds
filius. ſine quo nihil umquā pat habuit.
Sed ſolet et tribuere oīe quod poteſt. a quo ē
ipſe qui poteſt. A quo enī habet ut ſit. ab
illo habet ut poſſit. Et ſimul utrumq; ſep
habuit qa nūquā fuit et ñ potuit. Quocirca
qcqo potuit pat ſep cū illo filius potuit. qm
ille q nūquā fuit et ñ potuit. nūquā ſine
patre fuit. nūquā ſine illo pat fuit. Ac
p hoc ſicut pat æternus omp̄s. ita filius co
ætern⁹ omp̄s. & ſi omp̄s unq; omnipotens. id
enī potius uerbum cuerbo inp̄tamur. ſi p
prie uolum⁹ dicere qd a grecis dicit. Παντο
κρατορ. qō nī ñ ſic uīt p̄ tarentē ut omp̄s di
ceret. cūſit Παντοκρατορ. omnipotens. nu
ſi tantundē ualere ſentirent. Quo ergo
habere unquā potuit æn⁹ omp̄s. qd nonſi
mul habuerit coæn⁹ omp̄s. Quod unq; aut.
et mihi eos dediſti. hominē ſe accepiſſe hanc
poteſtatē. ut eos haberet oſtendit. qm qui
ſep omp̄s fuit. ñ ſep homo fuit. Quā ob rem
cū pat potius tribuiſſe uideat. ut ab illo eos
acciperet. qm ex ipſo ē quicquid ē. de quo ē.
etiā ipſe ſibi eos dedit. hoc ē cum patre ds
xpc. hominu xpo. q; cū patre ñ ē. homines

Παντο κρατ

Παντο κρατορ

dedit. Dicitq; quihoc loco dicit tui erant. et
mihi eos dedisti. ia superius eisdem discipu
lis dixerat. ego uos demundo elegi. Contex
uit hic coguans carnalis. atq; disperat
demundo. sibi apatre dicta filius datos ho
mines. Quibus alio loco dicit. ego uos de
mundo elegi. quos dr filius demundo ele
git cū patre. Idest ipse homo filius de
mundo eos accepit apatre. nēnipater illos
filio dedisset. nisi elegisset. Ac phoc filius
sicut inde separauit patrē quando di
xit. ego uos demundo elegi. qm simul
eos elegit et pater. Sic non inde separauit
se quando dixit. tui erant. quia et ip
sius filii parter erant. Nunc aū homo
idem ipse filius accepit eos qui nō erant ip
sius. quia et formā serui accepit deus.
idest quę nō erat ipsius. Seqt̄ ac dicit. Et
sermonē tuū seruauerunt. Nunc cogno
uer qa oīa quæ dedisti m. abste sunt. id;
cognouer quia abste s. Simul enī pater
dedit oīa. cū genuit qui haberet oīa.
Quia uerba ungo quę dedisti m. dedi eis.
Et ipsi acceperunt. idest intellexerunt. at
q; tenuer. Tunc enī uerbū accipitur.
quando mente pcapit̄. Et cognouerunt
unquo uere. qa ate exii. et crediderunt
qa tume misisti. Et hic subaudiendū ē
uere. Quod enī dixit cognouerunt uere.
exponere uoluit ao iungendo. et credide
runt. Hoc itaq; uere crediderunt. qō
credider uere. Jo enī est ate exii. qō e
tu me misisti. Cum ergo dixisset cogno
uerunt uere. Ne quis quā putaret ista
cognitionē ia pspeciem factam. nonp
fidem. Exponendo addidit. et credi
der. ut subaudiam uere. et intellegam
hoc dictū ē cognouerunt uere. qō est
credider uere. Nonco modo quē signi
ficauit paulo ante qd dixit. modo cre
diti. uenit hora. et iam uenit. et dis p
gamini unus quisq; in ppria. et me so
lū relinquatis. Sed credider uere. Idest
quom credendū ē. intellexisse. firme. sta
biliter. fortiter. nūam in ppria redituri.
ex xpm relicturi. Ao huc ergo discipuli
non erant tales. quales eos dicit uerb pre
terita tēporis. quasi ia erāt. prenuntians.
quales futuri erant. Accepto scilicet spū
scō. qui eos sicut pmissū est doceret oīa.
quę prius quā acciperent. quom seruasse
runt ei sermonē qd de illis quasi fecerunt dixit.
quando prim eos ter eū negauit. cū exore ei
uidisset quo futurū erat hominū qui eū coram
hominib; negaturi essent. Dedit g eis uerba sicut
dixē. quę dedit a patre. Sed quando illa in fons
inauribus sed intus in cordibus spūalit̄ acceper.
tunc uere acceper. quia tunc uere cognouc
runt. Uere aū cognouerunt. qa uere cre
dider. Ipsi aū filio quom patē ea uerba de
dit. quibus uerb homo potuit explicare.
facilior sanę questio uider. si sdm id qd fi
lius ē hominis. accepisse apatre illa uerba
credant. quāquā nat ex uirgine. quando
et quomodo ea didicerit. quis enarrabit.
quando eia ipsa quę de uirgine fact ē.
generationē ei quis enarrabit. Si uō sdm
id qd ē de patre genit. patriq; coętanus ac
cepisse apatre ista uerba coguat. nihil ibi
temporis coguetur quasi prius fuerit. qui
eū habuerit. atq; ut haberet. quę nō habe
bat acceperit. qm quicqd dr patē dō filio
dedit. gignendo dedit. Ita enī dedit fi
lio patē. sine quib; filius ee nō posset. sicut
ei dedit ut eet. Nā quō om aliter uerbo ver
ba daret aliqua. inquo ineffabiliter dixit
oīa. Sed iam quę secuntē. alio sunt ex
pectanda sermone.

Explicit omelia l ii.

Deo quod dicit. Et go pet rogo. nōpmundo ro
go. usq; ad id. Ac hęc loquor inmundo. ut habeant
gaudiū meū impletū in semetipsis.

Incip omelia l iij.

VM DO HIS QUOS IAM
discipulos habebat dns
loquerē ao patrē inter
alia. dixit eia hoc.
Et go pet rogo. nōpmun
do rogo. sed phis quos
dedisti mihi. Mundū
uult modo intellegi.
qui uiuunt sdm concupiscentia mundi.
& non sunt inea sorte grē. ut ab illo eligant
ex mundo. Non itaq; pmundo. sed phis
quos ei patē dedit rogare se dicit. phoc enī
quod eos illi patē iam dedit. fac tum ē ut
non pteant ao eū mundū pquo non ro
gat. Deinde subiungit. quia tui sunt.
Neq; enī qa patē eos filio dedit. a nisi ip
se quos dedit. Cū ao huc filius sequatē ac
dicat. Et tua mea oīa tuas. et tua mea.
Ubi sanus apparet. quom unigenita fili i sint

omā. que sunt patris. p hoc utiq; qd etiam
ipse ds ē. et de patre pat natus ē æqualis.
Non quom dictū ē uni ex duob; filiis. maio
ri scilicet. tu mecū es sēp. et omā mea tua s.
Illud enī dictū ē de his omib; creaturis. que
infra creaturā scām rationabilē sunt. que
utiq; subduntur eccle. in qua uniuersa eccla
& illi duo intelleguntur filii. maior et mi
nor. Cū omib; angelis scis. quib; erim eq
les in regno xpi et dī. hoc aū ita dictū ē
et mea omā tua sunt & tua mea. ut hic
sit & iam ipsa creatura rationalis. que
n nisi dō subditur. ut ei qui infra illā sunt.
cuncta subdantur. hec g cū sit dī patris.
non simul eēt & filii. nisi patri eēt æqua
lis. De ipsa quippe agebat cū diceret. n
p mundo rogo. sed p his quos dedisti mihi.
quia tui sunt. et mea omā tua s et tua mea.
Nec fas ē ut sci de quib; hæc locutus ē cui quā
sunt. nisi ei a quo creati. et scificati sunt.
Ac p hoc et omā que ipsoꝝ sunt necesse est
ut ei sint. cui et ipsi sunt. Ergo cū et pa
tris et filii sint. æquales eos eē demonstrat.
quoꝝ æqualit sunt. Illud aū q ait cū de
spū scō loqueretur omā que habet pat mea
sunt ppterea dixi quia de meo accipiet
& annuntiabit uob. de his dixit. que ad
ipsā patris ptinent diuinitatē. In quib; illi
est æqualis. omā que habet habendo.
Neq; enī sps scs de creatura que patri est
subdita et filio. fuerat accepturus qd ait.
de meo accipiet. Sed utiq; de patre de quo
pcedit sps. de quo est natus et filius. & cla
rificatus sū in qd in eis. Nunc suā clarifica
tionē tamquam facta sit dicit. cū adhuc
esset futura. Superius aūt a patre posce
bat ut fieret. sed utrū ipsa sit clarificatio
de qua dixerat. & nunc clarifica me tu
pat apud te metipsū claritatē quā habui
prius quā mundus eēt apud te. Utiq;
requirendū ē. Si enī apud te. quom in eis.
An cū hoc ipsū innotescit eis. ac p ipsos omi
bus qui credunt ei testib; suis. possumus
plane sic intellegere dixisse dnm de aplis
quod clarificatus sit in eis. dicendo enī eē
iā factū. ostendit iā fuisse p destinatum.
& certū haberi uoluit qd eēt futurū. Et
iā in qd n sū in mundo. & hi in mundo sunt.
Si horam prsus illā que loquebatur ad tendas.
utriq; adhuc in mundo erant. et ipse sci
licet. et illi de quib; hoc dicebat. Non enī

scdm puectū cordis & uite id accipere possum.
ut debem. ut illi ppterea eē adhuc dicantur in
mundo. q mundana adhuc sapiant. Ille aū
iā n eē in mundo. sapiendo diuina positū
est. hic enī unū uerbū q nos ita intellegere.
omino n sinat. qa n ait et non sū in mundo.
sed iā n sū in mundo. p hoc ostendens fuisse
se in mundo. iā n eē. Nūqd g fas est ut cre
dam eū aliquando mundana sapuisse. et
ab hoc errore liberatū iam illa n sapere qui
istū impio sensu se induerit. Restat igitur
ut scdm id qd etiam ipse prius in mundo
erat. in mundo se dixit iā n eē. Pfecto psen
tia corporali. a mundo scilicet absentiā suā
iā cito futurā. illoꝝ aū tardius p hoc osten
dens qd se iā n hic eē. Illos aū hic eē dixit.
cū et ipse hic. & illi adhuc eēnt. Sic enim
locutus ē homo congruens hominib;. ut
mos loquendi sese habet humanus. An
non cotidie dicim iā n ē hic. de aliquo
tantocius abituro. et maxime hoc demori
turis solet dici. quāquā et ipse dns tāquā
preuidens quid lecturos mouere posset
adiecit. et ego ad te uenio. Sic exponens
qd ammodo cur dixerit iā n sū in mundo.
Commdat g patri eos. quos corporali absen
tia relicturus ē dicens. Pat scē serua eos
in nomine tuo. quos dedisti mihi. Nēpe
sicut homo dm rogat p discipulis suis qs
accepit a dō. Sed attende quod sequitur.
Ut sint in quid unū. sicut et nos. Non ait
ut nobcū sint unū. aut sim unū ipsi et nos.
sicut unū sum nos. sed ait ut sint unū sic
& nos et ipsi. utiq; in natura sua sint unū.
sicut nos in nrā unū sum. Qd p culdubio
uerū non diceret. nisi scdm hoc diceret.
qd eidē naturæ ds ē. cui et pat. Scdm qd
alibi dixit. ego et pater unū sum. n scdm
id qd etiā homo ē. nā scdm hoc pater ma
ior me est dixit. Sed qm una eademq;
psona ē ds et homo. intellegim hominē
in eo qd rogat. Intellegim aū dm. in eo qd
unū sunt. & ille & ipse quē rogat. Sed est
adhuc in consequentib; locus. ubi de hac
re diligentius disputandum ē. hic aūt
sequitur. Cū eēm cū eis. seruabā eos in nomi
ne tuo. Me in quid ueniente ad te. serua
eos in nomine tuo. in quo eos quando cū
eis erā et ipse seruabam. In nomine patris
seruabat discipulos suos filius. homo cū
eis humana psentia constitutus. Sed & iā

pater in nomine filii seruabat. quos in nomine filii petentes exaudiebat. his quippe idē filius dixerat. Amen amen dico uob̄ si quid petieritis patrē in nomine meo dabit uob̄. Neq; hoc tam carnaliter debem⁹ accipere. ueluti cum sim nos seruent pat̄ et filius. amborū in nob̄ custodiendis. alternante custodia. quasi succedat alius. quando discesserit alius. Simul enī nos custodiunt. pat̄ & filius et spūs scūs. q̄ est und̄ uerus beatus dūs. Sed scriptura nos non leuat. nisi descendat ad nos. Sic uerbū caro factum descendit ut leuaret. non cecidit ut iaceret. Si descendentē cognouim⁹. cū leuante surgam⁹. et intellegamus cū ita loqt̄e. psonas eū distinguere. non separare naturas.

Quando g̊ seruabat discipulos suos filius p̄sentia corporali. nō expectabat pat̄ ad custodiendum succedere filio descendenti. sed eos ambo seruabant potentia spūali. Et quando abeas abstulit filius p̄sentiā corporalem. tenuit cū patre custodiam spūalē. Quia et custodiendos quando filius homo decepit. custodiæ patrīq; nō eos abstulit. et cū pater filio custodiendos dedit. nō dedit sine ipso cui dedit. sed dedit homini filio. nō sine dō. eodē utiq; ipso filio. Sequit̄ ergo filius & dicit.

Quos dedisti mihi custodiui. et nemo ex his periit nisi filius pditionis. ut scriptura impleatur. Filius pditionis dictus ē. traditor xp̄i pditioni predestinatus. Sdm scripturam quę de illo in psalmo centesimo octauo. maxime ꝓphat̄. Nunc aū ingo ad te uenio. & hæc loquor in mundo. ut habeant gaudiū meū impletū in semetipsis. Et cū in mundo loq̄t̄ dicit. qui paulo ante dixerat. iam nō sū in mundo. Qd̄ cur dixerit. ibi exposuim⁹. Immo ipsum. id exposuisse docuimus. Ergo et qa nōdū abierat. hic adhuc erat. & qa mox abiturus. hic qd̄ ammodo iam nō erat. quod sit aū hoc gaudiū deq̄ait. ut habeant gaudiū meū impletū in semetipsis. Iam superius expressū ē ubi ait. ut sint unū sicut et nos. Hoc gaudiū suū ideſt ase in eos conlatū. Inest dicat implendum. ꝓpt̄ quod se locutū dixit in mundo. hæc ē pax illa et beatitudo in futuro scō. ꝓpt̄ quā consequendā tēperanter et iuste & pie uiuendū est in hoc sclō.

Explicit omelia quinquagesima tertia.

Dixit eo quod dixit. ego dedi eis sermonē tuū. & mundus odio eos habuit. usq; ad id ubi ait. ut sint & ipsi sāficati in ueritate.

Incipit omelia quinq̄ quarta.

HOC LOQVTVS EST IHS̄ ET ORANS PATREM ET ORANS PRO DISCIPULIS SUIS DICENS. EGO DEDI EIS SERMONEM TUUM. ET MUNDUS EOS ODIO HABUIT.

Nondū expa id fuerant passionib; suis. quę illos postea secute. sed more suo dic̄ ista. uerb̄ preteriti temporis. futura p̄nuntians. Deinde causā subiciens cur eos oderit mundus. Quia non sunt ingo de mundo. sicut et ego nō sū de mundo. hoc est regeneratione conlatiue. nā generatione de mundo erant. Propt̄ qō est iam dixerat. ego uos de mundo elegi. Donatiue ergo est ut sicut ipse. nec ipsi ess̄nt de mundo. eos ipso liberante de mundo. Ipse aū de mundo nūquā fuit. quia eā sdm formā serui de spūsco ipse natus ē. de quo illi renatus. Nā si ꝓpterea illi iā nō de mundo quia renati sunt de spūsco. ꝓpterea ille nūquā de mundo quia natus est de spūsco. Non rogo ingo ut tollas eos de mundo. sed ut serues eos ex malo. Adhuc enī necessarium habebant. quāuis iā nō ess̄nt de mundo. et tam̄ in mundo. Repetit eande sententiā. De mundo ingo nō sū. sicut et ego nō sū de mundo. sāfica eos in ueritate. Sic enī seruant ex malo qō superius orauit ut fierent. Quem aū potest quom̄ de mundo iā nō erant. si sāficati in ueritate nōdū erant. aut si iam erant. cur poscat ut sint. Nisi quia et sāficati in eadem p̄ficiunt sēuare. fiuntq; sanchores. neq; hoc sine ad uitam gr̄ē dī. sed illo eos sāficante p̄uectum. qui sāficauit incertū. Vnde & apls dicit. qui in uob̄ opus bonū coepit. p̄ficiet usq; in diem xp̄i ihū. Sāficantur in ueritate hi qui testamēti noui. cui⁹ ueritatis umbræ fuerunt sāficationis ueteris testamēti. et cū sāficantē in ueritate. utiq; sāficantē in xp̄o. qui ueracit̄ dixit. Ego sū uia & ueritas & uita. Item quando ait. ueritas liberauit uos. paulo post exponens quo dixerit. Si uos ingo filius liberauerit. tunc uere liberi eritis. Ut ostenderet hoc se prius dixisse ueritate. qō postmodū filiū. Quo & aliuo et hoc loco dixit. sāfica eos in ueritate. nisi sāfica eos in me. Deniq; sequit̄. & hoc apt̄us insinuare nō desinit. Sermo tuus in

quit uerias ē. Quō aliud dixit. quā ego ueri
tas sum. Et recū quippe euangliū logos habet.
Quod etiā alibi legim⁹ ubi dicit ē. In principio e
rat uerbū. & uerbū erat apud dm̄. et ds erat
uerbū. Et itaq; ipsū uerbū nouim⁹ unigenitū
dī filiū. qō caro factū ē & habitauit in nob.
Unde & hic poni potuit. et inqb⁹dam codici
b⁹ positū ē. uerbū tuū ueritas ē. Sicut inqui
b⁹dā codicib⁹ etiam ubi scriptū ē. In principio
erat sermo. In greco aū sine ulla uarietate.
& ibi & hic logos ē. Scificat itaq; pat inueri
tate. idest in uerbo suo. In unigenito suo. suos
heredes. cuiusq; coheredes. Sed nunc adhuc de
aplis loquit̄. Nā secut̄ adiungit. Sic̄ me mi
sisti in mundū. et ego misi eos in mundum.
Quos misit. nisi aplos suos. Nā et ipsū nom
aplos qm̄ grecū ē. nihil nisi missos significa
cat in latinū. Misit g̊ ds filiū suū n̄ in carn
ne peccati. sed in similitudine carnis peccati.
Et misit filius ei⁹. eos quos natos in carne pec
cati. scificauit a labe peccati. Sed qm̄ p hoc
quod mediator dī et hominū homo xp̄s ibi
factus ē apud eccl̄e. illi mēbra sui⁹. Loco
aut et qō sequit̄. Et t pro eis. ego scīfico me ip
sū. Quid ē enī et pro eis ego scīfico me ipsū.
nisi eos in me ipso scīfico. cū et ipsi sint ego.
qm̄ de quib⁹ hoc aut. ut dixi mēbra sunt ei⁹.
& unus ē xp̄c caput et corp⁹. Docente aplo.
atq; dicente de semine abrahe. Si aū uos
xp̄i. ergo abrahe semen estis. Cū dixisset
superius. Non dicit et seminib⁹ tāquā in
multis. sed tāquā in uno. et semini tuo q ē
xp̄c. Si g̊ sem̄ abrahe hoc ē xp̄s. qō aliud
dictū ē quib⁹ dictū ē ergo abrahe sem̄ estis.
nisi ergo xp̄i estis. Inde ē quod alio loco
idem ipse apls ait. Nunc gaudeo in passi
onib⁹ p uob. & ad impleo ea que desunt pas
surarum xp̄i in carne mea. Et t non dixit
pressurarū mearū. sed xp̄i. qa mēbrū erat
xp̄i. et in suis p secutionib⁹ quales xp̄m
in toto suo corpore pati oportebat. etiā ipse
pressuras ei⁹ p sua portione ad implebat.
Quod ut hoc etiam loco certū sit. ad tende
sequentia. Cū enī dixisset. & pro eis ego sci
fico me ipsum. ut intellegeremus hoc eū
dixisse. qō eos scificaret in se. mox addi
dit. Ut sint & ipsi scificati in ueritate.
Quod qō ē aliud. quā in me. secm̄ id qd ue
ritas ē uerbū illud in principio ds. in quo
et ipse filius hominis scificat ē ab initio
creationis suę. quando uerbū factū ē caro.
quia una p̄sona factaē uerbū et homo. Tunc
ergo scīficauit in se. hoc ē homine se inuer
bo se. sicqa unā ē xp̄c. uerbū et homo. scīficans
hominē in uerbo. p p̄t̄ sua uō mēbra. et pro
inquo ego. idest qō p̄sit etiā ipsis. qa et ipsi
sunt ego. sicut mihi p fuit in me. quia homo
sū sine ipsis. Et t ego scīfico me ipsū. hoc ē
ipsos in me. tāquā me. ipsi scīfico ego. qm̄
in me etiā ipsi sunt et ego. ut sint et ipsi scīfi
cati in ueritate. Quod ē et ipsi. nisi quē am
modū ego in ueritate. qd ipse sū ego. de
inde iā non solū de aplis. sed etiam de suis
ceteris mēbris incipit dicere. quod donan
te dño ipso alio sermone tractandū est.

Explic̄ omt̄ l mij.

Ecce quod dicit. non p his autē rogo tantū. sed
et pro eis qui credituri sunt p uerbū eor⁹ in me.

Incip̄ omt̄ lv.

NSIHSIAMSVA

p pinquante passione
cū orasset p discipulis
suis. quos et aplos no
minauit. cū q⁹ cena
uerat ultimā cenam.
de qua traditor ei⁹ p
buccellā manifestat⁹
exierat. et cū quib⁹ post ei⁹ egressū adhuc
pro orasset multa iā fuerat locutus ad hun
xit. et ceteros qui in eū fuerant creditu
ri. et ait ad patrem. Non p his autē ro
go tantū. idest p discipulis qui cū illo tū
erant. Sed et pro eis inq̄ qui credituri s
p uerbū eor⁹ in me. Ubi omīs suos intelle
gi uoluit. n̄ solū qui tunc erant in carne.
sed etiam qui futuri erant. Quot quot
enī postea credider̄ in eū. p uerba aplor⁹
sine dubio credider̄. et donec ueniat cre
dituri sunt. Ipsis enī dixerat. et uos te
stimoniū p hibebitis. quia ab initio mecū
estis. Et t pro eos euglm ministratū ē. & an
te quā scriberet̄. Et unq⁹ qsq; in xp̄m cre
dit. euglio credit. Non unq⁹ hi tantū
intellegendi s quos aut in se credituros p
uerbū eor⁹. qui ipsos cū in carne uiue
rent aplos audierunt. sed et post obitū
eorū. et nos longe post nati. p uerbum
eor⁹ credidim⁹ in xp̄m. qm̄ ipsi q cū illo
tunc fuerunt. qō ab illo audierunt. &
ceteris p dicauerunt. atq; ita uerbū eor⁹
ut etiā nos crederem⁹. ad nos usq; puenit.
Ubi cūq; ē ei⁹ eccla. et p ceturū ē ad pō

at oraret

Galia

fferos. qui cūq; ubi cūq; ineū postea credituri
sunt., potest uaq; uideri ihs inhac oratione
non orasse ꝑquib; dam suis. nisi diligenter
scrutemur ineadem oratione uerba ei. Si
enī ꝑeis prius orauit sicut iā ostendim⁹ qui
cū illo tunc erant. postea uō etiam ꝑeis qui
ꝑuerbū eoꝝ inullū fuerant credituri. po
test dici nōrasse ꝑillis qui neq; tunc erant
cū illo quando ista dicebat. neq; ꝑuerbum
eoꝝ postea., Sed ineū siue ꝑse ipsos. siue
quomodolibet. tamē ante crediderē., Nū
qō enī cū illo tunc erat nathanahel. Nū
qō ioseph ille abarimathia qui corp⁹ ei⁹ api
lato petit. quē iā discipulus ei⁹ fuisse iste
ipse iohs euangelista testatur. Nūqō ma
ria mat ei⁹ & alie femine quas ei⁹ discipu
las ineuangelio iā tunc fuisse diximus.
Nūqō cū illo tunc erant dequib; sepe dicit
ipse iohs euangelista. multi crediderunt
ineū. Nā unde erat multitudo illa eoꝝ
qui cū ramis parumꝑcedebant. parum
sequebantur. Insidentē iumō dicentes.
benedictus qui uenit innomine dnī. &
cū eis pueri dequib; ipse asse fuisse ꝑdictū.,
Ex ore infantiū et lactentiū ꝑfecisti lau
dem. Unde quingenti frs qb; simul
post resurrectionē non apparuisset. nisi
ineū ante credidissent., Unde illi cen
tū et nouē qcū istis undecim centū et
uiguti erant. quando simul congrega
ti post ei⁹ ascensionē expectauerē et acce
perē ꝑ missū spm scm.; Unde erant isti
omes. nisi ex illis dequib; dictū ē. multi
crediderunt ineū. Nong⁹ ꝑeis tunc sal
uator orauit. qm ꝑeis orauit qui cum
illo tunc erant. & ꝑ alios qui ꝑuerbum
eoꝝ ineū nō iā crediderant. sed fuerant
credituri., Isti aū nec cum illo tunc
erant. et ineū iā ante crediderant.
O mitto dicere de symeone sene. qui in
fantulū credidit., De anna ꝓphetissa.
de zacharia. et helisabeth. qui eū ꝓphe
tauerunt. antequā de uirgine nascere
tur., De filio eoꝝ iohē precursore ei⁹ a
mico sponsi. qui eū et unsōē spū agno
uit. et absentem p̄dicauit. et alios
agnoscendū cū presens ee ostendit.,
Hos omitto., qm̄ respondere potest. o
randū ꝑtalib; mortuos nonfuisse. qui
cū magnis suis meritis hinc abierant.
& recepta quiescebant., Hoc enī et de
aliquos iustos. similit respondetur., Quis enī
eoꝝ adampnatione totius masse ꝑditionis
que ꝑunū hominē factaē saluus ee pos
sit. nisi inunū mediatorē dī et hominū
Incarne uenturū. reuelante spū credidis
set., Sed nūqō ea ꝑ aplos orandū fuit. et
ꝑ tam multos qui inhac uita do huc erant.
nec cū illo tunc erant. et ante iā crediderant. orandū nonfuit. quis hoc dixerit.
Intellegendū ē igit qd nō dū eis sic credide
rant quomodo inse ipso credi uolebat.,
Quando qdē et ipse petrus cui confitenti
& dicenti. tues xpc filius dī uiui. tam
magnū testimoniū ꝓhibuerat. magis
eū mori nolebat. quā mortuū resurrec
turū ee credebat. unde mox abeo appella
tus ē satanas., Fideliores uaq; repperiunt
qdefuncti iā fuerant. et resurrecturum
xpm reuelante spū. non uiuq; dubitabant.
quā illi qui cū credidissent ipsū redēpti
rū iht uisa ei⁹ morte. spem tota quā de
illo habuerant ꝑdider̄., Nihil uaq; melius
credim⁹. quā post ei⁹ resurrectionē inpau
spūsco. edoctus et confirmatus aplis. eisq;
inecclā primitus doctoribus constitutus. ꝑ
eoꝝ uerbum sic alios credidisse. quē am
modū inxpm credi oportebat. idest ut si
dē resurrectionis ei⁹ tenerent. Ac ꝓhoc
et illos omis qui iā ineū credidisse uidebaⁿ.
ad eoꝝ numerum ꝑtinuisse ꝑquib; orauit
dicens. Non ꝓhis aū rogo tantū. sed et
ꝑeis qui credituri sunt ꝑuerbū eoꝝ inme.
Sed restat nob ad istā questionē adhuc sol
uendū. beat aplus paulus. et latro ille cru
delis inscelere. fidelis incruce., paulus
quippe aplus non abhominib; neq; ꝓhomi
nē. sed ꝓihm xpm se factū dicat aplm.,
Et de ipso suo euangelio loquens ait. Neq;
enī ego abhomine accepi illud. neq; didi
ci sed ꝑ reuelationē ihu xpi., Quomodo
igit erit ineis dequib; dictū ē. credituri
sunt ꝑuerbū eoꝝ inme. Latro uō ille
tunc credidit. quando inipsis doctoribus
fides que fuerat qualiscūq; defecit.,
Nec ipse itaq; ꝑ uerbum eoꝝ credidit
inihm xpm. et tamen sic credidit. ut
quē uidebat crucifixū. confuerē non
solum resurrecturum. uerū etiam regna
turū dicendo., Memento mei dū ueneris in
regnūtuū., Unde relinquē ut si dns ihc
hac oratione ꝓomnib; suis qui cūq; inhac

uita que ꝓpriatio ē sup ea. ut tunc erant. ut futuri erant. orasse credendus est. Sic utiq; legam⁹ qđ dictū ē ꝓ uerbū eoꝝ. ut ipsū uerbū eoꝝ fidei qō ꝑdicauer̄ in mundo. hic significatiū ēē credam⁹. Dicti aūt ēē uerbū eoꝝ. qm̄ ab ipsis est primitus. ac ꝑcipue ꝑdicatū. Iam enī ab ipsis ꝑdicabatur unda. quando ꝓ reuelatione ihūxpi ipsū uerbū eoꝝ paulus accepit. Unde & contulit cū eis euglm. ne forte in uacuū cucurrisset aut curreret. Et dextras ei dederunt. Quia ex nullo quātus ꝫ eos illi datū. tam uerbū suū qō ea ꝑdicabant. et in quo fundata fuerant inuenier̄. D equo uerbo resurrectionis xpi idem dicit aplš. siue ego siue illi. sic ꝑdicam⁹ & sic credidistis. Et uerū. hoc ē uerbū in qo fidei qō ꝑdicam⁹. quia si confessus fueris in ore tuo qa dns est ihc. et credideris in corde tuo qa ds illū suscitauit a mortuis. saluus eris.

Et in alio aplš legit̄ qđ in xpō ds diffinierit fidē omnib⁹. suscitans eū a mortuis. hoc uerbū fidei quia principaliter ac primitus ꝓ aplōs qui ea coheserant ꝑdicatū ē. ideo uerbū eoꝝ dictū ē. Neq; enī ꝓpterea nomē uerbū dī. qa dictū ē uerbū eoꝝ. Cū idem dicat aplš. thessalonicenses ecce posse ase. non ut uerbū hominū. sed sicut ē in quo uere uerbū dī. Ideo g̊ dī. quia os id donauit. Et oīa uere uerbū dictū ē. quia hoc ꝑdicandū illis ds primū ac ꝑcipue cōmdauit. Ac ꝓhoc etiā ille latro infide sua. uerbū eoꝝ habebat. qđ eoꝝ ꝓpterea dictū erat. qm̄ ꝑdicandū ab eoꝝ officiū primitus ac precipue ꝓtinebat. Denuq; cū murmur factum ēet de ministerio mīsarū inter greꝯ. antequā paulus credidisset in xpm. respondet aplš qui ante dño cohesserant. Non ē bonū nos relinquere uerbū dī. & ministrare mīsis. Tunc ordinatos diacones ꝑ uiderunt. ne ipsi ꝑdicandi uerbi. a uocatione officio. Unde merito dictū ē. uerbū eoꝝ qō est uerbū fidei. ꝓ quod omnis in xpm unde cūq; id audierunt crediderunt. ut audita in ea credita fuerunt. Ergo illa oratio ne ꝓ omnib⁹ quos redemit. siue tunc in carne uiuentes. siue postea futuros. redemptor nr̄ orauit. Cū rogans ꝓ aplis qui cū illo tunc erant. ad iungat eos

illos quoq; uerbū ipsi fuerant creditum.

Quo aūt ad unctos illis deinde dicat alios ꝓ putatione tractandum est.

+ Dexplic̄ omt̄ L v.

e eo quod dicit ut omnes unū sint. sicut tu pat̄ in me & ego in te. usq; ad id. et dilexisti eos. sicut et me dilexisti. Incip̄ omelia L vj.

UM DNS IHS ORAS set ꝓ discaplis suis quos tunc secū habebat. atq; ad unum exisset & suos alios dicens. non ꝓ his tm̄ rogo tantum. sed et ꝓ eis qui credituri sunt ꝓ uerbū eoꝝ in me. Velut quereremur. quid uel quare ꝓ illis rogaret. continuo sub inuluit dicens. ut omnes unū sint. sicut tu pat̄ in me. et ego in te. ut et ipsi unū sint. Et superius cū adhuc ꝓ solis discaplis quos secū habebat oraret. Pat̄ sc̄e in quit. serua eos in nomine tuo quos dedisti mihi. ut sint unū sicut et nos.

Hoc g̊ etiā nunc & ꝓ nob⁹ orauit. qō tunc ꝓ illis. ut omnes hoc ē et nos et illi unū sim⁹. Ubi diligenter ad uertendū ē ñ dixisse dñs ut omnes unū sim⁹. sed ut omnes unū sint. sicut tu pat̄ in me & ego in te. sub intellegit̄ unū sum⁹. Quod apti⁹ dicit̄ postea. quia et prius dixerat de discapulis qcūillo erant. ut sint unū sicut et nos. Quam obrem ita ē pat̄ in filio et filius in patre. ut unū sint. qa unius substantiæ sunt.

Nos uo ēē quidē inter nos possum⁹. unū tam cū eis ēē non possum⁹. qa unius substantiæ nos et ipsi non sumus. Inquantū filius cū patre ds ē. Nā inquantū homo ē. eiusdem substantiæ ē. cui⁹ & nos sumus.

Sed nunc illuc potius uoluit cōmdare qō alio loco ait. ego et pat̄ unū sum⁹. ubi eandem patris et suā significauit ēē naturā. Ac ꝓhoc et cū in nob⁹ sunt pat̄ & filius. ut eiā spe scr̄. non debemus eos putare naturæ unius ēē nobcū. Sic itaq; sunt in nob⁹ ut nos in illis. ut illi unū sint in unitate sua. nos unū in nobis. Sunt quippe in nob⁹ ipsi. tāquā templo suo. Sum⁹ aūt nos in illis. tāquā creatura in creatore suo. Deinde cū dixisset ut et ipsi in nob⁹ unū sint. ad iunxit. Ut mundus credat quia tu me misisti. Quo ē hoc.

numq̄nā tunc creditur⁹ ē mundus⁹. quan
do in patre et filio unū om̄s erimus⁹. Nonne
ista ē pax illa p̄ petua. et potius⁹ fidei mercēs
quā fides⁹. Nunc enī erimus⁹ non ut credā
mus⁹. sed quia credidim⁹. Sed et si in hac uita
p̄p̄ē ipsam cōmunē fidē om̄s qunū cre
dimus⁹ unū sum⁹. Iuxta illud ap̄li. Om̄s enī
uos estis⁹ unū in xp̄o ih̄u. Et iam sic non ut cre
dam⁹ sed quia credidim⁹ unū sum⁹. q̄ē ergo
om̄s unū sint. ut mundus⁹ credat. Ipsi quip
pe om̄s mundus⁹ ē credens⁹. neq; enī alii sunt⁹
qui unū erunt. et aliis⁹ ē mundus⁹ p̄ quo
creditur⁹us⁹. quia illi unū erunt. Cū p̄ quo
bio debuis⁹ dicat. ut om̄s unū sint. De quib⁹ di
xerat. non p̄bis⁹ aū rogo tantū. sed et p̄ eis⁹
qui credituri sunt⁹ p̄ uerbū eor⁹ in me. Con
tinuo subiungens⁹. ut om̄s unū sint. Ista aū
om̄s quō ē. nisi mundus⁹. n̄ hostiles unq;
sed fideles⁹. Nā ecce quo dixerat non p̄ mun
do rogo. p̄ mundo rogat⁹. ut credat q̄m ē
mundus⁹. De q̄ scriptū ē. ne cū mundo dā
nemur⁹. Et isto mundo non rogat. neq; enī
quos⁹ ut predestinat⁹ ignorat. Et ē mund⁹
de quo scriptū ē. n̄ enī uenit⁹ filius⁹ hominis⁹
ut iudicet⁹ mundū sed ut salue⁹ mund⁹
p̄ ipsum. Unde et ap̄ls⁹. Deus⁹ inquit erat
in xp̄o⁹. mundum reconcilians⁹ sibi. Et isto
mundo rogat dicens⁹. ut mundus⁹ credat⁹
quia tu me misisti. Per hanc enī fidem
mundus⁹ reconciliatur⁹ dō. cū credit⁹ in xp̄m
qui ē missus⁹ a dō. Quōmodo ergo intellec
turi sum⁹ q̄ō aut⁹ ut et ipsi in nob⁹ unū sint⁹.
ut credat⁹ mundus⁹ quia tu me misisti. ni
si quia n̄ in eo causā posuit⁹. ut credat⁹ mu
ndus⁹ quia illi unū sunt⁹. Tamquā ideo cre
dat⁹ quod eos⁹ ē unū uidet⁹. cū et ipse
mundus⁹ sit⁹. om̄s qui credendo unū fiunt⁹.
Sed orando dixit⁹. ut mundus⁹ credat⁹. sicut
orando dixit⁹ ut om̄s unū sint⁹. Orando
dixit⁹ ut et ipsi in nob⁹ unū sint⁹. hoc ē enī
om̄s unū sint⁹ q̄ō ē mundus⁹ credat⁹. q̄m cre
dendo unū fiunt⁹. Perfecte unū⁹. q̄ cum
natura eent⁹. unū⁹ dissentiendo ab uno
non erant⁹ unū⁹. Denīq; si uerbū q̄ō aut⁹
rogo⁹. tertio sub audiamus⁹. ut potius⁹ quo
planius⁹ fiat⁹ ubiq; ponamus⁹. erit⁹ huius⁹
expositio sententie⁹ manifestior⁹. Rogo
ut om̄s unū sint⁹. sicut tu pat⁹ in me⁹.
et ego in te⁹. Rogo⁹. ut et ipsi in nob⁹ unū
unū sint⁹. Rogo ut mundus⁹ credat⁹. q̄a
tu me misisti⁹. Ideo quippe addidit⁹ q̄ō
dixit⁹ in nob⁹. ut q̄ unū efficiamur⁹ fidelissima ca
ritate⁹. q̄ē dī nouerim⁹ tribuendū ē⁹ n̄ nob⁹.
Sicut ap̄ls⁹ cū dixisset⁹. fuistis⁹ aū aliquando
tenebr⁹e⁹. nunc aut⁹ lux⁹ in quo⁹. Et ne sibi hoc
tribuerent⁹. addidit⁹ in dn̄o⁹. Deinde salua
tor n̄r⁹ rogando patrē⁹. se hominē⁹ demon
strabat⁹. Nunc demonstrans⁹ et se ipsū⁹. q̄m
cū patre⁹ dī⁹ ē⁹. facere q̄ rogat⁹. Et ego in
quid claritatē⁹ quā dedisti⁹ m̄ illis⁹ dedi⁹.
Quā claritatem⁹. nisi immortalitatē⁹ quā na
tura humana⁹ in illo fuerat⁹ accepturā⁹.
Nā nec ipse⁹ adhuc acceperat⁹ eā⁹. sed more
suo p̄p̄ē immobilitatem⁹ p̄ destinationis⁹
p̄teritū⁹ p̄ponis⁹. uerb⁹ futura⁹ significat⁹.
Q̄d nunc clarificandus⁹. hoc ē⁹ suscitandus⁹
a patre⁹. et ipse⁹ sit⁹ nos⁹ ad eā⁹ claritatē⁹ sus
citaturus⁹ in fine⁹. Simile ē⁹ hoc ei⁹ quod
alibi dicit⁹. sicut⁹ pat⁹ suscitat⁹ mortuos⁹ et
uiuificat⁹. sic et filius⁹ quos⁹ uult⁹ uiuificat⁹.
Et q̄os⁹. nisi eosdem quos⁹ pat⁹. q̄ecūq;
enī pater⁹ facit⁹. n̄ alia⁹. sed et hec⁹ et filius⁹.
nec aliter⁹. sed similit⁹ facit⁹. Ac p̄ hoc su
scitauit⁹ et se ipsum⁹. etiam⁹ ipse⁹. Nam
unde ē⁹. soluite⁹ templum⁹ hoc⁹ inq⁹ et in
triduo⁹ suscitabo⁹ illud⁹. Proinde⁹ immor
talitatis⁹ claritatē⁹. quā sibi a patre⁹ datam
dicit⁹. eā⁹ se⁹ sibi dedisse⁹ intellegendū ē⁹.
Et si non dicat⁹. ideo quippe⁹ sepius⁹ solum pa
trem facere⁹ dic⁹. q̄ō et ipse⁹ facit⁹ cū patre⁹.
utquicquid ē⁹. ei⁹ tribuat⁹ de quo est⁹. Sed
aliquando⁹ eā⁹ tacito⁹ patre⁹ se⁹ dicat⁹ face
re⁹. quod⁹ ipse⁹ facit⁹ cū patre⁹. Ut intelle
gam⁹ filiū⁹ n̄ ee⁹ a patris⁹ opere⁹ separan
dū⁹. quando⁹ se⁹ tacito⁹ patre⁹ dicit⁹ aliquid⁹
operare⁹. quō⁹ ammodum⁹ nec⁹ pater⁹ a⁹ fi
lio⁹ separatur⁹. quando⁹ ipso⁹ tacito⁹ fi
lius⁹ operari dicit⁹. q̄d⁹ nihilominus⁹ pariter⁹
operantur⁹. Cum ergo⁹ tacet⁹ filius⁹ in⁹ opere⁹
patris⁹. operationē⁹ suā⁹ humilitatē⁹ cōmendat⁹.
ut⁹ sit⁹ nob⁹ salubrior⁹. Cū uō⁹ uicissim⁹ in⁹ ope
re⁹ suo⁹ tacet⁹. operationē⁹ patris⁹ paritatem⁹
cōmendat⁹. ne credatur⁹ inferior⁹. Isto modo
igit⁹ et hoc loco⁹ nec⁹ se⁹ fecit⁹ alienū⁹ a patris⁹ o
pere⁹. quāuis⁹ dixerit⁹ dedi⁹ es⁹ claritatē⁹ quā
dedisti⁹ mihi⁹ q̄a et ipse⁹ dedit⁹ eā⁹ sibi⁹. Nec⁹ pa
trē⁹ fecit⁹ alienū⁹ ab⁹ opere⁹ suo⁹. quāuis⁹ dixe
rit⁹ dedi⁹ es⁹. q̄a pat⁹ illā⁹ dedit⁹ es⁹. Inseparabilia⁹ nāq; sunt⁹ opa⁹. n̄ solū⁹ patris⁹ et fi
lii⁹. uerū⁹ etiā⁹ spūs⁹ sci⁹. Sic aū⁹ exeo⁹ q̄d⁹ patre⁹
p̄ suis⁹ omnib⁹ rogauit⁹. hoc⁹ fieri⁹ uoluit⁹ ut om̄s⁹
unū⁹ sint⁹. Ita⁹ ex hoc⁹ eā⁹ suo beneficio⁹ q̄d⁹ aut⁹.

claritatē quā dedisti mi dedi eis. id fieri nihil
omin⁹ uoluit. Nā continuo subiunxit.
Ut sint unū sicut et nos unū sum⁹. Deinde ad
didit. Ego in eis et tu in me. ut sint consū
mati in unū. Ubi se mediatorē int̄ dm̄ et
homines. breuit̄ intimauit. Neq; enī hoc
ita dictū ē. tāquā pat̄ n̄ sit in nob̄. aut
nos in patre n̄ sim⁹. Cū & alio loco dixerit.
ueniem⁹ ad eū. et mansionē apud eū facie
mus. Et hic paulo ante n̄ dixerit. ego
in eis et tu in me. quod dix̄ modo. aut ip
si in me & ego in te. sed tu in me & ego in
te. & ipsi in nob̄. Qd̄ g° nunc ait ego in eis
& tu in me. ita dictū ē ex p̄sona mediato
ris sicut illud quod apl̄s ait. Nos aū xp̄i.
xp̄c uero dī. Quod uō addidit ut sint con
sūmati in unū. ostendit eo p̄duci recon
ciliationē que fec̄ p̄ mediatorē ut p̄fecta
beatitudinē cū nihil iam aliud posset
ad ici. p̄fruam̄. Unde id qd̄ sequit̄. ut cog
noscat mundus. q̄a tu me misisti. Non sic
accipiendū puto. tamquā iterū dixerit ut
credat mundus. Aliquando enī et cogno
scere. p̄ eo qd̄ est credere ponit̄. Ut ē qd̄
ait aliquanto superius. et cognouer̄ uere
quia a te exiui. et crediderunt q̄a tu me
misisti. hoc dixit posterius crediderunt. qd̄
prius dixerat cognouer̄. Sed hic quantoq̄
quidē de consumatione loquit̄. talis ē in
tellegenda cognitio. qualis erit p̄ speciē.
non qualis nunc est p̄ fidē. Nā uidetur
ordo seruatus ēē in eo qd̄ paulo ante dixit.
ut credat mundus. hic aū ut cognoscat
mundus. Ibi enī quāuis dixerit ut om̄s
unū sint. et in nob̄ unū sint. Non ait
tam̄ sint consūmati in unū. atq; ita sub
nexuit. ut credat mundus q̄a tu me mi
sisti. hic uō ut sint in q̄o consūmati in u
nū. ac deinde non addidit ut credat
mundus. sed ut cognoscat mundus quia
tu me misisti. Quādiu enī credim⁹ q̄ n̄
uidem⁹. n̄dū sum⁹ ita consūmati. quem
ammodū erimus. cū meruerim⁹ uidere
quē credim⁹. Rectissime igit̄ ibi ut cre
dat mundus. hic ut cognoscat mundus.
tam̄ et ibi et hic q̄a tu me misisti. ut no
uerim⁹ quantū p̄tinet ad patris et filii
inseparabilē caritatē. hoc nos modo cre
dere quo tendim⁹. credendo cognoscere.
Si aū diceret ut cognoscat q̄a tu me mi
sisti. tantundem ualere. quantū hoc qd̄
ait. ut cognoscat mundus. Ipsis enī mun
dus. n̄ p̄manens inimic⁹. qualis ē mundus
dānatione p̄destinat⁹. sed ex inimico amic⁹
effectus. p̄pt̄ quē d̄s erat in xp̄o. mundū
reconcilians sibi. Ideo dixit. ego in eis et
tu in me. Tamquā diceret. ego in eis ad quos
misisti me. et tu in me. mundū reconcili
ans tibi p̄ me. Propterea seqt̄ etiā illud qd̄
ait. et dilexisti eos. sicut et me dilexisti.
In filio quippe nos pat̄ diligit. q̄a in ipso nos
elegit ante mundi constitutionē. Qui enī
diligit unigenitū. p̄fecto diligit et mē
bra ei⁹. que ad optauit et p̄ eū in eū. nec
ideo pares sum⁹ unigenito filio. p̄ quē
creati et recreati sumus. quia dictū est.
dilexisti eos sicut et me. Neq; enī sēp̄ æq̄
litatē significat qui dicit. sicut illud ita
et illud. Sed aliquando tantū. q̄a ē illud.
est et illud. aut q̄a ē illud. ut sit et illud.
Quis enī dixerit eo p̄rsus modo in mundū
a xp̄o apl̄os missos. quomodo ē ipse mis
sus a patre. Ut enī alias taceā differen
tias quas cōmemorare longū ē. missi sunt
certe illi. cū iā homines eēnt. missus ē
aū ipse. ut homo eēt. Et tam̄ ait supe
rius. Sicut me misisti in mundū. et ego
misi eos in mundū. Tamquā diceret. q̄a
misisti me. misi eos. Ita et hoc loco. dilexisti
eos in q̄d. sicut et me dilexisti. Quod nihil
aliud est. quā dilexisti eos. qm̄ et me dile
xisti. Non enī mēbra filii non diligeret.
qui diligit filiū. aut alia causa ē diligendi
mēbra ei⁹. nisi q̄a diligit eū. sed diligit fi
liū scd̄m diuinitatē. q̄a genuit illum æ
qualem sibi. Diligit eum etiam. scd̄m
id qd̄ homo ē. q̄a ipse unigenit⁹ uerbum
caro factum ē. et p̄pt̄ uerbum. ē ei cara
uerbi caro. Nos aū diligit. qm̄ sum⁹ ei⁹ mē
bra quē diligit. Et hoc ut eēm⁹. p̄pt̄ hoc
nos dilexit ante quā eēm⁹. Qua p̄pt̄. incō
p̄hensibilis ē dilectio. qua diligit d̄s neq;
mutabilis. Non enī ex quo ei reconciliati
sum⁹ p̄ sanguinē filii ei⁹ nos cepit diligere.
sed ante mundi constitutionē dilexit nos.
ut cum ei⁹ unigenito. etiam nos filii ei⁹
eēm⁹. prius om̄ino aliq̄o eēm⁹. Qd̄ ergo
reconciliati sum⁹ dō p̄ mortē filii ei⁹. non
sic audiatur. n̄ sic accipiatur. quasi ideo
nos reconciliauerit et filius. ut iā in
ciperet amare qd̄ oderat. sicut reconcili
atur inimicus inimico. et deinde sint

sint amica. et inuicē diligant qui oderant
inuicē. Sed iā nos diligenter reconciliati su
mus ei. cū quo ꝓpt̄ peccatū inimicitias
habebam⁹. Quod utrū uerū dicā. attestat
apls. Cōmendat aūt in quid dilectionē suā in
nob. qm̄ cū adhuc peccatores eēm⁹. xps ꝓ
nob mortuus ē. habebat itaq; illā erga
nos caritatē. & iam cū inimicitias aduer
sus eū exercentes. operaremur iniquitatē.
Et tam ei uerissime dicitūr. Odisti dne
oīs q operant̄ iniquitatē. Prinde mire et
diuino modo. et quando nos oderat di
ligebat. Oderat enī nos. qualēs ipse nō
fecerat. Et qa iniquitat̄ nra opus ei nō
oī ex parte consūpserat. nouerat simul
in uno quoq; nrm̄ et odisse qd feceram⁹.
& amare quod fecerat. Et hoc quidē
in omīb; intelligi potest. de illo cui ue
racit̄ dicitur. nihil odisti eoꝝ quæ feci
sti. Non enī qd cuiq; odisset eē uoluisset.
aut omīno eēt qd omipotens eē uoluis
set. nisi et in eo qd odit. eēt etiā qō a
maret. Merito quippe odit et uelut
a regula suæ artis ipprobat alienū utiū.
amat tam suū etiā inutiliter ut sana
tione beneficiū. ut dānatione iudiciū.
Iadē. et nihil odit eoꝝ quæ fecit. natura
rū enī nō utiliter conditor. mala quæ o
dit. ipse nō fecit. et de malis eisdem uel
sanando ea ꝓficiam. ut ordinando pu
nitiū. bona sunt ipsa quæ fecit. Cū igit̄
eoꝝ quæ fecit nihil oderit. quis digne
possit eloqui. quantū diligat mēbra uni
geniti sui. et quanto amplius ipsū unige
nitū in quo condita sunt oīa. uisibilia
& inuisibilia. quæ in suis generib; ordinata.
ordinatissime diligit. Membra quippe u
nigeniti ad anglos et cos æqualitatē. grē
suæ largitate ꝓducit. Unigenitū aūt cū sit
oīs omiū. ꝓcul dubio ē dns angloꝝ. natu
ra qua dns est. nō anglis. sed patri potius æq̄
lis. Gra uō qua homo ē. quomodo nō ex
cit cuiuslibet angli excellentia. cū sit una
psona carnis & uerbi. quāquā nō desint qui
etiā nos anglis preferant. qa ꝓnob inq
unt. nō ꝓpt̄ anglis mortuus ē xps. Quid
est aliud quā oēmpletate uelle glām.
& enī xps sicut ait apls. iuxta tempus ꝓm
pius mortuus ē. hic ergo non meritum
nrm̄. sed dī mia cōmendat. Nā quale ē
ideo se uelle laudari. qa utilis suo tā dece
stabiliū egrotauit. ut nō posset aliū. quā me
dica morte sanari. Non ē hæc nrōꝝ glā
meritorū. sed medicina morborū. Nō
ideo nos ꝑ ferim⁹ anglis. qa cū et angli pec
cauerint. nihil est tale unde sanaremur
impensiū ē. quasi aliquid est ut parū fuerit
impensum et nob amplius. Qō si et hoc fa
ctū eēt. adhuc queri posset. utrū ideo fu
isset factū qō fleteram⁹ excellentius. an qd
desperatius iacebam⁹. Cū uō nouerim⁹ bo
noꝝ oīiū creatorē. separandus anglis ma
lis nihil grē conferisse. cur nō potius intel
legim⁹ qd tanto dānabiliores eoꝝ iudicata
sit culpa. quanto erat natura sublimior.
tanto enī munus quā nos peccare debuerant.
quanto meliores nob fuer⁹. Nunc aūt inof
fendendo creatorē. tanto execrabilius be
neficio ei⁹ ingrati extiterunt. quanto bene
ficentius sunt creati. nec est satis fuit de
seruisse illius eē. nisi et nri fierent decepto
res. hoc itaq; nob magnū bonū conferet.
qui dilexit nos sicut dilexē et xpm. ut ꝓpt̄
ipsū cuius mēbra eē nos uoluit. equales
sibi anglis simus. quib; et natura inferiores
condita sum⁹. et peccato indigniores facti.
qui eoꝝ fieri qualēs cuiq; socii deberem⁹.

Explicit omt l vi

De eo quod dicit. Pat̄ quos dedisti mihi. uolo ut
ubi ego sum et illi sint mecū. Usq; ad id. ut di
lectio qua dilexisti me. in ipsis sit et ego in ipsis.

Inap̄ omt l vii

NMAGNAM SPEMONSIHS
suos ingit. qua maior omīno eē
non possit. audire et esurire inspē
gaudentes. ꝓpt̄ qō uita ista nō a
manda. sed toleranda sit. ut eē
possim⁹ in ei⁹ tribulatione patientes.
Audire inquā. et quo spes mālē
uenit ad uendire. Xps ihc dicit
filius dī unigenit⁹. qui pat̄ co æt
nus et æqualis ē dicit. qui ꝓpt̄
nos homo factus ē. sed sicut omīs
homo īdax non factus ē. dicit
uita. uita. ueritas. dicit qui mun
dū uicit. debis quib; dicit. audire. credere.
sperare. desiderare quod dicit. Pat̄ ingo
quos dedisti mihi. uolo ut ubi ego sum.
& ipsi sint mecū. Qui sunt isti quos ait a
patre dari sibi. nonne illi de quib; alio
loco dicit. nemo uenit ad me. nisi pater
qui misit me traxerit eū. Jam quomodo

ea que fieri dicit a patre faciat et ipse cū patre.
siquid in hoc euangelio ꝓficim⁹. nouim⁹. Ipsi
sunt ergo quos a patre accepit. quos et ipse
de mundo elegit. atq; elegit. ut iam non sint
de mundo. sicut nē et ipse de mundo. et sint
tam̄ & iam ipsi mundus. credens et cognoscens.
quod xp̄c adō patre sit missus. ut mundus
ex mundo liberaret̄. ne mundus adō recon
ciliandus. cū mundo inimicissimo dāpna
ret̄. Sic enī ait in hui⁹ orationis exordio.
dedit ei potestatē omīs carnis. idest. omīs
hominis. ut omē qd̄ dedisti ei. det eis ui
tam ęt̄nā. Ubi ostendit potestatē se qui
dem omīs hominis accepisse. ut liberet
quos uoluerit. damnet quos uoluerit.
qui uiuos & mortuos iudicabit. Sed eos
sibi eē datos. quib; omīb; det uitā ęt̄nā.
Sic enī ait. ut omē q; dedisti m̄i. det eis
uitā ęternā. Ꝑ inde non ei dati sunt
quib; uitā n̄ dabit ęternā. quāuis et ip
sorū potestas data sit. cui potestas data est
omīs carnis. idest. omīs hominis. Ita mu
ndus reconciliatus ex inimico. liberabit̄
a mundo. cū in illo exeruerit potestatē
suā. ut eū in mortē mittat eternā. hunc
aū facit suū. cui uitā donet uitā ęternā.
Qua ꝓpt̄ prorsus omīb; ouib; suis bonis.
pastor omīb; mēbris suis magnū caput
ꝓmisit hoc p̄miū. ut ubi ē. et nos cū illo si
mus. nec poterit nisi fieri qō omīpotenti
patri se uelle dixit omīpotens filius. Ibi ē
enī et sp̄s sc̄s. pariter ęternus. pariter deus.
sp̄s unus duorū. et substantia uoluntatis
amborū. Nam illud qd̄ dixisse legitur
ꝓpinquante passione. uerū non quod ego
uolo sed quod tu uis pat̄. Quasi alia patris.
alia filii sit uoluntas. aut fuerit. son⁹ ē
nr̄ē infirmitatis quāuis fidelis. quāuis
in se caput nr̄m trans figurauit. quan
do etiā peccata nr̄a portauit. Vnā uero
eē patris & filii uoluntatē. quorū etiā
sp̄s unus ē. quo adiuncto agnoscim⁹ trini
tatē. et si intellegere nondū ꝑmittit in
firmitas. credat pietas. Sed qm̄ quib; ꝓ
misit. et quā firma sit ipsa ꝓmissio. ꝓ
sermonis breuitate iā diximus. hoc ipsum
quantū ualem⁹. qd̄ sit qd̄ dignat⁹ ē ꝓmit
tere uideam⁹. Quos dedisti mihi inq̄t.
uolo ut ubi ego sum et ipsi sint mecum.
Quantū attinet ad creaturā in qua fact⁹ ē
ex semine dauid scd̄m carnē. nec ipse ad
huc erat ubi futurus erat. Sed eo modo di
cere potuit ubi ego sū. qd̄ intellegeremus
qd̄ cito fuerat ascensurus in cęlū. ut iā ibi
eē se diceret. ubi fuerat mox futurus.
Potuit et illo modo quo ante iā dixerat.
loquens ad nicodemū. Nemo ascendit in
cęlū nisi qui de cęlo descendit. filius ho
minis qui ē in cęlo. Nā et ibi n̄ dixit erit.
sed ē ꝓpt̄ unitatē ꝑsonę. In qua et ds̄ ho
mo ē. et homo ds̄. In cęlo ergo nos futu
ros eē ꝓmisit. Illo enī forma serui leua
ta ē quā sup̄sit ex uirgine. et ad patris
dexterā collocatam. Ꝓpt̄ spem tanti
huius boni et apl̄s ait. ds̄ aū qui diues ē
in misc̄dā. ꝓpt̄ multā caritatem qua di
lexit nos. et cū eēm⁹ mortui peccatis. con
uiuificauit nos xp̄o. cui⁹ grā sum⁹ saluati.
& simul excitauit. et simul sedere fecit
in cęlestib; in xp̄o ih̄u. hoc ergo potest in
tellegi dixisse dn̄m. ut ubi ego sum. et
illi sint mecū. et ipse quidem de se dixit.
qd̄ ibi iam eēt. De nob̄ aūt uelle se dixit.
ut eēm⁹ ibi cū illo n̄ qd̄ iā eēm⁹ ostendit.
Apl̄s aū qō dn̄s uelle se dixit ut fieret. tam
quā fuerit ē locut⁹. Non enī ait excitatu
rus est nos. & in cęlestib; sedere facturus.
sed excitauit et sedere in cęlestib; fecit.
Quia non inaniter sed fidelit̄ iam deputat
factū. qd̄ futurū eē non dubitat. Quod
uō attinet ad formā dī in qua ęqualis est
pat̄. si scd̄m eam uelim⁹ intellegere qō
dictū ē uolo ut ubi ego sum et illi sint me
cū. abscedat ab animo omīs imaginum
corporaliū cogitatio. quicq̄d m̄ti occurre
rit. longū. latū. crassum. qualibet
luce corporea coloratū. ꝑ quelibet locarū
spatia ut finita ut infinita diffusum. ab
his omīb; quantū potest aciem suę contē
plationis ut intentionis auertat. et non
inquirat̄ ęqualis patri filius ubi sit. qm̄
nemo inuenit ubi non sit. Sed qui uult
querere. querat potius ut cū illo sit. non
ubiq; sicut ille. sed ubicūq; eē potuerit.
Qui enī homini penalit̄ pendenti et salubri
ter confitenti ait. hodie mecū eris in pa
radyso. scd̄m id qd̄ homo erat anima ei⁹
ipso die futura erat in inferno. caro in se
pulchro. Scd̄m id aū qō ds̄ erat. utiq; et
in paradyso erat. Et ideo latronis anima
a pristinis facinorib; absoluta. et illius
munere iā beata. quāuis ubiq; sicut ille

ficare ille ee ñ poterat. tam etiã ipso die cũ illo inparadyso poterat. unde ille qubiq; sẽpe. non recesserat. Propterea nimirũ ñ ei satis fuit dicere. uolo ut ubi egosũ et ipsi sint. sed addit ut mecũ ee. Cũ illo magnũ bonũ ẽ nã et miseri possunt ee ubicũq; ubi cũq; fuerint. est et ille. sed beata solis cũ illo. qa beata ee ñ potest. nisi ex illo. Ann̄ dõ uera cũ dicitue. Si ascendero inc̃lũ tu ibi es. si descendero in infernũ ades. Aut uõ xpc nẽ dei sapientia. qui attingit ubiq; ppter suam munditiã. Sed lux lucet in tenebris. nec eã tenebre cõprehendunt. ac phoc ut dere uisibili. quãuis longe dissimili. quale cũq; sua mam exemplũ. Sicut oculus. si etiã ibi sit ubi lux ẽ. non ẽ ipse tam cũ luce. sed absens ẽ a presente. Ita infidelis atq; impius. aut etiã si fidelis et pius. ñ dũ tam ad intuendũ sapientiæ lumen idoneus. etiã si ee nus quã possit ubi ñ sit et xpc. Non ẽ ipse tam cũ xpõ. dũ taxat pspectem. Nã hominẽ pie fidelẽ. non ẽ dubitandũ cũ xpõ ee pfidem. ppter quod dicit. q̃ nẽ mecũ ad uersũ me ẽ. Sed
" cũ pat dõ diceba quos dedisti mi uolo ut ubi
" ego sũ et ipsi sint mecũ. despecte illa omino dicebat. inqua uidebim eũ sicuti ẽ. Nemo serenissimũ sensũ. nubilosa conturbatione pturbẽ. consequentia phibeant testimoniũ. precedentib; uerb. Nepe cũ dixisset uolo ut ubi ego sum et ipsi sint mecũ. continuo secut
" ad iunxit. Ut uideant claritatẽ meã quã
" dedisti mihi. quia dilexisti me ante constitu
" tionẽ mundi. Ut uideant dixit. ñ ut credant. fides merces est ista. ñ fides. Si enim fides ad hebreos in epla recte definitaẽ. cur nunc no rerũ quæ non uidentur. cur ñ merces fides definiatur uisio rerum. quæ credute sperabant. Cũ uiderim enim claritatẽ quã dedit pat filio. erã si eã dia hoc loco intellegam. non quã pat æquali filio gignens eũ dedit. sed quã facto hominis filio. dedit a postmortẽ cruci. Quando g uidebim illã filii claritatẽ. p fecto tunc fiet iudiciũ uiuorũ. ac q; mortuoq;. tunc tollet impius ne uideat claritatẽ dni. quã. nisi illã qua ds ẽ beatis.
Dequib; dicit. Beati mundo corde qm ipsi dm uidebunt. Nec mundo corde sunt impii. ppterea ñ uidebunt. Tunc ibunt ipsi in supplicũ æternũ. Sic enim tollunt impii ne uideant claritatẽ dei. Iusti aũ ibunt in uitã æternã.
" Et quẽ ẽ uita æterna. ut cognoscant te ingo solũ uerũ dm. et quẽ misisti ihm xpm. Non uiuq; sicut eũ cognouer quilicet ñ mundo corde. tam in forma serui clarificata. ut dicant uidere potuer. Sed sicut cognoscendus ẽ a mundis cordib; solus uerus ds. cũ patre & spũ scõ filius. quia ipsa trinitas est solus uerus ds. Si g scdm tõ qõ filius di. ds ẽ pat æqualis atq; co æternus accapiamus hoc dictũ. uolo ut ubi ego sũ et ipsi sint mecũ. in patre cũ xpõ erimus. sed ille sicut ille. nos sicut nos ubicũq; corpore fuerim. Si enim loca dicenda sunt. & quib; ñ corpora continent. & locus ẽ cui cũq; rei. ubi ẽ locus xpi æti. ubi sẽpe ẽ. ipse pater ẽ.
" & locus patris filius ẽ. qa ego ingo in patre.
" et pat in me ẽ. Et in hac oratione. Sic ut pater ingo in me. et ego in te. & locus mi ipsi sunt. quia sequit. Ut et ipsi in nobis unũ sint. et nos locus dni sumus. qm tẽplũ ei sum. Sicut orat pnob qui mortuus ẽ p nob. uiuiq; pnob. ut in ipsis unũ simus. Quia factus est in pace locus ei. et habitatio ei in syon. que nos sum. Sed quis idoneus loca ista. ut que sunt in locis istis sine spatiosis capacitatib;. et sine corporeis molib; cogitare. Non tam parũ pficit. si saltem quicqo tale oculo cordis occurrit. negatur. respuitur. imp̃batur. Et lux quedam inqua ista neganda. respuenda. imp̃banda cernunt. sicut potuerit cogitat. et quã sit certa cognoscit et amat. ut inde surgat. atq; ad interiora tendat. Que cũ penetrare mentis imualida & min quã illa sunt pura nequiuerit. non sine amoris gemitu. et desiderii lacrimis inde pellatur. et patienti ferat. quãdiu si de mundat. atq; ut illic habitare ualeat. scis moribus pparet. Quom g nerimus cũ xpõ ubi ẽ. quando in patre cũ illo erimus in quo ẽ. Neq; hinc apls nob quãuis non dũ rem tenentib;. sed tam spem cernentib; tacuit. Ait enim. Si resurrexistis cũ xpõ. que sursũ sunt querite. ubi xpc ẽ in dextera dei sedens. que sursũ sunt sapite. non que sup tra. mortui enim estis in qo. et uita ura absconditaẽ cũ xpõ in dõ. Et cce interim fide ac spe uita nra ubi xpc ẽ. cũ illo est. qa cũ xpõ in dõ ẽ. Ecce uelut iã factũ ẽ qõ ota
" uit ut fieret. dicens. uolo ut ubi ego sum.
" & ipsi sint mecũ. Sed nunc pfidem. quãn do aũ fiet pspeciem. Cum xpc in qo apparuerit uita ura. tunc et uos cũ illo apparebitis

mglā. Tunc apparebim^. qō tunc erim^. quia
tunc apparebit. non manifestē nos id credidis
set ac sperasse. ante quā cēm^. faciet hoc filius. qcūdixisset. & uideant claritatē meam
quā dedisti mihi. continuo subiunxit. qa
dilexisti me ante constitutionē mundi.
nullo enī dilexit et nos. ante constitutionē
mundi. et tunc p̄destinauit. qd infine fac
turus ē mundi. P aī inqo iuste. te mundus
non cognouit. qa iustus es. ideo te nō cognouit. Mundus quippe ille dānationi p̄destinatus. merito non cognouit. Mundus
uero p quē xp̄s reconciliauit sibi. nō meritō sed grā cognouit. Quō ē enī eū cognoscere nisi uitā ætnā quā mundo dāpnato. uitaq; nō dedit. reconciliato dedit. P quā uitā mundus nō cognouit. qa iustus es. hoc et meritus es. ut nō cognosceret meritis. Et q̄p
terra mundus reconciliat^ cognouit. quia misericors es. & ut cognosceret nō ex meritō.
sed gratia subuenisti. Deniq; sequit. Ego
aī te cognoui. Ipse fons grē ē & natura.
homo aī despūsc̄ō et uirgine ineffabiliter grā.
Deniq; p̄p̄ē ipsū. quia grādi pibm xp̄m ē
dn̄m nr̄m. C tri cognouerunt inqo. qa
tu me misisti. Ipse ē mundus reconciliat^.
sed quia tu me misisti. ideo cognouerunt.
ergo grā cognouer^. Et notū fec̄ es inqo nomen tuū. et notū faciam. Notum fec̄ p
fidem. notū faciā p̄ speciem. Notū fec̄ cū
fine peregrinantib;. notū faciā sine fine
regnantib;. Vt dilectio inquo q̄ dilexisti
me in ipsis sit. et ego in ipsis. Non ē usitata
locutio. dilectio qua dilexisti me in ipsis sit
& ego in ipsis. Usitate quippe diceretur.
dilectione qua dilexisti me. Degrecco qdē
ista translatae ē. sed sunt similes & latine.
Sic̄ dicam^. fidelem seruitutē seruuit. strenua militia militauit. C ūdia debuisse
uideantur. fidelis seruitutis seruuit. strenua militia militauit. Qualis aī ista locutio est dilectio qua dilexisti me. talis & apls
usus ē. Bonū certamen certaui. non aīt
bono certamine quod usitatius. & tamquā
rectius diceretur. Quōmodo aī dilectio
qua dilexit pat̄ filiū ēet in nob. nisi qa ei^
mēbra sum^. & in illo diligimur. cū ipse di
ligū^ totus. id est caput et corpus. Loco sub
iunxit. et ego in ipsis. tāquā diceret. qm
ego sū et in ipsis. Inter enī ē in nob. tā
quā in templo suo. aliū aī quia et nos ipsi sum^.
cū sc̄dm id quod ut capito nr̄m ēet homo factus ē. corpus ei^ sum^. Finitae ſ aluatoris oratio. incipit passio. Ergo et iste sermo finiat^.
ut de passione quod ipse donauerit. alius
sermonibus disputetur.

Explicit omt L viii

De eo quod dicit. hæc cū dixisset dn̄s. egressus ē cum C. xbvj.
discipulis suis trans torrentē cedron ubi erat hortus.
Vsq; ad id. ministri iudeor; cō p̄hendere ibm & ligare eū.

Incip̄ omt L viiij.

GERMINATo MA

gno plxo q; sermone.
quē post cænā dn̄s
fundendo pro nob̄ pas
mus passioni ad discipulos ha
but. qui cū illo tunc erant.
ad iun cta oratione quā dixerit
ad patrē deinceps ei^ passionē ioh̄s
euglista sic orsus ē. Hæc cū di
xisset ihc egressus ē cū discipulis suis
trans tor rentē cedron ubi erat
hortus. in quem intro ut ipse & discipuli ei^.
Sciebat aī et iudas qui tradebat eū locum.
quia frequenter ihc conuenerat illuc cū dis
cipulis suis. Hoc q̄ narrat ingressum ibm
cum discipulis suis in hortū non continuo
factum ē cum ei^ illa finita ēet oratio. De
cuius uerbis aīt. hæc cū dixisset ihc. sed alia
quedā sunt int̄ posita. que ab isto p̄t missa.
apud alios euangelistas leguntur. Sicut a
pud hunc inueniunt^ multa. quæ ille simi
liter in sua narratione tacuer^. Quomodo
aī int̄ se omīs conueniant. nec ueritate que
p̄ aliū p̄mittit. ab alio repugnet^. Quisq; nosse
desiderat. non in his sermonibus. sed in ali
is laboriosis litteris querat. Nec stando &
audiendo. sed potius sedendo et legendo.
ut legenda. aure int̄ime q; intentissimā p̄ben
do illa condiscat. Credat tam̄ antequā sc̄a
at. siue id ea sc̄re in hac uita possit. siue
p aliqua impedimenta nō possit. Nichil ab aliq̄
euangelista ēet conscriptū. quantū ad hos at
tinet. quos in auctoritate canonica recipit
ecclā. Quod uel ipsius uel alterius. non
minus uera narratione possit ēe contra
riū. Nunc itaq; narrationē hui^ beati ioh̄s
ut suscepim^ tractandā. sine aliorū cōpara
tione. uideamus ineis que manifesta sunt
nō immoranter. ut hoc ubi opus ē causa pos
centē faciam^. Non g̃ sic accipiamus q̄ dix.
Hæc cū dixisset dn̄s. egressus ē ihc cū discipulis

q; ieruīaglist^ nō alest sept̄ loc^ una sept̄d nō gīat^ alt.

suus. trans torrentē cedron ubi erat hortus.
Inquē intrauit ipse et discipuli eius. tāquā con
tinuo post illa uerba inullū horū fuerit in
gressus. Sed ad hoc ualeat ut dicturus hec
cū dixisset ihc. ut nēcū ante opinemur in
gressū. quā illa uerba finiret. Sciebat aūt
iudas qui tradebat eū locū. Ordo
uerboꝝ ē. sciebat locū qui tradebat eū.
quia frequentē inquit ihc conuenerat il
luc. cū discipulis suis. Ibi g lupus ouina
pelle contectus. et intē oues alto patris
familias consilio tolerandus. didicit ubi
ad tēp exiguū dispgere gregē. Insidiis
appetendo pastorem. Judas ergo inqt cū
accepisset cohortem. et a principib⁹ & pha
riseis ministros. uenit illuc cū lanternis
& facib⁹ et armis. Cohors. n iudeoꝝ sed
militū fuit. A preside itaq; intellegatur
accepta. tāquā ad tenendū reū. seruato
ordine legitime potestatis. ut nullus te
nentib⁹ audēter obsistere. Quāquā et
mag̃ tanta fuerit congregata. et sic ar
mata ueniebat. ut uel terreret. ut etiam
repugnaret. si quis quā xp̃m defendere
auderet. Ita quippe ei⁹ abscondebat po
testas. et ostendebatur infirmitas. ut
hec inimicis necessaria uiderent ad uer
sus eū inquē nihil ualuisset. nisi ip̄e
se uoluisset. & bene utens bonus. malis.
& faciens bona de malis. ad faciendos bonos
ex malis. et discernendos a malis. Jhc ita
q; sicut euangelista secutus ad iungit. Sci
ens oīa que uentura erant sup eū. pces
sit et dicit eis. quē queritis. Respon de
runt ei. ihm nazarenū. Dicit eis ihc. ego
sum. Stabat aūt et iudas qui tradebat
eū cū ipsis. Ut ergo dixit eis ego sum.
abierunt retrorsum & ceciderunt in terrā.
Vbi nunc multitudo cohors et ministri prin
cipū ac phariseoꝝ. Ubi terror & muni
men armatoꝝ. nēpe una uoce dicentis
ego sum. tanta turba odii ferocē. ar
misq; terribilē. sine telo ullo pcussit.
reppulit. strauit. Dei enī latebat incar
ne. et sēptē⁹ dies ita membris occultabatur
humanis. ut lanternis et facib⁹ quere
retur occidendus ac tenebris. Ego sū dicē.
et impios deiecit. qō iudicaturus faciet
qui iudicandus hoc fecit. quō regna
turus potuit. q̃ moriturus hoc potuit. Et
et nunc ubiq; p euangliū. ego sū dicit xp̄c.
& audeis expectatur antichristus. ut retro
redeant. et interram cadant. qm̃ deseren
tes celestia. terrena desiderant. Certe ad
cōp hendendū ihm. p secutores cū tradito
re uenerunt. quē querebant inuenerunt.
Audierunt ego sū. quare n cōp henderunt.
sed abierunt retro et ceciderunt. nisi qa
hoc uoluit. qui potuit quicqd uoluit.
Verum. si nūquā se abeis p mittere ad̃ppre
hendi. non quidem illi facerent ppt̃ qd
uenerant. sed nec ipse faceret ppter qō
uenerat. Et ū quippe illi occidendū que
rebant seuiendo. sed querebat nos et ipse
moriendo. Proinde quia tenere uolen
tib⁹ nec ualentib⁹ ostendit potestatem
suā. Là teneant eū. ut faciat deneſcien
tibus uoluntate suā. Interū ergo eos in
terrogauit. quē queritis. illi aūt dixer
ihm nazarenū. Respondit ihc. dixi uob
quia ego sum. Si ergo me queritis. sinite hos abire. ut impleretur sermo quē di
xit. quia quos dedisti mihi non pdidi ex
eis quēquā. Sine quo querit. sinite hos abire. Inimico⁹ uidet. et hoc faci
unt qd iubet. sinunt hos abire. quos n
uult perire. Nunqd aūt non erant postea
morituri. cur ergo si tunc morerentur
pderet eos. nisi quia nondū. ineū sic ere
debant. quomodo credunt qcūq; n̄pe
reunte. Symon g petrus habens gladiū
eduxit eū. et percussit principis seruū. &
abscidit ei⁹ auriculā dexterā. erat aūt nom
seruo malchus. Solus hic euangelista.
etiā nom̃ serui hui⁹ expressit. Sicut lu
cas solus qō ei⁹ auriculā dn̄s tetigerit et
sanauerit eū. Malchus aūt interpretat̃ reg
naturus. Quid g auris p dn̄o amputata.
& a dn̄o sanatam significat. nisi auditū
amputata. ueteſtate renouatū. ut sit
innouitate spūs. et n inueteſtate littere.
Quō cui p̃stitū fuerit a xp̄o. quis dubitet
regnaturum ee cū xp̄o. Quō aūt seruus
inuentus est. et hoc ad illā pertinet ueteſ
tatem quæ inseruitutem generat. qō
est agar. sed cū accessit sanitas. figura
tae & libertas. Factū tam petri dn̄s
increpauit. et p̃gredi ultra p̃hibuit dn̄s
dicens. Mitte gladium tuum in uagi
na. calicē quē dedit mihi pat̃ non
bibā illū. Insuo quippe facto ille dis
cipulus. magistrum defendere uoluit.

Opinabat existere sonet tonos fulgetra regunt fulmina dissolue ut audias.

Qui nulla debebat defendere et quem non erat malus

Qui magistrum se dei sen

Qui nulla debebat defendere et quem non erat malus

Qui magistrum se dei sen

non quod significandū ē cogitauit. Et ille
igitur ad patientiā cōmonendus fuit. & hoc
ad intellegentiā conscribendū. Quod aū apa
re sibi dicit datū calicē passionis. ꝓfecto ill
lud ē quod ait aplūs. Si dūs ꝓnob. quis contra
nos. qui filio ꝓprio nō pepcit. sed ꝓnob omnib
tradidit eū. Verū auctor calicis huius ē. etiā
ꝓbitur. Vñ ide aplūs nē chē. X̄pc hic ex nob nē chē dixit sepiꝰ ꝓnob oblationē
vos hāc to dore ē suauitatis. C ohors ergo et tribunus
& ministri iudeoꝝ cōprehenderunt ihm. et
ligauerunt eū. cōprehenderunt. ad quē
non accesserunt. qm dies ille. illi uō tene
bre ꝓmanserunt. nec audierunt. accedi
te ad eū et illuminamini. Si enī sic acce
derent. non eū manib occidendū. sed re
cipiendū corde cōprehenderent. Nunc aū
quando eū illo modo cōprehenderunt.
tunc abeo longius recesserunt. Et ligā
uerunt eū. a quo solui potuis uelle debu
erunt. Et erant fortassis ineis qui tunc
inposuerant xpo uincula sua. atq; abeo
postea liberari dixerunt. Dirrupisti uin
cula mea. Hæc hodie satis sint. tracta
buntur dō uolente sermone alio quę secun
dum. Explicit omil lvii.

e eo quod dicit. & ad dixerunt eū ad annā primū.
usq; ad id. Verū ergo negauit petrus. & statim gal
lus cantauit. Incipit omil lviii.

OSTEA QVAM PER
secutores tradente iu
da comphenderunt
onim et ligauer. qui
nos dilexit et trad
dit semetipsū ꝓnob.
& cui pat nonpepcit. sed ꝓnob
omnib tradidit eū. Vt intelle
gat iudas non laudabilis uoluta
te traditionis hui. sed scelesti
uoluntate damnabilis. Ad du
xerunt eū sicut iohēs euangelista
narrat ad annā primū. nec tacet
causā cur ita factū sit. Erat enī
inquio socer caiphæ. qui erat pon
tifex anni illius. Erat aū inquio
caiphas qui consilium dedit iude
is. qa expedit unū hominē mori
ꝓpplo. O ceruo et matris cū id breuius
enarrare uoluisset. eū ad caiphan ductū
fuisse cōmemorat. qa ex ad annā prius
ideo dictus ē. qō socer ei fuerit. Vbi in
tellegendū ē. hoc eundē caiphan fieri uolu
isse. Sequebatur aū inquio ihm symon
petrus. & alius discipulus. Quis nā sit iste
discipulus. n temerarie affirmandū ē. quia
tacetur. Solet aū se isdem iohēs ita significa
re. et addere. quē diligebat ihc. Fi or
tassis ergo. et hic ipse ē. quisq; tam sit se
quentia uideam. Discipulus aū ille inquio
erat notus pontifici. et intro ibat cū ihu in
atriū pontificis. petrus aū stabat ad hostiū
foris. Exiit ergo alius discipulus qui erat
notus pontifici. et dixit hostiarię & intro
duxit petrū. Dicit ḡ petro ancilla hosti
aria. Numquid & tu ex discipulis es homi
nis istius. Dicit ille. non sum. Ecce est
illa ꝓmittentis audacia. et de se plura
mū presidentis. Vbi sunt uerba illa qm
do aut. quare nonpossū sequi te modo.
animā meā pro ponā. Hōcine conseq
magistrū. se negare discipulū. sicine
ꝓdnō anima ponit. ut hoc nefiat uoce
ancillule formidetur. Sed quō mirum
si hōis uera ꝓdixit. homo aū falsa ꝓsupsit.
Sane inista quę iam cepta est negatione
apli pet. debem ad uertere. non solū abeo
negari xpm. qui dicit eum non ee xpm.
sed ab illo etiam qui cum sit. negat se ee
xpianū. Dns enī n ait petro discipulum
meū te negabis. sed me negabis. Nega
uit ergo ipsum. cū se negauit ei ee discī
pulū. Quō aūt aliter isto modo. qui se
negauit ee xpianū. Quia uis enī discipli
xpi n dū appellarentur hoc nomine. post
ascensionē quippe ei in antiochia primū
ceperunt appellari discipuli xpiani. Iam
tamen erat res ipsa illo postea uocabulo
nuncupanda. Iam erant discipuli qui
postea appellati sunt xpiani. et hoc com
mune nom. sicut cōmunē fidē & iam ad
posteros trans miser. Qui ergo se xpi disci
pulū negauit. esse ipsam rem negauit.
cuius nomē uocari xpianū. Qui multi
postea non dico senes & anus. inquib hui
usce sacrate facultas potuit mortem ꝓ xpi
confessione contēpnere. nec solū iuuenes
utriusq; sexus. de qua ętate conuenienter
uidetur exigi fortitudo. sed etiā pueri pu
ellęq; potuerunt. Et innumerabilis scoꝝ
martyrū societas in regnū ceㄗ. fortiter
et uiolenter intrauit. quod tunc iste n
potuit qui claues regni ei acceptit. Ecce

de recipiscentia pet

Quō ꝓ dup negat

Quō discipli ꝓ appellati
sint iam.

Quō milites etiā pueri
et puellę fuerint fortes
vel pcē in confessione nois
xpi

unde dictum ē sinite hos abire. quando se p
nob tradidit. qui suo sanguine nos redemit.
Ut impleret ē sermo quē dixit. quia quos dedi
mihi non p didi ex eis quēquā. Utq; pe
trus si negato xpō hinc iret. quō aliud quā pe
ret. Stabant aū serui et ministri ad pru
nas. quia frigus erat. & cale faciebant se.
Non hiemps erat. sed tam frigus erat. quia so
let etiam æquinoctio uerno aliquando contin
gere. Erat aū cū eis et petrus stans et cale fa
ciens se. Protinus ex aū interrogauit ihm de dis
cipulis ei⁹ et de doctrina ei⁹. Respondit ei ihs.
ego palam locutus sum mundo. ego sēp docui
in synagoga et in templo. quo omnes iudei conue
niunt. et in occulto locutus sum nihil. quid
me interrogas. interroga eos qui audierunt qd
locutus sum ipsis. ecce hi sciunt quæ dixerim ego.
Ergo n̄ pretereunda nascit̄ questio. quom dī
xerit dns ihc ego palam locutus sum mundo. &
maxime illud quod ait. in occulto locutus
sum nihil. Nonne in hoc ipso recentiore ser
mone quē post cenā discipulis ē locutus ait
illis. hæc in proverbiis vobis locutus sum. venit
hora cū iam non in proverbiis loquar vob. sed pa
lam de patre meo annunciabo vob. Si g̃ ipsis
communicantibus discipulis suis non loquebatur
palam. sed horam p mittebat. quando palā
fuerat locuturus. quomodo palā locut ē mun
do. Deinde illis ipsis suis. sicut alioq; quoq;
euangelistarū testatur auctoritas. In eoq; cō
paratione qui discipuli ei⁹ nonerant. multo u
tiq; manifestius loquebatur. quando cū eis
erat remotus a turb. tunc enī eis & parabo
las aperiebat. quas claussas p ferebat ad alios.
Quid est ergo. in occulto locutus sum nihil. sed
intellegendū ē ita eū dixisse palā locutus
sum mundo. ac si dixisset. multi me audie
runt. ipsū aū palā. modo quodā erat palam.
modo aut quodam non erat palam. Palam
quippe erat. quia multa audiebant. Et rur
sus non erat palam. qa n̄ intellegebant. Et
quod se orsum discipulis loquebat. non in oc
culto utiq; loquebatur. Quis nāq; in occulto
loquitur. qui cora tot hominib; loquitur.
Cum scriptū sit. In ore duoq; ut trū testiū sta
bit omne uerbū. Preferam si hoc loquit̄ pau
cis. quod p eos uelit innotescere & multis.
sicut ipse dns ait illis quos adhuc paucos ha
bebat. quod dico vob in tenebris dicite in lu
mine. et quod in aure auditis p dicate sup
tecta. Ergo & hoc ipsum qd habeo dica vide

batur occulte. qd ammodo non ducebat̄ in occul
to. quia non ita ducebatur. ut abeis quib; dictū
fuerat tacerentur. sed ita potius ut usq; quaq;
p dicarent̄. Sic g̃ dicapotest aliqo et palam simul
& n̄ palam. ut in occulto simul et n̄ in occulto.
quomodo dictū ē. ut videntes non videant. et
non videntes. Quom enī cū videant. qa n̄ is pa
lam n̄ in occulto. & quom rursus idem ipsi
non videant. nisi qa n̄ palā sed in occulto.
ea tam ipsa quę audierant et n̄ intellexerant
talia erant. ut n̄ possent iustę ac veraciter
criminari. Et quotiens cūq; interrogando
tentarunt ut invenirent unde accusarent
eū. siceis respondit. ut omnes eos retunde
rent̄ doli. & calūnię frustrarent̄. Ideo di
cebat. quid me interrogas. interroga eos
qui audierunt quid locut⁹ sū ipsis. ecce hi
sciunt. quę dixerim ego. Hæc aū cū dixis
set. un⁹ assistens ministroq; dedit alapā ihu
dicens. sic respondes pontifici. Respondit
ei ihc. Si male locut⁹ sū. testimoniū phibe
de malo. si aut bene. quid me cedis. Quid
ista responsione veritus. mansuetius. iustius.
eius ē enī. de quo p fetta erat p cesserat. In
tende p spere p cede et regna. ppt veri ta
tem et mansuetudinē & iustitiā. Si cogi
tem⁹ quis acceperit alapam. nonne velim⁹
eū q; p cussit. aut cælesti igne consumi.
aut terra discrete sorberi. aut correptū
demonio volutari. aut aliqua huiusmodi
qualibet pena ut etiā grauiore puniri.
Quid enī horū p potentiā iubere non pos
set. p quē factus ē mundus. nisi patien
tiā nos docere voluisset. qua iuncti mun
dus. hic dicit aliquis. cur non fecit quod
ipse p cepit. p cutiens enim non sic respon
dere. sed maxillā alterā debuit p parare.
Quid qd & veracit̄ mansuete iustęq; respon
dit. et non solū alterā maxillā verū p cus
suro. sed totū corpus crucifigendū p para
ut in ligno. Et hinc potius demonstrauit.
quod demonstrandū fuit. sua scilicet mag
na illa p cepta patientiæ. non ostentatione
corporis. sed cordis preparatione facienda.
Ideni enim potest. ut alterā maxillam ui sibi
liter homo p beat. & iratus. Quanto ergo
melius. et respondet vera placatus. et ad p
ferenda grauiora. tranquillo animo fu
paratus. Beatus ē enī qui in omnib; quæ
in iuste p iustitia patitur. potest veracit̄
dicere. paratū cor meū dns. paratū cor meū.

Et petrus fuisset
dāpnat⁹ & negatu
& fuisset mōtuus.

Et quō ex locut⁹ est
palā aquō nō

c. xlvi.

Et cū derisus
patiē caluīp

Et respōsio
vera mā
ruit

Qui pena
dissidere
maxilla.

patientiā

Quippe hinc fit q̄ sequit̄. Cantabo et psalmū
dicā dn̄o. Quod paulus & barnabas. etiam
inuinculis durissimus. facere potuerunt.
Sed ad narrationis euangelice sequentia re
deam⁹. Et misit eū annas ligatum ad ca
iphan pontificē. Ad illū enī sicut mathēs
dicit. ab initio ducebat̄. qm̄ ipse erat illius
anni princeps sacerdotū. Aternos quippe
intellegendi sunt agere solere annos. am
bo pontifices. hoc est principes sacerdotum
qui erant illo tempore. annas & caiphas.
quos & lucas euangelista cōmemorat. Nar
rans quo tēpore cēperit dn̄s aprecursore
iohē p̄dicare regnū celoꝝ. & congregare
discipulos. Sic enī dicit. Sub principib⁹
sacerdotū anna & caipha. factū est uerbum
dn̄i sup iohēm zacharie filiū in deserto. & ce
tera. Proinde isti ambo pontifices uicissim
suos annos agebant. et erat annus caiphe.
quando passus ē xp̄c. Ideo scdm̄ mathēm.
cū cōprehensus cēt ad illū ductus ē. sed pri
us ad annā scdm̄ iohēm. uenerunt cū illo.
nonquia collega. sed qa socer eī erat. &
credendū ē scdm̄ uoluntatē caiphe id cē
fact̄. ut eā domos eoꝝ ita fuisse posi
tas. ut nō deberet annas aranseuntib⁹ pre
terire. Sed cū dixisset euangelista quod eū
ligatū misisset annas ad caiphan. reuersus
est ad locū narrationis ubi reliquerat petrū.
ut explicaret quod in domo annē. de trina
eī negatione contigerat. Erat aūt ingo
symon petrus stans & cale faciens se. hoc
recapitulat. qō ante iā dixerat. Deinde
quæ secuta sunt iungit. Dixer̄ ergo ei.
Numqo & tu ex discipulis eī es. Negauit il
le. et dix̄. nonsum. Jam semel negauerat.
& ecce iterū. deinde ut tertia negatio cō
pleatur. dixit un⁹ ex seruis pontificis. cogna
tus eī cuius abscidit petrus auriculā. nonne
ego te uidi in horto cū illo. Iterū ergo
negauit petrus. & statim gallus cantauit.
Ecce media ē cōpleta p̄dicatio. egrota con
uicta p̄ supuo. Non enī factum est quod
iste dixerat. animā meā q̄te ponam. sed
fact̄ē quod ille p̄dixerat. ter. me. ne
gab. Sed trina petri negatione cōpleta.
Iam et iste sermo cōpleatur. ut deincepi
quæ de dn̄o apuo pontiū pilatum p̄sidem
gesta sunt. ab alio consideremus exordio.

Explicit omil. lviii.

Ideo quod dicit. Adducunt ihm ad caiphan
in pretorium. erat aūt mane. usq; adid. ut sermo
ihu impleretur quē dixit. significans qua ei mor
te moriturus.

Incipit omil. lx.

Ve cum dn̄o vel de

dn̄o nr̄o ihu xp̄o apud pon
tiū pilatū p̄sidem gesta
sunt. quantū iohēs euan
gelista indicat. deinde
uideam⁹. Redit enim
ad locum narrationis suæ
ubi eā reliquerat. ut ex
plicaret petri negationem. Iam quippe
dixerat. et misit eū annas ligatum ad ca
iphan pontificem. atq; inde regressus. ubi
dimiserat petrū cale facientē se ad ignē in
trio. postea quā tertiā negationē que ter
fact̄a est terminauit. Adducunt ergo ihm
ihm ad caiphan in pretorium. Ad caiphan
quippe ab anna collega et socero eī dixe
rat missum. Sed si ad caiphan. cur in pre
torū. quod nihil aliud uult intelligi.
quā ubi p̄ses pilatus habitabat. Aut igit̄
aliqua urgente causa. de domo anne.
quo ad audiendū ihm ambo conuenerant.
Caiphas perrexerat ad p̄toriū p̄sidis. &
socero suo ihm reliquerat audiendū. aut
in domo caiphe pretorium pilatus acceperat.
Et tanta domus erat ut se orsum habitan
tē domū suā. se orsum iudicē ferret.
Erat aūt mane. et ipsi ideo qui ducebant
ihm. nō introierunt in pretorium. hoc ē
in eā partē domus quā pilatus tenebat.
Ipsa erat domus caiphe. Cur aūt non intro
ierunt in pretorium. exponit causam.
Vt non contaminarentur inqo. sed man
ducarent pascha. Dies enim agere ceperat
a zymoꝝ. quib⁹ dieb⁹ contaminatio illis
erat. in alienigene habitaculū intrare.
impia cecitas. habitaculo uidelicet contā
minarent̄ alieno. & n̄ contaminarentur
scelere p̄prio. Alienigene iudicis p̄torio
contaminari timebant. et fris innocen
tis sanguinem non timebāt. Ut hoc
solum interim dicam. ubi amalorum
conscientia tenebat. nā quod cuā dn̄s erat
qui eorū impietate ducebatur ad mortem.
& uite dator occidebatur. non eorū conscī
entie. sed ignorantie deputet. Et xiit⁹
pilatus ad eos foras et dixit. quā accusa
tionē afferas ad uersū hominē hunc.

„ Respondẽr & dixerunt ei. Si non eẽt hic male
„ factor. non tibi tradidissem⁹ eũ. Interrogen
tur atq; respondeant ab immundis spiritib;
liberati. languidi sanati. leprosi mundati.
surdi audientes. muti loquentes. ceci u
dentes. mortui resurgentes. & qđ omnia su
perat. stulti sapientes. utrũ sit male fac
tor ihs. Sed ista dicebant dequib; ꝑphã
iã ipse ꝑ dixerat. Retribuebant mihi ma
„ la ꝓ bonis. Dixẽ g̃ eis pilatus. Accipite eũ
„ uos & scdm legem uram iudicate eũ. Dixe
„ runt ergo ei iudei. Nob ñ licet interfice
„ re quẽquã. Quo ẽ qđ loquitur insana
crudelitas. an non interficiebant quẽ inter
ficiendũ offerebant. an forte crux non in
terficit. Sic desipiant qui ñ sectant. sed
insectant sapientiã. Quo ẽ aũ nob non
licet interficere quemquam. si male fa
ctor ẽ. cur non licet. Nonne lex eis ꝑ
cepit. ne malefactoribus presertim qualẽ
istũ putabant. a suo dõ seductoribus par
cant. Sed intellegendũ ẽ eos dixisse non
sibi licere interficere quẽquã. ꝓpter festi di
es scilicet quẽ celebrare iam cœperant.
Ꝓpter quẽ de ingressu etiã ꝓtoni contamina
ri metuebant. Itane obduruistis falsi israhe
le. Itane omẽm sensũ humanũ malitia ꝑdi
stis. ut ideo uos a sanguine innocentis inpol
lutos eẽ credatis. quia eũ fundendũ alteri
tradidistis. Numqo & pilatus illũ quẽ po
testati eius aliob ingeritur occidendus. suis ẽ
manib; occisurus. Si in eũ uoluistis occidi. si
non insidiatus estis. si ñ uob tradendũ pecu
nia cõparastis. si ñ cõprehendistis. unxistis.
ad ducistis. odistis. si ñ occidendũ manib;
obtulistis. uocib; poposcistis. ñ eũ aliob inter
fectũ eẽ iactate. Si aũ illis omnib; uris ꝑce
dentib; factis & iam crucifige crucifige
clamastis. dudum qo contra uos etiã ꝓphã
clamat. Filii hominũ dentes eor⁹ arma
& sagitta et lingua eor⁹ machera acuta.
Ecce quib; armis. quib; sagittis. qua machę
ra ustũ interfecistis. quando uob interficere
quemquã non licere uoluistis. hinc ẽ qo
ad cõprehendendũ ihm. cũ ad sacerdotum
non uenissent principes sed misissent. lucas
tam euangelista aut in eodem suæ narratio
nis loco. Dixit aũ in qo ihs ad eos qui ue
nerant ad se principes sacerdotũ. et magi
stratus templi et seniores. quasi ad latronẽ ex
istis. & cetera. Sicut g̃ principes sacerdotũ
non ꝑse ipsos. sed ꝑeos quos miserant ad cõ
prehendendũ ihm. quid aliud quã ipsi insuæ
uisionis potestate uenerant. Sic omnis qui
crucifigendũ xpm impius uocib; clamaue
runt. nonquidẽ ꝑse ipsos eũ. sed tam ipsi
ꝑillũ seorsũ clamore ad hoc nefas impulsus
„ est occiderunt. Quod uo uobis euangelista sub
„ iungit. ut sermo ihu impleretur quẽ dixit, i. m. p. m. p.
„ significans qua ẽte morte moriturus. Si tradence.
morte crucis hic uelim⁹ accipere. tã quã ido
dixerunt iudei. nob non licet interficere
quẽquã. qua interfici aliud ẽ. aliud cruci
figi. Non uideo quomodo id possit conse
quenter intellegi. cũ hoc ad pilatum uerbaret
„ ponderent. quib; eis dixerat. accipite eũ
„ uos & scdm legẽ uram iudicate eũ. Nũqđ
ergo eũ non poterant accipere. et ipsi eũ
crucifigere. Si pilate genus supplicii inter
fectionẽ cuius quã uitare cupiebant.
qs aũ ñ uideat quã sit absurdũ eis licere
quẽquã crucifigere. quib; ñ licet quẽquã
interficere. qo quod ipse dns eandẽ mortẽ
suã idest mortẽ crucis. etiã interfectionẽ
uocat. Sicut legim⁹ apud mareũ ubi ait.
Ecce ascendim⁹ hierosolimã. et filius ho
minis tradet principib; sacerdotũ & scri
bis. et damnabunt eũ morte. & tradent
eũ gentib; et inludent ei. et conspuent eũ.
& flagellabunt eũ. & interficient eũ.
& tertia die resurget. Numerũ g̃ ita si
gnificauit dns qua ẽte morte moriturus.
non qo hic mortem crucis uellet intellegi.
sed qo eũ iudei fuissent gentib; traditurũ.
hoc ẽ romanis. Nã pilatus romanus erat.
eũq; in iudeam romani presidẽ miserat.
Ut ergo iste sermo ihu impleretur. idest
ut eũ sibi traditũ gentes interficerent. qđ
ihs futurum eẽ predixerat. ideo pilatus
qui roman⁹ iudex erat. cum uellet eũ red
dere iudeis. ut scdm legẽ suã iudicarent
eũ. noluer⁹ eũ accipere dicentes. nob ñ
licet interficere quẽquã. ac sic impletus ẽ
sermo ihu. quem de sua morte predixe
rat. ut eũ a iudeis traditũ. interficerent gen
tes. minore scelere quã iudei. quise isto
modo ab ea⁹ interfectione. uelut alienos
facere uoluerunt. non ut eos innocentia
sed ut dementia monstraretur.
Explicit omil Lx. mmmmmmmmm
e eo qđ dicit. Interim uerũ pilat⁹ imperatum
usq; ad id. erat aũ barabbas latro.

Incipit cxlj.

VID PILATVS DIXE rit xpō. quidue pilato ipse responderit. isto sermone considerandū atq; tractandum est. Cū enī dictum eēt iudeis accipite eum uos. et scdm legē uram iudicate eū. atq; cū illi respondissent. Nobis nonlicet occidere quēquā. Inuolut uerū inp̄riū pilat⁹. & uocauit ihm et dixit ei. tues rex iudeoꝝ. Ct respondit ihs. a temetipso hoc dicis. an alii tibi dixerunt de me. Sciebat utiq; dns et qd ipse interrogauit. et qd ille responsurus fuit. sed tam dici uoluit. non ut ipse nesciret. sed ut conscriberetur qd nos uoluit ut sciremus. Respondit ei pilatus. Numquid ego iudeus sū. gens tua et pontifices tradiderunt te mihi. quid fecisti. Respondit ihs. Regnū meū nē demundo hoc. si ex hoc mundo eēt regnū meū. ministri mei utiq; decertarent ut non traderer iudeis. nunc aū regnū meū nē hinc. Hoc ē qđ bonus magister scire nos uoluit. sed prius nob demonstranda fuerat uana hominū de regno ei⁹ opinio. siue gentiū siue iudeoꝝ a quib⁹ pilat⁹ audierat. quasi ꝓpterea fuisset morte plectendus. quod illicitū affectauerit regnū. uel qm̄ solent regnaturis inuidere regnantes. Ct uidelicet cauendū erat. nebuius regnum siue romanis siue iudeis eēt auersum.

Poterat aū dns qd aut regnū meū nē de mundo hoc & cetera. Ad primam interrogationē presidis respondere. ubi ei dixit tu es rex iudeorū. sed cū uicissim interrogans utrum hoc a semetipso diceret. an audisset ab alijs. illo respondente. ostendere uoluit hoc sibi apud illū fuisse a iudeis uelut crimen obiectū. pace facientis nob cogitationes hominū. quas ipse nouerat. qm̄ uane sunt. Cisq; post responsionē pilati. ecce iudeis et gentib⁹ opportunius apertiusq; respondens. Regnū meū nē demundo hoc. Qō si interrogatus pilato continuo respondisset. nō etiam iudeis. sed solis gentib⁹ hoc deesse opinantib⁹ respondisse uideretur.

Nunc uero quia respondit pilatus. Num quid ego iudeus sum. gens tua et pontifices tradiderunt te mihi. quid fecisti. Abstulit a se suspicionē qua posset putari a semetipso dixisse. qd ihm regē diceret iudeoꝝ eē. is se a iudeis audisse demonstrans. Deinde dicendo quid fecisti. satisfecit illato ei ꝓ crimine obiectum. Tam quā diceret. si regē te negas. quid fecisti ut traderetis mihi. quasi mirū non eēt. si puniendus iudicia traderet. qse diceret regē. Si aū hoc non diceret. querendū ab illo eēt qđ aliud forte fecisset. unde tradi iudicio ignus eēt. Audire ergo iudei et gentes. audire circūcisio. audire p̄putiū. audire oīa regna terrena. non impedio dominationē uram in hoc mundo. Regnū meū nonē de hoc mundo. Nolite metuere me tu uanissimo. quo herodes ille maior. cū xp̄c nat⁹ nunciaret⁹ expauit. et tot infantes ut ad eū mors ꝓueniret occidit. timendo magis quā nascendo crudelior. Regnū inqo meū nē de hoc mundo. Quid uultis amplius. uenite ad regnū q, nē de hoc mundo. uenite credendo. et nolite seruire metuendo. Dicit quidē in ꝓpheta de patre. Ego aū constitutus sum rex ab eo sup syon montē scm̄ ei⁹. Sed syon illa & mons ille. nonē de hoc mundo. Quo de est enim regnū ei⁹. nisi credentes in eū. quib⁹ dicit. de hoc mundo non estis. sicut & ego non sū de hoc mundo. quia non sunt de hoc mundo. ꝓpt qđ de illis dixit ad patrem. Non rogo ut tollas eos de mundo. sed ut serues eos a malo. Vnde & hic. non autē regnū meū nonē in hoc mundo. sed nē de hoc mundo. Cū hoc ꝓbaret dicens. si ex hoc mundo eēt regnū meum. ministri mei decertarent ꝓ me — ut non traderer iudeis. Non aut. nunc aū regnū meū non ē hic. sed nonē hinc. hic ē enī regnū ei⁹ usq; in finē scī. habens in se cōmixta zizania usq; ad messem. Messis ē enī finis scī. quando messores uenturi ideſt angli. & colligent de regno ei⁹ oīa scandala. quod utiq; nō fierent. si regnū ei⁹ nō eēt hic. Sed tamen non ē hic. qa peregrinat⁹ in mundo. Regno suo quippe dicat. de mundo nō estis. sed ego uos elegi de mundo. Ē tamen g̃ de mundo quando regnū ei⁹ non erant. sed ad mundi principē ptinebant. De mundo ē ergo quicqd hominū auero quidē dō creatum. sed ex adam uitiata atq; damnata stirpe generatū ē. Facta aū regnū nūa de mundo. quicqd inde in xp̄o regeneratū ē. Sic enī nos ot⁹ eruit de potestate tenebrarū.

ꝓ ista aca ꝓdicauit usq; ad finē scī

& transfulit in regnū filii caruatis sue. De quo
regno dicit. Regnū meū nō est de mundo hoc.
ut regnū meū nō sit hinc. Dixit itaq; pilat⁹. Ergo
rex es tu. Respondit ihc. tu dicis quia rex
sū ego. Nonquia regē se tamen confiteri.
sed tu dicis. I talibratiue ut neq; se regē ne
get. Rex est enī. cui⁹ regnū nonē de hoc mu
ndo. neq; regē talē se eē fatet. cui⁹ regnū
putet eē de hoc mundo. Talem quippe sen
tiebat qui dixerat. ergo rex es tu. cui respon
sū ē. tu dicis quia rex sū ego. Dic tuē enī
tu dicis. ac si dicat eē carnalis. carnaliter
dicis. Deinde subiungit. Ego in hoc na
tus sum & ad hoc veni in mundū. ut testi
moniū phibeā veritati. Nonē p ducenda
huiꝰ p nominis syllaba. qd ait in hoc natus
sum. tāquā dixerit in hac re natiuitū. sed
corripienda. tāquā dixerit. ad honorē na
tus sum. ut ad hoc natus sū. Sic ait ad hoc
veni in mundū. Ingreco nāq; euangelio. nu
bil ē huiꝰ locutionis ambiguū. Unde ma
nifestiue. eū tēporalem natiuitatē suā hic
cōmemorasse. qua incarnat⁹ venit in mu
ndū. n illā sine initio qua ꝺs erat. p quē
pat⁹ condidit mundū. In hoc g̃ se dixit na
tū. idest ppt̄ hoc natū. et ad hoc venisse
in mundum. utq; nascendo de virgine.
ut testimoniū phibeat veritati. Sed quia
non omnū ē fides. ad iunxit atq; ait.
Omnis qui ē ex veritate audit meā vocē. Au
dit utiq; interioribꝫ auribꝫ. idest ob audit
me vocā. quod tantundē valeret. si dice
ret credit mihi. Cū utiq; xp̄c testimoni
um phibet veritati. p fecto testimoniū
phibet sibi. Cū ius quippe vox ē. ego sū
veritas. Cū dixit alio quoq; loco. ego te
stimoniū phibeo de me. quod vō ait.
omnis qui ē ex veritate audit meā vocem.
grām cōmendauit qua secūm p positū vocat.
De quo p posito dicit apl̄s. Scimus qm̄ dili
gentib⁹ ꝺm omnia cooperant in bonū his
qui secūm p positū ꝺi vocati. Proposito scili
cet vocantis. non vocatorum. quod alibi
apl̄us ita posuit ē. conlabora euglio.
secūm virtutem ꝺi salvos nos facientis.
& vocantis vocatione sua scā. non secūm
opa nra. sed secūm p positū et grām.
Nam si naturā cogitem⁹ in qua creati sum⁹.
cū omnis veritas creauerit. quis nē ex veri
tate. sed n omnes. quib⁹ ut audiant veri
tatē. hoc ē ut ob audiant veritati. & ve

ritate inueritate. Ex ipsa veritate p̄stat.
nullis p culdubio p̄cedentib⁹ meritis. negra
non sit grā. Si enim dixisset. omnis qui au
dit meā vocē ex veritate ē. ideo dictus ex
veritate putaretur. qa obtemperat veritati.
Non ait hoc ait. sed ait. omnis qui ē ex veritate.
audit meā vocē. Ac p hoc non ideo ē ex ve
ritate. qa ei audit vocē. sed ideo audit.
qua ex veritate est. Ideest. qua hoc illi donū
ex veritate conlatū ē. qd̄ q̄ ē aliud. quādo
nante xp̄o. credit in xp̄m. Dixit ei pilatus.
Quid ē veritas. Nec exp̄ectauit audire
responsum. Sed cū hoc dixisset. iterū ex
it ad iudeos & dixit eis. Nullā in
venio in eo causam. Est aut consuetudo ut
unū dimittā vob in pascha. vultis ergo di
mittā vobis regē iudeoꝝ. Cū credo cū di
xisset pilatus quid ē. veritas. in mente illi
venisse continuo consuetudinē iudeoꝝ.
qua soleret eos dimittu un⁹ in pascha. et idō
n expectauit ut responderet ei ihc. qo eet
veritas. nemora fieret cū recoluisset more
quo posset eis p pascha dimitti. qd̄ eū val
de voluisse manifestū ē. Ad velli tam exci
corde non potuit ihm regē eē iudeoꝝ.
tāquā hoc ibi sicut in titulo ipsa veritas
fixerit. De qua quid eet interrogauit.
Sed hoc audito. Clamauerunt rursū omnes
dicentes. non hunc sed barabban. erat aut
barabbas latro. Non reprehendim⁹ ō iu
dei qd̄ p pascha liberatis nocentē siq occasio innocentē
nus si fieret. uerū pascha n fieret. Sed um
bra veritatis a iudeis errantib⁹ tenebatur.
ut mirabili dispensatione ꝺi nre sapien
tie p homines fallaces. eiusdem umbre
veritas impleretur. quia. ut verum pas
cha fieret. xp̄s vel ut immolabatur.
hinc ea secuntur. quē in iuriosa xp̄o pilatus.
& cohors ei⁹ ingessit. sed alia disputatio
ne tractanda sunt. Explicit omil lxi.

Incipit omil lxii.

Deo quod dicit. Tunc apprehendit pilat⁹ ihm. &
flagellauit. usq; ad id. susceper aut ihm & eduxerut.

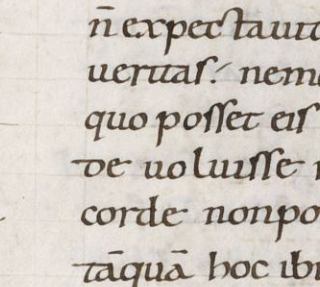

VMIVDEI CLAMASSEN
non ihm sibi apilato dimitti vellē p pascha sed barab
ban latronem. non saluatorem sed interfectorē. non
datorē vitē sed ab emptore. i flagellato
Tunc apprehendit pilatus ihm & flagella
uit. Hoc pilat⁹ n ob aliud fecisse credendus

ñ no exp̄ctauit
responsionē ei⁹
p venie sibi
Mēcd bñ
dimisse ꝺs
pascha. ut labore
dimitteꝝ

-xix-

est . nisi ut ei' inuirus sanata iudei . sufficere si
bi estimarent . & usq; ad ei' mortē seuire de
sisterent . Ad hoc ꝓnet qđ idem p̄ ses . ēuā
cohortem suā ꝓmisit facere quę secuntur .
Aut forassis & iussit . quāuis hoc euglista
tacuerit . Dixit enī quid inde fecerint
milites . pilatū tam id iussisse nondixit .
Et milites quidem inq̄ plectentes coronā
despinis imposuerunt capti ei' . & uestē pur
purea circū dederūt eū . et uenichant ad eū
& dicebant . aue rex iudeoꝝ . et dabant ei
alapas . Sic implebant quę desep̄ dixerat
xp̄c . Sic martyres informabant ad oīa
quę p̄secutores libuisset facere ꝓferenda .
Sic paulisp occulta tremenda potentia cōm
odabat . prius imitanda patientia . sic re
gnū qđ de hoc mundo non erat . sup hū
mundū n̄ atrocitate pugnandi . sed pati
endi humilitate uincebat . Sic illuo gra
nū multiplicandū seminabatur horribili
contumelia . ut mirabili pullularet inglā .
Exiit iterū pilat' foras et dicit eis . ecce ad
duco eū foras ut cognoscatis . quia in eo
nullā causā inuenio . & exiit ergo ihs foras
portans spineā coronā et purpureū uestim
tū . et dicit eis . ecce homo . Hinc apparet
non ignorante pilato hęc a militib' facta .
siue iusserit ea . siue p̄miserit . illa scilicet
causa . quā sup̄ oīa . ut hæc ei' ludibria
inimici libentissime uiderent . et ulterius
sanguinē n̄ sitarent . Egredit' ihc ad eos
portans spineā coronā & purpureū uestim
tū . Non clarus imperio . sed plenus ob ꝓ
brio . Et dicit eis . ecce homo . Si regi in
uideris . iam parcite quia delectum iude
as . flagellatus ē . spinis coronatus ē . ludi
brosa uestē amictus ē . a maris conuicis
illusus ē . alapis cesus ē . ferret ignominia .
frigescat inuidia . sed n̄ frigescit . inarde
scit potius et increscit . Cū enī uidissent
eū pontifices & ministri . clamabant dicen
tes . crucifige crucifige . Dic eis pilatus .
accipite eum uos & crucifigite . ego enim
non inuenio in eo causam . Respondet'
et iudei . nos legē habem' . & scđm legem
debet mori . quia filiū dī se fecit . Ecce
altera maior inuidia . parua illa quippe
uidebat' . uelut affectate inlicito ausu . re
gię potestatis . Et tam ne utrū sibi ihc . m
dacter usurpauit . sed utrūq; uerū . & u
nigenit' ē dī filius . et rex adō constituit' sup syon montē scm ei' . & utrūq; nunc de
monstraret . nisi quanto erat potentior . tan
to mallet ee patientior . Cū g̊ audisset pi
latus hoc uerbū magis timuit . et ingressus
est p̄torū terū . et dicit ad ihm . unde es tu .
ihs aut responsū non dedit ei . hoc silentiū
omnū nr̄ ihu xp̄i non semel factū . conlatis
omnū euangelistaꝝ narrationib; reperitur .
& apud principes sacerdotū & apud hero
dē . quo eū sicut lucas indicat miserat pilat'
audiendū . et apud ipsū pilatū . ut n̄ frus
tra de illo ꝓphetia precesserit . Sicut agn'
coram tondente fuit sine uoce sic n̄ aperuit
ossium . Tunc utiq; quando interrogatus
non respondit . quāuis enī quibus dam
interrogationib; sepe responderit . tam
ꝓpt̄ illa inquib; noluit respondere . ad hoc
datae de agno similitudo . ut in suo silen
tio non reus sed innocens haberet' . Cū g̊
iudicaretur ubicūq; non aperuit os suum .
sicut agn' non aperuit . Idest n̄ sicut male
sibi conscius qui de peccatis conuincebat' suis .
sed sicut mansuetus qui p̄ peccatis immola
bat' alienis . Dixē g̊ ei pilatus . mihi n̄ loque
ris . nescis quia potestatē habeo crucifigere
te & potestatē habeo dimittere te . Res
pondit ei ihc . Non haberes ad uersus me pote
statem ullā . nisi tibi esset data desuper .
ꝓpterea qui tradidit me tibi . maius peccatū
habet . & ecce respondit . & tamen ubicūq;
non respondit . non sicut reus siue dolosus .
sed sicut agn' . hoc ē sicut simplex atq; inno
cens . non aperuit os suū . & inde ubi non
respondebat . sicut ouis silebat . ubi respon
debat . sicut pastor docebat . Discam' g̊ qđ
dixit q; et ꝓphēt' docuit . qa nē potestas ni
si a deo . Et quia plus peccat qui potestati
innocentē occidendo libere tradidit . quā
potestas ipsa . si eū timore alterius maioris
potestatis occidit . Talem quippe dns pilato
dederat potestatem . ut eet etiam sub cesaris
potestate . Qua ꝓpt̄ non haberes in quo ad
uersus me potestatem ullam . idest quantu
lam cūq; habes . nisi hoc ipsū qđ qđ ē . tibi
eet datū desup . Sed qm̄ scio quantū sit .
non enim tantū ē . ut tibi omnimodo libe
rū sit . & ꝓterea qui tradidit me tibi . ma
ius peccatū habet . Ille me quippe tuæ
potestati tradidit inuidendo . tu uō eam
dē potestatem inme exerecturus es metu
endo . nec timendo quidem . p̄sertim inno

centū hominē debet occidere. Sed tamen id zelando facere. multomagis malūē quā tūndo. Et ideo ñ aut uerax magister. qui me tibi tradidit ipse peccatū habet. tāquā ille ñ haberet. Sed aut
manī peccatū habet. ut etiam se habere intellegeret. neq; enī
ppterea illud nullū ē. quia hoc malus est.
Exinde querebat pilatus dimittere eū.
Quid ē quod dictū ē exinde. quasi anteañ querebat. Lege superiora. et inuenies iā dudū eū querere dimittere ihm. Exinde taq; intellegendū ē ppē hoc. ideſt ex hac causa. ne haberet peccatum occidendo unum centū sibi traditū. quāuis minº peccans quā iudei qui eū illi tradiderāt occidendum.
Exinde ergo. ideſt ideo ne hoc peccatū faceret. non nunc primū. sed ab initio querebat eū dimittere. Judei aū clamabant dicentes. si hunc dimittis. nēs amicº cesaris.
Omis enī qui se regē facit. contradicit cæsari. Maiorē timorē se ingerere putauerunt pilato terrendo de cesare ut occideret xpm. quā superius ubi dixerunt. nos legē habemus et sedm legē debet mori. quia filiū dī se fecit. Et orum quippe legem ille non timuit ut occideret. sed magis filiū dī timuit ne occideret. Nunc uō ñ sic potuit contēpnere cæsarem auctorem potestatis sue. quē am modum legē gentis alienę. Adhuc tam euangelista sequitur
et dicit. Pilatus aū cū audisset hos sermones. adduxit foras ihm et sedit pribunali in loco qui dicit lithostrotus. hebraice aut gabbatha. erat aū parasceue paschę hora quasi sexta. Qua hora tis dns crucifixus. ppē euangelistę alterius testimoniū qui dixit. erat aū hora tertia et crucifixerūt eū. qm magna disceptatio solet oboriri. Cū ad ipsū locum ubi crucifixus narratur uenīt fuerit. ut potērim⁹ fidēs uoluerit. dis seremus. Cū ergo pribunali sedisset pilatus dicit iudeis. ecce rex ur. Illi aut clamabant. tolle tolle crucifige eum.
Dicit eis pilat⁹. Regē urm crucifigam.
Adhuc terrore quē de cesare ingesserant superare conatus. de ignominia eos uolens eos frangere dicendo. regē urm crucifigā. quos de ignominia xpi mitigare non potuit. sed amore mox uincitur.
Respondēr eī pontifices. non habem⁹ regē nisi cesarem. tunc ergo tradidit eis illū ut crucifigeret. Aptissime quippe contra cesarem uenire uidereť. si regem se non haberem nisi cesarē ppterea. alium regē uellet inferre. dimittendo impunitum. quē ppē hos ausus ei tradiderant occidendum. tradidit ergo eis illū ut crucifigeret. Sed nūqo aliud ex ante cupiebat quando dicebat. Accipite eū uos & crucifigite. ut etiam superius. Accipite eum uos & sedm legē uram iudicate eū. Cur aū illi tanto pere noluerunt dicentes. nob nonlicet interficere quēquā. & omnimodo instantes ut non haberi. sed apprehendi occideretur. et ideo eū occidendum accipere recusantes. si nunc eū acceperūt occidendū. aut si hoc non fuit. cur dictū est. tunc ergo tradidit eis illū ut crucifigeretur. an aliquid inter est. plane inter ē. non est enī dictū tunc tradidit eis illū ut crucifigerent eū. Sed ut crucifigeret. ideſt ut iudicio ac potestate presidis crucifigeret. sed ideo illū traditū dixit euangelista. ut eos crimine implicatos. a quo alienu ē conabant ostendere.
Non enī faceret hoc pilatus. nisi ut id quod eos cupere cernebat impleret. Quod ergo sequitur. susceperunt aū ihm et eduxerunt. potest ad milites iā referri apparitores presidis. nā postea euidentius dicitur.
Illi ergo cum crucifixissent eum.
Quāuis euangelista etiā si totū iudeis tribuit. merito facit. Ipsi enī susceperunt. quod audacissime flagitauerunt. et ipsi fecerunt. quicquid ut fieret exorserunt.
Sed hæc sequentia. alio iam sermone tractanda sunt.

Explicit omil. Lxii.

De eo quod dicit & baiulans sibi crucē. exiit in eū qui dicitur caluarie locum usq; ad id respondit pilatus quod scripsi scripsi. Incipit omil. Lxiii

VDICANTE ATQVE DAPNANTE pilato pribunali omm nrm ihm xpm hora quasi sexta susceperunt et eduxerunt. et baiulans sibi crucem. exiit in eū qui dicit caluariæ locum hebraice golgotha ubi eū crucifixerunt. Quod est g qō marcus euangelista dic. erat aut hora tertia. & crucifixerunt eum. nisi quia hora tertia

crucifixus ē dn̄s linguis iudeoꝝ. hora sex
ta manib; militū. ut intellegam⁹ horā qn
tā iā fuisse transactā. et aliquid de sexta
ceptū quando sedit ꝓ tribunali pilatus.
que dicta ē a iohe hora quasi sexta. et cū
duceretur de ligno cum duobus latronib;
configeret. & iuxta ei⁹ crucē gererentur
que gesta narrantur. hora sexta integra
cōpleretur. Ex qua hora usq; ad nonā.
qd̄ sole obscurato tenebre facte sunt
triū euangelistaꝝ mathei marci et luce
contestat̄ auctoritas. Sed qm̄ iudei
facinus interfecti xp̄i. a se in romanos.
idest pilatum et ei⁹ milites transferre co
nati sunt. ꝓpterea marcus ea hora qua
xp̄c a militib; crucifixus ē que agi sexta
iam ceperat. tertiam potius horam se re
cordatus expressit. Qua hora intellegunt̄
apud pilatū clamare potuisse. crucifige
crucifige. ut non illi tantū repperiantur
crucifixisse ih̄m. idest milites qui eū lig
no sexta hora suspenderunt. uerū etiam
iudei qui ut crucifigeretur hora tertia cla
mauerunt. Est et alia huius solutio que
stionis. ut non hic accipiatur hora sexta diei.
quia nec iohs ait. erat aū hora diei quasi sex
ta. aut hora quasi sexta. sed ait. erat aūt
parasceue pasche hora quasi sexta. Parasce
ue aūt. latine preparatio ē. sed isto uerbo
greco libentius utuntur iudei. in huiusmo
di obseruationibus. etiam qui magis latine
quā grece locunt̄. Erat ergo preparatio
pasche. pascha uō nr̄m. sicut dicit apls.
immolatus ē xp̄c. Cui⁹ pasche preparatio
nē. si ab hora noctis nona cōputemus. tunc
enī uidentur principes sacerdotū ꝓnunti
asse dn̄i immolationē dicentes reus ē mor
tis. cū adhuc in domo pontificis audiret̄.
Unde congruent̄ accipit̄. inde cepisse p̄pa
rationē ueri pasche. cuius umbra erat pas
cha iudeoꝝ. Idest immolationis xp̄i. ex q̄
a sacerdotib; ꝓnuntiatus ē immolandus.
Profecto ab ea noctis hora que tunc nona
conicitur. usq; ad horā diei tertiam. qua
crucifixū ēē xp̄m. marcus euglista testat̄.
Sed hore sunt tres nocturne. et tres diur
ne. Unde in hac parasceue pasche. idest
preparatione immolationis xp̄i. que ab
hora noctis nona ceperat. quasi sexta age
batur hora. Idest ꝑacta quinta. Jam
sexta currere ceperat. quando pilatus tri
bunal ascendit. Adhuc enī erat ipsa p̄para
tio que ab hora noctis nona ceperat. donec
fieret que preparabatur xp̄i immolatio.
Que hora scd̄m marcū tertia n̄ p̄parationis.
sed diei. eademq; sexta non diei sed p̄para
tionis. Sex utiq; horis a noctis nona usq;
ad diei tertiā computatis. harū duarum
solutionū istius difficilis questionis. eligat
quisq; quā uolet. melius aū qd̄ eligat iu
dicabit. qui de consensu euangelistarum.
que operosissime disputata sunt legerit.
Quod si et alie solutiones eius potuerint
inueniri. cumulatius euangelice uerita
tis constantia defendetur ad uersus calū
nias infideles atq; impias uanitates. nc̄
ad narrationē iohis euangliste. post ista
breuiter tractata redeamus. Susceperunt
aū in quo ih̄m et eduxerunt. et baiulans si
bi crucē. exiit in eū qui dicit̄ caluarie locū.
hebraice golgotha. ubi eū crucifixerunt.
Ibat g̊ ad locū ubi fuerat crucifigendus. por
tans crucē suā ihs. Grande spectaculū. sed
si spectet impietas. Grande ludibriū. si pi
etas. grande misteriū. Si spectet impietas.
grande ignominie documētū. Si pietas. gran
de fidei munimētū. si spectet impietas.
Ridet regem ꝓ uirga regni. lignum sibi por
tare supplicii. Si pietas. uidet regē ba
iulantē lignū ad semetipsum figendū. qd̄
fixurus fuerat etiam in frontibus regum.
Ineo spernendus oculis impioꝝ. in quo erant
gloriatura corda scōꝝ. Dicturo enim pau
lo. mihi aū absit glari nisi in cruce dn̄i nr̄i
ih̄u xp̄i. Ipsā crucē suā suo gestans hume
ro cōmdabat. & lucerne arsure que sub
modio ponenda non erat. candelabrum
ferebat. Baiulans ergo sibi crucē. exiit
in eū qui dicit̄ caluarie locū. hebraice
golgotha. ubi crucifixerunt eū. et cū eo
alios duos hinc et hinc mediū aū ih̄m.
Isti duo latrones erant sicut alioꝝ euan
gelistarum narratione didicim⁹. cū quib;
crucifixus ē. et int̄ quos fixus est xp̄c. de
quo premissa dixerat ꝓphetia. et inter
iniquos deputatus est. Scripsit aūt
& titulū pilatus. et posuit sup crucem.
erat aū scriptū. ihs nazarenus rex iu
deoꝝ. hunc ergo titulū multi leger̄
iudeoꝝ. qa ꝓpe ciuitatē erat locus.
ubi crucifixus ē ihs. & erat scriptū. he
braice. grece. & latine. He quippe

Si

de eminencia linguarum

tres linguę. ibi precęterris eminebant. Hebrea. ꝑ ꝓ̄ iudeos indilege gloriantes. Greca. ꝑ ꝓ̄ gentiū sapientes. Latina. ꝑ ꝓ̄ romanos. multis ac pene oīb; ia tunc gentib; imperantes. Dicebant ꝙ pilato pontifices iudeoꝝ. „ Noli scribere rex iudeoꝝ. sed quia ipse dixit. „ rex sū iudeoꝝ. Respondit pilatus. quod scripsi scripsi. O ineffabilē ium diuinæ operationis. eia incordib; ignorantiū, nonne occulta uox quedā pilato intus quodā sidi ci potest clamoso silentio ꝓsonabat. quod tanto ante in psalmoꝝ literis ꝓphetaꝝ ē. ne corrūpas tituli inscriptione. Ecce tituli inscriptione ñ corrūpit. quod scripsit scripsit. Sed eia pontifices qui hoc corrūpi uolebant. quid dicebant. Noli scribere inquiunt rex iudeoꝝ. sed quia ipse dixit rex sum iudeoꝝ. Quid loquimini insani. quid fieri contradicitis. quod mutare nullo pacto potestis. Nūqo eū ꝓpterea non erit uerū. qa ihc ait rex sū iudeoꝝ. Si corrūpi ñ potest quod pilatus scripsit. corrūpi potest quod ueritas dixit. Sed iudeoꝝ tantū rex xp̄c ē. dñi ñ gentiū. immo et gentiū. Cū enī dixisset in ꝓphetia. ego aūt constitutus sū rex abeo sup syon montē sem eī predicans ꝓceptū dni. Ne ꝓpter monticulum syon solus iudeas eū regē quisquā diceret constituisse. continuo subiecit. Dns dixit ad me filius meus es tu ego hodie genui te. Postula a me et dabo tibi gentes hereditatē tuā. et possessionē tuā terminos terre. Unde et ipse iam ꝓhos ꝓpriū loquens apud iudeos. habeo inquo aliasoues que non sunt de hoc ouili. oportet me et ipsas adducere. & uocē meā audient. et erit unus grex & unus pastor. Cur ꝙ magnū uolumen intellegi in hoc titulo sacramentū. in quo erat scriptū. rex iudeoꝝ. si est rex xp̄c & gentiū. qua scilicet oleaster factus est particeps pinguedinis oleę. non ole par ticeps factae amaritudinis oleastri. Nam in eodem quod dexpō ueraciter scriptū est. titulus rex iudeoꝝ. Qui sunt intellegendi iudei. nisi semen abrahæ filii ꝓmissionis. qui sunt eia filii dī. qm̄ non qui filii carnis aut apls hi filii dī. sed qui filii ꝓmissionis. deputantur in semine. Et gentes erant quib; dicebat. Si aūt uos xpi. ergo abrahę semen estis. scdm ꝓmissionem heredes.

ꝙ xp̄c ē rex iudeoꝝ scia sed ar de spū no litera

Rex ꝙ iudeoꝝ xp̄c. sed iudeoꝝ circūcisione cordis. spū. non littera. quoꝝ laus ñ ex hominibus. sed ex dō ē. ꝓnentiū ad hierlm liberā. matrē nām eternā in celis. Sarā spūalē ancillā et filios eī. de domo libertatis eiciente. Ideo enī pilatus quod scripsit scripsit. „ quia dns quod dixit dixit.

Explicit oīs Lxiii.

Deo quod dicat milites ꝙ cū crucifixissent eū ac ceperunt uestimenta eī. usq; ad id. in uestē meā miserunt sortem. Incipit lxiiii omelia.

A QVÆ GESTA SVNT

in cruce circa crucem dñi cūiam crucifixus est. ista quantum dns adiuuat sermone tractemus. Milites „ ergo cū crucifixissent eum. „ acceperunt uestimenta eī. et „ fecerunt quatuor partes. „ unicuiq; militi partē & tunicā. erat aūt „ tunica inconsutilis. desup contexta ꝑtotū. „ Dixer̄ ꝙ ad inuicē. non scindam eā. sed sortiamur de illa cuius sit. ut scriptura impleat dicens. Partiti sunt uestimenta mea sibi. & in uestem meā miserunt sortem. Et ac tiue quod uoluerunt iudei. non ipsi. sed milites qui parebant pilato. iudicante ipso crucifixerunt ihm. Et tam si uoluntates. si insidias. si operam. si traditionem. postremo si extorquentes clamores eorum cognouimus. magis utiq; iudei crucifixer̄ ihm. Sed de partitione et sortione uestimentoꝝ eī. non ē prętereunt loquendum. Quia dns enī oīs euangelistę quatuor. hui rei meminerunt. ceteri tam breuius quam iohs. et clausę illi. iste uō apertissime. Nā matheus ait. postquā aūt crucifixer̄ eū. diuiserunt uestimenta eī sortē mittentes. Marcus. & crucifigentes eū diuiser̄ uestimenta eī mittentes sortē super eis. quis. quid tolleret. Lucas. diuidentes uō uestimenta eī. miserunt sortes. Iohs aūt. & qt partes de uestimentis eī fecerunt dixit. Idest quatuor ut singulas tollerent. & Unde apparet quatuor fuisse milites. qui in eo crucifigendo p̄sidi paruerunt. Manifeste quippe ait. Milites ergo cū crucifixissent eū. acceperunt uestimenta eī. et fecer̄ quatuor partes. unicuiq; militi partem et tunicā. Subaudiendū ē. acceper̄. ut iste sit sensus. acceperunt uestimenta eī. & fecerunt quatuor partes. unicuiq;

multa partē, Acceperunt et tonicā., & sic locu
tus ē: ut deceteris uestimtis. nullā sortē mis
sā ee uideam⁹. sed detonica quā simul cū ce
teris acceperunt.' non similiter diuiserunt.
Dehac enī sequit exponens. Erat aū tonica
inconsutilis.' desup contexta ptotū., Cūr aū
dicilla sortē miserunt narrans.' Dixer ergo
inquid ad inuicē. Non scindam⁹ eā.' sed sor
tiamur de illa cui⁹ sit. Apparet itaq; in
alis uestib; æquales eos habuisse partes.'
ut sortiri necesse non fuerit., Nulla uero
una non eos habere potuisse singulas partes.'
nisi scinderet.' et pannos eius inutiliter tol
lerent., quod ne facerent.' ad unū eā peue
nire sortionē maluerunt., Huic euangli
stæ narrationi consonat & iam ppheticū
testimoniū., Quod et ipse continuo sub
iungens.' Ut scriptura inquit impleret
dicens.' partiti sunt uestimenta mea sibi.' et
sup uestē meā miserunt sortē., Non enim
ait sortiti.' sed partiti.' nec ait sortientes
partita sunt.' sed incertis uestimtis sortē
omino nonnominans.' postea dixit. & in
uestē meā miserunt sortem., ppt̄ illam
reliquā tonicā., de qua re dicam quod ip
se donauerit.' cū prius ea quę oborti pote.'
itaquā euangliste inter se discrepent calum
niā., & pulsauero demonstrans.' nullius
eorū uerba narrationis uobis esse contra
ria., Matheus enī dicendo. diuiserunt
sibi uestimenta ei⁹ sortē mittentes.' ad totam
diuisionē uestimentorū.' uoluit intellegi etiā
illā tonicā pertinere.' de qua sortem miser.
qua itaq; omīs uestes diuidendo inquib; et
illa fuit.' de ipsa sortiti sunt., Tale ē quod
ait etiam lucas. diuidentes uestimenta ei⁹.
miserunt sortes., Diuidentes enī ueneruntt
ad tonicā.' de qua ē facta sortitio. ut inter
eos universa uestimentorū ei⁹ diuisio complere
tur., Quid aū inter ē uerū dicatur diuiden
tes miserunt sortes quod ait lucas.' an diui
serunt sortē mittentes.' quod ait matheus.
nisi quod lucas dicendo sortes.' pluralem
pro singulari numero posuit. quę locutio.
inscripturis sāc insolita non est., Quāuis
non nulli codices. sortem reppertantur ha
bere.' non sortes., Marcus itaq; solus uide
tur aliquā intulisse quæstionē., Dicendo
enī mittentes sortē sup eā quis quid tolle
ret.' itaquā sup omnib; uestimentis.' non
sup sola tonica sors missa sit.' locutus uidet.

Sed etiam hic breuitas obscuritatē facit., Sicenī
dicit̄ mittentes sortē sup eas.' ac si diceretur.'
mittentes sortē cū diuiderent.' quod et factū
est., Omnium quippe uestimentorum eius diuisio cō
pleta nō erat.' nisi sorte claruisset quis etiam illā
tonicā tolleret. ut sic contentio diuidentiū
finiretur.' ut nulla postea oriretur., Quod
ergo ait. quis quid tolleret.' quando quid ē hoc
sorte deputatur. non ad oīa quę diuisa sunt
uestimenta referendū ē., Sors enī missa ē.' quis
illā tonicā tolleret., De qua qm narrare pt̄
misit qualis fuerit.' et quē ammodū æqua
liter factis partib; sola remanserit.' quę ne
consentiretur.' ueniret in sortem.' Pro ea po
stea dicit̄ qd ait.' quis quid tolleret. idest quis eā
tolleret.' tāquā si totū dicerēt ita.' diuisis
uestimentis eis mittentes sortem sup eas.' quis
tonicā quę partib; æqualib; sup fuerat tol
leret., Quę-nā forte aliquis qo significet in
tot partes uestimentorum facta diuisio. et de to
nica illa sortitio., Quadripartita uestis dni ihu
xpi.' quadripartitā figurauit eius eccl̄am. toto
scilicet qui quatuor partib; constat terrar
orbe diffusam.' et oīb; eisdem partib;. æqua
liter idest concorditer distributā., Propt̄ quod
alibi dicit. missurus se anglos suos ut colligant
electos suos a quatuor uentis., quod quo est.'
nisi a quatuor partib; mundi. oriente. occi
dente. aquilone. & meridie.' Tonica uō illa
sortita.' omnium partium significat unitatem.
quę caritatis uinculo continet̄., De caritate
aū loquitur ap̄s.' Sup eminentiorem inquit
uiā uob̄ demonstro., Et alio loco dicit.' cogno
scere etiā sup eminentē scientiæ caritatē xpi.,
Item alibi.' Sup oīa aū hec.' caritatem quę
est uinculū perfectionis., Sic caritas et sup
eminentiorem habet uiam.' et sup eminet
scientiæ.' et sup oīa præceptā.' merito uestis
qua significatur.' desup contexta perhibetur.'
Inconsutilis aū.' ne aliquando dissuatur., Et
ad unū peruenit.' quia in unū oīs collegit.
sicut in ap̄lis., Cū enī et etiā ipse numerus duo
denarius.' idest quadripartitus inter eos.' et
omīs erant interrogati.' solus petrus respondit.'
Tu es xp̄c filius dei uiui. & ei dicit̄. tibi dabo
claues regni cel̄or.' tāquā ligandi et soluen
di.' solus acceperit potestatem. cū et illud
unus pomnib; dixerit. et hoc cū oīb; tāquā
persona gerens ipsius unitatis acceperit.'
Deo unus pomnib;.' quia unitas est in omnib;.'
Unde et hic cū dixisset desup contexta.' addi

q. vestis illa ē mā simil' sit litteræ ecc̄ē

at ingenuus

Ecclia

De mysterio crucis

Latitudo longitudo sublimitas profundi

uit ꝓuidū. Quod si referamus ad id quod
significat. nemo eius ē expers. qui ꝓnere
ad totū inuenitur. a quo toto sicut greca in
dicat lingua. catholica uocatur ecclā.
In sorte dū quid. nisi dei grā cōmdatae. Sic
quippe in uno ad omīs ꝓuenit & cum sors qp
pe omīb; placuit. quia et dī grā in unitate
ad omīs ꝓuenit. Et cū sors mittit. non pso
ne cuius cūq; ut meritus. sed occulto dī iu
dicio cedit. nec ideo ista ñ aliquid boni sig
nificasse quis dixerit. quia p malos facta
sunt. non scilicet ꝓ eos qui xpm secuti.
sed qui sunt p secuti. Quid enī de ipsa cruce
dicturi sumus. quę certe simulē ab inimi
cis atq; impiis. xpo facta et inpacta est.
et tamē ea significari recte intellegit quod
ait apls. quę sit latitudo et longitudo et al
titudo et ꝓfundū. Latae quippe intrans
uerso ligno. quo extendunt manus pendentis ma
nus. & significat opera bona. in latitudine
carnalis. Longa est transit uerso ligno usq; ad
terrā. ubi dorsū pedes q; figunt. & signifi
cat ꝓseuerantiā in longitudine tēporis usq;
in finē. Altae in cacumine. quo ꝓtrans
uersum lignū sursum uersus excedit. et sig
nificat supnū finē quo cuncta opera refe
runt. Qm cuncta quę latitudine ac lati
tudine bene ac ꝓseueranter fiunt. ꝓpter
altitudinē diuinor; facienda sunt premi
a. Profundae in ea parte qua interra
figitur. Ibi quippe occultae. nec uideri po
test. sed cuncta ei apparentia et eminentia
inde consurgunt. Sicut bona mā de ꝓfun
ditate grae dī quę comꝑhendi ac dī iudicari
nonpotest. uniuersa ꝓcedunt. Sed et si
crux xpi hoc solum significet quod ait apls.
qui aut ihu xpi sunt. carnem suam crucifi
xerunt cū passionib; & concupiscentiis.
Quā magnū bonū ē. nec tamen facit hoc. nisi
concupiscens ad uersus carnē spūs bonus. cū
illā crucē xpi fecerit inimicus. idest spūma
lus. Postremo quid ē quod omīs nouerunt
signū xpi. nisi crux xpi. quod signū nisi
ad hibeatur siue frontib; credentiū. siue
ipsi aquę ex qua regenerant. siue oleo quo
chrismate unguntur. siue sacrificio quo
aluntur. Nihil eorū tale ꝓficit. quomo
do q ꝓ id quod mali faciunt. nihil boni
significatur. quando ꝓ crucē xpi quā fe
cerunt mali. in celebratione sacramentoꝝ
rū ei. bonū nob ome signatur. Sed hęc
actenus quę dū secuntur aliās ut dīs opitu
labitur. differenda uidebimus.

Explicit omelia lxiiij.

eo quod dicit. & mulieres quidē hęc fecerunt. usq;
ad id inclinato capite tradidit spm.

Incipit omelia lxv.

CRUCIFIXO DNO. Pos
tea quā diuisio uestiū
eius et eā missa sorte
completae. quę deinde
narret iohis euangelista
uideam. Et mulieres
quidem hęc fecerunt.
Stabant aut iuxta cru
cē ihu mat ei. et soror
matris ei maria cleopę. & maria magda
lenae. Cū uidisset ergo ihc matē et dis
cipulū stantē quē diligebat. dicit matri
suę. mulier ecce filius tuus. Deinde dic
discipulo. ecce mat tua. Ab illa hora ac
cepit eā discipulus in sua. Hęc nimirū in
illa hora de qua ihs aquā conuersurus in
unū dixerat matri. quid mihi et tibi mu
lier nondū uenit hora mea. Hanc ita
q; horam prędixerat quę tunc nondum
uenerat. in qua deberet agnoscere mortu
us. de qua fuerat mortaliter nat. Tunc q
diuina facturus. non diuinitatis sed in
firmitatis matrē. uelut incognitā repel
lebat. Nunc aut humana ī patiens ex
qua fuerat factus homo. affectu cōmda
bat humano. Tunc enī qui mariā crea
uerat innotescebat utrique. nunc uō quē
maria pepererat. pendebat in cruce.
Moralis igitur insinuatur locus. facit qd fa
ciendum ammonet. & exemplo suo. suos in
struxit preceptor bonus. ut a filiis pius.
impendatur cura parentib;. tamquā lignū
illud ubi erant fixa membra morientis. etiam
cathedra fuerat magistri docentis. Ex hac
doctrina sacra didicerit paulus apls qđ
docebat. quando dicebat. Si quis aut suis
& maxime domesticis non puidet. fidē
negat. et est infideli deterior. Quid aut
tam cuiq; domestici. quā parentes filii.
aut filii parentib;. Horum quoq; saluber
rimu preceptū ipse magister sciens de se
ipso constituebat exemplum. quando
non ut famule dī quā creauerat et rege
bat. sed ut matri homo de qua creatus
fuerat. et quā relinquebat. alteri ꝓse

Nicholaus de lyra

stabant uidē autē matē eius et cētera. Quidā dicūt hūc ordinē fuisse in passione ꝑ turbā ꝓmiscuē se gerentē. Alii autē dicunt hūc ordinē fuisse ꝑ stabat sic dicēdo. Alie autē mittere erant ꝑ de quibus dicit lucas vel forte iste ꝑ hic notatē tamē magis feminas ī amore et ꝓmptitudine qui milites q̄ fuerūt stantes a longe q̄m ꝑ. Cū uidissēt q̄ ihs mortuus stabant a longe stabat autē lucas dicit tm q̄ ōs noti eius stabant a longe q̄ ꝑ dicit alibi ut ē dictū ē die mihi sue mihi et cetera. q. d. nisi nunc fuerit ad obsequiū de actu iste erit locus si exp̄ mercē aggravaret aliquē ꝓximū videns passionē filii. Deinde q. d. ē mihi tue q. d. ꝓpter te ad eius obsequium et ex illa hora accepit eum discipulus suum et cetera diligebat eum.

quod ammodo filiū ꝓuidebat. Nā cur hoc
fecerit. qđ sequitur indicat. Ait enī euan
gelista. Ex illa hora accepit eā discipulus in
sua. De se ipso dicens. sic quippe cōmemorare
se solet. qō eū diligebat ihc. qui utiq; oms.
sed ipsū preceteris & familiarius diligebat.
Ita ut in conuiuio sup pectus suū discūbere
faceret. Credo ut istius euangli qđ ꝑ eum
fuerat p̄dicaturus. diuinā excellentiā hoc
modo altius cōmdaret. Sed inquē sua iohs
matrē dnī accepit. neq; enī non erat ex
eis qui dixerant ei. ecce nos dimisim⁹ omīa
& secuti sumus te. sed ibi quoq; audierunt.
qui cūq; ista dimiserit ꝓpt̄ me. accipiet
in hoc sclo centies tantum. habebat g̊ ille
discipls centuplicit̄ plura quā dimiserit.
Inque susciperet ei⁹ matrē qui illa donaue
rat. Sed in illa societate beatus iohs recepe
rat centuplum. ubi nemo dicebat aliquid
suū. sed erant illis omīa cōmunia. sicut in
aplōꝝ actibus scriptū ē. Sic enī apli erant.
quasi nihil habentes & omīa possidentes.
Quōm g̊ matrē magistri et dnī sui discipu
lus & famulus accepit in sua. ubi aliquid
suū nemo dicebat. An qa paulo post in eo
dē libro legit̄. Quotquot enī possessores p̄
dioꝝ ut domoꝝ erant. uendentes affere
bant p̄tia illoꝝ. & ponebant ante pedes
aplōꝝ. distribuebatur aū unicuiq; sicut
cuiq; opus erat. Intellegendū ē sic distri
butū fuisse huic discipulo quod opus erat.
ut illic etiam beate marię tāquā matris
ei⁹ portio poneret̄. Magisq; sic debem⁹ acci
pere quod dictū ē ex illa hora suscepit eā dis
cipulus in sua. ut ad eius curam qcqd ei eēt
necessariū ꝑtineret. Suscepit g̊ eam in sua
non p̄dia que nulla ꝓpria possidebat. sed
officia quę ꝓpria dispensatione exequenda
curabat. Deinde subiungit. Postea sciens
ihc quia omīa consumata sunt. ut consu
maretur scriptura. dicit sitio. Vas g̊ posi
tū erat aceto plenū. illi aū spongiā plenā
aceto ysopo circūponentes. optulerunt ori
ei⁹. Cum ergo accepisset ihc acetū dixit. con
sumatū ē. & inclinato capite tradidit spm̄.
Quis potest quę fecit ita disponere. quomo
do disposuit homo iste qui passus est. Sed
homo mediator dī et hominū. homo deq̊
predictū legit̄. & homo ē. et quis agnos
cet illū. qm̄ homines ꝑ quos fiebant hæc.
non agnoscebant hominē dm̄. Homo

nāq; apparebat. qui ds latebat. patiebat̄ hæc
omīa qui apparebat. et idem ipse disponebat
hæc omīa qui latebat. Vidit g̊ quia consu
mata sunt hæc omīa quę oportebat ut fierent.
ante quā accepisset acetū & tradidisset spm̄.
atq; ut hoc etiā consumaret̄ quod scriptura
p̄dixerat. et in siti mea potauerunt me a
ceto. sitio inqo. tāquā diceret. hoc min⁹
fecistis. date qđ estis. Iudei quippe. ipsi
erant acetū. degenerantes a uino patriar
charum. et ꝓpharū. & tāquā de pleno ua
se de iniquitas mundi hui⁹ impleti. Cor
habentes uelut spongiā. cauernosis quod
ammodo. atq; tortuosis latibulis fraudulen
tum. Ysopum aū cui circū posuerunt spon
giā aceto plenā. qm̄ herba ē humilis. et
pectus purgat. ipsius xpi humilitatē con
gruent̄ accipim⁹. Quā circū dederunt. et se
circū uenisse putauerunt. Unde ē illud
in psalmo. Asp̄ges me ysopo et mundabor.
Xpi nāq; humilitate mundam̄. quia nisi
humiliasset semetipsū factus obediens usq;
ad mortem crucis. non utiq; sanguis ei⁹ in
peccatoꝝ remissionē. hoc ē in nr̄a munda
tione fuisset effusus. Nec moueat quomo
do spongiā ori ei⁹ potuerint ammoueri. q
in cruce fuerat exaltatus a terra. Sicut enī
apud alios euangelistas legitur quod hic
p̄t̄ misit. in harundine est factum. ut
in spongia talis potus ad crucis sublimia le
uaretur. Per harundinē uero. scriptura
significabat̄ quę implebatur hoc facto.
Sicut enī lingua dicitur ut greca ut latina
ut alia quęlibet sonū significans. quæ lin
gua ꝓmitur. Sic harundo dici potest lit
tera quę harundine scribitur. Sed sonus
significantis uocis humanę usitatissimę
dicimus linguas. Scripturā uō harundi
nem dici. quominus est usitatū. eo ma
gis est mistice figuratū. Faciebat ista po
pulus impius. patiebat̄ ista misericors xpc.
Qui faciebat. quid faceret nesciebat. Qui
patiebatur aū. non solū quid fieret. &
cur fieret sciebat. uerū etiam de male
facientib;. bene ipse faciebat. Cū aūt
accepisset acetum ihs. dixit. consumatū
est. Quid. nisi quod ꝓphetia. tanto an
te tempore p̄dixerat. Deinde quia ni
hil remanserat qđ antequā moreretur
fieri ad huc oporteret. tamquā ille qui
potestatem habebat ponendi animā suā.

& uerum sumdi eā. ſ actis oīb; quę ut p
agerentur expectabat. inclinato capite tra
didit spm. quis ita dormit quando uolue
rit. sicut ihs mortuus ē quando uoluit. Quis
ita ueste ponit quando uoluerit. sicut se car
ne exuit quando uoluit. Quis ita cū uolue
rit abit. quomodo cū uoluit obiit. Quanta
speranda ut tanda est potestas iudicantis.
Si apparuit tanta morientis. ſ

Explicit omelia lxv. ----------

Ecce quod dicit. uidei ergo qm parasceue erat ut nō
remanerent incruce corpora sabbato. usq; quid. non
oū enī scebant scripturā. quia oportet eū amortuis
resurgere.

Incipit omelia lxvi. ----------

OSTEA QUA DNS IHS ſ
actis oīb; quę ante
suā mortē pagi oporte
re presciebat. quando
uoluit tradidit spm.
Q ue deinde secuta sunt.
euangelista narrante uide
am. Judei g inquid qm para
sceue erat. ut non remanerent
incruce corpora sabbato. erat enī
magn dies ille sabbati. rogauer
pilatū ut frangerent eor crura.
& tollerent. Non crura tollerent.
sed unq; ideo frangebantur. ut
morerentur & auferentur ex ligno.
ne pendentes incruc; magnū diē
festum siu diuturnu cruciatus. horrore foe
darent. Venerunt g milites & primi q
dem fregerē crura. & alterius qui crucifixus
erat cū eo. Ad ihm aūt cū uenissent. ut ui
derē eū iam mortuū. nonfregerunt ei crū
ra. sed unus militū lancea latus ei aperuit.
& continuo exiit sanguis et aqua. Magi
tanta uerbo euangelista usus ē. ut non di
ceret latus ei p cassit aut uulnerauit. aut
quid aliud. sed aperuit. ut illic quod am
modo uitę hostiū panderetur. unde sa
cramta ecclę manauerunt. sine quibus
ad uitā quę uere uita est nō intratur.
Ille sanguis in remissione fusus ē peccato
rū. Aqua illa salutare temperat poculū.
Hęc et lauacrū prestat & potū. hoc prius
tiabat quod noe intrare arce hostiū fa
cere iussus ē. qua intrarent animalia
quæ non erant diluuio periura. quib;
prefigurabatur ecclā. propē hoc prima
mulier facta ē de uri latere dormientis.
& appellata ē uita matq; uiuor. Magnū
quippe significauit bonū. ante magnū
preuaricationis malū. Et hic sedēs a dam
inclinato capite in cruce dormiuit. ut in
de formaretur ei coniux. q̄ dū latere dor
mienti effluxit. O mors unde mortui
reuiuiscunt. Quid isto sanguine mundi
us. quid uulnere isto salubrius. Et qui
udit inquo testimoniū phibuit. et ue
rū ei testimoniū. et ille scit quia uera
dicit. ut et uos credatis. Non dixit ut et
uos sciatis. sed ut credatis. Scit enī qui
uidet. cui credat testimonio qui non ui
det. Magis aūt ad fidē credere pinet.
quā uidere. nam quid ē aliud credere. quā
fidē accōmodare. ſ Facta sunt enī hęc
inquit. ut scriptura impleret. os non cō
minuetis ex eo. & uerū alia scriptura dicit.
uiderunt inquem confixerunt. Duo te
stimonia de scripturis reddidit singulis
rebus quas factas fuisse narrauit. Nam
qua dixerat. ad ihm aūt cū uenissent. ut
uiderunt eū iā mortuū non fregerunt ei
crura. ad hoc pinet testimonium. os n
cōminuetis ex eo. qd preceptū est quic ce
brare pascha uissi sunt. O uis immolato
ne inuecteri lege quę dominicę passionis
umbra precesserat. unde pascha nrm
immolatus ē xpc. D equo et esaias ppha
pdixerat. Sicut o uis ad immolandum
ductus ē. Item quia sub unxerat dicens.
sed un militū lancea latus ei aperuit. ad
hoc pinet alterū testimoniū. Videbunt
inquē confixerunt. ubi p missus ē xpc in ea
qua crucifixus ē carne uenturus. Post hec
aūt rogauit pilatum ioseph ab arimathia.
eo quod ēet discipulus ihu. occultus aūt ppt
metū iudeor. ut tolleret corpus ihu. et p
misit pilatus. uenit g & tulit corpus ihu.
uenit aūt & nicodem qui uenerat ad ihm
nocte primū. ferens mixturā myrre &
aloes. quasi libras centū. Non ita distin
guendū ē. ut dicamus primū ferens mix
turā myrrę. sed ut quod dictum est
primū ad superiorem sensum pineat.
Venerat enī ad ihm nicodemus nocte pri
mū. quod idem ioēs narrauit in prioribs
euangli i suu partibus. hinc g intelle
gendum ē ad ihm non tunc solum sed ic
primū uenisse nicodemum. uenisse aūt
postea. ut fieret audiendo discipulus. qō

at diuinu

Of sint sac q emanauerūt de latere & alii salnare
Eccla

certe modo in reuelatione corporis beatissimi
stephani fere omib; gentibus declaratur.
Accepерunt ergo corpus ihu et ligauerunt
illud linteis cū aromatib; sicut mos iudeis
est sepelire. Non mihi uidetur euange-
lista frustra dicere uoluisse. sicut mos
est iudeis sepelire. Ita quippe nisi fallor
ammonuit inhuius modi officiis quę mor-
tuis exhibentur. morē cuius q; gentis ee
seruandū. Erat aũ in loco ubi crucifixus
est hortus. & in horto monumētū nouum.
in quo nondū quis quā positus erat. Sicut
in mariæ uirginis utero nemo ante illum.
nemo post illum conceptus ē. ita in hoc mo
numēto nemo ante illū nemo post illum
sepultus ē. Ibi g̃ ppē parasceuen iudeo
rum. quia iuxta erat monumētū posuer
ihm. Accelerata uult intelligi sepultu
ra ne iudei ne ad uesperasceret. quando ia
ppē parasceuen. quā cenā puram iudei ata
ne usitatius apud nos uocant. facere ta
le aliquid non licebat. Una aũ sabbati
maria magdalenæ uenit mane cū ad
huc tenebræ essent ad monumentū. et ui
dit lapidē sublatū a monumēto. Una
sabbati est. quē iamdiem dominicum
ppē dñi resurrectionē mos christianus
appellat. quē matheus solus in euange-
lista. primā sabbati nominauit. Cucur
rit ergo et uenit ad symonē petrum et
ad alium discipulum quē amabat ihs &
dicit eis. tulerunt dñm de monumento.
et nescio ubi posuerunt eum. Non nul
li codices etiam greca habent. tulerunt
dñm meū. quod uideri dictum potest
ppensione caritatis uel famulatus affe
ctu. Sed hoc in pluribus codicibus quos
in promptu habuimus. non inuenimus.
Exierunt ergo petrus & ille alius discipulus.
& uenerunt ad monumentū. currebant
dū duo simul. et ille alius discipulus præ
cucurrit citius petro. et uenit prior ad
monumentū. Ad uertenda hic & cōm
danda est recapitulatio. quo modo redi
tum ē ad id quod fuerat prętermissum.
& tam quasi hoc sequeretur ad uncti ē.
Cū enī iam dixisset uenerī ad monumētū.
regressus est ut narraret quomodo uene-
rint. atq; ait. Currebant aũ duo simul
& cetera. Ubi ostendit qō precurrens
ad monumētū prior uenerit alius ille
discipulus quē se ipsū significat. sed tamquā
de alio cuncta narrat. Et cū se inclinasset
inquit. uidit posita linteamina. non tamē
intro iit. Uenit ergo symon petrus sequens
eū. et intro iit in monumētū. et uidit lin
teamina posita. et sudariū qd fuerat sup
capud ei. Non cū linteaminib; positum.
sed separatum inuolutū in uno loco. putamꝰ
ne nihil ista significant. nequaquā id pu
tauerim. sed ad alia festinamus. in quibus
immorari questionis ut obscuritatis alicuius
necessitate cō pellimur. nam ista quę ꝑ se
manifesta sunt. quid singula etiam signi
ficent quęrere. sęc̃ quidem delicię sunt. sed
otiosorum qd non sumus nos. Tunc ergo in
troiit et ille discipulus. qui uenerat primꝰ
ad monumētū. Prior uenit. sed posterior
intrauit. neque hoc utiq; uacat. sed mihi
ad ista non uacat. Et uidit inquit. et cre
didit. hic non nulli parum attendentes.
putant hoc iohm credidisse. qd ibi surre-
xit. sed qd sequit. non hoc indicat. Quid
sibi enī uult quod statim ad iunxit. Non
dum enī sciebant scripturā. quia oportebat
eum a mortuis resurgere. Non ergo eum
credidit resurrexisse. quē nesciebat oporte
re resurgere. Quid ergo uidit. quid cre
didit. uidit scilicet mane monumentū.
et credidit quod dixerat mulier. eum de
monumento ee sublatum. Non dum enim
sciebant scripturam quia oportebat eum
a mortuis resurgere. Et ideo quando
to ab ipso dño audiebant. quāuis ap tis
sime dicerentur. consuetudine audiendi
ab illo parabolas non intellegebant. &
aliquid aliud eum significare credebant.
sed ea quę sequuntur in sermonem alium
differamus.

Explicit omil. lxvi.

Ecce quod dicit. Abierunt ergo uerum ad semetip
sos discipuli. usq; ad id. Beati qui non uiderunt &
crediderunt. Incipit omil lxvii.

VBLATVM ESSE DNM
de monumento discipu
lis eius petro et iohn.
nuntiauerat maria
magdalene. quo illi
uenientes. inuenerunt
sola linteamina. in q̃b;
corp̃ fuerat inuolutum.

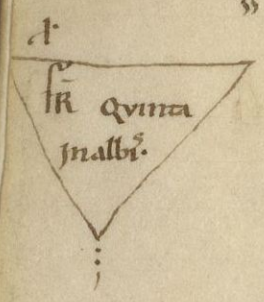

& quid aliud credere potuerunt. nisi quod
illa dixerat. quod etiam ipsa crediderat.
Abierunt ergo iterum ad semetipsos discipuli.
Id est ubi habitabant. & unde ad monumen
tum cucurrerant. Maria autem stabat ad mo
numentum foris plorans. Viris enim rede
untibus. infirmiorem sexum. in eodem loco
fortior figebat affectus. et oculi qui
dominum quesierant. et non inuenerant. la
crimis iam uacabant amplius dolentis quod
fuerat ablatus de monumento. quam quod
fuerat occisus in ligno. Quoniam magistri tanti
cuius eis uita subtracta fuerat. nec me
moria remanebat. Tenebat itaque ad mo
numentum iam dolor iste. mulierem. Dum
ergo fleret inclinauit se & prospexit in mo
numentum. Cur hoc fecerit nescio. non
enim nesciebat non ibi esse iam quem que
rebat. quando quidem inde sublatum. &
discipulis ipsa nuntiauerat. et illi ad mo
numentum uenerant. et non solum intuen
do. sed etiam intrando corpus domini quesi
erant. nec inuenerant. Quid sibi ergo uult
quod ista cum fleret rursus in monumentum
inclinata prospexit. utrum quod nimium
dolebat. nec suis nec illorum oculis facile
putabat esse credendum. an potius di ui
no instinctu in animo eius effectum est
ut prospiceret. Prospexit enim et uidit
duos angelos in albis sedentes. unum ad ca
put & unum ad pedes ubi positum fuerat
corpus ihesu. Quid est quod unus ad caput
& ad pedes alter sedebat. an quoniam qui gre
ce angeli dicuntur. latine sunt nuntii.
Isto modo xpi euangelium uelut a capite
usque ad pedes. ab initio usque in finem si
gnificabant esse nuntiandum. Dicunt
ei illi. mulier quid ploras. dicit eis. quia
tulerunt dominum meum. et nescio ubi posuerunt
eum. Angeli lacrimas prohibebant. Vbi
quid aliud quam futurum quod ammodo
gaudium nuntiabant. Ita enim dixerunt.
quid ploras. ac si diceret. plorare noli.
At illa eos putans interrogare se nescien
tes. causas prodidit lacrimarum. Quia tu
lerunt inquit dominum meum. & nescio ubi
posuerunt eum. Dominum suum uocans domini
sui corpus ex anime. a toto partem signi
ficans sicut omnes confitemur ihesum xpm
filium dei unicum dominum nostrum. Quod u
tique simul est & uerbum & anima & caro.

crucifixum tamen et sepultum. cum sola eius
sepulta sit caro. Et nescio inquit ubi posu
erunt eum. Hec erat causa maior doloris.
quia nesciebat quo iret ad consolandum do
lorem. Sed hora iam uenerat. qua id quod
nuntiatum quod ammodo fuerat ab angelis fle
re prohibentibus gaudium succederet fletibus.
Deniq; cum hec dixisset conuersa est retrorsum.
& uidit ihesum stantem. et non sciebat quia
ihesus est. Dicit ei ihesus. mulier quid ploras.
quem queris. illa existimans quia hortu
lanus esset dicit ei. Domine si tu sustulisti eum
dicito mihi ubi posuisti eum. & ego eum tol
lam. Dicit ei ihesus. maria. conuersa illa di
cit ei. rabboni. quod dicitur magister.
Nemo calumnietur mulieri quod hortulanum
dixerit dominum. & ihesum magistrum. Ibi enim
rogabat. hic agnoscebat. Ibi enim honorabat
hominem. a quo beneficium postulabat. hic
recolebat doctorem. a quo discernere hu
mana et diuina discebat. Appellabat dominum.
cuius ancilla non erat. ut per eum perueniret
ad dominum cuius erat. aliter ergo dominum dixit
sustulerunt dominum meum. aliter autem domine si
tu sustulisti illum. Nam et prophete appellaue
runt dominos eos qui homines erant. Sed aliter
illum de quo scriptum est. dominus nomen est ei.
Sed ista mulier que iam fuerat conuersa
retrorsum ut uideret ihesum. quando eum
putauit esse hortulanum. & cum illo utique
loquebatur quomodo rursus conuersa di
citur ut ei diceret rabboni. nisi quia tunc
conuersa corpore quod non erat putauit.
nunc corde conuersa. quod erat agnouit.
Dicit ei ihesus. noli me tangere. nondum enim
ascendi ad patrem meum. uade autem ad
fratres meos & dic eis. Ascendo ad patrem
meum et patrem uestrum. & ad dominum meum et
ad dominum uestrum. Est in his uerbis quod bre
uiter quidem. sed tamen attentius pertrac
tare debemus. Ihesus quippe mulierem quae
illum magistrum agnouit et appellauit.
cum hec ei responderet. fidem docebat.
& hortulanus ille in eius corde. tamquam
in horto suo. granum sinapis seminabat.
Quid est ergo noli me tangere. & tamquam
huius prohibitionis causa quereretur ad iun
cxit. nondum enim ascendi ad patrem meum.
Quid est hoc. si stans in terra non tangitur.
sedens in celo quomodo ab homine tan
geretur. qui certe antequam ascenderet.

S. Agustinus . Super ihoannem Euangelistam in ca. 20. ihoa

& discipulis suis se tangendum optulit di
cens. sicut lucas euangelista testatur. palpa
te et uidete quia spiritus carnem et ossa non
habet: sicut me uidetis habere. Ut quando
dixit discipulo thome. Infer digitum
tuum huc & uide manus meas. & affer
manum tuam: & mitte in latus meum. Quis
autem tam sit absurdus: ut dicat eum a dis
cipulis quidem antequam ad patrem as
cendisset uoluisse se tangi: a mulieri
bus autem noluisse nisi cum ascendisset
ad patrem: sed nec sic qui uellet desipe
re uideretur. Leguntur enim etiam fe
mine post resurrectionem antequam
ad patrem ascenderet tetigisse ihesum.
In quibus erat etiam ipsa maria mag
dalenae: narrante matheo: quod occurre
rit illis ihesus dicens: auete. Ille autem ac
cesserunt inquit: & tenuerunt pedes
eius et adorauerunt eum. Hoc a iohanne
preter missum est: sed a matheo ue
rum dictum est. Restat ergo ut aliquod
in his uerbis lateat sacramentum. quod
siue inueniamus: siue inuenire mi
nime ualeamus: inesse tamen nullo
modo dubitare debemus. Aut ergo
sic dictum est noli me tangere non
dum enim ascendi ad patrem meum:
ut in illa femina figuraretur ecclesia
degentibus que in christum non credidit
nisi cum ascendisset ad patrem. Aut
sic in se credi uoluit ihesus: hoc est sic
se spiritaliter tangi: quod et ipse et
pater unum sint. Eius quippe in
timis sensibus quod ammodo ascen
dit ad patrem: qui sic in eo proficerit
ut patri agnoscat aequalem. Aliter
non recte tangitur: idest aliter in eum
non recte creditur. Poterat autem
sic credere mariam: ut eum putaret in
parem patri. quod utique prohibetur cum
dicitur ei: noli me tangere. Idest no
li in me sic credere: quem ammodum
adhuc sapis. Noli tuum sensum huc
usque pertendere: quod pro te factus sum
nec transire ad illud per quod factus es.
Quomodo enim non carnaliter adhuc
in eum credebat: quem sicut hominem
flebat: Nondum enim ascendi inquit ad
patrem meum. Ibi me tanges: quan
do me credideris patri non in parem

dominum. Uade autem ad fratres meos et dic eis:
ascendo ad patrem meum et patrem uestrum:
Non ait patrem nostrum. aliter ergo meum:
aliter uestrum. Natura meum: gratia uestrum.
Et dominum meum & dominum uestrum. Neque hic dixit
dominum nostrum. Ergo et hic aliter meum: aliter
uestrum. Dominum meum: sub quo et ego homo sum.
Dominum uestrum: inter quos & ipsum mediator
sum. Venit maria magdalene annun
tians discipulis quia uidi dominum: et haec
dixit mihi. Cum esset ergo sero die illo
una sabbatorum et fores essent clause.
ubi erant discipuli propter metum iudeorum:
uenit ihesus et stetit in medio & dicit eis:
pax uobis. & hoc cum dixisset ostendit
eis manus & latus. Claui enim manus fi
xerant: lancea latus eius aperuerat. Ibi
ad dubitantium corda sananda: uulnerum
sunt seruata uestigia. Moli autem cor
poris ubi diuinitas erat: hostia clausa
non obstiterunt. Ille quippe non eis ap
tis intrare potuit: quo nascente uirgi
nitas matris inuiolata permansit.
Gauisi sunt ergo discipuli uiso domino. Dixit
ergo eis iterum: pax uobis. Iteratio con
firmatio est. Ipse quippe dat per prophetam:
promissam pacem super pacem. Sicut mi
sit me pater inquit: & ego mitto uos.
Equalem patri filium nouimus: sed hic
uerba mediatoris agnoscimus. medium
quippe se ostendit dicendo: ille me &
ego uos. Hoc autem cum dixisset insufflauit
& dixit eis: accipite spiritum sanctum. Insuf
flando significauit spiritum sanctum: non pa
tris solius esse spiritum: sed & suum.
Quorum remiseritis inquid peccata: remit
tuntur eis. & quorum retinueritis retenta
sunt. Ecclesie caritas que per spiritum sanctum dif
funditur in cordibus nostris: participium
suorum peccata dimittit. eorum autem qui non
sunt eius participes tenet. Ideo postquam
dixit accipite spiritum sanctum: hoc continuo de
peccatorum remissione ac detentione sub
iecit. Thomas autem unus ex duodecim
qui dicitur didimus: non erat cum eis
quando uenit ihesus. Dixerunt ergo ei alii
discipuli: uidimus dominum. Ille autem dixit
eis: nisi uidero in manibus eius fixuram
clauorum: & mittam digitum meum in locum
clauorum: & mittam manum meam in latus
eius: non credam. Et post dies octo iterum

Vnoctaua pache

erant discipuli eī unus. & thomas cum eis.
uenit ihs ianuis clausis. & stetit in medio et
dixit. pax uobis. Deinde dicit thomę. In
fer digitum tuum huc. et uide manus me
as. et affer manū tuā et mitte in latus meū.
& noli esse incredulus sed fidelis. Respondit
thomas et dixit ei. dns mūs et ds mūs. Videbat.
tangebatq; hominem. et confitebatur dm.
quē non uidebat neq; tangebat. Sed p hoc
quod uidebat atq; tangebat. illud iam re
mota dubitatione credebat. Dicit ei ihs.
quia uidisti me credidisti. Non ait tetigi
sti me. sed uidisti me. Q m generalis quod
ammodo sensus est usus. nam et p alios
quattuor sensus nominari solet. uelut cū di
cimus. audi et uide quā bene sonet. ol fac et
uide. quā bene oleat. G usta & uide quā be
ne sapiat. Tange & uide quā bene caleat.
Ubiq; sonuit uide. cum usus p prię non ne
getur. ad oculos ponere. Unde & hic ipse
dns. Infer inquit digitū tuū huc et uide
manus meas. quid aliud ait. quā tange et
uide. nec tam oculos ille habebat indigus.
f rgo siue intuendo. siue etiam tangendo. qa
uidisti me inquit credidisti. quasi dicit pos
sit non ausum fuisse discipulum tangere.
cum se offerret ille tangendum. Non enī
scriptum est & tetigit thomas. sed siue as
piciendo tantum. siue etiam tangendo
uiderit. & crediderit. illud qd sequitur.
magis gentium fidem predicat atq; com
mendat. Beati qui non uiderunt & crediderūt.
p rętęrita enim temporis usus est uerbi. tāquā
ille qui id quod erat futurum. in sua nouc
rat predestinatione iam factum. Sed iā
sermo iste explicandus prohibendus est. Do
nabit dns ut debita quę restant. aliās dis
putemus.

De Explicatomil Lxvii.

De eo quod dicit. multa quidē & alia signa fecit
ihs in conspectu discipulorū suorū. usq; ad id.
Ascendit symon petrus & traxit rete in terra plenū
magnis piscib; centū quinquaginta trib; & cū tan
ta essent. non est scissum rete.

INCIPIT OMELIA SEXAGESIMA OCTAVA

OSTNARRATIONEM
rei gestę inquit thomas
discipulus. oblatus sibi
tangendus. in xpi carne
uulnerum locos uidit quod
credere nolebat et credidit.
Interponit hęc euangelista
ihs. & dicit. Multa quidē
& alia signa fecit ihs in conspe
ctu discipulorū suorū. que non
sunt scripta in libro hoc. hęc aūt
scripta sunt ut credatis quia ihs ē
xps filius dī. et ut credentes uitam
habeatis in nomine ei. Hoc capitu
lum uelut libri huius indicat finem. Caril.
sed narratur hic. Deinde quē ammodum
se manifestauerit dns ad mare tiberiadis.
& in captura piscium cōmendauerit eccle
sacramentum. qualis futura sit ultima re
surrectio mortuorum. Ad hoc itaq; com
mendandum ualere arbitror. quod tamquā
finis est inter posita libri. quod erit etiam
secuturę narrationis. quasi premiū qd ei
quod ammodo faceret eminentiorem locū
que narratio incipit a postea. Manifesta
uit se iterum ihs ad mare tiberiadis. mani
festauit aūt sic. Erant aūt simul symon
petrus. & thomas qui dicitur didimus.
& nathanahel qui erat a galilea. & filii
zebedei. et alii ex discipulis ei duo. Dicit ei
symon petrus. uado piscari. Dicunt ei ue
nimus et nos tecum. Queri solet de hac Quęstio de hoc
piscatione discipulorum. utrum redierint apls ad retia
petrus & filii zebedei ad id quod fuerunt piscādi
prius quam ad dnō uocarentur. Erant enī
piscatores quando eis dixit. uenite post me
& faciam uos piscatores hominū. Tunc enī
quippe illi secuti sunt. ut magisterio eius
relictis omib; adhererent. Innatā ut cū
habeo diues ille tristis abscederet. cui ipse
dixerat. uade uende quę habes et da pau
peribus. et habebis thesaurum in cęlo. et
ueni sequere me. Diceret ei petrus. ecce nos
dimisimus oīa & secuti sumus te. Quid ē
ergo quod nunc quasi apostolatu relicto
fiunt quod fuerunt. et qd dimiserant re
petunt. tamquā oblita quod audierant.
nemo ponens manum sup aratrum aspiciens
retro. aptus est regno cęlorum. Quod si fecis
sent defuncto ihu. prius quā resurrexisset

amortuus. quod quidem non poterant. Quoniam
dies quo crucifixus est. totos eos tenebat ad
tentos usque ad eius sepulturam que ante uesperam
facta est. Sequens autem dies erat sabbati quan
do eis patrium morem seruantibus operari u
tique non licebat. Tertio uero die dominus resurre
xit. eosque reuocauit ad spem quam de illo non
habere iam ceperant. Tamen si tunc fecis
sent. putaremus eos illa que animos eorum
occupauerat. desperatione fecisse. Nunc
uero post eum sibi de sepulchro redditum ui
uum. post oblatam suis oculis & manibus
non solum uidendam. uerum etiam tangen
dam. atque palpandam redi uiuo carnis eui
dentissimam ueritatem. Post inspecta uul
nerum loca. usque ad apostoli thome confessio
nem qui se aliter crediturum non esse pre
dixerat. post acceptum eius insufflatione
spiritum sanctum. post uerba in suas aures eius ore
prolata. Sicut misit me pater. et ego mit
to uos. quorum remiseritis peccata. remittun
tur eis. & quorum retinueritis retenta sunt.
Subito fiunt sicut fuerunt. non hominum.
sed piscium piscatores. His ergo quos hoc
mouet. respondendum est. non eos fuis
se prohibitos arte sua licita. scilicet atque
concessa. uictum necessarium querere
sui apostolatus integritate seruata. Si quan
do unde uiuerent aliud non haberent. nisi
forte quispiam putare audebit. aut dicere
apostolum paulum non pertinuisse ad eorum perfectionem.
qui relictis omnibus secuti sunt christum. Quoniam ne
quemquam eorum grauaret quibus euangelium pre
dicabat. suum uictum suis manibus transi
gebat. Ubi magis impletum est quod ait.
plus omnibus illis laboraui. et adiunxit.
non ego autem. sed gratia dei mecum. Ut hoc
quoque appareat dei gratie deputandum. quod
& animo et corpore poterat usque adeo plus
illis omnibus laborare. ut neque cessaret ab
euangelio predicando. neque tamen ex euangeli
o sicut illi sustentarent hanc uitam. cum
id per tot gentes in quibus christi nomen non
fuerat prophetatum. multo latius atque
fertilius seminaret. Ubi ostendit ex eua
nglio uiuendi hoc est uictum habendi.
non necessitatem apostolis impositam. sed po
testatem datam. Quam potestatem commemorat
idem apostolus dicens. Si nos uobis spi
ritalia seminauimus magnum est si uestra
carnalia metamus. Si alii potestatis uestre
participes sunt. non magis nos. Sed non
sumus usi inquit hac potestate. Et paulo
post qui altario seruiunt inquit. altario
compartiuntur. Sic et dominus ordinauit. his
qui euangelium annuntiant. de euangelio
uiuere. ego autem nullius horum usus sum.
Satis igitur apertum est. non imperatum.
sed in potestate apostolis positum. ut aliunde
non uiuerent. nisi ex euangelio. Et ab eis
quibus euangelium predicando spiritalia
seminabant. carnalia meterent. hoc est
carnis huius sustentaculum sumerent.
et tamquam milites christi stipendium debi
tum acciperent. sicut a prouincialibus christi.
Unde idem ipse miles egregius paulo su
perius de hac re dixerat. Quis militat
suis stipendiis umquam. quod tamen ipse
faciebat. quia plus illis omnibus laborabat.
Si ergo beatus paulus ut ea potestate quam
profecto cum ceteris euangelii predicatoribus
habebat. non cum ceteris uteretur sed suo
stipendio militaret. negentes a nomine christi
penitus alienas doctrina eius quasi uenalis
offenderet. aliter educatus. artem quam non
nouerat didicit. ut dum suis manibus transi
igitur doctor. nullus graueretur auditor.
quanto magis beatus petrus qui iam piscator
fuerat. quod nouerat fecit. si ad presens
illud tempus aliud unde uiueret non inue
nit. Sed respondebit quispiam. Et cur
non inuenit. cum dominus promiserit dicens.
querite primum regnum dei et iustitiam
eius. et hec omnia apponentur uobis. Prorsus
etiam sic dominus quod promisit impleuit. Nam
quis alius pisces qui caperentur apposuit.
qui non ob aliud credendus est eis ingessis
se penuriam. qua compellerentur ire pis
catum. nisi dispositum uolens exhibere mira
culum. Ut simul et predicatores euangelii
sui pasceret. & ipsum euangelium tanto sacra
mento quod erat de numero piscium. commen
daturus augeret. De qua re etiam nos quod
ipse apposuerit dicere iam debemus. Dicit
ergo symon petrus. uado piscari. dicunt ei
qui cum illo erant. uenimus & nos tecum.
& exierunt et ascenderunt in naue. et illa
nocte nihil apprehenderunt. Mane autem
iam facto. stetit ihesus in litore. non tamen
cognouerunt discipuli quia ihesus est. Dicit
ergo eis ihesus. pueri. numquid habetis pul
mentarium. Responderunt ei. non. Dicit

est. mittite indexteram nauigii rete. & inue
nietis. Miserunt ergo retiam. et iam non
ualebant illud trahere amultitudine pis
cium., Dicit ergo discipulus ille quem di
ligebat ihc petro. dns est., Symon petrus
cum audisset quia dns est. tunicā succin
xit se. erat enī nudus & misit se inmare.
alii aūt discipuli nauigio uenerunt. non
enī longe erant aterra. sed quasi cubitis
ducentis trahentes rete piscium., Ut ꝙ
descenderunt interram. uiderunt pru
nas positas. et piscem sup positum et panē.
Dicit eis ihc. afferte depiscib; quos appre
hendistis nunc. ascendit symon petrus
& traxit rete interra. plenum magnis
piscib; centū quinquaginta tribus. & cū
tanti cent. non est scissum rete., hoc est
magnum sacramentum. in magno lo
hannis euāngło. et ut uehementius cō
mendaretur. loco ultimo scriptum.,
Quod ergo septem discipuli fuerunt instita
piscatione. petrus et thomas. & nacha
nahel. & duo filii zebedei. et alii duo
quoꝝ nomina tacentur., Isto suo septe
nario numero. finē significat tempo
ris. Vniuersum quippe septem diebus
uoluitur tempus. Ad hoc ꝓtinet quod
mane facto. ihs stetit inlitore. Qui ea
m litus finis est maris. & ideo finē sig
nificat scī. eundemfinē scī ostendit.
& quod petrus rete extraxit interram.
hoc est inlitus quod ipse dns aperuit.,
Vbi alio quodam loco desagena in mare
missa. similitudinem dedit. et eā tra
hunc inquid adlitus., Quod litus quid est
exponens ait., Sic erit inconsummatio
nem scī. sed illa uerbi est. non rei geste
parabola., Rei autem gesta. sicut hocloco
qualiter insci finem futura sit. ita dns
alia piscatione significauit ecclām. qua
liter nunc sit., Quod autem illuc fecit
innuntio predicationis suę. hoc uero post
resurrectionem suam. hunc ostendit il
lam capturam piscium bonos & malos
significare. quos nunc habet ecclā. Ista
uero tantūmodo bonos. quos habebit in
æternum. completa infinē huius scī
resurrectione mortuos., Denique ibi ihs.
non sicut hic inlitore stabat. quando uis
sit piscis capi. sed ascendens inunā na
uem quę erat symonis. rogauit eū aūra
reducere pusillum. et inea sedens docebat
turbas., Ut cessauit aū loqui. dixit ad sy
monē., Duc inaltum et laxate rete ura
incapturam. & illic quod captum est piscū
innauiculis fuit. non sicut hic rete ex tra
xerunt interram., his signis. et siqua
alia potuerunt reperiri. ibi eccla inhoc
scło. hic uero infine scī figurata est., Ideo
illud ante. hoc aū post resurrectionē dnī
factum ē. quia ibi nos xpc significauit
uocatos. hic resuscitatos., Ibi rete non
mittitur indexteram. ne solos significent
bonos. nec insinistram. ne solos malos
sed indifferenter., Laxate inquit rete
ura incapturam. ut p mixtos intellega
mus bonos et malos., hic aū. mittite in
quid indexteram nauigii rete. ut signifi
caret eos qui stabunt ad dexteram solos
bonos., Ibi rete ppē significanda scisma
ta. rumpebatur. hic uero qm tunc iam
nulla summapace scārum nulla erunt
scismata. ꝓnuit ad euangelistam dicere.
Et cum tanti essent. idest tam magni.
non ē sissum rete., Tamquā illuc respi
cere ubi scissum est. et inullus mali cō
paratione. cōmendaret hoc bonum., Ibi
capta est piscū multitudo tanta. ut im
pleta duo nauigia mergerentur idest
insub mersione premerentur. non enim
mersa sunt. sed tamen periclitata.,
Vnde enī existunt inecclā tanta quę ge
mimus. nisi cum tantę multitudini ob
sistere non potest. quę ad submergendam
ppe modum disciplinā uitat. cū mo
ribus suis ascoꝝ tenere penitus alienis.,
hic aūt miserunt rete indexteram partem.
& iam non ualebant illuc trahere. pre
multitudine piscium., Quid ē iam non
ualebant illud trahere. nisi quia illi q
ꝓnent ad resurrectionem uitę. idest
ad dexteram. et intra christiani nomi
nis retia defunguntur. non nisi inlitore
idest infine scī cum resurrexerint appa
rebunt., Ideo non ualebant sic trahere
retia. ut innauem refunderent quos ce
perant pisces., Sicut de illis omnib; factū
est quib; rete disruptum. & nauicule
pressę sunt., Habet autem istos dexteros ec
clā post finem uitę huius insomno pacis.
uelut inprofundo latentes. donec ad litus
rete ꝓueniat quo trahebatur quasi ad

Gregorius Turonensis hist. eccles.

Gregorius

cubitoſ ducentoſ., Quod aũ illic duabuſ na
uiculiſ: ꝓpt̄ circũciſionē et prepucium.
hoc iſto loco ducentaſ cubitaſ exiſtimo figu
ratum ꝓpter utriuſq; generiſ electoſ. et
circumciſionis et prepucii: tamquã centum
ad centum. quia inſumma centenarii nu
meruſ ad dexteram tranſit., Poſtremo inſi
la piſcatione numeruſ piſciũ non exprimi
tur: tamquã illuo ibi fiat quod predictũ
eſt per ꝓphām. Annunciauit et locutuſ ſum.
multiplicati ſunt ſup numerum., hic uõ non
ſunt aliqui ſuper numerum: ſed certuſ eſt
numeruſ centum quinquaginta treſ. cuiꝰ
numeri ratio: onõ ad uiuacitatẽ reddenda ē.
Si enĩ numerum conſtituamuſ qui legem ſig
nificet: quid erunt niſi decē:? Decalogum
quippe legiſ: ideſt decem: notiſſima illa p̄
cepta digito dei duabuſ lapideiſ tabulis:
primum fuiſſe conſcripta certiſſimũ ē nob.
Sed lex quando non ad uiuificat grã dei: preua
ricatores facit: et tantummodo inlitera ē.
ꝓpt̄ hoc enĩ maxime ait apoſ. Littera occi
dit: ſpc aũt uiuificat., Accedat ergo ad
literam ſpc: ne occidat litera quem non
uiuificat ſpſ., Sed ut operemur precepta
legiſ non uiribuſ nriſ ſed munere ſalua
toriſ: cum aũt accedit ad legem grã. ideſt
ad literam ſpĩ: quod ammodo denario
numero: ad ditatur ſeptenariuſ., Iſto quippe
numero. ideſt ſeptenario ſignificari ſpm
ſcm: ad uertenda literarum ſacrarum do
cumenta teſtantur., Nempe enĩ ſcitaſ ut
ſcificatio: ad ſcm proprie ꝓpinet ſpm.
unde cũ et pater ſpſ ſit: et filiuſ ſpſ ſit:
qm̄ deuſ ſpſ eſt: et pater ſcſ. et filiuſ ſcſ ſit:
ꝓpio tamen nomine amboꝝ ſpſ: uocat̄
ſpſ ſcſ., Vbi ergo primum inlege ſonuit
ſcificatio: niſi in die ſeptimo. non enĩ ſcifi
cauit deuſ diem primum inquo fecit lu
cem: aut ſcdm inquo firmamentũ: aut
terrarum inquo diſcreuit mare a terra: et
terra herbam lignumq; ꝓduxit: aut quar
tum inquo ſidera ſunt creata: aut quin
tum inquo animalia que in aquiſ uiuunt:
et in aere uolitant: aut ſextum inquo t̄
reſtriſ anima uiuat et ipſe homo. ſed ſci
ficauit diem ſeptimum: inquo requieuit
ab operibuſ ſuiſ., Conuenienter igitur sep
tenario numero: ſcificatur ſpſ ſcſ., Et ſaias
etiam ꝓpheta. requieſcit inquit in eo ſpc
dei. eumq; deinceps cõmendans opere uel

numero ſeptenario: ſpſ unquid ſapientie et in
telligentie ſpſ conſilii et fortitudiniſ: ſpſ ſcien
tie et pietatiſ. et impleuit illũ ſpſ timoriſ
dñi., Quid in apocalipſi. nonne ſeptem ſpſ
dñi dicuntur: cuiuſ unus atq; idem ſpſ: diui
denſ ꝓpria unicuiq; ꝓut uult., Sed operatio
ſeptenaria unius ſpſ ſic appellataē. ab eodē
ſpũ: qui ſcribenda affuit: ut ſeptem ſpc di
cerentur., Cum itaq; legiſ denario ſpſ ſcſ p
ſeptenarium numerũ accedit. et fiunt de
cem et ſeptem. qui numeruſ ab uno: uſq;
ad ſe ipſum computatuſ omnib; creſcens ad
centum quinquaginta treſ peruenit., ad unũ
enim ſi adiciaſ duo: fiunt itaq; treſ hiſ ſi
adiciaſ treſ et quatuor: fiunt omniſ decem.,
Deinde ſi addaſ omniſ numeroſ qui ſequuntur
uſq; ad decē et ſeptem: ad ſupra dictũ nu
merũ ſumma ꝓducitur ideſt ſi ad decem qō
ab uno uſq; ad quatuor ꝓueneraſ: addaſ
quinq; et fiunt quindecim. hiſ ſi addaſ
ſex et fiunt uiginti unum. hiſ addaſ septē:
et fiunt uiginti octo., hiſ addaſ octo et
nouem et decē: fiunt quinquaginta quinq;:
hiſ addaſ undecim: et duodecim: et tre
decim: et fiunt nonaginta unũ: hiſ rur
ſuſ quatuordecim: et quindecim: et ſede
cim. et fient centum triginta et ſex., hu
ic numero adde illum qui reſtat de quo a
gitur. ideſt decem et ſeptem. et piſciũ nu
meruſ ille complebitur., Non ergo tantũ
modo centũ quinquaginta treſ ſcī: ad ui
tã reſurrectum ſignificantẽ eternã. ſed mu
lta ſcōꝝ: ad gratiam ſpc peruenturum. qua
grã cum lege dī. tamquã cum ad uerſario
concordatur. et uiuificante ſpũ. littera non
occidat. ſed quod per literam iubetur: ſpũ
ad iuuante complectatur: et ſiquid minuſ
fuit remittatur., O miſ ergo ad iſtam gratiam
peruenietiſ: hoc numero figurantur. ideſt
figurate ſignificantẽ. qui numeruſ: ter. ha
bet etiam quinquagenarium numerum
et inſup ipſa trina: ꝓpt̄ miſterium trini
tatiſ., Quinquagenariuſ aũ multiplica
tuſ ſeptem per ſeptem: et unius ad rectho
nem completur. nam ſepties ſeptenu: ſunt
quadraginta nouem. unuſ aute ad datur:
ut eo ſignificetur unũ eē., Qui p ſeptem
ꝓpt̄ operationem ſeptenarium demonſtra
tur. et nouimuſ ſcm ſpm poſt aſcenſionē
dñi quinquageſimo die miſſum: quem
diſcipuli miſſi ſunt ex pectare ꝓmiſſum.,

Non frustra igitur dictum sunt hi pisces. & tot et tanti. Deest centū quinquaginta tres et magni. Sic enim scriptum est. et cum traxissent rete impleta. plenū magnis piscibus centum quinquaginta tribus. Cum enī dixisset dns nonueni legem soluere sed implere. datur⁹ unq; spm̄ p̄ quē lex possit impleri. tamquā septem ad duas ad decem. paucissimis uerbis inter positis aut. Qui ergo soluerit unum demandatus istis minimus. et docuerit sic homines. minimus uocabitur in regno cęlor. qui aūt fecerit et docuerit. magnus uocabitur in regno cęlorum. Iste ergo poterit p̄ponere ad numerum piscium magnorum. minim⁹ aūt ille qui soluit factis. quod docet uerbis. Jmali ęcclā potest cē. qualem significat piscium prima illa captura. habentem bonos et malos. quia et ipsa dicitur regnum cęlorum. p̄ p̄ qđ aūt. Simile est regnum cęlor sagene misse in mare. & ex omi genere piscū congregāti. Vbi unde intellegi. etiam bonos & malos. quos ducit in littore. ideſt in fine sęcli separandos. Deniq; ut ostenderet istos minimos reipbos esse qui docent bona loquendo. qui soluunt male uiuendo. nec quasi minimos in uita ęterna futuros. sed omino ibi non futuros. Cum dixisset minimus uocabitur in regno cęlor. continuo subiecit. Dico enim uobis. quia nisi habundauerit iusticia ura plus quam scribarum et pharisęorum. non intrabitis in regnū cęlor. Jlli sunt certe scribe & pharisei. qui cathedram moysi sedent. dequibus aūt. quę dicunt facite. quę aūt faciunt. facere nolite. dicunt enī et nō faciunt. docent sermonibus. quod non soluunt moribus. Consequens est ergo. ut qui minim⁹ est in regno cęlor qualis nunc est ęcclā. non intret in regno cęlor. qualis tunc erit ęcclā. q̄m docendo quod soluit. ad eor societatem qui faciunt quod docent. non p̄tinebit. Et ideo non erit in numero piscium magnorum. q̄m qui fecerit et docuerit. magnus uocabit̄ in regno cęlor. & quia hic magnus erit. ideo ibi erit ubi minimus ille non erit. Usq; ad deo quippe ibi magni erunt. ut qui ibi minor est. maior sit. eo quod hic nemo maior est. Sed tamen hic magni sunt. ideſt qui in regno cęlor ubi sagena congregat malos & bonos facunt bona quę docent. ipsi erunt in illa regni cęlor ęternitate maiores. Quos isti addexteram. et ad resurrectionem uitę p tinentes. indicant pisces. Sequit̄ deprandio dn̄i cum istis septem discipulis. et de his quę post pranduum locutus est. ac de ipsius euangli termino. ut dix quod donauerit disseramus. sed hoc non est isto sermone cohartandum.

Explicit omil lxvii

eo quod dicat ducat eis ihc. Venite prandete. usq; ad id, hoc aūt dixit significans qua morte clarificatus esset deum.

Incipit omil lxviii

NEO QUOD TERTIO DNS POST RESURrectionem manifestauit se discipulis suis. beati iohis apli euangliū terminatur. Inquo iam p̄tractauimus ut ualuimus partem priorem. usq; ad eum locum ubi narratum est captos fuisse pisces centum quinquaginta tres. adiscipulis quibus se demonstrauit. & cum magni essent. rete non est se disrupta. Deinde quę secunt̄ consideranda sunt. et quantū ad uidet dns. sicut res postulauerit disserenda. Per acta quippe illa piscatione. dicit eis ihc. Venite prandete. & nemo audebat discumbentium interrogare eū tu quis es. scientes quia dns est. Si ergo sciebant. quid opus erat ut interrogarent. Si aūt non opus erat. quare dictum est non audebant. quasi opus esset. sed timore aliquo non auderent. Sensus ergo hic est. Tanta erat euidentia ueritatis qua ihc illis discipulis apparebat. ut eor non solum negare. sed ne dubitare quidem ullus auderet. q̄m si quisquam dubitare utiq; interrogare deberet. Sic ergo dictum est. nemo audebat interrogare tu quis es. ac si diceretur. nemo audebat dubitare quod ipse non esset. Et uenit ihc & accepit panem. et dat eis. & piscem similiter. Cece dictum est etiam quid pranderint. de quo prandio aliquid suauiter ac salubriter dicamus & nos. si pascat et nos. Superius narratum est quod isti discipuli quando descenderunt in terram. uiderunt prunas positas. et piscem sup positū & panem. Ubi non est intellegendum etiā panem fuisse sup positum prunis. sed tantum sub audiendum uiderunt. quod uerbum si repetamus. eo loco ubi sub audiendū est tantum dici potest. Uiderunt prunas positas. & piscem sup positum & panem uiderunt. Uel ita potius. uiderunt prunas positas. et piscem sup positum uider̄

& panem. Iubente etiam dno attulerunt et de
piscibus quos ipsi ceperant. quod eos fecisse quā
uis enarrante iohe non eēt expressum. tam
dnm iussisse. non tacitum est. Ait enim. af
ferte de piscibus quos apprehendistis nunc.
& utiq; iubente illo eos non fecisse quis credat.
Hinc g° fecit prandium dns illis septem disci
pulis suis. de pisce scilicet quem prunis super
positum uiderant. huic adiungens ex illis
quos ceperant. & de pane quem nihil ominus
eos uidisse narratum est. Piscis assus. xps
est passus. Ipse est et panis qui de celo desce
ndit. huic concorporatur ecclā. ad partici
pandum beatitudinem sempiternam. Qpt
quod dictum est. afferte de piscib; quos ap
prehendistis nunc. Ut oms qui hanc spem
gerimus. per illum septenarium numerum
discipulorum. per quem potest hoc loco nrā
uniuersitas intellegi figurata. tanto sacra
mento nos cōmunicare nossemus. et eidem
beatitudini sociari. hoc dni prandium est cū
discipulis suis. ad quod iohs euangeliū suū
cum haberet de xpo alia multa que diceret
magna. ut ex istimo et rerum magnarum
contemplatione concludit. hic eni ecclā qa
lis in solis bonis futura est. significatur per
capturam centum quinquaginta trium pis
cium. et eis qui hec credunt. sperant. dili
gunt. participatione tante beatitudinis
per hoc prandium demonstratur. Hoc iam
tertio inquit manifestatus est ihc discipulis
suis. cum resurrexisset a mortuis. Quod non
ad ipsas demonstrationes. sed ad dies referre
debemus. idest. primo die cum resurrexit.
& post dies octo. quando discipulus thomas
uidit. & credidit. et hodie quando hoc de
piscib; fecit. postquot autem dies id fecerit.
dictum non est. Nam ipso primo die non
semel uisus est. sicut euangelistarum omi
um testimonia collata demonstrant. sed
sicut dictum est. scdm dies numerandesunt
manifestationes ei°. ut ista sit tertia. Pri
ma quippe habenda est. eademq; una ppt
unum diem. quotiens cumq; se & quibus
cumq; de illo quo resurrexit ostendit.
scda post dies octo. et hec tertia. et deinde
quotiens uoluit. usq; ad diem quadragesi
mum quo ascendit in celum. quam uis non
scripta sunt oma. Cum ergo prandissent.
dicit symoni petro. Symon iohis diligis
me plus his. dicit ei. & iam dne tu scis
quia amote. dicit ei. pasce agnos meos. Dicit
ei iterum. symon iohis diligis me. ait illi.
etiam dne tu scis quia amote. dicit ei. pasce
agnos meos. Dicit ei tertio. simon iohis amas
me. contristatus est petrus quia dixit ei ter
tio amas me. et dicit ei. dne tu omia scis.
tu scis quia amote. dicit ei. pasce oues me
as. Amen amen dico tibi. cum eēs iunior
cingebas te & ambulabas ubi uolebas. Cum
aut senueris. extendes manus tuas. et alius
te cinget & ducet quo non uis. hoc aū dixit
significans qua morte clarificaturus eēt dm.
Hunc inuenit exitum ille negator et amator.
presumendo elatus. negando pstratus. flen
do purgatus. confitendo pbatus. patiendo
coronatus. hunc inuenit exitum. ut pei°
nomine pfecta dilectione moreretur. cū
quo se moriturum peruersa festinatione
pmiserat. faciat eius reformatione firma
tus. quod immature pollicebatur infirm°.
Hoc enim oportebat. ut prius xpc ppetri
salute. deinde petrus pxpi predicatione
moreretur. Preposterum fuit. quod audere ce
perat humana temeritas. cū istum disposuisset
ordinē ueritas. animam suam positurum se
pxpo petrus putabat. pliberatore liberandus.
Cum xpc uenisset animam suam positurus psuis
omib; inquib; erat et petrus. qd ecce iam
factum est. Nunc iam firmitas cordis ad sus
cipiendam mortem pnomine dni. uera ipso
donante sumatur. non falsa nobis errantib;
presumatur. Nunc est ut uite huius non
metuamus interitum. quia resurgente dno
uite alterius precessit exemplum. Nunc ē
petre ut morte non timeas. quia uiuit
quem mortuum dolebas. et quem pnobis
mori carnali amore phibebas. Ausus es p
uenire doctorem. formidasti eius perse
cutorem. Iam pretio pte fuso. nunc est
ut sequaris emptorem. & sequaris omino
usq; ad mortem crucis. Verba eius audisti.
que iam ueracem pbasti. Passurum te ip
se predixit. qui te predixerat negaturum.
sed prius dns quod sciebat interrogat. nec
semel. sed iterum ac tertio. utrum petrus
eum diligat. nec aliud totiens audit a pe
tro. quam se diligi nec aliud totiens com
mendat petro. quam suas oues pasci.
Redditur negationi trine. trina confes
sio. neminus amori lingua seruiat. quā
timori et plus uocis elicuisse uideatur mors

at resurrectio

Inuigilia aptorum
Petri et Pauli

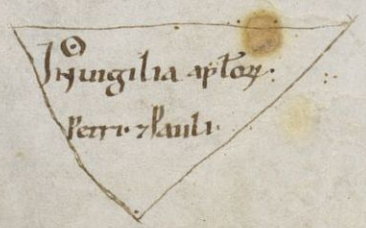

Deplatus qui
q̄runt q̄ sua sē
(r̄nō q̄ ihu x̄e.

. boy x̄e.

immunes. quamuis presens. sit amoris offi
cium pascere dominicū gregem. si fuit amo
ris indicium negare pastorem. qui hoc animo
pascunt oues xp̄i. ut suas uelint ee non xp̄i.
seconuincuntur amare non xp̄m. uel glām
oi. uel domunandi. uel ac quirendi cupi
ditate. non oboediendi & subueniendi &
deo placendi caritate. Contra hos ergo ui
latorem inculcata ista uox xp̄i. quos
apls gemit sua querere. nonque ihu xp̄i.
Nam quid est aliud diligis me pasce oues
meas. quam si diceretur si me diligis. non
te pascere cogita. sed oues meas. & sicut
meas pasce. non sicut tuas. glām meam
meas quere. non tuam. dominū meum. non
tuum. lucra mea. non tua. Nesis ineo
rum societatem qui p̄manent ad tempora pe
riculosa. se ipsos amantes. & cetera que
huic malorū initio conectuntur. Cum enī
dixisset apls. erunt enī homines se ipsos
amantes. cupidi ad uindicte. amatores
pecuniae. elati. superbi. blasphemi. paren
tibus non obedientes. ingrati. scelesti. in reli
giosi. sine affectione. detractores. incontā
nentes. in mites. sine benignitate. prodito
res. procaces. cecati. uoluptatum amatores.
magis quam dī. habentes speciem pietatis. uir
tutem aut eius abnegantes. hec oīa mala
abeo uelut fonte manant. quod primum
posuit se ipsos amantes. Merito dicitur
petro. diligis me. et respondit amo te. Et
q̄ refertur. pasce agnos meos. & hoc uerū.
hoc uerbo. ubi etiam demonstratur. unum
atq; idem ee amorem et dilectionem.
Nam etiam dns nouissime non ait diligisme.
sed amas me. non ergo nos. sed ipsū amem.
et inpascendis ouibus ei. ea que sunt eius.
non ea que sunt mā queramus. nescio quo
enim inexplicabili modo. quisquis se ipsū
non dm amat. non se amat. et quisquis
dm non se ipsum amat. ipse se amat.
Qui enim nonpotest uiuere desē. moritur
uiq; amando se. non ergo se amat. qui
ne uiuat se amat. Cum uero ille diligitur
dequo uiuitur. nonse diligendo magis
diligit. quapropter a se nondiligit. ut eū
diligat dequo uiuit. Non sunt ergo se
ipsos amantes. qui pascunt oues xp̄i.
ne tamquam suas. non tamquam ipsius
eas pascant. Et uelint ex illis sua lucra
conquirere. sicut amatores pecuniae. uel
eis dominari. sicut elati. uel glām de honori
bus quos abeis sumunt. sicut superbi. ut uitan
tum p̄gredi. ut etiam hereses faciant. sicut
blasphemi. nec cedant sēs patribus. sicut
parentib; non obedientes. et eis qui illos cor
rigere uolunt. quia perire nolunt. ma
la p bonis reddant. sicut ingrati. Inuersi
ciant animas et suas alienas. sicut scelesti.
materne ecclē uiscera dissipent. sicut in
religiosi. non compatiantur infirmis. sicut
sine affectione. famam scōr maculare
conentur. sicut detractores. cupiditates
pessimas non refrenent. sicut incontinen
tes. exerceant luxes. sicut in mites. nesci
ant subuenire. sicut sine benignitate.
Indicent inimicas piorum que occultanda
cognouerint. sicut p ditores. humanā ue
recundiam inuerecunda exagitationes
per urbem. sicut p caces. non uitent legas
neq; que locuntur neq; de quib; affirmant.
sicut cecati. lętitias carnales spiritalibus
gaudiis ante ponant. sicut uoluptatum a
matores magis quā dei. hec enī atq; hui
modi uitia. siue uni homini accedant
oīa. siue his alia. illis alia dominentē.
ex illa radice quod ammodo pullulant.
cum sunt homines semetipsos amantes.
Quod uitium maxime cauendum est eisq
pascunt oues xp̄i. ne sua querant. non
que ihu xp̄i. et inimicus cupiditatum suarū
conferant. p quib; sanguis fusus est xp̄i.
Cuius amor in eo qui pascit oues ei? inflam ma
gnum debet spiritalem crescere ardorem.
ut uincat aliam mortis naturalem timorē.
quo mori nolumus. et quando cum xp̄o ui
uere uolumus. Nam et apls paulus dicit.
se habere concupiscentiam dissolui et esse
cum xp̄o. Ingemesceret tamen grauatus. &
non uult spoliari sed sup uestiri. ut absor
beatur mortale a uita. Et huic dns dile
ctori suo. Cum senueris inquit extendes
manus tuas. & alius te cinget. & ducet
quo tu non uis. hoc enim ea dixit. signifi
cans qua morte clarificaturus erat dm.
Extendes inquit manus tuas. hoc est cru
cifigeris. ad hoc autem ut uenias. alius te
cinget & ducet te quo non uis. Sed non
quo uis. p ruis dixit quod fieret. & deinde
quomodo fieret. non enim crucifixus. sed
utiq; crucifigendus quo nollet est ductus.
Nam crucifixus non quo nolebat abiit. sed

potuit quo uolebat. soluitur quippe a corpore. uolebat ee cum xpo. Sed si fieri posset preter moriis molestiam. uitam concupiscebat aeternam. ad quam molestiam nolens ductus est. sed ad ea uolens eductus est. nolens ad ea uenit. sed uolens eam uicit. et reliquid hunc infirmitatis affectum. quo nemo unquam mortalium usq; adeo naturalem. ut cum beato petro nec senectus auferre potuerit. cui dicitur. cum senueris ducaris quo non uis. Propter nos consolandos etiam inde tanti figuratum ip se saluator dicens. Pater si fieri potest. transeat a me calix iste. Qui utiq; mori uenerat nec habebat mortis necessitatem. sed uoluntatem. potestate posituris animam suam. et rursus eam potestate sumpturus. Sed molestia quanta cumq; sit mortis. debet eam uincere uis amoris. Quo amatur ille qui cum sit uita nra etiam mortem uoluit perferre pro nobis. nam si nulla ee mortis. uel parua molestia non ee tam magna martyrum gla. Sed si pastor bonus. quipo suas animam suam pro ouibus suis. ex ipsis ouibus tam multos martyres fecit. quanto magis debent usq; ad mortem pro ueritate certare. et usq; ad sanguinem ad uersus pec catum quib; ipsas pascendas. hoc est docendas regendasq; committit. Ac p hoc precedentis passionis eius exemplo quis nonuideat magis debere imitando pastori. here re pastores. sicum multe etiam imitatrices ouis. sub quo pastore uno. in grege uno. et pastores ipsi sunt oues. Omnis quippe fecit suas oues. p quib; est omnibus passus. quia et ipse ut p omnibus pateretur. ouis e factus.

Explicit omt. Lxviii

Incipit omt. Lxx.

ON PARUA QUESTIO EST. cur apto petro. quando se tertio manifestauit discipulis. dixerit dns ihs sequere me. De apto autem iohe. sic eum uolo manere donec uenia. quid ad te. huic questioni quantum ipse donauerit. siue pertinaciter siue soluende. sermonem nouissimum operis huius impendimus. Cum ergo prenuntiasset dns petro qua morte clarificaturus esset dm. dicit ei. Sequere me.

Conuersus petrus uidit illum discipulum que diligebat ihc sequentem qui et recubuit in na sup pectus ihu. et dixit. dne quis est qui tradet te. hunc ergo cum uidisset petrus dicit ihu. dne hic autem quid. dicit ei ihc. Sic eum uolo manere donec ueniam quid ad te. tu me sequere. Exiit ergo sermo iste inter frs. quia discipulus ille non moritur. et non dixit ei non moritur. sed sic eum uolo manere donec ueniam. quid ad te. Ecce quo usq; in hoc euangelio. extenditur questio. que sua profunditate non mediocrem mentem seruantis exercet. Cur enim dicitur petro sequere me. nec dicitur ceteris qui simul aderant. et profecto eum sicut magistrum discipuli sequebantur. Sed si ad passionem intellegendum e. nunquo solus propriana ueritate passus est petrus. nonne ibi erat in illis septem. alius filius Zebedei frater iohis. qui post eius ascensionem ab herode manifestatur occisus. Verum aliquis dixerit qm noneat iacobus crucifixus. merito dic tum ee petro sequere me. qui non solu mortem. sed etiam mortem crucis sicut xpc pertulit e. Sic hoc. si nihil aliud quod sic conuenientius potuit inueniri. Cur ergo dictum est sic eum uolo manere donec ueniam. quid ad te. et repetitum est tu me sequere. tamquam ille ideo non sequeretur qm eum manere uoluit donec ueniat. quis facile aliter dictum ee credat. qua quoniam fratres crediderant qui tunc aderant. eo quod scilicet ille discipulus non ee moriturus. sed donec ihc ueniret ista maneret in uita. Sed hanc opinionem iohis ipse abstulit. non hoc dixisse dnm apta contradictione declarans. Cur enim subiungeret. non dixit ihc non moritur. nisi ne hominum cordibus quod falsum fuerat inhereret. Sed cui placet ad huc resistat et dicat uerum esse quod ait iohis. non dixisse dnm quod discipulus ille non moritur. sed hoc tamen significatum esse talibus uerbis. qualia eum dixisse narrauit. et asserat iohem aptum uere. atq; in illo sepulchro eius quod est apud ephesum. dormire potius eum qua mortuum iacere contendat. Assumat in argumentum quod illic terra sensim scatere. et quasi ebullire phibeatur. atq; hoc eius anhelitu fieri. siue constanter siue pernaciter asse uerit. non enim possunt de esse qui credant. si

Lx.

Lcē S euāgliū S J. J rillo epī. dixē ihc peē seqre me. Comis? po uidit illū discipm quē ligebat ihc seqrē. z Rel O os bāti d Gust. epy

Jhs S Johis euangl

non desunt qui etiam moysen asserant uiuere.
quia scriptum est eius sepulchrum non inueniri.
& apparuit in montem cum dn̄o. ubi et helias
fuit quē mortuum legimus non eē sed raptū.
Quasi moysi corpus non potuerit alicubi sic abs
condi. ut ꝓrsus homines lateret ubi eēt. atq;
inde ad horam diuinitus excitari. quando cū
xp̄o helias et ipse sunt uisi. Sicut ad horam
multa sc̄oꝝ corpora surrexerunt. quando pas
sus est xp̄c. et post eius resurrectionem apparu
erunt multis in sc̄a. sicut scriptum est ciui
tate. Sed tamen ut dicere ceperam siquidā
moysen mortuum negant. quem scriptu
ra ipsa ubi sepulchrum eius nusquam inue
niri legimus. mortuū tamen eē sine ulla am
biguitate testatur. quanto magis iohs̄ ex isto
rum occasione uerborum ubi dn̄s ait. sic
eum uolo manere donec uenio. creditur ui
uus dormire sub terra. Quem tradunt quod
etiam in quibusdam scripturis quamuis apo
crifis repperitur. quando sibi fieri iussit se
pulchrum. incolumem fuisse presentem. eo
q; effosso & diligentissime preparato. ibi eum
se tamquam in lectulo collocasse. statimq;
esse defunctum. Ut aūt isti putant qui
hæc uerba dn̄i sic intellegunt non defunctū.
sed defuncto similem cubasse. & cū mortu
us putaretur. sepultum fuisse dormientē.
Et donec xp̄c ueniat sic manere. suamq; uitam
scaturrigine pulueris indicare. qui puluis cre
ditur ut ab imo ad superficiem tumuli ascen
dat. flatu quiescentis impelli. huic opinio
ni. super uacaneum existimo reluctari. Ui
derint eni qui locum sciunt. utrum hoc ibi
faciat. ut patiatur terra quod dicitur. quia
et reuera non aleuib; hominib; id audiuim⁹.
Interim cedamus opinioni. quam certis do
cumentis refellere non ualemus. ne rursus
aliud quod a nobis queratur exurgat. Cur
super humatum mortuum. Ipsa humus qō
ammodo uiuere ac spirare uideatur. sed nū
quid hinc tanta ista soluitur questio. sine
magno miraculo qualia potest facere omī
potens. tam diu uiuum corpus in sopore sub
terra eē. donec ueniat terminus sc̄li. qn̄
immo fit amplior et difficilior. cur discipl̄o
ihs̄ quē preceteris diligebat. in tantum ut
sup pectus eius discumbere mereretur. pro
magno munere longum in corpore dona
uerit somnum. Cum beatum petrum per
ingentem martyrii gl̄am. abonere ipsius

L. XI.

corporis soluerit. eiq; concesserit quod apl̄s paulus
se concupisse dixit. et scripsit. dissolui et eē cum
xp̄o. Si aū quod magis creditur. ideo sc̄s iohs̄
ait. non dixisse dn̄m non moritur. ne illis uer
bis que dixit. hoc uoluisse intellegi putaretur.
corpusq; eius in sepulchro eius ex anime. sicut
aliorum mortuoꝝ iacet. Restat ut si uere ibi
fit. quod sparsit fama de terra. que subinde
ablata succrescit. aut ideo fiat ut eo modo
cōmendetur pretiosa mors eius. qm̄ non eam
cōmendat martyrium. non eni eū ꝓ fide xp̄i
persecutor occidit. aut ꝓpt̄ aliqd aliud qd̄
nos latet. Manet tamen questio. cur dixe
rit dn̄s de homine morituro. sic eū uolo ma
nere donec ueniam. Illud etiam in his duo
bus apl̄is petro & iohi quem non moueat
ad querendum. cur iohem plus dilexerit dn̄s
cū ipsum dn̄m plus dilexerit petrus. Ubi cūq;
enim se commemorat iohs̄. ut nomine suo
tacito ipse possit intellegi. hoc addidit.
quod eum diligebat ihs̄. quasi solum dilige
ret. ut hoc signo discerneretur a ceteris.
quos utiq; om̄s diligebat. Quid ergo. nisi
amplius se dilectum cum hoc diceret uolebat
intellegi. quod absit ut mendaciter diceret.
Quod autē maius dare potuit ihs̄ maioris
erga eum sue dilectionis indicium. quā
ut homo cum ceteris condiscipulis socius
tante salutis. solus tamen discubuerit sup
pectus ipsius saluatoris. Porro quod apl̄s
petrus plus dilexerit alius xp̄m. possunt
quidem documenta multa ꝓferri. sed ut
longe in alia non eamus. in ipsius tertiæ
manifestationis dn̄i paulo superiore lec
tione que istam precedit. satis euidentē
apparet. ubi interrogans eum dixit. di
ligis me plus his. Quod utiq; sciebat. et
tamen interrogabat. ut etiam nos qui le
gimus euangl̄m. amorem petri erga dn̄m.
& illo interrogante et isto respondente nossem⁹.
Quod autem in eo quod respondit petrus amo
te non addidit plus quam his. hoc respondit
quod de se ipso sciebat. Non enim quantum
ab alio quolibet diligeretur scire poterat.
qui cor alterius uidere non poterat. sed tam
superioribus uerbis dicendo etiam dn̄e tuscis.
satis et ipse declarauit scientem dn̄m inter
rogasse. quod interrogauit. Sciebat igitur
dn̄s non solum quod diligeret. uerū etiam
quod plus illis eum diligeret petrus. Et ta
men si ꝓponamus querentes quis duorum

L. XII.

sit melior. utrum qui plus an qui minus diligit
xpm. quis dubitabit respondere eum qui plus
diligit ee meliorem. Item si ꝓponamus qs
duorum sit melior utrum quē minus an quē
plus diligit xpc. cum qui plus diligitur a
xpo meliorem ꝓcul dubio respondeamus. In
illa ergo comparatione quā prius posui.
petrus iohn. in hac uero altera. iohs ante po
nitur petro. Proinde ternam sic ꝓponi
mus. quis est duoꝝ discipuloꝝ melior.
qui minus quā condiscipulus ei⁹ diligit xpm.
& plus quam condiscipulus eius diligit a xpo.
an ille quē min⁹ quam condiscipulum ei⁹
diligit xpc. cū plus ipse quam suus condis
cipulus diligat xpm. Hic plane cunctat
responsio. & augeē questio. Quantum aū
ipse sapio. meliorem qui plus diligit xpm.
feliciorem uero quē plus diligit xpc facile
respondere. si iustitiam liberatoris nri mi
nus eum diligentes a quo plus diligitur.
& eum plus a quo minus diligitur. quem
admodum defenderem per uiderem.

Aggrediar igitur ineius manifesta mia. cu
ius est occulta iustitia. De soluenda questi
one tam ingenia. ꝓuribus quas ipse do
nauerit disputare. hucusq; enim ꝓposi
tae est. non exposita. Exponende uero
eius hoc sit exordium. ut meminerimus in
hoc corruptibili corpore quod aggrauat ani
mam. uitam nos miseram uiuere. Sed qa
iam redempti per mediatorem sumus. et
scm spm pignus accepimus. beatam uitam
in spe habemus. & si rem ipsam nondum te
nemus. spes aut quę uidetur. non est spes.
quod enim uidet quis quid et sperat. si aut
quod non uidemus speramus per patientia
am expectamus. In malis autē quę quisq;
patitur. non in bonis quib; fruitur opus ē
patientia. Hanc itaq; uitam de qua scrip
tum est. Nūquid non temptatio est ui
ta humana super terram. unqua cotidie
clamam⁹ ad dnm. Libera nos a malo. Cogi
tur homo tolerare etiam remissis peccatis.
quamuis ut ineam uenirem miseriam pri
mum fuerit causa peccatum. ꝓductior
est enim pena. quam culpa. ne paruapu
taretur culpa. si cum illa finiretur & pena.
Ac per hoc uel ad demonstrationem debitę
miseriæ. uel ad emendationem laudabilis
uitę. uel ad exercitationem necessariæ pa
tientiæ. temporalit hominē detinet pena.

& quę iam addampnationē sempiternam. reum
nondetinet culpa. Hæc est istoꝝ dierum. quos
in hac mortalitate agimus malos. quā uis ineis
diligam⁹ uidere dies bonos. Flenda quidem
sed non reprehendenda condicio. uenit enim
uera dī iusta. De equa scriptura loquens. homo
inquid natus ex muliere. breuis uite. et ple
nus ire. Cum ira dei non sit ut hominis. idest
per turbatio concitati animi. sed tranquilla
iusti supplicii constitutio. In hac ira sua os non
continens sicut scriptum est. miserationes
suas. Propt alia solacia miserorum quę ge
neri humano prebere non cessat. in plenu
tudine temporis quo ipse sciebat hoc ee faci
endum. misit filium suum unigenitum ꝑ
quem creauit uniuersa. ut manens deus fi
eret homo. et eet mediator dī et hominum.
homo xpc ihc. In quem credentes plauacrū re
generationis. soluto reatu omnium peccato
rum. et originalis. uidelicet quod genera
tio trahit. contra quā maxime regeneratio
est instituta. & ceteroꝝ quę male agendo
contracta sunt. liberarentur ad ampnatione
perpetua. et uiuerent in fide & spe & caritate.
peregrinantes in hoc scło. atq; ineius tempta
tionibus laboriosis et periculosis. consolatio
nib; autem dī et corporalib; et spalib; ambu
larent. ad conspectum eius uiam tenentes.
quod eis factus est xpc. Et qua in ipso quo
q; ambulantes. non sunt sine peccatis. quę
debuus uite infirmitate subrepunt. uidit
helemosynarum remedia salutaria quibus
eoꝝ ad iuuaretur oratio. ubi eos dicere do
cuit. dimitte nobis debita nra. sicut et
nos dimittimus debitoribus nris. hoc agit
ecclā spe beata. in hac uita erumnosa. cuius
ecclæ petrus apls. ꝓpt apostolatus sui pri
matum gerebat. figurata generalitate per
sonam. Quod enim ad ipsum ꝓpriæ petti
net natura. unus homo erat gratia. unus
xpianus habundantiore grā. unus idemq;
primus apls. Sed quando ei dictum est ti
bi dabo claues regni celoꝝ. et quod cumq;
ligaueris super terram erit ligatum et in
celis. et quod cumq; solueris super terram
erit solutum et in celis. uniuersam signifi
cat ecclām. quæ in hoc scło diuersis tempta
tionibus uelut imbribus fluminib; tempesta
tibus quatitur. et non cadit. qm fundata ē
sup petram unde petrus nomen accepit.
Non enim a petro petra. sed petrus a petra. sicut

non xp̄s a xp̄iano. sed xp̄s an⁹ a xp̄o nominatur.
Ideoq; quippe ait dn̄s. sup hanc petram edi
ficabo ecclām meam. Quia dixerat petrus
tues xp̄c filius dei uiui. super hanc inquid pe
tram quā confessus es. ædificabo ecclām meā.
Petra enī erat xp̄s. sup quod fundamentum.
etiam ipse edificatus est petrus. Fundam̄
tum quippe aliud nemo potest ponere.
preter id quod positum est quod est xp̄c ihc.
Æcclā ergo quę fundatur in xp̄o. claues reg
ni celorum ab eo accepit in petro. id est pote
statem soluendi ligandiq; peccata. Quod est
enī per ꝓprietatem in xp̄o ecclā. hoc est ꝑ
significationem petrus in petra. qua signifi
catione intellegitur xp̄s petra. petrus ecclā.
Hæc igitur ecclā quam significabat petrus.
quamdiu degit in malis. amando & seque
ndo xp̄m. liberatur a malis. Magis autem
sequitur in eis qui certant ꝓ ueritate usq;
ad mortem. Sed uniuersitati dicitur seque
re me. ꝓ qua uniuersitate passus est xp̄c.
De quo dicit idem petrus. xp̄c ꝓ nobis passus
est relinquens nob̄ exemplum. ut sequam̄
uestigia eius. Ecce ꝓpt̄ quod ei dictum
est. sequere me. Est autem alia uita in
mortalis. quę non ē in malis. ibi facie ad
faciem uidebim⁹. qd̄ hic per speculum et
in enigmate uidetur. quando multum in
conspicienda ueritate ꝓficitur. Duas itaq;
uitas sibi diuinitus prędicatas. et commen
datas nouit æcclā. Quarum est una in fide.
altera in specie. Vna in tempore peregrina
tionis. altera in æternitate mansionis.
Vna in labore. altera in requie. Vna in uia.
altera in patria. Vna in opere actionis. al
tera in mercede contemplationis. Vna de
clinat a malo et facit bonum. altera nullū
habet a quo declinet malum. et magnum
habet quod fruatur bonum. Vna cum ho
ste pugnat. altera sine hoste regnat.
Vna fortis est in aduersis. altera nichil sentit
aduersi. Vna carnales libidines frenat.
altera spiritalibus delectationibus uacat.
Vna est uincendi cura sollicita. altera uicto
rię pace secura. Vna in temptationibus
adiuuatur. altera sine ulla temptatione
in ipso adiutore letatur. Vna subuenit in
digenti. altera ibi est. ubi nullum inue
nit indigentem. Vna aliena peccata ut
sua sibi ignoscantur ignoscit. altera nec
patitur quod ignoscat. nec facit quod sibi
poscat ignosci. Vna flagellatur malis ne ex
tollatur bonis. altera tanta plenitudine grē
caret omī malo. ut sine ulla temptatione
supbię cohereat summo bono. Una bona et
mala discernit. altera sola quę bona sunt
cernit. Ergo una bona est. sed adhuc mi
sera. altera melior. & beata. Ista significa
ta est per aplm̄ petrum. illa per iohm̄.
Tota hic agitur ista usq; in huius scli finem.
& illic inuenit finem. Differtur illa com
plenda post huius scli finem. sed in futuro
sclo non habet finem. Ideo dicitur huic.
sequere me. De illo autem. sic eum uolo
manere donec ueniam. quid ad te. tu me
sequere. Quid enim est hoc. quantum sa
pio. quantum capio. quid est hoc. nisi tu
me sequere per imitationem perferendi
temporalia mala. ille maneat donec sem
piterna uenio redditurus bona. Quod
apertius ita dici potest. perfecta me se
quatur actio. informata meę passionis
exemplo. Inchoata uō contemplatio ma
neat. donec uenio perficienda cum uenero.
Sequitur enim xp̄m perueniens usq; ad mor
tem. pia plenitudo patientię. manet aū
donec ueniat xp̄s tunc manifestanda
plenitudo scientiæ. Hic quippe tolerant̄
mala huius mundi in terra morientium.
ibi uidebuntur bona dn̄i in terra uiuen
tium. Quod enī ait sic eum uolo manere
donec ueniam. non sic intellegendum est
quasi dixerit remanere uel permanere.
sed expectare. qm̄ quod per eum signifi
catur. non utiq; nunc. sed cum uenerit
xp̄s implebitur. Quod autem per hunc
significatur cui dictum est tu me seque
re. nisi nunc agatur. non peruenitur ad
illud quod expectatur. In hac aū actiua
uita quanto magis xp̄m diligimus. tanto
facilius liberamur a malo. Atipse nos
minus diligit quales nunc sumus. et hinc
ideo liberat. ne semper tales simus. Ibi
uero amplius nos diligit. qm̄ quod ei dis
pliceat. & quod a nobis auferat non ha
bebimus. nec ob aliud hic nos diligit.
nisi ut sanet. et transferat ab his quę n̄
diligit. Hic ergo minus. ubi non uult
remaneamus. ibi amplius. quo uult
transeamus. et unde non uult pereamus.
Amet ergo eum petrus. ut ab ista morta
litate liberemur. Ametur ab eo iohs.

ut in ista immortalitate seruemur. Sed ista
ratione alluo ostenditur. cur amplius iohem
quam petrum amauerit xps. non cur am
plius petrus. quam amauerit xpm. Neq;
enim si plus nos diligit xpc in futuro sclo.
ubi cum illo sine fine uiuimus. quam in isto
unde eruimur. ut illic semp simus. Pp
terea nos tunc eum minus dilecturi sumus.
quando meliores erimus. cum meliores utiq;
nisi amplius eum diligendo. nullo modo
esse possumus. Cur ergo iohs e minus
eum diligebat quam petrus. si eam uitam sig
nificabat in qua est multo amplius dili
gendus. nisi quia propterea dictum est.
uolo eum manere. idest expectare donec
uenio. Qm et ipsum amorem qui tunc
multo amplior erit nondum habemus.
sed futurum expectamus ut cum ipse uene
rit habeamus. Nam sicut in epla sua
idem dicit apls. nondum apparuit quod erimus.
Scimus qm cum apparuerit. similes ei erimus.
qm uidebimus eum sicuti est. Tunc ergo.
amplius quod uidebimus diligimus. ipse aut
dns illam que futura est uitam nram qua
lis in nobis futura sit sciens predestinatio
ne. plus amat. ut ad eam nos amando p
ducat. Quo circa. qm uniuerse uie dni.
mia et ueritas. miseriam nram presentem
nouimus. quia sentimus. Et ideo miam
dni quam nobis de miseria liberandis exhiberi
uolumus. plus amamus. eamq; cotidie ma
xime pro peccatorum remissione poscimus.
& habemus. hoc per petrum significatum est
plus amantem. sed minus amatum. quia
minus nos amat xpc miseros quam beatos.
Veritatis autem contemplationem qualis
tunc futura est. minus amamus. quia non
dum nouimus. nec habemus. hec p iohem
significata est minus amantem. atq; ideo
et ad ipsam et ad eius in nobis amorem qua
lis ei debetur implendum donec ueniat
dns expectantem. sed plus amatum. quia
id quod per illum figuratum est. hoc
efficit beatum. Nemo tamen istos insig
nes aplos separet. et in eo quod significa
bat petrus ambo erant. et in eo quod signi
ficabat iohs ambo futuri erant. Signifi
cando sequebatur iste. manebat ille. cre
dendo autem ambo mala presentia hui
miseriae tolerabant. ambo futura bona
illius beatitudinis expectabant. nec ipsi

soli. sed uniuersa hoc facit sca ecclia sponsa
xpi. ab istis temptationibus eruenda. in
illa felicitate seruanda. quas duas uitas
petrus & iohs figurauerunt. singuli sin
gulas. Verum et in hac temporaliter.
ambulauerunt ambo per fidem. & in illa
in eternum fruentur ambo p speciem.
Omnibus igitur scis ad xpi corpus insepa
rabiliter pertinentibus. ppter huius
uite pcellosissime gubernaculum. ad
liganda et soluenda peccata claues regni
celorum. primus aplorum petrus accepit. eis
demq; omnibus scis. ppter uite illius se
cretissime quietissimum sinum super pec
tus xpi. Iohs euangelista discubuit. Qm
nec iste solus. sed uniuersa ecclia ligat sol
uitq; peccata. Nec ille in principio uerbum
dm apud dm. & cetera de xpi diuinitate.
& de totius diuinitatis trinitate. atq; uni
tate sublimia. que in illo regno facie ad
faciem contemplanda. Nunc autem do
nec ueniat dns. in speculo atq; in enigma
te contuenda sunt. que predicando ruc
taret de fonte dominici pectoris solus bi
bit. Sed ipse dns ipsum euangelium pro
sua cuiusq; capacitate. omnibus suis bibendum
toto orbe terrarum diffundit. sunt qui sen
serint. Et hi quidem non contemptibiles
sacri eloquii tractatores. a xpo iohem aplm
ppterea plus amatum. quod neq; uxorem
duxerit. et ab ineunte pueritia castissimus
uixerit. Hoc quidem in scripturis cano
nicis. non euidenter apparet. Verumtamen
id quoq; multum adiuuat congruentia h
uius sententie. quod illa uita per eum
significata est. ubi non erunt nuptiae.
Hic est discipulus qui testimonium perhibet
de his. & scripsit hec. & scimus quia uerum
est testimonium eius. Sunt autem in quo
et alia multa que fecit ihs. que si scribantur
per singula. nec ipsum arbitror mundum
capere. eos qui scribendi sunt libros. Non
spatio locorum credendum est mundum
capere non posse. que in eo scribi quomodo
possent si scripta non ferret. sed capacitate
legentium comprehendi fortasse non possent.
Quamuis salua rerum fide. plerumq; uer
ba excedere uideantur fidem. quod non
fit quando aliquid quod erat obscurum
uel dubium. causa et ratione reddita ex
ponitur. sed quando id quod apertum est

uel augetur uel extenuatur. nec tamen atrami
te significande ueritatis erratur. Qm̄ sic uerba
rem. que indicatur excedunt. ut Uoluntas
loquentis nec fallentis appareat. Qui nouit
quo usq; credatur. a quo ultra quam creden
dum est uel minuitur loquendo aliquid.
uel augetur. Hunc loquendi modum gre
co nomine. non solum grecarum uerum
etiam latinarum litterarum magistri. ypp
bolen uocant. Qui modus sicut hoc loco.
ita in nonnullis aliis diuinis litteris inue
nitur. ut est. posuerunt in celo os suum.
& uerticem capilli per ambulantium in
delictis suis. Et multa huiuscemodi
quae scripturis scis̄ non desunt. sicut alii
tropi. hoc est locutionum modi. De quib;
operosius disputarem. nisi euangelista ter
minante euangelium suum. etiam ipse
compellerer meum terminare sermonem.
Deo gratias. LEGE FELICITER.

Sunt omelie agustini sr̄ Johanem. lxx̄.

INNOE DNI INCP CAP DE EVGLIO MATHEI IN COM GENTVM SE RO NIMI PBRI. INIPMI.

XI C D OM·II· de aduentu. C v audisset iohs inuinculis.
O ost. RE q. in libro ii

I C I NNIG natal d. C v eet desponsata. O Mt. Req int .i.

XXII C I N sci Steph. E ece ego mitto ad uos pphas. O o Req it. iiii

II C I NNAT innocT. Angls d appar in soni. O o Req it i.

VIII C O OM·II· p epyph. C v descendisset ihs de monte. Req int .i.

XIII C D OO·V· p epyph. S imile e reg celoy hoi qsemina bonu
sem in agro suo. O Mt Req in libro ii.

XX C D OM in sepig. S imile e factu e reg celoy hoi pat fam
q exiit primo mane. O Mt Req in libro ii

XX C D OO in sexag. C v turba plurima. O ost Req int ii.

VI C C AP ieiunii. C v ieiunatis nolite fieri O M Req it .i.

V F FR·VI· Audistis qe dictu e antiq. O M. Req itb .i.

III C D OO in quadrag. D uct e ihs in desertu. O M Req itb .i.

XXIIII F FR·II· C uenit filii hois. O M Req itb .iii.

F FR·III· C v uenisset ihs. O O Req itb .ii.

F FR·IIII· Acceser ad ihm scribe O M Req itb .ii.

F FR·V· E gress ihs secessit inde. O O Req itb .ii.

S BBO· Assumpsit ihs O M Req itb .iii.

E DA II. F R III. Locuti ihc ad illas. O O Req itb .iii.

F R IIII Ascendens ihs ierusolimam. O M Req itb .ii.

F R VI homo erat pat familias. O O Req itb .ii

O OO·III· E rat ihc eiciens demoniu. O M Req itb .ii.

F R III. Respiciens ihs discipulos suos. O O Req itb .ii.

F R IIII. D icer pharisei ad ihm q re discp. O M Req itb .ii.

D OM·IIII· Abiit ihs in mare galilee. O O Req itb .ii

D OO in palmis. C v appropinquare ihs ierus. O M Req itb .iii.

E o de die. S ciens q p biduu paschatis. O O Req itb .iii.

S BBOS co. Vespe aut sabbi. O M Req itb .iii

A nalb F R VI. V nde ei discipli abier. O O Req itb .iii

S abbo p penTe const. E gredientе ihu. O M Req itb .iii.

V C D OO·VI· p penTe const. N isi habundauerit iustitia ura. iii

O Mt Req in libro primo.

D OM·VII· C v turba plurima eet eu ihu O O Req itb .ii. xix

D OO·VIII· Attendite a falsis pphis. O M Req itb .i.

D OM·XV· N emo potest duob dni. O O Req itb .i.

D OO·XVIII· Acceser ad ihm saducei. O M Req itb .iii.

D OM·XVIIII· Ascendente ihu in naucla O O Req itb .i.

XXIII C D OO·XC· S imile e regnu celoy hoi regi qfec nupcias filio suo. O M Req in libro tertio. xxxiii

D OM·XCII· S imile e reg celoy homini regi quoluit rationem ponere cu ser suis. O O Req itb .iii.

D OO XXIII· A bierunt pharisei consiliu inier ut capere rent ihm in sermone. O M Req in libro tio.

D OM·XCV· C v uideritis abominationem desolatio nis. O O Req in libro quarto. xxxvii

F FR·IIII· Mensis VII. Responden un de turba dix ad ihm. O Mt Req in libro tertio.

ITEM DE FESTIVITATIBVS. CAPITVLA.

In festiuitate Scī PETRI. Venit ihs in partes cesaree phy
lippi. O Mt Req in libro ——— tertio

xvi fo IN sci Pauli. Dix symon petr ad ihm. Ecce nos reli
quim omia. O Mt Req in libro tertio.

i fo IN octaua apli. Ascendit ihs discipulos suos ascende in
naucula. ——— O ost Req in libro ——— Scdo.

viii fo IN decollatione scī iohis bap. Misit herodes et tenuit
iohm. ——— O Mt Req in libro ——— Scdo.

xviii fo IN scī angli. Accesser ad discipli ad ihm. Dicentes
qs putas maior e in reg celoy. O Mt Req in lib primo.

xvi fo IN scī Matthei. Vidit ihs hoiem sedentem in telonea.
matheū noīe. O ost Req in libro primo.

v fo IN NAT APOSTOR VM. Conuocatis ihs duo
decim apīis. ——— O Mt in libro primo

iiii fo IN NAT PLVRIMORV M MARTYRVM.

ii fo VIdens ihs turbas ascendit in mon. O Mt. Req int .i.

xxx fo IN festo NAT oīm. Cum psequent uos in ciuitate ista
fugite in aliam. O Mt in libro primo.

xxi fo IN festo. E gressus ihs de templo ait illi unus ex discipulis suis.
Magister aspice. O ost in libro iiii.

IN Conuersione sci pauli apli. O Mt. in lib
primo.

IN NATALE VNIVS MARTIRIS.

NOlite arbitrari. O ost Mt.

xxxiii fo SIqs uult p me uenire. O Mt Req in lib primo.

IN NATALE CONFESSORVM.

xxvi fo VOs estis sal terre O ost Req in libro primo.

xix fo HOmo qdam peregre proficiscens. O Mt Req in lib iii.

xxx fo IN NATALE VIRGINVM.

xlii fo SImile e reg celoy thesauro absconditо in agro. O Mt. ii.

xlvii fo SImile e reg celoy decem uirginib; O Mt in lib iii.

xlvii fo

xcix fo

iii fo

xix fo.

xxxiii fo

xxxvii fo

INCIPIT PRO
LOGUS SCI ERO
NIMI PBRI
IN EXPOSITI
NE BMATHE
EUGILE LIBRO
RUM QUAT
TUOR.

LVRESFV
ISSEQVIEV
angelia scripserint
et lucas euangeli
sta testaī ducens.
Qm quidē multi
conati sunt ordina
re narrationē rerū. quę in nobis
completę sunt. sicut tradiderunt
nobis. qui ab initio ipsi uiderint
sermonē. et ministrauerunt ei. Et
pseueranua usq in psens tēpus mo
numta declarant. quę a diuersis auc
toribus edita. diuersarū hēresū fuere
principia. Vt ē illud uxta egyptios. et
thomam. et mathiam. et bartholo
meū. cēū. quoq aplos. et basilidis. atq
apellis. ac reliquos. quos enumerare
longissimū est. cū hoc tantū in psenua
necesse sit ducere. exstisse quos dā qui sine
spū. et grā dī. conati sint magis ordina
re narrationē. quā hystorię texere ueru
tem. Quib; iure potest illud pphēticum eze xiij.
coaptari. Ve qui prophētant de corde suo.
qui ambulant post spm suū qui dicunt
dicit dns. et dns non misit eos. De quib;
saluator in euangelio iohīs loquit. Oms :10 x.
qui ante me uenerunt fures et latrones
fuerunt. Qz uenerunt. non qui missi sūt.
Ipse enī ait. Venebant. et ego non mitte
bam eos. Inuenientur enī presumptio te
meritatis. in missis obsequium seruitutis
est. Ecclā ait. quę sup petrū. dni uoce
fundata est quā introduxit rex in cubicu
lum suū. et xo quā p foramē descensionis
occulte misit manū suam. simit damule
bimuloq; ceruoz. iiii. flumina paradisi
instar eructans. iiii. et angulos et anulos habet.
p quos quasi archa testamti. et custos legis dni.
lignus immobilib; uehitur. Primus omiū mathē
us ē publicanus. cognomto leui. qui euangeliū
in iudea ebreo sermone edidit ob eoz ut maxime
causam qui in xpm crediderant excusaret. et ne
quaquā legis umbra succedente euangelii ueri
tatē seruabant. Secds. marcus. int̄pres apli pe
tri. et alexandrię ecclę. primus epūs. qui dnm
quidē saluatorē ipse non uidit. sed ea. quę
magistrū audierat predicantē. uxta fidē magis
gestoz narrauit. quā ordinem. Tertius lucas
medicus. natione syrus antiocensis. cuius laus in

euangelio. qui et ipse discipulus apli pauli macha
ge boetiq; parib; uolam̄ condidit. quedā alius re
peteris. et ut ipse in phoemio confitetur. audita
magr quā usā describens. Vltimus iohēs aplūs et euan
gelista. quē ihs amauit plurimū. qui supra petr̄
oēs recumbens. purissima doctrinay fluenta potauit.
et qui solus de cruce meruit audire. ecce mater tua.
is cū eet in asia. etiā tunc hereticoy semina pullu
larent. cerinthi. hebionis. et ceteroy qui negant
xp̄m incarne uenisse. quos et ipse in epla sua antixp̄s
uocat. et aplūs paulus frequenter petit. coactus ē
ab omnib; pene tunc asie epīs. et multay eccliay le
gationib; de diuinitate saluatoris aliquid scribere. et
ad ipsum ut ita dicam diuerbū non tam audaci quā
felici temeritate prumpere. Vnde et ecclāstica narrat
hystoria cū a frib; cogeret̄ ut scriberet ita facturū
se respondisse. si indicto ieiunio incōmune oēs do
minū precarent̄ quo exploto reuelatione saturatus
illud phoemiū celo uenies eructauit. In principio
erat uerbū. et uerbū erat apud dm̄. et ds̄ erat ver
bum. hoc erat in principio apud dm̄. Hec igit̄ iiii. euan
gelia multū ante predicta iezechielis quoq; uolumen
pbat in quo prima uisio ita contexitur. et in medio sicut
similitudinē iiii. animalium. et uultus eoy facies hois
et facies leonis. et facies uituli. et facies aquile. Prima
hominis facies matheū significat. qui quasi de homine
exorsus ē scribere. Liber generationis ihu xp̄i filii dd̄
filii abrahā. Secta marcum in qua uox leonis in here
mo rugientis auditur. Uox clamantis in deserto para
te uiam dm̄i. rectas facite semitas eius. Tertia uituli
que euangelistā lucā agacharia sacerdote supsisse
initium p̄figurat. Quarta iohīn euangelistā qui assūp
tis pennis aquile et altiora festinans de uerbo dī dis
putat. Cetera que sequuntur in eundem sensum pfi
ciunt. crura eoy recta et pinnipedes et quo cūq;
spūs ibat. ibant. et non reuertebantur. et dorsa eoy
plena oculis. et scintille ac lampades. in medio dis
currentes. et rota in rota. et in singulis. iiii. facies.
Vnde apocalipsis iohīs post expositionem. xxiiii. seni
oy. qui tenentes cytharas et fialas adorant agnum
dī introducit fulgora et tonitrua et vii. spūs discurren
tes. et mare uitreū. et iiii. animalia plena oculis dicens
animal primū simile leoni et secūm simile uitulo. et
tertium simile hoī et quartū simile aquile uolan
ti. Et post paululū plena inq̄t erant oculis. et requem
non habebant die ac nocte dicentia. scs. scs. scs.
oēs ds̄ omps̄ qui erat et qui est et qui uenturus est.
quib; cunctis pspicue ostenditur. iiii. tantū debe
re euangelia suscipi et oēs apocriphoy uenias mortuis
magis hereticis quā ecclāsticis uiuis canendas. Sanctq;
miror eusebi dilectissime cur romam subito naviga
turus hanc tibi a me quasi sitarciam dari uoluerit ut
matheū breuiter exponens uerbis stringerem. sensib;
dilatarem. Si meminisses responsionis mee nūquā
in paucis diebus romanoy peteres. Primum enī difficile est omīs legere qui in euangelia scripserunt. De in
multo difficilius adhibito iudicio que optima sunt ex
cerpere. Legi fateor ante annos plurimos in matheū
origenis xxv. uolumina et undē eius homelias cōma
neūq; impīationis genus. et theophili antiochene urb̄
ep̄i commentarios. hyp̄olitū quoq; martyris. et theo
dori heracleote. apolinarisq; laudicenū ac didimi ale
xandrini. et latinoy hylarii. uictorini fortunatiani
opuscula. e quib; etiam si parua carperem. dignum
aliquid memoria scriberet̄. at tu in duabus ebdomadib;
imminente iam pascha. et spirantib; uentis dictare me
cogis. ut quando notarii excipiant. quando scribant̄
scedule. q̄ndo emendent̄ quos spatio digerantur. ac
purū maxime cū scias me ita tribus mensib; languisse
ut uix nunc ingredi incipiam. nec possim laboris ma
gnitudinem breuitate q̄ris compensare. Igitur omissa
auctoritate ueterum quos neglegendi. nec sequendi
michi facultas data est. hystoricā interp̄tationem quā
precipue postulasti digessi breuiter. et interdū spūalis
intelligentie flores miscui p̄fectū opus reseruans in
posterū. si aut michi uita longior fuerit. aut tuum
redeundo tua p̄missa cōpleueris. te nitar implere q̄d
reliquū est. immo iacētis fundamentis. et ex parte
constructis parietib;. Pulcherrimū culmen imponā
ut scias quid intersit inter subitā dictandi audaciā et e
lugubratā scribendi diligentiā certe nosti et men
dacii me erubescere minīe testem uocare. quod pre
sens opusculū tanta celeritate ductauerim ut magis
aliena legere quā mea condere me putarē. nec hoc
de arrogantia et fiducia ingenii dictū putes. sed q̄
ostendere tibi cupiam quantū apud me ualeas qui
periclitari magis apud doctos uoluerim. quā tibi sē
oule postulanti quicquā negare. Vnde obsecro ut si
incōptior sermo est et n̄ solutō lapsu ferē orationis festi
nationi hoc tribuas non imperitie. Et dum explanare
cum romā uenerit uirginis xp̄i principie que me ro
gauit ut in canticū scriberem carmeoy. a quo opere
exclusus. egrotatione diuturna spes infinitū distulit.
Hac te lege constringens. ut si tū ea ad te scripta sub
traxeris. illa quodā armariolo sibi postea scribenda con
cludat.

S. R.

EVSEBII HIERONIMI PBI
COMENTARIORVM IN MA
THEVM LIBER PRIMVS
INCIPIT

Cōmentarius est cum ē obscura breuit̄ aperte dilucide
ac n̄ta dissertitudinē. qua scripturarū series apponit edisserit.

hieronimi

RATIONIS IHV XPI IN YSAIA LEGIMUS GE

nerationē eius quis enarrauit? Non ergo puta
mus euangelium ꝓphetę ee contrarium. ut quod
ille impossibile dixit. hic narrare incipiat. quia
ibi de generatione diuinitatis. hic de incarnatio
nis est dictū. A carnalibus aūt coepit. ut ꝑ ho
minē dm discere incipiamus. ¶ filu dauid. filu abraā.
Ordo prepostерus. sed necessarię cōmixtus. Si enī pri
mū posuisset abrahā. et postea dauid. rursus et repe
tendus fuerat abrahā. ut generationis series texerē.
Dō aūt ceteris pretermissis. hoc filuum nuncupa
uit. quia ad hoc tantū ē facta de xpo. repromissio
ad abrahā. in semine inquit tuo benedicentur oēs
gentes. quod est xps. Ad dauid de fructu uentris tui
ponam sup sedē meam. Judas aūt genuit phares.
et zaram de thamar. Notandū in genealogia sal
uatoris. nulla scā assumi mulierū. sed eas quas
scriptura reprehendit. ut qui ꝓpē peccatores uene
rat. de peccatis aby nascens. ut omnium peccata de
leret. Unde et in consequentib ruth moabitis po
nitur. et bethsabee uxor urię. Naason aūt genu
it salmon. iste ē princeps tribus iudę. sicut in numeris
legimus. Joram aūt genuit oziam. Ozias autem ge
nuit ioathan. In quarto regū uolumine legimus de
ioram. Ochoziam fuisse generatū. Quo mortuo iosa
beth filia regis ioram. soror ochozię. tulit ioas filiū
fris sui. et eum interfectioni. que exercebatur ab athō
lia subtraxit. cui successit in regnum. filius ei amasias.
post quem regnauit filius eius azarias. qui appellat
et ozias. cui successit ioathan filius eius. Cernis ergo
quod secm fidē hystorię tres reges in medio fuerint
quos hic euangelium pretermisit. Joram quippe non ge
nuit ochoziam. sed ochoziam. et reliquos quos enu
merauimus. Unde quia euglice ꝓpositū erat tres
decadas. in diuerso tēpoꝝ statū ponere. et ioram
quis se miscuerat impissime iezabel. idcirco q ad
tertiā generationem eius memoria tollitur. ne in
sce nativitatis ordine poneretur. Et post transmi
grationem babylonis. iechonias genuit salatihel.
Si uoluerimus ergo iechoniam in fine prime thesa
risce decades ponere. in sequenti non erunt xiiii.
sed tredecim. Sciamus ergo iechoniam priorem.
ipsum esse quem et ioachim. Sedm aūt filium n
patrem. quoꝝ prior ꝑ. k. et. m. sequens ꝑ chn
scribitur. Quod scriptorū uno. et longitudinem tē
porū apud gcos latinosq confusus est. Jacob aūt
genuit ioseph. Hunc locū obiecit nobis iulius augustus.
dissonantię euangelistarū. cū euangelista matheus
ioseph filiū dicerit iacob. et lucas filium appellarit
heli. non intellegens consuetudinē scripturarum.
quod aliter secm naturā. aliter secm legem. et pater fit.
Si enim hoc ꝑ moysen dō iubente preceptum. ut
si frī aūt ꝓpinquus absq liberis mortuus fuerit. alius
eius frater accipiat uxorem ad suscitandum semen
frīs ul' propinqui sui. Sup hoc et africanus tpm scripsit
et eusebius cesariensis. in libris diuersas euangelioꝝ
pleniusq disputarunt. Jacob genuit ioseph uirum ma
rię. Cum uirum audieris suspicio tibi non subeat
nupcias. sed recordare consuetudinis scripturarum.
quod sponsę uocentur uxores. Et ad transmigratio
ne babylonis usq ad xpm. generationes quatuordec
im. Numera a iechonia usq ad ioseph. et inuenies
generationes. xiii. Unde quarta decima generatio
ipsum xpm reputabitur. xpi aūt generatio sic
erat. Quę rat diligens lector edicat. Cum ioseph
non sit pater dni saluatoris. quid putet ad dnm ge
nerationis ordo deductus usq ad ioseph. Cui respon
debimus. Primum enī non ee consuetudinis scriptu
rarū. ut mulierum in generationib ordo texatur.
deinde ex una tribu fuisse ioseph. et maria. unde ex
lege eam accipere cogebatur ut propinquam. Et qd
simul censetur in bethlehem. ut de una uidelicet tri
pe generata. Cum ee desponsata mater ihu maria
ioseph. Quare non de simplici uirgine. sed de despon
sata concipitur. Primū. ut ꝑ generationem ioseph
origo marię demonstraretur. Secm. ne lapidare
tur a iudeis. ut ad ultra. Tertio. ut egyptū fugi
ens. haberet solatium. Quarto. ignatius etiam
quartam addit causam. cur a sponsa conceptus
sit. ut partus inquiens eius celaret diabolum. dū
eum putat non de uirgine sed de uxore generari.
Ante quam conuenirent. inuenta est in utero ha
bens de spū scō. Non ab alio inuenta est nisi ab
ioseph. qui pene licentia maritali futurę uxoris

omis ꝙ generacões ab abraham usq ad dd xm.

ꝓpinqui.

Imaginia nati[vi]tatis

Quattuor ex qbus ego filr despōsata.

omia nouerat. Quod aut dicitur ante quā conuenirent. non sequitur ut postea conuenerint. sed scriptura quid factū non sit ostendit. Ioseph autē uir eius cū eēt iustus. et nollet eam traducere. uoluit occulte dimittere eam. Si quis fornicarie coniungitur. unum corpus efficitur. Et in lege preceptum est. Non solum reos. sed et conscios criminum. obnoxios eē peccati. Qm̄o ioseph cū crimen celaret uxoris. iustus scribitur.

Sed hoc testimonium marie ē. quod iosephsciens illius castitatem. et admirans qd̄ euenerat. celans silentio. cuius misteriū nesciebat. Joseph fili dauid noli timere accipere mariam uxorē tuam. Iam ut supra diximus sponsas uxores appellari. quod plenius liber aduersus heluidium docet. et blandientis affectu ei p somnium angl̄s loquitur. ut iustitiam silentii cōprobaret. Simulq notandū quod ioseph filius esse dicatur dauid. ut maria quoq de dauid stirpe monstretur. Et uocabis nomē eius ihm̄. ipse enī saluum faciet ppl̄m suum. Jh̄s hebreo sermone saluator dr̄. Ethimologiam ergo nominis eius euangelista significauit dicens. Uocab̄ nomen eius ihm̄. quia ipse saluum faciet ppl̄m suum. Hoc autē totū factū ē ut adimpleret̄ quod dictū est a dn̄o per pphetam dicentem. Ecce uirgo in utero accipiet. Pro eo quod euangelista matheus dicit in utero habet. in ppha scriptum est in utero accipiet. Sed ppha quia futura predicit. significat quid futurum sit et scribit accipiet. Eugl̄ta quia non de futuro. sed de presenti narrat hystoria. mutauit accipiet. et posuit habet. Qui enī habet. nequa quā accepturus est. tale quid et in psalmis legimus. Ascendens in excelsum captiuā duxit captiuitatem. dedit dona hominib̄.

Hoc testimonium apl̄s ponens. non dixit accepit. sed dedit. quia ibi de futuro significatum est. quod accepturus eēt. Hic de eo narratur qui iam dederat quod accepe rat. Accepit coniugē suā. et non cognouit eam. donec peperit filium suū primogenitum. Ex hoc quidam loco puersissime suspicantur. et alios filios habuisse mariam. dicentes primogenitum non dici. nisi qui habet et fratres. Cum hic mos diuinarū sit scripturarū. ut primogenitum non eum uocent. quem frēs sequantur. sed eū qui primus natus sit. Lege supra dictū libellū aduersus heluidium.

Vidimus enim stellam eius in oriente. ad confusionem iudeorū. ut natiuitatē xpi agentibus discerent. Orietur in oriente stella quā futurā balaham. cuius successores erant uaticinio nouerant. Lege numerorū librum.

Deseruntur aut magi stelle indicio in iudea. ut sacerdotes a magis interrogati ubi xp̄s nasceretur. inexcusabiles fierent. de aduentu eius. At illi dixerūt eis. In bethlehem iudee. Librariorū error est. putamus enim ab euangelista primum editum. sicut in ipso hebraico legimus iude. non iudee. Que est enī aliarū gentium bethlehem. ut ad distinctionem eius hic iudee poneretur. Iude autē idcirco scribitur. quia est et alia bethlehem in galilea. Lege librum ihu filii naue. Deniq et in ipso testimonio. qd̄ de michee prophetia sumptum est. ita habetur.

Et tu bethlehem terra iuda. Et apertis thesauris suis. optulerunt ei munera. aurū. thus. et murram. Pulcherrime munerū sacramenta. iuuencus pb̄r uno uersiculo cōphendit. Thus. aurum. murram. regiq. hominiq. deoq. dona ferunt. Et responso accepto in somnis. ne redirent ad herodem. p aliam uiam reuersi sunt ad suam regionem. Qui munera obtulerant dn̄o consequenter responsum accipiunt. Responsum aut quod grece dr̄. ΧΡΗΝΑΓΕΙϹΘΕΝΓΕϹ. Non p angelum fuisse. sed per ipsum dn̄m. ut meritorū ioseph priuilegium demonstraretur. Reuertuntur aut p aliam uiam. quia infidelitati miscendi non erant iudeorū.

Ecce angelus dn̄i apparuit ioseph in somnis dicens. Surge. et accipe puerum et matrem eius. et fuge in egyptū. Quando tollit puerum et matrē eius. ut in egyptum transeat. nocte tollit et in tenebris. Quando uō reuertitur in iudeam. nec nox nec tenebre ponuntur in euangelio.

Vt adimpleretur quod dictū est a dn̄o p prophetam dicentem. ex egypto uocaui filium meū. Respondeant. qui hebreorū uoluminū denegant ueritatē. ubi hoc in lxx. legatur interpretib̄. quod cū n̄ inuenerint. nos eis dicemus in osee ppha scriptū. sicut et in exemplaria pbari possunt. que nup edidimus.

Possumus aut et locum istum aliter consolari. ppter contentiosos. quorū consuetudinem paulus apl̄s habere se denegat. et ecclā xpi. et testimonium pferimus ex numeris dicente balaham. Ds̄ ex egypto uocauit eum.

gla eius sicut unicornis. Iunc adimpletū ē quod dictum est p̄ ieremiam propham dicentem. Vox in rama audita est. ploratus et ululatus multus. rachel plorans filios suos. et noluit consolari quia non sunt. De rachel natus est beniamin. in cuius tribu non est bethlehem. Quaeritur ergo quom rachel filios iudę. id̄ bethlehem. quasi suos ploret. Respondebimus breuiter. quia sepulta sit iuxta bethlehem in ephratā. ex aeterno corpusculi ostento matris nom accepit. Siue qm iuda et beniamin duę tribus unctę erant. et herodes p̄cepit non solū in bethlehem interfici pueros. sed et in oib⁹ circa finib⁹ eius. Per occasionem bethlehem intelligimus multos etiā de beniamin fuisse cesos. Ploratu autē filios suos. et non recepit consolationem. secūm duplēm intelligentiam. Siue quod eos in æternum mortuos æstimaret. siue quod consolari se nollet. De his quos sciret ē uicturos. Quod aut̄ dr̄ in rama. non putemus loci nomen ē. quę est iuxta gabaā. Sed rama excelsum int̄pretatur. ut sit sensus. Vox in excelso audita ē. id̄ longe lateq; dispersa. Defuncti sunt enī. qui quaerebant animā pueri. Ex hoc loco intelligimus. non solū herodē. sed et sacerdotes et scribas. eo q̄r nece dni fuisse medit̄atos. Qui surgens accepit puerum et matrē eius. Non dixit accepit filiū suū. et uxorē suam. sed puerū et matrem eius. quasi nutricius non maritus. Audiens aut̄ quod archelaus regnaret in iudea p herode patre suo. Multi p̄pter ignorantiā hystorię labuntur errore: putantes eundem ē herodem. a quo in passione sua dns̄ irridetur. et quinunc mortuus ē refer tur. Ergo herodes ille qui cū pilato postea amicitias facit. huius herodis filius est frat̄ archelai. Quē et ipsum tyberius cesar. lugdunum quę galliarum est ciuitas relegauit. fremq; eius herodem. successorem regni fecit. lege ioseph hystoriam.

Et ueniens habitauit in ciuitatem quę uocat̄ nazareth. ut adimpleretur quod dictū ē p̄ propham. qm̄ nazareus uocabitur. Si secum de scripturis posuisset exemplū. numquam diceret. quod dictū ē p̄ prophas. sed simpliciter quod dictū ē per p̄pham. nunc aut̄ plurali prophas uocans. ostendit se non uerba de scriptis sumpsisse. sed sensum. Nazareus ses interp tatur. Sem aut̄ dnm futurum omis̄ scriptura comenorat. Possumus et taliter dicere. quod ea eisdem uerbis iuxta hebraicam ueritat̄ in ysaia scriptū sit. Exiet uirga de radice iesse. et nazareus de radice conscendet. ¶ m. c.

In ten tentiam agite. appropinquabit enī regnum. Primus baptista iohs̄ regnū celoz predicat. ut precursor dni hoc honoretur priuilegio. Hic est enī qui dictus est per ysaiam propham dicentem. Vox clamantis in deserto parate uiam in dni. rectas facite semitas eius. Animas credentiū preparabat. In quib⁹ ambulaturus erat dominus. ut purus in uiis purissimis ambularet. Dics habitabo in eis et inambulabo. et ero d̄s ipsorū. et ipsi erunt michi ppl̄s. Porphirius istū locum marci euangelistę principio comparat. In quo scriptū est. Initium euangelii ihu xpi filii dei. sicut scriptū est in ysaia propha. Ecce mitto angelum meum ante faciem tuā. qui preparauit uiam tuā. Vox clamantis in deserto parate uiam dni. rectas facite semitas eius. Cum enī testimonium de malachia. ysaiaq; contextum sit. quaerit quomodo uidet ab uno ysaię exemplum putemus assumptum. cui ecclastici uiri plenissime respondent. nos aut nom ysaię putamus addidisse scriptor⁹ uterq. quod et in aliis locis̄ p̄bare possumus. aut certe de diuersis testimoniis scripturaq; unum corpus effectum. Lege centū decimū psalmum. et hoc idem reppe ries̄. Ipse aut̄ iohs̄ habebat uestimentū de pilis̄ camelorum et zonā pellicią circa lumbos suos. De pilis̄ inquit habebat non de lana. Aliud aut̄ est uestis indicium est. Aliud luxurię molliorum. Zona aut̄ pellicia qua accinctus fuit et helias mortificationis. Cyr̄ BONON est. Porro quod sequitur. Esca eius erat locusta et mel siluę. Habitatori solitudinis congruum est. ut non delitias cibos̄ sed neces̄ sitatē humanę carnis explere. Potens est d̄s de lapidib⁹ istis. suscitare filios abrahe. Lapides ethnicos uocat. p̄pter cordis duritią. Lege iezechiel. Auferam inquit a uobis̄ cor lapideum. et dabo cor carneum. In lapide duritia. in carne mollitudo monstratur. Siue simpliciter dī indicat potentiam. quod qui de nichilo cuncta fecerit. possit et de saxis duriss̄imis ppl̄m procreare. Ecce securis ad radicem arboris̄ posita est. Predica

·iij·

catio sermonis euangelici· qui ex utraq parte acutus est gladius· securis appellatur. Juxta ie
remiam ppham· qui uerbū dñi securi cōparat
» cedenti petram. Cui non sum dignus calceamēta portare. In alio euangelio cuius ait. Non sum di
gnus soluere corrigiā calceamēti. Hic humilitas.
ubi misterium demonstratur· quo d xp̄s sponsū
ē. et iohēs non meretur sponsi corrigiam solue
re· ne uocetur domus eius iuxta legem mosi·
» et exemplum ritus domū discalciati. Ille uos
» baptizabit in spū sco. et igne. Siue quia ignis
est spūs sēs· ut acta aplōr docent· quodecen
dente sedit quasi ignis supra linguas credenti
um· et impletus est sermo dñi dicentis. Ignē
uenu mittere sup terrā· et quam uolo ut arde
at. Siue quia in presenti spū baptizamur· et in
futuro igne· aplo quoq huic sensui congruente·,
Jnocētius epyphanie. » Unusquisq opus quale sit ignis ꝓbabit. Tunc
» ueni t ihs a galilea in iordanem ad iohēm· ut
» baptizarēt ab eo·, triplicem ob causam saluator
a iohe accepit baptismum. Primū ut quia hō
natus erat omnem iustitiam et humilitatem
legis implerēt. Secō ut baptismate suo· iohis
Et q̄ mūs erat addēt remedio peccata baptisma cōmendaret. Tertio· ut iordanis aquā
sanctificans· p descensionē columbe spūs scī in lava
» cro credentium monstraret aduentū. Sine mō.
Pulchre dixit modo· ut ostenderet xp̄m in aqua.
iohīm a xp̄o in spū baptizandum. Siue aliter.
Sine modo· Vt qui formā serui assumpsi· exple
am et humilitatem eius. Alioquin scio te
in die iudicii· meo ēe baptismate baptizandū.
Sine modo dicat dñs. Habeo et aliud baptisma
quo baptizandus sum· tu me baptizas in a
qua· ut ego te baptizem p me in sanguīne.
» Sic enī decet nos implēre omnē iustitiam. Non
addidit iustitiam legis· siue nature ut nos utrūq
intellegamus. Et si dr̄ ab homine accepit bap
tisma· nullus a conseruo accipere dedignet.
» Apti sunt ei cēli· et uidit spm descendentem ii
» sicut columbam uenientē sup se. et cętā. Mi
sterium trinitatis in baptismate demonstrat.
Dñs baptizatur· spūs descendit in specie columbe.
patris uox testimonium filio perhi
bentis audiuntur. Aperiuntur autē cēli· non reseratione
elementoy· sed spūalibus oculis· quibus et iezechiel
in principio uoluminis sui· aptos esse cōmemo
rat. Sedit quoq columba sup caput ihū· ne ei
putaret uocē patris· ad iohīm factā n ad dñm.

·iij·c·

Nōm prima quadrg. » Tunc ad ducē est in desertum a spū haud
» dubium quin a scō spū. Sequitur enī· ut tēp
» taretur a diabolo. Ducitur autē non inuitus
aut captus· sed uoluntate pugnandi. Et cū
» ieunasset xl. diebus· et xl. noctibus· postea esu
» rit. In isto numero quadragesime nobis ostēn
ditur sacramentū. In quo et moyses ieunauit
in monte sinā· et helias iuxta montem choreb.
Permittitur autē esurire corpus· ut diabolo
» temptandi tribuatur occasio. Dic ut lapides isti
panes fiant. Esurienti congrue dicit. Dic ut
lapides isti panes fiant· sed duobus contrariis
teneris diabole· si ad imperium eius possum la
pides panes fieri· ergo frustra tēptas eum· qui
tante potentie est. Sin autē non potest facere.
» frustra dī filiū suspicaris. Si filius dī es· dic ut la
» pides isti panes fiant. Qui respondens ait. Scrip
» tum est. Non in pane solo uiuit homo· sed in oī
» uerbo quod ꝓcedit de ore dī. Testimonium de
uteronomiū sumptum est. Jdeo autē sic ꝛ
dominus· quia propositū ei erat· humiliare dia
bolo uincere non potentia. Simulq animaduer
tendum quod nisi ieiunare cepisset dñs· tempta
ri occasio non fuisset diabolo· sed in illud. Fili
accede ad seruitutem dī· prepara animam tuā
ad temptationē. Sed et ipsa responsio saluatoris.
hominem fuisse indicat· qui tēptatus est. Non
in pane solo uiuit homo· sed in oī uerbo qd
ꝓcedit de ore dī. Si quis ergo non uescitur
uerbo dī· iste non uiuit. Tunc assumpsit eū
» diabolus in scam ciuitatē. Assumptio ista que
or non exinbeciliitate dñi uenit· sed de inimici
superbia· qui uoluntatem saluatoris necessitatem
putat. Et ex hoc autem loco intelligitur· quid sit
illud quod in alio loco scribit· Abierunt in scam
» ciuitatē· et multus appamerunt. Statuit eū sup
» pinnaculum tēpli· ut quē fame tēptauerat· tē
» taret et uana gla. Si filius dī es· mitte te deor
» sum. In oībus tēptationibus hoc agit diabolus· ut
intellegat· si filius dī sit· sed dñs sic responsionē
tēperat· ut eum relinquat ambiguum. Mitte
te deorsum uox diaboli· qua semp omnis deorsū
cadere desiderat. Mitte te inquit· p suadere po
» test· precipitare non potest. Angelis suis manda
» uit de te· et in manibus tollent te· ne forte offen
» das ad lapidem pedem tuum. Hoc in nonagesi
mo psalmo legimus· uerū ibi non de xp̄o· sed
de uiro scō ꝓpheta est. Male ergo interpretatur
scripturas diabolus· Certe si uere de saluatore
scriptum nouerat· debuerat et illud dicere· qd
in eodem psalmo contra se· sequitur. Super aspi
dem et basiliscum ambulabis et conculcabis
leonem et draconem. De angelorum auxilio· qsi
ad infirmum loquitur· de suaā culcatione qsi
tergi uersator tacet. Ait illi ihs rursum· Scri
» ptum est non tēptabis dñm dm tuū. Falsas

de scripturis diaboli sagittas. ueris scrip
turarum frangit clippeis. Et notandum quod
necessaria testimonia de uteronomio tan
tum protulerit. ut secundum legis sacramenta mon
straret. Iterum assumpsit eum diabolus in
montem excelsum ualde. et ostendit ei
omnia regna mundi et gloriam eorum. Gloria
mundi. que cum mundo preteritura est.
In monte et in supercilio demonstratur. Dominus
autem ad humilia descendit et campestria.
ut diabolum humilitate superaret. Porro dia
bolus ducere eum festinat ad montes. ut
per quos ipse corruerat. etiam ceteri corruant.
iuxta illud apostoli. ne inflatus incidat in iudicium
diaboli. Hec omnia dabo tibi. si cadens adoraueris
me. Arrogans et superbus etiam hoc de iactantia
loquitur. non quo in toto mundo habeat pote
statem. aut possit omnia regna dare diabolus. cum
sciamus plerosque sanctos uiros a deo reges factos.
Si cadens inquit adoraueris me. Ergo qui ado
raturus est diabolum ante corruit. Tunc dixit
ei ihesus. Vade sathanas. Scriptum est. dominum deum
tuum adorabis. et illi soli seruies. Non ut
plerique putant eadem satana et apostolus petrus
sententia condemnantur. Petro enim dicitur
Vade retro me satana. id est sequere me. qui contra
rius es uoluntati mee. hic uero audit. uade
satana. et non ei dicitur retro me. ut sub audia
tur. uade in ignem eternum. qui preparatus
est tibi et angelis tuis. Dominum deum tuum adora
bis. dicens diabolus saluatori. Si cadens adora
ueris me. E contrario audit. quod ipse magis ado
rare eum debeat. dominum et deum suum. Tunc reliquit
eum diabolus. et accesserunt angeli. et ministra
bant ei. Precedit temptatio ut sequatur uictoria.
Angeli ministrant. ut uictoris dignitas comprobetur.
Terra zabulon et terra neptalim et reliqua. hi
primum audiere dominum predicantem. ut ubi israhelis
fuerat ab assiriis prima captiuitas. ibi redemptio
ris preconium nasceretur. Exinde cepit ihesus
predicare et dicere. Penitentiam agite. appro
pinquabit enim regnum celorum. Johanne tradito.
recte ipse incipit predicare; desinente lege
consequenter oritur euangelium. Si autem eadem salua
tor predicat. que iohannes baptista ante dixerat.
ostendit se eiusdem dei esse filium. cuius ille prophetasit.
Uenite post me faciam uos fieri piscatores homi
num. Isti primi uocati sunt. ut dominum sequerentur.
Piscatores et illiterati mittuntur ad predican
dum. ne fides credentium non uirtute dei. sed
eloquentia atque doctrina fieri putaretur.

Et lunaticos et paraliticos. et curauit eos.
Non uere lunaticos sed qui putabantur
lunatici. ob demonum fallaciam. qui obseruan
tes lunaria tempora. creaturam infamare cupiebant.
ut in creatorem blasphemie redundarent. In martirum
Videns autem turbas ascendit in montem. Et cum
sedisset. accesserunt ad eum discipuli eius. Dominus ad
montana conscendit. ut turbas ad altiora secum
trahat. sed turbe ascendere non ualent. Et se
quuntur discipuli. quibus et ipsis non stans sed se
dens. et contractus loquitur. Non enim intellige
re poterant in sua maiestate fulgentem. Secundum litte
ram nonnulli simpliciorum fratrum putant eum
beatitudines. et cetera que sequuntur in oliueti mon
te docuisse. quod nequaquam ita est. Ex prece
dentibus enim et sequentibus in galilea monstratur
locus. quem putamus esse uel thabor. uel quemlibet
alium excelsum montem. Denique postquam finiuit
sermones suos. Statim sequitur. Cum autem introisset
capharnaum.
Beati pauperes spiritu. hoc est quod alibi legitur.
et humiles spiritu saluabit. Ne quis autem putaret
paupertatem. que nonnumquam necessitate puta
tur a domino predicari. adiunxit spiritu. ut humilita
tem intelligeres non penuriam. Beati pauperes spiritu.
qui propter spiritum sanctum uoluntate sunt pauperes. Vnde
super huiuscemodi pauperibus et saluator per ysaiam
loquitur. Dominus unxit me. propter quod euangeli
zare pauperibus misit me.
Beati mites. quoniam ipsi possidebunt terram. Non
terram iudee. nec terram istius mundi. non terram ma
ledictam. spinas et tribulos afferentem. quam
crudelissimus quisque et bellator magis possidet.
Sed terram quam psalmista desiderat. Credo uidere bo
na domini in regione uiuentium. huiuscemodi posses
sor. et post uictoriam triumphator. etiam in quadra
gesimo quarto psalmo describitur. Et intende
et prospere procede et regna. propter ueritatem et mansu
etudinem. et iustitiam. Nemo enim terram istam per
superbiam. sed per mansuetudinem possidet. Beati qui
lugent. quoniam ipsi consolabuntur. Luctus hic non mor
tuorum ponitur communi lege nature. sed peccatis
et uitiis mortuorum. sic fleuit et samuhel saulem. quia
penituerat dominum quod unxisset eum regem super israel.
Sic et paulus apostolus flere ac lugere se. et eos qui post
fornicationem et immunditiam non egerent
poenitentia. Beati qui esuriunt et sitiunt iu
stitiam. Non nobis sufficit uelle iustitiam. nisi
iustitie patiamur famem. Vt sub hoc exemplo
numquam nos satis iustos. sed semper esurire iustitie
opera intellegamus. Beati misericordes. Misericordia
non solum in elimosinis intelligitur. sed in omni

peccato frīs. si alter alterius onera portemus.
Beatu mundo corde. qm ipsi dm uidebunt.
Quos non arguit conscientia ulla peccati.
Mundus mundo corde conspicitur. Templum
dī non potest ee pollutū. Beati pacifici qui
primum in corde suo. deinde et inter fratres
dissidentes pacem faciunt. Quid enim pdest
alius pe pacari. cum in tuo animo sint bella
uitioꝝ. Beati qui psecutionem patiunt
ppter iustitiam. Signanter addidit ppt
iustitiam. Multi enim psecutionem ppter
sua peccata patiuntur. et non sunt iusti. si
mulq; considera quod octaua uere circūci
sionis beatitudo martyrio terminatur. Be
ati estis cum maledixerint uobis homines
et psecuti uos fuerint. et dixerint omne
malum aduersum uos mentientes ppter me.
Illud maledictū contemnendum est. et beati
tudinem creat. quod falso maledicentis ore
pferatur. Vnde et specialiter definiuit. que
beata maledictio. omne dies maledictum ad
uersum uos. mentientes ppter me. Vbi ergo
xps in causa est. ibi et optanda maledictio.
Gaudete. et exultate. Nescio quis hoc nrm pos
sit implere. ut tacereatur obprbrius samarita
et nos exultemus in dno. Hoc qui uanam secta
tur gtam implere non potest. Gaudere igit
et exultare debemus. ut merces nobis in cele
stibus preparetur. Elegantes inquodam uo
lumine scriptū legimus. nequeras gtam. et
non dolebis cum inglorius fueris. Iunat confessoꝝ
Vos estis sal terre. Sal appellantur apli
qui a pillos uniuersum hominum condi
genus. Quod si sal euanuerit. in quo sali
etur. Si doctor erraverit. quo alio do
ctore emendatur. Ad nichilum ualet ulti
nisi ut mittatur foras. et conculcetur ab
hominibus. Exemplum de agricultura sump
tum est. Sal etenim in cibis condimen
et ad siccandas carnes necessarium est. ita
aliud usum non habet. Certe legimus in
scripturis urbes quasdam ira uictoꝝ sale
seminatas. ut nullum in ipsis germen ori
retur. Caueam ergo doctores et epi. et
uideant potentes potenter sustinere tormē
ta. nichilq; ee medium. sed malos ruinas
nas ad tartarum ducere. Vos estis lux mun
di. Non potest ciuitas abscondi supra mon
tem posita. neq; accendunt lucernam. et
ponunt eam sub modio. Et reliqua. Do
cet fiduciam predicandi. ne apli abscon
dantur obmetum. et sint similes lucerne
sub modio. sed tota libertate se pdant. ut
quod audierunt in cubiculis. predicent in
tectis.

Nolite putare. qm uenī soluere legem. aut p
phas. Non uenī soluere. sed adimplere. Siue
quod de se p alios pphetata cōpleuerit. siue
quod ea que ante ppt infirmitatem audi
entium rudia et imperfecta fuerant. sua p
dicatione compleuerit. iram tollens. et ui
centationis excludens. et occultam immen
te concupiscentiam. Donec transeat celum
et terra. Promittuntur nobis celi noui. et
terra noua. que facturus est dominus ds.
Si ergo noua creanda sunt. consequenter
uetera transitura. Quod aut sequitur. Iota
unum. aut unus apex. non preteribit ex
lege. donec omia fiant. Ex figura litere
ostenditur. ut ea que minima putant
in lege sacramentis spualib; plena sint. et
omnia recapitulentur in euangelio. Cui
ergo eruditionis est. cuiusq; doctrine. etia
diuersa sacrificia. et que superstitiosa uide
tur inuectimus cotidie demonstrare com
pleri. Qui soluerit unum de mandatis istis
minimis. et docuerit sic homines. minimus
uocabitur in regno celoꝝ. Qui aut fecerit
et docuerit. magnus uocabitur in regno
celoꝝ. Hoc capitulum cum superiori habet
testimonio. In quo dixerat iota unum. aut
unus apex. non preteribit ex lege donec
omia fiant. Sugillat ergo phariseos. qui
contemptis mandatis dni. statuebant pphas
traditiones. quod non esset ps doctrina in
populos. si uel parum quod in lege preceptū
est destruant. Possumus autem et aliter
intelligere. quod magistri eruditio. etiam
si paruo peccato obnoxius sit. deducat eū
de gradu maximo. nec ps docere iustitiam.
qua minima culpa destruit. et beatitudo
perfecta sit que sermone docuerit. si ope com
pleuerit. Dñica vi post pentē confessi.

Omis qui iratus fuerit frī suo in quibusdam
codicibus additur sine causa. Cum
inueris definita sententia est. et ira pe
nitus tollitur. scriptura dicente. Qui irasci
tur frī suo. Sicut iubemur uerberanti alte
ram prebere maxillam. et inimicos nros
amare et orare pp persequentibus. omnis ira
occasio tollitur. Radendum est ergo sine cau
sa. quia ira uiri iustitiam dī non operatur.
Qui autem dixerit frī suo racha. Hoc uerbum pro
prie hebreoꝝ est. Racha enī dr. CENOS. id

manus aut uacuus. quem nos possumus
uulgata uiuria absq; cerebro nuncupare.
De otioso sermone reddituri sumus ratione.
quanto magis de contumelia. Sed et si
gnanter addatur. uir qui dixerit fri suo
racha. Frater enim nr nullus est nisi qui
eundem nobiscum habet patrem. Cum er
go similiter credat in dm. et xpm dn no
uerit sapientiam. qua ratione stultus ei
go denotari potest. Qui aute dixerit
fatue. reus erit gehenne. ⁊c. ⁊ nokoinoy.
ex superioribus subaudiuntur. Qui dixerit fri
suo fatue. reus erit gehenne. Qui enim
neq; in dm credenti dicit fatue. impius
est in religione. Si ergo offers munus tuu
» ad altare. et ibi recordatus fueris. quia
» frat tuus habet aliquid aduersum te.
Non dixit si tu habes aliquid aduersum fra
trem tuum. sed si frater tuus habet ali
quid aduersum te. ut durior reconcilia
tionis tibi imponatur necessitas. Quam
diu ergo illu placare non possumus. ne
scio an consequenter munera nra offe
renda sint.

Esto consentiens aduersario tuo etc.
dum es in uia cum eo. ne forte tra
dat te aduersarius iudici. et iu
» dex tradat te ministro et in carcerem
» mittaris. Amen dico tibi. non exies inde.
» donec reddas nouissimum quadrantem.
Pro eo quod nos in latinis codicibus habe
mus consentiens. in grecis scriptum est.
eykoωn. quod interpretatur benuolus.
aut benignus. Ex precedentib; manifestus
est sensus. quod nos dns atq; saluator. du
mus tus sci uiam currimus ad pacem et
ad concordiam cohortetur. iuxta aplm di
centē. Si fieri potest quantum ex uobis ē
cū omnib; hominib; pacem habentes. Nā
et in precedenti capitulo dixerat. Si offers
munus tuum ad altare. et ibi recordatus
fueris. quia frat tuus habet aliquid ad
uersus te. et hoc finito statum infert.
Esto benuolus. aut benignus. aduersario
tuo. Et rō. Et inconsequentibus iubet.
Diligite inimicos uros et bene facite his qui
oderunt uos. et orate p persequentib; et ca
lumniantibus uos. Cum hec manifesta
sit. et consequens intellectui ma. Plerq;
arbitrantur de carne dictum et anima.
uel de anima et spiritu quod penitus n
stat. Quomodo enim aut caro mittenda
erit in carcere. si anime non senserit.
Cum et anima et caro. pariter recludende
sint. Nequaquam possit caro facere.
nisi quod animus imperarit. Aut ipse ses
habitans in nobis. uel carne ul animam re
pugnantes iudici tradere. cum ipse sit iudex.
Alii iuxta epl̄am petri diceniūs. Aduersarius
nr diabolus quasi leo rugiens circuit.
Aduersariū diabolū interpretatur. et
uolunt nos ee benuolos erga diabolū.
qui est inimicus et ultor. nec faciamus eū
poenas sustinere p nobis. Cum eū ipse uin
cere incentus suppedit. et nobis etiā
uoluntate peccandi. si consenserimus
et uitia suggerenti. p nobis quoq; ee tor
quendum. Et dicunt benuolum ee unū
quemq; seruo aduersario suo. sicut non fa
ciat p se sustinere tormenta. Quidam co
actus differt in baptismate. singulos
pactum inire cum diabolo. et dicere. Re
nuntio tibi diabole. et pompe tue. et ui
tiis tuis. et mundo tuo. qui in maligno
positus est. Si ergo seruauerimus pactū.
benuoli. et consentientes sumus aduersa
rio nro. et nequaquā in carcerem reclu
endi. Si uero quicquā transgressi fu
erimus. eo; que diabolo sponderamus.
trademur iudici. ac ministro. et mitte
mur in carcerem. et non exhibimus ex
eo. donec reddamus nouissimum q
orante. Quadrans genus nummi est. q.
habet duo minuta. Vnde et in alio euglio
mulier illa paup et uidua dicitur misisse
quadrantē in corbonā. In alio duo minu
ta. non quod dissonent euglia. sed quo
uus quadrans duos minutos nūmos hāt.
Hoc ē ergo quod dic. non egredieris de car
cere. donec etiā minima peccata psoluas.

Qui uiderit mulierē ad concupiscendū
eam. iam mechatus ē eā in corde suo.
Inter naꝺ oecnponaꝺian. Id int
passionem. et ppassionē. hoc interest. qd
passio reputatur in nullo. ppassio in nullo
culpā habeat. tam non tenetur in crimine.
Ergo qui uiderit mulierē. et anima eius
sicut uulnerata. hac ppassione percussus
est. Si uō consenserit. et de cogitatione
affectū fecerit. sicut scriptū ē in dauid.
transierunt in affectū cordis. O ē ppassio
ne. transiuit ad passionem. Et huc n
uoluntas peccati deest. sed occasio.
Quicūq; igitur uiderit ad concupiscendū.

Nota
nter passionē
et ppassionē

¶ V. C.

id si aspexerit. ut concupiscat. ut facere disponat. iste recte dicitur eam mechare in corde suo.

Quod si oculus tuus dexter scandalizat te. &rlq. Quia sup de concupiscentia mulieris dixerat. recte nunc cogitationem et sensum in diuersa uoluntate. oculū nuncupauit. Per dextram aut. et ceteras corporis partes uoluntatis ad effectum innuit demonstrantur. ut quod mente concipimus. opere compleamus. Cauendum est q. ne quod in nobis optimum e. eo labatur inutilius. Si enim dexter oculus. et dextera manus scandalizant. quanto magis ea que in nobis sinistra sunt. Si anima labitur. q to plus corpus. quod ad peccata p̄ promptus e. Aliter in dextro oculo. et in dextra manu. fratrū et uxoris. et liberorū. atq affinium. et ꝓpinquor. monstratur affectus. Quos si eo contemplandam ueram lucem. nobis impedimento cernimus. debemus truncare. istiusmodi portiones. ne dum uolumus lucri ceteros facere. ipsi in eternū pereamus. Vñ dictum est et de sacerdote magno. cuius anima dī cultui dedicata est. supra matre. et patre. et filios. non polluetur. Idest nullū affectum sciet. nisi eius cui cultui dedicatus e.

Dictum e. quicūq dimiserit uxorē suam. det illi libellum repudii. ego aut dico uobis. quia omis qui dimiserit. Et rlq. In posteriori parte istum locum plenius saluator exponit. Q moyses libellum repudii dari iussit. ꝓpter duritiā cordis maritorū. non dissidium concedens. sed auferens homicidium. Multo enim melius est. licet lugubrem uenire discordiam. quam p odium sanguinē fundi.

Ego aut dico uobis. Non iurare omnino. neq p celum. Et rlq. hanc p elementa uanitatis pessimam consuetudinem sepe habuere iudei. sicut pphalis eos frequenter arguit sermo. Qui iurat aut ueneratur. aut diligit eum p quē iurat. In lege preceptum est. ut non iuremus. nisi p dominum dñm nrm. Judea p angelos. et urbem iertin. et templum. et elementa iurantes. creaturas carnales ueneraban tur. honore et obsequio dī. Denique considera. quod hic saluator. non per dñm iurare prohibuerit. sed p celum et terram et ierusolimam. et p caput tuum. Et hoc q si paululus fuerat. lege concessum. ut q mo uictimas immolabant dño. ne et ydolis immolarent. Sic et iurare permitterentur in dñm. non quo recte hoc facerent. sed quo melius cet dō. id exhibere quam demonib. euangelica aut ueritas non recipit uiramentum. cū omis sermo fidelis pro iureiurando sit. Audistis q dictum est. oculum p oculo. Dentem p dente. Ego aut dico uobis. non resistere malo. Qui dē oculum p oculo. non et alterū uult auferre. sed utriq seruare. Dñs nr uicissitudinem tollens. truncat inuia peccator. Et in lege retributio est. in euangelio gra. Ibi culpa emendatur. hic peccator auferuntur exordia. Si quis te percusserit in dextra maxilla tua. prebe illi et alteram. Et illi qui uult tecū iudicio contendere. et tunicam tuam tollere. remitte illi et pallium. Ecclasticus ait describitur. imitatur eius qui dicit. Discite ame quia mitis sum. et humilis corde. Et pollicitationem suam. percussus alapa compbat. Si male locutus sum. argue. sin aut bene quid me cedis. Tale quid et dauid loquebatur in psalmo. Si reddidi retribuentib mi mala. Et ieremias in lamentationib. Bonū e homini. cū sederit ab adulescentia sua. Dabit percutienti se maxillam. saturabitur obprobriis. hoc aduersus eos qui putant alterū dm. Legis alterum euangelii. Quod et ibi. et hic. mansuetudo docetur. Sed in misticos intellectus. p cussa mra dextra. non iubemur sinistram prebere. sed alteram dextram. Justus enim. sinistram non habet. Si nos hereticus in disputando percusserit. et dextrum dogma uoluerit uulnerare. preponatur ei aliud de scripturis testimonium. et tam diu uerberati succedentes sibi dextras prebeamus. donec inimica ira lassescat.

Qui petit aut. da ei. et uolenti mutuari aut. ne auertaris. Si de elimosina tantū dictum intelligimus. in plerisq pauperib hoc fieri non potest. Sed et diuites si semp dederint. semp dare non poterūt. Post bonū ergo elimosinę. aplis id doctoribus precepta tribuuntur. ut qui gratis acceperunt. gratis tribuant. Istius modi pecunia numquam deficit. Sed quanto plus data fuerit. tanto amplius duplicat. Et cum subiecta sibi arua riget. numquam fontis unda siccatur. ℟ Vii Incipit ieiunii.

Ego aut dico uob. Diligite inimicos uros. benefacite his qui oderunt uos. Multa precepta dī in beccellitate sua non scīs uiribus estimantes putantes se impossibilia q precepta sunt. et dicunt. Sufficerat uirtutibus non odisse inimicos. Ceterū diligere plus precipi quam humana natura patitur. Sciendum est ergo xpm non impossibilia precepisse. sed p fecta. Que fecit dauid in saul. et in absalon.

Stephanus quoq; martyr ꝑ inimicis lapidantib⁹ deprecatus est: et paulus anathema cupit ēe ꝑ ꝑsecutorib⁹ suis. Hec aut ihs et docuit et fecit. dics. pater ignosce eis. quod enim faciunt. nesciunt. ut sitis filii patris uri qui ingelis est. Si dī precepta custodiens filius quis efficitur dī. ergo non est natura filius. sed arbitrio suo. Cum ergo facis elimosinam. no li tuba canere ante te. sicut hypocrite faciūt in sinagogis et uicis. ut honorificentur ab hominib⁹. Qui tuba çanit elimosinam faciens hypocrita est. Qui ieunans demoliri facie suam. ut ueritis inanitatem demonstret multis. et hic hypocrita est. Qui in sinagogis et angulis plateaꝝ orat. ut uideatur ab hominibus. ypocrita est. Ex quib⁹ oīb⁹ colligitur. ypocritas esse. qui quodlibet faciūt ut ab hominib⁹ glorificentur. Michi uidēt ille qui dicit frī suo. Dimitte ut tollam festucam de oculo tuo. Propter glām hoc facere uidetur. ut ipse iustus ēe uideatur. Vnde dicitur a dnō. hypocrita eice ꝓmum trabem de oculo tuo. Non itaq; uirtus sed causa uirtutis apud oīm meredem habet. Et si arecta semita paululum declinaueris. non interest utrū ad dexteram uadas. an ad sinistram. cum uerum iter amiseris.

¶ vi. c.

Te aut faciente elimosinam nesciat sinistra tua quid faciat dextera tua. Non solum elemosinam. sed quodcumq; faciens boni operis debet sinistra nescire. Si enim illa sciens. istam dextra opera commaculantur. Am dico uobis receperunt meredem suam. Non dī meredem sed suam. Laudati sunt enī ab hominib⁹. quoꝝ causa exercuere uirtutes. Tu aut cū oraueris intra in cubiculo tuo. et clauso ostio tuo ora patrē tuum in abscondito. Ut simpliciter intellectus erudit auditorem ut uanā orandi glām fugiat. Sed michi uidetur. hoc magis ēe preceptū. ut inclusa peccatoris cogitatione labiisq; cōpressis. oremus dnm. quod et Annam in regum uoluminē fecisse legimus. Labia inquit tantū eius mouebantur. et uox illius non audiebatur. Orantes aut nolite multū loqui. sicut ethnici. Si ethnicus in oratione multum loquit. ergo qui xpianus est debet parū loqui. Dī enī non uerboꝝ. sed cordis auditor est. Scit nāq; pater ur. quid opus sit uobis. antequam petātis eum Consurgit in hoc loco quedam hereses. philosophoꝝ qq; dogma puersum dicentium. Si nouit dns quid oremus. et ante quam petamus

sert quib⁹ indigeamus. frustra scienti loquimur. Quib⁹ breuit respondendum est. Nos non narratores ēe. sed rogatores. Aliud est enim narrare ignoranti. Aliud scientē petere. In illo indicium est. hic obsequium. Ibi fidelit indicam? hic miserabiliter obsecramus.

Pater nr qui in celis es. Patrē dicendo. se filios confitentur. Sēificetur nomen tuum. Non in te sed in nobis. Si enī ꝓpter peccatores nom oī blasphemat in gentib⁹. econtrario ꝓpter iustos sēificatur. Adueniat regnum tuū. Vel generalit ꝓ totius mundi petit regnū. ut diabolus in mundo regnare desistat. uelut in uno quoq; regniet dr. et non regniet peccatum in mortali hominū corpore; simulq; et hoc attendendum quod grandis audacie sit. et pure conscientie. regnū oī postulare. et iudicium non timere.

Fiat uoluntas tua. sicut in çelo et in terra.

Vt quomodo angli ubi inculpate seruiunt in çelis. ita in terra seruiant homines. Erubescant ex hac sententia. qui cotidie in çelo ruinas fieri mentiuntur. Nam quid nobis prodest çelor⁹ similitudo. si et in çelo peccatum ē.

Panem nrm sup substantialem da nobis hodie. Quod nos sup substantialē expressimus. in greco habetur. ΕΠΙΟΥCΙΟΝ. quod uerbum. lxx. interpretes. ΠΕΡΙΟΥCΙΟΝ. frequentissime transferunt. Consideranimus ergo in ebreo. et ubicūq; illu. ΠΕΡΙΟΥCΙΟΝ. expresserunt. nos inuenimus. SOGOLLA. qđ simachus. ΕΖ ΑΙΡΟΝ. id precipuū. uel egregium transtulit. Licet in quodā loco peculiare interpretatus sit. Quando ergo petimus ut peculiarē. uel precipuum nob⁹ dr tribuat. Panem illum petimus qui dicit. Ego sum panis qui de çelo descendi. In euangelio secdm ebreos. ꝓ sup substantiali pane. MAR. repperi. quod dr crastinum. ut sit sensus. panem nrm crastinum. idest futurum da nobis hodie. Possumus sup substantialē panem. et aliter intelligere. qui sup oms substantias sit. et uniuersas super creaturas. Alii simpliciter putant. secdm apti sermonem dicentis. habentes uictum et uestitū. his contenti simus. De presenti tantum cibo scor⁹ curā gerere. un et in posteriorib⁹ sit preceptum. Nolite cogitare de crastino. Ac cō. Signaculum oratoris dominici ē quod aquila interpretatur fidelit. nos uero possumus dicere. Si enim dimiseritis hominibus peccata eor⁹. hoc quod scriptum est. Ego dixi dii estis. et filii excelsi oēs. Vos uero ut homines moriemini. et tanquā unus de principibus cadetis. Ac eos dr qui

¶ vi c

ppt peccata homines ex diis ee meruer.
Recte ergo et hii quibus peccata dimit
tuntur. homines appellati sunt. In cap. ieiun.

Exterminant enim facies suas. ut pare
ant hominib; ieiunantes. Verbu ext
minant. quod in ecclasticis scriptu
ris. uitio interpretum tritu est. Aliud
multo significat quam uulgo intelligitur.
Exterminantur quippe exules. qui mit
tunt extra terminos. p hoc ergo sermone
moliuntur semp accipere debemus. Demo
litur aut ypocrita faciem suam. ut tristi
tiam simul et animo forte letante. luctum
gestet in uultu.

Tu aut cum ieiunas. unge caput tuum.
et faciem tuam laua. Juxta ritu prouintie
palestine loquitur. ubi dieb; festis solent un
gere capita. Precepit igitur ut qno ieiu
namus. letos nos et festiuos ee monstrems.
Multi legentes illud psalmiste. Oleum peccato
ris non impinguet caput meu. E contra
rio ee uolunt bonu oleu. de quo alibi dicit. Vn
xit te ds ds tuus oleo letitie pre participib;
tuis. Et id pcipi. ut exercentes uirtutes spua
li oleo principale cordis nri unguere debeamus.
Vbi e thesaurus tuus. ibi e et cor tuum. hoc
non solum de pecunia sed et de cunctis passio
nib; sentiendum est. Gulosi. ds uent e. Ibi
ergo habet cor. ubi thesauru. Luxuriosi the
saurus. epule sunt. Lascui ludig amatoris libido.
huic seruit unusquisq; quo uincitur.

Si oculus tuus simplex est. totu corpus tuu
lucidum erit. Lippientes solent lucernas
uidere nemorosas. simplex oculus et pu
rus. simplicia intuetur. et pura. hoc totu
transfertur ad sensum. Quomodo eni corp
si oculus non fuerit. totu in tenebris est.
Ita si anima principale fulgore suum pdide
rit uniuersus sensus in caliginem comorabit.
Si ergo lum quod in te est. tenebre sunt. ipse
tenebre quante. Si sensus qui lum est ani
me uitio caligat. ipsa putas caligo. quib; tene
bris obuoluetur. Dom. xv p pent.

Non potestis do seruire et mamone. Mamo
na sermone syriaco. diuitie nuncupant.
Non potestis do seruire et mamone. Au
diat hoc auarus. audiat qui censetur uocabu
lo xpiano. Non posse simul diuitiis xpoq ser
uire. Et tamen non dixit. qui habet diuitias.
sed qui seruit diuitiis. Qui eni diuitiaru seruus
e. diuitias custodit ut seruus. Qui aut serui
tutis excussit iugum. distribuit eas ut dns.

Ne sollicitis anime uestre. quid manducetis.
neq corpori uro quid induamini. In non nul
lis codicib; additum est. neq quid bibatis.
Ergo quod omnib; natura tribuit. et iumentis
ac bestiis. hominib; q commune est. huius
cura penitus liberamur. Sed precipitur no
bis ne sollicitissimus. quid comedamus. qa
in sudore uultus. preparamus nobis panem.
Labor exercendus est sollicitudo tollenda.
hoc quod dicit. ne sollicitis sitis anime ure. quid
comedatis. neq corpori uro quid induamini.
de carnali cibo et uestimento accipiamus. ceteru
de spualib; cibis et uestimentis. semp debem
ee sollicitu.

Nonne anima plus est quam esca. et corpus
plus quam uestimentu. Quod dicit istius
modi est. qui maiora prestitit. utiq et
minora prestabit. Respicite uolatilia celi qm
non serunt. neq metunt. neq cgregant in hor
rea. et pater ur celestis pascit eas. Nonne uos
plures estis illis. Apls precipit. ne plus sapi
amus. quam oportet sapere. Istud testimoniu
et in presenti capitulo conseruandum e. Sunt
enim quidam. qui dum uolunt terminos pa
trum excedere. et ad alta uolitare. in ima p
guntur. Volatilia dicentes celi. angelos ee.
ceterasq in di ministerio fortitudines. que
absq cura sui. di alantur puidentia. Si hoc
ita est ut intelligi uolunt. quomodo seqt
dictum ad homines. nonne uos magis. plu
res estis illis. Simpliciter ergo accipiendu
quod si uolatilia absq cura et erumnis. di a
luntur puidentia. que hodie sunt. et cras
non erunt. quoru anima mortalis est. et cu
ee cessauerint semp non erunt. quanto magis
homines quibus aeternitas repmittitur. di re
gantur arbitrio. Quis urm potest adicere
ad staturam suam cubitum unum. Et de
uestimento quid solliciti estis. Sicut ani
ma plus esse quam cibum coparatione auiu
demonstrauit. sic corpus plus esse quam
uestem. et consequentibus rebus ostendit
dicens. Considerate lilia agri quomo
crescunt. et rlq. Et re uera quod sericu
que regum purpura. que pictura textricu
potest floribus comparari. Quid ita rubet ut
rosa. quid ita candet ut lilium. Viole uo
purpuram nullo superari murice. oculoru
magis quam sermonis iudicium est. Noli
te solliciti ee de crastino. De presentib; ergo
concessit debere ee sollicitos. qui futura
prohibet cogitare. Vnde et apls. Nocte

inquit et die manibus mris laborantes. ne quem urm grauaremus. Cras in scripturis futurum tpus intelligitur. dicente iacob. et exaudiet me cras iustitia mea. Et in sa mubelis fantasmate. phytonissa loquit ad saulem. eras eris mecum.

Sufficit diei malitia sua. hic malitia ñ contrariam uirtutem posuit. sed labore et afflictionem. et angustias scti. Quom et sara afflixit agar ancillam suam. quod significanter grece dr. ΕΚΑΚωCEN ΥΡΕCON. Sufficit ergo nobis. presentis ipius cogitatio. futurorū curam que incerta ē relinquamus. Cap vii c

Nolite iudicare. ut non iudicemini. Si iudicare prohibet. qua consequentia paulus incorintho. iudicat fornicantem. et petrus annaniā et saphiram, mendacii coarguit. Sed exconsequentibus qd phibuerit ostendit dicens. Quomodo enī iudicauerimus. sic iudicabimur de uobis. Ita non prohibuit iudicare. sed docuit.

Quid autē uides festucam in oculo frīs tui. et trabem in oculo tuo non uides. et cetera. De his loquit qui cū ipsi mortali crimine teneantur obnoxii. minora peccata frībus non concedunt. Culicem liquites. et camelū glutientes. Recte ergo et istu simulatione iustinę. ut supra diximus appellantur hypocrite. qui p trabem oculi sui. festucam in oculo frīs sui aspiciunt.

Nolite dare scīm canib. Scīm. panis est filiorū. et dare eū canibus. Neq margaritas uras ante porcos. Porcus non recipit ornatum qui uersatur in uoluabris luti. Et iuxta prouerbu salomonis. Si circulum habuerit auream. fedior inuenitur. Quidā canes eos intelligi uolunt. qui post fidem xpi reuertuntur ad uomitum peccatoy suoy. Porcos autē eos. qui nec dum euangelio crediderunt. et in luto incredulitatis utriusq uersantur. Non conuenit igitur istiusmodi hominibus. ceu euangelium credere margaritum. nec conculcent illud. et conuersi nos incipiant dissipare.

Petite et dabitur uobis. Querite et inuenietis. Pulsate. et aperiē uobis. Qui carnalia supra uetuerat postulari. quid querere debeamus ostendit. Si petenti datur. et quereti inuenit. et pulsanti aperietur. ergo cui non datur. et qui non inuenit appāret quod bene petierit. quesierit. pulsauerit. Pulsemus

taq unitatem xpi de qua dictū est. Hec porta omī. iusti intrabunt per eam. Vt cum intrauerimus aperiantur nobis thesauri absconditi. et tenebrosi inxpo ihu. in quo est omīs scientia.

Si ergo uos cum sitis mali. nostis bona data dare filiis urīs. Notandum quod aplos malos dixerit. nisi forte sub aplop psona. omne hominum damnatur genus. cuius ad comparationem diuine clementie. ab infantia cor ad malum positum est. Lege genesim. Nec mirum homines huius scti dici malos. cū et paulus apls memoret. redimentes tempus. qm dies mali sunt. Intrate p angustam portam. Quam lata porta et spatiosa uia. que ducit ad pditionem. et multi sunt. qui intrant p eam. Quam angusta porta. et arta uia que ducit ad uitam. et pauci sunt qui inueniunt eam.

Lata uia est scti uoluptates. quas appetunt homines. Angusta que p labores et iejunia panditur. quam et apls ingressus est. et ut timotheus p eam ingrediatur hortatur. Si mulq considera quā significanter de utraq uia locutus sit. Per latam multi ambulant. Angustam pauci inueniunt. Latam non querimus. nec inuentione opus est. Sponte se offert. et errantium uia est. Angustam uero nec omīs inuenium. nec qui inuenerint. statim ingrediuntur per eam. Si quidē multi inuenta ueritatis uia. capti scti uoluptatibus de medio iunere reuertuntur. Dom viii.

Attendite a falsis pphetis. qui uenium ad uos inuestimentis ouium. intrinsecus aut sunt lupi rapaces. & cetera. Et de omīb quidē intelligi potest. qui aliud habitu. ac sermone pmittunt. aliud opere demonstrant. Sed specialiter de hereticis intellegendum. qui uidentur continentia. castitate. ieunio. quasi quadā pietatis se ueste circumdare. Intrinsecus uō habentes animum uenenatum. simplicioy frīm corda decipiunt. Ex fructibus ergo animē quibus innocentiam ad ruinam trahunt. lupis rapacibus comparantur.

Non potest arbor bona fructus malos facere. neq arbor mala fructus bonos facere. Queramus ab hereticis. qui duas inter se contrarias dicunt ee naturas. si uera intellegemus eoy. Arbor bona malos fructus facere numquam potest. Quomodo moyses arbor bona peccauerit.

¶ VII. c

ad aquam contradictionis. Et dauid uria interfecto. cum bersabee concubuit.

Petrus quoq; in passione dn̄i negarit dicēs. Nescio hominem. aut qua consequentia iethro socer moysi arbor mala. que utiq; in dm̄ isrl̄ non credebat. dederit consilium moysi bonum. Et achior holoferni aliquid utile sit locutus. et comic dixerit. quod benedictum apl̄s comp̄bauit. corrumpunt mores bonos confabulationes pessime. Et cum non inuenerint. quid respondeant. nos inferemus et iudam arborem quondam bonam. fecisse fructus malos. postquam p̄diderit saluatorē. Et paulum arborem malam. eo tp̄r quo p̄sequebatur ecclam xp̄i. fecisse postea fructus bonos. quando in uas electionis de persecutore translatus est.

Tamdiu ergo bona arbor fructus non facit malos. quamdiu in bonitatis studio p̄seuerat. Et mala arbor manet in fruct̄ peccatoꝝ. quamdiu ad poenitentiam non conuertitur. Nemo enim p̄manens in eo quod fuit. incipit id ēē quod nec dum coepit.

Non omīs qui dicit michi dn̄e. dn̄e. intrabit in regnū celoꝝ. sed qui facit uoluntatē patris mei qui in celis est.

Sicut supra dixerat eos qui haberent uestē uite bone. non recipiendos p̄pter dogmatū nequitiam. ita nunc econtrario asserit. ne his quidem ad commodandam fidem. qui cum polleant integritate fidei. turpit̄ uiuant. et doctrine integritatem malis operib; destruant. Utrūq; enī dī seruus necessarium est. ut et opus sermone. et sermo op̄ib; comp̄betur. huic sententie potest illud uideri contrarium. Nemo potest dicere dn̄s ih̄s. nisi in sp̄u sc̄o. Sed moris est scripturaꝝ dicta p̄factis accipere. ut statim in consequentib; app̄batur. refutari eos qui iactant sine op̄ib; scientiam dn̄i. et audiunt. ad a saluatore. Recedite a me op̄arii iniquitatis. nescio uos. Et apl̄s in hunc sensū loquitur. Confitentur se dm̄ scire. factis aut̄ negant.

Multi dicent michi in illa die. Dn̄e. dn̄e. nōne in nōie tuo p̄ph̄auim̄ et in nōie tuo demonia eiecim̄ et in nomine tuo uirtutes multas fecimus. Et tunc confitebor illis. quia numquam noui uos. Discedite a me qui op̄amini iniquitatem. Prophare. et uirtutes facere. et demonia eicere. interdū non eius est meriti qui op̄atur. sed uel inuocatio nominis xp̄i hoc agit. uel ob condēnationem eoꝝ qui inuocant. uel utilitatē eoꝝ qui uident et audiunt conceditur.

Vt licet homines despiciant. signa facientes. tam̄ dm̄ honorent. ad cuius inuocationē fiunt tanta miracula. Nam et saul. et balaham. et chayphas p̄ph̄auerunt. nescientes quid dicerent. Et pharao. et nanabuchodonosor somniis futura cognoscunt. Et in actib; apl̄oꝝ filii sceue uidebantur eicere demonia. Et iudas apostolus cum animo p̄ditoris. multa signa inter ceteros apl̄os fecisse narratur. Tunc confitebor illis. signant̄ dixit. confitebor. quia multo ante tempore. dicere dissimularat. Non noui uos. Non nouit dn̄s eos qui pereunt. obserua aut̄ quare addiderit. numquā noui uos. Si iuxta quosdā. om̄s homines inter rationabiles semp̄ uersati sunt creaturas. Recedite a me om̄s qui op̄amini iniquitatem. Non dixit qui op̄ati estis iniquitatē. ne uideretur tollere poenitentiam. sed op̄amini hoc est qui usq; in presentem horam. cum iudicii tempus aduenerit. licet non habeatis facultatem peccandi. tam̄ adhuc habetis affectum.

Et descendit pluuia. et uenerunt flumina. et flauerunt uenti. Pluuia ista. que domum subuertere nititur. diabolus est. flumina om̄s antixp̄i. qui contra xp̄m sapiunt. Venti. sp̄uales nequitie in celestib;. Et non cecidit. fundata enim erat supra petram. Sup̄ hanc petram dominus fundauit ecclam. Ab hac petra apostolus petrus sortitus est nomen.

Sup̄ huiuscemodi petrā non inueniunt̄ serpentis uestigia. De hac et p̄ph̄a loquit̄ confidenter. Statuit supra petrā pedes meos. Et in alio loco. petrae refugium leporibus. siue erinaciis. Timidū etenim animal. in petre cauernis se recipit. et cutis aspera. et tota armata iaculis. tali se p̄tectione tutatur. Vnde et moysi dr̄. eo tp̄r quo de egypto fugerat. et lepusculus dn̄i erat. Sta in foramine petre. et posteriora mea uidebis. Qui edificauit domum suā sup̄ arenam. Fundamentum quod apl̄s architectus posuit. unum est dn̄s nr̄ ih̄s.

Sup̄ hoc firmamentum stabile et firmum. et p̄ se robusta mole fundatū. edificatur

xpi eccla. Sup arenam uero que fluida ē. et quo augmentari non potest. nec in unam copulam redigi. omis hereticorū sermo ad hoc edificatur ut corruat. Erat autē docs eos. ut potestatē habens. non ut scribe. Illi enim ea docebant pplos. que scripta st in moyse et prophis. Jhs uō quasi et deus et dns. ipsius moysi p libertate uoluntatis sue. uel ea que minus uidebantur addebat in lege. uel cōmutans predicabat in poplos. ut supra quoq legimus dictum est antiquis. Ego autē dico uobis. Dōm ii p epyph. CVIII c.

Cum autē descendisset ihs de monte. secute sunt eum turbe multe. Et ecce leprosus ueniens adorabat eum. ~~dicens~~ De monte dno descendenti occurrunt turbe. qa altiora ascendere non ualuerant. Et primus ei occurrit leprosus. Nec dū enim poterat cum lepra tam multiplicem in monte saluatoris audire sermonem. Et notandum quod hic primus specialiter curatum sit. scdo puer centurionis. tertio socrus petri. febriens in capharnaum. quarto loco qui oblati sunt ei a demonio uexati. quoz sps uerbo eiciebat. quando et omis male habentes curauit.

Et ecce leprosus ueniens adorabat eum dicens. Recte post predicationē. atq doctrinā signi offertur occasio. ut p uirtutum miracula preteritus apud audientes sermo firmetur. Dne si uis potes me mundare. Qui uoluntate rogat. de uirtute non dubitat. Et extendens manum ihs. tetigit eum dicens. Volo. Mundare. Extendente manum dno. statim lepra fugit. Simulq considera quam humilis et sine iactantia responsio. Ille dixerat. Si uis. Dns R. Volo. Ille premiserat. potes me mundare. Dns iungit et dicit. Mundare. Non ergo ut plerique latinoz putant. iungendum ē et legendum. uolo mundare. sed separatim. ut primum dicat uolo. deinde imper mundare. Et ait illi ihs. Vide. nemini dixeris. Et re uera. quid erat necesse. ut sermone iactaret. q corpore preferebat. Sed uade ostende te sacerdoti. et offer munus quod precepit moyses in testimonium illis. Varias ob causas mittit eum ad sacerdotem. primum ppt humilitatē. ut sacerdotibz deferri uideatur. Erat enim lege preceptū. ut qui mundati fuerant lepra. offerrent munera sacerdotibs. Deinde et mundatum uidentes leprosum. aut crederent saluatori. aut non crederent. Si crederent. saluarentur. Si non crederent. inexcusabiles forent. Et simul ne quod in eo sepissime criminabantur. legem uideret infringere.

Accessit ad eum centurio rogans et dicens. Dne. puer ms iacet in domo paraliticus et male torquetur. Et ait illi ihs. Ego ueniam et sanabo eum. et cetā. Non debemus iactantie arguere dnm. quia statim se iturum. et sanaturum ēe pmittit. Videns centurionis fidem. humilitatē. et prudentiam. fidē. in eo quod ex gentibz credidit. leprosū a saluatore posse sanari. humilitatē qd se iudicauit indignū. cuius tectum dns intraret. Prudentiam. quod ultra corporis tegumen. diuinitatē latentē uideret sciens non id sibi pfuturum. quod etiam ab incredulis uidebatur. sed id quod latebat intrinsecus. De qua prudentia. etiam hoc ait. Ecce ego cum sim homo. dico huic uade. et uadit. et cetā. Volens ostendere dnm quoq non p aduentum tantū corporis. sed p angeloz ministeria posse implere quid uellet.

Audiens aut ihs miratus est. Miratus est qd uidit centurionem suā intelligere maiestatē. Pellende enim erant uel infirmitates corporum. uel fortitudines contrarie. quibus homo ad debilitatē sepe conceditur. et uerbo dni. et ministeriis angloz. Amen dico uobis. non inueni tantam fidem in isrl. De presentibz loquitur. non de omibz retro patriarchis et pphis. nisi forte in centurione fides gentium preponitur israheli. Multi ab oriente et occidente uenient. et recumbent cum abraham. et ysaac. et iacob. in regno celoz. Quia ds abraham celi conditor pater xpi est. Idcirco in regno celoz est. et abraham. cum quo. et accubiture sunt nationes. que crediderunt in xpm filium creatoris. Et ille. pariter sensus impletur de quo supra diximus. In centurione fidē gentium fieri prerogatiuam. dū ad illius credulitatē de oriente et occidente credituri popli cōmemorantur. Filii aut regni iudeos significat. in quos ante regnabat ds. Et eicientur in tenebras exteriores. Tenebre sep interiores sunt. non exteriores. Sed qm quia dno foras expellitur. lumen relinquit. idcirco exteriores tenebre nominate sunt. Ibi erit fletus et stridor dentium. Si fletus oculoz ē. et stridor dentium ossa demonstrat. uera est g corporū et eoz dē membroz. que ceciderant resurrectio.

Cvmq; uenisset ihs in domum petri.
uidit socrum eius iacentem et febricitantem. et tetigit manū eius. et dimisit eā
febris. et surrexit. et ministrabat eis. Tangit manus mulieris. et sanatus opib; eius. percat infirmitas fugit. Natura hominum isti usmodi est. ut post febrium magis lassescāt corpora. et incipiente sanitate egrotatio nis mala sentiant. Verum sanitas quę confertur adhuc. totū simul reddit. nec sufficit ēē sanatam. Sed ut entrau. foraticinis inducentur. Xo ditū ē. et surrexit. et ministrabat eis. Illa manus ministrabat. quę et tacta fuerat. et sanata.

Vespe autē facto. obtulerunt ei multos demonia habentes. et eiciebat spīs uerbo. et oīs male habentes curabat. Oīs. non mane. non meridie. sed occubi turus est. qñ granum tritici in terra mortuū. ut multos fructus afferat.

Et accedens unus scriba. ait illi. Magister sequar te. quocūq; ieris. Et dicit ihs. Vulpes foueas hnt. et uolucres cęli mōō. filius aut hominis. non habet ubi caput reclinet. Scriba iste legis qui tantum litterā nouerat occidentem sic dixisset. dne sequar te quocūq; ieris. non fuisset repulsus a domino. Sed quia magistrum unum de pluribus estimabat. et litterator erat. quod significantius gce ducit. SPVMARey. et non spiritualis auditor. Loco non ht locum. in quo possit ihs reclinare caput suum. Ostenditur aut nob. et ob hoc scribam repudiatum. quod signoz uidens magnitudinem sequi uoluerit saluatorem. ut luc ex operū miraculis quereret. Hoc idē desiderans. quod et symon magus a petro emere uoluerat. Talis ergo fides. iuxta sententiā oīū condemnatur. et dicitur ei. Quid me pptet diuitias. et seculi lucra cupis sequi. cum tanq; sim pauperatus. ut nec ospitiolum quidem habeam. et non meo utar tecto.

Alius autem de discipulis eius. ait illi. Dne. pmitte pmum ire. et sepelire patrem meum. Quid similem intersentiam. et discipulum. ille magistrum uocat. hic dominum confitetur. Iste ppter pietatis occasionem. ad sepeliendum patrē ire desiderat. ille securitatē se quolibet ēē promittit. Non magistrū querens. sed ex magistro lucrum. Ait illi ihs. Sequere me. & dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Mortuus est qui cuiq; non credit. Si aut mortuus sepelit mortuos. non debemus curam habere mortuoz. sed uiuentium. ne dum solliciti sumus de mortuis. nos quoq; mortui appellemur.

Et ascendente eo in naucula secuti sunt eum discipuli eius. et rlq. Quantum signum fecit. qñ ascendens nauem de capharnaum. uentis imperauit et mari. Sed tum. quando in regione gerasenorū dedit potestatem demonib; in porcis. Septimum quando ingrediens ciuitatem suam. paralyticum secū curauit in lectulo. Primus enim paralyticus est. puer centurionis. Ipse uō dormiebat. Et accesserūt et suscitauerunt eum dicentes. Dne. salua nos. Unus signorum in iona legimus. quando ceteris periclitantibus. ipse secur est. et dormit. et suscitatur. et impio ac sacramento passionis suę liberat suscitantes. Tunc surgens. increpauit uentis. et mari. Et ex hoc loco intellegimus. qđ oīs creature. sentiant creatorem. Quibus enim increpatur et impatur. sentiunt impatientem. non errore hereticoz. quoniā putant animantia. sed maiestate condentis. que apud nos insensibilia. illi sensibilia sunt. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis est hic. quia uenti et mare obediunt ei. Non discipuli. sed nautę. et ceteri qui in naui erant mirabantur. Si aut quis contemnose uoluerit eos qui mirabantur fuisse discipulos. respondebimus. recte homines appellatos. qa nēdum potentiam nouerant saluatoris.

Quid nobis et tibi fili dī. uenisti ante tēp torquere nos. Non uolumus ista confessio est. quam premium sequitur confitendi. sed necessitatis extorsio. que cogit unumquemq; Velut si serui fugitiui. post multum tēpis dnm suum uideant. nichil aliud nisi deuerberibus depcantur. Sic et demones cernentes dnm interris repente uersari. adiudicandos se uenisse credebant. Presentia saluatoris. tormenta sunt demonum. Riduculeq; putant demones scire filium dī. et diabolum ignorare. Eo quod minoris malitię sunt isti quam illi. cuius satellites sunt. cum omi scientia discipulos ad magistrum deferenda sit. et tam demones quam diabolus suspicari magis filiū dī. quam nosse intelligendi sint. Nemo enī patrem nouit. nisi filius. et cui filius uoluerit reuelare.

Si ergo nos mittis nos in grege porcorum.

Et ait illis. Ite. non quo concederet saluator demonibus quod petebant dixit. ite. Sed ut per interfectionem porcorum. hominibus salutis occasio preberetur. Pastores enim ista cernentes. statim nuntiant ciuitati. Erubescat manicheus. si de eadem substantia et ex eodem auctore. hominum bestiarumque sunt animae. quomodo ob istius hominis salutem. duo milia porcorum suffocauerunt.

Et ecce omnis ciuitas. exiit obuiam ihesu. et uiso eo rogabant ut transiret a finibus eorum. Qui rogant ut transeat fines eorum. non de superbia hoc faciunt. ut nonnulli arbitrantur. sed de humilitate qua se presentia domini indignos iudicabant. Sicut et petrus in captura piscium. cadens ad genua saluatoris. ait. Exi a me. quia uir peccator sum.

¶. IX. c°.

Et uenit in ciuitatem suam. et ecce offerebant ei paraliticum iacentem in lecto. Videns autem ihesus fidem illorum. dixit paralitico. Confide fili. remittuntur tibi peccata tua. et reliqua. Ciuitatem eius non aliam intelligimus quam nazareth. Vnde et nazareus appellatus est. obtulerunt autem ei ut supradiximus. secundum paraliticum iacentem in lectulo quia ipse ingredi non ualebat. Videns autem ihesus non eius fidem. qui offerebatur. sed eorum qui offerebant. dixit paralitico. Confide fili dimittuntur peccata tua. O mira humilitas. despectum et debilem. totisque membrorum compagibus dissolutum filium uocat. quem sacerdotes non dignabantur attingere. Aut certe ideo filium. quia dimittuntur ei peccata sua. Iuxta tropologiam. Interdum anima iacens in corpore suo. totis membrorum uirtutibus dissolutis. a perfecto doctore offertur curanda domino. quae si mia eius sanata fuerit. tantum roboris accipit. ut portet statim lectulum suum.

Et ecce quidam de scribis. dixerunt intra se. hic blasphemat. Legimus in prophetia dicente domino. Ego sum qui deleo iniquitates tuas. Consequenter ergo scribae. quia hominem putabant. et uerba dei intellegebant. arguunt eum blasphemiae. sed dominus uidens cogitationes eorum. ostendit se deum. qui potest cordis occulta cognoscere. et quodammodo tacens loquitur. eadem maiestate et potentia. qua cogitationes uestras intueor. possum et hominibus delicta dimittere. Ex uobis intelligite. quid paraliticus consequatur.

Quid est facilius dicere dimittuntur tibi peccata tua. aut dicere. surge et ambula. Inter dicere et facere. multa distantia est. utrum sint paralitico peccata dimissa. solus nouerat qui dimittebat. Surge autem et ambula. tam ille qui consurgebat. quam hi qui surgentem uidebant. approbare poterant. Fit igitur carnale signum ut probetur spirituale. Quamquam eiusdem uirtutis sit et corporis et animae uitia dimittere. et datur nobis intelligentia propter peccata. plerasque euenire corporum debilitates. et idcirco forsitan prius dimittuntur peccata. ut causis debilitatis ablatis. sanitati restituatur. Tolle lectum tuum. et uade in domum tuam. Et nostra paralitica si surrexerit. si robur pristinum recuperauerit. portat lectulum suum in quo iacebat antea desolata. et portat illum in domum uirtutum suarum. In Sancti Mathei Apostoli.

Et cum transiret inde ihesus. uidit hominem sedentem in teloneo matheum nomine. et ait illi. Sequere me. Ceteri euangeliste propter uerecundiam et honorem mathei. noluerunt nomine appellare uulgato. sed dixerunt leui. Duplici quippe uocabulo fuit. Ipse autem matheus secundum illud quod a salomone dicitur. Iustus accusator est sui in principio sermonis. Et in alio loco. Dic tu peccata tua. ut iustificeris. Matheum se et publicanum nominat. ut ostendat legentibus nullum debere salutem desperare. si ad meliora conuersus sit. cum ipse de publicano in apostolum sit repente mutatus. Arguit in hoc loco porphirius et iulianus augustus. uel impiam historici mentientis. uel stultitiam eorum. qui statim secuti sint saluatorem. quasi irrationabiliter quemlibet uocantem hominem sint secuti. cum tantae uirtutes tantaque signa precesserint. quae apostolos ante quam crederent uidisse non dubium est. Certe fulgor ipse. et maiestas diuinitatis occultaeque etiam in humana facie relucebat. ex primo ad se uidentes trahere poterat aspectu. Si enim in magnitudine lapidis et sucinis haec esse uis dicitur. ut anulos et stipulam. et festucas sibi copulent. quanto magis dominus omnium creaturarum ad se trahere poterat quos uolebat.

Et factum est discumbente eo in domo. ecce multi publicani et peccatores uenientes discumbebant cum ihesu. Et reliqua. Uidebant publicanum a peccatis ad meliora conuersum.

C.ly.c. et locum inuenisse potentię. et obid eam ipsi non desperant salutem. Neq uero in pri
stinis uitiis pmanentes uenium ad ihm ut
phariśei et scribę murmurant. sed poenitentiam agentes. ut sequens dni sermo signifi
" cat dicens. Miam uolo et non sacrificium. n
" ueni uocare iustos uocare sed peccatores. Ibat autē ons ad conuiuia peccatoꝝ. ut occasionē haberet docendi. et spuales inuitatoribus suis preberet cibos. Denięq cum frequenter pgere ad conuiuia describatur. nichil differtur aliud. nisi quid ibi fecerit. quid docuerit. ut et humilitas dni. eundo ad peccatores. et potentia doctrinę eius in conuersione poenitentium demonstretur. Ad
" autē sequitur. miam uolo et non sacrificium.
" et non ueni uocare iustos sed peccatores. de pphā pferens testimonium. suggillat scribas et phariseos. qui iustos se estimantes peccatoꝝ et publicanoꝝ consortia declinabant.

§§ Tunc accesserunt ad eum discipuli iohis
" dicentes. Quare nos et phariśei ieiunamꝰ
" frequenter. discipuli autē tui nō ieiunant. Superba interrogatio. et plena de superbia phariseoꝝ. certe ut aliud non dicamus reprehendenda ieiunii iactantia. Nec poterant discipuli iohis non esse superbi. qui calumniabantur eum. quem sciebant magistri uocabꝫ predicatum. et iungebantur phariseis quos a iohe nouerant condemnatos. generatio uiperarū. quis ostendit uobis fugere ab ira uentura.

" Ait illis ihs. Numquid possunt filii sponsi
" lugere quamdiu cum illis est sponsus. Ue
" nient autē dies cum auferetur ab eis sponsus. et tunc ieiunabunt. Sponsus xps. sponsa eccla ē. De hoc scō spuali conubio. aptī sunt pceres. qui lugere non possunt. quam diu sponsam in thalamo uident. et sciunt sponsum ee cum sponsa. Quando uero transierunt nupcię. et passionis ac resurrectionis tēp⁹ aduenerit. tunc sponsi filii ieiunabunt. Non nulli putant id certo post dies quadraginta passionis ieiunia debere cōmuni. licet statum dies pentecostes et spūs scī aduen(ien)tis indicans nobis festiuitatē. Et ex huius occasione testimonii. montanus. prisca. et maximilla. etiam post pentecosten faciunt quadragesimam. Ablato sponso filii sponsi debeant ieiunare.

E ecte autē consuetudo ad passionem dni et resurrectionem p humilitatē carnis uenit ut spuali sagine ieiunio corporis pparemur. Juxta tropologiam autē sciendum. quod quā diu sponsus nobiscū est. et ieiunare possumus nec lugere. Cum autē ille ppter peccata a nobis recesserit. tunc indicendum ieiunium est. tunc lucꝰ recipiendus.

" Nemo mittit commissurā panni rudis in
" uestimento ueteri. Tollit enim plenitudinem eius de uestimento. et peior
" scissura fit. Neq mittunt nouum uinū
" in utres ueteres. alioquin rumpentur u
" tres et uinum effundetur. et utres peri
" bunt. Sed uinum nouū in utres nouos mittunt. et ambo conseruabuntur. Quod dic hoc ē donec renatus quis fuerit. et ueteri homine deposito p passionem meam nouū hominem induerit. non potest seueriora ueteris et continentię sustinere pcepta. ne p austeritatē nimiam. etiā credulitatem quā nunc habere uidetur amittat. Duo autē exempla posuit. uestimenti. et utriū ueteriū et nouoꝝ. Vtres debemus intelligere scribas et phariseos. Placula uestimenti noui. et uinū nouum. precepta euangelica sentendaque non possunt sustinere iudei. ne maior scissura fiat. Tale quid et galathę facere cupiebant. ut cum euangelio legis pcepta miscerent. et in utribꝰ ueteribꝰ mitterent uinū nouū apls ad eos loqr. O insensati galathe. quis uos fascinauit ueritati non obedire. Sermo igitur euangelicus aplis ponus quā scribis et phariseis est infundendus qui maioꝝ traditionibus de prāua sinceritatē preceptoꝝ xpi non poterāt custodire. Alia ē enī puritas uirginalis animę. et nulla p̄ seculi contagione pollutę. et alię sordes eius que multoꝝ libidini subiacuerit. ·ix·c· ꝛm· v· ꝛ luc· viii·c·

§§ Et ecce princeps unus accessit. et adora
" bat eum dicens. Filia mea modo defuncta est. sed ueni impone manum supra
" et uiuet. Et surgens ihs sequebatur eum.
" et discipuli ei. Octauum signū ē in quo princeps suscitari postulat filiam suam. nolens de mysterio ueteri circumcisionis excludi. Sed
" subintrat mulier sanguine fluens. et octauo sanatur loco. ut princeps filia de hoc exclusa numero. ueniat ad nouum. iuxta illud
" quod in psalmis dicitur. ethiopia pueniet
" manus eius deo. Et cum intrauerit plenitudo gentium. tunc omis isrl saluus fiet.

Ecce mulier quę sanguinis fluxum pa
tiebatur annis duodecim. accessit retro.
et tetigit fimbriam uestimēti eius. In euan
gelium secm̄ lucam scribitur. quod principis filia
duodecim annis habere aetatis. Nota ergo
quod eo tpr hæc mulier. id' gentium populus
coepit egrotare quo gens crediderit iudeoꝝ. Nisi
enim ex comparatione uirtutū uitium non
ostenditur. hæc aut̄ mulier sanguine fluens.
non in domo. non in urbe accedit ad dn̄m.
quia iuxta legem urbibus excludebatur.
sed intrinsecus ambulante dn̄o. ut dum pergit
ad aliam. alia curaretur. Unde dicunt et
apli. Vobis quidem oportebat predicari uer
bum. sed qm̄ indignos uos iudicastis salute.
transgredimur ad gentes.

Dicebat enī intra se. Si tetigero tantum ue
stimentū eius. salua ero. Iuxta legem qui
mulierem menstruatā aut fluente sanguine
tetigerit. immundus est. Ista ideo tangit
dn̄m. ut sanguinis uitio etiā ipsa curaretur.
Confide filia. fides tua te saluam fecit. Ideo
filia. quia fides tua te saluam fecit. Nec di
xit fides tua te saluam factura ē. sed saluā
fecit. In eo enī qđ credidisti. iam salua facta
es. Et cum uenisset ihs in domū principis.
et uidisset tibicines. et turbam tumultuantē.
Usq; hodie puella iacet in domo principis mor
tua. et qui uidentur magistri. tibicines sunt.
carm̄ lugubre canentes. Turba quoq; iudeoꝝ.
non ē turba credentium. sed turba tumultuan
tium. Non est mortua puella sed dormit.
quia deo uiuunt omia. Et cum eiecta eet tur
ba. intrauit et tenuit manum eius. Non e
rant digni ut uiderent mysterium resurgentis.
qui resuscitandē indigne contumeliis deride bant.
Et tenuit manū eius. et surrexit puella. Nisi pri
us mundate fuerunt manus iudeoꝝ. quę san
guine plenę sunt. synagoga eoꝝ mortua n̄
consurgit.

Et transeunte inde ihu. secuti sunt eum duo cęci
clamantes et dicentes. miserere nr̄i fili dauid.
Cum aut̄ uenisset domum. accesserunt ad eum
cęci. Transeunte p domū principis dn̄o ihu. et
pgente ad domum suam sicut supra legimus.
ascendens nauiculam transfretauit et uenit in
ciuitatem suam. clamabant duo cęci dicentes.
miserere nr̄i fili dauid. Et tam̄ non curantur in
tinere. non transitorie ut putabant. sed p̄quā
uenit domū suā. accedunt ad eum et introe
unt. et primū eoꝝ discutit̄ fides. ut sic uere fi
dei lumen accipiant. Priori signo quod exposi
mus de principis filia. et de morbosa muliere. con
sequenter hoc iungitur. ut quod ibi mors et
debilitas. hic cecitas demonstraret. Uterq; enim
populus cecus erat. dn̄o p hoc sclm transeunte.
et cupiente reuerti ad domum suam. Qui nisi
confessi fuerint. et dixerint miserere nr̄i fili da
uid. et interrogante ihu. creditis quia possum
hoc facere. responderint ei utiq; dne. lumen pfti
num n̄ recipient. In alio euangelista unus cecus
scribitur. sedens uestib; et in hiericho sedens. qui ab apo
stolis p̄hibet̄ clamare. sed p impudentia recipit sa
nitatē. Qui locus p̄pe ad gentium ppl'm pertinet. et in
suo exponendus est uolumine.

Fili dauid miserere nr̄i. Audiat marcion et mani
cheus. et cęteri heretici qui uetus laniant instrum̄
tum. et discant saluatorem appellari filium dauid.
Si enī n̄ ē natus de carne. quomodo uocat̄ filius
dauid. Et cōminatus ē illis ihs dicens. Vi
dete nequis sciat. Illi aut̄ exeuntes. diffama
uerunt eum in tota tra illa. Et dn̄s propt̄ hu
militatē fugiens iactantię qđam hoc p̄cepit. et
illi p̄pt̄ memoriam ggę non possunt tacere be ne
ficia. Nota ergo aliquid inter se iustum eē
contrarium. Cęci isti in decimo curantur loco.

Egressis illis. ecce obtulerunt ei hominem
mutum. demonium habentem. eiecto de
mone locutus est mutus. Undecimus mut⁹
linguā recepit ad loquendum. Quod autem
grece dicit̄ κωφος. magis mutum est sermone
commune. ut surdus quā mutus intelligatur. Sed
moris est scripturaꝝ κωφον. indifferenter uel
mutum uel surdum dicere. Spiritualit̄ autem
sicut cęci lum̄ recipiunt. sic et muti ad loquen
dum lingua laxatur. ut confiteatur eum. quē
antea denegabant.

Et mirate sunt turbe dicentes. Numquā sic
apparuit in israhel. Pharisei aut̄ dicebant.
In principe demoniorum eicit demonia. Turba
dī opa confitetur. et dicit. numquā sic appa
ruit in isr̄l. In turba confessio nationū est. Pha
risei aut̄ qui uirtutē negare non poterant. opa
calumniantur et dicunt. in principe demoniorum
eicit demones. Per suam calumniam usq; ho
die iudeoꝝ infidelitatē demonstrantes.

Et circuibat ihs ciuitates omes. et castella.
docens in synagogis eoꝝ. et predicans
euangelium regni. et curans omnē languorē.
et omnē infirmitatē. Cernis quod equalit̄
et uillis. et urbibus. et castellis. ideest et magnis
et paruis euangelium p̄dicauerit. ut non con
sideraret nobilium potentiam. sed salutem cre
dentium. hoc habens opis quod mandauerat

¶ lx. c.

pater. et hanc esuriem. ut doctrina sua saluo
facere infideles. Docebat autē in synagogis
et uillis euangelium regni. et post predica
tionem atq; doctrinam curabat omnē langue
rem. et omnem infirmitatē. ut quibus ser
mo non suaserat opa psuaderent. De dño
ppie dicitur. curans omnem languorem et
omnē infirmitatē nichil quippe ei impossi
bile est.

" Videns aut turbas misertus est eis quia erant
" uexati. et iacentes sicut oues non haben
" tes pastorem. Uexatio gregis et ouium atq;
turbaz. pastoz culpa. uitium magistroz
" est. Vnde sequitur. Messis quidem multa.
" operarii autē pauci. Messis multa poptoz si
gnificat multitudinē. operarii pauci. penu
" ria magistroz. Et impat ut rogent dñm
" messis. ut mittat operarios in messem suam.
Ista sunt operarii de quib; psalmista loquitur.
" Qui seminant in lacrimis in gaudio metent. E
" untes ibant et flebant portantes semina sua.
" uenientes aut uenient in exultatione portan
tes manipulos suos. Et ut apertius loquar.
messis multa. omis turba credentium est.
operarii pauci. apli et imitatores eoz. quimit
tuntur ad messem. In natale marbē aptoz.

i Scī bart holomei

Et conuocatis hīs seruis duodecim discipulis suis. de
dit illis potestatem spuū immundoz. ut
eicerent eos. et curarent omnē langworem.
et omnē infirmitatē. Benignus et clemens
" ons ac magister non inuidet seruis atq; di
" scipulis uirtutes suas. et sicut ipse curaue
rat omnem languorē et omnē infirmitatē.
aplis quoq; suis tribuit potestatem. ut cu
rent omnem languorē. et omnē infirmita
tem. Sed multa distantia est ut habere et
tribuere. donare et accipe. Iste quodcūq
agit. potestate dñi agit. illi siquid faciunt in becillitate sua.
et uirtutē dñi confitemur dicentes. in noīe
ihu surge et ambula. Notandum autē quod
in duodecimo loco. potestas signoz aplis con
" cedatur. Duodecim autē aptoz nomi
" na sunt. hec Catalogus aptoz ponitur.
ut extra hos qui pseudo apli futuri sunt ex
" cludantur. Primus symon qui dicitur pe
Primus " trus et andreas frater eius. Ordinē aptoz
et meritū unius cuiusq; illis fuit distri
buere. qui cordis arcana rimatur. Primus
scribitur symon cognomento petrus. ad
distinctionem alterius symonis. qui appel
latur chananeus de uico chana galilee. ubi
aquas dns uertit in uinum. Jacobum quoq

appellat zebedei. qui et alius sequitur iaco
bus alphei et aptoz paria iugaq; sociat. Jun
git petrum et andream fratres. n̄ tam carne
quam spū. Jacobum et iohem. qui patrē
corporis relinquentes. uerū patre secum st.
Philippū et bartholomeum. Thomam quoq;
et matheum publicanū. Ceteri euangelistr
in connumeratione nominum primum ponunt
matheum. et postea thoman. nec publicani
nomen ascribunt. ne antiquę conuersatio
nis recordantes. suggillare euangelistā
uiderentur. Iste uō ut supradiximus. et p̄
thoman se ponit. et publicanum appellat.
ut ubi abundauit peccatum. sup abundet
gra. Symon chananeus. ipse est qui in alio euan
gelista scribitur zelotes. Chana quippe zelus
interpretat. Tadeum aplm. Ecclastica tra
dit hystoria. missum ecclesiā ad abgarum
regem osroene. qui ab augusto luca. iudaso
cobi dicitur. et alibi appellatur lebbeus. qd
interpretatur corculus. credendumq; est eū
fuisse trinominum. sicut symon petrus. et fi
lii zebedei. boanerges. ex firmitate et ma
gnitudine fidei nominati sunt. Judas aut
scariob. uel a uico in quo ortus est ex tribu
ysachar uocabulum sumpsit. ut quo dam ul
timo in condemnatione sui natus sit. Isa
char enī interpretatus est merces. ut signi
ficetur pretium p̄ditoris. ℣.

Nuias gemitum ne abscondas. et in cubitate sa
mariranoz ne intraueris. sed potius ite
ad oues p̄ditas domus isrl. Non est contra
rius locus iste ei precepto quod postea dicit.
Euntes docete omes gs baptizantes eos in
nomine patris et filii et spūs sci. Qui hoc ante
resurrectionem. illud post resurrectionem
precepit est. Et oportebat primum a ducatu
xpi nuntiare iudeis. ne iustam haberent ex
cusationem dicentes. ideo se dñm reiecisse.
quia ad gentes et ad samaritanos aptos mi
serit. Iuxta tropologiam uō precipitur nobis
qui xpi censemur nomine ne in uias gentiū
et hereticoz fabulemus errore. ut quoz reli
gio separata e. separet et uita.

Euntes aute predicate dicentes. quia
appropinquauit regnū celoz. Infirmos
curate. mortuos suscitate. leprosos mundate.
demones eicite. gratis accepistis gratis da
te. Ne hominib; rusticanis. et absq; eloquii
ornatu edoctis et illiteratis nemo crede
ret pollicentib; regna celoz aut potestatē.
Infirmos curate. leprosos mundate. demones

eiecte. ut magnitudinem promissoꝝ pbet magnitudo signoꝝ. et quia semp dona spiritualia sine merces media sit uiliora fiunt. adiungitur aduersarie condemnatio. Gratis accepistis. gratis date. Ego magister et dns absq; pretio hoc uobis tribui. et uos sine pretio date. ne euangelii gḡa corrūpatur.

Nolite possidere aurū. neq; argentum. neq; pecuniam in zonis uris. non pēram in uia. non duas tunicas. non calciamenta. neq; urgam in manu. dignus est enim operarius cibo suo. Consequenter hec precepit euangelizatoribus uerissimis. quib; ante dixerat. gratis accepistis gratis date. Si enī sic precipiant ut pretium non accipiant. supflua est auri. argenti. nūmoꝝq; possessio. Non si habuissent aurum. et argentū. uidebant non causa lucri predicare. Neq; est insaculis. Qui diuinas detruncarat ppe modū et necessaria uitę amputat. ut aplī docerent religionis qui instituebant omia prudentia gubnari. se ipsos ostenderent nichil cogitare de crastino. Non pēram in uia. Ex hoc precepto arguit philosophos qui uulgo appellantur bacroperitę. quod contēptō rei sēti. et omia pro nichilo ducentes. cellarū secum uehant. Neq; duas tunicas. In duab; tunicis uidetur michi duplex ostendere uestimentum. Non quo in locis scatḥ et glacialibus niue rigentibus. una quis tunica debeat ēe contempt̄. sed quo in tunica uestimū intellegamus. ne alio uestitu. aliud nob futuroꝝ timore seruemus. Neq; calciamenta. Et plato pcepit duas corporis sumitates non ēe uelandas. nec adsuefieri debere molliciem capitis. et pedum. Cum hęc enī habuerint firmitatem. cętera robustiora sint. Neq; urgam. Qui dñi habemus auxilium. baculi psidium cur queram? Et quia quodammodo nudos et expeditos ad predicandum aplos miserat. et dura uidebatur ēe conditio magistroꝝ. seueritatem precepti sequenti sententia tēperauit dicens. Dignus ē operarius cibo suo. Tantum inquit accipite. quantum uictui et uestitui uobis necessariū est. Unde et aplis replicat. habentes uictum et uestitum. his contenti simus. Et in alio loco. Cōmunicet aut is qui catheczatur ei qui se catheczat in omi bono. ut quoꝝ discipli meruit spualia. consortes eos faciant carnalium suoꝝ. non in auaritiam. sed in necessitate. Hec historice diximus. ceterum secm anagogen. Non licet magistris aurum et argentū. et pecunia que in zonis est possidere. Aurum sepe legimus pro sensu. Argentū pro sermone. es pro uoce. Hec nobis non licet ab aliis accipere. sed data a dnō possidere. Neq; hereticoꝝ et philosophoꝝ puerilem doctrinę susapere disciplinas in sēti pondere. neq; premii. neq; duplici esse animo. neq; pedes nros mortiferis uinculis alligari. sed scam tiam ingredientes ēe nudos. neq; habere urgam que uertatur in colubrū. neq; in aliquo psidio carnis inimicus. quia istius modi urga et baculus harundineus est. quem si paululum premeris frangitur. et manum transforat incūbentis. In quācūq; ciuitatē aut castellum intraueritis. interrogate quis in ea dignus sit et ibi manete donec exeatis. Sup ordinatione epi. et diaconi paulus loquitur. Oportet aut et testimonium eos habere bonum ab his qui foris sunt. Apli nouā introeuntes urbem. scire non poterant quis qualis eet. Ergo hospes fama eligendus est ppli. et iudicio uicinoꝝ. ne predicationis dignitas susapientis infamia detur petur. Cum uniuersis debeat predicare. hospes unus eligitur. non tribuens beneficium ei qui apud se mansurus est. sed accipiens. Hoc enim dicitur. Quis in ea dignus est. ut magis scire nouerit accipere gram quam dare.

Intrantes aut in domo. salutate eam. et si quidē fuerit domus digna. ueniet pax ura super eam. sin aut non fuerit digna. pax ura ad uos reuertetur. Occulte salutationem hebrei ac syri sermonis expressit. quod enim grece dicitur chere. et latine aue. hoc hebraico syroq; sermone. appellat salomlach. siue salamalach. id est pax tecū. Quod aut precipit tale est. Introeuntes domum. pacem inprecamini hospitii. et quantum in uobis est discordię bella seda te. Sin aut orta fuerit contradictio. uos mercedem habebitis de oblata pace. illi bellū quo habere uoluerunt possidebunt.

Et quicumq; non receperint uos. et quarūcūq; domos uel ciuitates neq; audierint sermones uros. exeuntes foras de domo ut de ciuitate. excutite puluerem de pedib; uris. Puluis excutitur de pedib; in testimonium laboris sui. qp ingressi sint ciuitatem. et predicatio aplica ad illos usq; puenerit. Siue excutit̄ pulus.

C x. r.

ut nichil ab eis accipiant. qui euangliū spreuerint.

Amen dico uobis tolerabilius erit terre sodomoꝝ et gomorreoꝝ in die iudicii quā illi ciuitati. Si tolerabilius erit terre sodomoꝝ et gomorreoꝝ quā illi ciuitati. que non receperit euangliū. igitur idcirco tolerabilius. quia sodomis et gomorris non non fuit predicatum. huic aūt predicatū sit. et tamen non receperit euangliū. Et inter peccatores duersa supplicia sunt.

Ecce ego mitto uos sicut oues in medio luporū. Lupos scribas et pharisēos uocat. qui sunt clerici iudeoꝝ. Estote ergo prudentes sicut serpentes. et simplices sicut columbe. Vt p prudentiam deuitent insidias p simplicitatē non faciant malum. Serpentis astutia ponitur in exemplum. qua toto corpore occultat caput. et illud inq̄ ulta est pretegit. Ita et nos toto periculo corporis caput nrm qui xp̄s est custodiamus. Simplicitas columbaꝝ et spūs scī specie demonstratur. Unde dicit et aplūs malitia paruuli estote.

Cum aūt tradent uos. nolite cogitare quo modo aut quid loquamini. Supra dixerat. tradent enim uos in concilia et in synagogis suis flagellabunt uos. et ad p̄sides et ad reges ducemini p̄pt me. Cum ergo p̄pt xp̄m ducimur ad iudices. uoluntatem tantū nram p xp̄o debemus offerre. ceterū ipse xp̄s q̄ in nobis habitat loquetur p se. et spūs scī in respondendo gratia ministrabitur.

Tradet aūt frater fratrem in mortē. et pater filium. et insurgent filii in parentes. Hoc in psecutionib⁹ fieri crebro uidemus. nec ullus est inter eos fidus affectus. quoꝝ dnica fides est. Qui aūt psteuerauerit usq; in finē. hic saluus erit. Non enī cepit se. sed p̄fecisse uoluit. Et ē. Iunii martiꝝ ordinē

Cum aūt psequentur uos in ciuitate ista. fugite in aliam. Amen dico uobis n̄ consummabitis istas. donec ueniat filius hominis. hoc ad illud tēpus referendum est. cū ad p̄dicationem aplī mittebantur. quib⁹ et p̄pe dictum est. In uia gentium ne abieritis et in ciuitatem samaritanoꝝ ne intraueritis. Quod psecutionē timere non debeant. et debeant declinare. Quod quidem uidem⁹ in principio fecisse credentes. quando orta ierusolimis psecutione dispersi sunt in omnia regiones iudee. ut tribulationis occasio fieret. euāgelii semunarium. Spūaliter aūt possumus dicere. cum persecuti nos fuerint in unam ciuitatē. hoc ē in uno scripturaꝝ libro. uel testimonio. nos fugiamus ad alias ciuitates. id est ad alia uolumina. Quamuis contentiosus fuerit psecutor. ante p̄sidium saluatoris aduenerit. quā aduersarius uictoria concedatur.

Si patrem familias beelzebub uocauerunt. quanto magis domesticos eius. Beelzebub idolum est accaron. quod uocatur in regum uolumine idolum muscę. Beel ipse est bel. siue baal. Zebub aūt musca dr̄. Principem ergo demoniorum expurgatissimi idoli appellabant uocabulo. qui musca dicitur p̄pt immunditiam. quae exterminat suauitatē olei. V r

Nichil enī opertum ē quod non reuelabitur. et occultum quod non scietur. Et quo modo in presenti seculo multoꝝ uitia nescium⁹. sed de futuro tpe scribitur. quando iudicabit dr̄ absconditia hominum. et illuminabit latebras tenebraꝝ. et manifesta faciet consilia cordium. Et est sensus. Nolite timere persecutoris seuitiam et blasphemantium rabiem. quia uenient dies iudicii. in quo et ura uirtus. et eoꝝ nequitia monstrabitur.

Quod dico uobis in tenebris dicite in lumine. et quod in aure auditis predicate sup tecta. Quod auditis in mysterio. apti⁹ predicate. quod discitis absconditum. publice loquimini. quod uos eruditi in parabolis iudeę loco. in uniuersis urbibus et in toto mundo audacter dicite.

Nolite timere eos qui occidunt corpus animā aūt non possunt occidere. Siq occidunt corp⁹ animā n̄ possunt occidere. ergo anima inuisibilis et incorporalis est. Sed m crassiorem dico nr̄i corporis substantiam. Uel eo certe tpe punietur. et supplicia sentiet. quando p̄stinum corpus receperit. ut cum quo peccauit. cum ipso et puniat.

Cum timete qui potest animā et corpus perdere in gehenna. Nomen gehennę in ueteribus libris non inuenitur. sed primum a saluatore ponitur. Queramus ergo quę sit sermonis huius occasio. Idolum baal fuisse iuxta ierlm in radicibus montis moria. in quib⁹ siloa fluit. non semel legimus. hęc uallis est parua. campi planicies irrigua erat. et nemorosa. plenaq; deliciis. et locus in ea idolo consecratus. In tantā aūt ppls

isrl' dementiam uenerat. ut deserta tem
pli uicinia. ibi hostias immolaret. et rigo
rem religionis delitiae uincerent. filiosq
suos incenderent demonis. uel initiarent.
et appellabatur locus ipse gehennon. idest
uallis filiorum ennom. hoc regum uolum̄.
et paralypomenon. et hieremias scribunt
plenissime. Et comminat̄ ds̄. se locum
ipsum impleturū cadaueribus mortuorum.
ut ne quaquā uocetur hofeth. et bahal.
sed uocetur polyandrium. idest tumulus
mortuorum. futura ergo supplicia et penę
ꝑpetuę quibus peccatores cruciandi sunt.
huius loci uocabulo denotant̄. Dupplicē
autē eē gehennam nimii ignis et frigoris
in iob plenissime legimus. P xii.

Nonne duo passeres assę ueneunt. et
unus ex illis non cadit sup̄ t̄ram sine
patre uro. Uri aut̄ et capilli capitis
om̄s numerati sunt. Nolite ergo time
re. multis passeribus pluris estis uos. he
ret sibi sermo dn̄icus. et sequentia pen
det ex prioribus. Prudens lector caue
sem ꝑ sup̄stitiosam intellegentiam. ut n̄
tuo sensui attēperes scripturas. sed scri
pturis iungas sensum tuum. et intelle
gas quid sequatur. Supra dixerat no
lite timere eos qui occidunt corpus.
animam aut̄ non possunt occidere.
nunc loquitur consequenter. Nonne
duo passeres assę ueneunt. et unus ex
illis non cadit sup̄ t̄ram sine patre uro.
et cęta. Et est sensus. Si parua anima
lia et uilia absq dō auctore non deci
dunt. et in omib̄ est ꝓuidentia. et
quę in his peritura sunt. sine dei uo
luntate non pereunt. uos qui aetn̄i estis
non debetis timere quod absq dei uiua
tis ꝓuidentia. Iste sensus supradictus ē.
Respicite uolatilia cęli qm̄ non serunt.
neq metunt. neq congregant in horrea.
et pater ur̄ cęlestis pascit illa. Nonne
uos magis plures estis illis. Ac deinceps.
Considerate lilia agri. quomodo crescunt.
et rl̄q. Si aut̄ foenū agri quod hodie ē.
et cras in clibanum mittit̄ ds̄ sic uestit.
quanto magis uos minimę fidei. Quidā
coacte duos passeres animā int̄pretant̄
et corpus. Quinq quoq passeres scd̄m
lucam qui duobus assibus ueneant. ad sen
sus referunt. Sed quomodo illa intelle
gentia toto euangelici sermonis corpori
coaptetur. non paruę difficultatis ē.

Vri aut̄ capilli capitis om̄s numerati sunt.
Nolite ergo timere. multis passeribus meli
ores estis uos. Manifestius supior nr̄ę exposi
tionis sensus est expressus. quod timere n̄
debeant eos qui possunt corpus occidere. et
animam non possunt. qm̄ si sine dī scientia
parua quoq animalia non decidunt. quanto
magis homo qui aplica fultus sit dignitate.
Quod aut̄ ait. uri et capilli capitis om̄s nu
merati sunt. in mensam dī erga homines osten
dit ꝓuidentiam. et ineffabilem signat affec
tum. qd̄ nichil nr̄orum deū lateat. et etiam
parua et otiose dicta eius scientiam non
fugiant. Derident intelligentiam ecclasti
cam. in hoc loco qui carnis resurrectionem
quasi nos et capillos qui numerati sunt. et a
tonsore decisi. om̄s dicamus resurgere.
cum saluator non dixerit. uri aut̄ capilli
om̄s saluandi sunt. sed numerati sunt. Vbi
numer⁹ est. scientia numeri demonstratur.
non eiusdem numeri conseruatio. In vnius MR.

Nolite arbitrari quia ueni mittere pacem in
terram. non ueni pacem mittere sed gla
dium. Sup̄ dixerat quod dico uobis in tene
bris dicite in lumine. et quod in aure audi
tis predicate sup̄ tecta. nunc infert. quid p⁹
predicationem sequatur. Ad fidem xp̄i totus
orbis contra se diuisus est. unaq domus et
infideles habuit et credentes. et ꝓp̄tea bellū missum
ē bonum. ut rumperet̄ pax mala. Tale qd
et in genesi aduersus rebelles homines qui
moti fuerant de oriente. et turrē extruere
festinabant ꝑ quā cęli alta penetrarent. fecis
se scribitur ds̄. ut diuideret linguas eorum.
Unde et in psalmo dauid precat̄. dissipa
dn̄e gentes quę bella uolunt.

Veni enim separare hominē aduersus patrē
suum. et filiam aduersus matrem suam.
et nurū aduersum socrum suam. et inimi
ci homines domestici ei⁹. hic locus ꝓpe his
dem uerbis in michea propha scribitur. Et
notandum ubicumq de ueteri instrumento
testimonium ponitur. utrū sensus tantū
an et sermo consentiat.

Qui amat patrē aut matrē plusquā me. non est
me dignus. et reliqua. Qui ante p̄
miserat. non ueni pacē mittere sed gladi
um. et diuidere homines aduersum patrē
et matrē. et nurū et socrum. ne quis pieta
tem religioni anteferret. subiecit dic̄s. qui
amat patrem aut matrē plusquā me. Et

¶ x c·

in canticis canticorum legimus. ordinate in me caritatem. hic ordo morum affectu necessarius est. ama post dm patrem. amama trem. ama filios. Si autē necessitas uenerit. ut amor parentū ac filiorum dī amori cōparetur. et non possit utrumq; seruari. odium in suos. pietas in dm sit. Non ergo phibuit amare patrē aut matrē. sed signanter addidit. Qui amat patrē aut matrē plus quā me.

" Et qui non accipit crucē suā et sequitur
" me. non ē me dignus. In alio euangelio scribitur. qui non accipit crucē suā cotidie. Ne semel putemus ardorē fidei posse sufficere. semp crux portanda est. ut semp nos xpm amare doceamur.

" Qui recipit uos me recipit. et qui me recipit recipit eum qui me misit. Ordo pulcherrimus ad predicationem mittit. docet pericula non timenda. affectum subiciē religioni. Aurum supratulerat. et de zona excusserat. Dura euangelistarum condicio. Vnde ergo sumptus. unde uictus necessarius. austeritatem mandatorum spe tēperat promissorum. Qui recipit inquiens uos me recipit. Et qui me recipit eum qui me misit. Ut in suscipiendis aplis unus quisq; credentiū xpm suscepisse arbitraretur.

" Qui recipit pphām in nomine pphe. mercedem pphe accipiet. et reliqua. Qui propham recipit ut propham. et intelligit eum de futuris loquentem. hic mercedem pphe accipiet. Igitur rudes carnaliter intellegentes prophas. mercedē non accipient pphas. Alit. In omi pfessione. zizanium mixtū ē tritico. Premiserat. qui recipit uos me recipit. et qui me recipit. recipit eum qui me misit. Ad susceptionē magistrorum discipulos prouocauerat. Poterat occulta ee credentium responsio. Ergo et pse ds dō prophas. et iudam pditorem debemus recipere. et illis alimoniam ministrare. hoc dns antepcurans dicit. non psonas suscipiendas ee sed nomina. Et mercedem non pdere suscipiemus. licet indignus fuerit qui susceperit.

" Et quicunque potum dederit uni ex
" minimis istis calicem aque frigide
" tantum in nomine discipuli. Amen dico
" uobis. non pdet mercedem suam. legimus in propha dauid. Ad excusandas excusationes in peccatis. quod multa peccatorum suorum quasi iustas predam occasiones. ut quod uoluntate delinquunt. uideantur necessitate peccare. Dns scrutator cordis et renium. futuras cogitationes. In singulis commouetur. dixerat. qui recipit uos. me recipit. Sed hoc precepti multa pseudo pphe. et falsi predicatores. poterant impedire. Meditatus est huic quoq; scandalo. dicens. qui recipit iustum in nomine iusti. mercedem iusti accipiet. Rursum poterat alius causare et dicere. pauperie phibeor. tenuitas me retinet. ut hospitalis esse non possim. Et hanc excusationem leuissimo precepto diluit. ut calicem aque frigide toto animo porrigamus. Frigide inquit aque. non calide ne incalida pauperes et penurie lignorum occasio quereretur. Tale quid et apls ut ante iam diximus ad galathas precepit. Communicet his qui catechizatur. et qui se catechizat in omnib; bonis. et discipulos ad magistrorum refrigeria cohortatur. qa poterat quilibet obtendere paupiem. et preceptum eludere. Prudq; ille pponat. imminentem soluit questionem. dicens. Nolite errare. ds non irridetur. Que enī seminauerit homo. hec et metet. Et est sensus. Frustra causaris inopiam. cum aliud habeat conscientia. Me potest fallere cohortantem. sed scito quod quantumcūq seminaueris. tantū et messurus sis.

COMMENTARIO IN MATHEO. LIB. I. EXPLICIT.

INCIPIT LIB. II. IN ÆUG SCDM MATHEUM.

Dñi ii deaduentu dñi.

IOHS AVT CVM AUDIS SET IN UNCULIS OPERA XPI

Mittens duos de discipulis suis. ait illis. tu es qui uenturus es. an alium expectamus. Non quasi ignorans interrogat. ipse enim ceteris ignorantibus demonstrauerat. dicens. Ecce agnus dei ecce qui tollit peccata mundi. et patris uocem intonantis audierat. hic est filius meus dilectus in quo michi complacui. Sed quomodo saluator interrogat ubi sit positus lazarus. ut qui locum sepulchri indicabant. saltem sic pararentur ad fidem. et uiderent mortuum resurgentem. Sic et iohs interficiendus ab herode. discipulos suos mittit ad xpm. ut per hanc occasionem. uidentes signa atque uirtutes. crederent in eum. et magistro interrogante sibi discerent. Quod autem superbirent discipuli iohis ad uersus dominum. et haberent aliquo mordacitatis ex liuore et inuidia. superior quoque interrogatio demonstrauit. euangelista referente. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohis dicentes. quare nos et pharisei ieiunamus frequenter. discipuli autem tui non ieiunant. Et alibi. Magister. cui tu perbuisti testimonium ad iordanem. ecce discipuli eius baptizant. et plures ueniunt ad eum. Quasi dixerint. Nos deserimur. hic raritas est. ad illum turba concurrit. Tu es qui uenturus es. an alium expectamus. Non ait. tu es qui uenisti. sed tu es qui uenturus es. Et est sensus. Manda mihi quia ad inferna descensurus sum. utrum te. et inferis debeam nuntiare. qui nuntiaui superis. an non conueniat filio dei. ut gustet mortem. et alium ad hec sacramenta missurus est. Respondit ihs ait illis. Euntes renuntiate iohi que audistis et uidistis. Leci uident. claudi ambulant. leprosi mundantur. surdi audiunt. mortui resurgunt. Iohs interrogauerat per discipulos. tu es qui uenturus es. an alium expectamus. Xps signa demonstrat. non ad ea respondens. que interrogatus fuerat. sed ad scandalum nuntiorum. Ite inquit et dicite iohi. signa que cernitis. Cecos uidentes. claudos ambulantes. Et reliqua. Et quod his minus est. pauperes euangelizantur. uel pauperes spiritu. uel certe opibus pauperes. ut nulla inter nobiles et ignobiles. inter diuites. et egenos. in predicatione distantia sit. Hec magistri rigorem. hec preceptoris comprobant ueritatem. quando omnis apud eum qui saluari potest. equalis est. Quod autem ait et beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. inter nuntios percutit sicut insequentibus demonstrabitur. Illis autem abeuntibus coepit ihs dicere ad turbas de iohe. Quid existis in desertum uidere harundinem uento agitatam. Sed quid existis uidere. hominem mollibus uestitum. Et reliqua. Si superior sententia contra iohm prolata fuerat ut plerique arbitrantur in eo quod ait. beatus est qui non fuerit scandalizatus in me. quomodo nunc iohs tantis laudibus predicatur. Sed quia turba circumstans. interrogationis misterium nesciebat. cogitabat iohm dubitare de xpo. quem ipse monstrauerat digito. ut intellegerent iohm non sibi interrogasse. sed discipulis suis. quid inquit existis in deserto. Numquid ob hoc ut hominem uideritis calamo similem. qui omni uento circumfertur. et leuitate mentis de eo ambigeret quem antea predicarat. an forsitan stimulis contra me. inuidie cogitur. et predicatio eius uanam sectatur gloriam. ut ex ea querat lucra. cur diuitias cupiat ut affluat dapibus. locustis uescitur. et melle siluestri. An ut mollibus uestiatur. Pili camelorum tegumen eius sunt. Istius modi cibi et uestis. carceris hospitio recipiuntur. et predicatio ueritatis. tale habet habitaculum. Qui autem adulatores sunt. et sectantur lucra. et querunt diuitias. et deliciis affluunt. et mollibus uestiuntur. isti in domibus regum sunt. ex quo ostenditur rigidam uitam. et austeram predicationem uitare debere aulas regum. et mollium hominum palatia declinare. Sed quid existis uidere. prophetam. etiam dico uobis et plusquam prophetam. In eo iohs. prophetis ceteris maior est. quod

¶ xi. c.

quem illi predicauerant ee uenturum. hic uenisse dugio demonstrauit. dicens. Ecce agnus di. ecce qui tollit pec cata mundi. Et quia ad ꝑuulegium prophetale. etiam ba praste accessit proemium. ut suum dominum baptizaret. Vnde infert meritoy ayzHVN. faciens de malachia testimonium. in quo etiam angls predicatur. Anglm aut hic dicit. iohm non putemus naturę societate sed officii dignitate. idest nuntium quod uenturum dnm nuntiarit. Amen dico uobis non surrexit inter natos mulierum maior iohe baptista. Inter mulierum inquit natos. his ergo preferatur hominibus qui de mulieribus nati sunt. et de concubitu uiri. et non ei qui est natus ex uirgine et spu sco quam quia in eo qd dixit. non surrexit inter natos mulierum maior iohe baptista. non ceteris pphis. et patriarchis. cunctisq hominib iohannem preculit. sed iohi ceteros exequauit. Non enim status sequitur. ut si alii maiores eo non sunt. ille maior alioy sit. uerum ut eq litatem habeat cum ceteris scis.

Qui aut minor est in regno celoy. maior est illo. Multi de saluatore hoc intelligi uoluerit. quodq minor est tpe. maior sit dignitate. Nos aute simpliciter intellegamus. quod omis scis qui iam cum do est. maior sit illo. qui adhuc consistit in prelio. Aliud est enim coronam uictorię possidere. aliud adhuc in acie dimicare. Quidam nouissimum anglm in celis. ono ministrante meliorem uolunt accipere quolibet primo homine qui uersetur interris.

A diebus iohis baptiste usq nunc regnum celoy uim patitur. Si primus iohis ut supradiximus. poenitentiam pplis nunciauit. dicens. Poenitentiam agite appropinquauit regnum celoy. consequenter adiebus illius. regnum celoy uim patitur. et uiolenter diripiunt illud. Grandis est enim uiolentia. intra nos et generatos. et celoy sedem querere possidere ꝑ uirtutem. quod non tenuimus ꝑ natura. Omnes enim pphetę et lex. usq ad iohm pphetauerunt. Non quo post iohm excludat pphas. Legimus enim in actibus aplorum et agabum pphasse. et quattuor uirgines filias philippi. Sed quo lex et pphę quos scriptos legimus. quicquid pphauerunt de ono uaticinati sint. Quando ergo dicitur oms. pphę et lex usq ad iohm prophetauerunt. xpi tempus ostenditur. ut quem illi dixerunt esse uenturum. iohis uenisse ostenderit.

Si uultis recipere ipse est helias qui uenturus est. Qui hz aures audiendi audiat. hoc qd dictum est si uultis recipere ipse est helias. misticum eo et egere intellegentia. sequens oni sermo demonstrat dicens. qui habet aures audiendi audiat. Si enim planus esset sensus. et manifesta sententia. quid necesse fuit nos ad illius intelligentiam preparari. helias ergo iohis dicitur. non sedm stultos philosophos. et quosdam hereticos. qui METEM metempsychosin. +yxw CIN. introducunt. sed quo iuxta aliud testimonium euangelii uenerit in spu et uirtute helię. et eandem sci ipsius gram habuerit ut mensuram. Sed et uitę austeritas. rigorq mentis helię et iohis pares sunt. Ille in heremo. iste in heremo. Ille zona pellicia cingebatur. et iste simile habuit cingulum. Ille qm regem achab et hiezabel impietatis arguit. fugere co pulsus est. iste qui ab herode et herodiade illicitas arguit nuptias. capite truncatur. Sunt quippe ꝑterea io hm heliam uocari putent. quodmodo in secdo saluatoris aduentu iuxta malachiam precursurus helias est. q uenturum iudicem nuntiaturus. sic iohis in ꝑmo aduentu fecerit. et uterq sit nuntius. uel ꝑmi aduentus dni ut sedi.

Cui aut assimilabo generationem istam. similis est pueris sedentibus inforo. qui clamantes coequalibus suis dicunt. cecinimus uobis et non saltastis. Lamentati sumus et non planxistis. Venit enim iohis non manducans. neq bibens. et dicunt demonium habet. Venit filius hominis manducans et bibens. et dicunt ecce homo uorax. et uinum potator. publicanoy et peccatoy amicus. Et iustificata e sapientia a filiis suis. Pueris in foro sedentibus. et clamantibus ad dicentibus ad coequales suos. cecinimus uobis et non saltastis. lamentati sumus et non planxistis. co paratur generatio iudeoy scriptura dicente. Cui similem estimabo generationem istam. Similis e pueris sedentibus inforo. Et rlq. Non ergo nobis libera tribuitur intellegentia. et allegoria interpretatione passiua. sed quicquid dicturi sumus de pueris. ad similitudinem generationis est referendum. Pueri isti qui sederit inforo. hi sunt de quibus ysaias

loquitur. Ecce ego et pueri mei quos mihi dedit dñs. Et in octauo decimo psalmo. Testimonium dñi fidele. sapientiam prestans paruulis. Et alibi. Ex ore infantium et lactantium perfecisti laudem. Isti ergo pueri sederunt in foro. siue in asopa. quod significantius grece dicitur. ubi multa nefanda sunt. Et quia populus iudeorum audire nolebat. non ei tantum locuti sunt. sed plenis faucibus inclamarunt. Cecinimus uobis et non saltastis. prouocauimus. ut ad dñi canticum bona opa faceretis. et saltaretis ad mundanam tibiam sicut saltauit dauid ante arcā dñi. et noluistis. Lamentauimus. et uos ad poenitentiam prouocauistis. et ne hoc quidem facere uoluistis. spernentes utramque predicationē. tam exhortationis ad uirtutes. quam poenitentiae post peccata. Nec mirum si duplicem uiam contempseritis salutis. cum et ieiunium et saturitatem patris spreueritis. Si ieiunium uobis placet. cur uobis displicuit. Si saturitas. cur filius hominis. Quorum alterum demonium habentē. alterum uoratorē et ebrium nuncupabitis. Ergo quia uos noluistis utramque recipere disciplinam. iustificata est sapientia a filiis suis. hoc est dñi dispensatio atque doctrina. et ego quisum dñus et dñi sapientia iustificatus sum ab apostolis. quibus reuelauit pater. que a sapientibus abscondera et prudentibus apud semetipsum. In quibusdam euangeliis legitur. iustificata est sapientia ab operibus suis. Sapientia quippe non querit uocis testimonium. sed opus.

Tunc coepit exprobrare ciuitatibus in quibus facte sunt plurime uirtutes eius. quia non egissent poenitentiam. Exprobratio ciuitatum corozain. et bethsaida. et capharnaum. capituli huius titulo panitur. quod ideo exprobrauerit eis. quia post facta uirtutes. et signa complurima. non egerunt poenitentiam.

Ue tibi corozain. ue tibi bethsaida. quia si in tyro et sidone facte essent uirtutes. que facte sunt in uobis. olim in cilicio et cinere poenitentiam egissent. uerumtamen dico uobis. Tyro et sidoni remissius erit in die iudicii quam uobis. Corozain. et bethsaida. urbes galilee a saluatore planguntur. quod post tanta signa atque uirtutes. non egerint poenitentiam. Et preferuntur eis tyrus et sidon. urbes idolatrie et uanis deditę. Preferuntur autem ideo quod tyrus et sidon naturalem tantum legem calcauerint. iste uero post transgressionem naturalis legis. et scripte etiam signa que apud eas facta sunt parui duxerint. Querimus ubi scriptum sit quod in chorozain. et bethsaida. dñs signa fecerit. Supra legimus et circuibat ciuitates omnes. et uicos. curans omnem infirmitatem. Et reliqua. Inter ceteras ergo urbes et uiculos. estimandum est in chorozain quoque et bethsaida dñm signa fecisse.

Et tu capharnaum numquid usque in celo exaltaberis. usque in infernum descendes. In altero exemplari repperimus. Et tu capharnaum que usque in celo exaltata es. usque ad infernum descendes. et est duplex intellegentia. uel idcirco ad infernum descendes. quia contra predicationem meam superbissime prestitisti. Vel idcirco quia exaltata es usque in celum. Ad eo hospitio. et meis signis. atque uirtutibus. tamquam habens priuilegium. maioribus plectaris supplicius. quod his quos credere noluisti.

Quia si in sodomis facte fuissent uirtutes que facte sunt inter. forte mansissent usque in hunc diem. Querat prudens lector. et dicat. si tyrus et sidon. et sodoma. potuerunt agere poenitentiam ad predicationem saluatoris. signorumque miracula non sunt in culpa quod non crediderunt. sed uanum silentium in eo est qui acturis poenitentiam noluit predicare. Ad quod facilis et apta responsio est. Ignorare nos iudicia dñi. et singularum dispensationum eius. sacramenta nescire. quippe situm fuerat dño. Judee fines non excedere. ne iustam phariseis et sacerdotibus occasionem persecutionis daret. Unde et apostolis ante passionem precepit. In uiam gentium ne abieritis. et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis. Chorozain igitur et bethsaida damnantur quod presenti dño credere noluerunt. Tyros et sidon iustificantur. quod apostolis illius crediderunt. Non queras tempora. cum credentium intueatur salutem. In capharnaum autem que interpretatur uilla pul-

¶ xm. c.

cherrima. condemnatur incredula iertin-
cui dicitur p iezechielem. iustificata ē so
doma ex te. In Nat̄ Mar tricio.

In illo tempore respondens ihs dixit. Con
fiteor tibi dn̄e pater celi et terre. Confes
sio non semp poenitentiam. sed et grāru
actionem significat. Vt in psalmis sepissi
me legimus. Audiant qui saluatorē non
natum. sed creatū calumniantur. quod
patrem suum uocet. celi autē et tre
dominū. Si enī et ipse creatura est. et
creatura conditorem suum pātrem ap
pellare potest. stultum fuit. non et
sui et celiae terre dnm uel patrem simi
liter appellare.

Quia abscondisti hec a sapientib⁹ et pru
dentib⁹. et reuelasti ea paruulis.
Grās agit et exultat in patre. quod
aplis reuentus sui aperuerit sacramta.
que ignorauerint scribe et pharisei. qui
sibi sapientes uidentur. et inconspectu
suo prudentes. Iustificata sapientia a fi
liis suis. Ita pater qm̄ sic placitū fuit
ante te. Blandientis affectu loquitur
ad patrem. ut coeptum in aplis benefi
cium compleatur. Omia michi tradita sūt
a patre meo. et tradentem patrem. et ac
cipientem filium. mistice intellege. Alio
quin si uxta nram fragilitatem sentire
uolumus. cum coepit habere qui acce
pit. incipiet non habere qui dederit.
tradita autē sibi omia. non celum et
terrā. et elementa intellegenda sunt.
et cetera que ipse fecit et concludit. sed
hi qui p filium accessum habent ad patrē.
et ante rebelles. dm̄ postea sentire coe
perunt.

Et nemo nouit filium nisi pater. neq
patrē quis nouit nisi filius. et cui uo
luerit filius reuelare. Erubescat eu
nomius. tantam sibi notitiam patris et
filii. quantā alteruter eorum inter se hāt
iacentiae. Quod si inde contendit. et si
am consolatur in sanitam. quia sequitur.
et cui uoluerit filius reuelare. aliud est
natura equalitate nosse quod nouerit.
aliud reuelante dignatione.

Venite ad me omnes qui laboratis et one
rati estis. et ego reficiam uos. Grauia one
ra esse peccata. et zacharias ppha testat.
iniquitatē ducens sedere sup talentum
plumbi. Et psalmista complorat. inq.

tates mee aggrauate sunt sup me. Velcer
te eos qui iugo legis prauissimo premebant
ad euangelii inuitat grām.

Iugum enim meū suaue est. et onus meum
leue. Quomodo leuius. legē euglm. cum
in lege homicidium. in euglio ira damnet.
qua ratione euglii gra facilior. Cum in le
ge adulteriū in euglio concupiscentia pu
niatur. In lege multa precepta sunt. que
aplis non posse complenissime docet. In
lege opa requiruntur. que si fecerit uiuet
in eis. in euangelio uoluntas quaeritur. que
si etiam effectum non habuerit. tamen
proemium non amittit. Euglii ea precē
pit que possimus. ne scilicet concupiscamus.
hoc in arbitrio nro est. Lex cum uoluntatem
non punit. punit effectum. ne adulteriū
faciat. finge in psecutione aliqua uirgine
pstitutam. hec apud euangelium. quia
uoluntate non peccat. uirgo suscipitur. in
lege quasi corrupta repudiatur.

In illo tēpore abiit ihs sabbato per sata. Dis
puli aūt eius esurientes. ceperunt uellere
spicas et manducare. In alio quoq euglio
legimus. propter nimiam importunitatē.
nec uescendi quidem habebant locum.
et idō quasi homines esuriebant. Quod
autem spicas segetum manibus confri
cant. et in ediam consolantur. uitæ auste
rioris indicium est. non preparatas epulas.
sed cibos simplices quaerentium.

Pharisei aūt uidentes dixerunt ei. Ecce
discipuli tui faciunt quod non licet
eis facere sabbatis. Nota quod p̄mi apli
saluatoris. Litteram sabbati destruunt
aduersum hebionitas. qui eum ceteros
recipiunt aplōs. paulum quasi transgre
sorem legis repudiant.

At ille dixit eis. Non legistis quid fecerit
dauid. quando esurit. et qui cum eo
erant. quomodo intrauit in domum dei.
et panes propositionis comedit. quod non
licebat ei edere. neq his qui cum eo erant.
nisi solis sacerdotib⁹. Ad confutandam ca
lumniam phariseorum ueteris recordantur
hystorie. quando dauid fugiens saulem
uenit in nobā. et ab achimelech sacer
dote susceptus. postulauit cibos. Qui
cum panes laicos non haberet. dedit ei
consecratos. quib⁹ non licebat uesci nisi
solis sacerdotib⁹. et leuitis. et hoc tamē
interrogauit. si mundi essent pueri a mu-

lieribꝫ. et illo respondente ab heri et
nudius tertius. non dubitauit panes
dare. melius arbitratus propha dicen
te. miam uolo et non sacrificium. de
famis piculo homines liberare. quam
deo offerre sacrificium. hostia enim placa
bilis deo hominum salus est. Opponit
ergo dns et dicit. Si et dd scs est. et
achimelech pontifex a uobis non repre
henditur. sed legis uterq mandatum
pbabili excusatione transgressi sunt. et
famis in causa e. cur eande fame n
probatis in aplis. qua probetis incetis.
quaqua in hoc multa distantia sit. Isti
spicas in sabbato manu confricant. illi
panes comederunt leuiticos. et ad sab
bati sollemnitate accedebant. Numoe
marum dies quibꝫ in conuiuio requisitus
fugit ex aula regia. Obserua quod pa
nes ppositionis. nec dauid. nec pue
ri eius acceperunt ante quam se amu
lieribꝫ mundi ee responderent.

Aut non legistis in lege. quia sabbatis
sacerdotes in teplo sabbatum uiolant.
et sine crimine sunt. Calumniami
ni inquit discipulos meos. cur p sege
tes transeuntes spicas triuerint et hoc
fecerint famis necessitate cogente cum
ipsi sabbatum uioletis in teplo. immo
lantes uictimas. cedentes tauros. holo
causta sup lignorꝫ struem incendio con
cremantes. et iuxta alterius euglii fide
circumcidentes paruulos in sabbato. ut
dum aliam legem obseruare cupitis. sab
batum destruatis. Numquam aut leges
di sibi contrariae sunt. et prudenter
ubi transgressionis discipuli sui argui
poterant. dauid et achimelech dicit ex
empla sectatus. uera aute et absq necess
sitatis obtentu. sabbati preuaricatione
in ipsos refert. qui calumniam fecerat.

Dico aut uobis quia teplo maior est
hic. Non pronom. sed aduerbium
loci legendum quod maior templi sit lo
cus qui dominum tepli teneat.

Si aute sciretis quid est misericordiam
uolo et non sacrificium. numquam
condemnassetis innocentes. Quid sit.
miam uolo et non sacrificium. supra
diximus. Quod aut sequitur numquam
condemnassetis innocentes. de aplis in
tellegendum. Et e sensus. Misericordiam

comprobastis achimelech. eo quod fame
periclitante dauid refocilarit et pueros
eius. quare meos discipulos condemnatis.
qui nichil tale fecerunt.

Et cum inde transisset uenit in sinago
gam eorꝫ. Et ecce homo manum
habens aridam. Tertius decimus iste
est qui curatur in sinagoga. Et notan
dum quod non in itinere. et foris. sed
in conciliabulo iudeorꝫ manus arida fue
rit. Et interrogabant eum dicentes.
si licet sabbatis curare ut accusarent eum.
Quia destructionem sabbati quam pha
risei in discipulos arguebant. probabili
exemplo excusauerat. ipsum calumniari
uolunt. et interrogant. utrum liceat cu
rare in sabbatis. ut si non curauerit. crude
litatis aut inbecillitatis. si curauerit trans
gressionis accusent.

Ipse aute dixit eis. Quis erit ex uobis homo
qui habet ouem unam. et si ceciderit hec
sabbatis in foueam. nonne tenebit et leua
bit eam. quanto magis melior est homo
oue. itaq licet sabbatis benefacere. Sic
soluit propositam questionem ut inter
rogantes auaritie condemnaret. Si uos
inquit in sabbato ouem et aliud quodlibet
animal in foueam decidens eripere festina
tis. non animali. sed ure auaritiae consu
lentes. quanto magis ego hominem qui mul
to melior est oue debeo liberare.

Tunc ait homini. Extende manum tuam.
Et extendit. et restituta est sanitati. sic
altera. In euglio coutuntur nazareni. et
hebionite. quod nup in gretum de hebreo
sermone transtulimus et quod uocatur a
plerisq mathei autenticum. homo iste qui
aridam habet manum cementarius scribit.
istiusmodi uocibꝫ auxilium precans. Cem
tarius eram. manibus uictum queritans.
precor te ihu ut michi restituas sanitatem.
ne turpiter mendicem cibos. usq ad ad
uentum saluatoris. arida manus in sina
goga iudeorꝫ fuit. et di opa non fiebant
in ea. postquam ille uenit in terris. reddita
est in pplis credentibus dextera. et opi
pristino restituta.

Exeuntes autem pharisei consilium facie
bant aduersus eum quomodo eum pderent.
quod dno moliuntur insidias. Liuor in
causa est. Quid enim fecerat. ut phariseos
ad interfectionem sui prouocaret. nepe qd

¶ xij · c.

homo extenderat manum. Quis enim phariseor̄ indie sabbati non extendit manum? portans caballos? calicem porrigens? et cētera quę uictui necessaria sunt. Si ergo manum extendere? et alimenta subleuare? uel potū in sabbato non est criminis? cur hoc in alio arguant? quod ipsi facere coarguuntur? Presertim cum iste cementarius? nichil tale portauerit? sed ad preceptū dn̄i solam extenderit manum.

ss Ihs autē sciens? recessit inde. Sciens insidias eor̄ quod uellent p̄dere saluatorem suum? recessit inde? ut pharisęos contra se occasionem impietatis auferret. Ecce puer meus quē elegi dilectus mꝰ. Et rl̄q. Per esayam ꝓphetam ex p̄sona patris hoc dicitur. Ponā spm̄ m̄m̄ super eum. Sps ponitur nostr̄i uerbū et supunigenitum qui de sinu pat̄ris? sed sup eum de quo dictum est ecce puer meus. Neq; audiet quis in platęis uocem eius. Lata enī et spatiosa uia quę ducit ad p̄ditionem? et multi ingrediuntur p eam? qui multi uocem non audiunt saluatoris? quia non sunt marta uia sed in spatiosa.

ss Arundinem quassatam non confrangit.
ss et linum fumigans non extinguet. Qui peccatori non porrigit manum. nec portat onus fr̄is sui. iste quassatum calamum confrangit? et qui modicam scintillam fidei contemnit in paruulis. hic linum extinguit fumigans? quor̄ xp̄s utrumq; non fecit? Ad hoc enī uenerat? ut saluum faceret quod perierat. Dom̄ i ii m xl.

ss Tunc oblatus? ei demonium habens? cęc?.
ss et mutus? et curauit eum? ita ut loquerē?. et uideret. Tria signa simul in uno homine ꝓpetrata sunt. Cęcus uidet. mutus loquitur. possessus a demone liberatur. Quod et tunc quidem carnaliter factum est. Sed et cotidie completur in conuersione credentiū? ut expulso demone? primum fidei lumen aspiciant? deinde in laudem dī? tacentia p̄s ora laxentur.

ss Ihs autē sciens? cogitationes eor̄ dixit eis.
ss Omne regnum in seipsum diuisum desolabitur. Turbę stupebant? et confitebant̄ eum qui tanta signa faciebat ee filiū dauid. pharisei uero opa dī p̄ncipi demoniorum deputabant. Quib; dn̄s non ad dicta? sed ad cogitata respondit? ut ut̄ sic compellerentur credere potentię eius qui cordis uidebat occulta.

ss Si sathanas? satan eicit. aduersus se diuisus ē.
S Quomodo ergo stabit regnum eius? non potest regnū et ciuitas contra se diuisa p̄ stare. Sed quomodo concordia parę res crescunt? sic discordia maxim̄ę dilabuntur. Si ergo sathanas? pugnat contra se? et dem̄on inimicus est demonis? deberet iam mundi uenisse consummatio? ut non haberet in eo locum aduersarię potestatis? quas inter se bellum? pax hominum est. Si autē putam?. ó. scribę et pharisei. quod recessio demoniorum obedientia sit in principem suum? ut homines ignorantes fraudulenta simulatione deludant. quid potest? dicere de corporum sanitatib;. quas dn̄s perpetrauit? aliud est si membror̄ quoq; debilitates et spūalium uirtutū insignia demonib; adsignatis.

ss Si ego in beelzebub eicio demones? filii ur̄i
ss Si inquo eiciunt? ideō ipsi iudices? ur̄i erunt? Filios iudeor̄ uel exorcistas. gentes illius ex more significat. uel ap̄los? ex eor̄ stirpe generatos. Si exorcistas qui ad inuocationē dī eiciebant demones? cohartat interrogatione prudenti ut confiteantur s̄p̄s sc̄i et opus. Quod si expulsio inquit demoniū in filius ur̄is? dō non demonibus? deputat? quare in me idem opus? non eandem hāt et causam? Ergo ipsi iudices? ur̄i erunt? n̄ potestate sed cōparatione? dum illi expulsionem demoniū dō assignant? uos beelzebub p̄ncipi demoniorum. Sin autē de ap̄lis? dictum est. quod et magis intellegere debemus? ipsi erunt iudices eor̄? quia sedebunt in duodecim solis? iudicantes duodecim tribus isr̄l.

ss Si autē ego in spū dī eicio demones? igitur
ss puenit in uos regnū dī. In luca istum locum scriptum legimus? Si autē ego in digito dī eicio demones? iste ē dignus? quem confitemur et magi? qui contra moysen et aaron signa faciebant dicentes? digitus dī ē iste. quo tabulę lapidee? scriptę sunt in monte syna. Digitus manus? et brachium dī. filius? ē. et digitus eius s̄p̄s s̄c̄s? patris? et filii? et s̄p̄s s̄c̄s una substantia est. Non tt̄ scandalizęt membror̄ ꝫ̄equalitas. cum ędificet unitas? corporis?.

ss Peruenit in uos regnum dī. uel seipsum significat? de quo in alio loco scriptum ē. Regnum dī intra uos? est. Et medius

stat inter uos quem uos nescitis. uel certe illud regnum. quod et iohes et ipse dns p̄ dicauerant. Poenitentiam agite appropinq̄ uit enī regnū çelorū. Est et tertium regnū scripturæ scē quod aufertur a iudeis. et traditur gēm facienti fructus eius.

Aut quo modo potest quisquam intrare domum fortis. et uasa eius diripere. nisi p̄ius alligauerit fortem. et tunc domum illius diripiat. Non debemus ee securi. Aduersarius nr fortis. uictoris quoq; uocibus comprobat. Domus illius mundus. qui in maligno positus est. non creatoris dignitate. sed magnitudine delinquentis. Vasa eius nos quondam fuimus. Alligatus est fortis. et religatus in tartarum. et oī contritus pede. et direptis ædibus tyranni. captiua ducta captiuitas.

Qui non est mecum contra me est. et q non congregat mecum spargit. Nō putet quisquā hoc de hereticis dictum ē sed manicheis. quamquam et ita ex supfluo possit intelligi. sed ex consequentibus textuq; sermonis ad diabolum refertur eo quod non possint opa saluatoris. beelzebub opibus comparari. Ille captat animas hominum tenere captiuas. dns liberare. Ille p̄dicat ydola. hic uidī notitiam. Ille trahit ad uitia. hic ad uirtutes reuocat. Quomodo ergo possunt inter se habere concordiam. quoq; opa diuisa sunt.

Quicūq; dixerit uerbum contra filiū hominis. remittetur ei. qui autē dixerit contra spm scm. non remittet ei. neq; in hoc sclo. neq; in futuro. Et quomodo qui dā nroq; epī atq; pbr. post blasphemiam spūs scī in suum recipiunt gradum. Cum saluator dicat omne peccatum et blasphemia dimitti hominibus. Qui autem in spm scm blasphemauerit non dimittit ei neq; in presenti tpe neq; in futuro. Nisi uō illud de marco euglia sumamus exemplū. qui causas traxit ire manifestus exīstit dicens. Quia habebat spm immundum habet. Ergo quicūq; opa saluatoris. beelzebub demonum principi deputarit. et dixerit filium dī habere immundum spm. huic nullo tpre blasphemia remittetur. Vel ita locutus iste intelligendus est. Qui uerbū dixerit contra filium hominis. scandalizatus carne mea. et me hominem tamū arbitrans quod filius sim fabri. et frēs habeam iacobum. et ioseph. et iudam. et homo uocatur. et uinipotator sim. talis opinio atq; blasphemia. quāquā culpam non careat erroris. tamen habet ueniam ppter corporis ultitatem. Qui aut manifeste intelligens opa dī. cum de uirtute negare non possit. eād ē stimulatus inuidia calumniatur et xpm. deq; uerbum. et opa spūs scī dicit ee beelzebub. isti non dimittetur. neq; in presenti scło neq; in futuro. Aut facite arborē bonam et fructum eius bonū. aut facite arborem malā et fructum eius malum. ex fructibus enī arbor cognoscitur. Constringit eos sillogismo quē greci uocant. ἀφῦκτον. Nos inuitabilem possumus appellare. qui interrogatus hinc inde concludit. et utroq; cornu premit. Si inquit diabolus malus ē. bona opa facere non potest. Si aut bona sunt quę facta cernimus. sequitur ut non sit diabolus qui ea facit. Neq; enī fieri potest ut ex malo bonum. aut ex bono oriat malum. Quod aut sequit progenies superarum. quomodo potestis bona loqui cum sitis mali. Ostendit illos arborē malam. et tales afferre fructus blasphemię. qualia habeant semina diaboli.

Bonus homo de bono thesauro pfert bona. Et malus homo de malo thesauro pfert mala. Vel ipsos iudeos dnm blasphemantes ostendit. de quali thesauro blasphemias pferant. uel cum supiori questione heret sententia. quod quomodo n̄ possit bonus homo pferre mala. nec malus bona. Sic non possit xps mala. diabolus bona opa facere.

Dico autē uobis. qm omne uerbum otiosū quod locuti fuerint homines. reddent rationē de eo in diem iudicii. hoc quoq; heret cum supioribus. Et ē sensus. Si otiosum uerbum quod nequaquā ædificat audientes n̄ ē absq; periculo ei q loquitur. et in die iudicii reddituros ē unusquisq; rationē sermonum suorū. quanto magis uos qui opera spūs scī calumniamini. et ducitis me in beelzebub principe demoniorū eicere demonia. reddituri estis rationem calumniæ uæ. Otiosum uerbū ē. quod sine utilitate. et loquentes dr et audientes. si omittis seriis. de rebus friuolis loquamur. et fabulas narremus anicis.

q xij. c.

ceterum qui profert turpitudines. hic
non otiosi uerbi sed criminosi tenebit
rtus.; Fr iiii Jnebdom i. Jn xl.

Tvnc responderunt ei quidam deseri
bis et phariseis dicentes. Magister uolu
mus a te signum uidere. Sic signum
postulant. quasi que uiderant signa n
fuerint. Sed in alio euglia quid petant.
plenius explicatur. Volumus a te signū
uidere de celo. Vel in more helie iqē
de sublimi uenire cupiebant. uel insi
militudinem samuhelis tepre estuo.
mugire tonitrua. coruscare fulgura.
imbres riuere. quasi non possint et
illa calumniari. et dicere. ex occultis
et uanis aeris passionib; accidisse. Nā
qui calumniari sea que oculis uider.
manu tenes. utilitate sensus. quid
facturus es de his que de celo uenerit
utiq; respondebis. et magos in egypto
multa signa feciisse de celo.

Ait illis. Generatio mala et adultera.,
Egregie dixit adultera. quia dimiserat
uirum. et iuxta iezechelem. multis se
amatoribs copulauerat.,

Signum querit. et signum non dabit
illi. nisi signum ionę pphe. Sicut enī
fuit ionas in uentre cęti tribs dieb; et
tribs noctib. sic erit filius hominis in
corde trę tribus diebus et tribus noc
tib. De hoc loco plenius in commentariis
ionę pphe disputauimus. ad illum ergo
locum lectoris dilugentiam remittemus.
Hoc breuī nunc dixisse contenti quod
cΐN ekaoxikwc. totum intellegatur
exparte. non quo omīs tres dies et tres
noctes in inferno dns fecerit. sed quod
in parte. ΠapackeΥec. et dominicae
et tota die sabbati. tres dies et totidem
noctes intellegantur.,

Viri nineuite surgent in iudicio cū gene
ratione ista. et condemnabunt eam.
non sententiae potestate. sed cōparationis
exemplo.

Et ecce hic plus quā iona. hic adūbiū
loci. n pronom intellegas. Jonas
secdm. lxx. interpretes triduo predica
uit. ego tanto ipre. Ille asinus gentium
credulę. ego iudeus ppto dei. Ille pere
grinus. ego ciuis. Ille uoce locutus est
simplici nichil signorū faciens ego tan
ta signa faciens. beelzebub calumniā
sustineo. Plus ergo ē iona hic. idē in presen
tia inter uos.

Regina austri surget in iudicio cū gene
ratione ista. et condemnabit eam. qa
uenit a finib; terre audire sapientiam sa
pientiam salomonis. Eodē modo condē
nabit regina austri pptm iudeoz. quo con
demnabunt uiri niniuite israhelem mere
ntū. Ista est aūt regina saba. de qua in
regum uoluimine. et in paralippomenon.
legimus. que p tantas difficultates gentis
sua. & imperio derelictis. uenit in iudeā
sapientiā audire salomonis. et ei multa mu
nera detulit. In minue autē et in regina
saba. occulte fides nationum preferūr
israhel.

Cum aūt immundus spūs exierit ab homine.
ambulat p loca arida. querens requiē
et non inuenit. Et rtq. Quidā istū locum
de hereticis dictum putant. quod immun
dus spūs qui in eis antea habitauerat. qno
gentiles erant. ad confessionem uere fidei
eiciatur. Postea uō cum se ad heresim trans
tulerint. et simulatis uirtutib; ornauc
rint domum suam. tunc alius septē nequā
spiritib; adiunctis. reuertatur ad eos dia
bolus. et habitent in illis. fiantq; nouissi
ma eoz peiora prioribs. Multo quippe pe
iori condītione sunt heretici. quam gen
tiles. quia in illis spes fidei est. in istis pu
gna discordie. Cum hec intellegentia plau
sum quendam et colorē doctrine preferat.
nescio an habeat ueritatē. Ex eo enim qđ
finita uel parabola uel exemplo sequitur.
sic erit generationi huic pessime. com
pellūt non ad hereticos et quoslibet hoīes.
sed ad iudeoz pptm referre parabolam.
ut contextus loca non passuus et uagus
in diuersum fluctuet. atq; insipientium
more turbetur. sed herens sibi. ut ad po
ra. uel ad posteriora respondeat. Immun
dus spūs exiuit a iudeis quando accepit
legem. et ambulauit p loca arida que
rens sibi requiem. Expulsus iudeis. ambulauit p gentium solitudi
nes. que cum postea dnō credidissent.
ille non inuento loco in nationib; dixit.
Reuertar ad domum meam pristinam
unde exiui. habebo iudeos quos ante
omiseram. Et uenies inuenit uacantē.
scopis mundatā. uacabat enī templum
iudeoz. et xpm hospitem non habebat

uicentem. surgite abeamus hinc. et in alio loco. dimittet uobis domus ura deserta; quia igitur et dī et angelor presidia non habebant. et ornati erant sup fluis observationib; legis. et observationi bus phariseor. reuertitur diabolus ad sedem suam pristinam. et septenario sibi numero demonum ad duo. habitat pristinam domum. et fiunt illius ppli peiora prionib;. Multum enī nunc maiori demonum numero possidentur. blasphemantes in synagogis suis xpm ihm. quā in egypto possessi fuerant ante legis notitiam. Qua aliud est uenturum non credere. aliud eum n̄ suscepisse qui uenerit. Septenariū autē numerū adiunctū diabolo. uel propt sabbatū intelligē. uel ppt numerum spūs scī. ut quomodo in ysaya sup uirgā de radice iesse. et florem qui de radice ascend. septē spūs ūi unctū. descendisse scribat. ita econtrario uitior numerus in diabolo esse creatus ē. CXIII. C.

Adhuc eloquente ad turbas. ecce mater eius et frēs stabant foris querentes loqui. Dixit autē ei quidā. Ecce mater tua et frēs tui foris stant querentes te. Occupatus erat dns inopē sermonis. in doctrina populor. in officio predicandi. mater et frēs ueniunt et foris stant. et ei desiderant loqui. Tunc quidā nuntiat salutem. quod mater sua et frēs stent foris querentes eum. Videtur michi. iste qui nuntiat non fortuito et simpliciter nuntiare. sed insidias tendere saluatori. utrum spūali ope. carnē et sanguinem preferat. Unde et dns non quo matrem negaret et frēs exire contempsit. sed quo responderet insidianti. extendens manum in discipulos. ait. Ecce mater mea. et frēs mei. Isti sunt mātres mee. qui in credentium animis generant. Isti sunt frēs mei qui faciunt opa patris mei. Non ergo iuxta marcionem et manicheum matrem negauit. ut natus de fantasmate putaretur. sed aptos cognationi pretulit. ut et nos in cōparatione dilectionis. carni spūm referamus.

Ecce mater tua et frēs tui foris stant querentes te. Quidā fratres dni. de alia uxore ioseph filios suspicantur. sequentes deliramenta apocriphor. et quandā ex eis mulierculam confingentes. Nos aut sicut in libro quem contra heluidium scripsimus continetur. frēs dni. non filios ioseph. sed consobrinos saluatoris. marie liberos intellegimus matertere dnī. que esse dicatur mater iacobi minoris. et ioseph. et iude. quos in alio euangelio frēs dni legimus appellatos. frēs aut consobrinos dicit omnis scriptura demonstrat. Dicamus et aliter. Saluator loquitur ad turbas. in trinsecus erudit nationes. Mater eius et frēs. hoc ē synagoga et populi iudeor foris stant. et intrare desiderant. et sermone eius indigni fiunt. Cumq; rogauerint et quesierint. et nuntium miserint. responsum accipient liberi eos ee arbitrii. et intrare possent uiuebant et ipsi credere. qui tamen intrare non poterunt. nisi alios rogauerint.

In illo die egressus ihs de domo. sedebat secus mare. et congregate sunt ad eum turbe multe. Populus domū ihu non poterat intrare. nec ee ibi ubi apti audiebant mysteria. Io circo miserator et misericors dns egredit de domo sua. & sedet iuxta huius scti mare. ut turbe congregentur ad eum. et audiant in littore. que intus non merebant audire. ita ut in naucula ascendens sederet. et omis turba stabat in littore. Ihs immensus fluctib;. ē. hinc inde maris tundit. et in sua maiestate securus. appropinquare facit tre naueculam suam. At ppls nequaquam periculū sustinens. nec tepran onib; circumdatus quas ferre non poterat. stat in littore fixo gradu. ut audiat que dicuntur.

Et locutus est eis multa in parabolis dicens. Turba non unius sententie est. sed diuersarū in singulis uoluntatū. Unde loquitur ad eam in multis parabolis. ut iuxta uarias uoluntates diuersas reciperent disciplinas. Et notandum quod non omīa locutus sit eis in parabolis. sed multa. Sicut diuisset cuncta in parabolis. absq; emolumento ppli recessissent. Perspicua miscet obscuris. ut pea que intellegunt. prouocentur ad eor; notitiam que non intellegunt Doñi in l̄x.

Ecce exiit qui seminat seminare. Imo erat. domi uersabatur. loquebatur discipulis sacramenta. Exiuit ergo de domo sua. qui seminat uerbum dī. ut seminaret in turbis. et simul obserua

C xiij v c.

hanc ee primam parabolam. que cum interpretatione sua posita sit. Et cauendum est ubicumque dns exponit sermones suos. et rogatus a discipulis intrinsecus disserit. ne uel aliud nec plus quid uelimus intelligere. quam ab eo expositum est.

Quedam ceciderunt secus uiam. et uenerunt uolucres et comederunt ea. Alia ceciderunt in petrosis. ubi non habebat terra multa. Et rlq. Hanc parabolam ad comprobandam heresim suam ualentinus assumit. tres introducens ee naturas. spualem. animalem. atque terrenam. cum hic quattuor sint. una iuxta uiam. alia petrosa. tertia plena spinis. quarta terre bone. Differimus parum per interpretationem eius. cum discipulis uolentes secreto audire quod dicitur.

Qui habet aures audiendi audiat. Prouocamur ad dictorum intelligentiam quotiens his sermonibus commonemur.

Et accedentes discipuli dixerunt ei. Querendum est quomo accedant ad eum discipuli. Cum ihs in naui sedeat. nisi forte intelligendum datur. quod dudum cum ipso nauem conscenderint. et ibi stantes. sr interpretationem parabole sciscitati sunt.

Qui habet dabitur ei. et abundabit. qui autem non habet. et quod habet. auferetur ab eo. Non in equalitate iudicii habentibus additur. et non habentibus. id quod habere uidentur aufertur. sed quod apls in xpo habentibus fidem. etiam siquid minus uirtutum habeant conceditur. Iudeis autem qui non crediderunt in filium dei. etiam siquid per naturam bonum possiderent tollitur. Neque enim possunt aliquid sapienter intelligere. qui caput non habent sapientie.

Ideo in parabolis loquor eis. quia uidentes non uident. et audientes non audiunt. hec de his loquitur qui stant in littore. et diuiduntur ab ihu. et sonitu fluctuum perstrepente. non audiunt ad liquidum que dicuntur. impleturque eis prophetia

ysaie. auditu audietis. et non intellegetis. et uidentes uidebitis et non uidebitis. hec de turbis prophata sunt que stant in littore. et dei non merentur audire sermonem. Accedamus ergo et nos cum discipulis ad ihm. et rogemus eum dissertionem parabole. ne cum turbis frustra aures et oculos habere uideamur.

Incrassatum est enim cor ppli huius. et aures grauiter audierunt. et oculos suos clauserunt. et reliqua. Reddit causas quare uidentes non uideant. et audientes non audiant. quia incrassatum est inquit cor ppli huius. et auribus suis grauiter audierunt. Ac ne forte arbitremur crassitudinem cordis. et grauitatem aurium nature esse non uoluntatis. Subiungit culpam arbitrii et dicit. oculos suos clauserunt. ne quando oculis uideant. et auribus audiant. et corde intelligant. et conuertantur. et sanem eos. In parabolis ergo audiunt. et in enigmate. qui clausis oculis nolunt cernere ueritatem.

Vri autem beati oculi. qui uident. et aures uestre que audiunt. Nisi supra legissemus auditores ad intelligentiam prouocatos. saluatore dicente. qui habet aures audiendi audiat. putareremus nunc oculos et aures que beatitudinem accipiunt carnis intelligi. Sed michi uidentur illi beati oculi. qui possunt xpi agnoscere sacramenta. et quos leuari ihc in sublime precepit. ut candentes segetes aspiciant. Et ille aures beate. de quibus ysaias loquitur. dns apposuit michi auriculam.

Amen quippe dico uobis. quia multi prophete et iusti cupierunt uidere que uidetis. et non uiderunt. Uidetur huic loco illud ee contrarium. quod alibi dicitur. abraham cupiuit diem meum uidere. et uidit et letatus est. Non autem dixit omnes prophete et iusti cupierunt uidere que uidetis. sed multi. Inter multos potest fieri. ut alii uiderint. alii non uiderint. licet et in hoc periculosa sit interpretatio. ut inter scorum merita. discretionem quamlibet facere uideamur. Ergo abraham uidit in enigmate. uidit in specie. uos autem in presentiarum tenetis. et habetis dnm urm. et ad uoluntatem interrogatis.

Omnis qui audit uerbum regni. et non intelligit. Hoc premittens hortatur nos. ut que dicuntur diligentius audiamus.

Venit malus et rapit quod seminatum est in corde eius. Malus bonum semen rapit. Et simul intellige quod in corde fuerit seminatum. et diuersitas terre. anime sunt credentium.

Facta autem tribulatione et persecutione propter uerbum. continuo scandalizatur. Attende quid dictum est continuo scandalizatur. Est

ergo aliqua distantia inter eum qui multis tribulationib⁹ poenisq⁹ compellitur xpm ne gare. et eum qui ro prima ꝑsecutionem statī scandalizatur et corruit.

Qui autē seminat in spinis. hic est qui uer bum audit. et sollicitudo sēcli istius et fallacia diuitiarum suffocat uerbum. et si ne fructu efficitur. Michi uidetur et illud qđ iuxta litterā ro adam dicit. Inter spinas et tribulos panem tuū manducabis. hoc signi ficare mistice. quod quicūq⁹ se sēcli dederit uoluptatib⁹. curisq⁹ istius mundi. panē cae lestem. et cibum uerum inter spinas come dat. Et eleganter ro iunxit. fallacia diui tiarū suffocat uerbum. Blande enī sunt diuite aliud agentes. et aliud pollicentes. Lubrica est earū possessio. dum huc illucq⁹ circūferunt et instabili gradu uel habentes deserunt. uel non habentes refecuunt. Vnde et dns diuites asserit difficulter intrare regnum cēlorū. suffocantib⁹ diuitis uerbum dī. et rigorē uirtutum emolluentib⁹.

Qui uero in terra bona seminatus est. hic est qui audit uerbū. et intelligit. et fructum affert. Sicut in terra mala tres fue re diuersitates. secus uiā. et petrosa et spino sa loca. sic in terra bona trina diuersitas est. centesimi. sexagesimi. et trigesimi fructus. Et in illa autē et in ista. non mutatur sub stantia. sed uoluntas. et tam incredulo⁹. quam credentium corda sunt. que semen recipiunt. Venit inquit malus. et rapit qđ seminatum est in corde eius. Et sēdo. ac tertio. hic ē qui uerbum audit. In exposito ne quoq⁹ terre bone. iste ē qui audit uerbū. Primū ergo debemus audire.

Deinde intelligere. et post intelligen tiam fructus reddere doctrinarū. et facere uel centesimum fructū. uel sexagesimum. ut tricesimum. De quib⁹ plenius in libro cōt roumaciano diximus. et nunc breuiter ꝑ stringemus. Centesimum fructum uirgi nib⁹. sexagesimū uiduis et continentibus. tricesimum sēo matrimonio deputantes. honorabiles enī nuptie. et cubile immacu latum. Quidam nr⁹. centesimum fructū ro martyres referunt. quod sic est sēa consor tia nuptiarum excludūtur a fructu bo no. Aliam parabolam ꝓposuit illis di cens. Simile factum est regnum celoꝝ ho mini. qui seminauit bonū semen in agro suo. Cum autē dormirent homines. uenit inimic⁹ eius. et superseminauit zizania in medio tritici. Et rlq⁹. Hec sēda parabola. cū interpretatione sua non statim posita. sed interiectis aliis parabolis est dissecta. hic enim ꝓponitur. et postea dimissis turbis. uenitur domum. et accedunt ad eum di scipuli eius rogantes. dissere nobis para bolam zizaniorū agri. Et rlq. Non ergo de bemus ꝓpropero intelligendi desiderio. an te eius notitiā querere. quam a dno differat.

Aliam parabolam ꝓposuit eis dicens. Si mile est regnum celoꝝ grano sinapis. qđ accipiens homo seminauit in agro suo. quod minimū quidem est omnib⁹ seminibus. Cum autē creuerit. maius est omnib⁹ holeribus. et fit arbor. ita ut uolucres celi ueniant et habitent in ramis eius. Non sit molestū lectori. si totas parabolas proponimus. Que enim obscura sunt. plenius differen da sunt. ne breuitate nimia. inuoluantur magis sensus. quam exponantur. Regnū celoꝝ predicatio euangelii est. et notitia scripturarū. que ducit ad uitā. et de qua dicitur ro iudeis. auferetur a uobis regnū dī. et dabitur genti facienti fructus eius. Simile est ergo huiuscemodi regnum grano sinapis. quod accipiens homo seminauit in agro suo. Homo qui seminat in agro suo. a plerisq⁹ saluator intelligitur. quod in animis credentium seminet. Et ab aliis ipse homo seminans in agro suo. hoc est in semetipso. et in corde suo. Quis est iste q seminat. nisi sensus nr. et animus. quisq⁹ sapiens granū predicationis. et fouens sēm tem humore fidei. facit in agro sui pectoris pullulare. Predicatio euangelii minima est omnib⁹ disciplinis. Ro ꝓpria quippe doctri na fidem non habet ueritatis. hominem om. mortuum. et scandalum crucis predi cans. confer huiuscemodi doctrinam do gmatibus philosophoꝝ et libris eoꝝ. et splendori eloquentiae. et compositioni sermo

Inū.

Omit. S. Hieronymus ꝑbm.

t.x.

Dom. sexagesimi.

Lec. sc̄i euāgelij. s. matth. In illo tpr. dixit ihs discipulis ss̄ parabolā hanc.

Exm. c.

et uidebis quanto minor sit ceteris semi
nib⁹. Sed illa cum creuerint. nichil mor
dax. nichil uiuidum. nichil uitale de
monstrāt. totū flaccidum marcidumq
ebulit in olera. et in herbas. que cito are
scunt. et corruunt. Hec aūt predicatio
que parua uidebatur in principio. cum
uel in anima credentis. uel in toto mun
do sata fuerit. non excurgit in holera.
sed crescit in arborē. tā ut uolucres celi
quasi animas credentium. ut fortitu
dines diseruitio mancipatas sentire
debemus. uenant et habitent in ramis
eius. Ramos puto euangelice arboris.
que de grano sinapis creuerit. dogma
tum esse diuersitates. in quib⁹ supradi
ctay uolucrum unaqueq requieset.
Assumamus et nos pennas columbe.
ut ad alnora uolitantes possimus habi
tare in ramis huius arboris. et nidulos nob
facere doctrinarum. terrenaq fugi
entes ad celestia festinare. Multi
legentes granum sinapis minimum
omnib⁹ seminib⁹ illud ee. quod in euā
glio dicitur a discipulis. Dne adauge
nobis fidem. Et respondetur eis a
saluatore. Amen dico uobis. si habu
eritis fidem quasi granum sinapis.
et dixeritis monti huic. migra de loco
isto. et migrabit. Putant apli uel par
uam fidem petere. uel dim de fide par
ua dubitare. Cum apls paulus fidem
grano sinapis comparatā. maximam
iudicet. Quod enim dicit. Si habuero
tantam fidē. tā ut montes transfe
ram. caritatē aūt non habeam. nichil
mihi proderit. Ergo quod dns dixit
fide fieri que grano sinapis comparatur.
hoc apls docet tota fide posse fieri.

Aliam parabolam locutus est eis. Simi
le est regnum celoy fermento quod
acceptum mulier abscondit in fari
ne satis tribus. donec fermentatum
est totum. Diuersus est hominum stoma
chus. alii amaris. alii dulcib⁹. illi
austeronib⁹. illi lenib⁹ delectantur
cibis. Apponit itaq dns ut iam supra
diximus diuersas parabolas. ut iuxta
uulnerum uarietates et medicina diuer
sa sit. Mulier ista que fermentū acci
pit. et abscondit illud in farine satis
tribus. donec fermentet totū. uel pre
dicatio michi uidetur aplica. uel ecclā que
de diuersis gentib⁹ congregata est. Hec
tollit fermentū. nouam scilicet et intel
ligentiā scripturarū. et abscondit illud
in farine satis trib⁹. ut spūs. anima. et corp⁹.
in unum redacta. non discrepent inter
se. sed cū duob⁹ et trib⁹ conuenerit. im
petrent a patre quod deūq postulauerint.
t.xii. Differitur locus iste et aliter. Legimus in
platone et philosophoy dogma uulga
tum est. tres esse in humana anima pas
siones. ΓΟΛΟΓΙCTIKΩN. gologisticon. qđ
nos possumus interpretari rationabile.
ΓΟΘΥΜΙΚΟΝ. gotimigon. quod dicamꝰ
plenum ire. uel irascibile. ΓΟΕΠΙΘΥΜΗΤΙ
ΚΟΝ. goepitimegicon. et putat ille phi
losophus rationabile ptm. in cerebro. cū
in felle. desiderium in iecore cōmorari.
Et nos ergo si accepimus fermentum
euangelicum scay scripturay de quo
supra dictū est. tres humane anime pas
siones in unum redigentur. ut in ratio
ne possideamus prudentiā. in ira oduī
contra uitia. in desiderio cupiditatē ut
tutū. et hoc totū fiet p doctrinam euan
gelicam. quam nobis mater ecclā pre
stitit. Dicam et tuam quoy dam intel
ligentiā. ut curiosus lector. eplurib⁹
quod placuerit eligat. Mulierem istam &
ipsi ecclām intpretamur. que fidem ho
minis farine satis trib⁹ commiscuerit.
credulitatē patris et filii et spūs sci.,
Cumq in unum fuerit fermentata.
non nos ad triplicem dim. sed ad unius
diuinitatis pducit notitiam. Farine
quoq sata tria. dum non ē in singulis
diuersa natura. ad unitatē trahunt
substantie. Piusquidē sensus. sed nū
quam parabole et dubia enigmatum
intelligentia. potest ad auctoritatē
dogmatū pficere. Satū aūt genus ē
mensure. iuxta morē pugnicie pale
stine. unum et dimidiū modium ca
piens. Dicuntur et alia de hac parabo
la. sed non est presentis materie totū
de omib⁹ dicere.

Hec omū locutus ē ihs in parabolis
ad turbas. et sine parabolis non lo
quebatur eis. Non discipulis. sed tur
bis p parabolas loquit̄. et usq hodie tur
be in parabolis audiunt. discipli do
mi interrogant saluatorē.,

Vt impleretur quod dictū est p prophām dicentē. aperiam in parabolis os meum. eructābo abscondita a constitutione mundi. Hoc testimoniū de septuagesimo septimo psalmo sumptū est. Legi in nonnullis codicibꝫ. et studiosius lector idipsum forte reperiat. In eo loco ubi nos posuimus. et uulgata habet editio. ut impleretur quod dictum est p prophām dicentem. ibi scriptū est p ysaiam pphām dicentē. Quod quia minime inueniebat in ysaia. Arbitror postea a prudentibus uiris ee sublatum. Sed michi uidetur in principio ita editum. Quod scriptū est p asaph pphām dicentē. Septuagesimus enim septimus psalmus. de quo hoc sumptum est testimonium. asaph pphe ee titulo inscribitur. Et p̄mum scriptore n̄ intellexisse scriptoris uitium. atq; emendasse nomen ysaie. cuius uocabulum manifestius erat. Sciendum est itaq; qd in psalmis. et hymnis. et canticis dei. n̄ solum dauid. sed et ceteri quoq; scripta sunt nomina pphe sint appellandi. asaph iudelica et idithun. et eman ezrahites. et ethan. et filii core. et reliqui quos scriptura cōmemorat. Quodq; ex psona dn̄i dr. apiam in parabolis os meum. eructābo abscondita a constitutione mundi. Considerandū attentius. et inueniendū describi egressum israhel ex egypto. et oīa signa narrari. que in exodi continetur hystoria. Ex quo intelligimus uniuersa illa que scripta sunt. parabolice sentienda. nec manifesta sonare litterā. sed abscondita sacramenta. Hoc enim se saluator dicturum esse p̄mittit. aperiens os suum in parabolis. et eructans abscondita a constitutione mundi.

Tunc dimissis turbis uenit in domum. et accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. dissere nobis parabolam zizaniorum agri. Dimittit turbas ihs. et domum reuertitur. ut accedant ad eum discipuli. et secreto interrogent que ppls nec merebatur audire. nec poterat.

Dissere nobis parabolam zizaniorum. Cuius respondens ait. Qui seminat bonum semen est filius hominis. Per spicue exposuit. quod ager mundus sit. sator filius hominis. bonum semen. filii regni. zizania filii pessimi. zizaniorum sator. diabolus. Messis consummatio mundi. messores angeli. Omnia scandala referuntur ad zizania. Iusti reputantur in filios regni. Ergo ut supra dixi. que exposita sunt a dn̄o. his debemus accommodare fidem. Que autē tarda. et nr̄e intelligentie derelicta. p̄stringenda sunt breuiter. Homines qui dormiunt. magistros ecclie intellige. Seruos patrisfamilie. ne alios accipias quā angelos. qui cotidie uident faciem patris. Diabolus autē ppter inimicus homo appellatur. quia d̄s esse desiuit. Et in nono psalmo scriptum ē de eo. Exurge dn̄e. et non confortetur homo. Quamobrem non dormiat qui ecclesie prepositus est. ne pullus negligentiam inimicus homo supseminet zizaniam hoc est hereticorum dogmata. Quod autē dicat. ne forte colligentes zizania. eradicetis simul et frumentum. Datur locus poenitentie. et monemur. ne eum amputemus frem. qua fieri potest. ut ille qui hodie noxio depranatus est dogmate. cras resipiscat. et defendere incipiat ueritatem. Illud quoq; quod sequitur. sinite utraq; crescere usq; ad messem. uidetur illi precepto ee contrarium. Auferte malum de medio urm. Et ne quaquā societatē habendā cum his qui frēs nominantur. et sunt adulteri. ac fornicatores. Si enī phibetur eradicatio. et usq; ad messem tenenda est patientia. quomodo eiciendi sunt quidā de medio nr̄m. inter triticum et zizania. qd nos apellamus lolium. quam diu herba est. et nondum culmus uenit ad spicam. gnalis similitudo ē. et indiscernendo. aut nulla. aut p difficilē distantia. Premonet ergo dn̄s. ne ubi quid ambiguū est. eam sententiā proferamus. sed dō iudici terminū reseruemus. ut cum dies iudicii uenerit. ille non suspitionem criminis. sed manifestum reatū de scōrum cetu eiciat. Quod autē dixit zizaniorum fasciculos ignibꝫ tradi. et triticum congregari in horrea. manifestū est hereticos quosq; et hypocritas fidei gehenne ignibꝫ concremandos. scōs ū qua apellantur triticum. horreis. id est mansionibꝫ celestibꝫ suscipi.

Tunc iusti fulgebunt sicut sol in regno patris sui. In p̄senti seclo fulget lux scōrum coram hominibꝫ. post consummationem autē

¶ xiij· c

mundi. ipſi iuſti fulgebunt ſicut ſol in regno patris ſui. In Nat̃ virginum.

Simile eſt regnum celoꝝ theſauro abſcon
dito in agro. quem cum inuenerit ho
mo abſcondit. et pre gaudio illius uadit et
uendit uniuerſa que habet. et emit agrũ
illũ. Crebris parabolis obſcuritatib⁹ re
tardat cõmanicã interpretationẽ excedim̃.
ut ppe de alio interp̃tationis genere ad
aliud tranſiſſe uideamur. Theſaur⁹ iſte in
quo ſunt om̃s theſaurꝰ ſapientie et ſcientie
abſconditꝰ. aut dñi uerbũ ẽ qui in carne
xpi abſconditur. aut ſcẽ ſcripture in qb⁹
poſita eſt norma ſaluatoris. Quem cum
quis in eis inuenerit. debet omia iſtius ſe
culi emolumenta contemnere. ut illum
poſſit habere quem reperit. Quod autem
ſequit̃. quem cũ inuenerit homo abſcon
dit. idcirco dicit̃. non quo hoc de inuidia
faciat. ſed quo timore ſeruantis et no
lentis p̃dere abſcondat in corde ſuo. quẽ
priſtinis preculit facultatib⁹.

Iterum ſimile ẽ regnũ celoꝝ homini nego
tiatori. quereti bonas margaritas. Inuen
ta aut̃ una pretioſa margarita. abiit et
uendidit omia que habuit. et emit eam.
Aliis uerbis id ipſum quod ſupra dicit̃.
Bone margarite quas querit inſtitutor
lex et pphete ſunt. Audi marcion. audi
manichee. Bone margarite ſunt lex et
pphe. et nouꝰ et ueteris inſtrumenti.
Unum aut̃ eſt pretioſum margaritum
ſcientia ſaluatoris. et ſacramentũ paſſio
nis illius. et reſurrectionis archanum.
Quod cũ inuenerit homo negotiator.
ſimilis pauli apoſtoli. omia legis prophaꝝ
q̃ m̃ſteria. et obſeruationes priſtinas. in
quib⁹ inculpate uixerat. quaſi purgamenta
contemnit. Et quiſquilias. ut xp̃m lucrifa
ciat. Non quo inuentio noue margarite con
demnato ſit ueterum margaritaꝝ. ſed quo
comparatione eius. omis alia gẽma ſit u
lior. Iterum ſimile eſt regnũ celoꝝ ſage
ne miſſe in mare. et ex omi genere pi
ſcium congregatꝰ. que cum impleta eet
educentes. et ſecus litus ſedentes. elegerũt
bonos in uaſa ſua. malos aut̃ foras miſerũt.
Sic erit in conſumatione ſeculi. et reliqua.

xbi c.

Impleto hieremie uaticinio dicentis. Ecce
ego mittam ad uos piſcatores multos. Poſt
quam audierunt petrus et andreas. iacobus.
et iohs. filii zebedei. ſequimini me. et faciã
uos piſcatores hominum. contexuerunt
ſibi ex ueteri et nouo teſtamento ſagenam.
et miſerunt eam in mare huius ſeculi. que ⁹ uq
hodie in medijs fluctibus tenditur capiens
de ſalſis et marinis gurgitib⁹. quicquid incede
rit. ideſt et bonos homines et malos et opti
mos piſces et peſſimos. Cum aut̃ uenerit
conſumatio et finis mundi. ut ipſe infra
manifeſtius diſſerit. tunc ſagena extrahe
tur ad litus. tunc uerũ ſecernendoꝝ piſci
um demonſtrabitur. et quaſi in quodam
quietiſſimo portu. boni mittentur in uaſa
celeſtium manſionum. malos aut̃ torren
dos. et exſiccandos. gehenne flamma ſu
ſcipiet.

Intellexiſtis hec omia. Dicunt ei. etiam.
Ad apoſtolos ꝓpne ſermo eſt. et illis dicitur. In
tellexiſtis hec omia. Quos non uult audi
re tamũ ut pplm. ſed intellegere ut magi
ſtros futuros.

Ideo omis ſcriba doctus in regno celoꝝ. ſimilis
eſt homini patrifamilias. qui ꝓfert de theſau
ro ſuo noua et uetera. Inſtructi erant apli.
ſcribe et notarii ſaluatoris. qui uerba illius et
p̃cepta ſignabant in tabulis cordis carnalib⁹.
regnoꝝ celeſtium ſacramentis pollebant. et
opib⁹ patrifamilie. eicientes de theſauro
doctrinaꝝ ſuaꝝ. noua et uetera. ut quicquid
in euangelio predicabant. Legis et pphaꝝ uo
cib⁹ comp̃barent. Unde et ſponſa dicit in can
tico canticoꝝ. Noua cum ueteris fragilis
mis ſeruaui tibi.

vij. c.

Et factum eſt cum conſummaſſet ihs parabo
las iſtas. tranſiit inde. et ueniens in ter
ram ſuã. docebat eos in ſinagoga eoꝝ. Poſt pa
rabolas quas locutus eſt ad pplm. et quas
ſoli apli intelligunt. tranſit in patriam ſuã
ut ibi apertius doceat.

Unde huic ſapientia hec. et uirtutes. Mi
ra ſtultitia nazarenoꝝ mirantur unde
habeat ſapientiam ſapientia. et uirtutes
uirtus. Sed error inp̃mptu eſt. quod fabri
filium ſuſpicabantur.

Nonne hic eſt fabri filius. Nonne mater
eius dicitur maria. et frs eius et ioſeph.
ſymon et iudas. et ſorores eius omes apud nos
ſunt. Error iudeoꝝ ſalus nra eſt. et hereti
coꝝ condemnatio. Intantũ enim cernebant
hominem ihm xp̃m. ut fabri putarent filiũ.
Nonne hic eſt fabri filius. Mirans ſi er
rent in frib⁹. cũ errent in patre. Locus iſte
pleniꝰ in ſupradicto contra heluidium libello

Jc
Jexpositus est.
Jhs autē dixit eis. Non est ꝓpha sine honore ni
si in domo et in patria sua. Ope modū natu
rale ē. cuiq; sēp cuiuꝫ inuidere. Non enim ēsi
verant p̄sentia uiri opa. sed fragilis ꝛcordantē
infantiꝫ. quasi non et ipsi p eosdem ętatū gra
dus ad maiorā ętatē uenerint.
Et idcirco non fecit ibi uirtutes multas.
ꝓpt incredulitatē illoꝫ. Non quo etiam
illis incredulis facere non potuerit uirtutes sed ne
in eis aliquos incredulos condemnaret. Potest autē et
aliter intelligi. quod ihs despiciatur in domo
et in patria sua. hoc ē in pplo iudeoꝫ. Et ideo
ibi pauca signa fecerit. ne penitus inexcusabi
les fierent. Maiora autē signa cotidie in gen
tiuꝫ ꝓplos facit. non tam in sanatione cor
poꝝ. quam in animaꝝ salutem.
In illo tpe audiuit herodes tetrarcha famam ihu
et ait pueris suis. Hic est iohs baptista. ipse sur
rexit a mortuis. et ideo uirtutes operant in eo.
Quidam ecclasticoꝝ interpretum causas
querit. quare herodes ista sit suspicatus. ut
putet a mortuis iohannē resurrexisse. et idō
uirtutes operari in eo. Quasi erroris alieni nobis
reddenda sit ratio. aut MERENTRXWCEWC.
metem fixo sceos. secta exhis uerbis habeat occa
sionem. Cum utiq; eo tēpre quo iohs decolla
tus est. dnsscōc ēē annorum MERETRXWCIC.
metem phrygosis autē post multos annoꝝ cir
culos in diuersa corpora dicat animas insinu
ari. In Decoll sči Johis baptiste.
Herodes autē tenuit iohm. et alligauit eū
et posuit in carcere ꝓpt herodiadem uxorem
fris sui. Dicebat enī illi iohs. non licet tibi ha
bere eam.
Ceus narrat hystoria phrlippū herodis maio
ris filium. sub quo dns fugit ægyptū frēm
huius herodis. sub quo passus est xps. duxisse
uxorē herodiadē filiam regis aretē. postea
uō socerum eius exortis quib; dā contra gene
rū simultatib; tulisse filiam suam. et indolo
rem ponis marito. herodis inimica eius nuptiis
copulasse. Quis sit autē hic phrlippus. euan
gelista lucas plenius docet. Anno quintode
cimo impii tiberii cesaris ꝓcurante pontio pi
lato iudeam. tetrarcha autē galileę herode.
phrlippo uō frē eius tetrarcha ituręę et tracō
nitidis regionis. Ergo iohs bapta qui uenerat
in spū et uirtute helię. eādē auctoritate. qua
ille achab corripuerat et hiezabel. arguit he
rodem. et herodiadem quod illicitas nuptias
fecerint. et non liceat frē uiuente. germanum
uxorē illius ducere. malens periclitari apud
regem. quam ꝓpter adulationem ēē immē
mor preceptoꝝ dei.
Et uolens illum occidere timuit poplm qa
sicut ꝓphām illū habebant. Sed iuuenem
quippe ppli uerebaī ꝓpter iohm. a quo sci
ebat turbas iordane plurimas baptiza
tas. Sed amore uincebatur uxoris. ob cuius
ardorem etiam dī precepta neglexerat.
Die autē natalis herodis saltauit filia
herodiadis in medio et placuit he
rodi. Nullum alium inuenimus obser
uasse diem natalitiū. nisi herodem et
pharaonē. ut quoꝝ erat par impietas.
ēt et una sollemnitas. Cū iuramento
pollicitus est ei dare quodcūq; postulas
set abeo. Ego non excuso herodem quod
inuitus et nolens ꝓpt iuramentum homi
cidium fecerit. qui ad hoc forte iurauit.
ut futurę occasioni machinas prepararet.
Alioquin si obuiurandum fecisse se dicit.
si patris. si matris postulasse interitum.
facturus fuerat. an non. Quod in se ergo
repudiaturus fuit contemnere debuit et
ꝓpha.
Da michi inquit in disco caput iohis
bapte. herodias timens ne herodes
aliquando resipisceret. ad phrlippo frī
amicus fieret. atq; illicitę nuptię repu
dio solverentur. monet filiam. ut in ipso
statim conuiuio. caput iohis postulet di
gno operi saltationis. dignum sangui
nis premium.
Et contristatus est rex. Consuetudi
nis scripturarum est. ut opinionem
multoꝝ sic narret hystoricus. quomodo
co tēpre ab omib; credebatur. Sicut ioseph
ab ipsa quoq; maria apellabatur pater
ihu. ita et nunc herodes dicitur contri
status. qua hoc discumbentes putabant.
Dissimulatur enī mentis suę malitiam.
et artifex homicida tristitiam in facie.
cum lętitiam haberet in mente. Propter
iuramentū autē et eos qui pariter discū
bebant iussit dari. Scelus excusat iuram
to. ut sub occasione pietatis impius fieret.
Quod autē subiecit. ꝓpter eos qui parit
discūbebant. uult omis scelere suo ēē consor
tes. ut in luxurioso impuroq; conuiuio. cru
entę epulę deferrentur.
Et allatū est caput eius in disco. et datū
est puellę. et tulit matri suę. Legimꝰ

in romana hystoria flaminium ducē romanum. quod accubanti uxta meretricule quę numquam uidisse se diceret hominem decollatū. assensus sit. ut reus quidā capitalis criminis in conuiuio truncaretur. a censoribus pulsū curia. quod epulas sanguini miscuerit. et mortē quāuis noxii hominis in alterius delicias prestuerit. ut libido et homicidium pariter misceretur. Quanto sceleratior herodes et herodias. ac puella quę saltauit in preno sanguis. caput postulat pphę. ut habeat in potestate lingua. quę illicitas nuptias arguebat. Hoc iuxta litterā factū sit. nos autē usq hodie cernimus in capite iohis prophete iudeos xpm qui caput pphay est p̄duisse.

Et accedentes discipuli eius. tulerunt corpus eius. et sepelierūt illud. et uenientes nuntiauerunt ihu. Refert iosephus in quodā arabie oppido iohm capite truncatum. et quod sequitur. accedentes discipuli eius tulerunt corpus. et ipsius iohis. et saluatoris discipulos possumus intelligere.

Et uenerūt et nuntiauerunt ihu. Quod cū audisset ihs. secessit inde in nauicula. in locū desertū seorsum. Necem baptę nuntiant saluatori. q̄ audita secedit in locū desertum. Non ut quidam arbitrantur timore mortis. sed parcens inimicis suis. ne homicidio homicidium iungeret. Vel in die paschę suum interitum differens. in qua pter sacramentum immolandus ē agnus. et postes credentium sanguine respgendi. Siue ideo recessit ut nobis preberet exemplum uitande ultro tradentium se temeritatis. quia non omis eadē constantia pseuerant interimus qua se torquendos offerunt. ,

Ob hanc causam et in alio loco precipit. Cum uos p̄secuti fuerint in ista ciuitate. fugite ad aliam. Eleganter quoq; euangelia non ait. fugit in locum desertū. sed secessit. ut p̄secutores euitaret magis quā timuerit. Alter postquā a iudeis et rege iudeoy pphe truncatum est caput. et linguam ac uocem apud eos p̄didit. pphetia ihs transiit ad desertū ecclę locum. quę uirum ante non habuerat.

Et cum audissent turbę secute sunt eum pedestres de ciuitatib;. Potest et aliam ob causam. audito iohis interitu. secessisse in desertū locum. ut credentium p̄baret fidem. Denique turbę secute sunt eum pedestres. non in iumentis. non in uehiculis. sed proprio labore pedum. uirtutem mentis ostenderent. Suo tamen singulos uerbos aperire rationes. propositi operis breuitatem excedimus. Et tamen dicendum est transitorie. quod postquā obsuenerit in desertum secute sunt eum turbę plurimę. Nam antę quam uenirent in solitudines gentium. ab uno tantum pp̄to colebatur. Dom. xiii. In xl.

Et exiens uidit turbam multam. In euangelicis sermonib;. semp̄ litterę unus eius est spūs. et quicquid p̄mo frigere uidetur aspectu. sic tangentis calet. In loco deserto erat dns. secute sunt eum turbę. relinquentes ciuitates suas. hoc est pristinas conuersationes et uarietates dogmatum. Egressus autē ihs. significat quod turbę habuerint quidem eundi uoluntatē. sed uires p̄uenienti non habuerint. Idō saluator egreditur de loco suo. et nep̄ git obuiam. sicut et in alia parabola filio poenitenti occurrerat. Ut aq; turba miseretur. et curat languores eoy. ut fide plena status premium consequantur.

Vespe autē facto. accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Et rel̄q. Omia plena mysteriis sunt. Recedit de iudea. uenit in desertum locum. sequuntur eū turbę. relicus ciuitatib; suis. Egredit̄ ad eos ihs. miseretur turbis. curat languidos eoy. et hoc facit non mane. non crescente die. non meridie. sed uespere. qno sol iustitię occubuit.

Ipse autē dixit eis. Non habent necesse ire. date illis uos manducare. Non habent uerso necesse cibos quererent. et emere sibi ignotos panes. cum secū habent celestē panem.,

Date illis uos manducare. Puocat apl̄os ad fractionem panis. ut illis se non habere testantibus. magnitudo signitudinis fiat.

Respondentes ei. Non habemus hic nisi quinq; panes. et duos pisces. In alio euangelio legimus. Est hic quidā puer. qui habet quinq; panes. quem in

uidetur significare mosen. Duos autem
pisces. uel utrūq intellegimus testamū.
uel quia par numerus refertur ad legem.
Legitur apli ante passionem euangelii
fulgurantis. non habebant. nisi quinq
panes et duos piscaculos. qui in salsis aqs
et in maris fluctib uersabantur.

Qui ait eis. Afferte illos mihi huc.
Audi marcion. Audi manichee.
quinq panes et duos pisciculos afferri
ad se iubet ihs. ut eos sēificet atq multi
plicet.

Et cum audisset turbam discumbere
supra foenū. Iuxta litterā manifestus
est sensus. spūalis intpretationis sacrām
ta pandamus. Discumbere iubentur su
pra foenū. Et scdm alium euangelistā
supra terrā. p quinquagenos aut cen
tenos. ut postquā calcauerunt carnem
suā. et omīs flores illius. et scī uolupta
tes quasi arens foenū sibi subtexerunt. tc
p quinquagenarii numeri poenitentiā.
ad pfectum centesimi numeri culmen
ascendant.

Acceptis quinq panibus et duobus piscib.
Aspiciens in caelum. benedixit. et fregit.
et dedit discipulis panes. Aspicit ad cē
lum. ut illuc dirigendos oculos doceat.
Quinq panes. et duos pisculos sumpsit
manus. et fregit eos tradidit q discī
pulis. frangente dño seminarium fit cibo
rum. Si enim fuissent integri. et non in
frustra discerpti. nec diuisi in multiplicē
segetem. turbas. et pueros. et femmas. et
tam magnam multitudinē alere non poterat.
frangitur ergo lex cū pphetis. et in frustra
conscerpitur. et eius in medium misteria
proferuntur. ut quod integrū et pmanens
in statu pristino non alebat. diuisum in
partes alat gentium multitudinem.

Et dedit discipulis panes. Discipuli autem
turbis. Vt turbe a dño p aplos alimenta
suscipiant.

Et tulerunt reliquias duodecim cophinos
fragmentoq plenos. Unus quisq aplorq
de reliquiis saluatoris implet cōfinū suum.
ut uel habeant unde postea gentibus
cibum prebeant. uel ex reliquiis doceant
ueros fuisse panes qui postea multiplicati sūt.
Et simul quere. quomodo in heremo. et in
tam uasta solitudine. panes non inueniā
tur. nisi quinq tantū et duo pisciculi. et tā
facile duodecim cofini reperiantur.

Manducantiū aut fuit numerus quinq
milia uiroq. exceptis mulieribq et par
uulis. Juxta numerū quinq panum. et
comedentium uiroq quinq miliū multi
tudo est. Nec dum enim scdm alterius
loci narrationem ad septenariū numerū ue
nerat. quē quicomedunt quatuor milia s.
uicino euangeliorq numero. Comedunt
aut quinq milia uiroq. qui in pfectum
uirū creuerant. et sequebantur eum de
quo dicit zacharias. Ecce uir oriens nomen
eius. Mulieres aut et paruuli sexus fragilis.
et aetas minor. numero indigni sunt. Unde
et in numeroq libro. quotiens sacerdotes atq
leuite. et exercitus. uel turbe pugnantium
describuntur. seruii. et mulieres. et paruuli.
et uulgus ignobile absq numero pretermittit.

Et compulit discipulos suos ascendere
nauiculam. et precedere eum trans
fretum. donec dimitteret turbas. disci
pulis precepit transfretare. & compellit
ut ascendant nauiculā. quo sermone ostē
ditur unumq eos a dño recessisse. dum
amore preceptoris nec punctum quidem
temporis. ab eo uolunt separari.

Et dimissa turba. ascendit in montē
solus orare. Si fuissent cum eo discipli
petrus et iacobus et iohannes. qui uiderāt
glām transformati. forsitan ascendissent
in montem cum eo. sed turba ad sublimia
sequi non poterat. nisi docuerit eam iuxta
mare in litore. et abierit in desertū. Quod
aut ascendit solus orare non ad eum refe
ras. qui de quinq panib quinq milia
saturauit hominum. excepti parvulis et
mulieribq. sed ad eum qui audita morte
iohis. recessit in solitudinem. non quo p
sonam dni separemus. sed quo opa eius
inter dm hominēq diuisa sint.

Nauicula aut in medio mari iactabat
fluctibus. Recte quasi unum a dño re
cesserant. ne illo absente naufragia su
stinerent. Denicq dño in montis cacumi
ne cōmorante. flatum uentus contrarius
oritur. et turbat mare. et periclitantur
apli. Et tam diu imminens naufragium
p seuerat. quam diu ibi ueniat.

Quarta aut uigilia noctis uenit ad eos
ambulans supra mare. Stationes
et uigilie militares. interna horaq spa
tia diuidunt. Quando ergo dicit qrta

t replevit

Io nocta tua apl̄oꝝ p. xlv
Sabbo p̄mo
Inquadrg.

¶ xiiij·c· uigilia noctis uenisse ad eos dnm. ostendit tota nocte periclitatos. et extremo noctis. atq; inconsumatione mundi eis auxilium prebiturum.

§ Et uidentes eum supra mare ambulantē.
§ turbati sunt dicentes. quia fantasma est. Sinuicta marcionē et manicheum dānāt non ē natus ex uirgine. sed usus infantasmate. quo modo nunc apli timent. ne fantasma uideant.

§ Et pre timore clamauerunt. Confusus
§ clamor. et incerta uox. magni timoris indicium est. Statim q; ihs locutus est eis
§ dicens. habete fiduciā. ego sum. Quod primum uersabatur in causa. hoc curat. et timentib; precipit dicens. habete fiduciam.
§ nolite timere. Et quod sequitur. ego sū.
§ nec subiungit quis sit. uel ex uoce sibi nota poterant eum intelligere. qui p obscuras noctis tenebras loquebatur. uel ipsum esse repetant. quem locutum ad mortes nouerant. hec dicet filiis isrl. qui est misit me ad uos.

§ Respondens aut̄ petrus dixit. Dne si tu
§ es. iube me uenire ad te sup aquas. In oīb; locis ardentissime fidei inuenit petrus. Interrogatus discipulis quem homines dicerent ihm. dī filium confitet. Uolente ad passionem pgere. Licet erret in re. tam non erat in affectu. nolens eum mori. quem filium dī fuerat paulo ante confessus. in monte cum saluatore int primos primus ascendit. et in passione solus sequit. Peccatū negationis quod repentino timore descenderat. amaris flet̄ absoluit lacrimis. Post passionē cum eēt in lacu genesareth. et piscaremur. et dns staret in litore. alius paulatim nauigantib;. ille non patitur moras. sed accinctus expendit te suo. statim precipitatur in fluctus. Eodē igitur fidei ardore quo semp. nunc quoq; ceteris tacentib;. credit se posse facere p uoluntatē magistri. qđ ille
§ potrat p naturā. Iube me uenire ad te sup
§ aquas. Tu precipe. et ilico solidabuntur undę. Leue fiet corp̄ quod p se graue est.

§ Et descendens petrus de naucula ambulabat
§ sup aquā. Qui putat dn̄m corpus ideo nō
§ ee uerum. quia sup molles aquas. molle et aereum incesserit. respondeant quomodo ambulauerit petrus. quem utiq; uerum hominem non negabunt.

§ Uidens uero uentum ualidū timuit. et cum ce-
§ pisset mergi clamauit dicēs. Dne saluum me fac. Ardebat animi fides. sed humana fragilitas. in profundum trahebat. Paululum ergo relinquitur temptationi. ut augeatur fides. et intelligas se non facilitate postulationis. sed potentia dn̄i conseruatū.

§ Et continuo ihs extendens manum. appre
§ hendit eum. et ait illi. Modicę fidei. quare dubitasti. Si apło petro de cuius fide et ardore meminis supra diximus. qui confidenter rogauerat saluatorē dicens. dne si tu es. iube me uenire ad te sup aquas. quia paululum timuit dicitur modicę fidei quare dubitasti. Quid nobis dicendum est. qui huius modicę fidei nec minimā quidem habemus portiunculam.

§ Qui in naucula erant. uenerunt et adora
§ uerunt eum dicentes. uere filius dī es. Ad unum signum tranquillitate maris reddita. quę post nimias pcellas interdum et casu fieri solet. nauę atq; uectores. uere dei filiū confitentur. et arrius in ecclā predicat creaturā.

§ Et cū transfretassent. uenerunt in terram gene
§ sareth. Disceremus quid in mā lingua resonaret genesareth. intellegeremus quomodo ihs pticipem apłoy et nauis ecclām de persecutione et naufragio liberatam transducat ad litus. in tranquillissimo portu faciat requiescere. ¶ xv·c·

§ Et cum cognouissent eum uiri loci illius.
§ miserunt in uniuersam regionē illam. Cognouerē eum rumore non facie. Uel certe p signoy magnitudine quę patrabat in pplis. etiam a uultu plurimis notus erat. Et unde qnta fides sit hominum terre genesareth. ut n̄ presentium tantum salute contenti sint. sed mittant ad alias in circuitū ciuitates. quo oīs currant ad medicum.

§ Et obtulerunt ei oīs male habentes. et roga
§ bant eum. ut ut fimbriam uestimenti eius tangerent. et quicumq; tetigerunt salui facti s.
Qui male se habent. non tangant corpus ihu. neq; totum uestimentū eius. sed extremam fimbriam. et quicumq; tetigerunt. sanabunt. Fimbriam uestimti eius. uel minimū mandatum intellige. quod qui transgressus fuerit. minimus uocabitur in regno celoy. uel assumptionē corporis. p quā uenimus ad uerbū dī. et illius postea fruimur maiestate. fr̄ iiij. Inebd̄ iij.

§ Quare discipuli tui transgrediuntur tradi
§ tionem seniorum. Mira pharisei sed baq; stultitia. dī filium arguunt. quare

hominū traditiones. et precepta non seruet.
Non enim lauant manus suas cum panē man
ducant. Manus. idest opa non corporis.
sed animę leuandę sunt. ut fiat in illis uer
bum dī.
Ipse aūt respondens ait illis. Quare et uos
transgredimi mandatum dei ppt traditio
nem urām. Falsam calumniā uera respon
sione confutat. Cum inquit uos ppt tra
ditionem hominum. precepta dnī negle
gatis. quare discipulos meos arguendos
creditis. quod seniorū iussa paruipendant.
ut dī scita custodiant.
Nam ds dixit. Honora patrē et matrē. Et q
maledixerit patri uel matri. morte moria
tur. Vos aūt dicitis. Quicumq dixerit patri
uel matri. munus quodcumq ē ex me tibi
pderit: et non honorabit patrē suum aut
matrē. honor in scripturis. non tantum in
salutationibus et officiis deferendis. quantū
in elimosinis. ac munerū oblatione sentit.
honora inquit apls uiduas. quę uere uiduę
sunt. hic honor donum intelligitur. Et in
alio loco. pbri duplici honore honorandi.
maxime qui laborant in uerbo et doctri
na dī. Et p hoc mandatum iubemur boui
trituranti os non claudamus. Et dignus
sit operarius mercede sua. Preceperat dns ul
inbecillitates. uel ætates. uel penurias
parentū considerans. ut filii honorarent.
etiam inuitę necessariis ministrandis paren
tes suos. hanc pruidentissimam dī legem uo
lentes scribę et pharisei subuertere. ut
impietatē sub nomine pietatis inducerent.
Docuerunt pessimos filios. ut si quis ea
quę parentibus offerenda sunt. dō uouere
uoluerit. qui uerus est pater. oblatio dnī
preponatur parentum muneribus. uel certe
ipsi parentes. quę dō consecrata cernebant.
ne sacrilegii crimē incurrerent declinantes.
egestate conficiebantur. Atq ita fiebat. ut
oblatio liberorū. sub occasione templi et
dī. in sacerdotum lucra cederet. Hæc
pessima phariseorū traditio de alia uenie
bat occasione. multi habentes obligatos ęre
alieno. et nolentes sibi creditum reddere.
delegabant sacerdotibus. ut exacta pecu
nia ministeriis templi. et eorū usibus de
seruirent. Potest aūt et hunc breuiter ha
bere sensum. Munus quod ex me est. tibi
pderit. Compellitis inquit filios. ut dicant
parentibus suis. quodcūq donum oblatus
eram deo. in tuos consumo cibos. tibiq
pdest. o. pater et mater. Vt illi timen
tes accipere quod dō uideant mancipa
tum. in opem magis uelint uitam dicere
re. quam cōmedere de consecratis.
Non quod intrat in os. cōmunicat homi
nem. sed quod pcedit ex ore. hoc com
municat hominē. Uerbum cōmunicat.
ppe scripturarū est. et publico sermone
non teritur. Ppls iudeorū partē dei esse
se iactitans cōmunes cibos uocat. quibus
oms utuntur homines. Verbi grā. quę
ungulam non findunt. nec ruminant.
nec squamosa in piscibus sunt. Unde et
in actibus aplorū scriptū est. Quod ds scifi
cauit. tu ne commune dixeris. Cōmu
ne ergo quod ceteris hominibus patet. et
quasi non est de parte dī. p inmundo apel
latur.
Non quod intrat in os. coinquinat homi
nem. sed quod pcedit ex ore. hoc coīq
nat hominem. Opponat prudens lector.
et dicat. Si quod intrat in os non coīqnat
hominē. quare hydolothitis non uescim.
Et apls scribit. non potestis calicem dnī
bibere. et calicem demoniorū. Sciendū
igitur quod ipsi quidem cibi. et dī creatu
ra pse oms munda sit. sed ydolorū ac de
monum inuocatio. ea faciat inmunda.
Tunc accedentes discipuli eius dixerūt ei.
Scis quia pharisei audito hoc uerbo scan
dalizati sunt. Ex uno sermone oms su
pstitio obseruationum iudaicarum fuerat
elisa. qui in cibis sumendis abominandisq
religionem suā sitā arbitrantur. Et qa
crebro teritur in ecclīasticis scripturis.
scandalum. breuiter dicamus quid si
gnificet. Scolon. et scandalum. nos of
fendiculum. ul ruinam et impactionē
pedis possumus dicere. Quando ergo le
gimus. quicūq de minimis istis scan
dalizauerit quempiā. hoc intelligimus.
qui dicto factoue occasionem ruinę
cuiquam dedederit.
At ille respondens ait. Oms plantatio
quam non plantauit pater ms cælestis
eradicabitur. Etiam quę plana uidentur
in scripturis. plena sunt questionibus.
Oms inquit plantatio quam non plan
tauit pater ms cælestis. eradicabitur.
Ergo eradicabitur et illa plantatio. de
qua apls ait. ego plantaui apollo rigauit.

¶ xb. c.

Sed soluitur questio ex eo quod sequitur. ds aut incrementum dedit. Dicit et ipse. Dei agri cultura. dei ædificatio estis. Et in alio loco. Operatores dei sumus. Si autem cooperatores. igitur plantante paulo. et rigante apollo. ds cum operatoribus suis plantat et rigat. Abutuntur hoc loco. qui diuersas naturas introducunt dicentes. Si plantatio quam non plantauit pater eradicabitur. Ergo quam ille plantauit. non potest eradicari. Sed audiant illud hieremiæ. Ego uos plantaui uineam ueram. quomodo uersi estis in amaritudinem uitis alienæ. Plantauit quidem ds. nemo potest eradicare plantationem eius. Sed quoniam ista plantatio in uoluntate proprii arbitrii est. nullus alius eam eradicare poterit. nisi ipsa tribuerit assensum.

Sinite illos. cæci sunt. duces cæcorum. hoc est quod apls preceperat. hereticum hominem post unam. et alteram correptionem deuita. sciens quod peruersus sit huiuscemodi. et a semetipso damnatus. In hunc sensum et saluator precipit doctores pessimos dimittendos arbitrio suo. Sciens eos difficulter ad ueritatem posse trahi. et cæcos esse. et cæcum populum in errore trahere.

Respondens autem petrus dixit ei. Dissere nobis parabolam istam. Et ille dixit. adhuc et uos sine intellectu estis. Quod aperte dictum fuerat. et patebat auditu. apls petrus per parabolam dictum putat. et in re manifesta. misticam querit intelligentiam. Corripiturque a dno. quare parabolice dictum putet. quod perspicue locutus est. Ex quo animaduertimus uitiosum esse auditorem. qui aut obscura manifeste. aut manifeste dicta obscure uelit intelligere.

Non intelligitis. quia omne quod intrat in os. in uentrem uadit. et in secesso emittitur. Omnia euangeliorum loca. apud hereticos. et peruersos. plena sunt scandalis. Et ex hac sententiola. quidam calumniantur. quod dns physicae disputationis ignarus. putet os cibos in uentrem ire. et in secessum dirigi. cum statim infusæ escæ per artus. et uenas. ac medullas. neruosque fundantur. Unde et multos qui uitio stomachi. perpetem sustineant uomitum. post cenas et prandia. statim euomere quod ingesserint. et tamen corpulentos esse. quia ad primum tactuli qui dior cibus. et potus. per menbra fundantur. Sed istiusmodi homines. dum uolunt alterius imperitiam reprehendere. ostendunt suam. Quamuis enim tenuis humor. et liquens esca. cum inuenis et artubus concocta fuerint. et digesta. per occultos meatus corporis. quos greci. non poc. poros uocant. ad inferiora dilabitur. et in secessum uadit.

De corde enim exeunt cogitationes male. homicidia. adulteria. fornicationes. et reliqua. De corde inquit exeunt cogitationes male. Ergo animæ principale. non secundum platonem in cerebro. sed iuxta xpm in corde est. et arguendi ex hac sententia. qui cogitationes a diabolo inmitti putant. et non ex propria nasci uoluntate. Diabolus ad uitor et incentor malarum cogitationum potest esse. auctor esse non potest.

Sin autem semper in insidiis positus. leuem cogitationum nrarum scintillam suis fomitibus inflamarit. non debemus opinari eum cordis quoque occultari mari. sed ex corporis habitu. et gestibus estimare. quid uersemus intrinsecus. Verbi gra. Si pulchram mulierem nos crebro uiderit respicere. intellegit cor. amoris iaculo uulneratum.

¶ xbi. c. Fr. v. Inebd. i. lnxl.

Et egressus inde ihc. secessit in partes tyri et sydonis. Scribis et phariseis calumpniatoribus derelictis. transgreditur in partes tyri et sydonis. ut tyrios et sydoniosque curaret.

Mulier autem cananea. egreditur definibus pristinis. clamans. ut filiæ impetret sanitatem. Obserua quod in quinto decimo loco. filia cananeæ sanetur.

Miserere mei dne fili dauid. filia mea male a demonio uexatur. Inde nouit uocare filium dauid. qua egressa iam fuerat definibus suis. et terrorem tyriorum ac sydoniorum loci ac fidei com

mutatione dimiserat. Filia mea male ademonio uexat. Ego filiā ecclē puto animā ē credentiū. quę male a demonio uexabantur. ignorantes creatorē. et adorantes lapidem.,

Qui non respondit ei uerbū. Non despicia pharisaica. nec describarū superciliō. sed ne ipse sententiae suę uideret ē contrarius. p quā iusserat. in uiā gentiū ne abieritis. et in ciuitatem samaritanorū ne intraueritis. Nolebat enī occasionē calūpniatoribus dare. p fectāq; salutem gentib;. passionis et resurrectionis tpe reseruabat.,

Et accedentes discipuli ei. rogabant eū dicentes. Dimitte eā quia clamat post nos. Discipuli illo adhuc tpe misteria dñi nescientes. ut mūā cōmota. rogabant pcananea mulierē. quā alter euangelia syrophoenissam appellat. ut importunitatē eius carere cupientes. quia non ut clementem. sed ut durū medicū crebrius inclamaret.,

Non sū missus nisi ad oues pditas domus isrl. Nonquo et ad gentes non missus sit sed quia prius ad israhel missus fuit — ut illis non recipientib; euangelium. iusta fieret ad gentes transmigratio. et significant dixē ad oues pditas dom isrl. ut ex hoc loco. etiā unā erroneam ouem de alia parabola intellegamus.,

Et illa uenit et adorauit eū dicens. Domine adiuua me. Sub psona mulieris cananitidis ecclē fides. patientia. et humilitas.,

Fides. qua credidit sanari posse filiā suā.

Patientia. qua tacens contēpta. inprecib; pseuerat.

Humilitas. qua se non canib;. sed catulis comparat. Canes aūt ethnica ppt idolatriam dicunt. qui sunt sanguinū dediti. et cadaueribus mortuorū.,

Nota quo ista cananitidis pseuerantē primū filium dauid. deinde dñm uocet. et ad extremū adoret ut dñm.,

Et illa dixit. etiam dne. Nā et catelli edunt de micis. quę cadunt de mensa dnōrum suorū. Scio me inquit filiorū panem non meren. nec integros capere posse cibos. nec sedere ad mensam cum patre. sed contenta sū reliquiis catulorū. ut p humilitatē micarum. ad panis integri ueniā magnitudinē. O mira rerū conuersio. Israhel quondā filios. nos canes. p diuersitatē fidei ordo nominū commutatur.,

De illis postea dicit. Circūdederūt me canes multi. Et uidete canes. uidete malos operarios. uidete concisionem.

Nos audimus cū syrophenissa. et mulierē quę sanguinē fluxerat. magna ē fides tua. fiat tibi sicut uis. et filia fides tua te saluam fecit.,

Cumq; transisset ihc inde. uenit sec mare galileę. et ascendens in montē sedebat ibi. et accesserunt ad eū turbe multę. habentes secū mutos. claudos. cecos. debiles. et alios multos. et pposuerūt eos ad pedes ei. Ineo loco ubi latinus interpretans tulit debiles. in greco scriptum ē. cyllus. quod non generale debilitatis. sed unius infirmitatis est nomen. ut quomodo claudus dicitur qui uno claudicat pede. sic cyllus appelletur. qui unā manū debilem habet. Nos pprietatem huius uerbi non habem. Unde et inconsequentib; euangelista ceteroꝝ debilium exposuit sanitates. hoc tacuit. Quid eū sequit. Et curauit eos. ita ut turbe mirarent. uidentes mutos loquentes. clodos ambulantes. cecos uidentes. et magnificabant dñm isrl. de cyclo hoc tacuit. quia quid econtrario diceret nō habebat hoc de uno uerbo. Imitemur aūt qđ sanata cananeę filia reuertitur ad iudeam. et ad mare galileę. et ascendat in montem. et quasi auis teneros fetus ppositos aduolandum. ibiq; sedeat. et turbe concurrant ad eū. deducentes siue portantes secum uarijs oppressis infirmitatib;. quos postquā curauit dedit eis cibos. et hoc opere completo ascendit in naviculā. et uenit in fines magedan. Dominus pont

Et ascendens in montē sedebat ibi. et accesserunt ad eū turbe. Obserua quod muti claudi et ceci ducunt admonitē. ut ibi curentur a dño.,

His autem conuocatis discipulis suis. ait. Misereor turbę. quia triduo iam perseuerant mecū. et non habent quod manducent. et dimittere eos ieunos nolo. ne deficiant in uia. Vult pascere quos curauit. prius aufert debilitatis. postea sanis offert cibos. Conuocat quoq; discipulos suos. et quod facturus ē loquit. ut ut magistris exemplū tribuat cū mi

¶ xvi. c.

norib, atq; discipulis cōmunicanda consi
lia. ut ex confabulatione intellegant
signi magnitudinē. respondentes se pa
nes in heremo ñ habere. Misereor inqt
turbe. quia triduū iam pseuerant mecū.
Miseret turbe. quia in triū dierū nume
ro. patri filio spūiq; scō credebant.

Et non habent quod manducent. Turba
semp esurit. et cibis indiget. nisi saturet
adnō. Et dimittere eos ieiunos nolo. ne
deficiant in uia. Esuriebant post ma
gnas debilitates. et ppatientiā futuros
expectabant cibos. Non uult eos ihs
dimittere ieiunos ne deficiant in uia.
Periclitat ergo. qui sine celesti pane. ad op
tatā mansionem puenire festinat. Unde
et angls loquit ad heliam. Surge et
manduca. quia grandē uiā ambula
turus es.

Et dicunt ei discipli. Unde ergo nobis
in deserto panes tantos. ut saturem tur
bam tantam. Et ait illis ihs. Quot pa
nes habetis. At illi dixer. septem. et pa
ucos pisciculos. & relq. De hoc signo iā
supra diximus. et eadem repetere otiosiē.
tantū in his que discrepant in moremur.
Supra legimus. Vespe aūt facto. accesse
runt ad eum discipli dicentes. Desertus
est locus. et rlq. Hic discipulis conuoca
tis ipse dns loquit. misereor turbe. qa
triduo iam pseuerant mecū. Ibi quinq;
panes erant et duo pisces. hic septem
panes. et paucipisciculi. ibi sup foenum
discumbunt. hic sup terrā. Ibi qui co
medunt quinq; milia sunt. iuxta pa
nium numerū quos comedunt. hic quat
tuor milia. Ibi duodecim cophini reple
ntur de reli. qui is fragmtorū hic septē
sporte.

In supiori ergo signo. quia ppinqui erant
et uicini quinq; sensuum. non ipse dns
eorū recordat sed discipli. et recordant
uespere. uicina nocte. et inclinante iā
sole. Hic aūt ipse dns recordat. et misere
ri se dicit. et causā miserationis exponit.
quia triduo iam pseuerant secum. et dimit
tere eos ieiunos non uult. ne deficiant
in uia. Isti qui de septem panib. hoc ē
sacrato aluntur nūo. atq; pfecto. non sunt
quinq; milia. sed quattuor milia. qui
numerus semp in laude ponit. et qua
drangulus lapis non fluctuat. et non ē
instabilis. et ob hanc causam etiā euangelia
in eo numero consecrata sunt.

At ille respondens ait eis. Facto uespere.
dicitis serenū erit. rubicundū est enim
celū. Et mane hodie tēpestas. rutilat
enim triste celum. Faciem ergo celi iudicare
nostis. signa autē tēporū non potestis. Hoc
caput in plerisq; codicib; non habet. sensusq;
manifestus est. Quod ex elemtorū ordine
atq; constantia possent et sereni et pluuii
dies pnosci. Scribe aūt et pharisei. qui ui
debantur legis ēē doctores. ex pphaz uatici
nio. non potuerint intelligere saluatoris
aduentum.

Et relictis illis abiit. et cum conuenissent
discipli eius trans fretum. obliti sunt panes
accipere. Relictis scribis et phariseis quib;
dixerat. Generatio mala et adultera signū
querit. et signū non dabitur ei. nisi si
gnū ione pphe. Recte abiit trans fretum.
et gentium secutus est pplos. Quid autē
sibi uelit ibi signum ione iam supradictū ē.

Cauete a fermento phariseorū. et sadu
ceorū. Qui cauet a fermento phariseorū
et saduceorū. Legis ac litterę precepta ñ
seruat. traditiones hominum neglegit.
ut faciat mandatum di.

Quid cogitatis inter uos modice fidei. quia
panes non habetis. Non dum intelligitis
neq; recordamini quinq; panium quinq;
milium hominum. et quot cophinos supsi
stis. et relq. P occasionē precepti quod sal
uator iusserat dicens. cauete a fermento
phariseorū. et saduceorū. docet eos quid si
gnificent quinq; panes et septē. quinq; mi
lia hominū et quattuor milia que pasta
sunt in heremo. Quod licet signorū magni
tudo pspicua sit. tam et aliud in spūali
intelligentia demonstretur. Si enim fer
mentum phariseorū et saduceorū. non
corporalem panem. sed traditiones puer
sas. et heretica significat dogmata. Quare
et cibi quibus nutritus est ppls di. non
uerā doctrinā integramq; significent.
Querat aliquis et dicat. quomodo panes
non habebant. qui statim impletis septē
sportis ascenderunt in nauiculam. et uene
runt in fines magedan. ibiq; audiunt na
uigantes. quod cauere debeant a fermen
to phariseorū et saduceorū. Sed scriptura
testatur. quod obliti sunt eos secū tollere.
hoc est fermentum de quo et aplus loqt.

ibi c.

modicum fermentū totā massam cor
rūpit. Istiusmodi fermentū. quod omī
ratione uitandum est. habuit marcion.
et ualentinus. et omīs heretici. Fermētum
hanc uim habet. ut si farine mixtū fuerit.
quod paruum uidebatur crescat in maius.
et ad saporem suum uniuersam consparsio
nem trahat. Ita et doctrina heretica si uel
modicam scintillam in tuū pectus iecerit.
in breui ingens flamma succrescit. et totā
hominis possessionē ad se trahet. Deniq
sequitur. Tunc intellexerunt. quia non
dixisset cauendū a fermento panium. sed
a doctrina phariseorum et saduceorum.

EXPLICIT COMTARIO
IN MATHEVM LIB. II.
INCIPIT LIB. III.

VENIT
IHS
IN PAR
TES
CESA
REE PHYLIPPI. Phylippus
iste est frater herodis de quo supra diximus.
tetrarcha ituree et trachonitidis regionū.
qui in honorē tiberii cesaris. cesaream
phylippi que nunc paneas dicitur apella
uit. et est in prouincia phenicis. imitatus
herodem patrem. qui in honorē augusti
cesaris apellauit cesaream. que pius tur
ris stratonis uocabatur. et ex nomine filie
eius libiadem transiordanem extruxit.
ille locus est cesaree phylippi. ubi iordanis

ad radices oritur libani. et habet duos
fontes. unum nomine ior. et alterū dan.
qui simul mixti. iordanis nomē efficiunt.

Et interrogabat discipulos suos dicens. Quē
dicunt homines esse filium hominis.
Non dixit quem me dicunt esse homines.
sed filium hominis. ne iactanter de se que
rere uideretur. Et nota quod ubicūq
scriptū ē in ueteri testamento filius homi
nis. in hebreo positum sit. filius adam. il
ludq quod in psalmo legimus. filii homi
num usq quo graues corde. in hebreo dicitur
filii adam. Pulchre autē interrogat. quē
dicunt esse homines filium hominis.
Quia qui de filio hominis loquuntur.
homines sunt. qui uero diuinitatē eius
intellegunt. non homines. sed dii apel
lantur. At illi dixerunt. Alii iohēm bap
tistam. alii autē heliam. alii uero hiere
miam. aut unum ex pphetis. Miror quosdā
interptes. causas errorum inquirere sin
gulorum. et disputationem longissimā
texere. quare dnm nrm ihm xpm. alii
iohannē putauerint. alii heliam. alii
hieremiam. aut unum ex pphetis. cum
sic errare potuerint in helia. et in hiere
mia. quo modo herodes errauit in iohē.
dicens. Quē ego decollaui iohēm. ipse sur
rexit a mortuis. et uirtutes opantur in
eo. Vos autē quem me esse dicitis. Re
spondit symon petrus. Tu es xps filius
dī uiui. Prudens lector attende quod
ex consequentibus textuq sermonis. apli
nequaquā homines. sed dii apellantur.
Cum enī dixisset. quē dicunt homi
nes esse filium hominis. subiecit. Vos
autē quem me ēē dicitis. Illis quia homi
nes sunt humana opinantibus. uos qui estis
dii. quem me ēē existimatis. Petrus
ex psona omīum aplorum pfitetur. tu es
xps filius dī uiui. Deum uiuum apel
lat. ad comparationē eorum deorum qui
putantur dii. sed mortui sunt. saturnū.
iouem. cererem. liberum. herculem. et
cetera ydolorum portenta significans.

Respondens ihs dixit ei. Beatus es sy
mon bariona. quia caro et sanguis nō
reuelauit tibi. sed pater meus qui in
celis est. Testimonio de se aplo reddit
uicem. Petrus dixerat. tu es xps filius
dī uiui. mercedem recipit uera cfessio.

In S. Petri.

¶ xvi · c.

Beatus es symon bariona. Quare. Quia non reuelauit tibi caro et sanguis. sed reuelauit pater. quod caro et sanguis reuelare non potuit. spus sci gra reuelatu est. Ergo ex confessione sortitur uocabulum. quod reuelationem ex spu sco habeat. cuius et filius apellandus sit. Siquidem bariona. in nra lingua sonat filius columbe. Alii simpliciter accipiunt qd symon. idest petrus. filius sit iohis. iuxta alterius loci interrogationem. Symon iohis diligis me. Qui respondit. dne tu scis. Et uoluit scriptorum uitio depratum ex probari iohanna. hoc est filius iohis. bariona scriptu sit. una detracta sillaba. Iohanna aut interpretatur dni gratia. Utrumq autem nom mistice intelligi potest. quo et columba spm scm. et gra dei donum significet spuale. Illud quoq quod ait quia caro et sanguis non reuelauit tibi. aplice narrationi compara. in qua ait. continuo n adquieui carni et sanguini. Carnem ibi et sanguinem iudeos significans. ut hic quoq sub alio sensu demonstretur. quod ei non p doctrina phariseorum. sed p di gram. xps di filius reuelatus sit. Et ego dico tibi. Quid est quod ait. et ego dico tibi. quia tu me dixisti tu es xps filius di uiui. et ego dico tibi non sermone casso. et nullum habente opus. sed dico tibi. quia meum dixisse fecisse est. Quia tu es petrus. et sup hanc petra aedificabo ecclam meam.

Sicut ipse lumen aplis donauit. ut lumen mundi apellentur. Ceteraq ex dno sortiti uocabula sunt. ita et symoni qui credebat in petram xpm. petrus largitus est nom. Ac scdm metaphora petre recte dicitur ei aedificabo ecclam mea sup te. Et porte inferi non preualebt aduersus eam. Ego portas inferi uitia reor atq peccata. uel certe hereticorum doctrinas. p quas inlecti homines ducuntur ad tartarum. Nemo itaq putet de morte dici quod apli conditioni mortis subiecti non fuerint. quorum martyria uideat coruscare. Et tibi dabo claues regni celorum. Et qdcumq ligaueris sup terra. erit ligatum et in celis. et quodcumq solueris sup terra. erit solutum et in celis. Istum locum epi et pbri non intellegentes. aliquid sibi de phariseorum assumunt supcilio. ut uel damnent innocentes. uel soluere se noxios arbitrentur. cum apud dm non sententia sacerdotum. sed reorum uita queratur. Legimus in leuitico de lepsis. ubi iubentur ut ostendant se sacerdotibus. et si lepram habuerint. tunc a sacerdotibus inmundi fiant. non quo sacerdotes lepsos faciant et inmundos. sed quo habeant notiam lepsi et non lepsi. et possint discernere. qui mundus quiue inmundus sit. Quomodo ergo ibi lepsum sacerdos inmundu facit. sic et hic alligat uel soluit eps et pbr. non eos qui insontes sunt uel noxii. sed p officio suo. cum peccatorum audierit uarietates. scit. qui ligandus sit. qui ue soluendus.

Tunc precepit discipulis suis. ut nemini dicerent. quia ipse eet ihs xps. Supra mittens discipulos ad predicandum. iusserat eis ut annuntiarent aduentu suum. hic precipit. ne se dicant ee ihm predicare. aliud ihm xpm. Xps comune dignitatis est nom. ihs ppium uocabulu saluatoris. Potest aut fieri. ut idcirco ante passionem et resurrectionem se noluerit predicari. ut completo postea sanguinis sacramento. oportunius aplis diceret. euntes docete omes gs. et rlqua. Quod nequis putet nre ee tantu intellegentie. et non sensus euangelici. que sequuntur. causas phibite. tunc predicationis exponunt. Exinde cepit ihs ostendere discipulis suis. quia oporteret eum ire ierusolimam. et multa pati a senioribus et scribis. et principibus sacerdotum. et occidi. et tertia die resurgere. Est aut sensus. Tunc me predicate. cum ista passurus fuero. quia non pdest xpm publice predicare. et eius uulgare in pplis maiestate. quem post paululum flagellatum uisuri sint et crucifixum. et multa pati a senioribus et scribis et principibus sacerdotu. Et nunc ihs multa patitur ab his qui rursum sibi crucifigunt filium dei. et cu seniores putentur in eccla et principes sacerdotu. simplicem sequentes litteram. occidunt filium di qui totus sentitur in spu. Et assumens eum petrus coepit increpare illum dicens. Absit a te dne. non erit tibi hoc. Qui conuersus. dixit petro. Vade post me sathanas. scandalum es michi. quia non sapis ea que dei sunt. sed ea que hominu. Sepe diximus. nimii

ardoris amorisq; quam maxime fuisse petrū
in dominum saluatorem. Quia ergo post
confessionem suam qua dixerat tu es xp̄s
filius dī uiui. et premium saluatoris quod
audierat. beatus es symon bariona. quia ca
ro et sanguis non reuelauit tibi. sed pater
meus qui in celis est. repente audit a dño.
oportere se ire ierosolimā. ibiq; multa pati a
senioribz et scribis. et principibz sacerdotū.
et occidi. et tertia die resurgere. Non uult
uestru confessionē suam. nec putat fieri pos
se. ut dei filius occidatur. assumitq; eum
in affectum suum. uel separatum ducit. ne
presentibus cęteris condiscipulis. magistrū
uideatur arguere. et coepit increpare illum
amantis affectu. dicens. Absit a te dn̄e. Vel
ut melius habet in greco. NEMICCOIKYPIE.
hoc est ppitius tibi sis dn̄e. non erit hoc.
Non potest fieri. nec recipiunt aures meę.
ut dī filius occidendus sit. Ad quem dns con
uersus ait. Vade retro me sathanas scan
dalum es mihi. Sathanas interpretat aduū
sarius. siue contrarius. quia contraria inqt
loqueris uoluntati meę. debes aduersarius
apellari. Multi putant quod non petrus correp-
serit sed aduersarius spūs. qui hęc dicere apto sug
gerebat. Sed michi hic error aplicus et de
pietatis affectu ueniens. numquā incentiuū
uidebit. Vade retro me sathana. Diabolo
dicitur uade retro. petrus audit. vade
retro me. hoc est sequere sententiam meā.
quia non sapis ea quę dī sunt. sed quę
hominum. Meę uoluntatis est et patris.
cuius ueni facere uoluntatem. ut p̄ homi
num salute moriar. tu tuam tantum
consideras uoluntatem. non uis granū
frumenti in terra cadere. ut multos fructus
afferat. Prudens lector inquirat. quomo
do post tantam beatitudinem. beatus es
symon bariona. et tu es petrus. et super hanc
petram. edificabo ecclām meam. et porte
inferi non preualebunt aduersus eam. et
tibi dabo claues regni celoz. et quod li
gaueris uel solueris super terram. erit liga
tum ut solutū in celum. nunc audiat.
uade retro me sathana. scandalum es mi
chi. Aut quę sit tam repentina conuersio
ut post tanta premia sathanas apellet.
Sed si consideret qui hoc querit. petro illā
benedictionem et beatitudinem ac potesta
tem et edificationem super eam ecclām in fu
turo p̄missam non in presenti datam in-

telliget. Edificabo inquit super te ecclām
meam. et porte inferi non preualebunt
aduersus eam. et dabo tibi claues regni
celoz. Que si statim dedisset ei. numquā
in eo prauę confessionis error inuenisset
locum. Tunc ihs dixit discipulis suis. Siqs
uult post me uenire. abneget semetipsum.
et tollat crucem suā et sequatur me. &
cętera. Qui deponit ueterem hominem cū
operibz eius. et denegat semetipsum dicens.
uiuo autē non ego. uiuit uero in me xp̄s.
tolliq; crucē suam et mundo crucifigitur.
cui autē mundus crucifixus est. sequitur
dn̄m crucifixum. Aut quam dabit homo
cōmutationem p̄ anima sua? Israhel
datur cōmutatio. egyptus et ethiopia.
et soene. p̄ anima humana illa sola est re
tributio quam psalmista canit. quid retri
buam dno. pomibz que retribuit mihi.
calicē salutaris accipiam. et nom dn̄i in
uocabo. Filius enī hominis uenturus est
in gl̄ām patris sui cum anglis suis. et
tunc reddet unicuiq; secdm opus eius.
Petrus ad predicationem mortis dnicę
scandalizatus. sententia dn̄i fuerat in
crepatus. p̄uocati discipli ut abnegarent
se. et tollerent crucem suam. et morien
tum animo magistrum sequerentur.
grandis terror audientium. et qui posset
principe aplo; p̄terito etiam alius me
tum uincere. idcirco tristib; lęta succedit.
et dicit. filius hominis uenturus est in
gl̄a patris sui cum angelis suis. Times
mortem. audi gl̄am triumphantis. Ue
reris crucē. auscultа angelorum mysteria.
Et tunc inquit reddet unicuiq; secdm
opa eius. Non est distinctio iudei et
ethnici. uiri et mulieris. pauperis et di
uitis. ubi non p̄sone sed opera consi
derantur. Amen dico uobis. sunt quidā
de hic stantibus qui non gustabunt mor
tem donec uideant filium hominis ue
nientē in regno suo. Terrore aplorum spe
medicari uoluerat p̄missorum dicens. Fili
us hominis uenturus est in gl̄a patris
sui cum angelis suis. In sup auctoritate
iudicis addita. et reddet unicuiq; secdm
opa sua. Poterat aplorum tacita cogita
tio istiusmodi scandalum sustinere. Oc
casionē et mortē nunc dicis eē uenturā
quod aut̄ p̄mittis et ad futurum in gl̄a
patris cū angelorum ministeriis et iudicis

Immanis uiui martyrii

Lx

xxvii

xxvii c.

¶ xbij c.

potestate. hoc in dies erit. et interpora longa differtur. Preuidens ergo occulto rũ cognitor quid possent obicere. presentem timorẽ presentia compensat premio. Quod enim dicit. Sunt quidã de hic stantibus qui non gustabunt mortem. donec uideant filium hominis uenientẽ in regno suo. ut qualis est postea uenturus. ob incredulitatem urã presenti tẽpre demonstretur. SABB In mͣ tpa. De xl.

" ET post dies sex. assumens ihs petrũ.
" et iacobum. et iohm fratrẽ eius. Quare petrus et iacobus et iohs in quibus dã euangelioꝝ locis separentur a ceteris. aut quid priuilegii habeant extra alios aplos crebro diximus. nunc quertur quomodo post dies sex assumpserit eos. et duxerit in montẽ excelsum. cum lucas euangelista octonarium numerũ ponat. Sed facilis responsio est. quia hic medii ponunt dies. ibi primus additur et extremus. Nam dicit post dies octo assumit ihs petrum. et iacobum. et iohm sed die octaua.
" Et ducit illos in montẽ excelsum seorsum. Ducere ad montana discipulos. pars regni est. Ducuntur seorsum. quia multi uocati pauci electi. Et transfiguratus est ante
" eos. Qualis futurus est tẽpore iudicandi. talis aplis apparuit. Quod aut dicit transfiguratus est ante eos. nemo putet pristinã eum formã et faciem pdidisse. uel amisisse corporis ueritatẽ. et assumpsisse corpus ul spuale uel aerium. sed quo modo transformatus sit. euangelista demonstrat dicens.
" et resplenduit facies eius sicut sol. uestimenta
" aut eius facta sunt alba sicut nix. Vbi splendor ostenditur. et candor describit uestium. non substantia tollitur. sed gla commutatur.
" Resplenduit facies eius sicut sol. Certe transformatus est dns in eam glam qua uenturus est postea in regno suo. Transformato splendorem addidit. faciem n subtraxit. Nam et uestimenta mutata sunt. que in tantum fuere candida ut aliud euangelista dixerat. qualia fullo sup terram non potest facere. Quod aut fullo sup terram non potest facere. corporale est. et tactui subiacet. et non spuale et aerium. quod illudat oculis.
" et tantum infamasmate conspiciatur. Et ecce
" apparuit illis moyses et helias cum eo loquentes. Scribis et phariseis tẽptantibꝫ se. et de celo signa poscentibꝫ dare noluit. sed prauam postulationem confutauit responsione prudenti. hic uero ut aplorum augeat fidem. dat signũ de celo. helia inde descendente quo conscenderat. et moyse ab inferis resurgente. quod et achaz pr saiam precipiẽte. ut petat sibi signũ de excelso. aut de inferno. Nam quod dictum est apparuit illis moyses et helias cũ eo loquentes. et in alio refertur euangelio nunciasse ei que ierusolimis passurus eet. lex ostenditur et ppheꝫ. qui et passionem dni et resurrectionem crebris uocibꝫ nunciarunt.

" Respondens aut petrus dixit ad ihm. Dne.
" bonum est nos hic esse. Qui ad montana conscenderat. non uult ad terrena descendere. sed semp in sublimibꝫ perseuerare. Suis
" faciamus hic tria tabernacula. tibi unum
" moysi unum et helie unum. Erras petre sicut et alius euglia testatur. et nescis quid dicas. noli tria tabernacula quere. cum unum sit tabernaculum euangelii. in quo lex et ppheꝫ recapitulandi sunt. Si autem queris tria tabernacula. nequaquam seruos cum dno conferas. sed fac tria tabernacula. immo unum patri et filio et spui sco. ut quoꝝ est una diuinitas. unum sit in
" pectore tuo tabernaculũ. Adhuc eo loqn
" te. ecce nubes lucida obumbrauit eos. et
" uox de nube dicens. hic est filius dilectus
" in quo michi complacui. ipsum audite. Quia imprudenter interrogauerat. ppter ea responsionem dni non meretur. sed pater respondit pfilio. ut uerbum dni cõpleret. ego testimonium non dico p me. sed pat qui me misit ipse p me dicit testimoniũ. Nubes aut uidetur lucida. et obumbrat eos. ut qui carnale e frondibꝫ aut temporis querebant tabernaculum. nubes lucida operirent umbraculo. Uox quoq de celo patris loquentis auditur. que et testimonium perhibeat filio. et petri errore sublato doceat ueritatem. immo p petrũ ceteros aplos. hic est aut filius mis dilect. huic figendũ est tabernaculũ. huic oportet parandum. hic est filius. mis illi serui sunt. moyses et helias debent et ipsi uobiscum in penetrabilibꝫ cordis sui dno tabernaculũ preparare. Et audientes discipuli ceciderũ
" in faciem suam. et timuerunt ualde. Triplicem obcausam pauore terrentur. uel quia se erasse cognouerant. uel quia nubes lucida operuerat eos. aut quia dei patris uocẽ loquentis audierant. quia humana fragi

lita conspectu maioris glie ferre non susti
net. ac toto animo et corpore contremescens.
ad terra cadet. quanto quis ampliora que
sierit. tanto magis ad inferiora collabitur.
si ignorauerit mensuram suam. Et acces »
sit ihs. et tetigit eos. Quia illi iacebant. et »
surgere non poterant. ipse clementer acce
dit. et tangit eos. ut tactu timorem fuget.
et debilitata membra solidentur. Dixitq »
eis. Surgite et nolite timere. Quos manu »
sanauerat. sanat imperio. Nolite timere.
Primum timor expellitur. ut postea doc
trina tribuatur. Leuantes autem oculos »
suos neminem uiderunt nisi solum ihm. »
Rationabiliter postqua surrexerant non
uident nisi solum ihm. ne si moses et helias
pseuerassent cum dno. patris uox uideret
incerta. cui potissimum daret testimoniu.
Uident ergo ihm stantem ablata nube.
et mosen et heliam euanuisse. quia post
qua legis et pphar umbra discesserit. que
uelamento suo aplos texerat. utrumq in
euangelio reperitur. Et descendentibus »
illis de monte. precepit ihs dicens. nemi »
ni dixeritis uisionem. donec filius homi »
nis amortuus resurgat. Futuri regni pre »
meditatio. et gla triumphantis demonstra
ta fuerat in monte. non ergo uult hoc in
pplos predicari. ne et incredibile eet prei
magnitudine. et post tantam glam apud
rudes animos sequens crux scandalum fa
ceret. Et interrogauerunt eum discipuli »
sui dicentes. Quid ergo scribe dicunt qd »
heliam oporteat primum uenire. Nisi cau »
sas nouerimus quare interrogauerint disci
puli sup helie nomine. stulta uidetur et
extra ordinaria eor interrogatio. Quid
enim ptinet ad ea que supra scripta sunt
de helie aduentu querere. Traditio phari
seoru est iuxta malachiam ppham qui e
nouissimus in xii. quod helias ueniat ant
aduentu saluatoris. et reducat cor patru
ad filios. et filior ad patres. et restituat oia
in antiquu statum. Estimant ergo discipli
transformationem glie hanc ee quam in
monte uiderant. et dicunt. si iam uenisti
in glam. quomodo precursor tuus non ap
paret. maxime quia heliam uideant reces
sisse. Quando aute adiciunt. scribe dicunt.
quod heliam oporteat primum uenire. primu
dicendo ostendunt. quod nisi helias uene
rit. non sit scdm scripturas saluatoris ad-

uentus. At ille respondens ait eis. heli »
as quidem uenturus est. et restituet omia. »
Dico autem uobis. quia helias iam uenit. »
& rlqua. Ipse qui uenturus est in scdo sal
uatoris aduentu. iuxta corporis fidem. nc
p iohm uenit in uirtute et spu. Sed non »
cognouerunt eu. fecerunt q ei quecumq »
uoluerunt. hoc est spreuerunt et decollaue »
runt eum. Sic et filius hominis passurus est »
ab eis. Queritur aut cum herodes et herodi »
ades iohanne interfecerunt. quomodo ipsi
ihm quoq crucifixisse dicantur. cum lega
mus eum a scribis et phariseis interfectu.
Et breuiter respondendum. qd et in iohis
nece phariseor factio consenserit. et in occi
sione dni herodes iunxerit uoluntate suam.
qui illusum atq despectum remiserit ad py
latum ut crucifigeret eum. Dne miserere fi »
lii mei quia lunaticus est. et male patitur. »
Nam sepe cadit in igne. et crebro in aqua. et »
et obtuli eum discipulis tuis. et non potuert »
curare eum. Quam ob causam demon obser »
uans lune cursum ut corripiat homines. et
p creaturas infamare studeat creatorem supra
diximus. Michi aute uidetur iuxta tropo
logiam lunaticus esse qui p horaru momta
mutatur ad uitia nec psistit in coepto. sed
crescit atq decrescit. et nunc in ignem fert
quo adulterantium corda succensa sunt. nc
in aquas que non ualent extinguere carita
tem. Quod aute dicit obtuli eum discipulis tuis.
et non potuerunt curare eum. Latenter accu
sat aplos. cum inposibilitas curandi interdu
non ad inbecillitate curantium. sed ad eor
qui curandi sunt fidem. referatur. dicente do
mino. fiat tibi scdm fidem tuam. Respon »
dens ihs ait ei. Generatio incredula et puer »
sa. quousq ero uobiscum. usq quo patiar »
uos. Non quo tedio supatus sit. et man »
suetus. ac mitis. qui non aperuit sicut agn
coram tondente os suum in uerba furoris.
sed quo in similitudinem medici. si egrotu
uideat contra sua precepta se gerere dicat.
usq quo accedam ad domu tuam quousq
artis pdam industriam me aliud iubente.
et te aliud ppetrante. In tantu aute non
est iratus homini sed uitio. Et p unum
hominem iudeos arguit infidelitatis. ut sta
tim intulerit. afferte eum huc ad me. Et »
increpuit eum ihs. et exiit ab eo demoniu. »
Non ille qui patiebat sed demon debuerat
increpari. Siue increpuit puerum. et exiuit

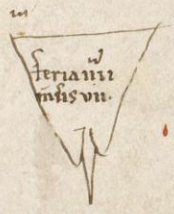

ab eo demon. quia ꝓpter peccata sua a de
mone fuerat oppressus. Et dixerunt. qua
re nos non potuimus eicere illum. Qui di
xit illis. Propter incredulitatem uram hoc
est quod in alio loco dicit. quecumq; in no
mine meo petieritis. credentes accipietis.
Ergo quotiens non accipimus. non prestan
tis est impossibilitas. sed culpa deprecantiū.
Si habueritis fidem ut granum sinapis. et
dicetis monti huic transi hinc et transibit.
Putant aliqui fidem grano sinapis compara
tam paruam dici. quo regnum celoꝝ grano
sinapis conferatur. cum apl's dicat. et si totā
fidē habuero ita ut montes transferam.
Ergo magna est fides que grano sinapis co
æquatur. Montis translatio non eius signi
ficatur quem oculis carnis aspicimus. sed
illius qui a dn̄o translatus fuerat ex lunati
co. Quod enim ait. dicetis monti huic
transi hinc et transibit. Ex quo stultitiæ
quo arguendi. qui contendunt apl'os oīsq;
credentes. paruam quidem habuissem fidē.
quia nullus eoꝝ montes transtulerit. Neq;
enim tantū ꝓdest montis de alio in alium
locum translatio. et uana signoꝝ queren
da ostentatio. quantum in utilitatē omniū.
iste mons transferendus est. qui ꝑ ꝓphām
corrumpere dicitur omnem terrā. hoc aūt
genus non eicitur nisi ꝑ orationem et ieiu
niunium. dum docet quomodo nequissi
mus demon possit expelli. om̄s instituit
ad uitam. Conuersantib; autē eis in gali
lea dixit illis ih̄s. Filius hominis tradendus
est in manus hominum. et occident eum.
et tertia die resurget. Et contristati sunt
uehementer. Semꝑ ꝓsperis miscet tristitiā.
ut cum repente uenerint. non terreant a
postolos. sed a premeditatis ferantur animis.
Si enim contristat eos quod occidendus est.
debet lætificare quod die tertio surrecturus.
Porro quod contristantur. et contristantur
uehementer. non de infidelitate uenit. Alio
quin et petrum scierant esse correptum.
quare non saperet ea que dī sunt. sed quae
hominum. Uerum quia ꝓ dilectione magi
stri. nichil de eo sinistrū et humile patiunt̄
audire. Et cum uenissent capharnaum. ac
cesserunt qui didragma. accipiebant ad pe
trum. et dixerunt. magister ur̄ non soluit
didragma. Ait eis etiam. et reliqua. Post
augustum cesarem iudea facta tributaria.
et om̄s censi capite ferebantur. Unde et io

seph cum maria cognata sua ꝓfessus est in
bethlehem. rursum qm̄ nutritus erat in na
zareth quod est oppidulum galilee. capharnaū
urbi subiacens. reposcitur tributū. et ꝓ sig
noꝝ magnitudine hii qui exigebant non
audent ipsum repetere. sed discipulum con
ueniunt. Siue malitiose interrogant. utrū
reddat tributa an contradicat cesaris uolun
tati. Iuxta quod et in alio loco legimus.
licet tributa cesari soluere an non. Et cū
intrasset domum preuenit eum ih̄s dicens.
Qui didragma exigebant. seorsum conue
nerant petrum. Cūq; intrasset domum ant̄
quam petrus suggerat. dn̄s interrogat ne
scandaliçentur discipuli ad postulationem
tributi. cum uideant eum nosse que ab
sente se gesta sunt. Quid tibi uidetur sy
mon. reges terre a quib; accipiunt tribu
ta uel censum. a filiis suis. an ab alienis.
Et ille dixit. Ab alienis. Dixit illis ih̄s.
Ergo liberi sunt filii. Dn̄s nr̄ et scd̄m car
nem et scd̄m sp̄m filius regis erat. uel ex
dauid stirpe generatus. uel omīpis uerbum
patris. Ergo tributa quasi regum filius n̄
debebat. sed qui humilitatem carnis assū
pserat. debuit adimplere omnem iustitiā.
Nosq; infelices qui xp̄i censemur nomine. et
nichil dignum tante facimus maiestati. Ille
ꝓ nobis et crucem sustinuit. et tributa reddi
dit. nos ꝓ illius honore tributa non reddim̄.
et quasi filii regis a uectigalibus immunes
sumus. Uade ad mare. et mitte amum. et
eum piscem qui primus ascenderit tolle. et
apto ore eius inuenies staterem. illum sumes.
da eis ꝓ me et te. Quid primum mirer in hoc
loco nescio. utrum prescientiam an magni
tudinem saluatoris. Prescientiā quod nouerat
piscem habere in ore staterem. et quod primus
ipse capiendus esset magnitudine atq; uir
tute. Si ad uerbum eius statim stater in ore
piscis creatus est. & quod futurum erat ipse
loquendo fecerit. uidetur autē michi scd̄m
misticos intellectus iste esse piscis qui prim̄
captus est. qui in ꝓfundo maris erat. et in
salsis amarisq; gurgitib; morabantur. ut ꝑ
scd̄m adam liberaretur primus adam. et id
quod in ore eius hoc est in confessione fuerat
inuentū pro petro et domino redderetur.
Et pulchre id ipsum quidem datur pretiū.
sed diuisum est. quia ꝓ petro quasi peccato
re pretium reddebatur. Dn̄s autē noster
peccata non fecerat nec dolus inuentus est

in ore eius. Stater dicitur qui duo habet didragma. ut ostenderetur similitudo carnis. dum eodem et seruus et dns pretio liberant. Sed et simpliciter intellectus edificat auditorem. dum tantae dns fuerit paupertatis. ut unde tributa pro se et aplo redderet non habuerit. quod siquis obicere uoluerit. et quomodo iudas in loculis portabat pecuniam. respondebimus. rem pauperum in usus suos conuertere nefas putauit. nobq tribuit idem exemplu. In sci Angeli. C xviij.

In illa hora. Accesserunt discipli ad ihm dicentes. Quis putas maior est in regno celorum? Quod sepe monui etiam nunc obseruandum est. Cause querende sunt singulorum dni dictorum atq factorum. Post inuentu staterem. post tributa reddita. qd sibi uult aplorum repentina interrogatio? In illa hora accesserunt discipuli ad ihm dicentes. Quis putas maior est in regno celorum? Quia uiderant pro petro et domino idem tributu redditu. ex equalitate pretii arbitrati sunt omib aplis petru esse prelatum. qui in redi tione tributi dno fuerat comparatus. ideo interrogant qs maior sit in regno celorum. Videns q ihs cogitationes eorum. et causas erroris intellegens. uult desiderium glie humilitatis contentione sanare. Et aduocans ihs paruulum statuit eum in medio eorum. Uel simplicit quem quemlibet paruulum ut etatem quereret et similitudinem innocentie demonstraret. uel certe paruulum statuit in medio eorum. se ipsum qui non ministrari uenerat sed ministrare. ut eis humilitatis tribueret exemplum. Alii paruulum interpretantur spm scm quem posuerit in cordib discipulorum. ut supbiam in humilitatem mutarent. Amen dico uobis. nisi conuersi fueritis. ut efficiamini sicut paruuli. non intrabitis in regnum celorum. Non precipitur aplis ut etatem habeant paruulorum. sed innocentiam. et quod illi pannos possident. hii possideant p industriam. ut malitia non sapientia paruuli sint.

Quicumq ergo humiliauerit se sicut paruulus iste. hic est maior in regno celorum. Sicut iste paruulus cuius uobis exemplum tribuo non pseuerat in iracundia n lesus meminit. non uidens pulchra mulierem delectatur. non aliud cogitat et aliud loquitur. sic et uos nisi talem habueritis innocentiam. et animi puritatem. regna celorum non poteritis intrare. Siue aliter. Quicumq humiliauerit se sicut paruulus iste. hic est maior in regno celorum. Qui imitatus me fuerit. et se in exemplum mei humiliauerit. ut tantum se deiciat quantum ego deieci. formam serui accipiens. hic intrabit in regna celorum. Et qui susceperit unum paruulu talem in nomine meo. me suscipit. Qui talis fuerit ut xpi imitetur humilitate et innocentiam. in eo xps suscipitur. Et prudenter ne cum delatum fuerit aplis. se putent honoratos. adiecit. non illos sui merito. sed magistri honore suscipiendos.

Qui aut scandaliçauerit unum de pusillis istis. Nota quod qui scandaliçatur paruulus est. maiores enim scandala non recipiunt. Expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius. et demergatur in pfundum maris. Quamquam hec generalis possit ee sententia aduersum oms qui aliquem scandalizant. tamen iuxta consequentiam sermonis etiam contra aplos dictum intelligi potest. qui interrogandum quis maior eet in regnum celorum uidebantur inter se de dignitate contendere. Et si in hoc uitio p mansissent. poterant eos quos ad fidem uocabant p suum scandalum pdere. dum aplos uiderent inter se de honore pugnare. Quod aute dixit. expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius. scdm ritum pouinciae loquitur. quo maiorum criminum ista apud ueteres iudeos poena fuerit. ut in pfundum ligato saxo demergerentur. Expedit aut ei. quia multo melius est p culpa breuem recipere poenam. quam etnis seruari cruciatib. Non enim uindicabit dns bis in id ipsum.

Ve mundo ab scandalis. necesse est ut ueniant scandala. Verumtam ue homini p quem scandalu uenit. Non quo necesse sit uenire scandala. alioquin absq culpa essent qui scandalum faciunt. sed cum necesse sit in isto mundo fieri scandala unus quisque suo uitio scandalis patet. simulq p generalem sententia pcutitur iudas. qui pditioni animum preparauerat. Si autem manus tua ut pes tuus scandalizat te. abscide eum et pice abs te. et reliqua. Necesse est quidem uenire scandala. ue tam ei e homini qui quod necesse

¶ xiix. c.

est ut in mundo fiat uitio suo facit. ut p se
fiat. Igitur omis truncatur affectus. et
uniuersa ppinquitas amputatur. ne p hoc
casionem pietatis unus quisq credentium
scandalis pateat. Si inquit ita est quis tibi
conctus est ut manus. pes. oculus. et est
utilis atq sollicitus. et acutus ad pspicien
dum. Scandalum autē tibi facit. et ppter
dissonantiam mor te ptrahit in gehennā.
Melius est ut et ppinquitate eius. et e mo
lumentis carnalib careas. quam dum uis
lucrifacere cognatos. et necessarios. causā
habeas ruinarum. Itaq non frater. non uxor.
non filii. non amici. non omis affectus. qui
nos excludere potest a regno celor amori
dni preponatur. Nouit unusquisq creden
tium quid sibi noceat. uel in quo sollicitet
animus. ac sepe tēptetur. Melius est uitā
solitariam ducere. quam ob uite presentis
necessaria. æternam uitam perdere. Uidē
te ne condemnatis unum ex pusillis istis.
dico enim uobis quia angli eor semp ui
dent faciem patris mei qui in celis est. Su
pradixerat pmanum et pedem. et oculū.
omis ppinquitates et necessitudines que
scandalum facere poterant amputandas.
austeritatem itaq sententie. subiecto pre
cepto temperat dicens. uidete ne contē
natis unū ex pusillis istis. Sic inquit
precipio seueritatē. ut cōmixtim clemen
tiam doceam. quantum in uobis est. nolite
contemnere. sed p uestram salutē etiam
illor querite sanitatē. Sin autē pseueran
tes in peccatis uideritis. et uitiis seruientes.
melius est saluos solos fieri. quā perire cū
pluribus. Quia angeli eor in celis uident
semp faciem patris. Magna dignitas ani
mar. ut una queq habeat ab ortu natiui
tatis in custodiam sui anglm delegatum.
Unde legimus in apocalipsi iohis. anglo
ephesi. tratire. et angelo philadelphie. et
anglo quattuor reliquarū ecclar scribe.
Hec apls quoq precepit uelari capita in ec
clesiis feminarū. ppt anglos. Quid uobis
uidetur. si fuerint alicui centum oues. et
errauerit una ex eis. non ne relinquit nona
ginta nouem in montib et uadit querere
eam que errauit. Consequenter ad clemtiā
puocat qui premiserat dicens. Videte ne con
temnatis unum ex pusillis istis. et subiungit
parabolam nonaginta nouem ouium in mon
tibus relictarum. et unius erroris. quam pa

stor bonus. quia ppter nimiam infirmitatē
ambulare non poterat. humeris suis ad gregē
reliquum reportaret. Quidam putant istum
esse pastorem. qui cum in forma dī esset.
non rapinam arbitratus est se esse æqualē
deo. sed exinaniuit se formā serui accipi
ens. factus obediens patri usq ad mortem.
mortē autē crucis. & ob id ad terrena de
scenderit. ut saluam faceret unam ouiculā
que perierat. hoc est humanum genus. Alii
uero in nonaginta nouem ouib iustor putant
numerum intelligi. et in una ouicula pec
cator. scdm qd in alio loco dixerit. nō
ueni iustos uocare sed peccatores. Non enī
opus hant sani medico. sed hii qui se male
habent. Ista parabola in euangelio scdm
lucam cum aliis duab parabolis decem
draginarū. et duor filior scripta est. Sic
non est uoluntas ante patrem urm qui in
celis est. ut pereat unus de pusillis istis. Re
fert ad supius ppositum de quo dixerat. ui
dete ne contemnatis unum ex pusillis istis. et
docet id circo parabolam positam ut pusilli
non contemnantur. In eo autē quod dicit.
non est uoluntas ante patrem urm. ut pere
at unus de pusillis istis. quotiens aliquis pe
rierit de pusillis istis. ostenditur quod non
uoluntate patris perierit. Si autē peccauerit
in te frater tuus. uade et corripe eum inter
te et ipsum solum. et reliq. Si peccauerit
in nos frater nr. et in qualibet causa nos le
serit. dimittendi habemus potestatē. immo
necessitatem. quia precipitur. ut debitorib
nris debita dimittamus. Sin autē in dm qs
peccauerit. non est nri arbitrii. Dicit enim
scriptura diuina. Si peccauerit homo in ho
minem. rogabit p eo sacerdos. Si autē in dm
peccauerit. quis rogabit p eo. Nos e contrario
in dei iniuria benigni sumus. in nris contu
melius exercemus odia. Corripiendus autē
est frater seorsum. ne si semel pudorē ac ue
recundiam amiserit. pmaneat in peccato.
Et siquidem audierit. lucrifacimus ani
mam eius. et p alterius salutem. nobis qq
acquirit salus. Sin aut audire noluerit. ad
hibeatur frater. Quod si nec illum audierit.
adhibeat et tertius. ut corrigendi studio.
uel conueniendi sub testibus. Porro si nec
illos audire uoluerit. tunc multis dicendū
est. ut detestationi eum habeant. et qui
non potuit pudore saluari. saluetur obprobrius.
Quando autem dicitur. sit tibi sic ethnicus

Si peccauerit in te frater tuus.

De correctione fraterna.

et publicanus. ostenditur maioris esse dete
stationis. qui sub nomine fidelis agat opera
infidelium. quam hii qui aperte gentiles sunt.
Publicani enim uocantur secdm tropologiā.
qui scli sectantur lucra. et exigunt uectiga
lia per negotiationes. et fraudes. ac furta. sce
lerataq; piuria. Amen dico uobis quecūq; alli
gaueritis super terram. erunt ligata et in cæ
lo. Et quecumq; soluerit sup terram. erunt
soluta et in cælo. Quia dixerat. si autē ecclam
non audierit. sit tibi sicut ethnicus et publi
canus. Et poterat contemptoris frīs hæc oc
culta esse responsio. uel tacita cogitatio. si
me despicis. et ego te despicio. si me condē
nas. et mea sententia condemnaberis. Potesta
tem tribuit aplis. ut sciant quia talib; condem
nantur. humanā sententiam diuina senten
tia roborari. Et quod cumq; ligatū fuerit in
terra. ligari pariter in cælo. Iterū dico uobis.
quia si duo ex uobis consenserint sup terram. de
omī re quamcūq; petierint. fiet illis a patre
meo qui in cælis est. Ubi enī sunt duo uel tres
congregati in nomine meo. ibi sum in medio
eoꝝ. Omīs supra sermo. nos ad concordiam
pouocarat. Igitur et premium pollicetur. ut sol
licitius festinemus ad pacem. cum se dicat int
duos et tres medium fore. Iuxta illud exem
plum tyranni. qui duos amicos captos. cum
unus ad uisendam matrem reuertisset. et ami
cum pro se uadem dedisset. sic pbare uoluit.
ut uno tento. alterum dimitteret. Cumq;
reuertisset ad condictam diem. ammirans am
borū fidem. rogauit ut se haberent et tertiū.
Possumus hoc spiritaliter intelligere. Quod ubi
sps et anima corpq; consenserint. et non inter
se bellum diuersarum habuerint uolunta
tum. carne concupiscente aduersus spm. et
sps aduersus carnem. de omi re quam petie
rint. impetrent a patre. Nulliq; dubium.
quin bonarum rerum postulatio sit. ubi cor
pus ea uult habere que sps. Tunc accedens pe
trus ad eum dixit. Dnē. quotiens peccauerit in
me frater mīs. dimittam ei usq; septies. & rlq;
Heret sibi sermo dnicus. et in modum funicu
li triplicis rumpi non potest. Supra dixerat.
uidete ne contemnatis unum ex pusillis istis. et
adiecerat. si pecauerit in te frater tuus. uade
et corripe eum inter te et ipsum solum. Et
proemium repromiserat dicens. si duo ex uobis
consenserint sup terram. de omī re impetra
bunt quam petierint. Et ego ero in medio eoꝝ.
Prouocatus apls petrus. interrogat quotiens
frī in se peccanti dimittere debeat. Et cum
interrogatione pfert sententiam. usq; septies.
Cui respondit ihs. Non usq; septies. sed usq;
septuaginta septies. Idest quadringentis nona
ginta uicib;. ut totiens peccanti fratri dimit
teret in diem. quotiens ille peccare non pos
set. Dom xxii p Pentecosten

Ideo assimilatum est regnum celoꝝ homini
regi. qui uoluit rationem ponere cū seruis
suis. Familiare est syris. et maxime palesti
nis ad omnem sermonem suum parabolas
iungere. ut quod p simplex preceptū teneri
ab auditorib; non potest. p similitudinem ex
emplaq; teneat. Precepit itaq; petro sub com
paratione regis. et dnī. et serui. qui debitor
decem milium talentoꝝ a domino rogans ue
niam impetrauerat. ut ipse quoq; dimittat
conseruis suis. minora peccantib;.

Si enim ille rex. et dns. seruo debitori decē
milium talentoꝝ tam facile dimisit. quan
to magis serui conseruis suis debent minora
dimittere. Quod ut manifestius fiat. di
camus sub exemplo. Siqs nrm cōmiserit ad
ulterium. homicidium. sacrilegium. maio
ra crimina decem milium talentoꝝ roganti
bus dimittuntur. sic et ipsi dimittant minora
peccantib;. Sin autē ob factam contumeliam
simus implacabiles. et ppter amarum uerbū
perpetes habeamus discordias. non ne nobis
uidemur recte diligendi in carcerem. et sub
exemplo opis nri hoc agere. ut maiorum
nobis delictoꝝ uenia non relaxetur.

Oblatus est ei unus qui debebat decem milia
talenta. Scio quosdam istum qui debebat decē
milia talentoꝝ diabolum interpretari. cuius
uxorem. et filios uenundandos. pseuerante illo
in malitia insipientia. et malas cogitationes.
Sicut enim iusti uxor dicatur sapientia. sic
uxorem iniusti et peccatoris apellari stultitiā.
Sed quomodo ei dimittat dns decem milia.
talenta. et ille nobis conseruis suis centum
denarios non dimiserit. nec ecclesiasticæ
interpretationis est. nec a prudentib; uiris
recipiendæ.

Sic et pater meus cælestis faciet uobis. si non
remiseritis unusquisque frī suo de cordib;
uris. Formidolosa sententia. si iuxta nrām
mentem sententia dī flectitur atq; mu
tatur. Si pstaua fratribus non dimittimus.
magna nobis adeo non dimittentur. Et
quia potest unusquisq; dicere. nichil habeo
contra eum. ipse nouit. habet deum iudicē.

¶ xix. c.

non michi curę est. quid uelit agere. ego igno
ui ei. Confirmat sentententiam suam. et
omnem simulationem fictę pacis euertit di
cens. si non remiseritis unusquisque fratri suo
de cordibus uris. Et accesserunt ad eum pha
risei tēptantes eum. et dicentes. si licet ho
mini dimittere xorem suam quacumq; de
causa. De galilea uenerant ad iudeam. idcir
co phariseorum scribarūq; factio interrogat eū.
utrum liceat homini dimittere uxorē suam qua
libet causa. ut quasi cornuto eum teneant si
logismo. et quodcumq; responderit. captioni
pateat. Si dixerit dimittendam esse uxorem
qualibet ex causa. et ducendas alias. pudi
citię predicator sibi uidebitur docere contra
ria. Sin autē responderit non omnem causā
debere dimitti. quasi sacrilegii reus tenebitur.
et aduersus doctrinam moysi facere iudica
bitur. Igitur dns sic responsionē temperat.
ut decipulam eorum transeat. scripturam scām
adducens in testimonium. et naturalem legem.
Primamq; dei sententiam scdę opponens. quę n̄
uoluntate dī. sed peccantium necessitate
concessa est. Non legistis quia qui fecit ab
initio. masculū et feminam fecit eos. Hoc
in exordio geneseos scriptum est. Dicendo
aūt masculū et feminā. ostendit secda uitanda cōiugia.
Non enī ait masculū et feminas. q̄ exprior repudio
querebat. sed masculū et feminā.
ut unius coniugis consortia necterentur. Pro
pter hoc dimittit homo patrem et matrē.
et adherebit uxori suę. non uxoribus. et
erunt duo in carne una. Premium nuptiarū.
e duabus unam carnem fieri. Castitas iuncta
spiritui unus efficitur sps. Quod ergo ds con
iunxit. homo non separet. Ds coniunxit
unam faciendo carnem uiri et feminę hanc
homo non potest separare. nisi forsitan solus
ds. Homo separat. quando ppter desideriū
scdę uxoris. primam dimittit. Ds separat.
qui et coniunxerat. quando ex consensu ppt
seruitutem dei. eo quod tēpus in arto sit.
sic habemus uxores quasi non habentes.
Dicunt illi. Quid ergo moyses mandauit
dari libellū repudii. et dimittere. Aperiunt
calumniam quam parauerant. Et certe dns
non ppriam sententiam ptulerat. sed ueteris
hystorię et mandatorum dī fuerat recordatus.
Ait illis. Qm moyses ad duritiam cordis
uri. pmisit uobis dimittere uxores uras. ab
initio autem non fuit sic. Quod dicit isti
usmodi est. Numquid potest ds sibi esse
contrarius. ut aliud ante iusserit. et senten

tiam suam nouo frangat impio. Non ita
sentiendum est. Sed moyses cum uideret
ppter desiderium secundarum coniugium.
quę uel diuiores. uel iuniores. uel pulchri
ores eent. primas uxores interfici. maluit
indulgere discordiam. quam odia. et ho
micidia pseuerare. Simulq; considera. quod
non dixit ppter duritiā cordis uri. pmisit
uobis ds. sed moyses. ut iuxta aplm consi
lium sit hominis. non imperium dī. Dico
autē uobis. quia quicumq; dimiserit uxorē
suam. nisi ob fornicationem. et aliam duxe
rit. mechatur. et qui dimissam duxerit.
mechatur. Sola fornicatio est uxoris uin
cat affectum. immo cum illa unam
carnem in alia diuiserit. et se fornicatione
separauerit a marito. non debet teneri. ne uirū
quoq; sub maledicto faciat. Dicente scrip
tura. qui adulterā tenet. stultus et impi
us est. Ubicumq; est igitur fornicatio. et
fornicationis suspicio. libere uxor dimitti
tur. Et quia poterat accidere. ut aliquis
calumniam faceret innocenti. et ob scdam
copulationem nuptiarū. ueteri crimen inpin
geret. sic priorē dimittere iubetur uxorē.
ut scdam prima uiuente non habeat. Qd
enim dicit tale est. Si non ppter libidinē.
sed ppter iniuriam dimittis uxorē. quare
expertus infelices priores nuptias. nouarum
te immittis periculo. Necnon quia poterat
euenire. ut iuxta eandem legem. uxor quoq;
marito daret repidium. eadem cautela pci
pitur. ne scdm accipiat uirum. et quia
meretrix. et quę semel fuerat adultera. ob pro
brium non timebat. scdo precipitur uiro.
qd si talem duxerit. sub adulterii crimine sit.
Dicunt ei discipuli. Si ita est causa homini
cum uxore. non expedit nubere. Graue pon
dus uxorum est. si excepta causa fornica
tionis. eas dimittere non licet. quid enim
si temulenta fuerit. si iracunda. si malis opi
bus. si luxuriosa. si gulosa. si uaga. si iur
gatrix. et maledica tenenda erit. istius
modi uolumus. nolumus. sustinendam.
Cum enim essemus liberi. uoluntate nos
subiecimus seruituti. Videntes ergo apli
graue uxorū iugum. pferunt motū ani
mi sui et dicunt. Si ita est causa homini
cum uxore non expedit nubere. Quid ix.
Non oms capiunt uerbum istud. sed qui
bus datū est. nemo putet sub hoc uerbo.
uel factū uel fortunam introduci. quod

Innat Scorum Herei. & Achillei mar.

hii sint uirgines quibus a deo datum sit. aut quos quidam ad hoc casus adduxe rit. sed his datum est qui petierunt. q uoluerunt. qui ut acciperent laborauerunt. Omī enī petenti dabitur. et que renti inueniet. et pulsanti aperietur. Sī enim eunuchi. qui de utero matris sic nati sunt. et sunt eunuchi qui facti sūt ab hominib; et sunt eunuchi. qui se ipsos castrauerunt ꝓpter regnum cælor. Qui potest capere. capiat. Triplex genus est eunuchor duor carnalium. et ter tii spūalis. Alii sunt qui de matris utero sic nascuntur. alii uel quos capuitas facit. uel delicie matronales. tertii sunt qui se ipsos castrant ꝓpt regna cælor. et qui cum possint esse uiri. ꝓpter xpm eunuchi fiunt. Istis ꝓmittitur pr emiū. supe ribus aut quib; castimonie necessitas non uoluntas est. nichil omnino debet. Possumus et aliter dicere. Eunuchi sunt ex matris utero qui frigidioris nature sunt. nec libidinem appetentes. Et alii qui ab ho minibus fiunt. quos aut philosophi faciunt. aut ꝓpter rdolorū cultum emolluuntur in femmas. uel psuasione hereticā simulant castratem. ut mentiantur religionis uerita tem. sed nullus eor consequitur regna cælor. nisi qui se ꝓpter xpm castrauerint. Unde infert. qui potest capere capiat. ut unus quisq; consideret uires suas. utrum pos sit uirginalia. et pudicitie implere precepta. Per se enī castitas blanda est. et quemlibet ad se adliciens. Sed considerande sunt ui res. ut qui potest capere capiat. Quasi or tatus uox dñi est. et multos suos ad pudici tie premium concertamus. Qui potest capere capiat. qui potest pugnare pugnet. super abundet. et triumphet. Tunc oblati sunt a paruuli. ut manus eis imponeret. et oraret. discipuli autem increpabant eos. Non quo nol lent eis saluatoris. et manu et uoce benedici. sed quo nec dum habentes plenissimam fidē. putarent eum in similitudinem hominum of ferentium importunitate lassari. Dimittite paruulos. et nolite eos ꝓhibere uenire ad me. talium est enim regnum cælor. Significanter dixit talium. non istor. ut ostende ret non etatem regnare. sed mores. et his qui similem haberent innocentiam. et sim plicitatem premium repromitti. Apto q; in eandem sententiam congruente. ſ̄ no

lite pueri effici sensib;. sed malitia par uuli estote. sensu aut ut pfecti simus. Et ecce unus accedens. ait illi. Magister bone qd boni faciam. ut habeam uitam eternam. et reliqua. Iste qui interrogat quomō uitam consequatur eternam. et adulescens. et di ues est. et superbus. et iuxta aliam euange listam. non uono discentis. sed tēptantis in terrogat. Quid me interrogas de bono. unus est bonus dñs. Qui magistrū uocauerat bo num. et non dm. ut dī filium confessus erat. dicit. quamuis sēm hoēm comparatio ne de non esse bonum de quo dicitur. Confitemini dño qm bonus. Nequis aut putet in eo quod bonus dī dicitur. excludi abonitate filium dī. Legimus in alio loco. Pastor bonus. ponit animam ꝓ ouibus suis. Et in ꝓpha. spiritū bonū. terramq bonam. Igitur et saluator non bonitatis testimonium renuit. sed magistri absq deo exclusit errorem. Et ait illi. Si uis ad uitam ingredi. serua mandata. Dicit ille. Que. Ihs aut dixit. Non homici dium facies. non adulterabis. et rlq. Et diliges ꝓximum tuum sicut te ipsum. Ad uolescentem istum temptatorem esse. et ex eo ꝓbare possumus. quod dicente sibi do mino. si uis ad uitam ingredi serua man data. Rursum fraudulenter interrogat. que sint illa mandata. quasi non ipse lege ret. aut dñs posset ea iubere contraria. Dicit illi adulescens. Omia hec custodiui. qd adhuc michi deest. Mentitur adulescens. Si enim hoc quod positum est in mandatis. diliges ꝓximum tuū sicut te ipsum. operet complesset. quomodo postea audi ens. uade uende que habes. et da pauperibus. Tristis recessit. quia haberet possessiones multas. Si uis ꝓfectus ē. uade uende que habes. et da pauperib;. et habebis thesaurum in cælo. et ueni. sequere me. In potestate nra est. utrum uelimus esse perfecti. Tamen quicumq; ꝓfectus esse uoluerit. debet uendere que habet. et non ex parte uendere sicut ananias fecit et saphira. sed totum uendere. et cum uendide rit. dare omne pauperib;. et sic sibi prepa rare thesaurum in regno cælor. Et hoc ad pfectionem non sufficit. nisi post con tēptas diuitias saluatorem sequatur. ide reiectis malis. faciat bona. Faculus enī saeculus contemnitur. quam uoluptas.

¶ xix. c.

Multi diuitias relinquentes. dnm sequuntur.
Sequitur autē dominū. qui imitator eius est.
et per uestigia illius graditur. Qui enim di
cit se in xpo credere. debet quomodo ille am
bulauit. et ipse ambulare. Abiit tristis. erat
enim habens possessiones multas. Hec est tri
stitia que ducit ad mortē. causaq tristitie red
ditur. quod habuerit possessiones multas. idest
spinas et tribulos que sementē dominicam suf
focant. Ihs autē dixit discipulis suis. Amen
dico uobis. quia diues difficile intrabit in re
gnum celorum. Et quomodo abrahā. ysaac. et
iacob diuites intrabunt in regnum celorum.
et in euangelio matheus. atq zacheus. diuitiis
derelictis. domini testimonio predicantur.
Sed considerandum quod eo tēpore quo
intrarunt. diuites esse desierant. Tam diu
ergo non intrabunt. quam diu diuites fue
runt. et tamen quia difficulter diuitie contē
nuntur. non dixit impossibile est diuites in
trare regna celorum. sed difficile. Ubi difficile
ponitur. non impossibilitas pretenditur.
sed raritas demonstratur. Et iterum dico
uobis. facilius est camelū p foramen acus
transire. quam diuitem intrare in regno
celorum. hoc dicto ostenditur non difficile
ēē. sed impossibile. Sic enī quomodo came
lus non potest intrare p foramen acus. sic
diues introire non potest in regna celorum.
Nullus diuitum saluus erit. Sed si legam
ysaiam. quomodo cameli madian. et ge
fan. ueniant ad ierusalem. cum donis
atq muneribus. Et qui prius curui erant.
et uitiorum prauitate distorti. ingrediantur
portas ierlm. videbimus quomodo et isti ca
meli. quibus diuites comparantur. cum de
posuerint grauem sarcinam peccatorum. et
totius corporis prauitatem. intrare possint
p angustam et artam uiam que ducit ad ui
tam. Interrogantibus autē discipulis. et am
mirantibus austeritatem dicti. quis ergo sal
uus fiet. Clementia sua seueritatē sententie
temperauit dicens. Que apud homines impos
sibilia. apud dm possibilia sunt. In S. Pauli

Tunc respondens petrus. dixit ei. Ecce nos
reliquimus omnia. et secuti sumus te. quid
ergo erit nobis. Grandis fiducia petrus pisca
tor erat. diues non fuerat. cibos manu et ar
te querebat. et tam loquitur confidenter. re
liquimus omia. Et quia non sufficit tantū
relinquere. iungit quod perfectum est. Et se
cuti sumus te. Fecimus quod iussisti. quid
igitur nobis dabis pmii.

Ihs autē dixit illis. Amen dico uobis quod
uos qui secuti estis me. in regeneratione cum
sederit filius hominis in sede maiestatis sue.
sebitis sup sedes duodecim iudicantes. xii.
tribus isrl. Non dixit qui reliquistis omia. et
hoc enī et socrates fecit phylosophus. et
multi alii diuitias contempserunt. sed qui
secuti estis me. Quod pprie aplorum est. atq
credentium. In regeneratione cum sederit
filius hominis in sede maiestatis sue. quan
do ex mortuis de corruptione resurgent in
corrupti. sedebitis et uos in soliis iudicantiū.
condemnantes duodecim tribus isrl. quia
uobis credentibus illi credere noluerunt.

Et omis qui relinquit domum. uel frs. aut
sorores. aut matrem. aut patrem. aut u
xorem. aut filios. aut agros. ppter nomen
meum. centuplum recipiet. et uitam etnā
possidebit. Multi autē erunt primi nouissi
mi. et nouissimi primi. Locus iste cum illa
sententia congruit. in qua saluator loqtur.
Non ueni pacem mittere sed gladium.
Ueni enim separare hominem a patre suo.
et matrem a filia. et nurū a socru. et ini
mici hominis domestici eius. Qui ergo ppter
fidem xpi. et predicationem euangelii. os
affectus contempserint. atq diuitias et scli
uoluptates. isti centuplum recipient. et ui
tam eternā possidebunt.

Ex occasione huius sententie. quidā in
troducunt mille annos post resurrectionē
dicentes. nobis tunc centuplum omium
rerum quas dimisimus. et uitam etnā ēē
reddenda. Non intellegentes. quod si in
ceteris digna sit repromissio. in uxoribus ap
pareat turpitudo. ut qui unam p dnō di
miserit. centum recipiat in futuro. Sen
sus igitur iste est. qui carnalia p saluato
re dimiserit. spualia recipiet. Que com
paratione et merito sui ita erunt. quasi
paruo numero centenarius numerus com
paratur. Unde dicit et apls. qui unam
tantū domum et unius puincie paruos
agros dimiserit. quasi nichil habentes et
omia possidentes. Dom In lxx.

CXX. c.

Simile est regnum celorum homini patrifami
lias. qui exiit primo mane conducere
operarios in uineam suam. Conuentione
autē facta cum oparius ex denario diurno.
misit eos in uineam suam. Parabola ista si
militudo regni celorum. ex his que pmissi

sunt intelligē. Scriptū ē enim ante eā. Multi erunt primi nouissimi. et nouissimi primi. Non tēpre deferente domino sed fidei. Dicitq; patrem familias primo mane exisse. ut conduceret operarios in uineā suam. et pretium operis constituisse denarium. Deinde egressum circa horam tertiā uidisse alios stantes in plateis otiosos. et illis nequaquam denarium. sed quod iustū ē fuisse pollicitum. Sexta quoq; hora. et nona fecisse similiter. Undecima autē hora uenisse alios stantes. qui tota die otiosi fuerant. et misisse eos in uineam. Cum autē sero factum eēt. precepisse procuratori suo. ut a nouissimis incaperet reddere. hoc ē ab operariis horæ undecimæ. usq; ad operarios horæ primæ. Omnesq; pariter contra nouissimos murmuratione conquestos. iniquitatē arguisse patris familiæ. Non quo minus acciperent quam fuerat constitutum. sed quo plus accipere uoluerint his in quibus se clementia conductoris effuderat. Michi uidetur primæ horæ ēe operarios. samuhel et hieremias. et baptista iohēs. qui possint cum psalmista dicere. ex utero matris meæ dūs mūs es tu. Tertiæ uero horæ operarii sunt. qui a pubertate deo seruire coeperunt. Sexta hora. qui matura ætate susceperunt iugum xpi. Nonæ. qui iam declinant ad senium. Porro undecimæ. qui ultima senectute. Et tamen omnes pariter accipiunt premium. Licet diuersus labor sit. Sunt qui hanc parabolam aliter disserant. Prima horā uolunt missum esse in uineam adam. et reliquos patriarchas. usq; ad noe. Tertia ipsum noe usq; ad abraham. et circumcisionem eius datam. Sexta ab abraham usq; ad moysen. quando lex data est. Nona ipsum moysen et pphās. Undecima aplos. et gentium populum. quibus omnes inuident. Unde hoc ipsum intelligens post horā iam undecimā cum esset ppe solis occasum. et ad uesperum. Johēs euangelista loquitur. Filioli mei nouissima hora est. Et simul considera quod inuidiam patris familiæ quam undecimæ horæ operarii omnes pariter accusant. in se ipsis non intelligunt. Sicut enim iniquus est paterfamilias. non in uno iniquus est. sed in omnibus. qui a non sic laborauit tertiæ horæ operarius. quomodo ille qui ad prima hora est missus in uineam. Similiter et sextæ horæ operarius. minus laborat a tertiæ horæ operario. Et nonæ a sextæ horæ operario. Omnes itaq; retro uocatos gentibus innuit. et in euangelio torquetur gra. Unde et saluator concludens parabolam.

erunt inquit primi nouissimi. et nouissimi primi. quod iudei de capite uertamur in caudam. et nos de cauda mittemur in caput. Amice non facio tibi iniuriam. Legi in cuiusdā libro. amicum istum qui increpatur a patre familias primæ horæ operarium. propriissimum intelligi. et eos qui illo tempore crediderunt. Nonne ex denario conuenisti mecum. Denarius figuram regis habet. Recepisti ergo mercedem quam tibi promiseram. hoc est imaginē et similitudinem meam. quid queris amplius. Et non tam ipse plus accipere. quam alium nichil accipere desiderans. quasi alterius consortio. minuatur premii meritum. Tolle quod tuum est et uade. Judeos in lege non gra sed opere saluantur. Qui eū fecerint eam. uiuunt in ea. Unde dicitur ad eum. An oculus tuus nequam est. quia ego bonus sum. Idipsum sonat et illa luce parabola. ubi maior filius minori inuidet. et non uult eum recipi penitentem. et patrem accusat iniustitiæ. Et ut sciamus hunc esse sensum quem diximus. titulus parabolæ huius. finesq; consentiunt. Sic erunt inquit nouissimi primi. et primi nouissimi. Multi enim sunt uocati. pauci uero electi. fr iiii Inchd ii In xl.

Et ascendens ihēs in ierusolimam. assumpsit duodecim discipulos. et ait illis. Ecce ascendimus ierusolimam. et filius hominis tradetur principibus sacerdotum. et scribis. et condemnabunt eum morte. et tradent eum gentibus ad illudendum. et flagellandum. et crucifigendum. et tertia die resurget. Crebro hoc ipsum discipulis dixerat. sed quia multus in medium disputatus. poterat labi de memoria. Audierant quod iturus ierusolimam. et secum ducturus aplos. ad temptationē eos parat. ne cum uenerit pscutio. et crucis ignominia. scandalizentur.

Tunc accessit ad eum mater filiorū zebedei cum filiis suis. adorans et petens aliquid ab eo. Quid uis. At illi. Dic ut sedeant hi duo filii mei. unus ad dexteram. et unus ad sinistram in regio tuo. Unde optimum regni habet mater filios zebedei. ut cum dūs dixerat. filius hominis tradetur principibus sacerdotum et scribis. et condemnabunt eum morte. et tradent gentibus ad illudendum. et flagellandum. et crucifigendum. et ignominiam passionis timentibus

ꝙ iudei mutati sūt in caudam. i gentiles in caput. et sic sūt primi nouissimi et ultimi.

denarius ymago et imaginem regis

ꝙ adam uocat ymaginem dei.

¶ xx. c.

discipulis nuntiaret. illa gl̄am postulat triū
phantis. Hac ut reor ex causa. quia post
omnia dixerat dn̄s. et tertia die resurgit.
putauit eum mulier post resurrectionem
ilico regnaturum. et hoc quod in scd̄o aduen
tu ꝓmittitur. primo ēē complendum. et aui
ditate feminea presentiam cupit in memor
futurorū. Quod aūt interrogat dn̄s. et il
la petente respondit. quid uis. non uenit de
ignorantia. sed ex eius ꝑsona dicitur. qui
flagellandus et crucifigendus erat. Quo
modo et in morbosa. quis me tetigit. Et
de lazaro. ubi posuistis eum. In ueteri q̄q
testamento. adam ubi es. Et descendens
uidebo si iuxta clamorem suum qui uenit
ad me ꝑficiunt. sin autē non est ut sciam.
Postulat autē mater filiorū zebedei errore
muliebri. et pietatis affectu. nesciens quid
peteret. Nec mirum si ita arguatur imperitie.
cum petro dicatur. quando tria uult facere
tabernacula. nesciens quid diceret. Respon
dens autem ih̄s dixit. Nescitis quid petatis.
Mater postulat. et dn̄s discipulis loquitur.
intellegens preces eius. ex filiorū descende
re uoluntate. Potestis bibere calicem quē
ego bibiturus sum. Calicem in scripturis
diuinis passionem intelligimus. Pater si
possibile est. transeat a me calix iste. Et
in psalmo. Quid retribuam dn̄o pro omib̄
que retribuit michi. calicem salutaris ac
cipiam. et nomen dn̄i inuocabo. Statīq
infert. quis iste sit calix. Pretiosa in con
spectu dn̄i mors scōrū eius. Ait illis. Cali
cem quidem meum bibetis. sedere autē ad
dexteram meam et sinistram. non est meū
dare uobis. sed quibus paratum est a patre
meo. Queritur quomodo calicem martirii
zebedei filii. iacobus uidelicet et ioh̄s biberint.
cum scriptura narret. iacobum tantum apo
stolum ab herode capite truncatum. ioh̄s aūt
ꝓpria morte uitam finierit. Sed si legamus
ecclasticas hystorias in quibus fertur quod
et ipse ꝓpter martyrium sit missus in feruentis
olei dolium. et inde ad suscipiendam coronā
xp̄i ad leta ꝓcesserit. statimq relegatus in
pathmos insula sit. uidebimus martyrium
animo non defuisse. et bibisse ioh̄m calicē
confessionis. quem et tres pueri in camino ignis
biberunt. Licet persecutor non fuderit san
guinem.

Quod autē dicit sedere ad dexteram meā.
& sinistram. non est meum dare uobis. sed
quib̄ paratum est a patre meo. sic intellegen
dum est. Regnum celorū non est dantis.
sed accipientis. Non est enim ꝑsonarum
acceptio apud dn̄m. sed quicumq talem se
prebuerit. ut regno celorū dignus fiat. hic
accipiet. quod non ꝑsone. sed uite paratū
est. Si itaq tales estis qui consequamini re
gnum celorū. quod pater m̄s triumphan
tibus et uictoribus preparauit. uos quoq ac
cipietis illud. Alii de moise et helia dictum
uolunt. quos paulo ante in monte cum eo
uiderant loquentes. sed michi nequaquam
uidetur. Ideo enim sedentium in regno celorū
uocabula non dicuntur. ne paucis nomi
natis. ceteri putarentur exclusi. Et audi
entes decem. indignati sunt de duobus
fr̄ibus. Decem apl̄i non indignantur matri
filiorum zebedei. nec ad mulieris auda
ciam referunt postulantis. sed ad filios qd̄
ignorantes mensuram suam in modicam
cupiditatem exarserunt. Quib̄ et dn̄s di
xerat. nescitis quid petatis. subintelligitur
autē. uel ex responsione dn̄i. uel ex indi
gnatione apl̄orū. quod filii matrē inmise
rint ad grandia postulanda.

Ih̄s autē uocauit eos ad se et ait. Scitis
quia principes gentium dominantur eorū
et rl̄q. Humilis magister et mitis. nec cu
piditatis in modice duos arguit postulan
tes. nec decem reliquos indignationis in
crepat et liuoris. sed tale ponit exemplum.
quo doceat eum maiorem ēē qui minor fu
erit. et illum dn̄m fieri qui omnium seruus
sit. Frustra igitur aut illi immoderata que
sierant. aut isti dolent sup maiorum deside
rium. cum ad sumitatem uirtutum. non
potentia sed humilitate ueniatur. Deniq
sic ꝓponit exemplum. ut si dicta paruipen
derent. erubescerent ad opa. et dicit. Sicut
filius hominis non uenit ministrari sed mini
strare. Nota quod crebro diximus eum
qui ministrat filium apellari hominis. et
dare animam suam redemptionem ꝓ omī
bus. sed ꝓ multis. idest ꝓ his qui credere
uoluerint. SABB̄ P̄ PENTE CONSTEN.

Et egredientib̄ illis ab iericho. secuta est
eum turba multa. Et ecce duo ceci. se
dentes secus uiam. audierunt quia ih̄s
transiret. et clamauerunt dicentes. Dn̄e
miserere nr̄i fili dauid. Turba autem in
crepabat eos ut tacerent. At illi magis
clamabant dicentes. Dn̄e miserere nr̄i

fili dauid. Multi latrones erant in iericho.
qui egredientes et descendentes de ieruso
limis interficere et uulnerare consueuerāt.
Idcirco dn̄s uenit hiericho cum discipulis
suis. ut liberet uulneratos. et multam tur
bam secum trahebat. Deniq; postquam eg̃
di uoluit ab hiericho. secuta est eum turba
multa. Si mansisset in hierusolimis. et
numquā ad humilia descendisset. turba
usq; hodie sederet in tenebris et umbra mor
tis. Sed et duo cęci erant iuxta uiam.
Cęcos apellat. qui nec dum dicere poterant.
in lumine tuo uidebimus lumen. Secus
uiam. quia uidebantur quidem legis ha
bere notitiam. sed uiam quę xp̄s est ignora
bant. Quos pleriq; phariseos intelligunt et
saduceos. Alii uero utrumq; pp̄lm et ueteris
testamenti et noui. quod alter scriptā legē.
alter naturalem sequens. Sine xp̄o cęci erant
hii. quia p se uidere non poterant. audierant
preconia saluatoris. et confessi sunt filium
dauid. Sin autem uterq; refertur ad pp̄lm.
iudeorum. hoc quod sequitur. increpabat eos
turba. sup ethnicis intellegendum. quos
ap̄ls monet. ne glorientur et supbiant con
tra radicem suam. sed cum ipsi errore priorū
inserti fuerint ex oleastro in bonam oliuam.
nequaquam debeant inuidere priorum sa
luti. Miserere nr̄i fili dauid. Increpantur
a turbis. et nichilominus non tacent sed
crebrius id ipsum ingeminant. ut deside
rium uerę lucis ostendant.

Stetit ih̄s. et uocauit eos et ait. Cęci erant.
quo pgerent ignorabant. et sequi non pote
rant saluatorem. Multę fouęę in iericho.
multę rupes. et prerupta in pfundum uer
gentia. idcirco dn̄s stat ut uenire possint.
et uocari iubet. ne turbę phibeant. et int̄
rogat quasi ignorans quid uellent. ut
ex responsione cecorum. manifesta debilitas
pareat. et uirtus ex remedio cognoscatur.

Misertus autē eorum ih̄s. tetigit oculos eorum
et confestim uiderunt. et secuti sunt
eum. Tangit oculos. et prestat artifex qd̄
natura non dederat. aut certe quod debi
litas tulerat. donat mīa. Statimq; uiderūt
et secuti sunt eum. Qui ante in iericho
contracti sedebant. et clamare tantum no
uerant. postea sequuntur ih̄m non tam pe
dib; quam uirtutibus. Dom̄ In Pal mis.

Et cum appropinquassent hierusolimis. et
uenissent bethphage ad montem oliueti.
tunc ih̄s misit duos discipulos. dicens eis.
Ite in castellum quod contra uos est. ac sta
tim inuenietis asinam alligatam. et pullū
cum ea. soluite et adducite michi. Et siqs
uobis aliquid dixerit. dicite quia dn̄s his op⁹
habet. et confestim dimittet eos. Egreditur
de iericho turbis eductis inde quam pluri
mis. et cęcis reddita sanitate. appppinquat
ierosolimis. magnis ditatus mercib; salutem
credentium reddit. Ingredi cupit urbem pa
cis. et locū uisionis dei. et arcem speculatorii.
Cumq; appppinquasset ierusolimis. et uenisset
bethphage ad domum maxillarum. qui sacer
dotum uiculus erat. et confessionis portabat
typum. et erat situs in monte oliueti. ubi lu
men scientię. ubi laborum requies. misit duos
discipulos suos. ΘΕΩΡΗΓΙΚΗΝ. et ΠΡΑΧ
ΤΙΧΗΝ. teorigifrin. et prastisin. idest scientiā
et operam. ut ingrederentur castellum. Dixit
q; eis. Ite in castellum quod contra uos est.
Contra apostolos enim erat. nec iugum do
ctrinarum uolebat accipere. Et statim inq̄t
inuenietis asinam alligatam. et pullum cū
ea. soluite et adducite michi. Alligata erat
asina multis uinculis peccatorum. pullus q̄q
lasciuus. et frenorum impatiens cum matre se
cundum euangl̄ium lucę. multos habebat
dn̄os non uno errori et dogmati subditus.
et tamen multi dn̄i qui sibi potestatem illici
tam uendicabant. uidentes uerum dn̄m. et ser
uos eius uenisse. qui ad soluendum missi fue
rant. non audent resistere. Quę sit autem
asina et pullus asinę dicemus in subditis.

Hoc autem factum est. ut adimpleretur
quod dictum est per pp̄ham dicentem.
Dicite filię syon. ecce rex tuus uenit tibi
mansuetus. sedens sup asinam et pullum fi
lium subiugalis. Hoc in pp̄ha Zacharia scri
ptum est. De quo plenius si uitę spatium fu
erit. in suo dicetur loco. Nunc stringendū
breuiter quod scd̄m litteram in paruo iti
neris spatio sup utrumq; animal sedere n̄
quiuerit. Aut enim asinę sedit. et pullus in
absq; sessore fuit. aut si pullo quod magis
competit abusus est ad sedendum. asina
ducta est libera. Ergo cum historia uel im
possibilitatē habeat. uel turpitudinem.
ad altiora transmittimur. ut asina ista quę
subiugalis fuit. et edomita. et iugum legis
traxerit. sinagoga intellegatur. Pullus
asinę lasciuus et liber. gentium populus.
quib; sederit ih̄s. missis ad eos duobus disci

¶ xxi c

pulis suis. uno in circumcisione. et altero in gentes.

Euntes autem discipuli. fecerunt sicut pre
cepit eis ihs. et adduxerunt asinam et pullū.
et imposuerunt super eos uestimenta sua.
et desup sedere fecerunt. Pullus iste et asina
quib; apostoli insternunt uestimenta sua.
ut ihs molliusq; sederet. ante aduentum saluatoris
nudi erant. mutuisq; sibi in eos dominatum uen
dicantib;. absq; optimo frigebant. Postquam
uero susceperē aplicas uestes. pulchriores effecti.
dominū habuere sessorem. Uestis autē aplica
uel doctrina uirtutū. uel dissertio scripturaꝝ
intelligi potest. siue ecclasticoꝝ dogmatū
uarietates. quib; nisi anima instructa fuerit.
et ornata. sessorem habere dnm non meretur.

Plurima autem turba strauerunt uestimē
ta sua in uia. Videte differentiam unusq;uiusq;
psone. apli uestimenta sua sup asinum ponunt.
turba quę uilior est substernit pedibus asini.
nec ubi offendat in lapidem. nec calcet spi
nam. ne labatur in foueam.

Alii autem cedebant ramos de arboribꝫ. et ster
nebant in uia. De arboribꝫ frugiferis quibus
mons oliueti constitus est. cedebat ramos. ster
nebantq; in uia. ut prauia recta facerent. et eq̄
rent inequalia quo rectius atq; securius incorde
credentium. xps demonium atq; uitioꝝ uictor
incederet.

Turbe autē que precedebant. et que sequē
bantur. clamabant dicentes. osanna filio da
uid. benedictus qui uenturus es in nomine
domini. osanna in excelsis. Quia manifesta ē
historia. spūalē sequamur ordinē disseren
di. Turbę que egresse fuerant de iericho. &
secute sunt saluatorem et discipulos eius.
postquam pulla asinę solutum uiderunt qui ante
ligatus fuerat. et apostoloꝝ uestibus exorna
tum. et sedentem sup eū dnm ihm. suppositis
runt uestimenta sua. et strauerunt uiam ra
mis arborū. Cumq; opere cuncta fecissent. uo
cis quoq; tribuunt testimonium. et preceden
tes ac sequentes. non in breui et silenti confessi
one. sed clamore plenissimo resonant. osan
na filio dauid. benedictus qui uenturus est
in nomine dnī. Quod autem dicit. turbę que
precedebant. & que sequebantur. utrūq; ostēn
dit popm. et qui ante euangelium. & qui post
euangelium dno crediderunt. consona ihm
confessionis uoce laudare. Et sedm superioris
parabolę exemplum. diuersarum horarum
operarios. unum fidei accapere premium. Porro
quod sequitur. osanna filio dauid. quid signi
ficet. et ante annos plurimos in breui epla ad
damasum. tunc romanę urbis epm dixisse me
memini. et nunc pstringam leuiter. in centesimo
septimo decimo psalmo. qui manifeste de aduen
tu saluatoris scriptus est. Inter cetera hoc quoq;
legimus. Lapidem quem reprobauerunt edifi
cantes. hic factus est in caput anguli. a dno fac
tum est istud. hoc est mirabile in oculis nris.
Hec est dies quam fecit dns. exultemus et le
temur in ea. Statumq; iungitur. ó domine
saluum me fac. ó domine psperare. benedictus
qui uenturus est in nomine dnī. benedixim⁹
uobis de domo dnī. et cętera. Pro eo quod in
septuaginta habetur interpretibus. ó domine
saluum me fac. in hebreo legimus anna ado
nay. Anna. quod manifestius interpretatus
est symachus dicens. Obsecro dne saluum me
fac. obsecro. Nemo ergo putet ex duob; uer
bis greco uidelicet et hebreo sermonē ee copositū.
sed totum hebraicum. et significare quod ad
uentus xpi salus mundi sit. Unde et sequit.
Benedictus qui uenturus est in nomine dnī.
Saluatore quoq; ipsum in euangelio compban
te. Ego ueni in nomine patris mei. et non
me recepistis. Alius ueniet in nomine suo.
et recipietis eum. Nec non quod inuungitur.
osanna. idest salus in excelsis. pspicue ostēn
ditur. quod aduentus xpi non tantum homi
num salus. sed totius mundi sit. Terrena iun
genś celestib;. ut omē genus ei flectatur. cele
stium. terestrium. et infernoꝝ. Ebdi ix. viii hyel

Et cum intrasset ierusolimam. commotā
est uniuersa ciuitas dicens. Quis est hic. Inno
cente ihu cum turba tota ierusolimarū
ciuitas commouetur. mirans frequentia.
nesciens ueritatem. et dicens. Quis est hic.
Quod quidem et in alio loco ducentibus an
gelis legimus. quis est iste rex glę. Alis
autem uel ambigentib;. uel interrogantib;.
uilis plebicula confitetur. A minoribus inci
piens. ut ad maiora proficiat. et dicit. hic
est ihs ppha a nazareth galileę. Propha quē
et mosen similem sui dixerat ee uenturum.
et qui ppie apud grecos cum arthro scribit.
a nazareth autem galileę. quia ibi educatus
fuerat. ut flos campi nutriretur. in flore ut
tutum.

Et introiuit ihs in templū dei. et eiciebat
omes ementes et uendentes in templo. et
mensas nummulariorū et cathedras uenden
tium columbas euertit. Et dicit eis. Scrip

num est. domus mea domus orationis uocabitur. uos autē fecistis eam speluncam latronum. Commutatus ihs turba credentiū. que uestimenta sua. ut illeso pede pullus incederet straverat. ingreditur templum. et eicit omīs qui uendebant. et emebant in templo. mensasq nummulariorum subuertit. et cathedras uendentium columbas dissipauit. dicitq eis. de scripturis sēs testimonium pferens. quod domus patris eius. orationis domus ēt deberet. non spelunca latronum. uel domus negotiationis. Sicut ialio euangelia scriptum est. Et hoc primum sciendum quod iuxta mandata legis. augustissimo in toto orbe templo dni. et decuncis pene regionib; iudeoꝝ illuc populo confluente. innumerabiles immolabantur hostie. maxime festis diebus. tauroꝝ. arietum. hyrcoꝝ. pauperibus ne absq sacrificio essent. pullos columbarū. et turture offerentibus accedebat plerumq ut qui de longe uenerant. non haberent uictimas. Excogitauerunt igitur sacerdotes q modo predam de pl̄o facerent. et omia alia quib; opus erat ad sacrificia uendebant. ut et uenderent non habentibus. et ipsi rursum empta susciperent. hanc strophā eoꝝ crebra uentium inopia dissipabat. Qui indigebant sumptibus. et non solū hostias non habebant. sed ne unde emerent quidem auer. et uilia munuscula. Posuerunt itaq et nummularios. qui mutuam sub cautione darent pecuniā. sed quia erat lege preceptū. ut nemo usuras acciperet. et pdē non poterat pecunia foenerata que commodi nichil haberet. et interdum sortem pderet. Excogitauerunt et aliam technam. ut pnummularis collybistas facerent. cuius uerbi ppietatem latina lingua non exprimit. collybizē dicuntur apud eos. que nos apellam? tragemata. uel uilia munuscula. Verbi gra. frixi ceciri uuariq passarum. et poma diuersi generis. Igitur quia usuras accipere non poterant collybiste qui pecunia foenerari erant. p usuris accipiebant uarias species. ut quod interdum non licebat. in his rebus exigerent. que nummis coemuntur. quasi non hoc ipsum hiezechihel precauerit dicens. usuram et furam et sup abundantiam non accipies. Istius modi dnis cernens in domo patris negotionem. seu latrocinium. ardore spiritus concitatus. iuxta quod scriptū est in secundo psalmo. Zelus domus tue comedit me. Fecit sibi flagellum de funiculis. et tantam hominum multitudinem eecit e templo dicens. Scriptum est. domus mea domus orationis uocabitur. uos autē fecistis eam speluncam latronum. Latronum est. et templum dei in latronum conuertit specum. qui lucra de religione sectatur. cultusq eius. non tam cultus dī. quam negotiationis occasio est. Hoc iuxta hystoriam. ceterū secdm mysticos intellectus. Cotidie ihs ingreditur templum patris. et eicit omīs. tam epos. quā et pbros. et diaconos. quam laicos. et uniuersam turbā de ecclesia sua. et unus criminis habet uendentes pariter et ementes. Scriptū est enī. gratis accepistis. gratis date. mensasq; nummulariorum subuertit. Observa ppter aliam sacerdotum. altaria dī. nummulariorum mensas. appellari. Cathedrasq uendentiū columbas euertit. Qui uendunt grām spūs sci. et omia faciunt. ut subiectū pplm deuorent. de quib; dicitur. Qui deuorant pplm meum ut escam panis. Juxta simplicem intelligentiam. columbe non erant in cathedris. sed icaue? in sorte colūbay — icathedris Quodpenitus. absurdum est. quia in cathedris magistroꝝ. magis dignitas indicat que ad nichilum redigitur. cum mixta fuerit luci. Quod de ecclesiis diximus. unusquisq de se intelligat. Dicit enī apostolus. Vos estis templum dī. et spiritus sanctus habitat in uobis. Non sit in domo peccatoris mei negotiatio. non uendentium ementiumq commertia. non donoꝝ cupiditas. ne ingrediatur ihs iratus. et rigidus. et non aliter mundet templum suum. nisi flagello ad habito. ut de spelunca latronum. et domo negotiationis. domum faciat orationis.

ET accesserunt ad ihm ceci et claudi in templo. et sanauit eos. Nisi mensas nummulariorum subuertisset. cathedrasq columbas uendentium. ceci et claudi lucem pristinam et concessum gradum non meruissent recipere.

Videntes autem principes sacerdotum. et scribe mirabilia que fecit. et pueros clamantes in templum et dicentes. osanna filio dauid. indignati sunt. et dixerunt ei. Audis quid isti dicunt. Plerique arbitrantur maximum esse signoꝝ. quod lazarus suscitatus est. quod ceci ex utero. lumen acceperit. quod ad iordanem

ii

Decanaraa diaꝝ

istimore sedebant

uox audita sit patris. quod transfiguratus
in montem. gloriam ostenderit triumphantis.
Mich inter omia signa que fecit. hoc uide
tur mirabilius esse. quod unus homo. et il
lo tempore contemptibilis. et untantum uilis.
ut postea crucifigeretur. scribis et phariseis
contra se seuientib; et uidentib; lucra sua de
strui. potuerit ad unius flagelli uerbera tan
tam excere multitudinem. mensasq; subuerte
re. & cathedras confringere. et alia facere
que infinitus non fecisset exercitus. Igneum
enim quidda atq; sidereum radiabat ex oculis
eius. diuinitatis maiestas lucebat in facie. Cuq
manum non audeant mittere sacerdotes. tam
opa calumniantur. et testimonium ppli atq;
pueroz; qui clamabant. osanna filio dauid.
uertunt in calumniam. quod uidelicet hoc
non dicatur nisi soli filio dei. Videant ergo
epi. et quamlibet sci homines. cum quanto
periculo dici ista sibi patiantur. si domino
cui uere hoc dicebatur. quia necdum erat so
lida credentium fides. pro crimine impingi
tur. Ihs autē dixit illis. Utiq. Numquam
legistis. quia ex ore infantium et lactentiū
pfecisti laudem. Quam moderata sententia
tēperata et responsio. in utrūq; uergens. et
calumnie non patens. Non dixit quod scri
be audire cupiebant. benefaciunt pueri. qđ
mihi testimonium tribuunt. nec rursum
errant. pueri sunt. debeas etati ignoscere.,
Sed pfert exemplum de octauo psalmo. ut
tacente dño. testimonium scripturarum pu
eroz; dicta firmaret.,

Et relictis illis abiit foras extra ciuitatem.
in bethania. ibiq; mansit. Reliquit mere
trulos. et urbe egressus contradicentium. uult
in bethaniam. quod interpretatur domus obe
dientie. Iam tunc uocationem gentium
prefigurans. ibiq; mansit. quia in ihl per
manere non potuit. Hoc quoque intellegen
dum est. quod tanq; fuerit pauperans. et ta
nulli adulatus sit. ut in urbe maxima nul
lum ospitem. nullam inuenerit mansionē.
sed in agro paruulo. apud lazarum sororēs
q; eius habitare. eoz; quippe uicus a bethania
est.

Mane aut reuertens in ciuitatē. esuriit. et
uidens fici arboren unam secus uiam.
nisi folia tantum. et ait illi. numquam
ex te fructus nascatur in sempiternum.,
Et aresacta est continuo ficulnea. et ui
dentes discipuli. mirati sunt dicentes. quo
modo continuo aruit. Discussis noctis tene
bris. matutina luce radiante. et uicina me
ridie. in qua dns passione sua illustraturus
erat orbem. cum incunctate reuerteretur ciuit.
Uel ueritate humane carnis ostendens. uel esu
riens salutem credentiū. Cumq; uidisset arborem
unam. quam intelligimus sinagogam. et
conciliabulum iudeoz; iuxta uiam erat. qua
non credebat in ua. Uenit ad eam stantem.
scilicet immobilem. et non habentem euangeliu
pedes. nichilq; inuenit in ea. nisi folia tantum
pmissionum. et strepitum traditiones phari
saicas. et iactationem legis. et ornamenta uer
boz;. atq; ullus fructib; ueritatis. Unde et alu
us euangelista dicit. non dum enim erat tē
pus. siue quod tempus nondum uenerat sal
uationis israhel. eo quod non dum gentilium
plus subintrasset. siue quod preteriisset tempus
fidei. quia ad illum primum ueniens. et spre
tus transisset ad nationes. Et ait illi. Num
quam ex te fructus nascatur. uel in sempiter
num. uel in sclm. Utrumq; enim. aeon.
grecus sermo significat. Et aresacta est ficulnea.
que esuriente dño cibos quos ille cupierat non
habebat. Sic aut aruerunt folia. ut truncus
ipse remaneret. et fractis ramis uerteret ra
dix. que in nouissimo tempore si credere uo
luerit. uirgulta fidei pullulet. Impleatq;
scriptura dicens. est arbori spes. Iuxta lit
teram aut dominus passurus in ppli.
et baulaturus scandalum crucis. debuit
discipulorum animos signi anticipatione fir
mare. Unde et discipuli mirantur dicentes.
quomodo continuo aruit. Potuit ergo sal
uator eadem uirtute etiam inimicos siccare
suos. nisi eoz; per penitentiam expectas
set salutem.

Respondit aut ihs. ait eis. Amen dico uo
bis. si habueritis fidem. et non hesitaue
ritis. non solum de ficulnea facietis. sed
et si monti huic dicetis. tolle et iactate
in mare. fiet. Latrant contra nos gentiliū
canes in suis uoluminibus. quos impietatis
ppriē memoriam reliquerunt. asserentes
aplos non habuisse fidem quia montes
transferre non potuerint. Quib; nos respon
debimus multa facta et signa a dno. Iuxta
iohis euangelistē testimonium. que si scri
pta essent. mundus capere non posset. Non
quo mundus uoluminа capere non possit.
que potest. quamuis multiplicia sint unius
armariolum. uel unum capere triclinium.

ii q de hac salua
toris ignoq; sple
dore egredebat
& teterrebantur
hos qui erant i
templo

epi & sacerdotes
videant

Sed quod magnitudinem signorum p̄ miraculis. et incredulitate ferre non possit. Igitur et hæc credimus fecisse apostolos. sed ideo scripta non esse. ne in fidelibus contradicendi maior declaratur occasio. Alioquin interrogemus eos. utrum credant his signis. quę scripta narrantur. annon. Et cum incredulos uiderimus. consequenter p̄babimus. nec maioribꝫ eos credituros fuisse. qui minoribꝫ non crediderint. hoc aduersum illos. cæterum nos ut ante iam diximus. montem diabolum intelligamꝰ. superbientem. et iactantē se contra creatorem suum. quia p̄pha mons corruptus apellatur. Et cum animam hominis possederit. et in ea fuerit radicatus. ab ap̄lis. et his qui similes apostolorꝫ sunt. transferri potest in mare. hoc est in loca salsa. et fluctuantia. et amara. quę nullam habent dulcedinem dei. et apud incredulorꝫ mentem. ut porcorꝫ duo milia suffocari. Id ipsū et in psalmis legitur. non timebimus dū turbabitur terra. et transferentur montes in cor maris.

Et cum uenisset in tēplo. accesserunt ad eū docentē principes sacerdotum. et seniores ppli dicentes. In qua potestate hæc facis. et quis tibi dedit hanc potestatem. Diuersis uerbis eandem quam supra calumniam instruunt. quando dixerunt. in behelzebub principe demoniorꝫ eicit hic demonia. Quando enim dicunt in qua potestate hæc facis. de dī dubitant potestate. et subintelligi uolunt diaboli eē quod faciat. Addentes quoq; quis tibi dedit hanc potestatem. manifestissime dei filium negant. quem putant non suis uiribꝫ sed alienis signa facere.

Respondens ihs dixit illis. Interrogo uos et ego unum sermonem. quem si dixeritis michi. et ego uobis dicam in qua potestate hæc facio. Baptismum iohis unde erat. e caelo an ex hominibus. & rlq. Hoc est qd uulgo dicitur. malo arboris nodo. malus clauus. aut cuneus infigendus est. Poterat dns apta responsione tēptatorꝫ calumniā confutare. sed prudenter interrogat. ut suo uel silentio uel sententia condemnentur. Si enim respondissent baptisma iohis eē de caelo. ut ipsi sapientes in malitia pertractarunt. consequens erat responsio. q̄re ergo non estis baptizati a iohe. Si dicere uoluissent. humana deceptione eē cōpositum. et nichil habuisse diuinum. sedmonē ppli formidabant. Omīs enim congregatī multitudines. iohis receperant baptisma. et sic eum habebant ut p̄pham. Respondit itaq; impiissima factio. et humilitatis uerbo. quo nescire se dicerit. usa est ad insidias coaptandas.

Ait illis et ipse. Nec ego dico uobis in qua potestate hæc facio. Illi in eo quod nescire se responderant. mentiti sunt. consequens ergo erat iuxta responsionem eorꝫ. dnm quoq; dicere. nec ego scio. sed mentiri ueritas non potest. Et ait. Nec ego dico uobis. Ex quo ostendit et illos scire. sed respondere nolle. et senosse. et ideo non dicere. quia illi quod sciant taceant. et statim infert parabolam. quę et illos impietatis arguat. et ad gentes regnum dei doceat transferendum.

Quid autē uobis uidetur. homo habebat duos filios. et accedens ad primum dixē. Uade hodie operare in uineam. ille autem respondens ait. Nolo. Postea uō poenitentia motus abiit. Accedens autem ad alterum. dixit similiter. At ille respondens ait. eo dne. et noluit ire. hii sunt duo filii. qui et in luce parabola describunt. frugi. et luxuriosus. et de quibꝫ zacharias p̄pha loquitur. Assumpsi michi duas uirgas. unam uocaui decorem. et alteram uocaui funiculos. et paui gregē. Primo dicitur gentilium pplo. p̄ naturalis legis notitiam. uade et operare in uineā meam. hoc est quod tibi non uis fieri. alteri ne feceris. Q̄ supbe respondit. nolo. postea uero in aduentum saluatoris acta poenitentia. opatus est in uinea dni. & sermonis contumaciam labore correxit. Sedis autem filius popls iudeorꝫ est. qui respondit morsi. omīa quęcumq; dixerit dns faciemus. et non fuit in uinea. quia interfecto patris familię filio. se putauit heredem. Alii uō non putant gentilium et iudeorꝫ eē parabolam. sed simpliciter peccatorꝫ et iustorꝫ. Ipso q̄q; dnō p̄positionem suam postea disserente. Amen dico uobis quia publicani et meretrices precedunt uos in regno dei. Eo quod illi qui per mala opa deo se seruire negauerant. postea poenitentiæ baptismum accepint a iohe. Pharisei aut

qui iustitiam preferebant. et legem se dei
facere iactabant. iohis contempto baptisma
te. dei precepta non fecerint. Unde dic.
Venit enim ad uos iohs. in uia iustitie. et
non credidistis ei. plublicani autē et me
retrices crediderunt. Porro quod sequit.
quis ex duob; fecit uoluntatem patris.
Et illi dicunt. Nouissimus. Sciendum
est in ueris exemplarib; non haberi nouis
simum. sed primum. ut pprio iudicio con
demnentur. Si autem nouissimum uo
luerimus legere. manifesta est interpre
tatio. ut dicamus intelligere quidem ue
ritatem iudeos. sed tergi uersari. et nolle
dicere quod sentiunt. sicut et baptis
mum iohis scientes esse de cælo dicere
noluerunt. FR vi. INEBD ii. De xl.

Aliam parabolam audite. homo erat pa
terfamilias. qui plantauit uineam. et
sepe circumdedit. et fodit in ea torcular.
et ædificauit turrim. et locauit eam agri
colis. et peregre pfectus est. Hoc est qd
dns suptum de puerbio significauit. durū
est aduersum stimulum calces. Principes
sacerdotū et seniores ppli. qui interrogaue
rant dnm. in qua potestate hæc facis. et qs
tibi dedit hanc potestatem. et uoluerant
in uerbo capere sapientiam. sua arte supe
rantur. et audiunt in parabolis. quod ap
ta facie non merebantur audire. Homo
iste paterfamilias. ipse est qui habebat duos
filios. et qui in alia parabola conduxit ope
rarios in uinea sua. qui plantauit uineam.
de qua et ysaias plenissime p canticum lo
quitur. ad extremum inferens. Vinea dni saba
oth. domus ihl est. Et in psalmo. Uineam
inquit de ægypto transtulisti. eiecisti gen
tes. et plantasti eam. Et sepe circumde
dit ei. uel murum urbis. uel angelorum au
xilia. et fodit in ea torcular. aut altare.
aut illa torcularia. quorum et tres psalmi
titulo prenotantur. octauus. et octuagesi
mus. et octuagesimus tertius. et ædifica
uit turrim. haud dubium quin templum
de quo dicitur per micheam. et tu turris
nebulosa filiæ syon. Et locauit eam agrico
lis. quos alibi uinee oparios apellauit. qui
conducti fuerant hora prima. tertia. sexta.
nona. et undecima. et peregre pfectus est.
non loci mutatione. Nam ds unde abesse
potest. quo complentur omia. et quidic
phieremiam. Ego ds appropinquans. et
non de longinquo. dicit dns. Sed abire ui
detur a uinea. ut uinitorib; liberum operandi
arbitrium derelinquat.

Cum autē tempus fructuum appropinquas
set. misit seruos suos ad agricolas. ut ac
ciperent fructus eius. Et agricolæ apprehen
sis seruis eius alium ceciderunt. alium occider.
alium uero lapidauerunt. Dederat eis legē.
et in hac eos uinea operari iusserat. ut fruc
tum legis in operibus exhiberent. Postea misit
ad eos seruos. quos illi apprehensos. uel ceci
derunt. ut hieremiam. uel occiderunt ut ysa
iam. uel lapidauerunt ut nabutham. et za
chariam. quem interfecerunt inter templū
et altare. Legamus eplam pauli ad hebreos.
et ex ea plenissime discemus. qui seruorum do
mini quanta ppessi sint.

Nouissime autem misit ad eos filium suum dics.
uerebuntur filium meum. In eo quod supra
legimus. iterum misit alios seruos plures
prioribus. et fecerunt illis similiter. patien
tiam ostendit patrisfamilias. quod frequen
tius miserit. ut malos colonos ad poeniten
tiam prouocaret. Illi autem thesaurizauer
sibi iram in die ire. Porro quod iungitur.
uerebuntur filium meum. non de ignoran
tia uenit. Quid enim nesciat paterfami
lias q hoc loco ds pater intelligitur. Sed
semp ambigere dicitur ds. ut libera uolun
tas homini reseruetur. Interrogemus arri
um et eunomium. ecce pater dicitur ig
norare. et sententiam temperat. et quan
tum in uobis est. pbatur ee mentitus.
Quicquid p patre responderint. hoc intel
legant p filio. qui se dicit ignorare consu
mationis diem.

Apprehensum eum eiecerunt extra uineam.
et occiderunt. Et apls loquitur. quod extra
portam ihs crucifixus sit. Possumus autē
et aliter intelligere. quod eiectus sit extra
uineam. et ibi occisus. ut suscipientib; se
gentib; aliis uinea locaretur.

Cum ergo uenerit dns uinee. quid faciet co
lonis illis. et rlq. Interrogat eos dns.
non quo ignoret quid responsuri sint. sed
ut ppria responsione damnentur. Locata
est autē nobis uinea. et locata ea condi
tione. ut reddamus dno fructum temporib;
suis. et sciamus uno quoq tempore quido
porteat nos uel loqui. uel facere.

Dicit illis ihs. Numquam legistis inscriptu
ris. lapidem quem repbauerunt ædificantes.

xxi. c. hic factus est in caput anguli. A domino fac
tum est istud. et est mirabile in oculis nris.
Uariis parabolis diuersisq sermonibus res
eadē contexuntur. Quos enim supra opera
rios. et uinitores. et agricolas apellarat. nc
ædificatores. idest cementarios uocat. Vn
de dicit apls, Di agricultura. dei ædificatio
estis, Hii ergo cementarii quomodo uinitores
accipiunt uineam. sic acceperunt lapidem.
quem uel in fundamentis ponant. iuxta ar
chitectum paulum. uel in angulo. ut du
os parietes. idest pplm utrumq consociet.
qui reprobatus ab eis factus est in caput an
guli. Et hoc a domino factum est non huma
nis uiribus. sed dei potentia; De hoc lapide ad
iutorii petrus quoq loquitur confidenter.
Iste lapis qui reprobatus est a uobis ædificanti
bus. qui factus est in caput anguli. Et ysa
ias. ecce ait immittam in fundamenta syon
lapidem electum. pretiosum. angularem.
et qui crediderit in eum non confundetur.
Ideo dico uobis. quia auferetur a uobis regnū
dei. et dabitur genti facienti fructus eius,
Aliquotiens dixit regnum dei. scripturas scas
intelligi. quas dns eis abstulit. et nobis dns
tradidit. ut faciamus fructus earū, Ista ē
uinea. quæ traditur agricolis. et uinitoribus.
in qua qui operati non fuerint nomen tantum
habentes scripturarum. fructus uineæ per
dituri sunt;
Qui ceciderit sup lapidem istum confringet.
super quem uero ceciderit. conteret eum.
Aliud est offendere xpm per mala opera.
aliud negare. Qui peccator est. et tam in
illo credit. cadit quidem super lapidem
et confringitur. sed non omnino conte
ritur. reseruatur enim per patientiam ad
salutem, Super quem uero ille ceciderit.
hoc est cui lapis ipse irruerit. et qui xpm
penitus negauerit. sic conteret eum. ut
nec testa quidem remaneat. in qua auriat
aquæ pusillum.
Et cum audissent principes sacerdotum et pha
risei parabolas eius. cognouerunt quod de
ipsis diceret. et querentes eum tenere. timu
erunt turbas. quia sicut propham eum habe
bant. Quamuis duro corde essent. ppter in
credulitatem et impietatem in filium dei
habentes. tamen aptas ppositiones negare
non poterant. et intellegebant contra se
oms domini sententias dirigi. Unde uole
bant quidem eum interficere. sed timebant
turbas. quia sicut pphām eum habebant;
Semper turba mobilis est. nec in pposita
uoluntate persistens. atq in morem fluc
tuum diuersorum q uentorum huc illucq tra
hitur. quem nunc quasi pphām ueneran
tur et colunt. postea contra eum clamant.
crucifige crucifige talem; Dom xxi pent. xxii. c.
Et respondens ihs dixit in parabolis eis dicēs.
Simile factum est regnum caelorum homi
ni regi. qui fecit nuptias filio suo. et misit
seruum suum uocare inuitatos ad nuptias.
et noluerunt uenire, Pharisei intellegentes
de se dici parabolas. querebant eum tene
re et occidere. Hanc eorum sciens dns uolun
tatem. nichilominus increpat seuientes.
nec timore superatur. quominus arguat
peccatores; Rex iste qui facit nuptias
filio suo. ds omips est, Facit aūt nuptias
dno nro ihu xpo. et ecclē. quæ tam ex
iudeis quam ex gentibus congregata est,
Mittitq seruum suum uocare inuitatos
ad nuptias, Haud dubium quin moysen.
p quem legem inuitatis dedit, Si autem
seruos legerimus. ut pleraq habent exem
plaria. ad pphas referendum est. quod in
uitati p eos contempserint;
Iterum misit alios seruos dicens. Dicite
inuitatis. ecce prandium meum paraui.
tauri mei et altilia occisa. et omia para
ta. uenite ad nuptias, Serui qui scdo
missi sunt. melius est ut pphetæ intelli
gantur. quam apli, Ita tamen si supra
seruus scriptus fuerit. Sin autē seruos
ibidem legas. hic scdi serui apli intelligen
di sunt, Prandium paratum. et tauri et
altilia occisa. uel p metaforam opes re
giæ describuntur. ut ex carnalibus intelli
gantur spualia. uel certe dogmatum ma
gnitudo. et doctrina di lege plenissima
sentiri potest.
Et abierunt. alius in uillam suam. alius
ad negotiationem. Alii uō tenuerunt
seruos eius. et contumeliis affectos occi
derunt; Inter eos qui non recipiunt euan
glii ueritatem. multa diuersitas est. ma
ioris enim criminis sunt. qui occupati
aliis rebus uenire noluerunt. his qui contē
pto inuitantis affectu. uerterunt humani
tatem in crudelitatē. et tentos seruos regis.
uel contumeliis affecerunt. uel occiderūt.
In hac parabola sponsi siletur occisio. et
per seruorum mortes. contēptus ostenditur

CXXII·C· nuptiarum·,
Rex autē cum audisset iratus est. Deq̄ supradictum fuerat. Simile factum est regnum cælor homini regi. Quan do inuitabat ad nuptias. et agebat ope ra clementię. hominis nomen apposi tum est. nunc quando adulationem uenit. homo siletur. et rex tantum di citur.,
Et missis exercitibus suis. pdidit homi cidas illos. et ciuitatem illor succendit.,
Exercitus. seu ultores angelos de quib⁹ in psalmis scribitur. immissiones per angelos pessimos. seu romanos intel ligamus sub duce uespasiano et tito. qui occisis iudeę pplis. preuaricatricē succenderint ciuitatem·,
Tunc ait seruis suis. Nuptię quidem parate sunt. sed qui inuitati erant. non fuerunt digni. Ite ergo ad exitus ui arum. et quoscūq; inueneritis. uocate ad nuptias. Genilium pplis non erat in uitis. sed in exitib⁹ uiar⁹. Quęritur aūt quomodo in his qui foris erant inter malos. et boni aliqui sint reperti. hunc locum plenius tractat apls ad romanos. quod gentes naturaliter facientes ea quę legis sunt. condem nent iudeos. qui scriptam legem non fecerint. Inter ipsos quoq; ethnicos est infinita diuersitas. cum sciamus alios ē procliuos ad uitia. et ruentes ad mala. alios ab honestate morum ur tutib⁹ deditos.,
Intrauit aūt rex ut uideret discumben tes. et uidit ibi hominem non uestitū ueste nuptiali. et ait illi. Amice quo modo huc intrasti non habens uestē nuptialem. At ille obmutuit. Hi qui inuitati fuerant ad nuptias de sepib⁹ et angulis. et plateis. et diuer sis locis. cēnam regis impleuerant.
Sed postea cum ueniisset rex. ut uide ret discumbentes in conuiuio suo. hoc est in sua quasi fide requiescentes. et in die iudicii ustitiet conuiuas. et di scerneret merita singulor. inuenit unū qui ueste indutus non erat nuptiali. Vnus iste. omēs qui sociati sunt malitię intelliguntur. Vestes autem nuptiales precepta sunt dni. et opa quę complen tur ex lege. et euangelio. nouiq; hoīs efficiunt uestimentum. Siquis igitur in tempore iudicii inuentus fuerit sub nomi ne xpistiano non habere uestem nuptiale hoc est uestem sup cęlestis hominis. sed uestem pollutam. idest ueteris hominis exuuias. hic statim corripitur. et dicitur ei. Amice quomodo huc intrasti. Amicum uocat. quod inuitatus ad nuptias est. Arguit in pertinacię. quod ueste sor dida. mundtias polluerit nuptiales. At ille obmutuit. In tępore enim illo non erit locus poenitentię. nec negandi facul tas. cum omis angli et mundus ipse. re tus sit peccator.,
Tunc dixit rex ministris. Ligatis pedib⁹ et manib⁹. mittite eum in tenebras exte riores. ibi erit fletus et stridor dentium. Manus ligatas et pedes. fletumq oculor et stridores dentium. uel ad coprobandā. resurrectionis intelligę ueritatem. uel certe ideo ligantur manus et pedes. ut male operi et currere desistant. ad effun dendum sanguinem. In fletu quoq oculo⁹ et stridore dentium. per metaforā membror corporalium. magnitudo ostenditur tormentor.
Multi aūt sunt uocati pauci uero electi. OS parabolas breui sententia comprehendit. quod et in opere unęq et in edificatione domus. et in conuiuio nuptiali. non intra. sed finis quęratur. Dom xxiiii p pent
Tunc abeuntes pharisei. consilium inierunt ut caperent eum in sermone. et mittunt discipulos suos cum herodianis dicentes. et reliqua. Nup sub cęsare augusto iudea subiecta romanis. quando in tot orbe ē celebrata descriptio. sti pendiaria facta fu erat. Et erat in pplo magna seditio. duce tibus aliis. p securitate et quiete qua roma ni p omib⁹ militarent. debere tributa psol ui. Pharisei uero qui sibi applaudebant in iustitia. e contrario nitentib⁹. non debe re poplm dei qui decimas soluerē. et pmi tua daret. et cęta quę in lege scripta sunt. humanis legib⁹ subiacere. Cesar augustus. herodem filium antipatri. alienigenam. et pselytum. regem iudeis constituerat. qui in bitis preesset. et romano pareret imperio. Mittunt igitur pharisei discipulos suos cū herodianis. idest militib⁹ herodis. seu quos illudentes pharisei. quia romanis tributa soluebant. herodianos uocabant. et non

diuino cultui dedicos, Quidam latinorum ridicule herodianos putant. et herodianos uocabant. qui herodem xpm crederent. quod nusquam omino legimus.,

Magister scimus quia uerax es. et uiam dei in ueritate doces. et non est tibi cura de aliquo. non enim respicis psonā hominum. Dic ergo nobis. quid tibi uidetur. Licet censum dare cesari. an non? Blanda et fraudulenta interrogatio. illuc, puocat respondentem. ut magis dm quam cesarē timeat. et dicat non debere tributa solui. ut statim audientes herodiani. seditionis contra romanos principem teneant.

Cognita autē ihs nequitia eoz. ait., Quid me temptatis hypocrite? Primauirtus ē respondentis. interrogantium mentem cognoscere. et non discipulos sed temptatores uocare. hypocrita ergo appellatur. qui aliud est et aliud est simulat. idest aliud opere agit. aliud uoce pretendit.,

Ostendite michi nūmisma census. At illi obtulerunt denarium., Sapientia semp sapienter agit. ut suis potissimum temptatores sermonib⁹ confutentur., Ostendite inquit michi denarium. hoc est genus nūmi. quod p decem nūmis imputabatur. et habebat imaginem cesaris., Et

Ait illis ihs. Cuius est imago hec et su perscriptio? Qui putant interrogationem saluatoris ignorantiam esse. et non dispensationem. discant ex presenti loco. quod unq potuerit scire ihs. cuius imago esset in nummo. sed interrogat. ut ad sermonem eoz competenter respondeat., Dicunt a. cesaris. Tunc ait illis. Reddite ergo que sunt cesaris cesari. et que sūt dī dō. Cesarem non putemus augustū. sed tiberium significari priuignum eius. qui in locum successit suum. sub quo et passus est dns., Omes autē reges romani. a primo gaio cesare qui imperium arripuerat. cesares apellati sunt. Porro q̄d ait. reddite que sunt cesaris cesari. idest nummum. tributū. et pecuniam., Et que sunt dei deo. decimas. primitias. et oblationes. ac uictimas sentiamus. Quomo et ipse reddidit tributa pro se et petro. Et deo reddidit que dei sunt. patris facientis uoluntatem.,

Et audientes mirati sunt. Qui credere debuerant. ad tantam sapientiam mirati sūt. quod calliditas eoz insidiandi nonuenis set locum., Et relicto eo. abierunt. insidelitatem pariter cum miraculo reportantes.,

In illo die accesserunt adeum saducei. qui dicunt non esse resurrectionem., Due erant hereses in iudeis. una pharisēoz. altera saduceoz. Pharisei traditionum. et obseruationum. quas illi deuteroseis uocant. uestiam preferebant unde et diuisi uocabant a poplo. Saducei autē quod interpretant iusti. et ipsi uindicabant sibi quod non erant prioris. et corporis et animę resurrectionem credentib⁹. confitentib⁹q. et angelos. et spm. sequentes iuxta acta apl̄oz omia denegabant., Iste sunt due domus. de quib⁹ ysaias manifestius docet. quod offensure sunt in lapidem scandali.,

Et interrogauerunt eum dicentes. Magister. moyses dixit. siquis mortuus fuerit non habens filium. ut ducat frater eius uxorem illius. et suscitet semen fratri suo., Erant autem apud nos septem fratres. et primus uxore ducta defunctus est. et reliq̄., Qui resurrectionem corporum non credebant. et animam putabant interire cū corporib⁹. recte istiusmodi fingunt fabulā. que deramenta arguat eos qui resurrectionem asserant mortuoz., Potest autē fieri. ut uere ingentem eoz aliquando hoc acciderit.,

In resurrectione ergo cuius erit de septem uxor? Omes enim habuerunt eam. Turpitudinem fabule opponunt. ut resurrectionis denegent ueritatem.,

Respondens ihs ait illis. Erratis nescientes scripturas. neq uirtutem dei., Propterea erratis. quia scripturas nescitis. et quia scripturas ignoratis. consequenter nescitis uirtutem dei. hoc est xpm qui est dei uirtus. et dei sapientia.,

In resurrectionem enim. neq nubunt neq nubentur., Latina consuetudo. greco idiomati. non respondet., Nubere enim ppe dicuntur. mulieres. et uiri. uxores ducere. sed nos simpliciter ductum intellegamus. Quod nubere de uiris. et nubi de uxoribus scriptum sit. Sic in resurrectione nō nubunt. neq nubentur., Resurgent q̄ corpora que possunt nubere et nubi? Nemo quippe dicit de lapide et arbore. et his rebus que non habent membra genitalia. quod non nubant. neq nubantur.

¶ xxii. c.

sed de his qui cum possint nubere. tamen alia ratione non nubunt. Quod autem infertur. sed sunt sicut angeli dei in celo. spūalis rep̄mittitur conuersatio.

De resurrectione autē mortuoꝝ non legistis. quod dictū est a deo. dicente uobis. ego sum dī abraham. et dī ysaac. et dī iacob. Non est dī mortuoꝝ sed uiuentium. Ad comprobandam resurrectionis ueritatem. multo aliis manifestioribꝫ exemplis uti potuit. equibꝫ est illud. suscitabuntur mortui. et resurgent qui in sepulchris sūt. Et in alio loco. Multi dormientium de puluere consurgent. Alii in uitam. et alii in obprobrium. et confusionem eternam. Que ritur itaq; quid sibi uoluerit dn̄s hoc pferre testimonium quod uideatur ambiguū. uel non satis ad resurrectionis p̄bandam ueritatem. Ego sum dī abraham. et dī ysaac. et dī iacob. et quasi hoc plato. p̄bauerit quod uolebat. Statum intulerit. non est dī mortuoꝝ sed uiuentium. Cuius rei ratio hę quoq; et circumstantes misterium cognoscentes ammiratę sunt in doctrina responsionis illius. Supra diximus. sadducei. nec angelum. nec resurrectionem corpoꝝ confitentes. animarum quoq; interitum predicasse. Hi quinq; tantum libros mōsi recipiebant. p̄phaꝝ uaticinia respuentes. Stultum erat inde pferre testimonia. cuius auctoritatē non sequebamur. Porro ad eternitatem animarum p̄bandam de morte posuit exemplum. Ego sum dī abraham. et dī ysaac. et dī iacob. statumq; infert. non est deus mortuoꝝ sed uiuentiū. Ut cum p̄bauerit animas p̄manere post mortem. neq; enim poterat fieri. ut eoꝝ ēet dī. qui nequaquam subsisterent. consequenter introduceret et corpoꝝ resurrectio. quę cū animabꝫ bona malaue gesserunt. hunc locum plenius in extrema parte prime epistole ad corinthios. paulus aplūs exequitur.

Pharisei audito quod silentium imposuisset saduceis. conuenerunt in unum et interrogauit eum unus ex eis legis doctor. temptans eum. Magister quod est mandatum magnum in lege. Ait illi ih̄s. Diliges dn̄m deum tuum ex toto corde tuo. et reliq̄. Quod de herode et pontio p̄lato legimus. in dn̄i necem eos fecisse concordiam. hoc etiam nunc de phariseis cernimus et sadduceis. qui inter se contrarii sunt. sed ad tem-

ptandum ih̄m pari mente consentiunt. Qui ergo iam supra ostensionē denarii fuerant confutati. et aduersę partes factionē uiderant subrutam. debuerant exemplo moneri. ne ultra molirentur insidias. sed malo uolentia et furor. nutrit impudentiam. Interrogat unus e legis doctoribꝫ. non scire desiderans. sed temptans. an interrogatus nosset quod interrogabatur. quod sit maius mandatum. Non de mandatis interrogans. sed quod sit primum magnūq; mandatum. ut cum omnia quę dī mandauerit magna sint. quicquid ille responderit. occasionē habeat calumniandi. alius asserens magnū ee de pluribꝫ. Quicumq; igitur nouit et interrogat. non uolo discendi. sed studio cognoscendi. an nouerit ille qui responsurus est. In similitudinem phariseoꝝ. non quasi discipulus. sed quasi ēptator accedit.

COMENTARIO IN MATHEO LIB ER TERTIUS EXPLICIT, INCIPIT LIBER IIII.

ONGREGATIS AUT

pharisei. Interrogauit eos ih̄s dicens. Quid uobis uidetur de xp̄o. cuius filius est. Dicunt ei. dauid. Ait illis. Quomodo ergo dauid inspiritu uocat eum dn̄m dicens. Dixit dn̄s dn̄o meo sede a dextris meis. donec ponam inimicos tuos scabellum pedū tuoꝝ. Qui ad temptandum ih̄m fuerant congregati. et ueritatem fraudulenta interrogatione capere nitebantur. occasionem prebuerit confusionis sue. Interrogantur q; de xp̄o. cuius filius sit. Interrogatio ih̄u nobis p̄fecit usq; hodie contra iudeos. Et hi enim qui confitentur xp̄m esse uenturum hominem simplicem. et sēm uirum asserunt. de genere dauid. Interrogemus ergo eos docti a domino.

xxii.c.

si simplex homo est. et tantum filius dauid. quomodo dauid uocet eum dn̄m suum. non erroris incerto. nec propria uoluntate. sed in spū sco. Testimonium autē quod posuit. decentesimo nono psalmo sūptum est. Dn̄s igitur dauid uocatur. non scd̄m id quod de eo natus est. sed iuxta id natus est ex parte. semp̄ fuit. preueniens ipsum carnis suę partem.

Uidei ad deludendam interrogationis ueritatem. friuola multa confingunt. uernaculū habrahę asserentes. cuius fuerit filius damascus eliezer. et ex ipsius p̄sona scriptum psalmum. quod post cedem quinq̄ regum dn̄s ds̄ dn̄o suo dixerit abraham sede ad exterā meam. donec ponam om̄s inimicos tuos. scabellum pedum tuoꝝ. Quos interrogemus. qm̄o ds̄ dixerit abrahę ea quę sequuntur tecum principium in die uirtutis tuę. in splendoribus scōꝝ ex utero ante luciferum genui te. et iurauit dn̄s et non penitebit eum. tu es sacerdos in æternum. scd̄m ordinem melchisedech. Et respondere cogamus. qm̄o abraham ante luciferum genitus sit. et sacerdos fuerit scd̄m ordinem melchisedech. p̄ quo melchisedech optulerit panem. et uinum. et aq̄ decimas prędę acceperit.

Et nemo poterat respondere ei uerbum. neq̄ ausus fuit quisquam ex illa die eum amplius interrogare. Pharisei et sadducei querentes occasionem calumnię. et uerbum aliqd̄ inuenire quod pateret insidiis. quia in sermonibꝫ confutati sunt ultra non interrogant. sed aptissime comprehensum. romanę tradunt potestati. Ex quo intelligimus. uenena inuidię posse quidē superari sed difficile conquiescere. fr̄ iii lxebd̄ ii mxl. ¶xxiii

Tunc ihs̄ locutus est ad turbas. et ad discipulos suos dicens. Super cathedram moysi sederunt scribę et pharisei. omīa ergo quę dixerint uobis seruate et facite. scd̄m opera uero eoꝝ nolite facere. dicunt enim et non faciunt. Quid mansuetius. quid benignius domino. Tēptatur a phariseis. confringuntur insidię eoꝝ. et scd̄m psalmistam. sagittę paruuloꝝ factę sunt plagę eoꝝ. Et nichilominus p̄pter sacerdotium. et nominis dignitatem hortatur ppl̄s. ut subiciantur eis. non opera sed doctrinam considerantes. Quod autē ait sup̄ cathedram moysi sederunt scribę et pharisei. Per cathedram. doctrinam legis ostendit. Ergo et illud quod dicitur in psalmo. in cathedra pestilentię non sedit. et cathedras uendentium columbas euertit. doctrinam debemus accipere.

Alligant autē honera grauia et inportabilia et imponunt in humeros hominum. digito autē suo nolunt ea mouere. hoc generaliter aduersum om̄s magistros qui grandia iubent. et minora non faciunt. Notandum autē quod et humeri. et digitus. et onera. et uincula. quibꝫ alligantur onera. spiritualit̄ intelligenda sunt.

Omīa uero opa sua faciunt. ut uideantur ab hominibꝫ. Quicumq̄ igitur ita facit qd̄libet. ut uideatur ab hominibꝫ. scriba est et phariseus.

Dilatant enim philacteria sua. et magnificant fimbrias. Amant quoq̄ primos recubitos in cenis. et primas cathedras in synagogis. et salutationes in foro. et uocari ab hominibus rabbi. Ue nobis miseris. ad quos phariseorū uitia transierunt. Dn̄s cum dedisset mandata legis p̄ moysen. ad extremum intulit. Ligabis ea in manu tua. et erunt in monimentum ante oculos tuos. Et est sensus. Precepta mea sint in manu tua. ut opere compleantur. Sint ante oculos tuos. ut die ac nocte mediteris in eis. Hoc pharisei male interpretantes. scribebant in membranis decalogum moysi. idest decem legis uerba. complicantes ea. et ligantes in frontem. et quasi coronam capiti facientes. ut semp̄ ante oculos moueretur. Quod usq̄ hodie indi. et p̄sę. et babylonii faciunt. et qui hoc habuerit. quasi religiosus in populis iudicatur. Iusserat quoq̄ aliud moses. ut in quattuor angulis palliorꝫ. hiacintinas fimbrias facerent. ad ihl̄is popl̄m dinoscendum. ut quomodo in corporibꝫ circumcisio signū iudaicę gentis daret. ita et uestis haberet aliquam differentiam. Sup̄stitiosi magistri captantes auram popularem. atq̄ ex mulierculis sectantes lucra. faciebant grandes fimbrias. et acutissimas in eis spinas ligabant. ut uidelicet ambulantes et sedentes. interdum pungerentur. et quasi hac ammonitione retraherentur ad officia dn̄i. et ministeria seruitutis eius. Quia ergo dixerat dn̄s. omīa opa sua faciunt. ut uideantur ab hominibꝫ. Quod generaliter accusarat. nunc p̄ partes diuidit. pittatiola illa decalogi.

phylacteria uocabant. Quod quicūq habuisset ea. quasi ob custodiam et monimentum sui haberet. Non intelle gentib⁹ pharisei⁹ quod hæc in corde portanda sint. non in corpore. alioq̄n et armaria. et arcæ. habent libros. et dei nomiam non habent. Hoc apud nos superstitiose mulierculæ. in parvulis ceruicalibus. et in crucis ligno. et in istiusmodi reb⁹. quæ habent quidē zelum dei. sed iuxta scientiam usq⁹ hodie faciunt. culicem liquantes. et camelum gluti entes. Istiusmodi erat fimbria. parua et breuis. et legē precepta. quam et mulier illa quæ sanguine fluebat. te tigit in pallio dñi. sed non est com puncta superstitiosis sentib⁹ phariseor⁹. magisq⁹ sanata ad tactum eius. Cūq supflue dilatent phylacteria. et ma gnas faciant fimbrias. glām captan tes ab hominib⁹ arguuntur in reliqs. cur querant primos accubitus in cē nis. et primas cathedras in synagogis. et in publico gulam sectentur. et glām. et uocentur ab hominib⁹ rabbi. quod la tino sermone magister dicitur. Denq⁹ sequitur. Uos autem nolite uocari rabbi. unus est enim magister uester. Et patrē nolite uocare uobis sup terram. unus est enim pater ur qui in celis est. Nec uoce mini magistri. quia magister uester ur est xps. Nec magister nec pater uocan ous est aliis. nisi dns pater. et dns noster ihs xps. Pater. quia ex ipso sunt omnia. magister. quia p ipsum omnia. uel qm p dispensationem carnis oms reconcilia ti sum deo. Quæritur quare aduersum hoc preceptum doctor gentium. apls se esse dixerit. aut quomodo uulgato sermone. maxime in palestina. et in egy pti monasteriis se inuicem patres uocent. Quod sic soluitur. aliud esse natura pa trem uel magistrū. aliud indulgentiā. Nos si hominem patrem uocamus. ho norem ætati deferimus. non auctorem nre ostendimus utiq⁹. Magister quoq⁹ dicitur ex consortio ueri magistri. et ne infinita replicem. quomodo unus p naturam dns. et unus filius. non pre iudicat cæteris. ne p adoptionem dei uo centur et filii. ita et unus pater et ma gister. non preiudicat aliis. ut abusiue

appellantur patres. et magistri.

» Ue uobis scribæ et pharisei hypocrite. q
» claudit is regnum cel⁹ ante homines.
» uos ipsi non intratis. nec introeuntes sinu
» tis intrare. Habent scribæ et pharisei. le
gis. pphar⁹umq⁹ notiam. sciunt xpm esse
filium dei. non ignorant natum esse de
uirgine. sed dum predam de subiecta sibi
plebe appetunt. nec ipsi introeunt regna
cel⁹. nec eos qui poterant intrare per
mittunt. hoc est quod in oseę pphā argu
it. absconderunt sacerdotes uiam. interfe
cerunt siccimam. Et rursum sacerdotes ñ
dixerunt. ubi est dns. Vel certe omnis ma
gister. qui scandalizat malis operib⁹ di
scipulos suos. claudit ante eos regnum cæ
lorum.

» Ue uobis scribæ et pharisei hypocrite. qa
» circumitis mare. et aridā. ut faciatis unū
» proselytum. et cum fuerit factus. facitis
» eum filium gehennę. duplo quam uos.
Non eo studio seruamus quæsita. quo que
rimus. Scribæ et pharisei totum lustrantes
orbem propt negotiationem. uel diuersa
lucra a discipulis captanda. quam p magi
nem simulant. studii habebant de gentib⁹
facere pselytum. idest aduenā. et circum
cisum misere popło dei. Sed qui ante dum
esset ethnicus. simpliciter errabat. et erat
semel filius gehennę. Videns magistro
rum uitia. et intellegens destruere eos
opere. quos uerbis docebant. reuertitur
ad uomitum suum. et geminus factus.
quasi preuaricator maiore poena dign⁹
erit. filius autē uocatur gehennę. quo
mo⁹ filius pditionis. et filius huius sęli.
Unus quisq⁹ enim cuius opera agit. eius
filius appellatur.

» Ue uobis duces cęci. qui dicitis. quicūq
» iurauerit p templum. nichil est. Qui
» autē iurauerit in auro templi. debet.
» Stulti et cęci. quicumq⁹ iurauit in altari.
» nichil est. Quicūq⁹ autē iurauerit in do
» no quod est sup illud debet. Cęci qd
» enim maius est. donum. an altare qd
» sanctificat donum? Qui ergo in altare iurat.
» iurat in eo et in omnib⁹ quæ sup illud sūt.
» Et qui iurauerit in templo. iurat in illo.
» et in eo qui habitat in ipso. Et qui iurat
» in cælo. iurat in throno dei. et in eo q
» sedet sup eum. Supra ut nobis usum
est exposuimus quid significaret tra-

iiij. c

ditio phariseorum dicentium. donum quod cumque est ex me. tibi proderit. nunc duplex. et ad unam auaritie occasionem trahens. Phariseorum traditio condemnatur. ut arguantur cuncta pro lucro facere. et non pro timore dei. Sicut enim in phylacteriis. et fimbriis dilatatis. opinio sanctitatis captabat gloriam. et per occasionem glorie querebat lucra. sic alia traditionis inuenta strofa. impietatis arguit preceptores. Siquis in contentione. seu in aliquo iurgio. uel in causae ambiguo. iurasset in templo. et postea conuictus esset mendacii. non tenebatur criminis reus. Sin autem iurasset in auro. et pecunias que in templo sacerdotibus offerentibus. statim in quo iurauerat cogebatur exoluere. Rursum siquis iurasset in altari. periurii eum nemo retinebat. Sin autem periurasset in dono. uel in oblationibus. hoc est in hostias. in uictimis. in simila. et caeteris que proferuntur deo super altare. haec studiosissime repetebant. Arguit ergo eos dominus. et stultitie. et fraudulentie quod multo maius sit templum quam aurum quod sanctificatur a templo. et altari. quam hostiae que sanctificantur ab altari. Totum autem faciebant. non ob dei timorem. sed ob diuitiarum cupidinem.

Ve uobis scribe et pharisei hypocrite. qui decimatis mentam et anetum. et cyminum. et reliquistis que grauiora sunt. legis. iudicium. et misericordiam. et fidem. haec oportuit facere. et illa non omittere. Multa in lege precepta sunt. que typos preferant futurorum. alia uero que aperta sunt iuxta psalmistam dicentem. mandatum domini lucidum illuminans oculos. que statim opera desiderant. Uerbi gratia. Non adulterabis. non furtum facies. non testimonium falsum dices. et cetera. Pharisei autem interim ut intellectus misticos dimittamus. propter alimoniam sacerdotum. et leuitarum. quorum pars erat dominus. omnium rerum offerre in templo decimas. hoc unum habebant studii. ut que iussa fuerant comportarentur. cetera que erant maiora. utrum quis faceret an non. paruipendebant. Et ex hoc itaque capitulo arguit eos auaritie. quod studiose etiam uilium holerum decimas exigant. et iudicium in discepta-

tionem negotiorum. miramque in pauperes. pupillos. et uiduas. et fidem in deum. que magna sunt pretermittant.

Duces ceci. excolantes culicem. camelum autem glutientes. Camelum puto esse iuxta sensum presentis loci. et magnitudinem preceptorum. iudicium et miam. et fidem. Culicem autem decimas. mentam. et aneti. et cymini. et reliquorum uilium holerum. haec contra preceptum dei. que digna sunt deuoramus. atque neglegimus. et opinionem religionis in paruis que lucrum habent. diligentiam demonstramus.

Ve uobis scribe et pharisei hypocrite. qui mundatis quod deforis est calicis. et parabsidis. intus autem pleni estis rapina. et immunditia. Pharisee cece. munda prius quod intus est calicis. et parabsidis. ut fiat id quod foris est mundum. Diuersis uerbis eodem quo supra sensu arguit phariseos. simulationis atque mendacii. quod aliud ostendent hominibus foris. aliud domi agant. Non quod in calice et parapside eorum superstitio moraretur. sed quod foris hominibus ostenderent sanctitatem. In habitu. in sermone. in phylacteriis. in fimbriis. in orationum longitudine. et caeteris istiusmodi. intrinsecus autem essent uitiorum sordibus pleni.

Ve uobis scribe et pharisei hypocrite. quia similes estis sepulchris dealbatis. que foris parent hominibus speciosa. intus uero plena sunt ossibus mortuorum. et omni spurcitia. Quod in calice et parapside demonstrarat. eo quod foris loti essent. et intrinsecus sordidi. hoc nunc per exemplum sepulchrorum replicat. quod quomodo sepulchra forinsecus leuigata sunt calce. et ornata marmoribus. et auro coloribusque distincta. intus autem plena sunt ossibus mortuorum. sic et peruersi magistri. qui alia docent. et alia faciunt. munditiam habitus uestis. et uerborum humilitatem demonstrent. intus autem pleni sint omni spurcitia. et auaritia. et libidine. Denique manifestius hoc ipsum exprimit inferens. sic et uos foris quidem paretis hominibus iusti. intus autem pleni estis hypocrisi et iniquitate.

Ve uobis scribe et pharisei hypocrite. quia aedificatis sepulchra prophetarum. et ornatis

CXXIII.

monumenta iustorum. et dicitis. si fuissemus
in diebus patrum nostrorum non fuissemus
socii eorum in sanguine prophetarum. Itaque te
stimonium estis uobis metipsis. quia filii estis
eorum qui prophetas occiderunt. Prudentissi
mo sylogismo coarguit eos. filios esse ho
micidarum. dum ipsi opinione bonita
tis et glorie. in populos sepulchra edificant
prophetarum. quos maiores eorum interfecerunt.
et dicunt. si fuissemus illo tempore non fe
cissemus ea que fecerunt patres nostri. Hoc
autem etiam si sermone non dicant. opere lo
quuntur. ex eo quod ambitiose et magnifi
ce edificant memorias occisorum. quos a patri
bus suis esse iugulatos non negant.

Et uos implete mensuram patrum uestrorum.
Probatio superioribus dictis. quod filii
essent homicidarum. et eorum qui prophetas inter
fecissent. Nunc concludit quod uoluerat.
et quasi extremam syllogismi partem ponit.
Et uos implete mensuram patrum uestrorum.
Quod illis defuit. uos adimplete. Illi inter
fecerunt seruos. uos dominum crucifigite. Illi
prophetas. uos eum qui a prophetis predicatus est.

Serpentes genimina uiperarum. quomodo
fugietis a iudicio gehenne. hoc ipsum et
iohannes baptista dixerat. Sicut ergo de uiperis
nascuntur uipere. sic de homicidis patri
bus. uos inquit nati estis ex homicide

Ideo ecce ego mitto ad uos prophetas. et sapien
tes. et scribas. et ex illis occidetis. et cruci
figetis. et ex eis flagellabitis in synagogis
uestris. et persequimini de ciuitate in ciuitatem.
Hoc quod ante dixeramus. implete men
suram patrum uestrorum. ad personam domini
pertinere. eo quod occidendus esset ab eis.
potest. et ad discipulos eius referri. de quibus
nunc dicit. Eecce ego mitto ad uos prophetas.
et sapientes. et scribas. et ex illis occidetis.
et crucifigetis. et flagellabitis in sinago
gis uestris. et persequimini de ciuitate in ciui
tatem. ut impleatis mensuram patrum
uestrorum. Simulque obserua. iuxta apostolum scri
bentem ad corinthios. uaria dona esse
discipulorum xpisti. Alios prophetas qui uentu
ra predicant. alios sapientes qui nouerint
quando debeant proferre sermonem. alios
scribas in lege doctissimos. ex quibus lapidatus est
stephanus. paulus occisus. crucifixus petrus.
flagellati in actibus apostolorum discipuli. et perse
cuti eos sunt de ciuitate in ciuitatem. expel
lentes de iudea ut ad gentium populum transmigrarent.

Ut ueniat super uos omnis sanguis iustus. qui
effusus est super terram. a sanguine abel iusti
usque ad sanguinem zachariae filii barachie.
qui occisus est inter templum et altare. De
abel nulla est ambiguitas. quin ipse sit. quem
cain frater occiderit. Iustus autem non solum
ex domini nunc sententia. sed ex genesis testi
monio comprobatur. ubi accepta eius a deo
narrantur munera. Querimus quis iste sit
zacharias filius barachie. qui a multos legimus
zacharias. Et ne libera nobis tribueretur
erroris facultas. additum est. quem occi
distis inter templum et altare. In diuersis
diuersa legi. et debeo singulorum opiniones
ponere. Alii zachariam filium barachie
dicunt. qui in duodecim prophetis. undecimus
est. patrisque in eo nomen consentiat. sed
ubi occisus sit inter templum et altare. scri
ptura non loquitur. maxime cum temporibus
eius. uix ruine templi fuerint. Alii zacha
riam patrem iohannis intelligi uolunt. ex qui
bus dam apocriforum somnus approbantes. quod
propterea occisus sit. quia saluatoris predicant aduentum.
Hoc quia de scripturis non habet auctori
tatem. eadem facilitate contemnitur. quia
probatur. Alii istum uolunt esse zachari
am. qui occisus est a ioas rege iude. inter
templum et altare. sicut regum narrat
hystoria. sed obseruandum quod ille
zaricharias non sit filius barachie. sed fi
lius ioiadae sacerdotis. Unde et scriptura
refert. Non fuit recordatus ioas patris
eius ioiadae. que sibi fecisset bona. Cum
ergo zachariam teneamus. et occisionis
consentiat locus. querimus quare barachiae
dicatur filius. et non ioiadae. Barachia.
in lingua nostra. benedictus domini dicitur.
et sacerdotis ioiade iustitia. hebreo nomi
ne demonstratur. In euangelio quo utuntur
nazareni. pro filio barachie. filium ioiadae
scriptum reperimus. Simpliciores fratres
inter ruinas templi et altaris. siue in por
tarum exitibus que syloam dicunt. rubra
saxa monstrantes. zachariae sanguine
putant esse polluta. Non condemna
mus errorem. qui de odio iudeorum et fidei
pietate descendit. Dicamus breuiter. quare
sanguis abel iusti. usque ad zachariam filium
barachiae ab illa generatione queratur.
cum neutrum eorum occiderit. Regule scri
pturarum est duas generationes bonorum uel
malorum nosse. hoc est singulorum singulas.

Innatale s. STEPHANI.

Cyrill. c.

Debemus sumamus exemplā. Quis ascendit in montem dñi. aut quis requiescet in monte scō eius. Cumq plures qui ascen suri sint montem dñi descripsisset. qui di uersis fuere ætatib. postea infert. Hæc est generatio querentium dñm. querentium faciem dei iacob. Et in alio loco de omnibus sūt. Generatiō iustoꝝ benedicēt. De malis uō ut in presenti loco. Generatio uiperarum. Et requirentur omnia a generatione ista. Et ezechihel cum peccata terræ descripsisset. sermo prophetæus adiecit. Si noe. et iob. et danihel. ibi fuerint inuenti. non dimittā peccata terræ illi. Omēs iustos qui similes fo rent uirtutib. eoꝝ. noe. et iob. et danihel. uo lens intelligi ergo et isti qui similia cain et ioas contra aplōs gesserunt. de ymagenerationē ee referuntur.

C

Hierusalem hierūm. quæ occidis pphas. et la pidas eos qui ad te missi sunt. quotiens uolui congregare filios tuos. quemadmodū gallina congregat pullos suos sub alas suas et noluisti. hierūm. non saxa et ædificia ci uitatis. sed habitatores uocat. quam pius plangit affectu. Sicut et in alio loco legi mus. quod uidens eam fleuerit. In eo autē quod dicit. quotiens uolui congregare filios tuos. omēs retro pphas a se missos ee testatur. Gallinæ quoq similitudinem congre gantis sub ala pullos suos. in cantico deute ronomii legimus. Sicut aquila prouocans nidum suum. et sup pullos suos desiderauit. expandens alas suas suscepit eos. et tulit super pennas suas.

Ecce relinquetur uobis domus ura deser ta. Hoc ipsum expsona hieremiæ ante iā dixerat. Reliqui domum meam. dimisi he reditatē meam. facta est michi hereditas mea quasi spelunca hienæ. Desertā iudeoꝝ domum. idest templum illud quod fulgebat. augustius oculis comprobamus. qui habitato rem xpm pdidit. et hereditatem preripere gestiens. occidit heredem.

Dico enim uobis. non me uidebitis amodo donec dicatis. benedictus qui uenit in no mine dñi. Adhuc loquitur. et ad pplm iudeoꝝ. Versiculum autem istum quod et paruuli atq lactentes in ingressu hierūm dñi saluatoris usi sunt. quando dixerunt. benedictus qui uenit in nomine dñi. osan nā in excelsis. sumpsit de centesimo psalmo. qui manifeste de aduentu domini scripꝝ est. et quod dicit hoc uult intelligi. Nisi pœnitentiam egerimus. et confessi fuerimus ipsum esse me de quo pphetæ cecinerunt. filium omnipotentis patris. meam faciem non uidebimus. Habent iudei datū sibi tēpus pœnitentiæ confitentur benedictum qui uenit in nomine dñi. et xpi ora conspi cient.

Cyrill. c.

Et egressus ihs de templo. ibat. et acce serunt discipuli eius. ut ostenderent ei ædi ficia tēpli. Ipse autē respondens. dixit eis. Uidetis hæc omnia. Amen dico uob. non relinquet lapis super lapidem. qui nō destruetur. Iuxta hystoriam manifestus est sensus. recedente autē dño de tēplo. omnia legis ædificia. & compositio mandatoꝝ ita destructa est. ut nichil iudeis possit impleri. et capite sublato. unuersa inter se membra compungent.

Sedente autē eo sup montem oliueti. acces serunt ad eum discipuli secreto dicentes. Die no bis quando hæc erunt. et quod signum aduentus tui. et consummationis sæculi. Sedit in montē oliueti. ubi uerum lumen scien tiæ nascebatur. Et accedunt ad eum di scipuli secreto. qui misteria. et futuroꝝ reuelationem nosse cupiebant. et interro gant tria. Quo tēpore ierūm destruen da. quo uenturus xps. quo consummato sæculi fixura.

Discipuli secreto

Multi enim uenient in nomine meo di centes. ego sum xps. et multos seducent. quoꝝ unus est symon samaritanus. quē in actibus aplōꝝ legimus. qui se ma gnam dicebat dei esse uirtutem. Hæc quoq inter cætera uitiis uoluminibꝫ scripta dimittens. ego sū sermo dei. ego sū speciosus. ego sū paracletus. ego omīps. ego omnia dī. Sed et iohis aplūs in cepta sua loquitur. Audistis quia antixps uenturus est. nunc autē antixpi multi sunt. Ego reor oms hæresiarchas antixpos ee. et sub no mine xpi ea docere. quæ contraria xpo sunt. Nec mirum si aliquos ab his uide amus seduci. cum dñs dixerit. et mul tos seducent.

Audituri enim estis prelia. et opiniones. prelioꝝ. uidete ne turbemini. Oportet enī hæc fieri. sed nondum est finis. Cū igitur hæc fieri uidemus. non pute mus diem instare iudicii. sed in tēpus aliud reseruari. cuius signum pspicue

CXXIIIJ · C

inconsequentib; ponitur.

SURGet enim gens contra gentem. et regnum contra regnum. et erunt pestilentie & fames. et terremotus per loca. hec omnia initia sunt dolor.

Non ambigo. et hec quidem iuxta litteram futura que scripta sunt. sed michi uidetur regnum contra regnum. et pestilentia eor. quor sermo serpit ut cancer. et fames audiendi uerbi dei. et comotio uniuerse terre. Et a uera fide separatio. in hereticis magis intelligi. qui contra se inuicem dimicantes. ecclie uictoriam faciunt. Quod autem dixit. hec omnia initia sunt dolor. melius transfertur parturitionum. ut quasi conceptus quidam aduentus antixpi. non partus intelligatur.

Tunc tradent uos in tribulatione. et occident uos. Per aplos omniu credentium psona signatur. non quo eo tpre apli in corpore reperiendi sint.

ET qm abundauit iniquitas. refrigescet caritas multor. Non omium negauit fidem. sed multor. Multi eni uocati pauci autem electi. In aplis et similibus eor pmensuram est caritas. de qua scriptum est. A qua multa non poterit extinguere caritatem. Et ipse paulus. Quis nos separauit a caritate xpi. Tribulatio. an angustia. et reliq.

ET predicabitur hoc euangliu regni in toto orbe. in testimoniu cunctis gentib;. et tunc ueniet consumatio. Signum aduentus dnici est euangelium in toto orbe predicari. ut nullus sit excusabilis. quod aut iam completum. aut in breui cernim ee complemtum. Non enim puto aliqa remansisse gentem. que xpi nomen ignoret. Et quamquam non habuerint predicatores. tam ex uicinis nationib; opinionem fidei non potest ignorare. DOM XXV. P PENTECOSTEN.

CVM autem uideritis abominationem desolationis. que dicta est a danihele ppha. stantem in loco sco. qui legit intelligat. Quando ad intelligentiam puocamur. misticum monstratur esse quod dictum est. Legimus autem in danihele hoc modo.

Et in dimidio ebdomadis. auferetur sacrificium meum. et libamina in teplo. abominatio desolationu erit. usq ad consumationem temporis. et consumatio dabitur sup solitudinem. De hoc et apls loquitur. quod homo iniquitatis. et aduersarius eleuandus sit. contra omne quod dicitur ds et culturam. ita ut audeat stare in templo di. et ostendere quod ipse sit ds. cuius aduentus scdm opationem sathane destruat eos. et ad dei solitudinem redigat. qui se susceperit. Potest autem simpliciter. aut de anti xpo accipi. aut de imagine cesaris quam pylatus posuit in templo. aut de adriani equestri statua que in ipso sco scor loco. usq in presentem diem stetit. Abominatio quoq scdm ueterem scripturam idolum nuncupatur. et idcirco additur desolationis quod in desolato teplo. atq destructo idolum positum sit.

TUNC qui in iudea sunt. fugiant ad montes. et qui in tecto. non descendant tollere aliquid de domo sua. et qui in agro. non reuertatur tollere tunicam suam. Abominatio desolationis intelligi potest. et omne dogma puersu. quod cum uiderimus stare in loco sco. hoc est in eccla. et se ostendere dm. debemus fugere de iudea ad montes. hoc est dimissa occidente littera. et iudaica prauitate. apppinquare montib; eternis. de quib; illuminat mirabiliter ds. et ee in tecto. et in dogmate. quo non possint ignita diaboli iacula puenire. nec descendere et tollere aliquid de domo conuersationis pristine. nec querere que retrorsum sunt. sed magis serere in agro spiritualium scripturar. ut fructus capiamus ex eo. Nec tollere alteram tunicam. quam apli habere phibentur. De hoc loco. idest de abominatione desolationis. que dicta est a danihele ppha stante in loco sco. Multa porfirius tertio decimo operis sui uolumine contra nos blasphemauit. cui eusebius cesariensis eps trib; respondit uoluminib;. octauo decimo. nono decimo. et uigesimo. Apollinaris quoq scripsit plenissime. supflueq conatus est uno capitulo uelle disserere. de quo tantis

uersium mihi⁹ disputatū est.
Ve aute pregnantib⁹ et nutrientibus
in illis diebus. Ve illis animab⁹ que
non in pfectū uirtum sua genimina p
duxerint. sed infra habent fidei. ut
enutritione indigeant magistro⁹.
hoc quoq dici potest. quod in persecu
tione antixpi. seu romane captiuitatis.
pregnantes et nutrientes uteri. et fi
lio⁹ sarcina pregrauati. expeditam
fugam habere non quiuerint.
Orate aute. ut non fiat fuga ura
hieme uel sabbato. Si de captiuita
te uerū uoluerimus accipere. quando
a tito et uespasiano capta est. orare
debent. ne fuga eo⁹ hyeme ut sabbo
fiat. quia in altero duritia frigoris. p
hibet ad solitudines pgere. et in mon
tibus. deseruisq; latitare. In altero aut ut
gressio legis est. si fugere uoluerint.
aut mors imminens si remanserint. Si
uero de consumatione mundi intel
legitur. hoc precipit. ut non refrigescat
fides nra. et in xpm caritas. neq; ut
otiosi in opere dei. torpeamus uirtutū
sabbato.
Et nisi breuiati fuissent dies illi. non fie
ret salua omnis caro. sed ppter electos
breuiabuntur dies illi. Ad breuiatus dies.
non secūm deliramenta quoꝝ dam. qui
putant tempoꝝ momenta mutari. nec
recordantur illius scripti. Ordinatione
tua pmanēt dies. Sed iuxta tempoꝝ
qualitatem sentire debemus. id est ad
breuiatos. non mensura sed numero. ut
quomodo in benedictione dicitur. longi
tudine dierum replebo eum. sic et hic
ad breuiati dies intelligantur. ne tepoꝝ
mora fides concutiatur credentium.
Tunc si quis uobis dixerit. ecce hic est xps.
aut illic. nolite credere. Multi capitā
tes iudaice tempore principes exterere.
qui xpos esse se dicerent. in tantum ut
obsidentib⁹ romanis. tres uitus fuerint
factiones. sed melius de consumatione
mundi intelligitur.
Surgent enim pseudo xpi et pseudo
pphete. et dabunt signa multa. et
pdigia. ita ut in errore inducantur si fieri
potest etiam electi. ecce predixi uobis.
Tripliciter. ut ante iam dixi. locus hic
disserendus est. aut de tempore obsi
dionis romane. aut de consumatione
mundi. aut de hereticoꝝ contra eccl̄am
pugna. et istiusmodi antixpis. qui sub
opinione falsę scientie contra xpm di
micant.
Si ergo dixerint uobis. ecce in deserto est.
nolite exire. ecce in penetralibus. nolite
credere. Si quis pmiserit uobis. quod
in deserto gemitum. et philosophoꝝ
cognate xps moretur. aut in hereti coꝝ
penetralibus. qui dei pollicentur arcana.
nolite exire. nolite credere. siue qua p
secutionis et angustiaꝝ tempore semp
pseudo pphete decipiendi inueniunt locū.
siquis sub nomine xpi se iactare uoluerit.
non statum accōmodetur fidē.
Sicut enī fulgur exit ab oriente. et paret
usq; in occidente. ita erit et aduentus
filii hominis. Nolite exire. nolite cre
dere. qd filius hominis. uel in deserto
gentium sit. ut in penetralibus hereticoꝝ.
sed quod ab oriente usq; in occidente. fides
eius in catholicis ecclīis fulgeat. hoc quoq;
dicendum. qd sedis salutaris aduentus.
non in humilitate ut prius. sed ingtā de
monstrandus sit. Subitum est itaq; eū
paruo loco. uel in abscondito querere.
qui totius mundi lumen sit.
Vbicumq; fuerit corpus. illuc congrega
buntur et aquile. De exemplo naturali
quod cotidie cernimus. xpi instruimur
sacramento. Aquile et uultures. etiam
transmarina dicuntur sentire cadauera.
et ad escam huiuscemodi congregari. Si
ergo irrationabiles uolucres naturali sensu
tantus terrarū spatiis. et maris fluctib⁹
separatę. paruum cadauer sentiunt ubi
iaceat. quantomagis nos. et omnis multi
tudo credentium. debet festinare ad
eum cuius fulgur exit ab oriente. et pa
ret usq; ad occidentē. Possumus autem
corpus id est. ΠΥΤΩΜΑ. quod significa
mus latine dicitur cadauer. ab eo
quod p mortem cadat. passionem xpi
intellegere. ad quam puocamur. ut ubi
cūq; in scripturis legitur congregemur.
et p illam uenire possimus ad uerbū
dei. Ut est illud. foderunt manus me
as et pedes. Et in ysaia. Sicut ouis ad
uictimam ductus. et cętera his similia.
Aquile aute appellantur scī. quibus
innouata est iuuentus ut aquile. et qui

¶ vxm· c

iuxta ysaiam plumescunt. et assumunt alas. ut ad xpi ueniant passionem.

» Statim autē post tribulationem dierū
» illoz. sol obscurabitur. et luna non
» dabit lumen suum. et stellę cęli cadent
» de cęlo. et uirtutes cęlorz commouebunt.
Sol et luna obscurabuntur. et non da
bunt lumen suum. et cętera astra cadet
de cęlo. uirtutesq; cęlorz commouebunt.
non de minutione luminis. Alioquin legi
mus solem. septuplum habiturum lumen.
sed ad comparationem uere lucis omia u
sum tenebrosa. Sitaq; iste sol uelut tene
bre erit. qui nunc totum orbem rutilat.
et luna que secm est luminare. et stellę
que ad solatium noctis accense sunt. osq;
uirtutes quas angelorz multitudines intel
ligimus. in aduentu xpi in tenebras repu
tabuntur. decutiatur sup celum eorū.
q se scos arbitrantes. presentiam iudicis
» non formidant. Et tunc parebit signum
» filii hominis in cęlo. signum hic. aut cru
cis intelligamus. ut uideant iuxta zacha
riam et iohannē. uidā quem compunxe
rant. aut uexillum uictorię triumphan
» tis. Tunc plangent omnes tribus terrę.
plangent hi qui municipatum non ha
buere in cęlis. sed scripta sunt in terra. Et
» mittet angelos suos cum tuba. de hac
tuba. et aplis loquitur. et in apocalipsi
iohis legimus. et in ueteri testamento. tu
bę ductiles ex auro. et ere. argentoq; fi
eri precipiuntur. ut sublimia doctrinaz
» resonent sacramta. Ab arbore fici disci
» te parabolam. cum iam ramus eius te
» ner fuerit. et folia nata. scitis quia ppe
» est estas. et reliqua. sub exemplo arboris.
docuit consumationis aduentum. Quo
modo inquit qn teneri fuerunt in arbore fic
calculi. et gemma erupit in flore. cor
tex folia parturit. intellegetis estatis
aduentū. et fauonii. acueris introitum.
Ita cum hęc omia que scripta sunt u
deritis. nolite putare iam adee consuma
tionem mundi. sed quasi proemia. et pre
cursores quosdam uenire. ut ostendant
quod prope sit. et inanus.

» Amen dico uobis quia non preteribit. gene
» ratio hec donec omia fiant. Supradixi
mus generationes bonorz. et econtrario
malorz singulas. Iguur. aut omne genus
significat hominū. aut specialiter iudeorz.

» Celum et terra transibunt. uerba uero
» mea non preteribunt. celū et terra.
que transibunt in mutatione. non abolu
tione sui. Alioquin. quomodo sol obscura
bitur. et luna non dabit lumen suum.
et stellę cadent. si cęlum in quo ista sunt.
terraq; non fuerit.

» De die autē illa. et hora. nemo scit neq;
» angeli cęlorz. nisi pater solus. Inq;
dam latinis codicib; additū est. neq; filius. cum in grecis. et maxime adamantii.
et pierii exemplarib;. hoc non habeat
ad scriptum. sed quia in nonnullis legū
oisserendum uidetur. Gaudet arrius. et
eunomius. quasi ignorantia magistri
gtā discipulorz sit. et dicunt. Non po
test equalis esse. qui nouit. et. qui igno
rat. contra quos breuiter ista dicenda sūt.
cum omia ipra fecerit ihs. hoc est uerbū
di. omia enī ipsum facta sunt. et sine
ipso factum est nichil. Inomib; autem ē
poib; etiam diei iudicii sit. qua conseqn
tia potest. cuius ignorantię partē cuncta
tum nouerit. hoc quoq; dicendum est. qd
est manus. notitia patris. an iudicis. sima
ius nouit. quomodo ignorat quod minus
est. Scriptum legimus. omia que patris sc̄m̄ dat
filii sunt. qua ratione unus sibi diem nouā
reseruauit. et noluit eam communicare
cum filio. Sed et hoc inferendum. sine
ullum diem temporū. ignorat. ignorat
pene et ultimum. et retrorsum omis. Non
enim potest fieri. ut qui primum ignorat.
sciat qui sedm sit. Iguur qui a probau
mus. non ignorare filium consumationis
diem. causa reddenda est cur ignorare
dicatur.

Apostolus sup saluatorē scribit. In quo sunt
omes thesauri sapientię et scientię absco
diti. Sunt ergo omes thesauri in xpo. sapi
entię et scientię sed abscondita sunt. Quare
abscondita sunt. Post resurrectionem in
terrogatus ab aplis de die. manifestius
respondit non est urm scire tempora ul
momenta. que pater posuit in sua potesta
te. quando dicit non est urm scire. osten
dit quod ipse sciat. sed non expediat nos
se apostolis. ut semp incerti de aduentu
iudicis. sic cottidie uiuant. quasi die
alia iudicandi sint. Denicq; et consequens
euglii sermo. idipsum cogit intelligi.
dicens quoq; patrem solum nosse. in patre

comprehendit et filium . omiſ enī patrē
filii nomen eſt.
Sicut autē in diebuſ noe. ita erit aduen
tus filii hominiſ . q̄mo enim erant in di
ebuſ noe. ante diluuium comedentes.
et bibentes. nubentes. et nuptum traden
tes. et relīq̄. Quęritur quomodo ſupra
ſcriptum ſit . Surget enī gens ꝯra gen
tem . et regnū contra regnum. et erūt
peſtilentię . et fames. et terremotus. et
nunc ea futura memorentur . quę pacis
indicia ſunt. Sed eſtimandum iuxta apo
ſtolum . quod poſt pugnas. et diſſenſiones.
peſtilentias . et fames. et tremotus. et cęta.
quib⁹ genus uaſtatur humanum . breui
ſubſecutura ſit pax . quę quieta omia rep
mittat . ut fides credentium ꝯpbetur . utrū
tranſactis malis ſperent iudicem ēe uentu
rum . hoc eſt enī quod in paulo legimus.
quando dixerint . pax et ſecuritas . tunc
repentinus eis ſuperueniet interitus . ſicut do
lor parturientem . et non effugient;
Tunc duo erunt in agro unus aſſumetur .
et unus relinquetur . duę molentes in mola
una aſſumetur . et alia relinquetur. Tunc
inquit duo erunt in agro . quando tempꝰ
iudicii conſummationiſ atq̄ iudicii . duo
in agro partier inuenientur eundem ha
bentes laborem . et quaſi pa rem ſementē
ſed fructus laboriſ . non . eq̄ recipientes.
Duę quoq⁹ molentes . ſimul erunt . altera
aſſumetur . et altera relinquetur . In duob⁹
qui in agro cōmorantur . et in duab⁹ quę
partier molunt . uel ſynagogam intelligę
et ecclām . quod ſimul molere iudeantur in
lege . et de iſdē ſcripturiſ . farinam terere
preceptoꝝ dei . uel cęteraſ hereſes . quę de
utroq⁹ teſtamento . aut de altero uide
tur molere farinam doctrinarū ſuaꝝ . et
cum unum nominiſ xp̄iani propoſitum
habeant . non eandem mercedem recipient.
aliiſ aſſūptus et aliiſ derelictus.
Vigilate ergo . quia neſcitis horam qua
dñs ueſter uenturus ſit . Perſpicue oſtendit .
quare ſupra dixerit . de die autem illa nemo
ſcit . neq⁹ filius hominiſ . neq⁹ angeli . niſi
pater ſolus . quod non expediat ſcire apt̄is .
ut pendulę expectationiſ incerto ſemp eū
credant ēe uenturum . quem ignorant . q̄n
do uenturus ſit . et non dixit . quia neſcimus.
qua hora uenturus ſit dñs . ſed neſcitis . Pre
miſſoq⁹ patriſſamilię exemplo . cur retineat
conſummationiſ diem . manifeſtius docet di
cens . eſtote parati . quia neſcitis qua hora
filius hominiſ uenturus eſt.
Quis putas est fidelis seruus et prudens
quem conſtituet dñs ſuus ſup familiam
ſuam . ut det illiſ cybum in tempore .
Beatus ille ſeruus . quem cum uenerit dñs
eius . inuenerit ſic facientem . plenius inſtru
ēt . et replicat . quare de die conſummatio
nis . et hora . nec angelos . nec ſe ſcire predi
xerit . ſed ſolum patrem quod non expe
diat ſcire aptis . et exemplum patriſ fami
liæ . hoc eſt ſui . et fidelium ſeruoꝝ .
ideſt aptoꝝ . ad cohortationem ſollicitę
mentis interſerit . ut ſpe premioꝝ mi
niſtrent conſeruis . In tēpore ſuo cybaria
doctrinaꝝ .
Si autē dixerit malus ſeruus ille in cor
de ſuo . moram facit dñs mi uenire .
et coeperit p̄cutere conſeruos ſuos .
et rl̄q̄ . Ex ſuperioribꝰ pendet . quod ſic
ſollicitus ſeruus . et ſēp aduentum dñi
preſtolans . tradit conſeruis cybaria . in
tempore ſuo . et poſtea ſup omnia bo
na patriſ familiæ conſtituitur ita e cōtrario.
qui iuxta ezechihel dixit . intempora lon
ga fiet iſtud . et non putat dñm cito ēe
uenturum . factus ſecurior . uacat eput .
atq⁹ luxurię . et non lenem patrem fami
liaſ . ſed ſeueriſſimum ſentiet iudicem.
Veniet dñs ſeruo illius . in die qua n
ſperat . et hora quam ignorat . et diui
det eum . partēq⁹ eius ponet cum hypo
critis . hoc ipſum docet . ut ſciant . quan
do non putatur dñs . tunc eum ēe uen
turum . et uigilantię . ac ſollicitudinis .
diſpenſatores . admonet . Porro quod
dicit . diuidet eum . non quo gladio
eum diſſe cet . ſed quo a ſcoꝝ conſor
tio ſeparet . partem ei ponat cum hypo
critis . cum his iudelicet qui erant in agro .
et qui molebant . et nichilominus dere
licti ſunt . Sepe diximus hypocritam ali
ud eſſe . aliud oſtendere . ſicut et in agro .
et in mola . idem iudebatur facere . qđ
ecclēſiaſticus uir . ſed extrinſecus diuerſę
uoluntatis apparuit . In Nāt vigilvm. Cxxb. c.
Tunc ſimile erit regnum celoꝝ . decē
uirginib⁹ . quę accipientes lampadas ſuas .
exierunt obuiam ſponſo et ſponſę . Quinq⁹
autem ex eis erant fatuę . et quinq⁹ pru
dentes . ~~Et relieva~~ Hanc parabolam

¶ xxv

idest similitudinem. decem uirginum
fatuarum. atq prudentium. quidam
simpliciter in uirginib interpretantur.
quarū alie iuxta aplm. et corpore. et
mente sunt uirgines. alie uirginitatem
tantum corporum reseruantes. uel cete
ra opera non habent ꝓposito suo similia.
uel parentum custodia reseruate. ni
chilominus mente nupserunt. Sed mi
chi uidetur ex superiorib. aliis sensus
esse qui dicitur. et non ad uirginalia
corpora. sed ad omne hominū genus
comparatio ꝑtinere. Sicut enī duo in
agro. et due molentes. duos poplos
significat. xpianorū. et iudeorū. siue
scorū. et peccatorū. qui in ecclesia
constituti. uidentur quidem et ipsi
arare. et molere. sed cuncta in hypo
crisi faciunt. sic et nunc. decem uirgi
nes. omīs homines complectuntur.
qui uidentur deo credere. et applau
dunt sibi inscripturis sanctis. tam
ecclesiasticos. quam iudeos. atq he
reticos. qui idcirco omnes uirgines
appellantur. quia glantur in unius
dei notitia. et mens eorū ydolatriae
turba. non conturbatur. oleum ha
bentes uirgines. que iuxta fidem.
et operib adornantur. non habent
oleum. que uidentur simili quidem
fide dnm confiteri. sed uirtutum opa
neglegunt. Possumus quinq uirgines
sapientes. et stultas. quinq sensus intp
tari. quorū alii festinant ad celestia.
et supna desiderant. alii terrenis feci
bus inhiantes. fomenta non habent ue
ritatis. quibus sua corda illuminent.
De uisu. et auditu. et tactu. spiritali
ter dictum est. quod uidimus. quod
audiuimus. quod oculis nris ꝑspeximus.
et manus nre palpauerunt. de gustu
Gustate et uidete qm suauis est dns.
De odoratu. in odore unguentorū tuo
rum currimus. et xpi bonus odor su
mus.

Moram autem faciente sponso. dor
mitauerunt omnes. et dormierunt.
Non enim parum temporis intpriore
et scdm aduentum dni preter greditur
omnes dormitauerunt. idest mortue
sunt. qui a mors scorū. somnus ap
pellatur. consequenter autem dicitur.

dormierunt. quia postea suscitande sunt.

Media autē nocte clamor factus est.
ecce sponsus uenit. exite obuiam ei.
Subito enim quasi in tempesta nocte. et
securis omib. quando grauissimus sopor est
ꝑ angloꝝ clamore. et tubas precedentium.
fortitudinum xpi resonabit aduentus. dicam
aliquid quod forsitan lectori utile sit. tra
ditio iudeorū est. xpm media nocte uentu
rum. in similitudine egyptii temporis.
quando pascha celebratum est. et exter
minator uenit. et dns sup tabernacula
transiit. et sanguine agni. postes nostrarū
frontium consecrati sunt. unde reor. et
traditione apostolicam ꝑmansisse. ut die
uigiliarum pasche. ante dimidium noctis populos
dimittere non liceat. expectantes aduentū
xpi. et postquam illud tempus transierit
securitate ꝑsumpta. festū cunctis agentib
diem. Vnde et psalmista dicebat. Media
nocte surgebam ad confitendum tibi. sup
iudicia iustitie tue.

Tunc surrexerunt omīs uirgines ille et or
nauerunt lampadas suas. Omīs uirgines
surrexerunt. et ornauerunt unaqueq
lampadas suas. idest sensus. in quib ole
um scientie recipiebant. ut haberent opa
uirtutum. que ante uerum iudicem re
fulgerent.

Fatue aut sapientib dixerunt. date nob
de oleo uestro. quia lampades nre extin
guntur. que lampades suas queruntur ex
tingui. ostendunt eas ex parte lucere. et
tamen non habent lumen indeficiens. nec
opera ꝑpetua. Si quis igitur habet animā
uirginalem. et amator est pudicitie. n
debet mediocrib ee contentus que cito
exolescunt et orto caumate fiunt are. sed
ꝑfectas uirtutes sequatur. ut lum habeat
sempiternū.

Responderunt prudentes. atq dixerunt.
Ne forte non sufficiat nobis et uobis.
sed de timore respondent. Vnus qsq
enim pro operib suis. mercedem recipi
et. Neq possunt in die iudicii aliorum
uirtutes. aliorū uitia subleuare. Et quo
modo tempore babylonie captiuitatis.
hieremias peccatores iuuare non potu
it. et dicitur ad eum. ne oraueris pro
populo isto. sic formidolosa erit illa di
es. cum unus quisq ꝓsemet ipso sollicit
erit.

Ite potius aduendentes. et emite uobis. Ven
ditur hoc oleum. et multo emitur pretio
ac difficili labore consequitur. quod in ele
mosinis cunctisq; uirtutib; et consiliis in
telligimus magistroꝝ

Dum aut irent emere. uenit sponsus.
dant quidam quasi prudentes con
silium. quod non debeant sine oleo lam
padaꝝ sponso occurrere. Verum quia iā
emendi tempus excesserat. et aduenien
te iudicii die. locus non erat poenitentie.
psalmista dicente. In inferno autem qs
confitebitur tibi. non noua opera pa
trare. sed preteritoꝝ rationem. cogun
tur exsoluere.

Venit sponsus. et que parate erant intra
uerunt cum eo ad nuptias. et clusa est
ianua. Post iudicii diem bonoꝝ operū.
et iustitie occasio non relinquitur.

Nouissime ueniunt et relique uirgines di
centes. dne. dne. aperi nobis. Egregia
quidem in dni appellatione confessio. idq;
repetitum. indicium fidei est. Sed quid
pdest uoce inuocare. quem operib; neges.

At ille respondens ait. Amen dico uobis
nescio uos. Nouit dominus qui eius sunt.
et qui ignorat. ignorabitur. Nescit dns
operarios iniquitatis. et licet uirgines sint.
et scdm duplicem intelligentiam de cor
poris puritate. et de confessione uere glo
rientur fidei. tam quia oleum non habent
scientie. sufficit eis pro poena quod igno
ratur a sponso.

Vigilate itaq; quia nescitis diem. neq; ho
ram. Prudentē sēp admoneo lectorem. ut
non supstitiosis adquiescat interptatio
nibus. et que comatice pfigentium. ea
dicuntur arbitrio. sed consideret priora
et media sequentia. et nectat sibi uni
uersa que scripta sunt. Et ex hoc ergo
quod infert. uigilate. quia nescitis diē.
neq; horam. intelligitur uniuersa que
dixi. idest ēē. De duab; molentib;. et
de patrefamilias. qui seruo suo credidit
substantia. et de decem uirginib;. Ideo
parabolas ēē premissas. ut quia ignora
mus homines. iudicii diem. sollicite nob
lumen bonoꝝ operū preparemus. ne
dum ignoramus iudex ueniat. In nat. cōfessoꝝ

Sicut enim homo proficiscens. uocauit
seruos suos. et tradidit illis bona sua.
et uni dedit quinq; talenta. alii duo.
alii uero unum. Et reliqua. Homo iste
paterfamilias. haud dubium quin xs
sit. qui ad patrē post resurrectionem
uictor ascendens. uocatis aplis. doctri
nā euangelicam tradidit. non p largita
te. et parcitate alteri plus. et alteri minus
tribuens. sed p accipientium uirib;.
Quomodo et apls. eos qui solidum
cybum capere non poterant. lacte po
tasse. se dicit. Deniq; et illum qui de
quinq; talentis decem fecerat. et qui
de duob;. quattuor. simile recipit gau
dium. Non considerans lucri magni
tudinem. sed studii uoluntatē. In qnq;
et duob;. et in uno talento. uel diuer
sas gratias intellegamus. que unicuiq;
tradite sunt. uel in primo. omnis sens
examinatus. in scdo. intelligentia. et
operatio. in tertio rationē. qua homines a
bestiis separamur.

Abiit autē qui quinq; talenta acceperat.
et operatus est in eis. Lucratus est alia
quinq;. acceptis terrenis sensib;. cele
stium sibi notitiam duplicauit. ex crea
turis intelligens creatorem. ex corpora
libus incorporalia. ex uisilib; inuisibilia
ex breuib; ētna.

Qui duo acceperat. lucratus est alia duo.
et iste p uiribus quicquid in lege didi
cerat. in euangelio duplicauit. Siue
et scientiam. et opam presentis uitae.
future beatitudinis typos intellexit.

Qui autē unū acceperat. abiens fodit
in terram. et abscondit pecuniam
domini sui. Nequam seruus. terrenis
opib;. et scli uoluptate. dei precepta ne
glexit. et polluit quamquam in alio
euangelista scriptum sit. quod in suda
rio ligauerit. idest doctrinā patris familie.
molliter et delicate uiuendo eneruarit.

Post multum uero temporis. uenit dns
seruoꝝ illoꝝ. Grande tempus est
inter ascensionem saluatoris. et scdm
eius aduentum. Si aut apli reddituri
sunt rationem. et sub metu iudicis sur
recturi. quid nos oportet facere.

Ait illi dominus. euge bone serue. et fide
lis. quia sup pauca fuisti fidelis. super
multa te constituam. intra in gaudiū
domini tui. Vtriq; seruo. ut ante iam
dixi. et qui de quinq;. talentis decem
fecerat. et qui de duob;

¶ xxb. c.

quattuor. idem patris familie sermo blan
ditur. et notandum quod omnia quæ
in presenti habemus. licet magna uidean
tur. et plurima. tamen comparatione
futurorum. parua. et pauca sunt. Intra
inquit in gaudium domini tui. et susci
pe quæ nec oculus uidit. nec auris audi
uit. nec in cor hominis ascenderunt. qd
autē potest maius dari fideli seruo. quā
ēē cum domino. et uidere gaudium dñi
sui.

Accedens autē. et qui unum talentum acce
perat ait. domine scio quia homo durus
es. metis ubi non seminasti. et congregas
ubi non sparsisti. et timens. abii. et abscon
di talentū tuū in terra. ecce habes quod
tuum est. uere quod scriptū est. Ad ex
cusandas excusantiones in peccatis. etiā
huic seruo contigit. ut ad pigritiam. ne
glentiam. super bie quoq crimen acciderit. Qui enim de
buit simpliciter in ertiam confiteri. et
orare patrem familias. e contrario calū
niatur et dicit se prudenti fecisse consi
lio. ne dum lucra pecuniæ quereret. eti
am de sorte periclitaretur.

Respondens autē dñs eius dixit ei. Serue
male. et piger. sciebas quia meto ubi n̄
semino. et congrego ubi non sparsi. oportuit
ergo mittere te pecuniam meam nū
mulariis. et ueniens ego. recepissem utiq.
quod meum cum usuris. Tollite itaq ab
eo talentū. et date ei qui habet decem
talenta. Quod putauerat sē p excusatiōe
dixisse in culpam ppriam uertitur. seruus
autem malus appellatur. quia calūniā
domino facit. Piger. quia noluit talen
tum duplicare. Vt in altero supbie. in alte
ro neglegentiæ condemnetur. Si inquit
durum. et crudelem esse me noueras. et
aliena sectari. ibiq metere. ubi non seue
rim. quare non tibi istiusmodi cogitatio
incussit timorē. ut scires me. mea dili
gentius quesiturum. et dares pecuniā
meam siue argentum nūmulariis. Utrūq
enim. ωPSYPION. Grecus sermo ~~sermo~~
significat. eloquia inquit dñi. eloquia ca
sta. argentum igne examinatum. pba
tum terre purgatum septuplum. Pecu
nia ergo et argentū. predicatio euange
lii est. et sermo diuinus. qui dari debu
it nūmmulariis. et trapezitis. Idest uel
ceteris doctoribus. quod fecerunt et apli.

p singulas puincias. pbros. et epos. or
dinantes. uel cunctis credentibus. qui
possunt pecuniam duplicare. et cum usu
ris reddere. ut quicquid sermone didice
rant. opere explerent. Tollitur autē ta
lentum. et datur ei qui decem talenta
fecerat. ut intelligamus. licet utriusq
labore. æquale sit gaudium domini. hoc
est. et eius qui quinq in decem duplicaue
rat. et ei qui duo in quattuor. tam ma
ius deberi premium ei. qui plus in dñi pe
cuniam laborauit. Vnde dicit. et apls.
pbros honora. qui uere pbri sunt. ma
xime qui laborant in uerbo dei. Ex eo q
malus seruus ausus est dicere. metis
ubi non seminasti. et congregas ubi n̄
sparsisti. intelligimus etiam gentiliū.
et phylosophorum bonam uitam. recipe
re dominū. et aliter habere eos qui iuste.
alit qui iniuste agant. et ad cōparatio
nem eius qui naturali legi seruiat. con
demnari eos. qui scriptam legem negle
gant.

Omni enim habenti dabitur. et abun
dabit. ei autē qui non habet. et qd
uidetur habere auferetur ab eo. Mul
ti cum sapientes sint naturaliter. et
habeant acumen ingenii. si fuerint negle
gentes. et desidia bonum nature corru
perint. ad compationem eius. qui pau
lulum tardior labore. et industria cō
pensauit quod minus habuit. pdunt
bonum nature. et premium quod eis
fuerat repmissum uident transire ad
alios. Potest et sic intelligi ei qui fidē
habet. et bonam in domino uoluntatē.
etiā siquid minus in ope ut homo ha
buerit. dabitur a bono iudice. Qui
autē fidem non habuerit. etiam cete
ras uirtutes. quas uidebatur natura
liter possidere. perdet. et eleganter
etiam quo uidetur inquit habere. au
feretur ab eo. Quicquid enī sine fide
xpi est. non ei debet imputari. qui
male eo abusus est. sed illi. qui etiam
malo seruo nature bonū tribuit. Et in
utilem seruum. eicite in tenebras. exte
riores. illic erit fletus. et stridor den
tium. dñs lumen est. qui ab eo foras
mittitur. caret uō lumine. Quid sit
autē fletus et stridor dentium. su
pradiximus. R ii Ebc. i. In xl.

Cum autē uenerit filius hominis in maiestate sua. et oēs angeli cum eo. tunc sedebit sup sedem maiestatis sue. et congregabuntur ante eum omnes gentes. et separabit eos ab inuicem. sicut pastor segregat oues ab hedis. Et statuet oues quidem a dextris suis. hedos autē a sinistris. Post biduum pascha fiet. et tradendus ab hominibus. et aceto ac felle potandus. recte premittit glām triumphantis. ut secutura scandala pollicitationis premio compensaret. Et notandum. quod qui in maiestate cernendus est. filius hominis sit. Quodq sequitur. statuet oues quidem a dextris suis. hedos uero a sinistris. Iuxta illud intellige. quod alibi legis. cor sapientis in dextra eius. et cor stulti in sinistra illius. Et supra. in hoc eodem euāglio. nesciat sinistra tua. quid faciat dextera tua. Oues. in parte iustorū stare iubentur ad dexteram. hedi hoc est peccatores. ad sinistram. quisemp pro peccato offerunt in lege. nec dicit capras. que possunt habere fetus. et tonse. egrediuntur de lauacro. Omis gemellis feti by et sterilis nulla inter eas. Sed hedus lasciuum animal. et petulcum. et feruens semp ad coitum.

Venite benedicti patris mei. possidete paratum uobis regnum. a constitutione mundi. hoc iuxta prescientiam dei accipiendum apud quem. fixura iam facta sunt.

Amen dico uobis. quādiu fecistis uni de his fratribus meis minimis. michi fecistis. Libera nobis erat intelligentia. quod in omni paupere xps esuriens pasceretur. sitiens potaretur. hospes induceretur intectum. nudus uestiretur. infirmus uisitaretur. clausus carcere haberet solacium colloquentis. Sed ecce hoc quod sequitur. quando fecistis uni de his fratribus meis minimis. michi fecistis. Non nichi uidetur generaliter dixisse de pauperibus. sed de his qui pauperes spiritu sunt. ad quos tendens manum dixerat. fratres mei. et mater mea hi sunt. qui faciunt uoluntatem patris mei.

Ibunt hi in supplicium eternum. iusti autē in uitam eternam. Prudens lector attende. quod et supplicia eterna sunt. et uita ppetua. metuim deincepsi habeat ruinas.

Factum est cum consummasset ihesus sermones hos omnes. dixit discipulis suis.

ET SQUIA

Post biduum pascha fiet. et filius hominis tradetur. ut crucifigatur. Cru bescant qui putant saluatorem timuisse mortem. et passionis paulo rē dixisse. Pater si fieri potest. transeat a me calix iste. Post biduum pascha fiet. ut tradendum se ut crucifigatur. nouit. et tamen non declinat insidias. non territus fugit. in tantum ut etiam ceteris ire nolentibus ppat intrepidus. qđo dicit thomas. eamus et nos et moriamur cum eo. et finem carnali festinitati uolens imponere. umbraq transeunte. pasche reddere ueritatem di. xit. Desiderio desideraui hoc pascha manducare uobiscum ante quam patiar. Et enim pascha nrm immolatus est xps. si tamē comedimus illud iazimis sinceritatis et ueritatis. Porro quod ait. post biduum pascha fiet. simplici intelligentia premissa. id quod sacramentum est requiramus. Post duos dies clarissimi luminis ueteris ac noui testamenti. uerum pmundo pascha celebratur. Pascha hebraice dicitur phase. et non a passione. ut pleriq arbitrantur sed a transitu notatur eo quod exterminator uidens sanguinem in foribus israhelitarū pertransierit. nec peusserit eos. Uel ipse dns prebens auxilium populo desup ambulauerit. Lege exodi librum de quo. xij. c. plenius si uita comes fuerit disputabimus. Transitus autem nr idest pasche ita celebratur. ut scilicet terrena et egyptum dimittentes ad celestia festinemus. Tunc congregati sunt principes sacerdotum et seniores populi in atrium principis sacerdotum qui dicebatur caiphas. et consilium fecerunt ut ihm dolo tenerent et occiderent. Qui diebus erant pascha uicino prepste uicinas. leuigare templi parietes. pauimenta uerrere. uasa mundare. et sedm ritum legis purificari ut esu agni digni fierent. congregantur in eius consilium. quomodo occidatur dns non timentes seditionem. ut simplex sermo demonstrat. sed cauentes ne ab alio populi de suis manibus tolleretur.

¶ xxvi · c°. Cum autē esset in bethania ihs in domo
symonis leprosi. Passurus ꝓ omni mun
do et uniuersas nationes suo sanguine re
dempturus moratur in bethania domo
obedientiæ quę quondam fuit symonis
leprosi. Non quod leprosus et illo tēpo
re ꝑmaneret. sed quia ante lęꝑsus. Pro
pterea a saluatore mundatus est. ne non
pristino permanente uirtus curantis appa
reat. Nam in cathalogo aplorꝫ cum pri
stino uitio et officio matheus publicanꝰ appel
latꝰ q̄cēte publicanus esse desiderat. Quidam symonis leprosi
domum. eam uolunt intelligi partem
ppli quę crediderit dn̄o. et ab eo curatꝰ
fuerit. Symon quoq; ipse obediens dici
tur qui iuxta aliam intelligentiam mun
dus interpretari potest. in cuius domum
curata est ecclesia. Accessit ad eum mu
lier abens alabastrū unguenti pretiosi. et effu
dit sup caput ipsius recumbentis. Nemo
putet eandem ēē quę sup caput effudit
unguentū. et quę suppedes. Illa enī
et lacrimis lauat. et crine tergit. et ma
nifeste meretrix appellatur. De hac
autem nichil tale scriptum est. Nec
enim poterat statim capite dn̄i me
retrix digna fieri. Alius euangelista ꝑ
alabaustro unguenti pretiosi quod
genus est marmoris. nardū pisticam
posuit. hoc est ueram et absq; dolo.
ut fidem ecclesiæ et gentium demon
straret. Uidentes autē discipuli indigna
ti sunt dicentes. Ut quid ꝑditio hæc?
potuit enim istud uenundari pretio
multo. et dari pauperib;. Scio quosdā
hunc locum calumniari quare alius
euangelista iudam solum dixerit con
tristatū. eo quod loculos tenuerit. et
fur ab initio fuerit. et matheus scripsit
om̄s apostolos indignatos nescientes tro
pum qui uocantur CYMNMΨ quo et
ꝓ uno omnes. et ꝓ multis unus appella
ri soleat. Nam et paulus apostolus in
epla sua quę scribitur ad hebreos li
cet de ea multi latinorꝫ dubitent. Cū
scōrꝫ passiones et merita descripsisset
intulit. lapidati sunt ~~temptati sunt.~~
tēptati sunt. [illegible] sunt. in occisione
gladii mortui sunt cum unum tantū
modo ysaiam prophām sectum a iudeis
autument. Possumus et aliter dicere
quod apli uere ꝓpter pauperes indignati
sunt. iudas autem ꝓpter lucra sua. Vn
de et musitatio eius cum crimine ponit̄.
quod non curam pauperum habuerit.
sed suo furto uoluerit prouidere. Sci
ens autē ihs ait illis. Quid molesti estis
mulieri? Opus bonum operata est in
me. Nam semꝑ pauperes habebitis uob̄
cum. me autē non semꝑ habebitis. Alia
aboritur questio. quare dn̄s post resur
rectionem dixerit ad discipulos. Ecce
ego uob̄cum sum usq; ad consumatio
nem mundi. Et nunc loquatur. me
autē non semꝑ habebitis. Sed michi
uidetur in hoc loco de presentia dicere
corporali. q̄ne quaquā cum eis ita futurꝰ
sit post resurrectionē quomodo nunc
in omni conuictu et familiaritate.
Cuiꝰ rei memor apls ait. Et si noueramꝰ
ihm xp̄m scd̄m carnem nunc iam non
nouimus eum. Mittens enim hoc un
guentum in corpore meo. ad sepeliendū
me fecit. Quod uos putatis ꝑditionē
ēē unguenti. officium sepulturę est.
Nec mirū si michi bonum odorem fi
dei dederit. cum ego ꝓ ea fusurus sum
sanguinem meum. Amen dico uobis ubi
cumq; predicatum fuerit hoc euange
lium in toto mundo dicetur. et quod
fecit hæc in memoriā eiꝰ. In toto mundo
non tam mulier ista quam ecclesia p̄
dicatur quod sepelierit saluatorem. qd̄
unxerit caput eius. Et attende notitiā
futurorꝫ quod passurus. post biduum
et moriturū. sciat euangeliū suum toto
orbe celebrandum. Et ait illis. Quid
uultis michi dare et ego uobis eum tra
dam? At illi constituerunt ei. xxx.ta ar
genteos. Infelix iuda damnū quod ex
effusione unguenti se fecisse credebat.
uult magistri pretio compensare. Nec
certā tam̄ postulat summam. ut saltī
lucrosa uideretur propositio. sed quasi iui
le tradens mancipium in potestate emti
um posuit quantū uellent dare. Qui
constituerunt ei. xxx.ta argenteos. Joseph
non ut multi putant iuxta lxx interpre
tes. xx. aureis uenditus est. sed iuxta he
braicam ueritatē uiginti argenteis. Neq;
enim poterat pretiosior esse seruus quā
dn̄s. Prima aȝimorꝫ accesserunt discipli
ad ihm dicentes. Ubi uis paremus tibi
comedere pascha? Prima aȝimorꝫ q̄r

ta decima die mensis primi ē. quando agnus immolatur. et luna plenissima est. et fermētū abicitur. Inter eos autem discipulos qui accesserunt ad ihm interrogantes. ubi uis paremus tibi comedere pascha. et iudam estimo fuisse pastorem. At ihs dixit. Ite in ciuitatem ad quendam. Morem ueteris testamēti noua scriptura conseruat. Frequenter legimus. dixit ille illi. et in loco illo et illo. quod hebraice dicitur phelmoni. et helmoni. et tamen psonas locos q non ponitur nomen. et inuenietis ibi aiam portantem lagenam aque. Quos idcirco uocabula prētermissa sunt. ut omibus qui pascha facturi sunt liberum. festinantis occasio pateretur. Et fecerunt discipuli sicut constituit illis ihs. et parauerunt pascha. In alio euangelista scriptum est quod inuenerunt cenaculum magnū stratum. atq mundatum. et ibi parauerunt ea. Videtur autem michi cenaculum. Lex spūalis intelligi. Vespere autē discumbebat cū xii. discipulis suis. Omnia sic aut iudas. ut tollatur suspitio proditoris. et eden tibus illis dixit. Amen dico uobis quia unus urm me traditurus est. Qui de passione predixerat. et de pditore predicit. Dans locum pēnitentie. ut cum intellexisset scire cogitationes suas. et occulta consilia. poenitteret eum facti sui. Et tam non designat specialiter & manifeste. quo arguitis impudentior fieret. Mutat crimen innumero. ut agat conscius poenitentiam. Et cum tristitia ualde coeperunt singuli dicere. Num quid ego sum dne. et certe nouerant xii. apti. quod nichil tale contra dnm cogitarent. sed plus credunt magistro quam sibi. Pauescentes fragilitatem suam tristes interrogant de peccato. cuius conscientiam non habebant. At ipse respondens ait. Qui intingit mecū manum in parapside. hic me tradet. O mira dni patientia. Primū. dixerat unus urm me traditurus est. Ps seuerat pditor in malo. manifestius arguit. et tam nom pprie non designat. Judas ceteris contristatis et retrahentibus manum. et inter ducamus cibos ori suo. temeritate et impudentia. qua pditurus erat etiā manum cū magistro mittit in parapside. ut audacia bonam conscientiam mentiretur. Filius quidē hominis uadit sicut scriptū est de illo. Ue autē homini illi p quem filius hoīs tradetur. Nec primo nec secūdo correptus a prodītione retrahit pedē. sed patientia dni nutrit impudentiam suam. et thesaurizat iram in die ire. Poena predicat ut quē pudor non uocerat. corrigant denuntiata supplicia. Quod aut sequitur bonum erat si natus n fuisset homo ille. n ideo putandus est ante fuisse quam nasceretur. quia nulli possit esse bene. nisi ei qui fuerit. Sed simpliciter dictum est. Multū melius ē n subsistere. quam male subsistere. Respondens autē iudas qui tradidit eum dixit. Numquid ego sum rabi. At ille. Tu dixisti. Quia ceteri tristes ualde & tres. ter rogauerant. numquid ego sum dne. Ne tacendo se pdere uideret. et ipse similiter interrogat. quem conscientia remordebat. qui manum audaciter miserat in parapside. Numquid ego sum rabi. et blandientis iungit affectū siue incredulitatis signū. Ceteri enim qui n erant p oratores dicunt. Nūquid ego sum dne. iste qui pditurus erat n dominū sed magistrum uocat. Quasi excusationem habeat si dnm denegat. saltem magistrū pdiderit. Et ait illi. Tu dixisti. Eadē confusione conuictus est proditor. qua pilato postea respondurus est. Cenantibus autē eis accepit ihs panem. et benedixit ac fregit. deditq discipulis suis et ait. Accipite et manducate. hoc est corpus meū. Et accipiens calicem gratias egit. et dedit illis dicens. et relia. Postquā typicū pascha fuerat impletū. et agni carnes cū aplis comederat. assumit panē. qui confortat cor hoīs. et ueri paschę transgreditur sacramentū. ut q modo in prefiguratione eius melchisedech summi dei sacerdos. panem et uinū offerens fecerat. ipse quoq uiuentate sui corporis et sanguinis representaret. In Luca legimus duos calices. quib discipulis p parauit. unum primi mensis et alterum secundi. ut qui inter scos primo mense agnū comedere non potuerit. secūdo mense ter pēnitens edum comedat. Dico uobis

¶ xxvi. non bibam amodo de hoc genimine uitis.
usq; in diem illū. cū illud bibam nouum
uobcū in regno patris mei. De carnalib;
transiit ad spiritalia. Quod uinea de ægy
pto transplantata ppls isrl sit. Cum per
hieremiā dns loquitur. Ego plantaui uine
am ueram. quom mutata es in amaritudine
uitis aliene. Et ysayas ppha in cantico qd
dolet canit. et omnis pars in scriptura testa
tur. Ergo de hac uinea nequaquā dicit se
esse bibiturū. nisi in regno patris sui. Regnū
patris fidem puto ēē credentium. aplo qq
id ipsum cfirmante. Regnum dī intra uos
est. Ergo cum iudei receperint regnum
patris. attende quod dicat patris non dī.
Omis pater nomen ē filii. Cū inquā cre
diderint in dō patre. et adduxerit eos pat
ad filium. de uino eoꝝ bibet dns. et in
similitudine ioseph regnans in ægypto in
ebriabitur cum frib; suis. Et hymno dicto
exierunt in montē oliueti. hoc est quod in
quodā psalmo legimus omnes pingues ter
re. Juxta hoc exemplum qui saluatoris cali
ce saturatus et inebriatus fuerit potest lau
dare dnm. et conscendere montē oliue
ti. ubi laborum refectio dolorisq; solatiū
et ueri luminis notitia est. Tunc dicit illi ihs.
Oms uos scandalum patiemini in me in
ista nocte. Predicit quod passuri fuerint
non desperent salutem. sed agentes poeni
tentiā liberentur. Et signanter addidit.
in ista nocte scandalū patiemini. Quia qm
qui inebriantur. nocte inebriant. sic et q
p scandalum patiuntur. in nocte et in tene
bris sustinent. Nos uō dicamus. nox preteriit.
dies autē appppinquauit. Scriptū est enim
pcutiam pastorē et dispgentur oues gregis.
hoc aliis uerbis in zacharia ppha scriptum
est. et nisi fallor expsona pphe ad dnm dr.
pcute pastorem. et dispgentur oues. Sexa
gesimo quoq; et octauo psalmo. qui totus a
dno canitur huic sensui congruente. Qm
quē tu pcussisti ipsi q; psecuti sunt. Percutit
autē pastor bonus. ut ponat animā suam
pouib; suis. et de multis gregib; errorū fiat
unus grex et unus pastor. De hoc testimonio
in libello quē de optimo genere interpretan
di scripsimus plenius dictum est. Respondens
autē petrus ait illi. et si oms scandalizati
fuerint. ego numquā scandalizabor. Nō
ē temeritas nec mdaciū. Fides autē apli
petri et ardens affectus erga dnm saluatorē.

de quo supradiximus. Ait illi ihs. Amen
dico tibi quia in hac nocte ante quam gallus cantet ter me negab.
Et petrus de ardore fidei pmittebat et sal
uator quasi ds futura nouerat. Et notat
quod petrus in nocte neget tertio. Postq
autē gallus cecinit. et de crescentib; te
nebris uicina lux nuntiata est. conuersus
fleuit amariter negationis sordes lacrimis
lauans. Tunc uenit ihs cum illis in uillam
que dr gessemani. et dixit discipulis. Sedete
hic donec uadam illuc et orem. Gessemani
interptatur uilla pinguissima. In qua iussit
discipulos sedere paulisp. et expectare rede
untem donec pcunctis solus dns oraret.
Et assūpto petro et duob; filiis zebedei. coe
pit contristari. et mestus esse. Illud qd
supra diximus de passione. et ppassione.
etiam in presenti capitulo ostenditur. Qd
dns ueritatem assumpti pbaret hominis.
Uere quidē contristatus sit. sed ne passio
in animo illius dominaret. p passionē
coeperit contristari. Aliud est enim contri
stari. et aliud incipere contristari. Contri
stabat autē n timore patiendi. qui ad hoc
uenerat ut pateret. et petrū timiditatis ar
guerat. sed ppt infelicissimū iudam et
scandalum omiū aploꝝ. et reiectionem
ppli iudeoꝝ. et aduersionē misere ierlm.
Vnde et ionas sup hereditate cucurbite ut
edere contristatus est nolens perire qddā
quidā tabnaculū suum. Si aut tristitiam
animi n affectū saluatoris erga perituros
sed passionem heretici interptantur. re
spondeant. quom exponunt illud quod
expsona dī pie zechielem dicit. et in oib;
istis contristabas me. Tunc ait illis. Tristis
est anima mea usq; ad mortem. Sustine
te hic. et uigilate mecū. Que ctristat
anima ē. sed n ppt mortē. sed usq; ad
mortē contristatur. donec aplos sua libe
ret passione. Quod aut pcepit. sustinete
hic et uigilate mecum. non a somno phi
bet. cuius tēp n erat imminente discri
mine. sed a somno infidelitatis et torpo
re mentis. Dicant ergo qui irrationabi
lem ihm sumpsisse animam suspicantur.
qm ctristetur. et nouerit tēp tristitie.
Quāquā enī et bruta animalia mereant.
tam n nouer nec causas nec tēp. usq; q
debeant contristari. Et pgressus pusillū
pcidit in faciem suā adorans. et dicens.
Mi pater. si possibile est. transeat a me

calix iste. Uerumtamen non sicut ego uolo sed
sicut tu uis. Dato apostolis precepto. ut su
stinerent. uigilarentque cum domino. paulu
lum procidens ruit in faciem suam. et humi
litatem mentis habitu carnis ostendit. Di
citque blandiens. mi pater. et postulat ut
si possibile est transeat ab eo passionis calix.
de quo supradiximus. Postulat autem non timo
re patiendi. sed miam prioris populi. ne ab
illis bibat calicem propinatum. Unde et signan
ter non dixit transeat a me calix. sed calix
iste. Hoc est populi iudeorum. qui excusationem
ignorantie habere non potest. si me occi
derit. habens legem et prophetas. qui me coti
die uaticinantur. At tamen reuertens in se
met ipso quod ex hominis persona trepidanter.
renuerat. ex fide filiique confirmat. Ue
rumtamen non sicut ego uolo. sed sicut tu uis.
Non inquit hoc faciam quod humano
affectu loquor. sed propter quod ad terras
tua uoluntate descendi. Et uenit ad discipulos.
et inuenit eos dormientes. et dicit pe
tro. sic non potuistis una hora uigilare
mecum. Ille qui supra dixerat etiam si
omnes scandalizati fuerint in te ego num
quam scandalizabor. nunc tristitie ma
gnitudine somnum uincere non potest. Vi
gilate et orate. ut non intretis in temptatio
nem. Impossibile est humanam animam
non temptari. Unde et in oratione dominica
dicimus. Ne nos inducas in temptatio
nem quam ferre non possumus. Non tempta
tionem penitus refutantes. sed uires susti
nendi in temptationibus deprecantes. Er
go et in presentiarum non ait. uigilate et
orate ne temptemini. sed ne intretis in
temptationem. Hoc est temptatio uos non superet
et uincat et uos intra casses teneat. Uer
bi gratia. Martyr qui pro confesione domini
sanguinem fundit. temptatur quidem est.
sed temptationum retibus non ligatur. Qui
autem negat in plagas temptationis in
currit. Spiritus quidem promptus est. caro
autem infirma. hoc aduersum temerarios.
qui quod crediderint putant se posse
consequi. Itaque quantum de ardore men
tis confidimus. tantum de carnis flagilitate
timeamus. Sed tamen iuxta apostolum. in spiritu
carnis opera mortificantur. Iterum secundo a
biit et orauit dicens. Pater mi. si non po
test hic calix transire. nisi bibam illum.
fiat uoluntas patris que non est contraria
filii uoluntati dicente ipso per prophetam. ut
facerem uoluntatem tuam deus meus uolui.
Et uenit iterum et inuenit eos dormien
tes. Erant enim oculi eorum grauati. Solus
orat pro omnibus. sicut solus patitur pro uni
uersis. Languescebant autem et opprime
bantur apostolorum oculi negatione uicina. Tem
uadit ad discipulos suos et dicit illis. Dor
mite iam et requiescite. ecce appropinquabit
hora. Postquam tertio orauerat. ut in ore du
orum uel trium testium staret omne uer
bum. et apostolorum timorem sequenti poeni
tentia impetrauerat corrigendum. securus
de passione sua pergit ad persecutores. et ul
tro se interficiendum prebet. dicitque discipulis
suis. surgite eamus. Ecce appropinquabit
qui me traditurus est. Non uos inueni
ant quasi timentes. et retractantes. ultro
pergamus ad mortem ut confidentiam et gau
dium passuri uideant. Qui autem tradidit
eum. dederat illis signum dicens. Quemcumque o
sculatus fuero ipse est. tenete eum. Miser
iudas. et tamen non miserabilis eadem infide
litate qua magistrum et dominum tradidit. pu
tabat signa que saluatorem uiderat facien
tem. non maiestate diuina sed magicis
artibus facta. Et quia eum forte audierat in
monte transfiguratum timebat. ne simili
transformatione eleuaretur manibus ministro
rum. Dat ergo signum ut sciant ipsum esse
quem osculo demonstraret. Et confestim
accedens ad ihesum dixit. Aue rabbi. Et oscu
latus est eum. Impudens quidem et scelera
ta conscientia magistrum uocare. et oscu
lum ei ingerere quem tradebat. Tamen adhuc
aliquid habet de uerecundia discipuli. cum
non eum palam tradit persecutoribus. sed per
signum osculi. hoc est signum quod composuit
deus in cain. ne quicumque inuenisset interfice
ret eum. Dixitque illi ihesus. Amice ad quod
uenisti. verbum amice uel ante frasin
intelligendum. uel certe iuxta illud quod
supra legimus. amice quomodo huc intra
sti non habens uestem nuptialem. Et ecce
unus ex eis qui erant cum ihesu extendens ma
num exemit gladium suum et percutiens ser
uum principis sacerdotum amputauit auriculam
eius. In alio euangelio scriptum est quod petrus hoc
fecerit eodem mentis ardore quo cetera. Ser
uus quoque principis sacerdotum malchus appel
latur. auricula que amputatur dextera est.
transitorie dicendum. quod malchus. i. rex.

Qm̄ popl'ſ iudeoꝝ ſeruuſ factuſ ſit impie
tatiſ. et deuorationiſ ſacerdotum. Dextā
q̄ p̄didit auriculā. ut tota littꝛa uiluatē
audiat in ſiniſtram; ſed dn̄ſ in his qui exiu
deis credere uoluerunt reddidit aurem
dextrā. et fecit ſeruū genuſ regale et ſa
cerdotale. Tunc aut illi ih̄ſ. Conuerte gla
dium tuū in locū ſuum. omneſ enī qui ac
ceperint gladium gladio peribunt. Et
ſi non fruſtra portat gladium qui ultor
oñiꝯ ire reꝑ poſitus eſt in eum qui malū
opat̄. At tam̄ quicūq; gladiū ſumpſerit.
gladio peribit. Quo gladio. Illo nēpe
qui igneuſ uertitur ante paradiſum. et
gladio ſp̄ſ qui in dei deſcribit armatura.
Nn putaſ. quia non poſſum rogare patrē
meū. et exhibeat michi modo pluſquam
duodecim legioneſ angeloꝝ. Quomodo
ergo implebunt̄ ſcripture. quia ſic opor
tet fieri. Non indigeo duodecim apl̄oꝝ
auxilio. etiā ſi omneſ me defenderent. qui
poſſum habere .xii. legioneſ angelica ex
ercituſ. Una legio apud ueteres ſex milib⁹
cōplebatur hominū. Pro breuitate tēpis
num erū non adcurrim⁹ explicare. Typū
tantū dixiſſe ſufficiat. ſeptuaginta
duo milia angeloꝝ in quo gentium
omniū lingua diuiſa ē. Duodecim le
gionib⁹ fieri ſequentes ſententie p̄tu
pū ad patiendū demonſtrat animum
quod fruſtra p̄phet̄ cecinerint. niſi do
minuſ coſuere dixiſſe paſſione ſua ob
ſeruarit. In illa hora dixit ih̄ſ. Tamquā
ad latronē exiſtiſ cū gladiiſ et fuſtib⁹
cōphendere me. Cotidie apud uos ſedē
bam. docens in tēplo et non me tenu
iſtiſ. Stultū eſt inquit eū cū gladiiſ et
fuſtib⁹ querere. qui ultro ſe tradit uiris
manib⁹. et in nocte quaſi latrantē et
a uiris oculis declinantē p̄ p̄ditore
inueſtigare. qui cotidie in tēplo doceat.
Sed ideo aduerſū me in tenebris egre
gamini quia poteſtaſ ura in tenebris ē.
hoc aut̄ factū eſt ut adimplerentur
ſcripture p̄phaꝝ. Que ſunt. foderunt ma
nuſ meaſ et pedeſ meoſ. et alibi. Sicut
ouis ad uictimā ductuſ eſt. et in alio loco.
Ab iniquitatib⁹ poſtima ductuſ ē ad mor
tem. At illi tenentes ihūm duxerunt ad
caypham p̄cipem ſacerdotū. ubi ſcribe &
ſeniores conuenerant. Moyſeſ dō iuben
te preceperat ut pontifices patrib⁹ ſuadē
rent et generationiſ in ſacerdotib⁹ ſeries
texerēt. Refert ioſephuſ iſtū caypham
unuſ tantū anni pontificatū ab herode
p̄uo redemiſſe. Non ergo mirū eſt ſine
quā pontifex iniquuſ iudicet. Petruſ
aut̄ ſequebat̄ eū alongē. Longe ſeque
batur qui erat dn̄m negaturuſ. Et ingreſ
ſuſ intro ſedebat cū miniſtriſ ut uideret
finem; uel amore diſcipuli. ut humana
curioſitate ſcire cupiebat. quid iudica
ret de dn̄o pontifex. utrū eū nec addi
ceret. an flagellis cęſum dimitteret. Et
in hoc diuerſitaſ decem apl̄oꝝ et petri.
Illi fugerunt. iſte quāquā p̄cul. ſequit̄
tam ſaluatorē. Nouiſſime aut̄ uenerūt
duo falſi teſtes. et dixer̄. Hic dixit poſ
ſum deſtruere tēplū dī et poſt triduū
ædificare illud. Quomodo falſi teſtes
ſunt ſi ea dicunt que dn̄m ſupra dixiſſe
legimuſ. ſed falſuſ teſtis ē qui n̄ eodem
ſenſu dicta intelligit. quo dr. Dn̄ſ enim
dixerat de tēplo corporiſ ſui. ſed ipſi ub̄
calumniantur. et paucis additis ut mu
tatuſ. quaſi iuſtā calumniā faciunt. Sal
uator aut. ſoluite tēplum hoc iſti cōmu
tant et aiunt. poſſum deſtruere tēplum
dī. Uos inquit ſoluite n̄ ego. Quia illi
ctum eſt. ut ipſi nobiſ inferamus manuſ.
Deinde illi uertunt et poſt triduo ædi
ficare illud. ut p̄pe de tēplo iudaico di
xiſſe uideat̄. Dn̄ſ aut̄ ut oſtenderet ani
mam et ſpiranſ tēplū et duxerat. ſi ut
accuſeſ arguunt alii condemnare tacen
tē. ſi ut credaſ ego in triduo ſuſcitabo
illud. Aliud eſt ædificare. Aliud ſuſci
tare. Et ſurgens p̄ncepſ ſacerdotū ait
illi. Nichil reſpondeſ ad ea que iſti ad
uerſum te teſtificant̄. Ihūſ aut̄ tacebat.
Ira p̄ncepſ et impatientia non inueniēſ
calumnie locū exiuit de ſolio pontifi
cem ut ueſaniā mentiſ motu corporiſ
demonſtraret. Quanto ihūſ tacebat ad
indignoſ reſponſione ſua. falſoſ teſtes
et ſacerdotes impioſ. tanto magiſ pon
tifex furore ſuperatuſ. eū ad reſponden
dum p̄uocat. ut ex qualibet occaſione
ſermoniſ. locū inueniat accuſandi. Ni
chilominuſ ihūſ tacet. Sciebat enī quaſi
oſ quicqd reſpondiſſet torquendū ad
calumniā. Et p̄ncepſ ſacerdotū ait illi.
Adiuro te p dn̄m uiuū ut dicaſ nobiſ ſi
tuſ xp̄ſ filiuſ dī. Quid adiuraſ impiſ-

xvi. c.

sime sacerdotū. ut accuses ancredas.
Quare confitenti credere noluisti.
Dicit illi ihs. Tu dixisti. Et aduersum
pilatū et aduersum cayphan similis
responsio. ut ppa sententia condenen
tur. Tunc pnceps sacerdotum scidit
uestimēta sua dicens. Blasphemauit qd
adhuc egimus testib. Quē de solio
sacerdotali furor excusserat. cū rabies
ad scindendas uestes puocat. Scindit
uestimēta sua. ut ostendat iudeos sacer
dotii glam pdidisse. et uacuam sedē
habere pontifices. Sed et consuetudi
nis iudaicæ ē cū aliqui blasphemiam
et quasi contra dm audierint scindere
uestimenta sua. Quod paulū quoq et
barnabam qdo in licaonia deoꝝ cultu
honorabantur fecisse legim. Herodes
autē quia non dedit honorē dō sed ad
quieuit immoderato fauori popli sta
tim ab angelo pcussus est. Tunc ex
puerunt in faciem ei. et colaphis eum
ceciderunt. ut impleret qd dictū est.
Dedi maxillam meam alapis. et faciē
meā non auti a confusione sputoꝝ.
Alii aut palmas in faciem ei dederūt
dicentes. pphetiza nobis xpe quis est
qui te pcussit. Stultū erat uerbe
rantib respondere et pphetizare
cedentē. cū palma pcutientis uidetur
insana. Sed sicut uobis hoc non pphe
tauit. sic illud manifestissime uatici
natum est. quod circūdaret ierlm
ab exercitu. et non relinqueretur la
pis sup lapidem in tēplo. Petrus uero
sedebat in atrio. foris sedebat ut iu
deret exitū rei. et non appppinquabat
ihu ne ministris aliqua suspitio nasce
ret. Et iterū negauit cū iuramēto qa
non nouit hominē. Scio quosdā pii
affectus erga aplm petrū. locū hunc
ita intpntantes. ut dicerent petrū n
dm negasse sed hominē. Et ee sensū.
Nescio hominē quia scio dm. Hoc quā
friuolū sit prudens lector intelligit. sic
defendentiū aplm ut dm mendacii reū
faciant. Si enim iste non negauit. ergo
mentitus est dns qui dixerat. Amen di
co tibi quia hac nocte ante quā gallus
cantet. ter me negabis. Certe quid dicat
me negabis non hominē. Uere tu ex illis
es. Nam et loquela tua manifestū te
facit. Non quod alterius sermonis esset
petrus aut gentis externe. Omnes quippe
hebrei erant. et qui arguebant. et qui
arguebantur. Sed una queq puincia. et
regio habebat ppietates suas. ut uernaculū
loquendi so num uitare non posset. Vnde
et ephratei in iudicū libro non possunt sin
thema dicere. Tunc coepit detestari et iu
rare quia non nouisset hominem. Et cti
nuo gallus cantauit. In alio euangelio
legimus quia post negationē petri. et
cantū galli. respexit saluator petrū. et
in tuitu suo eū ad amaras lacrimas prouo
carit. Nec fieri poterat. ut in negationis
tenebris pmaneret. quē lux respexerat
mundi. Et egressus foras plorauit ama
re. In atrio cayphe sedens. non poterat
agere poenitentiā. Egreditur foras de
impioꝝ consilio. ut pauide negationis
sordes amaris fletib leuet. Mane autem xxvii. c.
facto consiliū inierunt oms pncipes sacer
dotum. et seniores ppli aduersum ihm.
ut eum morti traderent et uinctū addu
xerunt. et tradider pontio pylato psidi.
Non solū ad pylatū sed etiā ad herodē
ductus est. ut uterq dno illuderet. Et
cerne solitudinē sacerdotū in malū. Tota
nocte uigilauerunt ut homicidiū face
rent. et uinctū tradiderunt pylato. Ha
bebant enī hunc morē. ut quē iudicas
sent ad mortē. ligatū iudici traderent.
Tunc uidens iudas qui eum tradidit quoddā
natus eet. poenitentia ductus retulit xxx.
argenteos pncipib sacerdotū. et seniori
bus dicens. peccaui tradens sanguinem
iustū. Auaritatis magnitudine impieta
tis pondus exclusit. Videns iuda dnm ad
iudiciū mortis adductū ptiū retulit sacer
dotib quasi in potestate sua eet ut psecu
torū mutaret sententiā. Itaq licet muta
uerit uoluntatē suā. tam uoluntatis pme
exitum non mutauit. Si autē peccauit
ille qui tradidit sanguinē iustū. quanto
magis iudei peccauerūt in sanguinē iustū.
et offerendo ptia ad pditionē discipulum
puocar. Qui diuersas naturas conantur in
troducere. & dicit iudā pditorē male fuisse
nature. nec electione aplat potuisse seruari.
Respondeant quomo mala natura egerit
poenitentiā. At illi dixerūt. Quid ad nos.
Tu uideris. Et pietis argenteis in tēplo
recessit et abiens laqueo se suspendit.

Nichil ꝓfuit ei sera poenitentia. ꝑ quam
sceluſ corrigere non potuit. Siquando
ſic frāt peccat in frēm ut emēdare ualeat
quod peccauit. potē ei dimitti. Sin aūt
ꝑmanent opera. fruſtra uoce aſſumitur
poenitentia. Hoc eſt quod in pſalmo de
codē infeliciſſimo iuda dicitur. et oratio
eiꝰ fiat in peccatum. Et ut nonſolū emen
dare nequierit ꝙdmonuſ nefaſ. ſed ad
puſ ſceluſ etiā ꝓ ꝑi homicidii crīm addi
derit. Tale quid et apl̄ſ in ſcḋa ad corinthos
ep̄la loquit̄. ne abundantiori triſtitia. ab
ſorbeatur frāt. Principeſ aūt̄ ſacerdotū
acceptaſ argenteiſ dixer̄. Non licere mittere
re eoſ in corbonam. quia ꝓciū ſanguiniſ
eſt. Vere culicē liquanteſ et camelū glu
tientes. Sicūt ideo non mittunt pecuniā
in corbonā. hoc ē in gaẓophilatiū & dona
ri. quia pretiū ſanguiniſ ē effundit̄. cur ſanguis
Conſilio aūt̄ inito emerunt exilliſ agrū
figuli in ſepulturā peregrinoꝝ. Illi quidem
fecerant alia uoluntate ut etīnū impieta
tiſ ſuę reliq̄querunt exagri emptionem o
numentū. ceterū noſ qui peregrini eramus
alege et ꝙphiſ parua eoꝝ ſtudia ſuſcepi
muſ inſaluti. in ꝓtio ſanguiniſ eiuſ req
eſſem figuli aūt̄ ager appellat. quia
figulus nr̄ ē xp̄ſ. Tunc impletū ē quod
dictum eſt ꝑ ieremiam ꝓphām dicentē.
et acceperunt. xxx. argenteoſ pretiū appꝰ
tiati. quē appciauerunt a filiiſ iſrl̄. Et
dederunt eoſ in agrū figuli ſicut conſti
tuit michi dn̄ſ. Hoc teſtimoniū in ieremia
non inuenitur. In zacharia uero qui penul
timꝰ eſt duodecim ꝓphaꝝ quędā ſimilitu
do fert̄. et quāquā ſenſuſ non multū diſcre
pat. tamē et ordo et uerba diuerſa ſunt.
Legi nup in quodam hebraico uoluminē
quē nazarēi ſecte michi hebreus obtulit.
Ieremiam apocriſū. in quo hec ad uerbū
ſcripta repperi. Sed tamen michi uidetur
magis de zacharia ſumptum teſtimoniū
euangl̄ii et apl̄oꝝ more uulgatū. Q
uerboꝝ ordine pretermiſſo ſenſuſ tantū
de ueteri teſtamento proferunt in exem
plo. Ih̄ſ aūt̄ ſtetit ante preſidem. et interro
gauit eum p̄ſes dicens. Tu es rex iudeoꝝ.
Prlato nichil aliud interrogante criminiſ.
niſi utrū iudeoꝝ ſit rex. Arguuntur impi
etatiſ iudei. quod ne falſo quidē inuenire
potuerint quod obicerent ſaluatori. Dicit
ei ih̄ſ. Tu dicis. Sic reſponda ut uerū dice
ret. et ſermo eiuſ calumniā nō pateret.
Et attende quod prlato qui mutuſp
mebat ſententiā aliqua exparte reſpon
derit. Sacerdotib; aūi 7 ꝓncipi hꝰ; reſpondere nolue
rit. indigniſ ſuo ſermone iudicanſ. tē
dicat illi prlatuſ. Non audis quanta ad
uerſum te dicunt teſtimonia. Idemꝰ
quidē ē qui condemnat ih̄m. ſed cau
ſam refert in popl̄o iudeoꝝ. Non au
dis quanta aduerſū te dicunt teſtimo
nia. Ih̄ſ aūt̄ nichil reſpondere uolu
it. ne crimen diluens dimittere ap̄ſi
de et crucis ſimilitudinē differ̄. habebaꝝ
aūt̄ tunc uinctū inſignemqui dicebaꝝ
barabaſ. Iſte in euangelio quo ſcribē
tur̄ hebreoſ filiuſ magiſtri eoꝝ inter
pretat̄. Qui ꝓpter ſeditionē et omicidi
um fuerat condemnat̄. Offert aūt̄
eiſ optionē prlatuſ dimittendi quem
uellent. latronē an ih̄m. non dubitans
ih̄m potius eligendum. ſciens cū ꝓpter
inuidiam tradidiſſ. Iguur cauſa cru
ciſ manifeſte inuidia ē. Sedente aūt̄
illo ꝓ tribunali. miſit ad eū uxor eiꝰ
dicens. Nichil tibi et iuſto illi. Mul
ta enī paſſa ſum hodie per uiſum ꝓp̄t
eum. Nota quod gentib; ſepe adeo
ſomnia reuelentur. et quod in prlato
et uxore eiꝰ iuſtum dn̄m confitentib;
gentiliſ ppli teſtimonium ſit. Dicit illi
prlatuſ. Quid igitur faciam de ih̄u
qui dicit̄ xp̄ſ. Dic̄ omneſ. Crucifiga
tur. At illiſ preſeſ. Quid enī mali
fecit. At illi magis clamabant dicen
teſ. Crucifigat̄. Multaſ liberandi ſalua
toriſ prlatuſ occaſioneſ dedit. Primū
latronē iuſto conferens. deinde inferens.
Quid igitur faciam de ih̄u qui dr̄ xp̄ſ.
hoc ē quirex iud̄ē. Cūq reſponderent
crucifigatur. nonſtatim acquieuit.
ſed iuxta ſuggeſtionem uxoriſ que
mandauerat nichil tibi et iuſto illi.
ipſe quoq reſpondens quid enī mali
fecit. Hoc dicendo prlatuſ abſoluit
ih̄m. At illi magis clamabant dicen
teſ. Crucifigat̄. Vt impleretur quod
in nonageſimo primo pſalmo dixerat. cir
cūdederunt me canes multi. et conꝯ
gatio malignantiū obſedit me. Et il
lud ieremie. Facta ē michi hereditas
mea. ſicut leo in ſilua. dederunt ſup
me uocē ſuā. Iſaya quoq in hac ſen-

tentia congruente. Et expectaui ut fa
cerent iudiciū. fecerunt autē iniquitatē
et non iustitiam sed clamorem. Uidens
autē pylatus qui a nihil ꝓficeret sed ma
gis tumultus fieret. Accepta aqua la
uit manus corā poplo dicens. Innocens
ego sum a sanguine iusti huius uos ui
deritis. Pylatus accepit aquā iuxta illud
ꝓpheticū. Lauabo int̄ innocentes man9
meas. Ut in lauacrū manuum eius gen
tilium opa purgarentur. et ab impietā
te iudeoꝝ qui clamauerunt crucifige
eum. nos alienos faceret quodā modo
hoc contestans et dicens. Ego quidem
innocentē uolui liberare. sed qm̄ seditio
oritur. et ꝑ rebelliones michi contra cæsa
rem crimen inpingitur. innocens ego sū
a sanguine iusti huius. Iudex qui cogit̄
contra xp̄m facere sententiā. non dam
nat oblatum. sed arguit offerentes. iu
stum esse ꝓmuntians qui crucifigen
dus est. Uos inquit uideritis. Ego mini
ster sum legum. ur̄a uox sanguinem fu
dit. Et respondens uniuersus popl's dix̄.
Sanguis eius sit sup nos et sup filios nr̄os.
Ꝑseuerat usq; in presentem diem hæc int̄
pretatio sup iudeos. et sanguis dn̄i non
aufertur ab eis. Unde ꝑ ysayam loquitur.
Si leuaueritis in me manus non audiam
uos. Manus enim ur̄e plenes sanguine.
Optimam hereditatē iudæ filius reliquert̄
dicentes. Sanguis eius sup nos et sup filios
nr̄os. Tunc dimisit illis baraban. ih̄m autē
flagellatum tradidit eis ut crucifigeret̄.
Barabas latro qui seditiones faciebat in tur
bis. qui homicidioꝝ auctor erat dimissus
pplo iudeoꝝ. est diabolus qui usq; hodie re
gnat in eis. et idcirco pacem habere non
possunt. Ih̄s autē a iudeis traditus absol
uitur ab uxore pylati. et ab ipso preside
iustus appellatur. et centurio confitet̄
quod uere dī filius sit. Querat eruditus
lector quomodo sibi conueniat pylatū la
uisse manus suas et dixisse. innocens ego
sum a sanguine iusti huius. et postea fla
gellatū tradidisse ih̄m ut crucifigeret̄.
Sed sciendū est romanis ea legib9 mini
strasse quib9 sancitum est. ut qui cruci
figitur prius flagellis uerberetur. Tradi
tus itaq; ih̄s militib9 uerberandus illud sa
cratissimum corpus pectusq; dī capax fla
gella secuerunt. hoc autem factū est ut
quia scriptū erat. multa flagella peccato
rū. illo flagellato nos a uerberib9 libe
remur. dicente scriptura ad iustū uirū
Flagellū non appꝓpinquabit in taber
naculo tuo. Tunc milites presidis su
scipientes ih̄m in pretorio congregauer̄
ad eum uniuersam cohortē. et exuentes
eum clamidē coccineā circūdederunt ei.
et plectentes coronam despinis posuerunt
sup caput eius. et arundinem in dexterā
illius et genu flexo ante eum illudebant
dicentes. Aue rex iudeoꝝ. Milites quidē
quia rex iudeorū erat appellatus et ei scri
be et sacerdotes crimen obiecerant quod
sibi in pplo isrl̄ usurparet imp̄iū. illuden
tes ei faciunt ut nudatū p̄stinis uestib9 in
duant clamidē coccineam pro roseo limbo
quo reges ueteres utebantur. et ꝓ diade
mate ponunt ei coronam spineam ꝓsce
ptro regali dant calamum. et adorant
quasi regem. Nos autē omnia hæc in
telligimus mistice. Quom̄ enī caiphas
dixit. oportet unum hominē mori pro
omnib9 nesciens quid diceret. sic et isti
quecūq; fecert̄. licet alia mente fecerint.
nobis qui credim9 sacramenta tribuerunt.
In clamidem coccineam opa gentiū cruen
ta ostentat. in corona spinea maledictū
soluit antiquū. in calamo uenenata oc
cidit animalia. siue calamū tenebat in ma
nu. ut sacrilegiū scriberet iudeoꝝ. Et
expuentes acceperunt arundinē. et ꝑcu
tiebant caput eius. Eo tp̄r cōpletū est
non auerti faciem meam a confusione
sputoꝝ. Et tam̄ cū caput eius ꝑcutiant
arundine. sustinet cuncta patienter. ut
ysaie uerū ostendat uaticiniū dicentis.
Arundinem quassatā non confringet.
Et postquam illuserunt ei exuerunt eū
clamidē. et induerunt eum uestimentis
suis et dixerunt ut crucifigeretur. Quan
do flagellatus ih̄s. conspuitur et irridet̄.
non habet propria uestimenta. sed ea que
ꝓpt̄ nr̄a peccata sumpserat. Cum autē cru
cifigitur et illusionis atq; irrisionis pompa
preterit. tunc pristinas uestes recipit. &
ꝓpriū assumit ornatū. Statimq; ælem̄
ta turbantur. et creatori testimoniū dat
creatura. Exeuntes autē inuenerunt homi
nem cyreneū nomine symonē. Hunc an
gariauerunt ut tolleret crucē ih̄u. Nequis
putet huic loco iohis æuangeliste hystoriā

¶ xxvij c. ee contrariam. Ille enim dixit exeuntē
dn̄m de pretorio portasse crucem suam.
Matheus autē refert quod inuenerūt
hominem cyreneum nomine symonē
quem angariantes imposuerunt ei cru
cem ihu. Sed hoc intellegendū quod
egrediens de pretorio ihs ipse portaue
rit crucem suam. postea obuiam habu
erint symonē cui portandam crucem im
posuerunt. Iuxta anagogen uō crucem ihu
suscipiunt nationes et peregrinus obedi
ens portat ignominiam saluatoris. Et ue
nerunt in loco qui dicitur golgotha qd
ē caluariae locus. Audiui quendam ex
posuisse caluariae locum in q̄ sepultus est
adam. et idō sic appellatum ee quia
ibi antiqui hominis sit conditum caput.
et hoc ee quod apls dicat. surge qui dor
mis. et exsurge a mortuis et illuminabit
te xps. Fauoralis interpretatio et mulcs
aurem popli nec tam uera. Extra urbem
enim et foras portā loca sunt. in quibus
truncantur capita damnatorū. et calua
riae idest decollatorū sumpsere nomen.
Propterea autē ibi crucifixus est dn̄s ut
ubi prius erat area damnatorū. ibi erige
rentur uexilla martyrii. Et quomodo
p nobis maledictū crucis factus est et
flagellatus est. et crucifixus sic pomi
um salute quasi noxius inter noxios cru
cifigitur. Sin autē quispiā contendere
uoluerit. ideo ibi dn̄m crucifixum. ut san
guis ipsius sup ade tumulum distillaret.
interrogamus eum quare. et alii latro
nes in eodē loco crucifixi sint. Ex quo
apparet caluariam non sepulchrum pmi
hominis sed locum significare decollatorū.
ut ubi abundauit peccatū. sup abundet
gratia. Adam uō sepultum iuxta cebron
et arbe in ihu filii naue uolumine legi
mus. Et dederunt ei uinum bibere cum
felle mixtum. et cum gustasset. noluit bibe
re. Ds loquitur ad ierlm. ego te plantaui
uineam ueram. quomodo facta es in ama
ritudine uitis aliene. Amara uitis ama
rum uinum facit. quod ppinat dn̄o ihu
ut impleatur quod scriptum ē. Deder
in escam meam fel et in siti mea potaue
runt me aceto. Quod autē dicitur. et
cum gustasset noluit bibere. Hoc indi
cat quod gustauerit quidem p nobis mor
tis amaritudinē. sed tertia die surrexit.

Postquā autē crucifixerunt eū. diuise
runt uestimenta eius sortē mittentes.
Et hoc in eodē psalmo fuerat pphatū.
Diuiserunt sibi uestimenta mea. et sup
uestem meā miserunt sortē. Et descen
dentes seruabant eum. Diligentia mi
litum et sacerdotum nobis pfecit. ut
maior et aptior resurgentis uirtus ap
pareret. Et imposuerunt sup caput
eius causam ipsius scriptam. Hic est ihs
rex iudeorū. Non possum digne am
mirari pro rei magnitudine. quod re
dentis falsis testib; et ad seditionem cla
moremq; infelici poplo concitat nullā
aliam inuenirent causam interfectionis
eius. nisi qd rex iudeorū eēt. Et illi for
sitan illudentes ridentesq; hoc fecerint.
ceterum pylatus etiam nolentib; respon
dit. quod scripsi scripsi. uelitis nolitis.
iudei omnes nobis gentium turbas. re
spondit ihs rex iudeorū est. hoc est im
perator credentium et confitentium.
Tunc crucifixi sunt cū eo duo latrones.
unus a sinistris et unus a dextris. Si
golgotha tumulus est adam et non
damnatorū locus. et ideo dn̄s crucifi
gitur. ut suscitet adam. duo latrones
quare in loco eodē crucifiguntur. Pre
tereuntes autē blasphemabant eū mo
uentes capita sua. Blasphemant quia pt̄
grediebantur uiam. et in uero itinere
scripturarū ambulare nolebant. Moue
ant capita qui iam antea mouerant pe
des. et non stabant sup petram. Id ipsum
insultans dicit fatuus ppls quod falsi
testes confixerant. Alios saluos fecit se
ipsum non potest saluum facere. Etiam
nolentes confitentur scribe et pharisei qd
alios saluos fecerit. Itaq; urā uos condēnat
sententia. Qui enī alios saluos fecit. utiq;
si uellet se ipsum saluare poterat. Descen
dat nunc de cruce et credimus ei. Frau
dulenta pmissio. Quid est plus de cruce
adhuc descendere uiuentem. ande sepul
chro mortuū surgere. Et surrexit. et n̄
credidistis. Ergo etiam si de cruce descen
deret similit̄ non credereris. Sed michi ui
dentur hoc demones immittere. Statim
enim ut crucifixus est dn̄s senserunt uir
tutē crucis. et intellexerunt. fractas ee
uires suas. et hoc agunt ut de cruce descen
dat. Sed dn̄s sciens aduersariorū insidias.

pmanet in patibulo. ut diabolum destruat. Id ipsum autē et latrones qui crucifixi erant cum eo inproperabant ei. hic ptrophum qui appellatur. CYNANMYE hic pro uno latrone uterq inducitur blasphemasse. Lucas uero asserit quod altero blasphemante alter confessus sit. et econtrario increpauerit blasphemantem. Non quod discrepent euangelia sed quod pmū uterq pus blasphemauerunt dehinc sole fugiente. terra cōmota saxisq diruptis et ingredientib tenebris unus credidit in ihm et porem negationem sequenti confessione emendauerit. In duob latronibus uterq ppls & gentilium et iudeoꝝ. Primum dnm blasphemauit postea signoꝝ magnitudine alter exterius egit poenitentiam. et usq hodie iudeos increpat blasphemantes. A sexta aut hora tenebre facte sunt sup uniuersam terram usq ad horam nonam. Qui scripserunt contra euangelia suspicantur deliquium solis qd certis estatisq temporib accidere solet. discipl̄m xpi ob imperitiam sup resurrectione dni interptatū cum defectus solis numquam nisi ortu lune fieri soleat. Nulli autē dubium est pasche tepore. lunam fuisse plenissimam. Et ne forte uideretur umbra terre uel orbis lune soli oppositus. breues et ferrugineas fecisse tenebras. trium horarū spatium ponitur ut omis causantium occasio tolleret. Et hoc factum reor ut cōpleatur pphetia dicens. occumbet sol meridie et contenebricabitur sup terrā in die lux. Et alio loco. Occubuit sol cum adhuc media eet dies. Uidetq michi clarissimū lumen mundi hoc ē luminare maius retraxisse radios suos. ne cū pendentē uideret dnm aut impios blasphemantes sua luce fruerentur. Circa horam nonā clamauit ihs uoce magna. Heli. heli. lamasabacthani. hoc est. ds ms. ds ms. quare me dereliquisti. Principium uicesimi prim psalmi abusus est. illudq q in medio uersiculo legitur respice me supfluū ē. Legitur enim in hebreo. ds ds ms quare me dereliquisti. Ergo impii sunt qui psalmum expsona dauid. siue hester. et mardochei dictum putant. cū etiam euangeliste testimonia ex eo sumpta. sup saluatore intelligant.

Ut est illud. Diuiserunt sibi uestimenta mea: et sup uestem meam miserunt sortē. Et aliud. Foderunt manus meas et pedes meos. Ne memineris uerboꝝ humilitatē et querimonias delicti. cū formam serui sciens scandalum crucis uideas. Quidam autē illic stantes et audientes dicebant. Heliam uocat iste. Non oms sed quidam. quos arbitror milites fuisse romanos. Non intellegentes sermonis hebraici propietatē. sed ex eo quod dixit. heli. heli. putantes heliam ab eo inuocatum. Sin autē iudeos qui hoc dixerint intelligere uolumus. & hoc more sibi solito faciant ut dnm inbecillitatis infament. qui heliae auxilium deprecetur. Et continuo currens unus ex eis accepta spongia impleuit aceto. et imposuit arundini. et dabat ei bibere. Et hec facta sunt ut compleretur prophetia in siti mea potauerunt me aceto. Usq hodie iudei et oms in crudeli dnice resurrectionis aceto et felle potant ihm. et dant ei uinum mirratum ut eū consopiant et mala eoꝝ non uideat. Ihs autē iterū clamans uoce magna emisit spm. Diuine potestatis indiciū est. emittere spm. ut ipse qq dixerat. Nemo potest tollere animā meam a me. sed ego pono eam a me ipso et rursum accipiam eam. Et uelum templi scissum ē in duas partes a summo usq deorsum. Uelum templi scissum est. et omia legis sacramenta que prius tegebantur pdita sunt. atq ad gentium populum transierunt. In euangelio cui sepe facimus mentionem sup luminare templi infinite magnitudinis fractū eē atq diuisum legi. Josephus quoq refert uirtutes angelicas presides qndā templi tunc pariter conclamasse. Transeamus ex his sedibus. Terra mota est et petre scisse sunt. et monumenta aperta apta sunt. Nulli dubium est quid significet iuxta litteram magnitudo signoꝝ. Ut crucifixum dnm suum et celum et terra et omia demonstrarent. Sed michi uidetur terremotus et reliqua typum referre credentium quod pristinis erroꝝ uitiis derelictis. et cordis emollita duritia qui prius similes erant tumulis mortuoꝝ postea agnouerunt

creatorē. Et multa corpora scōꝝ quidor
mierant resurrexerunt. et exeuntes de
monumentus post resurrectionem eius
uenerunt in scām ciuitatē. et apparuerunt
multis. Quomodo Lazarus mortuus resur
rexit. sic et multa corpora scōꝝ resurre
xerunt. ut dnm ostenderent resurgen
tem. Et tamē cum monumenta aperta
sint. non antea resurrexerunt. quam dns
resurgeret. ut ēet pmogenitus resurrec
tionis ex mortuis. Scām ciuitatem in qua
uisi sunt resurgentes aut hierusolymam cele
stem intelligamus. aut hanc terrenam quę
ante scā fuerat. Sicut et matheus appellat̄
publicanus. non quo et apls adhuc pmane
at publicanus. sed quod pristinum uocabulū
teneat. Scā appellatur ciuitas ierlm ppt̄
templum et scāscoꝝ & ob distinctionem
aliarū urbium. in quibꝫ ydola colebāt̄ur.
Quando ꝛ̄ꝛ̄ apparuer̄ multꝫ ostenꝺ̄ nr̄ generā
li fuisse resurrectio. quę omnibꝫ apparet. sed speci
alis ac plurimos. ut hi uiderent qui cerne
re merebant̄. Centurio autē et qui cum eo
erant custodientes ihm. uiso terremotu.
et his quę fiebant timuerunt ualde dicen
tes. Vere dī filius erat iste. In euangelio alio
post terremotum manifestior causa mira
culi centurionis exponitur. Quod cum u
disset eum spm dimisisse dixerit. uere dei
filius erat iste. Nullus enim habet pote
state mit̄ tenuis spm̄ nisi ille qui animaꝫ conditor est.
Spm autem in hoc loco p anima intelliga
mus. seu quod spuale corpus fiat. seu q
animę ipsius substantiae spūs sit. Juxta il
lud quod scriptum ē. Auferes spm eoꝝ
et deficient. Et hęc considerandum q̄d
centurio ante crucem in ipso scandalo passi
onis. uere dī filius confitetur. et annus in
ecclā predicat creaturā. Erant aut̄ ibi mu
lieres multę alongę quę secutę fuerant ihm
a galilea ministrantes ei. Consuetu dinis u
tatę fuit. nec ducebatur inculpam mo
re gentis antiquo ut mulieres de substan
tia sua uictum ac uestitum preceptorib
ministrarent. Hoc quia scandalum facere
poterat in nationib paulus abiecisse se me
morat. Numquid non habemus potesta
tem sorores mulieres circumducendi. sicut
et ceteri apli facuum. Ministrabant aut̄
dn̄o de substantia sua ut meteret eoꝝ car
nalia cuius ille metebant spualia. Non
quod indigeret cibis dns creaturarū. sed
ut xpm ostenderet magistroꝝ quoduc
tu atq uestitu ex discipulis deberent ēe
contenti. Sed uideamus quales comites
habuerit. Mariā magdalenen a qua sep
tem demonia ieccerat. et mariā iacobi
et ioseph matrem matertrā suam sorore
marię matris dn̄i. et matrem filioꝝ zebe
dei quę paulo ante regnum liberis postu
lauerat. et alias quas in ceteris euangelis
legimus. Cum sero factum ēet uenit ho
mo quidā diues ab arimathia nomine
ioseph. qui et ipse discipulus erat ihu.
Diues perfectus non de iactantia scriptor
quo uirū nobilem atq ditissimum referat
ihu fuisse discipulum. sed ut ostendat
causam quare a prlato corpus ihu potu
erit impetrare. Paupes enim et ignotꝰ
erant ausi ad prlatum presidem romanę
potestatis accedere. In alio euangelista
ioseph iste. poterit. BOVAETNE. appellat̄.
idest consiliarius et de ipso quidem pu
tant primum psalmum ēe compositū.
Beatus ur qui non abiit in consilio impi
oꝝ. et rt̄a. Et accepto corpore ihu involu
it illud in sindone munda. Ex simplici
sepultura dn̄i. ambitio diutū condem
natur qui ne in tumulis quidem possunt
carere diutius. Possumus aut̄ in hac tan
telligentia spūalem. et hęc sentire q̄d
corpus dn̄i. non auro. non gemmis. et
senco. sed linteamine puro obuoluendū
sit. quamquā et hęc significet. quod ille
in sindone munda inuoluit ihm quia pu
ra mente eum suscepit. Et posuit il
lud in monumento suo nouo quod ex
ciderat in petra. et aduoluit saxum ma
gnum ad ostium monumenti et abiit.
In nouo ponitur monumento ne post re
surrectionem ceteris corporib remanen
tib resurrexisse aliꝰ fingeretur. Potest
aut̄ et nouum sepulchrum mariae vir
ginalem uterum demonstrare. Saxumq
ostio appositum et saxum magnum osten
dere absq; auxilio plurimoꝝ sepulchrum
potuisse reserari. Erat aut̄ ibi maria ma
gdalene et altera maria sedentes contra
sepulchrum. Ceteris relinquentib dnm
mulieres in officio pseuerant. expectantes
quod promiserat ihs. et idō meruerunt
primae uidere surgentem quia qui pseue
rit usq in finē. hic saluus erit. Jube ergo
custodiri sepulchrū usq in diem tertiū.

ne forte ueniant discipuli eius et furentur eum. Non suffecerat principibus sacerdotum. et scribis hac phariseis crucifixisse dnm saluatorem. nisi sepulcrum custodirent. cohortem acciperent. signarent lapidem. et quantum in illis est manum opponerent resurgenti ut diligentia eorum nre fidei pficerent. Quantum enim amplius reseruatur tanto magis resurrectionis uirtus ostenditur. Unde et in monumento nouo quod scissum fuerat in petra conditus est. Nam si ex multis lapidibus edificatum esset suffossis tumuli fundamentis ablatus furto diceretur. Quod autem in sepulchro ponendus esset. pphete testimonium est dicentis. hic habitabit in excisa spelunca petre fortissime. statimque post duos uersiculos sequitur regem cum gla uidebitis. CCC. LII. LXIIII. In Sabbo sabborum. ¶ XXIIX. C.

VESPERE AUTEM SABBATI. Que lucesscit in prima sabbati. uenit maria magdalene. et altera maria uidere sepulchrum. Quod diuersa tempora istarum mulierum in euangeliis describuntur non mendacii signum est. ut impii obiciunt. sed sedule uisitationis officia. dum crebro abeunt ac recurrunt. et non patiuntur sepulchro domini diu abesse uel longius. Ecce terremotus factus est magnus angls enim dni descendit de celo et accedens reuoluit lapidem et sedebat sup eum. Erat autem aspectus eius sicut nix. Dns noster atque idem unus filius di et filius hominis iuxta utramque naturam diuinitatis et carnis. nunc magnitudinis sue. nunc humilitatis signa demonstrat. Vnde et in presenti loco quamquam homo sit qui crucifixus est. qui sepultus est. qui clausus tumulo. quem lapis oppositus cohibet. tamen que foris aguntur ostendunt filium di. Sol fulgiens tenebre ingruentes terra mota. uelum scissum. saxa diruta. mortui suscitati. angelorum ministeria que ab initio natiuitatis eius dnm pbabant. ad mariam gabrihel uenit. Cum ioseph angls loquitur. id est pastoribus nuntiat. angelorum postea auditur chorus. Gloria in excelsis do et in terra pax hominibus bone uoluntatis. Temptatur in solitudine. et post uictoriam statim seruiunt angeli. Nunc quoque angelus uenit custos sepulchri dominici. et inuestitu candido signat glam triumphantis. Necnon ascendente ad celos domino. duo angeli in oliueti monte cernuntur. pollicentes aplis secdm saluatoris aduentum. Pre timore autem eius exterri sunt custodes. et facti sunt uelut mortui. Respondensque angls dixit mulieribus. Nolite timere uos. scio enim quod ihm qui crucifixus est queritis. Custodes timore perteriti. instar mortuorum stupefacti iacent. Sed tamen angls non illos sed mulieres consolatur. Nolite timere uos. Illi inquit timeant. in his pseueret pauor. in quibus pmanet incredulitas. Ceterum uos qui ihm queritis crucifixum. audite quia resurrexit. et pmissa pfecerit. Uenite et uidete ubi positus erat. et si meis uerbis non creditis. uacuo credatis sepulchro et gradu concito pgite ac nuntiate discipulis eius. quia surrexit et precedit uos in galileam. Hoc est in uoluta brum gentium ubi ante error erat et lubricum et firmo ac stabili pede uestigium non ponebat. Et exierunt cito de monumento cum timore et gaudio magno currentes nuntiare discipulis eius. Duplex mentes mulierum tenebat affectus timoris et gaudii alter de miraculi magnitudine alter ex desiderio resurgentis. et tamen uterque foemineum concitabant gradum. Pergebant ad apostolos ut pillos fidei seminarium spargeretur. Et ecce ihs occurrit illis dicens. Auete. Que sic querebant que ita currebant. merebantur obuium habere dnm resurgentem. et primum audire. auete. Ut maledictum eue mulieris. in mulieribus solueretur. Ille autem accesserunt et tenuerunt pedes eius. et adorauerunt. Iste accedunt et tenent pedes eius. quia adorauerunt eum. Ceterum illa que querebat uiuentem cum mortuis et nesciebat adhuc filium di surrexisse. merito audit ne tangas me nondum enim ascendi ad patrem meum. Tunc ait illis ihs. nolite timere. Et in ueteri et in nouo instrumento hoc semp obseruandum est. quod quando angustior aliqua apparuerit uisio. primum timor pellitur ut sic mente placata possint que dicuntur audiri. Ite nuntiate fratribus meis ut eant in galileam ibi me uidebunt. His fratribus de quibus in alio loco dixit. Annuntiabo nomen tuum fratribus meis qui saluatorem nequaquam

mudeam conspicuum. sed ingentium mul
» tuudinem. Et congregati cum seniori
» bus consilio accepto pecuniam copiosā
» dederunt militib⁹ dicentes. Dicite qua
» discipuli eius nocte uenerunt et furati
» sunt eum nobis dormientib⁹. & si hoc
» auditum fuerit apresidе nos suademus
» ei. et securos uos faciemus. Custodes mi
racula confitentur ad urbem concati
redeunt. Nuntiant principib⁹ sacerdo
tum que uiderant que facta conspexe
rint. Illi qui debuerant conuerti ad poe
nitentiam et ihm querere resurgentem p
seuerant in malitiam. et pecuniam que
ad u- sus templi data fuerat uertunt
in redemptionem mendacii. Sicut antea
triginta argenteos dederant iude prodito
r. Omis igitur qui stipe templi et hisq
¶ de eccl'q abutuntur reb⁹ ecclie. conferuntur ad usus eccle abutuntur m
aliis rebus quibus suam expleant uolun
tatem. similes sunt scribarū et sacerdotū
redimentium mendacium. et saluatoris
sanguinem. ccc. lv. lxii.

» UNDECIM AUTEM DISCI
» puli abierunt in galileam in montem ubi
» constituerat illis ihs. Post resurrectionē
ihs in galilea monte conspicitur ibiq⁹
adoratur. Licet quidam dubitent et du
bitando eor⁹ nostram augeat fidem. Tunc
manifestius ostendit thome et latus lancea
uulneratum et manus fixas demonstrat
» clauis. Accedens ihs locutus est eis dicens.
» Data est michi omis potestas in celo et in
» terra. Illi potestas data est qui paulo ante
crucifixus. qui sepultus in tumulo. qui
mortuus iacuerat. qui postea resurrexit. In
celo aut in terra potestas data est. ut qui
ante regnabat in celo p fidem credentiū
» regnet in terris. Euntes autem docete os
» gentes. baptizantes eos in nomine patris
» et filii. et spūs scī. Primū docent omnes
• gentes deinde doctas intingunt aqua.
Non enī potest fieri ut corpus baptismi
recipiat sacramentum nisi ante animā
fidei susceperit ueritatem. Baptizantur
autem in nomine patris et filii et spūs scī.
ut quorum una est diuinitatis. una sit
largitio. Nomen q trinitatis unus dr
» est. Docentes eos seruare omnia quecūq
» mandaui uobis. Ordo precipuus. Iussit
aplis ut primum docerent uniuersas gentes.
deinde fidei intingerent sacramēto. & post
fidem ac baptisma que essent obseruan
da preciperent. Ac ne putemus leuia esse
» que iussa sunt. et pauca addidit. Omnia
» quecumq⁹ mandaui uobis. Et quicumq⁹
credideriт qui intrinitate fuerint bapti
» zati. omnia fiant que precepta sunt. Et
» ecce ego uobiscum sum usq⁹ ad consuma
» tionem seculi. Cum discipulis se futurum
esse promittit et illos ostendit semp esse
uicturos et se numquā a credentibus
recessurum. Qui autē usq⁹ ad consuma
tionem mundi. sui presentiam pollicetur.
non ignorat eam dicimus inqua se scit
futurum cum aplis.

EXPLICIT LIB TVS. IIII. COMENTARI ORUM SCI IERONIMI PBRI IN EVANGE LIUM SECUNDUM MATH

Aurea expositio beati Hieronymi Superadi
dentis Macedi apos
tolis. Anno. dñi
. 1516.

235

Año de mil y quinientos y quatorze fue asentada la rexa dela
capilla del arcobispo. nro. S. hizo de costa mil ducados de oro moneda
publica castellana era rector el. lic.do alonso dela villa de torde humos.
capellanes. lic.do saluatierra vizcayno. y pero hernandez aragones. los collega
les lic.do maldonado. de cibdad rodrigo. lic.do enzinas. lic.do mendoça andaluz. lic.do
ioan jayes destreadura. velasco cordones. polo de campos. lazcano de arevalo
sabastian matos portoges. victoria aragones. diego perez de calahorra lic.do valdes
asturiano. lic.do castro galiego. lic.do torres de calahorra. Antonio de aguilar
del obispado de ciguença. Y luego enel año de. 1516. se hizo el
ornamento delas dalmaticas delas haldas verdes con follaje de
oro. montaron. cinquenta mil maravedis casula y dalmaticas

